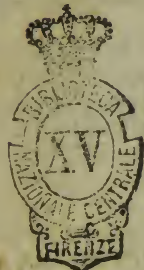

1665

Cassianus de
Institutis ceno biorum
Origīe causis et remedijs vitio rum
Collationibꝰ pa trum

Joannes Cassianus de Institutis ce/nobiorum. Origīe: causis et remedijs vitiorum. Collatiōibus patrum.

Auctor quis ac qualis fuerit: quos libros: ad quos: ⁊ de quibꝰ scripserit: cõmedaticia breuisqꝫ expositio.

Illustris prudẽs ac facũdus inter ecclesiasticos scriptores claruit Iohẽs Cassianus: de cuiꝰ elegãti facũdia Gennadius p̃sbyter in libro viroꝝ illustriũ inter alia sic scribit: Cassianus inquit natus scytha: ꝯstantinopoli a Ioanne magno ep̃o diaconꝰ ordinatꝰ: apd̓ massyliã p̃sbyter: ꝯdidit duo monasteria viroꝝ ⁊ mulieꝝ: q̃ vsqꝫ hodie extãt. Scripsit experiẽtia magistrãte librato sermõe: ⁊ vt apertius dicã: sensu ṽba inueniẽs: ⁊ actiõe linguã mouẽs: res oĩm monachoꝝ ꝓfessiõi necessarias. ⁊c̃.

Multa etem̃ p̃clarꝰ h̃ vir scripsit: inter q̃ etiã cõpertas in egypto vitaspatrũ doctrinasqꝫ ⁊ reg̃las datis ad plĩmos libris exposuit.

Scripsit equidẽ ad Castorẽ episcopũ de institutis cenobioꝝ: d̓ origine ⁊ cau̾ curatiõibusqꝫ octo principaliũ vitioꝝ: libros duodecim.

Digessit p̃terea collatiões cũ patribꝰ egyptijs habitas: Ad Leontiũ quidẽ ep̃m ⁊ fratrẽ Helladiũ collatiões decẽ ĩ scythica cremo cõmorãtiũ patrũ: videlicꝫ Moysi duas: de destinatiõe monachi ac fine: Et de discretiõe. Pafnucij vnã: de triplici ad s̾uiendũ deo vocatiõe ⁊ renũciatiõe. Danielis vnã: d̓ pugna carnis adũsus spiritũ: ⁊ spũs aduersus carnẽ. Serapiõis vnã: de impugnatiõe oĩm vitioꝝ. Theodori vnã: de ꝓsperis ⁊ aduersis huiꝰ seculi: ⁊ causis flagelloꝝ dei. Sereni duas: de spiritalibꝰ nequitijs: Et de principatibus ac potestatibus. Isaac duas: de qualitate oratiõis: Et de eiusdẽ iugitate.

Ad Honoratũ ep̃m ⁊ Eucheriũ: septẽ alias triũ anachoretaꝝ ĩ thebaida egypti cremo ꝯsistentiũ: hoc est: Cheremonis tres: de ꝑfectiõe: d̓ castitate: ⁊ d̓ ꝓtectiõe dei. Nesterotis duas: de scĩa spiritali: Et de charismatibꝰ diuinis. Ioseph duas: de amicitia vera: Et de diffiniẽdo: id est ꝓmittẽdo: vel nõ diffiniẽdo.

Postremo septẽ alias ad Iouinianũ: Mineruiũ: Leontiũ ⁊ Theodoꝝ: q̃ sũt q̃nqꝫ abbatũ in vlterioris egypti partibꝰ habitãtiũ: id est Pyamonis vna: de tribꝰ antiquis monachoꝝ generibꝰ ⁊ quarto nuper exorto. Ioannis vna: de vita cenobitica ⁊ eremitica. Pynufij vna: de satisfactione penitẽtie. Theone tres: de remissiõe q̃nquagesime: de nocturnis illusiõibꝰ: Et de eo q̓d dicit ap̃ls: Nõ enĩ q̓d volo bonũ facio: sed q̓d odi malũ hoc ago. Abrahã vna: de mortificatiõe.

Que certe ipsius mẽorati viri opuscula multã edificationẽ ꝯtinent aĩarum: ⁊ luculẽto sermone nitescũt. Nec inter plurima antiquoꝝ scripta queqꝫ ad spiritales ꝓfectus atqꝫ ꝑfectiõis apicẽ tẽdenti: vtilius aliq̃d arbitror legisse.

Unde ⁊ cassiodorus monasterij sui fratres ad huiꝰ venerãdi patris scripta ꝑlegẽda exhortando: sic scribit: Cassianũ inq̃t p̃sbyterũ qui ꝯscripsit de institutiõe fideliũ monachoꝝ: sedulo legite: frequẽter audite. Qui inter ipa s̃cti ꝓpositi initia: octo p̃ncipalia vitia dic̃ eẽ fugiẽda. Hic noxios motꝰ aĩaꝝ ita cõpetẽter ĩsinuat: vt excessꝰ suos hoĩeꝫ pene videre faciat ⁊ vitare cõpellat: q̃s antea ꝯfusiõe caliginis ignorabat.

Et beatꝰ pater dñicus (vt historia de eius vita ꝯscripta testatur) librũ illũ qui Collatiões patrũ inscribitur: studiose legẽs ac vigilãter intelligens: salutis in eo rimatus semitas: ad magnũ ꝑfectionis apicẽ ꝑuenit.

Ut igitur p̃clari huiꝰ viri opa tanta cõmendatiõe digna: ab oĩbus legere cupientibus facilius haberi possint: Nup in inclyta Basiliensiũ vrbe post accuratissimã eorundẽ emẽdationẽ: artificiosamqꝫ ac ꝑutilẽ ⁊ antea nõ visam ꝑ capita distinctionẽ: singula cũ inscriptiõibꝰ suis: in hoc vnũ corpꝰ sũt collecta: climatisqꝫ litteraꝝ characteribus: vt liquido cernitur: impressa: ad frugifere imp̃ssorie artis cõmẽdationẽ: omniũqꝫ diligẽter in his legentiũ vtilitatẽ: Saluatoris quoqꝫ nostri Iesu christi gl̃iam et honorẽ: qui est bñdictus in secula. Anno natiuitatis eiusdẽ. M. cccc. lxxxvij.

Notabiliũ dictoꝝ Annotatio

Notabilium dictorũ iuxta alphabeticum ordinez librorum Joannis Cassiani: annotatio.

Abbas Joannes rigat lignũ aridũ libro.iiij.caplo.xxiiij.
Abbas pynufius fratrũ pedib⁹ ꝓuoluit.libro.iiij.ca.xxx.
Abbas macharius mortuũ suscitat: collatiõe.xv.ca.iij.
Abbas abrahã vbera mulieris aridа lacte abundare facit: ꝛ claudũ curat.coll.xv.ca.iiij.et.v.
Abbas pafnuti⁹ ꝓsternit se ad veniam ĩ limĩe ecclie.coll.xviij.ca.xv.
Abrenunciatio quid sit.libro.iiij.capi.xxxiiij.
Abrenũciatio non ꝓdest si implicamur dimissis.libro.iiij.ca.xxxvi.
Abrenũciãtis ꝑparatio ꝯtra tẽptatiões.libro.iiij.ca.xxxviij.
Abrenũciãs ad ꝑfectionẽ sine charitate cõtẽdẽs.coll.j.ca.vi.
Abrenunciationũ tria genera.coll.iij.ca.iij.vi.et.vij.
Abrenũciatio exterior nõ ꝓdest absq₃ interiori.coll.iij.ca.vij.
Abrenũciatio malorum describit.coll.iiij.ca.xx.et.xxi.
Abstinẽtia spiritalis puritatẽ cordis generat.libro.v.capi.xxi.
Abstinẽtia corpalis quare exerceatur.libro.v.ca.xxij.
Abstinẽtia senis comedẽtꝭ ꝛ adhuc esuriẽtis.libro.v.ca.xxv.
Abstinẽtie tẽperamentũ quõ sit seruandũ.coll.xxi.ca.xxij.
Abstinẽtiã nostrã celare debemus.coll.v.ca.xix.
Abstinẽtiã cur infdũ tẽptatio carnis seqt.coll.xxij.ca.ij.et.iij.
Acidie natura describitur.libro.x.capi.j.
Acidia q̃nta dispendia inferat menti.libro.x.ca.ij.
Acidia quibus generib⁹ supat monachũ.libro.x.ca.iij.
Acidia cecat mẽtẽ ab omni virtute.libro.x.ca.iiij.
Acidie duplex ẽ impugnatio.libro.x.ca.v.
Acidia capti quomodo collabunt.li.x.ca.vi.
Actionis ordo mutatur sine culpa propter effectum studij.coll.xvij.ca.xiij.
Actualis ꝑfectio duplici ratiõe subsistit.coll.xiiij.ca.ij.
Actualis ꝑfectio erga multa studia diriuat.coll.xiiij.ca.iiij.
Actuum preteritorum recordatio quousq₃ sit habenda: collatiõe.xx.capi.vij.
Adam vniuersaruз rerum naturas nouit.coll.viij.ca.xxi.
Agonis carnalis similtudo ad certamen spiritale.libro.v.ca.xij.
Agonis spiritalis fundamẽtũ ĩ quo collocet.libro.v.capi.xvij.
Agonis mũdialis purificatio.libro vi.ca.vi.
Ambidexter vir ꝑfectus figuraliter nuncupat.coll.vi.ca.x.
Amicitiarum genera diuersa sunt.coll.xvi.ca.ij.
Amicitia indissolubilis virtutum parilitate federatur: collatiõe.xvi.capi.iij.
Amicitia ppetua tm̃ int ꝑfectos stare põt.coll.xvi.ca.v.
Amicitia quõ possit iuiolabilit retentari.coll.xvi.ca.vi.
Amicitie iuramẽto firmate indirupte stare ñ pñt.coll.xvi.ca.xxviij.
Amor dei cõpat viro qui a muliere deserit.coll.xiij.ca.viij.
Anachoretaꝝ principium et ordo.coll.xviij.ca.vi.
Anachorete q̃lia loca debeãt expetere.coll.xxiiij.ca.iij.
Angelũ sathane ꝓ angelo lucis suscipit hero.coll.ij.ca.v.
Angeli nõ sũt putãdi imutabilꝭ esse nautre.coll.vi.ca.xvi.

Notabilium dictorum

Cordis stabilitas quomodo possit acquiri. colla. x. ca. xiiij.
Correptionū diuersaꝝ regule. libro iiij. ca. xvi.
Criminosum habet si quis suū ꝗp/piā dixerit. libro. iiij. ca. xiij.
Crux nostra timor domini est. libro iiij. ca. xxxv.
Crux impressa pectori ꝛ fronti non sinit demones approximare. coll. viij. ca. xviij.
Culpe fratrum quomodo puniant. libro. iiij. ca. xvi.
Culpe leniores fuerūt nōnullis causa mortis. colla. vi. ca. xi.

D

Anielis abbatis vita describitur. collatione. iiij. capitulo primo.

Debitū creditorib⁹ ꝑ matre psoluit archebius. libro. v. ca. xxxviij.
Decipientis ꝛ decepti pena innuit: colla. viij. ca. xi.
Decimas fideliter offerētes cōmendant. coll. xxi. ca. ij.
Decimaꝝ ꝛ primitiaꝝ oblatio. coll. xxi. ca. iij.
Dei voluntate vel pmissu cūcta geruntur. colla. iij. ca. xx.
Deo quedā ex ꝯsuetudīe nature nostre ascribim⁹. libro. viij. ca. iij.
Deo mēbra humana quare ascribūtur. libro. viij. ca. iiij.
Deus solus incorpore⁹ dicit. colla. vij. ca. xiij.
Deus nihil qđ substātialiter malū sit creauit. colla. viij. ca. vi.
Deus ī adiutoriū meū intēde: quā/te sit virtutis. colla. x. ca. x.
Deus sepe inuitos nos trahit ad salutē. coll. xiij. ca. vi.
Deus dijudicat vniuersa ꝓm presentes actus hominuꝫ. collatiōe. xvij. capi. xxvi.
Demones quid possint in cogitationibus: et quid non possint. colla. vij. ca. xv.
Demones certi vnicuiqꝫ vitio prelati sunt. coll. vii. ca. xvii.
Demones quē modū in pugnatiōe seruēt. coll. vii. ca. xix.
Demones sūt vnius fortitudinis ad temptandū. colla. vii. ca. xx.
Demones nō sine labore ꝯfligūt cū hoībus. coll. vii. ca. xxi.
Demones non habēt potestatem ledendi nisi permissi a deo. collatiōe vii. ca. xxii.
Demonū potestas īminuta est. coll. vii. capi. xxiii.
Demones quomodo sibi additū ꝑ/parent in corporibus hominum. colla. vii. ca. xxiiii.
Demonū diuersa sunt studia ꝛ volūtates. colla. vii. ca. xxxi.
Demonioꝝ genera ꝯtra iustos dimicātia. coll. vii. ca. xxxi.
Demonū inquietudo quam in aere semp exercēt. colla. viij. ca. xii.
Demonū casus ꝛ initiū lapsus corundē. coll. viii. ca. viii. et. x.
Demonū pugna quā aduersus seipos cōmouēt. colla. viii. ca. xiii.
Demonū subiectio quā suis ꝑncipibus exhibēt. colla. viii. ca. xvi.
Demones nihil aduersus homines preualent nisi prius mētes possederint. coll. viii. ca. xix.
Derelinqui interdū a dn̄o vtile nobis est. colla. iiii. ca. vi.
Diabolus nostro fini semper īsidiatur. libro. iiii. ca. xxxvij.
Diaboli illusiones quib⁹ incautos decipit. colla. prima. ca. xx.
Diabolus in claritate apparens creditur esse nuncius iusticie. colla. ii. capi. vii.
Diaboli pctm̄ quare sine remedio et venia sit. colla. iiii. ca. xiiii.
Diabolus nullū decipere pōt nisi eū qui ꝓbuerit sue voluntatis cōsensum. colla. vii. ca. viii.
Diabol⁹ quō dicat mendax ꝛ pater eius. coll. viii. ca. xxv.
Diffinitionibus apostolorum et patrum non nostris viuere debemus. libro. vii. ca. xviii.

F Abula de tonsoris mercede composita. collatiõe. xxiiij. capitulo. xiij.

Fruct⁹ studij spiritalis duoꝝ patrū describit̄. libro. v. ca. xxvij.
Fruct⁹ penitētie. xv. describuntur. colla. xx. ca. viij.
Fundat⁹ imꝑfecte ad deteriora mala ꝓlabit̄. libro. xij. ca. xxvi.
Furtū cōmissum purgat̄ ꝑ verā cōfessionē. colla. ij. ca. xi.
Furtū innocēti impingēs: a diabolo possidet̄. coll. xviij. ca. xv.

G Ratiarumactiones pro multis referre deo debemus. libro xij. capi. xviij.
Gratiaꝝactiones dicunt̄ cū quis beneficia dei recolit. coll. ix. ca. xiiij.
Gratia dei humano conatu cōpēsari nō pōt. coll. xiij. ca. xiij.
Gratia dei trāscendit humane fidei angustias. coll. xiij. ca. xvi.
Genera singuloꝝ vitioꝝ quot sint: coll. v. ca. xi.
Gentiū septē significatio describit̄. colla. v. ca. xvi.
Gentium septē numer⁹ ꝛ octo: quomodo debeat intelligi. colla. v. ca. xvij. et. xviij.
Gentes septem cur iubeantur interfici: ꝛ vna mandetur deseri. colla. v. capi. xix.
Gentes decem cur deus predixerit abrae expugnandas ab israel. coll. v. capi. xxij.
Genuū flexio quō teneat̄ a vespere sabbati vsqꝫ ꝛc̄. libro. ij. ca. xviij.
Gule vitiū ꝑncipaliter expugnandū est. libro. v. ca. iij. et. xi.
Gule ꝯcupiscētia quō possit supari. libro. v. ca. xiiij.
Gule ꝛ fornicatiōis passio ꝛ curatio. colla. v. ca. iiij.
Gule natura ad similitudinē aquile compat̄. colla. v. ca. xx.
Gule perseuerātia quō nobis dominet̄. coll. v. ca. xxi.
Gule vitio deuicto laborare debetis ꝓ ceteris ꝟtutib⁹. coll. v. ca. xxvi.
Gulosi experiri nō possunt interioꝝ hoīs pugnas. libro. v. ca. xiij.

H Abitus monachorum. libro ꝑmo. capitulis. ij. iij. iiij. v. vj. vij. viij. ix. et. x.
Heremi que est in dyolco: descꝑtio. libro. v. ca. xxxvi. Et colla. xviij. capi. j.
Heremum expetere cur debeamus: et ꝑfectus eius quis sit. libro. viij. cap. xvij.
Heremi que ē iuxta vicū thecue descriptio. colla. vi. ca. j.
Heremus in qua cheremō: nesteros et ioseph conuersabantur. colla. xi. capi. iij.
Heremū q̄re reliquit abbas ioānes. colla. xix. ca. iij.
Heremi cōmoda describuntur. coll. xix. capi. v.
Heremū petētes nō bn̄ īstituti piculo se tradunt. colla. xix. ca. x.
Heremita quō possit vitia sua agnoscere. colla. xix. ca. xij.
Heremum intrans nondum a vitijs purgatus quomodo possit sanari. coll. xix. capi. xiiij.
Heresis anthropomorphitaꝝ vnde traxerit originē. coll. x. ca. v.
Hypocrisis vtilis beati Pauli apostoli. colla. xvij. ca. xx.
Hominis mors miserabilis. colla. ij. capi. v.
Horas diuinas cū additiōe opis ꝑsoluūt. libro. iij. capi. ij.
Hore regulares vñ traxerint originem. libro. iij. ca. iij.
Humilitas ꝑcelsa abbatis pynufij. libro. iiij. ca. xxx. Et. coll. xx. ca. j.
Humilitatis vera indicia. libro. iiij. capi. xxxix.
Humilitas ꝛ timor dei: fundamēta euāgelica sunt. libro. xij. ca. xxxi.
Humilitas sincera abbatis ioannis. coll. xix. capi. ij.
Humiliari i ꝟitate debent q̄ ad pfectionē tendūt. coll. xxiij. ca. x.
Humilis falsa cuiusdā fratr̄ elegā/

plo seniorum debeant erudiri. coll. xviij. ca. ij.
Monachoꝝ tria genera intra egyptũ sunt. coll. xviij. ca. iiij.
Moꝝ ornatus pluſ ꝙ signoꝝ laudabilis est. colla. xv. ca. vij.
Mores bonos si habuerimus: cum omnibus conuenire possumus. libro. ix. ca. viij.
Moribus disiungi ⁊ habitatione cõiungi nihil prodest. collatiõe. xvi. capi. iij.
Mundus tria habet: scȝ bonũ: malum ⁊ mediũ. coll. vi. ca. iij.

Naturalis legis tẽpore quomõ homines obnoxij fuerint pene. collatione. viij. capi. xxiij.
Naturalis legis tempore iuste sunt puniti qui peccauerunt. collatione viij. capi. xxiiij.
Nequitiarum differentia que ĩ mundis spiritibus inest. collatõe. viij. capi. xviij.
Nomina non sine causa sunt celestibus virtutibus indita. colla. viij. capi. xv.
Nomina principatuum quare sortiantur spiritales nequitie. colla. viij. capi. xiij.
Nouicij quibus statutis exerceanť. libro. iiij. capi. vij.
Nouicij cogitati des suas celare nõ debent. libro. iiij. ca. ix.
Nouicij obedientia etiam ĩ naturali necessitate arceantur. libro. iiij. capi. x.
Nuditas queadmodũ possit sustentari. libro. vij. ca. xxix.
Nuptie honorabiles non damnanť sed approbanť. colla. xxi. capi. x.

Obedientia fratris ioãnis. libro. iiij. capi. xxiij. xxiiij. xxv. et. xxvj.
Obediẽtia patris Mucij. libro. iiij. capi. xxvij.
Obediẽtia patris Mucij: obedientie abrahe cõparať. lib. iiij. ca. xxviij.
Obediẽtia fratris sportas distrahẽtis. libro. iiij. ca. xxix.
Obediẽtia abbatis pynufij hortum excolentis. libro. iiij. ca. xxx.
Obsequia q̃tidiana qua diligentia seruari ꝯueniat. libro. iiij. ca. xix.
Obsequiũ spõtaneũ q̃rundã fratꝝ. libro. iiij. ca. xxi.
Obsequij quotidiani statutũ in egypto. libro. iiij. ca. xxij.
Obseruantia monachi ẜm sententiã beati Macharij. libro. v. ca. xli.
Obsecratio est imploratio ꝓ peccatis. colla. ix. ca. xi.
Ociositas quõ amputata sit a q̃dam fratre. libro. v. ca. xxxix.
Ociosi conditiones describit. libro. x. capi. vi.
Ociosos tanꝙ corrupta mẽbra fugere docet. libro. x. ca. vij.
Ocium quanta mala generet. libro. x. capi. vij. et. xiij.
Ociosis impertiẽda est humanitaſ. libro. x. ca. xv.
Ocium docet esse fugiendum. libro. x. capi. xxi.
Ociosi correptio. libro. x. ca. xvi.
Ocij causa facit non esse cenobia. libro. x. capi. xxij.
Olei vas vnicum ꝓijcit ad senioris imperiũ. libro. iiij. ca. xxv.
Omnibus non omnia conueniunt. colla. xxiij. ca. vij.
Orandi disciplina. libro. ij. ca. vij.
Oratio subsequens psalmum. libro ij. ca. viij.
Oratiões cũ quãto silẽtio ꝑsoluãtur. libro. ij. ca. x.
Oratiões cũ opere manuũ quõ exerceanť. libro. ij. ca. xiiij.
Orare nõ licet cũ suspẽso ab oratione. libro. ij. ca. xvi.
Orationis qualitas describiť. coll. ix. capi. ij.
Orationum qualitates diuerse sũt.

Patiētia eximia cuiusdam fratris. colla.xix.ca.j.
Pafnutij ꝯuersatio ⁊ vita describi/tur.colla.iij.ca.j.
Palmarum genera quibus apost o/lus coronaꝫ agonis ascendit. libro v.capi.xviij.
Parentum prouisio de necessarijs monacho interdicitur.colla.xxiiij. capi.x.et.xi.
Parentū viciniā nō timēt qui vi/tā apollo studēt.coll.xxiiij. ca.ix.
Parētes corpe deseruisse ⁊ corde i/tueri nō ꝓdest.libro.v.ca.xxxij.
Pasce ꝯsuetudo quō p egyptū ob/seruet.coll.x.ca.ij.
Pax interior ⁊ abstinētia spiritalis. libro.v.ca.xxi.
Peccati corp⁹ ⁊ eius mēbra descri/bunt.colla.xij.ca.ij.
Pctōꝝ pteritoꝝ recordatio quꝯ sit habēda.coll.xx.ca.vij.
Pctōꝝ obliuio vtilis est ꝓpt mul/ta.colla.xx.ca.ix.
Pctō īmunes se credētes lippis sꝫ similes.colla.xxiij.ca.vi.
Pctō dicētes hoīeꝫ īmunē: duplici errore tenent.colla.xxiij.ca.vij.
Peccata bene intelligere paucorum est.colla.xxiij.ca.viij.
Peccatum mortale nō leui sed diu/turna penitudine purgatur.colla. xxiij.capi.xv.
Peccati corpus quid sit. coll. xxiij. capi.xvi.
Pctōres īmūdos oēs scti se ꝯfessi sunt.coll.xxiij.ca.xvij.
Pctō sancti ⁊ iusti nō sunt īmunes. colla.xxiij.ca.xviij.
Peccatū etiā in oratiōe vix declina ri potest.colla.xxiij.ca.xix.
Peccati euacuatio a quib⁹ sit discē da.colla.xxiij.ca.xx.
Perfectionis gradū quō possit qs ascendere. libro.iiij. capi.xliij.
Perfecti viri nihil debent absolute diffinire.colla.xvij.ca. viij.
Perfectiōis viā a quib⁹ discere de/be am⁹.libro.xij.ca.xv.
Perfectio absqꝫ humilitate nō pōt attingi.libro.xij.ca.xxiij.
Perfect⁹ vir figuralit ambidexter dicitur.colla.vi.ca.x.
Perfectionem veram si desideram⁹ ad dimissa non redeamus.coll.iij. capi.vij.
Perfectionum diuersitas.colla.xi. capi.xij.
Perfectionis ratio quibus debeat aperiri.colla.xiiij.ca.xvij.
Persecutiones:egestates:iniurie qꝫ vtiles sint.colla.vi.ca.iij.
Perseuerātia erga pfectionē acqui rendā.colla.vij.ca.vi.
Perseuerātia arrepte professionis. colla.xiiij.ca.v.
Pena regularē disciplinam preter/euntiū.libro.ij.ca.xv.
Pena ad horas recurrere retardan tium.libro.iij.ca.vij.
Penitētie plena ⁊ pfecta diffinitio. colla.xx.ca.v.
Penitētie fructus diuerse describun tur.colla.xx.ca.viij.
Penitudo in quo sit habēda ⁊ in q nō.coll.xx.ca.xi.
Penitere cupiētib⁹ doctrina multi/plex tradit.colla.xx.ca.viij.
Petere nulla debem⁹ qꝫ ea q conti/nent in dominica oratione. colla. ix.ca. xxiiij.
Pollutio nocturna quādo reatum ꝯtrahat dormiēti.colla.xxij.ca.v.
Pollutio nōnunqꝫ diaboli factiōe ꝯtingit.colla.xxij.ca.vi.
Pōdus duplicꝫ mēsure religiosoꝝ. colla.xxi.ca.xxij.
Postulatiōes dicūt īplorationes ꝓ pace toti⁹ mūdi.colla.ix.ca.xiij.
Preceptoꝝ legaliū ⁊ euāgelicorū differētia. coll.xxi.ca.xxxij.
Precepta euāgelica leuiora sūt qꝫ legalia.colla.xxi.ca.xxxiij.
Precepta senioꝝ nō debēt discute/re iuniores.colla.xviij.ca.iij.
Preficī alijs desiderātes nūqꝫ seni/orib⁹ sbijciunt.coll.iiij.ca.xx.
Preliū ꝯ vitia.colla.v.ca.xxvij.

Quadragesime ieiunium refertur ad anni decimas.coll.xxj capi.xxv.

Spiritus immundi quomodo energuminis dominentur. colla. vij. capi. xij.
Spūs spiritui penetrabilis esse non potest. coll. vij. ca. xiij.
Spiritib⁹ īmūdis traditos spernere nō debem⁹. coll. vij. ca. xxviij.
Spiritibus immundis vexati a cōmuniōe dñica cur separent. colla. vij. ca. xxix.
Spiritib⁹ vexatos patres nō repellebāt a cōione. coll. vij. ca. xxx.
Spirital' doctrine gratiā ꝯsequunt plerūqꝫ indigni. coll. xiiij. ca. xix.
Spōsiōis recordatio gignit magnā anxietatē. coll. xvij. ca. ij.
Spōsiōis anxietas insomnem cogit ducere noctē. coll. xvij. ca. iiij.
Spōsio ī speleo ꝑsepis dñici facta. colla. xvij. ca. v.
Status septuplex dirigēs ad salutē. coll. xiiij. ca. v.
Studiū habēdi ꝓpriū miserabile. libro. iiij. ca. xv.
Superbie duo sūt genera. libro. xij. capi. ij.
Superbia omnes virtutes aufert. libro. xij. ca. iij.
Supbia ē archāgelo fecit diabolū. libro. xij. ca. iiij.
Supbia oīm vitioꝝ fomites germinat. libro. xij. ca. v.
Supbie vitiū tēpore ꝛ origine primū est. libro. xij. ca. vi.
Supbie malū ipm deū aduersariuꝫ habet. libro. xij. ca. vij.
Supbiā diaboli chrīst⁹ sua humilitate extinxit. libro. xij. ca. viij.
Supbiam quō fugare possumus. libro. xij. ca. ix.
Supba anima subdit diabolis illudēda. libro. xij. ca. xxij.
Supbia spiritalis impugnat etiam carnales. libro. xij. ca. xxiiij.
Superbie carnalis descriptio. libro xij. ca. xxv.
Superbia cuiusdam fratris. libro. xij. ca. xxviij.
Superbia tepefactus alijs ꝑesse desiderat. libro. xij. ca. xxx.
Supbiam quō vincere possumus. libro. xij. ca. xxxi.
Supbia quō ꝑ verā humilitatē possit extingui. libro. xij. ca. xxxij.
Superbie humane confusio. colla. xiij. ca. xviij.
Suscipiendus in ordine quomō ꝓbetur. libro. iiij. ca. iij.
Suscipiendi cur secū nihil ꝑmittantur inferre. libro. iiij. ca. iiij.
Suscepti cur suis exuant ꝛ alijs induant vestimētis. libro. iiij. ca. v.
Suscepti cur non statim permittantur commisceri fratribus. libro. iiij. capi. vij.

Tranquillitas cordis in quo cōsistat. libro. viij. capitulo xvi.
Trāquillitas cordis q̄ntū sit appetēda. coll. j. ca. vij.
Tranquillitas cordis absqꝫ humilitate non acquiritur. colla. xviij. capi. xiij.
Tēptatos blāda ꝯsolatiōe debem⁹ reficere. coll. ij. ca. xiij.
Tēptationū tolerātia a solo deo tribuit. coll. iij. ca. xvij.
Temptationum cōsolatio. coll. vij. capi. vi.
Temptant omnes hoīes triplici ratione. coll. vi. ca. xi.
Temptatio abbatis moysi. coll. vij. capi. xxvi.
Tēptari nullus sine dei ꝑmissu credēdus est. coll. viij. ca. xxvij.
Temptationibus temporalibus nō subiecti miserrimi sunt. colla. vij. capi. xxx.
Temptationibus deus virtutē humani arbitrij experitur. colla. xiij. capi. xiiij.
Temptationū incursio quid vtilitatis ꝯferat. colla. xxiiij. ca. xxv.
Temptari cur permittat deus quos ad resistendū infirmos nouit. coll. xiij. ca. xiiij.

Explicit annotatio nota/biliū ſententiaꝝ hui⁹ opis.

Quos opus hoc libros teneat cognoscere si vis:
Et quid quisque tonet: subscriptos plege versus.

Cesaris imperio famulet romulus orbis:
Et paribus studijs sub materialib9 armis
Miles teutonic9 sibi seruiat atque latinus:
Augens rempublicam consueto robore nostram.
Ast ego vir tenuis non vtens talibus armis:
Perpetuis votis cum fratrib9 odilo nostris
Augusto opto meo deuotus tempore cuncto:
Vitam virtutem pacem simul atque salutem.
Et ne cum pacis sibi bella gerēti inimicis
Semper amans ocij videar minus auxiliari:
Offero de nostris quoque spiritualibus armis
Munus perparuum: sed eorum mē tibus aptum.
Militie sacre decorat quos balthe9 ille:
Christus discipulos quo iussit cingere lumbos.
En tibi quesitos iam dudum diue libellos:
Implens promissum: collegi corp9 in vnum:
Vnius ore viri quos spiritus inclytus auctor:
Obtulit ecclesie: diuo pro munere matri:
Que sine fine suis eterno prospicit vsu.
Denique bissenos presenti corpore libros
Aspicias queso: sequitur quē cōgruus ordo.

Primus habet: monachis habitus quis debeat esse.
Regula psallendique modus datur inde secundo.
Tertius hoc iterum describit plenius ipsum.
Informatque nouos per singla quartus alumnos.
Octo quidem reliqui quos cernis adhuc superesse:
In se concludūt numerum totidem vitiorum:
Persequiturque suum proprio syntagmate monstrum
Vnusquisque liber: dans quid sit cuique cauendum.
Hos collata patrum celebri sermone priorum
In duplici forma comitant bis duodena.
Horum quodque tibi quid honestum conferat audi.
Primus enim moyses in primis scire duobus
Dat: q̄ sit destinatio: debeat aut fore finis:
Discreteque iubet super omnia viuere fratres.
Pafnucius monachum docet inde relinquere mundum.
Corporis illecebre daniele dicente resiste.
Serapion iterum notat octo lues vitiorum.
Sanctorū loquitur de morte theodorus abbas.
Carpitur improbitas sathane vaga mensque Sereno:
Et de spiritibus traduntur multa sinistris.
Hortatur fratres Isaac collatio bina:

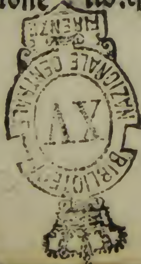
Orandum pure cum cordis simpli/
citate.
Quid sit perfectum: quid castum:
quid ve parari
Seruari(que) deo valeat custode: do/
cemur
Collatis trinis preceptoris chere/
monis.
At summi veri diuina cognitione:
Dec(que) charismatibus confert tibi ne/
steros abbas.
Dictat amicitie Joseph firmissima
iura:
Monstrans preterea que diffinitio
vera.
Ast genera hinc pyamon tria prose/
quitur monachorum.

Vite cõmunis õ fine vl'anachoref:
Colloquitur salubris collatio mul/
ta ioannis.
Crimina purgandi cõdis precepta
pynufi.
Viuere maiori venia quinquagesi/
mali
Tempore: cõcedit theonas: absol/
uit (et) illud:
Accedãt nobis qua re phantasma/
ta noctis:
Et cur sepe malum quod nolumus
hoc operamur.
Concludunt omnes seniorum tra/
ditiones.
Sermones abrahe: de carnis lege
domande.

Prefatio

Disertissimi Joānis Ere-
mite qui Cassian⁹ dicit: in
duodecim libros de insti-
tutis cenobiorū: τ de octo
principaliū vitiorū reme-
diis: ad Castorem ep̄m pre
fatio feliciter incipit.

V Eteris in-
strumēti narrat histo-
ria: sapiētissimū Salo
monē post acceptā di
uinitus sapientitiam prudentiamq̄
multā nimis: τ latitudinē cordis q̄si
arenā maris innūerabilē: ita vt dn̄i
testimonio nll's ei similis retroactis
tēporib⁹ extitisse: neq̄ post eū surre
ctur⁹ esse dicat̄: illū magnificū dn̄o
tēplū extruere cupientē: alienigene
regis Tyri auxiliū poposcisse. Qui
I. Regl. 5 misso ad se hyrā filio mlieris vidue:
Ibi. 7. quicq̄d diuīa sapiētia suggerēte p̄-
clarū in tēplo dn̄i: vl' in sacris vasis
moliebat̄: misterio ei⁹ ac dispositiōe
pfecit. Si ergo ille vniuersis regnis
terre sublimior p̄ncipat⁹: τ israeli-
tici generis nobilior excellētiorq̄ p
genies: illaq̄ sapiētia diuinitus in-
spirata: que cūctoꝝ oriētaliū τ egy-
ptioꝝ disciplinas τ īstituta supabat:
neq̄q̄ paupis atq̄ alienigene viri cō
siliū dedignat̄: recte etiā tu his eru-
dit⁹ exēplis: btīssime papa Castor:
verū ac rōnabile deo tēplū: nō lapi
dibus insensibilib⁹: s; sanctoꝝ viro-
rū cōgregatiōe: nec tēporale τ cor-
ruptibile: sed eternū atq̄ inexpugna
bile edificare disponēs: vasa etiā p̄-
ciosissima dn̄o cupiēs cōsecrare: nō
multo auri metallo argēti ve cōfla-
ta: q̄ post rex babyloni⁹ capta concu
binaꝝ suaꝝ ac principū deputet vo
luptati: s; aīabus sanctis q̄ innocen-
tie: iusticie τ castitatis integritate ful
gētes: regē christū in semetipis cir-
cūferāt cōmorantē: egenū me omni
q̄ ex pte pauperimū: ad cōmunionē
tāti opis dignaris adciscere. In p-
uincia siquidē tua cenobiorū ex pte
oriētaliū maximeq̄ egyptioꝝ volēs
instituta fundare: cū sis ipe cunctis
virtutib⁹ sciētiaq̄ pfect⁹: τ vniuer-
sis ita refertus diuitijs spiritalib⁹: vt
pfectionē querētib⁹ satis abundeq̄
non mō tuus sermo: s; etiā sola vita
sufficiat ad exēplū: me q̄; elinguē et
pauperē sermōe atq̄ sciētia: vt ali-
quid ad explementū tui desiderij de
inopia sensus mei ꝯferā: poscis: pre
cipisq̄ vt instituta monasterioꝝ q̄ p
egyptū ac palestinā custodiri cōspe
ximus: ita vt ibi nobis a patrib⁹ tra
dita sūt: q̄uis imperito digerā stilo:
nō leporē sermōis inquirēs in quo
ipse apprime es erudit⁹: s; sanctorū
simplicē vitā simplici sermōe fratri
bus in nouello monasterio tuo cupi
ens explanari. Cui rei q̄ntū me pius
ardor desiderij tui pūocat obedire:
tantū pmultiplices estuū moles vo
lentē obtēperare deterrēt. Primū:
q: nec vite mee ita equiparāt meri-
ta: vt cōfidā me res tā arduas: tam
obscuras: tam sanctas: digne posse
animo ac mēte complecti. Scdo: q:
ea q̄ a puericia nostra int̄ eosdē cō-
stituti atq̄ ipsoꝝ incitati q̄tidianis
adhortatiōibus τ exēplis: vel age-
re tēptauim⁹: vel didicim⁹: vel vi-
su pcepimus: minime iā possumus
ad integrū retinere: tot annoꝝ circu
lis ab eoꝝ ꝯsortio τ imitatiōe ꝯuer
satiōis abstracti: p̄sertim cū harum
rerum ratio: nequaq̄ possit ociosa
meditatiōe doctrinaq̄ verboꝝ vel
tradi vel intelligi vel memoria cōti
neri: totum nāq̄ in sola experiētia
vsuq̄ ꝯsistit. Et quēadmodū tradi
nisi ab expto nō queūt: ita nec pcipi
quidē vel intelligi nisi ab eo qui ea
pari studio ac sudore app̄hendere
eloborauerit: possūt: q̄ tū si collati-
one iugi spiritaliū viroꝝ freq̄nt̄ di-
scussa nō fuerint τ polita: cito men-
tis retrorsū incuria dilabunt̄. Ter-
tio: q: idipsum qd̄ vtcūq̄ nō p meri

to rei: ꝑ p̃sentis tpis statu possu/
mus reminisci: imperitior sermo cõ/
grue non valet explicare. Huc acce/
dit q̊d sup hac re viri ⁊ vita notabi
les ⁊ sermõe sciẽtiaq; p̃clari mlta tã
opuscula desudarũt: sctm̃ Basilium
et Hieronymũ dico aliosq; nõnllos:
quoꝝ anterior sciscitãtib⁹ fratribus
sup diuersis institutis vel questioni
bus: nõ solũ facundo: verũetiã di/
uinaꝝ scripturaꝝ testimonijs copio/
so sermõe rñdit. Alius vero nõ solũ
suo elucubratos ingenio edidit li/
bros: verumetiã greca lingua dige/
stos: in latinũ vertit eloquiũ. Post
quoꝝ tam exuberãtia eloquẽtie flu/
mina: possem nõ īmerito p̃sumptio/
nis notari: si aliq̇d stillicidij hui⁹ in/
ferre tẽptassem: nisi me hec fiducia
tue sanctitatis animaret ⁊ spõsio: q̄
vel tibi he nuge forẽt accepte quales
cũq; sũt: vel eas ꝯgregationi fratrũ
in nouello tm̃ monasterio cõmoran
tiũ deputares. Qui si quid a nobis
min⁹ forsitan caute ꝓlatũ fuerit: et
pie relegãt ⁊ cũ venia indulgẽtiore
sustẽtent: fidẽ pòti⁹ mei sermõis q̃
venustatẽ eloquij requirẽtes. Una
ꝓpt̃ beatissime papa: vnicũ religi/
onis ⁊ humilitatis exẽplar: tuis p̃ci
bus animat⁹: ſm vires ingenij mei
opus q̊d iniungis aggrediar: ⁊ ea q̄
omnimodis intacta relicta sũt ab an
terioꝛib⁹ nostris: vtpote qui audita
poti⁹ q̃ experta ꝯ̈scribere tẽptauerũt:
velut rudi monasterio: ⁊ veritatem
sitiẽtib⁹ intimabo. Nec plane mira/
biliũ dei signoꝛũ q; narrationem stu
debo ꝯtexere: q̄ q̃uis mlta p̃ senio/
res nostros ⁊ incredibilia: nõ solum
audierim⁹: verũetiã sub obtutibus
nostris p̃spexerim⁹ ĩpleta: tñ his om
nib⁹ p̃termissis: q̄ legẽtib⁹ p̃ter ad/
mirationẽ nihil ampli⁹ ad instructi/
onẽ p̃fecte vite ꝯferũt: instituta eoꝝ
tantũmõ ac monasterioꝝ regulas:
maximeq; p̃ncipaliũ vitioꝝ q̄ octo
ab eis designant̃: origines ⁊ causas:
curationesq; ſm traditiões eorum:

quantũ dño adiuuãte potuero fide/
liter explicare cõtendã. Propositũ
siquidẽ mihi est: non de mirabilibus
dei ſ3 de correptione moꝝ nostroꝝ et
cõsũmatiõe vite p̃fecte: ſm ea q̄ a se
nioꝛib⁹ nostris accepim⁹ pauca dis/
serere. In eo q̃3 p̃ceptis tuis satisfa/
cere studebo: vt si quid forte nõ ſm
typũ maioꝝ antiquissima ꝯstititu/
tione fundatũ: sed ꝑ arbitrio vnius
cuiusq; instituẽti monasteriũ: vl' di
minutũ vl' additũ in istis regionib⁹
cõpꝛobauero: ſm eam quã vidim⁹
monasterioꝝ regulã p̃ egyptũ vl' pa
lestinã antiquitus fundatoꝝ: fideli
sermõe vl' adijciã vel recidam. Ne/
quaq̃ eñi credas rationabili⁹ quip/
piã vel p̃fecti⁹ ꝯstitutionẽ nouellã
in occiduis galliaꝝ p̃tibus reperire po
tuisse: q̃ illa sũt instituta: in quibus
ab exoꝛdio p̃dicatiõis ap̃lice a sctis
ac spiritalib⁹ patrib⁹ fundata mona
steria ad nos vsq; p̃durãt. Illam sa
ne moderationẽ opusculo huic inse/
rere p̃sumiã: vt ea q̄ ſm egyptioꝛũ
regulã: seu ꝑ asperitate aerũ: seu ꝑ
difficultate ac diuersitate moꝝ: ĩpos
sibilia in his regionib⁹ vel dura vel
ardua cõpꝛobauero: institut' mona
sterioꝝ q̄ p̃ palestinã vel mesopota/
miam habentur: aliquatenus tem/
perem: quia si rationabilis possibi/
lium mẽsura seruetur: eadem obser/
uantie perfectio est etiam in impari
facultate.

Explicit p̨fatio.

Incipit annotatio capi/tuloꝝ primi libri de habitu monachorum:

Explicit annotatio capi.

Incipit liber primus de habitu monachi: Proemiale Caplm. I.

Einstitutis ac regulis monasteriorum dicturi: vnde compe tenti⁹ donan te deo q; ex ip̃o habitu monachorũ sumemus exordium? Quorum inte riorem cultum consequenter tũc po terimus exponere: cum exteriorem ornatum sub oculorum depinxeri/ mus obtutibus.

De cingulo monachi: Caplm. II.

Itaq; monachum vt militẽ christi in ꝓcinctu semper bel li positum: accinctis lumbis iugiter oportet incedere. Hoc enim habitu etiam illos ambulasse qui in veteri testamento ꝓfessionis huius fundauere primordia: Heliam scili cet & Heliseum: diuinarũ scriptura/ rum auctoritate monstrat: ac dein/ ceps principes auctoresq; testamen ti noui: Joãnem videlicet Petrum et Paulum: ceterosq; eiusdem ordi nis viros taliter incessisse cognosci/ mus. Quorum prior qui in veteri testamento virginitatis iam flores et castimonie continentieq; prefigu/ rabat exempla: cum fuisset a domi/ no missus ad increpandos nuncios ochozie sacrilegi regis israel: eo q egritudine prepedit⁹ super statu sa lutis sue beelzebub deum accaron cõ/ sulere ○stinasset: et idcirco eis occur rens idem propheta descensum de le cto eius in quo conciderat denegas/ set: decumbenti regi exposita vesti/ tus qualitate compertus est. Reuer sos enim ad se nuncios ac referentes sibi prophete sententiã: sciscitatus est cuius esset figure et habitus vir qui occurrisset eis: & locutus fuisset huiuscemodi verba: Uir inquiunt 4. Re. 1.
pilosus: & zona pellicea accinct⁹ re/ nibus. Ex quo habitu confestim rex contemplatus hominem dei: ait: He lias thesbites est: zone videlicet in/ dicio et hirsuti incultiq; corpis spe/ cie virum dei indubitãter agnoscẽs: eo q istud ei inter tot israelitici po/ puli milia commoranti: cultus pro/ prij ac velut quoddam impressum speciale signum perpetuo cohereret. De Joanne quoq; qui veteris no/ uiq; testamẽti velut quidam sacra/ tissimus limes finis initiumq; pro/ cessit: ita euangelista narrãte cogno scimus: Ipse autem Joannes habe/ Matth. 3
bat vestimentum de pilis camelo/ et Mar. 1
rum: & zonam pelliceam circa lum/ bos suos. Petro etiam in custodi/ am carceris ab herode detruso: & ad necem die postero producẽdo: an/ gelo assistente precipit': Precinge/ Act. 12.
re: et calcia te caligas tuas. Quod vt faceret nequaq; monuisset eũ an/ gelus dei: nisi vidisset eum ob refe/ ctionem nocturne quietis paulisper defecta mẽbra solita cinguli obstri/ ctione laxasse. Paulũ quoq; ascen dentem hierosolymam & protinus a iudeis in vincula mittendũ: Aga/ bus propheta reperiens cesaree: sub lato eius cingulo: manus suas li/ gans ac pedes: vt gestu corporis sui passionis eius ꝑfiguraret iniurias: ait: Hec dicit spiritussanctus: Uirũ Act. 21.
cui' est zona hec: sic alligabũt iudei in hierl'm: & tradẽt in man⁹ gentiũ.

Quod vtiqȝ a ꝓpheta ꝓferri mini/
me potuisset: dicēte: Virū cuius est
zona hec: nisi paulꝰ eā lumbis suis
indesinēter solitus fuisset aptare.

De veste monachi: Ca. III

V Estis q̄ȝ sit monachi q̄ cor/
pus ꝯtegat tm̄: ac repellat
nuditatis verecundiā: ⁊ fri/
goris retūdat iniuriā: nō q̄ semina/
ria vanitatis aut elatiōis enutriat:
Ita eodē aplo p̄dicāte: Hn̄tes aūt
alimēta ⁊ opimēta his ꝯtēti simus.
Opimēta inq̄ens nō vestimēta: vt
quibusdā latinis exemplaribꝰ nō ꝓ/
prie ꝯtinet. i. q̄ corpus operiant tm̄:
nō q̄ amictus glīa blandiant: ita vi
lia vt nulla coloris vel habitꝰ noui/
tate inter ceteros huiꝰ ꝓpositi viros
habeant insignia: ita studiosis ac/
curatiōibus aliena: vt nllis rursum
sint affectatis ꝑ incuriā sordibꝰ de/
colora. Postremo sic ab huiꝰ mūdi
separent ornatu: vt cultui seruorū
dei ī oībꝰ cōmunia ꝑseuerēt. Quic/
quid eīm inter famlos dei p̄sumit ab
vno vl paucis: nec catholice ꝑ om̄e
corpꝰ fraternitatꝫ tenet: aut supfluū
aut elatū est: ⁊ ꝓpter hoc noxiū iu/
dicandū est: magisqȝ speciē vanita
tis q̄ȝ virtutis ostētans. Et idcirco
hec q̄ nec a veteribꝰ sanctis q̄ huius
ꝓfessiōis fundamēta iecerūt: neqȝ
a prībꝰ nostri tpis q̄ eoꝝ ꝑ successio/
nes instituta nunc vsqȝ custodiunt:
tradita videmꝰ exēpla: vt supflua
et inutilia nos q̄ȝ resecare ꝯuenit.
Quobrē cilicinā vestē velut circū/
spectā cūctis atqȝ notabilem: ⁊ q̄ ex
hoc ip̄o nō solū nlla spūi possit emo
lumēta ꝯferre: ſ etiā elatiōis ꝯcipe/
re vanitatē: q̄qȝ ad necessarij operꝫ
exercitiū: in q̄ monachū semꝑ impi/
grū expeditūqȝ optet īcedere: inha
bilis atqȝ inepta sit: oīmodis refuta
rūt. Quod si q̄sdā hoc amictu circum/
datos audimꝰ ꝓbabiles extitisse: nō
ex eo nobis monasterioꝝ est regula
sanciēda: vel antiq̄ sctōꝝ patrū sūt
ꝑturbāda decreta: qđ pauci p̄sumē
tes aliaꝝ virtutum priuilegio: ne in
his quidē q̄ nō ſm catholicā regu/
lā ab eis vsurpata sūt: rep̄hēdi de/
bere credūt. Generali nāqȝ oīm cō
stitutōi paucoꝝ nō debȝ p̄poni nec
p̄iudicare sentētia. Illis eīm debemꝰ
institutꝫ ac regul indubitatā fidē et
indiscussā obedientiā ꝑ oīa cōmo/
dare: nō q̄s paucoꝝ volūtasītulit:
ſ q̄s vetustas tātoꝝ tēpoꝝ: ⁊ innu/
merositas sctōꝝ patrū ꝯcordi defi/
nitiōe in posterū ꝓpagauit. Nec ſ
sane p̄iudicare nobꝭ debȝ ad q̄tidia/
ne ꝯuersatiōis exēplū: qđ vl Jorā 4.Re.6.
sacrilegꝰ rex isrl cateruis hostiū cir/
cūseptus: scissa veste cilicīū habuis/
se ꝓhibet intrinsecus: vl qđ niniui/ Jone.3.
te ad mitigandā dei sentētiam q̄ in
eos illata fuerat ꝑ prophetā: cilicij
asperitate velati sūt: cū ⁊ ille ita in/
trinsecꝰ latent indutꝰ eo fuisse mon
stret: vt nisi scisso desuꝑ vestimēto
a nemine ꝓrsus potuisset intelligi:
et isti eo tēpore opimentū cilicij ostē
tarēt: q̄ cūctis suꝑ īminēte vrbꝭ euer
siōe lugētibꝰ: eodēqȝ amictu circū/
datis: nlls posset a quoquā ostēta/
tiōe notari. Quia nisi insolēs sit di/
uersitas: nō offendit equalitas.

De cucullis egyptiorum: Capi. IIII.

S Unt p̄terea q̄dā in ip̄o egy
ptioꝝ habitu: non tm̄ ad cu/
ram corpis quātū ad moꝝ formulā
cōgruētia: quo simplicitatis ⁊ inno
cētie obseruātia etiā in ip̄a vestitus
q̄litate teneat. Cucullis nāqȝ ꝑpar/
uis vsqȝ ad ceruicis humerorumqȝ
demissis ꝯfinia: quibꝰ tm̄ capita cō
tegāt: indesinenter diebꝰ vtunt ac
noctibꝰ: scȝ vt īnocētiā ⁊ simplici/
tatē puuloꝝ iugiter custodire etiaȝ
imitatiōe ip̄iꝰ velaminis cōmoneā/
tur. Qui reuersi ad infantiā christi
cūctis horis cū affectu ac ꝟtute de/
cantāt. Dn̄e nō est exaltatū cor me/ ps. 130
um: neqȝ elati sunt ocli mei: neqȝ am
bulaui in magnis neqȝ in mirabilibꝰ

sup me. Si nõ humilit᷑ sentiebã: sed
exaltaui aĩam meã. Sicut ablacta/
tus est sup matre sua.

De colobijs egyptiorum: Capitm. V.

C Olobijs q̃z lineis induti q̃
vix ad cubitoꝝ ima ptingũt:
nudas de reliq̃ circũferũt man⁹: vt
amputatos hr̃e eos act⁹ ⁊ opa mun
di hui⁹ suggerat abscisio manicaꝝ:
et ab oĩ ꝯũsatõe t᷑rena mortificatos
eos velamĩs linei doceat indumen/
tũ: audiãtq̧ p ħ aplm̃ q̃tidie dicẽtẽ
Col.3. sibi: Mortificate membra vr̃a q̃ sũt
sup t᷑rã. Illd̃ q̃z ipo habitu ꝓtestã/
Ibidem te: Mortui em̃ estꝭ: ⁊ vita vr̃a abscõ
Gal.2. dita est cũ xp̃o ĩ deo. Et iteꝝ: Viuo
aũt iã nõ ego: viuit vero ĩ me xp̃s.
Phi.6. Mihi quidem mũdus crucifix⁹ est:
et ego mundo.

De rebrachiatorijs: Ca. VI

G Estãt etiã resticulas duplices
laneo plexas subtegmĩe: q̃s
greci: analaboys: nos v̄o suc
αραλα cinctoria seu redimicula vl' ꝓprie re
βούσ brachiatoria possumus appellare.
Que descẽdẽtia p sũma ceruicis et
a laterib⁹ colli diuisa: vtrarũq̧ ala/
rum sin⁹ ambiũt: atq̧ hincinde suc
cingũt: vt ꝯstringẽtia latitudinem
vestimẽti ad corp⁹ ꝯhãt atq̧ ꝯiun
gãt: ⁊ ita ꝯstrictis brachijs impigri
ad oĩe op⁹ expeditiq̧ reddãt: illd̃
apli p̃ceptũ studẽtes oĩ v̄tute com/
Act.20. plere: Quia nõ solũ mihi: ħ etiã his
qui mecũ st᷑ mĩstrauerũt man⁹ iste.
2.Thes.3 Neq̧ gratꝭ panẽ ab aliq̃ mã ducaui
mus: ħ in labore ⁊ fatigatiõe nocte
ac die operantes: ne quẽ vestrũ gra
uaremus. Et si quis nõ vult opera/
ri: nec manducet.

De mauortib⁹ eoꝝ: Ca. VII

P Ost ħ angusto palliolo tam
amict⁹ hũilitatẽ q̄ꝫ vilitatẽ
p̃cij cõpẽdiũq̧ sectãtes: col/
la parit᷑ atq̧ humeros tegũt: q̃ ma/
uortes tã nostro q̄ꝫ ipoꝝ nũcupant᷑
eloq̃o: ⁊ ita planeticaꝝ atq̧ birrho
rũ p̃cia sil' ambitionẽq̧ declinãt.

De melote ⁊ pelle caprina: Capi. VIII.

V Ltim⁹ est habit⁹ coꝝ pellis
caprina q̃ melotes vel pera
appellat᷑: ⁊ bacul⁹: q̃ gestãt ad imi/
tationẽ eoꝝ q̃ ꝓfessiõis hui⁹ p̃figu/
rauere lineas ĩ veteri testamẽto. De
quib⁹ apl's: Circũierũt inq̃t in melo
tis ⁊ ĩ pellib⁹ caprĩis: egẽtes: angu/ Heb.11.
stiati: afflicti: q̃b⁹ dign⁹ nõ erat mũ/
dus: ĩ solitudinib⁹ errãtes: ⁊ ĩ mon
tib⁹ ⁊ ĩ speluncis ⁊ ĩ cauernis terre.
Qui tñ habit⁹ pellis caprĩe signifi/
cat mortificata oĩ petulãtia carna/
liũ passionũ: debere eos ĩ sũma vir/
tutũ grauitate ꝯsistere: nec q̃cq̄ꝫ pe/
tulcũ vl' calidũ iuuẽtutis ac mobili
tatis antiq̃ in eoꝝ corpe residere.

De baculo: Capi. IX.

N Am ⁊ baculũ gestasse eosdẽ
viros etiã helisens q̃ vn⁹ ex
ipis ẽ: docet: cũ dicẽ ad giezi
pueꝝ suũ mittẽs eũ ad suscitãdũ fi/
liũ mlieris: Tolle baculũ meũ: ⁊ cur
rẽs vade pone eũ sup faciẽ pueri vt 4.Re.4
viuat. Quẽ vtiq̧ nõ dedisset ei pro
pheta gestãdũ: nisi eũ manu sua so/
lit⁹ eẽt iugit᷑ circũferre. Cui⁹ gesta/
tio spiritalit᷑ monet nũq̄ꝫ debere eos
int᷑ tot oblatrantes vitioꝝ canes: et
inuisibiles neq̃tiaꝝ spiritaliũ besti/
as: inermes incedere: de q̃b⁹ beatus
dauid liberari postulãs dic̃: Ne tra
das dñe bestijs aĩam ꝯfitẽtẽ tibi: ħ Ps.73.
irruẽtes eas retũdere cruc̃ signaclo
ac lõgi⁹ ꝓpulsare: atq̧ adũsũ se se/
uiẽtes iugi mẽoria dñice passiõis: ⁊
imitatõe illi⁹ mortificationis extin/
guere.

De calciamẽtis eoꝝ: Ca. X

C Alciamẽta v̄o velut inT᷑di/
cta euangelico p̃cepto recu/
santes: cũ infirmitas corpis
vl' matutin⁹ hyemis rigor seu meri/
diani est⁹ feruor exegerit: tñmõ ca/
ligis suos muniũt pedes: ħ interpre
tãtes vsu caꝝ vl' dñica permissione

signari: vt si ĩ h' mũdo ɔstituti: cura et sollicitudĩe carnis hui⁹ omnimo/dis eruti eẽ nõ possumus: nec ab ea penit⁹ ꝑualem⁹ absolui: saltẽ occu/patiõe leui ꝛ ĩplicatiõe tenui necessi tatẽ corporis explicem⁹: ne vł aĩe nr̄e pedes: q expediti ad spiritalẽ cursũ et ꝑdicãdã euangelij pacẽ sp eẽ de/bẽt pati: qb⁹ post odorẽ vnguẽtorꝝ
Cantł.j. xp̄i currim⁹. ꝛ d̄ qb⁹ dauid: Cucurri
Ps̄.6j. ĩ siti. Et hieremias: Ego aũt nõ sum
Hiere.17 turbat⁹ te seqns. morticinis h⁹ secli curis patiamur ĩuolui: de his scꝫ co/gitãtes q nõ ad supplẽdã nccitatẽ nature: ꝫ ad supfluã noxiã qꝫ ptinẽt
Ro.13. voluptatẽ. Q̃ d̄ ita ĩplebimus: si ꝫm aplm: carnis curã nõ fecerim⁹ ĩ desi/derijs. Quib⁹ tñ caligis quã qꝫ lici/to vtant: vtpote dñi mãdato ɔces/sis: neq̃q̃ tñ pedib⁹ eas ĩhere per/mittũt cũ accedũt ad celebrãda seu percipiẽda sacrosctã mysteria: Illð estimãtes etiã ꝫm lrãm custodiri de
Exo.3. et bere: qð d̄r ad moysen vel ad iesum
Josue. 5. filiũ naue: Solue corrigiã calciamẽ ti tui: loc⁹ eñi ĩ q stas: ẽra scã est.

De tꝑamẽto obseruantię q̃ scðm aerũ q̃litatẽ vł vsum ꝓuincię sit tenẽda: Ca. XI.

b Ec dicta sint: ne qd ꝑtermi/sisse de egyptiorꝝ habitu vi/deamur. Ceterꝝ a nob tenen/da sũt illa tm̃mõ q vł locorꝝ sit⁹ vel ꝓuicie vsus admittit. Nã neqꝫ cali/gis nos neqꝫ colobijs seu vna tuni/ca eẽ ɔtẽtos hyemis pmittit asperi/tas: ꝛ puissimi cuculli velamen vel melotis gestatio derisũ poti⁹ q̃ edi/ficationẽ vllã videntib⁹ cõparabit. Qua ppť illa tm̃ q supi⁹ cõmẽora/uim⁹ qꝫ sũt ꝛ hũllitati ꝓfessiõis no stre ꝛ q̃litati aerꝝ ɔgruẽtia: a nobis qꝫ affectãda cẽsem⁹: vt oĩs sũma no stri vestit⁹ nõ ĩ nouitate habit⁹ qui possit offendiculũ hoib⁹ secli huius inferre: ꝫ honesta ĩ vilitate ɔsistat.

De cingulo spiritali et sa cramẽto ipsius: Ca. XII.

b Is itaqꝫ vestimẽtis xp̄i mi/les indut⁹: nouerit p̄ri⁹ ob id se cinguli ɔstrictiõe munitũ: vt ad cũctos vsus ꝛ opa monasterij nõ solũ mẽte ꝓmpt⁹ sꝫ etiã ipo ha/bitu sp expedit⁹ incedat. Tãto nãqꝫ feruẽtior circa spiritalẽ ꝓfectũ ac di uinarꝝ rerꝝ sciam ꝛ cordis puritatem ꝓbabiť: q̃to fuerit erga obedientie studiũ opisqꝫ deuotior. Scðo cog/scat etiã in ipo habitu cinguli inesse nõ paruũ qð a se expetiť sacramẽtũ. Accinctio eñi lũborꝝ: ꝛ ambit⁹ pelł emortue: significat cũ mortificatio/nẽ circũferre mẽbrorꝝ: in qb⁹ libidi/nis atqꝫ luxurie seminaria ɔtinenť: euãgelicũ illð mãdatũ quod diciť:
Sint lũbi vestri ꝑcincti. ap̄lica inť/ Luc.j2
ꝑtatiõe ingeri sibi sp ĩtelligẽs: Mor Col.3.
tificate scꝫ mẽbra vestra q sunt sup terrã: fornicationẽ: imũdiciã: libidi nẽ: ɔcupiscẽtiã malã. Ideoqꝫ illos tm̃mõ legim⁹ in scpturis sctis cingu lo fuisse ꝑcinctos: ĩ qb⁹ semiaria co/it⁹ ĩueniũť extincta: qꝫ illð btĩ da/uid eloqũ ope atqꝫ ꝟtute decãtant:
Quia fact⁹ sũ sic vter in pruina: eo Ps̄.j18.
qꝫ erasa medullitus carne vitiorum emortuã exterioris hoĩs cutẽ spũs ꝟtute distẽdãt. Et idcirco: in prui/na: significanť adiecit: qꝫ scilꝫ neq̃q̃ fuerit sola cordis mortificatiõe con tẽti: verꝫetiã exterioris hoĩs mot⁹, ꝛ ipi⁹ nature incẽtiua ɔtinẽtie pruina extrinsec⁹ accedẽte habuerĩt ɔgela/ta: nullũ iã dũtaxat ꝫm aplm regnũ
pctĩ in suo mortali corpe sustinẽtes: Ro.6.
nec gestãtes carnẽ spũi repugnãtẽ.

Explicit de habitu mo/nachi liber primus:

Incipit ãnotatio caplorꝫ libri scðĩ d̄ canõico noctur narꝫ orõnũ ꝛ psalmorꝫ mõ.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit liber ſecundus de canonico nocturnarum orationum et pſalmoꝛum modo.

Proemiale Capi. I.

d Pplici igit̓ hoc qđ dixi/
mus cingulo xp̃i
miles accict': in/
terim ꝗ mod' ca
nonicaꝝ oꝛonum
pſalmoꝝ q̃ ſit ĩ
partib' oꝛiẽtis a ſctĩs pꝛib' antiqt'
ſtatut' agnoſcat. De q̃litate ꝟo eaꝝ
vel quẽadmodũ oꝛare ſm apli ſen/
tẽtiã ſine int̓miſſiõe poſſim': ſuis in
locis cũ ſenioꝝ collatiões ceperim'
expõere: q̃ntũ dñs dederit ꝓferem'.

De diuerſitate numeri ꝗ ad decantandos pſalmos per vniuerſas ꝓuincias ſit ſtatutus: Caplm. II.

m Altos nãq̃ cõperim' ꝑ ali/
as regiões ꝓ mẽtis ſue capa/
citate: habẽtes quidẽ vt ait
aplſ: ꝫelũ dei ſ nõ ſm ſciaꝫ: ſuꝑ hac Ro.10
re diuerſos typos ac regulas ſibimet
ꝯſtituiſſe. Quidã em̃ vicenos ſeu
tricenos pſalmos: ⁊ hos ip̃os anti/
phonaꝝ ꝓtelatos melodijs: ⁊ adiũ
ctiõe quarũdã modulationũ: debe/
re dici ſingulis noctib' cẽſuert: Alij
hũc modũ etiã excedere tẽptauerũt
nõnlli decẽ ⁊ octo: atq̃ ĩ hũc modũ
diuerſ ĩ locis diuerſũ canonẽ agno/
uim' inſtitutũ: totq̃ ꝓpemodũ ty/
pos ac regulas vidim' vſurpatas:
quot etiã monaſteria cellaſq̃ ꝯſpe/
xim'. Sũt quibus in ip̃is q̃ꝫ diur/
nis oꝛonũ officijs. i. tertia: ſexta no/
naq̃ id viſũ ẽ: vt ſm hoꝛaꝝ modũ
in q̃b' ħ dño reddunt obſeq̃a: pſal/
moꝝ etiã ⁊ oꝛonũ putarẽt numerũ
coeq̃ndũ: nõnllis placuit ſenarium
numerũ ſingul' dici ꝯuẽtib' deputa/
ri. Qua ꝓpt̓ neceſſariũ reoꝛ antiq̃ſ
ſimã patꝝ ꝓferre ĩ mediũ ꝯſtitutio/
nẽ: q̃ nũc vſq̃ ꝑ totã egyptũ a dĩ fa
mul' cuſtodit: q̃ nouelli mõaſterij ĩ
xp̃o rudis ĩfãtia antiq̃ſſimoꝝ poti'
pꝛim vetuſtiſſimiſ ĩſtitutõib' ĩbuat.

De vniformis regule ꝑ to/tam egyptū custodia: ⁊ de electiōe coꝝ q̇ fratribꝰ ꝑpo nantur: Capi. III.

i Taqꝫ ꝑ vniuersaꝫ egyptū et thebaidē: vbi monasteria nō ꝓ vniuscuiusqꝫ renūciantis instituūť arbitrio: ſ ꝑ successiōes ac traditiōes maioꝝ vsqꝫ in hodiernū diē vl' ꝑmanēt vl' mā sura fundanť: legitimū oꝛonū modū in vesꝑtinis ꝯuētibꝰ seu nocturnis vigilijs vidi/mus retētari. Nō eñ q̇sq̄ꝫ ꝯuēticl'o fratrū: ſ ne sibi q̇dē ipi ꝑesse ꝯcedi/tur: priusq̄ꝫ nō solū vniūsis faculta tibꝰ suis reddať externꝰ: sꝫ ne sui q̇/dē ipiꝰ se cē dn̄m vl' ptātē habere co gnoscat. Ita nāqꝫ renūciantē huic mūdo q̇buslibet facultatibꝰ ac diui/tijs ꝑditū: necesse est cenobij cōmo/ratione expetere: vt in nullo sibi ex his q̄ reliquit aut intulit monasterio blādiať: sic obedire cūctis vt rede/undū sibi ꝭm sn̄iam dn̄i ad infantiā pristinā nouerit: nihil sibi ꝯsidera/tiōe eui vel annoꝝ numerositate ꝑ/sumēs: quā ī secl'o inaniť ꝯsumptā se reputat ꝑdidisse: ſ ꝓ rudimētoꝝ meritoꝝ ⁊ tyrocinij nouitate quā se ge rere in xp̄i militia recognoscit: subdere se etiā iunioribꝰ nō moreť. Operis q̄ꝫ ac sudoris assuetudinē ita sbire cōpelliť: vt ꝓprijs manibꝰ iuxᵃ apl'i preceptū q̄tidianū victū vl' suis vsi/bus vel aduenientiū necessitatibꝰ ꝑ/parās: fastꝰ vite ꝑterite possit ⁊ de/litias obliuisci: ⁊ humilitatē cordis ꝯtritiōe laboris acq̇rere. Idō qꝫ nll's ꝯgregatiōi fratrū ꝓfuturꝰ eligitur: priusq̄ꝫ idē q̄ ꝑficiēdꝰ est: q̇d obtem peraturis opteat impari obediēdo didicerit: ⁊ q̇d iunioribꝰ tradere de/beat institutꝫ senioꝝ fuerit assecutꝰ. Bn̄ eñ regere vel regi sapiētis esse ꝓnūciāt: sūmū qꝫ donū ⁊ gratiam sancti spūs esse definiunt. Nā neqꝫ salutaria ꝑcepta queꝑiā posse obtē perātibꝰ ꝯstituere: nisi cū q̄ priꝰ vni/uersis v̄tutū discip'inis fuerit istru ctus: nec obedire queq̄ꝫ seniori pos/se: nisi eū q̄ ꝯsūmatꝰ timore dei ⁊ hu militatis fuerit v̄tute ꝑfectꝰ. Idō qꝫ diūsitates typoꝝ ac regulaꝝ ꝑ cete/ras ꝓuincias cernimus vsurpatas: q̇ plerū qꝫ senioꝝ institutionis ex/pertes monasterijs ꝑesse audemꝰ: et abbates nos anteq̄ꝫ discipl'os ꝓfessi q̇ libitū fuerit statuimus: ꝓmptio/res nostroꝝ inuētoꝝ exigere custo/diā: q̄ꝫ examinatam maiorum ꝭuare doctrinā. Sꝫ dū oꝛonū modū q̄ po/tissimū debeat custodiri volumꝰ ex plicare: institutis patrū auidiꝰ ꝓuo cati: narrationē quā suis reꝭuaba/mus locis ꝓpero excessu ꝑuenimꝰ. Nūc itaqꝫ ad ꝓpositū reuertamur.

Q̄ꝫ ꝑ egyptū ⁊ thebaiden duodenarius psalmoꝝ nu merus obseruet: Ca. IIII.

i Siť ꝑ vniūsam vt diximus egyptū ⁊ thebaiden duode/nariꝰ psalmoꝝ numerꝰ tā in vesꝑtinis q̄ꝫ in nocturnis solēnitati bus custodiť: ita dūtaxat vt pꝰ hūc numeꝝ due lectiōes veterꝫ scꝫ ac no ui testamēti singl'e subseq̄nť. Qui modꝰ antiq̇tꝰ ꝯstitutꝰ: iccirco ꝑ tot secl'a penes cūcta illaꝝ ꝓuintiarum monasteria intemeratꝰ nūc vsqꝫ per/durat: q2 nō hūana adinuētiōe sta/tutꝰ a senioribꝰ affirmať: ſ celitꝰ an geli magisterio pribꝰ fuisse delatꝰ.

De duodenario psalmorū numero angeli traditione suscepto: Capi. V.

n Am cū ī ꝑmordijs fidei pau ci quidē ſ ꝓbatissimi mona/choꝝ noīe censerenť: q̄ sicut a btē mēorie euāgelista marco: q̄ ꝑ/mꝰ alexādrine vrbi pontifex ꝑfuit: normā suscepere viuēdi: nō solū il/la magnifica retinebāt q̄ ꝑmitꝰ eccle siā vel credentiū turbas in actibus apl'oꝝ legimꝰ celebrasse: Mltitudis scꝫ credētiū erat coꝛ vnū ⁊ aīa vna: Actꝰ. 4.

nec ꝗſcꝫ eoꝝ q̄ poſſidebat aliq̄d ſuū
eſſe dicebat: ſꝫ erāt ill' oīa cōmunia:
ꝗtꝗt eīn poſſeſſoꝛes agroꝝ aut do/
moꝝ erāt: vēdētes afferebāt pꝛecia
eoꝝ q̄ vēdebāt: ⁊ ponebāt ante pe/
des apl'oꝝ: Diuidebat' aūt ſingul' ꝑ/
ut cuiqꝫ opꝰ erat: Hec etiā his mul
to ſublimioꝛa cumulauerāt. Etenī
ſecedētes in ſecretioꝛa ſuburbioꝝ lo
ca: agebāt vitā tāto abſtinētie rigo
re diſtrictā: vt etiā his q̄ erāt religi
onis externi: ſtupoꝛi eēt tā ardua cō
uerſationis coꝝ ꝓfeſſio. Eo enī fer/
uoꝛe ſcripturarū diuinaꝝ lectiōibꝰ
oꝛationiqꝫ ⁊ opi manuū diebꝰ ac no
ctibꝰ incubabāt: vt nec eſcaꝝ quidē
appetitꝰ vel mēoꝛia niſi alio tertio
ve die coꝛpis interpellaret inedia:
cibūqꝫ ac potū non tā deſideratū q̄ꝫ
neceſſariū ſumerēt. Et ne hūc q̄dē
añ ſol' occaſum: vt tp̄s lucis cū ſpiri
taliū meditationū ſtudijs: curā vero
coꝛpis cū nocte ſociarēt: aliaqꝫ his
mlt'o ſublimioꝛa ꝑficerēt. De quibꝰ
etiā is qui minꝰ indigenaꝝ relatiōe
cognouit: eccleſiaſtica hiſtoꝛia poterit
edoceri. Ea igit' tēpeſtate cū eccl'ie
illius pꝛimitiue ꝑfectio penes ſucceſ
ſoꝛes ſuos adhuc recēti mēoꝛia in/
uiolata duraret: feruēſqꝫ paucoꝝ fi/
des necdū ī mlt'itudinē diſperſa te/
puiſſet: venerabiles pr̄es puigili cu/
ra poſteris ꝯſulētes: q̄ nā modꝰ q̄ti/
diano cultui ꝑ vniuerſū frat'nitatis
coꝛpꝰ decerni deberet tractaturi cō/
uenīūt: vt hereditatē pietat' ac pa/
cis etiā ſucceſſoꝛibꝰ ſuis abſolutam
ab oī diſſenſiōis lite trāſmitterent:
verētes ſcꝫ ne q̄ in q̄tidianis ſolēni
tatibꝰ inter viros eiuſdē culture cō
ſoꝛtes diſſonātia vl' varietas exoꝛ/
ta: q̄nqꝫ in poſteꝝ erroꝛis vl' emula/
tōis ſeu ſchiſmat' noxiū germē emit
teret. Cūqꝫ ꝓ ſuo vnuſq̄ſqꝫ feruoꝛe
infirmitatis imemoꝛ aliene: id ſtatui
debere cēſeret: q̄d ꝯtēplatione fidei
ac roboꝛis ſui facillimū iudicabat:
paꝝ diſcutiēs q̄d generalr' plenitu/
dini fratrū poſſibile eſſet: in q̄ neceſ
ſe eſt infirmoꝝ q̄ꝫ ꝑtē maximā repi/
ri: diuerſoqꝫ mō enoꝛmē pſalmoꝛū
numeꝝ inſtituere ꝓ animi ſui vtute
certarēt: ⁊ alij q̄nq̄genos: alij ſexa/
genos pſalmos: nōnulli vero ne hoc
quidē numero ꝯtēti: excedi eū ōbe/
re cēſerēt: eſſetqꝫ int' eos ꝓ religio/
nis regl'a pie ꝯtētionis ſctā diuerſi/
tas: ita vt tp̄s ſolēnitatis veſperti/
ne ſacratiſſime ſuccederet q̄ſtiōi: q̄ti
dianos oꝛonū ritꝰ volētibꝰ celebra
re: vnꝰ in mediū pſalmos dño cāta
turꝰ exurgit. Cūqꝫ ſedētibꝰ cunctis
(vt eſt moꝛis nūc vſqꝫ ī egypti par/
tibus) ⁊ in pſallētis vba omni coꝛ/
dis intētiōe defixis: vndecim pſal/
mos oꝛonū interiectione diſtinctos
ꝯtinuis vſibꝰ parili ꝓnūciatiōe cā/
taſſet: duodecimū ſub alleluie reſpō
ſiōe ꝯſummās: ab vniuerſoꝝ oculis
repente ſubtractꝰ: queſtiōi pariter
et cerimonijs finē impoſuit.

De ꝯſuetudine duodecim oꝛationū: Capi. VI.

e Xin venerabil' patrū ſenatꝰ
intelligēs angeli magiſterio
ꝯgregatiōibꝰ fratrū genera/
lē canonē nō ſine diſpēſatiōe dñi cō
ſtitutū: decreuit hūc numerū tā in
veſpertinis q̄ꝫ ī nocturnis ꝯuētic' l'
cuſtodiri: q̄bꝰ lectiōes geminas adiū
gētes. i. vnā veteris ⁊ aliā noui te/
ſtamēti tanq̄ꝫ a ſe eas traditas ⁊ ve
lut exoꝛdinarias: volētibꝰ tm̄: ac di
uinaꝝ ſcripturaꝝ memoꝛiā poſſide/
re aſſidua meditatiōe ſtudētibꝰ ad/
diderāt. In die vero ſabbati vl' dñi/
co vtraſqꝫ de nouo recitāt teſtamē/
to. i. vnā de apl'o vel actibꝰ apl'oꝝ:
⁊ aliā de euangelijs. Quod etiā totis
quinq̄geſime diebꝰ faciunt hi quibꝰ
lectio cure ē ſeu mēoꝛia ſcp̄turaꝝ.

De diſciplina oꝛandi: Capi. VII.

h As igit' p̄dictas oꝛōnes h
mō incipiūt atqꝫ ꝯſūmāt: vt
finito pſalmo non ſtatī ad incurua/
tionē genuū coꝛruāt: quēadmodū

facim⁹ ĩ hac r̃giõe nõnll'i q̃ ne dũ bñ
finito psalmo ĩ orõnẽ ꝓcũbere festi/
namus ad celeritatẽ misse q̃ꝫ toti⁹ ꝓ
perãtes. Cui⁹ dũ volum⁹ excedere
modũ q̃ antiq̃t⁹ a maioꝛib⁹ statut⁹
est: supputãtes residuoꝝ psalmoꝛũ
nũerũ: ad finẽ tẽdere ꝑurgemur: de
refectiõe pott⁹ lassi coꝛpis cogitãtes
q̃ꝫ orõnis vtilitatẽ ⁊ cõmoda requi
rẽtes. Apd̃ illos ꝗ nõ ita est: ſ añq̃ꝫ
flectãt genua paulisꝑ orãt: ⁊ stãtes
in supplicatiõe maioꝛẽ tꝑis ꝑtem ex
pẽdũt. Itaq̃ꝫ post hec pũcto breuis/
simo ꝓcidẽtes humi velut adoꝛãtes
tm̃ diuinã clemẽtiã: sũma velocita/
te ꝯsurgũt: ac rursus erecti expansis
manib⁹ eodẽ mõ q̃ pri⁹ stãtes oꝛa/
uerãt: suis p̃cib⁹ intẽti⁹ ĩmoꝛantur.
Humi nãq̃ꝫ diuti⁹ ꝓcũbẽtes: nõ so/
lũ cogitatiõib⁹ aiũt: verũ etiã somno
graui⁹ ĩpugnari. Qđ etiã nos verũ
esse vtinã nõ exꝑimẽtis ⁊ q̃tidiana
ꝯsuetudĩe nosceremꝰ: q̃ sepenũero
hãc eãdẽ incuruationẽ mẽbroꝝ: nõ
tã orõnis q̃ꝫ refectiõis obtẽtu ĩ terrã
ꝓstrati: optam⁹ diuti⁹ ꝓlõgari. Cũ
aũt is q̃ orõnẽ collectur⁹ ẽ e t̃ra sur/
rexerit: oẽs ꝑiter surgũt: ita vt null⁹
nec añq̃ꝫ inclinet̃ ille: genu flectere:
nec cũ e terra surrexerit remoꝛari p̃/
sumat: ne nõ tã secut⁹ fuisse illi⁹ con
clusionẽ qui precẽ colligit: q̃ꝫ suam
celebꝛasse credat̃.

De subsequẽte orõne post psalmũ: Ca. VIII.

Llud etiã qđ in hac ꝓuĩcia
i vidim⁹: vt vno cãtãte ĩ clau
sula psalmi: oẽs astãtes cõci
nãt cũ clamoꝛe: glĩa pr̃i ⁊ filio ⁊ spi/
ritui sctõ: nusq̃ꝫ ꝑ oẽm oꝛientẽ audi/
uim⁹: ſ cũ omniũ silẽtio ab eo q̃ can
tat finito psalmo orõnẽ succedere:
hãc xp̃o gloꝛificationẽ trinitatis tm̃/
mõdo solere antiphona terminari.

De orõnis statu suꝑ q̊ ĩ collatiõe senioꝝ plenioꝛ reseruet̃ instructio: Ca. IX.

Et qꝛ nos ad orõnũ canoni/
e caꝝ modũ ꝯseq̃nt̃ instituto/
rũ oꝛdo ꝓuexit: q̃ꝝ plenioꝛẽ
tractatũ licet in collatiões senioꝝ re
seruem⁹ ibidẽ pleni⁹ digesturi: cum
de eaꝝ q̃litate seu iugitate xp̃bis eo/
rum disserere cepim⁹: necessariũ tñ
reoꝛ ꝓ oꝑtunitate loci ac narratõis
ipsi⁹: q̃m ita obtulit sese occasio: eti/
am ĩ p̃senti pauca ꝑstrĩgere: vt foꝛ/
mãtes interim exterioꝛis hoĩs mot⁹
et velut q̃dã nũc orõnis fundamẽta
iaciẽtes: minoꝛe post hec laboꝛe cũ
ceperim⁹ de statu interioꝛis homĩs
disputare: orõnũ q̃ꝫ ei⁹ fastigia con/
struam⁹. Illđ añ oĩa ꝓuidentes: vt
si nos ab illa narratiõe quã cupim⁹
oꝑtune deo volẽte digerere: p̃ueni/
ens vite nr̃e finis excluserit: vel ini/
tia vob̃ rei p̃sertim tã necessarie hoc
oꝑe relinq̃m⁹: q̃b⁹ ꝓ ardoꝛe deside/
rij totũ tardũ est: vt dũ nob̃ hui⁹ cõ
moꝛatiõis tribuunt̃ inducie: saltem
q̃sdã tãtisper orõnũ vob̃ lineas pꝛe
signem⁹: quib⁹ hi vel maxĩe q̃ in ce/
nobijs cõmoꝛant̃ valeãt aliq̃tenus
infoꝛmari. Sil' etiã ꝓspiciẽtes his q̃
foꝛsitã huic tm̃mõ occursuri sunt li/
bꝛo: ⁊ ad illũ ꝑuenire nõ potuerint:
vt instructiõe hui⁹ erga orõnis q̃lita
tẽ vel ex ꝑte reꝑiant̃ ĩbuti: vt quem
admodũ sũt de habitu ⁊ amictu ex/
terioꝛis hoĩs instituti: ita etiã q̃liter
eũ ad offerẽda spiritalia sacrificia de
beãt exhibere nõ nesciãt. Siq̃dẽ hi
libelli q̃s in p̃senti cudere dño adiu/
uãte disponim⁹: ad exterioꝛis hoĩs
obseruantiã ⁊ institutionẽ cenobio/
rũ cõpetẽtius aptabunt̃: illi xp̃o ad
disciplinã interioꝛis ac ꝑfectionem
coꝛdis: ⁊ anachoꝛetaꝝ vitã atq̃ꝫ do
ctrinã potius ꝑtinebunt.

Cum quanto silentio ⁊ breuitate oꝛationes apud egyptios colligantur: Capl'm. X.

c Am igit̃ p̃dictas solennita/
tes q̃s illi synaxis vocãt cele/

brature cõueniũt: tãtũ a cũctis ſilẽtiũ pbet: vt cũ in vnũ tã inũerosa fratrũ mltitudo cõueniat: pter illũ q̃ cõſurgẽs pſalmũ decãtat ĩ medio: nullus hoĩm penit' adeſſe credat: ac p̃cipue cũ cõſummat orõ: in q̃ nõ ſputũ emittit: non excreatio obſtrepit: nõ tuſſis intſonat: nõ oſcitatio ſomnolẽta diſſutis malis et hiãtib' trahitur: nllũ gemit': nulla ſuſpiria etiam aſtãtes ipeditura pmunt: nlla vox abſq; ſacerdotis p̃cẽ cõcludẽtis audit: niſi forte hec q̃ p exceſſũ mentis clauſtra oris effugerit: q̃q; inſenſibilit cordi obrepſerit: ĩmoderato ſcz atq; intolerabili ſpũs feruore ſuccẽſo: dũ ea q̃ ignita mẽs ĩ ſemetipa nõ p̃ualet cõtinere: p ineffabilẽ q̃ndam gemitũ ex intimis pectoris ſui cõclauib' euaporare conat. Illũ ꝟo qui cõſtitut' in tepore mẽtis cũ clamore ſupplicat: aut aliq̃d hoꝝ q̃ p̃dixim' e faucib' ſuis emittit: aut p̃cipue oſcitatiõib' p̃uenit: dupliciter peccare pnũciant. Primo q orõnis ſue reus ſit: q eã videlicet negligẽter offerat deo. Scdo q ĩdiſciplinato ſtrepitu: alteri' q̃z q̃ forſitã ardẽti' orare potuit: intercipit ſenſũ. Idq; p̃cipiunt eã celeri fine cõcludi: ne forte ĩmorãtib' nob in ea: redũdãtia q̃dã ſputi ſeu phlegmatis inrũpat nre orõnis exceſſũ. Et icc irco dũ adhuc feruet: velut e faucib' inimici velocit rapiẽda eſt. Qui pculdubio cũ ſit nobis ſemp infeſt': tũc maxĩe adſiſtit infeſtior: cũ cõ ſe offerre nos p̃ces domino velle puiderit: cogitatiõibus ſeu diuerſis humorib' excitatis abducere mentẽ noſtrã a ſupplicatiõis intẽtiõe feſtinãs: et p h eã tepefacere a cepto feruore cõtẽdẽs. Quobrẽ vtilius cẽſent breues quidẽ orõnes: ſed creberrimas fieri: Illõ quidẽ vt frequẽtius dñm deprecãtes: iugit eidẽ coherere poſſimus: hec ꝟo vt inſidiantis diaboli iacula q̃ infligere nobis tunc p̃cipue cũ oramus inſiſtit: ſuccincta breuitate vitemus.

Qua diſciplina apud egyptios pſalmi dicantur: Caplm. XI.

e T icc irco ne pſalmos quidẽ ipſos q̃s in cõgregatiõe decãtant: continuata ſtudẽt pnunciatõe concludere: ſed eos p numero ꝟſuum duabus vel tribus intercaſiõib' cũ orationũ interiectione diuiſos diſtinctim particulatimq; cõſummant. Non eñi multitudine verſuũ ſ mentis intelligentia delectant: illud tota virtute ſectantes: Pſallã ſpiritu: pſallã et mente. Ideoq; vtilius habent decẽ ꝟſus cũ rõnabili aſſignatione cantari: q̃ totũ pſalmũ cũ confuſione mẽtis effundi. Que nõnũq̃ pnunciantis feſtinatione generat: dum reſiduoꝝ pſalmoꝝ qui decantandi ſunt: modũ numerũq; cõſiderans: nõ diſtinctionẽ ſenſuũ audiẽtibus ſtudet pandere: ſed ad finem ſynaxeos properat puenire. Deniq; ſi quiſpiã iunioꝝ vel p feruore ſpiritus vel p eo quod needum inſtitutus eſt ceperit modũ decantationis excedere: pſallẽtis pgreſſio ſenioris interdicit plauſu: quẽ dans manu ſua in ſedili quo ſedet: cunctos facit ad orationẽ cõſurgere: illud omnib' modis puidens: ne quod ſedẽtibus tedium generet plixitate pſalmoꝝ: qua is qui decantat: non modo per ſeipm intelligẽtie fructũ amittat: ſ etiam p illos incidat detrimentũ q̃s faſtidiũ ſynaxeos nimietate ſua fecit incurrere. Illud quoq; apud eos omni obſeruantia cuſtodit: vt in reſpõſione alleluye nullus dicat pſalm': niſi is qui in titulo ſuo alleluye ĩſcriptiõe prenotat. Predictũ ꝟo duodenarium pſalmoꝝ numeꝝ ita diuidunt: vt ſi duo fuerĩt fratres: ſenos pſallant: ſi tres: quaternos: ſi quattuor: ternos. Quo numero nũq; minus in congregatione decantant: ac proinde q̃talibet multitudo conuenerit: nunq̃ amplius pſallant in ſy/

1. Cor. 14.

narũ q̃ quattuor fratres.

Cur vno psallẽte ceteri in synaxi sedeant: vel q̃li post hoc studio per cellulas suas vsq̃ ad lucem vigilias extendant: Cap. XII.

Hunc sane canonicũ quẽ p̄dix' duodenariũ psalmorum numerum tali corporis quiete relevãt: vt has easdẽ congregationũ solẽnitates ex more celebrãtes: absq̃ eo qui dicturus in mediũ psalmos surrexerit: cũcti sedilib' humillimis insidẽtes: ad vocẽ psallentis omni cordis intẽtiõe dependeãt. Ita nãq̃ ieiunijs & opatione toti' diei noctisq̃ lassascũt: vt nisi huiuscemodi refectiõe adiuuentur: ne hũc quidem numerum stãtes iplere valeãt. Nullũ etenĩ tẽpus ab opis exercitatiõe vacuũ trãsire concedũt: qr nõ solũ ea q̃ diei splẽdor admittit omni instantia manib' exercere ptẽdũt: s3 etiam illa opationũ genera sollicita mente pquirũt: q̃ ne ipius quidẽ noctis dẽsissime tenebre valeãt impedire: credẽtes se tãto sublimiorẽ spiritaliũ ptẽplationũ puritatẽ mentis intuitu q̃situros: q̃to deuotius fuerĩt erga opis studiũ ac laboris intẽti. Et iccirco mediocrẽ canonicarum oratiõnũ numerum iudicãt diuinit' moderatũ: vt ardentiorib' fide spaciũ quo se vtutis corum infatigabil' cursus extẽderet: reseruaretur: & nihilomin' fessis egrisq̃ corpib' minime gigneretur de nimietate fastidiũ. Ideoq̃ cũ fuerĩt orationum canonicarum functiões ex more finite: vnusq̃sq̃ ad suã recurrens cellulã: quã aut solus aut cum alio tm̃ inhabitare pmittitur: quẽ scilicet societas opatiõis vl' discipulatus & disciplĩne imbutio copulauit: vel certe quẽ similitudo vtutũ compar̃ fecit: idẽ rursus orationũ officiũ velut peculiare sacrificiũ studiosi' celebrãt: nec vlteri' q̃sq̃ eorum in requiẽ somni resoluitur: donec supueniẽte diei splẽdore: nocturno opi ac meditatiõi opatio diurna succedat.

Quare p' missã nocturnã dormire non oporteat: Cap. XIII.

Quem laborẽ pter illã rõnẽ q̃ tota idustria annitẽtes sacrificiũ deo de fructu manuũ suarũ offerre se credũt: duab' ex causis cũ omni obsuãtia custodiũt. Quõ nos q̃3 si pfectõi studem': eadẽ diligentia pueniĩt obsuare. Prĩa: ne forte purificationẽ nostrã in nocturnis psalmis & orõnib' acq̃sitã: inuidus inimic' liuẽs puritati nostre cui maxime insidiatur sp & indesinenter infest' est: q̃dã sõni illusiõe ptamĩet. Qui post illã satisfactionẽ quã p neglĩgẽtijs seu igratiõib' nr̃is obtulim': & pfessiõis nostre veniã pfusis gemitib' iploratã: sollicit' nos si tps q̃et' iuenerit maculare festinat. Tũc pcipue fiduciã nostrã deijcere atq̃ eneruare ptẽdẽs: cũ feruẽti' nos ad deũ tẽdere orõnũ nostrarum puritate puiderit: ita vt nõnũq̃ q̃s p totum noct' spaciũ sauciare nõ potuit: sub illi' hore breuissimo tpe dehonestare conetur. Scd̃a vo q̃ tãetsi nl'la talis verẽda diaboli emergat illusio: interceđẽs etiã pur' sopor inertiã monacho mox euigilaturo pturiat: segnẽq̃ torporẽ inferens mẽti: p totũ diei spaciũ vigorẽ ei' obtũdat: illãq̃ hebetet pspicaciã sẽsus: & pĩguedinẽ cordis exhauriat: q̃ nos possit p totũ diẽ aduersus oẽs isidias inimici cautiores robustioresq̃ suare. Ob rẽ canonic' vigilijs puate ab eis subiũguntur excubie: ac maiore ill' obsuãtia succedũt: vt & illa purificatio q̃ psalmis & orõnib' est acq̃sita nõ peat: & intẽtior sollicitudo diligentius nos p diẽ custoditura preparetur meditatiõe nocturna.

Queadmodũ i cellul' suis op' manuũ & orones pariter exerceãt: Cap. XIIII.

T idcirco eas cū adiectione
e opis exequūtᷣ:ne velut oci/
oſis valeat ſomnꝰ irrepere.
Sicut em̄ nullū ferme ab eis ocij tē
pus excipitᷣ:ita nec meditatiōi qui/
dē ſpiritali finis īponitᷣ. Nā pari/
ter exercētes coꝛpis aīeqꝫ virtutes:
exterioꝛis hoīs ſtipendia cū emolu/
mētis interioꝛis exequant: lubꝛicis
motibꝰ coꝛdis ⁊ fluctuatiōi cogita/
tionū inſtabili: opeꝝ pōdera velut
q̄ndā tenacē atqꝫ īmobilē ancoꝛā
ꝓfigētes:cui volubilitas ac ꝑuaga/
tio coꝛdis īnexa:intra celle clauſtra
velut in poꝛtu fidiſſimo valeat cōti
neri:atqꝫ ita ſpiritali meditatiōi tm̄
et cuſtodie cogitationū intēta: non
mō ad ꝯſenſum pꝛaue cuiuſqꝫ ſug/
geſtiōis ꝑuigilē mentē coꝛruere nō
ſinat:verūetiā ab om̄i ſupflua ocio
ſaqꝫ cogitatiōe cuſtodiat: ita vt q̇d
ex quo pendeat haud facile poſſit a
quoquā diſcerni: id eſt:vtrū ꝓpter
meditationē ſpiritalē īceſſabile ma
nuū opꝰ exerceāt: an ꝓpter operis
iugitatē tā ꝓclaꝝ ſpūs ꝓfectū ſcien
tieqꝫ lumē acquirāt.

Qua lege modeſtię pꝰ oꝛa/ tionū miſſā: vnuſquiſqꝫ ad ſuā cellulā redeat: ⁊ cui ſub datᷣ increpationi is qui ali ter fecerit: Cap̄. XV.

Initis itaqꝫ pſalmis: ⁊ q̇ti/
f diana ꝯgregatiōe ſicᷣ ſupius
cōmēoꝛauimꝰ abſoluta:nul/
lus eoꝝ vlᷣ ad modicū ſubſiſtere aut
ſermocinari audet cū altero:ſʒ ne q̇/
dē ꝑ totū diei ſpaciū a cella ſua pꝛo
gredi:aut deſerere opus qꝺ in ea ſo
litꝰ eſt exercere:ꝓſumit:niſi foꝛte cū
fuerint ad officiū neceſſarij cuiuſqꝫ
opis euocati. Q̄ ita explēt foꝛas
egreſſi: vt nlla intᷣ eos ſermocinatio
penitꝰ ꝯferatᷣ. Sʒ ſic vnuſq̇ſqꝫ opꝰ
exequitᷣ iniūctū: vt pſalmū vel ſcri
pturā quālibet mēoꝛitᷣ recēſendo:
nō ſolū ꝯſpirationi noxie vel cōſili
is pꝛauis: ſed nec ocioſis quidē col
loquijs vllā copiā vlᷣ tp̄s impꝛtiat:
oꝛis paritᷣ ⁊ coꝛdis officio in medi/
tatōe ſpiritali iugitᷣ occupato. Sū/
ma nāqꝫ obſuātia cuſtoditᷣ: ne q̇ſ/
q̄ꝫ cū alio ac ꝓcipue iunioꝛeſ: vel ad
punctū tp̄is ꝑiter ſubſtitiſſe: aut vſ/
piā ſeceſſiſſe: vlᷣ manꝰ ſuas inuicem
tenuiſſe depꝛhēdantᷣ. Si q̇ vo ꝯtra
huiꝰ reglᷣe diſciplinā reperti fuerīt:
aliq̇d ex his q̄ intᷣ dicta ſūt admiſiſ/
ſe: vt ꝯtumaceſ ac ꝓuaricatoꝛes mā
datoꝝ: nō leuis culpe rei ꝓnūciati:
ſuſpitiōe etiā ꝯiuratōis pꝛauiqꝫ cō
ſilij carere nō poterūt. Quā culpā
niſi in vnū cunctis fratribꝰ ꝯgrega
tis publica diluerint pn̄ia: oꝛatiōi
fratrū nullus eoꝝ intᷣeſſe ꝑmittitᷣ.

Q nulli oꝛare cū illo q̇ fue rit ab oꝛatione ſuſpēſus: li/ ceat: Capi. XVI.

Ane ſiq̇s ꝓ admiſſo quoli/
ſ bet delicto fuerit ab oꝛone
ſuſpēſus: nullꝰ cū eo ꝓꝛſus
oꝛādi habet licentiā: anteq̄ꝫ ſubmiſ
ſa in terrā penitentia: reconciliatio
eiꝰ ⁊ admiſſi venia coꝛā fratribus
cūctis publice fuerit ab abbate con
ceſſa. Ob hᷣ nāqꝫ tali obſeruātia ſe/
metipos ab oꝛatiōis eiꝰ ꝯſoꝛtio ſe/
gregāt atqꝫ ſecernūt: ꝙ credunt eū
qui ab oꝛatiōe ſuſpēditᷣ: ſcd̄m aplī
ſententiā tradi ſathane. Et ſi q̇s oꝛa/
tioni eiꝰ anteq̄ꝫ recipiatᷣ a ſenioꝛe:
incōſiderata pietate ꝑmotus cōica
re ꝓſumpſerit: cōplicē ſe dānatiōis
eiꝰ efficiat: tradēs ſcꝫ ſemetip̄m vo
lūtarie ſathane: cui ille ꝓ ſui reatus
emēdatōe fuerat deputatꝰ: in eo vlᷣ
maxīe grauiꝰ crimē incurrēs: quod
cū illo ſe: vlᷣ ꝯfabulatōis vlᷣ oꝛatio/
nis cōmuniōe miſcēdo: maioꝛē illi
generet īſolētie fomitē: ⁊ ꝯtumaci/
am delinquentis in peius enutriat.
Perniciosū nāqꝫ ſolatiū tribuens:
coꝛ eius magis ac magᷣ faciet indu
rari: nec hūiliari eū ſinet ob qꝺ fue
rat ſegregatꝰ: ⁊ ꝑ hᷣ vlᷣ increpationē
ſenioꝝ n̄ magnipēdere. vlᷣ diſſimu/

lãt ỏ ſatiſfactiõe ⁊ venia cogitare.

Qꝛ is qui ad oratione̅ fr̄es exuſcitat: hora ſolita debeat eoſ cõmonere: Ca. XVII

i S aũt cui religioſi cõuentus cõmonitio: vel ſynaxeos cura cõmittit̃: nõ paſſim vt libitũ eſt: nec ꝓ ut nocte fuerit expergefactus: aut opoꝛtunitas eum ſomni pꝛopꝛij ſeu inſomnij coartat: fratres etiam ad quotidianas vigilias exuſcitare p̄ſumit. Sed q̄uis eũ cõſuetudo diurna hoꝛa ſolita euigilare cõpellat: tñ ſollicite freque̅terq̄ ſtellaꝝ curſu p̄ſtitutũ ꝯgregationis te̅pus exploꝛãs: ad orationũ eos inuitat officiũ: ne in vtroq̄ inueniat̃ incautus: ſi vel oppꝛeſſus ſomno ſtatutã noctis trãſgrediat̃ hoꝛam: vel eande̅ doꝛmiturus atq̄ feſtinus ad ſomnũ anticipet: ⁊ nõ tã officio ſpiritali vł quieti omniũ deſeruiſſe: q̄ requiei ſue ſatiſfeciſſe credat̃.

Qꝛ a veſpera ſabbati vſq̄ ad veſperam diei dñice genua nõ flectãt̃: Ca. XVIII.

b Dc q̊ȝ noſſe debem⁹ a veſpera ſabbati q̄ luceſcit in diem dñicũ: vſq̄ in veſperã ſeq̄ntem apð egyptios genua nõ curuari: ꝫ nec totis quide̅ quinquageſime dieb⁹: nec cuſtodiri in eis ieiunioꝛũ regulã. Quaꝝ rerũ ratio ſuo loco ĩ collationibus ſenioꝝ cũ dñs iuſſerit exponet̃. Nũc ꝓpoſitũ eſt noƀ cauſas tm̃modo breui narratõe ꝑcurrere: ne ſtatutũ modũ volumen excedens: aut faſtidio legente̅ oneret aut laboꝛare faciat.

Explicit de canonico nocturnaꝝ orationũ et pſalmoꝝ mõ liber ſecũdus.

Incipit annotatio capituloꝝ libri tertij ỏ canõico diurnarũ orationũ ⁊ pſalmoꝝ modo:

Explicit annotatio capi.

Incipit liber terti⁹ de canonico diurnaꝝ oꝛonum ⁊

psalmorum modo:
Proemiale: Capi. pmū.

De nocturno

d no orōnū et psalmorū mō qui nā p egyptū habeat: donāte deo q̄ntū tenuitas ingenij nostri pualuit arbitror expeditū: nūc de solennitate tertie sexte none q̄ʒ ſm regulā monasteriorū palestine vel mesopotamie nobis est differendū: vt pfati sumus in prologo: pfectionē egyptiorū et imitabilē discipline rigorē horū institutis moderantes.

Qr apud egyptios sine horarū discretiōe p totā diē cū opis adiectiōe et oratiōib' iugiter insistat et psalmis: Caplm. II.

a Pud illos etenī hec officia q̄ dn̄o soluere p distinctiōes horarū et tpis int'ualla cū ammonitiōe cōpulsoris adigimur: p totum diei spaciū iugiter cū operis adiectiōe spōtanee celebrāt. Ita nāq̄ʒ ab eis incessant' opatio manuū priuatim p cellulas exercet: vt psalmorū q̄ʒ vel ceterarū scripturarū meditatio nunq̄ʒ penit' omittat. Cui preces et oratiōes p singla mōmēta miscentes: in his officijs q̄ nos statuto tpe celebram': totum diei tp̄s absumunt. Quobrē exceptis vespertinis horis ac nocturnis ɔgregatiōibus: nulla apud eos p diē publica solennitas absq̄ʒ die sabbati vel dn̄ica celebrat: in quib' hora tertia sacre cōmunionis obtētu cōueniūt. Pl' enī est id qd̄ incessanter offert: q̄ʒ qd̄ p tpis interualla psoluit: et grati' voluntariū mun': q̄ʒ functiōes q̄ canonica cōpulsiōe reddunt: p hoc q̄ʒ dauid gl'iosius aliq̄d exultāte cū dicit:
Ps. 53. Volūtarie sacrificabo tibi: et volūtaria oris mei bn̄placita sint tibi domine.

Qr p oēm orientē solennitas tertie: sexte: vl' none: trinis tm̄ psalmis et oronibus finiat: et cur specialius istis horis hec spiritalia sint officia deputāda: Capi. III.

i Taq̄ʒ in palestine vel mesopotomie menasterijs ac toti' oriētis: supradictarū horarū solēnitates trinis psalmis q̄tidie finiunt: vt et orationū assiduitas statutis temporibus deo offerat: et necessaria operatiōis officia: cōsūmatis iusto moderamine spiritalib' obsequijs nullatenus valeant impediri. His enī trib' temporib' etiā da- Daniel. 6
nielē pphetā q̄tidie fenestris apertis in cenaculo p̄ces dn̄o fudisse cognoscimus. Nec imerito hec speciali' tēpora religiosis sūt officijs deputata. In his siquidē pmissionū pfectio: et summa nostre salutis est adimpleta. Hora nāq̄ʒ tertia repromissus olim per pphetas spūssanctus sup ap'los in orationū officio ɔstitutos descendisse primit' cōprobat. Nā cū pro elocutiōe linguarū q̄ ab eis infusione spiritussancti pfluebat: gens incredula iudeorū obstupescens pariter et irridēs: diceret eos musto repletos: stans Petrus in medio eorum ait: Viri israelite et qui habitatis hie- Act'. 2.
rusalē vniuersi: hoc vobis notū sit: et auribus percipite verba mea. Nō enī sicut vos existimatis hi ebrij sūt: cum sit hora diei tertia: sed hoc ē qd̄ dictum est per prophetam Johel: Et Johel. 2.
erit in nouissimis diebus dicit dominus: effundam de spiritu meo super omnē carnem: et prophetabunt filij vestri et filie vestre: et iuuenes vestri visiones videbunt: et senes vr̄i somnia somniabunt. Et quidem sup seruos meos et super ancillas meas in diebus illis effundam d̄ spiritu meo et prophetabunt. Que omnia hora tertia videmus impleta: sanctiq̄ʒ

ſpiritus vaticinatum per prophetas
aduentũ eodem tempore ſup aplos
cõmeaſſe. Hora aũt ſexta: ĩmacula
ta hoſtia dñs noſter atq; ſaluator
oblatus eſt patri: crucẽq; p totius
mũdi ſalute ↄſcẽdẽs: hũani gener
pctã diluit: τ expoliãs pncipat⁹ ac
ptãtes: traduxit palã: vniuerſoſq;
nos obnoxios atq; ↄſtrictos inſolu
bilis chirographi debito liberauit:
tollẽs illð de medio τ crucis ſue af/
figẽs tropheo. Eadẽ q̃z petro hora
in exceſſu mẽtis vocatio gẽtiũ oĩm
p ſubmiſſionẽ vaſis euãgelici dela/
ti celitus: τ purificatio omnigenũ
animãtiũ ĩ eodẽ ↄſiſtentiũ: delata
ad eũ voce diuinit⁹ reuelat̃: dicente
ei: Surge petre: occide τ manduca.
Actſ. 10. Qð vas quattuor initijs de celo ſũ
miſſum: nõ aliud q̃ euãgeliũ deſi/
gnare manifeſte cognoſcit̃. Licz eñ
quadriformi euãgeliſtaꝝ narratio/
ne diſtinctũ: q̃ttuor videat̃ habere
pncipia: vnũ tñ euãgelij corp⁹ eſt:
eiuſdẽ. ſ. chriſti natiuitatẽ pĩter ac
deitatẽ: miracl'a q̃z paſſionẽq; com
plectẽs. Pulchre aũt nõ ait linteũ
ſ q̃ſi linteũ. Linteũ quippe mortifi
catiõis indiciũ eſt. Qñ igit̃ mors
dñice paſſiõis nõ hũane nature le/
ge: ſ ppie volũtatis ſbit̃ arbitrio:
q̃ſi linteũ dicit̃. Mortuus eñ ſm
carnẽ: nõ eſt ſm ſpũm mortu⁹: quia
Ps. 15. nec derelicta eſt aĩa ei⁹ in inferno:
nec caro ei⁹ vidit corruptionẽ. Et
rurſuſ: Nemo inquit tollit a me ani
Joh. 10. mã meã: ſ ego pono eã a meipſo:
Poteſtatẽ habeo ponere eã: τ po/
teſtatẽ iterũ habeo ſumere eã. In ħ
itaq; euãgelioꝝ vaſe celit⁹ deſtina/
to. i. a ſpũſctõ pſcripto: oẽs gentes
q̃ quondã extra legis obſeruãtiam
poſite habebant̃ ĩmũde: p creduli/
tatẽ fidei ↄfluẽtes: vt ab idoloꝝ cul
tu ſalubrit̃ ĩmolent̃: atq; ad ſaluta
rẽ eſcã pficiãt: petro purificãte vo/
ce dñica deferunt̃. Hora xͦ nona ĩ/
ferna penetrãs: inextricabiles tarta
ri tenebras coruſcatiõe ſui ſplẽdo/
ris extinxit: portaſq; ei⁹ ereas effrin
gẽs: ac feras ferreas cõterẽs: capti/
uitatẽ ſctõꝝ que clauſa tenebris im
mitis tenebat̃ inferni: ſalubriter ca
ptã ſecũ trãſuexit ad celos: igneaq;
rhomphea ſũmota: antiquũ incolã
paradiſo pia ↄfeſſione reſtituit. Ea/
dem q̃z hora Cornelius centurio in
precib⁹ ſolita deuotiõe pſiſtẽs: com
memorationẽ orationũ τ elemoſy/
narũ ſuaꝝ ante dñm factam angelo
ſibi colloquẽte: cognoſcit: palamq;
ei hora nona vocatiõis gẽtiũ ſacra/
mẽta pandunt̃: que Petro ĩ exceſ/
ſu mẽt' hora ſexta fuerãt reuelata.
Alio quoq; loco de eodẽ tẽpore in
Act. 3. Actibuſ aplo ꝝ ita narrat̃: Petrus
aũt τ iohãnes aſcendebãt in tẽplũ:
ad horã orationis nonã. Quibus
liquido comprobat̃: non ĩmerito a
ſanctis τ apoſtolicis viris has ho/
ras religioſis obſequijs ↄſecrataſ: a
nobis q̃z obſeruari ſimiliter oporte
re: qui niſi velut lege quadã ſoluc/
re hec pietatis officia ſaltẽ ſtatutis
tẽporib⁹ adigamur: totũ diei ſpaci/
um obliuiõe aut deſidia vel occupa
tionib⁹ inuoluti: abſq; oratiõis in/
terpellatiõe ↄſumim⁹. De veſperti/
nis aũt ſacrificijs q̃d dicendũ eſt: q̃
iugit̃ offerri etiã in veteri teſtamen/
to lege moſayca ſanciũt̃: Holocau/
ſta eñ matutina τ ſacrificia veſper/
tina: cũctis dieb⁹ in tẽplo licet figu/
ralib⁹ hoſtijs: etiã ex eo pbare poſ/
ſum⁹ indeſinẽt̃ oblata: qð a dauid
Ps. 140. canit̃: Dirigat̃ oratio mea ſicut in/
cenſuz in ↄſpectu tuo: eleuatio ma/
nuũ mearũ ſacrificiũ veſpertinum.
Quo in loco de illo q̃z vero ſacrifi/
cio veſptino ſacratius intelligi põt:
qð vl' veſpe a dño ſaluatore cenan/
tib⁹ aplis tradit̃: cũ initiaret eccl'ie
ſacroſctã myſteria: vl' q̃ ipſe die po/
ſtero ſacrificiuz veſptinũ in fine ſcz
ſcl'oꝝ eleuatione manuũ ſuarũ p ſa
lute totius mũdi oblatus eſt patri.
Que extenſio manuum eius in pati
bulo; ſatis pprie eleuatio nũcupat̃.

Omnes enim nos in inferno iacentes eleuauit ad celos: ſm promiſſionis eius ſententiã dicentis: Cum exaltatus fuero a terra: omnia trahã ad me ipſum. De matutina vero ſolennitate etiã illud nos inſtruit: qđ in ipſa quotidie decantari ſolet: Deus deus meus ad te de luce vigilo. Et: In matutinis meditabor ĩ te. Et Preueni ĩ maturitate et clamaui. Et rurſum: Preuenerunt oculi mei ad te diluculo: vt meditarer eloquia tua. In his quoque horis etiã ille euangelicus paterfamilias operarios conduxit in vineã ſuã. Ita enim et ille primo mane cõduxiſſe deſcribitur: qđ tẽpus deſignat matutinã noſtrã ſolẽnitatem: deinde tertia: inde ſexta: poſt hec nona: ad extremũ vndecima: in qua lucernaris hora ſignatur.

Job. 12.

Ps. 62.

Ps. 118.

Quod matutina ſolẽnitas nõ antiqua traditione ſtatuta ſit: ſed noſtro tpe pro cauſa ſit adinuenta: Ca. IIII

Sciendũ tamẽ hanc matutinã que nunc obſeruatur in occiduis vel maxime regionibus: canonicã functionem noſtro tpe in noſtro quoque monaſterio primitus inſtitutã: Ubi dñs noſter ieſus chriſtus natus ex virgine: humane infantie ſuſcipe incremẽta dignatus: noſtrã quoque adhuc in religione tenerã et lactentem infantiam ſua gratia cõfirmauit. Uſque ad illũ enim tẽpus hac ſolẽnitate matutina: que expletur nocturnis pſalmis et orationibus: poſt modicũ tpis interuallũ ſolet in gallie monaſterijs celebrari: cum quotidianis vigilijs pariter cõſummata: reliquas horas refectioni corporum deputatas a maioribus noſtris inuenimus. Uerũ cũ hac abutẽtes indulgentia: negligẽtiores quique indutias ſomni longius protelarẽt: quippe quos vel cellas progredi: vel de ſuis ſtratis conſurgere ante horam tertiam nulla cõuentus vllius neceſſitas inuitaret: et cũ operationis iactura tpe quoque diei quo nonnullis oportebat officijs inherere: ſopolis nimietate torperent: in his preſertim diebus quibus a veſptinis horis excubias vſque ad aurore viciniam celebrãtibus naſcebatur oneroſior laſſitudo. Quorũ dã illic fratrũ feruentiũ ſpiritu quibus hoc negligentie genus haud leuiter diſpliceret: ad ſeniores querela delata: decretũ eſt ab eis diutino tractatu et cõſultatione ſollicita: vt vſque ad ſolis ortum quo iam ſine offenſiõe: vel lectio parari: vel opus manuũ poſſet aſſumi: feſſis corporibus refectione cõceſſa. Inuitati poſt hec religiõis huius obſeruantia: cũcti pariter e ſuis ſtratis cõſurgerent: ac tribus pſalmis et orationibus celebratis: ſm modũ qui antiquitus in obſeruatiõe Tertie Sexte vel None trine cõfeſſiõis exemplo ſtatutus eſt: et ſomno deinceps finẽ: et initiũ operationi: equali ſimul moderamine facerent. Qui typus licet ex occaſione videatur inuẽtus: et recenti memoria pro cauſa quã diximus ſtatutus appareat: tamẽ illũ numerũ quẽ deſignat beatus dauid: quãquam ſpiritalem quoque habeat intellectũ: ſm litterã manifeſtiſſime ſupplet: Septies in die laudem dixi tibi ſup iudicia iuſticie tue. Hac enim adiecta ſolennitate: ſepties ſine dubio ſpiritales hos cõuentus in die facientes: ſepties in ea laudes dño dicere cõprobamur. Denique cum hic idem typus de oriente procedẽs: huc vſque fuerit vtiliſſime propagatus: in nonnullis nunc vſque per orientẽ antiquiſſimis monaſterijs que nequaquam vetuſtiſſimas regulas patrũ violari patiuntur: minime videtur admiſſus. Ps. 118.

Quod poſt matutinas orationes ad ſomnũ reuerti non oporteat: Capi. V.

Uius ſolennitatis ratio cur ſtatuta ſit vel inuẽta in hac

prouincia: nonnulli ignorantes: ex/
expletis matitunalibꝰ hymnis iterꝫ
reuertunt ad somnū: in illā causaꝫ
nihilominus incidētes ob q̄ꝫ cōpe/
scendā hec a seniorībꝰ nostris solen/
nitas instituta ē. Illa nāqꝫ hora eā
cōsummare festinant: q̄ negligētio/
ribꝰ minusqꝫ sollicitis rursum dor/
miēdi reddat occasio. Quod omnino
dis fieri nō oportet: sicut in libello
superiori describētes egyptiorū syna/
xim plenius exposuimꝰ: ne purificati/
onē nostrā ꝯfessione supplici ꝛ an/
telucanis orationibꝰ acq̄sitam: vel
emergēs quedā redūdantia humo/
rum naturaliuꝫ polluat: vel illusio
corrumpat inimici: vl' certe interce/
cedens etiā puri ac simplicis somni
refectio interrūpat spūs nostri fer/
uorē: ac tepefactos somni tpe ꝑ to/
tū diei spaciū inertes deinceps igna
uosqꝫ traducat. Quod egyptij ne in/
currāt equidē cū soleant certis tpi/
bus etiā añ galloꝝ cantū ꝯsurgere:
missa canonica celebrata vsqꝫ ad lu
cē: post hec vigilias extēdūt: vt eos
superueniens lux matutina in hoc fer
uore spūs reperiat cōstitutos: ac ꝑ
totū diei tēpꝰ feruētiores sollicitio/
resqꝫ custodiat: ꝑparatos eos susci/
piens ad cōflictū ꝛ ꝯ diurnā diabo
li colluctationē: nocturnarū exerci
tio vigiliaruꝫ ac spiritali meditatio/
ne firmatos.

Quod nihil sit a seniorībꝰ im/ mutatū de antiquo ordine psalmorū: cū matutina sta tueretur solēnitas: Ca. VI.

Illud quoqꝫ nosse debemus
nihil a seniorībꝰ nostris qui
hanc eandē matutinā solen
nitatē addi debere censuerūt: de an
tiqua psalmorū cōsuetudine immu
tatū: sed eodē ordine missam q̄ pri/
us in nocturnis cōuentibꝰ perpetuo
celebratā. Etenī hymnos quos in
hac regiōe ad matutinā excepere so
lennitatē: in fine nocturnarū vigilia
rū quas post galloꝝ cantū añ auro/
rā finire solent similiter hodieqꝫ de/
cantāt: id est: centesimū quadragesi
mū octauū psalmū: cuius initiū est:
Laudate dñm de celis: ꝛ reliquos
qui sequunt. Quinquagesimū xo
psalmum ꝛ sexagesimum secundū ꝛ
octogesimū nonū huic nouelle solē/
nitati nouimꝰ fuisse deputatos. De/
niqꝫ ꝑ italiā hodieqꝫ consummatis
matutinalibꝰ hymnis quinquagesi/
mus psalmus in vniuersis ecclesijs
canitur: quod non aliunde q̄ꝫ exinde
tractum esse non dubito.

Quod ei qui ad diurnā oratio nē anteq̄ꝫ primus finiatur psalmꝰ nō occurrerit: ora/ toriū introire non liceat: in nocturnis aūt vsqꝫ ad finē secundi psalmi veniabilis mora sit: Capi. VII.

Si vero qui in tertia sexta vl'
nona priusq̄ꝫ psalmꝰ ceptus
finiat ad orationē nō occur
rerit: vlterius oratoriū introire nō
audet: nec semetipm admiscere psal
lentibꝰ: sed congregationis missam
stās ꝓ foribꝰ prestolat: donec egre/
dientibꝰ cunctis submissa in terram
penitētia negligētie sue vel tardita/
tis impetret veniā: sciēs nequaq̄ꝫ se
posse desidie sue moram aliter expia
re: sed ne in ea quidē que post tres
horas erit secutura solēnitas admit
tendū: nisi pro negligentia pñti cō
festim vera humilitate subnixꝰ sa/
tisfacere festinauerit. In nocturnis
vero cōuenticulis vsqꝫ ad secundū
psalmū prebet tardāti dilatio: ita
dūtaxat vt anteq̄ꝫ finito eodē psal/
mo fratres in oratione ꝓcūbant: se/
metipm cōgregationi inserere atqꝫ
admiscere festinet: eidē ꝓculdubio
increpatiōi ac penitētie quā predi/
ximus subijciendus: si vltra prestitu
tā dilationis horam vel modicum
tardauerit.

Vigilie que a vespera illu

cescente sabbato celebrantur: quē tp̄is modũ teneāt vel quo ordine celebrent: Capi. VIII.

f Ane vigilias que singulis hebdomadibus a vespera illucescente sabbato celebrant: iccirco seniores hyemali tempe quo noctes sũt longiores: vsq ad quartũ gallorum cantum p monasteria moderant: vt post excubias toti⁹ noctis reliquis duabus ferme horis reficiētes corpora sua: nequaq̄ per totum diei spacium somni torpore marcescāt: requie breuis huius tp̄is p̄ totius noctis refectione contenti. Quod nos quoq cũ om̄i obseruatione custodire cõuenit: vt scʒ contenti somno qui nobis post vigiliarum missam vsq ad lucis indulgetur aduentũ: id est: vsq ad matutinos psalmos: totũ deinceps diem in ope ac necessarijs ducamus officijs: ne somnum quē nocti subtraximus resumere p diem vigiliarum lassitudine ⁊ inanitate cõpulsi: non tā requiē corp̄is subtraxisse: q̄ quietis tempus ⁊ refectionem nocturnā commutasse videamur. Nullatenus eñi pōt fragilis caro ita totius noctis quiete fraudari vt per cõsequentē diem sine dormitatiōe mētis animiq torpore incõcussam possit seruare vigilantiam. Que impedietur ex hoc potius q̄ iuuabitur: nisi post vigiliarum missam somni quantulumcunq gustauerit. Et iccirco saltem vnius hore sopor quēadmodũ diximus ante lucis aduentũ si fuerit impertitus: lucrabimur om̄es vigiliarũ horas quas tota nocte in oratione cõsumpsimus: impertientes nature quod suum est: nec habentes necessitatē resumēdi per diem q̄d nocti subtraxim⁹. Totum enim carni huic p̄cul dubio reddet: quisquis ei non rationabiliter partem subtrahere: sed totum temptauerit denegare: Et vt veri⁹ dixerim: nõ superflua sed necessaria voluerit amputare. Propt̄ quod maiore fenore necesse est vigilias compensari: si fuerint vsq ad lucem incõsiderata atq irrationabili nimietate protracte. Ideoq eas tripertitis distinguũt officijs: vt labor hac diuersitate diuisus: delectatiōe quadam defectionem corporis releuet. Nam cum stātes antiphona tria cõcinuerint: humi post hec vl' sedilib⁹ humillimis insidētes: tres psalmos vno modulante respõdēt: qui tamē singuli a singulis fratribus vicissim succedentibus sibi prebent: atq his sub eadem quiete residentibus ternas adijciunt lectiones. Itaq fit vt corporeum minuentes laborem vigilias suas maiore intentione mentis exerceant.

Quare illucescēte die sabbati vigilie statute sint: ⁊ q̄re per omnē orientem absolutio ieiunij in die sabbato presumatur: Capitulum. IX.

q Uas a tempore predicationis apostolice q̄ religio ac fides christiana fundata est p vniuersum orientem: iccirco statutũ ē illucescēte sabbato debere celebrari: q, domino ⁊ saluatore nostro secta sabbati crucifixo: discipli adhuc recēti eius passione perculsi: peruigiles tota nocte manserunt: nullatenus quietis somnum oculis suis indulgentes. Quobrem ex illo tempore huic nocti deputata vigiliarum solennitas vsq in hodiernum diem p vniuersum orientem similiter obseruatur. Ideoq ⁊ absolutio ieiunij post vigiliarum laborem: totidem apostolicis viris in die sabbati statuta: non immerito presumitur per vniuersas orientis ecclesias: sm illam quoq Eccl'iastes sententiā: q̄ li-

cet habeat & alium mysticũ sensum: tñ ab hoc quoq; nõ abhorret: quo vtriq; diei.i. hebdomadi pariter & ogdoadi eandez partẽ solennitatis impertire precipimur: ita dicentis:
Eccs.II. Da partes his septem: & quidẽ his octo. Non enĩ ad cõmunionẽ festiuitat⁹ iudaice absolutio ista ieiunij reputanda est: his p̃sertim qui omi iudaica superstitiõe alieni monstrãtur: s; ad refectionem quaz diximus lassi corporis pertinere: qđ per totas anni septimanas iugiter quinis dieb⁹ ieiunans: nisi duobus saltem interpositis refocillatũ fuerit: facile lassascit ac deficit.

Unde factuz sit vt in vrbe die sabbato ieiunet̃: Ca. X

c Uius moderaminis causam nõnulli in quibusdã occidẽtalibus ciuitatibus ignorantes: & maxime ĩ vrbe: idcirco putãt absolutionẽ sabbati minime debere presumi: q; apostolũ petrũ in eodez die contra symonem conflictaturuz asserũt ieiunasse. Ex quo magis apparet hoc eum non cõsuetudine canonica fecisse: sed presentis pori⁹ necessitate cõflictus: Siquidẽ & ibi p hac eadem re non generale sed speciale videt̃ petrus discipulis suis ieiunium indixisse. Qđ vtiq; non fecisset si scisset illud canonica consuetudine solere seruari: idẽ proculdubio etiã dñico die paratus indicere: si certaminis ipsius in eum cõpegisset occasio: Nec tñ ex hoc statim canonica fuisset ieiunij regula pmulganda: quod non generalis obseruatio statuerat: s; vt semel fieret: ratio necessitatis extorserat.

In quo dominicę diei solẽnitas ab aliorũ dierũ consuetudie diuersa teneatur Capi. XI.

v Erum ne hoc quidẽ ignorãdũ: die dñico vnã tãtummodo missam ante prandium celebrari: in qua psalmoruz atq; orationũ seu lectionum p ipsius collecte vel cõmunionis dominice reuerẽtia solennius aliquid ac ppensius impendentes: in ipsa tertiam sextamq; pariter consummatã reputant. Itaq; fit vt de orationum obsequijs nihil imminuat̃ adiectione sc; lectionuz: & nihilominus differentia quedã vt̃ remissio videat̃ fratribus indulgeri p reuerentia dñice resurrectionis p̃ cetero tempore: que & totius septimane videat̃ obseruãtiã relaxare. Et p hac ipsa que intermiscetur quadam differentia: eundẽ diẽ velut festiuũ pnocet rursum solennius expectari: minusq; faciat hebdomadis venture ieiunia huius expectatione sentiri. Semp enĩ equanimius quelibet fatigatio sustinet̃: & sine fastidio labor impenditur: si interiecta ei vicissitudo quedã vel operis immutatio qualiscunq; succedat.

Quib⁹ dieb⁹ cum cęna fratribus exhibetur: accedentibus ad refectionem: psalmus non dicatur sicut fieri in prandijs solet: Ca. XII.

d Eniq; etiã in ipsis diebus.i. sabbato vel dominica seu feriatis temporibus quib⁹ pariter prandiũ & cena solet fratribus exhiberi: psalmus ad vesperã nõ dicitur: id est: nec cũ accedũt ad cenã: nec cum ab ea consurgunt: vt solet fieri in solennibus prandijs: vel canonica ieiuniorũ refectione: quã & precedere cõsuetudinarij psalmi solent & subsequi: sed tantũmodo simplici oratione facta: accedunt ad cenam: eamq; rursum cõsurgentes ab ipsa sola oratiõe concludunt: quod sc; extraordinaria sit inter monachos ista refectio: nec omnes ad eã conuenire cogãtur: nisi aut peregrini qui superuenerint fratres: aut hi

quos infirmitas corporis aut ꝓpria inuitat voluntas.

Explicit de canonico diurnarum orationũ ⁊ psalmorũ modo liber tertius.

Incipit annotatio capitulorum libri quarti de institutis renunciantium.

Explicit annotatio capi.

Incipit liber quartus de institutis renūciantium. Proemiale Capitu. I.

E canonico mō psalmorū atq; orationū qui debeat in diurnis cōuēticulis p monasteria custodiri: ad institutionē ei⁹ ꝗ renunciat huic mūdo: narrationis nos ordine prouocante transimus: cōditiones in p̄mis quib⁹ hi qui ad dn̄m conuerti cupiunt recipiantur ī cenobijs: breui quantū possum⁹ studentes sermone complecti: quedam sc; de egyptiorum: quedam de tabenensiotarum regulis admiscentes: quorū in thebaide est cenobiū: quāto numero populosius cunctis: tanto conuersationis rigore districtius. Siquidē in eo plus ꝙ̄ quinq; milia fratrum sub vno abbate reguntur: tantaq; fit obedientia hic tam prolixus monachorum numerus omni euo seniori suo subditus: quāta nō potest apud nos vnus vni vel obedire permodico tēpore vel precesse. Qua ratione vsq; ad vl-

timam senectutē apud eos in cenobijs perseuerent: Capi. II.

Quorum tam longa perseuerantia ⁊ humilitas atq; subiectio quē admodum tā diuturna perduret: qua de institutione formetur: per quā vsq; ad incuruā senectā in cenobio perseuerent: opinor nos ante om̄ia debere perstringere. Tanta nanq; est: quātā neminē in monasterijs nostris ingressum ne anno quidē integro tenuisse meminimus: vt cum renūciationis eorum primordia viderimus: consequens fuisse intelligamus: vt in tam sublimia perfectionis fastigia talium virorum fundamenta consurgerent.

Quo examine probetur q̄ in cenobio suscipiendus ē: Capi. III.

Ambiens quis intra cenobij recipi disciplinam: nō ante prorsus admittitur: q̄ diebus decem vel eo amplius ꝓ foribus excubans: indicium perseuerā-tie ac desiderij sui pariterq; humilitatis ac patiētie demōstrauerit. Cūq; omnium pretereuntium fratrum genibus prouolutus: ⁊ ab vniuersis de industria refutat⁹ atq; despect⁹: tanq̄ qui non religionis sed necessitatis obtentu monasterium optet intrare: iniurijs quoq; ⁊ exprobrationibus multis affectus: experimentū dederit cōstantie sue: qualisq; futurus sit in tēptatiōibus: opprobriorum tolerantia declarauerit: atq; ita fuerit explorato mētis ardore suscept⁹: diligentia summa perquiritur ne de pristinis facultatibus suis inheserit ei vel vnius nummi contagio. Sciunt enim eum sub monasterij disciplina diuturnum esse non posse. Sed nec humilitatis quidē aut obediētie apprehensurum esse virtutem: nec vlla cenobij paupertate ac districtiōe contentū fore: si in conscientia eius pecunie quantulūcunq; latitauerit: sed vbi primū exorta fuerit qualibet occasione cōmotio: fiducia stipis illius animatū: continuo de monasterio velut funda rotante fugiturū.

Quare qui in monasterio recipiunt: Ca. IIII.

Et iccirco ne vsibus quidem cenobij profuturas suscipere ab eo pecunias acq̄escūt. Primū ne confidentia huius oblationis inflatus: nequaq̄ se pauperioribus fratribus coequare dignet: tum ne per hanc elationem nullatenus ad hūilitatē christi descēdens: cū in disciplina cenobij nō possit ꝑdurare: egressusq; exinde ea que in principio renūciationis sue spiritali feruore succensus intulerat: tepefactus postea nō sine iniuria monasterij sacrilego spiritu recipere atq; exigere moliat. Quod omnimodis obseruari debere: multis sunt experimentis frequēter edocti. Nā ꝑ alia minus cauta monasteria simpliciter q̄dā suscepti: de eis que intulerāt q̄q; in dei opere fuerant dispensata: cum ingēti post blasphemia redibitionē poscere temptauerunt.

Cur hi qui renūciāt suscepti in monasterijs ꝓpria vestimēta deponant ⁊ ab abbate alijs induantur: Capitulū. V.

Quā ob rē ita nudat q̄sq; cū recept⁹ fuerit om̄i p̄stina facultate: vt ne ip̄m quidem q̄ optus ē indumentū habere ꝑmittatur vlterius: sed in cōcilio fratrū productus in mediū exuat ꝓprijs: ac ꝑ manus abbatis induat monasterij vestimētis: vt ꝑ hoc se nō solū vniuersis rebus suis antiquis nouerit spoliatū: verumetiā omni fastu deposito mundiali: ad xp̄i paupertatē ⁊ inopiā descendisse: tāq; opib⁹ su-

stentandum nō seculi arte quesitis: nec de infidelitate pristina reserua/tis: ſ de sctis ac pijs monasterij lar/gitionib⁹ militie sue stipēdia perce/pturū: atq₃ inde se deinceps vestien
matth.6. dū alēdūq₃ cognoscēs: ⁊ nihil hr̄e ⁊ nihilominus de crastino nō esse sol/licitū ſm euāgelij discat sententiā: nec erubescat pauperib⁹ id est corpi fraternitatis equari: quib⁹ cōnume rari xp̄s: ⁊ quoꝝ se fratrē nō erubu it nūcupare: q̄n potius glorieť do/mesticis ei⁹ factū se esse ꝯsortem.

Qua causa vestimenta re/nunciātiu₃ cu₃ quibus in/gressi sunt monasterium: a dispensatore seruentur: Capi. VI.

l Lla vero que deposuit ve/stimenta economo cōsigna/ta tādiu reseruanť: donec ꝑfectus ⁊ cōuersationis eius ac tole/rantie virtutem diuersis tēptationi bus ac ꝓbationib⁹ euidenter agno/scant. Et si quidē posse eū inibi per/durare tp̄e ꝓcedēte ꝑspexerint: ⁊ in eodē quo cepit feruore ꝑsistere: īdi/gentib⁹ eadē largiunť. Sin vo q̄d/dam ex eo murmurationis vitium: vel parue cuiuslibet inobediētie cul pā ꝓcessisse deprehenderint: exuē/tes eū monasterij q̄bus indut⁹ fue/rat vestimentis: ⁊ antiq̄s reuestitu₃ vestimētis que fuerāt sequestrata: depellūt. Nullū etem̄ fas est cū il/lis q̄ accepit abscedere: nec quemq̄₃ patiunť illis adhuc indui: quem se/mel ab institutiōis sue regula tepu/isse peruiderint. Vñ etiā copia nul/li penitus pala₃ discedendi ꝯcediť: nisi aut in morē ſui fugacis captās densissimas tenebras nocte diffugi/at: aut certe hoc ordine ⁊ ꝓfessione indicat⁹ indign⁹: cū ꝯfusione ⁊ no/ta corā cunctis fratrib⁹ deposita ve/ste monasterij expellatur.

Cur in monasterio suscepti non permittātur statim cō gregationi fratrū cōmisce/ri: sed xenodochio añ tra/dant: Ca. VII.

c Vm igiť q̄s susceptus ⁊ hac ꝑseuerantia quā dixim⁹ cō/probat⁹: ac depositis ꝓprijs vestimentis habitu mōasteriali fu/erit accinctus: non statim cōgrega/tioni fratrū cōmisceri permittitur: ſ deputať seniori qui seorsum haud longe a vestibulo monasterij cōma nēs: h₃ curā ꝑegrinoꝝ ⁊ aduenictūū deputatā: eisq₃ oēm diligētiā susce/ptiōis ⁊ humanitatis impēdit. Cūq₃ ibidem integro anno deseruiens absq₃ vlla querela suū circa ꝑegri/nos exhibuerit famulatū: imbutus ꝑ hoc ꝑ̄ma institutiōe hūilitatis ac patiētie: atq₃ in ea lōga exercitatio/ne ꝑ̄cognit⁹: admiscēdus ex hoc cō gregationi fratrū: alij tradiť senio/ri q̄ decē iuniorib⁹ ꝑ̄est: q̄s sibi cre/ditos ab abbate instituit pariť ⁊ gu bernat: ſm illud sc₃ quod ordinatū in Exodo legimus per moysen.

Quibus primu₃ institutis iuniores exerceātur: vt ad superandas oēs ꝯcupiscē/tias ꝓficiant: Capi. VIII.

c Vius hec erit sollicitudo ⁊ eruditio ꝑ̄ncipalis: ꝑ quam iunior introduct⁹ ascendere ꝯsequēter etiā culmina ꝑfectionis summa ꝑ̄ualcat: vt doceat eū ꝑ̄mi/tus suas vincere volūtates: quem studiose in his ac diligēter exercēs: hec illi semꝑ imꝑare de industria cu rabit: q̄ senserit aīo ei⁹ esse ꝯtraria. Multis siquidē expimentis edocti: tradūt monachū et maxīe iuniores ne voluptatē q̄de₃ ꝯcupīe sue refre nare posse: nisi ꝑ̄us mortificare per obedientiā suas didicerit volunta tes. Jō q₃ ꝓnunciant nullaten⁹ pre ualere vel irā vel tristiciā vel spm̄ fornicationis extinguere: ſ nec hu/

militatẽ cordis verã: nec cũ fratri/
bus vnitatẽ ꝑpetuã: nec firmã diu/
turnãq; posse retinere ꝯcordiã: sed
nec in cenobio quidẽ diuti⁹ ꝑdura/
re eũ: qui prius volũtates suas nõ
didicerit superare.

Quare iunioribus imperetur vt seniori suo nihil d̓ cogitationib⁹ suis subtrahãt: Capi. IX.

b His igit̄ institutis eos quos
initiãt: velut elemẽtis qui/
busdã ac syllabis ĩbuere ad
ꝑfectionẽ atq; informare festinant:
ꝑ hec ad liquidũ discernẽtes: vtrũ
ficta ⁊ imaginaria: an vera sint hu/
militate fũdati. Ad qđ vt facile va
leant ꝑuenire: ꝯsequẽter instituun/
tur nullas penit⁹ cogitatiões pruri
entes in corde ꝑniciosa ꝯfusione ce/
lare: sed cõfestim vt exorte fuerint:
eas suo patefacere seniori: nec suꝑ
earũ iudicio q̄cq̄ sue discretioni cõ/
mittere: ſ; illď credere malũ esse vel
bonũ qđ discusserit ac ꝓnunciaue/
rit senioris examen. Itaq; fit vt in
nullo circũuenire iuuenez callidus
inimicus velut inexptũ ignarũq; p̄/
ualeat: nec vlla fraude decipe queẓ
p̄uidet nõ sua ſ; senioris discretiõe
muniri: ⁊ suggestiones suas velut
ignita iacula quecũq; in cor ei⁹ inie
cerit: vt seniorez celet nõ posse sua/
deri. Aliter quippe subtilissim⁹ dia/
bolus illudere vel deijcere iuniorez
nõ poterit: nisi cũ eũ seu ꝑ arrogan
tiã siue ꝑ verecundiaz ad cogitatio/
nũ suarũ velamẽ illexerit. Genera/
le nãq; ⁊ euidens indiciũ diabolice
cogitationis esse ꝓnunciant: si eam
seniori ꝯfundamur aperire.

Quanta obedientia iunioribus etiam in naturali necessitate tribuat̄: Capi. X.

p Ost hec tãta obseruãtia obe
dientie regula custodit̄: vt
iuniores absq; p̄positi sui sci
entia vel ꝑmissu: nõ solum nõ aude
ant cellã ꝓgredi: ſ; ne ipsi quidẽ cõ
muni ac naturali necessitati satisfa/
cere sua auctoritate p̄sumãt. Sicq;
vniuersa cõplere quecũq; fuerit ab
eo p̄cepta: tanq̃ si a deo sint celitus
edita sine vlla discussione festinãt:
vt nõnunq̃ etiam impossibilia sibi/
met iḿpata ea fide ac deuotiõe susci
piant: vt tota ỽtute ac sine vlla cor
dis hesitatiõe ꝑficere ea aut cõsum/
mare nitant̄: ⁊ nec impossibilitatem
quidẽ precepti ꝓ senioris sui reue/
rentia metiant̄. De quoꝝ obedien/
tia speciatim nunc dicere p̄termitto.
Exẽplis eñ eã ipsis paulo post tra/
dere suo loco disponim⁹: si dñs nob̄
orati õib⁹ vestris dederit cõmeatũ.
Nũc instituta cetera ꝓsequamur: p̄/
termittẽtes illa cõtexere que in hac
regione vel tradi monasterijs vl̓ ab
ipsis nequeũt custodiri: sicut in pre
faciuncula nr̄a facturos nos esse ꝓ/
misim⁹: qđ scẓ nec laneis indumẽtis
vtant̄ ſ; lineis tantũ: ⁊ ne ipsis qui/
dẽ duplicib⁹ q̄bus vicaria p̄posit⁹
vnusquisq; sue decanie sb̄ministrat
cuẓ illa quibus vestiti sunt forduis/
se conspexerit.

Cuiusmodi cib⁹ apud eos delicatissimus habeatur: Ca. XI.

i Llud quoq; arduũ atq; sb̄/
lime genus ꝯtinentie simili/
ter p̄termittẽs: ĩ qua summe
reputant̄ delitie si herba sale cõdita
quã lapsaniũ vocãt aqua diluta ad
refectionẽ fratribus apponat̄: alia/
q; cõplura his silia que in hac ꝓuin
cia nec aerũ tẽperies: nec q̃litas nr̄e
fragilitatis admittit: illa tm̄mõ ꝓse
quar q̃ nulla carnis infirmitas non
situs loci poterit impedire: si ea nõ
fragilitas aĩe ac tepor mẽtis ademe
rit.

Q ad sonitum pulsantis ostiũ nihil operis nõ omit/

tant studio celeriter accur/
rendi: Capi. XII.

I Ta q3 cōsidentes intra cubi/
lia sua τ operi ac meditati/
oni studiū piter impēdētes:
cum sonitum pulsantis ostium ac di
uersoꝝ cellulas percutientis audie/
rint: ad orationē eos sc3 seu ad op⁹
aliqd̄ inuitātis: certatim e cubilib⁹
suis vnusquisq3 ꝓrumpit: ita vt is
q̄ opus scriptoris exercet: quā rep/
tus fuerit inchoasse lr̄am finire non
audeat: ſ in eodē puncto quo ad au
res eius sonit⁹ pulsantis aduenerit:
summa velocitate ꝓsiliēs: ne tantū
quidē more interponat: quantū ce/
pti apicis ꝯsummet effigiē: ſ imper/
fectā lineā littere derelinquēs: non
tā operis cōpendia lucra ve sectet̄:
q̄ obediētie virtutē exequi toto stu/
dio atq3 emulatione festinet. Qua3
nō solū operi manuū seu lectioni vl̄
silētio τ quieti celle: verū etiā cun/
ctis virtutib⁹ ita preferunt: vt huic
iudicent oīa postponenda: τ vniuer
sa dispendia subire contēti sint: dū
modo h̄ bonū in nullo violare vide
antur.

Qr criminosu3 habeatur si
aliquid vel vilissimū quis/
piā suū dixerit: Capi. XIII

I Llam sane virtutē iter cete/
ras eoꝝ institutiones vel cō
memorare supfluū puto: qd̄
sc3 nulli cistellam: nulli peculiarem
sportellam liceat possidere: nec tale
aliquid qd̄ velut ꝓpriū retinēs suo
debeat cōmunire signaculo. Quos
ita nouim⁹ omī ex pte nudos existe/
re: vt preter colobium: mauortē: ca
ligas: melotem: ac psiathium nihil
amplius habeāt: cum in alijs q̄3 mo
nasterijs in quib⁹ aliq̄ remissius in/
dulgētur: hanc regula3 videamus
strictissime nunc vsq3 seruari: vt ne
ṽbo quide3 audeat q̄s dicere aliq̄d
suum: magnū q3 sit crimē ex ore mo/
nachi ꝓcessisse: codicē meum: tabu/
las meas: graphiū meū: tunicā meā
caligas meas: ꝓ q3 hoc digna penitē
tia satisfacturus sit: si casu aliquo p
subreptionem vl̄ ignorantiā huius/
modi verbū de ore ei⁹ effugerit.

Qr licet multa pecunia de
vniuscuiusq3 ope cōgerat̄:
nullus tamē p̄sumat exce/
dere statutę sufficiētię par/
citatem: Capi. XIIII.

E T cū tantos vnusquisq3 eo/
rū quotidie de ope ac sudo/
re ꝓprio redditus ꝯferat mo
nasterio: vt ex his sustentare nō so/
lum suā valeat parcitate3: verū etiā
vsibus possit exuberare multorū: in
nullo tū inflatur: nec sibi de tanto
opis sui questu ac sudore blandit̄:
ſ preter duo paximacia que tribus
vix denarijs ibide3 distrahūt̄: nihil
sibimet amplius vnusquisq3 presu/
mit. Int̄ quos nullū peculiare op⁹
quod pudet dicere: quod q3 in nr̄is
monasterijs vtinā fieri nesciremus:
non dicam effectu: sed ne cogitatio/
ne quidē ab aliquo penit⁹ affectat̄.
Cū q3 totā enthecā cenobij suam cre
dat eē substātiā: cūctisq3 reb⁹ vt om
niū dn̄s oēm curā sollicitudinem q3
impendat: ad retinendā nihilomin⁹
arrepte nuditatis virtutē: quā stu/
det ad finē vsq3 perfecte atq3 inuio/
labiliter custodire: ita semetipsum a
cūctis extraneū τ ex omib⁹ iudicat
alienū: vt tanq̄ pegrinū se gerat: τ
incolam isti⁹ mūdi: alumnū q3 se po
tius monasterij reputet ac ministrū:
q̄3 dn̄m cuiuscunq3 rei p̄sumat.

De immodico apud nos
studio habendi: Ca. XV.

A D hec nos miserabiles quid
dicem⁹? qui in cenobijs com
morantes: ac sub abbatis cu
ra τ sollicitudine ꝯstituti: pecl'iares
circūferimus claues: omiq3 ꝓfessio
nis nostre verecundia τ ꝯfusiōe cal
cata: etiā anulos quib⁹ recondita p̄/

signem⁹ in digitis palā gestare nos nō pudet: quibus nō solum cistelle vel sporte. sed ne arce quidē v ' ar maria: ad ea que cōgerim⁹; vel que egressi de seculo reseruauim⁹ condē da sufficiunt. Quicq ita nonnunq pro vilissimus nullisq reb⁹ accēdimur: eas duntaxat velut ꝓprias vēdicantes: vt si quis vel digito quicq ex his cōtrectare p̄sumpserit: tanta cōtra eum iracūdia suppleamur: vt cōmotionē cordis nostri a labijs ac tota quidē corpis indignatiōe reuocare nō possim⁹. Sed p̄termissis nostris vicijs: ꝛ his q̄ nec cōmemorari quidē dignū ē silētio traditis: s̄m illō eloquiū: Nō loq̄tur os meum opa boim: virtutes poti⁹ q̄ apō illos sunt: ꝛ h̄ que nos q̄z oī studio debem⁹ appetere: cepto narratiōis ordine ꝓseq̄mur: ipsasq iā regulas ac typos cursim breuiterq ponam⁹ vt pueniētes post h̄ ad quosdā act⁹ ꝛ opa senioꝝ que studiose memorie mādare disponim⁹: hec q̄ nostra expositione digesta sunt velut testimoniis validissimis roborem⁹: vniuersa q̄ dixim⁹ exēplis eoꝝ potius ac vite auctoritate firmantes.

Ps̄.16.

De regulis diuersarū correptionum: Ca. XVI.

Si quis igit̄ gillonē fictilem quē baucalē nūcupant: aut hmōi aliō casu aliq̄ fregerit: aut pdiderit aliq̄d: non aliter negligentiā suam q̄ publica diluet penitentia: cunctisq in synaxi fratribus cōgregatis: tā diu ꝓstrat⁹ in terraꝫ veniā postulabit: donec orationuꝫ ꝯsummet̄ solēnitas: impetraturus eam cū iussus fuerit abbatꝫ iudicio de solo surgere. Eodem mō satisfaciet quisquis ad opus aliq̄ō accersitus: vl̄ ad congregationē solitā tardius occurrerit: aut si decantās psalmum vel modicum titubauerit: Similiter si superfluo: si durius: si contumacius responderit: si negligentius obsequia iniuncta compleuerit: si vl̄ leuiter murmurauerit: si lectionem operi vel obedientie preferēs: officia statuta segnius fuerit executus: si dimissa synaxi non concit⁹ ad cellam recurrere festinauerit: si cum aliquo vel ad modicum substiterit: vel si ad punctum temporis vspiam secesserit: si alteri⁹ tenuerit manū: si cum illo qui cellule sue cohabitator non est confabulari quātulumcunq presumpserit: si orauerit cum illo qui est ab oratione suspensus: si parentum quempiam vel amicoruꝫ secularium viderit: vel collocutus cis sine suo fuerit seniore: si epistolā cuiuscunq suscipere: si rescribere sine abbate suo tēptauerit. Hucusq ꝛ in huiusmodi ac similibus admissis: ꝓcedit animaduersio spiritalis. Residua vero que apud nos indifferenter admissa: a nobis quoq reprehensibilius sustinētur: id est aperta conuicia: manifesti contemptus: contradictiones tumide: libera ꝛ effrenata processio: familiaritas apō feminas: ire: rixe: simultates ꝛ iurgia: operis peculiaris presumptio: philargyrie cōtagio: affect⁹ atq possessio rerū superfluarū que a ceteris fratribus non habent̄: extraordinaria ac furtiua cibi refectio: ꝛ his similia: non illa increpatione quaꝫ dixim⁹ spiritali: sed vl̄ plagis emendātur: vel expulsione purgantur.

Quibus auctorib⁹ sit inuētum vt reficientibus fratribus sacre lectiōes in cenobijs recitentur: ꝛ quantum apud egyptios prebeatur silentium: Ca. XVII.

Illud autem vt reficientib⁹ fratribus sacre lectiones in cenobijs recitentur: non de typo egyptiorum processisse: sed de Cappadocuꝫ nouerimus. Quos nulli dubium est non tā spi

ritalis exercitationis causa q̄ cōpescende superflue ociosęq; confabulationis gratia: et maxime contentionū q̄ plerūq; solent in conuiuijs generari: hoc statuere voluisse: videntes eas aliter apud se non posse cohiberi. Apud egyptios enī vel maxime tabernesiotas tantū silentiū ab oībus exhibetur: vt cū in vnum tanta numero sitas fratrū refectionis obtentu consederit: nullus nec muttire quidē audeat pter eum qui sue decanie pest. Qui tamē si quid mense supinferri vel auferri necessariū esse puiderit: sonitu potius q̄ voce significat. Tantaq; vescentib⁹ eis silentij hui⁹ disciplina seruatur: vt cucullis vltra oculoꝝ palpebras demissis: ne scʒ liber aspect⁹ habeat curiosius copiā euagandi: nihil ampli⁹ intueantur q̄ mensam: et appositos in ea vel quos ex ea capiunt cibos: ita vt queadmodum vel quantū reficiat alius: nullus inuicem notet.

Q illicitum sit extra mensam cōmunem quicq̄ cibi potusve gustare: Cap. XVIII.

Anteq; vel postq; legitimam cōmunēq; refectionē pcipiant: summa cautione seruatur ne extra mensam quicq̄ cibi penit⁹ ori suo quisquā indulgere psumat: vt incedentib⁹ p hortos et pomaria: cum passim blādeq; per arbores poma pendētia non solum obijciant se pectoribus transeuntiū: verūetiam strata per terram cōculcanda pedibus offerant: atq; ad colligendū parata facile ad consensum cōcupiscētie illicere valeāt intuentes: et oportunitate vel copia quāuis districtos atq; abstinentissimos ad sui desiderium prouocare: sacrilegum ducatur non modo quicq̄ ex his degustare: verumetiam manu contingere: absq; eo quod palam cunctis in cōmune reficientibus exhibetur: et ad percipiendu economi dispensatione p fratrum obsequia publice ministrat.

Abstinētia magna in comedēdo aliq extra horas canonicam

Queadmoduʒ per palestinam vel mesopotamiā quotidiana fratribus exhibeantur obsequia: Ca. XIX.

Et quid sane de institutis cenobiorum pretermisisse videamur: queadmoduʒ quotidiana fratribus etiam per alias regiones exhibeantur obsequia: commemorandum breuiter puto. Per cunctam nāq; mesopotamiā: palestinam et cappadociam ac totum orientem: singulis hebdomadibus vicissim fratres ad hec officia sibi reddenda succedūt: ita vt sm cenobij multitudinem: ministroꝝ quoq; numerus deputetur. Que explere tanta deuotione et humilitate properant: quanta nullus seruorum dirissimo domino ac prepotenti exhibet suum famulatum: ita vt ne istis quidē solis cōtenti obsequijs que canonico iure soluuntur: etiam nocte surgentes illos quibus specialiter hec manet cura studio suo releuent: et ea q̄ ab ipsis perficienda sunt: furtim preuenientes implere contendāt. Has autē septimanas vnusquisq; suscipiens: vsq; ad cenam dominici diei m inistraturus obseruat. Qua peracta ministerium totius hebdomadis ita cōcluditur: vt hi quibus succedendum est: cōuenientibus in vnū fratribus ad concinendos psalmos quos quieturi ex more decantant: omnibus in ordine pedes lauēt: hāc scilicet ab eis pro labore totius septimane benedictionis mercedem fideliter expetentes: vt eos explentes mandatum christi: emissa generaliter ab omnibus fratribus oratio prosequatur: que vel pro ignorationib⁹ intercedat: vel pro admissis humana fragilitate peccatis: et cōmendet deo velut sacrificiū pingue cōsūmata coꝝ deuotiōis obseqa. Itaq; secū

da sabbati post matutinos hymnos alijs rursum succedentibus: vtensilia in quib⁹ ministrauerant ac vasa consignant: que tanta sollicitudine curaq; suscipientes custodiunt: ne quid ex eis imminuatur vł pereat: vt credāt se etiā p minimis q̄buscq; vasis tanq̄ p sacrosctis rōnem: nō solū dispēsatori presenti: sed etiam dño reddituros: si forte aliquid ex eis negligentia eorū fuerit imminutum. Cui⁹ discipline qui modus sit vel quāta fide et cautione seruetur: vno testimonio: qđ exempli gratia ponā: poterit agnoscere. Sicut eñi studemus satisfacere vestro feruori: quo plenā vniuersorū cognitionem desiderantes: etiā ea que optime nostis hoc libello vobis cupitis iterari: ita veremur mensuram breuitatis excedere.

De tribus lēticulę granis ab ęconomo repertis: Capitu. XX

In septimana cuiusdam fratris cū preteriens econom⁹ tria lenticule grana vidisset iacere in terra: que hebdomadario festinanti dñi ea preparat coctioni: inter manus cū aqua qua diluebātur elapsa sunt: cōfestim super hoc abbatem cōsuluit. A quo velut interuersor neglectorq; sacri peculij iudicatus: ab oratiōe suspensus ē. Cuius negligentie reatus nō aliter ei remissus est: nisi cum publica penitentia diluisset. Non solum enim seipsos non esse suos: sed etiā oñia que sua sunt credunt dño ɔsecrata. Propter qđ si quid fuerit in monasterio semel illatum: vt sacrosanctū cū oñi decernūt reuerentia debere tractari. Tantaq; fide vniuersa procurant atq; dispensant: vt etiā ea q̄ despectui habent: paruaq; reputātur ac vilia: si vel loco mouerit vł cōpetētius collocauerint: si gillonē aqua impleuerint: si ex eo cuiq̄ obtulerint ad bibendū: si tenuē festucam de oratorio cella ve submouerint: mercedē se consecuturos a domino tota credulitate confidant.

De spontaneo quorūdam fratrum ministerio: Capitu. XXI.

Quinimus fratres in quorū septimana cū accidisset tanta lignorū penuria: vt nō eēt penitus vnde soliti cibi fratrib⁹ pararentur: et donec possent coempta deferri vt xerophagia cōtenti eēnt: abbatis fuisset auctoritate p̄ceptū: essetq; hoc vniuersis placitum: nec quisq̄ posset vllum coctiōis sperare pulmentū: illos velut qui fructu ac mercede sui laboris et obsequij fraudarent: si in ordine vicis sue cibos fratribus nōn scđm consuetudinem parauissent: tantum sibi spōtanei opis ac sollicitudinis induxisse: vt in illis aridis ac sterilib⁹ locis in q̄bus ligna nisi ō fructiferis arboribus excidant: oñimodis nequeunt īueniri. Nec eñi vt apđ nos vlla reperiunt fruteta syluestria: per extenta auia discurrentes: et eremum que versus mare mortuū tenditur obeuntes: festucas tenues ac spinulas quas ventus huc illucq; dispergerat: suo sinu et gremijs colligētes: cunctā solennitatē ciborū spontaneis obsequijs prepararent: ita vt de solita prebitione nihil paterent imminui. Tāta fide hec sua munia fratribus exhibentes: vt etiā cū illos honeste posset vel lignorū excusare penuria vel abbatis imperium: pro fructu suo atq; mercede noluerint hac abuti licentia.

De ęgyptiorum typo qui ē super quotidianis fratrū statutus obsequijs: Capitu. XXII.

b Ec dicta sint secundum typum ut prefati sumus totius orientis: quem etiam in partibus nostris necessario dicimus debere servari. Ceterum apud egyptios quibus maxima cura est operis: non est heb domadarum mutua vicissitudo: ne sub occasione huius officij omnes ab operis canone impediantur: sed uni probatissimo fratrum cellarij vel co quine cura committitur: qui perpetuo donec vires eius vel etas admittit: iugiter opus istud exerceat. Non enim magno labore corporis fatigatur: quia nec tanta cura inter eos parandorum ciborum vel coctionis impenditur: quippe qui maxime xerophagijs vel homophagijs utuntur: et apud quos secta singlis mensibus porrorum folia: labsania: salfrietum olive: pisciculi minuti salliti: quos illi menominia vocant: summa voluptas est.

De obedientia abbatis ioannis per quam usque ad prophetie profectus est gratiam: Capi. XXIII.

e T quoniam hic liber de institutione est eius qui renunciat huic mundo: per quam scilicet introductus ad humilitatem veram et obedientiam perfectam ceterarum quoque virtutum culmina possit ascendere: necessarium reor quedam seniorum gesta quibus per hanc enituere virtutem: exempli gratia: sicut promisimus explicare: de multis admodum pauca carpentes: ut studentibus sublimiora sectari: non solum incitamentum ex his vite perfecte: sed etiam propositi forma procedat. Quobrem duos vel tres pro libelli huius compendio de tam innumera patrum multitudine proferentes ponimus. Primum abbatem ioannem qui commoratus est iuxta Lico quod est oppidum thebaidis: quique propter obedientie virtutem usque ad prophetie gratiam sublimatus: sic universo claruit orbi: ut etiam regibus mundi huius merito suo redderetur illustris. Nam cum in extremis ut diximus thebaide partibus commaneret: non ante presumebat Theodosius imperator ad prepotentium bella tyrannorum procedere: quam oraculis illius aiaretur atque responsis. Quibus confidens velut celitus sibi delatis: trophea de bellis desperatis atque hostibus reportabat.

De ligno itaque arido quod idem abbas ioannes ad arbitrium senioris sui quasi adolendum rigare non destitit: Capi. XXIIII.

b Ic itaque beatus Joannes ab adolescentia sua usque ad perfectam ac virilem etatem seniori deserviens: donec ille in huius vite conversatione durauit: tanta humilitate inhesit eius obsequijs: ut ipsi quoque seni stuporem summum obedientia eius incuteret. Cuius hanc virtutem utrum de vera fide ac profunda cordis simplicitate descenderet: an affectaticia esset: et quodammodo coacticia atque ad imperantis faciem preberet: volens manifestius explorare: quamplura ei etiam superflua minusque necessaria vel impossibilia frequentius iniungebat. Ex quibus tria ponam: per que manifestari possit volentibus scire vel mentis eius vel subiectionis integritas. Sumpsit itaque de lignario suo senex virgultum: quod olim excisum usibus foci fuerat preparatum: dum que coctionis retardaret occasio: non modo aridum: sed prope putre iacebat temporis vetustate. Cumque hoc coram ipso fixisset in terram: precepit advecta aqua quotidie bis rigari: ut scilicet diurnis humoribus radicatum: atque per aquam in arborem diffusis ramis reuiuiscens: amenitatem oculis atque umbraculum in estu ferventi subter residentibus

exhiberet. Quod preceptum veneratione solita sine vlla impossibilitatis consideratione suscipiens adolescens: ita quotidianis diebus expleuit: vt aquã per duo ferme milia indesinenter apportans: nullatenus lignũ rigare cessaret: atq₃ per totũ anni spacium nõ infirmitas corporis: non festiuitas solennitatis: nõ occupatio necessitatis vllius que illũ etiam honeste excusaret ab executione mandati: non deniq₃ hyemis asperitas intercedens: ab huius obseruatione pcepti potuerit impedire. Cũq₃ eius hanc sedulitatem tacitus senex latenter diebus singulis exploraret: & videret eum simplici cordis affectu mandatũ suũ velut diuinitus emissum sine vlla permutatione vultus vel rationis discussione seruare: sinceram humilitatis eius obedientiam comprobans: pariter etiã miserans tam longum laborem quẽ per totum anni spacium studio deuotionis impenderat: ad virgultũ aridum accedens: O inquit ioãnes misit ne radices hec arbor an non? Cũq₃ ille se nescire dixisset: senex velut inquirens rei veritatem: & tanq₃ temptans vtrum iam suis radicib⁹ niteretur: euulsit coram ipso leui cõmotione virgultũ: sicq₃ proijciens illud: precepit vt deinceps rigare desineret.

De proiecto ab abbate ioanne vase vnico olei ad senioris imperium: Ca. XXV.

Itaq₃ cum huiusmodi exercitijs eruditus quotidie iuuenis in hac parẽdi virtute succresceret: & humilitatis ei⁹ enitesceret gratia: atq₃ obedientie sue suauis odor per monasteria vniuersa fragraret: quidã fratrum probatiõis: immo edificationis obtentu venientes ad senem: cum subiectionem ei⁹ quam audierant mirarentur: vocãs eum repente senex: Ascẽde ait: & sumens lenticulam olei: que sola in eremo suis vel aduenientiũ vsibus liquorem pinguedinis tenuissimũ ministrabat: deorsum proijce per fenestram. Quam ille cũ ad superiora concit⁹ peruolasset: per fenestrã proferens comminuendã dimisit ad terram: parũ cogitãs vel retractãs precepti ineptiam: diurnam necessitatem: infirmitatem corporis: penuriam sumptuũ: eremi squalentis angustias ac difficultates: in qua etiã si pecunia suppeditaret: nihilomin⁹ perdita species inueniri repararíq₃ non posset.

Queãdmodum abbas ioannes suo obedierit seniori ad aduoluendũ saxũ qđ ne a multis quidẽ possibile erat moueri: Ca. XXVI.

Alijs rursum edificari cupiẽtibus obedientie huius exẽplo: vocãs eum senior: curre inquit ioannes: saxum illud huc aduolue q̃tocius. Qui cõfestim saxum immane quod turbe multe hominum vel mouere nõ possent: applicita nunc ceruice: nũc toto pectore: tanto nisu atq₃ conatu prouoluere contendebat: vt sudore omnium membrorum suorũ: nõ solũ totũ infunderet vestimentum: sed etiam saxũ ipsum suis ceruicibus humectaret: in hoc quoq₃ parũ metiens impossibilitatem precepti vel facti pro reuerentia senioris & obsequij simplicitate sincera: qua credebat senẽ tota fide nihil posse incassũ ac sine ratione precipere.

De humilitate & obedientia abbatis Mucij quã in proijciendo in fluuiũ paruulo filio ex precepto senioris nõ hesitauit implere: Capi. XXVII.

Ucusqȝ abbatis iohis pau/
b ca dixisse de mltis sufficiat: Nūc abbat/ Mucij factū memoria dignū cōprehendā. Hic nāqȝ abrenunciare desiderās huic mūdo: tam diu ꝓ forib⁹ monasterij excubās ꝑdurauit: donec unmobili ꝑseuerantia sua cōtra oēm cōsuetudinē cenobiorum cū filio suo paruulo qui octo circiter erat annorū: vt susciperet: eliceret. Cumqȝ tandē recepti fuissent: cōfestim non solū diuersis prepositis traditi: verūetiā celle habitatione seiuncti sunt: ne scilicet iugi visiōe puuli reminisceret pat: ex omi sua quā renuncians abiecerat facultate atqȝ affectione carnali saltem sibi filiū supesse: ꝛ queādmodū se iam diuitem nō eē sciebat: ita etiā patrē se eē nesciret. Qd vt plenius probaret: vtrū videlicet plus faceret affectionē sanguinis ac suorum viscerū charitatē: an obedientiā ꝛ mortificationē christi: quā renunciās quisqȝ pro eius debet amore preferre: de industria negligebat puulus: pannis potius qȝ vestimentis indutus: sordib⁹ quoqȝ ita obsitus ac fedatus vt offendere poti⁹ qȝ delectare paternos oculos posset qtiens ab eo fuisset aspect⁹: ſ etiā colaphis atqȝ alapis expositus diuersorū: quas plerūqȝ sub obtutib⁹ suis innocenti paruulo etiā gratis cernebat inferri: ita vt nūqȝ genas ei⁹ nisi lachrymarū sordentibus vestigijs videret infectas. Cumqȝ taliter infans sub oculis eius ꝑ dies singulos ageretur: ꝓ amore nihilomin⁹ christi: ꝛ obedientie virtute rigida semꝑ atqȝ immobilia patris viscera ꝑmanserunt. Non enī iam reputabat suū filiū quē secū pariter obtulerat christo: nec curabat de presentibus eius iniurijs: sed poti⁹ exultabat qꝛ eas nequaqȝ infructuose cernebat tolerari: parū cogitans de lachrymis eius: ſ de ꝓpria humilitate ac perfectione sollicitus. Quā districtionē mentis illius atqȝ immobilem rigorem peruidens cenobij senior: ad comprobandā penitus animi eius constantiā: cū plorare quadam die vidisset infantē: simulās se aduersus eū cōmotum: precepit patri vt tollens eū iactaret in flumen. Tunc ille velut a domīo sibi hoc ꝓceptū esset: confestim celeri cursu rapiens filium: vlnis ꝓprijs vsqȝ ad oram fluminis aduexit iactaturus. Qd ꝑfecto feruore fidei ꝛ obedientie ei⁹ fuisset opere consummatū: nisi procurati fuissent de industria fratres: qui sollicite ripam fluminis obsiderent: ꝓiectū qȝ iam ꝛ quodāmodo de fluminis alueo puulū rapuissent: ꝛ consummationē precepti obsequio pris ac deuotione cōpletam: ab effectu operis atqȝ ab ipso fine reuocassent.

Queādmodū reuelatū sit abbati de patre mucio op⁹ eū abrae fecisse: ꝛ qꝛ defuncto eidem abbati idem pater mucius i monasterij administratione successerit: Capitu. XXVIII.

c Cuius fides atqȝ deuotio in tantū deo fuit accepta: vt diuino statim testimonio comprobata sit. Reuelatū nanqȝ est cōtinuo seniori: hac eum obedientia abrae patriarche op⁹ implesse. Cūqȝ breui tpe transacto idē abbas cenobij de mundi hui⁹ commoratione migraret ad dnm: hunc preponens cunctis fratrib⁹ successorē sibi: atqȝ abbatē monasterio dereliquit.

De obedientia fratris qui decem sportas circūferēs publice distraxit ad abbatis imperium: Capi. XXIX.

n Nn tacebimus etiam nobis cognitum fratrem ſm seculi

huius ordinem summe familie. Nã patre comite ac ditissimo oriundus fuit: studijs quoqꝫ liberalibus non mediocriter institutꝰ. Qui relictis parentibus cum ad monasteriũ peruolasset: ad cõprobandã mentis humilitatez vel fidei eiꝰ ardorem: confestim ei a seniore ꝑceptũ est: vt decez sportas quas necesse nõ erat publice vendicari: ceruicibus suis onerans distrahẽdas per plateas circũferret: adiecta cõditione qua diutiꝰ in hoc officio retineretur: vt si forte eas vnus pariter coemere voluisset nõ cederet: sed singillatim eas querentibus venũdaret. Quod ille tota deuotione cõpleuit: ⁊ omni ꝯfusionis verecundia pro noĩe ac desiderio christi calcata: sportas humeris suis imponens precio statuto distraxit: ac pecuniã ad monasterium reportauit: nequaq̃ ꝑter ritus tã vilis ⁊ insueti officij nouitate: nec considerans indignitatem rei: nataliũqꝫ splendorẽ: ac venditionis iniuriam: dum illam christi humilitatez q̃ est vera nobilitas: ꝑ obedientie gratiam desiderat obtinere.

De abbatis pynufij humilitate: q̃ relicto cenobio celeberrimo cui presbyter ꝑ̃erat: longinquũ monasterium in quo velut incipiens susciperetur desiderio subiectionis expetijt: Capi. XXX.

Martat nos libelli modꝰ ad finẽ tendere: sed obedientie bonũ que inter ceteras virtutes primatũ tenet: non patiť nos eorũ gesta qui per hanc claruerunt penitus silẽtio ꝑterire. Propť qđ vtrũqꝫ cõgrue tẽperantes: id est tã breuitati qꝫ studiosoꝝ desiderijs atqꝫ vtilitatibus seruientes: vnũ adhuc ponemus humilitatis exemplũ qđ non ab incipiẽte ꝫ a perfecto atqꝫ abbate cõpletũ: non soluz iuniores instruere: ꝫ etiã seniores ad perfectã humilitatis virtutem lectione sua poterit incitare. Uidimus itaqꝫ abbatem pynufium: qui cũ esset immanis cenobij ꝑ̃sbr: qđ est ĩ egypto non longe a panefisi ciuitate: ⁊ pro ipsa reuerentia: vel vite sue: vel etatis: vel sacerdotij: cũctis honorabilis ac venerandus existeret: Uidẽs se ꝓ hocipso humilitatẽ illam quaz ꝫm sue mentis ardorem cõcupierat exercere nõ posse: nec habere q̃ virtutem desiderate subiectionis extẽderet: clam fugẽs de cenobio secessit solus in thebaidos vltimas partes. Ibiqꝫ deposito habitu mõachorum: assumpta seculari veste cenobium tabenensiotaꝝ expetijt: quod sciebat cunctis esse districtius: ⁊ in q̃ se vel pro longitudine regionis credidit ignorandũ: vel ꝓ magnitudine monasterij ac multitudine fratrũ facile posse celari. Ubi diutissime ꝓ foribus perseuerans: cunctoꝝ fratrum genibus prouolutus: vt susciperetur summis precibꝰ exorabat. Cumqꝫ multo despectu tãdez fuisset admissus: qđ scꝫ decrepitꝰ senex ⁊ qui omnẽ suaz peruixisset etatẽ ingredi cenobiũ postularet: quo tempore iã ne deseruire quidẽ suis voluptatibus ꝑualeret: ac ne hoc quidẽ ipm causa religionis expetere eũ assererent: ꝫ famis ⁊ inopie necessitate ꝯstrictũ: vt seni nulliqꝫ opi penitꝰ apto: horti cura diligẽtiaqꝫ mãdať. Quã sub alio fratre iuniore q̃ eũ sibi creditũ retinebat exercẽs: sic eidẽ subdebať: tantaqꝫ obedientia desideratam humilitatis excolebat virtutem: vt nõ solũ ea que ad horti curam diligentiãqꝫ pertinebant: verũetiã vniuersa officia que cunctis erãt aspera vel indigna: atqꝫ ab omibꝰ ducebanť horrori: tota quotidie sedulitate cõpleret. Explura etiã nocte consurgẽs ita furtim nullo teste vel conscio tenebris occulẽ

tibus efficiebat: vt penitus auctorē operis nemo deprehēderet. Cum qȝ ibidē triennio delitescēs: dispersis ꝑ vniuersam egyptū vbiqȝ fratrib⁹ quereretur: a quodā tandē visus q̄ de egypti partibus cōmearat: vix potuit pre humilitate habit⁹ sui ac vilitate officij quod gerebat agnosci. Nā sarculo deorsum incuruus laxabat olerib⁹ terram: deinde stercus humeris suis aduectans: eorū radicibus ingerebat. Cū qȝ hec intuēs frater sup agnitione eius diutissima fuisset hesitatione detentus: ꝓpius tādem accedens: ⁊ non solū vultum s̄ etiā sonum vocis diligenter explorans: ad pedes eius cominus procidens: primo quidem super hoc stuporem summum videntibus cūctis incussit: cur videlicet istud fecerit ei qui apud ipsos velut nouicius ac d̄ seculo nuper egressus habebat extrem⁹: Post vero miraclo sunt maiore ꝑculsi: cum eius nomē qd̄ apd̄ ipsos quoqȝ magna fuerat opinione cōpertum protinus ꝓdidisset. A q̄ vniuersi fratres prioris ignorantie veniam postulantes: q̄ eum videlicet tanto tp̄e inter iuniores ac paruulos deputassent: Inuitum ac flentem (q̄ inuidia diaboli digna sibi fuisset conuersatione atqȝ humilitate fraudatus: quā diutissime requisitam tandem aliq̄n se inuenisse gaudebat: nec meruisset vitā suam in illa quā arripuerat subiectiōe finire) ad propriū cenobiū reduxerunt: custodientes eum summa diligentia: ne ab eis quoqȝ similiter quoq̄ȝ dilapsus aufugeret.

Quēadmoduȝ abbas pynufius reductus in monasteriuȝ suū: modico tēpore cōmoratus iterū fugerit in partes syrie: Ca. XXXI.

Vbi cum fuisset modico tempore demorat⁹: eodē rursus humilitatis desiderio atqȝ ardore succensus: captās nocturna silentia: ita diffugit: vt iam ꝓuinciam non vicinam: s̄ ignotas ⁊ alienas lōgeqȝ diuisas regiōes expeteret. Nā conscendens nauē in palestine partes cōmeare festinauit: credēs se tutius latitaturum: si ad illa semetip̄m asportaret loca in quib⁹ ne nomen quideȝ suum fuisset auditum. Quo cum aduenisset: nostrum monasterium ꝓtinus expetiuit: quod non longe fuit a speleo in quo dn̄s noster iesus christus ex virgine nasci dignat⁹ est. In quo permodico tempore delitescēs: scd̄m sententiā dn̄i: tanq̄ȝ ciuitas super montem posita diutius abscondi non potuit. math. 5. Nam ꝯtinuo quidam fratrū qui ad loca sancta d̄ egypti partibus orationis causa cōuenerant: agnitum eū summa vi p̄cum ad cenobium suum reuocarūt.

Que precepta dedit idem abbas Pynufi⁹ fratri quē in suo monasterio sub nostra recipiebat presentia: Capi. XXXII.

Hanc igitur senem pro illa q̄ nobis fuerat apud ipsum in monasterio nostro familiaritas: cū post hec in egypto studiosissime requisissem⁹ exhortationē quaȝ dedit fratri quē sub nostra p̄sentia ī cenobio suo recipiebat: quia puto ex hac posse aliquid instructiōis accidere: animus est opusculo huic intexere. Nosti ait quot dieb⁹ ꝓ foribus excubans: hodie sis receptus. Cui⁹ difficultatis causaȝ p̄mit⁹ debes agnoscere. Poterit enim tibi in hac via quā ingredi cōcupiscis multū ꝯferre: si rōne ei⁹ agnita ad christi seruitium cōseq̄nter ac sicut oportet accesseris.

Qȝ sicut magna remūeratio monacho debet̄ scd̄m institutionē patrū laborāti: ita ⁊ pena similiter tribuatur:

ꝛ icciro non debeat quis facile admitti in monasterio: Ca. XXXIII.

Sicut nanq̧ immensa gloria fideliter seruientibus deo: ac ſm regule institutionē ei coherentib⁹: repromittitur ī futurum: ita pene grauissime preparant̄ his qui tepide eā negligenterq̧ fuerint executi: ꝛ ſm hoc qđ pfessi sunt: vl' quod ab hoībus esse credunt̄: fructus etiam cōgruos sanctitatis: eidē exhibere neglexerint. Melius ē eñ scōm scripture sententiā non vouere quenq̧: q̄ vouere ꝛ nō reddere. Et: Maledict⁹ q̄ facit opus dei negligēter. Ideo igitur a nobis diutissime refutatus es: nō q̄ tuā vel omniū salutem nō toto desiderio cupiamus amplecti: ꝛ his qui ad chriſtū cupiunt peruenire: etiā procul occurrere nō optemus: sed ne temere recipientes: ꝛ nos apud deuz leuitatis: ꝛ temetipsum reum grauioris supplicij faceremus: si ad presens facile susceptus: nec pondus professionis huius intelligens: vel destitutor p⁹ hec vel tepidus extitisses. Quāobrem ipsam causam abrenūciationis debes in p̄mis agnoscere. Qua pspecta: q̄d te cōueniat agere: ex ei⁹ ratione manifestius instruaris.

Eccs. 5.

hiere. 48

Q ꝛ abrenūciatio nostra nihil sit aliud q̄ mortificatio ꝛ imago crucifixi: Ca. XXXIIII.

Abrenūciatio nihil est aliud q̄ crucis ac mortificatōis indicium. Ideoq̧ noueris hodierno die te huic mūdo ꝛ actibus eius ac desiderijs esse defunctuz: teq̧ ſm aplm mūdo huic eē crucifixū: tibiq̧ hūc mundū. Considera ḡ cōditiōes crucis sub cuius te deinceps sacramento oportet in hac luce versari: q̄ iam tu non viuis: sed ille viuit in te qui est crucifixus pro te. Eo ergo habitu ac figurā qua p nobis in patibulo fuit ille suspensus: nos quoq̧ necesse est ī hac vita degere: vt sc3 ſm dauid affigētes timore domini carnes nostras: vniuersas voluntates nr̄as ac desideria: non nr̄e cōcupiscentie seruientia: ſ mortificationi eius habeamus affixa. Sic eñ dñi preceptū īplebim⁹ dicētis: Qui nō accipit crucē suā ꝛ sequit̄ me: nō est me dign⁹. Sꝫ forte dicas: Quō potest homo crucē suā iugiter portare: vel quēadmodū viuens quis possit esse crucifixus? Audi rationē breuiter.

Gal. 6.

Gal. 2.

Ps. 118.

math. 10.

Q ꝛ crux nostra timor domini sit: Ca. XXXV.

Crux nostra timor dñi ē. Sicut ergo crucifixus quis iam non pro animi sui motu mēbra sua quoq̧ mouendi vel conuertendi habet potestatē: ita ꝛ nos voluntates nostras ac desideria nō ſm id quod nobis suaue est ac delectat ad presens: sed ſm legem domini q̄ nos illa constrinxerit: applicare debemus. Et sicut is qui patibulo crucis affigitur: non iam presentia contemplatur: nec d̄ suis affectationib⁹ cogitat: non pro die crastino sollicitudine curaq̧ distenditur: nulla possidendi concupiscētia permouetur: nulla supbia: nulla contētione: nulla emulatione succendit̄: non de p̄sentibus dolet iniurijs: non preteritaruz iam recordatur: seq̧ cum adhuc spirat in corpore: cunctis elemētis credit esse defunctum: illuc p̄mittens sui cordis intuitum: quo se non dubitat ilico transiturū: ita nos quoq̧ timore dñi crucifixos: oportet his omnib⁹ id est nō solū carnalib⁹ vitijs verū etiā ip̄is elemēt̄ mortuos eē: illuc hñtes oclos aīe nr̄e defixos: quo nos sperare debem⁹ momētis singulis migraturos. Hoc enim mō mortificatas poterim⁹ vniūsas concupias nr̄as ꝛ affect⁹ hr̄e carnales.

Qꝫ renunciatio nostra nihil prosit si ijsdem quib⁹ renunciauim⁹ implicemur: Capi. XXXVI.

c Aue ergo ne q̃d aliq̃n eoꝝ
resumas que renuncians ab/
iecisti: ⁊ ꝯtra dn̄i interdictū
de agro euāgelice opationis reuer/
sus: inueniaris tunica tua q̃ te expo/
liaueras reuestiri: neq3 ad humiles
terrenasq3 mundi huius ꝯcupiscen/
tias ac studia reuoluaris: ⁊ contra
euāgelij mandatū de perfectiōis te/
cto descēdens: tollere aliq̃d presu/
mas ex his que abrenuncians abdi/
casti. Caue ne parentū: ne affectio/
nis pristine recorderis: ⁊ ad curas
huius seculi sollicitudinesq3 reuoca
tus: ẜm saluatoris sententiā ponēs
manū tuam super aratrū ⁊ aspiciēs
Luce.9. retro: regno celoꝝ apt⁹ esse non pos
sis. Caue neq̃n supbiā quā nunc in/
cipiens ardore fidei ac pia humilita
te calcasti: cum ceperis psalmoꝝ vel
ꝓfessionis huius quandā noticiam
degustare: paulatim elatus resusci/
tare mediteris: ac ẜm apl'i sententiā
Gal.2. Que destruxisti iterū reedificās p̄/
uaricatorem ꝯstituas temetipsum:
sed potius vt in hac nuditate quam
corā deo ⁊ angelis eius ꝓfessus es
ad finem vsq3 ꝑdures. In hac quo/
q3 humilitate ac patiētia: qua vt su
sciperis in monasterio decem dieb⁹
ꝓ forib⁹ perseuerās multis lachry
mis implorasti: nō solūmodo persi/
stas: verūetiaꝫ ꝓficias atq3 succre/
scas. Satis em̄ miserū est vt cū de/
beas a rudimentis ac primordijs tu
is prouehi ⁊ ad ꝑfectionē tendere:
etiā ab ip̄is incipias ad inferiora de
matth.10 cidere. Non em̄ qui ceperit hec: sed
et.24. qui perseuerauerit in his vsq3 in fi/
nem: hic saluus erit.

Qꝫ diabolus nostro fini sp insidiet: ⁊ nos eius caput iugiter obseruare debeamus: Ca. XXXVII.

v Ersutus em̄ serpēs calcanea
nostra semꝑ obseruat: id est
insidiat̃ exitui nostro: ⁊ vs/
q3 in finē vite nostre nos supplanta
re conatur. Et iccirco bn̄ cepisse ni/
hil ꝓderit: nec pleno feruore renun
ciationis arripuisse principia: si hec
ꝯgru⁹ etiā finis sil'r nō ꝯmēdauerit
atq3 ꝯclauserit: xp̄iq3 humilitas atq3
pauꝑtas quā nūc corā ip̄o ꝓfessus
es: vsq3 ad extremū vite quēadmo/
dū arrepta ē a te n̄ fuerit custodita.
Qđ vt possis implere: tu eius capi/
ta: id est cogitationuꝫ p̄ncipia semꝑ
obẜua: ad seniorem scꝫ mox ea defe
rens. Ita em̄ disces ꝑniciosa ei⁹ ini/
tia ꝯterere: si nihil ex eis seniori tuo
erubueris reuelare.

De renunciantis preparatione aduersuꝫ tēptatōes: ⁊ de paucis imitandis: Ca. XXXVIII.

q Uapropter ẜm scp̄ture sen/
tentiam: egressus ad seruien Eccli.2.
dum dn̄o: sta in timore dei: ⁊
p̄para aīam tuā nō ad requiē: non
ad securitatem: nō ad delitias: ẜ ad
tēptationes ⁊ angustias. Per mul/ Act.14.
tas em̄ tribulatiōes oportet nos in/
troire in regnū dei. Angusta nāq3 ē matth.7.
porta ⁊ arta via q̃ ducit ad vitaꝫ: et
pauci sunt q̃ inueniūt eā. Cōsidera
ꝗ te ꝺ paucis ⁊ electis effectū: ⁊ ne ex
emplo ac tepore multitudīs refrige
scas: ẜ viue vt pauci: vt cū paucis i/
ueniri merearis in regno dei. Mul/ matth.20
ti em̄ sunt vocati: pauci ꝟo electi. ⁊ et.22.
pusillus ē grex: cui cōplacuit prī he Luc.12.
reditatē dare. Itaq3 nō leue nouer/
is esse pctm̄: ꝑfectiōeꝫ ꝓfessuꝫ quēpi/
am ea q̃ sunt imperfecta sectari. Ad
quē ꝑfectionis statum his gradib⁹
atq3 hoc ordine peruenitur.

Quo ordine q̃s ad ꝑfectionē valeat ꝑuenire: ꝑ quā ꝺ timore dei ad charitatē cō/

sequenter ascendat: Capitulū. XXXIX.

Principiū nostre salutis eiusdēq; custodia: sicut dixi: timor dñi est. Per hūc enī et initiū ɔuersionis et vitioꝝ purgatio et ꝟtutū custodia: his qui imbuuntur ad viam pfectionis: acquiritur. Qui cū penetrauerit hoīs mentē: ɔtēptum ei rerū oīm parit: obliuionē parentū: mūdiq; ipsi⁹ gignit horrorē. Contemptu aūt ac puatione facultatū oīm: hūilitas acquiritur. Humilitas ꝟo his indicijs comprobaṫ. Prīo si mortificatas ī sese habeat oēs voluntates. Scd̄o si nō solum actuū suoꝝ verūetiā cogitationū nihil suū celauerit seniorē. Tertio si nihil sue discretioni ſ iudicio ei⁹ vniuersa cōmittat: ac monita ei⁹ sitiens ac libēter auscultet. Quarto si in oībus seruet obedientiā: mansuetudinē: et patiētie ɔstātiā. Quinto si nō solū iniuriā inferat nulli: ſ ne ab alio quidē sibimet irrogatam doleat atq; tristetur. Sexto si nihil agat nihil psumat quod nō vel cōmunis regula vel maioꝝ cohortantur exēpla. Septio si oī vilitate cōtentus sit: et ad oīa se que sibi preci piunṫ velut operariū malū iudicauerit et indignū. Octauo si semetipm cunctis inferiorē nō supficie pronūciet labioꝝ: ſ intimo cordis credat affectu. Nono si līguā cohibeat: vl̄ nō sit clamos⁹ ī voce. Decimo si nō sit facilis ac prompt⁹ in risu. Talibus nāq; indicijs et his silib⁹ hūilitas vera dinosciṫ. Que cū fuerit in veritate possessa: cōfestim te ad charitatē q̄ timorē nō habet: gradu excellētiore pducet: p quā vniuersa q̄ pri⁹ nō sine pena formidinis obsuabas: absq; vllo labore velut naturaliter incipies custodire: nō iā contēplatione supplicij vel timoris vl̄ llius: sed amore ipius boni et delectatione virtutum.

Q; nō debeat monach⁹ exempla pfectionis a multis expetere: sꝫ ab vno vel paucis: Capi. XL.

Quod vt valeas facilius puenire: exēpla tibi sunt imitationis ac vite pfecte in cōgregatōe cōmorāti: a paucī īmo ab vno vel a duob⁹ nō a plurib⁹ expetēda. Nā pter id qd̄ examīata vita atq; ad purū excocta repiṫ in paucis: etiā istud ex ħ vtilitatis accidit: qd̄ ad pfectionē ꝓpositi hui⁹: id est cenobialis vite diligentius q̄s vni⁹ imbuitur ac formatur exemplo.

Quarū debilitatū similitudinē suscipere debeat q̄ in cenobio cōmoratur: Capi. XLI.

Hec oīa vt possis ɔseq̄: et ī ħ hac regl'a spiritali ppetuo pdurare: tria ħ in ɔgregatiōe necessario custodiēda sūt tibi: vt. s. ſm psalmiste sentētiā: Ego aūt tan q̄ surdus nō audiebā: et sicut mut⁹ q̄ nō apit os suū: et fact⁹ sum sic̄ hō nō audiēs: et nō hñs ī ore suo increpationē. Ps. 37. Tu q̄s velut surd⁹ ac mut⁹ et cecus incedas: vt absq; illi⁹ ɔtemplatiōe q̄ tibi fuerit ad imitandū merito pfectiōis elect⁹: vniuersa q̄cūq; videris min⁹ edificatiōis habētia: velut cec⁹ nō videas: ne aīat⁹ eorū q̄ ħ agunt auctoritate vl̄ forma: ad id qd̄ deterius est: et qd̄ aū dānaueras: traducaris. Si inobedientē: si ɔtumacē: si detrahentē audieris: vl̄ secus q̄ tibi traditum est aliq̄d admittentē: nō offendaris: nec ad imitandū cū tali subuertaris exēplo: ſ vt surdus q̄ hec penit⁹ nec audieris vniuersa trāsmittas. Si tibi vel cui q̄ ɔuitia: si irroganṫ iniurie: esto imobilis: et ad rñsionē taliōis vt mutus ausculta: sp hūc psalmiste ꝟsiculū ī corde tuo decātans: Dixi custodiā vias meas: vt nō delinquā ī Ps. 38.

·A· humilitas his indicijs ꝯprobatur

lingua mea. Posui ori meo custodi
am cũ cõsisteret pctõr aduersũ me:
obmutui ꝛ hũiliat⁹ sum ꝛ silui a bo
nis. Verũ ꝛ quartũ h̃ p̃ oib⁹ exco/
le: qd̕ h̃ q̃. s̃. dixim⁹ tria ornet atq̃
cõmendet. i. vt stultũ te ƒm aplĩ sen
1.Cor.3. tẽtiã facias in h̃ mõo: vt sis sapiẽs:
nihil scꝫ discernens nihil dijudicãs
ex his q̃ tibi fuerint ĩpata: s̃ cũ oĩni
simplicitate ac fide obediãm sp̃ exhi
beas: illud tm̃mõ sctũ: illud vtile:
illud sapiẽs ẽẽ iudicãs: q̃cq̃d tibi vl̕
lex dei: vel seniorꝭ examẽ ĩdixerit.
Tali eñ institutiõe fundat⁹: sb̕ hac
disciplĩa poterl̕ durare ppetuo: ꝛ ĩ
cenobio nullis tẽptationib⁹ inimici
nullis factionibus deuolueris.

Q̃ꝫ bonum patiẽtię suę nõ debeat monach⁹ de aliorũ sperare virtute: sꝫ de sua lõ ganimitate: Ca. XLII.

Ergo patiãꝫ tuã nõ debes de
e alioꝝ sperare ṽtute: id ẽ vt
tũc eã tm̃mõ possideas: cũ a
nemine fueris irritat⁹: qd̕ ne possit
nõ euenire: tuc non subiacet ptãti: s̃
poti⁹ de hũilitate tua ꝛ lõganimita
te: que in tuo pẽdet arbitrio.

Recapitulatio expositiõis p quã mõach⁹ ad pfectiõeꝫ possit ascẽdere: Ca. XLIII

Et vt h̃ oĩa que latiori ƒmo
e ne digesta sunt: cordi tuo fa/
cilius inculcent̃: ac tenacissi/
me tuis sensib⁹ valcãt inherere: q̃d/
dã ex his breuiarium colligãꝫ: p qd̕
possis breuitate ꝛ cõpendio mãda/
toꝝ memorit̃ vniuersa cõplecti. Au
di ğ paucis ordinẽ: p quẽ ascendere
ad pfectionẽ summã sine vllo labo/
re ac difficultate valeas. Principi/
um nr̃e salutis sapiẽtieq̃ scd̕m scri/
pturas: timor dñi ẽ. De timore dñi
nascit̃ cõpunctio salutaris. De com
punctiõe cordis pcedit abrenũcia/
tio. i. nuditas ꝛ ɔtẽpt⁹ oĩm faculta
tũ. De nuditate hũilitas pcreatur.
De hũilitate mortificatio volũtatũ
generat̃. Mortificatiõe volũtatum
extirpant̃ atq̃ marcescunt vniuersa
vicia. Expulsiõe vitioꝝ ṽtutes fru/
ctificãt atq̃ succrescunt. Pullula/
tione virtutũ puritas cordis acqui
rit̃. Puritate cordis apostolice cha
ritatis perfectio possidetur.

Explicit de institutis renũciantium liber quartus.

Incipit annotatio capitu/lorum libri quinti de spiri/tu gastrimargię:

Ca. j. Transitus de institutis ce/
nobioꝝ ad colluctationem
octo pncipaliũ vicioꝝ:
ij Q̃ꝫ cause vicioꝝ sicut ĩ oĩb⁹
ĩmorant̃: ita ab oĩb⁹ ĩgran
tur: ꝛ qꝛ ad manifestandas
eas dñi egeam⁹ auxilio.
iij Q̃ꝫ pma nob̃ colluctatio sit
adũsus spm̃ gastrimargie:
id est ɔcupiscentiã gule.
iiij Testimoniũ abbatl̕ Anto/
nij q̃ docet vnãquãq̃ vir/
tutẽ ab illo q̃ eã peculiari⁹
possidet expetendam
v Q̃ꝫ nõ possit ab oĩb⁹ vnifor
mis ieiunioꝝ regl̕a custodĩ
vj Q̃ꝫ nõ solo vino mẽs (ri.
inebrietur.
vij Qua rõne ĩfirmitas carnis
puritatẽ cordis nequeat ĩ/ (pedire.
viij Quo pfecte ɔti/ (nẽtie sine esca sumẽda sit.
ix De mẽsura castigationũ as/
sumẽdaꝝ: remedioq̃ ieiu/ (nij.
x Ad ɔseruandã mẽtis
ꝛ corpis puritatẽ: abstinen
tiã ciboꝝ nõ posse sufficere.
xj Concupiscẽtias cordis non
extingui: nisi cũ omni extir
patione vicioꝝ
xij De agone carnali etiã spiri/
talis agonis imitationẽ ẽẽ
sumendam.
xiij Q̃ꝫ nisi gule fuerim⁹ vitio li/
berati: neq̃q̃ possimus ad
pugnas interioris hoĩs p/

Explicit annotatio capi·

Incipit liber quintus đ spiritu gastrimargię.

Trāsitus de institutis ce/nobioꝝ ad colluctationez octo principalium vitioꝝ:

Capi. I.

q Vintus

nob' iuuante deo lib' iste ꝑcudiť. Nā p⁹ q̄ttuor libellos q̄ su per institutis mona choꝝ digesti sūt: nūc arripe colluctationez adūsus octo ꝑncipalia vicia: viris orōnib⁹ dn̄o ↄfortāte dispēsab/

mus: id est primũ gastrimargie que interpretat͛ gule cõcupiscẽtia. Secũdũ fornicatiõis. Tertiũ philargyrie qđ intelligit͛ auaricia: vel vt ppri⁹ exprimat͛ amor pecunie. Quartũ ire. Quintũ tristicie. Sextũ acidie qđ ẽ anxietas siue tediũ cordis. Septimũ cenodoxie: qđ sonat vana seu ĩanis glia. Octauũ supbie. Quẽ ineuntes agonẽ: tuis p̃cib⁹ o beatissime papa castor nũc impẽsius ĩdigem⁹: vt primũ naturas eoꝝ tã minutas tam occultas tã q̃ obscuras inuestigare cõdigne: deinde causas eorũdem sufficienter exponere: tertio vt idoneas curatiões eorũ ac remedia possimus inferre.

Q ꝫ causę vitioꝝ sicut in omnib⁹ imorant͛: ita ab omib⁹ ignorãt͛: ꝫ quia ad manifestãdas eas dñi egeam⁹ auxilio: Cap̃. II.

Quarũ passionũ cause quemadmodũ cũ patefacte fuerit traditionib⁹ senioꝝ: ab omnibus ptinus agnoscunt͛: ita priusq̃ reuelent͛ cum ab ipis vniuersi vastemur: ꝫ in cunctis hominib⁹ ĩmorentur: ab omnib⁹ ignorant͛. Queꝝ eas ita nos aliquatenus explicare posse cõfidimus: si intercessionib⁹ vestris ad nos quoq̃ ille q̃ p Esaiã platus ẽ sermo dñi: dirigat͛: Ego añ te ibo:
Esa. 45. et potẽtes terre humiliabo: portas ereas ꝯfringã: ꝫ vectes ferreos conterã: ꝫ apiam tibi thesauros abscõditos ꝫ arcana secretoꝝ. Ut nos q̃ꝫ verbũ dei p̃cedens: primũ terre nre potẽtes humiliet: id est has easdem quas expugnare cupim⁹ noxias passiones: dñatiõẽ sibi ac tyrannidẽ seuissimã in nostro mortali corpe vendicãtes: easq̃ faciat indagini nostre atq̃ expositioni succũbere: ꝫ ita nostre ignoratiõis portas effringẽs: ac vitioꝝ vectes excludentiũ nos a vera sciẽtia ꝯterẽs: ad secretoꝝ nostrorũ nos arcana pducat: ac ꝑm aplum illuminatis nobis reuelet ea que sũt abscõdita tenebraꝝ: ꝫ manifestet cõsilia cordiũ: vt sic ad tetras vitiorũ tenebras: purissimis oclis aĩe penetrantes: patefacere eas ac pducere possim⁹ ad lucẽ: earꝫq̃ causas atq̃ naturas his vl͛ qui caruerũt eis vel adhuc obligati sunt: pandere valeamus: ꝫ ita ꝑm pphetã trãseuntes p ignẽ vitioꝝ: diriſsime nostras exurẽtiũ mentes: ꝯfestim p aquas quoq̃ virtutũ extinguentiũ secꝫ ea transire possim⁹ illesi: ac spiritalib⁹ remedijs irrigati: ad refrigeriũ pfectiõis puritate cordis mereamur educi. 1. Cor. 4.

Q ꝫ p̃ma nobis colluctatio sit aduersus spm̃ gastrimargię: id est concupiscẽtiã gule: Cap̃. III. 1. Cor. 15

Taq̃ primũ nobis ineundũ certamẽ est aduersus gastrimargiã quã diximus gule eẽ cõcupiscentiã. Et in primis de mõ ieiunioꝝ ꝫ escaꝝ qualitate dicturi: rursus ad egyptioꝝ traditiões ac statuta recurremus: quibus sublimioreꝫ continentie disciplinã: et pfectaꝫ discretionis inesse rõnẽ null⁹ ignorat. γαστριμαργια 1. Cor. 1.

Testimoniũ abbatis antonij quo docet vnamquãq̃ virtutẽ ab illo qui eã peculiari⁹ possidet expetendã: Capitulũ. IIII.

Etus nanq̃ est beati antonij admirabilisq̃ sententia: monachũ qui post cenobiale ppositũ fastigia nititur sublimioris pfectionis attingere: ꝫ apphẽso discretionis examine: pprio iam potẽs est stare iudicio: atq̃ ad arcem anachoreseos puenire: mĩme debere ab vno q̃uis summo vniuersa genera virtutũ expetere. Al⁹ eñ sciẽtie floribus exornat͛: alter discretiõis rõe robusti⁹ cõmunit͛: alter patiẽtie grauitate fundat͛: ali⁹ humilitatis: ali⁹

cõtinentie virtute pferť: alius simplicitatis grã decorať. Hic magnanimitatis: ille misericordie: iste vigiliarũ: hic taciturnitatis: ille laboris studio supeminet ceteros. Et idcirco monachum spiritalia mella cõdere cupientẽ: velut apem prudentissimã debere vnamquãqꝫ virtutem ab his qui eam familiariꝰ possidẽt: deflorare: ⁊ in sui pectoris vase diligẽter recondere: ne quid minus aliqd habeat discutere: sed hoc tantũ quid virtutis habeat ꝯtemplari studioseqꝫ decerpe. Cũctas nanqꝫ si ab vno volumus mutuari: aut difficile: aut certe nunq̃ idonea ad imitandũ nobis exempla poterũt reperiri. Quia
1. Coꝝ. 15 licet necdũ christũ omnia factũ ẽm aplm videamus in omnibus: tñ hoc modo possumus eũ: id est per ptes in omnibꝰ inuenire. De ipso em̃ dici-
1. Coꝝ. 1. tur: Qui factꝰ est nobis ex deo sapiẽtia: iusticia: sanctitas ⁊ redemptio. Dum ergo in alio sapiẽtia: in alio iusticia: in alio sanctitas: in alio mãsuetudo: in alio castitas: in alio humilitas: in alio patiẽtia reperiť: mẽbratim christus ꝑ vnumquẽqꝫ nũc sanctoꝝ diuisus est. Cõcurrentibꝰ vero vniuersis in vnitatẽ fidei ac virtutꝭ: reddiť in virum perfectũ: plenitudinẽ sui corporis: in singuloꝝ mẽbrorũ compage ac ꝓprietate perficiẽs. Donec ergo veniat illud tempꝰ quo sit deus om̃ia in omnibꝰ: in p̃nti põt hoc quo diximus mõ: id est per ptes virtutũ esse in omnibꝰ deus: licet nõdum per plenitudinem earum om̃is sit in omnibꝰ. Quia licet vnus religionis nostre sit finis: ꝓfessiones tamen diuerse quibꝰ ad deũ tendimꝰ: sicut in collationibus senioꝝ pleniꝰ disputandum est. Ideoqꝫ discretionis ⁊ continentie forma ab his ẽ nobis pecularius expetenda: a quibus virtutes has per gratiã spiritussancti vberius videmus effluere: nõ qꝫ vllus que in multos diuisa sunt solus possit acquirere: sed vt in his bonis quoꝝ capaces esse possumus: ad eoꝝ nos imitationes qui ea peculiarius obtinuere: tẽdamus.

Qꝫ nõ possit ab omibꝰ vniformis ieiunioꝝ regula custodiri: Ca. V.

Taqꝫ super ieiunioꝝ modo haud potest facile vniformis regula custodiri: quia nec robur vnũ cunctis corporibꝰ inest: nec sicut cetere virtutes animi solius rigore patranť. Et idcirco quia nõ in sola fortitudine mentis animeqꝫ cõsistunt: cum corporis em̃ possibilitate participant: talem super his diffinitionẽ traditam nobis accepimus: diuersum esse refectionis quidem tẽpus ac modum ⁊ qualitatẽ: ꝓ impari scilicet corpoꝝ statu vel etate ac sexu: vnã tamen esse omnibus ꝓ mẽtis cõtinentia ⁊ animi virtute castigationis regulam. Neqꝫ em̃ cunctis possibile est hebdomadibꝰ ꝓtelare ieiunia: sed ne triduana quidẽ vel biduana incedia refectionẽ cibi differre. A multis quippe egritudine et maxime senio iaꝫ defessis: ne vsqꝫ ad occasum quidem solis ieiuniũ sine afflictione tolerať. Non omnibꝰ infusoꝝ leguminũ esus cõuenit eneruatus: nec cunctis puroꝝ olerum habilť est parsimõia: nec vniuersis sicci panis refectio castigata cõcediť. Aliꝰ quantitate librarum duaꝝ saturitatem non sentit: alius libre vnius siue vnciarum sex edulio pregrauať: attamen vnus in omnibus his continentie finis est: ne quis iuxta mensuram capacitatis sue saturitatis oneretur ingluuie. Non em̃ qualitas sola sed etiã quantitas escarum: aciem cordis obtundit: ac mente cum carne pariter impinguata: noxiuꝫ vitiorum fomitem igneumqꝫ succendit.

Qꝫ nõ solo vino mens inebrietur: Cap. VI.

Ualibuslibet escis refectus ven ter seminaria luxurie parit: nec preualet mens discretionum gubernacula moderari: ciborum pondere prefocata. Non enim sola crapula vini mentem inebriare consueuit: verum etiam cunctarum escarum nimietas: vacillantem eam ac nutabundam reddit: omnique integritatis ac puritatis contemplatione dispoliat. Sodomitis causa subuersionis atque luxurie: non vini crapula: sed saturitas extitit panis. Audi dominum per prophetam hierusalem
Ezech. 16 increpantem: Quid enim peccauit soror tua sodoma: nisi quia panem suum in saturitate et abundantia comedebat? Et quia per saturitatem panis inextinguibili carnis fuerant ardore succensi: iudicio dei celitus sunt igne sul
Gen. 19. phureo concremati. Quod si illos sola nimietas panis ad tam preruptum flagitiorum precipitium: vitio satietatis impegit: quid censendum est de his qui vegetato corpore: perceptionem carnium ac vini immoderata vbertate presumunt: non quantum expetit imbecillitas: sed quantum animi libido suggerit: vsurpantes?

Qua ratione infirmitas carnis puritatem cordis nequeat impedire: Ca. VII.

Infirmitas carnis ad puritatem cordis non officit: si hec tantummodo que fragilitas carnis: non que voluptas exigit: vsurpentur. Facilius vidimus viros qui ab escis corpulentioribus omnimodis temperarent: quam moderate vsos pro necessitate concessis: et qui totum sibi pro continentie amore denegarent: quam qui eas sub infirmitatis occasione sumentes: mensuram sufficientie custodirent. Habet etiam corporis imbecillitas continentie sue palmam: dummodo escis defectioni carnis indultis: adhuc indigentem se refectione defraudet: tantumque esus indulgeat: quantum sufficere ad viuendi vsum temperantie discretio rigida iudicauerit: non quantum desiderij appetitus exposcit. Esculentiores cibi vt procurant corporis sanitatem: ita castitatis non adimunt puritatem: si cum moderatione sumantur. Quicquid enim fortitudinis causa esu eorum percipitur: egritudinis labore ac defectione consumitur. Quobrem vt nulli statui virtus parsimonie adimitur: ita ne integritatis quidem consummatio denegatur.

Quo perfecte continentie fine esca sumenda sit: Capitulum. VIII.

Verissima est itaque patrum probatissimaque sententia: ieiuniorum et continentie modum in mensura parcitatis tantum et castigatione consistere: et hunc esse perfecte virtutis in commune omnibus finem: vt ab escis quas sumere sustentandi corporis necessitate compellimur: adhuc in appetitu earum positi temperemus. Quamuis enim quis corpore sit infirmus: perfectam virtutem quam robustus ac sanus in omnibus possidebit: si desideria que fragilitas carnis non exigit: mentis rigore castiget. Apostolus namque ait: Et carnis curam ne fe ceritis in desiderijs. Non ergo curam Roma. 13
eius omnimodis interdixit: sed vt in desiderijs fieret: denegauit. Voluptuosam ademit diligentiam carnis: gubernationem vite necessariam non exclusit: illud ne indulgentia carnis ad desideriorum occupationes noxias deuoluamur: hoc vero ne corruptum nostro vitio corpus: spiritales ac necessarias functiones implere non possit.

De mensura castigationum assumendarum: remedioque ieiunij: Cap. IX.

Summa igitur continentie non sola temporis ratione: nec escarum qualitate tantummodo: sed ante omnia conscientie iudicio colli

gēda est. Tantum enim debet vnusquisqꝫ sibi frugalitatis indicere: quātum corporee obluctationis pugna deposcit. Utilis quidem et omnino dis obseruanda est canonica ieiuniorum custodia: sed nisi hanc frugi temperanter fuerit ciborum refectio subsecuta: ad integritatis calcem nō poterit peruenire. Longorū nanqꝫ ieiuniorū inedia saturitate corporis subsequente: lassitudinē potius temporalem quā puritatem castitatis acquirit. Integritas mentis ventris cohe ret inedie. Non habet perpetuam castimonie puritatem: quisquis nō iugem temperantie equalitatem tenere cōtentus est. Quāuis enī districta sint ieiunia: succedente superflua remissione vacuantur: et in gastrimargie vitium protinus collabuntur. Melior est rationabilis cuꝫ moderatione quotidiana refectio: quā per interualla ardiuum longumqꝫ ieiunium. Nouit unmoderata inedia non modo mentis labefactare constantiam: sed etiam orationū efficaciam reddere lassitudine corporis eneruatā.

Ad conseruandā mentis et corporis puritatē: abstinētiam ciborum nō posse sufficere:

Cap̄. X.

a Dintegritatem mentis et corporis conseruandam: abstinentia ciborum sola non sufficit: nisi fuerit cetere quoqꝫ virtutes anime coniugate. Humilitas igitur primitus obedientie virtute: et cordis contritione: corporisqꝫ fatigatione discenda est. Pecuniarum non solū vitanda est possessio: sed etiam desiderium earuꝫ radicitus extirpandū. Non enim eas sufficit non habere: quod plerumqꝫ solet etiam ex necessitate descendere: sed ne ipsam quidem si forte oblate fuerint: habendi recipere voluntatem. Ire conterendus est furor: tristicie superanda deiectio. Cenodoxia: id ē vana gloria contemnenda. Superbie calcandus est fastus: mentis quoqꝫ ipsius instabiles vagiqꝫ discursus: assidua dei memoria refrenandi. Totiensqꝫ nobis ē ad contemplationē dei lubrica cordis nostri peruagatio reducēda: quotiens subtilis hostis ab hoc intuitu mentē captiuare pertemptās: recessibus nostri cordis irrepserit.

Concupiscētias cordis nō extingui nisi cum omni extirpatione vitiorum:

Capitulū. XI.

i Mpossibile nanqꝫ est extingui ignita corporis incentiua: priusqꝫ ceterorum quoqꝫ principalium vitiorum fomites radicitus excidantur: de quibus singillatim distinctis libellis suo loco donante domino differemus. Nunc vero propositum nobis est de gastrimargia: id est gule concupiscentia: contra quam nobis primus conflictus est disputare. Nunquā igitur poterit ardentis concupiscentie stimulos inhibere: quisquis desideria gule refrenare nequiuerit. Interioris hominis castitas: virtutis huius cōsummatione discernitur. Nunquā enī robustioribus emulis colluctari posse confidas: cum quem in leuiore cōflictu conspexeris ab infirmioribus paruisqꝫ superari. Cunctarum nanqꝫ virtutum vna natura est: licet in multas diuidi species et vocabula videatur: sicut auri quoqꝫ vna substātia est: licet per multa variaqꝫ monilium genera pro artificum videatur ingenio ac voluntate distincta. Ita qꝫ nullam perfecte possidere probabitur: quisqꝫ elisus in earum parte dinoscitur. Quo enim modo flagrātes estus cōcupiscentie: qui non sola instigatione corporis sed et etiā mētis vitio succēdūt: extinxisse credēdus ē: qui aculeos ire: cordis solius intemperātia prorūpētes mitigare nō po

tult? Aut quonam modo putādus
est carnis aīeq; lasciuiēt es stimulos
retudisse: q̄ superbie vitiū simplex
non quiuit deuincere? Aut queād/
modū credendus est in sertaꝫ carni
luxuriam ꝯculcasse: qui pecuniaruꝫ
ꝯcupīam forinsecus sitam atq; a no
stra substātia alienā non valuit ab/
dicare? Qua aūt rōne bellū carnis
ꝛ aīe triumphabit: qui idoneus nō
fuit morbū curare tristicie? Quāta/
libet vrbs sublimitate muroꝝ ꝛ clau
sarum portarū firmitate muniatur:
posterule vnius q̄uis paruissime ꝑ
ditione vastabiť. Quid eñ differt
vtrū per excelsa menia ꝛ ampla por
tarū spacia: an per angusti cuniculi
latibula perniosus hostis penetrali
bus ciuitatis irrepat?

De agone carnali: etiā spi/ritalis agonis imitationeꝫ esse sumendam: Ca. XII.

(q) Ui in agone contēdit: nō co
2. Timo/ th. 2. ronabiť nisi legittime certa/
uerit. Qui naturales appe/
titus carnis optat extinguere: extra
naturam vicia collocata ꝑmitus su
perare festinet. Si eñ aplīce senten/
tie vim volumus experiri: que sint
agonis mūdani leges ac disciplina:
primitus debemꝰ agnoscere: vt ita
demum harum cōꝑatione scire pos/
simꝰ: quid nos ī spiritali agone cer
tantes beatꝰ aplūs hoc exemplo vo
luerit edocere. In illis eñ certami/
nibus que s̄m eundem aplūm corru
ptibilem coronam vincentibus pa/
rant: mos iste seruatur: vt is q̄ se ad
gloriosam coronam: ꝛ immunitatis
priuilegio decoratam preparare cō
tendit: ꝛ perfecta cupit agonis sub/
ire certamina: priꝰ in olympiacis ac
pythijs certaminibꝰ indolem sue iu/
uentutis ac rudimentoꝝ robur ostē
tet. In his siquidē iuniores q̄ has
disciplinas cupiunt profiteri: vtruꝫ
mereanť vel debeant ad eas admit
ti: tam eius qui istis certaminibꝰ ꝑ/
sidet: q̄ totiꝰ populi iudicio cōpro/
bantur. Cunq; diligēter examinatꝰ
q̄s primū repertꝰ fuerit: nulla vite
respersus infamia: deinde non serui
tutis iugo ignobilis: ꝛ ob hoc indi/
gnus disciplina hac: vel ꝯgressu eo/
rum qui hanc profitētur: fuerit iu/
dicatꝰ. Tertio si artis: si fortitudīs
digna preferat documēta: ꝛ iunior
bus coeuisq; decertans peritiam pa
riter ac virtutem sue demonstraue/
rit iuuentutis: ac proficiēs de ephe/
borum luctamine: perfectis iam vi/
ris ꝛ experientia longa probatis: cō
gredi permissus fuerit presidentis
examine: seq; non solum parem vir
tutis eorū assidua collucatione ꝑ/
bauerit: verū etiā frequēter īter hos
quoq; victorie palmā fuerit cōsecu
tus: tum demū ad agonis preclara
certamina merebiť peruenire: in q̄/
bus non nisi victoribꝰ tantū: ꝛ his
qui multarū coronarū stipēdijs de/
corati sunt: facultas conceditur de/
certandi. Si intelleximus carnalis
agonis exēplū: spiritalis quoq; cer/
taminis que disciplina vel ordo sit:
cōparatione huiꝰ debemꝰ agnoscere.

Q nisi gule fuerimꝰ vitio liberati: nequaq; possimus ad pugnas interioris ho/minis ꝑuenire: Ca. XIII.

(o) Portet nos q̄ꝫ primū liber
tatē nr̄am: carnis subiectiōe
mōstrare. A quo eñ q̄s vin 2. Pe. 2.
citur: eius ꝛ seruꝰ addicitur. Et om
nis q̄ facit peccatū: seruus est pctī. Ioh. 8.
Cunq; nos nulla ꝯcupīe turpis re/
spersos infamia examē certamini ꝑ/
sidētis inuenerit: nec fuerimꝰ ab eo
vt s̄ui carnis ꝛ ignobiles indigniq;
olympiac vitioꝝ colluctatiōibꝰ iu/
dicati: tūc poterimꝰ ꝯ coeuos nr̄os
id est ꝯcupiscētiam carnis ꝛ motus
ac ꝑturbationes anime inire certa/
men. Impossibile nāq; est saturum
ventrē pugnas interioris hoīs ex/

periri: nec bellis robustiorib⁹ attemptari dignum est eum qui potest deijci leniore conflictu.

Quõ possit gule ꝯcupiscētia supari: Cap. XIIII.

p Rima em̄ nobis calcanda ē gule cõcupiscētia: ꝛ eo vsq extenuanda mens non soluꝫ ieiunijs: verū etiā vigilijs lectiōe q̄ꝫ ꝛ crebra cõpunctione cordis in quibus se forsitan vel illusaꝫ vel victā reminiscitur: ingemiscens nunc horrore vicioꝝ: nunc desiderio pfectionis ꝛ integritatis accēsa: donec eiusmodi curis ac meditationib⁹ occupata pariter ac possessa: ipsius cibi refectionē nō tā iocunditati cõcessaꝫ q̄ oneris vice sibi impositam recognoscat: magisq eā necessariā corpori q̄ desiderabilem aīe sentiat attributā. Quo studio mentis ꝛ iugi compunctione detenti: lasciuiā carnis q̄ fotu escarū vehemētius insolescit: ꝛ aculeos eius noxios retūdemus: atq ita fornacem corporis nostri q̄ a rege babylonie occasiões pctõꝝ ꝛ vicia nobis iugiter subministrante succendit: quib⁹ napte ꝛ picis vice acri⁹ exuramur: vbertate lachrymarum ꝛ fletu cordis poterim⁹ extinguere: donec dei gratia spū oris sui ī cordib⁹ nostris insibilante: est⁹ carnalis cõcupiscētie penit⁹ valeāt ꝯsopiri. Hec est igitur nobis prima cõtētio: hec nostra velut in olympiacis certaminib⁹ pma pbatio: gule ventrisq ꝯcupiām desiderio perfectionis extinguere. Ob qđ ciborū nō solum supfluus appetitus virtutum cõtemplatione calcandus: sed etiā ipsi nature necessarius tanq̄ castitati cõtrarius: nō sine cordis anxietate sumendus est. Et ita demum vite nostre instituendus est cursus: vt nullum magis sit tēpus quo sentiamus nos a spiritalibus studijs reuocari: q̄ quo descendere ad necessariam corpis curā eius fragilitate cõpellimur. Cumq ad hanc necessitatem submittimur: vsui potius vite q̄ mētis desiderio famulātes: q̄n totius ab ea velut a salutarib⁹ nos studijs retrahente subtrahi festinemus. Nequaq̄ em̄ poterimus escarum presentium spernere voluptates: nisi mens ꝯtemplationi diuine defixa: amore virtutū potius ꝛ pulchritudine celestiuꝫ delectet. Et ita quis velut caduca despiciet vniuersa presentia: cum ad ea que immobilia sunt ꝛ eterna: insepabiliter defixerit mentis obtutum: adhuc in carne posit⁹ future cõmemoratiōis beatitudinē iam corde contēplans.

Quomō ad custodienduꝫ cordis sui puritateꝫ monachus semp debet esse intentus: Capi. XV.

v Elut si quis immania virtutum premia in sublimi: quibusdaꝫ paruis indicijs designata: perspicacissimis oculoꝝ obtutibus cū teli directione tendentibus ferire festinet: sciens immēsam glorie palmā ꝛ remunerationis premia in coꝝ cõfixione cõsistere: oculorū aciem ab om̄i intuitu auertēs: illuc dirigat necesse est: vbi summaꝫ remunerationis ꝛ pmij perspicit collocatam: amissurus pculdubio peritie palmā ꝛ remuneratione virtutꝫ: si quantulūcunq contemplationis eius acies deuiauerit.

Q monachus scđm olympici certaminis morē: nō possit spiritales cõficere pugnas: nisi obtinuerit bella carnalia: Capi. XVI.

i Taq ventris ꝛ gule ꝯcupiscentia hoc intuitu supata: nec pui carnis: nec infames viciorum nota pnunciati: velut in olympiacꝭ disciplinis iudicabimur: superioꝝ q̄ꝫ certaminum digni esse

conflictu: p̄misſiſq; huiuſcemodi do
cumentis: ſpiritalibus quoq; nequi
tijs cōgredi poſſe credemur: que nō
niſi victorib⁹ tantū ⁊ his qui merē/
tur in ſpiritali agone contēdere: con
certare dignātur. Illud eñ eſt cun/
ctoꝝ luctaminū velut quoddam ſo/
lidiſſimum fundamentū: vt primit⁹
carnalium deſiderioꝝ incentiua pe/
rimant̄. Naꝫ nullus carne propria
nō deuicta: legitime decertare pote/
rit. Et qui legitime non decertat: ſi/
ne dubio nec in agone cōfligere: nec
corone gloriā victorie gratia pote/
rit promereri. Qꝫ ſi hoc fuerim⁹ vi/
tio ſuperati: velut ſerui carnalis cō
cupiſcentie cōprobati: ⁊ per hoc nec
libertatꝫ nec roboris inſignia p̄ferē/
tes: a ſpiritaliū ꝯgreſſionū cōflictu
vt indigni ſerui non ſine cōfuſionis
Job. 8. nota protinus repellemur. Omnis
eñ qui facit peccatū: ſeruus eſt pec
cati. Dicetur q; nobis p beatū apo/
j. Coꝛ. 10 ſtolum cum his inter quos fornica/
tio nominatur. Temptatio vos nō
apprehendit: niſi humana. Nō eñ
merebimur mentis robore conquiſi/
to: grauiores pugnas nequitiarū ce
leſtiū experiri: qui carnem fragilem
reſiſtentēꝫ ſpiritui noſtro ſubiugare
nequiuimus. Q̇ꝺ apoſtoli teſtimo/
niū non intelligentes quidā: poſue
rūt pro indicatiuo optatiuū modū:
id eſt tēptatio vos nō apprehēdat:
niſi humana. Quod ab ipſo magis
dici manifeſtū eſt: non optātis ſꝫ p/
nunciantis vel exprobrātis affectu.

Qꝫ fundamentū ac baſis ſpiritalis agonis: in gaſtrimargie ſit certamie collocata: Ca. XVII.

Vis audire verū athletā chri
ſti legitimo agonis iure cer/
j. Coꝛ. 9. tantē? Ego igit̄ inq̇t ſic cur/
ro: non quaſi in incertuꝫ: ſic pugno
non quaſi aerem verberans: ſed ca/
ſtigo corpus meū ⁊ ſeruituti ſubij/
cio: ne alijs predicās ipſe reprobus
efficiar. Uides vt in ſemetipſo: id ē
in carne ſua: colluctationū ſummaꝫ
velut in baſe quadaꝫ firmiſſima ſta
tuerat: ⁊ prouētum pugne ī ſola ca/
ſtigatione carnis: ⁊ in ſubiectiōe ſui
corpis collocarat. Ego itaq; ſic cur/
ro non quaſi in incertum. Non cur
rit in incertum: qui celeſtem hieruſa
lem conſpiciēs: defixum habet quo
ſibi cordis ſui indeflexibilis ſit diri/
genda pernicitas. Non currit in in/
certum qui obliuiſcens poſteriora:
ad ea que priora ſunt extendit ſe: ad
deſtinatum pſequens brauium ſup/
ne vocationis dei in xp̄o ieſu: q̇ ſem
per dirigens ſue mentis obtutum: et
ad eum omni cordis preparatione
feſtinans: cum fiducia proclamat: 2. Timothe. 4.
Bonum agoneꝫ certaui: curſum cō
ſummaui: fidem ſeruaui. Et quia ſe
nouerat poſt odorem vnguentoruꝫ
chriſti: prepeti conſcientie deuotiōe
infatigabiliter cucurriſſe: ⁊ ſpirita/
lis agonis certamē carnis caſtigatio
ne viciſſe: cum fiducia infert ⁊ dicit: Ibidem
De cetero repoſita ē mihi corona iu
ſticie: quā reddet mihi dn̄s ī illa die
iuſtus iudex. Et vt nobis q̄ꝫ ſimileꝫ
ſpem retributiōis aperiret: ſi ī ago/
ne curſus iſtius imitari euꝫ velim⁹:
adiecit: Nō ſolū aūt mihi ſꝫ ⁊ oīb⁹:
qui diligūt aduentū eius: Partici/
pes nos corone ſue in die iudicij fo/
re p̄nuncians: ſi diligētes aduentū
chriſti: non illum tm̄ qui etiam no/
lentibus apparebit: ſꝫ etiā hunc qui
quotidie in ſanctis cōmeat aīabus:
victoriam certaminis caſtigatione
corpis acquiramus. De quo aduen
tu dn̄s in euāgelio: Ego inquit ⁊ pa
ter meus veniemus ad eum: ⁊ man Job. 14
ſionem apud eū faciem⁹. Et iterum:
Ecce ſto ad oſtium ⁊ pulſo: ſi quis
audierit vocē meam ⁊ aperuerit ia/ Apoc̄. 3.
nuaꝫ: introibo ad illum ⁊ cenabo cū
illo: ⁊ ipſe mecum.

Per quot genera certaminū atq; palmarū beat⁹ apo

stolus ad coronã sublimis-
simi agonis ascenderit:
Capi. XVIII.

N Ec tñ agonẽ cursus tantum-
modo se cõsummasse descri-
bit: cũ dicit: Sic curro nõ q̃-
si in incertũ: quod specialiter refer-
tur ad intentionẽ mentis ⁊ feruorez
spiritus sui: quo toto christũ seque-
batur ardore cũ sponsa decantans:
Can. I. Post te in odore vnguẽtoꝝ tuoruz
Ps. 62. currem⁹. et iterũ: Adhesit aĩa mea
I. Coꝝ. 9 post te. sed etiaz aliud colluctatiõis
genus se vicisse testat̃ dicens: Sic
pugno non quasi aerem verberãs:
sed castigo corpus meum ⁊ seruituti
subijcio. Quõ pprie ad cõtinẽtie do-
lores ⁊ corporale ieiunium atq̃ af-
flictionẽ carnis ptinet. Per hãc se
pugilem quẽdam strẽnuum sue car-
nis esse describens: nec inuanuz ad-
uersus eã ictus cõtinẽtie exercuisse
designans: ß triũphũ pugne morti-
ficatiõe sui corpis acq̃sisse: quo ver
beribus cõtinentie castigato: ⁊ ieiu-
nioꝝ cestibus eliso: victori spũi im-
mortalitatis coronã: ⁊ ĩcorruptio-
nis contulit palmã. Uides legitimũ
colluctatiõis ordinẽ: ⁊ spiritalium
certaminũ ꝯtẽplaris euentũ: queãd
modũ athleta xpi adept⁹ de rebella
trice carne victoriã: subiecta illa q̃-
dãmõ pedib⁹ suis: vt sublimis triũ-
phator inuehit̃. Et iccirco nõ currit
in incertũ: qꝛ ꝯfidebat vrbẽ sanctaz
hierlm celestẽ se ptin⁹ ingressuruz.
Sic pugnat ieiunijs scilicet ⁊ affli-
ctione carnali: nõ q̃si aerem verbe-
rãs: id ẽ inuanũ ict⁹ ꝯtinẽtie porri
gens: p q̃s nõ aerẽ vacuũ: sed illos
spũs q̃ in eo versãt̃: castigatiõe sui
corpis verberabat. Qui enĩ dic̃: nõ
q̃si aerẽ ꝟberãs: oñdit se tãetsi nõ
aerẽ vacuũ ⁊ inanẽ: aliq̃s tñ ĩ aere
ꝟberare. Et qꝛ hec certaminũ gene
ra superat ⁊ ditat⁹ instaꝝ coroĩaꝝ sti
pẽdijs incedebat: nõ ĩmerito robu-
stioꝝ incipit hostiũ sbire luctamĩa:
ac põrib⁹ emul̃ triũphatis: cũ fidu Eph. 6.
cia pclamat ⁊ dicit: Iã non nob est
colluctatio aduersus carnẽ ⁊ sãgui-
nẽ: ß aduersus pncipatus: aduersus
ptãtes: aduersus mũdi rectores te-
nebrarum harũ: cõtra spiritalia ne-
quitie in celestibus.

Qꝛ athlete christi donec in
corpe cõmorat̃ pugna non
desit: Cap. XIX.

A Thlete christi ĩ corpe cõmo-
rãti nunq̃ desit colluctatio-
num palma: sed quanto ma
gis triumphoꝝ successibus creuerit:
tãto ei etiã colluctationũ robustior
ordo succedit. Subiugata etenĩ car
ne atq̃ deuicta: quante aduersario-
rũ cohortes: quanta hostiũ agmina
aduersum victorem militẽ christi tri
umphis eius instigata consurgunt:
scz ne pacis ocio miles christi lente-
scẽs incipiat obliuisci colluctationũ
suaꝝ gliosa certamina: ac securitatis
inertia dissolutus: pmioꝝ stipendijs
ac triumphoꝝ meritis defraudetur.
Itaq̃ si ad hos triumphoꝝ gradus
cupimus crescente virtute conscẽde-
re: eodem nos quoq̃ ordine optet p
liorũ inire certamina: ⁊ primũ cum
aplo dicere: Sic pugno nõ q̃si aerem
verberans: sed castigo corpus meũ
et seruituti subijcio: vt hoc conflictu
supato: rursus cũ eo dicere possim⁹:
Nõ est nobis colluctatio aduersus
carnẽ et sanguinẽ: sed aduersus pn-
cipatus: aduersus ptãtes: aduersus vt s̃
mundi rectores tenebrarũ harũ: cõ-
tra spiritalia nequitie in celestibus.
Aliter enĩ cõgredi cũ illis nullo mõ
poterim⁹: nec spiritales pugnas me-
rebimur experiri: carnali deiecti cõfli
ctu: ⁊ colluctatiõe ventris elisi: me-
ritoq̃ nobis ab apostolo cũ expro-
bratione dicet̃: Temptatio vos nõ I. Coꝝ. 10
apprehendit nisi humana.

Qꝛ nõ debeat monachus
sumendi cibi tempus exce

A anima ẽ hñ suo ieiunio

dere: si vult ad pugnas interiorum certaminũ peruenire: Capi. XX.

Situr mõachus ad pugnas interiorũ certaminũ cupiẽs peruenire: hanc in p̃mis cautionẽ sibimet indicat: vt nõ potus quicq̃ non esus vlla oblectatione deuictus: ante stationẽ legitimã cõmunem q̃ refectiõis horã: extra mẽsas percipe sibimet prorsus indulgeat: s ne refectione quidẽ transacta: ex his presumere sibi quantulũcunq̃ permittat: similiter quoq̃ canonicum somni tẽpus mensurã q̃ custodiat. Eodẽ nãq̃ studio iste sunt mentis amputãde lasciuie: quo meretricationis vitium desecandum. Qui enim gule sup̃fluos appetitus inhibere non potuit: quomodo estꝰ carnalis cõcupiscentie valebit extinguere? Et qui non quiuit passiones in ꝑpatulo sitas paruasq̃ compescere: queadmodũ occultas: nulloq̃ hoĩm teste prurientes: moderatrice discretione poterit debellare? Et idcirco per singl'os motus et in quolibet desiderio robur aĩe cõprobat: que si ĩ minimis apertisq̃ cupiditatibus supatur: quid in maximis ac fortioribꝰ occultisq̃ sustineat: vnicuiq̃ sua ↄsciẽtia testis est.

De interiori mõachi pace et abstinentia spiritali: Capi. XXI.

Non enĩ est nobis aduersariꝰ extrinsecus formidandus: ĩ nobismetipsis hostis inclusus est. Intestinum nobis quotidie ingerit bellũ: deuicto cor: omĩa que forinsecus sunt reddent infirma: ac militi christi vniuersa pacata erunt et subdita. Non habebimus aduersarium nobis extrinsecꝰ metuendũ: si ea q̃ intra nos sũt spiritui deuicta subdantur. Nec solũ nobis istud ieiuniũ visibiliũ ciboꝝ ad ꝑfectionez cordis et corporis puritatẽ sufficere posse credamꝰ: nisi fuerit huic anime q̃z ieiuniũ copulatũ. Habet nãq̃ et illa suos noxios cibos: quibus impĩguata etiã sine escarũ abundãtia ad luxurie prerupta deuoluitur. Detractio cibꝰ eius est et quidẽ persuauis. Ira etiã cibꝰ eius ẽ licet minime leuis: ad horã tñ infelici eam esu pascẽs: ac pariter letali sapore ꝑsternẽs. Inuidia cibus est mẽtis: virulentis eã sucis corrũpens: et ꝓspe ritatis aliene successibꝰ iugiter miseram excruciare non desinens. Cenodoxia id est vana gloria cibus eius est: q̃ delectabili eã esca ꝑmulcet ad tẽpus: post h̃o vacuã omĩq̃ virtute spoliatã reddet ac nudã: cunctis eã spiritalibꝰ fructibꝰ sterilẽ inanẽq̃ dimittẽs: ita vt nõ solũ immanium laboꝝ faciat merita deperire: verũetiã supplicia maiora conquirat. Omnis ↄcupiscentia et puagatio cordis instabilis: pastus quidaz est aĩe noxijs escis eã nutriens: expertẽ vero celestis panis ac solidi cibi in posterũ derelinquẽs. Ab his itaq̃ q̃nta nobis est virtus sacratissimo ieiunio: ↄtinentes: vtilem habebimꝰ cõmodãq̃ obs̃uatiã ieiunij corpalis. Labor nãq̃ carnalis spũs cõtritioni ↄiunctꝰ: acceptissimũ deo sacrificiũ dignũ q̃ sctitatis habitaculum purꝭ mũdisq̃ recessibus exhibebit. Ceterũ si corpaliter ieiunãtes pniciosissimis aĩe vitijs implicemur: nihil nobis ꝓderit carnal' afflictio p̃ciosiore pte polluta: p eã scz substãtiã delinq̃ntibꝰ nobis q̃ efficimur habitaculũ spũsscti. Nõ enĩ tã corruptibilis caro: q̃ cor mundũ habitaculũ deo tẽplũq̃ spũsscti efficitur. Oportet ĝ exteriore hoĩe ieiunãte: interiorẽ q̃z silicꝰ a cibis noxijs tpare: quẽ p̃cipue exhiberi mũdũ deo: vt hospitẽ in se xp̃m recipe mereaꝰ: btũs aplus monet his verbis: Interiorẽ inquiẽs hoiem habitare christum p fidem in cordibus vestris. Eph. 3.

Iob. 5

Quod idcirco nos oporteat exercere cōtinentiā corporalem: vt per ipsam perueniamus ad spiritale ieiunium: Ca. XXII.

Nouerimus itaqꝫ nos idcirco laborē cōtinentie corporalis impendere: vt ad puritatē cordis hoc possimus ieiunio puenire. Ceterū labor a nobis impenditur incassum: si hunc quidē contemplatione finis infatigabiliter sustentemus: finē vero ꝓpter quē tolerauimus afflictiones tātas: obtinere nequeam⁹: meliusqꝫ fuit interdictis escis anime tēperasse: q̄ voluntarijs minusqꝫ noxijs corpaliter ieiunasse. In his enī simplex ⁊ innoxia creature dei perceptio ē: nihil per semetipsam habens peccati: in illa vero primitus fratrū perniciosa deuoratio: de qua dicit: Noli diligere detrahere: ne eradiceris. Et de ira atqꝫ inuidia beatus Iob dicit: Etenī stultū inter-
Job. 5. ficit iracūdia: ⁊ paruulū occidit inuidia. Simulqꝫ notandū: q qui irascitur: stultus: ⁊ qui inuidet: paruul⁹ indicet. Ille nāqꝫ nō immerito stultus iudicat: voluntarie sibi mortē ire stimulis incitatus inducens: ⁊ hic dū liuet: paruulū minorēqꝫ se ꝓbat. Dum enī inuidet: testat maiorē esse eū cuius prosperitate cruciatur.

Qualis eē monachi cibus debeat: Ca. XXIII.

Igitur est cibus eligendus nō tantū qui concupiscentie flagrantis estus tēperet: minusqꝫ succendat: verumetiā qui ad parandū sit facilis: ⁊ quē ad coemendum oportuniorē viliorisqꝫ precij compendiū p̄stet: q̄qꝫ sit ɔuersationi fratrū vsuiqꝫ cōmunis. Triplex enī natura est gastrimargie. Vna que canonicā refectionis horā p̄uenire compellit. Alia que tantūmodo ventris ingluuie ⁊ saturitate quarūlibet gaudet escarū. Tertia que accuratioribus epulis ⁊ esculentioribus oblectatur. Ideoqꝫ aduersus eam necesse est monachū obseruantiā triplicē custodire: id est vt primū legitimū tēpus absolutionis expectet: Deinde vt castiget ⁊ refrenet desideriū carnis: Tertio vt qualibuscūqꝫ escis vilioribus qꝫ cōtentus sit. Quicquid enī extra ɔsuetudinē presumit vsumqꝫ cōmunē: vt vanitatis ⁊ glorie atqꝫ ostētationis morbo pollutū: antiquissima patrū traditio notat: nec quenq̄ ex his quos merito sciētie ac discretionis enituisse peruidim⁹: vel quos ad imitandū gratia christi velut splendidissima luminaria omībus p̄locauit: esu panis qui apud eos vilis habetur ac facilis: abstinuisse cognouimus: nec eorū quēpiā qui hanc regulā declinantes: p̄termisso panis vsu: leguminū vel olerū seu pomorū refectionē sectati sūt: inter ꝓbatissimos habitū aliquādo cōspeximus: sed nec discretionis quidē aut sciētie gratiā ɔsecutū. Nō solū enī ceteras inusitatas escas expetere monachum nō debere decernūt: ne videlicet cursus ei⁹ velut in ꝓpatulo cunctis expositus: inanis factus ac vacuus xenodoxie morbo depereat: sed ne ipsam q̄qꝫ ieiuniorū castigationem cōmunē cuiq̄ facile patefieri oportere ꝓnunciant: verū quantū fieri potest contegi pariter ⁊ abscondi. Aduētātibus autē fratribus magis humanitatis ac dilectionis offerri debere virtutem q̄ ɔtinentie districtionē: ⁊ quotidiani ꝓpositi rigorē manifestari ꝓbabili⁹ censuerunt: nec quid voluntas vtilitasqꝫ nostra seu desiderij ardor exposcat attendere: sed quid aduenientis requies vel infirmitas exigit preponere ⁊ gratanter implere.

Quod in egypto idifferēter vidimus sub aduentu nostro solui quotidiana ieiunia: Ca. XXIIII.

A. 3. e. gastri. na

c Um de syrie partibus seniorũ scita discere cupiẽtes egypti ꝓuinciã petissem⁹: ibiqꝫ tanta cordis alacritate nos suscipi mirare/mur: vt nulla ꝓrsus sicut fueram⁹ in palestine monasterijs instituti vsqꝫ ad ꝓstitutã ieiunij horã refectionis regula seruaret: sed absqꝫ legitimis quarte sexteqꝫ ferie: quocunqꝫ perge bam⁹ quotidiana statio solueretur. Quidã seniorꝫ percõctãtib⁹ nobis: cur ita indifferẽter apud eos ꝓterirẽtur quotidiana ieiunia: rñdit: Jeiuniũ semp est mecũ. Uos aũt ꝯtinuo dimissurus mecũ iugiter tenere non possum. Et ieiuniũ quidẽ licet vtile sit ac iugiter necessariũ: tamẽ voluntarij muneris est oblatio. Opus aũt charitatis ĩpleri: exigit ꝓcepti necessitas. Itaqꝫ suscipiẽs in vobis christũ: reficere eũ debeo: deducẽs autẽ vos humanitatẽ eius obtẽtu ꝓbitã: districtiore ieiunio in memetipso potero cõpensare. Nõ eñ possunt filij sponsi ieiunare: donec cũ illis ẽ spõsus: cũ autem discesserit: tũc illi ieiunabunt.

Luc. 5.

De cõtinentia senis qui ita sexies cibũ sumpsit vt seruaret esuriẽ: Ca. XXV.

q Uidã seniorꝫ cũ reficientẽ me vt adhuc paululũ q̃d ederem hortaret: iã qꝫ me dixissem nõ posse: respondit: Ego iã sexies diuersis aduenietib⁹ fratrib⁹ mensam posui: hortansqꝫ singulos: cuꝫ oĩbus cibũ sumpsi ꝛ adhuc esurio: ꝛ tu ꝑnimus nũc reficiẽs: iã te dicis nõ posse.

De eo sene qui in cella sua escam nunquaꝫ solus accepit: Ca. XXVI.

v Idimus aliũ in solitudine cõmorantẽ qui nũquã se sibi soli indulsisse cibũ testat⁹ est: sꝫ etiã si per totos quinqꝫ dies ad eius cellulam nullus e fratribus aduenisset: refectionem iugiter distulisse; donec sabbatorũ vel dominico die deuote ꝯgregationis obtentu ꝓcedẽs ad ecclesiam: peregrinorũ quẽpiam repperisset: quẽ exinde reducens ad cellulam consorte eo refectionẽ corporis: nõ tam sue necessitatꝫ obtẽtu: q̃ humanitatis gratia causaqꝫ fratrꝫ assumeret. Itaqꝫ vt norũt in aduentu fratrũ indifferẽter soluere quotidiana ieiunia: ita discedẽtib⁹ eis refectionẽ ob illos indultã continẽtia maiore compensant: perceptionẽ cibi paruissimi acriore castigatiõe nõ sola panis: sed etiã sõni ipius diminutione durius exigẽtes.

Quid de fructu studij professi sint abbas pesius ꝛ ioannes: Ca. XXVII.

a Pud senem pesium in eremo vastissima cõmorantẽ: cum senex ioãnes magno cenobio ac multitudini fratrũ prepositus aduenisset: ꝛ ab eo velut antiquissimo sodale perquireret: quidnã per oẽs quadraginta ãnos quibus ab codeꝫ separatus in solitudine minime a fratribus interpellat⁹ egisset: Nũ quaꝫ me ait sol reficientem vidit. Et ille: Nec me inquit iratum.

Quã exẽpli sui professionẽ abbas ioannes discipulis reliquerit discessurus: Ca. XXVIII.

e Undẽ senem cũ alacrem tanq̃ ad propria transmigranteꝫ: in extremo iam anhelitu positũ anxij fratres circũuallantes supplicitur precarẽtur: vt aliqd eis memoriale mandatũ velut hereditariũ q̃dam legatũ relinqueret: per qd possent ad perfectiõis culmen ꝓcepti cõpendio facilius ꝑuenire: ingemiscẽs ille: nunquã ait meã feci voluntatẽ: nec quẽq̃ docui qd ꝑus ipe nõ feci.

De abbate machete iter collationes spiritales nunquã

dormitãte: et semp inter ter renas fabulas obdormien te: Ca. XXIX.

Vidimus senẽ machetẽ nomĩe a turbis fratrũ eminus cõmorantẽ: hanc a dño gratiã diuturnis p̃cibus impetrasse: vt quotq̃t diebus ac noctib9 agitaret collatio spiritalis: nunquã somni torpore penitus laxaret: Si q̃s vo detractiõis verbũ seu ociosum temptasset inferre: in somnũ protinus cõcidebat: ac sic ne vsq3 ad aurium quidẽ eius pollutionẽ virus obloquij poterat peruenire.

Eiusdez senis de nemine iudicando: Ca. XXX.

Hic idem senex cum institueret nos neminẽ dijudicare debere: intulit tria fuisse in quibus discusserit vel rephenderit fratres: q sc3 vuã sibi nõnulli paterent abscidi: q haberẽt in cellulis sagum: q oleũ benedicẽtes exposcentib9 secularibus darẽt: et hec oĩa se incurrisse dicebat. Nã egritudinẽ vue contrahens: tãdiu inquit eius languore distabui: donec tã doloris necessitate q̃ senio et oĩm adhortatiõe cõpulsus abscidi eam permitterem. Cui9 etiã infirmitatis obtentu: sagũ quoq3 habere coactus sum. Oleũ etiã benedicere ac supplicantibus dare: qd̃ pre oĩbus execrabar: vtpote iudicans illud ex magna cordis p̃sumptiõe descendere: circũdãtibus me repẽte secularibus multis: ita ɔstrict9 sum: vt aliter eos nullatenus euadere posse3 nisi a me sũma vi et obtestatiõib9 extorsissent: vt oblato ab eis vasculo manũ meã impresso crucis signaculo supponerẽ: itaq3 se credẽtes benedictionis oleũ ɔsecutos: tandem me aliqñ relaxarũt. Quibus mihi manifeste compertũ est: ijsde3 causis ac vitijs monachũ obligari: in quibus de alijs iudicare p̃sumpserit. Oportet ergo vnũquenq3 semetipm iudicare tantũmodo: et circũspecte caute q3 custodire in oĩbus: nõ alior ɔuersationẽ vitamq3 discutere: sm illud Apli p̃ceptũ: Tu autẽ quid iudicas fratrem tuũ? suo dño stat aut cadit. Ro. 12.

Et: Nolite iudicare ante temp9. Et 1. Cor. 4

illud: Nolite iudicare vt nõ iudicemini. In quo em̃ iudicio iudicaueritis: iudicabimini. Mat. 7

Preter hãc enim quã diximus causam etiã ob hoc iudicare de alijs piculosu3 est: q ignorãtes vel necessitatẽ vl rationẽ qua illi hec in q̃bus offendim9 aut recte corã deo aut venialiter agunt: inuenimur eos temere iudicasse: et p h̃ admittimus nõ leue pctm̃: sec9 q̃ oportet de fratribus nostris aliquid sentientes.

Increpatio eiusdẽ senis cũ fratres iter spiritales collatiões dormitãtes: ad narrationẽ ociose fabule vidisset expergefactos: Ca. XXXI.

Hic idẽ senex ociosar fabularũ diabolũ esse fautorẽ: ac spiritaliũ collationu3 impugnatorẽ sp existere: his declarauit indicijs. Nam cũ fratribus quibusdam de rebus necessarijs ac spiritalibus disputaret: eosq3 videret letheo quodam sopore demergi: nec posse ab oculis suis pondus somni depellere: ociosã repente fabulam introduxit. Ad cuius oblectationem cum eos euigilasse confestim atq3 erectas aures suas habere vidisset: ingemiscẽs ait: Nũc vsq3 dũ de spiritalib9 loq̃bamur: omniũ vestrũ oculi letali dormitiõe deprimebãtur: at cu3 ociosa fabula intromissa est: omnes expergefacti torporẽ somni dominantis excussimus. Uel ex hoc ergo ppendite quisnã collationis illius spiritalis fuerit impugnator: aut quis huius infructuose atq3 carnalis insinuator existat. Ille etem̃ esse manifestissime dephẽditur: qui malis aggaudens vel istam fouere vel illã ipugnare nõ desinit.

De epistolis priusq̃ legerẽtur incensis: Ca. XXXII.

n Ec minus quoq; hoc opus fratris erga puritatẽ sui cordis i/
tenti: ⁊ erga ꝯtemplationẽ di
uinã valde solliciti: cõmemorari ne/
cessariũ reor: Qui cũ ei pꝰ ãnos qn
decim patris ac matris amicorumq;
multorũ de prouincia ponti complu
res epistole delate fuissent: acci piẽs
grãdẽ fasciculũ litteraꝝ: diuq; apud
semetipm voluens: quantarũ inquit
cogitationũ causa erit mihi harũ le/
ctio: que me vel ad inane gaudiũ vel
ad tristicias infructuosas impellent:
quot diebus horũ recordatiõe q̃ scri
pserunt intentionẽ pectoris mei a ꝓ
posita ꝯtẽplatiõe reuocabũt. Post
quantũ tẽporis digerenda ẽ hec mẽ
tis ꝯcepta cõfusio: quantoq; labore
rursus iste trã quillitatis reparãdus
est status: si semel animꝰ literarũ per
motus affectu: eorũq; recẽsendo ser/
mones ac vultus quos tanto tempo
re dereliquit: iterũ eos reuisere: ipisq;
cohabitare ⁊ aĩo ac mẽte ceperit in/
teresse? Quos ꝑfecto corpaliter de
seruisse nihil proderit: si corde eos i/
cipiat intueri: ac memoriã quã secu/
lo huic renunciãs quisq; velut mor/
tuus abdicauit: reuiuiscens eandem
rursus admiserit. Hec voluens ĩ cor
de suo: nõ solum nullã resoluere epi/
stolã definiuit: sed ne ipm quidẽ fas
ciculũ resignare: ne scʒ eorũ qui scri/
pserãt: vel noĩa recensendo vel vul
tus recordando a spũs sui intentiõe
cessaret. Itaq; vt eũ ꝯstrictũ susce/
perat: igni tradidit cõburendũ. Ite
inquiens cogitationes patrie pariter
ꝯcremamini: ne me vlterius ad illa q̃
fugi reuocare temptetis.

De absolutione questionis quã abbas theodorus orã/do ꝓmeruit: Ca. XXXIII.

v Idimus etiã abbatẽ theodo/
rũ summa sanctitate ⁊ perfecta
scientia ꝑditũ: nõ solũ in actu/
ali vita: sed etiã noticia scripturarũ:
quã ei nõ tam studiũ lectionis vl' lit
teratura mũdi cõtulerat: q̃ sola pu/
ritas cordis: siquidẽ vix ipiꝰ q̃ʒ gre/
ce lingue perpauca verba vel intelli
gere posset vel proloqui. Hic cũ ex/
planationẽ cuiusdã obscurissime q̃/
stiõis inquireret: septẽ diebus ac no/
ctibus in orõne infatigabilis ꝑstitit:
donec solutionẽ proposite questiõis
domino reuelante: cognosceret.

De sententia eiusdẽ senis q̃ docuit q̃ studio monachus possit assequi scientiã scptu rarum: Ca. XXXIIII.

b Ic ergo quibusdaʒ fratribus
admirãtibus tam ꝑclarũ sci/
entie eius lumẽ: ⁊ ab eodẽ q̃s/
dam scripturarũ sensus inquirẽtibꝰ:
ait: Monachũ ad scripturarũ notici
am pertingere cupientẽ: nequaquaʒ
debere labores suos erga cõmẽtario
rũ libros impendere: sed potius om/
nẽ mentis industriaʒ ⁊ intentionem
cordis erga emendationẽ vitioꝝ car
naliũ detinere. Quibus expulsis: cõ
festim cordis oculi sublato velamĩe
passionũ: sacramenta scripturaꝝ ve
lut naturaliter incipient ꝯtemplari.
Siquidẽ nobis non vt essent inco/
gnita vel obscura: sancti spiritꝰ gra/
tia promulgata sũt: sed nostro vitio
velamine peccatoruʒ cordis oculos
obnubẽte: reddũtur obscura: quibꝰ
rursum naturali redditis sanitati: ip/
sa scripturarũ sanctarũ lectio ad con
tẽplationẽ vere scientie abunde etiã
sola sufficiat: nec eos cõmentarioruʒ
institutionibus indigere: sicut oculi
isti carnales ad videndũ nulliꝰ egẽt
doctrina: si modo fuerint a suffusio/
ne vel caligine cecitatis ĩmunes. Iõ
nanq; ⁊ tanta varietas erroresq; in/
ter tractatores ipos exorti sũt: qꝫ ple
riq; minime erga purgationẽ mentis
adhibita diligentia: ꝓsilientes ad in
terp̃tanduʒ eas pro pinguedine vel
immũdicia cordis sui: diuersa atq; cõ/

traria vel fidei vł sibimet sentiētes: v̄itatis lumē cōp̄hēdere nequerūt.

Increpatio eiusdē senis cū ad meā cellulam media nocte venisset: Ca. XXXV.

h Ic idē theodorus cū inopinatus ad meā cellulā intēpesta nocte venisset: q̄dnā rudis adhuc anachoreta sol9 agerē patna curiositate latēter explorās: meq3 ilico finita vesptina solēnitate: icipientē fessū corp9 iā reficere: ꝛ icubantē psiathio reppisset: ꝓtrahēs imo corde suspiria: meoq3 me vocitās noīe: q̄nti inq̄t o ioānes hora hac deo colloquūtur: eūq3 i semetipis āplectunt ac retinēt: ꝛ tu fraudaris tāto lumīe inerti sopore resolutus. Et qm̄ nos ad huiuscemodi narrationē diuertere patrū v̄tutes ꝛ gratia ꝓuocarūt: necessariū reor memorabile op9 charitatis quā sūmi viri archebij hūanitate sum9 expti: in hoc volumine cōmēdare: quo puritas ꝯtinētie operi charitatis inserta ꝓpensi9 enitescat pulchra varietate distincta. Etenim tūc gratū deo ieiunij mun9 efficit: cū h̄ fructib9 charitatꝭ fuerit ꝯsūmatū.

Descriptio eremi que est in diolco i qua anachorete cōmorantur: Ca. XXXVI.

i Taq3 cū de palestine monasterijs ad oppidū egypti qd̄ diolcos appellat: rudes adhuc venissem9: ibiq3 plurimā turbā cenobij disciplina ꝯstrictā: ꝛ optimo ordine monachoꝝ q̄ etiā p̄m9 ē: institutā mirifice viderem9: aliū: q3 ordinē q̄ excellētior habet: id ē: anachoretaꝝ cūctoꝝ p̄conijs instigati: sagacissimo corde videre ꝓperauim9. Ibi nāq3 in cenobijs primū diutissime cōmorātes: oī patientie ac discretionis regula diligenter edocti: ꝛ hūilitatis pariter ac nuditatis v̄tute possessa: atq3 ad purū vitioꝝ vniuersitate cōsumpta: dirissimis demonū p̄lijs cōgressuri: penetrant eremi ꝓfunda secreta. Huius igit ꝓpositi viros cōm periētes citra nili fluminis alueū cōmorari in loco q̄ vno latere eodē flumine: alio maris vastitate circūdat9 insulam reddit: nullis alijs q3 monachis secreta expetētib9 habitabilem: nec eīn cuiq3 culture aptā esse: eam salsitas soli ac sterilitas patit arenarū: ad hos inquā sūmo desiderio festinātes vltra modū sumus labores eoꝝ quos ꝯtemplatione virtutum ꝛ amore solitudinis tolerāt: admirati. Nā ipius aque tāta penuria ꝯstringūtur: vt tali eā diligētia scrupuloq3 dispensent: quali nemo frugalissimorū speciē p̄ciosissimi vini conseruat ꝛ parcit. Tribus nāq3 milibus vel eo amplius eā d̄ p̄dicti fluminis alueo necessarijs vsibus aduehunt: qd̄ tamē interuallū arenosis diuisū montibus: laboris difficultate grauissima duplicatur.

De traditis nobis ab abbate archebio cū instructu suo cellis: Ca. XXXVII.

h Is igit visis cū imitatōis eorū nos ardor accēderet: p̄dictusq3 archebi9 ꝓbatissimus inter eos humanitatꝭ gratia nos ad suā cellulā ptraxisset: explorato desiderio nostro ꝯfinxit se de eodē loco velle discedere: ac nobis cellulā suā velut exinde migraturus offerre: sese id factuꝝ etiā si minime affuissemus affirmās. Quā rem nos ꝛ desiderio cōmoratiōis accēsi: ꝛ assertionib9 tāti viri indubitatā accōmodātes fidē libenter amplexi: cellulā cū oī supellectili vtēsilibusq3 suscepim9. Itaq3 religiosa potit9 circūuentiōe: paucis dieb9 q̄b9 ꝯstruēde celle pararet ipēdia de loco discedens: reuersus post hec aliā sibi sūmo labore construxit. Quā rursū nō longo post tpe alijs superuenientibus fratribus: eodēq3 desiderio cupiētibus ibidē cōmorari: simili charitatis mēdacio circūuentis: cū vniuerso tradidit istrumēto. Ipe

vero erga opus charitatis infatiga/bilis ꝑseuerans: tertiam sibi cellulaꝫ in qua cõmaneret extruxit.

De debito quod abbas archebius manuũ suarum labore pro matre dissoluit: Ca. XXXVIII.

O Pereꝑ ciũ mihi videt aliud qꝫ eiusdẽ viri charitatis opꝰ memorie tradere: quo nostrarũ partiuꝫ monachi non solũ continentie rigorem: verũ etiam sincerissimũ retinere dilectionis affectũ: vnius eiusdẽꝙ viri instituãt exemplo. Hic nanꝙ non ignobili oriũdus familia: ad monasteriuꝫ qd̃ a predicto opido ferme quattuor milibꝰ distat: mundi huius ac parentũ affectione contẽpta: a puerilibus ãnis aufugit. Ubi ita vite sue omnẽ exegit etateꝫ: vt nunquã ꝓrsus ꝑ totos quinquaginta annos non solũ vicum ex quo egressus ẽ: nec fuerit ingressus nec viderit: sed nec cuiusꝙ quidem femine vel ipsius matris sue conspexerit vultũ. Interea pater morte ꝑuentꝰ: cẽtum solidoꝝ debitũ reliquit. Cumꝙ hic esset omni inquietudine penitus alienus: vtpote qui vniuersis paternis facultatibus esset extorris: a creditoribus tamẽ inquietari vehementer comperit matrẽ. Tũc hic ab euãgelico illo rigore quo antehac in statu prospero parentibꝰ cõstitutis: nec patreꝫ in terra se norat habuisse nec matrẽ: pietatis ꝯsideratiõe mollitꝰ: ita se habere credidit matrẽ: eiꝙ subuenire festinauit oppresse: vt nihil a proposita districtione laxaret. Intra monasterij nanꝙ claustra perdurãs soliti operis pensum sibimet triplicari poposcit. Et ibi ꝑ totũ anni spaciũ diebus pariter noctibusꝙ desudãs: debiti moduꝫ operis sudore partim creditoribus soluens: matrẽ oĩm inquietudinis iniuria liberauit: ita eruens eã debiti sarcina: vt nihil de ꝓpositi rigore pie necessitatis obtẽtu patereẽ imminui. Ita districtionem solitaꝫ custodiuit: vt nequaquã pietatis opus maternis visceribꝰ denegaret: ꝛ quã pro christi charitate ꝑius desper erat: pro eius rursus pietate cognosceret.

Qua simulatione cuiusdaꝫ senis: abbati symeõi cũ ociosus esset: opus manuuꝫ sit prouisum: Ca. XXXIX.

C Am frater nobis optime charus noĩe symeon: penitus greci sermonis ignarus: e partibꝰ italie cõmeasset: quidã senioꝝ erga euꝫ vtpote peregrinũ charitatis opꝰ quodã redibitionis colore cupiens exhibere: inquirit ab eo cur ociosꝰ sederet in cella: per hoc cõijciens eũ tã ocij ꝑuagatiõe ꝙ penuria necessariarũ rerũ diutius in ea durare non posse: certus neminẽ posse impugnationes solitudinis tolerare: nisi eũ qui proprijs manibus victum sibimet fuerit parare contentus. Quo respondẽte nihil se nec nosse nec ꝑualere ex his que illic exercebãtur a fratribꝰ operari ꝑter librariã manũ: si tñ vllꝰ in egypti regione latinũ codicẽ vsui esset habiturꝰ: Tũc ille tandem nactꝰ occasionẽ qua posset desideratũ pietatis opus velut debiti colore mercari: ex deo hec inuenta est inquit occasio. Nam olim querebam qui apostolum latina mihi manu perscriberet. Etenim habeo fratrem militie laqueis obligatũ: ꝛ apprime latinis ĩstructũ: cui de scripturis sanctis aliquid ad legendũ edificatiõis eiꝰ obtẽtu transmittere cupio. Itaꝙ symeone hanc occasionẽ velut a deo oblatam sibi gratãter suscipiẽte: senex qꝫ colorẽ sub cuius ꝑtextu pietatis opꝰ libere posset implere: libẽtius amplexus: ꝯfestim non solum vniuersas ei necessitates sub obtẽtu mercedũ totius anni conuexit: verumetiã membranas ꝛ vtẽsilia que ad scribenduꝫ necessaria erant compor tãs: recepit

post codicez scriptum nullis vsibus vel cōmodis profuturū: quippe vniuersis in illa regione noticia lingue huius penitus ignaris: preter id qđ hac subtilitate sumptuqꝫ prolixiore mercatus est: quemadmodū ꝛ ille sine confusionis verecūdia: merito laboris ꝛ operis sui necessaria victus alimenta perciperet: ꝛ ipe munificētie sue pietatē tā quā debiti necessitate compleret: eo abundantius mercedem sibi conquirens: quo ambitu maiore peregrino fratri non solū victus necessaria: verumetiā operis instrumenta ꝛ operandi occasionē pariter contulisset.

De pueris qui deferentes ad egrotantē ficus: non degustatis eisdem fame in eremo defecerunt: Ca. XL.

Sed quoniā in loco vbi de ieiuniorꝫ ꝛ continentie rigore dicere aliquid ꝓposuimus: affectio ꝛ opera charitatꝫ videtur admixta: rursuz ad ꝓpositū reuertētes: quoddam puerorꝫ etate non sensu factum memorabile: opusculo huic inseremꝰ. Nā cum vltra omnē admirationem ficus quidā de amareote libye partibus velut rem ante in loco nō visaz abbati ioanni economo in eremo scythie detulisset: qui dispensationē ipius ecclesie tēporibus beati pafnutij ꝑsbyteri ab eodē sibi creditā gubernabat: hic cōfestim eas ad senē quēdam qui in interioribus deserti mala valitudine laborabat ꝑ duos adolescentulos misit. Siquidē decem et octo milibus longe ab ecclesia cōmanebat. Qui pomis acceptis: cum ad predicti senis tenderent cellam: qđ ibi perfacile solet etiā seniorībꝰ euenire: infusa repente densissima nebula: tramitē recti itineris perdiderūt. Cunqꝫ tota die ꝛ nocte discurrētes ꝑ auiam eremi vastitatem: nequaꝗ potuissent egrotantis cellulaz reperire: taz itineris lassitudine ꝗ inedia sitiqꝫ confecti: fixis genibus in orationis officio spiritum domino reddiderunt. Qui post hec vestigiorū suorū inditijs diutissime ꝑquisiti: que in locis illis arenosis tanquā innibꝰ impressa signantur: donec ea vl' leui ventorum flatu tenuis arena discurrens rursus operiat: inuenti sunt ficꝰ intactas vt acceperant reseruasse: eligentes scilicet animā magis ꝗ fidez depositi ꝑdere: vitā qꝫ potius amittere temporalem ꝗ senioris violare mandatum.

Sententia abbatis macharij d̄ obseruantia monachi: vel tanqnā diutissime victuri vel tanquā quotidie morituri: Ca. XLI.

Huc vnum beati macharij profertur nobis salutare mādatum: vt libellum ieiuniorum ꝛ continentie tanti viri claudat sententia. Ita inquit debere monachum ieiunijs operam dare: vt centū annis in corpore cōmoraturum: ita motꝰ animi refrenare: ꝛ iniuriarū obliuisci: tristiciasqꝫ respuere: dolores quoqꝫ ac detrimenta contemnere tāquā quotidie morituruz. In illo nāqꝫ vtilis est prudēsqꝫ discretio: equali monachum districtiōe faciens semper incedere: nec permittēs sub occasione debilitati corporis de arduis ad ꝑniciosissima prerupta deuolui: in hoc vero magnanimitas salutarꝭ: que valeat non solum que videntur prospera mundi presentis despicere: verumetiam aduersis tristibusqꝫ nō frangi: ꝛ ea velut parua nullaqꝫ contemnere: illic habens iugiter fixū sue mentis intuitum: quo quotidie singulisqꝫ momentis accersiendum esse se credit.

Explicit de spiritu gastrimargie liber quintus.

Incipit ānotatio capitulorū libri sexti de spiritu fornicationis.

Explicit ānotatio capl'orū.

Incipit liber sextus de spiritu fornicationis:

Proemiale. Ca. I.

Secundū nobis certamē est traditione patrū aduersus spiritū fornicationis: longū pre ceteris ac diuturnū: ⁊ p paucis ad purū deuictū. Immane bellū: ⁊ q̄d cū a primo tempore pubertatis impugnare incipiat hominū genus: nō nisi pri⁹ cetera vitia supenē: extinguitē. Duplex nāq̧ est oppugnatio gemino armata vitio cōsurgens ad pliū: ⁊ iccirco similiter ei gemina est acie resistendū. Siquidē vt morbo carnis aieq̧ ↄcretū vires acquiritita nisi vtrisq̧ pariter dimicātibus nequit debellari. Nec eñ sufficit solū corpale ieiuniū ad ↄquirendā vl' possidendā pfecte castimonie puritatē: nisi p̄cesserit ↄtritio spūs ⁊ oratio ↄtra huc īmundissimū spiritū pseuerans: dein ↄtinuata meditatio scp̄turaꝝ: huicq̧ fuerit sciētia spiritalis adiūcta: Labor etiā opusq̧ manuū instabiles cordis pnagationes coercēs ac reuocans: ⁊ ante oīa fundata fuerit humilitas vera: sine qua nullius penitus vitij poterit vnquā triumph⁹ acquiri.

De principali correctōe aduersus spiritum fornicationis: Ca. II.

matth. 5 / Prou. 4 / matth. 23

Principaliter enim vitij huius correctio de cordis perfectione descendit: ex quo etiam huius morbi virus domini voce prodire signatur:
matth.15 De corde inquit exeunt cogitationes male: homicidia: adulteria: fornicationes: furta: falsa testimonia etc. Illud ergo est primitus expiandum: vnde fons vite et mortis manare cognoscitur: dicente salomone:
Prou.4 Omni custodia serua cor tuum. Ex his enim sunt exitus vite. Caro enim eius arbitrio atque imperio famulatur: et iccirco summo studio parsimonia ieiuniorum sectanda est: ne escarum abundantia refecta caro preceptis anime salutaribus aduersata: rectorem suum spiritum deijciat insolescens. Ceterum si omnem summam in castigatione tantum corporis collocemus: anima non similiter a ceteris vitijs ieiunante: nec meditatione diuina et spiritalibus studijs occupata: nequaquam ad illud sublimissimum vere integritatis fastigium poterimus ascendere: illo quod in nobis est principale: puritatem corporis nostri infestante. Oportet ergo nos mundare prius: iuxta sententiam domini: id quod intus est calicis
matth.23 et parapsidis: vt fiat et id quod deforis est mundum.

Quantum ad superandum fornicationis vitium remedij conferat continentie solitudo: Ca. III.

Denique cetera vitia etiam vsu hominum et exercitio quotidiano purgari solent: et quodammodo ipsius lapsus offensione curari: vt puta ire: tristicie: impatientie languor: meditatione cordis ac peruigili sollicitudine: fratrum etiam frequentia et assidua prouocatione sanantur. Dumque commota manifestantur sepius et crebrius arguuntur: quantotius perueniunt ad salutem. Hic vero morbus: cum corporis afflictione et contritione cordis: solitudine quoque ac remotione indiget: vt possit ad integrum sanitatis statum pernicio/sa estuum febri deposita peruenire. Sicut plerumque certa egritudine laborantibus vtile est: vt cibi nonnunquam ne oculorum quidem ipsorum obtutibus offerantur: ne quod aspectus occasione desiderium eis letale gignatur: ita plurimum confert ad depellendum hunc specialiter morbum: quies ac solitudo: vt mens egra minime diuersis figuris aterpellata ad puriorem perueniens contemplationis intuitum: facilius pestiferum concupiscentie fomitem radicitus possit eruere.

Quid intersit inter castitatem et continentiam: et an vtraque simul sp habeatur: Ca. IIII.

Nemo tamen ex hoc negare nos putet etiam in congregatione fratrum positos inueniri continentes: quod perfacile fieri posse confitemur. Aliud enim est continentem esse: id est eukraten: aliud castum: et vt ita dicam in affectum integritatis vel incorruptionis transire: quod dicitur acon. Que virtus illis solis tribuitur maxime qui virgines vel mente vel carne perdurant: vt vterque ioannes in nouo testamento: in veteri quoque helias: hieremias: daniel fuisse noscuntur. In quorum gradu hi quoque non inmerito reputabuntur: qui post experimenta corruptionis ad similem puritatis statum per laborem longum et industriam integritate mentis et corporis peruenerunt: et aculeos carnis non tam impugnatione concupiscentie turpis quam nature tantummodo motu sentiunt. Quem statum dicimus difficillime posse inter hominum turbas apprehendi. Vtrum vero et hoc possibile sit: vnusquisque non nostra sententia expectet agnoscere: sed conscientie sue rimetur examine. Ceterum continentes multos existere non dubitamus: qui ipugnationem carnis: quam vel raro vel quotidie sustinent: seu metu gehenne seu desiderio regni celorum extinguunt atque compescunt. Quos seniores sicut pronunciant posse non penitus incentiuis obrui vitiorum: ita securos et insau/

ciatos semp existere non posse defi/niunt. Necesse est enī vnūquenqꝫ in colluctatione positum: quamuis fre quenter aduersariū vincat ac supet: ⁊ ipm tamen aliquando turbari.

Qꝫ impugnatio fornicatio/nis solo humano studio nō possit euinci: Ca. V.

q Vapropter si nobis cordi est: agonē spiritalē cum apostolo legitime decertare: hunc īmū/dissimū spiritū superare: omni men/tis intentione: non nostris virib⁹ cō fidentes: hoc enī industria humana pficere non pualet: sed opitulatiōe domini festinemus. Tamdiu nancꝫ hoc vitio animā necesse ē impugna/ri: donec se bellū gerere supra vires suas agnoscat: nec labore vel studio proprio victoriaꝫ obtinere se posse: nisi domini fuerit auxilio ac ptectio/ne suffulta.

De peculiari gratia in mu/nere castitatis: Ca. VI.

e Treuera cū in omnibus vir/tutum profectibus: ⁊ cunctoꝝ expugnatione vitiorū: domi/ni sit gratia atqꝫ victoria: in hoc pci pue peculiare beneficiū dei ac speci/ale donū: ⁊ patrum sententia ⁊ expe rimento purgationis ipsius manife/stissime declaratur his qui eam me/ruerint possidere. Quodammodo enī exire d carne est: in corpore com/morantē: ⁊ vltra naturaꝫ est fragili carne circumdatum: carnis aculeos nō sentire. Et iccirco impossibile est hominēꝫ suis: vt ita dixerim: pennis ad tam pcelsum celesteqꝫ premiū sb/uolare: nisi cū gratia domini de ter/re ceno munere eduxerit castitatis. Nulla etenim ꝟtute tā proprie car/nales homines spiritalibus angelis imitatione conuersationis equanť: qꝫ merito ⁊ gratia castitatis: per/quā adhuc in terra degentes habēt fm Apostolū municipatuꝫ in celis: qđ deposita corruptela carnali habi turos sanctos ꝓmittitur in futuruꝫ: hic iam in carne fragili possidētes.

Exemplūꝫ de agone mūdi/ali scdm sermonē Apostoli: Ca. VII.

a Adi qd dicat Apostol⁹: Om nis qui in agone contēdit: ab oībus se abstinet. A quib⁹ oī/bus dixerit: inquiram⁹: vt possit no/bis spiritalis agonis instructio com/paratione carnalis acquiri. Illi etē/nim qui in hoc agone visibili studēt legitime decertare: vtendi oībus es/cis quas desiderij libido suggesserit: non habēt facultatē: sed illis tantuꝫ quas eorundē certaminū statuit di/sciplina. Et non solū interdictꝫ escis ⁊ ebrietate omīqꝫ crapula eos neces/se est abstinere: verumetiā cuncta in/ertia ⁊ ocio atqꝫ desidia: vt quotidi anis exercitijs iugiqꝫ meditatiōe vir tus coꝝ possit accrescere. Et ita omī sollicitudine ac tristicia negocijsqꝫ se cularib⁹: affectu etiā ⁊ opere cōiuga li efficiūtur alieni: vt pter exercitiuꝫ discipline nihil aliđ nouerint: nec vl li mundiali cure penit⁹ implicētur: ab eo tantū qui certamini psidet spe rantes quotidiani victus substanti/am: ⁊ corone gloriā: cōdignaqꝫ pre/mia victorie laude cōquirere. Atqꝫ intantū se mundos ab oī coitus pol/lutione custodiunt: vt cuꝫ se pparāt ad agonū certamina: ne qua forsitā p somnū nocturna delusi fallacia: vi res minuant multo tempore conqui sitas: laminis plūbeis renū cōtegāt loca: quo scꝫ metalli rigore genitali/bus mēbris applicito: obscenos hu/mores valeant inhibere: intelligen/tes se proculdubio esse vincendos: nec iam posse ꝓpositum certamē ad/emptis viribus adimplere: si ꝓpulsaꝫ pudicitie soliditatē fallax noxie vo/luptatis imago corruperit.

De cōpatiōe purificatiōis coꝝ q in terreno agone cer/tamē habituri sūt: Ca. VIII.

1. Cor. 9

A. quod Audēt q gtēdūt ī agone visibili

De ſpiritu foꝛnicationis.

i Taqꝫ ſi agonis mũdialis intellexinius diſciplinã: cuius exemplo beatus apoſtolus nos voluit erudire: docẽs quanta in illa ſit obſeruatio: quanta diligentia: quanta cuſtodia: quid nos coueniet facere: qua puritate opoꝛtebit cuſtodire noſtri coꝛpis atqꝫ animc caſtitatem: quos neceſſe ẽ quotidie ſacroſancti agni carnibus veſci: quas neminem immundũ contingere etiam veteris legis pꝛecepta ꝑmittũt. In Leuitico nanqꝫ ita ꝑcipitur: Omnis mũdus manducabit carnes. Et anima quecunqꝫ comederit de carnibus ſacrificij ſalutaris qḋ eſt domini: in qua eſt immũdicia: peribit coꝛam domino. Quantũ igitur integritatis eſt munus: ſine qua etiam illi qui erant ſub veteri teſtamento: ſacrificijs typicis non poterant intereſſe: ⁊ qui huius mundi coꝛruptibilez coronã cupiũt adipiſci nequeunt coꝛonari?

Quantã ſemper coꝛdis puritatez parare dei oculis debeamus: Ca. IX.

t Taqꝫ omĩ cuſtodia coꝛdis noſtri ſunt latebꝛe pꝛimitus explorande. Qḋ enĩ illi in coꝛpoꝛis puritate cupiunt aſſequi: nos debemus etiã in arcanis ꝯſcientie poſſidere: in q̃ dñs arbiter atqꝫ agonithetã reſidẽs: pugnã curſ⁹ ⁊ certaminis nr̃i iugit̃ expectat: vt ea q̃ in ꝓpatulo hoꝛrem⁹ admittere: ne intrinſec⁹ q̃dẽ coaleſcere incauta cogitatõe patiamur: ⁊ in q̃b⁹ hũana cognitiõe cõfundimur: ne occulta q̃dẽ cõhibẽtia polluamur. Que licet poſſit hoĩm ꝑterire noticiã: ſanctoꝝ tñ angeloꝛuꝫ ipiuſqꝫ oĩpotẽtis dei ſciẽtiã: quã nlla ſbterfugiũt ſecreta: latere nõ poterit.

Qḋ ſit indiciũ ꝑfecte ⁊ integre puritatis: Ca. X.

c Ui⁹ puritatis hoc erit euidẽs indiciũ ac plena ꝓbatio: ſi vł nulla imago illiciẽs quieſcentibus nobis ⁊ in ſopoꝛez laxatis occurrat: vel certe interpellans nullos concupiſcẽtie motus valeat excitare. Licet enĩ ad plenã peccati noxaꝫ talis cõmotio minime computetur: tamen necdũ perfecte mentis indiciuꝫ eſt: nec ad purũ excocti vitij manifeſtatio: cum per fallaces imagines huiuſmodi operatur illuſio.

Quo vitio illuſio nocturna procedat: Ca. XI.

q Ualitas enĩ cogitationũ q̃ diſtentionibus diei negligẽtius cuſtodit̃: ꝓbat̃ quiete nocturna. Et iccirco cũ interceſſerit aliqua talis illuſio: non culpa ſomni credenda eſt: ſed negligẽtia tꝑis ꝑcedentis ⁊ manifeſtatio moꝛbi latẽtis intrinſecus: quẽ nõ pꝛimitus noctis hoꝛa parturijt: ſed intimis aĩe reconditũ fibꝛis ad cutis ſupficiem ſomni refectiõe ꝓduxit: arguẽs occultas eſtuum febꝛes quas ꝑ totũ diei ſpacium noxijs cogitatiõib⁹ paſti ꝯtraxim⁹: vt ſolẽt male q̃ꝫ valitudines coꝛpoꝛuꝫ nõ ea colligi tempeſtate qua videntur emergere: ſed negligẽtia ſunt pꝛeteriti tempoꝛis acquiſite: quo paſtus quis impudenter eſcis ſaluti cõtrarijs noxios humoꝛes ſibimet letaleſqꝫ contraxit.

Qꝫ carnis puritas ſine mũdicia coꝛdis nequeat obtineri: Ca. XII.

i Deoqꝫ humani generi creatoꝛ ⁊ cõditoꝛ deus: opificij ſui naturã pꝛe omnibus emendationemqꝫ cognoſcens: illuc curaꝫ adhibuit medicine vñ cauſas moꝛbi ꝑncipalr̃ nouerat emanare: Quicũqꝫ inquiens viderit mulierẽ ad ꝯcupiſcẽdũ eã: iã mechat⁹ ẽ eã in coꝛde ſuo. (matth. 5.) Petulãtes oclos notãs: ñ tã eos arguit q̃ꝫ illũ interioꝛẽ ſenſũ: q̃ officio eoꝝ male vtit̃ ad vidẽdũ. Coꝛ nãqꝫ ẽ egrũ ⁊ ſauciũ libidinis telo qḋ ad ꝯcupiſcẽdũ videt: bñficiũ intuit⁹ recte ſibimet a creatoꝛe ꝯceſſũ ſuo vitio ad opeꝝ ꝑuoꝝ miſteria ꝯtoꝛq̃ns:

⁊ in semetipso recōditū ↄcupiscentie morbum contemplationis occasiōe ꝓducēs. Jccirco huic p̄cipit salutare mandatū: cuius vitio pessimꝰ languor visus occasiōe ꝓcedit. Nō eñi
Prouē.4 dicit: Omī custodia serua oculos tuos: q̄s vtiq₃ oportuit principal'r custodiri si ex ipis ↄcupiscētie ꝓdiret affectus: nihil eñi ampliꝰ oculi q̄ simplex aīe p̄bēt visiōis officiū: sed dic: Omī custodia serua cor tuū: illi potissimū īposita medicina qd̓ vbiq₃ abuti p̄t ad videndū oculoꝝ ministerio.

Que sit purgatiōis carnal' p̄ma custodia: Ca. XIII.

h Ec erit igit purgatiōis huiꝰ p̄ma custodia: vt cum mēti nostre memoria sexꝰ feminei per subtilē suggestionē diabolice calliditatis obrepserit: primū recordatione p̄missa matris: soroꝝ: parētū seu certe feminarū sanctaꝝ: quātotius eam de nostris recessibus extrudere festinemus: ne si fuerimus in ea diutiꝰ immorati: occasiōe sexꝰ semel indepti: illex maloꝝ ad eas ꝑsonas exinde subtiliter deuoluat ac p̄cipitet mentē: ꝑ q̄s noxias cogitatōes possit inserere. Quāobrem illius p̄cepti iugiter meminisse debemꝰ: Omī custodia serua cor tuū: ⁊ ſm dei principale mandatū sollicite serpētis obseruare noxiu₃ caput: id est cogitationū malaꝝ principia: quibus serpere in aīam nostrā diabolus tēptat: nec sinamꝰ ꝑ negligentiā penetrare in cor nostꝝ reliquū eius corpꝰ: id est: oblectationis assensum. Qui ꝓculdubio si fuerit intromissus: morsu virulento mentē interimet captiuatā. Emergentes etiam pctōres t're nr̄e: id ē: sensꝰ carnales ī matutinis sui ortus nos oportet extinguere: ⁊ dū adhuc pꝛuuli sunt allidere filios babylōis ad petrā. Qui nisi dū tenerrimi sūt: fuerint enecati: adulti ꝑ cōhibentiā in ꝑniciē nostra₃ validiores insurgēt: aut certe non sine magno gemitu ac labore vincēt.
Luc.11. Dū eñ fortis: sc₃ spūs noster domū suā custodit armatꝰ: recessus cordis sui dei timore cōmuniēs: in pace erit oīs substātia eius: id ē: emolumenta laboꝝ ac v̓tutes longo tempore cōquisite. Si aute₃ fortior supueniens vicerit eū: id est diabolꝰ cogitationū consensu: arma eius diripiet in q̄bus ↄfidebat: id est memoriā scripturarū vel timorē dei: ⁊ spolia eiꝰ diuidet: virtutū scilicet merita per contraria vitia queq₃ dispergens.

Q₂ nō laudē studeamꝰ texere castitatis: sed effectu₃ eiꝰ exponere: Ca. XIIII.

e T vt cuncta p̄tereā que in sāctis scripturis ob laudē virtutis huius inserta sūt: nō enim mihi ꝓpositū est laudē texere castitatis: sed qualitatē ipiꝰ vel quēadmodū acquiri vel custodiri debeat: quive sit finis eius: patrū traditionibꝰ explicare: vnā tantūmō ponā beati apostoli sentētiā: q̄ pateat qualiter illā thessalonicēsibus scribēs: ⁊ virtutibus p̄tulerit vniuersis: tali eā verbi nobilitate cōmendans.

Q₂ specialiter castitatis virtus ab aplo sanctimōia nūcupetur: Ca. XV.

h Ec est inquit volūtas dei sanctificatio vestra. Et ne forte dubiu₃ nobis relinqueret vel 1. thes.4
obscurū q̄dnā sanctificationē voluerit appellare: vtrū iusticiā an charitatē: an humilitatē: an patiētiā: Jn oībus eñ istis v̓tutibus credit acq̄ri sanctificatio: infert ⁊ manifeste designat quid proprie sanctificatione₃ voluerit appellare. Hec est volūtas dei: sanctificatio vestra: vt abstineatis vos inquit a fornicatione: vt sciat vnusquisq₃ vestrū vas suū possidere in sanctificatiōe ⁊ honore: nō ī passiōe desiderij sic̄ ⁊ gētes q̄ ignorant deū. Uides q̄bꝰ eā laudibꝰ ꝓsequtur: honorē vasis: id est corpis nostri: et sanctificationē eā appellās. Jgitur ecōtrario q̄ in passiōe desiderij ē: in

ignominia ⁊ in immūdicia ꝯsistit: ⁊ alien⁹ a sanctificatõe versať. Tertio quoqꝫ post pauca infert: rursus san/ctimoniā eam pronunciās: Non enī vocauit nos deus in ignominiā: sed ī sanctificationē: Itaqꝫ qui hec sper/nit: nō hominē spernit sed deū: q̄ eti/am dedit spiritū suū sanctū ī nobis. Auctoritatē quoqꝫ p̄cepto suo inui/olabilē iunxit: dicens: Qui hec sper/nit: id ē: que de sanctimonia p̄fatus sum: non hominē spernit: hoc est: me qui hec precipio: sed deum qui in me loquiť: qui etiā spiritui suo sācto cor nostrū habitaculum deputauit. Cer/nis simplicibus verbis ac puris qui/bus eā preconijs quantisqꝫ extulerit laudibus: primū virtuti huic sancti/ficationē proprie tribuendo: deinde per hanc asserens vas nostri corpis ab īmūdicia liberandū: tertio ꝙ ab/iecta ignominia ⁊ ꝯtumelia: ī hono/re sit ⁊ sanctificatione mansurū: po/stremo que sūma est perfecti premij ac beatitudinis remuneratio: ꝑ hanc habitatorē pectoris nostri sanctū fo/re spiritū: designauit.

De alio apostoli testimonio super eadem sanctimonia: Ca. XVI.

T licet ad finez libelli tendat
e oratio: aliud adhuc simile hu/
ic p̄termissum eiusdē apostoli
testimoniū ponā. Ad hebreos nāqꝫ
Heb. 12. scribens: Pacē inquit sectamini cuz oībus ⁊ sanctimoniā: sine qua nemo videbit deū. Hic quoqꝫ euidenter si/ne sanctimonia quā solet integritatē mentis vel puritatē corpis appella/re: pronunciauit deū penitus videri nō posse. Siquidē ⁊ hic similiter in/fert: eundem sensū explanās: Ne q̄s fornicator aut prophanus vt esau.

Qz spes sublimioris p̄mij debeat custodiaz castitatis augere: Ca. XVII.

Taqꝫ quantū sublime celeste
i qꝫ est premiū castitatis: tanto grauioribus aduersariorū insidijs la/cessiť. Et idcirco ꝓpensius nobis ē: nō solū ꝯtinentia corpis: verumetiā ꝯtritio cordis assiduis orationū ge/mitibus adhibenda: vt clibanus car/nis nostre quē rex babylonius incen/tiuis suggestionū carnaliū succende/re nō desistit: descendente in corda nostra rore sanctispū̄s extinguatur.

Qz sicut absqꝫ hūilitate ca/stitas obtineri nō potest: ita sine castitate scientia: Ca. XVIII.

Tem hanc seniores aiūt app̄
e hendi nō posse: nisi p̄us humi/
litatis in corde fundamenta fuerint collocata: ita ne ad fōtē qui/dē vere scientie perueniri posse defi/niūt: donec penetralibus aīe nostre radix vitij hui⁹ insederit: ⁊ possibile quidē esse integritatē sine sciētie gra/ta reperiri: impossibile v̄o scientiaz spiritalē sine integritatis castimonia possideri. Quia ⁊ diūsa sūt dona: ⁊ nō oīb⁹ vna gratia spū̄ssancti tri/buiť: sed ad quā se vnusq̄sqꝫ studio vel industria sua dignū aptūqꝫ pre/buerit. Deniqꝫ cū in oīmib⁹ apostolis sanctis v̄tus integritatis ꝑfecta fuis/se credať: abūdanti⁹ tñ sciētie donū exuberauit in paulo: q2 se ad hāc ap/tū sollerti studio atqꝫ industria pre/parauit.

Sententia sancti basilij epi/scopi de qualitate virgini/tatis sue: Ca. XIX.

Ertur sancti basilij cesariensis
f epī districta sentētia: Et muli/
erem inquit ignoro: ⁊ v̄go nō
sum. Intantū intellexit incorruptio/nē carnis: nō tam in mulieris esse ab/stinētia q̄ꝫ in integritate cordis: que vere īcorruptā ꝑpetuo sanctimoniā corpis: vel timore dei vel amore ca/stitatis custodiat.

Qui finis vere integritatis ac puritatis sit: Ca. XX.

i Taqꝫ hic est integritatis fi/
nis ac ꝑfecta ꝓbatio: si qui/
escẽtibus nobis titillatio vo
luptatis nulla subrepserit: ac pro ne/
cessitate nature nobis incõscijs ꝯcre
tiões egerant᷑ obscene. Quas sicut
abscidere per oĩa ⁊ in perpetuũ am/
putare sup naturam est: ita reuocare
ad ineuitabilem rarissimã qꝫ nature
necessitatẽ sũme ꝟtutis est: que pul
sare monachũ duobus interpositis
mensibus solet. Qḋ tñ dictũ sit ꝟm
nostrã experientiã nõ ꝟm sententiã
senioꝝ: a q̃bus etiã he memorati tẽ/
poris indutie admodũ iudicabãtur
anguste: quas si hoc mõ quo ab ip̃is
ꝑcepimus voluerim⁹ exponere: his
forte qui pro negligentia sua vel re
missiore studio puritatẽ hanc min⁹
experti sunt: incredibilia vel impos/
sibilia descripsisse credemur.

Queãdmodũ perfecte pu/ritatis statũ retinere possi/mus: Ca. XXI.

q Quem statũ ita tenere ꝑpetuo
poterimus: ac nũquã natura/
lẽ modũ nec tẽpus excedere su
perius comp̃hensũ: si deũ nõ solũ se/
cretoꝝ actuũ nostroꝝ: verũetiã cogi
tationũ internaꝝ diurnũ pariter no
cturnũqꝫ inspectorẽ esse ⁊ ꝯsciũ co/
gitemus: ac pro oĩbus que in nostro
corde versant᷑: sicut pro factis ⁊ ope
ribus nostris rationẽ nos ei redditu
ros esse credamus?

Usqꝫ ad quẽ modũ possit i/tegritas corpis nostri ꝑdu/ci: vel qḋ indiciũ sit ad pu/rũ mẽtis excocte: Ca. XXII

h Hucusqꝫ igit᷑ festinandũ ẽ no/
bis: ⁊ eo vsqꝫ aduersus aĩ mo/
tus vł carnis incẽtiua pugnan
dũ: donec ista carnis ꝯditio necessi/
tatẽ nature expleat: nõ suscitet volu
ptatẽ: ꝯcretã exuberantiaꝫ sine vllo
pruritu noxaqꝫ ꝓpellens: nõ pugnã
suscitãs castitati. Ceteꝝ mẽs dũ ad/
huc dormiẽs imaginũ visiõe deludi
tur: nouerit se necdum ad integram
perfectionem castitatis excoctam.

Remedia curationis quib⁹ perfecta possit cordis ⁊ cor poris nostri puritas perma nere: Ca. XXIII.

i Sit᷑ vt illusiões he ne dormi
entib⁹ quidẽ nobis subrepe/
re valeãt: equale moderatũ
qꝫ sp̃ tenẽdũ ẽ ieiuniũ. Quisq̃s eñ
mẽsurã districtiõis excedit: necesse ẽ
vt modũ quoqꝫ remissiõis excedat.
Qua inequalitate detentus ab hoc
tranquillitatis planissimo statu sine
dubio reuocabit᷑: nunc quidẽ nimia
inanitate defectus: nũc aũt cibo ꝓ/
pensiore distẽtus. Cũ ĩmutatiõe siq̃
dẽ refectõis: q̃litatẽ q̃ꝫ puritatis no
stre necesse ẽ ĩmutari. Deinde iugis
hũilitas ac patiẽtia cordis adhiben
da ꝑpetuo ẽ: atqꝫ intẽta aduers⁹ irã
vel ceteras passiões ꝑ diem cautio.
Ubi eñ furoris insederit virus: libi
dinis q̃ꝫ necesse est incẽdiũ penetra
re. Ante oĩa ꝟo ꝑuigil necessaria ẽ
sollicitudo nocturna. Nã sicut puri
tas ⁊ custodia diei nocturnã p̃pa/
rãt castitatẽ: ita nocturne vigilie cor
di piter ⁊ obseruationi diurne statũ
solidissimũ roburqꝫ p̃mittunt.

Explicit de spiritu fornica tionis liber sextus.

Incipit ãnotatio capitulo/rum libri septimi de spiritu philargyrie.

Explicit ānotatio capitulorū.

Incipit liber ſeptimus de ſpiritu philargyrie.

Proemiale: Ca. I.

Tertius nobis ꝯflictus ē aduerſus philargyriam quā nos amorē pecuniarū poſſumus appellare. Peregrinū bellū et extra naturā: nec aliunde in monacho ſumens principiuz: ꝙ de corrupte ac torpide mentis ignauia: et plerūqȝ initio abrenunciationis male arrepto: et erga deū tepido amore fundato. Cetera nanqȝ vitiorum incitamenta humane inſerta nature: velut ingenita videntur in nobis habere principia: et quodāmodo inuiſcerata carni: ipſiqȝ ppemodū coeua natiuitatis diſcretionē boni maliqȝ preueniunt: et licet prima arripiant hominē: longo tamen labore vincuntur.

Quam pernicioſus ſit morbus philargyrie: Ca. II.

Hic vero morbus poſterius ſuperueniēs et extrinſecus accedēs animę: quanto facilius caueri
b
poteſt ac reſpui: tanto neglectus et intromiſſus ſemel cordi fit pernicioſior:

cunctis: difficiliusq; propellitur. Malorum namq; omnium efficitur radix: multiplices fructificans fomites vitiorum.

Que nobis in vitijs naturalibus sit vtilitas: Ca. III.

Vt puta carnis simplices motus: nonne videmus non solum in pueris in quibus adhuc innocentia boni maliq; preuenit discretionem: verum in puulis atq; lactentibus? Qui cum ne initium quidem vllius libidinis in semetipsis habeant: motus carnis naturali incitamento sibi inesse designant. Ire quoq; aculeos truces nonne similiter in puulis iam vigere conspicimus: et antequam patientie virtutem agnoscant: iniurijs eos cernimus commoueri: et verborum sentire etiam per iocum iniurias irrogatas: ac nonnunquam cum desint vires: voluntas tamen vltionis ira instigante non deest? Nec hoc dico quod vocem naturam conditionis in culpam: sed quod asseram motus hos qui procedunt ex nobis: quosdam quidem vtilitatis causa nobis insertos: quosdam vero negligentie vitio ac male voluntatis arbitrio extrinsecus introductos. Hi namq; quos supra diximus motus carnales ob reparationem sobolis et posteritatis propaginem suscitandam: vtiliter sunt corpori nostro prouidentia creatoris inserti: non ad perpetranda stuprorum flagitia et adulteria que legis etiam auctoritate damnantur. Ire etiam aculeos nonne saluberrime nobis intelligimus attributos: vt nostris vitijs et erroribus irascentes: virtutibus potius ac spiritalibus studijs occupemur: omnem charitatem deo: et patientiam nostris fratribus exhibentes? Tristicie quoq; vtilitas quanta sit nouimus: que inter cetera vitia cum in contrarium affectum est mutata: connumeratur. Est enim et secundum dei timorem pernecessaria: et secundum seculum admodum perniciosa: vt docet Apostolus: dicens.
2.Cor.7 Que enim secundum deum est tristicia: penitentiam ad salutem stabilem operatur: seculi autem tristicia mortem operatur.

Qui esse nobis quedam naturalia vitia sine creatoris dicamus iniuria: Ca. IIII.

Non ergo si dixerimus hos motus a creatore insertos nobis: ex co culpabilis ille videbitur si nequiter his abusi: maluerimus eos ad noxia potius ministeria detorquere: et velimus pro infructuosis et secularibus lucris: non pro salutari penitentia et vitiorum correctione tristari: vel certe si non nobismetipsis vtiliter: sed contra interdictum domini nostris fratribus irascamur: velut si ferrum quod ad necessarium et vtile ministerium contributum: ad necem voluerit insontium retorquere: non ex hoc infamabit materie conditorem: si quod ille ad vsum bene viuendi aptum ac necessarium prestitit: iste hominibus vsus est ad nocendum.

De vitijs que extra naturalem motum nostro vitio contrahuntur: Ca. V.

Dicimus tamen quedam vitia sine vlla precedenti naturali occasione concrescere: sed solius corrupte ac male voluntatis arbitrio: vt est inuidia ipsaq; etiam philargyria: que cum nulla habeant in nobis de naturali instinctu principia: extrinsecus contrahuntur. Que tamen quantum facilia sunt ad cauendum et opportuna ad declinandum: tantum occupatam mentem atq; possessam miseram faciunt: vixq; ad sanitatis concedunt remedia peruenire: siue quod a domino non merentur curari celeri medicina qui ab his sauciati sunt: que vel ignorare vel vitare vel facillime vincere potuerunt: vel certe quod male fundati virtutum structuram et perfectionis suscipere culmen indigni sunt.

Receptus semel philargyrie morbus quam difficile pellatur: Ca. VI.

Quamobrem nulli vilis despectusque videatur hic morbus: qui sicut potest perfacile declinari: ita si quenquam possederit: ad sanita/

tis remedia vix puẽire ꝓcedit. Recc/
ptaculũ nanq; est vitioꝝ maloꝝ q;
omniũ radix: ⁊ inextricabilis nequi/
tie fomes efficit: dicente Aplo: Ra/
[1. Tim. 6.] dix oĩm maloꝝ est philargyria: id ẽ:
amor pecunie.

Quibus vitijs philargyria generet: vel quãtorũ malorum sit eadem procreatrix: Ca. VII.

Hec igit cũ remissam tepidam
q; possederit monachi mẽtẽ:
primitus eã in exigua summa
sollicitans: iustos quosdã ⁊ velut ra
tionabiles ei colores ob quos vł re/
seruare sibi aliquid pecunie debeat
vel parare describit. Nam ⁊ ea que
ꝑbent in monasterio: querit nõ esse
sufficiẽtia: ⁊ sano robustoq; corpore
vix posse tolerari: Quid faciendũ
si valitudo mala carnis emerserit: et
reconditũ nõ fuerit aliquid peculia
re quo sustentet infirmitas? Prestí
tionẽ monasterij eẽ ptenuẽ: ⁊ negli/
gentiã erga egrotantes maximã. Si
ꝓprium aliquid nõ fuerit quo cura
corpi valeat adhiberi: miserre esse mo
riendũ. Ipm etiã vestimentũ nõ suf
ficere qd ꝑbet: nisi ꝓcurauerit vn/
de sibi aliud valeat exhiberi. Postre
mo nec diu posse in eodẽ loco vł mo
nasterio cõmorari: ⁊ nisi parauerit si
bi viatici sumptus euectionisq; trãs/
marine mercedẽ: non posse cũ volue
rit trãsmigrare: ⁊ necessitate inopie
coartatũ: laboriosam ac miserabilẽ
absq; vllo ꝓfectu vitã iugiter tole/
raturũ: inopẽ se q; semꝑ ac nudũ nõ
sine imꝓperio aliena substãtia sustẽ/
tandũ. Itaq; cũ huiuscemodi cogi/
tationibꝰ laqueauerit mentẽ: q̃liter
vnũ saltẽ denariũ acq̃rere possit: ex/
cogitat. Tũc peculiare opꝰ qd exer/
ceat abbate inscio: sollicita mẽte per/
q̃rit. Quo vẽdẽs eiã ⁊ optato tandẽ
potitꝰ nũmo: q̃liter eũ duplicet acri/
us vehementiusq; torquet: vbi repo/
nat cui ve illũ credat ambiguꝰ. Deide
q̃d ex eo coemere: q̃liq; eũ cõmercio
valeat duplicare: cura grauiore distẽ
dit. Cũ q; illi ⁊ hoc ex voto cesserit:
auidior fames accrescit auri: tanto
q; vehemẽtius suscitat: quanto eti/
am sũma lucri maior apponit. Cum
pecunie etẽm incremẽto rabies cupi/
ditatis auget: tũ deinde vita longe/
ua ꝓmittit: senectus incurua: ĩfirmi
tates diuerse atq; ꝓlixe: q̃ nisi maior
sũma in iuuẽtute fuerit ꝓparata: to/
lerabili in senecta non possint. Agit
itaq; infelix aĩa serpẽtinis nexibꝰ ob
ligata: dũ materiã male ꝯcretã neq̃/
ore cura cõcupiscit augere: pestẽ sibi
q̃ dirius inflãmet ipa parturiẽs: tota
q; lucri cogitatiõe possessa: nihil ali/
ud respicit cordis intuitu q; vñ pecu/
niã pare valeat: ꝑ quã possit de mo
nasterij disciplina q; totius euolare:
nullã exhibens fidẽ vbi potuerit nũ
mi spes aliq̃ refulgere. Pro hac non
mẽdacij: nõ piurij: nõ furti facinꝰ ad
mittere ꝑhorrescit: nõ fidẽ frãgere:
non iracũdie nocio furore suppleri.
Si quo q; a spe q̃stus deciderit: non
honestatis: nõ hũilitatis modũ trãs
cẽdere ꝑtimescit: fitq; ei ꝑ oĩa vt ali/
is vẽter: ita huic aurũ ⁊ spes lucri ꝓ
deo. Quã btũs Apłs: huiꝰ morbi no/
xia venena ꝓspiciẽs: non solũ eaꝫ ra
dicẽ esse oĩm maloꝝ: verũ etiã idolo
rũ ꝯ̃uitutẽ ꝓnũciauit: dicẽs: Et aua
ricia qd in greco dr philargyria: q̃ ẽ
simulacroꝝ seruitꝰ. Cernis igitur ad
quãtã labẽ rabies hec ꝑ gradꝰ singu
los crescat: vt etiã idoloꝝ vel simula
croꝝ seruitꝰ apłi voce ꝓnũciet: eo q;
figura dĩ ⁊ imagine ꝑ̃missa: quã de
uote seruiẽs deo ĩmaculatã in semet
ipso debuit custodire: hominũ figu/
ras impressas auro diligere pro deo
maluit ⁊ tueri.

[Eph. 5. φιλαργυρία]

Quod philargyria oẽs virtutes impediat: Ca. VIII.

Cuibꝰ igit decessionũ ꝓfecti/
bus in deteriꝰ crescẽs: nullam
deinceps hũilitatis: nullã cha/

e

ritatis:nullā obedientie:nō dicā vir
tutē sed ne vmbrā quidē ꝟtutis reti
nere ꝯtēt⁹:indignat̄ ad oīa:⁊ ad sin
gula opera murmurat atq̄ suspirat.
Nulla q̄ iā reuerentia reseruata:ve/
lut equ⁹ durissim⁹ ad ꝓcipitiū fert̄ in
frenis:nec victu q̄tidiano nec solito
indumēto ꝯtētus:nō se diuti⁹ hec to
leratuꝝ eē testat̄ .Deū q̄z n̄ ibi solū/
modo eē ꝓclamat:nec salutē suā ī il
lo tantū loco eē ꝯclusaz. Vn̄ si q̄c̄q̄ se
nō celeri⁹ asportauerit:se perituꝝ ꝓti
nus grauiter ingemiscit.

Q꞉ monachus habens pe/cunias:in cenobio ꝑmane/re non possit: Ca.IX.

Ta q̄ instabilitatis sue viati/
i cū habēs nūmos:in q̄ꝝ ꝓsidio
alaꝝ sibi instar aptauit: ia nq̄
ad transmigrandū ꝑatus insolenter
ad oīa ꝓcepta r̄ndet: ⁊ tā q̄ ꝑegrinū
extraneū q̄ se gerēs:q̄cū q̄ indigētia
correctiōe ꝑspexerit:negligit atq̄ cō
tēnit. Cū q̄ furtim possideat recōdi
tā pecuniā:nec calciamenta q̄dē ac
vestimēta se habere ꝯquerit̄: dari q̄
sibi tardius īdignat̄. Ac si forte dis
pēsatiōe senioris ei ꝓus q̄ nihil peni
tus habere cognoscit̄:aliq̄d hoꝝ fue
rit imꝑtitū:maiorib⁹ ire stimulis īar
descit:se q̄ despici veluti exneuz pu/
tat:nec ad vllū op⁹ man⁹ suas accō/
modare ꝯtēt⁹:reph̄edit oīa q̄ neccā/
rio fieri monasterij cōpellit vtilitas.
Deinde occasiōes q̄b⁹ offēdi vl' ira/
sci debeat:studiose ꝑquirit:ne leuiter
mot⁹ de cenobij disciplina videatur
exire. Nec sol⁹ tn̄ trāsmigrare ꝯtēt⁹:
ne tan q̄ suo vitio deseruisse credat̄:
quātos potuerit susurrationib⁹ clā/
destinis deprauare nō desinit. Nō
si etiā tp̄is asꝑitas itiner̄ seu nauiga
tiōis ei⁹ interclúserit cōmeatū: ꝑ om
ne illud tp̄s suspēso anxio q̄ residens
corde:tristicias serere vl' excitare nō
cessat:discessus solaciū ⁊ excusatio/
nē leuitatis nō se aliter credēs:q̄ no
ta vel macula monasterij repturum.

Q̄ue philargyrie laborem subeat desertor monasterij q̄ an̄ ꝓ leuissimis oꝑib⁹ murmurabat: Ca.X.

Sit ita q̄ facib⁹ pecuniarū su/
a arū magis ac magis accēsus: q̄
possesse: nun q̄ monachuz vel
in monasterio residere vel viuere s̄b
regule institutiōe ꝑmittūt. Cū q̄ exi
de eū velut feralis quedaz bestia de
cetu gregis segregās:pec⁹ oportunuz
ꝓde destitutiōe sodaliū fecerit: ⁊ de/
noratiōi facilē ꝯtubernij priuatione
reddiderit:eū qui ꝓus oꝑa monaste
rij leuia exercere dispexerat:die ac no
cte spe q̄stus īfatigabiliter laborare
cōpellit:nō orōnū solēnia:nō ieiuni
orū modū:nō vigiliaꝝ regulā custo
dire ꝑmittit:nō honestarū intercessi
onuz explere officia sinit:dūmō vel
auaricie rabiē satiare vel quotidia/
nis vsibus possit occurrere:cupidita
tis ignē dū acquirēdo extinguendū
credit accendens.

Q꞉ occasione custodiende pecunie:feminarū cōtubernia requirantur: Ca.XI.

Inc iā nōnulli ꝑ abruptū ꝓci
b pitiuz lapsi irreuocabili ruina
ferunt̄ ad mortē: ⁊ nō ꝯtēti so
li possidere q̄s vel nun q̄ habuerāt:
vel initio malo reseruauerāt pecuni/
as:inq̄rūt ꝯtubernia feminarū:q̄ de
beāt ea q̄ male ꝯgesta vel retēta sūt
custodire. Tātis q̄ se occupatiōibus
noxijs ac ꝑniciosis inuoluūt: vt vs q̄
ad ꝓfundū inferi deuoluti:dū acq̄/
escere illi apostolice sentētie renuūt:
vt habētes victū ⁊ vestimētū his cō
tēti sint q̄ monasterij frugalitas exhi I. Tio. 6.
bebat:sed volentes diuites fieri inci
dūt in tēptationē ⁊ laqueū diaboli:
⁊ desideria multa ⁊ inutilia ⁊ noci/
ua que mergūt hominē in interitū et
ꝑditionē. Radix enī oīm maloꝝ ē cu
ꝑiditas:id est philargyria:quā q̄dā Ibidem.
appetētes errauerūt a fide: ⁊ īserue/

rūt ſe doloribus multis.

Exemplū cuiuſdam tepidi monachi philargyrię laq̄is obligati: Ca. XII.

n On ignoro quendā q̄ ſemetipſum autumat monachū: ſibiq̄ q̄d eſt deteri⁹ de pfectione blandit̄: q̄ receptus in cenobio: cū a ſuo moneret̄ abbate ne reuerteret̄ ad illa q̄ renūciās abdicarat: ſeq̄ ꝺ maloꝝ oīm radice philargyria terreniſq̄ laqueis eripe feſtinaret: ac ſi malle pꝛiſtinis paſſionib⁹ emēdari: q̄b⁹ eū grauiſſime ſingulis momentis videbat vrgeri: ceſſaret affectare ea q̄ ne antea quidē poſſederat: quoꝝ nexibus cōpedit⁹ ad purgationē vitiorū ſuoꝝ ſine dubio puenire nō poſſet: truculēto vultu eidē r̄ndere non heſitauit: Si tu habes vñ plurimos ſuſtētes: me ſil'r habere cur ꝓhibes?

Quid conferāt ſeniores iunioribus in denudatōe vitiorum: Ca. XIII.

h Ec aūt nemini videant̄ ſuperflua vl' moleſta. Niſi em̄ p̄us expoſita fuerint genera vulnerū: ⁊ origines cauſeq̄ morboꝛū fuerint īdagate: nec īfirmis poterit adhiberi cōgrua medicine curatio: nec validis ꝯferri ꝑfecte cuſtodia ſanitatis. Nā ⁊ hec ⁊ m'lto his plura ad īſtructionē iunioꝝ ſolēt a ſeniorib⁹ q̄ īnūeros diuerſoꝝ caſus ac ruinas experti ſūt in collatiōe ꝓferri. Quoꝝ multa ſepenūero cognoſcētes in nobis: ita ſeniorib⁹ exponētib⁹ ac reuelātib⁹: velut q̄ iiſdē ip̄iſ q̄ȝ paſſiōib⁹ pulſaret̄: abſq̄ ꝯfuſiōis nr̄e verecūdia curabamur: cū ⁊ remedia p̄iter ⁊ cauſas infeſtantiū nos vitioꝝ taciti diſcerem⁹: q̄ nos nō ſ nitat] Viti corpus vel obterim⁹ vl' p̄teriuim⁹: ſȝ ne forte delapſ⁹ liber ī manus eoꝝ q̄ in hoc ꝓpoſito minus inſtituti vident̄: patefaciat inexpertis: que deſudātibus ſolis ac feſtinātibus culmē perfectiōis attingere debēt eē cōperta.

Quibus exemplis morbus philargyrię triplex eſſe doceatur: Ca. XIIII.

t Riplex itaq̄ eſt hui⁹ valitudinis morb⁹: q̄ ab vniūſis patribus eq̄li deteſtatiōe dānatur. Unus hic cui⁹ ſup̄i⁹ deſcripſim⁹ labeȝ: q̄ decipiēs miſerabiles: q̄ſq̄ ea q̄ ne antea quidē cū in ſeculo degerēt poſſidebāt: ꝯgregare pſuadet. Ali⁹ q̄ hec q̄ ī pꝛimoꝛdiis ſue renūciationis abiecerāt: poſtea r̄ſumere ac rurſū deſiderare cōpellit. Terti⁹ q̄ initio malo vitioſoq̄ ꝯtract⁹ ⁊ ab impfectiōe incipiēs: eos q̄s ſemel hoc tepoꝛe mētis īfecerit: paupꝛtatis ac diffidentie timoꝛe pterritos: ſpoliare ſe cūctis mūdi facultatib⁹ nō ſinit: eoſq̄ pecunias vel ſbſtantias q̄s vtiq̄ renūciātes abiicere debuerant reſeruātes: ad euāgelicā pfectioneȝ nūq̄ puenire ꝯcedit. Quaꝝ triū ruinarū exēpla in ſcripturis ſanctis etiā īuenimus nō leui pena fuiſſe damnata. Nā giezi ea que ne antea quidē poſſederat volens acq̄rere nō mō gratiaȝ ꝓphetie non meruit poſſidere: quam per ſucceſſionem velut hereditariam a ſuo habuit magiſtro ſuſcipere: verumetiā econtrario eterna lepꝛa ſancti helizei maledictione perfunditur. 4 Reg. 5 Iudas autem volens reſumere pecunias quas antea chꝛiſtum ſecutus abiecerat: non ſolum ad pꝛoditionem domini lapſus apoſtolat⁹ perdidit gradum: ſed etiā vitā ip̄am cōmuni exitu finire nō meruit: eāq̄ biothanati moꝛte concluſit. Ananias vero ⁊ ſaphira reſeruantes partē quandā ex his que poſſederāt: apoſtolico oꝛe moꝛte mulctantur. Act. 5.

Quale renunciās a non renunciante quo differat: Ca. XV.

D E his igiť ꝙ dicẽtes renũciaſ-
ſe ſe huic mũdo: rurſus ĩcredu
litate fracti nudari ẽrenis opi-
b⁹ timẽt. In deuteronomio myſtice
Deuť.20 ꝑcipiť: Si ꝗs eſt hõ formidoloſus ⁊
corde pauido: nõ egrediať ad bellũ:
vadat ⁊ reuertať in domũ ſuam: ne
pauere faciat corda fratrũ ſuoꝝ: ſic
⁊ ĩpe timore pterrit⁹ ẽ. Hoc teſtimo-
nio ꝗd euidẽtius queſo? Nõne ma-
nifeſte mauult eos ſcriptura ꝓfeſſio-
nis hui⁹ nec initiũ ſibimet vſurpare
nec nomẽ: ꝙ̃ exhortatiõe exemploqꝫ
corrupto etiã alios ab euãgelica ꝑfe
ctione reuocare: ⁊ infideli infirmare
terrore? Iubeť itaqꝫ eis vt diſceden
tes e pugna reuertanť in domũ ſuã:
q2 non põt ꝗſꝙ̃ duplici corde bella
dñi ꝑliari. Uir eñ duplex aĩo: incon
Iac.1. ſtans eſt in oĩbus viĳs ſuis. Et cogi-
tãtes ſcḋm illã euãgelĳ ꝑabolã: cuꝫ ꝗ
Luce.14. cũ decẽ milib⁹ ꝓgrediť ꝯ regẽ cũ vi
ginti milib⁹ venientẽ: nõ poſſe ꝯfli-
gere: adhuc eo longe poſito poſtulẽt
pacẽ: id eſt vt ne initiũ quidẽ renun
ciatiõis arripiãt potius ꝙ̃ tepide eã
poſt exequẽteſ: maiori diſcrimine ſe-
metĩpos inuoluãt. Meli⁹ eſt eñ nõ
Eccs.5. vouere: ꝙ̃ vouere ⁊ ñ reddere. Pul
chre aũt hic cũ decẽ milib⁹: ⁊ ille cũ
viginti veñire deſcribiť. Amplior eñ
vitioꝝ nos impugnãtiũ numerus eſt
ꝙ̃ ꝟtutũ ꝓ nobis dimicantiũ. Nẽo
matth.6. aũt põt deo ſeruire ⁊ mãmone. Nec
Luce.9. ponẽs quiſꝙ̃ manũ ſuã ſuꝑ aratruꝫ
⁊ reſpiciẽs retro: apt⁹ eſt regno dei.

Cuius teſtimonĳ ſe colore tueantur ꝗ exui facultatib⁹ ſuis nolunt: Ca.XVI.

I B ergo occaſionẽ auaricie pri
ſtine ſibimet ĩtromittere qua
dã ſcꝑture ſctẽ auctẽ conãtur.
Quã vitioſiore intellectu interꝑtã-
tes: apl'i: ĩmo dñi ſentẽtiã corrũꝑe:
atqꝫ ad ſuũ deſideriũ geſtiũt deꝑa-
uare: nõ ſuã vitã vel intellectũ ſcri-
pturarũ ſenſui coaptãtes: ſꝫ vim ſcri
pturis ꝓ deſiderio ſue libidinis infe-
rẽtes: ꝯſentire eas ſuis opiniõib⁹ vo-
lũt: aiũtqꝫ ſcriptũ eſſe: Beati⁹ ẽ ma-
gis dare ꝙ̃ accipe. Cui⁹ interꝑtatiõe Actꝭ.20.
prauiſſima: eneruatã dñi putãt illaꝫ
eſſe ſentẽtiã: ꝗ ḋr: Si vis ꝑfect⁹ eſſe: matth.19
vade vẽde oĩa ꝗ habes ⁊ da pauꝑi-
bus: ⁊ habebis theſauꝝ in celo: ⁊ ve
ni ſeq̃re me. Et arbitranť hoc colore
diuitias ſuas ſe abĳcere non debere:
beatiores ſcꝫ ſemetĩpos ꝓnũciãtes:
ſi priſtinis ſuffulti ſbſtãtĳs: alĳs qꝫ
ḋ eaꝝ ſuꝑabũdãtia largianť: dũ eru
beſcũt ꝓ chriſto glorioſam cuꝫ apl'o
ſuſcipe nuditatẽ: nec ope manuũ nec
monaſterĳ parſimonia volũt eſſe cõ
tẽti: Quib⁹ ſuꝑeſt vt aut ſemetĩpos
circũuenire nouerint: ⁊ neq̃ꝙ̃ re-
nũciaſſe huic mũdo diuitĳs ꝑſtinis
incubãtes: aut ſi ꝓfeſſionẽ monachi
re atqꝫ ope cupiunt expiri: diſꝑſis at
qꝫ abiectis oĩb⁹: nihilqꝫ ex his ꝗb⁹ re
nũciauerĩt reſeruãtes: cũ apl'o gloriẽ
tur ĩ fame ⁊ ſiti: ĩ frigore ⁊ nuditate: 2.Cor.11.

De renũciatiõe apl'oꝝ ⁊ ec clesie ꝑmitiue: Ca.XVII.

Q Uaſi ꝟo ⁊ ille ſimiliter nõ po-
tuerit facultatib⁹ ꝑſtinis ſuſtẽ
tari: ꝗ ſe nõ ignobilẽ etiã in hu
ius mũdi ordine fuiſſe teſtať: cum ſe
aſſerit a natiuitate ciuis romani dig-
nitate ꝑlatũ: ſi hoc eẽ ad ꝑfectionem
cõmodi⁹ iudicauiſſet: ⁊ illi ꝗ hieroſo
lymis cũ eẽnt poſſeſſores agroꝝ vel
domoꝝ: vẽdentes oĩa ⁊ nihil ſibi pe Actꝭ.4.
nit⁹ ex his reſeruãtes: afferebãt ꝑcia
coꝝ: ⁊ ponebãt añ pedes diſcipuloꝝ:
non potuerint neceſſitatẽ corꝑis ſui
facultatib⁹ ꝓprĳs ſuſtinere: ſi hoc ꝑ-
fecti⁹ fuiſſet ab apl'is iudicatũ: vl' ipſi
eẽ vtili⁹ ꝓbauiſſent: ſed vniuerſas ſi
mul abĳciẽtes ſbſtãtias: maluerũt la
bore ꝓprio vel collatiõe gẽtiũ ſuſtẽ
tari. De quoꝝ ſũptu ſanct⁹ Apl's ad
Romanos ſcribẽs: ſuũ qꝫ eis in h̄ mi-
niſteriũ ꝑdicans: ac ſbtiliter eos ad
hãc collationẽ ꝓuocãs: ait: Nũc au
tẽ ꝓficiſcar hieruſalẽ miniſtrare ſan Ro.15.
ctis. Cõplacuit eñ macedõie ⁊ acha-
ie collationẽ aliquã facere in paupe
res ſanctoꝝ ꝗ ſũt hieruſalẽ: Placuit

eſt eis: ⁊ debitores ſunt eorum. Nã
ſi ſpiritaliũ eoꝝ pticipes facte ſũt gẽ/
tes: debent ⁊ in carnalib⁹ miniſtrare
eis. Ad corinthios q̃z hoꝝ ſollicitu/
dinẽ ſiſt gerẽs: monet eos vt añ ad/
uentũ ſuũ collationẽ quã ad vſ⁹ eo/
rũ mittere diſponebãt: ſolliciti⁹ ꝑpa
rarẽt: De collectis aũt que fiũt in ſã
1.Cor.16 ctis: ſicut ordinaui eccleſijs galathie:
ita ⁊ vos facite. Vnuſqſq; veſtruz ꝑ
vnã ſabbati theſaurizet: apud ſemet
ipm recõdens qđ ei bene placuerit:
vt nõ cũ venero tũc collecte fiãt. Cũ
aũt venero q̃s ꝓbaueritis per epiſto
las: hos trãſmittã ꝑferre gratiã vrãz
in hieruſalẽ. Et vt eos ad largiorem
collationẽ ꝓuocaret: infert: Qđ ſi di
gnũ fuerit: vt ⁊ ego eã: mecũ ibũt: id
eſt: ſi talis fuerit oblatio veſtra que
mea q̃z mereat̃ ꝓſecutõe deferri. Ad
galathas q̃z cũ p̃dicatõis miniſteriũ
cũ apoſtolis partiret̃: ĩ hoc idẽ ſe de/
ſtinatũ a iacobo: petro ⁊ ioãne teſta
tur: vt licet p̃dicationẽ ſuſcipet gen/
tiũ: paupeꝝ tñ q̃ erant hieroſolymis:
nequaq̃ ſollicitudinẽ curãq; reſpue/
ret: q̃ ꝓpter chriſtũ vniuerſis reb⁹ ſu
is renũciãtes: ſpõtaneã ſubierãt ege/
Gal.2. ſtatẽ. Et cũ vidiſſent inquit gratiam
dei q̃ data ẽ mihi iacobus ⁊ cephas
⁊ ioãnes qui videbant̃ colũne eſſe:
dextras dederũt mihi ⁊ barnabe ſo/
cietatis: vt nos inter gẽtes p̃dicare/
mus: ipi aũt in circũciſiõe: tantũ vt
pauperũ memores eſſem⁹. Quã reꝫ
oĩ ſollicitudĩe ſe teſtat̃ ĩpleſſe: dicẽſ:
Qđ ẽt ſollicit⁹ fui hipm facere. Qui
igit̃ ſũt beatiores: vtꝝ nã hi qui nuꝑ
de numero gentiũ ↄgregati: nec ꝓua
lentes euãgelicã ꝑfectionẽ ↄſcende/
re: adhuc ſuis ſubſtãtijs inherebant:
in q̃bus magnus fructus ab aplo du
cebat̃: ſi ſaltẽ ab idolorum cultura ⁊
fornicatiõe ⁊ ſuffocatis ⁊ ſanguine
reuocati: fidẽ chriſti cũ ſuis faculta/
tibus ſuſcepiſſent: an illi qui euãgeli
ce ſatiſfaciẽtes ſentẽtie: crucẽ dñi q̃/
tidie portãtes: nihil ſibi de ꝓprijs fa
cultatib⁹ ſupeſſe voluerũt? Cũq; ip/
ſe beat⁹ apl's vinculis ⁊ carcerib⁹ ob/
ligat⁹: ſeu vexatiõe itineris impedi/
tus: ⁊ ob hoc ↄſuetã victus ſubſtan/
tiã parare vt erat ſolit⁹ ſuis manib⁹
nõ occurrens: a fratribus qui đ ma/
cedonia venerũt: ſupplemẽtũ ſue ne
ceſſitatis ſe aſſerit accepiſſe: Nã qđ
mihi inquiẽs deerat: ſuppleuerũt fra 2.Cor.11
tres q̃ venerunt a macedonia. Et ad
philippẽſes ipe referẽs: Scitis eñ ⁊
vos philippẽſes: q2 ĩ p̃ncipio euãge Phil.4
lij qñ ꝓfectus ſum a macedonia: nul
la eccleſia mihi cõmunicauit in rati/
one dati ⁊ accepti: niſi vos ſoli: q2 ⁊
theſſalonicã ⁊ ſemel ⁊ bis in vſũ mi
hi miſiſtis: erũt ſm iſtoꝝ ſẽtẽtiã quã
mente tepida conceperunt: ⁊ iſti bea
tiores apoſtolo: quia de ſuis inueni/
untur ei ſubſtantijs impertiſſe? Qđ
amẽs quilibet dicere nõ audebit.

Qz ſi apoſtolos imitari velimus: non debeam⁹ nr̃is definitiõib⁹ viuere: ſed illorũ exẽpla ſectari: Ca. XVIII.

Quamobrẽ ſi euãgelico prece/
pto volum⁹ obedire: ⁊ apli ac
totius illius eccleſie p̃mitiue:
ſeu patrũ qui virtutibus ac ꝑfectiõi
coꝝ noſtris tꝑibus ſucceſſerũt: imita
tores exiſtere: non noſtris diffinitio/
nibus acquieſcamus: de hoc tepido
ac miſerabili ſtatu ꝑfectiõz nob euã
gelicã pollicẽtes: ſz illoꝝ ſectãtes ve
ſtigia: circũuẽire noſmetipos minĩe
ſtudeamus: ⁊ ita monaſterij diſcipli/
nã inſtitutionẽq; ꝑiter expetam⁹: vt
in veritate renũciem⁹ huic mũdo: ni
hil ex his que ↄtẽpſimus infidelita/
te nos retrahẽte ſeruãtes: quotidia/
nũ victum non recondita pecunia ſz
opere proprio conquiramus.

Sententia ſancti baſilij epi aduerſus ſyncletium prolata: Ca. XIX.

Fertur ſentẽtia ſanci baſilij ce
ſarienſis epi ad quendã ꝓla
ta ſyncletiũ: tali q̃ dixim⁹ tepore tor/

pentē: q̄ cū renūciasse se diceret huic mūdo: quedā sibi de ꝓprijs facultatib⁹ reseruauit: nolens exercitio manuū suaꝝ sustētari: ⁊ hūilitatē verā nuditate ⁊ opis ꝯtritiōe monasterij ꝙ subiectiōe ꝯquirere: ⁊ senatorē inquit syncleti pdidisti: ⁊ monachū nō fecisti.

Q̄ʒ ignominiosū sit a philargyria superari: Ca. XX.

Taqꝫ si agonē spiritalē certare legitime cupim⁹: hūc q̄ʒ ꝑniciosū hostē a nostris cordibus extrudam⁹. Quē quantū supare nō magne ꝟtutis est: tantū ab eo vinci ignominiosū plenūqꝫ dedecoris. A potēte eñi elidi licet sit in deiectōe dolor: ⁊ gemit⁹ in amissiōe victorie: tñ q̄dāmō de aduersarij robore victis nascit̄ cōsolatio. Sin vero ⁊ inimicus exilis ⁊ gen⁹ colluctationis infirmū: vltra deiectiōis dolorē confusio turpior: ⁊ ignominia detrimento grauior infert̄.

Queādmodū superāda sit philargyria: Ca. XXI.

Et q̄ hec erit sūma victoria triumphusqꝫ ꝑpetu⁹: vt queādmodū d̄r: Nec minuto quidē nūmo ꝯscia monachi polluat̄. Impossibile nāqꝫ est eū q̄ victus in exigua stipe: ꝯcupiscētie semel in corde suo radicē suscepit: nō maioris desiderij ꝓtinus incēdio ꝯflagrari. Tādiu nāqꝫ miles christi victor ac securus: cūctaqꝫ cupiditatis impugnatione erit extern⁹: donec initia ꝯcupiscētie hui⁹ hic neq̄ssim⁹ spūs in eius corde nō seuerit. Quapropter cū in cūctis generib⁹ vitioꝝ generalit̄ serpentis caput oportcat obseruari: ī h̄ ꝑcipue diligenti⁹ conuenit ꝑcaueri. Q̄ō si fuerit intromissū: sua materia ꝯualescēs ipm̄ sibimet vehemētiora suscitabit incēdia. Ideoqꝫ nō solum pecuniarū est cauēda possessio: verū etiā volūtas ipa ab aīo penit⁹ extrudēda. Nō eñi tā effect⁹ philargyrie vitādus ē: ꝙ affect⁹ ipi⁹ radicit⁹ amputādus. Nihil eñi ꝓderit pecūias nō habere: si volūtas in nobis fuerit possidendi.

Q̄ʒ possit quis etiā non habens pecunias philargyr⁹ iudicari: Ca. XXII.

Possibile nāqꝫ est etiā nō hn̄tē pecunias nequaq̄ philargyrie morbo carere: nihilqꝫ ei ꝓdesse beneficiū nuditatis: q₂ cupiditatꝭ vitiū resecare ñ valuit: paupitatꝭ bono nō ꝟtutis merito delectat⁹: ⁊ necessitatis onere nō sine cordis lāguore ꝯtēt⁹. Queādmodū etiā corpeñ pollutos: euāgelic⁹ sermo ꝓnunciat corde mechatos: ita pecunie q̄ʒ ponderemīnīe sarcinatos: affectu ac mēte cū philargyrꝭ ꝯdēnari possibile ē. Occasio eñi eis habēdi defuit: nō volūtas: q̄ sꝑ apud deuʒ solet magis ꝙ necitas coronari. Itaqꝫ festinanduʒ nobis ē: ne inuacuū laboꝝ nr̄oꝝ emolumēta depereāt. Miserabile nanqꝫ est paupitatis ac nuditatis exit⁹ tolerasse: fruct⁹ ꝟo eaꝝ praue voluntatis vitio perdidisse. matth. 5.

Exēplū de iuda: Ca. xxiij.

Uis nosse ꝙ ꝑniciose ꝙ̄ noxie fomes iste nisi fuerit diligenter excis⁹: ad ei⁹ īteritū q̄ eū cōcepit fructificet: ⁊ oīgenis pullulet ramuscul̄ vitioꝝ? Respice iudā apostoloꝝ nūero deputatū: q₂ noluit serpētis hui⁹ caput letale cōterere: q̄lit̄ cū suo veneno pemerit: ⁊ ꝯcupiscētie laq̄is irretitū: ad ꝙ arrupti ꝑcipitij crimē īpegerit: vt redēptorē mūdi ⁊ hūane salutis auctorē: triginta argēteis ꝑsuaserit vēdere. Qui nequaq̄ eēt ad tā scelestū ꝓditōis facin⁹ deuolut⁹: si nō philargyrie morbo fuisset īfect⁹: nec dñice negatiōis re⁹ sacrileg⁹ extitisset: nisi pri⁹ solit⁹ fuisset creditos sibi loculos cōpilare. Act. 5.

Q̄ʒ philargyria nisi nuditate vici ñ possit: Ca. XXIIII.

Immane satis ⁊ euidēs tyrāni/
dis hu⁹ exēplū: q̄ semel (vt dixi
mus) aīe captiuate nullā pmit
tit honestatis regulā custodire: nec
vlla q̄stus adiectiōe satiari. Finis eī
rabiei hui⁹ nō diuitijs: sed nuditate
ꝯquirit̄. Denique cū hic ipe ob h̄ locu
los dispensatōi paupeꝝ deputatos:
siue ptāti creditos accepisset: vt saltē
pecuniaꝝ abūdātia satiat⁹: ꝯcupiscē
tie sue modū imponeret: intantū co/
pia eaꝝ in abūdātiorē fomitē cupidi
tatis exarsit: vt iā nō loculos clācu/
lo cōpilare: sed ipm dn̄m venūdare
maluerit. Uniūsas eī diuitiaꝝ moles
cupiditatis hui⁹ exupat magnitudo.

De exitu ananie ⁊ saphire ⁊ iude quē philargyria im/pellēte subierūt: Ca. XXV.

Denique princeps aploꝝ his eru
ditus exēplis: sciēs habentem
q̄ppiā cupiditatis frena non
posse moderari: nec finē ei⁹ ī pua sū/
ma magna ve ꝯsistere: sed in sola v̄/
tute nuditatis: ananiā ⁊ saphirā q̄ꝝ
supius fecim⁹ mētionē: q̄ sibi q̄ppi/
am de sua facultate seruauerāt: mor
Act. 5. te mulctauit: vt interitū q̄ nē ille vl/
tro sibi ꝓ reatu dn̄ice ꝓditōis intu/
lerat: hi ꝓ mēdacio cupiditatis exci/
perent. Quanta in hoc q̄z facinoris
ac supplicij similitudo cōcurrit: Ibi
nāque philargyriā ꝓditio: hic falsitas
subsecuta est. Ibi v̄itas ꝓdit̄: hic mē
dacij crimē admittit̄. Licet enī opis
eoꝝ dissimilis videat̄ effect⁹: vn⁹ tn̄
finis in vtroque ꝯcurrit. Ille nāque re/
fugiēs pauptatē: resumere que abie/
cerat ꝯcupiuit: hi ne fierēt paupes d̄
substātia sua quā aut aplis offerre fi/
deliter: aut totā dispergere fratrib⁹
debuerāt: q̄ddā retinere tēptauerūt.
Et iō vtrobique sequit̄ mortis dāna/
tio: quia vtrūque crimen de philargy
rie radicib⁹ pullulauit. Ita que si ī cos
qui nō alienas concupierūt substan
tias: sed ꝓprijs pcere tēptauerūt: nec
habuere desideriū acq̄rēdi sed reser/
uandi tantūmō volūtatē: ꝓcessit tā
seuera sentētia: quid censendū d̄ his
qui nunquā possessas pecunias cu/
piūt congregare: ⁊ nuditatē corā
hominibus p̄ferentes: affectu concu
piscētie corā deo diuites cōprobāt̄.

Quia philargyria leprā aīe inferat spiritalē: Ca. XXVI.

Qui s̄m similitudinē giezi spi/
ritu ac mente leprosi esse no/
scūtur: qui mūdi huius cadu
cas pecunias ꝯcupiscens: immūde le
pre contagione respersus est. Per 4. Re. 5
quā nobis euidēs reliquit exemplū:
omnē aīā cupiditatis labe pollutā:
spiritali vitiorum lepra respergi: im/
mundā que apud dominū perenni ma
lédictiōe reputari.

Testimonia de scripturis quibus perfectionem desi/derans edocetur non resu/mere que renuncians abdi cauit: Ca. XXVII.

Igitur si perfectionis desiderio
dimitttēs oīa: secut⁹ es christū
dicentē tibi: Uade vēde oīa q̄
habes ⁊ da paupib⁹: ⁊ habebis the/ math. 19
saurū ī celo: ⁊ veni seq̄re me. q̄d mis
sa sup aratrum manu respicis retro:
vt eiusdē dn̄i voce ꝓnūcieris non eē
aptus regno celoꝝ? Sup tectū euan/
gelici culmis stabilit⁹: q̄d descendis
tollere aliq̄d de domo tua: ex his vi/
delicet q̄ antea ꝯtēpsisti? Cōstitut⁹ ī
agro atque opatiōe v̄tutū: substantia
mūdi q̄ te renūcians spoliasti: q̄d re/
currēs niteris reuestiri? Si v̄o pau/
ptate p̄uētus nihil q̄d dimitteres ha
buisti/ multo magis acquirere nō de/
bes q̄d antea non possedisti? Ob id
enī ita dn̄i bn̄ficio p̄pat⁹ es: vt expe/
ditior ad eū nullis pecuniaꝝ laq̄is ī/
pedit⁹ accurreres. Uerūtn̄ nullus in
h̄ egēs frāgat̄: Ideo ē eī q̄ nō habe/
at q̄d dimittat. Uniuersis renūcia/
uit facultatib⁹ mūdi: q̄sq̄s affectum
possidendi eas radicit⁹ amputauit.

Q? aduersus philargyriã victoriã nõ aliter possit nisi nuditate cõquiri: Ca. XXVIII

Hec est igit᷑ de philargyria pfecta victoria: vt ꝑuissime cuiuslibet stipis in corde nr̃o reside re nõ sinam⁹ igniculũ: certi qd̃ restinguẽdi eũ nõ habebim⁹ vlteri⁹ facultatẽ: si quãtulã cũq; scintille hui⁹ in nobis materiã fouerimus.

Queẽadmodũ possit nuditas a monacho sustentari: Ca. XXIX.

Quã ꝟtutẽ nõ al's retinere valebim⁹ illibatã: nisi in monasterio ꝯsistẽtes: ẜm aplm̃ habẽtes victũ ⁊ vestimẽtũ his ꝯtẽti fuerimus.
1. Tio. 6

Remedia cõtra morbũ philargyrie: Ca. XXX.

Damnationẽ ꝗ̃ ananie ⁊ saphire memoriter retinẽtes: horrescam⁹ aliq̃d ex his reseruare: q̃ renũciãtes penit⁹ abdicare deuouimus. Giezi q̃z ptimescam⁹ exẽplũ: q̃
4. Re. 5 ob philargyrie culpã etꝰne supplicio lepre mulctatur: ⁊ aliq̃d ex his q̃ nec an̄ possedim⁹ caueam⁹ acq̃rere. Nec nõ etiã iude vel meritũ vel exitũ formidãtes: q̃cq̃ pecunie resumere: quã semel a nobis abiecim⁹: tota ꝟtute vitem⁹. Sup hec oĩa ꝯsiderãtes cõditionẽ fragilis ĩcerteq; nature nostre: caueam⁹ ne dies dñi sicut fur ĩ nocte supueniẽs: maculatã vel vno obolo nostrã cõscientiã dephendat: q̃ oẽs fruct⁹ nostre renũciatiõis euacuãs: illud qd̃ in euãgelio diuiti dictũ ẽ: ad nos q̃q; faciat voce dñica dirigi:
Luce. 12 Stulte hac nocte aĩam tuã repetunt a te: que aũt pparasti cui⁹ erunt? Nihilq; d̃ crastino cogitãtes: nũq̃ nos d̃ mõasterij disciplina patiamur euelli.

Q? nõ possit q̃s philargyriam vincere in cenobio pseuerãs: ⁊ queẽadmodũ possit ibidẽ pmanere: Ca. XXXI.

Quod sine dubio neq̃q̃ permittemur implere: sed ne sb̃ institutiõis quidẽ regula pmanere: nisi ꝑus patiẽtie ꝟt⁹ q̃ nõ aliũde q̃ de hũilitatis fonte ꝓcedit: ĩ nobis fuerit firma soliditate fũdata. Illa nãq; nulli cõmotiões nouit inferre: hec ꝟo sibi illatas magnanimiter tolerare.

Explicit d̃ spiritu philargyrie liber septimus.

Incipit annotatio capłorũ libri octaui de spiritu ire.

Explicit ãnotatio capĺoꝛũ.

Incipit liber octau⁹ de ſpiritu irę.

Pꝛoemiale Ca.I.

Quartum q̃ʒ certamẽ eſt ire: qđ moꝛtiferũ virus ꝺ receſſib⁹ aĩe nr̃e fũdit⁹ ẽ eruẽdũ. Hac eñ ĩ coꝛdib⁹ nr̃is inſidẽte:⁊ oculũ mẽtis noxijs tenebꝛis occecãte:nec iudiciũ recte diſcretionis acq̃rere:nec honeſte ꝯtẽplatiõis intuitũ:nec maturitateʒ conſilij poſſidere:nec vite participes: nec iuſticie tenaces:ſed ne ſpiritaĺ q̃dẽ ac veri luminis capaces poterim⁹
Pš.30. exiſtere:qꝛ turbat⁹ ẽ inq̃t ꝑ ira ocul⁹ me⁹. Nec ſapiẽ ꝑticipes effici tãetſi ſapiẽtes oĩm ꝓnũciari opiniõe videamur:qꝛ ira in ſinu ĩſipiẽtiũ requieſcit.
Eccš.7. Sed ne vitã q̃dẽ ĩmoꝛtalitatꝭ ꝯſeq̃ poterim⁹:quãuis prudentes videamur definitiõe hoĩm iudicari:qꝛ ira ꝑdit etiã pꝛudẽtes. Nec iuſticie moderamina pſpicaci diſcretiõe coꝛdis valebim⁹ obtinere:licet pfecti ſancti q̃ʒ cũctoꝝ opinatiõibus eſtimemur:
Iacš.1. qꝛ ira viri iuſticiã dei nõ opať. Ipã q̃ʒ honeſtatis grauitatẽ q̃ etiã viris ſeculi huius ſolet familiaris exiſtere: nullo mõ poſſidere poterim⁹:licet nobiles ⁊ honeſti nataliũ ꝓgatiua putemur:qꝛ vir iracũdus ĩhoneſt⁹ eſt. Cõſilij etiã maturitatẽ nullateꝰ valebim⁹ obtinere:q̃uis graues ⁊ ſumma ſcientia pꝛediti videamur:qꝛ vir iracũdus agit ſine ꝯſilio. Sʒ nec q̃eti eſſe a ꝑturbatiõib⁹ noxijs:nec poterim⁹ carere peccatis:tãetſi neq̃q̃ nobis inquietudines ab alijs inferãtur:qꝛ vir animoſus parit rixas:⁊ vir aũt iracũdus effodit peccata.

De his qui dicũt irã nõ eſſe noxiã:ſi delinquẽtibus iraſcamur:quia ⁊ ipẽ deus iraſci dicatur: Ca.II.

Nonnullos audiuim⁹ hũc aĩe ꝑniciosũ moꝛbuʒ ita excuſare temptantes:vt eum deteſtabiliore interpꝛetatione ſcripturarum extenuare geſtirent:dicẽtes non eſſe noxiũ ſi delinquẽtib⁹ fratrib⁹ iraſcamur:ſiquidẽ inquiũt ipẽ de⁹ ꝯ eos q̃ eũ vel ſcire nolũt vĺ ſciẽtes ꝯtẽnũt: furere atq̃ iraſci dicať: vt ibi:Et iratus ẽ furoꝛe dñs ĩ populũ ſuũ:Vĺ cũ Eſa.5.
oꝛat ꝓpheta:dicẽs: Dñe ne in furoꝛe tuo arguas me:neq̃ in ira tua coꝛripias me:nõ intelligẽtes ꝙ dũ hoĩbus occaſionẽ peſtiferi vitij volũt cõcedere:ĩmẽſitati diuine ac fõti totiuſ puritatis iniuriã carnalis paſſionis admiſceant. Pš.6.

De his que in deo et noſtrę naturę conſuetudine nominãtur: Ca.III.

Si eñ hec cũ dicũť ꝺ deo: carnali ⁊ pingui ſenſu ẜm lr̃e ſignificationẽ accipienda ſũt:ꝙ ⁊ doꝛmit cũ dr̃:Exurge q̃re obdoꝛmis do Pš.43.
mine. de q̃ alibi dr̃:Ecce nõ doꝛmitabit neq̃ doꝛmiet q̃ cuſtodit iſrael. et Pš.120
ſtat ac ſedet cũ dicit:Celũ mihi eſt ſedes:terra aũt ſcabellũ pedũ meoꝝ. Eſa.66.
qui metiť celũ palmo ⁊ terrã pugillo ꝯcludit. ⁊ crapulať a vino cũ dr̃: Eiuſ.40
Et exurrexit ſic̃ doꝛmiẽs dñs potens crapulat⁹ a vino:q̃ ſol⁹ hʒ ĩmoꝛtalitatẽ:⁊ lucẽ habitat inacceſſibilẽ. Ut Pš.77.

ꝑtermittã igratione͞ ꝛ obliuione͞ q̄ ꝺ
ipo legim⁹ in ſcṗturꝫ ſanctꝫ freq̄nter
īſerta: deinde liniamenta mēbꝛoꝝ q̄
tā q̄ de hoīe figurali ꝛ cōpoſito de/
ſcribūt: capillis ſcꝫ capite ꝛ naribus:
oculis ac facie: manib⁹ ac bꝛachijs:
digitis vtero pedibuſq̄: q̄ ſi oīa ſm vi
lē litere ſonū ſi voluerim⁹ admittere:
deū liniamētꝫ mēbꝛoꝝ ꝛ corpea figu
ra cōpoſitū: qḋ dictu q̄ꝫ nefas ē: qḋ
q̄ abſit a nob: neceſſe eſt eſtimari.

Qualiter de affectib⁹ mem bꝛiſq̄ hūanis q̄ idemutabili ꝛ icoꝛpeo deo aſcribi legimus: ſentiēdū ſit: Ca. IIII

Taq̄ vt hec ſm lr̄am nō abſq̄
i nefando ſacrilegio pꝫt intelli/
gi ſup eo q̄ iuiſibilis: ineffabil:
incōphēſibilis: ineſtimabil: ſimplex
ꝛ icōpoſit⁹ ſanctaꝝ ſcṗturarū auc͞te
definit: ita ne furoꝛis q̄dē ꝛ ire ꝑtur
batio: ili indemutabili nature ſine i/
gēti blaſphemia poſſit coaptari. Nā
huiuſcemōi ſignificatiōe mēbꝛoꝝ di/
uinas efficiētias dei ꝛ imēſas opati/
ones ei⁹ ſentire debem⁹: q̄ nob niſi ꝑ
hec vſitata vocabula membꝛoꝝ neq
unt itimari: vtputa ſignificatiōe orꝫ
collocutiōes ei⁹ q̄ in arcanos aīe ſen
ſus ſolēt clemēter infundi: vel qḋ in
patrib⁹ nr̄is atq̄ ꝓphetis idē locut⁹
ſit agnoſcam⁹: in oculis imēſitatē ꝑ/
ſpicacie q̄ vniūſa ꝑluſtrat ac ꝑſpicit:
ꝛ qḋ nihil cuꝫ ex his q̄ a nob geruntͥ
gerēda ve ſūt ſeu cogitantͥ lateat: ſci/
re poſſum⁹: manuū nūcupatiōe ꝓui/
dētiā ꝛ opatione͞ q̄ oīm ipe ſit crea/
toꝛ ꝛ ꝯditoꝛ: ſētiam⁹: bꝛachiū q̄ꝫ v/
tutis ꝛ gubernationis ei⁹ inſignia q̄
cuncta ſuſtētat moderatͥ ac regit. Et
vt de ceteris taceā: canicies capitis
q̄d aliud q̄ lōgeuitatē deitatis ꝛ an/
tiq̄tatē ſignificat: qua ſine vllo ꝑnci/
pio eſt: ꝛ oīa tpa ꝛ creaturas excedit
vniūſas? Ita igitͥ ꝛ de ira dei vl fu
roꝛe cū legim⁹: Nō ādrotathos: id
eſt ſm hūilitatē hūane ꝑturbatiōis:
ſed digne de deo q̄ oī ꝑturbatiōe ali
enus ē: ſentire debem⁹: ſcꝫ q̄ ꝑ hec eū
iudicē ꝛ vltoꝛē oīm q̄ iniq̄ geruntͥ in
h mūdo poſſim⁹ adūtere: ꝛ retribu/
toꝛē terribilē actuū nr̄oꝝ his v͛boꝝ
ſignificatiōib⁹ foꝛmidātes: ꝯ illi⁹ vo
lūtatē timeamus q̄cq̄ admittere. Il
los etem̄ timere ꝯſueuit hūana natu
ra: q̄s indignari nouit ꝛ veretͥ offen/
dere: vt in nōnullis eq̄ſſimis iudici/
bus ſolet ab his q̄ aliq̄ reatu ſue ꝯſci
entie remoꝛdentͥ: ira vltrix timeri: nō
ſcꝫ q̄ hec in animis eoꝝ q̄ iuſte iudi/
caturi ſūt ꝑturbatio ꝯſiſtat: ſꝫ qḋ ita
metuētib⁹ ille ſētiatͥ affect⁹: q̄ ꝓ exe/
cutiōe legū ꝛ examinatiōe iuſticie ꝛ
eq̄libꝛatiōe ꝓcedit. Que tn̄ quāta/
libet aī fuerit māſuetudine ac lenita
te ꝓlata: ab his q̄ ꝓ ſuo merito pena
plectēdi ſūt: furoꝛ grauis ꝛ ira ſeuiſſi
ma iudicatͥ: longū ē nec pn̄tis opis: ſi
voluerim⁹ oīa q̄ de deo hūana ſigni
ficatiōe figuraliter in ſcṗturis dicta
ſūt: explanare. Hec ad pn̄tē nc͞citatē
q̄ ꝯ furoꝛis vitiū ꝑtinebāt dixiſſe ſuf
ficiat: vt null⁹ exinde ſibimet occaſi
onē moꝛbi moꝛtiſq̄ ꝑpetue ꝑ igran/
tiā trahat: vnde ſanctitas ꝛ imoꝛta/
litas vite ſalutiſq̄ remedia ꝯq̄runtͥ.

Cuius placiditatis mona/ chū eē ꝯueniat: Ca. V.

Taq̄ monach⁹ ad ꝑfectione͞ꝫ
i tendēs: ꝛ agonē ſpiritalē legiti
me cupiēs decertare: ab oī ire
furoꝛiſq̄ vitio alien⁹ exiſtat: ꝛ audi/
at q̄d ſibi vas electiōis ꝑcipiat: Oīſ Eph. 4.
inq̄t ira ꝛ idignatio ꝛ clamoꝛ ꝛ blaſ
phemia tollatͥ a vob cū oī malicia.
Cū dicit: oīs ira tollatͥ a vobis: nul/
lā penit⁹ velut neceſſariā ꝛ vtilē no
bis excipit. Delinquētēq̄ fratrē ſi ne
ceſſe ē: ita curare feſtinet: vt dū mede
lā lenioꝛi foꝛſitā febꝛicula laboꝛāti
ꝓcurat iferre: nō ſemetipm irat⁹ dete
rioꝛi moꝛbo cecitatꝫ iuoluat. Opoꝛ
tet nāq̄ illū q̄ alteri⁹ vulneri mede/
ri cupit: oī lāguoꝛis moꝛbo alienū ſa
nūq̄ ſubſiſtere: ne illud euāgelicuꝫ di
catͥ ei: Medice ꝑ⁹ cura teipm. ac vi Luce. 4.

matth.7. dens festucã in oculo fratris sui: trabẽ in oculo suo nõ videat: vł quõ videbit eijcere festucã de oclo fris sui: q̃ trabẽ furoris gestat in oculo suo.

De iniusta iracũdie cõmotione vel iusta: Ca. VI.

Qualibet ex causa iracũdie motus efferuẽs excecat oclos cordis: τ acumini visuũ exitiales validioris morbi ingerens trabem: solem iusticie non sinit intueri. Nihil interest: vtrũ aurea lamina plumbea v e seu cuiuslibet metalli oculorũ obtutibus imponatur: differentiam cecitatis non facit preciositas metallorum. Habemus sane ire ministerium satis cõmode nobis insertum: ad quod solum eaʒ recipere vtile nobis est ac salubre: cum contra lasciuientes cordis nostri motus indignãtes infremimus: τ ea que agere cõfundimur coram hominib⁹ vel proloqui: in latebras ascendisse nostri pectorꝭ indignamur: angelorũ scilicet ac dei ipius presentiã vbiq̧ τ omia penetrantis: oculumq̧ eius tota formidine tremiscentes: quẽ nequaq̃ possũt conscientie nostre latere secreta.

In quo tantũmodo nobis ira sit necessaria: vł quibus beati dauid exemplis ira salubriter assumat: Ca. VII.

Et certe cũ contra hancipsam iram cur nobis aduersus fratrem irrepserit cõmouemur: τ irati letales instigatiões ei⁹ extrudimus: nec in abditis pectoris nrĩ noxias eã latebras habere pmittim⁹. Taliter nos irasci etiã ille ꝓpheta docet: qui intantũ hanc e suis abegerat sensibus: vt ne inimicis quidem pro prijs τ quidẽ a deo sibi traditis maluerit reddere talionẽ: Irascimĩ in/
Ps.4. quiens τ nolite peccare. Ille eñ cuʒ aquã de cisterna bethleemitica cõcupisset: eamq̧ a viris fortibus per medias hostium cateruas suscepisset: allatam protinus effudit in terram: et ita voluptuosam concupiscentie passionẽ iratus extinguens: libauit eam domino: τ cupiditatis sue desideriũ non expleuit: dicens: Propitius sit mihi dominus ne faciam hoc. Num 2.Re.23
sanguinẽ hominũ istorum qui profecti sunt: τ animarũ periculũ bibam? Uel cum semei in regem dauid audiente eo lapides τ maledicta corã oĩbus irrogaret: velletq̧ abisai fili⁹ saruie princeps militũ conuitij regalis vltionem truncatione capitis ei⁹ explere: beatus dauid aduersus diram suggestionem eius indignatione pia cõmotus: humilitatis modũ τ patiẽtie rigorem incõcussa lenitate seruauit: dicens. Quid mihi τ vobis filij
saruie? Dimittite euʒ vt maledicat. 2.Re.16
Dominus eñ precepit ei vt malediceret dauid. Et quis est qui audeat dicere quare sic fecerit? Ecce fili⁹ meus qui egressus ẽ de vtero meo querit aĩam meã: quanto magis nunc filius gemini. Dimittite eũ vt maledicat: iuxta p̃ceptũ domini: si forte respiciat dominus afflictionẽ meam: τ reddat mihi bonũ pro maledictione hac hodierna.

De ira aduersus nosmetipsos suscipienda: Ca. VIII.

Iubemur itaq̧ irasci salubriť: sʒ nobismetipis ac suggestiõibus accedẽtib⁹ prauis: τ ñ peccare ad effectũ scʒ eas noxiũ pducentes. Deniq̧ hũc eñdẽ sensũ euidẽti⁹ explanat vsiculus sequens: Que dicitis in cordibus vestris: in cubilib⁹ vt.s.
vestris cõpũgimini: id est quecunq̧ in cordibus vestris ingruentibus repentinis ac lubricis instigationibus cogitatꝭ: ꝯsilij moderatiõe oẽm strepitũ τ pturbationẽ furoris amouentes: velut ĩ cubili q̃etis positi: cõpunctõe saluberrima emẽdate atq̧ corrigite. Deniq̧ btũs apl's vs⁹ hui⁹ vsiculi testimõio: cũ dixisset: Irascimĩ τ nolite peccare: sbiũxit: Sol ñ occidat sup iracũdiã vrãʒ: neq̧ detꝭ locũ Eph.4.

diabolo. Si noxiũ est sup iracundiã
nostrã occidere solem iusticie: ⁊ irati
ꝯfestim locũ diabolo damꝰ in corde
nostro: quō supius p̃cipit vt irasca-
mur: dicẽs: Irascimĩ ⁊ nolite pecca-
re? Nōne euidẽter h̄ dicit: irascimini
vitijs ⁊ furori vestro: ne cōhibẽtibꝰ
vobis sol iusticie christꝰ incipiat ꝓ-
pter iracũdiã vestrã mẽtibꝰ obscura
tis occidere: ⁊ discedẽte illo locũ dia
bolo in vestris cordibus p̃beatis?

De quo sole dicatur vt nō occidat super iracundiã vestram: Ca. IX.

De quo sole ꝑ ꝓphetã deꝰ eui-
dẽtiꝰ cōmẽorat ita dicẽs: Ti-
Mal. 4. mẽtibus aũt nomẽ meũ orietᷣ sol iu-
sticie: ⁊ sanitas in pẽnis eiꝰ. Qui rur
sus petōribꝰ ⁊ pseudo ꝓphetꝭ illisqꝫ
q̄ irascuntᷣ: occidere d̄r in medio die:
Amos. 8 dicẽte ꝓpheta. Occidet eis sol ĩ me-
ridie. Uel certe scd̄m tropicũ sensuꝫ:
νουσ mẽs: id est noys siue rō que ꝓ eo qd̄
oẽs cordis cogitatiōes discretiōesqꝫ
perlustret: sol merito nũcupatᷣ: ire vi
tio nō extinguatᷣ: ne eadẽ occidente:
ꝑturbationũ tenebre cũ auctore suo
diabolo vniuersũ nostri cordis occu
pẽt sensũ: ⁊ tenebrꝫ ire possessi: velut
in nocte ceca: q̄d nos oporteat agere
ignoremꝰ. Tali sensu hũc apl̄i locũ ĩ-
stitutis senioꝝ traditũ nob̄: qꝛ neces-
se fuit quẽadmodũ de ira sentirẽt di
cere: licet lōgiore sermōe ꝓtulimꝰ q̄
eã nec ad momẽtũ quidẽ cor nostrũ
penetrare permittũt: illō euãgelij oĩ-
modis obseruãtes: Qui irascitᷣ fra-
tri suo reꝰ erit iudicio. Ceterũ si vsqꝫ
ad occasũ solis licitũ sit irasci: añ fu-
roris satietatẽ ⁊ vltricis ire cōmotio
nẽ: poterũt noxie ꝑturbatiōes exple-
re: q̄ꝫ iste sol ad locũ sui v̄gat occasꝰ.

De his quorũ iracundie ne occasus quidem solis istius modũ ponit: Ca. X.

Quid v̄o dicã de his qd̄ q̄daꝫ
dicere sine mea ꝯfusiōe n̄ pos-
sũ: q̄ꝝ implacabilitati nec hic
quidẽ sol occidẽs terminũ ponit: sed
ꝑ dies eã plurimos ꝓtelãtes: atqꝫ ad
uersus eos ĩ q̄s cōmoti fuerint rãco-
rẽ aĩ reseruãtes: negãt q̄dẽ se v̄bis
irasci: sed re ip̃a ⁊ ope indignari gra
uissime cōprobantᷣ? Nã neqꝫ eos cō
gruo sermōe cōpellãt: nec affabilita
te eis solita colloquũtur: ⁊ ĩ eo se mi
nime delinquere putãt: qd̄ vindictã
sue cōmotiōis nō expetãt: quã tñ qꝛ
ꝓferre palã ⁊ exercere aut nō audẽt
aut certe nō pñt: in suã ꝑniciẽ virus
iracũdie retorquẽtes: cōcoquũt eaꝫ
in corde taciti: ac silentes in semetip-
sis ꝯsumũt: amaritudinẽ tristicie nō
v̄tute aĩ ꝓtinus expellẽtes: sed dige
rentes processu dierũ: ⁊ vtcũqꝫ pro
tempore mitigantes.

Quis hic finis tristicię vel irę sit: vt hoc qd̄ pręualet vnusquisqꝫ perficiat: Ca. XI.

Quasi v̄o non hic finis vnicui
qꝫ vindicte sit: ⁊ abũde q̄s fu
rori ꝓprio vel tristicie satisfe
cerit: si id qd̄ p̃ualet ira instigãte cō
pleuerit: qd̄ hi q̄ꝫ facere noscuntᷣ: q̄
motꝰ suos nō appetitu placiditatis:
sed inopia cohibẽt vltionis: nihil enĩ
inferre ampliꝰ his q̄bꝰ irati sũt: pñt:
nisi vt cũ eis affabilitate solita mini
me colloquantᷣ: aut q̄si ĩ effectu ope-
ris solũmō sit iracũdia moderãda: ⁊
non potiꝰ ab arcanis nostri pectoris
eruẽda: ne tenebrꝫ illiꝰ obscurati: nec
ꝯsilij salubris nec sciẽtie lumẽ admit
tere: sed ne tẽplũ spũssancti habitã-
te in nob̄ spũ iracũdie: nequaqꝫ vale
amus existere. Cohibitꝰ em̄ in corde
furor: astãtes q̄dẽ homines nō offen
dit: sed eque spũssãcti splẽdidissimũ
iubar acsi ꝓlatus: excludit.

Quod ne momentaneã quidẽ irã liceat retẽtari: Ca. XII.

Ut quẽadmodum vl̄ ad mo-
mentũ vult eã dñs retẽtari: q̄
nec sacrificia quidẽ spiritalia
orōnũ nostrarũ ꝑmittit offerri: si vel
aliũ ꝯtra nos aliquid rãcorꝫ habere

matth. 5. cognoscimus: dicens: Si ergo offers munus tuum ad altare: et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ad altare: et vade prius reconciliari fratri tuo: et sic veniens offer munus tuum. Quomodo ergo non dicam usque in dies plures: sed vel usque ad occasum solis isti permittimur contra fratrem retinere tristiciam: qui ne illo quidem aliquid habente adversum nos: orationes nostras deo offerre concedimur: quibus precipitur ab apostolo: Sine intermissione orate. Et: In
1. thes. 5. omni loco levantes puras manus sine ira
1. Tim. 2. et disceptatione. Superest igitur ut aut tamquam orem numquam huiuscemodi virus retinentes in cordibus nostris: et apostolico huic precepto sive evangelico quo indesinenter et ubique iubemur orare simus obnoxii: aut si nosmetipsos circumvenientes precem fundere contra eius interdictum presumimus: non orationem domino: sed rebellionis spiritus contumaciam nos eidem noverimus offerre.

De reconciliatione fraterna: Ca. XIII.

Et quia plerumque seu lesos fratres et contristatos contemnimus: vel certe non vitio nostro dicentes eos offensos despicimus. Viarum medicus et occultorum cognitor: occasiones iracundie volens radicitus a cordibus nostris evellere: non solum si lesi fuerimus iubet nos remittere et reconciliari fratribus nostris: nullamque adversus eos iniurie seu lesionis memoriam retinere: sed etiam si illos adversum nos seu iuste seu iniuste habere aliquid noverimus: Similiter precipit ut munus nostrum relinquentes: id est: compescentes orationes nostras: ad corporis satisfactionem tendere festinemus: et ita fratris curatione premissa orationum nostrarum munera illibata deferre. Non enim ita nostris obsequiis communis omnium dominus delectatur: ut quod in uno acquirit perdat in altero dominante tristicia. In cuiuslibet namque dispendio unum patitur detrimentum: qui eodem modo omnium famulorum suorum salutem desiderat et expectat. Et iccirco eque habente adversum nos fratre: inefficax erit oratio nostra ac si nos adversum eum tumenti spiritu indignationis amaritudinem reservemus.

Quod vetus quoque lex iram non tantum de effectu sed etiam de cogitatione convellat: Ca. XIIII.

Sed quid diutius preceptis evangelicis atque apostolicis immoramur: cum etiam vetus lex que aliquid habere remissionis videtur: hec eadem precaveat: dicens: Ne oderis fratrem tuum in corde tuo. Et iterum: Non eris memor iniurie civium tuorum. Et rursum: Itinera eorum qui memoriam retinent malefacti in mortem. Levit. 19 Ibidem.
Vides et ibi nequiciam non in opere tantum sed etiam in arcanis cogitationibus resecari: cum de corde odium et iniurie non solum retributio: sed etiam ipsa memoria radicitus iubeatur evelli.

De superflua secessione eorum qui ab inemendatis moribus non recedunt: Ca. XV.

Interdum superbia vel impatientia superati: cum incomditos mores nostros atque inordinatos volumus emendare: solitudinem nos desiderare conquerimur: tamquam ibi nullis nos concitantibus illico virtutem patientie reperturi: excusantes negligentiam nostram: causasque commotionis non nostra dicentes impatientia sed fratrum vitio generari. Dumque in alios erroris nostri vertimus causas: numquam ad patientie ac perfectionis calcem valebimus pervenire.

Quod tranquillitas cordis nostri non in alterius arbitrio: sed in nostra debeat dicione consistere: Ca. XVI.

Summa igitur emendationis ac tranquillitatis nostre non est in alterius arbitrio collocanda quod nequaquam nostre libiacet potestati: sed in nostra potius dicione consistit. Itaque ut non irascamur: non debet ex alterius perfectione: sed ex nostra virtute descendere: que non aliena patientia: sed propria longanimitate conquiritur.

Quo studio eremum debeamus expetere: et qualium inibi

sit pꝛofectus: Ca.XVII.

Oꝛro eremū pfectos oīqꝫ vi/
p tio curatos opoꝛtet expetere:
⁊ excoctis ad purū in ꝯgrega/
tiōe fratrū vitijs:nō pusillanimitatꝭ
ꝓfugio:sed diuine ꝯtēplatiōis ob/
tentu:⁊ desiderio intuitꝰ sblimioꝛis
intrare:q̄ nō nisi in solitudine a pfe/
ctꝭ solūmō poterit appꝑhēdi. Quecū
qꝫ eñ vitia incurata in eremū detu/
lerimus:opta in nobis ⁊ nō abolita
sentient. Solitudo nāqꝫ sicut nouit
emēdatis moꝛibꝰ ꝯtēplationē puris/
simaꝫ reserare:⁊ intuitu sincerissimo
spiritaliū sacramentoꝝ sciam reuela/
re:ita eoꝝ q̄ minus emēdati sunt: vi/
tia nō solū seruare:verūetiā exagge
rare ꝯsueuit. Tādiuqꝫ sibi patiēs q̄s
videt ⁊ hūilis:donec nullius hoīm
cōmisceat ꝯsoꝛtio:ad naturā pristi/
nā mox reuersurꝰ cū interpellauerit
cuiuslibet cōmotionis occasio:emer/
gūt quippe ex eo cōfestim vitia q̄ la/
tebāt:⁊ velut equi infrenes certatiꝫ
e[…]uis repagulis ocio longioꝛe nutri/
ti:acrius ad pniciē aurige ꝓprij fero
tiusqꝫ ꝓrūpūt. Magis eñ exercitio
vsuqꝫ hūano cessante efferant in no
bis vitia:nisi fuerint ante purgata.
Ipamqꝫ vmbrā patiē quā posside/
re imaginarie pmixti fratribꝰ saltē ꝓ
eoꝝ reuerentia ⁊ nota publica vide/
bamur:desidia securitatꝭ amittimꝰ.

Quaꝫ cōparatiōe estimandi sint q̄ tūc tantū patiētes sūt cum a nemine pꝛouocātur: Ca.XVIII.

Uasi xpo vniūsa virulēta ser/
q pentiū genera vl̄ feraꝝ cū in
solitudine suisqꝫ cubilibus im
moꝛāt nō noxia pseuerent:nec tñ ex
eo ꝓnūciari pñt inoxia: qꝛ nulli no/
ceāt. Hoc eñ eis nō affectꝰ bonitatꝭ
sꝫ necītas solitudinis ꝯfert. Que cū
ledēdi nacta fuerint copiā: in semet/
ipis recōditū virꝰ ⁊ aīe feritatē ꝓti
nus egerūt atqꝫ demōstrāt. Idqꝫ p/
fectionē q̄rētibꝰ nō sufficit ꝯ hoīem
nō irasci. Meminimꝰ eñ in solitudi
ne cōmoꝛātibꝰ nob ꝯ calamū: cū aut
grossitudo eius aut exilitas displice
ret: ꝯ ve scalpellū cū incidēda hebe/
ti acie segniter execaret: ꝯtraqꝫ silicē
si foꝛte ex ea festinātibꝰ nobis ad le/
ctionē tardius scintilla ignis emicu/
it:ita īdignatiōis irrepsisse motū: vt
nō al's pturbationē mētis q̄ vl' ꝯ in/
sensibiles materias: vel certe adūsus
diabolū maledictiōe ꝓlata: digerere
atqꝫ euapoꝛare possemꝰ. Quāobreꝫ
ad pfectiōis dūtaxat rōnē nō satꝭ ꝓ
derit abesse hoīes in q̄s ira mouea/
mur: cū si patiā pꝰ īter frēs nō fuerit
acq̄sita: etiā erga res mutas spēsqꝫ mi
nutas exerceri sil'r iracūdie possit af/
fectus: q̄ resideēs in coꝛde nr̄o: nec in
gē nos possidere trāq̄llitatis statuꝫ:
nec residuis vitijs carere pmittet: ni
si foꝛte in eo putemus cōmotiōibus
nr̄is lucrū aliq̄d vel remediū cōpa/
ri: q̄ maledictōibus vl' iracūdie nr̄e
minime res inaīate muteqꝫ rñdeant:
⁊ intēperantiā coꝛdis nostri ad ma/
ioꝛē nequaq̄ ꝓuocēt exardescere fu/
roꝛis insaniam.

De āputāda ira scd̄m euā/gelium: Ca.XIX.

q Uapꝛopt si illā sūmā diuini
pmij cupimꝰ adipisci: de q̄ dr̄:
Btī mūdo coꝛde: qm̄ ipi deū vide/
būt: nō solū e nostrꝭ actibꝰ hec āpu/ matth.5.
tāda ē: sꝫ etiā de internis aīe radici/
tus extirpāda. Nō eñ valde ꝓderit
iracūdie cohibitꝰ furoꝛ ī xbo nec in
effectū ꝓlatꝰ: si illū arcanis pectoꝛꝭ
nostri deꝰ quē secreta nō latēt coꝛdi/
um inesse psperexerit. Radices eñ vi/
tioꝝ potiꝰ excidi p̄cipit euāgelicꝰ ser
mo qꝫ fructꝰ: q̄ ꝓculdubio euulsis fo
mitib nequaqꝫ vlteriꝰ pullulabunt:
atqꝫ ita mēs poterit iugit in oī patiē
tia ⁊ sāctitate durare: cū hec nō d̄ su
pficie opatiōis ⁊ actuū: sꝫ de cogita/
tionū fuerint euulsa penetralibꝰ. Et
iō ne homicidiū ppetret: ira odiūqꝫ
succidit: sine q̄bus homicidij crimen

Matth.5. nullo mō valebit adimitti. Qui irascit cū fratri suo reus erit iudicio: et q odit fratrē suū homicida ē: i eo scz qz eū corde cupiat interire: cui9 cruorē ꝓpria manu vel telo apud hoīes minime fudisse cognoscit. Affectu ire homicida ꝓnūciat a dño: q nō solū ꝓ opatiōis effectu: sz etiā ꝓ volūtatis ac voti desiderio: vnicuiqz aut pmiū reddit aut penā: sm illō qd ipe
Esa.66. loquit p ꝓphetā: Ego aūt opa eorū et cogitatiōes eoꝝ venio vt ꝯgregez cū oībus gētib9 et linguis. Et apls.
Ro.2. Inter se inuicē cogitatiōib9 accusātibus aut etiā defendētibus: in die q iudicabit deus occulta hoīm.

In eo qd in euāgelio scptū ē: Qui irascitur fri suo: vtꝝ recipiendū sit qd adiectū ē sine causa: Ca.XX.

Sciendū tñ in eo qd i qbusdā exēplaribus īuenit: Qui irascit fratri suo sine cā: re9 erit iudicio: supfluū eē sine causa: et adiectū eē ab his q amputādā irā ꝓ iustis causis minime putauerūt: cuz vtiqz nullus qualibet absqz rōne cōmot9: sine cā dicat se irasci. Quā obrē apparet ab eis adiectū q ꝓpositū nō itellexerūt scripture volētis fomitē iracūdie oīmodis āputare: nullā qz indignationis occasionē penit9 reseruare: ne dū iubemur irasci cū cā: etiā sine cā irascēdi nobis intromittat occasio. Finis eñ patiētie nō in irascēdo iuste: sz penit9 nō irascēdo ꝯsistit. Licet a qbusdā hoc ipm qd dr sine cā: ita interptari sciā: qz scz sine cā irascat is cui expetere vltionē irato nō liceat. Melius tamē est ita tenere: vt et nouella exemplaria multa et antiq omnia inueniuntur esse pscripta.

Remedia qbus irā de cordib9 nostris eradicare possimus: Ca.XXI.

Quapropt athletā christi legitime decertātē: iracūdie mot9 radicit9 oportet euellere. Cui9 morbi hec erit medicina pfecta: vt primitus credamus nullo mō siue iustis siue iniustis ex causis licere nobis irasci: sciētes nos discretiōis lumē: rectiqz ꝯsilij firmitatē: ipam qz honestatē: et iusticie moderamina ptin9 amissuros: si principale cordis nrī lumen eius fuerit tenebris obscuratū. Tuz deinde puritatē mētis nostre mox pturbandā: tēpluqz cā sctī spūs effici oīno nō posse: iracūdie in nobis spū cōmorāte. Postremo vt cogitemus nequaqz licere nob orare: nec iratos fūdere pces ad deū. Et p oībus īcertū statū ꝯditiōis hūane p oculis habētes: qtidie nos credamus e corpe migraturos: nihilqz nob ꝯtinētia castitatis: nihil abrenūciatiōe oīm facultatū: nihil diuitiaꝝ ꝯtēptu: nihil ieiunioꝝ vigiliarūqz laboribus cōferendū: qbus ꝓpter iracundiā solā et odiū ab vniuersitatis iudice supplicia promittuntur eterna:

Explicit de spiritu irę liber octauus.

Incipit ānotatio caplorū libri noni de spū tristicię.

x In quo tantũmodo sit nobis tristicia vtilis.
xi Quẽadmodũ discernat̃ q̃ sit vtilis ac ẽm deũ tristicia et q̃ diabolica atq3 mortifera.
xii Qr absq3 illa salutari tristicia q̃ trib⁹ mõis generat̃ oĩs tri sticia tã q̃ noxia ẽpellẽda sit.
xiii Remedia qb⁹ tristiciã õ cordi b⁹ nr̃is extermiare possim⁹.

Explicit ãnotatio caplorũ.

Incipit liber nonus de spiritu tristicie:

Proemiale Ca.I.

Quinto nobis certamine edacis tristicie stimuli retũdendi sũt. Que si passim p singulos incursus τ icertos ac varios casus obtinẽdi aĩm nostrũ habuerit facultatez: ab oĩ nos p momẽta singula sepat diuine ɔtẽplationis intuitu: ipãmq3 mentẽ ab vniuerso puritatis statu deiectã fũdit⁹ labefactat ac deprimit. Nõ orõnes eã explere cũ solita cordis alacritate pmittit: nõ sacrarũ lectionũ sinit remedijs icubare: tranq̃llũ q3 ac mitẽ f̃rib⁹ eẽ nõ patit̃: τ ad cũcta opationũ vl' religiõis officia ipatientẽ τ asperã reddit: oĩq3 pdito salubri cõsilio τ cordis ɔstantia pturbata: velut amentẽ fac̃ τ ebriũ sensũ: frangitq3 τ obruit desperatione penali.

Qua cautiõe morbus tristicie sit curãdus: Ca.II.

Quãobrẽ nõ minore prospectu si spiritalis agonis certamina legitime cupim⁹ desudare: hic q3 nobis curãd⁹ ẽ morb⁹. Sic eñi tinea vestimẽto τ v̾mis ligno: ita tri- proũ.25. sticia viri nocet cordi. Sat' euidẽter ac pprie vim noxij huius ac pnciosi vitij spiritus diuinus expressit.

Quã cõgnitiõnẽ habeat aĩa que tristicie morsib⁹ deuoratur: Ca.III.

Estimẽtũ nãq3 tinearũ esu atv tactuz: nulli⁹ pcij vel honesti vs⁹ poterit vlteri⁹ hr̃e cõmercij. Itidẽq3 lignũ v̾mib⁹ exaratũ: ñ iã ad ornatũ vel mediocris edificij: s3 ad cõbustionẽ ignis merebitur deputari. Ita igitur τ aĩa q̃ edacissimis tristicie morsib⁹ deuorat̃: iutilis erit vel vestimẽto illi pontificali: qd vnguẽtũ spũssancti de celo descẽdẽs: p̾us in barbã aarõ: deinde in orã suaz solere suscipe sancti dauid vaticinio phibet̃: ẽm illud: Sic vnguẽtũ i capite: qd descendit in barbã aarõ: qd Ps.132 descẽdit in orã vestimẽti ei⁹. S3 nec ad structurã tẽpli illi⁹ spiritalis atq3 ornatũ poterit ptinere: cui⁹ paul⁹ architectus sapiẽs posuit fũdamẽta: dicens. Uos estis tẽplũ dei: τ spũs dei habitat in vob̃. Cui⁹ q̃lia sint ligna: 1. Cor.3 spõsa describit i cãtico cãticorũ: Tra Cant.1. bes iquiẽs nr̃e cupssus: tigna domorũ nr̃arũ cedri. Et iccirco huiuscemodi ad tẽplũ dei lignorũ genera deligũtur: q̃ sũt τ bone fragrantie τ ipu tribilia: q̃q3 nec corruptele vetustat: nec esui vermiũ valeãt subiacere.

Unde vel quib⁹ modis tristicia gignatur: Ca.IIII.

Nõnũquã tamẽ ire pcedenn tis vitio subsequi seu concupiscentie lucri vel cuiusdã minus indepti generari solet: cum se harum rerũ quadã sp̃e mẽte concepta quis viderit excidisse. Interdũ v̾o etiam nullis existentibus causis quibus ad hãc labẽ corruere puocemur: inimici subtilis instinctu: tanto repẽte merore deprimimur: vt ne charorũ quidẽ ac necessariorũ nostrorũ aduentuz solita suscipe affabilitate possimus: τ quicquid ab eis competenti fuerit confabulatione platũ: importunũ z nobis ac superfluũ iudicet̃: nullaq3 a nobis reddat̃ eis grata responsio: vniuersos cordis nostri recessus felle amaritudinis occupante.

Quod nō alioꝝ ſ; nr̄o vitio cōmotiones excitentur in nobis: Capi. V.

v Nde manifeſtiſſime cōprobat̄ nō ſemꝑ nobis aliorum vitio cōmotionū ſtimulos excitari: ſed potius noſtro qui reconditas in nobiſmetipſis habemus offenſionū cauſas ac ſeminaria vitioꝝ: que cū mentē noſtrā temptationū imber alluerit: in germina confeſtim fructuſq; prorumpunt.

Quod nllūs repētino lapſu corruat: ſ; paulatim ꝓlōgā incuriā recidēs pereat: Ca. VI.

n Unq; em̄ quis alteriꝰ vitio laceſſitus peccare cōpellitur ſi repoſitā materiē delictoꝝ in ſuo corde nō habeat. Nec tūc ſubito quiſpiā deceptus eſſe credēdus eſt: cū cōſpecta mulieris forma ī baratrū ↄcupiſcētie turpis inciderit: ſ; potius occultos ac latētes medullitus morbos occaſiōe viſus in ſuꝑficiem tunc fuiſſe ꝓductos.

Quod nō ſint fratꝝ deſerenda ↄſortia vt ꝑfectio cōq̄rat: ſ; patientia iugiter excolenda: Capi. VII.

i Deo q; creator omniū deus opificij ſui curationē ꝑ omnibus noſcēs: ⁊ q2 nō in alijs ſ; in nobiſmetipſis offenſionū radices cauſeq; ↄſiſterēt: nō deſerenda precepit fratrū ↄſortia: nec vitari eos quos leſos a nobis vel a quibꝰ nos arbitramur offenſos: ſed deliniri iubet: ſciens ꝑfectionē cordis nō tam ſeparatione hominū q̄ꝫ patiētie virtute ↄquiri. Que firmiter poſſeſſa: ſicut poteſt nos etiam cū his qui oderunt pacē pacificos ↄſeruare: ita ſi parata nō fuerit ab his quoq; qui ꝑfecti ac meliores nobis ſunt facit iugiter diſſidere. Occaſiōes em̄ cōmotionū ob quas eos quibꝰ iungimur deſerere feſtinamus: in cōuerſatiōe humana deeſſe nō poterūt: ⁊ iccirco triſticie cauſas ob q̄s a prioribus ſeparamur: nō euadimꝰ ſ; mutamꝰ.

Quod ſi mores nr̄os emendatos habuerimus: poſſit nobis cum omnibus conuenire: Ca. VIII.

p Rocurādū itaq; nobis eſt vt noſtra potiꝰ emēdare vitia: et mores corrigere feſtinemꝰ. Que ꝓculdubio ſi fuerint emēdata: non dicā cū hoībus ſ; etiā cū feris ⁊ beluis facillime nobiſ ↄueniet: ſ;m illō quod in libro btī Job dicit: Beſtie Job. 5.
em̄ terre pacate erūt tibi. Extrīſecus quippe veniētia nō verebimur offēdicula: nec vlla poterūt ſcādala nobis deforis inferri: ſi ī nobiſmetipſis intus radices eoꝝ recepte inſerteq; nō fuerint. Pax em̄ multa diligēti- Ps. 118
bus nomē tuū domine: ⁊ nō eſt illis ſcandalum.

De alio genere triſticie q̄d deſperationem ſalutis importat: Capi. IX.

e Et etiā aliud deteſtabilius triſticie genus: qd̄ nō correptionē vite nec emēdationē vitioꝝ: ſ; ꝑniciosiſſimā deſperationem aīe inijcit delinquēti. Qd̄ nec cain fecit poſt fratricidiū penitere: nec iudā poſt traditionē ad ſatiſfactiōis remedia feſtinare: ſ; ad ſuſpēdiū laquei ſua deſpatiōe ptraxit.

In quo tantūmō ſit nobis triſticia vtilis: Ca. X.

i Deo q; vtilis nobis vna re tantū triſticia iudicāda eſt: cū hanc vel penitudine delictorum: vel deſiderio ꝑfectionis aſcenſi: vel future beatitudinis ↄtemplatione concipimus. De qua ⁊ beatus apoſtolus: Que ſ;m deum eſt 2. Cor. 7
inquit triſticia penitentiā ad ſalutē ſtabilem operat̄: ſeculi aūt triſticia mortē operatur.

Quẽadmodũ diſcernat̃ q̃ ſit vtilis ac ſcd̃m deũ triſtitia: ⁊ q̃ diabolica atq̃ mortifera: Capi. XI.

ſ Ed illa triſticia q̃ penitentiã ad ſalutẽ ſtabilẽ opat̃: obediẽs eſt: affabilis: humilis: manſueta ſuauis ac patiẽs: vtpote ex dei charitate deſcendẽs: ⁊ ad omnem dolorẽ corporis ac ſpũs ↄtritionẽ: infatigabiliter ſemetipſam deſiderio pfectiõis extendẽs: ⁊ q̃dãmõ leta ac ſpe pfect⁹ ſui vegetata: cunctam affabilitatis ⁊ longanimitatis retinet ſuauitatem: habens in ſemet ipſa oẽs fructus ſpũſſancti q̃s enu-
Gal. 5. merat idẽ apl's: Fructus aũt ſpũs ẽ charitas: gaudiũ: pax: lõganimitaſ: bonitas: benignitas: fides: mãſuetudo: ↄtinentia. Hec xo aſperrima: impatiẽs: dura: plena rancore ⁊ merore infructuoſo ac deſperatione penali: eũ quẽ cõplexa fuerit: ab induſtria ac ſalutari dolore frangẽs ac reuocãs: vtpote irrationabilis ⁊ inc̃cipiens nõ ſolũ orõnis efficaciã: verũ etiam vniuerſos quos prediximꝰ fructꝰ ſpiritales euacuat: quos nouit illa conferre.

Q2 abſq̃ illa ſalutari triſticia q̃ tribꝰ modis generat̃: omnis triſticia tanq̃ noxia repellẽda ſit: Capi. XII.

q Ua ppter abſq̃ illa q̃ vel p ſalutari penitẽtia vel p ſtudio pfectionis vel p deſiderio ſuſcipit̃ futuroꝝ: oĩs triſticia tãq̃ ſecl'i ⁊ que mortẽ inferat: equalit̃ repellenda eſt: ac ſicut fornicatiõis ſpũs vel philargyrie vel ire de nr̃is cordibus penitus extrudenda:

Remedia quibus triſticiam de cordibꝰ noſtris exterminare poſſimus: Capl'm. XIII.

h Anc ẽ pniciosiſſimã paſſionẽ ita de nobis expellere poterimuſ: vt mentẽ noſtrã ſpiritali meditatione iugiter occupatã: futura ſpe ⁊ cõtẽplatiõe repromiſſe btĩtudinis erigamus. Hoc enĩ mõ vniuerſa triſticiaꝝ genera ſiue q̃ ex p̃cedẽti ira deſcendũt: ſiue q̃ amiſſiõe lucri: vel detrimẽti illatiõe nobis adueniũt: ſiue de irrogata generant̃ iniuria: ſiue q̃ de irrationabili mẽtis ↄfuſione pcedunt: ſeu q̃ letalẽ deſperationẽ nob̃ inducunt: valebimꝰ ſuparc: cũ eternarũ rerũ ac futurarũ intuitu ſemp leti atq̃ ĩmobiles pdurãtes: nec caſibus deiecti p̃ſentibus: nec pſperis fuerimus elati: vtraq̃ velut caduca ⁊ mox trãſeuntia ↄtemplãtes.

Explicit de ſpiritu triſticię liber nonus.

Incipit ãnotatio capl'oꝝ libri decimi de ſpũ acidię.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit liber decim⁹ de spiritu acidie: Capitulum. I.

Sextū nobis certamē est quod Greci akediā vocāt: quā nos tedium siue anxietatē cordis possum⁹ nuncupare. Affinis hec tristicie est: et vagis marie ac solitarijs magis experta: et in eremo cōmorantib⁹ infestior hostis ac frequens: maxime circa horā sextā monachum inquietās: vt quedā febris ingruens tēpore prestituto: ardentissimos estus accensionū suarum: solitis ac statutis horis anime inferēs egrotāti. Deniq nōnulli senū: hunc esse pronunciant meridianū demonem: qui in psalmo nonagesimo nuncupatur.

ακηδίαν

Expositio acidie: vel quēadmodū serpat i corde monachi: queve inferat menti dispendia: Capi. II.

Qui cū miserabilem obsederit mentē: horrorē loci: fastidiū celle: fratrū quoq qui cū eo vel eminus cōmoranť: tanq̄ negligentiū ac minus spiritaliū: aspernationē gignit atq contēptū. Ad omne quoq op⁹ qđ intra septa sui cubilis est: facit desidē et inertem. Nō eū in cella residere: nec operā sinit impendere lectioni: nihil q se proficere tanto tempore in eadē cōmorantē crebrius ingemiscit: nec habere se fructum aliquē spiritalē donec fuerit illius cōsortio copulatus conqueriť atq suspirat: et ab omni se dolet spiritali questu inanē: in loco vacuū q cōsistere: vtpote qui cū posset etiā alios regere ac prodesse plurimis: nullum edificauerit: nec quēq̄ institutione sua doctrinaq lucrat⁹ sit. Absentia lōgeq posita magnificat monasteria: loca etiā illa magis ad profectum vtilia et saluti ɔgruētiora describit: consortia quoq ibidē fratrū

suauia et plena spiritali conuersatione depingit. Econtra vniuersa que habentur in manibus aspera: et non solum edificationem nullam esse in fratribus qui morantur in loco: sed nec ipsum quidem victum corporis absque ingenti labore conquiri. Postremo non posse se saluari putat in eo loco durantem: nisi relicta cella cum qua sibi si adhuc in ea fuerit remoratus pereundum erit: exinde semetipsum quantotius asportauerit. Deinde lassitudinem corporis cibique esuriem: quinta sextaque hora tantam suscitat: vt velut longo itinere grauissimoque labore confectus sibimet lassusque videatur: aut quasi refectionem cibi biduano ieiunio triduano ve distulerit. Tum preterea huc illucque anxius circumspectat: et nec fratrem sibi quempiam aduentare suspirat: sepiusque egreditur et ingreditur cellam: ac solem velut ad occasum tardius properantem crebrius intuetur. Et ita quadam irrationabili mentis confusione velut tetra supplетur caligine: omnique actu spiritali redditur ociosus ac vacuus: vt nulla re alia tante oppugnationis remedium: quam visitatione fratris cuiuspiam seu somni solius solatio posse estimet inueniri. Deinde honestas idem mox bus ac necessarias suggerit salutationes fratribus exhibendas: visitationesque infirmorum vel eminus vel longius positorum. Quedam etiam pia ac religiosa dictat officia: illos vel illas debere parentes inquiri: et ad salutandos eos crebrius properari: illam religiosam deuotamque deo feminam: omni presertim parentum presidio destitutam: magnum opus esse pietatis frequentius inuisere: ac si quid ei sit necessarium que a proprijs parentibus negligitur atque despicitur sanctissimum procurari: magisque oportere in his operam pietatis impendi: quam infructuose ac sine vllo profectu in cellula residere.

Quibus generibus monachum superet acidia: Ca. III.

a Sic itaque infelix anima talibus inimicorum machinis impetita: donec acidie spiritu velut ariete validissimo fatigata: aut in somnum discat concidere: aut excussa claustris cellule sue consolationem impugnationis huius visitatione fratris consuescat acquirere: hoc quo vtitur ad presens remedio: paulopost acrius infirmanda. Frequentius enim ac durius aduersarius attemptabit: quem conserto prelio prebiturum cominus sibi terga cognoscit: salutemque sibi non de victoria nec de conflictu sed de fuga sperare peruidet: donec paulatim protractus e cella actum sue professionis incipiat obliuisci: qui non est aliud quam intuitus et contemplatio diuine illius et excellentis super omnia puritatis: que non alibi potest nisi in silentio et iugi celle perseuerantia ac meditatione conquiri: atque ita militie sue fugitiuus ac desertor christi miles effectus: implicet se negocijs secularibus: ei cui se probauit minime placiturus.

Quod acidia excecet mentem ab omni contemplatione virtutum: Capitulum. IIII.

b Cuius egritudinis vniuersa incommoda vno versiculo beatus dauid eleganter expressit: Dormitauit inquiens anima mea pre tedio: id est pre acidia. Proprie satis non corpus dixit sed animam dormitasse. Uere enim ab omni contemplatione virtutum et intuitu spiritalium sensuum dormitat anima: que perturbationis huius telo fuerit sauciata. Ps. 118.

Quod duplex acidia sit impugna: Capi. V.

i Itaque christi verus athleta qui agonem perfectionis cupit legitime decertare: hunc quoque morbum de latebris anime sue festinet extrahere: et ita contra hunc quem nequissimum acidie spiritum vtrobique contendat: vt neque somni telo elisus concidat: neque de monasterij claustris ex

pulsus: q̃uis sub ꝑtextu coloris pij:
fugitiu⁹ abscedat.

Ubi q̃ ab acidia ceperit vin/ ci q̃tin⁹ collabant: Ca. VI.

Q Uēcū q₃ em̄ in q̄libet ꝑte ce/
perit supare: aut tanq₃ inertē
et deditiu₃ sibi patiet̃ absq₃
vllo ꝓfectu spūs in cellula cōmora
ri: aut excussū exinde instabilē dece/
tero reddet ac vagū: ⁊ ad om̄e opus
desidē: cellas fratrū ac monasteria
iugiter faciet circūire: nihilq₃ aliud ꝓ
curare q̃₃ vbi q̄ve colore occasionē
refectiōis future valeat preparare.
A. Mēs em̄ ociosi nihil aliud cogitare
nouit q̃₃ de escis ac vētre: donec iuē
ta q̄nq₃ sodalitate cuiusq̃₃ viri vl̃ fe/
mine eq̄li tepore torpētis: reb⁹ eorū
ac necessitatib⁹ iuoluat̃: ⁊ ita pau/
latim reddat̃ noxijs occupatiōibus
irretitus: vt tanq̃₃ serpentinis spiris
obstrict⁹: nunq̃₃ deinceps ad ꝑfectio
nem ꝓfessiōis antique se valeat eno
dare.

Testimonia apostoli cōtra spiritum acidie: Ca. VII.

H Unc morbū q̄ de acidie spiri
tu nascit̃: btūs apl̃s vt ver⁹
ac spiritalis medicus: vl̃ tūc
iam ɔspiciēs serpere: vel emersurū
int̃ monachos: scto spū reuelāte ꝑ/
spiciēs: salutarib⁹ ꝑceptoꝝ suorum
medicamētis ꝑuenire festinat. Thes
salonicēsib⁹ em̄ scribēs: ⁊ primo vt
peritissim⁹ quidā ꝑfectusq₃ medic⁹:
infirmitatē susceptoꝝ blāda leniq₃
verbi curatōe fomētās: ac de chari/
tate incipiēs eosq₃ in ea ꝑte collau/
dās: quūsq₃ letale vuln⁹ leniore re/
medio delinitū: deposita tumoris in
dignatiōe: facili⁹ medicamīa auste/
1. Thes/ salo. 4. riora sustineat: ita ait: De charitate
aūt fraternitatis nō necesse habem⁹
scribere vobis. Ipsi em̄ a deo edocti
estis: vt diligatis inuicē. Etem̄ faci/
tis illud in om̄es fratres in vniuer/
sa macedonia. Premisit laudis fo/
mēta lenia: fecit coꝝ aures ad curā
A. mēs. ociosi

salutaris verbi placidas ⁊ paratas:
Rursum infert: Rogam⁹ aūt vos fra
tres: vt abūdetis magl̃. Adhuc eos
blanda xboꝝ lenitate demulcet: ne
forte necdū aptos ad ꝑceptionē ꝑ/
fecte curatiōis iueniat. Quid ē qđ
rogas apl̃e: aut in q̄ abūdent magl̃.
sc₃ in charitate: de qua supius dixe/
ras: de charitate aūt fraternitatl̃ nō
necesse habemus scribere vobis? Et
quid necesse ē vt dicas eis. Rogam⁹
aūt vos vt abūdetis magis: q̄ super
hac re ne scribi quidē sibi aliq̄d indi
gēt: cū ꝑsertim ⁊ inferas causam ob
quā hoc ipso nō egeāt dicēs: ipi em̄
vos a deo docti estis vt diligatis in/
uicē. Tertiū q₃ maius adijcias: qđ
nō solū a deo edocti sint: verūetia₃
cōpleāt ope q̄ docent̃? Etem̄ facitl̃
illud inq̄s nō in vno tantū vl̃ duo/
bus sed in oēs frēs: nec in vros tan/
tūmodo ciues vel notos: sed ī vni/
uersa macedonia. Dic igit̃ tandem:
quid ē qđ tātopere h̄ ꝑmittis? Ite/
rū infert: Rogam⁹ aūt vos fratres:
vt abūdetis magis. Et vix aliqñ in
id qđ olim moliebat̃ erūpit: Et ope
rā detis: vt quieti sitis. Dixit primā
cāni: deinde infert secūdā: Et vt ve
stra negocia agatis. Tertiam q₃: Et
operemini manib⁹ vestris: sicut ꝑce
pim⁹ vobis. Quartā: Et vt hone/
ste ambuletl̃ ad eos q̄ foris sūt: Fo/
ris sūt scilicet qui seclo viuūt. Qui
tam: Et nulli⁹ aliq̄d desideretl̃. Ec/
ce illa cūctatio quā tātis ꝓferre ꝓ/
emijs differebat: q̄d in eius pectore
parturiebat agnoscit̃. Et operā de/
tis: vt quieti sitis: id est ī vestris cel
lulis cōmorātes: nec diuersis rumo
ribus qui solēt ociosoꝝ votis vel fa
bulis generari: inquieti effecti: alijs
quoq₃ inquietudines inferatis. Et
vt vestra negocia agatis: nō vestra
curiositate act⁹ mūdi velitis inq̄re/
re: ac diuersoꝝ ɔuersatiōes explorā
tes: opa vestra nō ad correctionem
vestrā seu virtutū studia: sed ad de
tractiones fratrū velitis impēdere.

Et opemini manibꝰ vestris sicut pre
cepimꝰ vobis. Ut illa fierent q̄ mo/
nuerat supius ne agerēt: id est ne in/
quieti essent: ꝛ aliena curarent ne/
gocia: vel inhoneste ambularēt ad
eos qui foris sūt: vł alteriꝰ aliquid
desiderarēt: nunc intulit dicens: Et
operemini manibꝰ vestris sicut p̄ce/
pimus vobis. Ut em̄ illa fierēt q̄ su
perius rep̄hēdit: ociū cām̄ esse eui/
denter exp̄ssit. Nullus em̄ potest vł
inquietꝰ esse: vel aliena curare nego
cia: nisi qui operi manuum suaꝝ nō
acquiescit insistere. Quartū q̄ʒ in/
tulit morbū qui ex hipso ocio nasci/
tur: id est vt inhoneste nō ambulēt:
dicens: Et vt honeste ambuletis ad
eos qui foris sunt. Nūq̄ȝ potest nec
apud eos quidē qui secli hoīes sūt
honeste incedere: qui neq̄ȝ claustrī
celle ꝛ opi manuū suaꝝ inherere cō
tentus est: ſ͡ necesse est eū inhonestū
esse dū necessaria victꝰ requirit: ad/
ulatiōi q̄ʒ operā dare: nouitates eti/
am rumoꝝ sectari: causaꝝ fabularū
q̄ȝ occasiōes cōquirere: ꝑ quas sibi/
metipi aditū paret ac facultatē qua
diuersoꝝ domos valeat penetrare.
Et nullius aliq̄d desideretꝭ. Nō po/
test nō alienis donis ꝛ muneribꝰ in
hiare: q̄ nō delectatꝰ pio quieto q̄ȝ la
bore operis sui: q̄tidiani victus pa/
rare substantiā. Uidetis tot causas
tam graues ac turpes vniꝰ vitij: id
est ociositatis labe generari? Deniq̄ȝ
hosipsos quos in ep̄la p̄ma molli fo
uerat palpitatiōe xboꝝ: qualiter in
scd̄a velut q̄ nō ꝓfecissent ad mol/
liora remedia: austerioribꝰ quibus/
dam ꝛ causticis medicamētis sana/
re aggrediꝰ: nulla q̄ȝ iā mitiū xboꝝ
fomēta p̄mittit: nō vllā tenerā vo/
cē ac blandā: vt ibi: Rogamꝰ autē
vos fratres: ſ͡ Denūciamꝰ vob̄ fra/
2. Thes/ salo. 4. 3 tres in noīe dn̄i nostri Jesu christi:
vt s̄btrahatꝭ vos ab omni fratre am
bulante inordinate. Ibi rogat: h̄ de/
nunciat. In illa blādientis affectus:
in hac obtestantis seueritas ꝛ minā/
tis: Denunciamꝰ vob̄ fratres. Quia
prius rogantē ꝯtempsistis audire:
saltē nūc denunciationibꝰ obedite.
Ipsam q̄ȝ denunciationem nō nudo
xbo: sed cū obtestatōe noīs dn̄i no/
stri Jesu christi terribilem infert: ne
forte simplicē velut humana voce
prolatā rursum ꝯtemnerēt: nec ma/
gnopere ducerēt obseruādā. Statī
q̄ȝ vt peritissimus medicus: putribꝰ
mēbris quibꝰ leni medicamēto reme
diū ferre nō potuit: mederi spiritałr
ferri incisiōe ꝑtemptat: vt subtraha/
tis vos inquiēs ab omni fratre am/
bulante inordinate ꝛ nō ſm tradi/
tionē quā acceperūt a nobis. Itaq̄ȝ
ab his qui vacare operi nolūt: iubet
subtrahi: ꝛ velut mēbra ocij corru/
pta putrediīe ꝯsecari: ne inertie mor
bus velut letale cōtagiū: etiā sanas
mēbrorū partes tabo serpēte corrū
pat. Dicturus q̄ȝ de his qui operari
manibꝰ suis nolūt ꝛ panē suū cū si/
lentio mādu care: a quibꝰ etiā preci/
pit subtrahendū: qualibꝰ eos a prin
cipio opprobrijs inurat attendite.
In primis inordinatos dicit: nec ſm
suā traditionē ambulare: alijs ver/
bis ꝯtumaces eos vtpote qui nollēt
iuxta institutionē eiꝰ incedere: ꝛ in/
honestos esse designās: id est nō ꝓ/
cessionis: nō visitatiōis: nō xbi: nō
temporis oportunitatē cōgruā ho/
nestā q̄ȝ sectātes. Omnibꝰ enī istis
vitijs inordinatū quēq̄ȝ necesse est
subiacere. Et nō ſm traditionē quā
acceperūt a nobis. Et ī hoc rebelles
eos quodāmō ꝛ ꝯtēptores notat: q̄
traditionē quā accepeꝛt ab eo tene/
re ꝯtemnerēt: nec imitari vellent id
qd̄ magistrū nō solū verbo docuis/
se meminerint: sed etiā opere noue/
rint ꝑfecisse. Ipsi em̄ scitis quemad
modū opteat imitari nos. Immanē
cumulū rep̄hēsiōis exaggerat: cū h̄
eos asserit nō obſuare qd̄ ꝛ mēorie
eoꝝ inhereat: ꝛ ad imitādū nō solū
xbo instruēte didicerint: ſ͡ etiā exē
plo opeꝝ ꝓuocāte susceperint.

Qꝫ necesse sit inquietū esse eum qui opere manuum suarum non vult esse contentus: Caplm. VIII.

q Uia nō inquieti fuimus inter
Ibidem. vos. Cū se vult inquietum inter eos nō fuisse ꝑ opis exercitiū cōprobare: eos qui opari nolūt abūde notat ociositatis vitio inquietos semꝑ existere. Neqꝫ gratis panē mādicauim⁹ ab aliquo. Per singula verba increpationis auxesin facit doctor gentium. Predicator euangelij dicit se nō gratis panē ab aliquo mādicasse: qui nouit dominū pcepisse: vt Qui euāgeliū denūciāt d euāgilio viuāt. Et rursū: Di-
Matt.10 gnus est operarius cibo suo. Cū itaqꝫ nō gratis qui euangeliū pdicabat: tam sublime ac spiritale op⁹ exercēs: cibū sibi dñice iussiōis auctoritate psumeret: q̄d nos faciem⁹ quibus nō solū nulla pdicatio vbi cōmissa est: ſ nec vlla quidē nisi aīe nostre soli⁹ cura mandať? Qua fiducia ociosis manibus gratis panē comedere audebim⁹: quē vas electiōis euāgelica sollicitudine ⁊ pdicatōe ɔstrict⁹: sine ope manuū comedere nō presu-
Ut.s. mit? Sed in labore inq̄t ⁊ fatigatione nocte ⁊ die opantes: ne quem vestrū grauarem⁹. Adhuc additamenta sue castigationis exaggerat. Non enī simpliciť dixit: nō comedim⁹ panē grat ab aliq̄ vestrū: ⁊ stetit. Poterat enī videri ꝓprio ocioso qꝫ sumptu ac recōdita pecunia vel aliorū: licet nō istoꝝ collatiōe seu munerib⁹ sustētatus fuisse. Sed in labore inq̄t et fatigatōe nocte ac die opantes: id est nostro ope specialiť sustētati. Et ſ inq̄t nō ꝓ nostra volūtate ppetrabam⁹: nec ꝓ delectatiōe vt reqes et exercitiū corpis īuitabat: ſ vt necessitas ⁊ inopia vict⁹ nō sine ingēti fatigatiōe corpis facere compellebat. Nō solū nanqꝫ ꝑ totū diei spaciū: ſ etiā noctis tpe qd quieti corpis vi-def indultū: hoc op⁹ manuū ꝓ esce sollicitudine indesinēter vrgebam.

Qꝫ non solum apostolus ſ etiam hi qui cum illo erāt: manib⁹ suis operati sunt: Caplm. IX.

n Et tñ se solū taliť inter eos ɔūsatū fuisse testať: ne forte nō magna nec generalis videreť hec forma: si ipi⁹ tmmodo tradereť exēplo: ſ etiā oēs qui erāt secum ad ministeriū euāgelij deputati: id est siluanū ⁊ timotheū qui hec eadem cū eo scribūt: asserit simili ope laborasse. In eo etiā qd dicit: ne quē vestrū grauaremus: verecūdiā eis incutit magnā. Si enī ille qui euangelium pdicabat: signis illud virtutibusqꝫ cōmendās: ne grauaret quēpiam: gratis panē mādicare nō audebat: quomodo illi nō estiment se grauare qui quotidie eum ociosi vacantesqꝫ psumunt?

Qꝫ ob hoc manibus suis apostolus operatus sit: vt nobis operandi pberet exemplum: Caplm. X.

On quasi non habuerimus Ibidem.
n potestatē: ſ vt nosmetipos formam daremus vobis ad imitandum nos. Pandit causam cur tantū sibi laboris indixerit: Ut inquit formam daremus vobis ad imitandum nos: vt si forte doctrinam verborum auribus vestris frequēter ingestā obliuioni traderetis: saltē conuersationis exēpla sub oculorum fide vobis tradita memoriť retineretis. Haud leuis eorum ⁊ in hoc reprehēsio: cū dicit se nulla alia qꝫ exempli gratia laborē hunc ⁊ fatigationē die noctuqꝫ corpis exegisse: ⁊ eos nihilominus erudiri nolle: propter quos ipse necessitatem nō habens: tantū sibi fatigationis indixerit. Et quidem inquit cū haberemus potestatem ⁊ paterent nobis

facultates omniũ vestrum atq̃ substãtie: ⁊ vtẽdi eis dñi nostri nossem me habere pmissum: nõ sum tñ hac vsus potestate: ne qd̃ a me bñ acli/cito fieret: alijs ocij noxij pberet exẽplum. Et iccirco euãgeliũ predicãs meis manib⁹ atq̃ ope malui sustentari: vt vobis quoq̃ volentibus iter ꝟtut⁊ incedere: viã pfectiõis aperirem: ⁊ ꝯuersatiõis formã meo labore preberem.

Q̃ nõ solum exemplo: sed etiam verbis p̃dicans monuerit operari: Ca. XI.

Sed ne forte tacitus operans et erudire eos volẽs exẽplis: minime illos etiã p̃ceptorũ monitis instruxisse videref: infert:
2. Thes. 3 Nam ⁊ cũ essem⁹ inquit apd̃ vos h̃ denũciabam⁹ vobis: qm̃ si quis nõ vult operari nec manducet. Adhuc illoꝝ desidiã qui sciẽtes eũ vt magistrũ bonũ: doctrine gratia ⁊ institutionis obtẽtu suis manib⁹ operatũ imitari ꝯtemnũt: ⁊ diligẽtiam cautionẽq̃ suã exaggerat: dicẽs: nõ tantum se hoc illis exemplo tradidisse presentẽ: sed etiã verbis iugiter predicasse: vt si quis sc3 nõ vult operari: nec manducet.

De eodem: Capi. XII.

Non iã doctoris vel medici vtif ad eos ꝯsilio: sed districtione in eos iudiciarie ꝓnũciationis inuehif: ⁊ apostolica potestate resumpta: velut e tribunali in ꝯtẽptores sententiã dicit: Jlla nẽpe potestate quã cũ intermĩatione scribẽs ad Corinthios: a dño sibi asserit datã: cũ eos in delicto positos p̃moneret vt añ aduentũ suum semet ipsos corrigere festinarẽt: ita p̃cipiens: Rogo vos ne p̃sens compellar audere in quosdã ptãte illa q̃ data est mihi in vobis. Et iterum: Si em̃ voluero aliquid gloriari de potestate quã dedit mihi dñs in edificationẽ ⁊ nõ in destructionẽ vestrã: non erubescã. Jlla inquã ptãte ꝓnunciat: Si q̃s nõ vult opari: nec mãducet: nõ gladio carnali eos addicẽs: s̃ auctoritate spũsſcti: hui⁹ vite eis interdicẽs substãtiã: vt si forte penã future mortis mĩme cogitantes: adhuc vellẽt amore ocij existere cõtumaces: saltem necessitate naturali cõstricti ⁊ metu p̃sentis interitus: salutaria p̃cepta suscipe cogerenf.

De eo q̃ dic̃: Audiuim⁹ em̃ inf vos quosdã ambulare inquiete: Caplm. XIII

Est tm̃ igif rigorẽ euãgelice districtiõis: nũc iam causam exponit: cur hec vniuersa pmiserit: Audiuimus em̃ q̃sdam inter vos ambulare inquiete: nihil operãtes sed curiose agẽtes. Nusq̃ eos qui dediti esse opi nolunt: vno tm̃ morbo corruptos ꝓnũciare cõtentus est. Jn priori nãq̃ ep̃la inordinatos eos appellat: nec ẽm traditionẽ ambulare quã accepãt ab eo. 1. Thes. Jnquietos etiã esse definiuit: ⁊ gratis panẽ mãducare. Rursũ hic: Audiuimus inq̃t quosdã inter vos ambulare inquiete. Et subiũgit statim scd̃m languorẽ qui inq̃etudinis huius est radix: Nihil inq̃t operantes. Tertiũ quoq̃ morbũ: q̃ ex isto velut quidã ramusculus orif: Sz curiose agẽtes.

Q̃ mlta vitia amputet operatio: Caplm. XIIII.

Tãq̃ fomiti vitioꝝ tantorũ cõgruã nũc emendationẽ cõferre festinat: ⁊ illa ap̃lica q̃ vsus fuerat pauloante deposita potestate: iterũ ad viscera pij patr⁊ vel clemẽtis reuertif medici: ⁊ velut filijs susceptisq̃ suis ꝯsilio salubri infert remedia sanitatis: dicẽs: His autẽ qui eiusmodi sũt: denũciam⁹ ⁊ obsecram⁹ ĩ dño iesu: vt cũ silẽtio operãtes: panẽ suum mãducẽt. Causas tantoꝝ vlceꝝ q̃ de radice ociositat⁊ emergũt: vno operatiõis salutari p̃

cepto curauit vt peritissim⁹ medico
rū: ceteras quoqꝫ valitudines ma/
las eodē cespite pullulātes sciēs ꝑ/
tin⁹ extinguēdas: origine morbi pn/
cipalis excēpta.

De humanitate etiā ocio/ sis ꝛ negligentibus imper tienda: Ca. XV.

n Philomin⁹ tñ vt ꝑspicacissi/
mus ac ꝓuidus medicus: nō
solū infirmātiū cupit mede/
ri vulnerib⁹: ꝫ etiā sanis quib⁹ eorū
possit ꝑpetua sospitas custodiri: si/
militer cōgruētia precepta cōmen/
2.Thes.3 dat dicēs: Uos autē nolite deficere
bñfaciētes. Qui nos: id est vias no/
stras sectātes: exēpla vobis tradita
operis imitatōe cōpletis: ac nequa/
qꝫ coꝝ desidiā inertiā qꝫ sectami: no
lite deficere bñfaciētes: id est huma/
nitatē vestrā erga eos si forte negle
xerint obseruare: que diximꝰ similiꝰ
impꝛtite. Ut castigauit ꝫ eos q̄ erant
infirmi: ne ocio dissoluti inquietudi
ni ꝛ curiositati opam darēt: ita hos
qui sani sūt ꝑmonet: vt hūanitatez
quā bonis ac malis impꝛtire dñi ꝑce
pto iubemur: si forte quidam praui
ad sanā doctrinaz ꝯuerti noluerīt:
nō abscedāt ab eis: ꝫ bñfacere ꝛ fo/
uere eos tā ꝯsolationis ꝛ correptio
nis sermone: qꝫ bñficijs solitis ꝛ hu/
manitate nō desināt.

Qꝛ nō odij causa ꝫ dilectio nis eos q̄ delinquūt corri/ pere debeam⁹: Ca. XVI.

r Ursum tñ ne forte hac leni/
tate ꝓuocati quidā ꝑceptis
eius obedire ꝯtēnant: infīmi
Ibidem. scet aplicam seueritatē: Qꝛ si q̄s nō
obedit ꝟbo nr̄o ꝑ eplam: hūc nota/
te: ꝛ nolite cōmisceri cū illo: vt ꝯfū/
dat. Monēsqꝫ eos ꝓ reuerētia sua
et vtilitate cōmuni q̄d opteat obser
uari: q̄ qꝫ cautiōe aplica mādata cu
stodiāt: subiūgit ꝯfestim patris in/
dulgētissimi lenitatē: ꝛ vt filios su/
os: quē erga ꝑdictos ꝓ charitate fra
ternitatis affectū debeāt retinere si/
miliꝰ docet: Et nolite inq̄t q̄si inimi
cū existimare: ꝫ corripite vt fratrē.
Seueritati iudiciarie paternā inter/
miscuit pietatē: ꝛ sniam aplico rigo
re ꝓlatā: clemēti mānsuetudine tem/
perauit. Nā ꝛ notari iubet eū q̄ obe
dire ꝑceptis suis ꝯtēpserit: ꝛ cū illo
nō cōmisceri: ꝛ tñ hec fieri non odij
vitio ꝑcipit: ꝫ fraterne dilectiōis et
coꝝ emēdatiōis intuitu. Nolite in/
quit cōmisceri cū illo: vt ꝯfundaꝰ:
vt q̄ non est magis ꝑceptis mitibus
emēdat⁹: saltē publica oīm vestrū
segregatiōe ꝯfusus: ad tramitē salu
tis incipiat aliqñ reuocari.

Diuersa testimonia quib⁹ apl's precipit opari d̄bere: vel ipse operat⁹ fuisse mon stratur: Capi. XVII.

i N epl'a q̄z ad ephesios de ꝫ
ipo ope ita precipit dicens.
Qui furabaꝰ iā nō furetur: Eph.4.
magis aūt laboret opando manib⁹
suis qd̄ bonū est: vt habeat vnde tri
buat necessitatē patiēti. In actibus
etiā aploꝝ hec eadē nō solū docuis/
se eū: sed etiā ope pfecisse similiꝰ in/
uenimus. Nā cū venisset corinthū:
alibi se manere nō patiꝰ: nisi apud
aquilā ꝛ priscillā: eo qꝫ eiusdē artis
essent opifices quā ipe erat solitus
exercere. Ita enim habeꝰ: Post hec Act.18.
paulus egressus ab athenis veīt co/
rinthū: ꝛ inueniēs q̄ndā iudeū noīe
aquilā ponticū genere: ꝛ priscillam
vxorē ei⁹: accessit ad eos: eo qꝫ eius/
dē eēnt artꝭ: ꝛ mācbat cū eis ꝛ ope/
rabaꝰ. Erāt eīn scenofactorie artꝭ.

Qꝛ tm̄ opat⁹ sit apl's quan/ tū nō sibi soli: ꝫ etiā his qui cū eo erāt posset sufficere: Caplm. XVIII.

d Einde ꝓcedēs miletū: ꝛ ex/
inde mittēs ephesum: cōuo/
cāsqꝫ ad se ꝑsbyteros ephesioꝝ ee/

clesie: ⁊ dãs eis ꝑcepta quemadmo
dũ regere ecclíam dei se absente de/
Act. 20. berẽt: ait: Aurũ ⁊ argẽtũ nulli⁹ ꝯcu
piui: ipsi scitis qm̃ ad omnia q̃ mihi
opus erãt: ⁊ his qui mecũ sũt: mini/
strauerũt man⁹ iste. Oĩa ostẽdi vo/
bis qꝛ sic laborãtes oportet suscipe
infirmos: ac meminisse verbi domi/
Ibidem. ni iesu: qm̃ ipse dixit: Beati⁹ est ma/
gis dare q̃ꝫ accipe. Graue nobis sue
ꝯuersatiõis reliq̃t exẽplum: cũ se nõ
solũ id operatũ esse testat̃ qḋ neces/
sitati tantũmodo sui corporis expe/
diret: ꝫ etiã qḋ vsib⁹ eoꝝ qui secum
erãt posset sufficere: his videlicet q̃
quotidie necessarijs mĩsterijs occu/
pati: nequaq̃ꝫ sibi pare siliter victũ
suis manib⁹ occurrebant. Et sicut ad
thessalonicẽses operatum sese dixit:
vt illis formã daret ad imitãdũ eũ:
et h̃ tale quid intulit dicẽs:

Queãdmodũ intelligi de/ beat: Beati⁹ est magis dare q̃ꝫ accipe: Ca. XIX.

O Mnia ostẽdi vobis: qꝛ sic la
borãtes optet suscipere infir
mos: scꝫ vel mẽte vel corpo/
re/ id est vt nostro poti⁹ labore sum/
ptuq̃ꝫ operis sudore q̃sito: ⁊ non de
abũdãtie cumulo seu reposita pecu/
nia: ꝫ ne de aliena quidem largitate
ac substãtia eos reficere festinemus.
Et hoc ipm̃ dñi dicit esse mandatũ:
Qm̃ ip̃e inq̃t: dixit: id est dñs iesus:
Act. 20. Beati⁹ ẽ magis dare q̃ꝫ accipe. Hoc
est imptiẽtis beatior largitas q̃ꝫ acci
piẽtis penuria: que nõ de pecunia ꝑ
infidelitatẽ vł diffidẽtiã reseruata:
nec de reconditis auaricie thesauris
impẽdit̃: ꝫ q̃ de fructu opis ꝓprij et
pio sudore ꝓfert̃. Et ideo beatius
est magis dare q̃ꝫ accipe: qꝛ cũ illius
qui accipit is q̃ tribuit habeat pau/
pertatẽ: nihilomin⁹ labore ꝓprio nõ
solũ sue necessitati sufficientiã: verũ
etiã qḋ tribuat ĩdigẽti: pia sollicitu/
dine parare festinat: duplici gratia
decorat⁹: q̃ꝫ ⁊ ꝑfectã nuditatẽ chri/
sti vniuersaꝝ reꝝ suaꝝ abiectiõe pos
sideat: ⁊ munificentiã diuitꝫ labore
suo exhibeat ⁊ affectu. Hic q̃ dẽ ho/
norãs deũ de suis iustis laborib⁹: et
delibãs ei de fructib⁹ iusticie sue: ille
xo ocij torpore ⁊ inertia resolutus:
indignũ se esse etiã cibo panis apłi
ꝓbat sentẽtia: ꝯtra eius scꝫ interdi/
ctũ ociosus eũ nõ sine reatu peccati
ꝯtumaciaq̃ꝫ ꝑsumẽs.

De fratre desidioso qui ali os egredi de cenobio solli/ citabat: Caplm̃. XX.

N Onim⁹ fratrẽ cui⁹ etiam nõ
mẽ si amplí⁹ aliq̃d ex h̃ ĩstru
ctõis accederet: ꝓderemus: q̃
cũ in cenobio moraret̃: eũ q̃ꝫ necessi/
tas coartaret: vt statutũ operis pen
sum q̃tidie economo traderet: ne in
maiorẽ operis modũ alicui⁹ ꝓpensi/
us laborãtis tẽderet̃: vł ꝯfundere/
tur exẽplo: cũ in cenobio quẽpiã fra
trũ vidisset ingressũ: q̃ ardore fidei
vellet aliq̃d ampli⁹ opis ꝯsignare:
si clãdestinis eũ ꝑsuasiõib⁹ reuoca/
re ab hm̃õi intẽtiõe minime potuis/
set: ꝯsilijs prauis ac susurratiõibus
ad trãsmigrãdũ exinde ꝑsuadebat.
Et q̃ eũ facilius asportaret: se q̃ꝫ iaꝫ
olim multis ex causis offensum ꝯfin
gebat velle discedere: si solatiũ itine
ris vł comitis reppisset. Cũ q̃ꝫ eũ ad
ꝯsensum occultis obtrectatiõib⁹ mo
nasterij ꝑtraxisset: ꝯdicẽs ei horã q̃
de monasterio deberet exire. vł locũ
q̃ se ꝑueniẽs expectaret: ip̃e velut illi
co subsecutur⁹: ibidẽ subsistebat. Illo
q̃ꝫ iã ꝓ discessus sui verecũda non
audẽte ad monasteriũ de q̃ aufuge/
rat vlteri⁹ aggregari: illex fuge eius
in cenobio residebat. Hoc vnũ exem
plũ de istiusmodi genere hoĩm ꝓ in/
cipiẽtiũ cautione dixisse sufficiat: q̃
pateat euidẽti⁹ q̃nta mala ociositas
ꝫm scripture sentẽtiam in monachi
mente ꝑturiat: vel queãdmodũ cor
rũpãt bonos mores colloq̃a mala. 1. Cor. 15

Diuersa testimonia d̃ salo/

mone ꝯtra acidiã: C. XXI.

q
Uod ociositatis vitiũ etiam sapiẽtissim⁹ salomõ euiden tissime notat in mltis: ita di/
puer. 28 cẽs: Qui sectat ociũ replebit pau/ pertate: vl visibili scz vel inuisibili: qua necesse est ociosũ queq̃ ꝛ diuer sis vitijs ĩuolutũ teneri: ꝛ alienũ sẽ/ per existere a ꝯtẽplatiõe dei vl diui/ tijs spiritalib⁹. De quib⁹ btũs apls:
1. Cor. 1. Quia in oĩb⁹ inqt diuites facti estis in illo: in omni ṽbo ꝛ in omĩ scien/ tia. De hac aũt ociosi paupꝫtate ali/ bi q̃z ita scribit: Et vestietur ꝯcissa veste ꝛ pannosa oĩs somniculosus. Sine dubio enĩ non merebit illo in/ corruptiõis vestimẽto ornari: de q̃
Ro. 13. apls ꝑcipit: Induite vos dñm Iesũ
.1 Thes. 5 xp̃m. Et iterũ: Induti lorica iusticie et charitatis. ꝛ de q̃ etiã dñs ad hie/ rusalẽ loquit ꝑ ꝓphetã: Exurge ex/
Esa. 52. urge hierlm induere vestimẽtis glie tue. Quisq̃s somno ocij vl acidie su peratus: nõ industrie sue labore sed inertie pannis opiri maluerit: quos abscidẽs de ꝑfecta plenitudine ꝛ cor pore scripturaꝝ: nõ vestimentũ glie nec decoris: ƀ ignominiosũ excusa/ tiõis velamẽ sue coaptabit ignauie. Solẽt enĩ hi q̃ sũt hac segnicie disso luti: nolẽtes ope manuũ suaꝝ sustẽ/ tari: qđ apls indesinẽter exercuit vl nob exercere ꝑcepit: q̃busdã vti te/ stimonijs scꝑturaꝝ: q̃b⁹ q̃ddã iner/ tie sue velamẽ ĩponãt: dicẽtes scri/
Iob. 6. ptũ esse: Opamini nõ cibũ q̃ perit: ƀ q̃ ꝑmanet in vitã eternã. Et meus
Eiusd. 4. cibus est vt faciã volũtatẽ pris mei. Sz hec testimonia: pãni q̃dã sũt đ solida euãgelice lectiõis plenitudĩe abscisi: ꝛ ad ƀ assuuntur vt ꝯtegãt poti⁹ ignominiã ociositatis ac verec/ cũdie nr̃e: q̃ꝫ vt calefaciant ꝛ exor/ nẽt nos illa preciosa veste ꝑfectaq̃ ꝯtutũ: quã ĩ Prouerbijs mlier illa sapiẽs: q̃ fortitudine ꝛ decore indu/ ta est: vl sibi vel viro suo fecisse de/
puer. 31. scribit: de q̃ etiã ꝯseq̃nter infertur: Fortitudine ꝛ decore induta est: et letata est in dieb⁹ nouissimis. De ƀ inertie morbo rursus idẽ Salomõ ita cõmemorat: Uie nihil opantiuz puer. 15.
strate sũt spinis: id est illis ac silibus vitijs q̃ apls in supiorib⁹ đ ocio pul lulare ꝑfat⁹ est. Et iteꝝ: In deside/ rijs est oĩs ociosus. De quib⁹ aplus cõmemorauit dicẽs: Et nulli⁹ aliq̃d desideretis. Et ad extremũ: Multa mala enĩ docuit ociositas. Que eui/ dẽter apls in his q̃ supra exposuim⁹ enũerauit dicẽs: Nihil opantes: sed curiose agẽtes. Huic q̃z vitio sbiun/ xit aliud: Et opam det vt quieti si/ tis. Et deinde: vt v̄ra negocia agat et vt honeste ambuletis ad eos qui 1. Thes. 4
foris sunt: ꝛ nulli⁹ aliq̃d desiderct. Quos etiã inordinatos ac rebelles notat: ab his studiosos quosq̃ segre gari ꝑcipiens: Ut subtrahatis vos inquit ab omni fratre ambulãte in/ ordinate ꝛ nõ ſm traditionem quã acceperũt a nobis.

Qꝫ ꝑ egyptũ fratres ita su/ is manib⁹ opant: vt nõ solũ ꝓprijs necessitatib⁹ satisfa ciãt ƀ etiã his q̃ ĩ carcerib⁹ sũt: subministrẽt: Ca. XXII

h
Is itaq̃ exemplis ꝑ egyptũ patres eruditi: nullo modo ociosos esse monachos ac ꝑ/ cipue iuuenes sinunt: actum cordis ac profectum patientie et humilita/ tis sedulitate operis metientes: ꝛ nõ solum a nullo quicq̃ꝫ ad vsum vi/ ctus sui accipere patiuntur: sed eti/ am de laboribus suis: non tm̃ super/ uenientes ac peregrinos reficiũt fra tres: verumetiam per loca libye que sterilitate ac fame laborant: necnõ etiam per ciuitates his qui squalore carcerum contabescunt: immanẽ cõ ferentes dirigunt alimonie victusq̃ substantiam: de fructu manuuz sua/ rum rationabile ac verum sacrifici/ um domino tali oblatione se offerre cr edentes.

Qꝛ ocij causa faciat in partibus occidentis nō esse cenobia monachoꝛum: Caplm. XXIII.

b Hinc est ꝙ in his regionibꝰ nulla videmꝰ monasteria tā/ta fratruꝫ celebꝛitate fundata: quia nec operum suoꝛū facultatibꝰ fulci/unt: vt possint in eis iugiter ꝑdurare. ꝛ si eis suppeditare quoq̄ mō valeat sufficiētia victus alterꝰ largi/tate: voluptas tn̄ ocij ꝛ peruagatio coꝛdis diutius eos in loco ꝑseuera/re nō patit. Vn̄ hec est apd̄ egyptū ab antiq̄s patribꝰ sancta snīa: ope/rantē monachū demone vno pulsa/ri: ociosū xo inumeris spiritibꝰ de/uastari.

De abbate paulo q̄ singulis ānis oīe opus manuū suarum igne supposito cō/cremabat: Ca. XXIIII.

Deniq3 abbas paulus ꝓbatis/
d simus patrū: cū in eremo va/stioꝛe cōsistens q̄ poꝛphirio nūcupat: palmaꝝ fructibꝰ ꝛ hoꝛto modico securꝰ haberet sufficiētē ali/monie sue victusq3 substantiam: nec posset aliq̄d aliud vn̄ sustētaret ope/ris exercere: eo ꝙ ab opidis ꝛ habi/tabili tra septē māsionibus vel eo amplius deserti illiꝰ separaret habi/tatio: plusq3 expeteret ꝑ mercede vecture: q̄3 valere posset ꝑcium operis desudati: collectis palmaꝝ folijs q̄/tidianū pensū velut exinde sustētandus a semetip̄o iugit exigebat. Cūq3 ope totiꝰ anni antrū eiꝰ fuisset im/pletū: id qd̄ sollicita cura laboꝛauerat singul annis: supposito igne con/cremabat: intm̄ ꝓbans sine ope ma/nuū nec in loco posse monachū perdurare: nec ad ꝑfectiōis culmē ali/qn̄ ꝯscēdere: vt cū h fieri neq̄q̄3 ne/cessitas victus exigeret: ꝑ sola pur/gatiōe coꝛdis ꝛ cogitationū solidi/tate ac ꝑseuerantia celle: vel acidie ipsius demonū q3 victoꝛia ꝛ expu/gnatione ꝑficeret.

Uerba abbatis moysi que dixerit mihi d remedio acidie: Caplm. XXV.

Cum incipiēs in eremo cōmo/
c rari abbati moysi: oīm sctō/rū sūmo: dixissem me egritu/dine acidie hesterno die grauissime fuisse ꝯfectū: nec ab ea potuisse ali/as liberari: nisi ad abbatē paulū ꝓ/tinus cucurrissem: ille: No te ait ab ea liberasti: s magis ei te deditiū ac subditū ꝓbuisti. Grauiꝰ em̄ te vt de/sertoꝛē ac fugitiuū deinceps aduer/sarius īpugnabit: quē de ꝯflictu su/peratū ꝓtinꝰ aufugisse ꝯspexit: nisi decetero cōmissa ꝯgressione: nō de/sertiōe celle: vl somni toꝛpoꝛe: īgru/entes estus eius ad hoꝛā euapoꝛare malueris: sed tolerātia potius ꝛ cō/flictu didiceris triūphare. Vn̄ expi/mēto ꝓbatū est acidie impugnatio/nem nō declinādo fugiendā: sed re/sistendo supandam.

Explicit d spiritu acidie liber decimus.

Incipit ānotatio caploꝝ libri. XI. d spū cenodoxie.

Explicit annotio capitulorum.

Incipit liber vndecim⁹ de spiritu cenodoxie.

Proemiale Ca.I.

Eptimū nobis certamen est ꝯtra spiritū cenodoxie: quā nos vanam siue inanē gloriam possum⁹ appellare: mltiforme variū atq₃ subtile: ita vt quibuslibet ꝑspicacissimis oclis nō dicam caueri: sed peruideri deprehēdiq₃ vix possit.

Quod cenodoxia nō solum in pte carnali ſ etiā i spiritali monachū pulset: Ca. II.

Nn solū eīm vt cetera vitia in pte carnali: sed etiā in spiritali monachū pulsat: subtiliore se nequitia ingerēs mēti: ita vt qui nō potuerint carnalib⁹ vitijs decipi: spiritalib⁹ successibus acrius saucient: tanto q₃ est ꝑniciosior ad conflictū q̄to obscurior ad cauendū. Omniū nāq₃ vitioꝝ manifestior apertiorq₃ ꝯgressus est: ⁊ in vnoquoq₃ coꝝ ꝯtradictiōe rigida cōfutatus incētor inualidior factus abcedet: victorēq₃ suum deiectus aduersarius deinceps infirmior attemptabit. Hic xᵒ morb⁹ cū ꝑ elatione carnali pulsauerit mentē: ⁊ fuerit responsionis scuto repulsus: rursus vt quedā multiformis nequitia priore habitu ꝑsonaq₃ mutata sub xtutū specie victorē ꝯfodere ⁊ iugulare pertemptat.

Quod cenodoxia mltiplex sit ac multiformis: Ca. III.

Tcēm cetera vitia seu ꝑturbatiōes vniformes ac simplices esse dicunt: hec vero multiplex ⁊ mltiformis ac varia vndiq₃ bellatori ⁊ ex omī pte victori occurrens. Nā ⁊ in habitu ⁊ in forma: in incessu: in voce: in opere: in vigilijs in ieiunijs: in oratiōe: in remotiōe: in lectiōe: in scientia: in taciturnitate: in obediētia: in humilitate: in lōganimitate: militē christi vulnerare conat: ⁊ velut quidā ꝑniciosissim⁹ scopulus tumētibus vndis obtect⁹: improuisū ac miserabile naufragiū scdo nauigantib⁹ vento dū nō cauetur nec preuidet importat.

Quomodo monachum cenodoxia a dextris ⁊ a sinistris impugnet: Ca. IIII.

Taq₃ via regia volentē incedere ꝑ arma iusticie que a dextris sūt ⁊ a sinistris: oportet apostolica disciplina trāsire per gloriaз ⁊ ignobilitatē: ꝑ infamiā ⁊ 2.Cor.6
bonā famā: ⁊ tanta cautiōe inter tumentes temptationū fluctus gubernante discretiōe ⁊ flante nobis spiritu domini: iter dirigere xtutis: vt dextra leuaq₃ si paululū ꝺflectam⁹: sciamus nos ꝑniciosis mox cautib⁹ illidēdos. Ideoq₃ ꝑ sapientissimū salomonē monemur: Ne diuertaris Prou.4

ad dexterã neqꝫ ad sinistram: id est
ne tibi de virtutibus blandiaris: et
dextris successibꝰ ac spiritalibꝰ extol/
laris: nec deflectens ad sinistrũ tra/
mitẽ vitioꝝ: ſm aplm gloriã tibi ex
eis in tua ꝯfusiõe ꝯquiras. Nã cui
sub specie succincte vestis ac nitide
cenodoxia non potuit generari: pro
squalida ⁊ inculta ac viliore conat'
inferri. Quẽ nõ potuit ꝑ honorem
deijcere: hũilitate supplãtat. Quez
sciẽtie ⁊ elocutiõis ornatu nequiuit
extollere: grauitate taciturnitatis eli/
dit. Si ieiunet in palã: gloria vani/
tatis pulsat': Si illud ꝯtẽnende glo
rie causa cõtexerit: eodẽ vitio elatio
nis obtundit'. Ne vane glorie con/
tagio maculet': orõnes ꝓlixas sub fra
trum vitat celebrare conspectu: et
ꝗ eas latenter exerceat: nullumqꝫ
habeat consciũ facti: non effugit acu
leos vanitatis.

Qua cõparatiõe monstret natura cenodoxie: Ca. V.

p Ulcre seniores nostri naturã
morbi huiꝰ ĩ modũ cepe bol
borũqꝫ describunt: que vno
decorticata tegmine: alio rursũ ĩue/
niunt' indutata: totiensqꝫ repiunt' ob
tecta: quotiẽs fuerint expoliata.

Qꝫ cenodoxia nec bñficio solitudis extinguat': Ca. VI.

i N solitudinẽ quoqꝫ cũctoꝝ
mortaliũ ꝯsortia glie causa
fugientẽ: ꝑsequi nõ desistit.
Quãtoqꝫ amplius vniuersum quis
vitauerit mundũ: tãto eũ acrius in/
sequit'. Aliũ ꝗ patiẽtissimꝰ sit ope/
ris ac laboris: aliũ ꝗ ad obediẽdũ
ꝓmptissimus: aliũ ꝗ humilitate ce/
teros preponderet: conat' extollere.
Alius sciẽtie: alius lectiõis: aliꝰ vi/
giliaꝝ ꝓlixitate tẽptatur. Nec alias
quemqꝫ hic morbꝰ nisi suis nitit' vir/
tutibus sauciare: in his offendicula
tendẽs interitus: in quibus vite sti/
pendia conquirunt'. Uolẽtibꝰ quip
pe iter pietatis ac ꝑfectionis incede/
re: nõ alibi inimici insidiantes: nisi in
via qua ambulãt: laqueos deceptio
nis abscondũt: ſm illã beati dauid
sentẽtiã: In via hac qua ambulabã
absconderunt laqueũ mihi: vt ĩ hac
ipa scilz virtutũ via qua gradimur:
tendentes ad brauiũ superne voca/
tionis: nostris elati successibꝰ corru/
amus: obligatisqꝫ pedibꝰ aĩe nostre
concidamus: cenodoxie laqueis cõ/
pediti. Et ita fit vt ꝗ aduersarij con
flictu nõ potuimus superari: nostri
triũphi sublimitate vincamur: seu
certe quod est etiam aliud deceptio/
nis genus: vt excedẽtes continentie
vel nostre possibilitatis modũ: ꝑse/
uerantiã nostri cursus infirmitate
corporis intercedẽte perdamꝰ.

Qꝫ cenodoxia cuz deiecta fuerit: acrius resurgat ad/ luctamen: Ca. VII.

o Mnia vitia superata marce/
scunt: ⁊ deuicta per singulos
dies infirmiora reddunt': et
vel loco vel tempore minuunt' atqꝫ
deferuẽt: seu certe a cõtrarijs ꝟtuti/
bus diffidẽtia: vel cauent' faciliꝰ vel
vitant': hoc ꝟo deiectũ: acrius resur
git ad luctam: ⁊ cũ putat' extinctuz:
sua morte viuacius cõualescit. Ce/
tera genera vitioꝝ eos tantũ impu/
gnare solent quos in certamĩe supe/
rarint: hoc vero suos victores acriꝰ
insectatur. Quãtoqꝫ fuerit validiꝰ
elisum: tanto vehementius victorie
ipsius elatione cõgredit'. Et hec est
subtilis inimici versutia: vt militem
christi proprijs faciat telis occũbe/
re: quem hostilibus armis superare
non potuit.

Qꝫ cenodoxia nec eremo nec etate ꝺferueat: C. VIII

a Lia interdũ vitia sicut dixi/
mus etiã locoꝝ beneficio cõ/
quiescunt: ⁊ materia peccati
vel oportunitate eius ⁊ occasione sub
tracta lentescere solẽt ⁊ minui: hec ꝟo
cũ fugiente deserta penetrat: nec lo/

co nouit excludi:nec extrinsecus materia subtracta marcescere. Non eñ aliunde q̃ virtutũ eius quẽ impetit successibus animat̃. Quedã etiam pcessu tẽporis vt p̄fati sum⁹ interdum molliunt̃ atq; vanescunt:huic longeuitas nisi fuerit industria solerti ac prudenti discretione fundata: nõ solum non officit: verũetiã maiora nouit fomenta congerere vanitatis.

Q; cenodoxia piculosior sit ṽtutib⁹ mixta: Ca. IX.

Postremo cetere pturbatiões a ɔtrarijs sibi virtutib⁹ dissidẽtes:⁊ ex apto tã q̃ die claro bellantes:⁊ superant̃ facilius et cauent̃: hec aũt virtutibus inserta et aciei permixta velut in nocte ceca dimicans:atrocius inopinatos decipit et incautos.

Exẽplũ regis ezechie quẽadmodum telo cenodoxie deiectus fuerat: Ca. X.

Ita nanq; ezechiam regẽ iude virũ in omnib⁹ ɔsummate iusticie:⁊ sanctaꝝ scripturarũ testimonio cõprobatũ:post innumera virtutũ p̄conia:vno elationis telo legimus fuisse deiectum: et qui internetionẽ centũ octoginta
4.Re.19 quinq; miliũ de exercitu assyrioꝝ: angelo sub nocte vastante:vna prece valuit impetrare:vanitatis gloriatiõe superatur. Cuius vt preteream virtutũ tam plixum catalogũ:quẽ replicare plongum est:hoc vnum dicam: Qui post interdictũ terminũ vite mortisq; diẽ: dñi sentẽtia prefinitũ:quĩdecim annis vite metas ex-
4.Reg. 20. cedere vna orone pmeruit: Sole p decem gradus quos ad occasum tẽdens iã illustrauerat reuertẽte: qui lineas quas abscessu ei⁹ vmbra subsequens occuparat:suo rursum reditu fugã:duplicatũ diẽ vniuerso orbi ɔtra fixas nature leges inaudito miraculo pbuit:post tanta tã q; incredibilia signa:post tã imania documenta virtutũ:qualiter fuerit successibus suis elisus:audi scripturam narrantẽ: In dieb⁹ inquit illis egro-
tauit ezechias vsq; ad mortẽ:⁊ ora- Ibidem.
uit dñm ⁊ exaudiuit eũ ⁊ dedit ei signum: illud sc3 qđ legimus de solis datum esse reditu p Esaiã pphetã in quarto regnoꝝ libro:sed nõ iuxt scdm beneficia que acceperat retribuit ei:quia eleuatum est cor eius:⁊ facta est cõtra eũ ira:⁊ cõtra iudam et hierusalẽ: humiliatusq; ẽ postea: eo q; exaltatũ esset cor eius:tam ipe q̃ habitatores hierusalẽ:⁊ iccirco nõ venit sup eos ira dñi in diebus ezechie. O q̃ perniciosus q̃ grauis est elationis morbus? Tãte iusticie tante virtutes tanta fides atq; deuotio:que naturã ipsam ac totius mũdi leges imutare meruerũt:vna elatione depereunt:ita vt vniuersis virtutibus suis acsi non fuissent:obliuioni traditis:iram dñi cõfestim suscepisset:nisi eam resumpta humilitate placasset:vt qui de tam excelso meritorum fastigio elatione impelliente deciderat:nõ nisi p eosdẽ rursus humilitatis gradus ad amissum culmẽ ascẽderet. Uis aliud quoq; exẽplũ similis ruine percipere?

Exẽplũ regis ozie eiusdem morbi labe supati: Ca. XI.

Ozias huius quem cõmemorauim⁹ regis atauus:in omnibus que q; ipse scripture testimonio collaudatus:post ingentia virtutum suarum p̄conia: post innumeros triũphos quos deuotionis ac fidei sue merito perpetrauit: disce qualiter sit vane glorie ela-
tione deiectus. Et egressum est in- 2.Paral
quit nomen ozie ppter quod auxi- 26.
liaretur ei dominus ⁊ corroborasset illum. Et cum roboratus esset: eleuatum est cor eius in interitũ suum: et neglexit dominũ deum suũ. Cernis aliud exemplũ ruine grauissime:

et ꝯspicis duos viros tā iustos tā ꝗ perfectos triūphis suis atꝗ victorijs fuisse cōfectos. Vn̄ videtis ꝗ̄ ꝑniciosi rerū secundaꝝ soleāt esse successus: ita vt qui nō potuerūt aduersis frangi: ꝓsperis si incauti fuerint acrius elidant̄: ꝛ qui ī cōflictu atꝗ acie mort⁹ euaserūt discrimina: trophεis ꝓprijs triūphisꝗ succūbāt.

Diuersa testimonia contra cenodoxiā: Capi. XII.

Gal. 6. Deo apl's monet: Nolite fieri inanis gl'ie cupidi. Et dn̄s phariseos castigās: Quō inquit vos potestis credere qui gloriam abinuicē accipitis: ꝛ gloriā que a solo deo est nō queritis? De his et beatus dauid cū interminatiōe dic̄:

Job. 5. quit vos potestis credere qui glori/

Ps̄. 52. Quoniā deus dissipauit ossa corūꝫ qui hominib⁹ placēt.

Quib⁹ modis cenodoxia monachū pulset: Ca. XIII

Olet etiā incipientiū mētes et eorum qui min⁹ adhuc vl' virtute animi vel sciētia ꝓfecerūt: aut ꝓpter sonū vocis extollere: qꝺ scꝫ modulatius psallāt: aut ꝙ sint exesis carnib⁹ vel corpe lautiores: aut ꝙ parentes diuites aut nobiles habeant: vel ꝙ militiā honoresꝗ ꝯtēpserint. Interdū etiam dignitates ꝛ opes q̄ forte nec apprehēdi quidē al'iqn̄ potuissent: psuadet quēpiam pfacile fuisse adeptuꝝ si pseuerasset in seculo: vana spe etiam de incertis inflās eū: ꝛ de his q̄ nunꝗ̄ possedit: velut qui ea ꝯtempserit gl'ia vanitatis extollēs.

Quēadmodū clericat⁹ gradū suggerat ambiendum: Caplm̄. XIIII.

Onnunꝗ̄ x̄o clericat⁹ gradum ꝛ desideriū p̄sbyterij vl' diaconatus īmittit. Quē si vel inuit⁹ fuisset indeptus: tāta explετuꝝ sanctitate ac rigore depīgit: vt ceteris quoꝗ sacerdotib⁹ p̄bere potuerit sanctitatis exempla: delnmultos nō solū ꝯuersatiōis forma: verūetiā doctrina sua sermoneꝗ lucraturū. Facit etiā in solitudine vel in cellula cōmorantē: diuersoꝝ domos ac monasteria mente atꝗ animo circūire: ꝛ plurimoꝝ ꝯuersiōes sub incitamēto imaginarie exhortatiōis acquirere. Agit̄ itaꝗ infelix aīa tali vanitate velut ꝓfundissimo sopore delusa: vt plerūꝗ hm̄oi cogitationū illecta dulcedine: ꝛ his oppleta simulacris: ne p̄sentes quidem actus vel fratres valeat cōtēplari: dum his que cogitationū ꝑuagatione vigilans somniauit: delectat̄ inherere quasi veris.

Quomō cenodoxia mentē inebriet: Caplm̄. XV.

Emini cuiusdā senis cum in eremo scithie commorarer. Qui cū ad cellā cuiusdam fratris gratia visitatiōis adueniēs ostio approximasset: audissetꝗ eū quiddā obmurmurātē intrinsecus: paululū subsistit: cognoscere volēs quidnā de scripturis legeret: vel sic̄ est moris operās memorit̄ recenseret. Cūꝗ pijssimus explorator aure diligēter applicita curiosius auscultaret: ita eū repperit hui⁹ sp̄us impugnatiōe pellectū: vt in ecclesia facere se crederet exhortatoriū plebi sermonē. Cūꝗ subsistens senex audisset eū finisse tractatum: ꝛ mutato rursum officio celebrare velut diaconū cathecuminis missam: tūc demū pulsauit ostiū. Qui egressus occurrensꝗ seni veneratiōe solita: introducensꝗ eum quā olim venerit cogitationū suaꝝ consciētia remordente ꝑquirit: ne scꝫ diutius stās ad ostiū iniuriā pertulisset. Iocularit̄ senex grateꝗ resp̄odit: modo inquiens veni: quādo tu missam cathecuminis celebrabas.

Qz aliter vitia curari non possint nisi eorum radices

et cause fuerint publicatę. Caplm. XVI.

b Ec iccirco inserere huic opu/sculo necessariū duxi: vt de impugnationū vi atq3 ordine vitiorū: quib9 miserabil' aīa laceratur: non solū ratiōe s3 etiā exēplis instructi: ad deuitādos laqueos & mltiplices decipulas inimici: cautiores esse pos/sim9. Ita nāq3 indifferenter hec ab egyptijs patrib9 pferunt in mediū: vt oīm vitiorum certamina vel illa q̄ patiunt vel illa q̄ passuri sunt: iuniores relatione sua tanq3 q̄ adhuc ea sustineāt: apd eos detegāt atq3 de/nudēt: quo exponētib9 eis illusiōes oīm passionū: q̄cūq3 incipiētiū sunt ac feruentiū spū: colluctationū suarū arcana cognoscant: & ea tanq3 in speclo ɔtēplātes: & cause vitiorum quib9 pulsant & remedia doceant: futurorum q̄3 certaminū ɔgressib9 an/teq3 supueniāt eruditi: q̄liter p̄caue re & occurrere eis vel ɔfligere debe/ant: īstruāt. Ut solēt pitissimi medicorum nō solū mederi p̄sentib9 morbis: verūetiā futuris peritia sagaci occurrere: eosq3 p̄ceptis vel poculis salutarib9 p̄uenire: ita hi q̄3 verissimi aīarum medici: emersuras valitudines cordiū: spiritali collatiōe velut quodā celesti antidoto prenecātes: in iuniorum mētib9 nō patiunt adolescere: apientes eis & causas īminentium passionū & remedia sanitatū.

Qr monach9 debet vitare mulieres & ep̄os: Ca. XVII

q Ua ppter hec est antiq̄r9 patrū pmanēs nunc vsq3 snīa (quā pferre sine mea ɔfusiōe non potero: qui nec germanā vitare potui: nec ep̄i euadere man9) omni/modis monachū fugere debere mu/lieres & ep̄os. Neuter eñ sinit eum q̄ē semel sue familiaritati deuinxe/rit: vel quieti cellule vlterius operā dare: vl' diuine theorie p scētā rerū intuitū: purissimis oclis inherere,

Remedia q̄bus cenodoxiā vitare possim9: Ca. XVIII.

l Deoq3 athleta christi q̄ verum ac spiritalē agonē legitie certare desiderat: hāc multifor/mē variā q3 bestiā oīmodis supare festinet. Quā nobis ex omni parte velut multiplicē nequitiā occurrentem: tali remedio poterim9 euadere: vt cogitātes illō dauiticū eloquiū: Dñs dissipauit ossa corum q̄ hoib9 pla/cēt. Primit9 nihil pposito vanitatis Ps. 52. et inanis glorie capessende gr̄a: nos metp̄os facere pmittamus. Deinde ea q̄ bono initio fecerim9 obsuatōe simi custodire nitamur: ne oēs laborum nostrorum fruct9 post irrepēs cenodo/xie morb9 euacuet. Quicq̄d etiā in ɔuersatione fratrū mīme cōmunis vsus recipit vel exercet: omi studio vt iactātie deditū declinemus: & ea que nos possunt inter ceteros nota/biles reddere ac veluti solis faciēti/bus laus apud hoīes sit ɔquirenda vitem9. His eñ vel maxie indicijs cenodoxie: letale ɔtagiū nobis inhe/rere monstrabit: Qō facillime po/terimus effugere: si ɔsiderem9 nō so/lū fructū laborum nostrorum nos penit9 amissuros quoscūq3 cenodoxie pro/posito fecerimus: sed etiam reos ma/gni crimis factos: et'na supplicia ve/lut sacrilegos soluturos: vtpote qui ad iniuriā dei opus qd̄ eius obtētu nos oportuit agere: hoīs gr̄a malui/mus exercere: ab eo qui occultorum est cōscius: hoīes deo: & gloriam mūdi glorie dñi pretulisse ɔuicti.

Explicit de spiritu ceno/doxię liber vndecimus.

Incipit annotatio capi/tulorum libri duodecimi d' spiritu superbię.

Annotatio capitulorũ Li. XII.

Explicit annotatio capi tulorum.

Incipit liber. XII. de spi ritu supḇię: Ca. I.

Octauum qđ ꝛ extremũ aduer/ sus spiritũ supḇie no/ bis certamẽ est. Qui morb⁹ licet vltim⁹ sit in ꝯflictu vitioꝝ: atq3 in ordine ponaẗ extrem⁹: origine tñ ꝛ tp̃e p̃m⁹ est. Seuissima ꝛ supiori/ bus cunctis ĩmanior bestia: pfectos maxime tẽptãs: ꝛ ꝓpemodũ iã po/

sitos in ɔsummatione virtutū: mor/
su diriore depascens.

Qꝫ superbie duo sint genera: Capl'm. II.

Uius duo sūt genera. Unū
ē quo diximꝰ spirituales vi/
ros summosqꝫ pulsari: aliud
qđ etiā incipiētes carnalesqꝫ cōple/
ctit. Et licet vtrūqꝫ superbie genus
tam in deū q̄ȝ in hoīes noxia inflet
elatio: tñ illud primū specialiter re/
fert ad deū: scđm ad hoīes ꝓprie p/
tinet. Cuiꝰ originem ac remedia in
posterioribꝰ libelli huiꝰ donāte deo
inq̄tū possumꝰ exequemur. Nūc đ
illo priore quo p̄fati sumꝰ pfectos p̄
cipue tēptari: ꝓpositū nobis est pau
ca disserere.

Qꝫ supbia oīes pariter virtutes auferat: Capi. III.

Ullū est igitur vitiū aliud qđ
ita oēs ꝟtutes exhauriat: cū/
ctaqꝫ iusticia ꝛ sanctitate ho
minē expoliet ac denudet vt supbie
malū: tanq̄ȝ generalis quidā ac pe/
stifer morbꝰ nō vnū mēbroꝝ ptem
vel eius debilitare ɔtentus: ſꝫ solidū
corpus letali corrūpit exitio: ꝛ ī vir
tutū iā fastigio collocatos: grauissi/
ma ruina deijcere ac trucidare cona/
tur. Omne nāqꝫ vitiū suis est terminis
et fine ɔtentū: ꝛ licet cōtristet alias
quoqꝫ virtutes: cōtra vnā tamē p̄n
cipaliter tendit: eā qꝫ specialiter op/
primit ꝛ impugnat. Et vt hocipsum
quod dicimꝰ clarius possit intelligi:
gastrimargia: id est appetitus vētris:
seu ɔcupiscētia gule: tēperātie rigo/
rem corrūpit: castitatē libido conta
minat: ira patientiā vastat: vt non/
nunq̄ȝ vni quis deditus vitio: alijs
virtutibꝰ nō penitus destituat: sed
illa tantū virtute trūcata que e di/
uerso emulo sibi vitio repugnante
succūbit: reliquas possit vel ex parte
retinere: hec vero cū infelicē posse/
derit mentē: vt quidā seuissimꝰ ty/
rannus sublimissima capta arce vir/
tutū: vniuersaꝫ funditus ciuitatem
diruit atqꝫ subuertit. Excelsa quon/
dam sanctitatꝭ menia: vitioꝝ solo co
equās atqꝫ pmiscēs: nullā deinceps
imaginē libertatꝭ aīe sibi subdite su
peresse ɔcedit. Quāto qꝫ cepit ditio
rem: tāto grauiori ſuitutis iugo sb/
ditā vniuersis ꝟtutū facultatibus
crudelissima depđatiōe nudabit.

Qꝫ ob superbiam lucifer ille de archangelo factus est diabolus: Ca. IIII.

T vt grauissime tyrannidis
eius potentiā agnoscamus:
angelū illum qui pre nimie/
tate splendoris ac decoris sui lucifer
nuncupatus est: nullo alio q̄ȝ hoc vi
tio deiectum celitus inuenimus: et
ex illa beata sublimitate angelorum
telo superbie vulneratum: ad infer/
na fuisse collapsum. Si igitur tanta
virtute tante potentie prerogatiua
decoratum vna elatio cordis potu/
it de celestibus ad terrena deuolue/
re: qua nos obseruantia carnis fra/
gilitate circundatos cauere oporte/
at: ipsius ruine magnitudo demon/
strat. Quemadmodū vero huius
morbi virus perniciosissimum decli
nemus: instrui poterimꝰ: si ruine ipsi/
us causas atqꝫ originem persequa/
mur. Nunq̄ȝ enim curari languor:
nec remedia poterunt malis valitu/
dinibus exhiberi: nisi prius inquisi/
tione sagaci origines earum inuesti
gentur ꝛ cause. Hic nāqꝫ indutꝰ di/
uina claritate: ꝛ inter ceteras super/
nas virtutes cōditoris largitate p̄/
fulgens: splendorem sapiētie ꝛ ꝟtu/
tum pulchritudinem qua ornabat
gratia creatoris: nature sue poten/
tia non munificentie illius benefi/
cio se credidit obtinere. Et ob hoc
elatus tanq̄ȝ qui ad perseuerantiam
puritatis huius diuino non egeret
auxilio: deo se similē iudicauit: vt/
pote qui nullius indigeret quemad/
modum deus: liberi scilicet arbitrij

facultate ↄfisus: per illā credens affluēter oīa sibimet suppeditari: que ad ↄsummationē virtutū: vl' penni/tatē summe beatitudinis ptinerēt. Hec ei sola cogitatio facta: pma ruina est. Ob quā desertus a deo quo se credidit nō egere: instabilis repente ꝛ nutabundus effectus: ꝛ infirmitatē ꝓprie nature persensit: ꝛ beatitudinē q̄ dei munere fruebat̄: amisit. Et quia dilexit verba precipitationis quib⁹ dixerat: In celū ↄscen/
Esa. 14. dam. ꝛ linguā dolosam qua vel de se dixerat: Ero simil' altissimo. vl' de
Gen. 3. adā ꝛ eua: Eritꝭ sic̄ dij. Propterea deus destruet illū in finē: euellet eū
Ps. 51. et emigrabit de tabernaculo suo: et radicē eius de terra viuentiū. Tunc ruinā eius videntes iusti timebunt: et sup eū ridebunt dicētes (qđ etiā sine fine ad hos qui se sine ꝓtectiōe auxilioq̄ꝫ dei summū bonū pficere
Ibidem. posse ↄfidūt: iustissime dirigeṫ) Ecce homo qui nō posuit deū adiutorem suū: sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum: ꝛ preualuit in vanitate sua.

Qꝫ fomites vitioꝝ oīm: de supbia pullulēt: Ca. V.

Ec ē pme ruine causa: ꝛ origo principalis morbi. Qui rursum p illū qui fuerat a se deiectus in ꝓthoplastū serpens: infirmitates omniū vitioꝝ ꝛ materias germinauit. Dū eñ gloriā deitatis: arbitrij libertate ꝛ industria sua credidit se posse ↄquirere: etiā illā perdidit quā adeptus fuerat gratia cōditoris.

Qꝫ supbię vitiū sit in ordine colluctatiōis extremū: tempore tamē ꝛ origine primū sit: Capi. VI.

Ta qꝫ exēplis ac testimonijs scripturaꝝ manifestissime cōprobatur: supbie labem cuꝫ posterior sit in ordine ↄflictuū: origine tamē anterior ē esse: omniumq̄ꝫ peccatoꝝ ꝛ criminū esse principiuꝫ: nec sicut cetera vitia solūmodo contrariā sibi virtutē: id est humilitateꝫ tantū extinguere: verūetiā cunctaꝝ simul interemptricē esse virtutum: nec mediocres tantū paruosq̄ꝫ temptare: ꝭ maxime in fortitudinis culmine cōsistentes. Ita eñ de hoc spiritu ꝓpheta cōmemorat: Et esce ei⁹ electe. Ideoq̄ꝫ beat⁹ dauid licet tanta circūspectione: cordis sui custodiret arcana: vt ad eū quē secreta cōscientie sue nō latebant audenter ꝓclamaret: Domine nō est exaltatum Ps. 130
cor meū: neqꝫ elati sunt oculi mei: neqꝫ ambulaui in magnis neqꝫ ī mirabilibus sup me: nisi humiliter sen/
tiebā. Et iteꝝ: Nō habitabit in medio Ps. 100
domus mee faciens superbiam. Sciēs tamē q̄ꝫ difficilis sit etiā pfectis ista custodia: nō de sua tantū p̄sumit industria: ꝭ orans dñi implorat auxiliū vt hui⁹ inimici telū possit insauciat⁹ euadere: dicens: Non Ps. 35.
veniat mihi pes superbie. pauēs ac metuēs ne in illud incidat quod dicitur de supbis: Deus supbis aduer Jacob. 4
saṫ. Et iterū: Immundus est apud deum omnis qui exaltat cor suū.

Qꝫ tantum sit malum superbię vt ipsum deum aduersarium habere mereaṫ: Caplm. VII.

Antū est malum supbie: vt nō angelū nō alias virtutes sibi ↄtrarias: sed ipsum deū aduersarium habere mereatur. Notandum siquidē est: q̄ꝫ nequaq̄ꝫ dixerit sup his qui ceteris sunt vitijs inuoluti q̄ꝫ habeant sibi deū resistentem: id est gastrimargis: fornicarijs iracundis seu philargyris aduersatur: sed solis superbis. Illa nāq̄ꝫ vitia vel ī vnū quēq̄ꝫ delinquētiū tantūmodo retorquenṫ: vel in suos pticipes: id est in alios homines videntur admitti: hec vero ꝓprie pertin

git ad deũ: ⁊ iccirco eum specialiter digna est habere ɔtrariũ.

Queadmodũ deus supbiam diaboli virtute humilitatis extixerit: ⁊ diuersa super hoc testimonia: C. VIII

Deoqꝫ vniuersitatis creator et medicus deus: causam principiũqꝫ morboꝝ supbiã esse cognoscens: cõtrarijs sanare cõtraria ꝓcurauit: vt ea scꝫ queꝑ supbiam corruerãt: p humilitatẽ resurgerent.
Esa. 14. Ille nanqꝫ dicit: In celũ conscendã. Hic dicit: Humiliata est in terra anima mea. Ille dicit: Et ero similis altissimo. Hic cũ esset in forma dei exinaniuit semeipm formaꝫ
Phil. 2. serui accipiẽs: humiliauitqꝫ se fact⁹ obediẽs vsqꝫ ad mortem. Ille dicit:
Esa. 14. Sup astra dei exaltabo soliũ meũ. Iste dicit: Discite a me qꝛ mitis suꝫ
Matt. 11 et humilis corde. Ille dicit: Nescio
Exo. 5. dñm: ⁊ israel nõ dimittã. Iste dicit:
Iob. 7. Si dixero qꝛ nõ noui eũ: ero similis vobis mẽdax: sed noui eũ: ⁊ mandata eius seruo. Ille dicit: Mea sũt flumina: ⁊ ego feci ea. Iste dicit: Non possum ego a meipo facere quicqꝫ:
Iob. 14. sed pater meus in me manẽs ipe facit opera. Ille dicit: Mea sunt omnia regna mũdi ⁊ gloria eoꝝ: ⁊ cui voluero do ea. Iste cum diues esset
2. Coꝛ. 8 pauper effectus est: vt eius inopia nos diuites redderemur. Ille dicit: Sicut colligunt oua que derelicta
Esa. 10. sunt: sic vniuersam terrã ego cõgregaui: ⁊ nõ fuit qui moueret pennam et aperiret os ⁊ ganniret. Iste dicit:
Ps. 101 Similis factus sum pellicano solitario: vigilaui ⁊ fact⁹ sum sicut passer solitari⁹ in tecto. Ille dicit: Exiccaui vestigio pedũ meoꝝ omnes ri-
Esa. 37. uos aggerũ. Hic dicit: Nũquid nõ possum rogare patrẽ meũ: ⁊ exhibe-
Mat. 26 bit mihi nõ plusqꝫ duodecim milia legiones angeloꝝ? Si principalis ruine causam ⁊ salutis nostre fundamẽta ɔsperim⁹: a quo ⁊ qualiter vł ista iacta sint: vel illa emerserint: queadmodũ deuitare tam atrocem mortẽ supbie debeam⁹: vel illi⁹ ruina vel huius doceamur exemplo.

Quemadmodũ nos quoqꝫ superbiam superare possimus: Capłm. IX.

Taqꝫ hunc nequissimũ spiritus laqueũ taliter poterim⁹ euadere: si in singulis quib⁹ senserimus nos virtutib⁹ ꝓfecisse: illud apostolicũ dixerim⁹: Nõ ego 1. Coꝛ. 15
sed gratia dei mecũ: ⁊ gratia dei suꝫ id quod sum. ⁊ deũ esse qui operaᵗ in nobis: ⁊ velle ⁊ pficere pro bona voluntate: dicente etiã ipso auctore salutis nostre: Qui manet in me: et Ioh. 15.
ego in eo: hic fert fructũ multũ: qꝛ sine me nihil potestis facere. Et nisi domin⁹ edificauerit domũ: inuanũ Ps. 126
laborauerũt qui edificant eam: Nisi dñs custodierit ciuitatẽ: frustrã vigilant qui custodiunt eã. Et vanũ est vobis ante lucẽ surgere. Quia Roma. 9
non est volentis neqꝫ currentis: sed miserentis dei.

Qꝫ nemo possit pfectionẽ virtutũ vł ꝓmissam beatitudinẽ suis tantũ viribus obtinere: Capi. X.

Nullius nanqꝫ quãuis volentł et currentis tam idonea potest voluntas esse vł cursus: vt carne spiritui repugnãte circũdatus valeat tantũ pfectionis premiũ et palmã integritatis ac puritatł attingere: nisi fuerit diuina miseratiõe ꝓtectus: vt ad illud qđ magnopere vult ⁊ quo currit: puenire mereaᵗ.
Omne enĩ datũ bonũ ⁊ omne donũ Iacob. 1.
perfectũ desursum est: descẽdens a patre luminũ. Quid enĩ habes qđ nõ accepisti? Quod si accepisti: qđ 1. Coꝛ. 4
gloriaris quasi nõ acceperis?

Exemplũ latronis siue dauid vel vocatõis nostrẽ ad

dei gratiam demonstrandam: Capl'm. XI.

Si enim vel illum latronem ob vnam confessionem introductum in paradisum recordemur: intelligimus eum non cursus sui merito tantam beatitudinem consecutum: sed dono dei miserentis indeptum. Vel si reminiscamur dauid regis duo tam grauia tamque immania crimina vno penitudinis sermone deleta: nec hic videmus ad indulgentiam tanti criminis obtinendam laboris equiparasse merita: sed dei gratiam superabundasse: qui vere penitudinis occasione accepta: tantam peccatorum materiam sub vnius verbi plena confessione consumpsit. Principium quoque discutientes vocationis ac salutis humane: qua non ex nobis nec
Eph. 2. ex operibus nostris secundum apostolum: sed dei summus dono gratiaque saluati: liquido poterimus aduertere quemadmodum per
Roma. 9 fectionis summa non volentis neque currentis: sed miserentis est dei: qui nequaquam laborum vel cursus nostri merito compensante: vitiorum nos facit esse victores: nec equiparante nostre voluntatis industria: tam arduum integritatis culmen subiugata qua vtimur carne conscendere. Nulla siquidem corporis huius afflictio nullaque cordis contritio ad capessendam veram illam interioris hominis castitatem potest esse condigna: vt tantam puritatis virtutem angelis solis ingenitam celique vernaculam: nudo humano labore: id est sine adiutorio dei valeat obtinere: quia totius bonitatis effectus ab illius profluit gratia: qui tantam perennitatem beatitudinis et immensitatem glorie: exigue voluntati breuique ac paruo cursui nostro: multiplicata largitate donauit.

Quod nullus sit labor qui possit repromisse beatitudini comparari: Capi. XII.

Omnis enim longeuitas vite presentis: cum ad illam future glorie perennitatem respexeris: euanescit: et dolores cuncti contemplatione illius immense beatitudinis effugantur: atque vt fumus ad nihil extenuati liquescunt: et nusquam vt fauilla comparent.

Traditio seniorum de consequenda puritate: Ca. XIII.

Mat. 7. Quapropter iam tempus est: vt ipsis quibus tradunt verbis patrum sententiam proferamus: eorum scilicet qui viam perfectionis et qualitatem eius non verborum iactantia depinxerunt: sed potius re et ope ac virtute spiritus possidentes: experimentis eam proprijs et exemplis certissimis tradiderunt. Aiunt itaque non posse ad purum quempiam carnalibus vitijs emundari: nisi vniuersum laborem suum atque conatum ad tante perfectionis finem intellexerit non posse sufficere: nec eam nisi miseratione dei et adiutorio comprehendi: non tam tradentis institutione quam affectu atque virtute et experimentis proprijs eruditus:
Ps. 89. agnoscat. Ad capessenda namque tam magnifica tamque precelsa puritatis et integritatis premia: quantuslibet ieiuniorum vigiliarum lectionis et solitudinis ac remotionis labor fuerit impensus: condignus esse non poterit qui hec industrie sue merito vel laboris obtineat. Nunquam enim diuinum munus labor proprius humanaue compensabit industria: nisi desideranti diuina fuerit miseratione concessum.

Quod adiutorium dei laborantibus tribuat: Ca. XIIII.

Nec hoc dico: vt humanos conatus euacuans: ab industria et laboris intentione quemquam reuocare contendam: Sed plane constantissime non mea sed seniorum sententia definio: perfectionem quidem sine his omnino capi non posse: his autem solis sine gratia dei posse eam a nemine consummari. Ut enim dicimus conatus humanos apprehendere eam per seipsos sine adiutorio dei non posse: ita pronunciamus laborantibus tantum ac desudantibus: misericordiam dei gratiamque conferri: et vt ver

bis apl'i loquar: volentibus ⁊ currē/
tibus impertiri: ꝺm illud qȯ etiam ī
psalmo octogesimooctauo ex perso/
na dei cantat: Posui adiutoriū in
potente: ⁊ exaltaui electū de plebe
mea. Dicimus em̄ ꝺm saluatoris sen
tentiā dari quidē petentibꝰ: ⁊ aperi/
Matt. 7. ri pulsantibus: ⁊ a querētibꝰ inueni
ri: ꝭ petitionē ⁊ inquisitionē ⁊ pul/
sationē nostrā nō esse condignā: ni/
si misericordia dei id qȯ petimꝰ de/
derit: vel aperuerit qȯ pulsamꝰ: vel
illud qȯ querimus fecerit inueniri.
Presto est nā q̃ occasione sibi tan/
tūmodo a nobis bone volūtatis ob/
lata: ad hec omnia ꝯferēda. Ampli/
us enim ille q̄ nos: ꝑfectionem salu/
temq̃ nostrā desiderat ⁊ expectat.
Et intantū beatꝰ dauid ꝓuentū sui
operis ac laboris ꝓpria tm̄ īdustria
nō posse nouerat obtineri: vt a dn̄o
promereri directionē suoꝝ operum
iterata prece deposceret dicens: Et
Ps. 89. opera manuū nostrarū dirige super
nos: ⁊ opus manuū nostrarū dirige
Et rursum: Confirma hoc deus qȯ
operatus es in nobis.

A quibus perfectionis vi/am discere debeamus: Capl'm. XV.

Ideo q̃ si ad veram consum/
mationem virtutum volu/
mus effectu ⁊ opere perueni
re: illis debemus acquiescere magi/
stris ac ducibus: qui hanc nō vanilo
qua disputatione somniantes: sed re
atq̃ experimentis apprehendentes:
nos quoq̃ docere atq̃ ad eam diri/
gere similiter possūt: ⁊ viam quem/
admodum peruenīamꝰ ad eam: cer/
tissimo tramite demonstrare: qui q̃
ad hanc fide se potius peruenisse q̄
laborum merito testabantur. Qui/
bus etiam hoc precipuum sui cordis
acquisita puritas conferebat: vt ma
gis magisq̃ se deprimi peccatꝭ agno
scerent. Tanta nanq̃ in eis delicto/
rum compunctio per dies singulos
augebatur: quanta puritas animi ꝓ
fecisset. Trahebātq̃ iugiter intimo
corde suspiria: eo q̄ semetip̄os senti
rent nequaq̄ posse delictorū neuos
ac maculas deuitare: que eis ꝑ mul/
tiplices cogitationum minutias in/
gerebantur. Et iccirco future vite sti
pendia non operum sperare se meri/
to: sed misericordia domini procla/
mabant: nihil sibi de tanta circūspe/
ctione cordis aliorum comparatio/
ne donantes: quippe qui hanc ipsam
non sue industrie sed diuine gratie
ascribebant: nec blandientes sibi de
inferiorum ac tepidorum negligen/
tia: sed contemplatione potius illo/
rum quos vere peccato carere: atq̃
in regno celorum iam eterna beati/
tudine perfrui nouerant: humilita/
tem perpetuam conquirebant: atq̃
ita consideratione hac ⁊ elatiōis rui
nam pariter declinabant: ⁊ quo ten/
derent vel quod dolerent semper in/
ueniebant: intelligentes semetipsos
ad illam puritatē cordis quam cu/
piunt: obsistente carnis sarcina per/
uenire non posse.

Non posse nos sine misericordia et inspi/ratione dei: ad ipsum laborem obtinende ꝑ/fectionis accedere: Capl'm. XVI.

Igitur ꝺm traditiones et in/
stitutiones eorum sic ad eam
festinare debemus ieiunijs:
vigilijs: orationibus: contritiōi cor/
dis et corporis operam dantes: ne
hec omnia morbo hoc inflante eua/
cuemus. Non solum nanq̃ ipsam
perfectionem oportet credere nostra
industria nos vel labore nostro pos
sidere nō posse: sed ne hec ipsa qui/
dem que illius exercemus obten/
tu: id est labores conatusq̃ nostros
ac studia: sine diuine protectionis

auxilio:inspirationisq; eius ⁊ casti/
gationis atq; exhortationis gratia
posse perficere: quã scz cordib⁹ no/
stris: vel per alium solet vel per se/
metipsum nos visitans clemeter in/
fundere.

Testimonia diuersa quib⁹ euidenter ostenditur: nihil posse nos quod ad salutez nostram pertinet sine adiutorio dei pficere: Ca. XVII

(p) Ostremo instruit auctor sa
lutis nostre: quid nos opor
teat in singulis quibusq; que
gerimus. non modo sentire sed etiã
confiteri. Non possum ego inquit a
Joh. 14. meipso facere quicq;: pater autem in
me manens ipse facit opera. Ille ex
persona hominis assumpti dicit:
nihil a semetipso posse se facere: et
nos cinis ⁊ terra in his que ad no/
stram salutem perinent: arbitramur
nos adiutorio domini nõ egere? Di
scamus itaq; ⁊ nos per singula: no/
stram simul infirmitatem ⁊ illi⁹ ad/
iutoria sentientes quotidie procla/
mare cum sanctis: Impulsus versa/
Ps. 117 tus sum vt caderem: et dominus su
scepit me: Fortitudo mea ⁊ lauda/
tio mea dominus: ⁊ factus est mihi
in salutem. Et nisi quia domin⁹ ad/
Ps. 93. iuuit me: paulomin⁹ habitauerat in
inferno anima me: Si dicebã motus
est pes meus: misericordia tua do/
mine adiuuabat me: Scõm multitu
dinem dolorum meorum in corde
meo: consolatiões tue letificauerũt
animam meam. Videntes etiam cor
nostrum in timore domini et patien
tia roborari dicamus: Et factus est
Ps. 17. dominus firmamentum meũ: ⁊ edu
xit me in latitudine. Scientiã quo/
q; profectu operum intelligẽtes no
bis augeri: dicamus: Quoniam tu
illuminas lucernam meam domine:
Ibidem. deus meus illumina tenebras meas:
Quoniam in te eripiar a temptatio
ne: ⁊ in deo meo transgrediar mu℞.

Dein sentientes etiam nosmetipsos
fortitudinem tolerantie cõquisisse:
et in semita virtutum facilius ac si/
ne labore dirigi: dicam⁹: Deus qui
precingis me virtute: ⁊ posuisti im/ Ibidem.
maculatam viam meã: Qui perfi/
cis pedes meos tanq; cerui: et super
excelsa statuens me: Qui doces ma
nus meas ad prelium. Consecuti eti
am discretionem per quam robora/
ti possimus: aduersarios nostros eli
dere: proclamemus ad deum: Disci/ Ibidem.
plina tua correxit me in finẽ: ⁊ disci
plina tua ipsa me docebit: Dilatasti
gressus meos subtus me: ⁊ non sunt
infirmata vestigia mea. Et quia tali Ps. 17.
ter sum roboratus scientia tua atq;
virtute: inferam confidenter ea que
sequuntur: ⁊ dicam: Persequar in/
imicos meos: et comprehendam il/
los: ⁊ non cõuertar donec deficiãt:
Conteram illos nec poterunt stare:
cadẽt subtus pedes meos. Rursum
infirmitatis nostre mẽores: nec pos/
se nos tam acerbos vitiorum hostes
fragili carne circundatos sine illius
adiutorio superare: dicamus: In te
inimicos nostros ventilabimus cor/ Ps. 43.
nu: ⁊ in nomine tuo spernemus in/
surgentes in nobis. Non enim in ar
cu meo sperabo: et gladius meus nõ
saluabit me. Saluasti enim nos de
affligentibus nos: ⁊ odiẽtes nos cõ
fudisti. Sed etiã precinxisti me vir/ Ps. 17.
tute ad bellum: ⁊ supplantasti om/
nes insurgẽtes in me subtus me. Et
inimicos meos dedisti mihi dorsuz:
et odientes me disperdidisti. Sz nec
armis nostris posse nos vincere co/
gitantes: dicamus: Apprehende ar/ Ps. 34.
ma ⁊ scutum: ⁊ exurge in adiutoriũ
mihi: Effunde frameaz: ⁊ conclude
aduersus eos qui persequuntur me:
dic anime mee salus tua ego sum. Et
posuisti vt arcuz ereũ brachia mea:
et dedisti mihi protectionez salutis
tue: ⁊ dext͛a tua suscepit me. Quia
nec patres nostri in gladio suo pos/
sederũt terram: ⁊ brachium eorum

non saluauit eos: sed dextera tua et brachium tuum et illuminatio vultus tui: quonia cõplacuisti in eis. Postremo vniuersa beneficia eius cum gratiarum actione mente sollicita perlustrãtes: super his omnib⁹ ꝙ vel pugnauimus: vel illuminationem scientie: vel disciplinam discretionis ab eo consecuti sumus: vl' ꝙ suis nos armis instruxit: ⁊ virtutis cingulo communiuit: vel qđ inimicorum nostrorum nobis prebuit dorsum: et tribuit virtutem comminuẽdi eos vt puluerem ante faciem venti: intimo cordis affectu clame-
Ps. 17. mus ad eum: Diligã te domine virtus mea: dominus firmamentũ meum et refugium meum et liberator meus: Deus meus adiutor meus: et sperabo in eũ: Protector me⁹ ⁊ cornu salut' mee: ⁊ susceptor me⁹: Laudans inuocabo dominum: ⁊ ab inimicis meis saluus ero.

Q non solum in naturali conditione: sed etiam in quotidiana dispensatione dei gratia muniamur:

Capłm. XVIII.

Non solum pro his ei gratias referentes ꝙ vel rationabiles nos cõdidit: vel liberi arbitrij potestate donauit: vel baptismi largitus est gratiam: vel scientiam legis adiutoriumꝗ cõcessit: sed etiam pro his que erga nos quotidiana eius prouidentia conferuntur: qđ scilicet ab aduersariorum nos insidijs liberat: qđ cooperatur nobis vt carnis vitia superare possimus: qđ a periculis nos etiam ignorantes protegit: qđ a lapsu peccati communit: ꝙ adiuuat nos ⁊ illuminat vt ipsum adiutorium nostrũ: qđ nõ aliud quidam interpretari volunt ꝗ̃ legem intelligere ⁊ agnoscere valeamus: ꝙ pro negligentijs delictisꝗ nostris: eius inspiratione latenter compungimur: qđ dignatione eius visitati saluberrime castigamur: qđ ab eo nonnunꝗ̃ etiam inuiti trahimur ad salutem. Postremo quia ipsum liberum arbitrium nostrum qđ procliui⁹ fertur ad vitia: ad meliorem dirigit frugẽ: ⁊ ad virtutum viam instigationis sue visitatione contorquet.

Q hec fides ab antiquis patribus sit tradita de gratia dei:

Capitulum. XIX.

Hec est proprie erga deum humilitas: hec est antiquissimorum patrum sincera fides: que penes successores eorum inteme rata nuncusꝗ perdurat. Cui fidei virtutes apostolice que sepenumero per eos manifestate sunt: non solum apud hos sed etiam apud infideles et incredulos: indubitatum testimonium reddunt. Qui simplicẽ piscatorum fidem in corde simplici retinẽtes: non eam syllogismis dialectic' ⁊ tulliana facũdia spiritu cõcepere mundano: sed experimento vite sincere: actuꝗ purissimo: correctione quoꝗ vitiorum et (vt verius dixerim) in ipsa perfectionis inesse naturam oculatis indicijs deprehenderunt: sine qua nec pietas in deum: nec purgatio vitiorum: nec emendatio morum: nec virtutũ consummatio poterit apprehendi.

De eo qui propter blasphemiam traditus est immundissimo spiritui:

Capłm. XX.

Nui quendã de fratrum numero quem vtinam minime scissem: siquidem post hec ordinis mei gradu se passus est ꝑ grauari: qui probatissimo cuidã senum

vitio carnis semetipsum grauissimo confessus est impugnari: nam cõtra vsum nature desiderio patiendi magis q̃ inferendi ignominiã intolerabili estu libidinis vrebat: tum illum vt spiritalem verũ q; medicum: interiorem causam morbi huius et originem protinus peruidisse. Qui grauiter suspirans: nequaq̃ ait tam neqũ spiritui tradi te dominus permisisset: nisi aliquid blasphemasses ĩ eũ. Quo ille comperto: confestim procidit ad pedes eius in terram: summaq; admiratione perculsus: tanq̃ a deo cernens arcana sui pectoris patefacta: confessus est in dei se filium cogitatiõe impia blasphemasse. Unde perspicuum est eum qui supbie spiritu possidetur: vel qui in deum blasphemus existit: tanq̃ qui irroget illi iniuriã a quo puritatis speranda sunt dona: perfectionis integritate priuari: et sanctificationem castimonie nõ mereri.

Exemplũ ioas regis iude quo ostendit quid propter superbiam meruerit: Caplm. XXI.

Legimus tale aliquid in paralipomenon libro. Joas enim rex iuda septem annorum ab ioiada pontifice ascitus in regnum: atq; in omnibus quoad vixit memoratus pontifex testimonio scripture laudatus est. De quo post obitum ioiade audi quid scriptura commemorat: et quemadmodum elatus superbia ignominiose fuerit traditus
2.paľ.24 passioni. Postq̃ autẽ obijt ioiada: ingressi sunt principes iuda: et adorauerunt regem. Qui delinitus obsequijs eorum acquieuit: et dereliquerunt templum domini dei patrũ suorum: seruieruntq; lucl. et sculptilib⁹: et facta est ira magna contra iudam et hierusalem propter hoc peccatũ. Et post pauca: Cumq; euolutus eẽt annus ascendit contra eum exercit⁹ syrie: venitq; in iudam et hierusalẽ: et interfecit cunctos principes populi: atq; vniuersam predam miserunt regi damascum. Et certe cũ permodicus venisset numerus syrorũ: tradidit dominus in manib⁹ eorum infinitam multitudinẽ: eo q; dereliquissent dominũ deum patrum suorum. In ioas quoq; ignominiosa exercuere iudicia: et abeuntes dimiserũt eũ in languorib⁹ magnis. Uides q̃ flagitiosis ac sordidis passionibus tradi mereať superbia? Qui enim elatus arrogantia vt deum se passus est adorari: traditur fm apostolum in passiones ignominie et in reprobum Ro.1.
sensum: vt patiatur ea que non conuenit. Et quia dicẽte scriptura: Immundus est apud deũ omnis qui exaltat cor suum: iste qui tumida cordis elatione inflatus est: turpissime confusioni traditur deludendus: vt humiliatus taliter sentiret semetipm esse vel immundicia carnis et conscientia impure passionis immundum: quod animi sui noluerat elatiõe sentire: et vt carnis ignominiosa contagio patefaceret immundiciã cordis eius occultã quã superbie malo cõtraxerat: ac manifesta pollutiõe corporis sui pbareť impurus: qui per elationẽ spiritus factum se non sentiebat immundũ.

Omnẽ animã superbã subdi spiritalibus nequitijs illudendam: Caplm. XXII.

Quibus manifeste pbať omnem animã que supbie fuerit tumore possessa: itellectualib⁹ syris id est nequitijs spiritalibus tradi: eamq; passiõibus carnis ĩuolui: vt saltem vitijs humiliata terrenis: ĩmundam se carnaliter pol

lutā q̄ cognoscat: que tēpore mētis erecta immundā se in conspectu dei per elationē cordis effectam intelligere ante non potuit: quo vel sic humiliat⁹ quis a pristino tēpore discedat: ꝛ ignominia carnaliū passionū deiectus atq̄ confusus: ad spiritalē feruorem deinceps semetipm ardentius conferre festinet.

Q̄z pfectio attingi nisi humilitatis virtute nō possit: Caplm. XXIII.

Evidenter itaq̄ monstratur non posse quemq̄ pfectiōis finem ac puritatis attingere nisi per humilitatē veram: quā primitus fratrib⁹ reddens: deo quoq̄ in penetralibus cordis exhibeat: credens sine protectione eius atq̄ auxilio per singula sibi momēta delato: perfectionem quam cupit ꝛ ad quā magnopere currit: se penitus obtinere non posse.

Quos spiritalis superbia pulset: quosq̄ carnalis. Caplm. XXIIII.

Beuisq̄ de spiritali superbia qua diximus perfecos quosq̄ pulsari: quantū tenuitas ingenij nostri preualuit donāte deo dixisse sufficiat. Q̄d superbie genus non multis cognitū nec expertū est: quia nec plures studēt perfectā cordis apprehendere puritatem: vt ad hos preliorum gradus valeant peruenire: nec precedentiū vitioꝝ quorum in singulis libellis naturā pariter remediaq̄ premisimus: ꝓcurat̄ vlla purgatio. Sed illos solūmodo pulsare solet: qui deuictis superioribus vitijs iam propemoduꝫ sunt in virtutum culmine collocati. Quos quia lapsu carnali subtilissimus hostis supplantare nō quiuit: spiritali ruina deijcere ac supplantare conatur: per hāc illos vniuersis veterū stipēdiorum meritis multo labore quesitis spoliare contendens. Ceteꝝ nos qui adhuc terrenis sumus passionibus inuoluti: nequaq̄ hoc modo tēptare dignatur: sed crassiore ꝛ vt ita dixerim carnali elatione supplātat. Et idcirco de hac quoq̄ qua maxīe nos seu nostre mensure homines ac precipue iunioruꝫ vel incipientium mentes periclitari solent: necessariū reor ſm promissionē nostrā pauca depromere.

Descriptio carnalis superbię: vel quę mala in monachi mente parturiat: Caplm. XXV.

Hec igit̄ quā dixim⁹ carnalis supbia: cū tepido ac male arrepto renūciatiōis ꝑncipio ī monachi resederit mēte: de ꝑstino ac secl'ari eū tumore ad verā xp̄i humilitatē descēdere nō ꝑmittēs: primū inobedietē eū reddit ꝛ asperū: deinde mitē atq̄ affabilē esse nō patit̄: eq̄lē q̄ȝ fratrib' fieri cōmunēq̄ non sinit: nec ſm dei ac saluatoris nr̄i mādatū spoliari t̄renis opib⁹ nudariq̄ cōcedit: ꝛ cū renūciatio nihil aliud sit nisi mortificatōis ꝛ cruc' īdiciū: nec valeat alijs inchoari vl' ꝯsurgere fūdamēt: q̄ vt se nō solū actib⁹ hui⁹ mūdi spiritalr nouerit interemptū: verū etiā corpalr q̄tidie credat esse moritūꝝ: ecōtrario fac eū vitam sperare longeuā: infirmitates ꝓponit ei ꝓlixas ꝛ multas: ꝯfusionē q̄ȝ īcutit ac pudorē: Si nud⁹ effect' alienis ꝛ nō ꝓprijs facultatib⁹ cepit sustētari: psuadet etiā multo esse meli⁹ victū indumētūq̄ sibi sua potius q̄ aliena substātia ministrari: scōm illō scȝ qō quēadmodū dictū sit tali beatitudine ac tēpore cordis ob[illegible] intelligere q̄dē aliq̄n potuerit. Beatius est magis dare q̄ accipe[re]. Act. 20.

Quod male fundatus quis ad deteriorez statum quotidie prolabatur:

Caplm. XXVI.

Alii igitur diffidentia mētis obsessi: et a scintilla fidei qua visi fuerāt i primordijs sue conuersionis accensi: diabolica infidelitate reuocati: incipiunt pecunias quas ante dispergere ceperant diligentius custodire: et eas velut qui semel profligatas vlterius reparare non possint: auaricia vehementiore conseruāt: seu quod est deterius ea que prius abiecerant resumentes: vel certe qđ est tertium ac teterrimum nequitie genus: que nec ante quidē possederant congregātes: nihil amplius egressi e seculo ꝙ nomen acquisisse tantummodo ac vocabulū monachi comprobātur. Super hec igitur initia male vitiosecꝫ fūdata: necesse est vt vniuersa deinceps vitiorum structura cōsurgat: nec quicꝙ superponi pessimis valeat fundamētis: nisi quod miserabilem animam ruina lugubriore prosternat.

Expositio vitiorum que per morbum superbie generantur:

Caplm. XXVII.

Alibus siquidem mens passionibus obdurata: atcꝫ a detestabili tepore incipiēs: necesse est vt in deterius quotidie proficiat: et reliquam quocꝫ vitam suam deformiore fine concludat: dum cꝫ cupiditatibus pristinis oblectatur: ac ꝺm apostolum sacrilega philargyria vincitur: ita eodem pronū-
Colos. 3. ciāte de illa: Et philargyria que est simulacrorꝫ seruitus. Et iterum: Ra-
1. Tio. 6 dix enim inquit omnium malorum est philargyria: nuncꝙ possit in corde suo humilitatem christi simplicē veramcꝫ suscipere: cum vel de nobilitate nataliū gloriatur: vel inflatur de seculi quam corpore nō mente deseruit dignitate: vel pecunijs quas ad ruinam suaꝫ retentat: extollitur: per que iam non monasterij iugum sustinere contentus est: non senioris vllius instituti disciplina. Quiscꝫ eñi superbie morbo fuerit occupatꝰ: non solum nullam subiectionis aut obedientie regulam custodire dignatur verum ne ipsam auribus quidem suis doctrinam perfectionis admittit: tantumcꝫ cōcrescit in corde eius spiritalis verbi fastidiū: vt cum forte talis fuerit oborta collatio: vnolꝫ in loco stare nesciat eiꝰ obtutus: ꝫ huc illuccꝫ stupidus circūferatur intuitus: aliorsum et in obliquum ꝙ moris est oculi defigantur. Pro suspirijs enim salutaribus sputa de sicco gutture contrahuntur: exercationes etiā sine vlla inꝑpellatiōe phlegmatis prouocantur: digiti ludunt et in modum quiddam scribentis volitant atcꝫ depingunt: et ita huc atcꝫ illuc vniuersa membra corporis cōmouentur: vt dum spiritalis agitatur collatio: totum se vel scatentibꝰ vermibus vel acutissimis sudibus credat insidere: et quicquid simplex collatio ad edificationem protulerit audientium: ob suam suggillationem estimet esse prolatum. Totocꝫ tempore quo spiritalis vite examinatio ventilatur: suis suspitionibus occupatus: non quid exinde ad profectum suum capere debeat aucupatur: sed causas cur vnumquodcꝫ sit dictum: sollicita mēte perquirit: vel quid eis possit obijcere tacita intra se cordis volutatione coniectat: vt nihil ex his que saluberrime sunt digesta: penitus apprehendere aut in aliquo valeat emendari. Et ita fit vt non solū in nullo ei proficiat collatio spiritalis: verumetiam damno-

sa magis existat: efficiaturque causa maioris peccati. Dum enim pro cõ/scientia sua totum contra se suspica/tur esse prolatum: vehemẽtiore cor/dis obstinatione duratur: ire quo/que stimulis acrius instigatur. Dein/de post hec excelsa vox: sermo rigi/dus: amara et turbulenta responsio: incessus erectus ac mobilis: lingua facilis: procax loquela: nec vnquam ta/citurnitatis amica: nisi cum contra fratrem rancorem quendam in suo corde conceperit: fitque silentiũ eius non compunctionis nec humilita/tis vllius: sed superbie et indigna/tiõis indicium: ita vt quid in eo de/testabilius sit: haud facile discerna/tur: vtrum diffusa illa petulansque le/ticia: an dira hec virulentaque serie/tas. In illa nanque sermo non oppor/tunus: risus leuis ac fatuus: effrena/ta ac indisciplinata cordis elatio: in ista vero ira plenum virulentum que silentium: et quod ob hoc tantũ con/cipitur: vt aduersus fratrem rancor taciturnitate seruatus protelari diu/tius possit: non vt ex eo virtus hu/militatis ac patientie prebeatur. Et cum ipse tumore possessus: facile cũ/ctis tristicias inferat: atque ad satisfa/ctionem lesi fratris semetipsum sub/mittere dedignetur: etiam ab illo si/bimet oblatam respuit atque contem/nit. Et non solum nulla fratris satis/factiõe compungitur atque mollitur: verumetiam cur ab eo sit in humili/tate preuẽtus grauius indignatur. Fitque ei salutaris humilitas ac satis/factio: que finem diabolicis intenta/tionibus solet inferre: causa vehemẽ/tioris incendij.

De fratris cuiusdam superbia: Capitulum. XXVIII.

Adiui in hac duntaxat re/gione (quod horret pudetque re/uoluere) quendam iuniorum cum a suo increparetur abbate: cur humilitatem quam renuncians per/modico tempore retentaret: cepisset excedere: ac diabolica inflari super/bia: summa contumacia respõdisse: Nunquid ob hoc memetipsum humili/aui pro tempore: vt semper subdi/tus sim? Ad quod eius tam effrena/tum scelestumque responsum: ita est senior obstupefactus: omnisque eius interceptus est sermo: velut qui ab illo ipso antiquo lucifero verba hec prolata non ab homine percepisset: vt nullam vocem aduersus tantam proteruiam de ore suo prorsus emit/tere: nisi gemitus de corde tantum/modo ac suspiria potuerit: illud so/lum tacitus intra semetipsum vol/uens quod de domino nostro salua/tore dicitur: Qui cum in forma dei esset: humiliauit se: factus obediẽs: Phil. 2. non vt ille ait diabolico spiritu ac tumore possessus: pro tempore: sed vsque ad mortem.

Indicia quibus superbia carnalis anime inesse cognoscitur: Capitulum. XXIX.

Et vt breuius ea que dicta sũt de hoc superbie genere per/stringamus: quedam signa eius inquantum possumus colligen/tes: vt his qui de perfectione sitiunt erudiri: quodammodo characteres eius de exterioris hominis motibus exprimamus: necessarium puto pau/cis eadem replicari: vt compendio/sius agnoscamus quibus eam discer/nere ac deprehendere valeamus in/dicijs: quo nudate atque in superfici/em producte: passionis huius radi/

indicia car nal' supbie

ces et oculatim deprehense atq3 perspecte: vel conuelli facilius valeant vel vitari. Tunc enim poterit pestifer morbus ad integrum declinari: cum contra ipsius perniciosos estus et impetus noxios nō sera obseruantia cum iam dominantur assumitur: sed cum precedentes eius (vt ita dixerim) lineas agnoscentes prouida cum sagaciq3 discretione precurrimus. De exterioris nanq3 sicut prediximus hominis motu: interioris status agnoscitur. His igitur indicijs carnalis ista quam prefati sumus superbia declaratur. Inest primitus in loquela eius clamor: in taciturnitate amaritudo: excelsus et effusus in leticia risus: irrationabilis in serietate tristicia: in responsione rancor: facilitas in sermone: verba passim sine vlla cordis grauitate erumpentia. Expers patientie est: charitatis aliena: audax ad contumelias irrogandas: ad tolerandas pusillanimis: ad obediendum difficilis nisi in quo eam desiderium suum volūtasq3 puenerit: ad recipiendam exhortationē implacabilis: ad resecandas volūtates suas infirma: ad succumbēdum alienis durissima: semperq3 suas diffinitiones statuere contendens: ipsa vero nequaq̄3 cedere alterius acquiescens: τ ita fit vt etiam incapax consilij salubris effecta: in omnibus suo potius q̄3 seniorum credat iudicio.

Tepefactus quis per supebiam alis quoq3 preesse desideret: Capl'm. XXX.

q

Uibus descensuum gradibus is quem semel possidet deuolutus: iam ipsam disciplinam cenobij perhorrescit: ac veluti qui fratrum consortio de perfectione retrahatur: ac de bono patientie atq3 humilitatis aliorum vitio τ impedimento reuocetur: habitationem solitarie vite desiderat: seu certe velut plures alios lucraturus cōstruere monasterium: τ quos docere atq3 instituere debeat: cōgregare festinat: ex discipulo neq̄3 detestabilior magister effectus. Nam cum huiuscemodi elatiōe cordis in perniciosissimum teporem noxiumq3 corruerit: τ nec verus monachus nec secl'aris effectus sit: quod est deterius etiam perfectionem sibi ex hoc ipso miserabili statu τ conuersatione promittit.

Quomodo superbiam vincere vel ad perfectionem peruenire possimus: Capl'm. XXXI.

q

Uamobrem si edificij nostri fastigia perfecta volumus ac placentia deo consurgere: fundamenta eius non scdm nostre libidinis voluntatem: sed scdm districtionis euangelice disciplinaz iacere festinemus: que alia esse non possunt q̄3 timor dei atq3 humilitas que de mansuetudine et cordis simplicitate descendit. Humilitas vero nullatenus poterit absq3 nuditate conquiri. Qua peregrinante: nec obediētie bonum: nec patientie robur: nec mā suetudinis trāquillitas: nec consummatio charitatis vllatenus poterit apprehendi: sine quibus cor nostrum habitaculum spiritussancti penitus esse non poterit: ita pronunciante domino Esa. 66.

Esa. 66. per prophetam: Super quē requiescit spiritus meus: nisi super humilem et quietum et trementem verba mea? Sive scdm exemplaria que hebraicam exprimunt veritatem: Ad quem respiciam nisi ad pauperculum et contritum spiritu et trementē verba mea?

Quomodo depopulatrix omnium virtutum superbia p verā humilitatem possit extingui: Capl'm. XXXII.

Quapropter athleta christi qui spiritalem agonem legitime certans a domino desiderat coronari: hāc quoque ferocissimam bestiam vt devoratricem cunctarum virtutū omnimodis festinet extinguere: certus quod hac in suo pectore commorante: non solum omnigenis vitijs carere non possit: verumetiam si quid virtutis habere videatur huius veneno depereat. Nullo enim modo poterit in anima nostra virtutū structura consurgere: nisi prius iacta fuerint vere humilitatis in nostro corde fundamenta: que firmissime collocata perfectionis et charitatis culmen valeant sustinere: ita scilicet vt quemadmodum diximus primum fratribus nostris humilitatem veram intimo cordis exhibeamus affectu: in nullo scilicet acquiescentes eos contristare vel ledere. Quod nullatenus poterimus implere: nisi abrenunciatio vera que in expoliatione omnium facultatum ac nuditate consistit: in nobis fuerit christi amore fundata: deinde obedientie iugum et subiectio simplici corde ac sine vlla fuerit simulatione suscepta: ita vt preter abbatis mandatum nulla penitus voluntas viuat in nobis. Quod non aliter obseruari poterit: nisi quis non solum se mortuum huic mundo: verum etiam insipientem iudicauerit ac stultum: vniuersa que sibi fuerint a senioribus imperata: sine vlla discussione perficiens: sacrosancta ea credens ac diuinitus promulgata.

Remedia aduersus morbum superbie: Capl'm. XXXIII.

In qua consistentib⁹ qualitate proculdubio status ille humilitatis vere tranquillus atque immobilis subsequetur: vt nosmetipsos inferiores omnibus iudicantes: vniuersa que nobis fuerint irrogata: tametsi iniuriosa sint: tanquam a superioribus nostris illata patientissime toleremus. Que quidem a nobis nō solum facillime tolerabuntur: verū etiam parua iudicabuntur ac nulla: si mente iugiter recolamus vel domini nostri vel sanctorum omnium passiões: considerantes tanto leuioribus nos iniurijs attemptari: quanto longius a meritis eorum et conuersatione distamus: pariter etiam cogitātes in breui nos de hoc seculo migraturos: eorū que nos celeri vite h⁹

fine mox futuros esse ꝯsortes. Per/emptoria nanqȝ est hec contẽplatio: non solum superbie: verumetiam generaliter omnium vitiorum. Dein/de post hec hanc eandem humilita/tem erga deum firmissime retẽtem⁹. Quod a nobis ita complebitur: vt nihil nosmetipsos absqȝ illius opi/tulatione vel gratia quod ad virtu tum consummationem pertinet: pos se perficere cognoscamus: sed ⁊ hoc ipsum quod intelligere meruimus: eius esse muneris: in veritate creda/mus.

Explicit de spi/ritu superbię liber duodecimus.

Prefatio

**Facũdissimi Joannis Ere-
mite qui Cassianus dicit᷑: in
decē collatiōes patrũ ĩ scy-
thica eremo cōmorãtiũ: ad
Leontiũ episcopũ ⁊ fratrē
Helladium: Prefatio felici
ter incipit.**

d

Ebitũ qđ
beatissimo pape castori
in eorũ voluminũ ꝑfa
tione ꝓmissum est: que
de institutis cenobiorũ: ⁊ octo ꝑnci-
paliũ vitioꝝ remedijs: duodecim li-
bellis dño adiuuante digesta sunt: in
quo tenuitas nostri suffecit ingenij
vtcũqꝫ sarcitũ est. Viderim sane: qđ
sup hoc vel illiꝰ vel nostri fuerit exa-
minis equitate ꝑpensum: vtrũ in re-
bus tam ꝓfundis tãqꝫ sublimibus: ⁊
q̄ in vsum stili: vt arbitror: antea nõ
venerũt: dignũ aliqđ cognitioni ve-
stre: omniũqꝫ sanctoꝝ fratrũ deside-
rio ꝓmpserimꝰ. Nũc aũt qr derelin-
quēs nos pōtifex supradictꝰ: migra-
uit ad christũ: has interim decē Col
lationes summorũ patrũ: id est ana-
choretarũ: qui in eremo scythic mo-
rabant᷑: q̄s ille incōparabili flagrãs
studio sanctitatis: simili sibi iusserat
sermone cōscribi: nõ ꝑpendēs ꝑ mul
titudine charitatis: quãto infirmas
ceruices pondere ꝑgrauaret: vobis
potissimũ o beatissime papa Leonti
⁊ sancte frater Helladi credidi cōse-
crãdas. Alter siquidē vestrũ memo-
rato viro et germanitatis affectu: et
sacerdotij dignitate: ⁊ qđ his maius
est sancti studij feruore cōiunctꝰ: he-
reditario fraternũ debitũ iure depo-
scit. Alter anachoretaꝝ instituta sub
limia: nõ vt quidã ꝓpria aggressus
ē ꝑsumptiōe sectari: sed legitimũ do-
ctrine tramitē: sancto spũ suggerēte:
pene anteq̄ disceret apphēdens: nõ
tã suis adinuētionibꝰ: q̄ illoꝝ tradi
tionibus maluit erudiri. In quibus
mihi nunc in portu silentij cōstituto
ĩmensum pelagus aperitur: vt scꝫ de
instituto atqꝫ doctrina tantoꝝ viro-
rum: quedã tradere audeã memorie
litteraꝝ. Tanto enĩ ꝓfundioris na-
uigationis periculis fragilis ingenij
cymba iactanda ē: quãtũ a cenobijs
anachoresis: ⁊ ab actuali vita q̄ ĩ cō
gregatiōibus exercet᷑ cōtēplatio dei:
cui illi inestimabiles viri semp intē-
ti sunt: maior atqꝫ sublimior est. Ve-
strũ igit᷑ est conatꝰ nostros pijs ora-
tionibꝰ adiuuare: ne aut tam sancta
materia impito quidē sed fideli ser-
mone ꝓmenda piclitet᷑ ĩ nobis: aut
rursꝰ eiusdē materie abyssis obruat᷑
nostra rusticitas. Proinde ab exte-
riore ac visibili monachorũ cultu:
quē prioribꝰ digessimꝰ libris: ad in-
uisibilem interioris hoĩs habitum
trãseamꝰ: ⁊ de canonicaꝝ orationũ
modo: ad illius quã aptus precipit
oratiōis perpetue iugitatē ascendat
eloquiũ: vt quisqꝫs iam supioris ope
ris lectionē Jacob illius nomē intel
ligibilis carnaliũ vitioꝝ supplanta-
tione ꝓmeruit. Nũc etiã nõ tã mea
q̄ patrũ instituta suscipiens: diuine
iã puritatis intuitu ad meritũ (⁊ vt
ita dixerim dignitatē) trãsiēs israe-
lis: quid ĩ hoc quoqꝫ ꝑfectionis cul
mine debeat obseruare sibi instruat᷑.
Obtineant itaqꝫ oratiōes vr̄e ab eo
q̄ dignos nos: vel visu eoꝝ: vel disci
pulatu: vel cōsortio iudicauit: vt no
bis earũdem traditionũ memoriam
plenam: ⁊ sermonē ad dicendum fa-
cilem conferre digneť: quo tam san-
cte eas tanqꝫ integre q̄ ab ipsis ac-
cepimus explicãtes: ipsos quodam-
modo suis institutis ĩcorporatos: ⁊
qđ est maiꝰ latino disputãtes eloq̄o
vobis exhibere possimus. Hoc sane
volumꝰ ante oĩa tam harũ collatio-
nũ q̄ superioꝝ voluminũ ꝑmonitũ
esse lectorē: vt si q̄ forte in his ꝓ sta-
tus sui ⁊ ꝓpositi qualitate: siue pro
vsu ⁊ ꝯuersatiōe cōmuni: vel ĩpossi
bilia putauerit esse: vel dura: non ea

ꝼm ſue facultatis modulũ: ſed ꝼm di-
gnitatẽ ⁊ ꝑfectionẽ loquẽtiũ metia-
tur: quoꝝ prius ſtudiũ atq̃ ꝓpoſitũ
mẽte cõcipiat: quo vere mortui huic
cõuerſatiõi mũdane: nullis affectio-
nibꝰ parentũ carnaliũ: nullis actuũ
ſecularium nexibꝰ obligant. Deinde
locoꝝ quoq̃ in quibꝰ cõmorant: cõ
ſiderẽt qualitatez: qua in ſolitudine
vaſtiſſima cõſtituti atq̃ ab vniũſo-
rũ mortaliũ cõſortio ſepati: ⁊ ꝑ hoc
illuminationẽ ſenſuũ poſſidẽtes: cõ-
templant vel ꝓloquũt ea que iex-
pertis atq̃ ineruditis ꝓ cõditione
⁊ mediocritate cõſuetudinis ſue im-
poſſibilia forſitan videbunt. De q̃-
bus tñ ſi quis voluerit verã ꝓferre
ſententiã: ⁊ vtrũ impleri queãt: deſi
derat experiri: feſtinet ꝑus eoꝝ ꝓpo
ſitũ ſimili ſtudio ⁊ cõuerſatiõe ſuſci-
pere: ⁊ tũc demũ ea q̃ ſupra faculta-
tẽ hoĩs videbant: nõ ſolũ poſſibi-
lia: verũ etiã ſuauiſſima deꝑhendit.
Sed nunc iam ad collationes coꝝ ⁊
inſtituta ꝑperemus.

Explicit prefatio.

Incipit annotatio capitulorũ collatiõis ꝑme Abbatis Moyſi.

Explicit annotatio capi.

Incipit collatio Abbatis Moyſi prima de monachi deſtinatione ⁊ fine.

De habitatiõe ſcythie ⁊ ꝓpoſito abbatis moyſi: Ca. I.

Um in eremo ſcythie vbi monachoꝝ ꝓbatiſſimi patres: et omnis cõmorabat ꝑfectio: abbatem moyſen qui vehemẽtius inter illos egregios flores nõ ſolũ in actuali: verũetiam theorica virtute flagrabat: inſtitutione eius fundari cu-

plens expctiſſem: vnacum ſancto ger
mano: cũ quo mihi ab ipſo tyrocinio
ac rudimẽtis militie ſpiritalis ita in/
diuiduũ deinceps cõtuberniũ: tam ĩ
cenobio ꝙ in eremo fuit: vt cũcti ad
ſignificandã ſodalitatis ac ꝓpoſiti
ſenſuſqꝫ noſtri parilitatẽ ꝓnũciarẽt:
vnã mentẽ atqꝫ animã duobus in/
eſſe corporibꝰ: pariterqꝫ ab eodẽ ab/
bate edificationis ſermonẽ fuſis la/
chrymis ambiremꝰ. Quippe cuius
hunc animi rigorẽ manifeſtiſſime no
ueramus: vt niſi fideliter deſiderãti/
bus: ꝛ cum omni cordis contritione
querẽtibus: nequaꝙ penitus acqui/
eſceret pfectionis apire doctrinã: ne
ſcꝫ ſi paſſim vel nolentibus eam vel
tepide ſitiẽtibus exhiberet: res neceſ/
ſarias ꝛ que ſolis pfectionem cupiẽ/
tibus debent eſſe cõperte: indignis ꝛ
faſtidioſe ſuſcipiẽtibus pandẽs: aut
iactantie vitiũ: aut ꝓditionis crimẽ
videret incurrere: tandẽ fatigatus
p̃cibus noſtris: ita exorſus eſt:

De interrogatione abbatis Moyſi querẽtis qui monacho ſcopos: vel q̃s ſit finis: Capi. II.

σχο/πορ τέλοσ

o Mnes inquit artes ac diſci/
pline ſcopon quẽdam: id eſt
deſtinationẽ: ꝛ telos hoc eſt:
finẽ ꝓpriũ habere noſcunt: ad quẽ
reſpiciẽs vniuſcuiuſqꝫ artꝭ induſtriꝰ
appetitor: cũctos labores ꝛ pericula
diſpẽdiaqꝫ vniũſa equanimiter gra/
tanterqꝫ ſuſtentat. Nam ꝛ agricola
flagrãtes radios ſolis: pruinas q̊ꝫ ꝛ
glaciẽ nõ declinãs: terrã infatigatus
exercet: ꝛ indomitas agri glebas fre/
quenti vomere ſubigit: dum ſcopon
ſeruat: vt eam cũctis ſentibus expur
gatã: vniuerſiſqꝫ graminibus abſo/
lutã in modũ ſolubilis arene fauil/
leqꝫ cõminuat: finẽ: id eſt pceptionẽ
copioſarũ frugũ: ꝛ exuberãtiã ſege/
tũ non al's adepturũ ſe niſi hac opis
ac ſudoris ſui rõne cõfidẽs: quo vel
ipſe deinceps vitã ſecurꝰ exigere: vel
ſuam poſſit amplificare ſubſtantiã.
Referta etiã frugibus horrea libent
exhaurit: eaſqꝫ ſulcis agri cõmendat
inſtãter: p̃ſentẽ diminutionẽ futura/
rũ meſſiũ ꝯtẽplatiõe nõ ſentiẽs. Illi
etiã qui negociationũ ſolẽt exercere
cõmertia: nõ incertos pelagi timent
caſus: nõ vlla diſcrimĩa phorreſcũt:
dũ ad finẽ queſtus ſpe ꝓpoſita ꝓuo
cant. Necnõ etiã hi q̃ militie mũdi/
alis ambitiõe inflãmant: dum ꝓſpi/
ciunt honoꝝ ac poteſtatũ finẽ: pegri
nationũ exitia ac picula nõ ſentiũt:
nec p̃ſentibꝰ erũnis belliſqꝫ frangũ/
tur: dum ꝓpoſitũ ſibi dignitatis finẽ
cupiunt obtinere. Habet ergo noſtra
ꝓfeſſio ſcopon ꝓpriũ ac finem ſuũ:
ꝓ quo labores cunctos nõ ſolũ infa
tigabiliter: verũ etiã gratãter impẽ/
dimus: ob quẽ nos ieiunioꝝ incedia
non fatigat: vigiliaꝝ laſſitudo dele/
ctat: lectio ac meditatio ſcripturarũ
ꝯtinuata nõ ſatiat: labor etiã inceſ/
ſabilis: nuditaſqꝫ ꝛ oĩm rerũ p̃uatio
iocũdiſſime ſuſtinet: nec horror hu/
ius vaſtiſſime ſolitudinis formida/
tur. Ob quẽ voſipſi pculdubio pa/
rentũ ſpreuiſtis affectũ: ꝛ patriũ ſo/
lũ ac delicias mũdi tot ptranſitis re/
gionibus deſperiſtis: vt ad nos ho/
mines ruſticos ꝛ idiotas in hoc ere/
mi ſqualore degẽtes puenire poſſe/
tis. Propter qđ rñdete inq̃t mihi q̃
ſit deſtinatio veſtra vel finis: qui ad
hec omnia libẽtiſſime ſuſtinẽda vos
ꝓuocat.

De reſpõſione nr̃a: Ca. III.

e T cũ pſiſteret noſtrã elicere
ſup inchoata diſputatiõe ſen
tentiã: reſpõdimꝰ: Regni ce/
lorũ cauſa hec cũcta tolerari.

De interrogatione Moyſi ſup ꝓpoſitione predicta: Capi. IIII.

a D qđ ille: Bñ inq̃t ꝛ argute
de fine dixiſtis: qui xo debe/
at ſcopos noſter eſſe: id ẽ de/
ſtinatio: cui iugit inherẽtes finẽ va/
leamꝰ attigere: p̃ oĩbꝰ noſſe debetis.
Et cũ ignorationẽ cõfeſſi ſimpliciter

fuissem⁹: ait: In omni vt dixi arte ac disciplina pcedit quidaz scopos: id est: aĩe destinatio: siue incessabilĩ mẽtis intentio: quã nisi qs omni studio pseuerãtiaq; seruauerit: nec ad finẽ desiderati fructus poterit puenire. Nã vt dixi agricola finẽ habens: secure copioseq; viuẽdi in puentu segetũ fecundarũ: scopon: id est destinationẽ gerit: agrum suum sentibus cũctis absoluere: cũq; vniuersis infructuosis vacuare graminibus: nec aliẽ se quieti finis opulẽtiã adepturũ esse cõfidit: nisi id qȝ vsu obtinere desiderat: quadã pus opis ac spei sue ratiõe possideat. Negociator: q3 illud vel istud mercãdi desideriũ nõ deponit: p qȝ possit qstuosius diuitias cõgregare: qz frustra cõcupisceret lucrũ: nisi viã qua ad id tenderet elegisset. Et q certis quibusq; dignitatibus mũdi hui⁹ cupiũt honorari: cui se officio vel ordini debeãt mãcipare: ante pponũt: vt per legitimũ spei tramitẽ: finẽ quoq; valeat desiderate dignitatis attingere. Itaq; et vie nostre finis quidẽ est regnũ dei: q xo sit scopos debet diligenẽ inqri. Qui si nobis similiẽ cõptus nõ fuerit: frustra nitendo fatigabimur: qz sine via tendẽtib⁹: labor est itineris nõ pfectus. Ad qȝ obstupescentib⁹ nobis: senex intulit: Finis quidẽ nostre pfessionis vt diximus regnũ dei seu regnũ celorũ est. Destinatio xo nostra: id est scopos: puritas est cordis sine q ad illũ finẽ impossibile est quẽpiã puenire. In hac eñ destinatione defigentes nostre destinatiõis obtut⁹ velut ad certã lineã: cursum rectissimũ dirigimus. At si paululũ quid ab hac cogitatio nostra deflexerit: ad cõtẽplationẽ eius ilico recurrẽtes: rursus eã velut quadã norma certissima corrigam⁹: q semp oẽs conatus nostros ad vnũ hoc reuocans signũ: arguet statim si a pposita directione mens nostra vel paululũ deuiarit.

De cõparatiõe ei⁹ q destinata ferire cõtendat: Ca. V.

Queadmodũ quibus vsus est bellica tela tractãdi: cũ ante regẽ mũdi hui⁹ artis sue cupiũt peritiã demõstrare: in paruissima quadã scutula: que figurata in se ptinet pmia: iacula sua: vel sagittas intorquere cõtendũt: certi q nõ alias: nisi destinatiõis sue linea ad finẽ possint desiderati premij peruenire: securi de illo si mõ propositũ scopon valuerint obtinere. Qui si forte ab eorum fuerit subtractus intuitu: nec indeclinabiliter ei sagacissimoꝝ obtutuũ puicacia inheserint: quãtũlibet recto tramite cassa impitorũ deerret intentio: excidisse se tñ a cõtemplatiõe nõ sentiẽt: et cũ sibi efficacissimis telorũ emissionib⁹ videanẽ initi: frustrato inertie labore fallunẽ: qz illũ subtilissimũ destinatiõis limitem psequi oculis ac mẽte nõ norũt: et cũ inutiles in aera vacuosq; iact⁹ effuderint: ĩ quo peccauerint: quo ve decepti sint: dijudicare non possunt: quippe qs nulla mẽsura pposita arguit: quãtũ a directiõe discesserint: nec quo deinceps corrigere vel reuocare debeant: lineã discipline docere potest passiuus obtutus. Ita igiẽ et nostri ppositi finis quidẽ: ẽm aplm: vita eterna est: ita eodẽ pnũciante: Habẽtes quidẽ fructũ vestrũ in sanctificatiõe: finem xo vitam eternã: Roma. 6
Scopos xo ẽ puritas cordis: Quã sanctificationẽ nõ ĩmerito nũcupauit: sine qua pdictus finis nõ poterit apprehẽdi. Ac si dixisset alijs xbis: Habẽtes quidẽ scopon vestrũ ĩ cordis puritate: finem xo vitã eternã. De qua destinatiõe docens nos idẽ beatus aplus: ipm nomẽ: id est scopon significãter exprimẽs ita intulit: Que posteriora sunt obliuiscẽs: Phili. 3.
ad ea xo que priora sunt extendens me ad destinatũ psequor brauiũ superne vocatiõis dñi. Qȝ euidẽtius in greco poniẽ: kata saoton coko: id est κατα σκοπον διωκω

fm destinationē p̄sequor. Tanq̄ȝ si dixisset: Hac destinatione qua illa q̄ posteriora sunt obliuioni trāsmitto: id est anterioris homīs vitia: ad finem brauij celestis puenire ɔtendo. Quicquid ergo nos ad hūc scopon: id est puritatē cordis potest dirigere: tota virtute sectandū est: quicq̄d autem ab hac retrahit: vt pniciosum ac noxiū deuitandū. Pro hac enim vniuersa toleramus τ agimus: p hac parentes τ patria: dignitates: diuitie: delitie mūdi huius: τ voluntas vniuersa contemnit̄: vt scȝ puritas cordis ppetua valeat possideri. Hac itaq̄ȝ nobis destinatione proposita: semp actus nostri τ cogitationes ad eam obtinendā rectissime dirigent̄. Que si p̄ oculis nostris iugiter statuta non fuerit: non solū cunctos labores nostros: varios parit̄ atq̄ȝ instabiles reddēs: incassum eos ac sine vllo emolumento faciet effundi: sed etiam cogitationes omnes diuersas sibiq̄ȝ contrarias suscitabit. Necesse est em̄ mentē quo recurrat: cui ve pn̄cipaliter inhereat nō habentē p singulas horas atq̄ȝ momenta p incursuū varietate mutari: atq̄ȝ ex his que extrinsecus accidunt: in illum statum continuo transformari: qui sibi primus occurrerit.

De his qui abrenūciantes mundo ad pfectionem sine charitate contēdūt: Ca. VI.

Hinc namq̄ȝ est: q̄ nōnullos mūdi hui⁹ maximas facultates: τ nō solū multa auri atq̄ȝ argenti talenta: verūetiā prediorū magnificentiā ɔtemnentes: post hec vidimus p scalpello: p graphio: pro acu: p calamo cōmoueri. Qui si cōtemplationē cordis mūdi firā tenerent: nunq̄ȝ vtiq̄ȝ pro paruis rebus admitterēt: quod ne pro magnis ac p̄ciosis incurrerent opibus: easdem penitus abijcere maluerūt. Nam et plerūq̄ȝ nōnulli tanto zelo codicem seruant: vt eum ne leuiter legi quidē vl' cōtingi ab aliquo patiant̄: τ inde furoris occasiones τ impatientie ac mortis incurrant: vnde monent̄ stipendia patientie τ charitatis acquirere. Cūq̄ȝ omnes diuitias suas pro christi amore dispersérint: pristinuȝ tamē cordis affectū in rebus paruis ac minimis retētantes: τ p ipsis nō nunq̄ȝ mobiliter irascētes: veluti qui nō habeant apostolicā charitatē ex omnib⁹ infructuosi sterilesq̄ȝ reddūtur. Quō in spū beat⁹ apl'us puidēs: 1. Co. 13.
Et si distribuero inquit in cibos pauperū oēs facultates meas: τ tradidero corpus meū vt ardeā: charitatem autē non habeā: nihil mihi prodest. Unde liquido comprobat̄ perfectionē nō statim nuditate: nec priuatione omniū facultatū seu dignitatum abiectione comprehendi: nisi fuerit charitas illa cuius apostolus membra describit in veritate possessa: que in sola cordis puritate consistit. Nā quid est aliud non emulari: nō inflari: nō irritari: non agere perperam: nō querere que sua sunt: nisi pprias admodū res summa equitate cōtemnere: τ ab auferēte nō querere: nō sup iniquitate gaudere: non cogitare malū: τ reliqua: nisi cor pfectum ac mūdissimū deo offerre: ac vacuū illud a cunctis pturbationibus exhibere?

De appetenda trāquillitate cordis: Capi. VII.

Omnia igit̄ huius gratia gerenda appetendaq̄ȝ sunt nobis: p hac solitudo sectanda est: p hac ieiunia: vigilias: labores: corporis nuditatem: lectionem ceterasq̄ȝ virtutes debere nos suscipere nouerimus: vt scȝ p illas ab vniuersis passiōibus noxijs illesum parare cor nostrū: τ cōseruare possimus: et ad perfectionē charitatis istis gradibus innitendo cōscendere: τ nō propter has obseruātias: si forte honesta ac necessaria occupatiōe p̄uenti solennitatē inite consuetudinis non

potuerim⁹ implere: incidamus ĩ tri/
sticiã: vel irã: siue indignationẽ: ob
q̃ expugnãda illud qđ p̃termissũ ẽ:
fueram⁹ acturi. Nõ eñ tantũ est lu/
crũ ieiunij quãtũ ire dispendiũ: nec
tant⁹ lectiõe capit̃ fruct⁹: quãtũ cõ
temptu fratris incurrit̃ detrimẽtũ.
Ea igit̃ q̃ sequẽtia sunt: id est ieiu/
nia: vigilie: anachoresis: meditatio
sc̃pturaꝝ: ꝓpter p̃ncipalẽ scopon: id
ẽ puritatẽ cordis: qđ ẽ charitas nos
cõuenit exercere: ⁊ nõ ꝓpter illa p̃n
cipalẽ hanc ꝑturbare ꝟtutẽ: q̃ ĩ no/
bis integra illibataq̧ durante: nihil
oberit si aliq̇d eoꝝ q̃ sequẽtia sunt ꝓ
necessitate fuerit p̃termissũ. Siqui/
dẽ nec ꝓderit vniũsa fecisse: adẽpta
hac quã diximus p̃ncipali cã cui⁹ ob/
tentu sunt oĩa ppetranda. Ob h̃ enĩ
q̇s vtẽsilia cuiuslibet artis institue/
re sibimet ac p̃pare festinat: nõ vt ea
possideat ociose: nec vt emolumenti
illi⁹ fructũ q̇ sperat̃ ex ipsis in nuda
instrumẽtoꝝ possessiõe cõstituat: ſ
vt eoꝝ mĩsterio peritiã: finẽq̧ illius
discipline cui⁹ h̃ adiumẽta sunt effi/
caciter app̃hendat. Igit̃ ieiunia: vi/
gilie: meditatio scripturaꝝ: nuditas
ac p̃uatio oĩm facultatũ: nõ ꝑfectio:
sed ꝑfectiõis instrumẽta sunt: q꞉ nõ
in ipsis cõsistit discipline illi⁹ finis: ſ
ꝑ illa ꝑuenit̃ ad finẽ. Incassum igit̃
hec exercitia molit̃ q̇sq̧ his velut
summo bono cõtentus: intẽtionẽ sui
cordis hucusq̧ affixerit: ⁊ nõ ad ca/
piẽdũ finẽ ꝓpt̃ quẽ h̃ appetẽda sũt:
omĩ conatu semet extẽderit hñs q̇dẽ
disciplĩe illi⁹ instrumẽta: finẽ ꝟo ĩ q̊
oĩs collocat⁹ ẽ fruct⁹ ignorat. Quicq̇d
igit̃ p̃ot istã mẽtis nr̃e puritatẽ trã/
q̇llitatẽq̧ turbare: q̃uis vtile ac ne/
cessariũ videat̃ vt noxiũ deuitãdũ ẽ:
hac eñ norma ⁊ erroꝝ ꝑuagationũ
q̧ omniũ dispsiones poterimus eua/
dere: ⁊ desideratũ finem linea certe
directionis attingere.

De p̃ncipali conatu erga di uinaꝝ rerũ cõtẽplationẽ: et siĺitudinẽ Marie et Marthe: Capi. VIII.

Hic ẽ nob̃ p̃ncipalˀ dz esse co/
nat⁹: hec imobilis destinatio
cordis iugit̃ affectãda ẽ: ⁊ te/
nẽda: vt diuĩs reb⁹ ac deo mẽs sꝑ in/
hereat: q̇cq̇d ab hac diuersũ ẽ: q̃uis
magnũ: secũdũ tñ aut etiã inferi⁹ seu
certe noxiũ iudicãdũ ẽ. hui⁹ mẽtꝭ vł
act⁹ figura: etiã ĩ euãgelio ꝑ mariã
⁊ marthã pulcherrime designat̃. Cũ
enĩ martha sctõ vtiliq̧ mĩsterio de/
seruiret: vtpote q̃ ipĩ dño eiusq̧ disci/
pl'is mĩstrabat: ⁊ maria spiritali tm̃/
mõ intẽta doctrine iesu pedib⁹ inhe/
reret: q̇s osculãs bone ↄfessiõis linie
bat vnguẽto: p̃fert̃ tñ a dño q⁊ ⁊ me/
liorẽ elegerit ꝑtẽ: ⁊ eã q̃ ab ea nõ pos
sit auferri. Nã cũ laboraret martha
pia sollicitudine ac dispẽsatiõe distẽ
ta: solã se vidẽs ad tm̃ mĩsteriũ non
posse sufficere adiutoriũ sororꝭ a dño
postulabat di. Nõ tibi placet: q꞉ so/ Luce. 10.
ror mea reliq̇t me solã mĩstrare: Dic
ẽ illi vt me adiuuet: vtiq̧ nõ ad vile
op⁹ ſ ad laudabile eã mĩsteriũ ꝓuo/
cabat: Et tñ q̇d audit a dño? Mar/
tha martha sollicita es: ⁊ turbarꝭ er/
ga pluria. Paucꝭ ꝟo op⁹ ẽ aut etiã
vno. Maria bonã ꝑtẽ elegit q̃ nõ au
feret̃ ab ea. Videtꝭ ẽ p̃ncipale bonũ
in theoria sola: id ẽ in ↄtẽplatiõe di/
uina dñm posuisse: vñ ceteras virtu/
tes licet nccias ⁊ vtiles bonasq̧ pro
nũciem⁹: scđo tñ gradu cẽsendas ẽẽ
decernim⁹: q꞉ vniũsc h⁹ vni⁹ patrãt̃
obtẽtu. Dicẽs enĩ dñs: sollicita es et
turbarꝭ circa plurima: paucis ꝟo op⁹ ẽ:
aut etiã vno sũmũ bonũ nõ ĩ actuali
q̃uis laudabili ope: ⁊ mł'tis fructib⁹
abũdãti: ſ in diuĩa ↄtẽplatiõe: q̃ ꝟe
simplex ⁊ vna est: collocauit: paucis
op⁹ ẽẽ ꝓnũciãs ad ꝑfectã btĩtudinẽ
id est illã theoriã q̃ p̃us ĩ paucoꝝ ser
uat̃ ↄsideratiõe sctõꝝ: a q̃rũ ↄtẽpla/
tiõe ↄscẽdẽs is q̇ adhuc ĩ ꝓfectu po/
situs ẽ: ad illud q̊z qđ dicit̃ vnũ: id ẽ
dei soli⁹ intuitũ: ipso adiuuãte ꝑue/
niet: vt scz etiã sctõꝝ actus ac mĩste/
ria mirifica supgressus: soli⁹ dei iam
pulchritudine sciaq̧ pascat̃. Maria

ergo bonā partē elegit: q̄ nō auferet ab ea. Et h̄ diligēti⁹ intuēdū ē. Nam cū dic̄: Maria bonā ptē elegit: licȝ taceat de martha: ⁊ neq̄q̄ eā vitupare videat̄: illā tn̄ laudās: hāc inferiorē ꝓnūciat. Rursuȝ cū dicit: q̄ nō auferet̄ ab ea: ostendit ꝙ ab hac sua portio possit auferri. Nec eni mīsteriū corpale cū hoīe poterit iugiter pmanere: Illius ꝟo studiū nullo vlteriorc euo docet posse finiri.

Interrogatio quō efficientia virtutū non cū homie pseueret: Capi. IX.

Germanus: Ad qd̄ nos valde pmoti: q̄d ḡ diximꝰ: labor ieiunioꝝ: lectiōis instātia: opa misc̄oie: iusticie: pietatis: ⁊ hūanitatis auferent̄ a noƀ: et nō pmanebūt cū auctoribus suis: p̄sertī cū ip̄e dn̄s retributionē regni celoꝝ ob h̄ ꝓmittat se talibꝰ redditurū di. Uenite bn̄dicti p̄ris mei possi. regnū voƀ patū a cōstitutiōe mūdi. Esuriui eni ⁊ dedist̄ mihi mādu. sitiui ⁊ dedist̄ mi. bibere ⁊c. Quō ḡ auferent̄ h̄ q̄ itro ducūt factores suos in regna celoꝝ?

Mat. 25.

Respōsio ꝙ nō sit eaꝝ merces ȝ actio cessatura: Ca. X.

Moyses: Nec ego dixi mercedē boni opis auferendā (dicēte eodē dn̄o: Qui potū dederit vni ex minimis ist̄ calicē aq̄ frigide tm̄ i noīe discipuli: amē dico voƀ: nō pdet mercedē suā) h̄ actōeȝ dico quā fieri vel nec̄itas corpalis vl̄ ipugnatio carnis: seu mūdi hꝰ ineq̄litas exigit auferēdā. Nam lectiōis instātia vel ieiunioꝝ afflictio ad emūdatōeȝ cordis ⁊ castigatōeȝ carnis: q̄ si clara fuerit escaꝝ nimietate: seu mentis incuria: cōfestī luxurie atq̄ libidinis aculeis puritatem cordis infestat: in p̄nti tm̄modo vtilit̄ exercent̄: donec caro cōcupiscit adūsus sp̄m: que nōnunq̄ ab his q̄ labore niūio seu egritudine corporis senio ve defessi sunt etiā in p̄nti videm⁹ auferri: nec ab homine posse iugiter exerceri. Quāto magis ergo hec in futuro cessabunt: cum corruptibile hoc induerit incorruptionē: corpusq̄ istud qd̄ nūc animale est surrexerit spiritale: ⁊ ceperit caro nō esse iā talis: vt aduersus spiritū cōcupiscat: De quibꝰ etiā beatꝰ apl̄us manifeste ꝓnūciat: Corpalis inquiēs exercitatio ad modicū vtil' est: pietas aūt (q̄ sine dubio charitas intelligit̄) ad oīa vtilis est: ꝓmissiōȝ hn̄s vite q̄ nunc est ⁊ future. Que ḡ dicit̄ ad modicū eē vtilis: manifeste ꝓnunciat̄ nec p omne tp̄us exerceri posse: nec sūmā pfectiōis p se solā laboranti cōferre. Modicū quippe ad vtrūq̄ referri pōt: id est vl' ad breuitatē tp̄is: ꝙ seȝ homi tā i p̄nti q̄̄ i futuro exercitatio corpis cōcͭna eē nō possit: vel certe ad paruitatē vtilitatis: q̄ de carnali exercitatiōe cōq̄rit̄: eo ꝙ afflictio corpa' i⁊ initia q̄dā ꝓfectꝰ: nō ipaȝ pfectionē charitat̄ pariat: q̄ ꝓmissionē hȝ vite p̄ntis ⁊ future. Et idcirco eā exercitatōeȝ opm̄ p̄dictoꝝ necessariā eē cēsemꝰ: q: sine ipsa ad charitatis fastigia non possit ascēdi. Hec etiā q̄ dicit̄ opa pietatis ac misc̄oie: nec̄ia sunt in h̄ tp̄e: dū adhuc ineq̄lis diuersitas dn̄at̄: q̄rū ne hic q̄dē expeteret̄ opatio: nisi inopū indigentiū: infirmorū q̄ ps maxima redundaret: que iniq̄tate hominū facta est: coꝝ seȝ qui ea q̄ omnibꝰ a cōmuni creatore concessa sunt: in suos tm̄ occupata vsus: nec tamē vtenda alijs tenuerūt: donec ḡ in hoc mūdo inequalitas ista grassat̄: erit h̄ actio necessaria ⁊ vtilis exercētibus eam: restituens quidē bono affectui ⁊ pie voluntati retributionē hereditatis eterne: ipsa ꝟo in futuro seculo paritate regnante cessabit: cum iam nō fuerit inequalitas ꝑpter quam debeant hec exerceri: sed cuncti ab hac multiplici: id est actuali operatione ad charitatem dei ⁊ diuinarū rerum cōtemplationē perpetua cordis puritate trāsibūt: cui se hi quibꝰ cura ē vel scie vel mētis emūdatiōi insistere: iā in h̄ seculo cōstituti elegerūt oī

Mat. 10.

1. Ti. 4

conatu ac viribus mãcipare: illi scꝫ
semetipsos officio adhuc ĩ carne cor/
ruptionis positi deputãtes in q̃ erũt
corruptiõe deposita pmãsuri: pueni/
entes ad illã ꝓmissionẽ dei saluato/
Matth.5 ris: qua dicitur: Beati mũdo corde
quoniã ipsi deũ videbunt.

De charitatis ppetuitate: Capi. XI.

E quid miramini: si illa offi/
cia supiꝰ cõphẽsa trãsibũt: cũ
sãctꝰ apl's etiã sublimiora spũs
sãcti charismata trãsitura describat:
solã xͦo charitatẽ designet sine fine
mãsurã? Siue inquiẽs ꝓphetie eua/
1.Co.13 cuabũť: siue lĩgue cessabũt: siue sciã
destrueť. Et post h̃ infert: Charitas
aũt nunq̃ excidet. Oĩa nãqꝫ dona ꝓ
vsu ac necessitate tribuũť ad tp̃us:
cõsummata dispẽsatiõe mox ꝓculdu
bio trãsitura: charitas xͦo nullo in/
tercipieť tpe: Nõ solũ eñ ĩ p̃nti mũ/
do vtiliter opať in nobis: sed etiã in
futurũ sarcinã corporee necessitatis
abiecta: efficacior mlt̃o atqꝫ excellen
tior pmanebit: nullo vnq̃ corrũpen
da defectu: sed p incorruptionẽ ppe/
tuam flagrãtius deo atqꝫ intentius
adhesura.

Interrogatio de pseuerantia spiritalˀ theorie: Ca. XII.

Ermanus: Quis ꝗ põt fragi
li carne circũdatꝰ ita eẽ huic
theorie semp affixꝰ: vt nunq̃
cogitet de fratris aduẽtu: de visita/
tiõe infirmi: vel ope manuũ: vel cer/
te de hũanitate q̃ debeat vel pegri/
nis vel aduenĩẽtibus exhiberi? Po/
stremo q̃s nõ interpelleť corpis ipiꝰ
ꝓuisiõe vel cura? Aut quẽad modũ
mens vel in q̃ illi inuisibili ⁊ incom/
p̃hensibili deo valeat coherere: cupi/
mus edoceri?

Respõsio de directiõe cordis in deũ: et de regno dei: ⁊ diaboli: Capi. XIII.

Oyses: Inherere quidẽ deo
iugiť: ⁊ ɔtẽplatiõi eiꝰ quẽad
modũ dicitis inseꝑabiliter copulari
impossibile ẽ homĩ ista carnis fragi/
litate circũdato: Uerũ oportet nos
scire vbi mẽtis nr̃e intentionẽ debea
mus hr̃e defixã: ⁊ ad quã destinatõꝫ
semp aĩe nr̃e reuocemꝰ intuitũ: quã
cũ potuerit obtinere mẽs: gaudeat:
⁊ a q̃ distracta: ĩ se doleat atqꝫ suspi/
ret: totiẽsqꝫ se a summo bono sentiat
recessisse: quotiens se ab illo intuitu
dep̃hẽderit sepatã: fornicationẽ iu/
dicãs: vel momẽtaneũ a christi cõtẽ
platione discessum: a q̃ cũ deuiauerit
paululũ nr̃ obtutꝰ: rursus ad eũ cor/
dis oculos retorquẽtes: velut rectis/
sima linea mẽtis aciẽ reuocemꝰ. To
tũ nãqꝫ in aĩe cõsistit recessu. Unde
expulso diabolo ac nequaq̃ in ea iã
regnãtibꝰ vitijs: ɔsequẽter regnũ dei
fundať in nobis: dicẽte euãgelista:
Regnũ dei nõ veniet cũ obseruatõe: Luc.17.
neqꝫ dicẽt: Ecce hic: aut ecce illic est:
Amen amẽ dico vobis: qr regnũ dei
intra vos ẽ. Intra nos xͦo nihil aliõ
esse põt q̃ scia aut ignoratio verita/
tis: ⁊ vel vitiorꝫ amicitia vel ꝟtutũ:
p q̃ aut diabolo aut christo regnũ pa
ramꝰ in corde. Cuiꝰ etiã regni q̃lita/
tẽ describit aplus: dicẽs: Nõ enĩ re/ Ro.14.
gnũ dei est esca ⁊ potus: ſ iusticia et
pax ⁊ gaudiũ in spũ sancto. Itaqꝫ si
regnũ dei intra nos est: ⁊ ip̃m regnũ
dei iusticia ⁊ pax ⁊ gaudiũ est: ergo
q̃ ĩ istis cõmorať: sine dubio ĩ regno
dei ẽ. Et ecõtrario illi q̃ ĩ iniusticia ⁊
discordia ⁊ tristicia mortẽ operante
versaňť: ĩ regno diaboli ⁊ ĩ inferno
ac morte sunt cõstituti. His eñ indi
cijs vel dei vel diaboli regnũ discer/
niť vel sctõꝝ. Et reuera si mẽte atqꝫ
aĩo ɔsideremꝰ statũ illũ in q̃ degunt
celestes supneqꝫ virtutes q̃ vere in re/
gno dei sũt: q̃d aliud eẽ credẽdꝰ ẽ q̃ꝫ
ppetua iugisqꝫ leticia? Quid eñ tã
ꝓpriũ vere beatidini tanqꝫ põr esse
cõueniẽs: q̃ꝫ trãq̃llitas iugis ⁊ gau/
diũ sempiťnũ? Et vt h̃ ip̃m q̃õ dici/
mꝰ ita eẽ nõ mea ɔiectura: ſ ipiꝰ dñi
auc̃te certiꝰ instruarĩ: audi cũ q̃lita/
tẽ ⁊ statũ mũdi illiꝰ aptissime descri

Esa.65. bentē: Ecce inq̄: ego creo celos no/
uos ⁊ t̃rā nouā: ⁊ ñ erūt ī memoria
p̄ora neq̧ ascēdent sup̱ cor: s; gaude
bitis ⁊ exultabit᷑ vsq̧ in sempit̃nū ī
Ibid.51. his q̄ ego creo. Et rursum: Gaudiū ⁊
leticia inuenieť in ea: grãrūactio et
Ibi.66. vox laudis. Et erit mēsis ex mēse: et
Ibid.35. sabbatū ex sabbato. Et iterū: Gau/
diū ⁊ leticiā obtinebūt: fugiet dolor
⁊ gemit⁹. Et si adhuc clarius de illa
cōuersatione ⁊ ciuitate sctōꝝ vultis
agnoscere: attēdite q̄ ad ipsā hierl̃m
Ibid.60. voce dñi dirigaň. Et ponā inq̄t vi/
sitationē tuā pacē: ⁊ p̄positos tuos
iusticiā: Nō audieť vltra iniq̄tas in
t̃ra tua: vastitas ⁊ cōtritio ī termīs
tuis: ⁊ occupabit salus muros tuos:
⁊ portas tuas laudatio. Nō erit tibi
ampli⁹ sol ad lucendū p̱ diē: nec splē
dor lune illumīabit te: s; erit tibi dñs
in lucē sempit̃nā: ⁊ de⁹ tu⁹ in gloriā
tuā: Nō occidet vltra sol tu⁹: ⁊ luna
tua nō minueť: s; erit tibi dñs ī lucē
sempit̃nā: ⁊ cōplebūť dies luct⁹ tui.
Et idcirco beat⁹ apl̃us nō generalit̃
neq̧ simpl̃r omne gaudiū regnū dei
esse ꝓnūciauit: s; signāter ac special̃r
illud solū q̄d ī spū sancto est. Nōnit
eñ aliud q̄z vitupabile gaudiū: de q̄
Joh.16. diciť: Mūdus iste gaudebit. Et: Ve
Luce.6. vob̄ q̄ ridetis: q: plorabitis. Regnū
sane celoꝝ tripliciť accipiendū ē: aut
q̄ regnaturi sūt celi: id est sancti ma/
Luce.19. lis subdit᷑: s̄m illō: Esto tu sup̱ q̄nq̧
ciuitates: ⁊ tu sup̱ decē. Illud q̄z q̄d
Math.19 diciť ad discipl̃os: Sedebitis sup̱ se/
des. xij. iudicantes. xij. trib⁹ isrl̃. Vel
certe q̄ sancti ī cel̃ sint cū dño regna/
turi: aut certe q̄ ipsi celi incipiant a
christo regnari: cū scz oīb⁹ ei subie/
1.Co.15. ctis cepit esse oīa in omnib⁹ deus.

De anime perpetuitate: Capi. XIIII.

Quāobrē in h̄ corpe cōstitut⁹ q̄ iā nouerit illi⁹ vnusq̄sq̧ se re gioni vel mīsterio deputādū: cui⁹ ī hac vita semetip̄m p̱ticipē cul/ torē q̧ p̄buerit: illiusq̧ se etiā in illo perenni seculo ꝯsortē futurū eē nō am bigat: cui nūc mīstrū se sociū q̧ malu erit exhibere: s̄m sentētiā dñi ita dicē
tis: Si q̄s mihi mīstrat me sequať: ⁊ Joh.12.
vbi sū ego: illic ⁊ mīster me⁹ erit. Nā
quēadmodū diaboli regnū p̱ cōniuē
tiā suscipiť vitioꝝ: ita regnū dei p̱ ex/
ercitationē virtutū: puritate cordis
ac spirituali scīa possideť. Ubi aūt re/
gnū dei est: ibi ꝓculdubio ⁊ vita cō/
morať et̃na: ⁊ vbi regnū diaboli est:
ibi mors atq̧ infern⁹ eē cognosciť: ī
quo q̄ fuerit: nec laudare dñm p̄t s̄m
ꝓphe sniaz dicētis: Nō mortui lau/ Ps.113.
dabūt te: neq̧ oēs q̄ descēdūt ī infer
nū: sine dubio peccati: s; nos q̄ viui/
mus: nō vitijs scz nec mūdo huic: sed
deo: bñdicim⁹ dñm ex h̄ nūc ⁊ vsq̧ ī
seculū. Nō eñ est ī morte q̄ memor Ps.6.
est dei: ī inferno aūt peccati q̄s ꝯfite
biť dño? id est nemo. Null⁹ eñ etiā si
milies semetip̄m vl̃ xp̄ianū esse ꝓfite
ať vl̃ monachū: cū peccat ꝯfiteť dño.
Null⁹ admittēs ea q̄ dñs execrať: re/
minisciť ei⁹: nec seruū se ꝓfiteť illi⁹
cui⁹ p̄cepta ꝯtumaci temeritate ꝯtē/
nit. In q̄ morte illā viduā q̄ ē in deli
tijs beat⁹ apl̃s eē ꝓnūciat: Uidua ī/ 1.Ti.5.
quiēs q̄ ī delitijs ē viuēs: mortua ē.
Sūt & ml̃ti q̄ viuētes in h̄ corpe mor
tui sūt: ⁊ ī inferno iacētes: deū lauda
re nō possunt. Et ecōtrario sunt q̄ cū
mortui sint corpe: deū spū bñdicūt
atq̧ collaudant: s̄m illud: Bñdicite Daniel.3.
spūs ⁊ aīe iustoꝝ dñm. Et: Oīs spūs Ps.150
laudet dñm. Et ī Apoc. Aīe occisoꝝ
nō solū laudare deū: s; etiā int̃pella/
re dicunť. In euāgelio q̄z euidētius
dñs ad saduceos: Nō legist᷑ inq̄t q̄d Mat.22.
dictū ē a deo dicēte vob̄: Ego suz de⁹
abraā: ⁊ de⁹ isaac: ⁊ de⁹ iacob: nō est
de⁹ mortuoꝝ s; viuentiū. Oēs eñ ei
viuūt. De quib⁹ ⁊ apl̃s: Propť q̄d Heb.11.
inq̄t nō ꝯfundiť de⁹ vocari de⁹ eoꝝ:
Parauit eñ il̃ ciuitatē. Nā q: nec
ociose sint post sep̱atiōez hui⁹ corp̱is
aīe neq̧ nihil sentiāt: etiā euāgelij pa Luc.16.
bola q̄ de illo paup̱e lazaro et diuite
purpurato ꝓferť: ondit: q̄ꝝ vn⁹ bea/
tissimā sedē: id est sin⁹ abrae requiē
ꝓmereť: ali⁹ ītolerabili ardore et̃ni

ignis exurit. Si aũt illud τ qđ dr ad
Luc.23. latronẽ: Hodie eris mecũ in padiso:
voluerim⁹ intẽdere: q̃d aliud mani/
feste designat q̃ pdurare ĩ aĩab⁹ nõ
solũ p̃stinos intellect⁹: ꝫ etiã vicissi
tudĩe eas cõgrua ꝑ meritoꝝ actuũq̃
suoꝝ pfrui q̃litate. Hoc enĩ illi neq̃q̃
de⁹ ꝑmisisset: si ei⁹ aĩaꝫ nosset p⁹ se/
patiõꝫ carnis: vl' p̃uandã sensu vel ĩ
nihilũ resoluẽdã. Nõ enĩ caro eius ĩ
padiso sed aĩa erat ĩgressura cũ xp̃o.
Cauẽda sane ĩmo toto horrore ẽ de/
testãda prauissima hereticoꝝ illa di/
stĩctio: q̃ dũ nõ credũt xp̃m potuisse
eodẽ die q̃ ĩ inferna descẽdit: etiã in
padiso repiri ita distinguũt: Amen
dico tibi hodie: τ inꝯposita distincti
one inferũt: mecũ eris in padiso: vt
scꝫ hec ꝑmissio nõ statĩ post trãsitũ
vite eius ĩpleta: ꝫ post resurrectiõis
aduẽtũ sit implẽda: nõ intelligẽtes
illud qđ añ resurrectiõis sue dtẽ ꝑtu
lit ad iudeos q̃ eũ vt semetip̃os cre/
debãt angustijs hũanis τ carnali ĩ/
firmitate cõcludi: Nemo ascẽdit ĩ ce
Joh.3. lũ nisi q̃ descẽdit de celo: fili⁹ hoĩs q̃
ẽ ĩ celo. Quib⁹ manifeste ꝓbaꝛ aĩas
defunctoꝝ nõ solũ suis sensib⁹ nõ pri
uari: ꝫ ne istis quidẽ affectib⁹: id est
spe atq̃ tristicia: gaudio ac metu ca/
rere: τ ex eis q̃ sibi ĩ illo gñali exami/
ne reseruãꝛ q̃ddã eas iã incipe p̃gu/
stare: nec ꝫm opinionẽ quorũdã infi
deliũ ĩ nihilũ eas resolui post h⁹ cõ/
moratiõis excessũ: ꝫ viuaci⁹ sbsiste/
re deiq̃ laudib⁹ intẽti⁹ inherere. Et
reuera vt seq̃stratis paulisp testimo/
nijs scp̃turaꝝ de ip̃i⁹ aĩe natura: ꝫm
mediocritatẽ sensus nr̃i paucis aliq̃
disputẽ. Nõne vltra oĩs ineptie: nõ
dicã fatuitatẽ: ꝫ insaniã ẽ vel leuiter
suspicari illã p̃ciosiorẽ hoĩs portõeꝫ
in q̃ etiã imago dei ꝫm beatũ ap̃lm:
ac silitudo cõsistit: deposita hac q̃ re/
cõdiꝛ ĩ p̃ñti sarcina corpali insensi/
bilẽ fieri q̃ omnẽ rõneꝫ in se cõtinẽs
etiã mutã atq̃ insensibilẽ materiã
carnis pticipatiõe sui facit cẽ sensibi
lẽ: cũ vtiq̃ ꝯseq̃ns sit: τ ꝫ rõnis ip̃i⁹
ordo ꝯtineat: vt exuta mẽs ista car/
nali q̃ nũc hebetaꝛ pinguedine: intel
lectuales ꝟtutes suas in meli⁹ repa/
ret: τ puriores eas ac subtiliores re/
cipiat poti⁹ q̃ amittat. Intm̃ aũt ꝫ
qđ dicim⁹ beat⁹ ap̃lus verũ esse co/
gnoscit: vt etiam optet ab hac carne
discedere: vt sepatiõe ei⁹ enixi⁹ vale/
at dño copl'ari dicẽs: Desideriũ hẽo Phil.1.
dissolui: τ cũ xp̃o ẽẽ: multo magl' q̃m
dũ sum⁹ in corpe pegrinamur a dño:
τ idcirco audem⁹ τ bonã voluntatẽ
habem⁹ magl' pegrinari a corpe τ p̃/
sentes ẽẽ ad dñm: ꝑpꝛ qđ etiã ꝯtẽdi
m⁹: siue absentes: siue p̃ñtes: placere
illi: cõmoratiõꝫ scꝫ aĩe: q̃ ĩ hac carne
est: sepatiõꝫ atq̃ discessũ p̃ñtiã ẽẽ ad
xp̃m tota credulitate ꝯfidẽs. Et eui/
dẽti⁹ iteꝝ sup ꝫ ip̃o viuacissimo aĩa/
rũ statu idẽ ap̃lus: Sed accessistl' in/
q̃t ad sion montẽ ĩ ciuitatẽ dei viuẽ Heb.12.
tis hierl'm celestẽ: τ ad mltoꝝ miliũ
angeloꝝ frequẽtiã τ eccl'iã p̃mitiuo/
rũ: q̃ ꝯscp̃ti sũt ĩ celis: τ sp̃ũs iustoꝝ
pfectoꝝ. De q̃b⁹ spiritib⁹ ĩ alio loco.
Deinde p̃res inq̃t carnis nr̃e habui/
m⁹ eruditores τ reuerebamur: nõ mlt'
to magl' sbijciemur p̃ri sp̃ũũ τ viuẽ⁹?

De cõtẽplãdo deo: Ca. XV

Ontẽplatio ꝟo dei mltifarie
cõcipiꝛ. Nã de⁹ nõ sola incõ
p̃hẽsibilis illi⁹ sbe sue admi
ratiõe cog̃sciꝛ: qđ tñ adhuc ĩ spe ꝑ/
missiõis abscõditũ ẽ: ꝫ etiã creatura
rũ suaꝝ magnitudĩe: vl' eq̃tatl' sue cõ
sideratiõe: vel q̃tidiane dispẽsatiõis
auxilio puideꝛ: q̃ñ scꝫ q̃ cũ sanctl' suis
p singl'as generatões egerit mẽte pu
rissima plustram⁹: cũ potẽtiã ip̃i⁹ q̃
vniũsa gubnat moderaꝛ ac regit: cũ
ĩmẽsitatẽ scie ei⁹ τ oculũ quẽ secreta
cordiũ latere ñ p̃ñt: tremẽti corde mi
ramur: cũ arenã marl': vndaꝝ nume/
rũ dimẽsũ ei cognitũq̃ pauidi cogi/
tam⁹: cũ pluuiaꝝ guttas cũ secl'oꝝ ho
ras ac dies: cũ p̃terita futura ve vni/
uersa: obstupescim⁹ scie ei⁹ assistere:
cũ ineffabilẽ clemẽtiã ei⁹ ꝯsideram⁹
q̃ ĩnumera flagicia q̃ singl'is momẽtl'
ꝫ ip̃i⁹ cõmittunꝛ aspectu: indefessa
lõganimitate sustentat: cũ intuemur
vocatiõꝫ: q̃ nos null' p̃cedẽtib⁹ meri/
tis g'ra sue miseratiõis asciuit: cũ de/

nīq occasiões salut tribuit adoptādis: cū quodā admiratōis intuemur excessu: q ita nos nasci p cepit: vt ab ipis cunabul grā nob legisq sue noticia infūderet: q ipe adūsariū vincēs i nobis: p solo bone volūtat assensu eterna btitudine ac ppetuis nos pmijs muerat: cū postremo dispēsatōz sue icarnatōis p nra salute suscepit ac mirabilia mysterioz suoz in cū ct gentibus dilatauit. Sūt aūt alie q̄z hmōi ɔtēplatiões inumere q p qlitate vite ac puritate cordis nris sensib⁹ oriunt: qb⁹ de⁹ vl videt mūdis obtutib⁹ vl tenet. Quas pfecto nullus ppetuo retētabit i q adhuc aliqd carnaliū viuit affectuū: qz nō poterit ait dns videre faciē meā: nō eī videbit me hō z viuet: sez mundo huic affectibusq terrenis deditus.

Exo.33.

Interrogatio de cogitationū mobilitate: Ca. XVI.

Erman⁹: Quid ē est qd etiā nolētib⁹: imo vo etiā nesciētib⁹ nobis ita supflue cogitatiões sbtilit ac latēter irrepūt: vt nō solū eas expellere: verūetiā intelligere ac dephendere difficultat imo dicee sit. Pōt ē mens aliqū ab istis vacua reperiri: z nūq huiuscemodi illusionibus incursari.

Rūsio quid possit mens super cogitationū statu: quid ve non possit: Ca. XVII.

Moyses: Mentē qdē nō interpellari cogitatiōtb⁹ ipossibile ē: suscipe vo eas siue respuere oī studēti possibile ē. Queādmodū igit ort⁹ eaz nō oīmodis pendet a nobis: ita reprobatio vl electio cōsistit i nobis. Nec tñ ex eo q diximus ipossibile eē mentē cogitatiōib⁹ non adiri: totū vl icursui vl illis spiritib⁹ tribuēdū ē: q eas nob nitunt igerere: aliodn nec liberū i hoīe maneret arbitriū: nec i nob staret nre correctionis industria. Sed ē inq nrm magna ex pte vt cogitationū qualitas emēdet: z vl sancte ac spiritales ori-ant i nobis: vel terrene carnalesq decrescāt. Jō nāq frequēs lectio z iugis adhibet meditatio scripturaz vt exinde nob spiritalis mēorie pbeat occasio. Jdcirco decantatio crebra psalmoz vt assidua nob exinde subministret cōpunctio. Jdcirco vigiliaz ac ieiunioz orōnūq sedulitas adhibet: vt extenuata mēs nō terrena sape s celestia possit ac sblimia ɔtēplari. Quib⁹ rursū negligētia irrepēte cessantib⁹: necesse ē vt mēs vitioz squalore cōcreta in carnalē partē corruat atq declinet.

Compatio aquarie mole et anime: Capi. XVIII.

Qod exercitiū cordis nō incōgrue molaz silitudini compat: qs meat⁹ aqz pceps ipetu rotāte puoluit: Que nullateu⁹ qdē cessare pñt ab ope disposito aqrū ipulsib⁹ circūacte: in ei⁹ vo q pest situ est potestate vtrū nā triticū malit an hordeū loliūve cōminui. Illud nāq est pculdubio cōmoledū: qd ingestū ab illo fuerit: cui opis illi⁹ cura cōmissa est. Jta igit etiā mēs p vite pñtis incursus vndiq ingruētib⁹ tēptationū torrētib⁹ q spiritalib⁹ iflati neqcijs: indesinēter eā circūfluūt atq circūstrepūt vacua qdē cogitationū estibus esse nō poterit: quales vo vl admittere vl pare sibi debeat studij ac diligētie sue puidebit industria. Si eī vt diximus ad scāz scptūrarū meditatiōz iugit recurram⁹: ac memoriā nostrā ad recordationem spiritualiū rerum z desiderium perfectionis: spemq future beatitudinis erigam⁹: necesse est vt orte cogitationes exinde spiritales i his q meditati sumus: mentē faciāt imorari. Sin vo desidia seu negligentia superati: vitijs et ociosis confabulationibus occupemur: seu curis mūdanis z supfluis sollicitudinib⁹ implicemur: cōsequēter exinde velut quedam zizaniorum species generata: operationē quoq nostro cordi noxiā pbeat.

Matth.6 Et ꝭm sn̄iam dn̄i saluatoris: vbi fue/
rit thesaurus opm seu intētiōis nr̄e:
ibi ⁊ coꝛ nr̄m necessario ꝑmanebit.

De trib⁹ cogitationū nostra rū pꝛincipijs: Ca. XIX.

Illud sane ꝑ oīb⁹ nosse debe
mus tria cogitationū nr̄aꝝ esse
ꝑncipia: id ē ex deo: ex diabo/
lo: ⁊ ex nob. Ex deo qdē sūt cū spūs/
scti illustratiōe nos visitare dignat
erigēs nos ad sublimioꝛē ꝑfectū: ⁊ ī
qb⁹ vel min⁹ acqsiuim⁹: vel desidio/
se agētes supati sum⁹: saluberrima cō
pūctiōe castigat: vl̄ cū reserat nobis
celestia sacra ⁊ ꝑpositū nr̄m ad me/
Hester.6. lioꝛes act⁹: volūtatēq; cōuertit: At
ibi cū rex assuer⁹ castigatus a dn̄o: li/
bꝛos annales instigat inqrere: qbus
mardochei bn̄ficia recoꝛdat⁹: summi
eū gradu honoꝛ exaltat: ac ꝑtin⁹ cru
delissimā sup nece gētis iudee sn̄iaꝫ
reuocat. Vl̄ cū ꝑpha cōmēoꝛat: Au/
Ps.84 diā qd loqt ī me dn̄s de⁹. Ali⁹ qꝫ: Et
Zach.1. dixit: inqt: ad me angel⁹ q loqbat in
me. Vel cū fili⁹ dei vētur ū se vna cū
Joh.14. pr̄e: ⁊ māsiōꝫ apud nos facturū eē ꝑ/
Mat.10. mittit. Et nō estis vos inqt q loqmi ꝫ
spūs pr̄is vr̄i q loqt ī vob. ⁊ vas ele
2.Co.13. ctiōis: An expimētū inqt ei⁹ qritis q
ī me loqt xp̄s? Ex diabolo vo cogita
tionū nascit series: cū subuertere nos
tam vitioꝝ oblectatiōe: q; etiā occul
tis conat insidijs sbtilissima callidi/
tate mala ꝑ bonis fraudulēter ostē/
tās: ⁊ trāsfigurās se nob in āgelū lu/
Ibid.11. cis. Vel sic euāgelista refert: Et cena
Joh.13. facta cū diabol⁹ iā misisset ī coꝛ iude
simonis scarioth vt traderet dn̄m. Et
iteꝝ: Post bucellā inqt introiuit in
Ibidem. illū sathanas. Petr⁹ qꝫ ad ananiā:
Quare ait tēptauit sathanas coꝛ tuū
Actu.5. mētiri te spūiscto? Et illō qd mlto an̄
p Ecclīastē ꝑdictū legim⁹: Si spūs
Eccs.10. ꝑtātez hn̄s ascēderit sup te: locū tuū
ne dimittas. Illud qꝫ qd dr̄ ad deū
ꝯ achab in tertio regū libꝛo ex ꝑsona
spūs īmūdi: Egrediar ⁊ ero spūs mē
3.Re.22 dax ī oꝛe oīm ꝑphaꝝ ei⁹. Ex nobis
aūt oꝛiunt: cū naturalr̄ ea q gerim⁹
vl̄ gessim⁹: vl̄ audiuim⁹ recoꝛdamur.
De qb⁹ beat⁹ dauid: Cogitaui inqt Ps.76.
dies antiqs: ⁊ annos etnos in mēte
habui: ⁊ meditat⁹ suꝫ nocte cū coꝛde
meo: ⁊ exercitabar ⁊ scopebā spiritū
meū. Et iterū: Dn̄s scit cogitatiōes Ps.93.
hoīm qm̄ vane sūt. Et: Cogitatiōes Pꝛou.12
iustoꝝ iudicia. In euangelio qꝫ dn̄s
ad phariseos: Quid cogitatis mala Matth.9
in coꝛdibus vestris?

De discernēdis cogitatiōi bus ad similitudinē ꝑbabi lis trapezite: Ca. XX.

Hanc igit opoꝛtet triptitā rō/
nē nos iugit obseruare: ⁊ vni
uersas cogitatiōes q emergūt
ī coꝛde nr̄o: sagaci discretōe discute/
re: oꝛigines eaꝝ ⁊ cās auctoꝛesq; pri
mit⁹ indagātes: vt i qles nos eis ꝑbe/
re debeam⁹ ex illoꝝ merito q eas sug
gerūt cōsiderare possim⁹: vt efficia/
mur ꝭm ꝑceptū dn̄i ꝑbabiles trape/
zite. Quoꝝ sūma ꝑitia est ac discipli
na ꝑbare qd nā sit aurū purissimū: ⁊
vt vulgo dr̄ obꝛizū: qd ve sit minus
purgatiōe ignis excoctū: ereo qꝫ vi/
liq; denario: si ꝑciosū nūmisma sb co
loꝛe seu īdumēto auri fulgēt imitet:
pꝛudētissima discretiōe nō falli: ⁊ n̄
solū nūmismata tyꝛānoꝝ vultū exꝑ/
mētia sapiēt agnoscere: ꝫ etiā illa q
sunt veri qdē regis imagie: ꝫ nō legi/
time figurata: ꝑitia sagatioꝛe discer/
nere: deinde ne qd ill a legitio pōde/
re diminutū sit cēsura trutine diligē/
ter inqrere. Que oīa nos qꝫ debere
spiritalit obſuare sb figura ⁊ exēplo
noīs h⁹ euāgelic⁹ ꝭmo ꝫ exēplo ꝑpo
sito docet: ꝑmū vt qd coꝛdib⁹ nr̄is ir/
repserit: vel si qd nob dogma fuerit
īntromissū: vtrū nā sit diuio illo ⁊ ce/
lesti spū sācti igne purgatū: an ad iu
daicā supstitōꝫ ꝑtinēs: seu de secula/
ris ꝑhie tumoꝛe descēdēs: vt sit ad ī/
tegrū spiritalis ignis examīatiōe de/
coctū: sed in supficie tm̄ ꝑferat pieta/
tē dilligētissime ꝑscrutemur. Qd ita
poterim⁹ īplere si illud aplicū fecerī/
mus: Nolite oī spūi credere: ꝫ ꝑbate 1.Joh.4
spūs si ex deo sint. Quo genere credē
di sūt illi qꝫ decepti: q post ꝑfessionē

monachi nitore sermonis: ⁊ quibus/
dam sunt p̄uorꝝ dogmatibꝰ incitati:
q̄ p̄ma fronte ꝑijs quibusdā sensibꝰ
ac religioni cōsonis: audiētes velut
auri fulgore fallētia quos semel sup/
ficie illexerant: velut nūmismatibus
ereis falsisq̄ʒ deceptos: perpetuo nu/
dos ac miseros reddiderūt: vł ad se/
culi eos strepitū reuocantes: vel ad
hereticos errores ac p̄sumptiōes tu/
midas ꝑtrahētes. Q̄ḋ etiā achan in
Josue.7 libro iesu naue legimꝰ fuisse ꝑpessuʒ:
qui de castris allophylorū regulam
aureā cōcupiscēs: atq̄ʒ furatus: ana/
themate illorū ꝑcuti atq̄ʒ eťna mor/
te meruit ac maledictione damnari.
Secūdo sollicite nos explorare con/
ueniet: ne auro purissimo scripturaꝝ
praua interp̄tatio coaptata: metalli
p̄ciositate nos fallat. In quo etiam
dn̄o saluatori callidissimꝰ diabolus
velut homī simplici tēptauit īpone/
re: dū ea que generalit̄ sunt sup oīm
iustoꝝ ꝑsonis exposita: maliuola in/
terp̄tatiōe corrūpens: specialit̄ huic
qui angelorū custodia nō egebat: co
nat̄ aptare dicēs: Quia angelis suis
Ps̄.90. mādauit de te vt custodiāt te ī oībꝰ
vijs tuis: in manibꝰ portabunt te ne
vnq̄ʒ offendas ad lapidē pedeʒ tuū.
Preciosa scʒ eloq̄a scp̄turaꝝ callida
assumptiōe cōuertēs: ⁊ ad contrariū
noxiū q̄ʒ sensum detorquēs: vt imagi
nē tyrānici vultus sub colore nobis
auri fallētis importet: siue cū para/
caraximis nos conat̄ illudere: quod/
dā scʒ pietatis opus admonēs affe/
ctandum: qḋ nō de legitima seniorū
ꝓcedens moneta: sub p̄textu virtutū
ducit ad vitia: vel īmoderatis incō/
petentibusq̄ʒ ieiunijs seu vigilijs ni/
mijs: vel orōnibus īportunis: vel in/
cōgrua lectiōe decięp̄is: ad noxium
ꝑtrahit finē: vel cū intercessiones ac
visitatiōes pias ꝑsuadet impēdere:
quibꝰ nos ab spiritalibꝰ monasterij
claustris: ⁊ secreto amice quietis ex/
cutiat: sollicitudines etiam curasq̄ʒ
suscipere religiosarum ac destitutarū
suggerit feminarū: vt hmōi laqueis
monachū inextricabiliter vinciat ac
ꝑniciosarū sollicitudinū occupatiōe
distēdat: vel certe cū desiderare san/
ctū clericatꝰ officiū sub p̄textu edifi/
catiōis multorū ⁊ amore lucri spiri/
talis instigat: ꝑ qḋ nos ab hūilitate
ꝓpositi huiꝰ ac districtiōe diuellat.
Que oīa cū sint nostre saluti ꝓfessi/
oniq̄ʒ cōtraria: tn̄ velamīe quodam
misericordie ac religiōis obtecta: fa/
cile imperitos incautosq̄ʒ decipiūt.
Imitant̄ enī nūmismata veri regis:
qꝛ vident̄ ad p̄sens plena pietatis:
sed non sunt a legitimis monetarijs:
id est: ꝓbatis ⁊ catholicis patribꝰ fi/
gurata: nec de cardinali ac de publi/
ca collatiōis eorū ꝓdeūt officina: ſ;
furtim fraude demonū fabricata: nō
sine detrimento impitis quibusq̄ʒ ⁊
ignorantibus ingerunt̄. Que q̄uis
vtilia seu necessaria videant̄ ad pre
sens: tn̄ si soliditatibꝰ ꝓfessionis no/
stre incipiāt post hoc esse cōtraria: ⁊
totū quodāmodo corpus nostri la/
befactare propositi: tanq̄ʒ necessariū
quidē: sed scandalizans membrū: et
qḋ dextre manus vel pedis agere vi
deat̄ officiū: ꝓijci a nobis atq̄ʒ absci
di salubre est. Satius enim est absq̄ʒ
vniꝰ p̄cepti mēbro: id est opatiōe vł
fructu: in ceteris sanū firmūq̄ʒ dura/
re: ⁊ tanq̄ʒ debilē introire in regnum
dei: q̄ʒ cū soliditate mādati incidere
in aliqḋ scandalū: qḋ ꝑniciosa cōsue
tudine separās nos a districtiōis re/
gula: atq̄ʒ arrepti ꝓpositi disciplina:
inducat ī tale dispēdiū: qḋ nequaq̄
futura detrimēta cōpēsans: oēs p̄te/
ritos fructus totūq̄ʒ opatiōis nostre
corpꝰ gehēne faciat ignibꝰ cōcrema/
ri. De generibꝰ istiusmodi illusionū
etiā ī Prouerbijs elegāter exp̄mit̄. Prou.16
Sūt vie q̄ vident̄ recte esse viro: no
uissima enī earū veniunt in ꝓfundū
inferni. Et iterū: Malignꝰ nocet cū
se cōmiscuerit iusto: id est diabolꝰ de/
cipit cū fuerit colore sanctitatis ob/
tectus. Odit autē sonū tutele: id est
discretiōis vim: que de seniorū ver/
bis ac monitione ꝓcedit.

De illusiõe abbatis Joan/nis: Ca. XXI.

In quo etiã abbatẽ nup Jo/annẽ: qui lyco cõmoratur co/gnouim⁹ fuisse illusum. Nã cũ hausto corpore atq; defecto: pce/ptionẽ cibi biduano ieiunio distulis/set: accedẽti ei ad refectionẽ die po/stero veniẽs diabolus in figura ethi/opis tetri pueri: atq; ad eius genua ꝓuolutus: indulge inquit mihi: quia ego tibi hunc laborem indixi. Jtaq; ille vir tantus ꝛ discretiõis ratione ꝑfectus: sub colore cõtinentie incon/gruẽter exercitate intellexit se ob hoc calliditate diaboli circũuẽtũ: taliq; distentum ieiunio: vt lassitudinẽ nõ necessariã: imo etiam spiritui noci/turam: fatigato corpori supponeret paracaraximo scʒ illusus nũmismate dum in illo veri regis imaginẽ vene atus: parũ discutit nõ illud esse le/gitime figuratũ. Ultima xo obser/uatio huius ꝓbabilis trapezite quã de inquisitione ponderis esse ꝑdixi/mus: taliter a nobis implebit̃: si q̃d agendum cogitatio nostra suggerit: omni scrupulo retractantes: atq; in nostri pectoris trutina collocantes: equilibratione iustissima perpenda/mus: an plenum sit honestate cõmu/ni: an timore dei sit graue: si inte/grum sensu: si humana ostentatione: aut aliqua nouitatis insolentieq; ꝑ/sumptione nõ leue: si meriti eius pon dus inanis cenodoxie non imminu/erit vel arriserit gloria. Et sic ea pro tinus ad publica appendentes exa/mina: id est: ad ꝓphetarũ ꝛ aposto/lorum actus ac testimonia conferen/tes: illorũq; exemplis cõparantes: ꝛ quodãmodo contraria ea lance pen santes: vel tanq̃ integra atq; perfe/cta illisq; collibrantia suscipiamus: vel tanq̃ imperfecta atq; damnosa: nec illorum ponderi consonantia omni cautione vitemus.

De quadripertita discretio nis ratione: Ca. XXII.

Erit ergo hoc quadripertito quo diximus modo necessaria nobis ista discretio: id est vt primũ materia nos auri veri seu fu/cati fallentisq; non lateat: secũdo vt has easdem cogitationes que men/tiunt̃ opera pietatis: tanq̃ adulte/rina nũmismata ꝛ paracaraxima re/probem⁹: vtpote que falsam imagi/nem regis non legitime signata con tineant: vel illa que in auro ꝓciosis/simo scripturarũ vitioso et heretico sensu: nõ veri regis sed tyranni prefe runt vultũ: similit̃ discernẽtes refu/tare possimus: siue illa quorum põdus ac ꝓcium herugo vanitatis arrodẽs exagio seniorum cõgruere non sinit: vt nũmismata leuia atq; damnosa mi/nusq; pensantia recusemus: ne in il/lud incidẽtes qd̃ obseruare tota vir/tute ꝓcepto dñi cõmonemur: cũctis laborũ nostrorum stipendijs meritisq; defraudemur: Nolite thesaurizare vobis thesauros ĩ terra: vbi herugo ꝛ tinea demolit̃: ꝛ vbi fures effodiũt ꝛ furant̃. Quicquid enĩ cõtempla/tione humane glorie fecerim⁹: in ter ra nos thesaurizare ẜm dñi sentẽtiã nouerimus: ꝛ cõsequẽter illud velut humi recõdimus atq; in terrã defos/sum: vel diuersis demonijs depopu/lãdũ: vel edaci cenodoxie herugine cõsumendũ: seu superbie tineis deuo randũ: vt ad nullã recõdentis vtili/tatem lucrũve ꝓficiat. Omnes igit̃ cordis nostri recessus iugiter pscru/tandi sunt: ꝛ ascẽdentiũ in eos vesti/gia indagatione sagacissima retra/ctanda: ne q̃ forte intellectualis ibi/dem bestia: vel leo vel draco ptrãsi/ens pniciosa vestigia latẽter impͤsse/rit: quib⁹ accessus etiã ceteris in ab/dita pectoris nostri per cogitationũ negligentiã ꝓbeatur. Et ita p singu/las horas atq; momẽta terrã cordis nostri euãgelico aratro: hoc est: iugi dñice crucis recodatiõe sulcãtes: vel noxiarũ ex nobis ferarũ cubilia: vel virulentorũ serpentiũ examinare la/tibula atq; extrudere poterimus. Matth. 6

De sermone doctoris scd͞m audiẽtiũ meritũ: Ca. XXIII

a D hec obstupefactos nos in/
tuens senex: ⁊ ad verba nar/
ratiõis sue ĩexplebili ardore
succensos: ꝓ admiratione desiderij
nostri paulisꝑ sermone suspenso: rur/
sus addidit: Quoniã nos o filij ad
disputationẽ tam longã vestra sedu
litas ꝓuocauit: ⁊ ignis quidã colla
tioni nostre ferue̋tiores sensus ꝓ ve
stro desiderio subministrat: vt ex hoc
etiã ipso manifeste cõtempler in ve/
ritate vos ꝑfectiõis sitire doctrinã:
volo vobis adhuc super discretiõis
eximietate vel gratia que inter cun/
ctas virtutes arcẽ ac primatũ tenet:
pauca differere excellentiãq; eius ⁊
vtilitatẽ non solum quotidianis ex/
emplis: sed etiã antiquis patrũ con/
sultatiõibus ac sententijs approba/
re. Freque̋ter nãq; memini nõnul/
lĩs huiusmodi sermonẽ cum gemitu
lachrymisq; poscentibus: me quoq;
aliquid eis doctrine conferre cupiẽ/
tem nullatenus potuisse: ⁊ ita in me
non solum sensus: verũ etiam ipsum
eloquiũ defecisse: vt non inuenirem
queẽadmodum eos: vel cum leui con
solatione dimitterẽ. Quibus indi/
cijs euidenter agnoscit̃ domini gra/
tiam ꝓ merito ac desiderio audien/
tiũ disputantibus aspirare sermonẽ.
Quẽ quia breuissimũ istud qͦd suꝑ/
est: noctis spaciũ non occurrit exple/
re: indulgentes illud potius quieti
corporee: cui necesse est totũ ꝑsolui:
si id qͦd modicũ est fuerit denegatũ:
plenum narrationis ordinẽ integro
futuri diei seu noctis examini reser/
uemus. Decet nãq; discretiõis opti/
mos ↄsultores: in hoc primũ patefa/
cere sue mentis industriam: ⁊ vtrum
sint: vel queãt eius capaces esse hoc
indicio ac patiẽtia cõprobari: vt de
illa que moderatiõis generatrix est:
virtute tractantes: nequaq; vitium
quod ipsi cõtrariũ est nimietatis in/
currant: vim rõnis ac nature ei⁹ quã
vobis excolũt: effectu atq; oꝑe violã/
tes. In hoc ergo nobis discretionis
bonũ de qua quãtũ domin⁹ dederit
adhuc indagare disponimus: primi/
tus prosit: vt nos de ipsi⁹ excellẽtia
⁊ moderatione: que ꝓ̃ma eidem vir/
tus inesse cognoscit̃ differentes: dis/
putatiõis quoq; vel temporis mo/
dũ non ꝑmittat excedere. His itaq;
beatus moyses collatiõi nostre dãs
finem: adhuc nos auidos: ac de suo
ore pendẽtes degustare somnũ pau/
lisper hortatus est: hisdem ipsis qui/
bus insidebam⁹ psiathijs admonẽs
incumbere: embrimijs pariter capiti
nostro ceruicalium vice suppositisq;
grossiorib⁹ papyris: in longos graci/
lesq; fasciculos coactis: sexq̃pedali
internallo molliter nexa: nũc quidẽ
humillimũ sedile ad scabelli vicem:
fratrib⁹ in synaxi cõsedẽtib⁹ ꝓ̃stant:
nũc vero subiecta ceruicib⁹ dormien/
tiũ ꝓ̃bent capiti nõ nimie durũ: sed
tractabile aptũq; fulcimẽtũ. Ad q̃s
monachoꝝ vsus h̃ idcirco: vel maxi/
me oportuna habẽt̃ ⁊ cõgrua: q̃ nõ
solũ sint aliq̃ten⁹ mollia: paruoq; et
oꝑe reparent̃ ⁊ ꝓ̃cio: vtpote passim
papyro emergẽte: ꝑ nili fluminis ri/
pas: quã cuiq; volẽti ĩ vsum assume
re nemo ꝓhibeat desecare: ſ etiã qͦd
ad remouendũ ea seu cũ necesse fue/
rit ad mouendũ habilis materia est:
fungide leuisq; nature. Atq; ita pre/
cepto senis tandẽ sumus ad degusta/
tiõeꝫ somni onerosa cõpositi quiete:
tã digeste collatiõis inflãmati gau/
dio q; repromisse disputatiõis expe/
ctatione suspensi.

Explicit Collatio ꝓ̃ma Abbatis Moysi de monachi destinatione vel fine.

Incipit annotatio capl'oꝝ scd̃e collatiõis eiusdẽ senis

Explicit ānotatio capl'oꝝ.
Incipit ſecūda collatio abbatis moyſi de diſcretiōe: Proemiale: Ca. I.

Eguſtato itaq; matutino ſopore cum ortū lucis tandē nobis claruiſſe gaudētes: repromiſſam narrationē repoſcere cepiſſemus: beatus moyſes ita exorſus ē: Cū videā vos tanti deſiderij ardore flāmatos: vt ne ip̄m quidē paruiſſimū quietꝭ momentū qd̄ ſpiritali collatiōe ſubtrahens: refectiōi carnis maluerā deputare: ad requiē credam veſtri corpis ꝓfeciſſe: mihi quoq; hunc veſtrū cōſideranti feruorē: ſollicitudo maior inuehit̄. Neceſſe eſt enī etiam me in ꝑſoluendo debito: tanto maiorē deuotionis curā gerere: quāto vos attentius video illud expetere: ſm̄ illā ſentētiā: Si ſederis cenare ad menſā potētis: ſapient̄ intellige q̄ apponunt̄ tibi: ⁊ īmitte manū tuā ſciens: q2 talia te oportet p̄parare. Quobrē de bono diſcretiōis eiuſq; virtute dicturi: in quā ſermo nocturne collationis ingreſſus: finē noſtre diſputationi dedit: cupio vobis eius excellentiā patrū p̄mo cōſignare ſententijs: vt cū patuerit: quid de illa ſenſerint vel ꝓnūciauerint maiores noſtri: tū ꝓlatis tam antiquis multoꝝ q̄z recētibus ruinis ⁊ caſib⁹ qui ꝓ eo q̄ minus eā fuerāt aſſecuti: ꝑnicioſo deiecti ſunt lapſu: inquātū poſſumus vtilitates ei⁹ ⁊ cōmoda retractem⁹: quib⁹ diſcuſſis quēadmodū excolere eā atq; expetere debeam⁹: cōſiderantes meriti eius ⁊ gratie pondus: efficaci⁹ inſtruamur. Eſt enī nō mediocris quedā virt⁹: nec q̄ humana paſſim valeat induſtria cōprehendi niſi diuīo fuerit munere gratiaq; collata. Siquidē inter nobiliſſima ſpirituſſancti dona: hāc quoq; ita legi,

mus ab aplō numerari. Alij daṫ per
ſpiritū ſermo ſapiētie. Alij ſermo ſci/
1.Co.12. entie ſm eundē ſpiritū. Alij fides in
eodem ſpiritu. Alij gratia ſanitatū ī
vno ſpiritu. Et poſt pauca: Alij diſ/
cretio ſpirituū. Deinde cōpleto omī
catalogo ſpiritaliū chariſmatum in/
fert: Oīa aūt hec operaṫ vnus atq̃
idem ſpirit⁹: diuidens ſingulis ꝓut
vult. Videtis ꝙ nō terrenū: nec par/
uū eſſe diſcretiōis munus: ſed diuine
gratie largitatē: quā niſi monachus
omni intētiōe fuerit aſſecut⁹: ⁊ aſcē/
dentiū in ſe ſe ſpirituū diſcretionem
certa ratiōe poſſederit: neceſſe eſt eū
velut in nocte ceca teteriſq̃ tenebris
oberrantē: nō ſolū ī ꝑniciosis foueis
ꝓruptiſq̃ cōcidere: ſed etiam in pla/
nis ac directis itineribus frequenter
offendere.

Quid diſcretio ſola cōferat monacho: ⁊ diſputatio ſuꝑ hoc abbatꝭ Antonij: Ca. II.

M Emini igiṫ quōdam in annis
adhuc puericie cōſtitutus in
partib⁹ thebaidos vbi beat⁹
Antonius morabaṫ: ſeniores ad cū
ꝑfectionis inquirende ⁊ collationis
hui⁹ gratia cōueniſſe. Cūq̃ a veſꝑ/
tinis horis vſq̃ ad lucē fuiſſet pro/
tracta collatio: queſtionē hanc maxi
mū noctis ſpaciū cōſumpſit. Nā diu
tiſſime querebaṫ q̄ nā virt⁹ vel ob/
ſeruātia monachū poſſit a diaboli la
queis ac deceptiōib⁹ cuſtodire ſemꝑ
illeſū: vl̓ certe recto tramite firmo q̃
greſſu ad ꝑfectionis culmē ꝑducere.
Cūq̃ ꝓ captu mētis ſue vnuſquiſq̃
ſententiā ſuā ꝓferret in mediū: ⁊ alij
quidē in hꝰ ieiunioꝝ vigiliarūq̃ ſtu/
dio collocarent: ꝙ his videlicꝫ exte/
nuata mens: ac puritatem cordis et
corporis aſſecuta: deo facilius vni/
reṫ. Alij ī nuditate ⁊ cōtemptu vni/
uerſarū rerum quib⁹ mens ſi penit⁹
exueretur: tanq̃ nullis deinceps reti/
nentibus laqueis ad euꝫ expeditior
ꝑueniret. Alij anachoreſin neceſſa/
riam: id eſt remotionē ⁊ eremi ſecre/
ta cenſerēt: in qua cōmanēs quis fa/
miliari⁹ interpellare deū: eiq̃ poſſit
peculiari⁹ inherere. Nōnulli q̃ in ꝑ/
mis ſectanda charitatis: id eſt huma
nitatis officia definirent: q̄ pio erga
fratres ⁊ ꝑegrinos ſtudio ſuſceptio/
nis impendiṫ: ꝙ his dūtaxat officijs
regna celoꝝ daturū ſe dn̄s in euāge/
lio: velut ſpecialius repromittat di/
cens: Venite bn̄dicti patris mei: poſ/ Mat.25
ſidete paratū vobis regnū a cōſtitu
tione mūdi. Eſuriui enim ⁊ dediſtis
mihi māducare. Sitiui ⁊ dediſtꝭ mi/
hi bibere ⁊c̄. Cūq̃ in hunc modū di/
uerſis virtutib⁹ aditum certiorē ad
deū parari poſſe decernerent: eſſetq̃
noctis maximū tempus hac inquiſi/
tione cōſumptū: intulit demū beat⁹
Antonius: Oīa quidē hec q̄ dixiſtis
neceſſaria ſunt ⁊ vtilia ſitiētib⁹ deū
atq̃ ad deū cupiētibus ꝑuenire: ſed
his principalē tribuere gratiam ne/
quaq̃ nos innumeri multoꝝ caſus ⁊
exꝑimenta ꝑmittunt. Nam quoſdā
ſepenumero acerrime ieiunijs ſeu vi/
gilijs incubātes: ac mirifice in ſolitu/
dine ſecedentes: priuationē quoq̃
omniū facultatū ita ſectantes: vt ex
ipſis ne vnius quidē diei victū ſibi/
met vnumq̃ denariū ſuꝑeſſe pate/
reṫ. Hūanitatis etiam ſtudia tota
deuotione cōplentes: ita vidim⁹ re/
pente deceptos vt arreptū opus non
potuerint congruo exitu terminare:
ſummūq̃ feruorē ⁊ cōuerſationē lau
dabilem deteſtabili fine clauſerint.
Quobrem quid ꝓncipaliter ducat ad
deū manifeſte poterimus agnoſcere:
ſi ruine ac deceptiōes illoꝝ cauſa di/
ligētius a nobis fuerit indagata. Il/
lis nāq̃ cū exuberarēt ꝑdictarū oꝑa
virtutū: diſcretio ſola deficiens vſq̃
ad finem ea durare nō ſinit. Nec eñ
alia lapſus eoꝝ cauſa deꝑhendiṫ: ni/
ſi qḋ minus a ſeniorib⁹ inſtituti: ne/
quaq̃ potuerūt rationē diſcretiōis
huius adipiſci: q̄ ꝑtermittēs vtrāq̃
nimietatē: via regia quemq̃ docet ſꝑ
incedere: ⁊ nec dextera virtutū ꝑmit
tit extolli: id eſt feruoris exceſſu cō/

tinentie iuſte modū trāſcendere: nec oblectatū remiſſiōe: deflectere ad vitia ſiniſtra cōcedit: hoc eſt ſub ꝓtextu gubernādi corporis cōtrario ſpiritus tepore lenteſcere. Hec nāq; eſt diſcretio q̄ oculus ⁊ lucerna corpis ī euāgelio nūcupat̄ ſm illā ſententiā

Matth. 6 ſaluatoris: Lucerna corporis tui eſt oculus tuus: ꝙ ſi oculus tuꝰ ſimplex fuerit: totū corpus tuū lucidū erit: ſi autē oculus tuus nequā fuerit: totū corpus tuū tenebroſū erit: eo ꝙ ip̄as cogitationes homīs vniūſas actuſq; diſcernens: cuncta que gerenda ſunt puideat atq; pluſtret: que ſi ī homīe nequā fuerit: id eſt nō vero iudicio ⁊ ſciā cōmunita: ſeu quolibet errore ac p̄ſumptione decepta: totū corpus noſtrū faciet tenebroſū: hoc eſt: omnē aciē mētis actuſq; noſtros reddet obſcuros: cecitate ſcʒ vitioꝝ ⁊ pturbationū tenebris inuolutos.

Ibidem. Si eñ inquit lumē qd̄ in te eſt tenebre ſūt: tenebre ipſe quāte erūt? Nulli nāq; dubium eſt: errante iudicio cordis ⁊ ignoratiōis nocte poſſeſſo: cogitationes q̄ʒ ⁊ opa nr̄a que ex diſcretiōis deliberatione deſcendūt: maioribus peccatoꝝ tenebris implicari.

De errore ſaulis et achab quo p diſcretiōis imperitiā ſunt decepti: Ca. III.

d Eniq; ille q̄ p̄mus ad regnādū populo iſrl̄ iudicio dei p̄electus eſt: qr hunc diſcretionis oculū nequaq̄ȝ habuit: velut toto corpe tenebroſus effectꝰ: etiā ipſo regno tradito ſibi meruit ſpoliari: dū lucerne huiꝰ tenebris atq; errore deceptus: acceptabiliora deo ſacrificia ſua q̄ȝ erga p̄ceptum ſamuelis obedientiā credidit iudicanda: que eū ex illa magis parte offenſionē incurrere fecit: ex qua repropiciandā ſibi diuinā ſperauerat maieſtatē. Huiꝰ inq̄ȝ diſcretiōis ignoratio achab regē iſrl̄ poſt illius ſublimiſſimi triumphi victoriam qui ei fuerat dei fauore conceſſus: credere perſuaſit meliorē eſſe miſericordiam ſuam: q̄ȝ executionem ſeueriſſimi p̄cepti: ⁊ quēadmodum ſibi videbat̄ crudelis imperij. Qua cōſideratione mollitus dum mauult cruentam victoriam clemētia tempare: ob indiſcretam miſericordiā velut toto corpore redditus tenebroſus: irreuocabili morte damnatur.

Que de bono diſcretionis in ſcripturis ſanctis referātur: Capi. IIII.

b Ec eſt diſcretio que nō ſolum lucerna corporis ſed etiā ſol ab apoſtolo nuncupat̄: ſm

Eph. 4. illud: Sol nō occidat ſuper iracundiam veſtrā. Hec vite noſtre gubernatio dicit̄ ſm illud: Quibus nō eſt gubernatio cadunt vt folia. Hec cōſilium rectiſſime nominat̄: ſine quo nihil agere omnino ſcripture auctoritate permittimur: ita vt ne ipſum quidem ſpiritale vinū: id eſt gaudiū quod letificat cor hominis: ſine ipiꝰ

Eccl. 32. ſinamur moderatione percipere: ſm illud: Cum conſilio omnia fac: cum conſilio vinū bibe. Et iterum: Sicut ciuitas muris diruta ⁊ non circūdata: ſic eſt vir qui nō cum conſilio aliquid agit. Cuius priuatio q̄ȝ pernicioſa ſit monacho: teſtimonij huius exemplūȝ ac figura declarat: dirute eum ac ſine muris cōparans ciuitati. In hac ſapientia: in hac intellectus ſenſuſq; conſiſtit: ſine quibus nec interior noſtra edificari domus: nec ſpiritales poterunt diuitie congregari:

Prou. 24 ſm illud: Cum ſapiētia edificat̄ domus: ⁊ cum intellectu iterum erigit̄: cum ſenſu implent̄ cellaria omnibus diuitijs precioſis ⁊ bonis. Hec inq̄ȝ eſt ſolidus cibus qui niſi a perfectis tm̄ ac robuſtis aſſumi non poterit:

Heb. 5. ſm illud: Perfectorū autē eſt ſolidus cibus eorum qui pro conſuetudine exercitatos habent ſenſus ad diſcretionem boni ac mali. Que in tantū vtilis nobis ac neceſſaria comprobatur: vt etiam verbo dei eiuſq;

Heb.4. virtutibus coaptetur: ſm illud: Ui/
uus eſt enim dei ſermo ⁊ efficax ⁊ pe/
netrabilior omni gladio ancipiti: et
ꝑtingens vſqꝫ ad diuiſionē anime ac
ſpiritus: compagū quoqꝫ ⁊ medulla/
rum: ⁊ diſcretor cogitationū ⁊ inten
tionum cordis. Quibus manifeſtiſ/
ſime declarat̄: nullam ſine diſcretio/
nis gratia perfecte poſſe: vel perfici
vel ſtare virtutem. Et ita tam beati
Antonij ꝙ vniuerſorum ſententia
diffinitū eſt: diſcretionē eſſe que fixo
gradu intrepidum monachū perdu/
cat ad deum: predictaſqꝫ virtutes iu/
giter conſeruet illeſas: cū qua ad cō/
ſummatiōis excelſa faſtigia minore
poſſit fatigatione conſcendi: et ſine
qua multi etiā ꝓpenſius laborātes:
ꝑfectiōis nequerint culmē attigere.
Omniū namqꝫ virtutū generatrix:
cuſtos: moderatrixqꝫ diſcretio eſt.

De morte heronis ſenis: Capi. V.

Et vt hanc eandem difiniti/
onē antiquitus a ſancto An/
tonio ⁊ ceteris patribus pro/
mulgatā: recens quoqꝫ ſicut ꝓmiſi/
mus confirmet exemplū: recolite id
quod nuꝑ geſtum oculorū veſtrorū
vidiſtis obtutibus: ſenē videlicꝫ he/
ronem ante paucos admodum dies
illuſione diabolica a ſummis ad ima
deiectum: quē quīquaginta annis ī
hac eremo cōmoratū: ſinglari diſtri/
ctione rigorem continentie tenuiſſe
cognoſcimus: ⁊ ſolitudinis ſecreta
vltra omnes hic cōmorantes miro
feruore ſectatuꝫ. Hic igit̄ quo pacto
qua ratione poſt tantos labores ab
inſidiatore deluſus: grauiſſimo cor/
ruens lapſu: cunctos in hac eremo cō
ſtitutos luctuoſo dolore ꝑcuſſit. Nō
ne quia minus diſcretionis virtute
poſſeſſa: ſuis diffinitionibus regi ꝙ
cōſilijs vel collatiōibus fratrū atqꝫ
inſtitutis maiorum maluit obedire?
Siquidē tanto rigore īmutabilem
ieiunij continentiā ſemꝑ exercuit: et
ſolitudinis celleqꝫ ita iugiter ſecreta
ſectatus eſt: vt ab eo participationē
ineundi cum fraternitate cōuiuij: nec
veneratio quidē diei paſchalis ali/
quando potuerit obtinere. In q̄ fra/
tribus cunctis pro anniuerſaria ſo/
lēnitate in eccleſia retentis: ſolus nō
potuit aggregari: ne quātulumcūqꝫ
perceptiōe leguminis parui a ſuo vi/
deret̄ ꝓpoſito relaxaſſe. Qua pre/
ſumptiōe deceptus: angelum ſatha/
ne velut angelum lucis cum ſumma
veneratione ſuſcipiens: eiuſqꝫ prece/
ptis prono obediēs famulatu: ſemet
ipſum in puteum (cuius ꝓfundita/
tem oculorum nō attingit intuitus)
ꝑ̄cipitem dedit: de angeli videlicet
ſui ſponſione nō dubitans: qui eum
ꝓ merito virtutum: ac laborum ſuo/
rum nequaꝙ poſſe firmauerat vllī
iam diſcrimini ſubiacere. Cuius rei
fidem vt experimento ſue ſoſpitatis
euidentiſſime comprobaret: ſupradi/
cto ſe puteo nocte intempeſta illu/
ſus iniecit: magnum ſcilicet virtutis
ſue meritum probaturus: cum inde
exiſſet illeſus. De quo ingenti fratrū
labore cum pene iam exanguis fuiſ/
ſet extractus: vitam die tertia finitu/
rus: quod his deterius eſt: ita in de/
ceptionis ſue obſtinatione ꝑmanſit:
vt ei ne experimento quidem mor/
tis ſue potuerit perſuaderi: ꝙ fuiſſet
demonū calliditate deluſus. Ob/
rem pro meritis laborum tantorū: ⁊
annorum numeroſitate qua ī eremo
perdurauit: hoc miſeratiōe ⁊ hūani/
tate ſumma: ab his qui eius cōpatie/
bātur exitio: vix a preſbytero abbate
Paſnutio potuit obtineri: vt nō in/
ter biothanatos reputatus: etiā me/
moria ⁊ oblatione pauſantium iudi/
caret̄ indignus.

De ruina duorum fratrum ob diſcretionis imperitiā: Capi. VI.

Quid dicā de illis duob⁹ fra/
tribus qui habitantes vltra
illā eremum thebaidos: vbi
quondam fuerat beatus Antonius

cōmoratus: minus cauta discretiōe pmoti: euntes p extentā solitudinis vastitatem: nullā escam penitus sumere decreuerāt: nisi quā p semetipm dñs illis pstitisset. Cūqʒ errātes eos p deserta ꝛ deficientes iam fame cōspexissent a longe mazices quidā: q gens cunctis pene nationibus feris immanior atqʒ crudelior est: nō cū eos ad effusionē sanguīs: vt nō nullas gentes desideriū prede: sed sola ferocitas mētis instigat: eisqʒ cōtra naturā feritatis sue cū panib⁹ occurrissent: vnus ex eis subueniēte discretione velut a dño sibi porrectos: cum gaudio ꝛ gratiarū actiōe suscepit: reputans escā sibi diuinit⁹ mīstrari: nec sine deo factū vt hi qui semp hominū cruore gauderent: deficiētibus iam ac tabescētib⁹ vite substantiā largirent: alius xpo recusans cibum velut ab homine sibi oblatū inedie defectione cōsumptus est. Quorꝫ licꝫ initia ex reprehensibili psuasione descenderint: vnus tñ subueniente discretiōe id quod temere incauteqʒ cōceperat emēdasse agnoscit: alius aūt in stulta psumptione pdurans ac penitus discretionis ignarus: mortē quā dominus auertere voluit: sibijpsi cōsciuit: nequaqʒ credēs diuino instinctu factum qꝫ īmitis populus ,pprie feritatis oblitus: panes eis pro gladijs obtulissent.

De alterius illusione quam per imperitiā discretiōis incurrit: Capi. VII.

Quid etiā de illo cōmemorem cuius nomīs (quia adhuc superest) nolumus facere mentionē. Qui dum longo tpe demonē in angeli suscepit claritate: reuelationibus eius innumeris sepe deceptus credidit īternunciū esse iusticie. Nā exceptis his etiā p omnes noctes in cella eius lumē absqʒ vllius lucerne prebebat officio. Ad extremū iubet ab ipso: vt deo filiū suum qui cū eodem parit cōmanebat: deuot⁹ offerret/ vt hoc scꝫ sacrificio abrae patriarche meritis in nullo inueniret inferior. Cuius intantū est credulitate seductus: vt hoc cōfestim parricidiū opere pfecisset: nisi eum videns puer cultrū extra cōsuetudinem acuendo pparare: ꝛ vincula quibus eū velut oblaturus ad īmolandum cōstringere disponebat inquirere: psagio sceleris futuri pterritus: e cella cōcitus aufugisset.

De lapsu ꝛ deceptione monachi mesopotameni: Capi. VIII.

Longum est deceptionē illius quoqʒ monachi mesopotameni pcurrere: qui in illa ,puincia ppaucis imitabilē exhibens cōtinentiā: quā p annos multos singulariter in cella retrusus exegerat: ita est ad extremū diabolicis reuelationibus somnijsqʒ delusus: vt post tantos labores atqʒ virtutes quib⁹ oēs monachos ibidem residētes excesserat: ad iudaisinū ꝛ cōcisionē carnis lapsu miserabili fuerit deuolutus: eo qꝫ illi solita visione qua volens eum ad credulitatē future deceptiōis illicere: verissima queqʒ multo tēpore diabolus velut veritatis nūcius reuelarat: ostenderat demū christianū populū vnacū pncipibus religionis ac fidei nře apostolis scꝫ atqʒ martyribus tenebrosum ac tetrum omniqʒ macie tabidū atqʒ deformē: ꝛ econtra iudeorꝫ populū vnacū moyse patriarchis atqʒ ,pphetis summa tripudiantē leticia: ꝛ splendidissimo lumine choruscantē: ac ,pinde suadens si mallet meriti ac beatitudinis illorū particeps fieri: circūcisionē qꝫ susciperе festinaret. E quib⁹ ,pfecto tam lugubriter nemo fuisset illusus: si rationem discretiōis huius assequi laborasset. Quobrem in quātis perniciosum sit discretionis gratiā nō habere: multorū casus et experimenta declarant.

Interrogatio de acquirenda vera discretiõe: Ca.IX.

g Ermanus: Et nouellis exemplis ꝛ testimonijs antiquoꝝ satis adunde ꝑpatuit discretionem fontē quodāmodo atqꜫ radicem cunctarū esse virtutū. Quomō ergo acq̄ri debeat: cupim⁹ nobis exponi: aut queadmodū vtrū vera et ex deo: an falsa et diabolica sit: possit agnosci: vt ꝺm illā euāgelicā quā superioꝛe tractatu disseruisti ꝑabolam q̄ iubemur fieri ꝓbabiles trapezite: nūmismati impssam veri regis imaginem peruidentes: depꝛehendere valeam⁹: q̄ nō desit ī moneta legitima figuratū: atqꜫ illud sic̄ vulgari vsus verbo hesterna collatione dixisti: tā q̄ paracaraximū repꝛobem⁹: illa instructi peritia quā satis copiose ꝛ integre ꝓsecutus habere spiritalē atqꜫ euanglicū trapezitā debere signasti. Quid em̄ pꝛoderit virtutis eius et grē merita cognouisse: si queadmodum debeamus expetere eam vel acquirere nesciamus.

Responsio queadmodum possideat vera discretio: Capi.X.

m Oyses: Vera inquit discretio nō nisi vera hūilitate acquiritur. Cuius humilitatis non ficte hec erit pꝛima pꝛobatio: si vniuersa nō solum que agenda sunt: sed etiā que cogitanť: senioꝝ reseruenť examini: vt nihil q̄s suo iudicio credens: illoꝝ per omnia diffinitiōib⁹ acquiescat: quid bonū vel malū debeat iudicare eoꝛum traditione cognoscat. Que institutio nō solū per verā discretionis viam iuuenem recto tramite docebit incedere: verum etiā cunctis fraudibus ꝛ insidijs inimici seruabit illesum. Nullaten⁹ enī decipi poterit quisqꜫ nō suo iudicio: sed q̄ maioꝝ viuit exēplo: nec valebit ignoꝛationi eius callidus hostis illudere: qui vniuersas cogitatōes ī coꝛde nascētes: ꝑniciosa verecundia nescit obtegere: ꝫ eas maturo examine senioꝝ vel repꝛobat vel admittit. Ilico nāqꜫ vt patefacta fuerit cogitatio maligna marcescit: ꝛ anteq̄ discretionis iudiciū ꝓferatur: serpens deterrimus velut e tenebꝛoso ac subterraneo specu: virtute cōfessiōis ꝓtractus ad lucem ꝛ traduct⁹ quodāmodo ac dehonestatus abscedit. Tā diu em̄ suggestionis eius noxie dominanť in nobis: q̄diu celanť ī coꝛde. Et vt virtutē sententie huius efficacius colligatis: referam vobis abbatis serapionis factū: quod ille iunioribus solebat instructiōis gratia frequēter inferre.

Verba Abbatis serapionis ꝛ de marcoꝛe patefactaꝝ cogitationū: ꝛ de ꝑiculo ꝓꝑrie cōfidentie: Capi.XI.

c Um adhuc essem puerul⁹ inquit: ꝛ cum abbate theone cōmanerē: hec mihi fuerat inimici impugnatiōe consuetudo feralis ī gesta: vt postq̄ refecissem hoꝛa nona cum sene: vnū paximaciū quotidie ī sinu meo latēter abscondere: qđ sero illo ignoꝛante occulte edebam. Qđ furtum licꝫ cōniuentia cogitationis ꝛ inoliti semel desiderij incōtinentia sine cessatiōe cōmitterē: expleta tamē cōcupiscētia fraudulēta: ad memetipsum reuertens: super admisso furti crimīe grauius cruciabar: q̄ sup esu eius fueram iocūdatus. Cūqꜫ illud molestissimū opus velut ab exactoribus pharaonis indictū mihi vice laterū singulis dieb⁹ explere: nō sine doloꝛe coꝛdis mei cōpellerer: nec tn̄ eruere me possem ab hac eoꝝ seuissima tyꝛannide: ꝛ clādestinū furtum seni manifestare ꝯfunderer: Cōtigit dei nutu de hoc me captiuitatis iugo volētis eripere: vt quidā fratres cellā senis obtentu edificatiōis expeterēt. Cūqꜫ refectōe transacta: collatio spiritalis cepisset agitari: respōdēsqꜫ senex pꝛopositis interrogationibus

corum cum de gastrimargie vitio et
occultarū cogitationū dominatione
dissereret: earumqꝫ naturā ⁊ atrocis/
simā vim quā haberent donec cela/
rent: exponeret: cōpunctus ego col/
lationis huius virtute ⁊ cōscientie
mee reatu ꝑterritus: velut qui crede/
rē ob hoc ea fuisse prolata ꝙ seni fue
rint secreta mei pectoris patefacta:
in occultos primū gemitus excitatꝰ:
deinde cordis mei cōpunctiōe cres/
cente: in apertos singultꝰ lachrymasqꝫ
ꝓrumpēs: paximaciū qđ cōsuetudi/
ne vitiosa clancule parauerā come/
dendum: de sinu furti mei conscio ac
susceptore ꝓduxi: ipsumqꝫ in mediū
proferens: quēadmodum quotidie
inuolans ipsum latenter ederem: pe/
nitentiā coram eo in terram submis/
sus cum venie postulatiōe confessus
sum: ⁊ vbertim profusis lachrymis
absolutionem dirissime captiuitatis
huius intercessionibus eorum atqꝫ
orationibus imploraui. Tūc senex:
Cōfide ait o puer: absoluit te a capti
uitate: etiā me tacente confessio tua.
Victorem namqꝫ aduersariū tuum
hodie triumphasti: validius eū tua
ꝯfessiōe elidens ꝙ̄ ipse fueras ab eo
tua taciturnitate deiectus: quem ne/
quaꝙ̄ vel tua vel alterius responsi/
one confutans: in te nunc vsqꝫ ꝑmi/
seras dominari: ꝺm illam salomonis
sententiā: Quia nō fit contradictio
ab his qui faciunt malum cito: ideo
repletum est cor filiorum hominū in
ipsis vt faciant mala. Et idcirco iam
te post hanc publicationē suam ne/
quissimus spiritus iste nullatenꝰ in/
quietabit vlterius: nec in te latibulū
sibi teterrimꝰ serpens deinceps vsur/
pabit: de tenebris tui cordis cōfessi/
one salutari ꝓtractus ad lucem. Nec
dum senex hec verba compleuerat: ⁊
ecce lampas accensa de meo sinu ꝓ/
cedens: tanto cellam repleuit odore
sulphureo vt vehemētia fetoris ipiꝰ
vix in ea residere possemus. Resu/
mensqꝫ senex admonitionē: ecce inqͣt
dominꝰ tibi veritatē sermonū meo/
rum experimento probauit: vt passi/
onis incentorē de corde tuo cōfessi/
one salubri fugatum: oculorū fide ꝑ/
ciperes: patefactūqꝫ hostem nequaꝙ̄
locum in te vlterius habiturū: aper/
ta eius expulsiōe cognosceres. Itaqꝫ
ꝺm sententiam senis: ita est inquit in
me cōfessionis huius virtute domi/
natio diabolice illius tyrannidis ex/
tincta atqꝫ in perpetuū cōsopita: vt
nunꝙ̄ mihi ne memoriā quidē cōcu/
piscentie huius vlterius temptauerit
inimicꝰ ingerere: nec me post hec ali/
quādo pulsatum furtiui illius desi/
derij instigatione ꝑsenserim. Quem
sensum ī Ecclesiaste quoqꝫ pulcher/
rime legimus figuratū: Si momor/ Eccs. 10.
derit inquit serpens nō in sibilo: nō
est abūdantia incantatori: taciti ser
pentis morsum ꝑniciosum esse desi/
gnans: id est si per confessionem siue
cōsensum suggestio seu cogitatio dia
bolica incantatori cuiꝙ̄ spiritali scꝫ
viro qui carminibus scripturarum
mederi protinus vulneri ⁊ extrahe/
re de corde viri consueuit noxia: ve/
nena serpentis patefacta nō fuerint:
succurrere ꝑiclitanti perituro ve non
poterit. Hoc igitꝰ modo ad scientiā
discretionis vere peruenire facillime
poterimus: vt seniorum vestigia sub
sequētes neqꝫ agere quicꝙ̄ noui: ne/
qꝫ discernere nostro iudicio ꝓ̄suma/
mus: sed quēadmodum nos vel tra/
ditio illorum vel vite ꝓbitas infor/
marit: ī omnibus gradiamur. Qua
institutione firmatus non modo ad
ꝑfectam discretionis rationē quisqꝫ
perueniet: verūetiā munitus a cun/
ctis insidijs inimici ⁊ tutissimus ꝑ/
manebit. Nullo namqꝫ alio vitio tā
precipitem diabolus monachū ꝑtra
hit ac perducit ad mortē: ꝙ̄ cuꝫ eum
neglectis consilijs seniorū in suo iu/
dicio ꝑsuaserit: ac diffinitiōe doctri/
na ve confidere. Etenim cum omnes
artes ac discipline humano ingenio
reperte: ⁊ que nihil amplius ꝙ̄ vite
huius temporarie cōmodis prosunt:
licꝫ manu palpari queant: ⁊ oculis

puideri: recte tamẽ a quoq̃ sine in/
stituentis doctrina nequeant cõpre/
hendi: q̃ ineptũ est credere hanc so/
lam nõ egere doctore: que ꝛ inuisibi/
lis ꝛ occulta est: ꝛ que non solũ ocu/
lis sed ne animo quidem nisi corde
purissimo perspici poterit: cuius er/
ror non temporale dãnũ nec quod
facile reparet̃: sed anime ꝑditionem
parit mortemq̃ perpetuam. Habet
enĩ nõ aduersus visibiles sed inuisibi
les atq̃ immites hostes diurnum no
cturnũq̃ conflictũ: nec contra vnũ
seu duos: sed contra innumerabiles
cateruas spiritale certamen: cuiꝰ ca/
sus tanto ꝑniciosior cunctis: quãto
ꝛ infestior inimicus: ꝛ cõgressus oc/
cultior. Et ideo semꝑ seniorum sum/
ma diligẽtia sunt sectanda vestigia:
atq̃ ad eos cũcta que in nostris cor/
dibus oriunt̃: ablato cõfusionis ve/
lamine deferenda.

Confessio vecũdie ob quã cõfunderemur cogitatiões nostras senioribus reuela/re: Capi. XII.

Germanus: Occasionem no/
bis perniciose verecũdie qua
cogitationes malas studea/
mus obtegere: ac salutari eas patefa
cere confessione vereamur: illa preci/
pue creat causa: quia nouimus quẽ/
dam in syrie partibus vt credebatur
p̃cipuum seniorum cuidam fratri co/
gitationes suas simplici confessione
ꝓdenti: postmodũ quadã indigna/
tione cõmotum easdem grauiter ex/
probrasse. Unde fit vt dum eas ĩ no
bis premimus: ac senioribꝰ erubesci/
mus publicare: curationum remedia
consequi nequeamus.

Responsio de confusione calcanda: ꝛ periculo nõ cõ/dolentis: Capi. XIII.

Moyses: Sicut non sunt om
nes iuuenes pari modo vel
feruentes spiritu vel disci/
plinis ac moribus optimis institu/
ti: ita ne senes quidem cuncti vno
modo vel perfecti possunt vel pro/
batissimi reperiri. Diuitie enim senũ
nõ sũt canicie capitis: sed industria
iuuentutis ac p̃teritorum laborum Ecci. 25
stipendijs metiende. Que enim non
congregasti inquit in iuuentute: quo
modo inuenies in senectute tua? Se/ Sap. 4
nectus enim venerabilis est non diu/
turna neq̃ numero annorũ compu/
tata. Cani enim sunt sensus homĩs:
ꝛ senectus honorabilis vita ĩmacu/
lata. Et idcirco nõ omniũ seniorum
quorũ capita canicies tegit: quosq̃
vite longeuitas sola commendat: no
bis sunt imitanda vestigia vel sectã/
da seu traditiones ac monita suscipi/
enda: sed eorũ quos laudabiliter vi/
tam suam ac probatissime comperi/
mus in iuuentute signasse: nec p̃sum
ptionibus proprijs sed maiorum tra
ditionibus institutos. Sũt enim nõ
nulli quorũ etiam qd̃ est lugubrius
maior pars sine dubio reperitur: qui
in tepore suo quem ab adolescentia
sua conceperũt atq̃ ignauia senescẽ/
tes: auctoritatẽ sibi non maturitate
morum: sed annorum numerositate
conquirũt. De quibus exprobratio
illa domini proprie satis dirigit̃ per
ꝓphetam: Et comederunt alieni ro/ Osee. 7
bur eius ꝛ ipse nesciuit: sed ꝛ cani
effusi sunt in eo: ꝛ ipse ignorauit.
Hos inq̃ in exemplũ iunioribus: nõ
eorum vite probitas nec vlla propo
siti huius laudabilis atq̃ imitanda
districtio: sed annositas sola ꝓuexit.
Quorum caniciẽ callidissimus ini/
micus: ad deceptionem iuniorum in
p̃iudicata auctoritate ꝓponẽs: etiã
illos qui ad viam ꝑfectiõis: vel suis
vel aliorꝫ potuerũt monitis incitari:
subuertere ac decipere exemplis eorꝫ
fraudulẽta subtilitate festinat: vel ĩ
teporem scilicet noxiũ: vel in letalem

desperationē eorum doctrinis insti/
tutisq̄ perducens. Cuius rei volens
proferre vobis exemplū: auctoris no
mine p̄termisso: ne nos quoq̄ illius
q̄ patefacta sibi fratris vicia publi/
cauit: simile aliquid admittam⁹: rem
tantū gestam que instructionem ne/
cessariā vobis cōferat: paucis expo/
nam. Cum igitur ad senem quēdam
nobis optime cognitū: quidam non
ignauissimorum iuuenum profectus
sui ꝛ curationis gratia perrexisset: et
carnalibus incentiuis ac fornicatio/
nis spiritu semetipsuꝫ inquietari sim
pliciter prodidisset: consolationē cre
dens laboribus suis oratiōe senis: ꝛ
remedia cōceptis vulneribus reper/
turum: ille amarissimis eum verbis
excipiens: ita suis ecōtrario correpti
onibus asperauit: miserabilem pro/
nuncians ꝛ indignum: nec monachi
nomine ac religione censendum: qui
potuerit huiusmodi vitio ꝛ concupis/
centia titillari: ita suis ecōtrario cor/
reptiōibus vulnerauit: vt eum sum/
ma desperatiōe deiectum mestumq̄
admodum ac letali tristicia penitus
obruptū: e sua dimitteret cella. Cū q̄
ei in tali merore depresso: nec iam de
remedio passionis sed de expletione
concepte cōcupiscentie: profunda co
gitatione tractanti: abbas appollo
protinus occurrisset: ꝛ vim laboris
eius ꝛ oppugnationis vehementiam
que in corde eius tacite voluebatur:
de cōtemplatione vultus: ꝛ intuitus
ipsius deiectione cōiectans: causam
tante p̄turbationis inquireret: atq̄
ille molliter se cōpellanti seni ne re/
sponsum quidem vllum posset refer/
re: magis ac magis eum sentiēs senex
nō inaniter causā tante tristicie silen/
tio velle cōtegere: quā ne vultu q̄dē
dissimulare q̄uisset: intēti⁹ ab eo cau
sas occulti doloris cepit inquirere.
Quibus ille cōstrictus pergere se ad
vicum confitet̄: vt quia s̄m senten/
tiam illius senis monachus esse non
posset: nec refrenare stimulos carnis
ꝛ impugnationis remedia consequi
preualeret: vxorem duceret: ac reli/
cto monasterio reuerteret̄ ad seculū.
Quem senex appollo blanda conso/
latione demulcens: seseq̄ asserens
iisdem quotidie incentiuoꝝ stimulis
atq̄ estibus agitari: ꝛ idcirco nō de/
bere eum prorsus in desperationē cō
cidere: nec mirari super impugnatio/
nis ardore: qui nō tam laboris stu/
dio q̄ȝ misericordia domini ꝛ gratia
vinceret̄: vnius tm̄ diei super dilati/
one ruine disposite: ab eodē poposcit
inducias: ꝛ vt reuerteret̄ ad suā cel/
lulam deprecat̄: ad monasteriū pre/
dicti senis ilico tota festinatione per/
rexit. Cū q̄ eidem proximasset: expā
sis manibus orationem cum lachry/
mis fundēs: Cōuerte ait domine qui
occultarū virium ꝛ infirmitatis hu/
mane solus arbiter pius ac secret⁹ es
medicus: impugnationē illius iuue/
nis in senem istum vt condescendere
infirmitatibus laborantiū: ꝛ compa/
ti fragilitati iuniorum vel in senectu/
te doceat̄. Cū q̄ ille hanc precē cum
gemitu conclusisset: cernit ethiopem
tetrum cōtra illius cellulam stantē:
atq̄ aduersus eum ignita iacula diri
gentē. Quibus cū fuisset ille proti/
nus sauciatus: progressus e cella: et
huc illucq̄ velut amēs ꝛ ebrius cur/
sitaret atq̄ egrediēs ꝛ ingrediens iā
cōtinere se in ea non posset: eadē via
cōcitus pergere cepit: qua mestus iu/
uenis ille discesserat. Quem abbas
appollo velut amentē factū ac qui/
busdam furijs agitari cōspiciens: in/
tellexit ignitum diaboli telum quod
viderat ab illo directum in eius cor/
de fuissē defixum: illamq̄ in eo con/
fusionē mentis ac p̄turbationē sen/
suum in tolerandis estibus operari:
accedensq̄ ad eum: quo inquit pro/
peras: aut que nā te cause senilis illi⁹
atq̄ inolite grauitatis oblitū ita pu/
eriliter inquietant ac mobilit̄ cursi/
tare compellunt. Cumq̄ ille pro con
scientie sue reatu ac turpi exagitatiōe
confusus: crederet ardorem sui pecto
ris deprehensum: ac retectis seni sui

cordis arcanis: nullam responsionez pconctanti se reddere prorsus auderet: reuertere inquit ad cellam: tandemqz te intellige vel ignoratum hactenus a diabolo vel despectum: nec in eorum numero reputatū: quibus ille quotidie confligere et colluctari pfectibus eorum ac studijs instigatur: qui vnum eius in te directum iaculum post tantā annorū seriem quā in hac professione triuisti: nō dicam respuere: sed ne differre quidem vel vno die ac tolerare quiuisti: quo te sauciari domin⁹ idcirco permisit: vt saltem i senecta disceres compati infirmitatibus alienis: ꝛ fragilitati cōdescendere iuniorum: tuis exemplis atqz experientia docereris: qui suscipiens iuuenem infestatione diabolica laboratē: non modo nulla consolatione fouisti: sed etiam perniciosa desperatione deiectum inimici manibus tradidisti: quātū in te est: ab eodem lugubriter deuorandum: quem sine dubio nequaqz attemptasset tā vehemēti conflictu: quo te nūc vsqz est appetere dedignatus: nisi forte pfectui eius inuidens inimicus: illam virtutē quā animis eius inesse cernebat anticipare ac peruertere suis ignitis iaculis festinasset: pculdubio indicans fortiorem cui tanta vehemētia cōfligere operepreciū iudicauit. Disce itaqz tuis exemplis laborantibus condolere: ꝛ piclitātes nequaqz perniciosa desperatiōe deterrere: nec durissimis sermonibus asperare: sed potius leui blandaqz cōsolatione refouere: ꝛ ſm̄ preceptū sapientissimi
prouē.24 Salomonis: eruere eos qui ducunt ad mortē: ꝛ redimere eos qui interficiunt: nostriqz saluatoris exemplo arundinem quassatā non conterere: ꝛ linū fumigās nō extinguere: illāqz a domino gratiam postulare: vt ipse quoqz fiducialiter valeas opere ac
Esa.50. veritate dicere: Dominus dedit mihi linguā eruditā vt sciā sustētare eū q lapsus ē verbo. Nullus eū posset insidias inimici sufferrre: seu carnales estus naturali quodāmodo igne flagrantes vel extinguere vel reprimere: nisi gratia dei: vel iuuaret fragilitatem nostram vel ptegeret vel sua misericordia cōmuniret. Et idcirco salutaris huius dispēsationis ratione finita: qua vel illum iuuenem perniciosis estibus dominus liberare: vel de impugnatiōis vehementia et compatiendi affectu te voluit erudire: cōmunib⁹ eum pcibus imploremus: quo flagellū istud quod vtilitatis gratia dominus inferre dignatus est hactenus iubeat tēperari: ipse
enī dolorem facit ꝛ rursum medetur: Job.5.
percutit ꝛ man⁹ eius sanant: ipse humiliat ꝛ exaltat: ipse occidit ꝛ viuificat: deducit ad infernū ꝛ reducit: ꝛ ignita diaboli iacula q (me arbitro) tibi pmisit infligi: redūdante diuino spiritus sui rore restinguat. Quā tēptationē licz eadē celeritate qua inferri eam dominus passus est ad vnā senis orationem sua pietate rursus abstulerit: hoc tamē euidenter experimento docuit: nō modo nō exprobrari patefacta cuiusqz vitia deberez sed ne dissimulare quidem laborantis dolorem seu leuiter pterire. Et idcirco nequaqz nos vnius senis siue paucorū vl imperitia vel leuitas ab illa salutari quā pdixim⁹ via: ꝛ traditiōe maiorū deterreat ꝛ excludat: quorum canicie ad deceptionē iuniorum calidissimus abutit̄ inimic⁹: sed absqz vllo cōfusionis operimēto omnia debent senioribus reuelari: atqz ab eis vl remedia nostris vulnerib⁹ vel exempla cōuersationis ac vite fiducialiter sumi: in quib⁹ parē opem ꝛ similē experiemur effectum: si nihil penit⁹ affectare nostro iudicio ac psumptione temptemus.

De vocatione Samuelis: Capi. XIIII.

Deniqz intātū placita deo hec sententia comprobat̄: vt etiaz scripturis sanctis hanc eandē institutionē nō ociose repiam⁹ inser-

tam: ita vt puerum samuelẽ iudicio
1.Re.3. domini ꝑelectum: sua nollet per se/
metipsum diuini colloquij discipli/
na dominus erudire: sed recurrere se/
mel ⁊ iterum pateref ad senem: cũq3
quem ad suum vocabat alloquium:
etiam illius qui offenderat deum: dũ
modo senioris doctrina vellet insti/
tui: ⁊ quem sua vocatione dignissi/
mũ iudicaret: senioris mallet insti/
tutione formari: vt sc3 et illius qui
ad diuinũ ministeriũ vocabaf: pro/
baretur humilitas: ⁊ iunioribus for
ma subiectionis huius proponeref
exemplo.

De vocatione Pauli apo/stoli: Capi. XV.

Paulum quoq3 per semetipsũ
vocans ⁊ alloquens christ⁹:
cum posset ei pfectionis viã
reserare confestim: nequaq3 facit: sed
dirigit illum ad ananiam: et ab eo
iubet viam veritatis agnoscere: di/
Act.9. cens: Surge ⁊ ingredere ciuitatem:
⁊ ibi tibi diceť quid te oporteat fa/
cere. Mittit itaq3 ⁊ hunc ad senio/
rem: eumq3 illius potius doctrina q̃3
sua censet institui: ne scilic3 qd̃ recte
gestũ fuisset in paulo: posteris malũ
ꝑsumptiõis preberet exemplũ: dum
vnusq̃sq3 sibimet ꝑsuaderet: simili
modo se quoq3 debere dei solius ma/
gisterio atq3 doctrina potius q̃3 seni/
orum institutione formari. Quã ꝑ/
sumptionem omnimodis detestan/
dam etiam ipse apostolus non solum
litteris sed etiã opere atq3 exemplo
docet: ob hoc solũmodo se asserens
hierosolymã cõscendisse: vt euange/
lium quod comitante gratia spiritus
sancti cum potestate signorũ ⁊ pro/
digiorum gentibus predicabat: cum
suis coapostolis et antecessorib⁹ pri
uata quodãmodo ac domestica exa/
Gal.2. minatione cõferret: Et contuli inqui
ens cum illis euangeliũ quod predi
co inter gentes: ne forte inuacuũ cur
rerẽ aut cucurrisse3. Quis ergo tam
ꝑsumptor ⁊ cecus sit qui se audeat
suo iudicio ac discretioni cõmittere:
cũ vas electiõis indiguisse coaposto
lorũ suoꝝ se collatione testeť. Unde
manifestissime comprobaf: ne a do/
mino quidẽ viam perfectionis quẽ/
piam ꝑmereri: qui habens vnde va/
leat erudiri: doctrinã seniorum: vel
instituta contempserit: paruipendẽs
illud eloquium quod oportet dili/
gentissime custodiri: Interroga pa/ Deut.32.
trem tuum ⁊ annũciabit tibi: senio/
res tuos ⁊ dicent tibi.

De appetenda discretione: Capi. XVI.

Omni igitur conatu debet dis/
cretionis bonum virtute hu/
militatis acquiri: que nos il/
lesos ab vtraq3 potest nimie/
tate seruare. Uetus namq3 senten/ ακρότητ
tia est: akrotete si sotetes: id est ni/ ταίσι
mietates equales sunt. Ad vnum enĩ σοτη
finem nimietas ieiunij ⁊ voracitas ταίσ
peruenit: eodemq3 dispendio vigili/
arum ĩmoderata continuatio mona/
chum: quo somni grauissimi torpor
inuoluit. Nam per excessum conti/
nentie debilitatum quemq3 ad illum
statũ reuocari necesse est: in quo ne/
gligens quisq3 per incuriã detineť:
ita vt frequẽter quos per gastrimar/
giam decipi non potuisse cõsperim⁹:
per ĩmoderationem ieiunioꝝ vide/
rimus fuisse deceptos: atq3 ad eandẽ
quã vicerant passionem: infirmita/
tis occasione fuisse collapsos. Uigi/
lie quoq3 ⁊ ꝑnoctationes irrationa/
biles deiecerũt: quos somnus supare
non potuit. Quapropter ꝭm aposto
lum: per arma iusticie que a dextris
sunt ⁊ a sinistris: recto moderamine 2.Co.6.
trãseundũ est: ⁊ ita inter vtrasq3 ni/
mietates discretione moderante gra
diendũ est: vt nec traditum continẽ/
tie tramitẽ acquiescamus excedere:
nec rursum remissione noxia in gule
ventrisq3 desideria cõcidamus.

De immoderatis ieiunijs ⁊ vigilijs: Capi. XVII.

E Tenim memini me frequenter ita appetitum cibi penit⁹ respuisse: vt duobus diebus ac trib⁹ refectiõe dilata: ne memoria quidem vllius edulij meã interpellauerit mentẽ: et rursus ab oculis meis ita somnũ diaboli impugnatiõe subtractũ: vt plures noctes ac dies paululum quid somni meis oculis a domino precarer infundi: grauiusq3 me periclitatu3 somni cibiq3 fastidio: q̃ sopo:is et gastrimargie colluctatiõe persensi. Itaq3 sicut festinandũ nobis ẽ ne appetitu corporee voluptatis in dissolutionem noxiam delabamur: et ante p̄stitutum tempus vel cibo nos indulgere vl' modũ eius finamus excedere: ita est esce somniq3 refectio hora legitima etia3 si horreat: ingerenda. Vtrũq3 enim bellum aduersarij factione consurgit: et perniciosius cõtinẽtia ĩmoderata: q̃ satu turitas remissa supplantat. Ab hac nãq3 ad mensurã districtionis intercedente cõpunctione salubri conscẽdi potest: ab illa nõ potest.

Interrogatio de cõtinentia vel refectionis mẽsura: Capi. XVIII.

G Ermanus: Quis igit' est cõtinentie modus: quem equo moderamine retinentes: iter vtrãq3 nimietatẽ illesi transire possimus.

De optimo cibi quotidiani modo: Capi. XIX.

M Oyses: Super hac re inter maiores nostros frequenter nouimus habitum fuisse sermonem atq3 magnopere tractatum. Nam discutientes continentias diuersorum: qui vel solis leguminibus vel oleribus tm̃ vl' pomis vitam iugiter exigebãt: p̄posuere cunctis illis refectionem sicci panis: cui⁹ equissimum modũ in duobus paximacijs statuerũt: quos paruulos panes vix libre vnius pondus habere: certissimũ est.

Obiectio de facilitate continentie que duob⁹ paximacijs sustinet. Ca. XX.

G Ermanus: Q̃d nos gratãter amplexi: respondimus: hunc modũ nos minime pro continentia reputare: quippe qui integrũ eum nequaq̃ possemus insumere.

Responsio de virtute et mẽsura ex parte cõtinentie: Capi. XXI.

M Oyses: Si vultis experiri vim statuti huius: modum istum iugiter retinete: adiectionẽ nullam die dominico vel sabbato indulgẽtes: neq3 interdũ quodam coctionis pulmentũ sub aliqua aduenientium fratrum occasione sumentes: quibus refecta caro: non solum minore quantitate diebus residuis poterit sustentari: verũetiam totam refectionem sine labore differre: illorum scilicet ciborum quos extrinsecus sumpserit adiectione suffulta. Q̃d nullo modo facere nec refectionem panis differre in diem posterum preualebit: quisq3 fuerit semper predicte mensure quãtitate contentus. Eteñ memini seniores nostros (q̃d nos quoq3 retineo frequẽter fuisse p̄fessos) cum tanto labore ac difficultate hanc parsimoniã sustentasse: tãtaq3 vi atq3 inedia predictam custodisse mensuram: vt inuiti quodãmodo: nec sine gemitu atq3 tristicia hũc finem sibi refectionis imponerẽt.

Qui nam generalis continentie ac refectionis mod⁹ sit: Capi. XXII.

G Eneralis tamen hic continentie modus est: vt s̄m capacitatem virium vel corporis vel etatis: tantum sibimet cibi vnusquisq3 concedat: quãtũ sustentatio carnis: non quãtũ desiderium

saturitatis exposcit. In vtraqꝫ enim parte sustinebit maximū detrimētū: quisquis inequalitatē tenēs: nūc vētrē ieiuniorū ariditate constringit: nunc escarū nimietate distendit. Ut enī mens cibi inanitate lassata pdit orationū vigorem: dum carnis lassitudine nimia ꝑgrauata: cōdormitare compellitur: ita rursum nimietate voracitatis oppressa: emittere suas ꝑces ad deum puras leuesqꝫ non poterit. Sed nec castimonie quidē ipius puritatē indirupta valebit iugitate seruare: dum ei etiā diebus illis quibus carnem acriore videt continentia castigare: ꝑterita cibi materia q̄tuis ad ꝑsens defecto sit corpore ignē carnalis cōcupiscētie submīstrat.

Queādmodum abundantie humorū genitaliū castigentur: Ca. XXIII.

Nam quod semel per escarum abundantiā concretū fuerit in medullis: necesse est egeri: atqꝫ ab ipsa nature lege propelli: que exuberantiā cuiuslibet humoris superflui: velut noxiā sibi atqꝫ contrariā in semetipsa residere non patit. Ideoqꝫ rationabilis semp ꝛ equalis impendenda ē castigatio: vt si naturali hac necessitate cōmorantes in carne omnimodis carere nō possumus: saltem rarius nos ꝛ nō amplius q̄ trina vice respersos isto deliquio: totius anni cursus inueniat. Qd tamē sine vllo pruritu quietus egerat sopor: nō fallax imago index occulte voluptatis eliciat. Obrem hec est tēpata quā diximꝰ continētie equalitas atqꝫ mēsurata q̄ patrū quoqꝫ iudicio coprobat: vt quotidianā panis refectōez: quotidiana comitet esuries: in vno eodēqꝫ statu animā pariter corpusqꝫ cōseruans: nec ieiunij fatigatiōe cōcidere: nec grauari mentē saturitate ꝑmittens. Tanta nāqꝫ frugalitate finitur vt interdū se post vesperā: nec sentiat aut meminerit refecisse.

De labore equalis refectionis: ꝛ de fratris beniamin edacitate: Ca. XXIIII.

Et intantū hoc nō sine labore perficit: vt malint hi qui ꝑfectionem discretionis ignorant: etiam biduo protelare ieiunia: idqꝫ qd hodie sumpturi fuerant in crastinū reseruare: dūmodo ad refectionē puenietes: desiderata satietate potiant. Qd nup beniamin ciuē vestrū ptinaciter tenuisse cognoscitis: qui ne quotidie paximacia duo percipiens: equali castigatione cōtinuatam parcitatē iugiter retētaret: maluit biduana ieiunia semper continuare: dūmodo ad refectionem veniens duplicata mēsura repleret ventris ingluuiem. Nam id quod biduo fuerat percepturus differēs: vno die absolutionē ieiunij post biduum pariter insumebat: vt quattuor paximacia comedens: desiderata saturitate gauderet: ꝛ expletionē ventris sui biduano ieiunio quodāmodo cōpararet. Qui obstinatione ꝛ ptinacia mentis sue diffinitionibus potiꝰ ꝓprijs q̄ seniorꝫ traditionibus acq̄escens: quali fine suum ꝓpositū terminaret: ꝓculdubio meministis. Si quidē relicta eremo: rursus ad inanē philosophiā mūdi huius ac vanitatem seculi deuolutus: ꝑdictam sentētiam seniorum sui casus signet exemplo: ruinaqꝫ sua cunctos doceat: neminē suis moribus deditum: vel ꝓprio iudicio confidentē: pfectionis culmen aliquādo posse cōscendere: sed nec diaboli quidē pniciosas illusiones euadere.

Interrogatio quō vna semper eadēqꝫ mensura seruet: Capi. XXV.

Germanus: Quomodo igitur a nobis hic modꝰ indirupte valebit custodiri? Nā nōnū q̄ hora nona soluta iā statōe ieiunij supuenientibus fratribus necesse est

coꝝ obtentu: aut adijci aliq̄d ad statutã solitãq; mensurã: aut certe humanitatẽ quã iubemur omnib⁹ exhibere penitus abdicari.

Responsio de nõ exceden/do refectionis modo: Capi. XXVI.

m Oyses: Utraq; vno modo ac sollicitudine pari cõuenit obseruari. Nam ꝛ mensurã cibi causa cõtinentie ac puritatis cũ omĩ scrupulo custodire debem⁹: ꝛ humanitatẽ atq; adhortationẽ aduenientibus fratrib⁹ charitatis obtentu siliť exhibere: quia satis absurdum est vt fratri imo christo mẽsam offerẽs nõ cum eo cibum pariter sumas: aut ab eius refectiõe te facias alienũ. Itaq; in neutra parte rep̄hensibiles inuenie/mur: si hec a nobis cõsuetudo teneať: vt hora nona de duobus paximacijs que nobis canonica mensura iure debenť: vno paximacio p̄libato alium huius expectationis gratia in vesperã reseruemus: quẽ si superuenerit quispiã fratrũ cum ip̄o pariter insumam⁹: nihil cõsuetudini solite amplius adiungẽtes: ꝛ hac dispẽsatiõe nequaq̄ fratris nos cõtristabit aduentus qui nobis debet esse gratulabilis. Siquidẽ ita hũanitatľ exhibemus obsequelã: vt nihil a rigore cõtinẽtie relaxemus. Si vo null⁹ aduenerit: hunc quoq; velut de canonico modo debitũ nobis libere p̄sumem⁹: qua parcitate nec stomach⁹ vespere poterit aggrauari: quippe hora nona vno paximacio iam p̄misso: quod plerũq; his qui districtiorẽ abstinẽtiã se tenere credentes: totã refectionem ad vesperã differunt: euenire cõsueuit. Nã recens esce pceptio tam ĩ vespertinis q̄ in nocturnis oratiõibus: tenuem leuemq; sensum nõ sinit inueniri. Ideoq; cõmodum satis et vtile hora nona refectionis tempus indultũ est: in quo reficiẽs monach⁹ nõ solũ in nocturnis vigilijs leuis ac vacuus: verũetiã in ipsis vesp̄tinis solẽnitatibus digesto iam cibo inueniť aptissimus. Talibus nos beatus moyses verbis erudiẽs: hoc nobis p̄cipuũ gemina institutiõe cõtulit: vt nõ solũ discretiõis virtutẽ ꝛ gratiã: ſ ipsi⁹ quoq; abrenũciatiõis rationẽ quã penitus ignorãtes feruore tantũmodo spirit⁹ nostri ac zelo dei arripuisse videbamur incipientes agnoscere: deinceps intelligerem⁹ quãtuꝫ a puritate cordis ꝛ directionis linea fuissemus in id tp̄is euacuati: absq; vlla dũtaxat destinatiõe vel fine tendẽtes: Et q̄d p̄ncipaliter tenere nos oporteret: quid ve cauere similiť ecõtrario deberem⁹ oĩmodis ignorãtes: illamq; p̄ omnib⁹ definitionẽ senis verissimã cõprobauim⁹: nulli⁹ artis seu discipline peritiã posse sine destinationis ratione subsistere: nec sine cõtemplatiõe certi finis attingi.

Explicit collatio secunda Abbatis Moysi de discretione.

Incipit annotatio capitulorum collationis Abbatis Pafnutij de tribus abrenũciationibus.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio Pafnutij de tribus abrenũciationibus.

De cõuersatione ac vita Abbatis Pafnutij: Capitulũ. I.

In illo choro sanctoꝝ qui velut astra purissima ĩ nocte mũdi istius refulgebant: vidim⁹ sanctũ Pafnutium vice luminaris magni: claritate sciẽtie coruscantẽ. Hic nãq; presbyter cõgregationis nostre: id est illius que ĩ eremo scythie morabatur: fuit: ĩ qua ita vsq; ad extremã durauit etatem: vt nunq̃ e cella quam iunior ceperat habitare: queq; ab ecclesia millibus quinq; distabat: saltem ad viciniora migrauerit: nec fessus annis tanti itineris spacio: die sabbati vel dominico venturus ad ecclesiã vexaretur: sed nec vacuus quidẽ reuerti exinde cõtentus: vas aque quã per totam erat hebdomadã sumpturus ceruicibus suis onerans reportabat ad cellam. Cumq; nonagenariam excessisset etatem: nunq̃ passus est eam iuniorũ sibi labore deferri. Hic itaq; ab adolescẽtia sua: schole cenobij tanto ardore se tradidit: vt in ea paruo tempore cõmorat⁹: tam subiectionis bono q̃ vniuersarũ virtututũ sciẽtia pariter ditaretᷓ. Humilitatis namq; et obediẽtie disciplina: omnes suas mortificãs volũtates: et p hanc extinctis vniuersis vitijs: cũctisq; virtutibus cõsummatis: q̃s monasterioꝝ instituta vel antiquissimorũ patrũ doctrina fundauit: sublimioris pfectus ardore succensus: eremi festinauit secreta penetrare: vt dño cui intᷓ fratrũ turbas posit⁹ sitiebat insepabiliter inherere: nullo deinceps ab eius cõtemplatiõe hũano cõsortio vel imagine se retrahẽte facilius vniretᷓ. Ubi rursum tanto feruore etiã ipoꝝ anachoretaꝝ ꝟtutes superãs: desiderio et intẽtiõe iugis ac diuine illi⁹ theorie: cunctoꝝ deuitabat aspect⁹: vastiora et inaccessibilia solitudinis penetrãs loca: multoq;

in eis tpe delitescens: vt ab ipsis q̄z anachoretis difficulter ac rarissime dep̄hensus: angeloꝝ quotidiano cōsortio delectari ac pfrui crederet̄ atq̄ ei merito virtutis hui⁹ ab ip̄is inditū fuerit bubali cognomentū.

De sermone eiusdē senis ac respōsione nostra: Ca.II.

b Uius igit̄ magisterio institui cupiētes: cogitationū etiā stimulis agitati: ad cellā eius iā die aduesp̄ascēte puenim⁹. Qui habito aliquātisper silētio cū ꝓpositū nostrū p̄dicare cepisset: qd̄ scʒ patriam relinquētes: tot ꝓuincijs pro amore dn̄i plustratis: egestatē ac vastitatē eremi tolerare: ꝛ imitari rigorem cōuersationis illoꝝ tantope niteremur: quē vix ipsi qui in eadē necessitate atq̄ inopia nati educatiq̄ sūt sustinerēt: Respōdim⁹ nos ob id ad eius doctrinā ac magisteriū tetēdisse: vt imbui aliquaten⁹ doctrina tanti viri possim⁹: quā īnumeris documētis inesse eidem senseramus: nō vt illi⁹ que tamē in nobis nō essent laudib⁹ grauaremur: aut in elatione animi: q̄ in nostris quoq̄ cellulis nō nūq̄ suggestiōe titillabamur in imici: ipsi⁹ quoq̄ sermonib⁹ inflaremur. Ob rem illa nobis potius p̄cabamur infundi: quib⁹ cōpungi vel hūiliari: nō quib⁹ nobismetipsis blādiri extolliq̄ possumus.

Propositio abbatis Pafnutij de tribus vocationū generibus: ꝛ de trib⁹ abrenūciationibus: Ca.III.

p Afnutius: Tres inq̄t vocationum sunt ordines: tres q̄z renūciationes monacho in q̄cūq̄ vocatiōis ordine cōstituto necessarias nouerim⁹. Et p̄mā quidem causā q̄ tres esse vocationū ordines diximus: oportet nos diligēter inquirere vt cuʒ agnouerimus nos ad dei cultū p̄mo gradu vocatiōis ascitos: s̄m eius sublimitatē cōuersatiōis q̄z nostre congruentiā tempem⁹. Nihil enim proderit sublimiter inchoasse: si similem principijs non exhibuerimus ꝛ finem. Or si etiam vltimo ordine nos a cōuersatione seculi extractos fuisse cognoscimus: quāto minus ꝓbabili ad religionē principio videmur initi: tanto acrius nosmetipsos ad meliorē finem spiritali feruore incitare curemus. Secundā q̄z causam trine abrenūciationis omnimodis nosse nos cōuenit: quia nullo modo pfectionem poterimus attingere: si eam vel ignorauerim⁹: vel scientes non cōtenderimus ope consummare.

Expositio triū vocationū: Capi.IIII.

v Igitur tres hi vocationum modi: speciali distinctiōe pādantur. Primus ex deo est: secūdus per hominē: tertius ex necessitate. Ex deo quidē est: quotiens inspiratio quedā īmissa in cor nostrū: nōnunq̄ etiā dormiētes nos ad desideriū eterne vite ac salutis exuscitat: deumq̄ sequi ꝛ eius inherere p̄ceptis: cōpunctione saluberrima cohortat̄: vt ī scripturis sanctis: abraā voce dominica: de genitali solo ꝛ toti⁹ cognatiōis sue affectib⁹: patrisq̄ domo legimus euocatū: dicente domino: Exi de terra tua: ꝛ de cognatiōe tua: ꝛ de domo patris tui. Gen.12. Quo etiā modo beatū Antoniū accitū eē cognouim⁹: qui occasionē sue cōuersionis a sola diuinitate pcepit. Ingressus naq̄ ecclesiā: ibiq̄ audiēs ī euāgelio dn̄m p̄dicātē: Qui nō odit Luce.14. patrem ꝛ matrē ꝛ filios ꝛ vxorem ꝛ agros: insup ꝛ animā suā: nō potest meus esse discipulus. Et: Si vis pfe Math.19. ctus esse: vade ꝛ vende que habes ꝛ da pauperibus: ꝛ habebis thesaurū ī celo: ꝛ veni sequere me. Preceptū hoc dn̄i velut specialiter ad se directum: cū summa cordis cōpunctione suscepit. Confestimq̄ renuncians cū ctis: secut⁹ est christū: nulla exhor-

tatione neqꝫ doctrina hominū ꝓuo/
catus. Secūdus vocationis modus
est quē fieri ꝑ hominē diximus: cum
vel exemplis quorūdam sanctoꝝ vel
monitis instigati ad desideriū salu/
tis accēdimur. Quo nos quoqꝫ gra/
tia dn̄i retinemus ascitos: qui ꝑdicti
viri monitis ac v̄tutibꝰ incitati: huic
nos studio ꝓfessioniqꝫ tradidimus:
quo ordine etiā in scripturis sanctis
ꝑ moysen filios isrl̄ de afflictiōe egy/
pti legimꝰ liberatos. Tertius v̄o vo
cationis modus ē qui ex necessitate
descēdit: cum nos diuitijs mūdi huiꝰ
vel voluptatibꝰ obligati: ingruētibꝰ
repente tēptationibus q̄ vel mortis
pericula cominant̄: vel amissione bo
norū ac ꝓscriptiōe ꝑcutiūt vel cha/
rorū morte cōpungunt: ad dn̄m quē
sequi in rerum ꝓsperitate cōtempsi/
mus: saltem inuiti ꝓperare compelli/
mur. Cuius vocatiōis necessitatē in
scripturis quoqꝫ sepissime reperimꝰ:
cum filios israel ob merita peccatoꝝ
suoꝝ legimus a domino traditos ho/
stibus suis: ob quoꝝ dn̄ationē crude
litatēqꝫ seuissimam rursus cōuersos
Iudic. 3. ad dn̄m ꝓclamasse: ⁊ misit eis inquit
dominus saluatorē aoth filiū gera:
filium gemini: qui vtraqꝫ manu vte/
Ibidem. bat̄ ꝓ dextera. Et rursum: Clamaue
runt inquit ad dn̄m q̄ suscitauit eis
saluatorem: ⁊ liberauit eos othoniel
filiū chenez fratrē caleph iuniorē. Et
Ps. 77. de talibꝰ in psalmo dicit̄: Cū occide/
ret eos tunc querebant eum ⁊ reuer/
tebant̄: ⁊ diluculo veniebāt ad eum:
⁊ recordati sūt: q2 deus adiutor eo/
rum est: ⁊ deus excelsus redēptor eo/
Ps. 106 rum est. Rursumqꝫ: Et clamauerunt
ad dominū cū tribularent̄: ⁊ de ne/
cessitatibus coꝝ liberauit eos.

Qꝫ et desidioso vocatio ꝑ/ ma nō ꝓsit: ⁊ strenuo postre ma nō obsit: Ca. V.

e Ex his itaqꝫ tribus modis licꝫ
priores duo melioribꝰ inniti
ꝑncipijs videant̄: nōnunq̄ꝫ
tamē inuenimus etiā de tertio gradu
qui infimus videt̄ ac tepidus: perfe
ctos viros ac spiritu feruentissimos
extitisse: illisqꝫ cōsimiles qui optimo
principio aggressi domini famulatū
reliquā quoqꝫ vitā laudabili feruo/
re spiritus exegerunt. Et iterū de illo
superiori gradu plurimos tabefactos:
ad vituperabilē finem sepissime re/
cidisse: ac perinde sicut illis nihil ob/
fuit ꝙ nō suo viderent̄ arbitrio sed
necessitatis cōpulsione ꝯuersi: quip/
pe quibus hanc ipsam occasionē qua
cōpungerent̄: domini benignitas ꝓ/
curauit: ita etiā istis oīno nihil ꝓfuit
sublimiora cōuersionis habuisse ꝑn/
cipia: q2 nō studuerūt reliquā vitā
fine cōgruo terminare. Nec em̄ ab/
bati moysi qui habitauit in loco istiꝰ
eremi cui calamus nūcupatio est: q̄c/
q̄ꝫ defuit ad ꝑfecte beatitudinis me/
ritū: ꝙ metu mortis que ei ꝓpter ho
micidij crimen intentabat̄ impulsus
ad monasteriū decucurrit: quam ita
necessitate ꝯuersionis arripuit: vt eā
in voluntatē prompta animi virtute
cōuertens ad ꝑfectiōis fastigia sum/
ma ꝑuenerit: sicut etiam econtrario
plurimis quos nominatim memora/
re nō debeo nihil ꝓfuit domini ser/
uitutē meliore arripuisse principio:
qui deinceps cordis ignauia ac du/
ricia sb̄sequēte: qua senioꝝ traditio/
nibus acquiescere noluerunt: in te/
porem noxium: ac in ꝓfundum mor/
tis baratrū cōciderunt. Quā rem in
apl̄oꝝ quoqꝫ vocatiōe videmus eui/
denter expressam. Quid em̄ profuit
iude apl̄atus sublissimū gradū codē
ordine quo petrus ceteriqꝫ apostoli
asciti sunt volūtarie suscepisse: q̄ vo/
cationis sue ꝑ̄clara principia cupi/
ditatis ac philargyrie: pestifero fine
cōsummans: vsqꝫ ad traditionē dn̄i
crudelissimꝰ parricidia ꝓrupit. Aut
quid obfuit paulo ꝙ repente cecatꝰ
ad viā salutis velut inuitus videt̄
attractus: qui postea dn̄m tota ani/
mi deuotiōe sectatus: initiū necessi/
tatis volūtate cōsummās: gloriosam
tantis virtutibus vitā inmutabili fine

conclusit. Totũ ergo in fine cõsistit: in quo potest quis ꝛ optime cõuersionis initijs dedicatus inferioꝛ per negligẽtiã reperiri: ꝛ necessitate attractus ad nomẽ monachi ꝓfitẽdũ: effici ꝑ timoꝛẽ dei diligẽtiã ꝗ ꝑfectus.

Expositio triũ abꝛenunciationũ: Ca. VI.

Hunc de abꝛenũciatiõib⁹ disserendũ est: quas tres esse ꝛ patrũ traditio ꝛ scripturaꝝ sanctarũ demõstrat auctoꝛitas: quasqꝫ vnũquenqꝫ nostrũ omĩ studio opoꝛtet implere. Prima est qua coꝛpaliter vniuersas diuitias mũdi facultatesqꝫ contẽnimus. Secũda qua mores ac vitia affectusqꝫ pꝛistinos animi carnisqꝫ respuimus. Tertia ꝗ mẽteꝫ nostrã de ꝑsentibus vniuersis ac visibilibus euocãtes: futura tãtũmodo ꝯtẽplamur: ꝛ ea que sũt inuisibilia cõcupiscimus. Que tria vt simul ꝑficiant: ad abꝛaã legim⁹ a dño fuisse ꝑcepta: cũ dicit ad euꝫ: Exi de ter-
Gen. 12. ra tua: ꝛ de cognatiõe tua: ꝛ de domo patris tui. Primũ dixit: de terra tua: id est de facultatibus mũdi hui⁹ opibusqꝫ terrenis. Scđo: de cognatione tua: id est de cõuersatiõe ꝛ moꝛibus vitijsqꝫ pꝛioꝛib⁹: que nobis a nostra natiuitate coherẽtia velut affinitate quadã ꝛ ꝯsanguinitate videnť esse cognata. Tertio: de domo patris tui: id est oĩ memoꝛia mũdi hui⁹ que oculoꝝ occurrit obtutib⁹. De duob⁹ eñ patribus: id est siue de illo quem deserere: siue de eo quẽ debem⁹ expetere: ita ꝑ dauid ex ꝑsona dei canit:
Ps. 44 Audi filia ꝛ vide ꝛ iclina aurẽ tuã: ꝛ obliuiscere populũ tuũ ꝛ domũ patris tui. Nã qui dicit: audi filia: pater vtiqꝫ est: ꝛ illũ cui⁹ domũ vel populũ monet obliuioni dari: patrẽ nihilomin⁹ sue filie fuisse testať. Quod ita fit cũ moꝛtificati cũ chꝛisto ab elemẽtis hui⁹ mundi ꝯtemplamur: ſm apostolũ: Iã nõ ea que videnť: sed que
2. Coꝛ. 4 nõ videnť. Que eñ videnť temporalia sũt: que aũt nõ videnť eterna. Et exeũtes coꝛde de hac tꝑali ac visibili domo in illã domũ in qua iugiť erimus ꝑmãsuri: nostros oculos mentẽqꝫ dirigam⁹. Quod tũc implebim⁹: cũ in carne ambulãtes: nõ ſm carnẽ militare dño ceperim⁹: illã beati apostoli sententiaꝫ opere ac virtute nos ꝗꝫ clamantes: Noster aũt municipatus in celis est. His tribus abꝛenũciationibus ꝓpꝛie tres libꝛi salomonis aptãť. Nã Prouerbia ꝑme abꝛenũciationi conueniunt: quibus moꝛes emẽdãtur incipientiũ: aut terrena vitia resecãtur. Secũde abꝛenũciationi Ecclesiastes: vbi vniuersa ꝗ agũť sub sole: vanitas ꝓnunciant. Tertie Cãticũ canticoꝝ: in quo mens visibilia cuncta transcendẽs verbo iã dei ꝛ celestiũ reꝝ ꝯtẽplatiõi ꝯiũgitur.

Queadmodũ singularũ renũciationũ sit appꝛehẽdenda perfectio: Ca. VII.

Quapꝛopter nõ multũ ꝓderit pꝛimã nos abꝛenũciatiõeꝫ ardoꝛe fidei suscepisse: si secũdã nõ eodẽ feruoꝛe ac studio festinauerimus implere. Et ita cum etiã hanc fuerimus adepti: ad illã quoqꝫ tertiam ꝑuenire poterim⁹: qua de domo pꝛioꝛis nostri parẽtis egressi: quẽ ab exoꝛdio natiuitatis nostre ſm veterẽ hominẽ ac pꝛistinã ꝯuersationẽ: qñ
eramus natura filij ire sicut ꝛ ceteri: Eph. 2.
patrẽ nobis fuisse meminim⁹: omneꝫ mẽtis intuitũ ad celestia deflectem⁹. De quo etiã patre ad hierusalẽ que
verũ patrẽ deũ ꝯtẽpserat: dicit: Pa Ezech. 16
ter tu⁹ amoꝛre⁹: ꝛ mater tua cethea.
Et in euangelio: Uos ex patre diabo Ioh. 8.
lo estis: ꝛ desideria patris vestri vultis facere. Quẽ cum dimiserimus de visibilibus ad inuisibilia transmigrãtes: cum apostolo dicere poterimus:
Scimus autẽ quoniã si terrestris do 2. Coꝛ. 5
mus nostra huius habitationis dissoluatur: ꝙ habitationẽ habeamus a deo: domũ nõ manufactam eternã

in celis. Et illud qđ pauloante com/
Phil.3 memorauimus. Nostra autē conuer
ſatio in celis eſt. Unde ⁊ ſaluatorē
expectamus dominū ieſum chriſtū:
qui reformabit corpus humilitatis
noſtre conforme corpori claritatis ſue.
Ps.118 Et illud beati dauid: Quia incola
ego ſum in terra ⁊ peregrinus: ſicut
oēs patres mei: vt ſm domini vocē
tales efficiamur quales illi de quibꝰ
hec dominus ad patrē in euangelio
loquebatur: De mundo hoc nō ſūt:
Joh.17 ſicut ⁊ ego non ſum de hoc mundo.
Et rurſū ad ipſos apoſtolos: Si de
Eiuſd.15 hoc mundo eſſetis: mū dus quod ſu/
um ē vtiq; diligeret: ſed quia de hoc
mundo nō eſtis: ſed ego elegi vos de
hoc mundo: propterea odit vos mū
dus. Huius ergo renunciationis ter/
tie verā perfectionē tūc merebimur
obtinere: quando mens noſtra nul/
lo carnee pinguedinis hebetata con
tagio: ſed peritiſſimis elimatiōbus
expolita: ab omi affectu ⁊ qualitate
terrena per indeſinentē diuinorū me/
ditationē: ſpiritaleſq; theorias: ad il
la que inuiſibilia ſunt euſq; tranſie
rit: vt circumdatā ſe fragilitate car/
nis ac ſitu corporis: ſupernis ⁊ īcor
poreis intenta non ſentiat: atq; ī hu
iuſmodi rapiatur exceſſus: vt nō ſo/
lū nullas voces auditu corporali re
cipiat: nec in tuendis pretereuntiū
hominū imaginibus occupet: ſed ne
aſtantes quidē arborū moles: ⁊ ingē
tes materias ſbiectas ocul' carnis aſ
piciat. Cuius rei fidē atq; virtutē ne
mo niſi is capiet ſolꝰ: qui hec que di
cūtur experientia magiſtra percepe/
rit: cuius videlicet ita dominus ocu
los cordis de vniuerſis preſentibus
auocarit: vt ea non tanquā tranſitu
ra: ſed iam quaſi non exiſtentia repu
tans: ⁊ velut inanem fumū in nihilū
reſoluta: conſpiciat: ambulanſq; vt
enoch ⁊ ipſe cum deo: ac de humana
conuerſatiōe moribuſq; tranſlatus:
nullatenus poſſit a quoq; in vanita
te pſētiū reperiri. Quod in illo etiā
corporaliter factum: lectio geneſeos
ita cōmemorat: Ambulauitq; enoch Gen.5
cum deo ⁊ non inueniebat: quia trā
ſtulit eū deus. Apoſtolus quoq; ita
cōmemorat: Fide enoch tranſlatus
eſt vt non videret mortē: ⁊ non inue Heb.11
niebat: quia tranſtulit illū deus. De
qua morte dñs in euāgelio: Qui vi/
uit inquit ⁊ credit in me: non morie/ Joh.11
tur in eternū. Quapropter feſtinare
debemus ſi perfectionē veram deſi/
deramus attingere: vt quēadmodū
corpe parētes: patriā: diuitias mū/
di: voluntateſq; deſpeximus: ita eti/
am corde hec omia relinquētes: nul/
la rurſus ad ea que dimiſimus concu
piſcentia reuertamur: ne ſicut de illiſ
ſcriptura cōmemorat: qui educti per
moyſen cum minime rediſſe corpore
videant: corde tamen reuerſi dicun/
tur in egyptū: relicto ſcilicet deo: qui
eos eduxerat cū tanta virtute ſigno/
rū: idola egypti que contēpſerāt ve/
nerātes: ſicut ſcriptura cōmemorat:
Et reuerſi ſunt cordibus ſuis in egy/
ptum: dicentes ad aaron: Fac nobis
deos qui precedant nos: cū illis etiā Exod.32
pariter condemnemur: qui in eremo
commorantes: poſt eſcam manne ce/
leſtis deſiderauerunt vitiorum feti/
dos ac ſordide vilitatꝫ cibos: noſq;
cū eis ſimiliter proclamare videamur:
Bene nobis erat ī egypto: vbi ſede/ Exod.16
bamus ſuper ollas carniū ⁊ comede/ Nūe.11
bamus cepas ⁊ allia: ⁊ cucumeres ⁊
pepones. Que figura licet in illo p̄/
ceſſerit populo: tamē nunc quoq; eā
quotidie in noſtro ordine ac profeſ/
ſione videmus impleri. Omnis eñ
quicunq; poſt renunciationē mundi
huius ad antiqua reuertitur ſtudia:
⁊ ad priſtina deſideria reuocat: hec
eadem cū illis opere ac virtute pro/
clamat: dicens: Bene mihi erat ī egy
pto. Quorū vereor ne tanta inueni/
enda ſit multitudo: quantas tunc ſb
moyſe preuaricantiū turbas legimꝰ
extitiſſe. Nā cum ſexcenta milia ar/
matorum de egypto dinumerentur

egressa: ex his nō sunt āplius q̄ duo
tantū terrā repromissionis ingressi.
Unde festinādū nobis est: vt a pau-
cis ac rarissimis sumamus exempla
virtutū: quia s̄m illā quā diximus
figurā: in euāgelio quoq; multi vo-
cati: pauci autē dicūtur electi. Nihil
ergo nobis proderit abrenunciatio
corpalis: τ localis ex egypto trāsmi-
gratio: si renunciationē cordis que
sublimior τ vtilior est non valueri-
mus similiter obtinere. De illa enim
qua diximus abrenūciatione corpo-
rali: ita pronūciauit Apostolus: Si
1. Cor. 13 distribuero omēs facultates meas in
cibos pauperū: τ tradidero corpus
meū vt ardeam: charitatē autē non
habuero: nihil mihi prodest. Quod
beatus Aplus nunq̄ dixisset: nisi fie
ri hoc posse spiritu puidisset: vt ali-
qui facultatibus vniuersis in paupe
rū alimenta dispersis: ad perfectio-
nem euangelicā τ charitatis arduū
culmen peruenire non possint: quia
scilicet pristina vitia morumq; incō-
tinentiā vel superbiam: vel impatiē-
tiam dominantē in suis cordibus re
tinentes: nequaq̄ se ab illis expurga
re curauerint: τ ob id ad charitatem
dei que nūq̄ cadit: minime valeant
Ibidem. puenire: quiq; inferiores effecti: hoc
secundo renunciationis gradu: mul-
to minus illum tertiū qui proculdu-
bio est sublimior: apprehendunt. Di
ligentius tamen etiam hoc mente p-
pendite q̄ non simpliciter dixerit: si
distribuero facultates meas: videre-
tur enim de illo forte dixisse qui nec
dum euangelicū implens mandatū:
sibi ex eis sicut nonnulli tepidorum
faciunt: aliquid reseruasset: sed si di-
stribuero inquit omēs facultates me
as in cibos pauperū: id est etiam si p-
fecte abrenūciauero diuitijs istis ter
renis. Huic quoq; renunciationi ali
ud maius adiunxit: τ tradidero cor-
pus meū vt ardeam: charitatē vero
non habuero nihil sū. Ac si alijs ver
bis dixisset: Si distribuero in cibos
pauperū omnes facultates meas s̄m
euangelicū illud mandatū quo dici-
tur: Si vis perfectus esse vade ven- matth. 19
de omnia que habes τ da pauperi-
bus: τ habebis thesaurum in celo: τ
veni sequere me: ita scilicet abrenun-
cians vt ex his nihil penitus mihi re
seruem: τ huic erogationi martyriū
quod quotidie sustineo: exustionem
mee carnis adiunxero: ita vt corpus
meū tradam pro christo: τ tamē vel
impatiens vel iracundus: vel inuid⁹
vel superbus sim: vel aliorū inflam-
mer iniurijs: vel querā que mea sūt:
vel ea que mala sunt cogitē: vl' vni-
uersa que mihi possunt inferri: nō pa
tienter libenterq; sustineā: nihil mihi
pderit exterioris hominis abrenun-
ciatio atq; combustio: interiore ad-
huc vitijs pristinis īuoluto: eo q̄ sim
plicem substantiā mundi huius pri-
me conuersionis feruore contēnens:
que nec bona eē nec mala: sed media
diffinit̄: vitiosi cordis noxias facul-
tates similiter abijcere non curarim.
nec attingi dñicā charitatē q̄ patiēs Ibidem.
q̄ benigna ē: q̄ nō emulat̄: nō inflam
mat̄ nō irritat̄: n̄ agit pperā: nō q̄rit q̄
sua sūt: n̄ cogitat malū: q̄ oīa suffert:
oīa sustinet: postremo q̄ sectatorē suū
nūq; cadere sinit supplātatiōe pctī.

De proprijs diuitijs in quibus constat anime pulchritudo vel feditas: Ca. VIII.

Festinare igit̄ debem⁹ oī instā
tia vt interior q̄ noster hō vi
tiorū suorū diuitias quas ī an
teriore cōuersatione contraxit: vni-
uersas abijciat atq; dispgat: que cor-
pori atq; aīe iugiter coherētes pro-
prie nostre sunt: ac nisi adhuc in hoc
corpe cōstitutis nob̄ abiecte fuerint
τ abscise: etiā post excessū nos n̄ desi
nēt cōitari. Ut eī v̄tutes (vl' ipsa cha
ritas q̄ eaū fons ē) in h̄ seculo ꝯq̄si-
te: post finē q̄ huius vite pulchrū ac
splendidū amatorē suum reddunt:
ita vitia obfuscatam quodammodo

mentē coloribus tetris: ad illaȝ per/
ennem cōmorationē infectāq; trans/
mittunt. Pulchritudo enī vel fedi/
tas anime: virtutū seu vitiorū gigni/
tur qualitate. Ex quibus quidam at
tractus color: aut splendidā eaȝ deo
reddit ac pulchrā: ita vt a propheta
Ps̄.44 mereat̄ audire. Et cōcupiscet rex de/
corem tuū. Aut certe atram fetidam
atq; deformē: ita vt ip̄m fetorē pro/
prie fetiditatis ip̄a ꝯfiteatur ⁊ dicat:
Computruerūt ⁊ corrupte sunt cica/
Ps̄.37. trices mee a facie insipientie mee: Ip
Hiere.8. se quoq; dn̄s ad eaȝ. Quare inquit
non est obducta cicatrix filie populi
mei? Et idcirco he sunt ꝓprie nostre
diuitie: que cū aīa iugiter cōmorāt̄:
quas nobis null⁹ regū: null⁹ hostiū
nec ꝯferre poterit nec auferre. He sūt
ꝓprie diuitie nostre q̄s ne ip̄a quidē
mors valebit ab aīo sepa͛re. ꝗb⁹ vel
renūciantes ad perfectionē possum⁹
ꝑuenire illigati: vel implicati eterna
morte percelli.

De tripertito genere diuiti arum: Ca. IX.

Tripertito enī modo in scriptu
ris sanctis intelligūtur diuitie
id est: male: bone medie. Male
quideȝ sūt: de ꝗbus dicitur: Diuites
Ps̄.33. eguerunt ⁊ esurierūt. Et ve vobis di
Luce.6. uites: quia recepistis consolationem
vestrā. Quas etiā diuitias peccato/
rū abiecisse sūma ꝑfectio ē. Ad qua/
rū distinctionē sūt paupes illi qui in
euangelio: dn̄i voce laudant̄: Beati
paupes spū: quoniā ip̄oꝝ est regnuȝ
math.5. celoꝝ. Et in Ps̄. Iste pauper clama
Ps̄.33. uit ⁊ dn̄s exaudiuit eū. Et iteꝝ. Pau
Ps̄.73. per ⁊ inops laudabit nomē tuū. Sūt
etiā bone quas acquisisse magne vir
tutis ac meriti est: q̄s vir iustus possi
dēs collaudat̄: dicēte dauid: Gene/
ratio rectoꝝ benedicet̄: Gloria ⁊ di/
Ps̄.111. uitie in domo ei⁹: ⁊ iusticia eius ma/
prouꝫ.13. net in seculū seculi. Et iteꝝ: Redem/
ptio aīe viri ꝓprie diuitie eius. De
ꝗbus diuitijs spiritalib⁹ in Apocaly
psi dicit̄: illi ꝗ eas non habēs vitupe/
rabiliter paup ⁊ nudus est: Incipiā
te inquit euomere ex ore meo: q2 dicis Apoc. 3
q2 diues sū ⁊ locuples: ⁊ nulli⁹ egeo:
⁊ nescis q2 tu es miser ⁊ miserabilis:
⁊ paup ⁊ cec⁹ ⁊ nudus: suadeo tibi a
me emere aurū ignitū ꝓbatū vt locu
ples fias: ⁊ vestimētis albis indua/
ris: ⁊ nō appareat cōfusio nuditatis
tue. Sūt qȝ medie: id est que pn̄t vel
bone esse vel male. Ad vtrāq; enī ꝑ/
tem ꝑ arbitrio vel q̄litate vtentium
trāsferunt̄. De ꝗbus beatus apl̄us:
Diuitibus ait mūdi hui⁹ p̄cipe nō sub
lime sapere: nec sperare in incerto di 1.Tio.6.
uitiaꝝ: sed in deo ꝗ p̄stat nobis abun
de oīa ad fruēdū: bene facere: facile
tribuere: cōicare: thesaurizare sibi fū
damentū bonū in futurū: vt apprehen
dāt verā vitā. Quas iterū diues il/
le in euāgelio retinēs ac nequaq̄ in/
digētib⁹ subministrās: de cui⁹ micis
saturari pauper lazar⁹ ante fores ei⁹
exposit⁹ cupiebat: intolerādis gehē/
ne ignib⁹: ⁊ eterno deputat̄ ardori. Luce.16

Nō posse quenquaȝ primo tantuȝ renunciationis gradu esse perfectū: Ca. X.

Has igit̄ visibiles mūdi diuiti/
as relinquētes: nō nostras sȝ
alienas abijcimus facultates:
Quis eas gloriemur vel nostro labo
re q̄sitas: vel parentū ad nos heredi
tate trāsmissas. Nihil enī vt dixi no
strū est: nisi hoc tantū qd̄ corde pos/
sessū: atq; aīe nr̄e coherens: a nemīe
pōt ꝓrsus auferri. De ꝗb⁹ visibilib⁹
diuitijs ad eos ꝗ illas tanq̄ ꝓprias
retentātes cōicare indigētib⁹ nolūt:
increpās loquit̄ christus: Si in alie/
nis fideles nō fuistis: qd̄ vestrū ē q̄s Luce.16
dabit vobis? Euidēter igit̄ has diui/
tias alienas esse: nō solū q̄tidiana ex
perientia docet: verū etiā sentētia do
mini ip̄a appellatiōe qua eas signifi
cauit: exp̄ssit. De vilissimis veris; di
uitijs loquitur petrus ad dn̄m: Ecce
nos reliquimus oīa: ⁊ secuti sum⁹ te: matth.19
quid ergo erit nobis? Qui vtiq; ni/

hil amplius q̃ vilissima ↄscissaq̧ re/
tia dimisisse noscunt. Que oĩa nisi
in hac abrenũciatõe vitioꝝ: que ve/
re magna ⁊ sũma ẽ fuerint ĩtellecta:
nec pciosum aliquid inuenim⁹ aplos
reliquisse: nec dñm habuisse: propter
qd illis tantã beatitudinis gloriam
largiret: vt ab eodẽ mererent audi/
matth.19 re: In regeneratione cũ sederit filius
hominis in sede maiestatis sue: sede/
bitis ⁊ vos sup sedes duodecim: iu/
dicantes duodecim tribus israel. Si
igit hi q̃ pfecte terrenas istas ac visi
biles abdicãt facultates: cert] ex cau
sis ad illã apostolicã charitatẽ puẽi/
re nõ possũt: nec illũ sublimiorẽ pau
corũq̧ admodũ renũciationis gra/
dũ tertiũ attingere queunt: quid illi
de semetipis iudicare debeant: q̃ nec
primã quidez que p facilis est pfecte
arripientes: atq̧ antiquas pecuniaꝝ
suarũ sordes cũ infidelitate pristina
retẽtantes: nudo tantũ sibimet autu
mant monachoꝝ vocabulo glorian/
dũ. Ergo prima quaz diximus abre/
nunciatio rerũ alienarũ est: ideoq̧ p
se solaz: pfectionẽ renũcianti confer
re nõ sufficit: nisi puenerit ad secun/
dã: que vere abrenũciatio rerum no
straꝝ ẽ: quã adepti expulsiõe omniũ
vitioꝝ: tertie quoq̧ abrenũciationis
fastigia conscendemus: p quã nõ so/
lum oĩa que in hoc mũdo gerunt: vł
pticulatim ab hominibus possident:
verũetiam ipam cunctoꝝ elementoꝝ
plenitudinẽ: que putat esse magnifi
ca tã q̃ vanitati subiectã: ⁊ mox trã/
siturã transcendẽtes: aĩo ac mẽte de/
spicimus: intuẽtes dũtaxat ẽm Apo
2.Cor.4 stolũ: nõ ea que vident: sed que non
vident: que em̃ vident tpalia sunt:
que autẽ non videntur eterna: vt ita
demũ illud supmũ mereamur audi/
Gen.12. re: qd dicit ad abraã: Et veni ĩ terrã
quã tibi mõstrauero. Per qd euidẽ
ter ostẽditur: q nisi quis tres superio
res illas abrenũciatiões impleuerit:
ad quartũ hoc puenire nõ possit: qd
remunerationis ac pmij vice taliter re
nũcianti tribuit: id est: vt terram re/
promissionis merear intrare: nequa/
q̃ sibi iam vitiorum spinas ac tribu/
los germinantẽ: que post expulsionẽ
passionũ cunctaruz: puritate cordis
in hoc corpe possidetur: quã nõ vir/
tus vel industria laborantis mõstra
bit ei: sed ipe dominus ostensurum se
eẽ promittit: ⁊ Ueni inquiens in ter
ram quã tibi monstrauero. Per qd
manifeste probat ⁊ initiũ nostre sa/
lutis domini vocatione fieri dicẽtis:
Exi de terra tua: ⁊ consũmationem Ibidem.
perfectionis ac puritatis ab eodez si/
militer tribui: cũ dicit: Et veni in ter/
ram quã tibi monstrauero: id est: nõ
quam tu ex temetipso nosse: vel indu
stria tua poter] reperire: sed quã ego
tibi non solũ ignoranti: sed etiam nõ
inquirenti monstrauero. Ex quo ma
nifeste colligitur q quemadmodum
inspiratione domini prouocati ad vi
am salutis accurrimus: ita etiam ma
gisterio ipius ⁊ illuminatione dedu/
cti: ad perfectionẽ summe beatitudi/
nis peruenimus.

Interrogatio de libero ar/bitrio hominis: ⁊ gratia dei: Ca.XI.

Ermanus: In quo ergo libe/
G rũ consistit arbitriuz: nostreq̧
q laudabiles sumus reputat
industrie: si deus ĩ nobis oĩa que ad
nostrã perfectionẽ tendũt: ⁊ incipit
⁊ consummat?

Responsio de dispensatio/ne diuine gratie manẽte ar/bitrij libertate: Ca.XII.

Afnutius: Hoc vos recte mo/
P uisset si in oĩ opere vel disci/
plina principiũ tantũ esset ac
finis ⁊ nõ etiã quedam medietas in/
teresset. Itaq̧ sicut occasiones salut]
diuersis modis deũ cognoscim⁹ ope/
rari: ita nostrũ est occasionibus a di/
uinitate concessis: vel enixius vel re
missius famulari. Nam sicut dei fuit
vocãtis oblatio: Exi de terra tua: ita

abrae fuit exeũtis obediẽtia: ⁊ quẽ/
admodũ illd qd dicitur: Et veni in
terram: vt faciat obtemperantis est
opus: ita illud qd additur: Quã ti/
bi monstrauero: iubentis dei vel ꝓ/
mittentis est gratia. Certos tñ nos
esse conuenit ꝙ omnẽ virtutez inde/
fessis conatibus exercentes nequaꝙ̃
diligentia vel studio nostro ꝑfectio/
nem possimus attingere: nec sufficiat
humana sedulitas laborũ merito ad
tam sublimia beatitudinis premia ꝑ
uenire: nisi ea domino nobis coope/
rante: ⁊ cor nostrũ ad id quod expe/
dit dirigente fuerimus indepti: ideo
ꝙ debemus cum dauid orantes mo/
Ps.16. mentis singulis dicere: Perfice gres
sus meos in semitis tuis: vt non mo/
ueãt vestigia mea. Et: Statuit sup̃
Ps.39. petram pedes meos: ⁊ direxit gress⁹
meos: vt nostrũ arbitriũ quod pro/
cliuius vel ignoratione boni: vel ob
lectatione passionũ fertur ad vitia:
ille inuisibilis rector mẽtis humane
ad virtutũ potius studia contorque
re dignetur. Qd vno versiculo ꝑ ꝓ/
phetam manifestissime legimus de/
Ps.117 cantari: Impulsus versatus sum vt
caderem: in quo liberi arbitrij infir/
mitas designat: ⁊ dominus suscepit
me: rursum adiutoriũ domini iunctũ
eidem semper ostenditur quo ne pe/
nitus libero collabamur arbitrio: cũ
titubasse nos viderit: porrectione q̊/
dammodo manuũ suaꝝ sustentat at
ꝙ confirmat. Et iteꝝ: Si dicebã mo
Ps.93. tus est pes meus: lubrica scꝫ arbitrij
facultate: misericordia tua domine
adiuuabat me: iteꝝ mobilitati sue di
cõiungit auxiliũ: quo ne moueretur
pes fidei sue: non industrie ꝓprie fu/
isse: sed misericordie domini confite/
Ibidem. tur. Et iterũ: Scdm multitudinẽ do
lorũ meorũ in corde meo: qui libero
vtiꝙ mihi nascebant arbitrio: cõso/
lationes tue letificauerunt animam
meã: per tuam scilicet inspirationem
venientes in cor meũ: ⁊ referãtes cõ
templationẽ futuroꝝ bonorũ: que ꝓ
tuo nomine laborantibus ꝑparasti:
nõ solũ abstulerũt omnẽ anxietatem
cordis mei: verumetiã summã letici
am contulerunt. Et rursum: Nisi qꝛ Ibidem.
dominus adiuuit me: paulominꝰ ha
bitauerat in inferno anima mea: libe
ro vtiꝙ arbitrio: per quod se in infer
no habitaturũ fuisse testatur: nisi do
mini fuisset adiutorio ac ꝓtectione
saluatus. A domino enĩ non a libe/
ro arbitrio gressus hominis dirigen Ps.36.
tur. Et cũ ceciderit iustus: libero dũ/
taxat arbitrio: non collidetur. Qua/
re: quia dominus supponit manũ su/
am. Hoc est apertissime dicere: Nul
lus iustorũ sibi sufficit ad obtinen/
dam iusticiã: nisi per momenta sin/
gula titubanti eidem ⁊ corruenti ful
cimenta manus sue supposuerit di/
uina clementia: ne ꝓstratus intereat
penitus cũ fuerit liberi arbitrij infir/
mitate collapsus.

Q directio vię nostrę ex deo sit: Ca. XIII.

n Ec sane vnꝙ̃ viri sancti dire/
ctionẽ vie qua gradiebantur
ad profectũ virtutũ consum/
mationẽꝙ tendẽtes: industria se ꝓ/
pria obtinuisse testati sunt: sed eã po
tius a dño ꝯsequi ꝑcabant dicẽtes:
Dirige me ĩ xritate tua. Et: Dirige in Ps.24.
ꝯspectu tuo viam meã. Alius autem Ps.5.
nõ solũ fide: sed etiã experimento: ⁊
quodãmõ in ipa reꝝ natura: hoc ip/
sũ se depħendisse ꝓclamat: Cogno
ui dñe qꝛ nõ est in hoĩe via eius: nec
viri est vt ambulet ⁊ dirigat gressus
suos. Et ipe dñs ad israelem: Et diri Osee.14
gã eũ ego inquit vt abietẽ virentez:
ex me fructus tuus inuẽtus est.

Q sciẽtia legis magisterio ⁊ illuminatione domini cõferatur: Ca. XIIII.

l Egis qꝫ ip̃tus sciẽtiã nõ lecti/
onis industria: sꝫ magisterio ⁊
illuminatiõe dei quotidie desi
derãt adipisci: dicẽtes ad eũ: Vias

Ps.24. tuas dñe demonstra mihi: et semitas
tuas edoce me. Et: Reuela oc'los me
Ps.118. os: et ɔsiderabo mirabilia ꝺ lege tua.
Ps.142 Et: Doce me facere volūtatē tuā: qꝛ
Ps.93. deus meus es tu. Et iterū: Qui do/
cet hominem scientiam.

Quod intellectus quo mandata dei possimus agnoscere et bone voluntatis effectus a dño ɔdonetur: Ca. XV.

Ipsum etiā intellectū btūs da
uid ꝗ mandata dei possit agno
scere: que vtiq; ī libro leg; no
uerat esse perscripta: a dño postulat
Ps.118. ꝓmereri: dicens: Seruus tu9 ego sū:
da mihi intellectū vt discā mādata
tua. Utiq; et intellectū semel sibi per
naturā ꝓstitū possidebat: noticiam
q; mādatoꝝ dei q̄ descripta tenebā
tur in lege: vtiq; habebat in ꝓmptu:
et tñ vt hanc plenius apphendat do
minū deprecatur: sciens nequaq; si/
bimet sufficere posse id qđ p naturā
conditiōis insertū est: nisi quotidia
na dñi illuminatiōe ad intelligendā
spiritualiter legē ac mādata ei9 aper/
tius agnoscēda: sensus ipsius ab eo/
dem fuerit illustratus. Ipo etiā vase
electionis: hoc qđ dicimus clari9 ꝓ/
dicāte: De9 est eñ qui opaꝛ in noƀ:
Phil. 2. et velle et perficere pro bona volun/
tate. Quid potuit aperti9 dici: q; vt
et bonā voluntatē nostrā et opis cō/
summationē a domino in nobis pro/
nunciaret et impleri. Et iterum: Quia
Eiusdē.1 vobis donatū est ꝓ christo: nō solū
vt in eū credatis: sed vt etiā pro illo
patiamini. Hic q; et initiū ɔuersiōis
ac fidei nostre et passionū tolerātiā
donari nobis a dño declarauit. Quod
intelligēs dauid q; similiter orat si/
bi hoc ipm domini miseratione cōce/
di: dicens: Cōfirma hoc deus quod
opatus es in nobis: ostēdens nō suf/
ficere sibi salutis principia dono dei
gratiaq; collata: nisi fuerint eadem
miseratione ipius et quotidiana opi/
tulatione perfecta. Non eñ liberū
arbitrium: sed dominus soluit com/
peditos. Non nostra virtus: sed do/
minus erigit elisos: Non lectiōis in/
dustria: sed domin9 illuminat cecos.
Quod grece dr kyrios sophoi typhlos χύριοσ
id est dominus sapientes facit cecos. σοφὸι
Non nostra cautio: sed dominus cu/ τυφλόι
stodit aduenas. Non nostra fortitu εσ
do: sed dominus alleuat siue susful/
cit omnes qui corruūt. Hec autē di/
cimus non vt studium nostrum vel
laborem atq; industriam quasi ina/
niter et superfluo impendenda vacu
emus: sed vt nouerimus nos sine au
xilio dei: nec adniti posse: nec effica/
ces nostros esse conatus ad capessen
dum tam immane premiū puritatis:
nisi nobis adiutorio domini ac mise/
ricordia fuerit contributum. Equus Prouē.21.
enim paratur in diem belli: a domino
est adiutoriū: quia non est in fortitu
dine sua potens vir. Oportet igitur
nos semper cum beato dauid canere:
Fortitudo mea et laudatio mea: non Ps. 117
liberum arbitrium: sed dominus: et
factus est mihi in salutem. Quod do/
ctor quoq; gentium non ignorans:
idoneum se factū ministerio noui te/
stamenti: non suo merito nec sudore:
sed dei miseratione proclamat: Nō 2.Cori.3.
q; sumus inquit idonei cogitare ali/
quid a nobis quasi ex nobis: sed suf/
ficientia nostra ex deo est: quod mi/
nus latine sed expressius dici potest:
idoneitas nostra ex deo est. Deniq;
sequiꝛ: Qui et idoneos nos fecit mi
nistros noui testamenti.

Quod ipsa fides a domino cō/cedatur: Ca. XVI.

Non tantum autem vniuersa
que ad salutē pertinent: apo
stoli sibimet a domino largi/
ta senserunt: vt ipsam quoq;
fidem prestari sibi a domino postula
rent dicentes: Domine adde nobis Luce.17.
fidem. Plenitudinē eius non libero
arbitrio ꝓsumētes: sed dei sibi credē
tes munere conferendā. Deniq; do/

cet nos idem auctor salutis humane
q ipsa fides nostra lubrica sit et infir
ma: et nequaq sibi sufficiens nisi fue/
rit auxilio domini roborata: dicens
Luce.22 ad petrum. Simon simon: ecce satha
nas expetiuit vos vt cribraret vos tã
quã triticum: sed ego rogaui patrem
meũ ne deficeret fides tua. Quod ali⁹
in semetipso sentiens fieri: et quodã/
modo fidem suã infidelitatis flucti/
bus ad perniciosi naufragij vidẽs sco
pulos perurgeri: ad eundẽ dominum
auxiliũ fidei sue postulans: dicit: Do
Marci.9 mine adiuua infidelitatem meã. In/
tantum itaq senserunt euangelici et
apostolici viri vniũsa que bona sũt:
auxilio domini consũmari: vt ne ip/
sam quidẽ fidem suam confisi sint il/
lesam se posse suis viribus vel arbi/
trij libertate seruare: vt hanc vl' ad/
iuuari in se vel donari sibi a domino
postularent. Que si in petro ne defi/
ceret domini egebat auxilio: qs erit
tam presumptor et cecus: qui se erga
huius custodiam quotidiano domi/
ni credat adiutorio nõ egere? preser/
tim cũ ipse dominus in euãgelio hoc
ipsum euidenter expresserit: dicens:
Joh.15. Sicut palmes non potest fructum fa
cere a semetipso nisi in vite manserit:
ita et vos nisi in me mãseritis. Et ite
Ibidem rum: Quia sine me nihil potestis fa/
cere. Si sit igitur ineptum ac sacrile/
gum quicq de bonis actibus: nostre
industrie et non dei gratie vel adiu/
torio deputare: manifeste probatur
dominica protestante sententia sine
sua opitulatione vel inspiratione: spi
ritales fructus exhibere neminẽ pos/
se. Omne enim datũ bonũ: et omne do/
Jac.1. num perfectum desursum est: descen
dẽs a patre luminũ. Zacharias quo
Zach.9. q: Quia si qd boni: ipius e: et si qd
optimũ ab ipso. Et ideo constanter
beatus Apostolus. Quid enim habes
1.Cor.4 quod non accepisti? Quod si accepi/
sti: quid gloriaris quasi nõ acceperis?

Quod moderatio et tolerantia temptationũ nobis a domino tribuatur: Ca. XVII

Animã quoq tolerantie: qua
temptationes illicitas sustine/
re possimus: nõ tam in nostra
virtute q in dei misericordia et mode
ratione consistere: beatus apostolus
ita pronunciat: Temptatio vos non
apprehẽdat nisi humana: fidelis au 1.Co.10
tem deus qui nõ permittit vos tem/
ptari super id quod potestis: sed faci/
et cum temptatione etiam exitũ vt su
stinere possitis. Deũ quoq aptare si/
ue cõfirmare animos nostros ad om
ne opus bonũ: et operari in nobis ea
que sibi sunt placita: idem Apostol⁹
docet: Deus autem pacis qui eduxit
de tenebris pastorem magnũ ouium Heb.13.
in sanguine testamenti eterni iesum
christum: aptet vos in omni bono: fa
ciens in vobis quod placeat corã se.
Quod etiam thessalonicensibus vt
eueniat ita: precatur dicens: Ipse au
tem dominus iesus christus et de⁹ pa 2.thes.2.
ter noster qui dilexit nos: et dedit cõ
solationẽ eternã et spem bonã in gra
tia: exhortet corda vestra et cõfirmet
in omni opere et sermone bono.

Quod perpetuitas timoris domini nobis a domino conferatur: Ca. XVIII.

Ipsum deniq timorẽ dei quo
firmiter eum tenere possimus a
domino nobis infundi: Hiere/
mias propheta ex persona dei mani
feste testatur ita dicens: Et dabo eis Hiere.32
cor vnũ et viam vnã: vt timeant me
vniuersis diebus: et bene sit eis: et fi/
lijs eorum post eos: et faciam eis pactum
sempiternũ: et non desinam eis bene/
facere: et timorem meum dabo in cor/
da eorum vt non recedant a me. Eze/
chiel quoq: Et dabo eis cor nouum: Ezech.11
et spiritum nouũ tribuam in visceri/ et.36.
bus eorum: et auferã cor lapideum de
carne eorũ: et dabo eis cor carneum:
vt in preceptis meis ambulent: et iu/
dicia mea custodiant: faciantq ea: et

sint mihi in populum: et ego sim eis in deum.

Qꝫ initiuz voluntatis bone et consũmatio eius a domino sit: Ca. XIX.

Quibus manifestissime perdocemur et initiũ voluntatis bone nobis domino inspirãte cõcedi: cum aut per se: aut per exhortationẽ cuiuslibet hominis: aut per necessitatez nos ad salutis attrahit viam: et perfectionẽ virtutum ab eodez similiter condonari: nostrũ vero hoc esse: vt exhortationẽ auxiliũq̃ dei vel remissius vel enixius exequamur: et pro hoc nos vel remunerationẽ vel supplicia dignissima ꝓmereri: qꝛ eius dispensatiõi ac prouidẽtie circa nos benigne collate: vel neglexrimus vel studuimus nostre obedientie deuotione congruere. Qđ euidenter in deuteronomio aperteq̃ describit: Cum inquit introduxerit te dominus deus tuus in terrã quã possessurus ingrederis: et deleuerit gentes multas corã te: ethеuz et gergeseum et amorreum: chananeũ et pherezeũ: eueum et iebuseũ: septem gentes multo maioris numeri et robustiores te: tradideritq̃ eas tibi: ꝑcuties eos vsq̃ ad internetionẽ: nõ inibis cũ eis fedus: neq̃ sociabis cũ eis ꝯiugia. Qꝫ igit introducũtur in terrã repromissionis: qꝛ delent gẽtes multe corã eis: qꝛ tradunt in manus eoꝝ natiões maiorꝫ numeri: et robustiores q̃ ppl's israel: dei esse gratiã scriptura pronũciat. Utrꝫ aũt ꝑcutiat eas israel vsq̃ ad internetionẽ: an reseruet eas et parcat: et nõ ineat cũ eis fedus: et vtrũ nõ societ cum eis coniugia: an societ: ipoꝝ esse testat. Quo testimonio manifeste discernit: quid libero arbitrio: q̃d ve dispẽsationi vel quotidiano adiutorio dñi debeamus ascribere: et qꝛ diuine sit gr̃e prestare nobis prouẽtꝰ secundos atq̃ victoriaz: nostrũ vero esse vt ꝯcessa dei beneficia vel intentius vel segniꝰ exequamur. Quã rationẽ etiam illorũ cecorũ curatione satis euidẽter videmus expressã. Qꝫ enĩ transijt ante eos Iesus: diuine ꝓuidentie et dignationis est gratia. Qꝫ vociferantur et dicunt: Miserere nostri domine fili dauid: fidei ipoꝝ et credulitatis est opus. Qꝫ visum receperunt oculoꝝ: diuine miserationis ẽ munus. Qꝫ autẽ etiaz post perceptionem cuiuslibet muneris tam gratia dei q̃ ratio liberi arbitrij perseueret: leprosorũ quoq̃ decem qui pariter curati sunt: declarat exempluz. Ex q̃bus dum vnus per arbitrij sui bonũ: gratiaꝝ restituit actionẽ: dominꝰ nouem inquirens vnũq̃ collaudans: sollicitudinẽ adiutorij sui etiaz circa immemores beneficiorũ suoꝝ ingem retinere se monstrat. Hoc ipsũz enim visitationis sue donũ est: qꝛ vel suscipit et approbat gratũ: vel requirit ac reprehendit ingratos.

Qꝫ nihil in hoc mundo sine deo geratur: Ca. XX.

Credere tamen inconcussa fide nos ꝯuenit: nihil sine deo prorsus in hoc mũdo geri. Aut enĩ voluntate eius aut permissu agi vniuersa fatendũ ẽ: vt scz hec que bona sũt volũtate dei perfici auxilioq̃ credãtur: que aũt ꝯtraria sũt: permissu: cum pro nequicijs ac duricia cordis nostri deserens nos diuina ꝓtectio: diabolũ nobis vel ignominiosas corporis passiões patit dominari. Qđ etiam apostoli vocibus euidẽtissime ꝑdocemur dicentis: Propter qđ tradidit illos deus in passiones ignominie. Et iterũ: Quia nõ crediderunt deũ habere in noticia: tradidit illos deus in reprobũ sensum: vt faciãt ea que non conuenit. Ipe quoq̃ dominus per ꝓphetã ait: Et non audiuit populus vocem meã: et israel non intendit mihi. Propter qđ dimisi eos inquit ₛm adinuẽtiões cordis eorũ: ambulabũt in adinuentiõibus suis.

Deut. 7 · math. 20 · Luce. 17 · Roma. 1. · Ibidem. · Ps. 80.

Annotatio capitulorũ.

Obiectio ſuper liberi arbitrij poteſtate: Ca. XXI

Ermanus: Hoc teſtimoniũ ap
g tiſſime liberũ demonſtrat arbi
trium: quo dicitur: Si popu
lus meus audiſſet me: ⁊ non audiuit
Ps.80. populus meus vocem meã. Cũ eniz
dicit: Si audiſſet: oſtendit in poteſta
te illius fuiſſe vel acquieſcẽdi vel nõ
acquieſcẽdi indiciũ. Quomodo igi
tur non in nobis noſtra ſalus eſt col
locanda: cum ſit in nobis: vel audiẽ
di vel non audiẽdi facultas?

Reſponſio ꝙ liberum arbitrium noſtrũ adiutorio dñi ſemꝑ indigeat: Ca. XXII.

Afnutius: Acute quidez con
p ſideraſtis hoc quod dicit: Si
audiſſet me: ⁊ nõ attendiſtis
illum qui ad audientẽ vel non audiẽ
tem loquitur: nec illud quod ſequit:
Pro nihilo vtiq inimicos eius hu
miliaſſez: ⁊ ſuper tribulantes eos mi
ſiſſem manuz meam. Nemo igit hec
que protulimus vt nihil geri ſine do
mino ꝓbaremus: praua interꝑtatio
ne detorquens ad defenſionez liberi
arbitrij ita ꝯtemptet aſſumere: vt ab
homĩe gratiã dei prouiſionẽq quo
tidianã velit auferre per hoc ꝙ dici
tur: Et non audiuit populus meꝰ vo
cem meã. Et iteruz: Si populus meꝰ
Ibidem. audiſſet me: iſrael ſi in viis meis am
bulaſſet ⁊c. ſed reſpiciat ꝙ ſicut libe
ri arbitrij facultas populi inobedien
tia comprobat: ita quotidiana circa
eũ prouiſio dei clamantis quodam
modo ⁊ monẽtis oſtẽditur. Cũ eñi
dicit: Si populus meus audiſſet me:
priorem vtiq ſe locutũ eis euidẽter
oſtendit: qđ fieri a domino non ſolũ
per legem perſcriptã literis: verũ etiã
q̃tidianis monitis ſolet: ſm illđ qđ ꝑ
Eſaiã dicitur: Tota die expandi ma
Esa.65. nus meas ad populũ non credentez
mihi: ſed cõtradicentẽ. Utrũq ergo
poteſt hoc teſtimonio cõprobari qđ
dicit: Si populus meus audiſſet me:
iſrael ſi in viis meis ambulaſſet: pro
nihilo vtiq inimicos eorum humili
aſſem: ⁊ ſuper tribulantes eos miſiſ
ſem manũ meam. Nam ſicut liberuz
arbitriũ per inobedientiã populi de
monſtratur: ita diſpenſatio dei ⁊ au
xiliuz eius verſiculi ipſius initio de
claratur ac fine: cum ſe ⁊ priorem lo
cutũ fuiſſe teſtat: ⁊ poſtea inimicos
eius humiliaturũ ſi ab eodem fuiſſet
auditus. Nos eñi per hec que protu
limus non liberũ arbitriuz hominis
volumus ſubmouere: ſed huic adiu
toriũ ⁊ gratiaz dei per ſingulos dies
ac momẽta neceſſariã comprobare.
His epulis nos ſaginatos pafnutius
e ſua cella non tam alacres q̃ cõpun
ctos corde ante mediũ noctẽ emiſit:
hoc nobis precipuũ ſua collatiõe cõ
ferens: vt cum abrenunciationẽ pri
mã tota ṽtute ac diſciplina: ſm om
nia patruz inſtituta exequentes: per
eandem ſolam attingenda nobis ꝑ
fectionis culmina blandiremur: inci
peremus agnoſcere: necdũ nos cepiſ
ſe monachorũ faſtigia ſomniare: q̃p
pe qui de ſecunda abrenunciatione
parũ quid in cenobiis eruditi: tertiã
in qua omnis perfectio cõtinet: que
q illas inferiores duas multis mo
dis excedit: ne audiſſe quidẽ nos an
tea penitꝰ noſceremus.

Explicit collatio Abbatis pafnutij de tribus abrenunciationibus.

Incipit ãnotatio capitulorũ collationis Abbatis Danielis đ ꝯcupiſcẽtia carnis ⁊ ſpiritus.

Explicit ãnotatio capl̃orũ.

Incipit collatio Abbatis Danielis de concupiscẽtia carnis ꝛ spiritus.

De abbatis danielis ɔuersatione: Ca. I.

I Nter cetero
ros christiane philosophie viros: abbatez q̃z vidimꝰ Danielẽ: eq̃lez q̃dẽ in oĩ ꝟtutũ genere: his q̃ i eremo scythie ɔmanebãt: sꝫ peculiariꝰ grã hũilitatis ornatũ. Qui merito puritatꝭ ac mãsuetudĩs sue a btõ pafnutio solitudinis eiusdẽ ꝑsbytero: ꝛ q̃dẽ cũ multis iunior eẽt etate: in diaconij ꝑelectꝰ ẽ gradu. In tãtũ em̃ eidẽ beatꝰ pafnutiꝰ ꝟtutibꝰ ipiꝰ adgaudebat: vt quẽ vite meritꝭ sibi ꝛ grã parem nouerat: coeq̃re sibi etiã sacerdotij ordine festinaret: siq̃dẽ neq̃q̃ ferẽs i iferiore eũ misterio diutiꝰ imorari: optãsq̃ sibimet successorẽ dignissimũ ꝓuidere: supstes eũ ꝑsbyteralis gradus honore ꝓuexit. Qui tñ prioris hũilitatis ɔsuetudinẽ nõ omittẽs: nihil vnq̃ sibi illo ꝑsente de sublimioris ordinis collatõe donauit: sed sp abbate pafnutio spiritales hostias offerẽte: hic velut diaconus in prioris misterij ꝑmãsit officio. In quo tñ beatũ pafnutiũ cũ talis vir eẽt ac tãtus vt in multis etiã ꝑscientie gratiã possideret: hec spes substitutõis ꝛ electio valde fefellit. Nam nõ multo post tẽpore hũc quẽ sibi parauerat successorẽ: decessoreꝫ ꝑmisit ad deum.

Inq̃sitio vnde oriatur repẽtina cõmutatio mentiuꝫ ab ineffabili leticia in mestissimã aĩ deiectionẽ: Ca. II.

h Ic igiť beatꝰ daniel inq̃rẽtibꝰ nobis cur interdũ residẽtes in cellula tãta alacritate cordis: cũ ineffabili q̃dã gaudio ꝛ exuberãtia sacratissimoꝝ sensuũ redũdemꝰ: vt eã nõ dicã sermone ꝑcurrere: sed ne ipse quidẽ sensus occurrat: oratio q̃ꝫ pinguis emittat̃ ac ꝓmpta: ꝛ mẽs plena spiritalibꝰ fructibꝰ ꝑces suas efficaces ac leues etiã ꝑ soporẽ supplicãs ad deũ sentiat penetrare: ac rursum nullis existentibus causis tanta subito anxietate repleamur ꝛ irrationabili quodã merore: vt nõ solum nosmetipsos huiusmodi sensibꝰ arescere sẽtiamꝰ: verũ etiã horreat cella: sordeat lectio: ipa q̃ꝫ istabilis ac nutabũda quodammõ ebria ꝛ grauis emittatur oratio: ita vt ingemiscen-

tibus et conantibus nobis: ad directionem pristinam reduci mens nostra non possit: quanto que intentius fuerit reuocata: tanto vehementius ad discursus instabiles lubrico rapiatur excessu: et ita omni spiritali fructu reddatur effeta: vt nec desiderio regni celorum: nec metu gehenne: proposito ab hoc letali quodam somno valeat suscitari: ita respondit.

Responsio super proposita questione: Ca.III.

Tripertita nobis super hac quam dicitis sterilitate mentis tradita ratio est. Aut enim de negligentia nostra: aut de impugnatione diaboli: aut de dispensatione domini ac probatione descendit. Et de negligentia quidem: cum nostro vitio tepore precedente indifferenter nosmetipsos et remissius exhibemus: per quam desidiam noxijs cogitationibus pasti: terram cordis nostri spinas et tribulos facimus germinare: quibus in ea pullulantibus consequenter efficimur steriles: atque ab omni reddimur spiritali fructu et contemplatione deserti. De impugnatione vero diaboli: cum etiam bonis nonnunquam studijs deditos: callida subtilitate mentem nostram irrepens: vel ignorantes ab optimis intentionibus abstrahit vel inuitos.

Que dispensationis ac probationis dei duplex causa sit: Ca.IIII.

Dispensationis autem ac probationis domini duplex causa est. Prima vt paulisper ab ipso derelicti: et mentis nostre sentiamus infirmitatem: et nequaquam super precedente puritate cordis que nobis illius est visitatione donata: possimus extolli: probantesque nos ab eo derelictos: gemitibus nostris et industria illum leticie ac puritatis statum recuperare non posse intelligamus: et preteritam cordis alacritatem non nostro studio: sed illius dignatione nobis fuisse infusam: et presentem de ipsius rursum gratia et illuminatione esse poscendam. Secunda vero probationis est causa vt perseuerantia nostra vel mentis constantia et desiderium comprobetur: quaque intentione cordis et orationum instantia: discedentem nos visitationem sancti spiritus requiramus: manifestetur in nobis: ac pariter agnoscentes quanto labore amissum istud spiritale gaudium et puritatis leticia conquiratur: sollicitius inuentam custodire ac tenere attentius studeamus. Quodammodo enim negligentius custodiri solet: quicquid creditur facile posse reparari.

Quod studium et industria nostra nihil sine adiutorio dei preualeat: Ca.V

Ex que euidenter probatur gratiam dei ac misericordiam semper operari in nobis ea que bona sunt. Qua deserente nihil valere studium laborantis: et quantalibet annitentis industria sine ipsius iterum adiutorio statum pristinum recupare non posse: illudque iugiter in nobis impleri: Non volentis neque currentis sed miserentis est dei. Que gratia nonnunquam econtrario negligentes ac resolutos inspiratione hac qua dicitis sancta: et abundantia spiritalium cogitationum visitare non despicit: sed inspirat indignos: exuscitat dormientes: et illuminat obsessos ignorantie cecitate: clementerque nos arguit atque castigat: infundens se cordibus nostris vt vel sic de inertie somno compunctione ipsius instigati consurgere prouocemur. Denique frequenter etiam odoribus vltra omnem suauitatem compositionis humane: in his ipsis subito visitationibus adimplemur: ita vt mens hac oblectatione resoluta: in quendam spiritus rapiatur excessum: seque commorari obliuiscatur in carne. Ro.9.

Quod vtile nobis sit interdum a domino derelinqui: Ca.VI.

N tantū vero illum quē dixi/
mus abscessum: ꝛ vt ita loq̄r
desertionē dei: beatus dauid
vtilem esse cognouit: vt nequaq̄ ma
luerit orare ne a deo penitus in nul/
lo relinqueret: hoc eñ sciebat incon/
gruū esse vel sibi vel humane nature
ad quālibet peruenīēti perfectionē:
sed temperari eam potius deprecat⁹
Ps. 118 sit: dicens: Non me derelinquas vsq̄
quaq̄. Acsi diceret alijs vbis: Scio
q̄ derelinquere soleas vtiliter tuos
sanctos vt probes. Aliter eñ ab ad/
uersario temptari non possunt: nisi a
te paulisper fuerint derelicti: ꝛ ideo
nō rogo vt nūquā me derelinquas:
quia nō expedit mihi vt nō vel nicā
infirmitatē sentiens dicā: Bonū mi/
Ibidem. bi quia humiliasti me. vel exercitium
non habeā preliandi: qđ sine dubio
habere non potero: si mihi semp ꝛ in
dirupte coheserit protectio tua. Suf
fultū nāq̄ me tua defensione tempta
re diabolus nō audebit: illud obijci/
ens ꝛ exprobrās: Uel mihi vel tibi:
qđ aduersus athletas tuos solet ca/
lumniosa voce proferre: Nunq̄d gra
Job. 1. tis iob colit deū: nōne tu vallasti eū
ac domū eius: vniuersamq̄ substan/
tiam eius p circūitū: sed magis peto:
ne me vsq̄quaq̄ deseras. Qđ grece
μέχρι dicitur: mechri pros agantion: id est
πὸσμ vsq̄ ad nimietatem. Quantum eñ
ἀγα mihi vtile est si derelinquas me pau/
Τέιον lisper ad tempus vt desiderij mei cō/
stantia comprobetur: tantum noxiū
est si pro meritis ac delictis meis: ni/
miū me deserere volueris: quia nul/
la virtus humana si diutius in tem/
ptatōe: tuo deseratur auxilio: sua po
terit constantia perdurare: ꝛ non p
tinus aduersarij vel potentia vel fa/
ctione succumbere: nisi tuipse qui es
humanarū viriū conscius: ac lucta
minū moderator: non permiseris tē/
1. Co. 10 ptari nos super id qđ possumus: sed
feceris cum temptatione etiam exitū
vt sustinere possimus. Tale quidq̄ ī
Judicū libro sup exterminatiōe gē/
tiū spiritaliū que aduersant israeli:
mystice legimus designatū: He sunt
gētes quas dñs dereliquit vt erudi/ Judic. 3
ret in eis israelē: ꝛ haberent cōsuetu/
dinē cū hostibus pliandi. Et iterum
post pauca: Dimisitq̄ eos deus vt ī
ipsis experiretur israelem: vtrū audi/
rent mandata dñi que p̄ceperat pa/
tribus eoꝝ per manū moysi: an non.
Quā vtiq̄ pugnā nō inuidens de⁹
quieti israelis nec male eidē cōsulēs
sed sciens eē vtilissimā: reseruauit: vt
dū gentiū semper istarū impugnati/
one deprimit: nunquā se sentiat au/
xilio dñi nō egere: ꝛ ob id semp in ei⁹
meditatione ꝛ inuocatiōe persistēs:
nec inerti ocio dissoluat: nec bellan/
di vsum ꝛ exercitia virtutī amittat.
Frequēter eñ quos superare nō po
tuerunt aduersa: securitas ꝛ res pro/
spere colliserunt.

De vtilitate ei⁹ pugne quā apostol⁹ ponit ī colluctatione carnis ꝛ spūs: Ca. VII.

Hanc pugnam vtiliter nostris
q̄z mēbris insertā: etiā in apo/
stolo ita legimus: Caro enim Gal. 5.
concupiscit aduersus spiritū: spiritus
autē aduersus carnē. Hec aūt inuicē
aduersant sibi: vt non quecunq̄ vul
tis illa faciatis. Habes ꝛ hic pugnā
inuisceratā q̄dammodo corpi nr̄o:
dispensatiōe dñi pcuratā. Quicq̄d
eni generaliter ꝛ sine alicuius excep/
tione oībus inest: quid aliud iudica/
ri potest: nisi ipsi humane substantie
post ruinā primi hominis velut natu
raliter attributū: ꝛ qđ vniuersis con
genitū concretūq̄ dep̄hendit: quo/
modo nō credendū sit arbitrio domi
ni nō nocentis sed consulentis inser/
tum. Causam vero huius belli: id est
carnis ꝛ spiritus hanc esse describit:
At non inquit quecunq̄ vultis il/ Ibidem.
la faciatis. Ergo id qđ pcurauit de⁹
vt non posset a nobis impleri: id est:
vt non quecunq̄ volumus faciam⁹:
quid aliud si impleatur credi potest

eſſe ꝙ noxiũ. Et eſt quodãmodo vti
lis hec pugna diſpenſatione dei no/
bis inſerta: ⁊ ad meliorẽ nos ſtatum
prouocans atq̧ compellens: qua pu
gna ſublata proculdubio pax ecõtra
rio pernicioſa ſuccedet.

Interrogatio q̃d ſit qd i capitulo Apoſtoli poſt aduerſantes ſibi concupiſcentias carnis ⁊ ſpũs: tertia adijciatur voluntas: Ca. VIII.

Ermanus: Licet nobis q̃dam
g intellectus linee iam p̃lucere
videant̃: tñ q2 necduʒ poſſu/
mus apoſtoli ſententiã ad liquidum
peruidere: volumus hec nobis aper/
tius explanari. Tres eñ res hic indi
cari vident̃. Prima carnis aduerſ⁹
ſpiritũ pugna. Secũda: ſpiritus ad/
uerſus carnis concupiſcẽtiã. Tertia
volũtas noſtra que velut media po/
nitur: de q̃ dicit̃: vt nõ quecũq̧ vul
Gal. 5. tis illa faciatis. Sup qua re licet vt
dixi ſuſpitiones quaſdam ex his que
expoſita ſunt intelligẽtie colligam⁹:
volumus tamẽ quia ſe huiꝰ collati/
onis occaſio dedit: aliquid nobis lu
cidius diſputari.

Reſponſio de intellectu recte interrogantis: Ca. IX.

Aniel: Diſcernere diuiſiones
d ⁊ lineas queſtionũ: portio ĩtel
lectus eſt: ⁊ maxima pars intel
ligentie eſt ſcire ꝙ neſcis. Propter
Prou. 17. qd dicitur: Inſipiẽti interroganti ſa
pientia reputabitur: quia licet is qui
interrogat: vim ꝓpoſite queſtionis
ignoret: tamen quia prudenter inq̃/
rit: ⁊ qd non intelligebat intellexit:
hocipſũ illi reputat̃ ad ſapientiam:
eo ꝙ quid neſciret prudenter agno/
uit. Scdm diuiſioneʒ itaq̧ veſtram
tres res ab Apoſtolo nominari vi/
dentur: concupiſcentia carnis aduer
ſus ſpiritum: ⁊ ſpiritus aduerſus car
neʒ: quaꝝ aduerſus ſeinuicẽ pugna:
hanc videtur habere cauſam atq̧ ꝓ/
uentũ: vt ea que nolumus facere ne/
queamus. Quarta igit̃ ſupereſt cau
ſa quã minime vidiſtis vos: vt illud
ſcʒ qd volumus faciamus. Nunc er
go opus eſt nobis vt prius duarũ cõ
cupiſcentiarũ vim: id eſt carnis ⁊ ſpi
ritus agnoſcamus: ⁊ ita demũ q̃ vo/
luntas ſit noſtra: que inter vtranq̧
poſita eſt diſcutere valeamus: dein/
de quid poſſit voluntatis noſtre nõ
eſſe: ſimiliter diſcernamus.

Quod vocabulũ carnis nõ in vna ſignificatiõe ponatur: Ca. X.

Ocabulum carnis in ſcriptu/
v ris ſanctis multifarie legimuſ
nominari. Nam nõnunꝗ ſig/
nificat hominẽ integrum: id eſt: qui
ex corpore cõſtat ⁊ anima: vt ibi: Et Joh. 1.
verbũ caro factũ eſt. Et videbit om Luce. 3.
nis caro ſalutare dei noſtri. Nõnũ/
quã homines peccatores atq̧ carna
les: vt ibi: Non permanebit ſpirituſ
meus in hominibꝰ iſtis: eo ꝙ ſint ca/ Gen. 6.
ro. Interdum pro ĩpis peccatis po/
nitur: vt ibi: Uos autem non eſtis in Rom. 8.
carne ſed in ſpiritu. Et iterũ: Caro et 1. Cor. 15
ſanguis regnũ dei non poſſidebunt.
Deniq̧ ſeq̃t̃: Neq̧ corruptio ĩ cor/
ruptelam poſſidebit. Nonnũꝗ pro
agnatione ⁊ propinquitate: vt ibi:
Caro mea ⁊ oſſa mea vos. Et Apo/
ſtolus: Si quomodo in emulationẽ
inducam carnem meã: ⁊ ſaluos faci/
am aliquos ex illis. Querendũ ergo
nobis eſt: ſm quã ſignificationeʒ ex
his quattuor carnem hic debeamus
accipere. Manifeſtũ nanq̧ eſt ſcdm
illud: qd poſitũ eſt: Et verbum caro
factũ eſt. Uel illud: Et videbit oĩs
caro ſalutare dei: penitus ſtare non
poſſe: ſed neq̧ ſm illud qd dr: Non
permanebit ſpirituſ meus in hoĩbus
iſtis: eo ꝙ ſint caro: quia nõ ſicut ibi
abrupte de homine peccatore: ita et
hic ponit̃ caro: cũ dicit: Caro concu/
piſcit aduerſus ſpiritũ: ⁊ ſpiritus ad Gal. 5.
uerſus carnem. Neq̧ eñ de rebꝰ ſb/

ſtantialibus loquit̄:ſed de actualib⁹ que in vno eodem𝐪; homine: vel pa/riter vel ſingillatim cuȝ quadā tp̄is viciſſitudine ⁊ mutatiōe luctantur.

Quid in hoc loco caro ab Apoſtolo nomietur: ⁊ quid ſit ɔcupiſcētia ſpūs: Ca. XI

Qamobrē in hoc loco carnem non hominēȝ: id eſt: hominis ſubſtantiā: ſed voluntateȝ carnis ⁊ deſideria debemus peſſima accipere: ſicut nec ſpiritum quideȝ aliquā rem ſubſtantialeȝ: ſed anime deſideria bona ⁊ ſpūalia ſignificare ſentimus. Quē ſenſum idem beat⁹ Apoſtolus in ſuperioribus eiuſdem ſentētie euidēter exp̄ſſit: ita incipiēs: Dico autem: Spiritu ambulate ⁊ deſideria carnis nō perficietis. Caro eñ concupiſcit aduerſus ſpiritum: ſpiritus vero aduerſus carnem. Hec aūt inuicem aduerſantur ſibi: vt nō quecun𝐪; vultis illa faciatis. Que cum vtra𝐪; deſideria: id eſt carnis ⁊ ſpiritus in vno eodem𝐪; ſint homine. inteſtinū quotidie intra nos geritur bellum: dum concupiſcentia carnis que precipitāter fertur ad vitia: his que ad preſentē requiem pertinent: ⁊ tēporalib⁹ delitijs gaudet. Quibus econtra concupiſcentia ſpiritus aduerſata: ita deſiderat tota ſpiritalibus ſtudijs inherere: vt etiam neceſſarios carnis vſus optet excludere: ſic illis iugiter occupari feſtinās: vt nullā penitus fragilitati eius curam cupiat impertiri. Caro luxurijs ac libidine delectatur: ſpiritus ne ip̄is quidem naturalibus deſiderijs acquieſcit. Illa concupiſcit ſatiari ſomno: repleri cibo. Hic vigilijs et ieiunijs ita ſaginatur: vt ne ad ip̄m quidē neceſſariuȝ vite vſum ſomnū cibum𝐪; velit admittere. Illa cupit exuberare copijs vniuerſis: hic ne ip̄ius quideȝ āguſti panis quotidianā ſubſtātiam habere contentus eſt. Lauacris illa niteſcere ⁊ q̄tidianis adulantiū turmis appetit conſtipari. Hic ſqualore īacceſſibilis cremi paſcitur: cūctorum𝐪; mortaliū preſentiam perhorreſcit. Honoribus illa ⁊ laudib⁹ hominū confouet̄. Hic irrogatis ſibi contumelijs iniurijſ𝐪; letat̄.

Ibidem.

Que ſit volūtas noſtra que inter ɔcupiſcentiam carnis ⁊ ſpūs ponitur: Ca. XII.

Inter has igitur vtraſ𝐪; concupiſcentias: anime voluntas in meditullio quodā vituperabiliore conſiſtens: nec vitiorū flagitijs oblectatur: nec virtutum laboribus acquieſcit: ſic querens a paſſionibus carnalibus temperari: vt nequaquā velit dolores neceſſarios ſuſtinere: ſine quibus virtutes ſpiritus nequeunt poſſideri: abſ𝐪; caſtigatione carnis caſtimoniā cupiens corporis obtinere: ſine vigiliarum labore cordis acquirere puritateȝ: cum requie carnis ſpiritalibus virtutibus exuberare: abſ𝐪; vllius exaſperatione conuitij patientie gratiam poſſidere: humilitatem chriſti ſine honoris mūdi exercere iactura: religionis ſimplicitatem cuȝ ſeculi ambitiōe ſectari: chriſto cum hominū laude ac feruore ſeruire: diſtrictionē veritatis ſine cuiuſpiam vel tenui offenſione proferre. Poſtremo ſic vult futura conſequi bona: vt preſentia nō amittat. Que voluntas nun𝐪; nos ad perfectionē veram faceret peruenire: ſed in tepore quodam teterrimo collocaret: taleſ𝐪; faceret quales illi ſūt q̄ in Apocalypſi īcrepatōe dn̄i caſtigāt̄: Scio opa tua: q2 ne𝐪; calid⁹ es ne𝐪; frigidus: vtinaȝ frigid⁹ eēs aut calidus: nūc aūt q2 tepid⁹ es: incipiā te euomere ō ore meo: niſi hūc tepidiſſimū ſtatū altrinſec⁹ hec īſurgētia bella dirūperēt. Nā cū famulātes huic volūtati nr̄e: ad hāc remiſſionē voluerimus noſmetip̄os paululū relaxare: cōfeſtim aculei carnis inſurgūt: ſuiſ𝐪; nos vitijs ⁊ paſſiōib⁹ ſauciātes: ne/ *Apoc. 3.*

quaꝗ̃ in illa q̄ delectamur puritatis
qualitate stare ꝑmittunt: atq̃ ad illā
quā horrenus frigidā voluptatem:
plenāq̃ sentibus pertrahunt viam.
Rursus si spirit⁹ feruore succēsi opa
carnis volentes extinguere: sine vllo
respectu fragilitatꝭ hūane totos nos
metip̄os tēptauerimus ad īmodera/
ta virtutū studia cordis elatiōe con/
ferre: interpellans ībecillitas carnis
ab illa rep̄hensibili nimietate spirit⁹
reuocat ac retardat: et ita fit vt vtra/
q̃ ꝯcupiscētia tali collu ctatōe alter/
na sibimet repugnāte: aīe volūtas q̄
nec totā se carnalibus desiderijs de/
dere: nec virtutū vult laboribus de/
sudare: quodammō iusto moderami
ne temperet: dū hec inter vtraq̃ cō/
tentio: illā perniciosiorē excludens
anime voluntatē: vt quandā equita
tis librā ī stathera nostri corpis col/
locat: que spiritus carnisq̃ ꝯfinia iu/
sto discernit examīe: nec a dextris mē
tē spiritus ardore succensā: nec a le
ua carnē vitiorꝝ aculeis ꝓponderare
permittit. Duꝫ hec pugna quotidia/
nis dieb⁹ vtiliter exagitat in nobis:
ad illud quartū qđ nolum⁹ salubrit
venire cōpellimur: vt puritatē cor/
dis non ocio nec securitate: sꝫ iugi su
dore et contritione spiritus acquira/
mus: castitatēq̃ carnis districtis ie/
iunijs fame et siti ac vigilantia reten/
temus: directionē etiā cordis: lectio/
ne: vigilijs: oratione continua: et soli
tudinis squalore capiamus: patien/
tiā tribulationū exercitijs retētem⁹:
cū blasphemijs et opprobriorꝝ saturi
tate: nr̄o seruiamus auctori: verita
tē cū inuidia mūdi istius et inimici/
tijs si necesse fuerit exequamur: et ta/
li collu ctatione in nostro corpore mi
litante: ꝑtractis nob ab hac ignaua
securitate: atq̃ ad istū quē volumus
laborē ac virtutū studia ꝓuocatis:
equitas optime media retineat: et te
pidū nostre volūtatis arbitriū: hinc
spiritus feruor: illinc carnis gelidissi
mus rigor moderatissimo calore con
temperet: ac neq̃ ad effrenata vitia
mentē pertrahi concupiscentia spiri/
tus sinat: nec rursum ad virtutū irra
tionabiles appetitus: fragilitas car/
nis spiritū patiatur extolli: ne vel in
de omnigenū pullulent fomites viti/
orū: vel hinc elatio morbi principa
lis emergens: telo nos superbie grau
ore confodiat: sed pugne horū equa
libratio iuste succedens: sanam et mo
deratā inter vtraq̃ virtutū reseruet
viam: itinere regio docēs militē chri
sti semp incedere: atq̃ ita fit vt cum
pro tepore huius quā diximus igna
uissime voluntatis ꝓpensius mens
ad desideria carnis fuerit deuoluta:
spiritus concupiscētia refrenet: neq̄/
ꝗ̃ ea vitijs acquiescente teterrimis:
rursumq̃ si immoderato feruore per
excessum cordis ad impossibilia fue/
rit spiritus noster et inconsiderata ꝑ/
reptus: infirmitate carnis ad iustum
retrahat examen: et transcendēs vo
luntatis nostre tepidissimū statū: cō
modissima temperie planoq̃ trami/
te cū sudoris industria viā perfecti/
onis incedat. Simile quid etiā in il/
lius turris extructione legimus a do/
minio dispensatum in libro geneseos: Gen.11.
vbi linguarū oborta repente ꝯfusio:
sacrilegos ausus hominū nefādosq̃
compescuit. Permansisset enī etiam
ibi aduersus deū: imo aduersus eos
qui diuinā eius attemptare ceperāt
maiestatē consensus noxius: nisi eos
dispensatiōe dei repugnans inter se
diuersitas lingue per dissonantiā vo
cis in meliorē statū proficere compu
lisset: et quos ad excidiū sui animaue
rat perniciosa consensio: ad salutē re
uocasset bona vtilisq̃ discordia: inci
pientes scilicet humanā fragilitatē
intercedente diuisione sentire: quam
per noxiam cōspirationē elati antea
nesciebant.

De vtilitate cunctationis: que ex collu ctatione oritur carnis et spūs: Ca.XIII.

In tãtũ vero vtilis nob ex hu ius pugne diuerſitate cũcta tio naſcit: ⁊ ſalutaris ex hac concertatione dilatio: vt reſiſtẽte ſo liditate corporea: dum ab eorũ effe ctu que nequiter mente concipimus retardamur: nonnunq̃ in meliorem ſtatũ: ſeu penitudine ſubſequẽte: ſeu emendatione quadã que ſolet ꝑcra ſtinatione operis ⁊ recogitatione in teruenicnte deſcendere: corrigamur. Deniq; hos quos intelligim⁹ ad vo luntatũ ſuarũ deſideria perficiẽda: nullo carnis obſtaculo retardari: de mones ſcilicet ac ſpiritales nequici as: ⁊ quidem cum ſint de eminentio re angeloꝝ ordine deuoluti: deteſta biliores eſſe hominibus contempla mur: eo q̃ poſſibilitate eoꝝ deſiderijſ adiacente: id quod nequiter ſemel cõ ceperint: irreuocabili malo perficere non moreñt: quia ſicut eſt anim⁹ ve lox ad excogitandũ: ſic ad perficiẽdũ pernix ⁊ abſoluta ſubſtantia: ⁊ dum ſuppeditat eis ꝓna facilitas ea que voluerint peragendi: conceptum ma lum nulla intercedens deliberatio ſa lutaris emendat.

De inemendabili malicia ſpiritalium nequiciarum: Ca. XIIII.

Spiritalis nanq; ſubſtantia nec vlla carnis ſoliditate de uicta vt excuſationẽ exorte in ſe praue non recipit voluntatis: ita veniã malignitatis excludit: qꝛ nul la quemadmodũ nos ad peccanduꝫ impugnatione carnis extrinſecus la ceſſita eſt: ſed vitio ſolius male volũ tatis accẽſa: ⁊ ob hoc ſine venia pec catũ: ⁊ languor ſine remedio eſt. Si cut em̃ nulla ſollicitante terrena ma teria corruit: ita ne indulgentiã qui dem aut locum penitudinis obtinere poteſt. Quibus ex reb⁹ euidenẽ col ligitur: q̃ non ſolum noxia nõ ſit hec que contra ſe inuicem ſuſcitaẽ in no bis carnis ſpirituſq; contentio: verũ etiam multam conferat vtilitatem.

Quid nobis proſit carnis aduerſus ſpiritum concupi ſcentia: Ca. XV.

Primo q̃ deſidias ac negligen tias noſtras ſtatiꝫ arguit: ⁊ vt quidaꝫ diligentiſſimus peda gogus a diſtrictionis ⁊ diſcipline re ctitudine nunq̃ nos deuiare conce dens: ſi paululum quid ſecuritas no ſtra menſurã cõgrue ſeuetatis diſtri ctioniſq; exceſſerit: flagellis incẽtiuo ruꝫ ſtimulat confeſtim ⁊ increpat at q; ad competentẽ reuocat parcitatẽ. Secundo q̃ pro caſtimonie ac puri tatis integritate cum dei gratia con cedente: ita nos longo tempore geni tali pollutione viderimus imunes: vt ne ip̃a quidem ſimplici cõmotio ne carnis vlterius nos inquietandoſ eſſe credamus: ⁊ per hoc velut q̇ nõ geſtemus corruptelã carnis: in ſecre tis conſcientie noſtre fuerimus elati: ſuo nos rurſum ꝗuis quieto ac ſim plici viſitans fluxu humiliat ac retũ dit: noſq; homines eſſe ſtimulis ſuis ammonet. Quodãmodo em̃ cum in ceteris generibus vitiorũ ⁊ quidem grauioribus magiſq; noxijs indiffe rentius ſoleamus incurrere: nec tam facile in eoꝝ compũgamur admiſſu: in hoc peculiarius humiliaẽ conſciẽ tia noſtra: perq; hanc illuſioneꝫ ne glectaꝝ quoq; paſſionũ recordatio ne mordeẽ: euidenter ĩtelligens imũ dam ſe factaꝫ naturalibus incẽtiuis: que cũ eſſet immũdior ſpiritalib⁹ vi tijs ignorabat: ⁊ recurrens ꝓtin⁹ ad emendationẽ anterioris ignauie: cõ monetur pariter ne ſuper ſucceſſibus preterite puritatis debere cõfidere: quã ſe ꝑſpicit puſillũ quid declinan tẽ a domino perdidiſſe: nec poſſe hu ius purificationis donũ niſi per ſoli⁹ dei grãm poſſidere: docentibus nos q̇dãmõ ip̃ius rei expimentis: vt ſi in tegritatem cordis ꝑpetuo conſequi delectamur: humilitatis ſtudeamus

virtutē iugiter obtinere.

De incentiuis carnis quib⁹ vt humiliaremur graui⁹ tenemur: Ca.XVI.

b Uius igit̄ puritatis elationē perniciosiorē futurā cunctis scelleribus atq; flagitijs: et ob hāc nihil nos emolumenti consecuturos pro qualibet castitatis integritate: testanē ille virtutes quaꝝ superius fecimus mētionē: que cū nullas huiusmodi titillatiōes carnis habuisse credantur: ob solam cordis elationē perpetua ruina de sublimi celestiq; statione deiecte sunt. Essemus itaq; penitus absq; remedio tepidi: vtpote nō habentes indicem negligētie nostre: vel in corpore nostro aut in conscientijs proprijs insidentem: nec studeremus ad perfectionis peruenire feruorē: sed nec frugalitatis quidē districtionem vel continentiā teneremus: nisi nos hec titillatio carnis increscēs humiliaret atq; retūderet: aduersus spiritaliū q̄z vitiorū purgationē sollicitos redderet et intentos.

De eunuchorum tepore: Ca.XVII.

d Enicq; in his qui spadones sūt corpore: iccirco hunc aīe teporem plerūq; inesse deprehēdimus: quia velut soluti ab hac necessitate carnali: nec labore continentie corporalis: nec contritione cordis se estimant indigere: et hac securitate resoluti: nunq̄ perfectionē cordis: sed nec spiritaliū quidē vitioꝝ purgationem vel querere in veritate vel possidere festinā t. Qui status a carnali qualitate descendens efficit̄ aīalis: qui est proculdubio deterior grad⁹: ipse ē cū q̄ de frigido ad tepiduz trāsiens: detestabilior dn̄i voce signat̄.

Interrogatio quid intersit inter carnalem et animalez: Ca.XVIII.

g Ermanus: De vtilitate colluctationis que inter carnem et spiritū suscitatur: quantuz videt̄ nobis euidenter expressum est: ita vt eam ipsis quodāmodo manib⁹ nostris palpabilem factā esse credamus: et iccirco hanc quoq; rationez nobis similiter cupimus aperiri: quid intersit inter carnalē et aīalē virū: vel quēadmodū aīalis carnali possit esse deterior?

De triplici animaruz statu: Ca.XIX.

d Aniel: Scōm diffinitionē scripture tres sunt animarū stat⁹. Primus carnalis. Secūdus animalis. Tertius spiritalis. Quos in Apostolo ita legimus designari. Naz de carnali dicit̄: Lac vobis potū dedi non escam: necdū eī poteratis: sed nec adhuc quidē potestis: adhuc eīn estis carnales. Et iterū: Ubi eīn est inter vos zelus et contentio: nōne carnales estis? De animali q̄z aliter cōmemoratur: Animalis aūt homo nō percipit ea que sunt spiritus dei: stulticia eīn ē illi. De spiritali vero: Spiritalis aūt examinat oīa: ipse autē a nemine iudicat̄. Et iteꝝ: Uos autē qui spiritales estis instruite eos qui eiusmodi sūt in spiritu lenitatis. Itaq; festinandū est nobis vt cuz renūciantes desierimus esse carnales: id est a seculariū cepimus conuersatione seiungi: et ab illa manifesta carnis pollutione cessare: spiritalem sensuz protinus apprehendere tota virtute nitamur: ne forte blandientes nobis q̄ videmur s̄m exteriorē hominez huic renūciasse mundo: vel carnaliū fornicationū deseruisse contagia: tanq̄ qui summā perfectionē per hoc apprehenderimus: remissiores deinceps erga emūdationē ceteraꝝ passionū lētiores q; reddamur: et inter vtraq; detenti graduz spiritalis profectus assequi nequeam⁹: existimātes ad pfectionē nobis abunde sufficere: q̄ exteriore homine videamur de conuersatione mundi huius ac voluptatibus segre-

1.Cor.3. Ibidem. Eiusdē.2. Ibidem. Gal.6.

gari: vel q immunes sumus a corru ptela τ cõmixtione carnali: τ ita inuenti in illo tepido statu: qui deterrimus iudicatur: euomendos nos ex ore domini ẽm eius sententiã nouerimus: ita dicẽtis. Utinã calidus esses aut
Apoc. 3. frigidus: nũc autẽ tepidus es: τ incipiam te euomere ex ore meo. Nec immerito eos dominus quos iam viscerib9 receperat charitatis: noxios et tepefactos: cũ quadam conuulsione pectoris sui euomendos esse pronunciat: qui cum salutarem quodãmodo ei potuissent p̃bere substantiã: euelli ab eius visceribus maluerunt: tanto deteriores effecti illis qui nunq̃ ori domini illati sunt cibis: quãto id qd̃ nausea compellente proijcimus odibilius detestamur. Quicquid enĩ frigidũ est: etiam ore susceptũ vertitur in calorem: τ salutifera suauitate percipitur: qd̃ autem semel vitio teporis abiectũ est: non dicam labijs admouere: sed etiam eminus intueri sine ingenti horrore nõ possum9. Rectissime ergo pnunciatur esse deterior: q̃a facilius ad salutarẽ cõuersationem ac pfectionis fastigiũ carnalis quis: id est secularis vel gẽtilis accedit: q̃ is qui pfessus monachũ: nec tñ viam pfectionis arripiens ẽm regulam discipline: ab illo semel spiritali feruore segnis discessit. Ille nãq3 corpalib9 saltẽ vitijs hũiliatus atq3 ĩmundũ se sentiens cõtagione carnali: ad fontem vere purificationis ac pfectiõis culmen: quãq3 cõpunct9 accurrit: τ horrescens illũ in quo est infidelitatis gelidissimũ statũ: spũs ardore succẽs9 ad pfectionẽ facili9 cõuolabit. Nã qui semel vt diximus tepido exorsus initio monachi cepit abuti vocabulo: nec tamẽ humilitate ac feruore q̃ debuit: iter hui9 professionis arripuit: infectus semel hac miserabili lue τ ĩ ea quodãmodo resolut9: nec ex se vlterius perfecta sapere: nec alteri9 poterit monitis erudiri. Dicit enĩ ĩ corde suo ẽm illã sentẽtiã: Quia diues sum τ locuples τ nullius egeo. Cui il- Ibidem.
lud quoq3 qd̃ subsequitur consequẽter aptabitur: Tu autẽ es miser τ miserabilis: τ pauper τ cecus τ nudus: ĩ eo factus etiã seculari deterior: q: nec miserũ se nec cecũ ac nudũ aut emendatione dignũ: vel egere monitis alicuius aut institutiõe cognoscit: τ ob hoc nec exhortationem quidẽ vllam verbi salutaris admittit: non intelligens ipse monachi se nomine pregrauari ac deprimi opinione cunctorũ: qua dum creditur ab oĩbus sanctus: τ velut dei famulus colitur: necesse est vt in futuro vehemẽtiori iudicio penenq3 subdatur. Postrẽo q̃d diuti9 ĩmoramur ĩ his q̃ nobis experimẽto satis comperta sunt ac probata. Frequẽter enim vidimus de frigidis atq3 carnalib9: id ẽ de secularibus ac paganis: ad spiritalem peruenisse feruorem: de tepidis atq3 animalib9: omnino non vidimus. Quos etiam per pphetã ita legimus dominũ detestari: vt spiritalibus viris atq3 doctorib9 p̃cipiatur: vt ab eis monẽdis descendisq3 discedant: τ nequaq̃ velut in sterili atq3 ĩfructuosa terra noxijs q3 sentibus occupata: semen verbi salutaris expendant: sed vt contẽnentes eam: nouam potius excolant terram: id est erga paganos ac seculares omnẽ doctrine culturã ac verbi trãsferant salutaris instantiam: quod ita legitur: Hec dicit dominus viro iuda τ habitatorib9 hierusalẽ: Nouate nouale: τ nolite serere sup spinas. Hiere. 4.

De male abrenunciantib9: Ca. XX.

Deniq3 qd̃ pudet dicere ita plerosq3 abrenũciasse cõspicim9: vt nihil amplius immutasse de anterioribus vitijs ac morib9 cõprobentur: nisi ordinem tantũmodo atq3 habitum secularem. Nam τ acq̃rere pecunias gestiunt: q̃s nec añ possederũt: vel certe q̃s habuerũt retinere nõ desinunt: aut qd̃ est lugubrius

etiā amplificare deſiderant: ſub hoc
ꝑtextu: vel famulos ſemꝑ exinde vel
fratres alere ſe debere iuſtū eſſe ꝯten
dunt: vel certe obtentu congregādi
cetus reſeruant: quos velut abbates
inſtituere ſe poſſe ꝑſumūt. Qꝛ ſi ī ve
ritate viam ꝑfectionis inquirerent:
hoc potius tota virtute perficere ni/
terent̃: vt ſcꝫ exuti nō ſolū pecunijs:
ſed etiā affectionibus priſtinis ⁊ di/
ſtentionibꝰ vniuerſis: ſemetipſos ſin
gulares ac nudos ita ſub ſeniorū im/
perio collocarent: vt curā nō modo
alioꝝ nullā ſed ne ſui quidē gererēt.
E cōtrario aūt euenit: vt dū fratribꝰ
ꝑeſſe feſtinant: nūꝗ̄ ſeniorībꝰ ipſi ſbdā
cianẗ: ⁊ a ſupbia inchoantes dū īſti/
tuere cupiunt: nec diſcere ipſi nec age
re ea que ſunt deo agenda mereanẗ.
Quibus neceſſe eſt vt ſm ſaluatoris
ſententiā: ceci duces cecoꝝ effecti: pa
math.15 riter in foueā cadant. Cuius ſupbie
licet vnū ſit genus: duplex tamen eiꝰ
eſt ſpecies: Una que ſerietatē graui/
tatēqꝫ iugiter imitaẗ. Alia que effre/
nata libertate ī cachinnos fatuos ri/
ſuſqꝫ diſſoluiẗ. Et illa quidē tacitur
nitate congaudet: hec vero dedigna/
tur ſilentio coartari: nec confundiẗ
paſſim proloqui: etiā res incōgruas
⁊ ineptas: dū erubeſcit vel īferior ce
teris vel indoctior iudicari. Alia ob
elationem clericatus ambit officiuꝫ:
altera deſpicit: vtpote iudicans illū:
aut dignitati priſtine aut vite: ac na/
taliū ſuoꝝ meritis incongruū vel in/
dignuꝫ. Quarum que deterior pro/
nuncianda ſit: vniuſcuiuſqꝫ diſcutiat
ac ꝑpendat examen. Unuꝫ ſane atqꝫ
idem inobedientie genus eſt: vel pro
pter operationis inſtantiā: vel ꝓpter
ocij deſideriū ſenioris violare māda
tum: tanqꝫ diſpendioſuꝫ eſt ꝓ ſomno
qꝫ ꝓ vigilātia monaſterij ſtatuta cō/
uellere. Tantū deniqꝫ ē abbatꝭ trāſi
re ꝑceptū vt legas: quantū ſi contē/
nas vt dormias: nec aliꝰ ſuperbie fo/
mes eſt pro ieiunio fratrē ꝗ̄ pro refe
ctione contemnere: niſi ꝙ pernicioſi/
ora ⁊ a remedijs longinquiora ſunt
vitia que ſub ſpecie virtutū ⁊ imagi
ne ſpiritaliū reruꝫ videnẗ emergere:
ꝗ̄ illa que ex aperta carnali volupta
te gignūtur. Hec eñ velut palaꝫ ex/
poſiti ac manifeſti lāguores: ⁊ argu/
untur comminus ⁊ ſananẗ: illa xp̄o dū
ꝑtextu virtutū teguntur: incurata ꝑ/
durant: ⁊ deceptos quoſqꝫ periculo/
ſius faciunt ac deſperatiꝰ egrotare.

De his q̄ cōtēptis magnis occupanẗ in ꝑuis: Ca. XXI

Nam illud ridiculū qualiẗ ex/
primaẗ: ꝙ nōnullos poſt pri/
me renūciationis ardorē: quo
vel res familiares vel opes plurimas
ac militiam ſeculi relinquētes: ſemet/
ipſos ad monaſteria contulerūt: tan
to cernimus ſtudio in his que penitꝰ
abſcidi nō poſſunt: ⁊ que nequeunt
in hoc ordine non haberi: ꝗ̄uis ꝑua
viliaqꝫ ſint: eſſe deuinctos: vt horuꝫ
cura priſtinarū oīm facultatuꝫ ſupe/
ret paſſionē. Quibus profecto non
magne ꝓderit maiores opes ac ſub/
ſtantias contempſiſſe: quia affectus
carū ob quos ille contempte ſunt: in
res paruas atqꝫ exiguas tranſtulerīt.
Naꝫ vitiū cupiditatis ⁊ auaricie qđ
erga ſpecies ꝑcioſas exercere nō poſ/
ſunt: circa viliores materias retinen
tes: non abſcidiſſe ſed immutaſſe ꝓ/
bāt priſtinam paſſionem. Nā nimia
deuincti diligētia erga curā pſiathij:
ſportelle: ſagelli: codicis: matte aliaꝝ
qꝫ ſimiliū rerum ꝗ̄uis viliſſimarum:
eadem tamen qua antea libidine de/
tinentur. Que etiam tanta emulati/
one cuſtodiunt atqꝫ defendunt: vt ꝓ
ipſis aduerſus fratrē cōmoueri: atqꝫ
litigare qđ etiam turpius eſt: non pu
deat. In quibꝰ adhuc egritudine cu/
piditatis priſtine laborātes: hec ea/
deꝫ que vſus corporis poſſidere mo
nachū vel neceſſitas cogit: hi ſm nu
merū menſuramqꝫ cōmunē non ſunt
habere cōtenti: in hoc quoqꝫ ſui cor/
dis auariciam deſignantes: cum vel

ea quibus vti necesse est: ppensi⁹ stu dent habere q̄ ceteri: vel excedentes diligentie modũ: peculiarius ea attẽ tius q̄ custodiunt: ⁊ ab alioꝝ contre/ ctatione defendũt: que vniuersis fra tribus debent esse cõmunia: quasi ve ro differentia tantũmodo metalloꝝ ⁊ non ipa passio cupiditatis habea/ tur innoxia: ⁊ cũ pro reb⁹ quidẽ ma/ gnis irasci non liceat: pro vilioribus vero hoc ipm̄ fecisse sine culpa sit: et nõ iccirco preciosiores abiecerimus materias: vt facilius discerenus vi/ liora contemnere. Quid eñi differt: vtrũ quis perturbationẽ cupiditatꝭ erga opes amplas atq̄ magnificas: an erga viliores exerceat species: ni/ si q̄ in eo reprehensibilior iudicãd⁹ est: q̄ qui maxima spreuerit: in mini/ mis obligetur. Ideo perfectionẽ cor dis abrenunciatio ista non obtinet: quia cũ censum habeat pauperis: nõ abijcit diuitis voluntatem.

Explicit collatio Abbatis Danielis de concupiscẽtia carnis ⁊ spiritus.

Incipit ãnotatio capitulo/ rũ collationis Serapionis abbatis de octo principali/ bus vitijs.

Explicit annotatio capl'oꝝ.

Incipit collatio Serapionis ꝺ octo pricipalib' vitijs.

De aduētu Cassiani ad abbatis Serapionis cellā: et inquisitione de generibus ꝛ impugnatione vitiorum: Ca.I.

In illo cetu antiquissimoꝝ senū fuit vir nomīe serapion apprime gratia discretionis ornatus: cuius collationē operepciū reor literis tradere. Ambientibus eñ nobis vt de impugnatione vitioꝝ aliqua disputaret: quibus origines eorū ꝛ cause manifesti' panderent: ita exorsus est:

Narratio abbatis Serapionis de octo principalibus vitijs: Ca.II.

Octo sunt principalia vitia que humanū infestant genus: id ē primuȝ gastrimagia qꝺ sonat ventris ingluuies. Secūdū fornicatio. Tertiū philargyria: id ē auaricia siue amor pecūie. Quartū ira. Quintum tristicia. Sextū acidia: id est anxietas siue tediū cordis. Septimum cenodoxia: id est iactantia seu vana gloria. Octauū superbia.

De duobus vitiorū generibus: ꝛ efficientia eorū quadripertita: Ca.III.

Horum igiƭ vitioꝝ genera sūt duo. Aut eñ naturalia sunt: vt gastrimargia: aut extra naturā: vt philargyria. Efficientia xo quadripertita est. Quedam eñ sine actione carnali consūmari non possunt: vt ē gastrimargia ꝛ fornicatio: quedā vero etiam sine vlla corporꝫ actione complentur: vt est superbia ꝛ cenodoxia: nonnulla cōmotionis sue causas extrinsecus accipiunt: vt est philargyria ꝛ ira. Alia vero intestinis motibus excitantur: vt est acidia ꝛ tristicia.

Recapitulatio ꝺ gastrimargię ꝛ fornicatiōis passiōe: ꝛ curatione earū: Ca.IIII.

Et vt hec eadem disputatione quantū possumus non solum breui: sed etiaȝ scripturarū testimonijs manifestiora reddam': gastrimargia ꝛ fornicatio cum naturaliter nobis insint: nā nonnunꝗ etiā sine vllo anime incitamēto: solius instigatione ac pruritu carnis oriunƭ: materia tamen vt consūmentur egēt extrinsecus: ꝛ ita in effectū corporali actiōe perueniūt. Unusquisꝗ eñ temptatur propria concupiscentia: deinde concupiscentia cum fuerit cōcepta: pariet peccatū. Peccatum vero cū fuerit consūmatū generat mortem. Iacō.1. Nam nec primus adam per gastrimargiā decipi potuit nisi esce materiam habens in promptu: abus' ea fuisset illicite: nec secūdus sine cuiusdam materie illicitatione temptaƭ: cum dicitur ei: Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiant. matth.4. Fornicatio q̄ȝ ꝗ non nisi per corpus perficiatur omnibus patet: ita de hoc spiritu dicente deo ad beatū iob: Et virtus ei' in lumbis: ꝛ potestas eius sup vmbilicū ventris. Iob.40. Ideoꝗ hec specialiter duo que ministerio carnis explenƭ: extra illā spiritalē aīe curā egent peculiarius etiā ꝯtinentia corpali. Si quidē ad retūdendos hoꝝ stimulos nō sufficit mentis intentio: vt nōnū ꝙ solet aduersus irā seu tristiciā ceterasꝗ fieri passiōes: quas etiā sine vlla carnis afflictione sola nouit expugnare mentis industria: nisi etiā castigatio corporalis accesserit: q̄ ieiunijs: vigilijs ꝛ operis contritiōe perficiƭ: hisꝗ fuerit remotio localis adiuncta: quia sicut amboꝝ vitiorū est

anime ⁊ corpis generant̄: ita supari
nisi vtriusq; labore nō poterunt. Et
licet beatus Ap̄l'us omnia vitia ge/
Gal. 5. neraliter ꝓnūciauerit esse carnalia:
siquidē inimicitias ⁊ iras atq; here/
ses inter cetera carnis opera numera
uerit: nos tamē ad illoꝝ curationes
atq; naturas diligētius colligēdas:
duplici ea diuisiōe distinguim⁹. Naȝ
ex his quedā dicimus esse carnalia:
quedā vero spiritualia: ⁊ illa quidē
carnalia que specialiter ad fotū ⁊ ad
sensum pertinent carnis: quibus illa
ita delectat̄ ac pascitur: vt etiam q̄e
tas incitet mentes: inuitasq; eas nō/
nunq̄ ꝑtrahat ad sue voluntatis as/
sensum. De quibus beatus Aposto/
Eph. 2. lus: In quibus ait: et nos omnes ali/
quando conuersati sumus in deside/
rijs carnis nostre: facientes volunta
tem carnis ⁊ cogitationū: ⁊ eramus
natura filij ire sicut ⁊ ceteri. Spirita
lia vero dicimus que instinctu ani/
me solius orta: non solum nihil vo/
luptatis cōferunt carni: sed etiā gra/
uissimis eā languorib⁹ afficiētia: mi/
serrime iocunditatis pastu animā tā
tum nutriunt egrotantem. Et iccirco
hec quidem simplici cordis indigent
medicina: que autē carnalia sunt nō
nisi duplici quēadmoduȝ dixim⁹ ad
sanitatem curatione ꝑueniunt. Un/
de puritatē studentibus: plurimū cō
fert: vt harū naturaliū passionuȝ ip/
sas materias sibi primit⁹ subtrahāt:
quibus potest vel occasio vel recor/
datio earundem passionū egrotanti
adhuc anime generari. Necesse ē enī
vt morbo duplici: duplex adhibeat̄
curatio. Nam corpori ne concupiscē
tia in effectum temptet prorumpere:
necessario effigies ⁊ materia illiciēs
subtrahenda est: ⁊ anime nihilomin⁹
ne eā vel cogitatione concipiat: attē
tior meditatio scripturarū: ⁊ sollici/
tudo peruigil ac remotio solitudinis
apponēda. In ceteris autē vitijs hu
mana consortia nihil obsunt: quinim
mo etiaȝ plurimū conferunt his qui

carere eis in veritate desiderant: q̄a
frequentia hominū magis arguunt̄:
⁊ dum lacessita crebrius manifestan
tur: celeri medicina perueniūt ad sa/
lutem.

Quomodo domin⁹ noster solus absq; peccato temptatus sit: Ca. V.

Deoq; dominus noster iesus
christus cum apostoli ꝓnū/
cietur sententia temptat⁹ fu/ Heb. 4.
isse per omnia s̄m similitudinē nr̄aȝ:
dicitur tamen absq; peccato: id ē abs
q; huius passionis contagio: nequa
q̄ scilicet aculeos concupiscentie car
nalis exꝑt⁹: quib⁹ nos necesse ē etiā
ignorantes inuitosq; compungi: q̄p/
pe cui nulla inerat similitudo semina
tionis vel conceptionis humane: ita
rationē conceptus eius archangelo
nunciante: Spiritussanctus superue- Luc. 1.
niet in te: ⁊ virtus altissimi obūbra/
bit tibi. Ideoq; ⁊ quod nascet̄ ex te
sanctū: vocabitur filius dei.

De ratione temptationis q̄ a diabolo temptatus ē dominus: Ca. VI.

N illis enī passiōib⁹ etiā ip̄e tē
ptari debuit: ī corruptā imagi
nē dei ac silitudinē possidēs: ī q̄b⁹ ⁊
adā tēptat⁹ ē: cū adhuc ī illa īuiola/
ta dei imagine ꝑduraret: h̄ ē gastri/
margia: cenodoxia: supbia: n̄ in q̄b⁹
post p̄uaricationeȝ mādati imagine
dei ac silitudine violata: suo iā vitio
deuolut⁹ īuolut̄. Gastrimargia nā
q; ē q̄ int̄dicti ligni p̄sumit eduliuȝ.
cenodoxia q̄ d̄r: Apient̄ ocl'i vr̄i. sup Gen. 3.
bia q̄ d̄r: Eritis sicut dij sciētes bonū Ibidem.
⁊ malū. In his trib⁹ vitijs etiā dn̄m
saluatorē legim⁹ fuisse tēptatū. Ga/
strimargia: cū dicit̄ ei a diabolo: Dic matth. 4
vt lapides isti panes fiant. Cenodo/
xia: Si fili⁹ dī es: mitte te deorsū. Su Ibidem.
ꝑbia: cū ōn̄dēs illi oīa regna mundi
⁊ eoꝝ gloriaȝ: dicit: Hec oīa tibi da/
bo si cadens adoraueris me: vt ijsdē Ibidem.
q̄b⁹ ille tēptationū lineis ē appetit⁹:

nos q̄ʒ quemadmodū temptatorem
vincere deberemus suo doceret exem
plo. Ideoq̄ȝ ⁊ ille adam dicit̄: ⁊ iste
adam: Ille primus ad ruinā ⁊ mor/
tem: Hic primus ad resurrectioneʒ ⁊
vitam. Per illū omne genus homi/
nū condemnat̄: per istū omne genus
hominū liberatur. Ille de rudi atq̄ȝ
intacta fingitur terra. Hic de maria
virgine procreatur. Huiꝰ ergo vt su
scipere eū tēptatiōes oportuit: ita ex/
cedere necessariū non fuit. Nec enim
qui gastrimargiā vicerat: poterat for
nicatione temptari: que ex illius abū
dantia ac radice procedit: qua ne il/
le quidem primus adam fuisset elisꝰ:
nisi ante genitricē eius passionē: dece
ptus illecebris diaboli recepisset. Et
ob hoc filius dei non absolute in car
ne peccati venisse dicit̄: sed in simili
tudine carnis peccati: quia cuʒ esset
in eo vera caro mādu cans scilicet et
bibens ⁊ dormiens: clauorū q̄ʒ con/
fixionē in veritate suscipiens: pecca/
tū eius qd̄ preuaricatione contraxit
verum non habuit sed imaginariuʒ.
Non eū ignitos aculeos concupiscē
tie carnalis expertus est: qui etiā no/
lentibus nobis natura iam ammini/
strante consurgunt: sed huius quan/
dam similitudinē: naturā participan
do suscepit. Nam cū omnia que offi/
cij nostri sunt in veritate compleret:
⁊ vniuersas infirmitates gestaret hu
manas: ꝯsequēter huic q̄ʒ passiōi pu
tatus est subiacere: vt per has infir/
mitates etiā conditionē huius q̄ʒ vi
tij atq̄ȝ peccati videretur in sua carne
portare. Deniq̄ȝ in his eū tantūmo/
do vitijs diabolus tēptat: in quibus
etiam illū primū deceperat: conijciēs
hunc q̄ʒ velut hominē similiter in ce/
teris illudenduʒ: si eum in illis quibꝰ
priorem deiecerat sensisset elisū. Ve/
rum et ꝟm iam morbū qui de radice
principalis vitij pullularat: ꝓmo cer
tamine confutans inferre non potu/
it. Videbat eū nullatenus eum initi/
alem causam egritudinis huius susce
pisse: eratq̄ȝ superfluum sperari ab eo
fructū peccati: cuius eum semina vel
radices nullo modo recepisse cerne/
bat. Licet ꝟm Lucā qui postremā tē
ptationē illaʒ ponit: qua dicitur: Si Luce.4.
filius dei es mitte te deorsum: hec su
perbie passio possit intelligi: ita vt il/
la superior quā mattheus tertiaʒ po
nit: in qua iuxta predictū lucam euā/
gelistam omnia ei regna mundi ī pū
cto temporis ostendens diabolus re
promittit: accipiatur passio philargy
rie: q̄ scilicet post gastrimargie victo
riam fornicatione eum temptare nō
preualens: ad philargyriā transierit:
quā radiceʒ maloꝝ omniū nouerat:
in qua iterum superatus: nullū ei vi/
tium ex his que sequebantur eam au
sus est ingerere: quippe que nouerat
ō eius radice ac fomite pullulare: ad
extremā superbie transierit passionē:
qua nouerat etiam perfectos quosq̄ȝ
deuictis omnibus vitijs posse pulsa/
ri: qua etiam vel seipm̄ cū esset vt lu
cifer: vel complures alios absq̄ȝ vllo
incitamento precedentiū passionuʒ
de celestibꝰ meminerat corruisse. Iux
hūc ergo quē prediximus ordineʒ q̄
ab euangelista luca describitur: etiaʒ
ip̄a illa illicitatio ⁊ figura temptati/
onū quibus vel illum primū vl' istuʒ
ꝟm adam callidissimus aggredit̄ ini
micus: elegantissime cōgruit. Illi nā
q̄ȝ dicit: Aperient̄ oculi vestri. huic Gen.3.
ostendit omnia regna mundi ⁊ glo/
riam eorū. Ibi dicit: Eritis sicut dij.
hic dicit: Si filius dei es.

De consūmatione cenodo/xię ⁊ supbię sine ministerio corporali: Ca.VII.

E vt de efficientijs ceterarum
q̄ʒ passionū quarū rationē in/
teracdere nos expositio gastri/
margie vel dn̄ice tēptatiōis necario
cōpulit: eodem q̄ proposueramus or
dine differamus. Cenodoxia atq̄ȝ su
perbia etiam sine vllo consūmari so/
lēt ministerio corporali. In quo eū

egent actione carnali: que pro concu piscentia & voluntate sola conquirē de laudis: & humane glorie cōsequē de: abunde ruinā generant anime ca ptiuate. Aut quem effectum habuit corporalem predicti luciferi illi⁹ an tiqua superbia: nisi q eam tantūmo do animo & cogitatione concepit: ita propheta commemorante: Qui dice
Esa.14. bas in corde tuo: In celuz ↄscendā: super astra dei ponam soliū meū: as cendam super altitudinem nubium: ero similis altissimo. Qui sicut hui⁹ superbie neminē habuit incentorez: ita ei consummationē criminis ruine q perpetue cogitatio sola pfecit: eq dem cum affectate tyrannidis nulla fuerint opera subsecuta.

De philargyria q extra naturam sit: & qd intersit inter ipam & naturalia vitia: Ca. VIII.

Philargyria & ira licet non sint vnius nature: nam prior extra naturam est: sequens vero ori ginale videtur in nobis seminarium possidere: simili tamen oriuntur mo do: extrinsecus siquidem causas cō motiōis plerumq concipiunt. Etem frequenter hi qui adhuc infirmiores sunt: vel irritatōe: vel instinctu quo rundam: in hec se corruisse vitia con queruntur: ac precipitatos se vel ad iracundiam: vel ad philargyriaz ali orum prouocatōe causantur. Qr ex tra naturam sit philargyria: hinc liq do peruidetur: quia nec originale p batur in nobis habere principiū: nec de materia concipitur que pertingit ad anime vel carnis participationē: viteq substantiaz. Nihil enī ad vsū ac necessitatē nature cōmunis preter escam quotidianā ac potum certum est peruenire: Relique vero vniuerse materie quātolibet studio atq amo re seruent: alieni tamē ab humana in digentia etiā vsu vite ipsius appro bant: ideoq hoc velut extra naturā existens: non nisi tepidos ac male fū datos monachos pulsat. Que autez naturalia sunt: etiā pbatissimos mo nachoz equidem in solitudine com morantes attēptare non desinūt. Et intantū hoc verissimū comprobat: vt etiaz gentes nōnullas ab hac pas sione: id est philargyria liberas omī modis agnoscam⁹: quia nequaq vi tij huius egritudinē vsu & consuetu dine receperunt. Illū quoq priorez mundū qui ante diluuiū fuit: diutissi me concupiscentie huius rabiem cre dimus ignorasse. Que etiaz in vno quoq nostrū recte abrenunciante: si ne vllo labore probatur extingui: cū scilicet vniuersis quis facultatib⁹ ab iecti: ita expetierit cenobij disciplinā vt ex eis ne vnū quidem denariuz si bimet superesse patiat. Cuius rei te stes multa hominū milia possum⁹ i uenire: qui cum sub momento breuis simo dispersis omnibus substātijs su is: ita hanc eradicauerunt passionē: vt ne tenuiter quidē ab ea pulsentur vlterius: nihilominus omni tempo re contra gastrimargiā pugnantes: nisi ingenti circūspectione cordis: et abstinētia corporis dimicauerint: se curi esse non possunt.

De ira atq tristicia q inter accidentia vitia plerūq inueniantur: Ca. IX

Tristicia & acidia nulla queād modū supiora dirim⁹ accedē te extrinsec⁹ puocatiōe gene rari solent. Nā solitarios qz & in ere mo constitutos: nulliq humano cō mixtos ↄsortio: frequenter atq ama rissime vexare noscūtur: qd ēe verissimū quisq cū fuerit in solitudine cō moratus: & pugnas hominis interio ris expertus: ipis experimentis per facile comprobabit.

De sexvitiorū concordia: & duorum ab eis dissidentiū cognatione: Ca. X.

Et igit͂ octo vitia licet diu͂sos
b ortus ac dissimiles efficiẽtias
habeant: sex tamẽ priora: id ẽ
gastrimargia: fornicatio: philargyria:
ira: tristicia: acidia: quadã inter se co
gnatione: ⁊ vt ita dixerim concate/
natione connexa sunt: ita vt prioris
exuberãtia: sequẽti efficiat͂ exordiũ.
Nã de abundantia gastrimargie: for
nicationẽ: de fornicatione philargy/
riã: de philargyria irã: de ira tristi/
ciã: de tristicia acidiã necesse est pul
lulare: ideoq̃ simili cõtra hec modo
atq̃ eadẽ ratione pugnandũ est: ⁊ a
p̃cedentibus semp̃ aduersus sequen/
tes oportet nos inire certamina. Fa
cilius em̃ cuiuslibet arboris noxia la
titudo ac p̃ceritas exarescit: si antea
radices eius quibus înitit͂ vel nuda/
te fuerint vel succise. Et infestantes
humores aquarũ continuo siccabun
tur: cũ generator earũ fons ac proflu
entes vene: sollerti industria fuerint
obturate. Quã obrẽ vt acidia vinca
tur: ante tristicia superanda est: vt tri
sticia p̃pellat͂: ira prius est extrudẽ/
da: vt extinguat͂ ira: philargyria cal/
cãda ẽ: vt euellat͂ philargyria forni/
catio compescenda est: vt fornicatio
subtrahat͂: gastrimargie vitiũ est ca/
stigandũ. Residua vero duo: id ẽ ce/
nodoxia ⁊ superbia: sibi quidẽ simili
ter illa qua de superioribus vitijs di
ximus ratione iungunt͂: ita vt incre
mentũ prioris: ortus efficiat͂ alteri⁹.
Cenodoxie em̃ exuberantia: superbie
fomitẽ parit. Sed ab illis sex priori/
bus vitijs penitus dissident: nec simi
li cũ eis societate federant͂. Siq̃dẽ
non solũ nullam ex illis occasionem
sue generationis accipiunt: sed etiã
contrario modo atq̃ ordine suscitan
tur. Nã illis euulsis hec vehementi⁹
fructificant: ⁊ illorũ morte viuatius
pullulant atq̃ succrescunt. Unde eti
am diuerso modo ab his duobus vi/
tijs impugnamur. In vnumquodq̃
em̃ illorũ sex vitiorũ tunc incidimus:
cũ a p̃cedentibus eorũ fuerimus elisi:
in hec vero duo: victores ⁊ maxime
post triumphos periclitamur incur/
rere. Omnia igit͂ vitia queadmodũ
incremento p̃cedentiũ generant͂: ita
illorũ diminutione purgant͂. Et hac
ratione vt superbia possit explodi: ce
nodoxia est p̃focanda. Et ita semper
prioribus superatis sequentia conq̃/
escẽt: ⁊ extinctiõe p̃cedentiũ: residue
passiones absq̃ labore marcescẽt. Et
licet hec que p̃diximus octo vitia: il
la qua cõmemorauim⁹ rõne inuicẽ
sibi cõnexa atq̃ pmixta sint: speciali⁹ phil. 4.
tñ in q̃ttuor cõiugatiões ⁊ copulas
diuidũtur. Gastrimargie nãq̃ forni
catio peculiari ꝯsortio federat͂: phi/
largyrie ira: tristicie acidia: cenodo/
xie superbia familiariter ꝯiugat͂.

De origine ⁊ qualitate vni/uscuiusq̃ vitij: Ca. XI.

Et vt singillatĩ nũc de vniuſ/
c cuiusq̃ vitij generib⁹ dispute/
mus: gastrimargie genera sũt
tria. Primũ qd̃ ad refectionẽ perur
get monachũ ante horã statutã ac le
gitimã festinare. Scd̃m qd̃ expletiõe
ventris: ⁊ quarũlibet escarũ voraci/
tate letat͂. Tertium qd̃ accuratiores
ac delicatissimos desiderat cibos.
Que tria non leui dispendio mona/
chũ feriũt: nisi ab oĩbus istis pari stu
dio atq̃ obseruãtia semetip̃m expedi Eccl. 38
re contenderit. Nã queadmodũ ab/
solutio ieiunij ante horã canonicam
nullatenus p̃sumenda est: ita ⁊ ven/ 1 Cor. 7
tris ingluuies ⁊ escarũ sumptuosa at
q̃ exquisita p̃paratio similiter ampu
tãda. Ex his em̃ tribus causis diuer/
se ac pessime valitudines aĩe p̃creã/
tur. Nã de prima monasterij odium Num. 5.
gignitur: atq̃ exinde horror: ⁊ into/
lerantia eiusdẽ concrescit habitacu/
li: quam sine dubio mox discessio aut
fuga velocissima subsequet͂. De secũ
da igniti luxurie ⁊ libidinis aculei su Col. 3.
scitantur. Tertia etiã inextricabiles
philargyrie laqueos nectit ceruicib⁹
captiuorũ: nec aliq̃ñ monachũ sinit p Eph. 5.

fecta christi nuditate fundari. Cui⁹
nobis passiōis īesse vestigia: isto q̄z
deꝑhēdim⁹ indicio: cū forte ad refe/
ctionē detēti ab aliq̄ fratꝝ: ꝯtēti nō
sum⁹ eo sapore cibos sumere: q̄ ab ex/
hibēte ꝯditi sūt: sed q̄ddam supfūdi
eis vel adijci: īportuna atq̄ effrena
ta poscim⁹ libertate. Q̄d fieri penit⁹
nō oportet: trib⁹ de causis. Primo:
q2 mēs monachi sp debet in oī tole/
rantie ac parcitatis exercitatiōe ver
Phil. 4. sari: ⁊ ꝫm Aplm discere in q̄bus est
sufficiēs esse. Nullaten⁹ eni̅ poterit:
vel occulta vł maiora corpis deside
ria refrenare: quisq̄ degustatiōe mo
dice insuauitatis offensus: ne ad mo
mentū quidē delitias gutturis sui va
luerit castigare. Scdo q̄ nonnunq̄
euenit vt ad horā desit illa spēs que
postulat̄ a nob̄: ⁊ verecūdiā necita/
ti vel frugalitati suscipiētis īcutim⁹:
publicātes scz pauptatē eius quā so
li d̄o cognitā eē maluerat. Tertio q̄
interdū solet sapor ille quē nos adij
ci poscimus alijs displicere: ⁊ inueni
mur iniuriā multꝫ (dū nostre gule ac
d̄siderio satisfacere cupim⁹) irrogare:
ꝓpter q̄d oīmodis hec in nobis ē ca
stigāda libertas. Fornicatiōis gene
ra sunt tria. Primū q̄d p cōmixtio/
nē sexus vtriusq̄ pficitur. Scdm q̄d
Gen. 38 absq̄ femineo tactu: ꝓp q̄ her patriar
che iude fili⁹ a dn̄o pcussus legit̄: q̄d
in scripturis sanctis īmūdicia nūcu/
1. Cor. 7 pat̄: sup q̄ Apls: Dico aūt innuptis
⁊ viduis: bonū est illis si sic pmanse/
rint sicut ⁊ ego: q̄ si se nō ꝯtinent: nu
bāt: Meli⁹ est eni̅ nubere q̄ vri. Ter
tiū q̄d animo ac mente concipit̄. De
matth. 5. quo dn̄s in euangelio: Qui viderit
mulierē ad ꝯcupiscendū eā: iam me/
chatus est eā in corde suo. Que tria
genera beatus Aplus pari mō extin/
guenda ꝓnunciās: Mortificate in/
Col. 3. quit mēbra vestra que sunt sup ter/
ram: fornicationē: immundiciaz: libi
dinē ⁊c. Et iterū de duob⁹ ad Ephe
sios: Fornicatio et immundicia nec
Eph. 5. nominetur in vobis. Et iterū: Illud

autē scitote: q̄ omnis fornicator aut Ibidem.
immūdus aut auarus quod est ido/
loꝝ seruitus: non habet hereditatez
in regno christi ⁊ dei. Que tria vt a
nobis pari obseruatione caueantur:
simili nos eorum a regno christi atq̄
vna deterret exclusione. Philargy/
rie genera sunt tria. Primū q̄d renū
ciantes: diuitijs ac facultatibus suis
spoliari nō sinit. Scdm q̄d ea que a
nobis dispensata sunt vel indigenti
bus distributa: resumere nos maiori
cupiditate psuadet. Tertiū q̄d ea q̄
ne antea quidem possedimus: deside
rare acquirive compellit. Ire genera
sunt tria. Unū q̄d exardescit intrin/
sec⁹: q̄d grece thymos dicitur. Aliū θυμός
quod in verbum ⁊ opus effectūq̄ ꝓ
rumpit: quod orge nuncupatur: de q̄ ὀργή
bus ⁊ Apostolus: Nunc autē depo/ Col. 3.
nite inquit ⁊ vos omnia: iram: indi
gnationez. Tertiū q̄d non vt illa fer
uens ad horam dirigitur: sed p dies
⁊ tempora reseruatur: q̄d aleis dici/ αλῆισ
tur. Que omnia equali sunt a nobis
horrore damnanda. Tristicie gene/
ra sunt duo. Unū quod vel iracūdia
desinente: vel de illato damno ac de
siderio prepedito cassatoq̄ generat̄.
Aliud quod de irrationabili mentis
anxietate seu desperatione descēdit.
Acidie genera sunt duo: Unū quod
ad somnū precipitat estuantes. Ali/
ud quod cellaz deserere ac fugere co
hortatur. Cenodoxia licet multifor/
mis ac multiplex sit: ⁊ ī diuersas spe/
cies diuidat̄: genera tamen eius sūt
duo. Primū q̄ ꝓ carnalib⁹ ac ma/
nifestis extollimur rebus. Scdm q̄
spiritalibus ⁊ occultis: desiderio va
ne laudis inflāmamur.

In q̄ sit vtilis cenodoxia: Ca. XII.

Na re tn̄ cenodoxia vtilit̄ ab
v incipientibus assumit̄: ab his
dūtaxat qui adhuc vitijs car/
nalibus instigant̄: vt verbi gratia:
si illo tēpore quo fornicatōis spiritu

perurgent mente conceperint: vel sacerdotalis officij dignitate: vel opinione cunctorum qua sancti et immaculati esse credant: et ita immundos concupiscentie stimulos quasi turpes atque indignos: vel existimationi sue: vel illi ordini iudicantes: hac saltem contemplatione declinent: minore malo id quod maius est retundentes. Satius est cenodoxie vitio quemcunque pulsari: quam incidere in fornicationis ardorem: vnde reparari aut non valeat aut vix valeat post ruinam. Quem sensum ex persona dei vnus prophetarum eleganter expressit: dicens. Propter me longe faciam furorem meum: et laude mea infrenabo te ne intereas: id est: vt dum cenodoxie laudibus compediris: nequaquam ad inferni profunda pruas: et irreuocabiliter mortalium peccatorum consumatione mergaris. Nec mirum tantam passioni huic inesse virtutem: vt irruentem quempiam in fornicationis labem valeat refrenare: cum sit multorum experimentis sepissime comprobatum: quod ita eum quem semel veneni sui peste corrupit: infatigabilem reddat: vt faciat ab eo ne biduana quidem ieiunia vel triduana sentiri. Quod etiam nonnullos in hac eremo frequenter nouimus fuisse confessos: se in cenobijs syrie constitutos quinis diebus refectionem cibi sine labore tolerasse: nunc autem tanta se fame ab hora tertia perurgeri: vt vsque nonam vix queant differre ieiunia quotidiana. Sup qua re pulchre abbas macharius cuidam perconctanti cur fame ab hora tertia in eremo pulsaretur: qui in cenobio hebdomadibus integris refectionem sepe contemnens non sensisset esuriem: respondit: Quia nullus est ieiunij tui testis qui te suis laudibus nutriat atque sustentet: ibi autem te digitus hominum et cenodoxie refectio saginabat. Huius autem rei figura quam diximus superueniente cenodoxia vitium fornicationis excludi: pulchre in Regum libro ac signanter exprimitur: vbi populum israelem a nechao rege egypti captiuatum: ascendens nabuchodonosor rex assyriorum de finibus egypti ad suam transtulit regionem scilicet vt non eos libertate pristine et gentitali restitueret regioni: sed ad suas abduceret terras: et longius asportandos quam fuerant in terra egypti captiui. Que figura in hoc quoque competenter aptabitur: licet enim tolerabilius sit cenodoxie quam fornicationis vitio deseruire: difficilius tamen a cenodoxie dominatione discedit. Quodammodo enim longiore itineris spacio captiuus abductus: laboriosius ad genitale solum et libertatem pristinam reuertetur: merito quoque ad eum increpatio illa prophetica dirigetur: Quare inueteratus es in terra aliena? Recte siquidem inueteratus dicitur in terra aliena: quisquis a terrenis vitijs non innouat. Superbie genera sunt duo. Primum carnale. Secundum spiritale: quod etiam perniciosius est. Illos namque despatius impugnat: quos in quibusdam virtutibus profecisse reppererit.

Esa. 48. — baruch. 3

De varia oppugnatione omnium vitiorum: Ca. XIII.

Et igitur octo vitia cum omne hominum genus pulsent: non tamen vno modo impetunt cunctos. In alio namque spiritus fornicationis locum obtinet principalem: in alio supequitat furor: in alio cenodoxia vendicat tyrannidem: in alio arcem superbia tenet. Et cum constet omnes ab omnibus impugnari: diuerso tamen modo et ordine singuli laboramus.

De instituendo aduersum vitia certamine secundum ipsorum infestationem: Ca. XIIII.

Quamobrem ita nobis aduersus hec arripienda sunt prelia: vt vnusquisque vitium quo maxime infestatur explorans: aduersus illud arripiat principale certamen: omnem curam mentis ac sollicitudinem erga illius impugnationem obseruationemque defigens: aduersus illud quotidiana ieiuniorum

dirigens spicula: contra illud cunct9
momētis cordis suspiria crebraq3 ge/
mituū tela contorquens: aduersus il
lud vigiliarum labores ac meditati/
onez sui cordis impendens: indesinē
tes quoq3 orationuz ad deum fletus
fundens: ⁊ impugnationis sue extin
ctionē ab illo specialiť ac iugiter po/
scens. Jmpossibile nanq3 est de qua/
libet passione triumphū quēpiam ꝓ
mereri: priusq̃ intellexerit industria
vel labore proprio victoriā certami
nis semet obtinere non posse: cum ta
men vt valeat emū dari: necesse sit eū
die noctuq3 in omni cura ⁊ sollicitu/
dine permanere. Cunq3 se ab ea sen/
serit absolutū: rursū latebras sui cor
dis simili intentione perlustret: ⁊ ex/
cipiat sibi quā inter reliquas perspe/
xerit duriorē: atq3 aduersus eam spe
cialius omnia spiritus arma cōmoue
at: ⁊ ita semꝑ validioribus superatis
celerem de residuis habebit facilēq3
victoriam: quia ⁊ mens triumphoꝝ
processu redditur fortior: ⁊ infirmo/
rum pugna succedens ꝓmptiorez ei
prouentū faciet preliorū: vt fieri so/
let ab his qui coram regibus mundi
huius omnigenis congredi bestijs ꝑ/
miorum contēplatione consueuerūt:
quod spectaculi genus vulgo pā car
pum nuncupatur. Hi inquam feras
quascunq3 fortiores robore vel feri/
tatis rabie conspexerint diriores: ad/
uersus eas prime cōgressionis certa/
men arripiunt: quibus extinctis reli/
quas qui minus terribiles minusq3
vehementes sunt: exitu faciliore ꝓ/
sternunt. Jta ⁊ vitijs semꝑ robustio
ribus superatis: atq3 infirmioribꝰ suc
cedētibus: parabitur nobis absq3 vl
lo discrimine perfecta victoria. Nec
tamen putandū q̄ principaliter quis
contra vnū dimicans vitiū: ⁊ velut
incautius aliorum tela prospiciens:
inopinato ictu facilius valeat saucia
ri: quod nequaq̄ fiet. Jmpossibile
nanq3 est: euz qui pro cordis sui emū
datione sollicitus erga impugnatio/
nem vitij cuiuslibet intentionem sue
mentis armauerit: aduersus cetera q̃
q3 vitia generalem quendā horrorē
⁊ custodiā similē non habere. Quo
enī modo vel de illa qua absolui de/
siderat passione merebitur obtinere
victoriaz: quē indignū purgationis
premio aliorum facit contagio viti/
orū. Sed cum principalis cordis no
stri intentio: velut specialem pugnaz
aduersus vnam exceperit passionem
pro ipa orabit attētius: peculiari sol/
licitudine ac studio supplicās: vt eā
diligentius obseruare: ⁊ per hec cele/
rez mereatur obtinere victoriā. Hūc
nanq3 nos ordinē ꝑliorum exercere
debere: nec tamen de nostra virtute
confidere: etiam legislator his docet
verbis: Non timebis eos: quia domi Deut. 7
nus deus tuus in medio tui est: deus
magnus ⁊ terribilis: ipe cōsumet na/
tiones has in conspectu tuo paulatī
atq3 per partes: Non poteris delere
eas pariter ne forte multiplicent cō/
tra te bestie terre: Dabitq3 eos domi
nus deꝰ tuus in ꝯspectu tuo: ⁊ inter/
ficiet illos donec penitus deleantur.

Nihil nos posse aduersum vitia sine auxilio di: nec de/bere nos in eorū extolli vi/ctoria: Ca. XV

s Ed neq3 debere nos in eorum
extolli victoria: similiter am/
monet: Ne postq̄ comederis Deut. 6.
inquit ⁊ satiatus fueris: domos pul/
chras edificaueris: ⁊ habitaueris in
eis: habuerisq3 armenta ⁊ ouium gre
ges: auri ⁊ argenti cunctarumq3 reꝝ
copiam: eleuetur cor tuum: ⁊ non re
miniscaris domini dei tui q̃ eduxit te
de terra egypti: de domo seruitutis:
⁊ ductor tuus fuit in solitudine ma/
gna atq3 terribili. Salomon quoq3
in Prouerbijs: Si ceciderit inimicꝰ Prouẽ. 24.
tuus noli gratulari: in supplantatio/
ne autem eius noli extolli: ne videat
dominus ⁊ non placeat ei: ⁊ auertat

tram suam ab eo: id est: ne perspiciens elationem cordis tui: ab eius impugnatione discedat: et incipias dereli ctus ab eo rursus illa quam per dei gratiam ante superaueras passione vexari. Non enim orasset propheta: dicens: Ne tradas domine bestijs animam confitentem tibi: nisi sciisset propter inflationem cordis quosdam vt humilientur eisdem rursum vitijs que vicerant tradi. Quamobrem certos nos esse conuenit: tam ipsis rerum experimentis quam innumeris scripture testimonijs eruditos: nostris nos viribus (nisi dei solius auxilio fulciamur) tantos hostes superare non posse: et ad ipsum quotidie summam victorie nostre referre debere. Ita super hoc quoque per moysen domino commonente: Ne dicas in corde tuo: cum deleuerit eas dominus deus tuus in conspectu tuo: Propter iusticiam meam introduxit me dominus: vt terram hanc possiderem: cum propter impietates suas iste delete sint nationes. Neque enim propter iusticias tuas et equitatem cordis tui tu ingredieris vt possideas terras earum: sed quia ille egerunt impietatem: te introeunte delete sunt. Rogo: quid apertius potuit dici contra perniciosam opinionem presumptionemque nostram: qua totum quod agimus: vel libero arbitrio vel nostre volumus industrie deputare? Ne dicas inquit in corde tuo: cum deleuerit eas dominus deus tuus in conspectu tuo: propter iusticiam meam introduxit me dominus: vt terram hanc possiderem. Nonne his qui oculos anime reseratos et aures habent ad audiendum euidenter expressit: Cum tibi prospere vitiorum carnalium bella successerint: et videris te de ipsorum ceno et conuersatione mundi istius liberatum: non tue id virtuti nec sapientie prouentum pugne atque victorie inflatus ascribas: credens te propter labores et studium tuum: et arbitrij libertatem: de spiritalibus nequicijs vel carnalibus vitijs obtinuisse victoriam. Quibus procul dubio in nullo penitus preualere potuisses: nisi te domini communisset ac protexisset auxilium.

Ps. 73.

Deut. 9.

De significatione septem gentium quarum israel accepit terras: et quare alibi septem et alibi multe gentes esse dicantur: Ca. XVI.

Ibidem.

Eph. 4.

Hb [H]e sunt septem gentes quarum terras egressis ex egypto filijs israel daturum se dominus repromittit. Que omnia secundum apostolum cum in figura contigerint illis: ad nostram commonitionem scripta debemus accipere. Ita enim dicitur: Cum introduxerit te dominus deus tuus in terram quam possessurus ingredieris: et deleuerit gentes multas coram te: ethe um et gergeseum et amorreum et chananeum et ferezeum et eueum et iebuseum: septem gentes multo maioris numeri quam tu es: et robustiores te: tradideritque eas dominus tibi: percuties eas vsque ad internetionem. Or vero multo maioris numeri esse dicuntur: hec est ratio: quia plura sunt vitia quam virtutes. Et ideo in catalogo quidem dinumerantur septem nationes: in expugnatione vero earum sine numeri ascriptione ponuntur. Ita enim dicitur: Et deleuerit gentes multas coram te. Numerosior enim est quam israel carnalium passionum populus: de hoc septenario fomite vitiorum ac radice procedens. Exinde enim pullulant homicidia: contentiones: hereses: furta: falsa testimonia: blasphemie: comesationes: ebrietates: detractiones: ludicra: turpiloquia: mendacia: periuria: stultiloquia: scurrilitas: inquietudo: rapacitas: amaritudo: clamor: indignatio: contemptus: murmuratio: temptatio: desperatio: multaque alia que commemorare plongum est. Que cum a nobis leuia iudicentur: quid de illis Apostolus senserit: vel quam super his sententiam intulerit audiamus: Neque murmuraueritis inquit: sicut qui-

Ibidem.

1. Cor. 10.

Deut. 7.

1. Cor. 10.

dam illorũ murmurauerunt: et ab exterminatore perierunt. Et de temptatione: Ibidem. Neqʒ temptemus christũ: sicut quidam illorũ temptauerunt: et a serpentibus perierunt. De detractione: Noli diligere detrahere ne eradiceris. Eph. 4. Et de desperatione: Qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitie: in operationẽ omnis erroris: in immũdiciã. Quod vero clamor sicut ira et indignatio et blasphemia cõdẽnetur: eiusdẽ apostoli vocibus manifestissime perdocetur: ita precipiẽtis: Ibidem. Omnis amaritudo et ira et indignatio: et clamor et blasphemia tollatur a vobis: cũ omni malicia: aliaqʒ cõplura his similia. Que cũ multo sint maioris numeri quam virtutes: deuictis tamen illis octo principalibus vitijs: ex quorũ natura eas certum est emanare omnes protinus conquiescunt: ac perpetua pariter cum his internetione delentur. De gastrimargia nãqʒ nascuntur comesationes: ebrietates. De fornicatiõe: turpiloquia: scurrilitas: ludicra: ac stultiloquia. De philargyria: mẽdaciũ: fraudatio: furta: periuria: turpis lucri appetitus: falsa testimonia: violẽtia: inhumanitas ac rapacitas. De ira: homicidiũ: clamor et indignatio. De tristicia: rancor: pusillanimitas: amaritudo: desperatio. De acidia: ociositas: somnolentia: importunitas: inquietudo: peruagatio: instabilitas mentis: et corporis verbositas: curiositas. De cenodoxia: contẽtiones: hereses: iactãtia ac presumptio nouitatũ. De superbia: contemptus: inuidia: inobedientia: blasphemia: murmuratio: detractio. Quod autẽ he pestes etiã robustiores sint: manifeste nature ipsius impugnatione sentimus. Fortior enim militat in mẽbris nostris oblectatio carnaliũ passionũ quam studia virtutuʒ: que nõ nisi sũma cõtritione cordis et corporis acquiruntur. Si autẽ et illas innumerabiles hostiũ cateruas spiritalibus oculis contempleris: quas beatus Apostolus enumerat: dicens: Nõ ẽ Eiusdẽ. 6 nobis colluctatio aduersus carnẽ et sanguineʒ: sed aduersus principatus: aduersus potestates: aduersus mũdi rectores tenebrarũ harum: contra spiritalia nequicie in celestibus. Et illud quod de viro iusto in nonagesimo dicitur psalmo: Cadent a latere tuo mille et decẽ milia a dextris tuis: liquido peruidebis: quod multo maioris sint numeri: et validiores quam nos carnales sciʒ atqʒ terrent: quippe cũ illis spiritalis atqʒ aeria concessa substantia sit.

Interrogatio de comparatione septem gentiuʒ et octo vitiorum: Ca. XVII.

Ermanus: Quõ igitur octo sũt vitia que nos impugnãt: cum per moysen septẽ dinumerate sint gentes que aduersantur populo israel: vel quẽadmodũ terras vitiorũ commodũ nobis est possidere?

Responsio quõ scdm octo vitia octo gentiũ numerus impleatur: Ca. XVIII.

Serapion: Octo esse principalia vitia que impugnãt monachũ: cũctorum absoluta sententia est. Que figuraliter sub gentiũ vocabulo noĩata: idcirco nũc oĩa nõ ponũtur: eo quod egressis iã de egypto et liberatis ab vna gẽte validissima: id est egyptiorũ: moyses vel per ipm dñs in Deuteronomio loquebatur. Que figura in nobis quoqʒ rectissime stare deprehẽditur qui de seculi laqueis expediti: gastrimargie: id est ventris vel gule vitio caruisse cognoscimur. Et habemus iã cõtra has residuas septẽ gẽtes filii rõne cõflictũ: prima sciʒ que iã deuicta ẽ minime cõputata. Cuius etiã terra in possessionẽ israeli nõ datur: sʒ vt deserat eã perpetuo: et egrediatur ab ea: dñi pceptiõe sancitur. Et iccirco ita sũt moderãda ieiunia: vt nõ nece sit per immoderationẽ cõtinẽtie: que defectione carnis vel infirmitate contracta est: reuerti rursus ad egyptiorum terram: id est pristinã

gule ⁊ carnis cõcupiscentiã: quã cũ in'do huic abrenũciarem⁹: abiecim⁹. Quod figuraliter illi perpessi sunt: qui egressi in solitudinem virtutum: rursus desiderauerunt ollas carniũ super quas sedebant in egypto.

Cur vna gens quidem deseri: septem vero iubẽtur extingui: Ca.XIX.

Qod aũt illa gẽs in q̃ nati sũt filij israel nõ penitus extingui: sed tantummodo deseri ei⁹ terra precipitur: he vero septẽ vsq; ad internetionẽ iubentur extingui: hec ratio est q̃ quantumlibet ardore spiritus succensi eremũ virtutum fuerimus ingressi: ĩ ciuitate ac ministerio gastrimargie: ⁊ quodammodo quotidiano eius cõmercio nequaq̃ carere poterimus. Semper eniz in nobis edulij ⁊ escarum vt ingenitus ac naturalis viuit affectus: licet amputare superfluos eius appetitus ac desideria festinem⁹: que sicut per om̃ia deleri non possunt: ita debent quadam declinatione vitari. De hac enim dicitur: Et carnis curam ne feceritis in
Roma.13 desiderijs. Dum hui⁹ ergo cure quã precipimur non per omnia abscidere: sed absq; desiderijs exhibere retinemus affectum: euidenter egypti dominationem non extinguimus: sed ab ipsa quadam discretione separamur: nõ d̃ superfluis seu lautioribus epulis cogitantes: sed ₰m apostolũ: victu quotidiano indumentoq; con-
.1 Tio.6 tenti. Quod figuraliter etiam in lege mandatur: Nõ abominaberis egy-
Deut.23 ptium: quia fuisti incola in terra ei⁹. Necessarius eñ victus corpori: non sine vel ip̃ius pernicie vel anime scelere denegatur. Illarũ vero septem perturbationũ velut omnimodis noxiarum: de recessib⁹ anime nostre penitus exterminandi sunt motus. De his eñ ita dicitur: Om̃is amaritudo
Eph.4. ira ⁊ indignatio: ⁊ clamor ⁊ blasphemia tollatur a vobis cum omni malicia. Et iterum: Fornicatio aũt ⁊ om-
nis immundicia ⁊ auaricia nec nominet in vobis: aut turpitudo: aut stultiloquiũ: aut scurrilitas. Possumus Eiusdẽ.5 ergo horũ que nature superinducta sunt radices abscidere vitiorũ: vsũ vero gastrimargie nequaquã valebimus amputare. Non eñ possumus quantumlibet profecerimus: id non esse quod nascimur. Quod ita eẽ tã nostra qui sumus exigui: q̃ omniũ perfectorum vita ⁊ conuersatione monstratur: qui cum reliquarũ passionũ reciderint stimulos: atq; eremũ toto mentis feruore ⁊ corporis expetant nuditate: nihilomin⁹ quotidiani victus prouidentia ⁊ annui panis preparatione nequeunt liberari.

De natura gastrimargie ad similitudinem aquile comparande: Ca.XX.

Quis passionis figura qua necesse est q̃uis spiritalem summũq; monachũ coartari: proprie satẽ aquile similitudine designatur. Que cũ excelsissimo volatu vltra nubiũ fuerit altitudinẽ sublimata: seseq; ab oculis cunctorũ mortalium: ac a facie terre totius absconderit: rursus ad vallium ima submitti: ⁊ ad terrena descendere: ac morticinis cadaueribus implicari ventris necessitate compellitur. Quibus manifestissime comprobaẽ gastrimargie spiritum nequaq̃ posse vt cetera vitia resecari: vel per omnia similiter extingui: sed aculeos ei⁹ ac superfluos appetitus virtute animi retundi tantũ atq; cohiberi.

De p̃seuerantia gastrimargie aduersus philosophos disputata: Ca.XXI.

Nam hui⁹ vitij naturã quidã senũ cũ philosophis disputãs: q̃ eũ p̃ simplicitate christiana velut rusticũ crederẽt fatigandũ: sib̃ problematis figurãs colore elegant

expressit. Multis inquit creditori/
bus pr̃ me⁹ me dereliquit obnoxiũ:
ceteris ad integrũ soluẽs: ab omĩ cõ
uentionis eoꝝ molestia liberatus sũ:
vni satisfacere quotidie soluẽdo nõ
possum. Cũq; illi ignorãtes vim ꝓ/
posite questionis absolutionẽ ei⁹ ꝑ/
cario postularent: multis ait vitijs
fui naturali conditiõe ꝯstrictus: sed
inspirãte dño desideriũ libertatis:
cũctis illis tanq̃ molestissimis credi
toribus renunciãs huic mũdo: ⁊ om
nẽ substantiã q̃ mihi successiõe pr̃is
obuenerat: a me pariter abijciens sa
tisfeci: atq; ab eis sum oĩmodis ab/
solutus: gastrimargie vero stimulis
nullo mõ carere ꝑualui. Nec eñ q̃s/
uis eã in paruũ moduz vilissimã q;
redigerẽ quãtitatẽ: vim quotidiane
cõpulsionis euado: sed necesse ẽ me
ꝑpetuis eius cõuentionib⁹ purgeri:
et interminabilẽ quandã solutionẽ
iugi functiõe depẽdere: atq; inexple
bile indictionib⁹ ei⁹ ĩferre vectigal.
Tum illi hũc quẽ velut idiotã ac ru
sticũ ante despexerant: ꝓnũciauer̃t
primas philosophie ꝑtes: id ẽ ethi/
cam disciplinã apprime cõprehẽdis
se: mirati admodũ: potuisse eũ natu
raliter assequi: qd̾ nulla ei secularis
eruditio ꝯtulisset: cũ ipi sudore mul
to lõgaq; doctrina hec attingere ne
quiuissẽt. Hec spãliter de gastrimar/
gia dixisse sufficiat. Nunc reuerta/
mur ad disputatiõz quã de genera/
li vitioꝝ ceperamus exponere.

Cur abrae predixerit deus decẽ gentes expugnãdas a pplo israel: Ca. XXII.

C Um ad abraam dñs de futu
ris loqueret̃ qd̾ vos minime
requisistis: non septẽ gentes
legit̃ dinumerasse sed decẽ: quarum
terra semini ei⁹ dãda ꝓmittit̃. Qui
numerus adiecta idolatria atq; blas
phemia euident̃ implet̃: quib⁹ ante
noticiã dei ⁊ gratiã baptismi: vel im
pia gentiliũ vel blasphema iudeoꝝ
multitudo subiecta est: donec in in/
tellectuali egypto cõmorat̃. Si autẽ
abrenũcians q̃s et egressus inde ꝑ
dei gratiã deuicta pariter gastrimar
gia ad eremũ ꝑuenerit spiritalez: de
impugnatione triũ gentiũ liberat⁹:
ꝯtra septẽ tm̃ que ꝑ moysen dinume
rant̃ bella suscipiet.

Quomõ vtile nobis sit vitioꝝ terras possidere. Capitulũ. XXIII.

Q Uod vero istaꝝ perniciosa/
rum gentiũ regiões salubri/
ter possidere ꝑcipimur: ita in
telligit̃: Habz vnũ qd̾q; vitiũ ĩ cor
de nro ꝓpriã stationẽ: quã sibi ven/
dicans in aĩe nr̃e recessu exterminat
israelẽ: id est cõtemplationẽ reꝝ sũ/
maꝝ atq; sanctaꝝ: eisq; semꝑ aduer
sari nõ desinit. Nõ eñ pñt virtutes
cum vitijs pariter cõmorari. Que
enĩ ꝑticipatio iusticie cum iniq̃tate: 2.Coꝝ.6
aut que societas luci ad tenebras?
Sed cũ ab israele pplo: id est virtu/
tibus ꝯtra se dimicantib⁹ fuerĩt vi/
tia suꝑata: locũ quẽ sibi in corde no
stro ꝯcupiscẽtie vel fornicatiõis spi
ritus retentabat: deinceps castitas
obtinebit. quẽ furor ceperat: patien
tia vendicabit. quẽ tristicia mortem
operãs occupauerat: salutaris ⁊ ple
na gaudio leticia possidebit. quẽ ac/
cidia vastabat: incipiet excolere for
titudo. quẽ suꝑbia cõculcabat: humi
litas honestabit: ⁊ ita singulis vitijs
expulsis: coꝝ loca: id ẽ affect⁹ virtu/
tes cõtrarie possidebunt. Que filij
israel: id est aĩe vidẽtis deũ: nõ ĩme
rito nũcupant̃: q̃ cuz vniuersas cor
dis expulerint passiones: nõ tã alie/
nas possessiones ꝑuasisse q̃ ꝓprias
recuperasse credendi sunt.

Que terre de quibus expulsi sunt populi chananeoruz: semini sem fuerit deputate: Cap. XXIIII.

C Etem q̃tũ docet vet⁹ tradi/

n

tio: has easdē terras chananeoꝝ in quas introducunt filij isrl: filij sem fuerūt quondā ī orbis diuisiōe sortiti: q̄s deinceps p vim atqꝫ potētiā posteritas cham puasiōis iniq̄tate possedit. In quo et dei iudiciū rectissimū cōpbat: q̄ et illos de locis alienis q̄ male occupauerant expulit: et istis antiquā patꝝ possessionē: q̄ p sapie coꝝ in diuisiōe orbis fuerat deputata: restituit. Que figura in nobis q̄ȝ stare certissima rōne cognoscitur. Nā volūtas dn̄i possessionē cordis nr̄i nō vitijs s; virtutib⁹ naturalr̄ deputauit. Que p⁹ p̄uaricationē ade īsolescētib⁹ vitijs. i. pplis chananeis: a ppria regiōe depulse: cū ei rursum p dei grām diligētia nr̄a ac labore fuerit restitute: nō tā alienas occupasse terras q̄ȝ p prias credende sunt recepisse.

Testimonia diuersa sup significatiōe octo vitiorū: Capitulū. XXV.

De his octo vitijs et in euāgelio ita significat. Cū aūt immund⁹ spūs exierit ab hoīe: ambulat p loca arida: querēs requi
Luc. 11. em et nō inuenit. Tūc dicit: reuertar in domū meā vnde exiui. Et veniēs inuenit vacantē: scopis mundatā et ornatā. Tunc vadit et assumit alios septē nequiores se spūs: et intrantes habitāt ibi: et fiūt nouissima hoīs illius peiora priorib⁹. Ecce vt ibi septē gētes legim⁹ excepta egyptioꝝ: d̄ qua egressi fuerant filij isrl: ita et hic septē reuerti spūs dicunt īmūdi: excepto eo qui ab homīe p⁹us narrat egressus. De hoc septenario fomite vitioꝝ salomon q̄qꝫ in Prouerbijs
Puer. 26. ita describit: Si te rogauerit inimicus voce magna: ne cōsenseris ei: septē eīn neq̄tie sunt in aīa eius. i. si superat⁹ gastrimargie spūs cepit tibi sua humiliatione blandiri: rogans quodāmō vt aliq̄d relaxās a cepto feruore impertias ei: q̄d ptinētie modū et mensurā iuste discretiōis excedat: ne resolūaris ei⁹ subiectiōe: nec arridēte impugnatiōis securitate: q̄ videris paulisper a carnalib⁹ incentiuis fact⁹ quietior: ad pristinam remissionē vel p̄teritas gule ꝯcupiscētias reuertaris. Per hoc eīn dicit spirit⁹ ille quē viceras: Reuertar in domū meā vnde exiui. Et pcedētes ex eo ꝯfestim septē spūs vitioꝝ erūt tibi acriores: q̄ȝ illa passio q̄ in pmordijs fuerat supata: qui te mox ad deteriora ptrahēt genera peccatoꝝ.

Qȝ deuicta passiōe gule impendēdus sit labor ad virtutes ceteras obtinēdas: Capitulū. XXVI.

Quapropter ieiunijs et ꝯtinētie incūbentib⁹ nobis: festinandū est vt gule passiōe superata: ptinus aīam nr̄am vacuam esse a necessarijs virtutib⁹ nō sinamus: s; eis vniuersos recessus cordis nostri studiosius occupemus: ne reuersus ꝯcupiscētie spūs: inanes nos ab ipis vacantesqꝫ reperiat: et nō sibi iā soli aditū parare content⁹: ītroducat secū in aīam nostrā septenariū hunc fomitē vitioꝝ: et faciat nostra nouissima peiora priorib⁹. Turpior eīn erit post hec et īmūdior anima: ac supplicio grauiore plectetur: que se renūciasse huic seculo gliat: dominātib⁹ sibi octo vitijs: q̄ȝ fuerat quōdā in seculo ꝯstituta: cū nec disciplinā monachi fuisset professa nec nomen. Nā et nequiores hi septem spiritus illo priore qui egressus fuerat: idcirco dicuntur: quia desiderium gule: id est gastrimargia per se se non esset noxia: nisi intromitteret grauiores alias passiones: id ē fornicatōis: philargyrie ire: tristicie: siue supbie: que p semet noxia anime ac pemptoria esse non dubium est. Et idcirco perfectionis puritatem nūq̄ȝ poterit obtinere: quisquis eam de hac sola continētia: id est ieiunio cor

poꝛali speraucrit acquirendam: nisi noucrit ob id se hanc exercere debere vt hũiliata carne ieiunijs facilꝰ possit aduersꝰ alia vitia inire certamẽ: nõ insolescente carne saturitatis ingluuie.

Qꝫ nõ idẽ oꝛdo ꝑlioꝝ sit q̃ ponit̃ in catalogo vitioꝝ: Capitulũ. XXVII.

Cñedũ tñ nõ eũdẽ eẽ in omnibus oꝛdinẽ ꝑlioꝝ: qꝛ sicut diximꝰ: non vno mõ impugnamur omẽs: ⁊ opoꝛtet vnũquẽqꝫ nostrũ ẜm qualitatẽ belli quo p̃ncipaliter infestat̃: cõcertationũ luctamẽ arripe: ita vt aliũ necesse sit aduersꝰ vitiũ qð tertiũ ponit̃ pꝛimũ exercere cõflictũ: aliũ ꝯtra quartũ seu q̃ntũ: et ita ꝓut ipa vitia in nobis obtinent p̃ncipatũ: Atqꝫ impugnatiõis exigit modꝰ: nos q̃ꝫ opoꝛtet oꝛdinẽ instituere ꝑlioꝝ: ẜm quẽ ꝓuentꝰ q̃ꝫ victoꝛie triũphiqꝫ succedens: faciet nos ad puritatẽ coꝛdis ⁊ ꝑfectionis plenitudineꝫ ꝑuenire. Hucusqꝫ abbas serapion de natura octo p̃ncipaliũ vitioꝝ nobis differens: latentiuꝫ in coꝛde nr̃o passionũ genera (quaꝝ causas atqꝫ affinitates: cuꝫ ab ipis quotidie vastaremur: nec cognoscere poteramus) ita lucide reserauit: vt eas quodãmõ añ oculos positas intueri nobis velut in speculo videremur.

Explicit collatio abbatis serapionis.

Incipit annotatio capitulorũ collationis theodoꝛi de nece sctõꝝ:

Explicit annotatio capitulоꝝ.

Incipit collatio theodoꝛi abbatis de nece sanctoꝝ.

De descriptiõe eremi ⁊ inquisitione de nece sctõꝝ: Capitulũ. I.

In palestine partibꝰ iuxta thecue vicum qui Amos pꝛophetam meruit ꝓcreare: solitudo vastissima est vsqꝫ arabiã ac mare moꝛtuũ: q̃ igressa deficiũt fluẽta ioꝛdãis ⁊ aluei sui

faciūt finē: et cineres sodomoꝝ am-plissima extensiōe porrecta. In hac summe vite ac sanctitatis viri mona chi diutissime cōmorantes: repente sunt a discurrentibus saracenoꝝ la-trunculis interempti. Quoꝝ corpa licet sciremus tam a pontificibus re-gionis illi⁹ q̄ȝ ab vniuersa plebe ara bum tanta veneratione prerepta: ꝛ inter reliquias martyrū condita: vt innumeri ppli e duobus opidis con-currentes: grauissimū sibi certamen indixerint: ꝛ vsqȝ ad gladioꝝ cōfli-ctum pro sancta rapina sit eorūȝ ꝓ-gressa cōtentio: dum pia inter se de-uotione decertāt qui nā iustius eorū sepulturam ac reliquias possiderēt: alijs scilicet de vicinia cōmoratiōis ipoꝝ: alijs de originis propinq̄tate gloriantibus: nos tamē vel nostro-rum vel quorūdā nō mediocriter ex hac parte scandalizantiū fratruȝ of-fensione permoti: inquirentesqȝ cur tanti meriti ac tantaꝝ virtutum vi-ri ita sint a latrunculis interfecti: tā-tumqȝ domin⁹ passus fuerit erga su-os famulos facin⁹ perpetrari: vt vi-ros cunctis mirabiles in manus tra deret impiorūȝ? Mesti ad sanctum theodoꝝ singularem in cōuersatiōe actuali perreximus virum. Hic nāqȝ morabatur in cellis: qui locus inter nitriam ac scythiam situs: ꝛ a mona sterijs quidem nitrie quinqȝ milib⁹ distans: octoginta milium solitudi-ne ab eremo scythie ī qua cōmoraba mur interueniente discernit. Cui cū de predictoꝝ virorūȝ nece querimo-niam fudissemus: ammirantes tan-tam dei patientiam: ꝙ viros scilicet illi⁹ meriti taliter perimi permisisset: vt qui alios quoqȝ sue sāctitatis pō dere de huiusmodi liberare tempta-tione debuerint: ne seipos quideȝ ꝓ ripuerint de manibus impiorūȝ: aut cur deus admitti in seruos suos tan tum facinus consensisset.

Respōsio abbatis theodo-ri ad ꝓpositam questionē: Capitulū. II.

Beatus theodorus respōdit: b Hec questio illorūȝ solet ani mos permouere: q̄ parum fi-dei vel scientie possidentes: merita sanctoꝝ vel premia que nō in ꝑsen-ti redduntur: sed reposita sunt in fu-turum: arbitrantur in huius tempa-lis vite breuitate restitui. Ceterum nos qui nón sumus in hac vita tan-tum sperantes in christo: ne ꝑm apo-stolū miserabiliores simus omnibus hominib⁹: quia scȝ in hoc mundo ni hil ꝓmissionū recipientes: etiam ī fu turo eas pro hac incredulitate ꝑda-mus: opinionib⁹ coꝝ nō debem⁹ er-rare: ne ignorata vere diffinitionis sentētia titubātes: ac trepidi tēpta-tionib⁹ moueamur: cū eisdē nos q̄ȝ traditos viderim⁹: vel iniusticiā scȝ vel incuriā humanaꝝ reꝝ deo (q̄ dictu quoqȝ nefas est) ascribentes: quia sanctos viros recteqȝ viuētes in temptatione nō protegat: nec bo-nis ea que bona sunt: nec mala malꝭ retribuat in pn̄ti: ꝛ cū illis damna-ri mereamur: Quos Sophonias ꝓ pheta castigat: Qui dicūt inq̄t ī cor dib⁹ suis nō faciet dn̄s bene: sed ne-qȝ faciet male. vel certe cū illis ine-niamur: qui hmōi querimonijs deū blasphemare dicunt: Oīs qui facit malum bonus est in cōspectu domi-ni: et tales ei placēt. aut certe: Ubi ē deus iusticie? Illam quoqȝ blasphe-miam que in subsequentib⁹ descri-bitur similiter adiungētes: Uan⁹ est qui seruit deo: aut q̄ emolumentuȝ quia custodiuim⁹ ꝑcepta eius: ꝛ q̄ ambulauimus tristes coram domi-no? ergo nunc beatos dicimus arro gantes: siquidem ditati sunt facien-tes impietatem: et temptauerunt de-um et salui facti sunt. Quobrem vt hanc ignorationem que prauissimi huius erroris radix et causa ē possi-mus euadere: primū nosse debem⁹

I. coꝝ. 15

Sopb. I.

Mala. 3.

quid vere sit bonū: qd malum: ꝛ ita
demū sup his non falsam vulgi: sed
verā scripturaꝝ diffinitiōes tenētes:
minime īfideliū hoīm decipiemur er/
rore.

De tribus que in hoc mundo sunt: id est bonis ꝛ malis et medijs: Ca. III.

Tria sunt enī que in hoc mū/
do sunt: id ē bonū: malum:
mediū. Debemus itaq₃ nosse
qd ꝓprie bonū: quid maluȝ: qd ve
sit mediū: vt nostra fides vera sciē/
tia cōmunita: in cunctis temptatio/
nib⁹ incōcussa ꝑduret. Nihil igit̄ in
rebus dūtaxat hūanis ꝑncipale bo/
nū esse credendū est: nisi virt⁹ animi
sola: que fide sincera nos ad diuina
perducens: illi īmutabili bono facit
iugiter inherere. Et econtrario nihil
malū esse dicendū est: nisi pctm̄ solū
qd̄ a bono deo nos sepans: malo fa/
cit diabolo coplari. Media sūt que
in vtrāq₃ ꝑtem ꝓ affectu ꝛ arbitrio
vtentis diriuari possunt: vtputa di
uitie: ptās: honor: robur corpis: sa/
nitas: pulchritudo: vita ipa l' mors:
paupertas: infirmitas carnis: iniurie:
et cetera his similia: que ꝓ qualita/
te ꝛ affectu vtētis: vel ad bonā pñt
ꝑtem ꝓficere vel ad malā. Nā ꝛ di/
uitie ꝓficiūt frequēter ad bonū ẜm
aplm: qui diuitib⁹ hui⁹ mundi preci
1. Tim. 6. pit vt facile tribuāt: cōmunicēt indi
gentib⁹: thesaurizent sibi fundamē/
tū bonū in futuꝝ: vt ꝑ has apphen
dāt verā vitā. Et ẜm euāgeliū bo/
Luce. 16. ne sunt illis qui faciunt sibi amicos
de iniquo māmona. Que rursuȝ re/
torquētur ad malum: cū ad recōdē/
dū tantūmō vel ad luxuriā cōgerū
tur: ꝛ nō ad vsus indigētiū dispen/
sant̄. Ptās q₃ ꝛ honor: corpisq₃ ro
bur ac sanitas: q̄₃ sunt media ꝛ vtro/
biq₃ ꝯueniētia: etiā ex hoc facile cō/
ꝓbatur: ꝙ multi sctōꝝ ī veteri testa
mēto potiti his omnib⁹: ꝛ in sūmis
diuitijs ꝛ culmīe dignitatū ac forti/
tudine corpis ꝯstituti: deo q₃ accep
tissimi fuisse noscunt̄. Et ediuerso q̄
his male abusi sunt: ꝛ ea ad misteriū
sue neqtie detorserūt: nō īmerito vl'
puniti sunt vel extincti: qd̄ frequēt̄
regnoꝝ liber indicat factū. De ipsa
etiā morte ac vita q₂ medie sint: vel
scti Iohis vel iude natiuitas ꝓtesta/
tur. Vni⁹ nāq₃ intm̄ sibimet vita ꝓ/
fuit: vt alijs q₃ gaudiū ort⁹ ei⁹ cōtu
lisse dicat̄: ẜm illud: Et mlti sup ei⁹ Luce. 1.
natiuitate gaudebūt. De alteri⁹ vo
dicit̄ vita: Bonū erat ei: si natus nō math. 26
fuisset hō ille. De morte etiā Iohā/
nis oīmq₃ sctōꝝ dr: Preciosa est in Ps. 115.
cōspectu dñi mors sctōꝝ ei⁹. De iu/
de autē ac similiū: Mors pctōꝝ pes Ps. 33.
sima. Infirmitas etiā carnis interdū
q̄₃ sit cōmoda: lazari illi⁹ paupis vl
cerosi beatitudo demōstrat. Cuius
cū nulla alia virtutū merita scriptu
ra cōmemoret: ꝓ hoc solo ꝙ egesta/
tē ꝛ infirmitatē corpis patiētissime Luce. 16.
tolerauit: sinus abrae possidere bea
tissima sorte ꝓmeruit. Egestas q₃ ac
ꝑsecutiōes ꝛ iniurie que mala esse to
ti⁹ vulgi opinione censentur: q̄₃ sint
vtiles ac necessarie: etiam ex hoc lu/
quido cōprobatur: ꝙ sancti viri nō
solū eas nunq̄₃ vitare voluerūt: ve
rūetiā in virtute summa: vel appetē
tes: vel fortiter tolerantes amici dei
effecti: eterne vite sunt stipendia cō/
secuti: btō apostolo cōcinēte: Pro/ 2. cor. 12
pter qd̄ placeo mihi ī infirmitatib⁹:
in cōtumelijs: in necessitatib⁹: in ꝑ/
secutionib⁹: in angustijs ꝓ christo.
Cum enī infirmor tunc potens sum:
quia virtus in infirmitate perficit̄.
Et idcirco illi qui summis huius se/
culi diuitijs ꝛ honoribus ac potesta
tibus extollūtur: nō ex his principa
le bonum obtinuisse credendi sunt:
qd̄ in solis esse virtutib⁹ definit̄: sed
mediū quiddā: quia sicut iustis re/
cte ac necessarie vtentib⁹ vtilia hec
esse reperiuntur ꝛ cōmoda: occasio/
nē nāq₃ operis boni fructusq₃ in il/
lius vite eternitate parturiūt: ita il/

lis qui male opibus abutunť inuti/
les sunt atq̧ incōmode: ⁊ occasionez
peccati mortisq̧ concinant.

Q̄ malū nulli inuito ab alio possit inferri: Ca. IIII.

h As itaq̧ diuisiones fixas at
q̧ īmobiles retinētes: scien
tesq̧ nihil esse bonū nisi vir/
tutē solā: que ex timore dei ac dile/
ctione descendit: nec malū quicq̄ eē
nisi peccatū solū ⁊ sepationē a deo:
diligenter nunc discutiam⁹: vtꝝ de⁹
vnq̄ sanctis suis: aut p se: aut p aliū
quēpiā inferri pmiserit malū: qd̄ si/
ne dubio nusq̄ oīno reperies. Nec
eñ potuit aliqñ cuiq̄ nolēti ac resi/
stenti malū peccati alter inferre: ni/
si illi soli qui illud in sese cordis ig/
nauia ⁊ corrupta volūtate suscepit.
Deniq̧ cū beato iob diabolus adhi/
bitis vniuersis neq̄tie sue machinis
malū hoc peccati voluisset inferre:
ac nō solū cūctis euz facultatib⁹ spo
liasset: vezetiā post illū de morte se/
ptē filioꝝ tam atrocē tanq̧ īspera/
tū orbitatis dolorē: vulnere euz pes/
simo a capitis vertice vsq̧ ad plan/
tā pedū: ⁊ intolerandis cruciatibus
onerasset: nequaq̄ ei peccati macu/
lam quiuit infligere: quia in cunctis
īmobilis perseuerās: nullū blasphe
mie accōmodauit assensum.

Obiectio quēadmodū ip̄e deus dicatur creare mala: Capitulū. V.

g Ermanus: Frequenter legi/
mus in scripturis sanctis de/
um creasse mala: vł homini/
bus intulisse: vt est illd̄: Q̄m absq̧
Esa. 45. me nō est de⁹: Ego dñs ⁊ nō ē alter:
formās lucē ⁊ creās tenebras: faci/
ens pacē ⁊ creās mala. Et iteꝝ: Si ē
malicia in ciuitate quā dñs nō fecit?

Responsio sup interrogatione pposita: Ca. VI.

t Heodor⁹: Nōnūq̄ solet scri/
ptura diuia abusiue mala p
afflictionib⁹ ponere: nō quia p natu
rā pprie mala sint: sed ꝭm hoc q̧ ab
his sentiant mala quib⁹ vtiliter in/
ferunť. Hominib⁹ etem̄ disputās di
uina cēsura: necesse est vt humanis
ꝟbis et affectionib⁹ eloquať. Etem̄
sectio vel vstio salutaris que illis q̄
vlceꝝ cōtagione putrefacti sunt: pie
inferť a medico: mala a tolerantib⁹
crediť: nec iniquo carcer: nec equo
calcar: nec emēdatio suauis est delin
quēti. Omnes etiaz discipline his q̄
erudiunť amare sentiūtur ad pñs: si
cut apl's dicit: Omīs autē disciplina
in pñti nō videť eē gaudij ꝭ mero/ Heb. 12.
ris: postea aūt fructū pacatissimum
his q̄ p se exercitati sunt reddet iusti
cie. Et: Quē diligit dñs corripit: fla Ibidem.
gellat autē omnē filiuz quē recipit.
Quis enī est fili⁹ quem nō corripit
pater? Itaq̧ mala nōnunq̄ poni p
afflictionib⁹ solēt: ꝭm illud: Et peni Hiere. 26
tuit deū sup maliciā quā locut⁹ ē vt
faceret eis ⁊ nō fecit. Et iteꝝ: Quia Ps̄. 85.
tu dñe misericors ⁊ miserator: patiēs
et multū misericors ⁊ penitēs in ma
licijs: id ē sup tribulationib⁹ ⁊ erū/
nis que nobis p pctōꝝ nroꝝ merit̄
inferre cōpelleris. Quas sciens vti/
les esse nonnullis: ita alius ppheta
vtiq̧ nō inuidens saluti coꝝ sed cō/
sulēs imp̄catur: Adde illis mala do
mine: adde mala gloriosis terre. Et Esa. 45.
ip̄e dñs: Ecce inquit inducā sup eos Hiere. 11.
mala: id ē dolores ac vastitates: q̄/
bus ī p̄senti salubriter castigati: ad
me quē in rebus psperis cōtempse
runt: reuerti tandem ac festinare co/
gantur. Ideoq̧ hec principalia esse
mala nō possumus definire: multis
enī ad bonū pficiunt ⁊ causas eter/
noꝝ pariunt gaudioꝝ. Et idcirco vt
ad questionem ppositā recurram⁹:
vniuersa que putantur mala nobis
ab inimicis vel a quibuscūq̧ alijs ir/
rogari: non sunt credenda mala esse
sed media. Non enim talia inuenie/
tur qualia putat esse ille qui intulit
animo furibundo: sed qualia sense/

rit ille qui sustinet. Ideoq3 cū illata fuerit mors viro sancto: nō ei malum illatum esse credendū est: s3 medium quiddā. Quod cū peccatori malum sit: iusto requies et absolutio fit malorū. Mors enī viro iusto reqes: cui⁹ vita abscōdita est. Et iō nec vir iustus ex hac aliqd ppetitur detrimentū q̄ nihil ptulit noui: s3 id quod ei accessurū fuerat necessitate nature: inimici neqtia nō sine pmio vite pennis excepit: ac debitū mortē hūane quod inexcusabili lege reddē dū est: cū fructu vberrimo passionis ac magne remunerationis mercede persoluit.

Interrogatio an reus sit q̄ iusto intulit mortē: cū iust⁹ habeat de morte mercedē: Capitulū. VII.

Germanus: Ergo si interēptus iustus nō solū nihil mali perpessus est: sed etiā mercedem passionis assequit̄: quō in reatū vocabitur qui nō nocuit mortē inferēdo sed profuit?

Responsio ad precedentē3 iterrogationē: Ca. VIII.

Theodor⁹: Nos de pp̄dicta te boni maliq3 vel eius quod diximus eē medium disputamus: nō de affectu eorū qui ista cōmittūt. Nec enī q̄s ipi⁹ vl' iniqu⁹ id circo impunit⁹ erit: q2 malicia sua iusto nocere nō potuit. Tolerātia enī 7 virt⁹ iusti: nō illi q̄ mortē vl' supplicia intulit: sed illi proficit ad mercede3 qui illata sibi patiēter excepit. Ideoq3 7 hic merito punit̄ p crudelitatis sue vitio qua malū voluit inferre: 7 ille nihilomin⁹ nihil mali ppessus est: q2 virtute animi sui patienter tēptationes doloresq3 sustētans: ea que malo pposito illata sūt ad pfectū melioris stat⁹: 7 eterne vite fecit btitudinē puenire vl' ptinere.

Exēplū beati iob a diabolo tēptati: 7 dn̄i a iuda traditi: 7 q3 iusto tā pspa q̄3 aduersa pficiāt ad salutem: Capitulū. IX.

Nequ3 enī patiētia: iob mercedē diabolo q2 eū illustriorē sui s tēptatiōib⁹ reddidit: s3 illi ipī q̄ eas virilr ptulit acq̄siuit: nec iudas eterni supplicij imūitate donabit: q2 pditio ei⁹ ad salutē gn̄is p/fecit hūani. Nō enī puēt⁹ ɔsiderādus ē opis s3 opantis affect⁹. Quapp̄ter hec debet ī nobis diffinitio imobiliter custodiri: q3 nulli malū ab alio possit iferri: nisi q̄ illud ignauia sui cordis ac pusillanimitate cōtraxerit: hanc eādē snīa3 btō aplo vno versiculo ɔfirmāte: Scim⁹ aūt q̄m diligētib⁹ deū oīa coopāt̄ ad bonū. Ro. 8.
Dicēs enī oīa coopāt̄ ad bonū: vniuersa nō solū q̄ pspa: verūetiā que putant̄ aduersa pitcr comprehēdit. Per que 7 ī alio loco ide3 aplus se trāsisse describit: cū dicit: Per arma 2. Cor. 6
iusticie que a dextris sūt 7 a sinistris: id ē p gliā3 7 ignobilitatē: p infamiā et bonā famā: vt seductores 7 veraces: vt tristes: sp āt gaudētes: vt egētes: multos autē locupletantes 7c. Oīa g̃ que pspa reputant̄: 7 dextre dicūtur ptis: que scūs aplus glie et bone fame vocabulo designauit: illa etiā que existimant̄ aduersa q̄ p ignobilitatē 7 infamiā euidēter expressit: quā q3 a sinistris eē describit: effiɔiunt̄ viro pfecto arma iusticie si illata sibi magnanimiter sustētauerit: q3 vic3 p h̄ dimicās 7 in istis ipis q̄bus ipugnari putat̄ aduersis tanq3 armis vtēdo eisq3 velut arcu 7 gladio scutoq3 validissimo ɔtra illos q̄ h̄ igerit cōminitus: pfectū sue patie ac virtut' acq̄rat: gliosissimū ɔstātie triūphū ex ipis q̄ letaliter iferūt̄ capiēs hostiū telis: nec pspis dūtaxat elat⁹: nec deiect⁹ aduersis: s3 itinere plano ac via regia sp īcedēs: ab

illo trāquillitatis statu nequaq̄ leticia supueniente quasi in dexteram mot⁹: nec ingruentib⁹ aduersis tristiciaq̄ dn̄ante velut ad leuā rursus
Ps.118. impulsus. Pax em̄ multa diligētib⁹ nomē tuū: ꝛ nō est illis scandalum. De illis xō q̄ per singulos incurrētes casus ꝓ eoꝝ qualitate ac varie
Eccl.27. tate mutant: ita d̄r: Stultus aūt sicut luna mutatur. At em̄ de pfectis
Roma.8 ac sapientib⁹ dicit: Diligentib⁹ deū oīa coopantur ad bonū: ita de infirmis ꝓnunciat ac stultis: Omnia aduersa viro insipienti: nec em̄ prosperis reb⁹ proficit: nec emēdat aduersis. Eiusdē nanq̄ virtutis est tristia fortiter tolerare cuius etiā scd̄a moderari: ꝛ eū qui in vno eoꝝ superatur: neutrū sufferre certissimum est. Facili⁹ tñ quis elidi pōt prospis q̄ꝫ aduersis. Hec em̄ interdū etiā inuitos retinent atq̄ humiliant: ꝛ compunctione saluberrima vl̄ min⁹ peccare faciunt vel emendant: illa xō mollib⁹ mentē ac pnicīosis extollentia blandimentis: securos felicitatꝫ sue ꝓuētu: ruina maiore ꝓsternūt.

De virtute viri pfecti: q̄ ambidexter figuraliter nūcupatur: Capi. X.

Sti sunt ḡ qui figuraliter in scp̄turis sanctis amphoterodexios: id est ambidextri nūcupant: vt ille aoth in libro iudicū
Iudic.3. fuisse describit: q̄ vtraq̄ manu vtebatur ꝓ dextera. Quā virtutē ita poterimus nos quoq̄ intellectualit possidere: si ea q̄ prospera sunt dexteraq̄ censent: ꝛ ea q̄ aduersa sunt ac sinistra dicūt: bono rectoq̄ vsu ad ptē fecerim⁹ dexterā ptinere: vt quecūq̄ fuerint illata: fiāt noƀ ꝓm aplm̄ arma iusticie. Duab⁹ nanq̄ partib⁹ ꝛ (vt ita dixerim manib⁹) interiorem hoīem nostrū subsistere puidem⁹: nec q̄sq̄ sctōꝝ carere hac sinistra quā dicimus pōt: sed in hoc virt⁹ perfecta discernit: si vtrāq̄ in dexterā bn̄ vtendo conuertat. Et vt manifestius hoc qđ dicim⁹ possit itelligi: habet vir sanct⁹ dexterā: successus videlicet spiritales: in q̄ tunc ꝯsistit: qñ feruēs spū desiderijs et ꝯcupiscētijs oībus dn̄atur: qñ ab omī diabolica impugnatione secur⁹ absq̄ vllo labore ac difficultate vitia carnis vel respuit vl̄ abscidit: cū sublimat⁹ a terra vniuersa pn̄tia atq̄ terrena: velut inanē fumum vmbrāq̄ vacuā ꝯtēplat: ꝛ mox transitura contēnit: cuꝫ futura p excessum mentis non solum ardētissime conspicit: verū etiā clarius intuet: cum efficatius spiritalib⁹ pascitur theorijs: cum lucidius sibi reserari cōspicit celestia sacramenta: cū oratiōes purius atq̄ alacrius emittit ad dominū: cū ita spūs ardore succēsus: ad ea que inuisibilia sunt ꝛ et̄na tota animi alacritate trāsmigrat: vt nequaq̄ se iā credat in carne cōsistere. Habet siliter ꝛ sinistrā cū tēptationū turbinib⁹ implicatur: cū ad desideria carnis incētiuoꝝ estib⁹ īflammatur: cū ad iracundie feruorē perturbationū igne succēditur: cū superbie seu cenodoxie elatiōe pulsat: cū tristicia mortē operāte depmitur: cū machinis acidie ꝛ īpugnatione ꝯcutit: cunq̄ oī spiritali feruore sb̄tracto: quodā tepore atq̄ irrationabili merore torpescit: vt nō solū cogitationib⁹ rectis ac feruētib⁹ deseratur: ſ etiā psalm⁹: orō: lectio: remotio celle simul horreāt: ꝛ intolerabili quodā tetroq̄ fastidio vniuersa sordeant instrumēta virtutū: quib⁹ cū pulsat monachus: sinistris partibus se cognoscat vrgeri. Quisq̄s igit in illis que dextre partꝫ esse p̄diximus: mīme fuerit subītrāte gloria vanitatis elat⁹: ꝛ in istis q̄ sinistre partis sunt viriliter dimicans: nulla despatione ꝯciderit: ac potius de cōtrarijs arma quedā patientie ad exercitiū xtutꝫ assumpserit: vtraq̄ manu vtetur ꝓ dextra: ꝛ ī vtro/

q; actu triūphator effectꝰ: tā de sini
stro statu q̄ de dextro palmā victo/
rie ꝯsequet̃. Qualē btm̄ Job legi/
mus meruisse: qui vtiq; ꝑ dexteram
coronabat̃ qñ septē filioꝝ pr̃ opulē
tus ac diues incedēs: quotidiana ꝓ
Job.1. coꝝ purificatione sacrificia dño of/
ferebat: non tā sibi eos q̄ deo susce/
ptos ac familiares cupiēs exhibere:
qñ ianua eiꝰ om̄i aduenienti pate/
bat: qñ erat pes claudoꝝ: ⁊ oculus
cecoꝝ: qñ de velleribꝰ ouiū eius hu
meri calefiebāt infirmoꝝ: qñ erat or
phanoꝝ pater ⁊ vir viduarū: quan
do nec in corde quidē suo sup̱ inimi
ci sui ruina gauisus ē. Idēq; rursus
ꝑ sinistrā partē sublimiore ỽtute d̄
aduersitatibꝰ triūphabat: cū septem
filijs vno orbatꝰ momēto: nō vt pa
Ibidem ter acerbo luctu ꝯficiebat̃: s; vt ve/
rus dei famulꝰ sup̱ creatoris sui vo/
luntate gaudebat: cum ex locuplete
pauperrimꝰ: nudus ex diuite: ex va/
lido tepidus: ex inclyto ⁊ glorioso
ignobilis atq; despectꝰ: incorruptaꝫ
animi fortitudinē retētabat. Cū de/
niq; om̄i substātia atq; opibꝰ desti/
tutꝰ: sterquilinij erat factus habita
tor: ⁊ velut quidā corpis sui seueris
simꝰ carnifex: testa radebat saniem
ꝓfluentē: atq; ex om̄i parte mēbro/
rū glebas vermiū mersis ī ꝓfunda
vulnerū digitis detrahebat. In qui
bus cunctis in nullā desperando ꝓ
lapsus ē blasphemiā: nec aduersus
creatorē suum in aliq̄ murmurauit:
quinĩmo nequaq̄ tāta tēptationuꝫ
mole atq; acerbitate ꝯterritus: ip̄m
quoq; qđ ex oī p̄stina facultate suo
corpori sup̱fuerat indumentū qđq;
solū qr ipso vestiebat̃: a diaboli po/
tuerat vastatiōe saluari: rescindēs
atq; abijciens adiecit sup̱ illā quaꝫ
durissimus p̄do intulerat spontane/
am nuditatem. Comā quoq; capi/
tis: q̄ sola de prioris glorie reliquijs
intacta remanserat: vexatori suo ꝓ/
iecit abscisam: ⁊ amputans etiam id
quod seuiens reliquerat inimicus:

illa celesti aduersus eum voce tripu
diat ⁊ insultat: Si bona suscepimꝰ
de manu domini: mala non sustine/ Job.2.
bimus? Nudus egressus sum de vte
ro matrꝭ mee: nudus reuertar illuc.
Dominꝰ dedit dñs abstulit: quō do
mino placuit sic factū est: sit nomen
dñi benedictū. Ambidextrū merito
dixerim et ioseph: qui in prosperis
gratior patri: religiosior fratribus:
acceptior deo: ī aduersis causis do/
mino fidelis: carceris mitissimꝰ vin/
ctis: iniuriarū immemor: beneficus
inimicis: inuidis: ⁊ quantū in ipsis
fuit interfectoribus fratribꝰ nō solū
pius: sed etiam munificus inuenit̃.
Hi ergo eorū q; cōsimiles recte: am/ αμφο/
photerodexioi. i. ambidextri nuncu Τερο/
pant̃: vtraq; em̄ manu vtūtur pro δεξιοι
dextra: ⁊ īter hec que aplus dinume
rat transeuntes pariter dicūt: Per 2.Cor.6
arma iusticie que a dextris sunt ⁊ a
sinistris: per gloriam ⁊ ignobilitatē
per infamiam ⁊ bonaꝫ famā ⁊c̃. De
qua dextra vel sinistra ita salomon
ex persona sponse loquitur in canti/
cocāticoꝝ: Leua eiꝰ s̄b capite meo: Can̄.2.
⁊ dextera eiꝰ amplexabit̃ me. Quas
licet vtrasq; vtiles esse significet: tñ
illā sub capite suo ponit: qr subiace
re debent aduerse ꝑtes p̄ncipalitati
cordis. Ad hoc siquidē tantū vtiles
sunt: vt ꝓ tp̄e nos exerceant ⁊ eru/
diant ad salutem: ac ꝑfectos ad pa/
tientiā reddant: dexterā vero ad cō/
fouendaꝫ se ac perpetuo ꝯseruandā
salutari amplexu spōsi sibimet cohe/
rere: atq; insolubiliter ei optat inne/
cti. Erimus igit̃ ambidextri: quādo
nos q̄ꝫ rerum presentium copia vel
inopia non mutarit: et nec illa nos
ad voluptates noxie remissionis im
pulerit: nec ista ad desperationeꝫ at/
traxerit ⁊ querelaꝫ: sed similiter deo
grates in vtroq; referentes parē fru
ctum de secundis aduersisq; capia/
mus: qualem se ille verus ambidex/
ter doctor gentiū fuisse cōsecutū te/
statur dicēs: Ego enī didici in q̄bus philip̄.4

sum sufficiens esse: scio et humiliari: scio et abūdare: vbiq3 et ī oībus institutus sum: et saturari et esurire: et abūdare et penuriā pati: oīa possum in eo qui me cōfortat.

De duplici genere temptationum: que triplici modo inferuntur:

Capitulum. XI.

Ergo licet dixerim⁹ bipertitā esse tēptationē: id est in rebus vel prosperis vl' aduersis. Sciēdū est tñ oēs hoīes triplici rōne temptari. Plerūq3 ob ꝓbationē: nonnunq3 ob emendationē: inf' dum ob merita delictoꝝ. Et ob probationē quidē: vt beatū abraam vt iob: multosq3 sanctoꝝ tribulatiōes innumeras legim⁹ pertulisse: vel illud qđ ī deuteronomio dicit' ad populū p moysen. Et recordaberis cūcti itineris illius per qđ adduxit te dñs deus tuus quadraginta annis p desertum: vt affligeret te atq3 temptaret: et nota fierent que in tuo animo versabātur; vtꝝ custodires mādata illi⁹ an nō: Et illđ qđ in Ps. dr: Probaui te apud aquā cōtradictionis. Ad Job quoq3: An putas me tibi alit' locutū: q3 vt appareres iustus? Ob emendationē vero cū iustos suos ꝓ paruis quibusdā leuibusq3 peccatis: seu pro elatione sue puritatis humilians diuersis tēptationibus tradit: vt omnē sordē cogitationū: et vt verbis ꝓphete dicam: Scoriā quā in occultis coꝝ puidet esse cōcretā excoquēs in presenti: velut aurū purum futuro transmittat examini: nihil ī eis residere pmittēs qđ scrutans: post h' iudicij ignis penali cruciatu expurgaturus inueniat: fm illud: Multe tribulatiōes iustoꝝ. Et/ Fili: noli negligere disciplinam domini: neq3 fatiger' dū ab eo increparis: Quē eīn diligit dñs corripit: flagellat autem: oēm filiū quez recipit: Quis eīn est filius quē non corripit pater? Qđ si extra disciplinā estis: cui⁹ pticipes facti sunt oēs: ḡ adulterini et ñ filij est'. Et ī Apo. Ego quos amo arguo et castigo. Ad q̄s etiaz sub figura hierlm ex psona dei p hieremiā fmo dirigit': Faciaz enim cōsummationē in oībus gētib⁹ in quib⁹ dispersi te: te aūt nō faciaz in cōsummationē: s̄ castigabo te ī iudicio: vt nō tibi videaris innoxius Pro q̄ salutari emēdatiōe orat dauid dicens: Proba me dñe et tēpta me: vre renes meos et cor meū. Esaias q3 vtilitatē hui⁹ tēptatiōis ītelligēs: Corripe inq̄t nos dñe: verū tñ in iudicio et nō in furore tuo. Et iterꝫ: Cōfitebor tibi dñe qm̄ irat⁹ es mihi: cōuersus est furor tu⁹ et cōsolatus es me. Pro merito autē pctōꝝ plaga tēptatiōis infert': vt ibi plagas pplo israeli immissuꝝ se dñs cōminatur dicēs: Dētes bestiaꝝ immit tā in eos cū furore trahentiū super terrā: et frustra pcussi filios vestros disciplinā nō recepistis. Jn psalmis q3: Multa flagella pctōꝝ. Et in euāgelio: Ecce san⁹ fact⁹ es: iā noli peccare ne deteri⁹ tibi aliquid cōtingat. Jnuenim⁹ sane et quartā rōnem: q̄ ob manifestandaz solūmō gliam et opa dei inferri quibusdā aliq̄s passiones: scripturarū auctoritate cog' scim⁹: fm illud euāge. Neq3 hic peccauit neq3 parētes eius: s̄ vt manifestētur opa dei in ipso. Et iterū: Jnfirmitas hec non est ad mortē s̄ pro glia dei: vt glorificetur fili⁹ dei per ipam. Sunt aūt et alia vltionū genera: quib⁹ nōnulli q̄ malicie supgressi sūt cumulū pcutiunt' ad pñs: vt dathā et abirō siue chore legim⁹ fuisse dānatos: et vel marie illos de quibus aplus dicit: Propter quod tradidit illos deus ī passiones ignominie: et in reprobū sensum: qđ etiā ceter' penis grauius iudicandū est. De ipsis nāq3 psalmista: Jn laboribus inquit hominū nō sunt: et cū hominibus nō flagellabuntur. Nō enī

Margin references: Deut. 8. — Ps. 80. — Esa. 1. — Ps. 33. — Heb. 12. — Ibidem. — Apoc. 3. — Hiere. 30 — Ps. 52. — Hiere. 10 — Esa. 12. — Deut. 32 — ps. 31. — Job. 5. — Job. 9. — Eiusd. 11 — Ro. 1. — ps. 72.

De nece sanctorum.

merētur salutari visitatiōe dñi: nec
tꝑalibus plagis consequi medicinā:
qui desperantes semetipsos tradide
runt impudicitie: in opationē omīs
erroris: in immūdiciā: quiqꝫ obdu/
ratione cordis: ⁊ vsu ac frequentia
delinquēdi purgationez breuissimi
huius cui ⁊ vltionē vite ꝑsentis ex/
cedunt. Quib⁹ p ꝓphetā sermo di
amos.4. uin⁹ exprobrat: Subuerti vos sicut
subuertit de⁹ sodomā ⁊ gomorraz:
⁊ facti estis sicut torris rapt⁹ de incē
dio: ⁊ nec sic redistis ad me: dicit do
minus. Et hieremi. Interfeci ⁊ ꝑdi
Hiere.15 di pplm meū ⁊ tū a vijs suis nō sūt
Eiusd.5. reuersi. Et iterū: Percussisti eos ⁊
non doluerūt: attriuisti eos ⁊ renue
runt accipe disciplinā: indurauerūt
facies suas sup petrā: noluerūt reuer/
ti. Erga quoꝝ curationez oēm tpis
istius medicinā vidēs ꝓpheta incas
sum fuisse cōsumptā: desperans q̄/
dammodō iā de eorū salute: ꝓclamat:
Defecit sufflatoriū ī igne: frustra cō
Eiusd.6. flauit cōflator: malicie eni vr̄e non
sunt ꝯsumpte: argentū reprobū vo/
cate eos: qꝛ dñs ꝓiecit illos. Hāc sa
lutarē ignis purgationē circa eos q̄
ꝑdurati sūt scelerib⁹ suis inaniter se
dñs adhibuisse sub ꝑsona hierlm cō
crete ꝓfunda rubigine pctōꝝ ita cō
ezech.42 queritur: Pone inquiēs ollā eneā
super prunas vacuā vt īcalescat: ⁊
liquefiat es ei⁹: ⁊ cōfletur in medio
ei⁹ inq̄namentū ei⁹: mlto labore su/
datū est: ⁊ non exiuit de ea nimia ru
bigo ei⁹ neqꝫ ꝑ ignē immūdicia tua
execrabil: qꝛ mūdare te volui: ⁊ nō
es mūdata a sordib⁹ tuis. Ꝯobrez
vt ꝑitissimus medicus expēsis oīb⁹
salutarib⁹ curis: nec vllū iā remedij
gen⁹ qd̄ infirmitati coꝝ possit apta/
ri dñs supesse cōspiciēs: quodāmo/
do iniquitatū magnitudine supera/
tur: ac discedere ab illa clementi sua
castigatiōe compellit: itaqꝫ ei denū
ciat dicēs: Iam nō irascar tibi: ⁊ ze/
Ezech.16. lus meus recessit a te. De alijs xp̄o
quoꝝ non perdurauit cor frequen/
tia pctōꝝ: nec illa seuerissima (⁊ vt
ita dixerim) caustica ignis indigent
medicina: sed eruditio salutaris ver
bi sufficit ad salutē: dicit: Emēda/
bo eos in auditu tribulationis sue.
Non ignoram⁹ alias quoqꝫ anim/
aduersiones siue vltionū causas q̄
inferunt his qui grauissime deliq̄/
runt: nō ad expianda eorum crimi/
na: nec ad abolēda merita peccato/
rū: sed ad emendationē metūqꝫ vi/
uentiū: que euidēter in hieroboā fi/
lium nabath baasa quoqꝫ filiū achia
et achab atqꝫ iezabel: illata cogno/
scimus: ita ꝓnūciāte diuina censu/
ra. Ecce: ego inducā sup te maluz et
demetā posteriora tua: ⁊ interficiaz 3.Re.21
de achab mingentē ad ꝑietē: ⁊ clau/
sū ⁊ nouissimū in isrl: ⁊ dabo domū
tuā sicut domuz hieroboam filij na/
bath: ⁊ sicut domū baasa filij achia:
qꝛ egisti vt me ad iracūdiā ꝓuoca/
res: ⁊ peccare fecisti isrl: canes etiaz
comedent iezabel ī agro iezrahel: si
mortu⁹ fuerit achab ī ciuitate: come
dēt eū canes: si aūt mortu⁹ fuerit in
agro: comedēt eū volucres celi. Et
illd qd̄ ꝑ īgēti cōmīatōe denūciat:
Nō inferet cadauer tuū ī sepulchꝝ
prm tuoꝝ: nō q̄ vel illi⁹ tā ꝓphana 3.Re.13.
cōmēta qui vitulos aureos ad ꝑpe
tuam preuaricationē plebis: impiaz
qꝫ a dominuo seꝑationē primus insti
tuit: vel illoꝝ tam innumera tanqꝫ
nefaria sacrilegiorum crimina hec
excoquere breuis ac momētanea pe
na sufficeret: sed vt ceteris quoqꝫ q̄
futura vel negligentes vel penitus
non credentes: consideratione tan/
tūmodo ꝑsentiū frāgebant: terror
istaꝝ q̄s metuebāt vltionū īcuteret
exemplo: nec apud illam sūmi noīs
maiestatem esse humanarū reruz et
quotidiane dispensationis incuriā:
documēto h⁹ seueritatꝭ agnoscerēt:
ac retributorē deū cunctoꝝ actuum
ꝑ hec que grauissime formidabant:
manifestius peruiderent. Inueni/
m⁹ sane etiā ꝓ leuiorib⁹ culpis nō/

nullos eandē mortis ad pn̄s excepif
se sniam: q̄ sūt et illi puniti q̄s p̄dixi
mus extitisse sacrilege p̄uaricatōis
auctores: vt factū ē in illo q̄ sabbato
ligna collegerat: vel in anania et sa/
phira qui parꝫ quidē d̄ substātia sua
infidelitatis errore seruauerāt: nō q̄
eq̄lia fuerint pōdera pctōꝫ: s̄ q̄ re/
pti noue trāsgressiōis p̄sūptores: de
buerūt p̄bere ceteris queādmodum
pctī: ita etiā pene ac terroris exem/
plum: vt q̄squis eadē deinceps affe/
ctare tēptasset: nosset sibi s̄m eandeꝫ
formā qua illi dānati sunt: etiā si in
pn̄ti suppliciū differaꝰ: in futuri iu/
dicij examinatione reddendū. Et q̄
videmur excessū quendā dū genera
tēptationū vel vltionū pcurrere vo
lumꝰ a ꝓposita narratione fecisse: q̄
diccbamꝰ viꝫ pfectū in vtraq̄ tēp/
tatione manere sp̄ īmobilē: ad eādē
nunc iterum reuertamur.

Quō vir iustꝰ non cere sed adamātino signatorio de/beat eē cōsiīlis: Ca. XII.

Ita q̄ mēs viri iusti nō debet
i eē siīlis cere vel alterꝰ cuiuſ
q̄ materie mollior]: q̄ sp̄ cha
racteri signātiū cedēs: ꝑ eiꝰ forma
atq̄ imagīe figuratur: quā q̄ ī se tā/
diu retinet: donec alio rursus supim/
presso signaculo reformeꝰ: atq̄ ita
fiet vt nūq̄ in sua qualitate psistēs:
ad formā eoꝫ q̄ imp̄muntꝰ sp̄ cōuer/
taꝰ ac trāseat: q̄n potius debet velut
quoddā eē adamantinū signatoriū
vt īuiolabilē mens n̄ra figurā sui sp̄
custodiēs character]: vniuersa q̄ in/
currerint sibi ad qualitatē sui status
signet atq̄ trāsformet: ipa ꝟo insig
niri nullis incursibus possit.

Interrogatio si possit mēs in vna atq̄ eadē qualitate iugiter durare: Ca. XIII.

Ermanus: Pōt ne mēs n̄ra
g vnum statum iugiꝰ retinere:
τ in eadē sp̄ q̄litate psistere?

Respōsio ad interrogātis ꝓpositionē: Ca. XIIII.

Theodorꝰ: Necesse est vt s̄m Ephe. 4.
t aplm: aut renouatꝰ q̄s spiri/
tu mētis sue p singulos dies
ꝓficiat ad ea: se que in ante sunt sp̄
extendēs: aut si neglexerit: ꝯsequēs
est vt retro redeat atq̄ in deteriꝰ re/
labaꝰ. Et idcirco nullo mō mēs po/
terit in vna atq̄ eadē q̄litate dura/
re: velut si q̄s ꝯtra aquas fluminis
violēti nauē subigere remoꝫ impul
sione coneꝰ: necesse est eū aut ꝟtute
brachioꝫ torrētis aluei impetū dese
cantē ad supiora cōdescendere: aut
remissis manibꝰ ad p̄ceps ꝓno am/
ne reuocari. Qua ꝓpter istud erit
euidēs nostri ind.ciū detrimēti: si in
tellexerimꝰ nos nihil ampliꝰ acqui/
sisse: nec dubitemꝰ retrorsuꝫ nos oī/
modis reuocatos q̄ die nō senserimꝰ
ad supiora progressos: quia vt dixi
nec in eodē statu mens hoīs pōt iu/
giter pmanere: nec in hac carne cōsi/
stens ita virtutū apicē possidebit q̄s
q̄ ille sctōꝫ vt īmobilis perseueret.
Necesse ē eī aut aliq̄d adijci illis sp̄
aut minui: nullaq̄ in oī creatura
talis poterit eē pfectio que mutabi/
litatis nō subiaceat passioni: s̄m il/
lud quod in libro beati iob legitur:
Quid est hō vt īmaculatꝰ sit τ iu/
stus appeat natꝰ de muliere? Ecce in Job. 15.
ter sanctos eiꝰ nemo īmutabilis: et
celi nō sunt mūdi in conspectu eius.
Solū nā q̄ deū īmutabilē ꝯfitemur
queꝫ tm̄mō sancti illius ꝓphete ita
cōpellat oratio: Tu aūt idē ipe es. Ps. 101
Et ipe de se: Ego sum inq̄t deꝰ τ nō Mala. 3.
mutor: q̄ sciꝫ ipe sit solꝰ naturaliter
semper bonus: semper plenꝰ sp̄ q̄ p/
fectꝰ: cui nihil nec adijci possit aliq̄n
nec minui. Ideo q̄ debemus ad vir
tutum studia irremissa cura ac solli/
citudine nosmetipsos semper exten/
dere: ipisq̄ nos iugiter exercitijs oc
cupare: ne cessāte ꝓfectu ꝯfestim di
minutio subsequaꝰ. Ut eī diximꝰ:

in vno mēs eodēq̃ ſtatu manere nō ꝑualet.i.vt nec augmēta virtutū ca piat:nec detrimēta ſuſtineat.Nō ac quiſiſſe em̄ ei⁹ minuiſſe eſt: q: deſi nens proficiēdi appetit⁹ nō aberit a periculo recedendi.

Qđ detrimentū ſit diſcedē tis e cella: Capi.XV.

Deoq̃ iugis celle commora tio retētanda eſt. Totiens em̄ etiā reuerſus q̄ſvelut no uus in ea: ꝛ incipiens habitator titu babit atq̃ turbabit̄: quotiēs ab ea dē fuerit euagat⁹. Illā nāq̃ quā in cella reſidens acq̄ſierat animi inten tionem ſi fuerit relaxata:recuperare rurſus nō ſine labore poterit ac do lore:ꝛ ꝑ hoc reduct⁹ retro nō de a miſſo cogitabit ꝓfectu quē ſupadij cere potuit ſi e cella nō fuiſſet excur ſus:ſed gaudebit poti⁹ ſi illū ſtatu; de quo recidit ſemetipm̄ ſenſerit re cepiſſe.Nā ſicut amiſſum ac p̄teritū tēpus vlterius reuocari nō pōt: ita ne illa q̄dez q̄ periērūt poſſunt emo lumēta reſtitui. Quātūlibet em̄ p⁹ hec animi intētio fuerit optata:inſtā tis diei ꝓfect⁹ ꝛ p̄ſētis tp̄is q̄ſtus ē: non lucri ſemel perditi reparatio.

De mutabilitate etiā ſup narū celeſtiūq̃ virtutū: Capi.XVI.

Mutabilitati aūt etiā ſupnas ptātes vt diximꝰ ſubiacere: declarant illi qui de coꝝ nu mero corrupte voluntatis vicio cor ruerūt.Nā neq̃ illi immutabilis na ture eſſe putandi ſunt q̄ in illa q̄ cre ati ſunt btitudine pſeuerāt:eo q̄ in cōtrariā ꝑtē nō fuerint ſiliter depra uati.Aliud nāq̃ ē immutabil̄ natu re eē:aliud ꝟtutis induſtria boniq̃ cuſtodia ꝑ īmutabil̄ dei grām non mutari. Quicq̄d enī ꝑ diligentiā vl̄ acq̄ritur vl̄ tenet̄: pōt etiā ꝑ negli gētiā deꝑire. Idēq̃ dr̄: Ne btifices Ecc̃l.11. hoīez aū exitū ſuū: q̄ videl; adhuc in colluctatione quis ꝛ(vt ita dixe rim)ſchemate ꝯſtitut⁹:q̄uis vīcere ſoleat: ac freq̄ntes palmas victorie ꝯſequat̄:nō p̄t tn̄ a metu ac ſuſpiti one incerti ꝓuētus eē ſecur⁹. Et ic circo de⁹ ſolus immutabilis vl̄ bo nus dr̄:q̄ bonitatē nō induſtrie ſtu dio ſ; naturaliter poſſidēs:non pōt aliud quid eſſe q̄ bon⁹.Nulla igit̄ ꝟtus pōt immobiliter ab hoīe poſſi deri:ſ; vt parta iugiter teneat̄:neceſ ſe eſt eā ſemꝑ illa q̄ acquiſita ē ſedu litate atq̃ induſtria cuſtodiri.

Q; nemo ruina ſubitanea collabat̄: Capi.XVII.

Ipſus ꝟo quiſpiā neq̄q̃ ſu bitanea ruina corruiſſe cre dendus eſt: ſ; aut praue inſti tutiōis decept⁹ exordio:aut ꝑ longā mentis incuriā paulatim ꝟtute ani mi decedēte: ꝛ ꝑ hoc ſenſim vicijs i creſcētib⁹ caſu miſerabili cōcidiſſe. Añ cōtritionē enī precedit iniuria: ꝛ añ ruinā mala cogitatio : queād modū dom⁹ nūq̃ ſubitaneo ad rui nā ꝓcumbit impulſu: niſi aut antiq̄ vitio fundamēti:aut longa inhabi tantiū deſidia ſtillicidijs ꝑmū par uiſſimis penetrātib⁹ corrupta ſen ſim fuerint munimenta tectoꝝ:qui bus ꝑ vetuſtā negligentiā in maio rē modū patefact̄ atq̃ collapſis:ri uatim poſt h̄ influet pluuiarū imbri umq̃ tempeſtas .In pigritijs enim Eccs.10. humiliabitur cōtignatio: ꝛ in ſegni cie manuū ſtillabit domus. Quod aīe ſpiritalit̄ euenire idē ſalomō ali is ꝟbis ita deſignat: Stillicidia in quiens eijciunt hoīem in die hyema li d̄ domo ſua. Elegant̄ ḡ mētis in curiā domati cōpauit tectoq̃ negle cto:ꝑ quā ꝑmo quidē velut minu tiſſima quedā penetrāt ad aīam ſtil licidia paſſionū: que ſi velut parua ac leuia negligant̄ : corrūpūt tigna virtutū:ꝛ poſt h̄ influūt imbre lar giſſimo vitioꝝ:ꝑ quē in die hyema li.i.in tp̄e tēptatiōis: ingruēte impu gnatione diaboli : expelletur mēs d̄ habitatione virtutum in qua ſcilic;

aliqñ circũſpectã diligentiã retinẽs velut in domo ꝓprie poſſeſſionis re quieuerat. His itaqꜫ cõptis infinitã ſpiritalis cibi pcepimꝰ voluptatē: ita vt ex hac collatione maiore animi gaudio repleremur: q̃ ante triſticia ſup nece ſctõ℞ fueramus affecti. Nõ ſolũ enĩ de quibꝰ heſitabamus edocti ſumꝰ: verũ etiã illa q̃ ꝓ tenuitate ſenſus noſtri minꝰ inq̃rere noueramus: ſub illius queſtionis interrogatione cognouimus.

Explicit collatio abbatis Theodori.

Incipit annotatio capitulorum collationis prime abbatis Sereni de aĩe mobilitate ⁊ ſpiritalib' neq̃tijs

Explicit annotatio capi/
tulorum.

Incipit collatio prima ab/
batis Sereni de anime mo
bilitate ⁊ ſpiritalibus neq̃/
tijs.

De caſtitate abbatis Se/
reni: Capitulum.I.

Omme f
ſanctitatis ⁊ conti
nẽtie vir:nominiſ
ꝗ ſui ſpeculuȝ ab/
batẽ Serenũ queȝ
ſingulari ſumꝰ ve/
neratiõe p̄ ceteriſ ãmirati:ſtudioſo/
rũ mẽtibꝰ inſinuare cupiẽtes:aliter
arbitramur deſiderium nr̃m nos ex/
plere non poſſe: ꝙ̃ ſi collatiões eiꝰ
nr̃is libellis temptauerimꝰ inſerere.
Cui ſupra oẽs virtutes que nõ ſolũ
in eiꝰ actu vel moribꝰ: ſ; etiã in ipſo
vultu p dei gratiã refulgebãt:ita eſt
peculiari beneficio donuȝ caſtitatis
infuſum: vt etiã ſe ne ipis q̃dem na/
turalibꝰ incentiuis inquietari vel ĩ
ſopore ſentiret. Ad quaȝ tñ carnis
p̄cipuam puritatẽ queadmodũ gr̃a
dei ãminiculante puenerit: qm̃ ſu/
pra ↄditionẽ nature videtur eẽ hũa
ne: neceſſariũ reor ꝑmitꝰ explicare.

Interrogatio p̄dicti ſenis
ſuper ſtatu cogitationũ no
ſtrarum: Capi.II.

Hic igitur ꝑ interna cordis
atqꝫ anime caſtitate noctur/
nis diurniſqꝫ precibus: ie/
iunijs quoqꝫ ac vigilijs infatigabili
ter inſiſtens: cum vidiſſet orationuȝ
ſuarum obtinuiſſe ſe vota: cunctoſ/
qꝫ eſtus in corde ſuo concupiſcentie
carnalis extĩctos: velut ſuauiſſimo
guſtu puritatis accẽſus: in maioreȝ
ſitim zelo caſtitatis exarſit: ⁊ intẽtio
ribus cepit ieiunijs atqꝫ obſecratio
nibus incubare: vt mortificatio paſ
ſionis huius q̃ interiori hoĩ ſuo: do/
no dei fuerat attributa: ad exterio/
ris hominis etiam puritatem eatenꝰ
perueniret: vt ne ipſe quideȝ vel il/
lo ſimplici ac naturali motu: qui eti/
am in paruulis atqꝫ lactentibus ex/
citatur: vlterius pulſaretur: indepti
ſcilicet muneris experimento quod
ſe nouerat non laborum merito ſed
dei gratia conſecutum: ardentiꝰ ani/
matus: ad hoc quoqꝫ ſimiliter obti/
nendũ credens multo facilius hos
ſtimulos carnis radicitus deum poſ
ſe conuellere: quos etiã humane ar/
tis induſtria nonnunq̃ꝫ ſolet quibuſ
dam poculis vel medicamentis ſeu
ferri ſectione detrahere: quãdoqui/
deȝ illam ſpiritus puritatẽ que ſub/
limior eſt: quãqꝫ impoſſibile eſt hu/
mano labore vel ſtudio comprehẽ/
di: ſuo munere cõtuliſſet. Cumqꝫ pe
titioni cepte ſupplicatione iugi ac la
chrymis indefeſſus inſiſteret: adue
niens ad eum angelus in viſione no
cturna: eiuſqꝫ velut aperiens vter:
quandam ignitam carnis ſtrumaȝ
de eius viſceribus euellens ac proij
ciens ſuiſqꝫ omnia vt fuerant locis
inteſtina reſtituens: ecce inquit in/
centiua carnis tue abſciſa ſunt: ⁊ ob
tinuiſſe te nouerı̄ hodierna die per/
petuã corpis puritatẽ quaȝ fideliť
popoſciſti. Hec de gr̃a dei q̃ mẽora/
to viro peculiariť attributa ẽ: breuiť

dixisse sufficiat. Ceteꝝ de illis virtutib⁹ quas cum reliq̄s sūmis viri cōiter possidebat: aliq̄d cōmemorari superfluū puto: ne spālis sup noīe huius ista narratio alijs demere videatur id qđ de ipo singulariter ꝓdicatū fuerit. Hunc igit̄ sūmo desiderio collatiōis ei⁹ atq; institutiōis accēsi: dieb⁹ q̄dragesime videre curauim⁹. Qui cū a nobis đ q̄litate cogitationū nr̄aꝝ ⁊ interioris hoīs statu: trāquillissima ꝯpellatiōe q̄sisset: vł q̄d nobis ad ei⁹ puritatē tanti tp̄is eremi habitatio ꝯtulisset: his cū querimonijs adorsi sumus.

Responsio nostra sup aīe mobilitate: Capi. III.

s Upputatio temporꝝ ac solitudinis habitatio: cui⁹ ꝯtēplatione conijcis interioris hoīs ꝑfectionē nos ꝯsequi đbuisse: hoc solūmō ꝯtulit nobis vt disceremus q̄d esse nequeam⁹: non tn̄ fecit esse qđ eē ꝯtēdimus: nec tn̄ aut desiderate puritatis fixā stabilitatē aut robur aliqđ firmitatis nos hac scia nouimus assecutos: ſ tantūmō ꝯfusionis aut pudoris augmēta. Etenī cū oīu disciplinaꝝ meditatio ad h̄ q̄tidianis studijs exerceatur atq; ꝓficiat: vt a trepidis rudimētis ad periciam certā stabilēq; ꝑueniens: incipiat nosse que ꝑmitus vel ambigue nouerat vel penit⁹ ignorabat: ⁊ firmo (vt ita dixerim) gradu discipline q̄litate ꝓcedēs: perfecte ī ea ac sine vlla iā difficultate ꝟset: ecōtrario me in hui⁹ puritatis studio laborātem id solūmodo ꝓfecisse reperio: vt sciā q̄d esse non possim: nō tn̄ apprehēdere valeā qđ me esse debere cognoui: ex q̄ nihil mihi aliđ sentio q̄ laborē tantū cordis cōtritiōe cōferri. Uideo nāq; me hac obseruātia nihil acquirere nisi dolorē inutilez: vt nunq̄ scz desit materia lachrymarū: nec tn̄ esse desinā qđ esse nō debeo. Et iccirco q̄d ꝓfuit didicisse qđ summū est: si cognitū nequeat apprehēdi. Nam cū directiōez cordis ad destinatā ꝯtēplationē ꝑtēdere senserim⁹: insensibiliter mēs inde reuoluta: ad ꝑores euagatiōes impetu vehemētiori ꝓlabit̄: ⁊ ita q̄tidianis distentionib⁹ occupata: innūeris captiuitatib⁹ incessant̄ abducit̄: vt ꝓpemodū iā despet̄ a nobis desiderata correctio: ⁊ supflua h̄ obſuatio videat̄. Siquidē ꝑ momēta singła lubricis discursib⁹ anim⁹ euagat̄: cuz ad timorē dei vł ad ꝯtēplationē reducitur spiritalē: ⁊ ꝑus q̄ firmet̄ in ea rursus fugacius euanescit. Cūq; cū velut expgefacti dep̄hēderim⁹ ab ītentiōe ꝓposita deuiasse: atq; ad illā theoriā vn̄ discesserat reducētes voluerim⁹ cū tenacissima cordis intentione velut quibusdā vinclis obligare: ī ipo conatu nr̄o ocius q̄ anguilla de recessib⁹ mētis elabit̄: ita vt hac intentiōe menti laborē solūmō n̄ ꝓfectū nos arbitremur aliquē esse ꝯsecutos. Ob quā rē q̄tidianis hmōi obſuatiōib⁹ estuantes: nec tn̄ ex ipis aliqđ nr̄o cordi stabilitatis robur accessisse cernētes: ad hāc opinionē fracti despatiōe trāsducimur: vt nō nr̄o iā ſ nature vitio has aīe ꝑuagationes humano generi inesse credamus.

Disputatio senis de statu aīe ac virtute ei⁹: Ca. IIII.

s Erenus: Periculose ꝑsumptionis est necdū reb⁹ recte discursis nec certa rōne collecta: de natura cuiuslibet rei ꝑpropere definire: ac đ fragilitatis sue cōsideratiōe cape ꝯiecturā: nō de statu ⁊ q̄litate ipsius discipline: vel de alioꝝ expiētia ꝓferre snīaz. Nec enī si q̄s ignarus natādi: sciēs pondus corporis sui ferri aquaꝝ leuitate ac liquore nō posse: expiētia sue voluerit impitie definire: neminē penit⁹ posse liquidis elementi solida carne circūdatū sustineri: iccirco ꝟa eius

opinio iudicāda est quā fm expien/
tiā suā visus ē ptulisse: cū hoc non
solū esse īpossibile: sed etiā perfacile
ab alijs fieri rōe certissima τ oclo⁊
fide nō dubia cōprobet: noos: id ē
mēs sp mobil' τ multū mobil' defini
tur. Un̄ etiā in sapiā q̄ d̄r salomōis:
Sap.6. scriptū est: Terrenū habitaculū ag/
grauat mentē multa cogitantē. Hec
igit' p cōditiōe nature nūq̄ potest
ociosa ɔsistere: sʒ necesse ē eā nisi p/
uisū habuerit vbi suos exerceat mo/
tus τ in q̄b⁹ iugit' occupet': ppa mo
bilitate discurrere: et p oīa volitare
donec lōgo exercitio vsuq; assuefa/
cta diuturno: quo nos incassū dicit'
laborare: expiat' τ discat q̄s meōrie
sue materias debeat p̄pare: erga q̄s
circūagat indefessos volat⁹ τ īmo/
rādi robur acq̄rat: τ ita p̄ualeat ad/
uersus inimica suggestiōes q̄b⁹ detra
hebat' extrudere: atq; in illo quē de/
siderat statu τ q̄litate durare. Nō q̄
hāc euagationē cordis nr̄i vel natu
re hūane: vel deo creatori ei⁹ debe/
mus ascribere. Uera est em̄ scp̄ture
Eccs.7. sn̄ia: qr dn̄s hoīeʒ fecit rectū: τ ipsi
quesierūt cogitatiōes mltas. A nob̄
ergo ea⁊ q̄litas pēdet: qr cogitatio
bona inq̄t sciētib⁹ eā appinquat:
vir aūt prudēs īueniet ea. Quicq̄d
em̄ īueniri pōt: nr̄e prudentie indu/
strieq; subiectū ē. Si nō fuerit īuen
tū: sine dubio nr̄e desidie vel impru
dētie nō nature vitio reputandū est.
Cui sēsui psalmista q̄ʒ ɔgruit dicēs:
Ps.83. Btūs vir cui⁹ ē auxiliū abs te dn̄e:
ascēsiōes ī corde suo disposuit. Ui/
detis ergo ī nr̄a diciōe ɔsistere: vt si/
ue ascēsus. i. ptingētes ad deū cogi/
tatiōes: siue descensus ad terrena scʒ
τ carnalia corruētes in nr̄is cordi/
bus disponamus. Que si nō in nr̄a
ptāte ɔsisterent: nec phariseos dn̄s
increpasset: Quid cogitatis mala ī
matth.9. cordib⁹ vr̄is? Nec p pphetā p̄cepis
Esa.1. set dicēs: Auferte malū cogitationū
vr̄⁊ ab oculis meis. Et vsq̄q̄ mo
Hiere.4. rabunt' ī te cogitatiōes noxie? Nec
in die iudicij earū q̄litas quēadmo/
dū ope⁊ exigeret' a nobis: ita p esaiā
dn̄o cōminante: Ecce ego inq̄t venio Esa.66.
vt cōgregē opa τ cogitatiōes cor⁊
cū oīb⁹ gētib⁹ τ linguis. Sʒ nec cō/
dēnari q̄dē ea⁊ testimonio vel defē
di in illo terribili atq; metuēdo exa/
mīe: fm btī apl'i sn̄iaʒ mereremur:
ita dicentis: Inter se inuicē cogitatio Ro.2.
nib⁹ accusātib⁹ aut etiā defendētib⁹
in die q̄ iudicabit de⁹ occulta hoīm
fm euāgeliū meum.

De pfectiōe aīe ad silitudinē euangelici centurionis assumpte: Ca. V.

Quis q̄ pfecte mētis figura p
b illū euāgelicū centurionem
pulcherrime designat': cuius
virt⁹ atq; ɔstātia: q̄ nō q̄buslibʒ in/
gruētib⁹ cogitatiōib⁹ abducebat': s
p suo iudicio vel admittebat bōas:
vel ɔtrarias absq; vlla difficultate
pellebat: hac pspicua significatione
descripta ē: Nā τ ego hō sū sub po/ matth.8.
testate cōstitut⁹ hn̄s sub me milites:
et dico huic vade τ vadit: τ alio ve
ni τ venit: τ seruo meo fac hoc τ fa/
cit. Sic igit' nos q̄ʒ viril'r aduersus
perturbatiōes τ vitia dimicātes: pote
rim⁹ ea dicioni nostre discretioniq;
subijcere: ac militātes ī carne nr̄a ex
tinguere passiōes: vel instabilē cogi
tationū nostra⁊ cohortē rōis imperio
subiugare: ac dn̄ice cruc' salutari ve/
xillo dirissimas aduersaria⁊ ptātuʒ
turbas a termīs nostri pectoris pro
pulsare: si p tāto⁊ mentis triūpho/
rū ad spirital' hui⁹ cēturiōis ordinē
puehimur: quē ī Exodo q̄ʒ p moy/
sen mystice legim⁹ designatū: Consti Exod.18
tue tibi tribunos τ cēturiōes: τ q̄n/
quagenarios τ decanos. Et ita nos
q̄ʒ dignitatis hui⁹ apice sublimati:
habem⁹ hāc impandi potestatē atq;
virtutē: qua nō q̄b⁹ nolum⁹ cogita/
tionib⁹ abducamur: sed his quibus
spiritaliter delectamur īmorari vel
inherere possim⁹: malis quidē fug/

o

gestionib⁹ impãtes: abite: ⁊ abũt: bo
nis vero dicem⁹: venite ⁊ venient.
Seruo quoq; nostro .i. corpi ea q̃
castitatis vel ↄtinẽtie sunt similiter
iniũgem⁹: ⁊ sine vlla cõtradictione
deseruiet: nõ iã suscitãs nobis aduer
sus spũm cõcupiscẽtie stimulos: sed
oẽm exhibẽs spũi famulatũ. Huius
centurionis q̃lia arma sint vel ad q̃
ꝑlioꝝ exercitia ꝑparẽt: audi beatũ
2.coꝝ.10 aplm ꝑdicantẽ: Arma inq̃t militie
nostre nõ carnalia sunt sed spirita/
lia. Dixit q̃lia sint .i. nõ carnalia nec
infirma: ſ; spiritalia ⁊ potentia deo.
Deinde ad quos sint exercẽda con/
Ibidem. flict⁹ ↄsequẽter insinuat: Ad destru
ctionẽ munitionũ cogitatiões pur/
gãtes: ⁊ oẽꝫ altitudinẽ extollentẽ se
adũsus sciam dei: ⁊ captiuãtes oẽm
intellectũ in obediẽtiã christi ꝑpati
vlcisci oẽm inobedientiã cũ impleta
fuerit primũ vestra obediẽtia. Que
oĩa singillatim ꝑcurrere sicut neces/
sariũ ita etiã alteri⁹ tpis ẽ. Armoꝝ
tñmõ volo vobis genera ꝓprieta/
tesq; patefacere: q̃bus nos q̃ꝫ si vo/
lum⁹ bella dñi ꝑliari: ⁊ inter cẽturio
nes euãgelicos militare: accincti iu/
Eph.6. giter debem⁹ incedere. Sumite inq̃t
scutũ fidei in quo possitis omĩa tela
neq̃ssimi ignea extinguere. Ergo fi/
des est que excipiẽs ardẽtissima libi
dinũ tela: metu futuri iudicij ⁊ cele/
stis regni credulitate mortificat. Et
loricã inquit charitatis. Ipa nempe
est que vitalia pectoris nostri circũ/
dans atq; cõmuniẽs a letalib⁹ ꝑtur/
bationũ obiecta vulnerib⁹ ↄtrarios
retundit ictus: nec ad interiorẽ ho/
minẽ nostrũ iacula diaboli penetra/
1.cor.13. re ꝑmittit. Omnia em̃ suffert: omĩa
patitur: omnia sustinet. Et galeam
spem salutis. Galea capitis est mu/
ninẽ. Quia ergo caput nostrum est
christus: debem⁹ istud sp spe futu/
roꝝ bonoꝝ velut inexpugnabili ga/
lea in cũctis temptationib⁹ ac ꝑsecu
tionib⁹ cõmunire: ⁊ ꝑncipaliter fidẽ
eius illesam atq; integraꝫ custodire.
Alijs em̃ mẽbris trũcatũ quẽpiã li
cet debilẽ: possibile tñ ẽ vtcũq; sup
esse. Sine capite vero nemi vel bre
uis vite spaciũ ꝓrogat̃. Et gladiũ Eph.6.
spũs q̃d ẽ verbũ dei. Penetrabili⁹
nãq; est omni gladio ancipiti ⁊ ꝑtin
gens vsq; ad diuisionẽ aĩe ac spũs:
cõpagũ quoq; ⁊ medullaꝝ: ⁊ discre
tor cogitationũ ⁊ intẽtionũ cordis:
diuidẽs scꝫ ⁊ abscidẽs q̃cq̃d ĩ nobis
carnale terrenũ ve repperit. Quib⁹
armis q̃sq; fuerit cõmunit⁹: ab hosti
um telis ac depopulatiõe defensus:
nõ vt captiuus ac subdit⁹ ad hosti/
lẽ cogitationũ terrã cõstrict⁹ depre
dantium vinculis abducit̃: nec au/
diet per ꝓphetã: Quare inuetera/
tus es in terra aliena? sed q̃si trium/ baruch.3.
phator ac victor in illa quã volue/
rit cogitationũ regione ↄsistet. Uis
etiã ipm robur ac fortitudinẽ centu/
rionis huius q̃bus hec arma que ꝑ/
diximꝰ nõ carnalia sed potẽtia deo
gestat agnoscere: audi ipm regeꝫ vi/
ros fortes ad spiritalẽ militiã ↄgre/
gantẽ: quomõ dilectos signet ac ꝓ/
bet: Infirmus inq̃t dicat: q2 fortis Iohel.3.
sum ego: ⁊ q̃ patiẽs est sit pugnator.
Uidetis bella dñi ꝑliari: nisi patien/
tes infirmosq; nõ posse. Illa ꝓcul/
dubio infirmitate qua fundat⁹ ille
noster euãgelic⁹ centurio cũ fiducia
loquebat̃: Cũ eñi infirmor tunc po 2.Coꝝ.12
tẽs sum. Et iteꝝ: Uirtus aũt ĩ infir/ Ibidem.
mitate perficit̃. De qua infirmitate
vnus ꝓphetaꝝ: Et erit qui infirma Zach.12.
tur inter eos sicut dom⁹ dauid. Pa
tiẽs etiã hec bella ꝑliabit̃. Rẽpe il/
la patiẽtia de q̃ dr: Patiẽtia vobis Heb.10.
necessaria est: vt voluntatẽ dei fa/
ciẽtes recipiatis remunerationem.

De ꝑseuerãtia erga cogitationũ custodiã: Ca. VI.

Debere tñ ac posse nos deo co
herere: ⁊ expiẽtia ꝓpria de/
prehendim⁹: si mortificatas
volũtates ac desideria mũdi huius
habeamus abscisa: ⁊ illoꝝ auctori/

tate docebimur: qui dn̄o colloquen
Ps̄. 62. tes fiducialiter dicunt: Adheſit ani/
Ps̄. 118. ma mea pꝰ te. Et: Adheſi teſtionijs
Ps̄. 72. tuis dn̄e. Et: Mihi autem adherere
1. Coꝝ. 6. deo bonū eſt. Et: Qui adheret dn̄o
vnꝰ ſpūs eſt cū eo. Non ergo debe/
mus his euagationibꝰ anime fatiga
puerb̄. 8. ti ab hoc ſtudio relaxari. Qui em̄ co
lit terrā ſuā ſatiabit̄ panibꝰ: qui aūt
ſectat̄ ociū replebitur egeſtate. Nec
ab intentiōe huiꝰ obſeruātie ꝑnitio/
ſa deſperatiōe frāgamur: qꝛ in om̄i
ſollicito ineſt amplius. Nam ꝗ ſua/
uis ⁊ ſine labore eſt: in egeſtate erit.
Et iteꝝ: Uir in doloribꝰ laborat ſi/
bi: ⁊ vim facit ꝑditioni ſue. Necnon
matth. 11 etiam regnū celoꝝ vim patit̄: ⁊ vio/
lenti rapiūt illud. Nulla nāqꝫ virtꝰ
ſine labore ꝑficit̄: nec vlli poſſibile
eſt ad iſtā quā cupitis ſtabilitatem
mētis ſine ingēti ꝯtritiōe cordis cō/
Job. 5. ſcēdere. Hō em̄ ad laborē naſcitur.
Qui vt in viꝝ ꝑfectū poſſit occur/
rere in menſurā etatis plenitudinis
chriſti: maiori cū intētione neceſſe ē
ſꝑ eſſe ꝑuigilē: ingiqꝫ ſollicitudīe de
ſudare. Ad cuiꝰ tñ mēſure plenitu/
dinē nemo ꝑueniet alias in futurū:
niſi ꝗ ꝓmeditatꝰ ⁊ imbutꝰ ea fuerit ī
pn̄ti: eāqꝫ adhuc in ſeculo poſitꝰ pre
libauerit. chriſtiqꝫ mēbrū ꝑcioſiſſi/
mū deſignatꝰ: arrā cōpaginis illius
ꝑ quā corpori eiꝰ valeat copulari ī
hac carne poſſederit: vnum dūtarat
deſiderans: vnū ſitiens: ad vnū oēs
non ſolū actus ſuos: veꝝ etiā cogi/
tatiōes ſꝑ intendēs: vt illud qđ in fu
turū dicetur de beata ꝯuerſatiōe ſan
ctorum: iam ſubarratū teneat in pre
1. coꝝ. 15 ſenti: id ē ſit ei deus oīa in omnibꝰ:

Interrogatio de mobilita/ te anime: ⁊ impugnatōe ne ꝗtiarū celeſtiū: Ca. VII.

Ermanꝰ: Poſſet forſitan hec
G volubilitas mētis aliqtenꝰ
coerceri: ſi eam nō tātus ad/
uerſarioꝝ numerꝰ circūuallens: ad
ea que ñ vult: imo ꝗ illaꝫ ꝗꝫ ſue na/
ture mobilitas rapit: indeſinēter im
pelleret. Quā cū tā innumerabiles
tā potētes tāqꝫ terribiles circūagāt
inimici: reſiſti illis ab hac preſertim
fragili carne: īpoſſibile crederemꝰ:
niſi ad hāc opinionē vrīs ſentētijs
velut celeſtibꝰ aīaremur oraculis.

Rn̄ſio ſuꝑ adiutorio dei et liberi arbitrij poteſtate: Capitulū. VIII.

Erenꝰ: Aduerſarios nob̄ ꝗ/
S deꝫ iugit̄ inſidiari: ꝗcū qꝫ in/
terioris hoīs experti ſunt pugnas: du
bitare nō pn̄t. Sꝫ ita dicimꝰ hos no
ſtris ꝓfectibꝰ aduerſari: vt eos tan/
tūmō incētores maloꝝ nō etiā īpul/
ſores eē credamꝰ. Ceteꝝ nullꝰ hoīm
poſſet oīno vitare pctm̄ qđcū qꝫ illi
in cordibus noſtris ingerere voluiſ/
ſent: ſi eis queadmodū ad ſuggerē/
dum: ita ⁊ ad cōpellendū facultas
violēta ſuppeteret. Quobrē ſicut in
illis eſt inſtigatiōis copia: ita ⁊ ī no/
bis ꝟtus reſpuendi ſiue acꝗeſcēdi li
bertas eſt attributa. Quoꝝ tñ potē
tiā ⁊ impugnatiōes ſi ꝑtimeſcimus:
etiā ꝓtectiōes atqꝫ adiutoria dei ecō
trario ꝯferamꝰ: de ꝗ dr̄: Maior eſt
em̄ ꝗ ī nobis ē: qꝫ ꝗ ī hoc mūdo. Cu
ius auxilia multo vehemētiore mili/
tāt ꝟtute ꝓ nobis: qꝫ aduerſū nos
coꝝ multitudo ꝯfligit. Nā bonaꝝ re/
rū nō tm̄ ſuggeſtor ſꝫ etiā fautor atꝫ
īpulſor ē deꝰ: ita vt nōnūqꝫ nos etiā
inuitos ⁊ īgrātes attrahat ad ſalutē.
Cōſtat ꝗ neminē poſſe a diabolo de
cipi niſi illū ꝗ ꝑbere illi maluerit ſue
volūtatꝭ aſſēſuꝫ. Qđ Eccl'iaſtes hiſ
ꝟbis euidēter exꝑſſit: Quia em̄ nō
fit ꝯdictio ab hiſ ꝗ faciūt malū cito:
iō repletū ē cor filioꝝ hoīm ī ipis vt
faciāt malū. Ergo manifeſtū ē hinc
vnūquēqꝫ delinqre ꝙ ingruētibus
cogitationibus prauis nō eis ſe con
feſtim repulſa ꝯtradictiōis obijciat.
Nā reſiſtite ei īquit ⁊ fugiet a vob̄. Jaco. 4.

Interrogatio ſuꝑ aīe ac de monū coniūctiōe: Ca. IX.

g Ermanus: Quo istud queso est aīe cū istis spiritib⁹ neq̃ꝫ tā indiscretū ꝑmixtū ꝗ ꝯsortiū: quo sic eidē nō dicā iūgi: ſ vniri possint: ⁊ alloq̄ eaꝫ insensibilit̃ et inseri atꝗ inspirare illi q̄cunꝗ voluerint? ⁊ ad ea que placuerīt eā valeāt instigare: eiusꝗ cogitatiōes ac mot⁹ videant atꝗ ꝑlustrēt: tantaꝗ inter ip̄os ac mentē vnitas fiat vt sine dei grā q̄d ex illoꝝ īcitamēto: q̄d ex nr̄a volūtate ꝓcedat: discerni pene non possit?

Respōsio in quē modū spiritus imūdi humanis mentibus copulent̃: Ca. X.

f Erenus: Non mirū est posse spm̄ spūi insensibiliter ꝯiugari: ⁊ occultā suadēdi vim ad ea que libita fuerint exercere. Est eñ inter eos sicut inter hoīes: quedam substātie siītudo atꝗ cognatio. Siquideꝫ diffinitio que de natura aīe assumit̃: etiā illoꝝ substantie siīter coaptat̃. Altrinsecus ṽo eos sibi inseri vel vniri: ita vt capax alt̃ alteri⁹ esse possit: oīmodis impossibile est. Hoc nāꝗ solūmō deitati que sola incorꝑea simplexꝗ natura est: rectissime tribuitur.

Obiectio vtrū possint spūs imundi eoꝝ quos suppleuerint aīab⁹ inseri vel vniri: Cap. XI.

g Erman⁹: Huic ratiōi sat̃ arbitramur esse ꝯtrariū qđ vidim⁹ ī arreptitijs fieri: cū afflati spiritib⁹ immūdis: loquunt̃ et agūt ea q̄ nesciūt. Quō ḡ aīas illorū spiritib⁹ illis non credam⁹ vniri: quoꝝ videm⁹ illas velut organū factas: ⁊ derelicto naturali statu ad illoꝝ voces: ⁊ gestū voluntatesꝗ depromant?

Responsio quēadmodum energuminis imundi spūs dominent̃: Ca. XII.

f Eren⁹: Predicte diffinitioni nr̄e nō ē ꝯtrariū id qđ dicit̃ in energumīs fieri: cū spiritibus imūndis arrepti: loquunt̃ vel agūt ea que nolūt: vel ꝙ ea que ignorāt: ꝓferre cogunt̃. Non eñ vno mō istā eos infusioneꝫ spūum sustinere: certissimū ē. Quidā eñ sic afflantur: vt nequaq̃ꝫ ea que gerūt vł loquunt̃ intelligāt: quidā ṽo tunc nō norūt ⁊ postea recordant̃. Quod fieri ꝑ infusionē spūs īmūdi non ita putandū ē vt in aīe ip̄ius penetrās substantiā: ⁊ velut vnit⁹ ei ⁊ q̄dammō indut⁹ ea: sermones ac ṽba ꝑ os patiētis emittat. Nullo nāꝗ modo istud ab eis fieri credendū est. Nec eñ ꝑ aliquā aīe diminutionē ſ per corꝑis debilitatē hoc euenire manifesta rōe deꝑhendit̃: cum scꝫ in illis mēbris in q̄bus vigor aīe continet̃: īmūdus spūs insidēs eisꝗ importabile atꝗ īmensum pond⁹ imponēs: obscuritate teterrima intellectuales eius obruit et intercipit sensus: instigans ea que non vult vel q̄ ignorat ꝓloq̄: qđ nōnunq̃ꝫ etiā vini febrisꝗ vitio seu nimij frigoris alijsꝗ valitudinibus extrinsecus superuenientib⁹ videm⁹ accidere. Quod ne btō iob diabol⁹ q̄ carnis ei⁹ acceꝑat ptātem moliret̃ īferre: p̄cepto dñi ꝓhibet̃ dicētis: Ecce trado eū ī man⁹ tuas: tm̄ aīaꝫ ei⁹ custodi. i. tm̄mō eū amētē ne facias debilitato aīe domicilio: ⁊ obruas intellectū ac sapīaꝫ resistentis: p̄ncipali scꝫ cordis ei⁹ tuo pondere prefocato. Job. 2

Quod spūs spūi penetrabilis esse nō possit: sed incorꝑeo soli deo: Ca. XIII.

n Ec enī si crasse huic solideꝗ materie. i. carni spūs admiscet̃ qđ fieri facillime pōt: idcirco ⁊ aīe q̄ itidē spūs est ita vniri posse credit̃: vt eā quoꝗ siīliter sue nature reddat capacem. Quod soli est

possibile trinitati q̄ sic vniuerse ītel
lectualis nature efficit̄ penetratrix:
vt nō solū circūplecti eā atqꝫ ambi/
re: ſ͞ etiaꝫ illabi ei: ꝛ velut incorpea
corpi possit infūdi. Licꝫ em̄ ꝓnūcie
m⁹ nōnullas eē spiritales naīas: vt
sūt āgeli archāgeli ceterecqꝫ ꝟtutes:
ipa q̄ꝫ aīa nr̃a vl' certe aer iste s͞btil':
tn̄ incorpee nullaten⁹ estimāde sūt.
Hn̄t eī s͞m se corp⁹ q̄ subsistunt: licꝫ
multo tenuius q̄ꝫ nr̃a sūt corpa: s͞m
apl'i sn̄iaꝫ ita dicētis: Et corpa cele/
1. cor. 15. stia ꝛ corpa terrestria. Et iteꝝ: Se/
miat̄ corp⁹ aīale: exurgit corp⁹ spi/
Ibidem. ritale. Quib⁹ manifeste colligit̄: ni/
hil eē incorpeū nisi solū deū: ꝛ ideir
co ipi tm̄mō posse penetrabiles oēs
spūales atqꝫ intellectuales eē s͞bas
eo q͞ sol⁹ ꝛ tot⁹ ꝛ vbiqꝫ ꝛ ī oīb⁹ sit:
ita vt ꝛ cogitatiōes hoīm ꝛ int̄ nos
mot⁹ atqꝫ abdita mēt' vniūsa īspi/
ciat atqꝫ plustret. De ipo siq̄dē solo
ꝓnūciauit btūs apl's dicēs: Viu⁹ ē
Heb. 4. enī s͞mo dei ꝛ efficax: ꝛ acutior sup
oēm gladiū ancipitē: ꝛ ptingēs vsqꝫ
ad diuisionē aīe ꝛ spūs: cōpagū q̄ꝫ
ac medullaꝝ: ac discretor cogitatio/
nū ꝛ intētionū cordis: ꝛ nō ē crea/
tura īuisibil' ī ɔspectu eius: oīa aūt
nuda ꝛ apta sūt ocl'is ei⁹. Et beatus
Ps. 32. dauid inq̄t: Qui fingit singillatim
Ps. 43. corda coꝝ. Et iteꝝ: Ipe eī nouit oc
culta cordis. Iob q̄ꝫ: Qui sol⁹ no/
sti corda hominū.

Obiectio q̄ demōes credi/ debeāt cogitationes homi nū peruidere: Ca. XIIII.

Erman⁹: Hac rōe q̄ dic̄ nec
g cogitatiōes q̄dē nr̃as ītueri
isti spūs pn̄t. Qđ existimare
valde putam⁹ absurdū dicēte scp̄tu
Eccs. 10. ra: Si spūs ptātem hn̄tis ascēderit
Ioh. 13. sup te. Et iteꝝ: Cū diabol⁹ misisset ī
corde simōis scariothis vt traderet
dn̄m. Quid ḡ credi pōt non patere
eis cogitatōes nr̃as: quaꝝ semīariū
ꝑ pte maria ipis īmittentibus atqꝫ
instigantibus sentimus oboriri?

Rn̄sio q̄d possint demōes in cogitatiōib⁹ hoīm: q̄d ve non possint: Ca. XV.

Eren⁹: Nulli dubiū ē q͞ pos
f sint spūs īmūdi cogitationū
nr̃aꝝ attigere q̄litates: ſ͞ idi
cijs eas sēsibilib⁹ forīsec⁹ colligētes
i. aut ex nr̃is dispositiōib⁹ aut ꝟbis
ꝛ studijs in q̄ ꝓpēsi⁹ ɔspexerit nos
inclinari. Ceteꝝ illas q̄ necdū de in/
ternis aīe ꝓdierunt: adire oīno non
pn̄t. Ipas q̄ꝫ cogitatiōes q̄s ingert
vtꝝ suscepte vel queādmodū susce
pte sint: nō ꝑ ipi⁹ aīe naīaꝫ. i. ꝑ illā
īteriorē motū q̄ ī abdit' ei⁹ abscōdi
tur: ꝛ vt māifesti⁹ aliq̄d exp̄mam: in
medull' (ꝛ vt ita dixerī) ipi⁹ latitā/
tē: ſ͞ ex motib⁹ atqꝫ indicijs exterio/
ris hoīs dep̄hēdūt: vtputa cuꝫ sug/
gesserit gastrimargiā: si viderit mo
nachū ad fenestrā: aut ad solē ocl'm
erexisse vl' de hora sollicit⁹ inq̄sisse:
cog̊scūt desiderium gule fuisse susce
ptū. Si fornicationē īgerētes sense/
rit cū patient' telū libidis suscepisse:
seu viderit carnē cōmotā: aut certe
nō vt oportuit adūsus suggestiones
īmūdicie suspirasse: lasciuiā intelli/
gūt in penetrabilib⁹ aīe: libidīs iacu
lū fuisse defixū. Si incitamēta tristi/
cie: si ire: si furoris admouerit: vtrū
naꝫ cordi insederint: gestu corpis ꝛ
sensibili cōmotiōe dinoscūt: scꝫ cum
vel infremuisse tacitū vel q̄dā indig
natiōe suspirasse: seu vultū cōsidera
uerit quodā pallore aut rubore mu
tasse: ꝛ ita subtiliter q̄snaꝫ cui sit vi/
tio dedit⁹ dep̄hēdūt. Illo nāqꝫ vnū
queqꝫ nr̃m delectari certa rōne cog
noscūt: ad cui⁹ instigationē mox q̊/
dā nutu vel motu corpis ɔsensū cō/
niuētiāqꝫ ab eo p̄stitaꝫ fuisse ꝓuide/
rint. Que ab illis aereis virtutibus
ita dep̄hēdi nō mīꝝ ē: cū hoc a pru/
dētib⁹ q̄ꝫ viris sepissime fieri vide/
mus: vt scꝫ interioris hoīs statū de/
figura ꝛ vultu seu q̄litate exterioris
agnoscāt. Quāto ḡ certi⁹ hec ab eis

poterunt deprehēdi: quos vtiqȝ vt spiritalis nature multo subtiliores ac sagaciores hoīb9 esse non dubiū est.

Similitudo qua spiritus immundi cogitationes hominum doceatur agnoscere: Capi. XVI.

q Uēadmodū eñ nōnulli latrones in his domib9 q̄s furtim aggredi cupiūt: occl'tas hoīm solēt explorare substātias: qui p tetras noctis tenebras caute spargētes manu minutas arenarum: reconditas opes q̄s visu puidere nō pñt: tinnitu q̄daȝ vl' strepitu ad earū lapsum rñdente deprehendūt: ac sic ad certissimaȝ rei vel metalli cuiusqȝ noticiā quadā elicite vocis ꝑditione perueniunt: ita hi q̄ȝ vt thesaurū nostri corpis explorēt: velut arenas quasdaȝ suggestiones nob̄ noxias inspergētes: cū ꝭm eaȝ qualitatē affectuȝ corporeum viderint emersisse: velut quodā d̄ intimis cō clauib9 ꝑdeūte tinnitu: q̄d sit recō ditū ī abditis interioris hoīs: recognoscunt.

De eo q̄ non singuli quiqȝ demones vniuersas homīnib9 ingerant passiones: Capi. XVII.

h Oc tū nosse debem9 non omnes demones vniuersas hominib9 inurere passiones: ꝭ vnicuiqȝ vicio certos spūs incubare: ꝛ alios quidē immundicijs ac libidinuȝ sordib9 oblectari: alios blasphemijs: alios ire furoriqȝ peculiari9 imīnere: alios pasci tristicia: alios cenodoxia supbiaqȝ mulceri: ꝛ vnū quēqȝ illud viciū hūanis cordib9 q̄ ipse gaudet: inserere: ꝭ nec cunctas pariter suas ingerere prauitates: sed vicissim ꝑut tpis vel loci vel suscipiētis oportunitas ꝑuocauerit.

Interrogatio an inter demones impugnationis ordo: ac vicissitudis disciplina seruet: Ca. XVIII.

g Erman9: Ergo credendū est inť eos ordinatam ꝛ (vt ita dixerim) disciplinatā eē neq̄tiā: vt q̄dā vicissitudis ab eis ordo fueť: ac rōnabilis gerať īpugnationis incursio: cū ꝯstet nec modū nec rōneȝ nisi inť bonos atqȝ honestos posse ſbsistere: ꝭm illā scpture sniaȝ: Querere sapientiaȝ apd̄ malos: ꝛ nō inuenies: ꝛ inimici nostri insensati. Illud etiā: Nō est sapientia: nō est fortitudo nec est ꝯsiliū apud ipsos. ꝓuerb̄.21

Rñsio in quē moduȝ cōcio demonuȝ sup vicissitudis ipugnatiōe subsistat. XIX

s Eren9: Non eē inť malos ꝑpetuā ī oīb9 ꝯsensionē: nec posse ꝑfectā stare ꝯcordiā: etiā in ill'ipis vicijs q̄b9 cōiter oblectanť: certa diffinitio ē. Nō eñ poterit quēadmodū dixisti in reb9 indisciplinat(: disciplīa modusqȝ ſuari. In nōnull' tū vbi. s. vel opatiōis cōio vl' necessitas exigit seu cuiusdā lucri inuitat ꝯsortiū: necē est eos tēporalē cōmodare ꝯsensuȝ. Q̄ō esse in hac militia neq̄tie spiritał: manifestissime puidem9: vt nō solū tpa inť se vicissitudinesqȝ custodiāt: ꝭ etiaȝ loc(q̄busdā spālit' inherere: eaqȝ iugiť obsidere nosčať. Nā q2 necē sit eos īmutat(tēptatiōib9 certisqȝ vitijs atqȝ tpib9 exercere īpugnatiōes suas: hic liq̄do ꝯprobam9: q2 null9 pōt sil' cenodoxie vanitate deludi ꝛ ꝯcupiscētia fornicationis exuri: nec pt tumida inflari elatiōe supbie spirital': ꝛ carnalis gastrimargie pariter hūilitati submitti. Nec pt q̄s cachīnis fatuis risuqȝ dissolui: ꝛ iracundie sub eodē tpe stimulis īcitari: seu certe edacis tristicie merore supplei: ꝭ necē est vnū quēqȝ spūm ita singillatim impugnationē mētis arripere: vt cū aut vict9 abscesserit: alij

eā ſpiritui cedat acriꝰ īpugnādam:
aut certe ſi victor extiterit: alij nihilo
minus tradat ſiliter illudendā.

De eo ꝙ nō ſint vniꝰ forti-tudinis ꝯtrarie ptātes: nec tēptādi facultas ī eoꝝ ſit arbitrio collocata: Ca. XX

Illud etiā nequaqꝫ ignorare
debemꝰ nō eē oēs eiuſdē fe-
rocitat. ⁊ deſiderij: ſ ne vniꝰ
quidē fortitudīs atqꝫ neqtie: ⁊ inci-
piētibꝰ quidē atqꝫ infirmis non niſi
infirmiores ſpūs ī certamīe cōpara-
ri: ⁊ his neqtijs ſpiritalibꝰ ſupatis:
gradatim ſemp adūſus athletā xp̄i
robuſtior pugna ſuccedet. Pro cō-
paratiōe ſiquidē viriū ac ꝓfectꝰ hu
mani: etiā difficultas colluctationis
augeṫ. Nullo eñ mō qlibet ſancto-
rū ſufficeret taliū tātorū qꝫ hoſtium
ſufferre nequitiā: vl' inſidijs eoꝝ poſ
ſet occurrere: ſ nec crudelitatē qdeꝫ
ac ſeuiciā ſuſtinere: ſi nō certamī no
ſtro clemētiſſimꝰ arbiṫ atqꝫ agoni-
theta p̄ſidens xp̄s: ⁊ exeqret collu-
ctantiū vires: ⁊ īmoderatos coꝝ re
pelleret ac refrenaret īcurſuſ: faceret
qꝫ cū tēptatōe exitū vt ſuſtinere poſ
ſimus.

De eo ꝙ demōes cū hoībꝰ nō ſine ſuo labore ꝯfligāt: Capłm. XXI.

Hanc aūt colluctationē illos
non ſine ſuo credimꝰ labore
ꝯficere. Habēt nāqꝫ etiā ipi ī ſuo cō
flictu qndā anxietatē ⁊ triſticiā: et
maxīe cū fuerīt validioribꝰ emulis
id ē vir; ſctīs ꝑfectiſqꝫ ꝯgreſſi: Alio
quī iā nō ꝯflictꝰ nec luctatio: ſ ſim
plex tm̄: ⁊ vt ita dixerī: ſecura ill' eēt
hoīm atṫbuta deceptio. Et quō ſta-
Eph.6. ret illō apl'i qō diċ: Nō ē nob̄ collu-
ctatio adūſus carnē ⁊ ſanguinē ſed
adūſus p̄ncipatꝰ ⁊ adūſus ptātes:
adūſus mūdi rectores tenebraꝝ ha-
rū: ꝯ ſpiritalia neqtie ī celeſtibꝰ. Et
1.Cor.9. illō: Sic pugno n̄ qſi aerē x̄berās.
Et iteꝝ: Bonū agonē certaui. Vbi 2.Tio.4
eñ agō īdiciṫ: ⁊ certamen ⁊ pugna
ſeu colluctatio: neċe ē vtroriſqꝫ ſu-
dor ⁊ labor ⁊ ſollicitudo ſbeaṫ: ⁊ eq
liṫ illos vl' ſup deiectiōe maneat do-
lor atqꝫ ꝯfuſio: vl' d̄ victoria gaudiū
ꝯſeqṫ ⁊ palma. Vbi xō alio cū ſu-
dore luctāte: aliꝰ cū ocio ac ſecurita
te ꝯfligit: ⁊ ad deijciēdū emulū ſola
ꝓ viribꝰ vtiṫ volūtate: nō pugna di
cēda ē nec colluctatio neqꝫ certamē:
ſ iniq qdā ⁊ irrōnabil' oppugnatio
nis opp̄ſſio. Sꝫ plane laborāt ⁊ ipi
nō minꝰ īpugnātes hūanū genꝰ: et
deſudāt vt p̄ualeāt d̄ vnoqꝫ illam
quā cupiūt obtinere victoriā: ⁊ re-
torqṫ ī eos illa ꝯfuſio q nos mane-
bat ſi ab ipis fuiſſemꝰ eliſi: ſm illō:
Caput circuitꝰ coꝝ: labor labioꝝ ip Ps.139
ſoꝝ operiet eos. ⁊: Cōuteṫ dolor eiꝰ ī Ps.7.
caput eiꝰ. Et iteꝝ: Veīat illi laqueꝰ Ps.34.
quē ignorat: ⁊ captio quā abſcōdit ap
p̄hēdat eū: ⁊ ī laqueū cadat ī ipo. ſ.
quē ſup hoīm deceptōe moliṫ. Do-
lēt igiṫ etiā ipi nō minꝰ ⁊ quēadmo
dū nos elidūt ipi qꝫ ſiliṫ eliduntṫ:
nec victi ſn̄ ꝯfuſiōe diſcedūt. Quas
coꝝ ruinas atqꝫ ꝯflictꝰ: ille q ſanos
interior. hoīs ocl'os poſſidet qtidie
cernēs: vidēſqꝫ eos ſupgaudere rui
nis ⁊ caſibꝰ ſingl'oꝝ: ac timēs ne d̄ ſe
qꝫ euenire eis valeat iſta leticia: dñm
dep̄caṫ: Illumīa inqens ocl'oſ meoſ Ps.12.
ne vnqꝫ obdormā ī morte: neqn̄ di
cat īimicꝰ meꝰ: p̄ualui adūſus eū: q
ṫbulāt me exultabūt ſi motꝰ fuero. ⁊
Deꝰ meꝰ ne ſupgaudeāt mihi: ne di Ps.34.
cāt ī cordibꝰ ſuis euge euge aīe nr̄e:
nec dicāt d̄uorabimꝰ eū. ⁊: frēduerīt Ibidem.
ſup me dētibꝰ ſuis: dñe qn̄ reſpicieſ.
Iſidiaṫ ei ī abſcōdito vt leo ī cubili Ps.9.
ſuo: īſidiaṫ vt rapiat paupē: ⁊ qrat
a d̄o eſcā ſibi. Qui rurſū cū ct. cona
tibꝰ expēṫ: cū d̄ceptionē nr̄aꝫ nō po
tuerīt obtinere: ſup caſſo labore ſuo
neċe ē vt ꝯfundāṫ ⁊ erubeſcāt q q-
rūt aīas nr̄as vt auferāt eas. Induāṫ
ꝯfuſiōe ⁊ pudore q cogitant nobis
mala. Hieremias qꝫ: Confundanṫ

inq̄t illi ꝛ nō ꝯfundar ego: paueant
hiere.17 illi ꝛ non paueā ego: induc sup eos
irā furoris tui: ꝛ duplici ꝯtritiōe cō
tere eos. Nulli etem̄ dubiū ē: cum a
nobis fuerīt supati: ꝯtritiōe eos du/
plici ꝯterēdos: pmū: ꝙ hoīb⁹ expe/
tētib⁹ sctītatē: illi eā possidētes ami/
serīt: cā ꝗ extiterīt pditiōis hūane:
deinde ꝙ spiritales substātie fuerīnt
a carnalib⁹ terrenisꝗ deuicte. Has
igit ruinas hostiū suasꝗ victorias
intuēs vnusq̄sꝗ sctōꝝ cū exultatio/
ne ꝓclamat dicēs: Persequar inimi
Ps̄.17. cos meos ꝛ cōphendā eos: ꝛ nō cō/
uertar donec deficiant: ꝯfringā eos
nec poterūt stare: cadēt subt⁹ pedes
meos. Cōtra quos etiā orās idē ꝓ
Ps̄.34. pheta: Judica inq̄t dn̄e nocētes me:
expugna impugnantes me: appre/
hēde arma ꝛ scutū: et exurge in ad/
iutoriū mihi: effūde frameā: et con/
clude aduersus eos q̄ ꝑsequunt me:
dic aīe mee sal⁹ tua ego sū. Quos cū
subditis et extinctis vniuersꝭ passio
nib⁹ vicerim⁹: merebimur illā bn̄di/
ctōis vocē ꝯsequēter audire: Exal/
michee.5 tet man⁹ tua sup hostes tuos: et oēs
inimici tui pibūt. Hec igit oīa ꝛ his
silia sacris inserta volumīb⁹ legen/
tes siue canētes: nisi ꝯtra istas neq̄/
tias spiritales q̄ nob̄ insidiant die/
bus ac noctib⁹ acceperim⁹ fuisse cō/
scripta: nō mō ex eis edificationē vl
lā lenitatis ac patīe ꝯseq̄mur: ꝫ etiā
dirꝫ quēdā atꝗ ꝯtrariū euāgelice ꝑ/
fectiōi ꝯcipiem⁹ affectū. Nō solum
eīm docebimur nō orare ꝓ inimicis
nr̄is: nec diligere eos: ꝫ etiā detesta
ri illos implacabili odio prouocabi
mur: ꝛ maledicere eis: atꝗ orōnē ad
ūsus eos īdesinēt effūdere. Que ta
li spū ꝓlocutos fuisse viros sctōs ꝛ
amicos dei ītelligere: scelestū ē ac ꝓ
phanū: q̄b⁹ añ aduētū xp̄i idcirco ñ
est lex posita: eo ꝙ trāscēdētes man
data ei⁹ euangelicis pere p̄ceptis: et
aplīce pfectiōi studere: p̄uenīētes di
spēsationem tempis maluerunt.

De eo ꝙ nō sit ptās nocēdi in arbitrio demonū collo/ cata: Cap. XXII.

Non hīc aūt eos ptātē quē/
ꝗ hoīm ledendi: exēplū btī
iob maīfesta rōe demōstrat:
vbi nō ampli⁹ eū tēptare audet ini/
mic⁹: ꝗ diuina ei dispēsatiōe ꝯcedi
tur: ꝛ cōfessio eorūdē spūum euāge
licis monimētꝭ īserta testat dicētiū:
Si ejicis nos: mitte nos ī gregē por/ matth.8.
coꝝ. Qui multomagis credēdi sūt
in nullo hoīm q̄ ad imaginē dei crea
ti sūt ītroire pro arbitrio suo posse:
cū aīalia īmūda ac muta ingredien/
di absꝗ dei pmissu nō habuerīt po/
testatē. Ceteꝝ nemo posset: nō dicā
iuuenū q̄s videm⁹ ī hac eremo con
stantissime cōmorari: ꝫ nec pfectoꝝ
q̄dē tātis taliūꝗ hostiū agmīb⁹ cir
cūsept⁹ in eremo singularis habita/
re: si ī ipis eēt: ꝓ volūtate sua nocē
di vel attēptādi facultas atꝗ liber/
tas. Quod euidēti⁹ etiā dn̄i ac salua/
toris nr̄i confirmat snīa: quā ꝓ hūi/
litate hoīs assūpti ꝓtulit ad pilatū
ita dicētis: Nō hīes in me vllā pote Joh.19.
statē: nisi datū tibi fuisset desuper.

De iminuta demonū pote/ state: Cap. XXIII.

Satis tñ nobis expientia no/
stra ꝛ seniorū relatiōe cōp/
tū ē: nō eādē vim hīc nūc de/
mones ꝗ āteriore tpe īter anacho/
retaꝝ dūtaxat p̄ncipia: in q̄b⁹ adhuc
raritas monachoꝝ ī eremo cōmane
bat. Tāta nāꝗ erat eoꝝ feritas: vt
vix pauci ꝛ admoduꝫ stabiles atꝗ
etate ꝓuecti: tolerare habitatiōeꝫ so
litudis possent. Siq̄dē in ipis ceno
bijs in q̄b⁹ cōmorabant octo vel de
cē: ita coꝝ atrocitas grassabat: ꝛ fre
quētes ac visibiles sentiebāt aggres
sus vt nō auderēt oēs piter noctib⁹
obdormire: sꝫ vicissim alijs degustā/
tib⁹ sōnū: alij vigilias celebrantes:
psalmis ꝛ orōnib⁹ seu lectionib⁹ in
herebāt. Cūꝗ illos ad soporē nat̄e
necessitas inuitaret: expgefactꝭ ad eo/

rũ ꝙ doꝛmituri erant cuſtodiã ſiliter excubie tradebant. Unde dubitari nõ põt vnũ e duobꝰ: hãc nũc ſecuritatẽ vel ↄfidẽtiã non ſolũ nobis ꝙ videmur ꝑ expiẽtia ſenectutis aliq̃tenꝰ roboꝛati: ſ3 etiã iunioꝛibꝰ etate conferre. Aut enĩ ꝟtute cruc̄ etiã deſerta penetrãte: ⁊ vbiq; eius grã coꝛuſcante: retuſa ẽ neq̃tia demonũ: aut negligentia nr̃a illos ab ĩpugnatiõe nr̃a p̃ſtina reddidit lẽtioꝛes: dũ dedignãt aduerſũ nos illa intẽtiõe cõfligere: qua tũc cõtra illos ꝓbatiſſimos xp̃i milites ſeuiebãt hac. ſ. fraudulẽtia viſibiliũ tẽptationũ ſine ceſſatiõe durĩꝰ elidẽtes. In tm̃ enĩ tempore videmꝰ coꝛruiſſe nõnullos: vt neceſſe ſit eos etiã remiſſioꝛibꝰ mõitis appalpari mõ: ne deſertis cellulis ſuis ad pnitioſioꝛes inq̃etudies reuoluant: et circũeũtes ac vagi: craſſioribꝰ (vt ita dixeri) vitijs ĩplicẽtur: magnuſq; fructꝰ ab eis obtineri credat: ſi ſolũmõ ſe etiã cũ q̃libз ignauia valeãt in ſolitudine cõtinere: ac ꝑ ingẽti remedio ſoleat eis a ſenioribꝰ dici: Sedete in cellulis vr̃is: et q̃ntuз libitũ fuerit mãducate atq; bibite ⁊ doꝛmite: dummodo in eis iugiter perduretis.

Qua rõne demones ſibi in eoꝝ coꝛpa quos arrepturi ſunt: aditũ parẽt: Ca. XXIIII.

Conſtat ꝙ immũdos ſpũs nõ aliter poſſe ĩ illos quoꝝ obtẽturi ſunt coꝛpa penetrare: niſi p̃us eoꝝ mentes cogitationeſq; poſſederint. Quos cũ timoꝛe ac memoꝛia dei vl̕ ſpiritali meditatiõe nudauerint velut exarmatos oĩ p̃ſidio ac munitiõe diuina nudatos: facile vincendos audẽter inuadunt: domiciliũ deinceps in eis velut in poſſeſſione ſibi tradita pꝛeſumentes.

De eo ꝙ miſerabilioꝛes ſũt hi qui vitijs q̃ qui ab ipſis demonibꝰ poſſidentur: Capi. XXV.

Licet mlto grauiꝰ conſtet vehemẽtiuſq; vexari hos qui cũ coꝛpaliter ab ĩpis ſuppleri minime videant: aĩo tñ pnicioſius poſſident: eoꝝ ſcз vicijs vl̕ voluptatibꝰ inuoluti. Scdm aplĩ nãq; ſniãз: 2. Pet. 2
a ꝙ q̃ſq; ſupat: eiꝰ ſeruꝰ efficit. Niſi q; in hoc iſti deſperatius egrotãt: q; cũ ſint eoꝝ mãcipia: nec ĩpugnari ſe ab illis nec dñatuз eoꝝ ferre cognoſcunt. Ceterũ coꝛpaliter traditos ſathane: vel infirmitatibꝰ magnis etiã viros ſctõs nouimꝰ ꝑ leuiſſimis q̃buſq; delictis: cũ in illis ne tenuiſſimũ quidẽ neuum aut maculã in illo iudicij die patiat inueniri: diuina clemẽtia omnẽ ſoꝛdis eoꝝ ſcoꝛiã ſm ꝓphete: ĩmo dei ſniãз excoq̃ns in pñti: vt eos tanq̃ aurũ vl̕ argentũ ignitũ ad illã ppetuitatẽ: nulla indigentes penali purgatiõe: trãſmittat: Et Eſa. 1.
excoquã inq̃t ad purũ ſcoꝛiã tuã: ⁊ auferã omne ſtannũ tuũ: ⁊ poſt hec vocaberi ciuitas iuſti: vꝛbs fidelis.
Et iteꝝ: Sicut ꝓbat argentũ ⁊ au‑ Puer. 17.
rũ in camĩo: ita eligit coꝛda dñs. Et Eccĩ. 2.
iterũ: Aurũ ⁊ argentũ ꝓbat ignis: vir aũt ꝓbat ĩ foꝛnace hũiliatiõis.
Et illud q̃з: Quẽ enĩ diligit dñs coꝛ Heb. 12.
ripit: flagellat autẽ omnẽ filiuз quẽ recipit.

De nece ꝓphete ſeducti: ⁊ infirmitate abbatis pauli quã ꝑ ſua emendatione ꝓmeruit: Ca. XXVI.

Quod in illo ꝓpha atq; hoĩe dei: in. iij. regũ libꝛo mãifeſte videmꝰ impletũ: ꝙ ꝑ culpa vnĩꝰ in obĩe quã tñ nõ de induſtria nec vitio ꝓpꝛie volũtatꝭ: ſ3 alterĩꝰ circũuentiõe ↄtraxit: ↄfeſtim a leone cõ‑
terit: ita de eo ſcp̃tura narrãte: Uir 3. Reg. 13
dei eſt: ꝙ inobediẽs fuit oꝛi dñi: tradidit eũ dñs leoni ⁊ ↄfregit eũ iuxta ꝟbũ dñi qđ locutꝰ eſt. In ꝙ facto ⁊

solutionē delicti pn̄tis atq̧ erroris
īcauti ⁊ iusticie merita ꝑ q̄b⁹ ꝓphaꝫ
suū dn̄s tpaliter tradidit vexatori:
ꝑcitas ip̄a ⁊ ꝯtinētia vexatoris atꝫ
p̄datoris on̄dit: q2 nihil penit⁹ au/
det voracissima bestia de tradito si/
bi cadauere degustare. Cui⁹ rei no/
stris q̄ꝫ tꝑibus sat' euidens ꝯtigit ⁊
apta ꝓbatio ī abbate paulo vł moy
se q̄ habitauit locū huius solitudīs:
q̄ calam⁹ nuncupat̄. Nā p̄or cōmo
rat⁹ est in eremo q̄ adiacet panephi/
si ciuitati: quā solitudinē nunc olim
factā aq̄ salsissime inūdatiōe cogno
uim⁹. Que q̄tiens flauerit sp̄us aq̄/
lonis: de stagnis impulsa ac supfusa
adiacentib⁹ terris: ita oēm illi⁹ sup/
ficiē regiōis ꝯtegit: vt antiq̄s ibidē
vicos q̄ olim hac ipsa de cā oī sunt
hitatore deſti faciat velut insulas
apparere. Hic igit̄ abbas paulus ī
tātā cordis puritatē q̄ete solitudīs
silētioq̧ ꝓfecerat: vt nō dicā vultū
femineū: ꝭ ne vestimēta q̄dē sexus il
li⁹ ꝯspectui suo pateret̄ offerri. Nā
cū eidē ꝑgenti ad cuiusdaꝫ senioris
cellā vna cū abbate archebio eius/
dē solitudīs accola: casu mulier ob/
uiasset: offensus occursu ei⁹: tāta fu
ga ad suū rursus monasteriū (p̄ter/
misso qd̄ arripuerat pie visitatiōis
officio) recurrerit: quāta null⁹ a fa/
cie leonis vł immanissimi draconis
aufugeret: ita vt ne memorati q̄deꝫ
abbat' archebij reuocātis eū clamo
re ac p̄cib⁹ flecteret̄: vt ad requiren
dū senē quēadmodū ꝓposuerāt ce/
pto itinere ꝑtenderēt. Qd̄ licet zelo
castitat' ⁊ puritat' ardore sit factū:
tn̄ q2 nō ꝭm sciaꝫ p̄sumptū est: ꝭ ob
seruātia disciplīe: iusticie excessus ē
mod⁹. Nō eīm solā familiaritateꝫ q̄
vere ē noxia feīaꝝ: ꝭ ip̄aꝫ q̄ꝫ figu
rā sexus illi⁹ credidit execrandā: ta
li ꝯfestim correptiōe ꝑcussus est: vt
ei⁹ vniuersuꝫ corp⁹ paralyseos vali/
tudine solueret̄: nullū q̧ in eo mem
brū penit⁹ explere suū p̄ualeret offi
ciuꝫ. Siquidē nō solū pedes ac ma/
nus: ꝭ etiā lingue mot⁹: q̄ elocutio
vocis exp̄mit̄: ipseq̧ aures ita audi
tus ꝓpꝛij amiserūt sensuꝫ: vt in eo ni
hil ampli⁹ ex hoīe: q̄ꝫ īmobilis tan/
tū atq̧ insensibil' figura remaneret.
Eo aūt redact⁹ est: vt īfirmitati ei⁹
nllō mō viroꝝ diligētia defuire suf/
ficeret: nisi sola ei muliebris seduli/
tas mīstrasset. Sꝫ delato ad cenobi
um sacraꝝ ꝟginū: cib⁹ ac pot⁹ queꝫ
ne nutu quidē petere poterat: femi/
neo ingerebat̄ obsequio: explēdisq̧
oīb⁹ nature necessitatibus: eadē illi
diligentia ꝑ annos ferme q̄ttuor. s.
vsq̧ ad vite sue terminū seruiebat.
Qui cū tāta eēt oīm mēbroꝝ debi/
litate cōstrict⁹: vt nulli in eo art⁹ vi
uacē motū ac sensibilē retētarēt: ni/
hilomin⁹ tāta ex eo ꝟtutū gr̄a ꝓce
debat: vt cū de oleo qd̄ de cadaue/
re suo poti⁹ q̄ꝫ corpore ꝯtigisset vn/
gerent̄ infirmi: ꝯfestim cūctis vali/
tudinib⁹ curarent̄: ita vt sup hac ei⁹
valitudīe etiā ip̄is infidelib⁹ euiden
ter apteq̧ clarescerct: ⁊ debilitatem
mēbroꝝ oīm dispensatiōe atq̧ amo
re dn̄i ꝯtributā: ⁊ sanitatū grām ꝓ
testimonio puritat' ac māifestatiōe
meritoꝝ ei⁹ sp̄ūsc̄ti ꝟtute p̄stari.

De tēptatione abbatis moysi: Capi. XXVII.

Secūdus vero quē dixim⁹ in
hac eremo cōmoratū cū ip̄e
q̄ꝫ singularis ⁊ incōpabilis
vir esset: ob rep̄hensionē vni⁹ ꝭmo/
nis quē ꝯ abbatē machariū dispu/
tans: paulo durius ꝓtulit q̄dam scꝫ
opiniōe p̄uent⁹: tā diro ꝯfestim est
tradit⁹ demoni: vt hūanas egestio/
nes ori suo ab eo supplet⁹ ingereret.
Qd̄ flagellū purgatiōis gr̄a se dn̄s
intulisse: ne scꝫ in eo vel momētanei
delicti macula resideret: velocitate
curatōis ei⁹ atq̧ aucto remedio de/
mōstrauit. Nā ꝯtinuo abbate ma/
chario in oꝛōe submisso dicto citius
neq̄ꝫ sp̄us ab eo fugat⁹ abscessit.

De eo q̄ sperni nō debeāt

hi qui ſpiritib⁹ tradũtur im mundis: Ca. XXVIII

X q̃ manifeſte ꝑpendit non
e debere eos abomĩari vel de/
ſpici q̃s videm⁹ diuerſ tem/
ptatiõib⁹ ſiue iſt⁊ neq̃tie ſpiritib⁹ tra
di: q꞉ duo h̃ credere ĩmobiliter nos
oportet. Primo ꝙ ſine dei permiſſu
null⁹ ab eis oĩo tẽptet. Scdo ꝙ oĩa
q̃ a deo nobis inferunt: ſiue triſtia
ad pñs ſeu leta videant: velut a pi/
iſſimo pr̃e clemẽtiſſimoq꞉ medico ꝓ
nr̃is vtilitatib⁹ irrogẽtur: ⁊ iccirco
eos velut pedagogis traditos hũili
ari: vt diſcedẽtes ex h̃ mũdo: vl̃ pur
gatiores ad vitã aliã trãſferãtur: vl̃
pena leniore plectãtur: q̃ ſm apl̃m
1. Cor. 5 traditi ſunt in pñti ſathane in interi/
tum carnis: vt ſpiritu ſalui fiant in
die domini noſtri ieſu chriſti.

Obiectio cur hi q̃ ſpiritib⁹ vexant immũdis: a cõio/ne dñica ſepẽt: Ca. XXIX

Erman⁹: Et quõ nõ ſolũ eoſ
g deſpici ab hoĩb⁹ vel horreri
ſ etiã a cõione dñica in nr̃is
ꝓuincijs ꝑpetuo videm⁹ abſtinere:
matth. 7. ſm illã euãgelij ſnĩam: Nolite ſctm̃
dare canib⁹: neq꞉ mittatis margari/
tas vr̃as añ porcos: cũ de illis quẽ/
admodũ dic⁊ ita credendũ ſit: ꝙ eis
purgatiõis vl̃ vtilitat⁊ obtẽtu: hui⁹
tẽptationis humiliatio tribuatur?

Rñſio ſup ꝓpoſita q̃ſtione Ca. XXX.

f Eren⁹: Si habuerim⁹ hanc
ſnĩam imo fidẽ quã ſupius
cõprehẽdi: vt ⁊ oĩa p dñm fieri: ⁊ ꝓ
vtilitate aĩaꝝ diſpẽſari vniuerſa cre
dam⁹: nõ ſolũ neq̃q̃ deſpiciem⁹ eos
ſ etiã ꝓ eis tanq̃ ꝓ mẽbris nr̃is in/
ceſſant orabim⁹: eiſq꞉ tot⁊ viſcerib⁹
ac pleno ꝯpatiemur affectu: Cũ em̃
1. Cor. 12. patitur vnũ mẽbrũ: cõpatiũtur oĩa
mẽbra: ſciẽtes nos abſq꞉ ill' vtpote
mẽbris nr̃is oĩmodis ꝯſummari nõ
poſſe: quẽadmodũ legim⁹ ne ante/
riores q̃dez noſtros ſine nob repro/
miſſionis ſũmã ꝯſeq̃ potuiſſe: ita de
ill' aplo ꝓnũciante: Et hi oẽs teſtio/ Heb. 11.
nio fidei cõprobati: nõ acceperũt re
ꝓmiſſiões deo ꝓ nobis meli⁹ aliq̃d
ꝓuidẽte: ne ſine nobis ꝯſumerent.
Cõionẽ xp̃o eis ſacroſctãz a ſeniori/
b⁹ nr̃is nunq̃ meminim⁹ interdictã
quinĩmo ſi poſſibile eẽt etiã q̃tidie
eis ĩpertire eã debere cenſebãt. Nec
em̃ ſm euãgelij ſnĩaz quã incõgrue
huic ſenſui coaptat⁊. Nolite ſcm̃ da matth. 7.
re canib⁹: ad demõis eſcã ſacroſctã
cõio: ⁊ nõ potius ad purgatiõez ac
tutelã corpis aĩeq꞉ ꝑuenire creden
da eſt: q̃ ab hoĩe ꝑcepta eũ q̃ in mẽ/
bris ei⁹ inſidet ſpũm: ſeu in ipſis la
titare conatur velut q̃dã exurens fu
gat incẽdio. Hoc nãq꞉ mõ curatũ ⁊
abbatẽ andronicũ nuꝑ aſpeximus
alioſq꞉ q̃plures. Mag⁊ nãq꞉ ac ma
gis inimic⁹ inſultabit offenſo: cum
eũ a celeſti medicina viderit ſegre/
gatũ: tãtoq꞉ duri⁹ ac frequẽtius at
temptabit: quãto eũ ab ſpiritali re/
medio longius ſenſerit abdicatũ.

De eo ꝙ miſeri ſint hi qui ſubdi tꝑalib⁹ iſtis tẽptatio nib⁹ nõ merent: C. XXXI.

Eterũ illi ſunt vere miſeri ac
c miſerabiles iudicãdi q̃ cũ ſe
vniuerſ crimĩb⁹ flagicijſq꞉
ꝯtaminẽt: nõ ſolũ nullũ viſibilit in
eis ſignũ diabolice ſupplctiõis oñ/
ditur: ſ nec aliq̃ q̃dẽ opib⁹ eoꝝ ꝯdi/
gna tẽptatio: nec vllũ flagellũ cor/
reptiõis ĩfertur. Nõ em̃ merent ce
lerẽ tꝑis iſti⁹ expeditãq꞉ medicinã:
q̃ꝝ duricia ⁊ ĩpenitẽs cor penã vite
pñtis excedẽs: theſauriſant ſibi ipſi Roma. 2
irã ⁊ ĩdignatiõez ĩ die ire ⁊ reuela/
tiõis iuſti iudicij dei. in quo vermes Eſa. 66.
coꝝ nõ morient: ⁊ ignis coꝝ nõ ex/
tiguet. Cõtra q̃s ꝓpha velut anxi⁹
ꝓ afflictiõe ſctõꝝ vidẽs eos erũñis
varijs ac tẽptatiõib⁹ ſbiacere: ⁊ ecõ
tra peccõres nõ ſolũ abſq꞉ vllo hũili
atiõis flagello curſuz mõi iſti⁹ ptrã
ſire: ſ etiã affluentia diuitiaꝝ ac ſũ/

ma rex oim psperitate gaudere: in/
tolerabili zelo ac spus sui feruore
succensus exclamat: Mei autē pene
ps.72. moti sunt pedes: paulominus effusi
sunt gressus mei: qz zelaui sup iniqs
pacē pctox videns: qz nō est respe/
ctus morti cox: & firmamentū i pla
ga cox: in labore hoim nō sunt: & cū
hoib9 nō flagellabunt: scz in futu/
ro cū demonib9 puniēdi: qui in pñti
nō meruerūt in sorte ac disciplina fi
liox cū hoib9 flagellari. Hieremias
qz cū deo sup hac impiox psperita/
te disceptās: licet neqq dubitare se
de iusticia dñi pfiteat dicēs: Just9 q
Hiere.12. dē tu es dñe: si dispute tecū. Cāz tñ
hui9 tāte ineqlitat inquirēs subiū/
git & dic: Verūtñ si ita iusta loquar
ad te: Quare via ipiox psperat:
bñ est oibus q puaricant & inique
agūt: plātasti eos & radicē miserūt:
pficiunt & faciunt fructum. Prope
esto ori cox: & longe a renib9 corux.
Quox ruinā deflente dño p pphe/
tā: & ad cox curationē medicos atz
doctores sollicite dirigēte: & qdam/
mō eos ad planctū silez puocāte ac
Hiere.51. dicēte: Sbito cecidit babylō ɔtrita
est vlulate sup eā: tollite resinā ad
dolorē ei9 si forte sanet: Rñdent vt
desperātes angeli: qbus salutis hūa/
ne cura cōmissa est: vl' certe ppheta
ex psona aplox seu spiritaliū virox
atqz doctox videntiū duriciā men/
Ibidem tis cox & impenitēs cor: Curauim9
babylonē & nō est sanata: relinqm9
eā: & eam9 vnusquisqz in terrā suaz:
qm puenit vsqz ad celos iudiciū ei9:
& eleuatū est vsqz ad nubes. De isto
rū igit desparato lāguore ex psona dei
Esa.1. loquit Esaias ad hirlm. A plāta pe
dis vsqz ad verticē nō est in ea sani/
tas: vulnus & liuor & plaga tumens
nō est circūligata nec curata medi/
camine neqz fota oleo.

De diuersitate studiorū ac voluntatū q in aereis ptāti bus exercent: Ca. XXXII.

Ut autem esse immūdos spi
ritus quot in hominib9 stu/
dia nō dubie cōprobantur.
Nam nōnullos eox quos etiaz fau/
nos vulg9 appellat ita seductores &
ioculatores eē māifestū est: vt certa
qqz loca seu vias iugit obsidētes: ne
quaqz tormētis eox quos pretere/
untes potuerint decipere delectent:
s de risu tantūmodo & illusione ɔtē
ti: fatigare eos potius studeāt qz no
cere: quosdaz vo solūmō i nocturnis
incubationib9 hoim pnoctare: alios
ita esse furori ac truculētie deditos:
vt non sint ɔtēti illox tantūmō cor/
pora quos suppleuerint atroci dila
ceratiōe vexare: s etiā irruere supe/
minus transeuntes atqz affligere il/
los seuissima cede festinent: quales
illi in euāgelio describunt: ob quo/
rū metū per viā illā transire iā nul/ matth.8.
lus audebat: qs eorūqz ɔsiles bellis
sanguinis qz effusione p insatiabili
ferocitate gaudere non dubium est.
Alios ita cox corda qs ceperāt ina/
ni quodā tumore videm9 infecisse:
qs etiā bacuceos vulgus appellat:
vt semetipos vltra pceritatē corpo
ris erigentes: nunc quidē se in quos
dam fastus gutturisqz sustollerent:
nūc velut acclines ad quēdā se trā/
quillitatis & ad familiaritatis statū
cōmunes blādosqz submitterēt: esse
velut illustres & circūspectabiles oi
bus estimantes: nūc quidē adorare
se potestates sublimiores corpis in/
flexione mōstrarēt: nūc vo ab alijs
se crederent adorari: & oēs mot9 q/
bus vera officia aut supbe aut hūili/
ter pagūtur explerēt. Alios reperi/
mus nō solū studere mendacijs: sed
etiā blasphemias hoibus inspirare.
Cui9 rei etiā nos testes sum9 q audi
uimus apertissime demonē cōfitē/
tem p arrium & eunomiū se impieta/
tem sacrilegi dogmat edidisse. Qd
etiā i tertio regū libro vnū ex ijsdē
ipsis manifeste legimus predicantē:
Egrediar inqt: & ero spūs mēdax i 2 para.18

oꝛe oĩm ꝓpħaꝝ eius. De q̄bus apo/
ſtolus arguēs illos q̄ ab ipis decipi
1.timo.4 untur ita infert: Attendētes ſpiriti/
bus ſeductoꝛib⁹ ꝛ doctrinis demo/
nioꝝ in hypocriſi loquētiū mēdaci/
um. Eſſe aūt ꝛ alia demonū genera
id eſt mutoꝝ atq͡ʒ ſurdoꝝ: euāgelia
teſtātur. Incētoꝛes etiā libidinū at/
q͡ʒ luxurie quoſdā ſpūs ꝓpħa cōme
Oſee. 4. moꝛat: Spūs inquiēs foꝛnicatiōis
decepit eos: ꝛ foꝛnicati ſunt a deo
ſuo. Nocturnos q̄ʒ ſiue diurnos ac
meridianos demones ſiliter ſcriptu/
rarū auctoꝛitas docet. De quoꝝ di/
uerſitate plongū eſt ſi volum⁹ oīa
ſcripturaꝝ volumina pſcrutātes ſin
Eſa. 34. gillatim pcurrere: q̄ p ꝓpħam ono/
centauri: q̄ piloſi: q̄ ſirene: q̄ lamie:
que vlule: qui ſtrutiones: qui ericij
deſignant̄: q̄ aſpis: qui baſiliſcus ĩ
pſalmo: q̄ leo: q̄ draco: qui ve ſcoꝛ/
pius in euangelio nuncupetur: q̄ pn
ceps mundi hui⁹: qui rectoꝛes tene/
braꝝ harū: que ſpiritalia neq̄tie ab
ap̄lo noīentur. Que vocabula nō
caſu nec foꝛtuitu indita illis debem⁹
accipe: ſ᷑ ſignificatione iſtarū feraꝝ
que apud nos vel min⁹ noxie vl̄ ma
gis pniciofe ſunt: illoꝛū ferocitates
rabieſq͡ʒ diſtingui: ꝛ ex ſilitudīe ne/
quitie virulente ſeu pncipat⁹: queʒ
iſtis inter ceteras feras ſiue ſerpen/
tes quedā excellētia malicie ſue con
fert: illos quoq͡ʒ eoꝝ vocabulis nū/
cupari: vt ſcʒ alios q̄dē ob vehemē/
tiam furoꝛis ꝛ rabiē ferocitatis ſue
p quā pncipatū īter ceteras ſpirita/
les nequitias obtinuit leonis appel
lationē. Alius baſiliſci ob illud moꝛ
tiferū virus q̄d pus q̄ʒ ſentiatur: in/
terimit. Ali⁹ v̄o ob tepoꝛē malicie
tue onocentauri aut ericij nomē ſtru
tionis ve ſoꝛtitus ſit.

Interrogatio vnde differē tia nequitiarū celeſtiū tan/ ta proceſſerit: Ca. XXXIII.

Ermanus: Non quidē am/
g bigim⁹ illos q̄ʒ oꝛdīes quos
ap̄lus dinumerat ad iſtos re
ferri: q̄ꝛ nō eſt nobis colluctatio ad Ephe. 6.
uerſus carnē ꝛ ſanguinem: ſ᷑ aduer/
ſus pncipatus: aduerſus ptātes: ad/
uerſus mūdi rectoꝛes tenebraꝝ ha/
rū: ꝯtra ſpiritalia nequitie in celeſti
bus. Volum⁹ tñ noſſe vñ ſit h̄ tāta
inter eos differētia: vl̄ quēadmodū
tāte neq̄tie extiterint grad⁹. An ad
hoc creati ſint: vt hos oꝛdines mali/
cie ſoꝛtirent̄: ꝛ quēadmodū huic ne
quitie militarēt?

Dilatio ſup abſolutione ꝓ poſite q̄ſtionis:

Cap. XXXIIII.

Eren⁹: Ec q͡ʒ ꝓpoſitiōes v̄ꝛe
totū tp̄us nocturne q̄etis ita
nr̄is furēt̄ obtutib⁹: vt appꝛopinq̄n
tis auroꝛe neq͡ʒ viciniā ſentiam⁹:
ꝛ vſq͡ʒ ad oꝛtū ſolis inſatiabilr̄ col/
latiōis h⁹ v̄ba ꝯtexere ꝓuocemur:
tñ q̄m abſolutio ꝓpoſite q̄ſtiōis cū
cepit īdagari: in q̄dā āpliſſimū ac
ꝓfundiſſimū nos educet pelag⁹ q̄ſti
onū q̄d pn̄tis hoꝛe bꝛeuitaſ nō ſinit
trāſmeari: cōmodi⁹ reoꝛ vt eā futu/
re noctꝭ indagini reſuem⁹: q̄ ꝛ mihi
ſub hui⁹ q̄ſtiōis occaſiōe de v̄ro pē/
ſioꝛi collo q̄o leticia ſpirital̄ ac fruct⁹
vberioꝛ ꝯferat̄: ꝛ ꝓpoſitaꝝ q̄ſtionū
ſin⁹ p̄bente nobis ſpūſcō ꝓſperos
flat⁹: liberi⁹ penetrare poſſim⁹. Ex/
obꝛē ſopoꝛis modicū degustātes diſ
cutiam⁹ obrepentē oclis noſtris vi
cina iā luce toꝛpoꝛē: ac deinceps pa/
riter ad eccliaʒ ꝓcedētes: q̄m hoc fa
cere dñice diei ſolēnitas cōmonet: re
nerſi p⁹ ſynarin: ea q̄ dñs ad inſtru/
ctionē cōmunē ꝓ deſiderio v̄ro lar/
gitus fuerit: duplicato gaudio cōfe/
ramus.

Explicit collatio pꝛima ab batis ſereni de aīe mobili/ tate ꝛ ſpiritalib⁹ nequitijs. Incipit ānotatio capitulo rū ſecūde collatiōis eiuſdē ſenis de pꝛincipatibus ſeu poteſtatibus.

Explicit annotatio capi.

Incipit collatio secūda abbatis Sereni de pricipatibus seu potestatib'.

De humanitate abbatis sereni: Capi. I.

Consum c matis q̄ diei solēnitas exigebat: ꝛ ecclesie ꝯgregatiōe dimissa: reuersi ad cellam senis: refecti ꝑmū lautissime sumus. Nam ꝓmurie q̄ supiecta olei gutta q̄tidiane refectioni solebat apponi: modicum liquaminis miscuit: ꝛ olei quiddā solito ꝓpensi' sup fudit. Nā illā olei guttā ob h̄ vnusquisq̧ q̄tidiane refectioni instillat: nō vt eius ex h̄ gutṫ q̄ndā ꝑcipiat suauitatem: q̄ppe cui' tant' ē mod': vt vix ipi' guttur' fauciūq̧ meat' nō dicā vngere: s̄ ptrāsire sufficiat: s̄ vt h̄ vsu iactantiā cordis q̄ ꝓ abstinētia districtore blande solet ac latenṫ irripere: ꝛ stimulos elatiōis obtūdat: q̄ quāto occultius exerceṫ nullo q̧ hominū teste ꝑficiṫ: tāto subtili' occultatorē suū tēptare nō ď sinit. Deīde apposuit salē frictū: oliuas ternas: q̄bus p' h̄ supintulit canistruʒ hn̄s cicer frictū qđ illi trogalia vocāt: ex q̄b' q̄na tm̄ sūpsim' grana: mixaria bina: carycas singl'as: hūc eñ numerū in illa eremo quēq̄ excessisse culpabile ē. Qua refectiōe trāsacta reꝓmissaʒ q̄stionis absolutiōeʒ cū reposcere cepissem': ꝓferte inq̄t senex inṫrogatiōeʒ v'aʒ quā maṫe ꝓlatā ad hui' hore distuleram' indaginē.

Secunda ꝓpositio de diuersitate nequitiaꝝ celestium: Cap. II.

Ermanus: Un̄ quesumꝰ tā
G ta varietas adūsariaꝝ pote
statū ↄtra hoīem ac diuersi
tas ista ꝓcessit: quas btūs aplūs ita
dinumerat: Nō est nobis collucta
Eph.6. tio aduersus carnē ⁊ sanguinē: ꝫ ad
uersus p̄ncipatꝰ ⁊ ptātes: aduersus
mūdi rectores tenebraꝝ harū: cōtra
spiritalia neq̄tie in celestibꝰ. Et ite
Ro.8. rū: Neqꝫ āgeli: neqꝫ p̄ncipatꝰ: neqꝫ
virtutes: neqꝫ creatura alia poterit
nos separe a charitate dei que est in
christo iesu dn̄o nr̄o. Un̄ ergo tanta
malicie diuersitas emula nob̄ emer
sit? An ad hoc ptātes istas a dn̄o cō
ditas esse credendū est: vt his cōtra
hominem gradibus atqꝫ ordinibus
militarentur?

Respōsio de mltiplici esca scripturaꝝ sanctarum: Capitulū. III.

Erenꝰ: Diuinaꝝ scripturaꝝ
S auctoritas: de his in quibus
nos voluit erudire: q̄daꝫ taꝫ
lucide etiā his q̄ acumē igenij minꝰ
possidēt: euidentꝰ effata ē: vt nō solū
nulla occultioris sensus obscuritate
velent: ꝫ nec vllo quidē patrocinio
īterp̄tatiōis indigeāt ī supficie voc
ac lr̄e suos intellectꝰ ac sn̄ias p̄ferē
tia: q̄dā vō ita ↄtecta: ⁊ q̄busdā ob
scurata mysterijs edidit: vt in eorū
discussiōe et intellectu īmensū nobis
exercitij campū ac sollicitudīs reser
uarēt. Quā rē multas ob cās deum
dispēsasse manifestū ē: primū ne sa
cramēta diuina nullū hn̄tia spiritalꝭ
intellectꝰ velamen obductū: cūctis
hoībꝰ .i. tā fidelibꝰ q̄ꝫ ꝓphanis eq̄
li scīa ⁊ noticia paterēt: ⁊ p hoc int̄
inertes ac studiosos nulla esset vtu
tis prudētieqꝫ distātia: tū vt etiā in
ter ip̄os domesticos fidei dn̄ intelle
ctuū spacia corā eis īmēsa tendūꝛ:
esset in q̄bꝰ ⁊ desidiosoꝝ argueretꝛ
ignauia: ⁊ diligētia studiosoruꝫ: ac
puritas cordis eoꝝ mētisqꝫ īdustria
ꝓbaretꝛ. Ideoqꝫ satis ꝓprie scrip
tura diuina agro optīo ac fertili cō
paꝛ: q̄ cū mlta gignat ac ꝓferat que
ad hoīm victū sine aliq̄ ignis cocti
one ꝓficiāt: q̄dā nisi ꝑus flāme ca
lore mitigata atqꝫ mollita oēm aspe
ritatē sue deposuerit cruditat: vel
incōgrua erūt vsibꝰ hūanis vel no
xia. Nōnulla vō ita in vtrūqꝫ apta
nascunꝛ: vt nec incocta sua crudita
te displiceāt vel offendāt: ⁊ tn̄ ignis
calore lenita salubriora reddantur.
Plura q̄ꝫ ad escā tm̄mō irrōnabili
um iumētoꝝ ⁊ aīaliū mitiū: vel fe
raꝝ seu volatiliū oriunꝛ vsū: cibis
hoīm mīme ꝓfutura: q̄ etiaꝫ in sua
aspitate manētia absqꝫ vlla ignis cō
fectiōe vitalē iumētis ↄferūt saturi
tatē. Quā rōeꝫ satis euidēter aspi
cimꝰ ī hoc vberrimo spiritaliū scrip
turaꝝ padiso ↄtineri: in q̄ ita quedā
significatiōe lr̄e plana ac luculēta re
splēdent: vt cū sublimiore interp̄ta
tione nō egeāt: simplici tm̄ littere so
no abūde pascāt ac nutriāt audien
tes: vt ē illud: Audi isrl dn̄s deꝰ tu Deut.6.
us deꝰ vnꝰ ē. Et: Diliges dn̄m deuꝫ Ibidem.
tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex tota aīa
tua: ⁊ ex tota virtute tua. Quedam
aūt si allegorie explanatiōe extenua
ta nō fuerint: ⁊ spiritalis ignis exa
minatiōe mollita: nullo mō ad salu
tarē interioris hoīs cibū sine corru
ptiōis labe pueniēt: magisqꝫ ex eoꝝ
pceptiōe lesio q̄ꝫ vtilitas aliq̄ subse
quaꝛ: vt ē illō: Sīt lūbi vr̄i p̄cincti Luce.12.
⁊ lucerne ardētes. Et: Qui non hꝫ Eiusdē.22
gladiū vēdat tunicā suā ⁊ emat sibi
gladiū. Et: Qui nō accipit crucē suā matth.10
⁊ sequitur me: nō est me dignꝰ. Qd̄
quidā districtissimi monachoꝝ: ha
bētes quidē zelū dei sed nō ꝫm sciē
tiā: simpliciter intelligentes: fecerūt
sibi cruces ligneas: easqꝫ iugiter hūe
ris circūferētes: nō edificatiōem sed
risū cūctis vidētibꝰ intulerūt. Nō

nulla vero ad vtrāq; pceptionē: id est tā historicaz q̄3 allegoricā ita cōmoda sūt ac necessaria: vt vtraq; explanatio vitales aīe succos impetiatur: vt ē illō: Si quis te percusserit in dextrā maxillā tuā pbe illi ⁊ alterā.
matth. 5.
Eiusō. 10 Et: Cū psequunt vos i ciuitate ista
Eiusō. 19. fugite in aliā. Et: Si vis pfectus eē vade vēde oīa q̄ hēs, ⁊ da paupib⁹ ⁊ hēbis thesaurū in celo: ⁊ veni seq̄re me. Producit sane ⁊ fenū iumentis: q̄b⁹ pabulis oēs scripturaꝝ reple ti sunt capi: simplex scʒ puraq; narratio historice lectiōis: q̄ simpliciores quiq; ac min⁹ capaces pfecte et
Ps. 35. integre rōis: de q̄b⁹ dicit: Hoīes ⁊ iumēta saluabis dn̄e: fm stat⁹ ac mē sure sue ↄditionē: ad opus tm̄ et laborem actualis vite: vegetiores robustioresq; reddantur.

De gemina sententia sup intellectu scripturaꝝ sanctarum: Cap. IIII.

Quamobrē de his que aperta explanatiōe plata sunt: nos quoq; ↄstanter possum⁹ definire audēterq; nr̄am pferre sn̄iaꝫ. Ea xō que meditationi ⁊ exercitio nostro reseruās obtecta: sctīs scptūris spūs diuinus inseruit: q̄busdā ea volens indicijs ⁊ opinionib⁹ colligi: ita pedetētim debēt cauteq; conferri: vt sit eoꝝ assertio seu cōfirmatio in disputātis vel suscipiētis arbitrio collocata. Nōnunq; eñ cum sup vna re diuersa pmat sn̄ia: neutra eaꝝ pōt absurda iudicari: ⁊ sine detrimēto fidei vl' fixe vl' medie suscipi. i. vt eis nec plena credulitas nec absoluta refutatio deputet: poriq; seq̄ns opinio derogare nō debeat: cū quelibet eaꝝ fidei nō inueniatur obsistere: quale ē illud q̄ helias venerit in ioanne: ⁊ iteꝝ sit ante aduentū xp̄i ventur⁹: ⁊ de abominatione desolatiōis q̄ steterit in loco sancto per illud simulacꝝ iouis qd̄ hierosolymis ī templo positū legim⁹; ⁊ iterū stare habeat in ecclesia p aduētū antichristi: illaq; oīa que in euāgelio sequunt que ⁊ impleta añ captiuitatē hierosolymoꝝ: ⁊ in fine mūdi istius intelliguntur implenda: e quibus neutra opinio impugnat aliaꝫ: nec sequētē prior intellect⁹ euacuat.

De eo q̄ pposita questio inter illa q̄ media tenēda sūt: debeat accipi: Ca. V.

Et idcirco pposita a nobis questio licet nō satis videat nec frequēter inter hoīes vētilata nec apud plīmos pateat: ⁊ ex hoc ipō apud aliq̄s ea q̄ pferemus forsitan videant ambigua: ita debemus nostrā tpare sn̄iaꝫ q̄m fidei trinitatis nihil pīudicant: vt inter illa habeant que medie sunt tenenda: quāq; non tali opinione qualis suspitionibus tantū ⁊ coniecturis colligi solet: sed manifestis scripturarū testimonijs omnia cōprobent.

De eo q̄ nihil a deo maluꝫ creatum sit: Ca. VI.

Absit ḡ vt deū quicq̄ creasse ↄfiteamur quod substātialiter malum sit: dicente scriptura: Omīa que fecit deus bona sunt valde. Si eñ a deo tales isti creati sunt vel ad hoc facti: vt hos malitie gradus teneant: ac semper deceptionibus ⁊ ruinis hoīm vacēt: cōtra p̄dicte scripture sententiā infamabimus deum velut creatorem atq; inuentorem malorum: quod scʒ pessimas voluntates ac naturas ipē condiderit: ad hoc eas creās: vt semper in nequitia perseuerātes nunq̄ trāsire possint in bone voluntatis affectū. Non enim quis fixas atq; īmobiles natiuitatis seu nature sue conditiones q̄libet industria poterit immutare: nec vllo mō valebit nō esse quod natus est: queadmodū ne nos quidē cōditionē mortis euadere: q̄ ob ade pctm̄ mortales nascimur: nec
Gen. 1.

angeli mortales effici: qui ita creati sunt vt mori nõ possint. Hanc igitur rationẽ diuersitatis huius: traditiõe patrũ de sanctarũ scripturarũ fonte percepimus.

De initio principatuũ seu potestatũ: Capi. VII.

Ante cõditionẽ huius visibilis creature spiritales celestes q[ue] v[ir]tutes deũ fecisse (que p[ro] hoc ipso q[uod] scirent se ad tantã beatitudinis gloriã bñficio creatoris ex nihilo fuisse p[ro]ductas: ppetuas ei gratias referentes: indesinenter ei[us] laudibus inhererẽt) nemo fideliũ dubitat. Nec eñi existimare debem[us] creationis et officij sui p̃ncipia ab huius mũdi cõstitutiõe deũ p̃mitus inchoasse: quasi in illis anterioribus atq[ue] innumeris seculis: ab omni p[ro]uidentia et dispẽsatione diuina fuerit ociosus: ac nõ hñs in quos bonitatis sue exerceret bñficia: solus extiterit: atq[ue] ab omni solita p̃standi munificentia fuerit alienus: qđ de illa immensa ac sine p̃ncipio et incõprehẽsibili maiestate: satis hũile est incõgruũ q[ue] sentire: ipso dño de illis potestatib[us] hec dicente: Qñ facta sunt simul sidera: laudauerũt me voce magna oẽs boni angeli mei. Qui q[ue] interfuint creationi siderũ: ante istud p̃ncipiũ in q[uo] factũ dicit[ur] celũ et terra: creati fuisse manifestissime cõprobant[ur]: quippe q[ui] p[ro] istis omnib[us] visibilibus creaturis vidẽtes eas ex nihilo p[ro]cessisse: creatorẽ magna voce describunt[ur] et admiratione laudasse. Ante istud ergo tẽporale p̃ncipiũ qđ a moyse ponitur: quodq[ue] mõo huic [secundu]m historicũ imo iudaicũ sensum coeuũ esse describit[ur]: saluo sc[ilicet] nostro sensu quo nos interp̃tamur omniũ rerũ christũ esse principiũ: in quo omnia creauerit pater:

Ioh.1. [secundu]m illud: Oĩa p[er] ipsum facta sunt: et sine ipso factũ ẽ nihil. Añ istud inq[ua]m generale tpale p̃ncipiũ: oẽs illas potestates celestesq[ue] v[ir]tutes deũ creasse nõ dubiũ est. Quas aplũs p[er] ordinẽ dinumerans ita describit: Quia in

christo creata sunt oĩa: siue q[ue] in celis Colos.1

siue q[ue] in terra sũt: visibilia et inuisibilia: siue angeli: siue throni: siue dñationes siue p̃ncipatus siue potestates.

De lapsu diaboli et angelorum: Capi. VIII.

Ex istor[um] itaq[ue] numero nõnullos p[ri]ncipes fuisse collapsos: lamẽtatio Ezechiel[is] siue Esaie manifestime docet: in quib[us] p̃ncipẽ tyri aut illũ lucifer[um] q[ui] mane oriebat[ur]: flebili planctu ab eis cognoscim[us] lamentari. Et de illo quidẽ ita dñs ad

Ezechiel: Fili hominis leua planctum Ezec.28

sup[er] principẽ tyri: et dices ei: Hec dicit dñs deus: Tu signaculũ similitudinis et plen[us] sapiẽtia: p[er]fectus decore: in delitijs padisi dei fuisti. Oĩs lapis preciosus operimentũ tuũ: sardius: topasius et iaspis: chrysolith[us] et onyx: et berill[us]: sapphyr[us]: et carbũcul[us] et smaragdus. Aurũ opus decoris tui: et foramina tua in die qua cõditus es p̃parata sunt. Tu cherub extent[us] et p[ro]tegens: et posui te in mõte sancto dei in medio lapidũ ignitor[um]: ambulasti p[er]fectus in vijs tuis a die cõditionis tue: donec inuẽta est iniquitas in te. In multitudine negociatiõis tue repleta sunt interiora tua iniquitate et peccasti: et eieci te de monte dei: et p[er]didi te o cherub protegens in medio lapidũ ignitor[um]. Eleuatũ est cor tuũ in decore tuo: p[er]didisti sapientiã tuã a decore tuo: in terrã p[ro]ieci te: ante faciem regum dedi te: vt cernerẽt te in multitudine iniquitatũ tuar[um]: et iniq[ui]tate negociatiõis tue polluisti sanctificationẽ tuã. Esaias quoq[ue] de alio: Quõ cecidisti de celo lucifer q[ui] mane

oriebaris? Corruisti ĩ terrã q[ui] vulne- Esa.14.

rabas gentes: qui dicebas in corde tuo: In celũ cõscendã: sup[er] astra dei exaltabo soliũ meũ: sedebo in monte testamẽti in laterib[us] aquilonis: ascẽdam sup[er] altitudinẽ nubiũ: et ero silis altissimo. Quos tñ nõnullos ex illa beatissima statione ruisse scriptura

cōmemorat: dicens: Tertiā partem
stellarū draconē illū secū pariter per/
traxisse. Unus q̄z aploꝝ euidēti⁹ di/
Ca. iude cit: Angelos x̄o qui nō seruauerunt
suū p̄ncipatū sed dereliquerūt domi/
ciliū suū: in iudiciū magni diei vin/
culis eternis sub caligine seruauit.
Illud etiā quod ad nos dicit: Uos
aūt sicut homīes moriemī: ⁊ sic vn⁹
de p̄ncipibus cadetis. quid aliud q̄ꝫ
multos de p̄ncipibus cecidisse signi/
ficat? Quib⁹ indicijs hec ratio diuer
sitatis hui⁹ colligit: has differētias
ordinū q̄s instar sanctarū celestiū qꝫ
x̄tutū: aduerse potestates habere di/
cunt: vel ex illius anterioris ordinis
gradu in quo vnaqueqꝫ creata fue/
rat nūc etiā retentare: vel certe de ce/
lestibus deuolutas ad similitudinē
illaꝝ virtutū que ibidem p̄seuerant:
p nequicie sue merito ī quā in malū
vnaqueqꝫ p̄fecit: hos inter se grad⁹
seu ordinū vocabula in parte cōtra/
ria vendicasse.

Obiectio q̄ ruina diaboli a deceptione eue principium sumpserit: Capi. IX.

g Ermanus: Nos hactenus cre
debam⁹ causam initiūqꝫ rui/
ne seu p̄uaricatiōis diaboli/
ce: qua de angelica statiōe deiectus
est: inuidiā extitisse: qñ adā dūtaxat
⁊ euā liuida calliditate decepit.

Responsio de initio lapsus diaboli: Capi. X.

s Erenus: Nō esse istud initiū
p̄uaricatiōis illi⁹ seu deiecti/
onis: geneseos lectio manife/
stat: q̄ ante illoꝝ deceptionē serpēti/
ni nomīs euꝫ nota inuisit: ita dicēs:
Gen. 3. Serpens aūt erat sapientior siue vt
hebraici exp̄mūt libri: callidior cun/
ctis bestijs terre quas fecit dñs de⁹.
Intelligitis ergo q̄ ante illā circū/
uentionem primi homīs de angelica
discesserat sanctitate: ita vt non solū
nominis hui⁹ insigniri mereret infa
mia; sed etiā in nequicie tergiuersa/
tione ceteris preferret bestijs terre.
Nō eñ tali vocabulo scriptura bo/
num angelū designasset: nec de his q̄
in illa beatitudine p̄seuerant diceret:
Serpens aūt erat sapiētior omnib⁹
bestijs terre. Nam hoc cognomē nō
solū gabrieli siue michaeli nullo mō
posset aptari: s̄ ne bono quidē cuiq̄ꝫ
homī conueniret. Aptissime itaqꝫ ⁊
serpētis vocabulū: ⁊ comparatio besti/
arū: non sonat angeli dignitatē: sed
p̄uaricatoris infamiā. Deniqꝫ liuo/
ris ac seductiōis materia qua vt ho/
minē deciperet instigat⁹ est: de ante/
rioris ruine extitit causa: q̄d scꝫ de li/
mo terre nuperrime figuratū ad illā
eum gloriā cerneret euocandū: vnde
cū esset vnus de p̄ncipibus se memi/
nerat corruisse. Et idcirco priorē ei⁹
lapsum q̄ supbiendo corruerat: quo
etiā serpens meruerat nūcupari: se/
cūda ruina p inuidiā subsecuta est: p
quā inueniens eum adhuc aliquid ī
sese erectū habentē: ita vt etiā cuius/
dā colloquij atqꝫ cōsilij cum homīe
haberet cōsortiū: sentētia dñi vtilis/
sime eum in ima deiecit: vt nō iam si/
cut ante sublime aliquid intuēs ince/
deret: s̄ vt solo coherēs repet poti⁹:
⁊ hūiliatus sup ventrē terrenis vi/
tiorū escis ⁊ opibus pasceret: occul/
tum deinceps publicans inimicū: ac
ponens inter ipsum ⁊ hominē vtiles
inimicitias salutarēqꝫ discordiā: vt
dum cauet tanq̄ꝫ hostis noxius: ami/
citijs fraudulētis vlterius homī no/
cere non posset.

De eius q̄ decipit siue decipit pena: Capi. XI.

i N quo tñ ⁊ illud nos p̄cipue
debet instruere: vt a malis cō
silijs declinem⁹: q̄d licꝫ dece/
ptionis auctor cōgrua pena ⁊ cōdē/
natiōe plectat: ne ille quidē q̄ sedu/
cit supplicio careat: licꝫ aliquātulo
leuiore q̄ꝫ ille qui auctor deceptiōis
extiterit. Q̄d hic expressum plenissi/
me cernimus. Adam namqꝫ qui se/
ductus est (imo vt apostoli verbis

ℨ.Cl.ℨ. eloquar) qui seductus nō est: sed se/ducere acquiescens: in exitialē videt accessisse ꝯsensum: sudore vultus ac labore tm̄modo cōdemnatur: q̄ tamē illi nō per suā sed p terre maledictionem sterilitatēq; decernitur. Mulier vero que hui9rei psuasor extitit: multiplicationē gemituū ac doloꝝ atq; tristicie ꝓmeret: perpetuo pariter iugo subiectiōis addicta. Serpens autē qui primus incētor hui9 offense est. perenni maledictiōe mulctatur. Quobrem summa sollicitudine ꝛ circūspectione cauendū est a cōsilijs prauis: quia sicut auctorē puniunt: ita deceptum nec peccato faciunt carere nec pena.

De constipatione demonū ꝛ inquietudine quā in hoc aere semper exercent: Capi. XII.

Tanta vero spirituū densitate cōstipatus est aer iste q̄ inter celū terrāq; diffundit: ꝛ quo nō quieti nec ociosi versant: vt satis vtiliter ab hūanis aspectib9 eos ꝓuidentia diuina abscōderit atq; subtraxerit. Nam nō solum terrore concursus eoꝝ vel horrore vultuū in q̄s se pro volūtate sua cum libitū fuerit transformant atq; cōuertunt: intolerabili formidine homines cōsternarent: nequaq̄ valētes hec carnalib9 oculis intueri: sed etiā in ampliorē nequitie modum: quotidiano iugiq; eorum exemplo ꝛ imitatiōe succensa gens hūana ꝓficeret: ꝛ p hoc int homines ꝛ immūdas atq; aereas potestates fieret noxia quedā familiaritas atq; pniciosa cōiunctio: du3 hec flagicia que cū inter homīes admittunt: vel parietū septis vel locoꝝ interuallo: ꝛ quadā verecūdie ꝯfusione celant: apta visione iugiter intendētes: ad maiorē furoris incitarent insaniā: nulla sc3 interueniēte quiete: qua ab istis sceleribus eos cernerent desinentes: quippe quos nulla lassitudo carnalis seu occupatio familiaris: ac distentio quotidiani victus quēadmodū nos a ceptis intentionibus etiā inuitissimos nōnunq̄ cessare compellunt.

De eo q̄ ipugnationē quā erga homines impendunt: etiā aduersum se cōmoueant: Capi. XIII.

Nos nāq; impugnatiōes quibus hoīes impetūt: nequaq̄ eos a flagicioꝝ crimine purgere cessantes: etiā contra se inuicem ipsos affectare certissimū est. Nam discordias atq; cōflictus sup nōnullis gentibus ꝓ quadam sibi nequicie vernacula familiaritate suscept: indefesso certamīe similiter exercere non desinūt. Quod etiā in visione danielis ꝓphete manifestissime legim9 figuratū: angelo gabriele ita narrāte: Noli timere daniel: q2 ex die pmo q̄ Dan.10 posuisti cor tuū ad intelligendū vt te affligeres in cōspectu dei tui: exaudita sunt verba tua: ꝛ ego veni propter sermones tuos. Princeps autē regni persarū restitit mihi viginti et vno dieb9: ꝛ ecce michael vn9 de pncipib9 pmis venit in adiutoriū meū: ꝛ ego remansi ibi iuxta regē persaꝝ. Ueni autem vt docerem te que ventura sunt populo tuo in nouissimis diebus. Quem principē regni persarum aduersariā potestatē esse que fauebat genti persarū inimicanti populo dei minime dubitandum est: quiq; ad impediendam vtilitatem quā videbat per absolutionē questionis: pro qua ꝓpheta dominū exorauerat: ab archangelo ministrandam: liuens semetipsum obijcere festinauit: ne ocius ad danielem salutaris angeli cōsolatio puolans: dei quoq; populū cui gabriel archangelus preerat confortaret. Qui tamē dicit ne tunc quidē ob impugnationis illius vehementiam se facere potuisse: sed

ab eodem adhuc fuisse detinendum:
nisi in adiutoriū sibi mihael archan/
gelus aduenisset: qui occurrens pn/
cipi regni ꝑsarū seseq͡ꝫ cōflictui eius
interserens ⁊ opponens: cū q͡ꝫ ab ipi⁹
impugnatiōe subripiēs: ad instructi/
onē ꝓphete post vicesimū ⁊ vnū diē
cōmeare fecisset. Et post pauca: Et
Dan.10 ait inq͛t angelus: Nū quid scis quare
venerim ad te? Et nūc reuertar vt p̄/
lier aduersus principē persarū. Cum
eñ ego egrederer apparuit princeps
grecoꝝ veniēs. Uerūtamē annūcia/
bo tibi qđ expressum est in scriptura
veritatis: Et nemo est adiutor meus
in his omnib⁹ nisi michael princeps
Eius.12 vester. Et iterū: In tpe illo cōsurget
michael p̄nceps magnus qui stat ꝓ
filijs populi tui. Legimus ẽ grecorū
quoq͡ꝫ principē similiť aliū nūcupa/
ri: qui vtiq͡ꝫ fauens genti sibi subdi/
te tā populo israeli q͡ꝫ natiōi persarū
erat aduersus. Ex quo liquido puí/
deť ꝙ discordias gentiū ⁊ cōflictus
atq͡ꝫ simultates q̄s inter se istis insti/
gantibus gerunt: etiā cōtra se aduer/
se exerceāt potestates: ⁊ illaꝝ vľ gau/
dere eas victoria vel diminutiōe tri/
stari: ⁊ ob hoc nō posse illas inter se
quietas aut concordes existere: dum
vnusquisq͡ꝫ ꝓ his quib⁹ p̄est contra
alteri⁹ gentis p̄sulem inquieta semꝑ
emulatione cōtendit.

Unde factū sit vt potestatū seu principatū nomina spi/ritaliū nequitie sortirenť: Capi. XIIII.

n Os ergo p̄ter illas q̄s sup͛i⁹
expositimus opiniones: etiā
idcirco dici p̄ncipatus vel po
testates euidēti possum⁹ rōne colli/
gere: ꝙ scꝫ vel diuersis gentibus do/
minenť ac p̄sint: vel certe ꝙ in infe/
riores spūs atq͡ꝫ demonia: de quibus
etiam euangelia legiones esse ꝓpria
ipoꝝ cōfessione testanť: queq͡ꝫ spiri/
talia neq͛cie ab aplo nūcupanť: suos
exerceāt p̄ncipatus. Nō eñ dñatio/
nes dici possunt: nisi habeant ī quos
suas dñationes exerceāt: nec potesta/
tes aut p̄ncipatus vocari queūt: nisi
fuerint in quos potestates aut p̄nci/
patus suos agant. Qđ etiā in euan/
gelio designari calūniantibus phari/
seis manifestissime repim⁹: In beel/ Mat.12.
zebub p̄ncipe demoniorū h eijcit de/
mones. Nam ⁊ rectores tenebrarū
legimus appellari: ⁊ aliū mūdi hui⁹
principē nūcupari. Quos tñ grad⁹
beat⁹ aplus in futurū cū oīa christo
fuerint subiecta asserit euacuādos:
Cū tradiderit inquiēs regnū deo ⁊ 1.Co.15.
patri: cū euacuauerit oēm p̄ncipatū
potestatē ⁊ dñationē: quod vtiq͡ꝫ nō
aliter fiet nisi fuerint de ipsoꝝ diciōe
sublati: in quib⁹ ī hoc seculo potesta/
tes seu dominatiōes vel p̄ncipatus
agere cognoscunť.

De eo ꝙ nō sine causa san/ctis celestibusq͡ꝫ virtutibus angelorū siue archangelo/rum nomina sint indita: Capi. XV.

n Am q͛ in bonā partē horum
ordinū vocabula nō sine ra/
tione causa ve sint indita: sed
officioꝝ vel meritoꝝ seu dignitatum
sint nomīa: nulli dubiū est. Etenī de
officio nūciandi angelos: id est nūci
os appellari manifestū est: ⁊ archan/
gelos ꝙ ipsis angelis presint: nomīs
ipsius ꝓprietas docet: dñatiōes etiā
ab eo ꝙ quibusdā dominenť: princi
patus quoq͡ꝫ ꝙ habeāt quorum sint
principes atq͡ꝫ priores: ⁊ sedes ꝙ ita
scꝫ deo cohereant ⁊ domestice sint ei
ac familiares: vt in ipsis velut ī qua/
dam sede diuina maiestas peculiari⁹
requiescat: ⁊ quodāmodo sit ī eis fir
mius reclinata.

De subiectiōe demonū quā suis principibus ꝑbent fra/tris visiōe ꝑspecta: Ca. XVI

l Egi autē hos immūdos spūs
a neq͛oribus potestatib⁹ eisq͡ꝫ
subditos esse: p̄ter illa scriptu
raꝝ testimonia q̄ in euāgelijs quoq͡ꝫ

calūniantibus phariseis dn̄i legimꝰ
Mat.12. respōsione descripta: Si ego in beel/
zebub pn̄cipe demonioꝝ eijcio demo
nes: etiā pspicue visiones ⁊ exprimē/
ta sanctorū multa nos edocent. Nā
cum vnus ex fratribus nostris ī hac
solitudine iter ageret: aduesperascente
iam die templū quoddā repiens: ibi/
dem substitit: vespertinā volens in
eo synaxim celebrare. Ubi dum psal/
mos ex more decantat: tempꝰ medie
noctꝭ excessit. Cūqꝫ finita solēnitate
refecturus lassum corpus paululum
resedisset: repente cepit cateruas de/
monū vndiqꝫ in vnū cōfluentiū in/
numerabiles intueri: q̄ infinita cōsti/
patiōe ac deiectiōe longissima pce/
dentes: alie pibant pn̄cipē suū: alie
suo agmine sequebanť. Qui tandeꝫ
aliqn̄ ⁊ magnitudine pcerior cūctis
⁊ aspectu terribilior: turmis infinitꝭ
circūseptus aduenit: ac posito solio
cū in tribunali quodā sublimissimo
cōsedisset: vniuscuiusqꝫ actꝰ diligēti
cepit examinatiōe discutere: illosqꝫ q̄
necdum se circūuenire emulos suos
potuisse dicebāt: velut inertes igna/
uosqꝫ a cōspectu suo cum nota ⁊ iniu
ria summa iubebat expelli: spacia tē/
poris tanti: ⁊ opus inaniť ab eis ex/
pensum cū fremitu ⁊ indignatiōe fu/
roris exprobrans: illos xͦo q̄ se nun/
ciabant cōsignatos sibimet decepis/
se: summis laudibꝰ cum exultatione
ac fauore cūctoꝝ velut victores pal/
mis remuneratos ac redimitos fer/
tis: vtqꝫ fortissimos bellatores ad
exemplū cunctoꝝ: gloriosissimos co/
ram omnibꝰ emittebat. In quoꝝ nu/
mero cum quidā nequissimꝰ spiritꝰ:
vtpote quēdam triumphū sublimissi
mū delaturꝰ letior aduenisset: nomē
monachi optime cogniti designauit:
asserens se post quindecim annos q̄/
bus eum iugiť obsedisset: tandē ali/
qn̄ pualuisse vt eū eadem ipsa nocte
ruina fornicationis eliderem: nā cum
quadā sacra puella non solū īpulisse
vt stupri crimē incurreret dicebat: ſ
etiā psuasisse vt eam ppetuo sibimet
iure cōiugij retētaret. Sup cuiꝰ hac
psecutiōe cū immane cunctorū gau/
diū fuisset exortū: summis a pn̄cipe
tenebrarū laudibus iste p̄latus: ma/
gnisqꝫ p̄conijs coronatus abscessit.
Aurora itaqꝫ supueniēte cū oīs hec
ab oculis euanuisset demonū multi/
tudo: dubitās frater de assertiōe spi/
ritus immūdi: magisqꝫ id ratus qͦ
inolita cōsuetudinis sue fallacia sibi
voluisset illudere: ⁊ innocenti fratri
inurere crimē incesti; memor euāgeli/
ce sententie: ꝙ In veritate nō stetit: Job.8.
qꝛ nō est veritas ī eo: Cū loquiť mē
daciū: de pprijs loquiť: qꝛ mendax
est ⁊ pater eius. Pelusiū petijt: vbi
illū quē spūs immūdus asseruit esse
deiectum nouerat cōmanere. Erat si/
quidē illi etiā notissimꝰ frater. Quē
cum requisisset: repperit ꝙ eadē no/
cte qua deterrimꝰ ille demon ruinā
eius sue cohorti vel principi nūcia/
uerat: monasterio pristino derelicto
vicum petisset: ⁊ cū designata puella
fuisset lapsu miserabi deuolutus.

De eo ꝙ singulis hominibꝰ duo semp angeli adhereāt: Capi. XVII.

Nam quod vnicuiqꝫ nostrum
duo cohereant angeli: id est
bonus ⁊ malus scriptura te/
stať. De bonis q̄dē saluator: Ne cō/ Math 18
temnatis inquiens vnum ex pusillis
istis: dico eñ vobis ꝙ angeli eorum
in celis semp vident faciē patris mei
qui in celis est. Illud quoqꝫ: Immit Ps.33.
tet angelus dn̄i in circuitu timentiū
eum ⁊ eripiet eos. Necnō etiā qͦd in
actibꝰ aploꝝ de Petro diciť: Quia Act.12.
angelus eius est. De vtrisqꝫ xͦo liber
pastoris plenissime docet. Si aūt cō
sideremus ⁊ illū qui beatū iob expe/
tijt: aptissime instruemur illū fuisse
qui semp insidiatꝰ ei: nunq̄ eum ad
peccatū potuerit incitare: ⁊ idcirco
potestatē a dn̄o poposcisse: velut qui
nō virtute illiꝰ sed dn̄i defensiōe qui
illū sp ptererit vincereť. De iuda q̄ꝫ
diciť: Et diabolꝰ stet a dextris eius. Ps 108

Differētia nequicię que ad uersis spiritib⁹ inest: p duos philosophos approbata: Capi. XVIII.

D E differentijs sane demonū etiam p illos duos phos qui quōdam magicis artib⁹: vel inertiā eorū vel fortitudinē seuāq̧ nequiciā fuerant frequēter experti: multū cognitiōis accepimus. Hi aūt despiciētes beatum Antoniū velut christianū hoīem ꝛ imperitū ac sine litteris: volentesq̧ eū (etsi nihil amplius ledere potuissent) saltē de cella sua magicis pstigijs ꝛ circūuētione demonū pturbare: spūs ei neqssimos īmiserūt ad īpugnationē: morsu liuoris adducti eo ꝙ maxime hominū turbe ad eum quotidie cōuenirent. Cūq̧ illo nūc quidē imprimēte pectori suo frontiq̧ signaculū crucis: nunc xp̄o ad orationē suppliciter incubante ne approximare quidē dirissimi demones eidem prorsus auderent: atq̧ ad eos qui illos direxerant absq̧ vllo reuerterent effectu: ꝛ alios illi in nequicia vehemētiores rursus īmitterent: itidemq̧ ipsis incassum suas expendētibus vires atq̧ inaniter redeuntib⁹: potentiores nihilomin⁹ aduersus militē christi victorem iterū destinati nihil penitus pualerent: eo pfecerūt tales tanteq̧ eoꝝ insidie tota magica arte quesite: vt p hec euidētissime comprobarent magnā pfessioni christianorū inesse virtutē: quib⁹ ille tā seue tanq̧ potentes vmbre q̄s estimabāt solē lunāq̧ si ad eas directe fuissent obducere potuisse: hunc nō solum nihil ledere: sed ne ad punctū quidē de monasterio suo valuerint pturbare.

De eo ꝙ demones nihil aduersus homies pualeāt nisi obsederint eorū prius mentes: Capi. XIX.

C Umq̧ p hac admiratiōe cōfestim venientes ad abbatem Antoniū: impugnationū suarū magnitudinē: ꝛ causas atq̧ insidias patefecissēt liuoris occulti: christianos se fieri ptinus poposcerūt. Recurso aūt die vel tpe: asseruit se beat⁹ Antonius amarissimis cogitationū stimulis tunc fuisse pulsatū. Quo experimēto sententiā nostrā quā hesterno die in collatione ptulim⁹ pbauit ac definiuit beat⁹ Antonius nullatenus demonē posse mentē cuiusq̧ vel corpus inuadere: nec hāc facultatem in cuiuslibet animā penit⁹ irruendi: nisi eā pmo destituerit omnib⁹ cogitatiōibus sanctis: ac spiritali cōtemplatiōe vacuam nudāq̧ reddiderit. Sciendū tñ duob⁹ modis spūs īmūdos homīb⁹ obedire. Aut enī sanctitati fideliū diuina grā ac virtute subdunt: aut sacrificijs impioꝝ: seu quibusdā carminib⁹ deliniti velut familiarib⁹ suis obtēperant. Qua opinione pharisei quoq̧ decepti: arbitrati sunt etiā dñm saluatorē hac arte demonijs impasse: dicentes: In beelze- Mat. 12.
bub principe demonioꝝ hic eijcit demones: fm illā scȝ cōsuetudinē q̄ nouerant suos magos vel maleficos p inuocationē nomīs illi⁹ ac ritū sacrificiorū quo eū delectari ꝛ gaudere cognoscūt: velut domesticos eius effectos: habere etiā in demones ei subditos potestatē.

Interrogatio de apostatis angelis qui in genesi cū filiabus hominū cōcubuisse dicunt: Capi. XX.

G Erman⁹: Quia geneseos lectio paulo ante in mediū dei dispensatiōe plata est: q̄ nos oportune cōmonuit: vt id qđ semp discere cupiebam⁹: nūc possimus congrue sciscitari: qđ etiā de illis apostatis angel' sentiēdū sit optam⁹ agnoscere: qui se cū filiab⁹ hominū miscuisse dicunt: vtrū hoc possit spiritali nature fm litterā cōuenire. Illud q̧ȝ euāgeliste testimoniū qđ de diabolo paulo ante dixisti. qꝛ mēdax est ꝛ pr̄ Joh. 8.

eius. Similiꝰ deſideramus audire ꝗ
nã eius pater intelligẽdus ſit?

Solutio ꝓpoſite queſtiõis: Capi. XXI.

ſ Erenus: Duas queſtiões nõ
mediocres pariꝰ ꝓpoſuiſtis:
de quibꝰ quãtũ poſſum codẽ
quo ꝓpoſuiſtis ordine reſpondebo.
Nullo modo credendũ eſt ſpiritales
naturas coire cum femĩs carnaliter
poſſe. Q̃ð ſi aliqñ hoc ſm litterã fi-
ri potuiſſet: quõ nunc quoqꝫ vel fre-
quẽter vel raro idipſum non euenire
contingeret: ⁊ abſqꝫ ſemine vel coitu
viri aliquos naſci ſimiliꝰ de mulie-
ribꝰ cõceptu demonũ cerneremꝰ: cũ
ꝑſertim cõſtet eos libidinũ ſordibus
admodũ delectari: quas ꝓculdubio
ꝑ ſemetipſos exercere pluſ ꝗ̃ ꝑ hoĩes
mallent: ſi illud vllo modo potuiſſet
impleri: Eccleſiaſte q̃ʒ idipſum ꝓnũ-
Eccs. 1. ciãte: Quid eſt qð fuit: idipſum qð
eſt: ⁊ quid eſt qð factum eſt: idipſum
qð fiet: ⁊ non eſt omne recẽs ſub ſole
qð loquaꝰ ⁊ dicat: Ecce hoc nouum
eſt: iam fuerũt in ſeculis q̃ fuerũt añ
nos. Sed ita queſtio hiſtorie huius
abſoluiꝰ: Poſt necem abel iuſti: ne
a fratricida ⁊ impio omne hoĩm ge-
nus exordiũ ſumeret: in locũ fratris
extincti naſciꝰ ſeth: qui non ſolũ po-
ſteritati: ſed etiã fraterne pietati ſuc-
cederet. Cuiꝰ ꝓgenies ſecuta patris
iuſticiã: a ſocietate ⁊ cõiunctione co
gnationis illiꝰ q̃ ex cain ſacrilego de-
ſcendebat: ſemꝑ diuiſa ꝑmanſit: ſicut
etiã genealogie deſcriptio manifeſte
declarat: ita dicẽs: Adã genuit ſeth:
Geñ. 5. ſeth genuit enos. Enos genuit cainã:
cainan aũt genuit malalehel. Mala-
lehel aũt genuit iareth: Jareth ãt ge-
nuit enoch: Enoch aũt genuit matu-
ſalẽ: Matuſalẽ genuit lamech: La-
mech genuit noe. Item genealogia
cain ita diuiſa deſcribiꝰ: Cain genuit
enoch. Enoch gẽuit hyrath: Jrath ge
nuit maniahel: Maniahel genuit ma
tuſahel: Matuſahel genuit lamech:
Lamech genuit tubal. Itaqꝫ illa ge-
neratio que de ſeth iuſti ꝓpagine de-
ſcendebat: ſue linee iugiter ⁊ agna-
tioni permixta: in patris atqꝫ attaui
ſanctitate longa etate durauit: neq̃-
ꝗ̃ ſcʒ ſacrilegijs ac malicia nequiſſi-
me prolis infecta: que ĩ ſemet impie-
tatis germen velut attaui traditiõe
retinebat inſertum. Donec ergo ꝑſe-
uerauit inter illos generatiõis eorũ
iſta diſcretio: ſemẽ illud ſeth vtpote
de optima radice ꝓcedẽs: ꝓ merito
ſanctitatis tam ſue ꝗ̃ patrum ange-
li dei: ſiue vt diuerſa exemplaria con-
tinent: filij dei vocati ſunt: ⁊ ecõtra-
rio illi ꝓpter impietatẽ vel ſuam vel
patrum ſuorum ⁊ opera terrena: filij
hominũ nuncupanꝰ. Cum eſſet ergo
inter ipſos vſqꝫ ad illud tempus hec
vtilis bonaqꝫ diuiſio: videntes poſt
hec filij ſeth qui filij dei erant: filias
eorum qui de cain progenie naſcebã-
tur: deſiderio pulchritudinis earum Geñ. 6.
accẽſi: acceperũt ſibimet de ipĩs vxo
res: que viris ſuis infundentes neq̃-
cias patrum ſuorũ: ab illa eos inge-
nita ſanctitate ac ſimplicitate paťna
protinus corruperũt. Ad quos ſa-
tis cõgrue directũ eſt illud eloquiũ:
Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi oms: Ps 81
Vos aũt ſicut homĩes moriemini: ⁊
ſicut vnꝰ de ꝑncipibꝰ cadetꝰ. Quiqꝫ
ab illa vera phyſice phie diſciplina tra
dita ſibi a maioribus exciderũt: quã
ꝑmus hõ ille q̃ vniuerſarũ naturarũ
inſtitutionẽ e veſtigio ſubſecutꝰ eſt:
potuit euidẽter attingere: ſuiſqꝫ po-
ſteris certa rõne trãſmittere. Quip-
pe q̃ mũdi ipĩꝰ infantiã adhuc tene-
ram ⁊ quodãmõ palpitantẽ rudẽqꝫ
cõſpexerat: ⁊ in quẽ tanta eſt nõ ſolũ
ſapiẽtie plenitudo: ſed etiã grã ꝓphe
tie: diuina illa inſufflatiõe trãſfuſa:
vt vniuerſis animãtibus nomĩa ru-
dis adhuc mũdi huiꝰ habitator im-
poneret: ac nõ ſolũ omĩgenũ beſtia-
rũ atqꝫ ſerpentũ furores viruſqꝫ diſ-
cerneret: ſed etiã virtutes herbarum
arboꝝ q̃ʒ lapidũqꝫ naturas ac tem-
porũ necdũ expertoꝝ viciſſitudines

partiret: ita poterat efficacit' dicere:
Sap. 7. Dominus dedit mihi bonorum horum que sunt scientiã verã: vt sciã dispositiones orbis terrarum: et virtutes elementorũ: initiũ et cõsummationẽ et medietatẽ temporum: annorũ cursus et stellarũ dispositiões: vim spirituũ: et cogitatiões hominũ: differentias arborũ et virtutes radicũ: et q̃ sunt abscõdita et ĩprouisa cognoui. Hanc ergo scientiã omniũ naturarũ per successiones generationũ semen seth paterna traditione suscipiens: donec diuisum a sacrilega propagine perdurauit: quẽadmodũ sancte perceperat: ita etiã vel ad dei cultũ: vel ad vtilitatem vite cõmunis exercuit. Cũ vero fuisset impie generatiõi permixtũ: ad res prophanas ac noxias q̃ pie didicerat instinctu quidem demonũ diriuauit: curiosasq; ex ea maleficiorum artes atq; prestigias ac magicas superstitiões audacter instituit: docens posteros suos vt sacra illa cultura diuini nõis derelicta: vel elemẽta hec vel ignem: vel aereos demones venerarent' et colerent. Hec igit' quã diximus curiosarũ rerum noticia quõ diluuio nõ perierit: ac superuenientibus seculis innotuerit: licet hoc minime absolutio proposite questiõis exposcat: tñ quia nos occasio hui' expositiõis admonuit: perstringendũ breuiter puto. Quantũ itaq; antique traditiões ferũt: cham filius noe qui superstitionibus istis et sacrilegis fuit artib' ac prophanis infectus: sciens nullũ se posse super his memorialẽ librũ in arcã prorsus inferre: ĩ qua erat vna cum patre iusto ac sanctis fratribus ingressurus: scelestas artes ac prophana cõmenta diuersorum metallorũ laminis: que scz aquarũ non corrumperent' iniuria: et durissimis lapidibus insculpsit. Que diluuio pacto eadẽ qua illa celauerat curiositate perquirẽs: sacrilegiorũ ac perpetue nequicie seminariũ trãsmisit in posteros. Hac itaq; rõne illa opinio vulgi q̃ credũt angelos vel maleficia: vel diuersas artes homib'

tradidisse: in veritate completa est. De illis ergo quẽadmodũ diximus filijs seth et filiab' cain nequiores filij procreati sunt: qui fuerũt robustissimi venatores: violẽtissimi ac truculentissimi viri: qui pro enormitate corporum vel crudelitatis ac malicie gigantes nũcupati sunt. Hi nãq; fines inuadere: ac rapinas inter homĩes agere primi ceperũt: preda potius exigere vitã suã q̃ sudore operis sui ac labore cõtenti. Et quorum vsq; adeo scelera supcreuerant: vt nisi inundatiõe diluuij alr' mũdus expiari nõ posset. Ita ergo filijs seth libidinis instigatiõe trãsgressis illud mãdatũ quod ab exordio mundi hui' naturali instinctu diutissime fuerat custoditũ: necesse fuerat per litterã legis postea reparari. Filiã tuã non dabis filio eius vxorẽ: ne de filiabus eorum accipies filio tuo: quia seducent corda vestra vt discedatis a deo vestro et sequamini deos earum ac seruiatis eis. Deut. 7.

Obiectio quẽadmodũ generi seth cum filiabus cain prophana cõmixtio ante interdictũ legis potuerit iputari: Capi. XXII.

Ermanus: Merito potuisset illis ex hac presumptiõe vel nouitate cõiugij crimẽ trãsgressionis ascribi: si data fuisset illis ista preceptio. At cũ reiunctiõis istius obseruãtia: necdũ aliqua fuisset constitutione prefixa: quẽadmodũ illis permixtio generis ad noxã debuit imputari que nullo fuerat interdicta mandato. Lex eñi non preterita solet crimina sed futura damnare.

Responsio quod naturali legi ab initio hoĩes iudicio seu pene fuerunt obnoxij: Capi. XXIII.

Erenus: Deus hoĩem creans omnẽ naturalit' ei scientiã legis inseruit: q̃ si fuisset ab ho

mine ſm ꝓpoſitū dñi vt cepat cuſto/
dita: nō vtiqꝫ neceſſariū fuiſſet aliā
dari ꝙ ꝑ litterā poſtea ꝓmulgata eſt.
Erat eñ ſuꝑfluū extrinſec⁹ offerri re/
mediū: qđ adhuc intrinſec⁹ tenebat̃
inſertū. Sed qꝛ hec vt diximꝰ corrū/
pi cepit libertate vſuqꝫ peccandi: ve/
lut huius exactoꝛ ⁊ executoꝛ ac vin/
dex: et vt ipſis ſcripture verbis elo/
quar: adiutrix appoſita eſt moſayce le
gis ſeueriſſima diraqꝫ diſtrictio: vt
vel metu pene p̄ſentis nō penit⁹ bo/
nū ſcīe naturalis extinguerēt: ſm ꝓ/
phete ſentētiā legē dās in adiutoriū
Gal.3. q etiā ſm apl'm pedagog⁹ velut par
uulis data fuiſſe deſcribit̃: erudiens/
ſcꝫ eos atqꝫ cuſtodiēs: ne ab illa diſci
plina in q̄ naturalit̃ fuerāt inſtituti:
quadā obliuione diſcederēt. Nā qꝛ
ſit homī oīs ſcīa legis ab initio crea/
tionis infuſa: hinc manifeſte ꝓbat̃ ꝙ
mādata legis abſqꝫ lr̃e lectiōe añ le/
gē: imo ante diluuiū oēs ſanctos ob/
ſeruaſſe cognoſcimꝰ. Queādmoduꝫ
eñ ſcire potuit abel necdū lege man
Gen.4. dāte: ꝙ offerre deo de p̄mitiuis ouiū
ſuarū: ⁊ de adipe ipſaꝝ ad ſacrificiū
debuiſſet: niſi ꝑ inſitā ſibi legē natu/
ralit̃ fuiſſet edoct⁹? Queadmodum
Gen.7. noe qđ mūdū vel qđ immūdū eſſet
animal decreuiſſet: nondū hec legali
diſtinguēte mādato: niſi ſcīa natura/
Gen.5. li fuiſſet inſtruct⁹. Uñ enoch didicit
ambulare cū deo: nullā legis illumi/
nationē ab aliquo ꝯſecut⁹? Ubi ſem
Leui.18. ⁊ iapheth legerāt: Turpitudinē p̄ris
Gen.9. tui nō reuelabis: vt incedētes retroꝛ
ſum: patris verēda velarēt. Uñ mo/
nitus abraā deuictis hoſtibus nihil
Gen.14. accipe de eoꝝ ſpolijs acq̄ſcit: ne re/
tributōēꝫ laboris ſui ꝯſequeret̃: ab/
ſtinuit: vel decimas ſacerdoti melchi
ſedech q̄ moyſaica lege p̄cipiūt̃ exol/
Gen.24. uit. Uñ idē ip̄e abraā: vñ loth: tranſ/
Eiuſdē.19 euntib⁹ ac ꝑegrinis: hūanitatis iura
⁊ ablutionē pedū: necdum euāgeli/
co coruſcāte mādato ſupplicit̃ obtu/
lerūt? Uñ iob tantā deuotōēꝫ fidei:
tantā caſtimonie puritatē: tantā hu/
militat̃: māſuetudinis: miſericordie:

humanitatis ſcientiā cōſecutus eſt:
quātam nūc ne ab illis quidē q̄ euā/
gelia memoriter tenent videmꝰ im/
pleri? Quem ſanctoꝝ legimus ante
legē vllum legis violaſſe mandatū?
Quis illoꝝ nō cuſtodiuit: Audi iſrl' Deut.6.
dñs deus tuus dñs vnus eſt? Quis
nō īpleuit illoꝝ: Nō facies tibi ſcul/ Exo.20.
ptile neqꝫ vllā ſimilitudinē eoꝝ que
in celo ſunt ſiue q̄ in terra: vel eoꝝ q̄
ſunt ī aquis ſub terra? Quis eorum
nō obſeruauit: Honora patrē tuū et Ibidem.
matrē tuā: vel illa q̄ in decalogo ſub
ſequunt̃: Nō occides: non adultera/
bis: nō facies furtū: nō falſum teſti/
moniū dices: nō cōcupiſces vxorem
ꝓximi tui: aliaqꝫ his multo maiora:
quibus non ſolū legis ſed etiā euan/
gelij ꝓuenere mandata?

De eo ꝙ iuſte puniti ſunt hi qui ante diluuiū peccauerunt: Capi. XXIIII.

Ita ergo intelligimꝰ ab initio
deum omnia creaſſe perfecta:
nec fuiſſe qđ ordinationi ei⁹
p̄ncipali velut improuide ⁊ imꝑfe/
cte neceſſe eſſet ſuꝑinduci: vel qđ ei
addi poſt hec oporteret: ſi in illo ſta/
tu ac diſpoſitione qua ab ipſo creata
ſunt vniuerſa manſiſſent. Et idcirco
in eos qui ante legem īmo ante dilu/
uiū peccauerunt: iuſto iudicio deum
animaduertiſſe ꝓbabimus: qꝛ tranſ/
greſſi naturalē legem ſine vlla meru/
erunt excuſatiōe puniri. Nec in illo/
rum incidemus blaſphemiā calum/
niāqꝫ: qui ignorantes hanc rationē:
derogant deo veteris teſtamenti: ac
detrahentes noſtre fidei ſubſannan/
teſqꝫ dicunt: Quid ergo placuit deo
noſtro: vt poſt tot annorū milia le/
gem voluerit ꝓmulgare: tanta ſecu/
la paſſus hominē ſine lege tranſire?
Qꝛ ſi poſtea melius aliquid adinue/
nit: apparet eum in p̄mordio mundi
inferiora vel deteriora ſapuiſſe: et
poſt hec velut experimētis edoctum
cepiſſe rectiora ꝑſpicere: ac p̄ncipa/
les ordinatiōes ſuas in melius emē/

dare. Quod immēse pscientie dei peni/tus cōuenire nō poterit: nec sine in/gēti blasphemia hec de ipsa heretica insania pferent͛: dicente Ecclesiaste: Cognoui qm̄ omnia q̄ fecit deus ab initio: ipsa erūt in eternū. Super illa nō est qđ addat͛: ꝛ ab illis nō est qđ auferat͛. Et idcirco iustis non est lex posita: iniustis autē ꝛ non subditis: impijs ꝛ peccatorib⁹: sceleratis ꝛ cō/taminatis. Illi nāq3 habētes natu/ralis illi⁹ atq3 insite legis sanā atq3 integrā disciplinā: nequaq̄3 lege hac extrinsecus adhibita litteris descri/pta: queq3 in adiutoriū illi naturali data est indigebāt. Ex quib⁹ aptissi/ma rōne colligit͛ nec legē istā pscri/ptam litteris ab initio dari debuisse: erat eñ hoc supfluū fieri stāte adhuc naturali lege ꝛ integra pmanēte: nec euangelicā pfectionē3 tradi ante le/gis potuisse custodiā. Non eñ pote/

Matth.5 rāt audire: Qui te percusserit ī dextra maxilla tua: pbe illi ꝛ alterā: qui cō/tenti nō erāt talionis equalitate in/iurias pprias vlcisci: sed letales cal/ces ac teloꝝ vulnera ꝓ alapa leuissi/ma repēdebāt: ꝛ ꝓ minimo dēte per/cutientiū aīas expetebant. Sed nec

Ibidem. dici poterat illis: Diligite inimicos vestros: ī quib⁹ magn⁹ fruct⁹ ꝛ vti/litas ducebat͛ vt amicos suos dilige/rent: declinarēt ꝟo inimicos: ꝛ solo ab eis odio desinerent: nec opprime/re illos ꝛ interficere festinarēt.

De diabolo qđ dicit͛ ī euā/gelio quomō intelligendū sit: Quia mēdax est ꝛ pater eius: Capi. XXV.

Illud ꝟo qđ vos de diabolo mouerat: q2 mēdax est ꝛ pat͛ eius: q2 videlicet tā ipse q̄3 pr̄ suus mendax ꝓnunciari videatur a dño: satis absurdū est hoc vel leuiter opinari. Ut eñ paulo ante dixim⁹: Spirit⁹ spiritū nō generat: sicut nec animā quidē potest anima ꝓcreare: lic3 concretionē carnis nō dubitem⁹ hūano semine coalescere: ita de vtra/q3 substantia: id est carnis ꝛ anime apostolo ꝓnunciante: ꝛ que quo au/ctore ꝓcedat manifestius explanan/

te: Deinde patres inquit carnis no/ Heb.12.
stre habuim⁹ eruditores ꝛ reuereba/mur: nō multo magis subijciemur pa/tri spirituū ꝛ viuem⁹? Quid hac di/uisione clari⁹ potuit definire: vt car/nis quidē nostre patres homīes ꝓ/nūciaret: animaꝝ ꝟo deū solum esse patrē cōstanter exprimeret? Et q̄3 et in ipsa corporis huius cōcretione mi/nisteriū tm̄modo homini sit ascribē/dum: summa ꝟo cōditionis deo oīm

creatori dicente dauid: Manus tue Ps.118.
fecerūt me ꝛ plasmauerūt me. Et bea/

tus Job: Nōne sicut lac inquit mul/ Job.10.
sisti me: ꝛ coagulasti me vt caseum: ossibus ꝛ neruis inseruisti me? Et do/

minus ad hieremiā: Priusq̄3 te for/ Hiere.1.
marē in vtero: noui te. Ecclesiastes ꝟo vtriusq3 substātie naturam atq3 originē: examinatiōe ortus atq3 ini/tij ex quo videlic3 vnaqueq3 ꝓcessit: ꝛ cōsideratiōe finis ad quē vnaque/q3 cōtendit: satis euidenter ac ꝓprie colligens pariterq3 de corpis huius atq3 anime sepatione disputans: ita

disseruit: Prius q̄3 cōuertat͛ puluis Eccs.12.
in terrā sicut fuit: ꝛ spūs reuertat͛ ad deū qui dedit eū. Quid apertius po/tuit dicere q̄3 vt materiā carnis quā puluerē nomīauit: q2 de hominis se/mine sumit exordiū eiusq3 videt͛ mi/nisterio seminari: velut e terra sum/ptam: iterum reuerti ꝓnunciaret ad terrā: spiritū ꝟo qui nō p cōmixtio/nem sexus vtriusq3 procreat͛: sed spe/cialiter a deo solo tribuit͛: ad aucto/rem suū redire signaret. Qđ etiā p illā dei insufflationē q̄ adā primitus animauit: euidēter exprimit͛. Quib⁹ testimonijs manifeste colligim⁹ pa/trem spirituū neminē dici posse nisi deū solum: qui eos ex nihilo cū vo/luerit facit subsistere: homīes ꝟo car/nis nostre patres tm̄modo nomina/ri. Itaq3 et diabolus ſm hoc qđ vel spiritus vel angelus bonus creatus est: patrem neminē habuit nisi deum

conditorem suū. Qui cum superbia fuisset elatus ꝛ dixisset in corde suo:
Esa.14. Ascendā sup altitudinē nubiū: ero similis altissimo. Fact⁹ est mendax: ꝛ in veritate non stetit: sed de ꝓprio
Job.8. nequicie thesauro mēdaciū ꝓferēs: non solū mendax sed etiā pater ipsi⁹ mendacij factus est: quo deitatē homini repromittēs ac dicēs: Eritis sicut
Gen.3. dij. In veritate nō stetit: sed ab initio
Joh.8. factus est homicida. Uel adā mortalē faciens: vel abel instigatiōe sua p manū fratris interimēs. Sed iam disputationē nostrā duarum ferme noctiū lucub: atione cōfectam: diei tertij subsequēs aurora concludit: ac de profundissimo questionū pelago naviculam collationis huius ad tutissimū silentij portū compendio nostre rusticitatis attraxit. In qō nos quidē ꝓfundū quāto interius flat⁹ divini spirit⁹ introduxit: tanto diffusior p̄cedens oculoꝝ aciem semp aperiet immēsitas: ac fm sententiā Sa-
Ecc.7. lomonis: Longi⁹ fiet a nobis magis q̄ꝫ erat: ꝛ alta ꝓfunditas q̄s inveniet eam? Ꝙobrē dominū dep̄cemur vt in nobis vel timor eius vel charitas que cadere nescit īmobilis pseveret: que nos ꝛ sapientes prudentesq̄ꝫ poterit ꝯservare: ꝛ a diaboli telis ꝓtegere ꝛ custodire semp illesos. His eteni custodib⁹ impossibile est quēpiā laqueos eius incurrere. Inter pfectos aūt ꝛ impfectos ista distantia est: ꝙ ī illis quidē firma (ꝛ vt ita dixerim) maturior charitas tenacius pseverans firmius eos custodit: ac facilius facit in sanctitate durare: in illis vo velut infirmi⁹ collocata: ac facilius refrigescēs citius facit eos peccatorū laqueis ac sepius implicari. Quib⁹ auditis ita sermonib⁹ ei⁹ accensi sumus: vt cum maiore sitis ardore ad nostrā cellā reverteremur q̄ꝫ ad ipsius veneramus.

Explicit collatio secunda abbatis Sereni.

Incipit annotatio capitulorū collatiōis prime abbatis Isaac de oratione.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio ꝑma abbatis Iſaac de oratione.

Proemiale Capitulū. I.

Experpetua oratiōis atq̧ inceſſabili iugitate qō in ſecūdo inſtitutionū libro ꝓmiſſaꝫ eſt: collatiōes ſenis hui⁹ quē nūc in mediū ꝓferim⁹: id eſt abbatis Iſaac domino fauente cōplebūt. Quibus explicatis: ⁊ ꝑceptis beatiſſime memorie pape caſtoris: ⁊ deſiderio veſtro o beatiſſime papa leonti ⁊ ſancte frater belladi ſatiſfeciſſe me credo: voluminis amplitudine ꝑmit⁹ excuſata: que ſtudētib⁹ nobis nō ſolū ſermone ſuccincto narrāda pſtringere: ſed etiā plurima ſilētio ꝑterire: in maiorem modū q̄ȝ diſpoſueramus extenſa eſt. Premiſſa nāq̧ ſup diuerſis inſtitutis diſputatione copioſa: quā nos ſtudio breuitatis reſecare maluim⁹: hec ad extremū beatus Iſaac intulit verba:

Verba abbatis Iſaac ſup oratiōis qualitate: Ca. II.

Omnis monachi finis cordis q̄ȝ pfectio: ad iugē atq̧ indiruptā oratiōis pſeuerantiā tendit: ⁊ quātū humane fragilitati conceditˀ ad īmobilē tranquillitatē mētis ac pfectā nititˀ puritatē. Ob quā poſſidendā omnē tam laborē corporis q̄ȝ cōtritiōꝫ ſpūs indefeſſe q̄rim⁹ ⁊ iugiter exercemus: ⁊ eſt inter alterutrū reciproca quedaꝫ inſepabiliſq̧ cōiunctio inuicē ſibi mutua ratione cōnexa. Nam ſicut ad orationis pfectionē omniū tendit ſtructura virtutū: ita niſi hui⁹ culmine hec oīa fuerint colligata atq̧ cōpacta: nllo mō firma poterūt vel ſtabilia pdurare. Queādmoduꝫ ſine illis acquiri vel cōſūmari nō pōt hec de qua loq̄mur ppetua oratiōis iugiſq̧ tranquillitas: ita nec ille quidē virtutes q̄ hanc preſtruūt abſq̧ hui⁹ poſſunt aſſiduitate cōpleri. Et ideo nec recte tractare de oratiōis affectu: nec ad ei⁹ ꝑncipalē finē q̄ vniuerſaꝝ virtutū molitione pficitˀ: ſubitanea diſputatiōe poterim⁹ intrare: niſi ꝑus vniuerſa q̄ illius obtentu vel abſcidēda ſunt vel paranda p ordinem dinumerata fuerint atq̧ diſcuſſa: ⁊ ſm euāgelice parabole diſciplinā: ea que ad ſpiritalis ac ſublimiſſime illius extructionem pertinent turris ſupputata fuerint ac diligenter ante cōgeſta. Que tamē nec proderunt ꝑparata: nec recte ſupponi ſibimet excelſa culmina pfectionis admittent: quia nec ſupꝑpoſita poterunt molem tante celſitudinis ſuſtinere: niſi prius vt cōmuni vſus ꝟbo ꝓprius aliq̄d exꝑmā: diligēter egeſto ꝑus oī repurgio vitioꝝ ⁊ effoſſis ſuccaduis mortuiſq̧ rude/

ribus passionū viue(vt aiunt)ac so/
lide terre pectoris nr̄i: imo illi euan/
gelice petre in sublime scansura sup/
iecta fuerint simplicitatis ꝛ hūilita/
tis firmissima fundamēta: quib⁹ hec
turris spūaliū virtutū molitióibus
extruenda ꝛ imobiliter valeat stabi/
liri: ꝛ ad summa celoꝝ fastigia cōfi/
dentia ꝑprie firmitatis attolli. Fun
damētis eteni talib⁹ initentē: q̄nis
passionū imbres largissimi ꝓfundā/
tur: q̄nis ei ꝑsecutionū violenti tor
rentes instar arietis illidant: q̄uis
irruat ꝛ incūbat aduersarioꝝ spiri/
tuū seua tempestas: non solum ruina
nō diruet: sed nec ip̄a aliquaten⁹ ve/
xabit impulsio.

Quēadmoduʒ parat̄ pura ꝛ sincera oratio: Ca. III.

Et idcirco vt eo feruore ac pu
ritate qua debet emitti possit
orō: hec sunt oīmodis obser/
uāda. P̄o: imū sollicitudo reꝝ carna/
liū generalit̄ abscidenda est: deinde
nulli⁹ negocij cause ve: non solū cura
sed ne memoria quidē penit⁹ admit/
tenda: detractióes vaniloq̄a seu mul
tiloquia: scurrilitates quoq̄ similit̄
amputande: ire p̄ omnib⁹ siue tristi/
cie pturbatio funditus eruēda: cōcu/
piscētie carnal̄ ac philargyrie noxius
fomes radicitus euellēdus: ꝛ ita his
ac similib⁹ vicijs extrusis penitus et
abscisis: que hominū quoq̄ possint
patere ac notari cōspectib⁹: taliq̄ vt
diximus repurgij emūdatōe p̄missa:
q̄ simplicitatis ꝛ innocētie puritate
ꝑficit̄ iaciēda sunt p̄mū ꝓfunde hūi/
litatis incōcussa fundamina: que scʒ
turrē pulsaturā celos valeant susti/
nere: deinde supponēda virtutū spi/
ritalis extructio: ꝛ ab omni discursu
atq̄ euagatione lubrica anim⁹ inhi/
bendus: vt ita paulatim ad cōtēpla/
tionē dei ac spiritalis intuit⁹ incipi/
at sublimari. Quicq̄d em̄ ante ora/
tiōis horā aīa nr̄a cōceperit: necesse
est vt orātibus nobis per ingestionē
recordatióis occurrat. Q̄obrē q̄les
orantes volum⁹ inueniri: tales nos
ante oratióis tp̄us p̄parare debem⁹.
Ex p̄cedenti em̄ statu mens atq̄ ani
m⁹ in supplicatióe format̄: eorūdēq̄
actuū ꝓcūbentibus nobis ad prece:
verborū quoq̄ vel sensuū ante ocu/
los imago p̄ludēs: aut irasci vos f̄m
p̄cedentē q̄litatē faciet: aut tristari:
aut cōcupiscētias causasve p̄teritas
retractare: aut risu fatuo (q̄d etiā pu
det dicere) cuiusq̄ scurrilis dicti vel
facti titillatióe pulsari: aut ad p̄ores
faciet volitare discursus. Et idcirco
quicq̄d orātibus nobis nolumus vt
irrepat: ante orationē de abditis nr̄i
pectoris extrudere festinem⁹: vt illō
ap̄li possim⁹ implere: Sine intmissi/ 1. Thes. 5
one orate. ꝛ in omni loco leuātes pu/ 1. Ti. 2.
ras manus sine ira ꝛ disceptatione.
Alias namq̄ mandatū istud ꝑficere
nō valebim⁹: nisi mens nr̄a ab omni
vitioꝝ purificata cōtagio: virtutib⁹
tm̄ velut naturalib⁹ bonis dedita: iu
gi omnipotentis dei cōtemplatione
pascatur.

De mobilitate anime: plu/me vel pennule compate: Capi. IIII.

Etenim qualitas aīe nō inep/
te subtilissime plume seu pen/
ne leuissime compat̄: q̄ si hu/
moris cuiuspiā extrinsecus acciden/
tis corruptióe vitiata non fuerit: vel
infusa mobilitate substātie sue tenu/
issimi spūs adiumēto: velut natura/
liter ad sublimia celestiaq̄ sustollit̄.
Si v̄o humoris cuiusq̄ aspergine vl̄
infusione fuerit p̄grauata: nō modo
in nullos aereos volat⁹ naturali mo
bilitate raptabit̄: sed etiā ad ima ter
re cōcepti humoris pōdere dep̄met̄.
Ita mens q̄ʒ nostra si accedentibus
vitijs curisq̄ mundanis aggrauata
nō fuerit: noxie ve libidinis humore
corrupta: velut naturali puritati sue
bñficio subleuata: leuissimo spirita/
lis meditatiōis afflatu sublimabitur
ad supna: ꝛ hūilia deserēs atq̄ terre/
na: ad celestia ꝛ inuisibilia trāsferet̄.

Unde ꝓprie satis p̄ceptis domini/
Lucc.21. cis admonemur: Uidete neq̄ grauē
tur corda vestra in crapula ꝛ ebrie/
tate ꝛ curis secularib⁹. Et idcirco si
volumus oratiões nostras non solū
celos sed etiam ea que sup celos sunt
penetrare: curem⁹ mentē ab omnib⁹
terrenis vitijs expurgatam cū ctisq̄
emūdatā fecibus passionū ad subti/
litatem ꝑducere naturalē: vt ita ad
deū vel ipsa vel oratio eius nullo vi
tiorū pondere p̄grauata: vltra celo/
rū fastigia possit ascendere.

De causis quibus mens nostra aggrauat: Ca. V.

Notandū tñ quibus ex causis grauari mentē dn̄s designa/
uerit. Non em̄ adulteria: nō
fornicatiões: nō homicidia: nō blas/
phemias: nō rapinas: que mortalia
esse ꝛ dānabilia null⁹ ignorat: ſ; cra
pulā posuit ꝛ ebrietatē ꝛ curas siue
sollicitudines seculares. Que intm̄
nemo hominū mūdi hui⁹ cauet aut
damnabilia iudicat: vt etiā nōnulli
(qđ pudet dicere) semetipsos mona
chos nūcupantes: hisdem ipsis distē
tionib⁹ velut innoxijs ꝛ vtilib⁹ īpli/
cent. Que tria licꝫ ſm litterā ꝑpe/
trata q̄ carnalē faciant ꝛ aggrauent
animā: atq̄ a deo separēt ac deꝑmāt
ad terrena: dubitare non possumus:
esset tamē eorum facilis declinatio si
huiusq̄ ꝑtingeret isti⁹ p̄cepti necessi
tas: ꝛ maxime nobis qui tam longa
remotiōe ab omni actuali hui⁹ cōuer
satione disiūgimur: ꝛ istis visibilib⁹
curis atq̄ ebrietatib⁹ ꝛ crapulis pe/
nitus nulla occasione miscemur. Ue
rum est alia quoq̄ crapula nō min⁹
noxia: ꝛ ebrietas spiritalis difficili⁹
euitanda: cura quoq̄ ac sollicitudo
secularis: que nos etiam post omniū
facultatū nostraꝝ pfectam renūcia/
tionē: ꝛ vini epularū q̄ continentiā
cunctaꝝ: equidem in solitudine con/
stitutos frequēter īuoluūt: de quib⁹
Iohel.1. ꝓpheta: Expgiscimini inq̄t qui estis
ebrij ꝛ nō a vino. Alius quoq̄: Ob/
stupescite ꝛ admiramini: fluctuate et Esa.29.
vacillate: inebriamī ꝛ nō a vino: mo
uemini ꝛ nō ab ebrietate. Cui⁹ ebrie
tatis ꝛ crapule vinū: cōsequēter ne/
cesse est vt ſm ꝓphetā: furor draco/
nū sit. Ipsumq̄ vinū de qua radice
ꝓcedat: aduerte: Ex vinea em̄ sodo/ Deut.32.
morū vitis eoꝝ: ꝛ sarmentū eorū ex
gomorra. Uis etiā fructū vitis isti⁹
atq̄ sarmēti germē agnoscere? Uua Ibidem.
coꝝ vua fellis: botrus amaritudinis
in ipsis. Que omnia nisi fuerim⁹ cū/
ctis vitijs expurgati: ꝛ ab oīm passi/
onū crapula sobrij: absq̄ vsu ꝛ ebrie
tate vini epularū q̄ delitijs ꝛ afflue/
tia: erit cor nostrū ebrietate ꝛ crapu
la magis noxia p̄grauatū. Nā quia
seculares cure etiam in nos qui nul/
lis actibus mūdi istius admiscemur
cadere nōnūq̄ possint: manifesta ra/
tione monstrat ſm regulā senioꝝ: q̄
quicq̄d necessitatē victus quotidia/
ni ꝛ inevitabilē vsuꝫ carnis excedit:
ad secularē definierūt curam et sol/
licitudinē pertinere: vt verbi gratia:
si cum possit opatio vnius solidi ne/
cessitatē nostri corporis expedire: ad
duorū vel triū solidorū acquisitio/
nem nosmetipsos ꝓpensiore velim⁹
ope ac labore distendere: ꝛ cū duarū
velamē sufficiat tunicaꝝ ad vsum scꝫ
noctis ac diei: triū vel quattuor fieri
ꝓcuremus domini: cūq̄ vnius siue
duarū habitatio sufficiat cellaꝝ: am/
bitiōe seculari atq̄ amplitudine de/
lectati: quattuor seu quinq̄ cellas: ꝛ
has easdē exquisito ornatu: ꝛ capa/
ciores q̄ vsus desiderat extruamus:
passionem libidinis mūdialis ī qui/
bus possumus: p̄ferentes.

De visione cuiusdam senis quā super fratris inquieta operatione prospexit: Capi. VI.

Quod nō sine instinctu demo
num fieri manifestissima nos
experimenta docuerūt. Nam
quidam ꝓbatissimus seniorum cum
transiret iuxta cellam fratris cuius/

dam hac animi qua diximus egritu/
dine laborantis: vtpote qui in extru
endis reparādisqꝫ superfluis inquie/
tus quotidianis distentionibus de/
sudaret: ⁊ eminus cōspexisset cū gra/
ui malleo saxum durissimū conteren
tem: vidissetqꝫ ethiopem quendam
astantē illi: ⁊ vna cū eodē ictus mal
lei iūctis cōsertisqꝫ manib⁹ illidētē:
eumqꝫ ad operis illius instantiam
ignitis facibus instigantem: diutissi/
me substitit: vel impressionē dirissi/
mi demonis vel fraudem tante illu/
sionis admirans. Cum enim nimia
lassitudine fatigat⁹ frater requiescere
iamiamqꝫ finem opi voluisset impo/
nere: instigatione spiritus illius ani/
matus: iterum resumere malleū: nec
desinere ab intentione cepti operis
vrgebat̃: ita vt ijsdem ei⁹ incitamē/
tis infatigabiliter sustentatus: tanti
laboris non sentiret iniuriam. Tan/
dem igit̃ senex tam dira demonis lu/
dificatione permotus: ad cellam fra/
tris diuertit: salutansqꝫ eum: quid
inquit est frater istud opus qđ agis?
At ille: Laboramus ait contra istud
durissimū saxum: vixqꝫ illud potui/
mus aliquāto conterere. Ad hec se/
nex: Bene dixisti: vix potuimus. Nō
enim solus eras cum illud cederes:
sed fuit alius tecum quē non vidisti:
qui tibi in hoc opere non tā adiutor
qꝫ violentissimus impulsor astabat.
Et idcirco morbū ambitus secularis
nostris mentibus nō inesse: nō vtiqꝫ
eorum tm̄ negociorū abstinentia cō/
probabit: que etiam si velimus expe/
tere vel explere non possumus: neqꝫ
illarum rerum despectus quas si affe
ctauerimus tam apud spiritales vi/
ros qꝫ apud seculi homines notabi/
les prima fronte reddemur: sed cum
etiam illa que nostre suppetunt po/
testati: ⁊ honestate quadam videnẗ
obnubi: nec apud cunctos homines
ex aperto rep̄hensibiles faciunt: rigi/
da mentis districtiōe respuimus. Et
reuera non minus hec que parua vi/
dent̃ ⁊ minima: queqꝫ ab his qui no/
stre ꝓfessionis sunt cernimus indif/
ferenter admitti: pro q̄litate sua ag/
grauant monachi mentē: qꝫ illa ma/
iora que ꝺm suum statum seu compa
rationem: secularium sensus inebriare
consueuerunt: non sinentes deposita
fece terrena ad deum in quo semper
defixa esse debet intentio monachum
respirare: cui ab illo summo bono vel
parua separatio: mors p̄sens ac per/
niciosissimus interitus est credend⁹.
Cumqꝫ mens tali fuerit trāquillita/
te fundata: vel ab omniū carnalium
passionū nexibus absoluta: ⁊ illi vni
summoqꝫ bono tenacissima adhese/
rit cordis intentio: apostolicū illud
īplebit: Sine intermissione orate: Et 1.Tes.5.
in omni loco leuantes puras manus 1.Ti.2.
sine ira ⁊ disceptatione. Hac em̄ pu/
ritate si dici pōt: sensu mētis absor/
pto: ac de terreno situ ad spiritalem
atqꝫ angelicā similitudinē reforma/
to: qcquid in se receperit: quicqđ tra
ctauerit: quicquid egerit purissima
ac sincerissima erit oratio.

Interrogatio de eo ꝙ ma/ioris difficultatis sit custo/dire cogitationes bonas qꝫ parare: Capi. VII.

Germanus: Utinam simili mō
atqꝫ eadem facilitate qua se/
mina spiritalium cogitatio/
num plerūqꝫ concipimus: etiam per/
petuitatē earum possidere possim⁹.
Cum em̄ fuerint siue p memoriā scri
pturarum seu p recordationē spirita
lium quorūqꝫ actuum: vel certe per
intuitum sacramentoꝝ celestium no/
stro corde concepte: insensibili qua/
dam fuga dilapse a nobis quātotius
euanescunt atqꝫ depereunt. Cumqꝫ
alias quaslibet occasiones spiritaliū
sensuum mens nostra repperit: rur/
sus alijs casualiter irrepentibus: ipse
quoqꝫ que apprehense fuerant lu/
brica volubilitate diffugiunt: ita vt
nullam constantiam sui retinens ani
mus: nec potestate propria sanctarū
cogitationū possidēs firmitatē: etiā

tunc cum eas videt vtcūq retinere: fortuitu illas: et nō de industria con/cepisse credat. Quomō enim ortus earū nostro arbitrio putabit ascribē/dus: quarū pseuerātia nō cōsistit in nobis? Sed ne forte sub hui⁹ questi/onis indagine a cepto narrati ōis or/dine longi⁹ euagātes: expositionē p/positam sup oratiōis statu diutius retardem⁹: de qua pncipaliter situm⁹ instituj: suo hāc tempori reseruātes: De qualitate oratiōis instantissime quesium⁹ informari: pſertim cum nul lo tempore nos ab ea cessare beatus
1.Tes.5. apostolus moneat: dicēs: Sine int/missione orate. Et ideo pmū de qua/litate eius desideramus institui: id ē qualis debeat emitti semper oratio: deinde qualiter hanc eandē quecūq est possidere vel exercere sine inter/missiōe possimus. Nō eñ parua cor/dis intentiōe eam perfici posse: et ex/perientia quotidiana: et psecutio tue sanctitatis ostendit: qua finē mona/chi ac totius pfectiōis culmē in ora/tionis cōsummatione cōsistere diffi/nisti.

Responsio de diuersis ora/tionum qualitatibus: Capi. VIII.

i Saac: Uniuersas orationum species absq ingenti cordis atq animi puritate et illumi/natiōe sancti spirit⁹ arbitror cōpre/hendi nō posse. Tot eñ sunt: quot ī anima vna imo in cunctis aīab⁹ sta/tus queunt qualitatesq generari. Et ideo licz sciamus nos p hebetudine cordis nostri vniuersas orationum species nō posse pspicere: tñ in quātū mediocritas expientie nostre assequi pualuerit: digerere eas vtcūq tēpta/bimus. Scōm mensurā nāq purita tis in qua mens vnaqueq proficit: et qualitatē status in quo vel ex acci/dētibus inclinat: vel p suā renouat industriā: ipse quoq momētis singu/lis reformant: et idcirco vniformes orationes emitti semp a nemine pos/se: certissimū est. Aliter eñ qsq sup/plicat cum alacer est: aliter cū tristi/cie seu desperatiōis pondere pregra/uat: aliter cum spiritalib⁹ successib⁹ viget: aliter cum impugnationū mo/le deprimit: aliter cum veniā pecca/torū: aliter cū acquisitionē gratie seu cuiuslibet virtutis exposcit: vel certe extinctionē cuiuslibet vitij deprecat: aliter cū cōsideratiōe gehenne ac fu/turi iudicij timore cōpungit: alit cū spe futuro bono desiderioq inflā/mat: aliter cū ī necessitatib⁹ ac picu/lis: aliter cum in securitate ac tran/quillitate versat: aliter cū sacramen torū celestiū reuelatiōibus illustra/tur: aliter cum sterilitate virtutū ac sensuū ariditate cōstringit.

De quadripertita orationū specie: Capi. IX.

c T idcirco his sup orationū qlitate digestis: licz nō quā/tū exposcit materie magnitu/do: sed quātū vel tpis admittit an/gustia: vel certe capere tenuitas inge/nij nostri et cordis pualet hebetudo: maior nobis nunc iminet difficultas vt ipas singillatim orationū species exponamus: quas aplus quadriper/tita ratiōe distinxit: ita dicēs: Depre 1.Ti.2.
cor itaq pmo omniū fieri obsecrati/ones: oratiōes: postulatiōes: grarū actiōes. Que nō inanit ab aplo ita fuisse diuisa minime dubitandū est. Et pmitus indagandū quid obsecra tione: quid oratiōe: qd postulatiōe: quid gratiarū actiōe signet: Deinde pquirendū: vtrū he species ab orāte sint pariter assumēde: id est vt oēs simul in vnaquaq supplicatiōe iun/gant: an vicissim singillatimq sint offerende: vtputa nūc quidē obsecra tiones: nūc vero oratiōes: nūc autem postulatiōes seu grarū actiōes opor/teat pmi: an certe alius quidem ob/secratiōes: alius vero oratiōes: alius aūt postulatiōes: ali⁹ grarū actiōes deo debeat exhibere fm mensurā: sez etatis sue: in qua vnaqueq mens p

intentionis ꝓficiat induſtriā.

De ordine ſpecierū que ſup orationis qualitate ponuntur: Capi. X.

e T idcirco primū ꝓprietates ipſe ſunt nominū verborūq̧ tractāde: ac diſcutiēdū quid inter orationē ⁊ obſecrationē ac poſtulationē interſit. Deinde ſimiliter pſcrutandū vtrū ſingillatim ſint an pariter exhibende. Tertio indagandum: vtrū etiam ipſe ordo qui ita eſt apl'i auctoritate diſpoſitus: aliquid ampli⁹ inſtruat auditorē: an ſimpliciter accipienda ſit iſta diſtinctio: et indifferēter putāda ſit ab illo taliter fuiſſe digeſta: qḋ mihi ſatis videtur abſurdū. Non eñ credendū eſt aliquid tranſitorie ac ſine ratiōe ſpiritūſanctū p apoſtolū ꝓtuliſſe. Et idcirco eodē quo cepimus ordine ꝓut dominus donauerit ſingula retractemus.

De obſecratiōe: Ca. XI.

1.Ti.2. d Eprecor itaq̧ primo omniū fieri obſecrattiōes. Obſecratio eſt imploratio ſeu petitio ꝓ peccatis: qua vel ꝓ pſentibus vel ꝓ pteritis admiſſis ſuis vnuſquiſq̧ cōpunctus veniā deprecat̄.

De oratione: Capi. XII.

εὐχή

o Rationes ſunt quibus aliud aliq̄d offerim⁹ ſeu vouemus deo: qḋ grece dicit̄: euche: id ē votū. Nā vbi dicit̄ in greco: ta euchata eme kyrio podaſo: in latino legit̄: vota mea dn̄o reddam. Qḋ ƀm ꝓprietatem verbi ita exprimi poteſt: orationes meas dn̄o reddā. Et illud qḋ legimus in Eccleſiaſte: Si voueris votū deo ne morā feceris redde illud: in greco ſimiliter ſcribitur: ean euche euchento kyrio: id eſt: ſi oraueris orationem domino: ne moram feceris reddere illam. Qḋ ita ab vno quoq̧ noſtrū implebit̄. Oramus cū renūciantes huic mūdo ſpondemus nos mortificatos cūctis actib⁹ ⁊ conuerſationi mūdane: tota cordis intētiōe dn̄o ſeruituros.

Τὰ εὐχάτα ἐμὲ κυρίῳ ποδάσω

ἐὰν εὐχὴ εὐχήντο κυρίῳ

Oram⁹ cū promittim⁹ ſeculari onere contempto ac terrenis opibus ſpretis: in omni cōtritiōe cordis ac pauptate ſpūs nos dn̄o coheſuros. Oramus cū pollicemur nos puriſſimā corporis caſtitatem ſeu immobilē patientā exhibituros eſſe ppetuo: vel cum de corde noſtro radices ire ſiue triſticie mortem operātis: vouemus funditus eruendas: que cū deſidia reſoluti: atq̧ ad antiqua vitia recurrētes minime fecerimus: erimus orationū noſtrarū ac votoꝝ rei: diciturq̧ de nobis: Me- Eccs.5.
lius eſt non vouere: q̄ꝫ vouere ⁊ non reddere. Qḋ ƀm grecū dici poteſt: Melius eſt non orare q̄ꝫ orare ⁊ nō reddere.

De poſtulatiōe: Ca. XIII.

t Ertio loco ponunt̄ poſtulationes quas ꝓ alijs quoq̧ dū ſumus ī feruore ſpūs cōſtituti ſolemus emittere: vel ꝓ charis ſcꝫ noſtris: vel ꝓ toti⁹ mūdi pace poſcētes: ⁊ vt ipſius apl'i verbis eloquar:
cū ꝓ omnib⁹ hominib⁹ ꝓ regibus et 1.Ti.2.
omnib⁹ qui in ſublimitate ſunt: ſupplicamus.

De gratiarūactione: Capi. XIIII.

q Uarto deinde loco gratiarūactiōes ponunt̄: q̄s mēs vel cū pterita dei recolit bn̄ficia: vel cū pn̄tia cōtēplat̄: ſeu cū in futurū q̄ ⁊ quāta ppauerit de⁹ his q̄ diligunt eum ꝓſpicit: p ineffabiles exceſſus deo refert. Qua etiā intentione nōnunq̄ꝫ preces vberiores emitti ſolent: dū illa que repoſita ſunt in futuro ſanctoꝝ p̄mia puriſſimis oculis intuendo: ineffabiles deo gratias cū immēſo gaudio ſpiritus noſter inſtigatur effundere.

Utrum quattuor orationū ſpecies ſimul ⁊ omnibus an ſingillati viciſſim vnicuiq̧ ſint neceſſarie: Ca. XV.

q

e X quib⁹ quattuor speciebus licz nōnunq̄ soleant occasiones supplicationū pinguium generari: nā τ de obsecratiōis specie que de cōpunctione nascit peccatorū: τ de orationis statu que de fiducia oblationū τ ɔsummatiōe votoꝝ ꝓ cōscientie ꝓfluit puritate: τ de postulatione que de charitatis ardore ꝓcedit: τ de gratiarū actione que de bñficioꝝ dei τ magnitudinis ac pietatis eius cōsideratione generat: feruentissimas sepissime nouimus p̄ces ignitasq̄ prodire: ita vt cōstet oīs has quas p̄diximus species: omnib⁹ hominib⁹ vtiles ac necessarias inueniri: vt in vno codēq̄ viro: nūc quidem obsecrationū: nūc autē orationū: nūc postulationū puras ac feruētissimas supplicatiōes variat⁹ emittat affectus: tamē p̄ma ad incipiētes videt peculiari⁹ ptinere: qui adhuc vitioꝝ suorū aculeis ac memoria remordent. Secūda ad illos qui in ꝓfectu iam spiritali appetituq̄ virtutū quadam mētis sublimitate consistunt. Tertia ad eos qui pfectionem votorū suoꝝ operibus adimplētes: intercedere pro alijs quoq̄ consideratione fragilitatis eoꝝ τ charitatis studio ꝓuocant. Quarta ad illos q̄ iam penalis cōscientie spina de cordibus euulsa: securi iā munificentias dñi ac miseratiōes q̄s vel in p̄terito tribuit vel in p̄senti largit vel p̄parat in futuro: mente purissima retractantes ad illam ignitā τ que ore hominū cōprehendi nec exprimi potest orationē: feruētissimo corde raptant. Nōnunq̄ tamē mens q̄ in illū verū puritatis ꝓficit affectū: atq̄ in eo iā ceperit radicari: solet hec oīa sil pariterq̄ cōcipiens atq̄ ī modū cuiusdā incōprehēsibilis ac rapacissime flāme cuncta puolitans: ineffabiles ad deū p̄ces purissimi vigoris effundere: q̄s ipse spūs interpellās gemitib⁹ inenarrabilibus ignorātibus nobis emittit ad deū: tanta scz in illi⁹ hore momēto cōcipiēs: τ ineffabilit ī supplicatiōe ꝓfundens: quāta nō dicā ore pcurrere: sed ne ipsa quidē mēte valeat alio tp̄e recordari. Et inde est q̄ in qualibet mensura quis positus: nōnunq̄ puras intentasq̄ p̄ces inuenit emittere: qr τ de illo primo τ humili ordine q̄ est sup recordatione futuri iudicij: is qui adhuc sub terroris pena ac metu examinis cōstitut⁹ est: ita ad horā cōpungit vt non minore spūs alacritate de obsecratiōis pinguedine repleat: q̄ ille q̄ p puritatem cordis sui munificētias dei perlustrans atq̄ pcurrēs: ineffabili gaudio leticiaq̄ resoluit: incipit em̄ fm sententiā dñi pl⁹ diligere: qr sibimet ampliora cognoscit indulta. Job.17. Ibidem. Ibidem. Luce.23. Mat.11. Job.11.

Ad quas orationū species nosmetipsos tendere valeamus: Capi. XVI.

t Amē expetende sunt nobis p ꝓfectū vite cōsummationēq̄ virtutū ille potius supplicationū species: q̄ vel de cōtemplatiōe futuroꝝ bonoꝝ vel de charitatis ardore fundunt: seu certe vt hūilius et fm incipientiū mensurā loquar: pro acquisitiōe quarūq̄ virtutū: seu vitij cuiuslibet extinctione generant. Aliter em̄ ad illa sublimiora q̄ p̄diximus supplicationū genera puenire nullaten⁹ poterim⁹: nisi p ordinē postulationū istarū sensim mens nostra fuerit gradatimq̄ prouecta.

De quattuor supplicationū generib⁹ a domino inciatis: Capi. XVII.

b As quattuor supplicationū species ita etiā dñs exemplo suo nobis initiare dignat⁹ ē: vt in hoc quoq̄ impleret illud qd̄ de ipso dicit: Que cepit iesus facere et docere. Nam obsecratiōis gen⁹ assumit cum dicit: Pater si possibile est transeat a me calix iste. vel illud qd̄ ex psona eius cantat in Ps̄. Deus deus meus respicie in me: quare me dereliquisti; aliaq̄ his similia. Ora- Phili.4 Act.1. Mat.26. Ps̄.21.

Joh.17. tio est cũ dicit: Ego te clarificaui sup terram: opus cõsummaui qđ dedisti mihi vt facerem. siue illud: Et ꝓ eis
Ibidem. sanctifico meipsum vt sint ⁊ ipsi sanctificati in veritate. Postulatio est
Ibidem. cum dicit: Pater: quos dedisti mihi: volo vt vbi ego sum: ⁊ ipi sint mecũ: vt videant gloriã meam quã dedisti
Luce.23. mihi. Uel certe cũ dicit: Paẜ: ignosce eis: non eñ sciunt quid faciunt.
Mat.11. Gratiarũactio est cum dicit: Confiteor tibi domine pater celi ⁊ terre: qꝛ abscondisti hec a sapientibus ⁊ prudentibus: ⁊ reuelasti ea paruulis: ita pater qꝛ sic fuit placitũ ante te. Uel
Joh.11. certe cũ dicit: Paẜ gratias ago tibi quoniã audisti me: ego autẽ sciebam qꝛ semp me audis. Que tamẽ quattuor supplicationũ genera licꝫ singillatim ac diuerso tẽpore ẜm illũ quẽ cõprehendimus modũ: idẽ dominus noster distinxerit offerẽda: tamẽ etiã simul ea in supplicatiõe pfecta cõprehendi posse: identidẽ suis ostendit exemplis: p illam scꝫ orationẽ quam ad finem euangelij ẜm Johannẽ legimus eum copiosissime ꝓfudisse. Ex cuiꝰ textu qꝛ longũ est vniuersa percurrere: diligẽs inquisitor hec ita esse lectiõis ipsius serie poterit edoceri. Quẽ sensum apłus quoqꝫ ĩ epistola ad Philip. has quattuor supplicationum species aliquãtum immutato ponens ordine: euidenter exp̃ssit: ostẽditqꝫ debere eas nõnunq̃ꝫ simul sub ardore vniꝰ supplicatiõis offer-
Phili.4 ri: ita dicens: Sed in omni oratione ⁊ obsecratione cum gratiarũactione petitiones vestre innotescant apud deũ: per quod voluit nos in hoc speciali erudire: qꝫ ⁊ ĩ orõne ⁊ obsecratione: gratiarũactio debeat cũ postulatione misceri.

De oratione dominica: Capi. XVIII.

Ec itaqꝫ supplicationũ genera sublimior adhuc status ac pcelsior subsequeẜ: qui contemplatione dei solius et charitatis ardore formaẜ: per quem mens illiꝰ dilectione resoluta atqꝫ defecta: familiarissime deo velut patri ꝓprio peculiari pietate colloquiẜ. Quẽ statũ debere nos diligẽter expetere: formula dominice oratiõis instituit: dicẽs: Pater noster: qua vniuersitatis deũ Math.6 ac dominũ patrem esse voce ꝓpria cõfitentes: de cõditione seruili in adoptionẽ filioꝝ nos ꝓfitemur ascitos: adijciẽtes deinde: Qui es ĩ celis: vt cõmorationẽ vite p̃sentis quã ĩ hac degimus terra: velut peregrinã: atqꝫ a nostro patre nos longissime separantem: toto horrore vitantes: ad illam potius regionẽ in qua patrẽ nostrũ cõmorari fatemur: summo desiderio ꝓperemus: nihilqꝫ admittamus eiusmodi qđ indignos nos hac nr̃a ꝓfessione ac nobilitate tante adoptionis efficiens: ⁊ hereditate paterna velut degeneres priuet: ⁊ iram nos faciat iusticie eius ac seueritatis incurrere. In quẽ filiorũ ordinẽ gradũqꝫ ꝓfecti: illa cõtinua que est in bonis filijs pietate flagrabimus ⁊ affectu: vt iã non pro nostris vtilitatibus sed pro nostri patris gloria totũ impẽdamꝰ affectũ: dicẽtes ei: Sanctificeẜ nomẽ tuum: nostrũ desideriũ: nostrũ gaudiũ: gloriã nostri patris esse testantes: imitatores effecti illius q̃ dixit: Qui a semetipso loquiẜ: gl'iã ꝓpriã Joh.7. querit: qui aũt querit gloriã eiꝰ qui misit illũ: hic verax est: ⁊ iniusticia ĩ eo nõ est. Deniqꝫ vas electiõis h̃ repletus affectu: etiam anathema fieri Roma.9 optat a christo: dũmodo ei familia multiplex acq̃raẜ: ⁊ ad gl'iã sui p̃ris salꝰ totiꝰ israelitice plebis accrescat. Securꝰ eñ optat interire pro christo q̃ nouit neminẽ mori posse pro vita. Et iterũ: Gaudemꝰ inq̃t qñ nos infirmi sumus: vos aũt potẽtes estis. Et 2.Co.13. q̃d mirũ si vas electiõis ꝓ xp̃i gl'ia ⁊ fratrũ suoꝝ cõuersiõe gẽtisqꝫ p̃uilegio anathema fieri optat a xp̃o: cum micheas qꝫ ꝓpheta vellet se mẽdacẽ fieri: ⁊ ab inspiratiõe sanctispũs alienũ: dũmõ plagas illas ⁊ captiuitatis exitia que sua vaticinatione p̃dixerat: plebs iudaice nationis euadat:

Elchee 2 Utinā inquiēs nō essem vir habēs spiritū: ⁊ mēdatiū potius loquerer: vt pter mittamus illum legislatoris affectū: qui cū fratribus suis etiā pe/ rituris nō renuit interire dicēs: Ob/
Exo.32 secro dn̄e peccauit populus iste pec/ catū magnū: aut dimitte eis hāc no/ xam: aut si non facis dele me de libro tuo quē scripsisti. Potest aūt cōgrue satis illud qd̄ dr̄: Sanctificet nomē tuū: etiā talr̄ accipi: Sanctificatio dei nostra pfectio est. Itaqꝫ dicētes ei: sanctificet nomē tuū: alijs verbis hoc dicimus: Tales nos facito pater vt sanctificationē tuā vel intelligere quanta sit vel capere mereamur: vel certe vt in nostra ꝯuersatiōe spirita/ lis actus appareat. Qd̄ tunc effica/ citer implet in nobis: quādo vident homīes opa nostra bona: ⁊ glorifi/ cant patrē nostrū q̄ in celis est.

De eo ꝙ dicit: Adueniat re/ gnum tuū: Capi. XIX.

Ecūda petitio mētis purissi/ me aduenire iamiamqꝫ regnū sui patris exoptat: vel istud scꝫ quo quotidie christus regnat in sanctis: qd̄ ita fit cū diaboli imperio p extinctionē fetentiū vitiorū de no/ stris cordibus pulso: deus ī nobis p virtutū bonā fragrantiā ceperit do/ minari: ⁊ deuicta fornicatione: casti/ tas: supato furore trāqllitas: calca/ ta superbia hūilitas: in nostra mente regnauerit: vel certe illud qd̄ pstitu/ to tpe omnib⁹ est pfectis ac dei filijs generalr̄ repromissum: in quo eis di
Mat.25 cet a christo: Uenite benedicti pr̄is mei: possidete paratū vobis regnū a cōstitutiōe mūdi: intentis illud quo/ dāmodo obtutib⁹ ac defixis deside/ rans ⁊ expectās dicensqꝫ ad eū: Ue/ niat regnū tuum. Nouit enī testimo/ nio ꝯscientie sue: cū apparuerit: mox eius se futurū esse cōsortem. Hec enī dicere vel optare criminosoꝝ nullus audebit: qui nec videre tribunal iu/ dicis volet: quisquis sub aduētu ei⁹ nō palmā nec pmia suis meritis: sed penā nouit ptinus repēsandā.

De eo ꝙ dicit: Fiat volūtas tua: Capi. XX.

Ertia supplicatio filiorū est: Fiat volūtas tua sicut ī celo ⁊ in terra. Nō pōt esse iā ma ior orō q̄ꝫ optare vt terrena mereāt celestib⁹ coequari. Nā quid ē aliud dicere: Fiat volūtas tua sicut ī celo ⁊ in terra: q̄ꝫ vt sint homines similes angelis: ⁊ sicut voluntas dei ab illis implet ī celo: ita etiā hi qui in terra sunt: non suam sed eius vniuersi fa/ ciant volūtatē. Hoc quoqꝫ nemo ex affectu dicere pualebit nisi is solus q̄ deū credit oīa que videnī vel aduer sa vel pspera p nostris vtilitatibus dispensare: magisqꝫ eū p suoꝝ salute ⁊ cōmodis puidum atqꝫ sollicitū q̄ꝫ nosipsos esse p nobis. Uel certe alr̄ accipiendū: Uolūtas dei salus oīm est: sm̄ illā beati pauli sententiā: qui 1.Ti.2. om̄es homīes vult saluos fieri ⁊ ad agnitionē veritatis venire. De qua etiā volūtate Esaias ppheta ex pso/ na dei patris: Et oīs inqt voluntas Esa.46. mea fiet. Dicētes ergo ei: Fiat volū tas tua sicut ī celo ⁊ in terra. Hoc enī alijs oramus verbis: vt sicut hi qui ī celo sunt: ita omnes qui in terra con/ sistunt: tua pater agnitiōe saluenī.

De pane supsubstantiali si/ ue quotidiano: Ca. XXI. ἐπιούσιον

Einde panē nostrū: epiusion id est supsubstantialē da no/ Math.6. bis hodie. Qd̄ alius euāge/ Luce.11. lista quotidianū dixit. Illud nobili/ tatis ac substātie eius significat qua/ litatē: qua scꝫ sup omnes substātias sit: atqꝫ omnes creaturas sublimitas magnificentie eius ac sanctificatiōis excedat: hoc vō ppꝛietatē vsus ipsi⁹ atqꝫ vtilitatis expmit. Nā cū dicit q̄/ tidianū: ostēdit ꝙ sine ipso nullo die spiritalē vitam capere valeam⁹. Cū dicit hodie: ōndit eū quotidie esse su/ mēdū: ⁊ hesternā pbitionē eius nō sufficere nisi nobis hodie quoqꝫ simi/ liter fuerit attribut⁹: omniqꝫ nos tpe

hanc orationẽ debere ꝓfundere: in/
digẽtia eius quotidiana cōmoneat:
qꝛ nō est dies quo nō opus sit nobis
hui⁹ esu ac ꝑceptione coꝛ interioꝛis
nr̄i hoīs cōfirmare. Licꝫ istud qḋ
dicit̃: Hodie: ⁊ ad p̄sentẽ vitā possit
intelligi: id est dū ī hoc seculo cōmo/
ramur: p̄sta nobis hunc panẽ. Noui/
mus eñ eum his q̄ meruerint a te ⁊ ī
futuro esse p̄standum: sed rogamus
vt eū nobis hodie largiaris: qꝛ nisi
eum ꝑcipere quis in hac vita merue/
rit: in alia eius particeps esse nō po/
terit.

De eo ꝙ dicit: Dimitte no/ bis debita nostra: ⁊ reliq̄:

Capi. XXII.

Et dimitte nobis debita nr̄a:
sicut ⁊ nos dimittim⁹ debito
ribus nr̄is. O ineffabilis dei
clemẽtia: q̄ nō solum nobis oratiōis
tradidit formā: ⁊ acceptabilẽ sibi in
nobis moꝝ nostroꝝ instituit discipli
nā: ac ꝑ necessitatẽ tradite formule
qua se p̄cepit a nobis semꝑ orari: ire
pariter ⁊ tristicie euellit radices: sed
etiā occasionẽ rogātib⁹ tribuit: eisq̄
reserat viā qua clemẽs ac piū ꝓbent
erga se dei iudiciū ꝑmulgari vel pro
dire: ⁊ quodāmodo potestatem tri//
buit qua iudicis nostri possim⁹ sentẽ
tiā temperare ad veniā delictoꝝ no/
stroꝝ: exemplo eñ nostre remissiōis
coartantes: dum dicim⁹ ei: Et dimit/
tẽ nobis sicut ⁊ nos dimittim⁹. Itaq̄
securus hui⁹ oratiōis fiducia de suis
admissis veniā postulabit: quisquis
remissus erga suos dūtaxat non erga
dñi sui extiterit debitores. Solemus
nōnulli qḋ est deterius erga illa qui/
dem que admittunt̃ ad iniuriā dei:
q̄uis magnoꝝ sint criminum: placi/
dos nos ⁊ clementissimos exhibere:
erga nostrarū xo vel paruissimarū
offensionū debita: exactores īmites
atq̄ inexorabiles inueniri. Quisq̄s
igit̃ in se delinquẽti fratri nō ex coꝛ/
de dimiserit: nō indulgentiā sed con/
demnationẽ dep̄catione hac sibimet
impetrabit: suaq̄ ꝓfessiōe semetip̄m
posceret dirius iudicari: dicens: Remit
te mihi sicut ⁊ ego remisi. Quḋ cū illi
ſm suā petitionem fuerit repensatū:
quid aliud subsequet̃ q̄ꝫ vt exemplo
suo implacabili ira ⁊ irremissa sentẽ/
tia puniat̃? Ideoq̄ si clemẽter volu/
mus iudicari: nos quoq̄ erga illos
qui in nos deliquerunt oportet esse
clemẽtes. Tantū eñ remittet̃ nobis
quātum nos remiserim⁹ eis: q̄ nobis
quacūq̄ malignitate nocuerūt. Quḋ
formidantes nōnulli cum in ecclesia
hec oratio ab vniūsa plebe cōcinit̃:
hunc locū taciti p̄termittunt: ne scꝫ
semetipsos obligare potius q̄ꝫ excu/
sare sua ꝓfessione videant̃: nō intel/
ligentes ꝙ frustra cauillationes has
iudici omniū p̄tendere moliant̃: qui
quẽadmodū iudicatur⁹ sit supplici/
bus suis voluit demōstrare: Dū eñ
erga eos nō vult īmitis atq̄ inexora
bilis inueniri: formā sui iudicij desi/
gnauit: vt quẽadmodum nos ab illo
iudicari cupim⁹: ita nostros fratres
si quid ī nobis deliquerint iudicem⁹:
qꝛ iudicium sine misericordia fiet ei Jacob.2.
qui nō fecerit misericordiā.

De eo ꝙ dicit: Et ne nos in/ ducas in temptationem:

Capi. XXIII.

Einde sequit̃: Et ne nos īdu
cas in temptationẽ. De quo
nō minima nascit̃ questio. Si
eñ oramus ne ꝑmittamur temptari:
vnde erit ī nobis virtus cōstantie cō
probāda: ſm illā sententiā: Oīs vir Ecci.34.
q̄ nō est temptat⁹ nō est ꝓbatus? Nō
ergo hoc sonat: ne inducat nos in tẽ/
ptationẽ: q̄si non ꝑmittat nos aliq̄n
tẽptari: sed ne ꝑmittat in temptatiōe
positos superari. Temptat⁹ est eñ iob
sed nō est duct⁹ in temptationẽ. Nō
eñ dedit insipiẽtiā deo: nec ad illam
ad quā trahebat̃ tẽptatoris volūta
tẽ: ore impio blasphem⁹ intrauit. Tẽ
ptatus ẽ abraā: tẽptatus est ioseph:
sed neuter illoꝝ induct⁹ est in tẽpta/
tionẽ: qꝛ nullus eoꝝ cōsensum p̄buit

tẽptatori. Deniq; sequit᷑: Sed libe/
ra nos a malo: id est ne ꝑmittas nos
a diabolo temptari supra id qđ pos/
sumus: sed fac cum temptatiõe exitũ
vt sustinere possimus.

De eo ꝙ non debeant alia postulari q̃ꝫ hec tm̃ que orationis dominice modulo cõtinent᷑: Capi. XXIIII.

Videtis ergo qualis nobis ab ipso qui ꝑ illam exorand⁹ est iudice: oratiõis sit modulus ⁊ forma ꝓposita: in qua nulla diui/
tiarũ petitio: nulla memoria digni/
tatum: nulla potentatus ac fortitu/
dinis postulatio: nulla corporee sa/
nitatis seu temporalis vite mẽtio cõ
tinetur. Nihil enĩ caducũ vult a se:
nihil vile: nihil tẽporale: eternitatũ
ꝯditor ĩplorari. Itaq; magnificẽtie
ei⁹ ac munificẽtie maximã irrogabit
iniuriã: quisq̃s his sẽpiternis petiti/
onibus ꝑtermissis: transitoriũ aliq̃d
⁊ caducũ ab eo maluerit postulare: ⁊
offensam potius q̃ꝫ ꝓpiciationẽ iudi
cis sui vilitate oratiõis incurret.

De q̃litate sublimioris orationis: Capi. XXV.

Hec igit᷑ oratio licꝫ omnẽ vi/
deat᷑ ꝑfectionis plenitudinẽ
cõtinere: vtpote que ipsi⁹ do/
mini auctoritate vel iniciata sit vel
statuta: ꝓuehit tamẽ domesticos su/
os ad illũ ꝑcelsiorem quẽ supius cõ/
memorauim⁹ statum: eosq; ad illam
igneam ac perpaucis cognitã vel ex/
pertã (imo vt ꝓprius dixerim) inef/
fabilẽ orationẽ gradu eminẽtiore ꝑ/
ducit: que omnẽ transcẽdens huma/
nũ sensum: nullo nõ dicam sono vo/
cis nec lingue motu nec vlla verboꝝ
ꝓnunciatione distinguit᷑: sed quam
mens infusione celestis illius lumĩs
illustrata: non hũanis atq; angustis
designat eloquijs: sed cõglobatis sen
sibus velut de fonte quodam copio/
sissimo effundit vbertim: atq; ineffa/
biliter eructat ad dominũ: tanta ꝓ/
mens ĩ illo breuissimo tẽporis pun/
cto: quãta nec eloqui facile: nec mẽs
ꝑcurrere in semetipsam reuersa ꝑua/
leat. Quem statum dñs quoq; inter
illaꝝ supplicationũ formulas: quas
vel solus in monte sedens vel tacite
fudisse describitur: similit᷑ figurauit
cũ in oratiõis agonia ꝯstitutus: etiã
guttas sanguĩs inimitabili ĩtentiõis
ꝓfudit exemplo.

De diuersis compunctionũ causis: Capi. XXVI.

Quis vero possit diuersitates ⁊
causas ipsas atq; origines cõ
punctionũ quantalibet expi/
entia ꝑditus sufficiẽter exponere: q̃/
bus inflammata mens atq; succẽsa:
ad orationes puras ac feruẽtissimas
incitat᷑. Quarũ pauca quantũ potu
erimus ad pñs ꝑ illuminationẽ dñi
reminisci: exempli gratia ꝓponemus.
Nonnunq̃ꝫ etenim psalmi cuiuscun/
q; versiculus occasionẽ oratõis igni
te decantantibus nobis ꝑbuit: inter
dum canora fraterne vocis modula/
tio ad intentã supplicationẽ stupen
tiũ animos excitauit. Nouimus q̃ꝫ
distinctionẽ grauitatemq; psallẽtis:
etiam astantibus plurimũ cõtulisse
feruoris: necnõ exhortatio viri ꝑfe
cti: ⁊ collatio spiritalis: frequẽter ad
vberrimas preces iacentiũ erexit af/
fectũ. Scimus etiã fratris seu chari
cuiuslibꝫ interitu non minus nos ad
plenã cõpunctionẽ fuisse raptatos.
Recordatio q̃ꝫ teporis ac negligen/
tie nostre: nõnunq̃ꝫ nobis salutarem
spiritus inuexit ardorẽ. Atq; in hũc
modũ nulli dubiũ est occasiones in
numeras nõ deesse: quibus ꝑ dei gra
tiam tepor ac somnolentia nostrarũ
mentium valeat excitari.

De varijs compũctionum qualitatibus: Ca. XXVII.

Quemadmodũ vero vel q̃bus
modis isteipe cõpunctiones
de intimis anĩe cõclauib⁹ ꝓ/
ferant᷑: nõ minoris difficultatis est
indagare. Frequẽter enĩ ꝑ ineffabi/

le gaudiū ⁊ alacritatem ſpititus: ſa/
luberrime cōpunctiōis fructus emer
git:ita vt etiam in clamores quoſdā
intolerabilis gaudij immēſitate pro
rumpat: ⁊ cellam vicini iocunditas
cordis ⁊ exultatiōis penetret magni
tudo. Nōnunq̄ vero tanto ſilentio
mens intra ſecretum ꝓfunde tacitur
nitatis abſcondit: vt omnē penitus
ſonum vocis ſtupor ſubite illumina/
tionis includat: omneſq̄ ſenſus atto
nitus ſpiritus: vel cōtineat intrinſe/
cus vel emittat: ac deſideria ſua ge/
mitibus inenarrabilibꝰ effundat ad
deum. Interdum vero tāta cōpun/
ctionis abūdantia ac dolore ſupple/
tur: vt alias eā digerere niſi lachry/
marū euaporatiōe nō poſſit.

Interrogatio de eo ꝙ non ſit ī noſtra poteſtate ꝓfuſio lachrymarū: Ca. XXVIII.

Germanus: Hunc quidē com/
punctionis affectū ex pte ali/
qua: mea q̄ȝ exiguitas nō ig/
norat. Frequenter em̄ recordatione
delictorū meoꝝ obortis lachrymis:
ita ſum hoc ineffabili vt prefatus es
gaudio: viſitante domino: vegetatꝰ:
vt deſperare me illorum veniam non
debere: leticie ipſius magnitudo di/
ctaret. Quo ſtatu nihil reor eſſe ſub/
limius: ſi reparatio eius noſtro ſub/
iaceret arbitrio. Nā nonnunq̄ cupi/
ens ad ſimilem me lachrymarū com/
punctionē totis viribus excitare: om
neſq̄ errores meos atq̄ peccata an/
te oculos ſtatuens: vbertatē illam fle
tuū reuocare non poſſum: ⁊ ita ocu/
li mei in modum cuiuſdaȝ duriſſime
ſilicis preduranṫ: vt nulla prorſus
ex eis humoris gutta diſtillet: ⁊ ideo
quantum mihi in illa lachrymarum
profuſione congaudeo: tantuȝ doleo
ꝙ illam cum voluero recuperare nō
valeam.

Reſpōſio de diuerſitate cō/punctionū que per lachry/mas digerūtur: Ca. XXIX.

Iſaac. Non om̄is lachryma/
rum profuſio vno affectu vel
virtute depromiṫ. Aliter em̄
ille emanat fletus qui peccatorū ſpi/
na cor noſtrum compūgente profer/
tur: de quo dicitur: Laboraui in ge/ Pſ̄.6.
mitu meo: lauabo p ſingulas noctes
lectum meum: lachrymis meis ſtra/
tum meuȝ rigabo. Et iterum: Deduc Threñ.2.
quaſi torrentem lachrymas per dieȝ
et per noctem: ⁊ non des requiem ti/
bi: neq̄ taceat pupilla oculi tui. Ali/
ter qui de contemplatione eternoruȝ
bonorum: et deſiderio illius future
claritatis exoritur: pro qua etiā vbe
riores lachrymarū fontes de intole/
rantia gaudij ⁊ alacritatis immenſi/
tate prorumpūt: dum ſitit anima no
ſtra ad deum fontem viuum: dicens:
Quando veniam ⁊ apparebo ante Pſ̄.41.
conſpectum dei: fuerunt mihi lachry
me mee panes die ac nocte: cuȝ eiula/
tu quotidie ⁊ lamentatione procla/
mās: Heu mihi: quoniam incolatus Pſ̄.119.
meus ꝓlongatus eſt: ⁊ multum inco
la fuit anima mea. Aliter ꝓfluunt la
chryme que abſq̄ vlla quidem taliū
criminū conſciētia: ſed tamē de metu
gehenne ⁊ horribilis illius iudicij re
cordatiōe ꝓcedūt: cuius terrore pro
pheta pculſus orat ad deū: Nō itres Pſ̄.142
inquiens in iudicio cuȝ ſeruo tuo: q̄
nō iuſtificabitur in cōſpectu tuo oīs
viuēs. Eſt etiā aliud lachrymaꝝ ge/
nus: qd̄ nō ꝑ ſua ꝯſcīa ſed ꝑ aliena
duricia peccatiſq̄ generaṫ: q̄ ſamuel
ſaulē: q̄ illā q̄ȝ hierlm̄: vel in pteritis
hieremias: vl̕ ī euāgelio dn̄s fleuiſſe
deſcribiṫ ita dicēs: Quis dabit capi Hiere.9.
ti meo aquā: ⁊ oculis meis fontē la/
chrymarū: ⁊ plorabo ī die ⁊ in nocte
inṫfectos filie ppl̄i mei? Uel certe q̄/
les ille ſūt lachryme de q̄bꝰ ī pſalmo
cēteſimoꝑmo caniṫ: Quia cinerē ſicͭ
panē mādu caui: ⁊ potū meū cū fletu
miſcebā. Quas certū eſt nō illo affe/
ctu ꝑmi q̄ ī ſexto pſalmo ex pſona pe
nitētis emergūt: ſ ꝑ anxietatibꝰ vite
hꝰ atq̄ anguſtijs ⁊ erūnis: q̄bꝰ iuſti ī
hoc mūdo poſiti depmunṫ. Q̄ etiā

psalmi ipsius nō solū textus sed etiā titulus euidēter ostendit: qui ex ꝑso/na paupis illius de quo in euāgelio Mat.5. dicit: Beati paupes spiritu: qm̄ ipo/rū est regnū celoꝝ. ita describit: Ora/tio pauperis cum anxiatus fuerit: et coram deo effuderit precē suam. Ab his ergo lachrymis multū distāt ille que obdurato corde de siccis oculis exprimunt: quas scꝫ nō penitꝰ infru/ctuosas esse credamꝰ: bono em̄ ꝓpo/sito earum attemptat emissio: ab his ꝑsertim qui necdū vel ad scientiā ꝑ/uenire ꝑfectam: vel pristinoꝝ seu pre/sentiū vitiorum potuerūt ad purum labe mundari.

De eo ꝙ elici non debeant lachryme quādo nō spon/tanee ꝓferunt: Ca. XXX.

a Ab his tamē qui in affectū iā trāsiere virtutū: nequaꝗ̄ de/bet hoc modo extorqueri ꝓ/fusio lachrymaꝝ: nec exterioris hoīs magnopere affectandi sunt fletus: ꝗ etiā si fuerint vtcunqꝫ ꝓducti: nunꝗ̄ ꝑtingere ad illā spontanearū lachry/marū poterunt vbertatem. Magis em̄ supplicantis animū suis conati/bus distrahētes: humiliabūt atqꝫ ad ima demergent: et ab illa celesti subli/mitate deponēt: in qua attonita mēs orantis indeclinabilit debet esse de/fixa: eamqꝫ compellent precū suarū intentiōe laxata: erga steriles et coa/cticias lachrymarū guttulas egro/tare.

Sentētia abbatis Antonij super orationis statu: Capi. XXXI.

e Et vt oratiōis vere ꝑcipiatis affectū: nō meā vobis ſ; bea/ti antonij sententiā ꝓferam. Quē ita nōnunꝗ̄ in oratiōe noui/mus ꝑstitisse: vt eodē in excessu men/tis frequēter orante: cum solis ortus cepisset infundi: audierimus eum in feruore spiritus ꝓclamantē: Quid me impedis sol: qui ad hoc iam ori/ris: vt me ab huiꝰ veri lumīs abstra/has claritate? Cuius etiā hec quoqꝫ est sup orōnis fine: celestis et plus ꝙ humana sententia: Nō est inquit ꝑ/fecta oratio in qua se monachus vel hocipsum quod orat intelligit. Et vt nos quoqꝫ ſm mensuram tenuitatis nostre huic admirāde sententie sup/adijcere aliquid audeamꝰ: orationis que exaudit a domino inquātū ex/perti sumus: indicia ꝓferemus.

De exauditionis indicio: Capi. XXXII.

c Cum orantes nos nulla inter/pellauerit hesitatio: et fidu/ciam petitiōis nostre quadā desperatione deiecerit: sed obtinuisse nos hora ipsa oratiōis effusione qđ poscimus: senserimꝰ: nō ambigamus preces nostras ad deū efficaciter pe/netrasse. Tantū enim quis exaudiri atqꝫ obtinere merebit: quātū vel in/spici se a deo: vl deū crediderit posse ꝑstare. Irretractabilis nāqꝫ est dn̄i nostri illa sentētia: Quecūqꝫ orātes Marci.11 petitis: credite qꝛ accipietis et veni/ent vobis.

Obiectio ꝙ predicte exau/ditionis fiducia tm̄ sanctis cōueniat: Ca. XXXIII.

g Germanus: Hanc exauditiōis fiduciā nimirū de cōscientie puritate credimus emanare. Ceterū nos quoꝝ cor adhuc peccato/rū spina cōpungit: quēadmodū eam habere possumus nullis patrocinā/tibus meritis: quibus exaudiendas orationes nostras fiducialiter ꝑsu/mamus.

Responsio de diuersis ex/auditionum causis: Capi. XXXIIII.

i Isaac: Diuersas exauditionū causas esse ſm animaꝝ diuer/sum ac variū statū euāgelica siue ꝓphetica testant eloquia. Ha/bes em̄ in duoꝝ cōsensione fructū ex/auditionis dominica voce signatum:

Math.18 ſm illud: Si duo ex vobis ɔſenſerint ſuper terram: de omni re quã cũqʒ pe tierint: fiet illis a patre meo q̃ in celis eſt. Habes aliam in fidei plenitudi ne que grano ſinapis comparatˀ. Si
Eiuſd.19 enĩ inquit habueritis fidẽ ſicut gra nũ ſinapis: dicetis monti huic: trãſi hinc ⁊ tranſibit: ⁊ nihil impoſſibile erit vobis. Habes in aſſiduitate ora tionũ quã ꝓpter indefeſſam petitio num pſeuerantiã: importunitatẽ ſer
Luc.11. mo dominicus nominauit: Amẽ eñ dico vobis: quia ſi non ꝓpter amici tiam: vlˀ propter importunitatẽ eius ſurget ⁊ dabit ei quãtũ opus habue rit. Habes in elemoſynarum fructu:
Eccl.29. Include inquit elemoſynã in corde pauperis: ⁊ ipſa orabit ꝓ te in tem pore tribulatiõis. Habes ĩ emenda tione vite et operibus miſericordie:
Eſa.58. ſm illud: Diſſolue colligatiões im pietatis: ſolue faſciculos deprimen tes. Et poſt pauca quibꝰ infructuoſa ieiunij ſterilitas caſtigatˀ: Tũc inq̃t inuocabis ⁊ dominus exaudiet te: et clamabis ⁊ dicet: Ecce aſſum. Non nunq̃ȝ ſane exaudiri etiam tribulati
Pſ.119. onũ nimietas facit: ſm illud: Ad do minũ cum tribularer clamaui ⁊ ex
Exo.22. audiuit me. Et iterũ: Ne affixeritis aduenam: qui ſi clamauerit exaudiã eum: quia miſericors ſum. Uidetis ergo quot modis obtineatˀ exauditi onis gratia: vt nullus ad impetrãda ea q̃ ſalutaria ſunt et eterna: cõſcien tie ſue deſperatiõe frangatˀ. Ut enim miſeriarũ noſtrarum cõtemplatione cõcedamus nos omnibus illis quas ſupra memorauimus penitus deſti tutos eſſe virtutibus: ⁊ nec illã nos habere laudabilem duorum conſen ſionem: nec illam fidem grano ſina pis comparatã: nec illa opera pieta tis que ꝓpheta deſcribit: nũ vel im portunitatẽ que omni volenti ſup peditat habere non poſſumus. Per quã etiam ſolã ſi non pro amicitiaꝝ merito atqʒ virtutum: interpellatio nis aſſiduitate daturum ſe dominus quicquid oratus fuerit: repromittit. Et idcirco abſqʒ heſitationis infide litate p̃cibus inſiſtendum eſt: obten turoſqʒ nos earũ iugitate cũcta q̃ ſm deũ popoſcerimus minime dubitan dum. Hortatˀ eñ nos dominus: vo lens ea que ſunt eterna celeſtiaqʒ p̃ ſtare: vt eũ importunitate nr̃a quo dãmodo coartemꝰ: qui importunos nos non modo nõ deſpicit nec refu tat: ſed etiã inuitat ⁊ laudat: eiſqʒ p̃ ſtiturum ſe quicquid pſeuerãter ſpe rauerint benigniſſime pollicetur di
cens: Petite ⁊ accipietis: querite et Luce.11.
inuenietis: pulſate ⁊ aperietˀ vobis. Omnis eñ q̃ petit: accipit: ⁊ q̃ que rit: inuenit: ⁊ pulſanti aperietˀ. Et ite
rũ: Omnia quecũqʒ petieritis ĩ ora Mat.21.
tione credẽtes accipietis: ⁊ nihil im poſſibile erit vobis. Et idcirco ſi cũ cte nos exauditionũ quas p̃diximus cauſe omnino deficiũt: ſaltem anime importunitatis inſtantia: que abſqʒ vlla vel meriti vel laboris difficulta te in cuiuſcũqʒ volentis ſita eſt pote ſtate. Pro certo aũt nõ exaudiendũ ſe ſupplicans quiſqʒ nõ dubitet cum ſe dubitauerit exaudiri. Hic dilucide manifeſtat ꝙ infatigabiliter deũ de beamus orare ⁊ nõ deficere. Q2 aũt infatigabiliter domino ſupplicandũ ſit: etiã illo beati danielis docemur exemplo: ꝙ nõ exauditus a p̃ma die qua cepit orare: poſt p̃mã ⁊ viceſimã diem cõſequitˀ ſue petitiõis effectũ. Unde nõ debemꝰ nos quoqʒ a cepta orationũ noſtraꝝ intentiõe ceſſare: ſi nos exaudiri tardiꝰ ſenſerimꝰ: ne for te aut exauditiõis gr̃a diſpenſatione dñi vtiliter differatˀ: aut angelus di uinũ ad nos bñficiũ delaturꝰ: a facie oĩpotẽtis egreſſus reſiſtẽte diabolo remoretˀ: quem certũ eſt tranſmiſſuȝ munerꝭ deſideriũ ingerere nõ poſſe: ſi nos a ꝓpoſite petitionis intentiõe ceſſaſſe reppererit. Q̃d etiã ſupradi cto ꝓphete ꝓculdubio accidere po tuiſſet: niſi virtute incomparabili in primũ atqʒ viceſimũ diem orationũ ſuarũ pſeuerantiã ꝓtelaſſet. Ab hu ius igitˀ fidei cõfidentia: nulla peni

tus desperatione frãgamur: cũ ora/
tionẽ nr̃am nos obtinuisse minime sẽ/
serim⁹: nec hesitem⁹ sup dñi spõsio/
Mat.21. ne dicẽtis: Omnia quecũq₃ petieri/
tis in orone credẽtes accipietis. Re
tractare nãq₃ nos cõuenit illã beati
Iohãnis euãgeliste sñiaz: qua ambi/
guitas hui⁹ questiõis euidenter ab/
1.Ioh.5. soluit: Hec est inqt fiducia quã ha/
bemus ad deũ: quia qcquid petieri/
mus ſm voluntatẽ eius: audit nos.
Ergo sup his tantũ plenã nos ⁊ in/
dubitabilẽ iussit exauditõis habere
fiduciã: q non nostris cõmodis nec
solacijs tempalib⁹: sed dñi cõgruũt
volũtati. Qd etiã in oratione dñi/
ca admiscere p̃cipimur dicẽtes: Fi/
at volũtas tua scz nõ nostra. Si enĩ
Roma.8. ⁊ illd apli recordemur: Qm̃ qd ore
mus ſm quod oportet: nescimus: in/
telligimus nos nõnunq̃ saluti no/
stre contraria postulare: ⁊ cõmodis/
sime nobis ab eo qui vtilitates no/
stras rectius q̃ nos ac veracius in/
tuetur: ea que poscimus denegari.
Quod illi quoq₃ magistro gentium
accidisse non dubium est: cum ora/
ret auferri a se angelũ sathane q vti/
liter ad colaphisandũ eũ appositus
2.Co.12. fuerat dñi volũtate: dicẽs: Propt
quod ter dñm rogaui vt discederet
a me: ⁊ dixit mihi: Sufficit tibi gra/
tia mea: nã virt⁹ in infirmitate pfi/
cit. Quẽ sensũ etiã dñs orãs ex p/
sona homĩs assumpti: vt formã q₃
orandi nobis queadmodũ ⁊ cetera
suo p̃beret exemplo: ita cũ oraret ex/
Mat.26. pressit: Pater si possibile ẽ trãseat
a me calix iste: verũtamen non sicut
ego volo sed sicut tu: cũ vtiq₃ ei⁹ a
prĩs volũtate nõ discreparet volun
Eiusd.18 tas. Venerat enĩ saluare qd pierat.
Marci.10 et dare aĩam suã redemptionẽ pro
Ioh.10. multis: de q̃ ipse dicit: Nemo tollit
aĩaz meã a me: s₃ ego pono eã a me/
ipo. Ptãtẽ habeo ponẽdi eã: ⁊ po
testatẽ habeo iterũ sumẽdi eã. Ex cu
ius psona sup vnitate volũtatis sue
quã cũ p̃re iugit possidebat: p btm̃
quoq₃ dauid i psalmo. xxxix. ita cã/
tat: Ut facerẽ volũtatẽ tuã de⁹ me
us volui. Nã etsi d p̃re legim⁹: Sic Ioh.3.
enim deus dilexit mundũ vt vnige/
nitũ filiũ suũ daret. ⁊ de filio nihilo/
min⁹ iuenim⁹: Qui dedit semetipsũ Gal.1.
p pctĩs nostris. Et queadmodũ de
illo refert: Qui etiã pprio filio suo Roma.8
nõ pepcit: s p nob oĩb⁹ tradidit eũ:
ita de isto narrat: Oblat⁹ est qr ip̃e Esa.53.
voluit. Et ita patris ⁊ filij volũtas
vna p oĩa designat: vt etia in ipo re
surrectiõis dñice sacramẽto opatio
non dissona fuisse doceat. Nã sicut
resurrectionẽ corpis ei⁹ patrẽ opatũ
btũs apl's p̃dicat dicẽs: Et deũ pa/ Gal.1.
trẽ q suscitauit eũ a mortuis: ita fili⁹
suscitaturũ se tẽplũ sui corpis ptesta
tur: Soluite inquiẽs tẽplũ h: ⁊ ego Ioh.2.
in trib⁹ dieb⁹ suscitabo illd. Et idcir
co his q p̃diximus exẽplis dñicis eru/
diti: cũctas obsecratiões nostras si/
mili nos quoq₃ debem⁹ oratiõe con
cludere: ⁊ hãc vocẽ cũctis petitioni
bus nostris sp adiũgere: Verũtñ nõ Mat.26.
sicut ego volo sed sicut tu. Satis ve
ro cõstat illũ trine curuatiõis nume
rũ q solet ĩ cõgregatiõe fratrũ ad cõ/
cludendã synaxim celebrari: cũ qui
intento animo non supplicat obser/
uare non posse.

De oratiõe intra cubiculũ et clauso ostio deferenda: Capitulũ. XXXV.

Ante oĩa sane illud euãgeli/
a cũ p̃ceptum diligenti⁹ obser
uandũ est: vt intrãtes in cu/ Mat.6.
biculũ nostrum: clauso ostio nostro
orem⁹ patrez nostrũ: qd a nobis ita
implebit. Intra nostrũ cubiculum
supplicam⁹: cum ab oĩm cogitatio/
nũ siue sollicitudinũ strepitu cor no
strũ penit⁹ amouẽtes: secreto quo/
dãmõ ac familiarit preces nostras
dño reseram⁹. Clauso oram⁹ ostio:
cũ strictis labijs omniq₃ silentio sup/
plicam⁹: non vocũ sed cordiũ scru/
tatori. In abscõdito oram⁹ qñ cor/
de tantũ ⁊ intenta mẽte petitiones
nostras soli pandim⁹ deo: ita vt ne

ip̄e quidē aduerse valeāt potestates
genus nostre petitionis agnoscere.
Propter quod cū sūmo est orandū
silētio: nō solū ne fratres astātes no
stris susurrijs vel clamorib⁹ anoce/
mus: ⁊ orantiū sensus obstrepam⁹:
sed vt ip̄os quoq̧ inimicos nostros
qui orantib⁹ nobis maxime insidiā
tur: lateat nostre petitionis intētio.
Ita eīm p̄ceptum illud implebim⁹:
Michee.7 Ab ea que dormit in sinu tuo custo/
di claustra oris tui.

De vtilitate breuis ⁊ tacite orationis: Ca. XXXVI.

O Ꝺ qd̄ frequēter quidē sȝ bre
uiter est orandū: ne īmo: an/
tibus nobis locū vel tp̄e: in/
serere aliqͥd nr̄o cordi īsidiator pos/
sit inimic⁹. Istud nāq̧ est sacrificiū
Ps.50. verꝫ: qꝛ sacrificiū deo sp̄us cōtrit⁹:
Hec salutaris oblatio: ista sunt pu/
ra libamīa: istud sacrificiū iusticie:
istud sacrificiū laudis: he sunt vere
ac pingues hostie: ista sunt holocau/
stomata medullata: que contritis ⁊
humiliatis cordib⁹ offerunt̄: queq̧
hac qua dixim⁹ disciplina ⁊ intētio/
ne sp̄us exhibētes: efficaci poterim⁹
Ps.140 virtute cātare: Dirigat̄ oratio mea
sicͭ incensū in cōspectu tuo: eleuatio
manuū meaꝝ sacrificiū vespertinū.
Q̄ etiam nos oportuna cōmonet
deuotōe psoluere: hore ip̄i⁹ ac nocti
aduent⁹: de quo quidē licet pro te/
nuitatis nostre mensura multa ꝓla/
ta videant̄: diuq̧ sit ꝓtracta colla/
tio: ꝓ sublimitate tn̄ ac difficultate
materie: paucis admodū credimus
disputatū. His sancti isaac sermoni/
b⁹ stupefacti poti⁹ q̄ꝫ repleti: vespti/
na synaxi celebrata: sopore paululū
mēbra laxauim⁹: p̄mo q̧ diluculo sb
placito plenioris tractat⁹ iterꝫ reuer
suri: ad nr̄a discessimus: tam de pre/
ceptoꝝ acquisitione q̄ꝫ de ꝓmissoꝝ
satietate gaudētes. Excellentiā siq̄/
dem orationis nobis tantūmō pre/
monstratam: ordinē vero atq̧ vir/
tutē qua etiam perpetuitas eius vel
acquirenda est vel tenenda: necdū
nos integre percepisse illius disputa/
tionibus senseramus.

Explicit collatio prima abbatis isaac de orationis q̄litate.

Incipit annotatio capitulorū collatiōis secūde eiusdem senis de orationis iugitate:

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio scd̄a abbatis isaac ð orōnis iugitate.

Collatio decima abbatis Isaac

Proemiale Capitulū .I.

Nter hec anachoretarū institu/ta sublimia: que vtcū/qꝫ donāte deo licꝫ im/perito digesta sunt sti/lo: quiddā nos inter/serere atqꝫ ꝯtexere: qđ velut pulchro corpori neuū quēdam videaſ appo/nere: narratiōis ipsi⁹ ordo cōpellit: q̄ꝙ nō dubitemus ex hocipso nō mi/nimā instructionē sup omnipotētis dei que in Genesi legiſ imagine: qui/busqꝫ simplicioꝛib⁹ cōferendā: pre/sertim cū tanti dogmatis causa ver/tatur: vt error seu ignoratio eius sine ingenti blasphemia: ⁊ catholice fidei detrimento esse nō possit.

De cōsuetudine q̄ sup signi ficatiōe pasche intra egypti ꝓuinciam retentatur: Capi. II.

Ntra egypti regionē mos iste antiqua traditiōe seruaſ: vt pacto epiphaniorū die: quem prouincie illius sacerdotes vel dñici baptismi: vel ſm carnem natiuitatis esse definiunt: ⁊ idcirco vtriusqꝫ sa/cramenti solennitatē non bifarie vt in occiduis ꝓuincijs: sed sub vna di/e hui⁹ festiuitate cōcelebrant: episto le pontificis Alexandrini p vniuer/sas dirigantſ egypti ecclesias: quibus ⁊ initiū quadragesime ⁊ dies pasche nō solū per ciuitates omnes sed etiā per vniuersa monasteria designenſ. Scōm hunc igitur morem post dies admodum paucos q̄ꝫ superior cum abbate Isaac fuerat agitata collatio: Theophili p̄dicte vrbis episcopi so/lennes epistole cōmearunt: quibus cum denūciatione paschali cōtra in/eptam quoqꝫ anthropomorphita/rum heresim longa disputatiōe disse/ruit: eamqꝫ copioso sermone destru/xit. Quod tanta est amaritudine ab vniuerso ꝓpemodum genere mona/chorū: qui p totam ꝓuinciam egypti morabanſ: pro simplicitatis errore susceptum: vt econtrario memoratū pontificem velut heresi grauissima deprauatū: pars maxima seniorum ab vniuerso fraternitatꝭ corpore de/cerneret detestandū: quod scꝫ impu/gnare scripture sancte sententiā vi/dereſ: negans omnipotentē deū hu/mane figure cōpositione formatum: cum ad eius imaginem creatum adā scriptura manifestissime testaretur. Deniqꝫ ⁊ ab his qui erant in eremo scythie cōmorantes: quiqꝫ pfectione ac scientia omnib⁹ qui erant in egy/pti monasterijs p̄minebant: ita ē hec epistola refutata: vt preter abbatem Pafnutium nostre congregationis p̄sbyterum: nullus eam ceteroꝝ pre/sbyteroꝝ qui in eadem eremo alijs tribus ecclesijs presidebant: nec legi quidem ac recitari in suis cōuentib⁹ ꝓrsus admitterent.

De abbate Serapione ⁊ an thropomorphitarum heresi quā simplicitatis errore cō/traxit: Capi. III.

Nter hos ergo qui hoc detine banſ errore fuit antiquissime districtionis atqꝫ in actuali disciplina p omnia cōsummatus no/mine Serapion: cui⁹ imperitia super p̄dicti dogmatis opinione tantū pre iudicabat cunctis verā tenentibus fidem: quātū ipse vel vite merito vel antiquitate temporis omnes fere mo nachos anteibat. Cumqꝫ hic sancti p̄sbyteri Pafnutij multis adhorta/tionibus ad tramitē recte fidei non posset adduci: eo ꝙ nouella ei hec p/suasio: nec ab anterioribus aliquādo comperta vel tradita videreſ: acci/dit vt quidā diaconus summe scien/tie vir noīe Photin⁹ desiderio vidē/di fratres q̄ in eremo eadem cōmane bant de cappadocie ptib⁹ adueniret.

Quē beatus pafnutius summa gra/
tulatiōe suscipiens: ad cōfirmationē
fidei q̄ fuerat p̄dicti pontificis lr̄is
cōp̄hensa ꝑducēs in mediū: corā cū/
ctis fratribus sciscitaṫ: quēadmodū
Gen.1. illud qđ in Genesi dicitur: Faciamus
hominē ad imaginē ⁊ silitudinē no/
strā: catholice totius orientis inter/
p̄tarenṫ ecclesie. Cū q̄ ille nō s̄m hu
milē littere sonū sed spiritaliter ima/
ginem dei ac similitudinem tradi ab
vniuersis ecclesiarū p̄ncipibus expla
naret: idq̄ copioso sermone ac pluri/
mis scripturaꝝ testimonijs approba/
ret: ne posset ī illā īmēsā ⁊ īcōp̄rehē
sibilē atq̄ inuisibilē maiestatē aliq̄d
huiusmodi cadere qđ hūana compo/
sitione valeat ac similitudine circū/
scribi: quippe que incorporea ⁊ incō
posita simplexq̄ natura sit: queq̄ si/
cut oculis dep̄hendi ita mente nō va
leat estimari: tandem senex multis ac
validissimis doctissimi viri assertio/
nibus motus: ad fidē catholice tradi
tionis attract⁹ est. Cū q̄ sup hoc ei⁹
assensu: infinita vel abbatem pafnu/
tiū vel nos oēs leticia repleuisset: ꝙ
scȝ virum tante antiquitatis tantisq̄
virtutib⁹ cōsummatū: impitia sola ⁊
simplicitate rusticitatis errantē: ne/
quaq̄ vsq̄ ad finem deuiare domin⁹
a tramite recte fidei ꝑmisisset: ⁊ pro
gratiarū actiōe surgētes p̄ces dn̄o pa
riter funderemus: ita est in oratione
senex mente cōfusus: eo ꝙ illā antro/
pomorphon imaginē deitatis quam
ꝓponere sibi in oratione cōsueuerat
aboleri de suo corde sentiret: vt in
amarissimos fletus crebrosq̄ singul/
tus repente ꝓrumpens: in terrāq̄ ꝓ/
stratus: cum eiulatu validissimo pro
clamaret: Heu me miserū: tulerunt a
me deū meū: ⁊ quem nūc teneam nō
habeo: vel quem adorem aut inter/
pellem iam nescio. Sup qua re valde
ꝑmoti: nec nō etiā p̄terite collatiōis
virtute adhuc ī nostris cordibus in/
sidente: ad abbatem Isaac rediuim⁹:
quē cominus intuētes his sermoni/
adorsi sumus.

De reditu nostro ad abbatē Isaac: ⁊ inquisitiōe erroris quē senex p̄dictus incurrit: Capi. IIII.

Licet nos etiā citra eius rei q̄
nuper oborta est nouitatem:
p̄terite collationis que super
orationis statu digesta est: desideriū
recurrere ad tuā beatudinē postposi
tis omnibus inuitaret: adiecit tamē
aliquid huic cupiditati etiā abbatis
serapionis tam grauis error: nequis/
simoꝝ vt arbitramur demonū calli/
ditate conceptus. Non enim parua
desperatiōe deijcimur: cōsiderantes
eū labores tantos quos ꝑ quinqua/
ginta annos in hac eremo laudabili/
ter exegit: ignorātie huius vitio non
solum penitus perdidisse: sed etiā ꝑ/
petue mortis incurrisse discrimē. Aū
ergo vel cur ei hic tam grauis error
irrepserit: primū desideramus agno/
scere: deinde quesumus edoceri: quē/
admodū ad illam oratiōis qualita/
tem: de qua pridem nō solū copiose
sed etiā magnifice disputasti ꝑueni/
re possimus. In hoc eñ ꝓfecit in no
bis admirabilis illa collatio vt stu/
porem tm̄modo mentis incuteret: nō
quēadmodum eam ꝑficere vel appre
hendere valerem⁹ ostēderet.

Responsio de origine here/seos superius cōprehense: Capi. V.

Isaac: Non est mirandū ho/
minē simplicissimū: ⁊ de sub/
stantia ac natura diuinitatis
nunq̄ penitus eruditū: rusticitatis
vitio ⁊ cōsuetudine erroris antiqui
vsq̄ nūc detineri vel decipi potuisse:
⁊ vt verius dicā in errore pristino ꝑ/
durare: qui non recenti sicut putatis
demonū illusione: sed ignorantia pri
stine gentilitatis inferṫ: dū s̄m cōsue
tudinē erroris illi⁹ quo demones ho
minū figura compositos excolebant:
nūc quoq̄ illā incōprehensibilē atq̄
ineffabilē veri numinis maiestatē sb

circũſcriptiõe alicuius imaginatiõis
exiſtimẽt adorãdã: nihil ſe tenere vł
habere credentes: ſi ꝓpoſitã non ha-
buerint imaginem quãdam quã in
ſupplicatione poſiti iugiter interpel-
lent: eamq; circũferant mente: ac pre
oculis teneant ſemp affixam. Super
quoꝝ hoc errore competẽter dirigiť
Roma.1. illa ſentẽtia: Et mutauerũt gloriam
incorruptibilis dei ĩ ſimilitudinẽ ima-
ginis hominis corruptibilis. Hiere-
Hiere.2. mias quoq;: Populus inquit meus
mutauit gloriã ſuam in idolũ. Qui
error licʒ origine hac qua diximus
quorũdam ſenſibus ſit inolitus: ni-
hilominus tamẽ in illorũ quoq; ani
mis qui nunq̃ʒ gentili ſuperſtitione
polluti ſunt: ſub colore teſtimonij hu
Geñ.1. ius quo diciť: Faciamus hominẽ ad
imaginem et ſimilitudinẽ noſtram:
imperitia ſeu ruſticitate faciente cõ-
tractus eſt: ita vt etiam hereſis que
diciť anthropomorphitaꝝ ſub occa-
ſione deteſtande huius interꝑtatio-
nis emerſerit: que immẽſam illam ac
ſimplicem diuinitatis ſubſtantiã li-
niamentis noſtris: τ humana figura-
tione compoſitã pertinaci puerſita-
te contendit: quã tamẽ ſi quis fuerit
catholicis dogmatibus inſtitutꝰ: vt
gentilem blaſphemiã deteſtabiť: et
ita ad illam orationis puriſſimã per-
ueniet qualitatẽ: que non ſolũ nullã
diuinitatis effigiẽ: nec liniamẽta cor-
porea (qd̃ dictu q̃ʒ nefas ẽ) ĩ ſua ſup
plicatione miſcebit: ſed nec vllã qui-
dem in ſe memoriã dicti cuiuſq; vel
facti ſpeciẽ ſeu formã cuiuſlibet cha-
racteris admittet.

Quibus ex cauſis vnicuiq; noſtꝝ: aut humilis chriſtus ieſus: aut glorificatꝰ appa- reat: Capi. VI.

ſ Cõm menſurã namq; purita-
tis ſue ſicut ſupiore collatio-
ne ꝑfatus ſum: vnaqueq; mẽs
in oratione ſua vel erigiť vel forma-
tur: tantũ ſcʒ a terrenarũ ac materia-
liũ rerum cõtemplatione diſcedens:
quãtum eam ſtatus ſue ꝓuexerit pu-
ritatis: feceritq; ieſum vel humilẽ ad
huc τ carneũ: vel glorificatũ τ in ma
ieſtatis ſue gloria venientẽ: internis
obtutibus anime ꝓuideri. Nõ enim
poterunt ieſum intueri venientem in
regno ſuo: qui adhuc ſub illa quodã-
modo iudaica infirmitate detẽti: nõ
queunt dicere cum apoſtolo: Et ſi co- 2.Co.5.
gnouimus ſm carnẽ chriſtũ: ſed nũc
iam non nouimus. Sed illi ſoli pu-
riſſimis oculis diuinitatẽ ipſiꝰ ſpe-
culanť: qui de humilibus ac terre-
nis operibus τ cogitationibꝰ aſcen-
dentes: cum illo ſecedũt ĩ excelſo ſo-
litudinis monte: qui liber ab omniũ
terrenarum cogitationũ ac pertur-
bationũ tumultu: τ a cunctorũ viti-
orum ꝑmixtione ſecretus: fide puriſ-
ſima ac virtutũ eminentia ſublima-
tus: gloriã vultus eius ac claritatis
eius reuelat imaginẽ his qui merenť
eum mũdis anime obtutibus intue-
ri. Ceterum videť ieſus etiã ab his
qui in ciuitatibus τ caſtellis ac vicu
lis cõmoranť: id eſt qui ĩ actuali cõ-
uerſatione ſunt atq; in operibus con
ſtituti: ſed nõ in illa claritate qua il-
lis apparuit qui cum ipſo poſſunt in
ꝓdicto virtutũ monte cõſcendere: id
eſt petro iacobo τ ioanni. Ita enim
in ſolitudine τ moyſi apparuit: τ he-
lie locutus eſt. Qd̃ volẽs noſter do-
minus cõfirmare ac ꝑfecte nobis re-
linquere puritatis exempla: τ quidẽ
cũ ipſe fons inuiolabilis ſanctitatis
ad obtinendã puritatem ſeceſſiõis
adiutorio ac ſolitudinis bñficio ex-
trinſecus nõ egeret: non eñ poterat
vllis turbarũ ſordibus puritatis ple
nitudo maculari: nec cõtaminari hu-
mano cõſortio qui vniuerſa polluta
mũdat atq; ſanctificat: ſeceſſit tamẽ
ſolus in montẽ orare: per hoc ſcʒ nos
inſtruens ſue ſeceſſionis exemplo: vt
ſi interpellare nos quoq; voluerimꝰ
deum puro τ integro cordis affectu:
ab omni inq̃etudine τ cõfuſione tur
barũ ſiľr ſecedamꝰ: vt in hoc corpore
cõmorãtes ad ſilitudinẽ quãdã illiꝰ

beatitudinis q̄ in futuro repromittit̃
sanctis: vel ex ꝑte aliqua nos aptare
1. Co. 15. possim⁹: sitq̃ nobis oīa ⁊ ĩ oīb⁹ de⁹.

In quo noster finis seu ꝑfecta beatitudo consistat: Capi. VII.

t Unc em̄ ꝑfecte cōsummabit̃ ĩ
nobis illa nr̄i saluatoris oīo:
qua ꝓ suis discipulis orauit
Joh. 17. ad patrē: dicēs: Ut dilectio q̄ dilexi
sti me: ĩ eis sit: ⁊ ipsi ĩ nobis. Et iteꝝ:
Jbidem. Ut oēs vnū sint: sicut tu pater in me
⁊ ego ĩ te: vt ⁊ ipsi ĩ nobis vnū sint:
qn̄ illa dei ꝑfecta dilectio qua prior
nos ille dilexit: in nostri quoq̃ trāsi
erit cordis affectū: hac dn̄ica oratōe
cōpleta quā credimus nullo modo
posse cassari. Qđ ita fiet cum omnis
amor: omne desideriū: omne studiū:
omnis conat⁹: oīs cogitatio nostra:
omne quod videmus; qđ loquimur;
quod speram⁹: deus erit. Jllaq̃ vni
tas que nūc est patris cum filio: ⁊ fi
lij cum patre: in nostrū fuerit sensum
menteq̃ trāsfusa: id est vt quēadmo
dum nos ille sincera ⁊ pura atq̃ in
dissolubili diligit charitate: nos q̄z
ei ꝑpetua ⁊ inseꝑabili charitate iun
gamur: ita scz eidem copulati: vt qꝗ
quid speram⁹: quicq̄d intelligimus:
quicq̄d loq̄mur deus sit: in illū inq̄
ꝑuenietes quē ꝓdiximus finem: quē
idem dn̄s orans in nobis optat im
pleri: vt oēs sint vnū sicut nos vnū
sumus: ego in eis ⁊ tu ĩ me: vt sint ⁊
ipsi cōsummati in vnū. Et iteꝝ. Pa
Jbidem. ter q̄s dedisti mihi: volo vt vbi ego
sum ⁊ ipsi sint mecū. Hec igit̃ desti
natio solitarij: hec debet esse oīs intē
tio: vt imaginē future beatitudinis ĩ
hoc corpore possidere mereat̃: ⁊ quo
dāmodo arrā celestis illi⁹ cōuersati
onis ⁊ glorie incipiat in hoc vasculo
ꝓgustare. Hic inq̃ finis toti⁹ ꝑfecti
onis est: vt eo vsq̃ extenuata mēs ab
omī situ carnali ad spiritalia quoti
die sublimet̃: donec oīs eius cōuersa
tio oīs volutatio cordis: vna ⁊ iugis
efficiat̃ oratio.

Interrogatio sup eruditiōe ꝑfectionis: ꝑ quā possimus ad ꝑpetuam dei memoriam peruenire: Capi. VIII.

g Ermanus: Maior nobis ad
ꝓterite collatiōis illius admi
rationem ob quā huc recurri
mus magnitudo stuporis accrescit.
Quātū em̄ incitamēto doctrine hu
ius ad desideriū ꝑfecte beatitudinis
inflāmamur: tantū maiore despera
tiōe cōcidim⁹: ignorātes quēadmo
dū disciplinā tante sublimitatis ex
petere vel obtinere possimus. Qua
propter q̄ in cella positi diutina me
ditatione voluere cepam⁹: q2 necesse
est loquaci forsitā ꝓsecutiōe ꝓferri:
quesum⁹ vt explicari ea a nobis pa
tienter admittas. Cū q̄ sciam⁹ beati
tudinē tuā nullis offendi solere inep
tijs infirmorū: que vel ob hoc sunt ĩ
mediū ꝓferende: vt q̄ in eis absurda
sunt: corrigant̃. Quātū itaq̃ opinio
nostra sese habet: cuiuslibet artis seu
discipline ꝑfectio: necesse est vt a qui
busdam mollibus incipiens rudimē
tis: faciliorib⁹ ꝓmo ac tenerrimis ini
tijs imbuat̃: vt quodā rōnabili lacte
nutrita paulatim educataq̃ succres
cat: atq̃ ita ab imis ad summa sensim
gradatimq̃ cōscendat: quib⁹ cū fue
rit planiora ꝓncipia ⁊ quodāmodo
ianuas arrepte ꝓfessiōis ingressa: ad
penetralia quoq̃ ꝑfectiōis ⁊ excelsa
fastigia cōsequēter ⁊ absq̃ labore ꝑ
ueniat. Nam quēadmodū ꝓnūciare
puerorū quispiā simplices poterit co
pulas syllabaꝝ: nisi ꝓus elementorū
characteres diligēter agnouerit? Ut
quō citatā legēdi ꝑitiā cōsequet̃: qui
breues ⁊ pangustas descriptiōes no
minū necdum est idoneus cōiungare?
Qua autē rōne is q̄ ꝑitia grāmatice
discipline min⁹ instruct⁹ ē: vl' rhetori
cā facundiā: vel philosophicā sciam
cōsequet̃? Quapropt̃ huic q̄z subli
missime discipline ꝑ quā instruimur
deo iugit̃ inherere: nō dubito quedā
institutionis inesse fundamina: qui

bus primū firmissime collocatꝭ: post hec supposita extollant̄ pfectiōis excelsa fastigia. Cuius hec esse pn̄cipia tenuiter suspicamur: vt primū nouerimus qua meditatiōe teneat̄ vel cogitet̄ deus. Deinde hāc eandē quecūqꝫ est materiā quēadmodū valeamus īmobiliter custodire: qđ etiam nō ambigimus culmē totius pfectionis existere. Et idcirco quādam memorie huius materiā qua deus mente concipit̄ vel perpetuo teneat̄ nobis cupimus demōstrari: vt eā p̄ oculis retentātes cū elapsos nos ab eadem senserim⁹: habeamus in ꝓmptu quo resipiscētes ilico reuertamur: ac resumere illā sine vlla circuitus mora ⁊ inq̄sitiōis difficultate possim⁹. Euenit nāqꝫ vt cū de theorijs spiritalib⁹ euagati ad nosmetipsos velut de letali sopore cōuertimur: ⁊ tanq̄ expergefacti materiā querimus qua illā que obruta ē spiritalē memoriā resuscitare possimus: retardati ipius inquisitiōis mora: p̄us q̄ reperiam⁹ eam a nostro conatu iterū deuoluamur: ⁊ anteq̄ spiritalis quidā pariatur intuitus: cōcepta cordis euanescat intentio. Quā cōfusionē idcirco nobis accidere satis certū est: q̄ speciale aliquid p̄ oculis ꝓpositū velut formulā quādam stabiliter nō tenemus: ad quā possit vagus anim⁹ post multos anfract⁹ ac discursus varios reuocari: ⁊ post longa naufragia velut portū quietis ītrare. Itaqꝫ fit vt hac igratione ac difficultate mēs ingit̄ ꝑpedita: errabūda semꝑ ⁊ velut ebria ꝑ diuersa iactet̄: ⁊ ne illud quidem qđ casu potius q̄ industria sibimet occurrerit spiritale diu ac firmit̄ teneat: dum aliud ex alio semꝑ recipiens: sicut ītroitus eoꝝ atqꝫ pn̄cipia: ita etiā finē discessūqꝫ nō sentiat.

Respōsio de efficacia intellectus qui ꝑ experientiā colligitur: Capi. IX.

i Saac: Inquisitio vestra tam minuta atqꝫ subtilis proxime puritatis ꝑsignat indicium. Nec enī de his saltem interrogare: nō dicam intro aspicere atqꝫ discernere q̄spiam ꝑualebit: nisi quem diligēs ⁊ efficax mentis industria ac sollicitudo peruigil ad ꝑscrutandā istarū ꝓfunditatem ꝓuexerit questionū: castigateqꝫ vite iugis intentio ꝑ expientiā fecerit actualem: attēptare puritatis huius limina ianuasqꝫ pulsare. Et idcirco q̄m video vos: non dicā ꝓ forib⁹ orationis illius vere de qua disserimus astitisse: sed ipsis quodāmodo expientie manibus penetralia eius ⁊ interiora palpare: ⁊ quedā membra iamiamqꝫ cōtingere: nec me laboraturū credo: vt iam intra aulam quodāmodo ipius oberrantes in abdita quoqꝫ inquātū dn̄s direxerit introducā: nec vos ad introspicienda hec que demōstranda sunt vllo difficultatis obstaculo retardādos. Proximus enī cognitioni est q̄ quid inquirere debeat prudēter agnoscit: nec a scientia longe est qui cepit intelligere quid ignoret. Et idcirco nō vereor notā ꝓditionis vel leuitatis incurrere: si ea que in supiore tractatu de pfectione orationis differens disputatiōi subtraxerā: ꝓpalauero: quoꝝ virtutem vobis in hoc exercitio ac studio collocatis: etiam sine ministerio nostri sermonis ꝑ dei gratiā arbitror fuisse reserandā.

De institutiōe orationis ꝑpetue: Capi. X.

q Uapropter s̄m illam institutionē quā paruuloꝝ eruditioni prudētissime cōparastis: qui al's elementoꝝ traditionē primū ꝑcipere nō possunt: nec eoꝝ vel agnoscere lineas: vl' intrepida manu queunt describere characteres. q̄ pro typis quibusdā ⁊ formulis cere diligēter impssis: effigies eoꝝ exp̄mere cōtemplatione iugi ⁊ quotidiana imitatione cōsuescant: hui⁹ quoqꝫ spiritalis theorie tradenda vobis est formula: ad quā semꝑ tenacissime vr̄m

intuitū defigentes: vel eandem salubriter volucre indirupta iugitate discatis: vel sublimiores intuitus scandere illi⁹ vsu ac meditatiōe possitis. Hec igitur vobis hui⁹ quā queritis discipline atq; oratiōis formula ꝓponet̄: quā vnusquisq; monachus ad iugem dei memoriā tendēs: incessabili cordis volutatiōe meditari: expulsa omniū cogitationū varietate cōsuescat: q: nec alias eam vllo mō poterit retentare: nisi ab omnib⁹ fuerit corporalibus curis ac sollicitudinibus absolutus. Que sicut nobis a paucis qui antiquissimorū patrū residui erant tradita est: ita a nobis q̄z nō nisi rarissimis ac vere sitientibus intimat̄. Erit nāq; ad perpetuā dei memoriā possidendā: hec insepabiliter ꝓposita vobis formula pietat̄.
Ps. 69. Deus in adiutoriū meū intende: domine ad adiuuandū me festina. Hic nāq; versiculus non īmerito de toto scripturarū excerpt⁹ est instrumēto. Recipit eīn omnes affectus quicūq; inferri humane possunt nature: ꝛ ad omnē statum atq; vniuersos incursus ꝓprie satis ꝛ cōpetenter aptat̄. Habet siquidem aduersus vniuersa discrimina inuocationem dei: habet humilitatē pie cōfessionis: habet sollicitudinis ac timoris ꝑpetui vigilātiam: habet cōsiderationē fragilitatis sue: exauditiōis fiduciam: confidentiā p̄sentis sempq; astantis presidij. Qui eīn iugiter suum inuocat ꝓtectorem: certū est eum esse semper p̄sentem. Habet amoris ꝛ charitatis ardorem: habet insidiarū cōtemplationē inimicorūq; formidinē: quib⁹ ꝓspiciēs semetip̄m die noctuq; vallatum: confitet̄ se non posse sine sui defensoris auxilio liberari. Hic versiculus omnib⁹ infestatione demonū laborātibus inexpugnabilis murus est: impenetrabilis lorica ac munitissim⁹ clypeus. Iste in acidia et anxietate animi collocatos: seu tristicia vel cogitatiōib⁹ quibuscūq; dep̄ssos: salutis remedia desperare nō patit̄: ostendens illū quē inuocat inspicere iugiter nostra certamina: atq; a suis supplicibus non abesse. Iste nos in spiritalib⁹ successibus cordisq; leticia cōstitutos: admonet extolli penitus nō debere: nec inflari de ꝓspero statu quē sine ꝓtectore deo retineri non posse testat̄: dum non solū eum semp sed etiā velociter vt sibi auxilietur implorat. Iste inq; versiculus vnicuiq; nostrū in qualibet qualitate degenti: necessarius ꝛ vtilis inuenit̄. Nam qui semp ꝛ in omnib⁹ desiderat adiuuari: manifestat q; non tm̄ in reb⁹ duris ac tristibus: sed etiā ī secūdis ac letis pari modo deo egeat adiutore: vt queadmodū ex illis erui: ita in istis eum faciat immorari: in neutro sciens humanā fragilitatē sine illius opitulatiōe subsistere. Gastrimargie passione pstringor: cibos quos eremus ignorat inquiro: et in squalida solitudine ingeruntur mihi odores regalium ferculorū: atq; ad illorum desideria sentio me inuitissimū trahi: dicendū subinde mihi est: Deus in adiutoriū meū intende: domine ad adiuuandū me festina. Anticipare horam statute refectionis instigor: seu modū iuste ac solite parcitatis retinere: cum magno cordis mei dolore cōtendo: cum gemitu mihi est proclamandū: Deus ī adiutoriū meū intende: domine ad adiuuādum me festina. Ieiunijs me ob impugnationem carnis districtioribus indigentē: stomachi ꝓhibet lassitudo: seu ventris ariditas cōstrictioq; deterret: vt effect⁹ meo desiderio tribuatur: vel certe vt estus carnalis cō cupiscētie absq; temperamēto districtioris ieiunij cōquiescat: orandum mihi est: Deus in adiutoriū meū intende: domine ad adiuuandū me festina. Accedens ad refectionē hora legitima suggerente: perceptionē panis ex horreo: atq; ab omni esu naturalis necessitatis excludor: cū eiula-

tu ꝓclamandū eſt mihi: Deus in ad/
iutoriū meū intēde: dñe ad adiuuā/
dū me feſtina. Uolentē me ob ſtabili
tatē cordis inſiſtere lectioni: interpel
lans capitis prohibet dolor: horaqꝫ
tertia faciē meā ad ſacrā paginā ſom
nus allidit: deputatū quieti tempus
vel tranſgredi vel ꝑuenire cōpellor:
ipſum deniqꝫ canonicū ſynaxeos pſal
morū qꝫ modū intercidere me grauiſ/
ſima ſomni cogit impꝛeſſio: ſimiliť ꝓ/
Pš.69 clamandū eſt mihi: Deus in adiuto/
riū meū intēde: dñe ad adiuuādū me
feſtina. Sublato ab oculis meis ſo/
pore: multis me noctibus diabolicis
artibus in ſomnis video fatigatum:
omnēqꝫ a palpebris meis refectionē
nocturne quietis excluſam: cū ſuſpi/
rijs orandū eſt mihi: Deus in adiuto
riū meū intēde: dñe ad adiuuādū me
feſtina. Adhuc me in colluctatiōe po
ſitū vitiorū titillatio carnis repente
cōpungit: ⁊ ad cōſenſum pertrahere
dormientē blāda oblectatiōe conať:
ne ignis alienus exeſtuās: vrat ſuaue
olentes floſculos caſtitatis: claman/
dū mihi eſt: Deus in adiutoriū meū
intēde: dñe ad adiuuādū me feſtina.
Per extincta ſentio libidinis incen/
tiua: genitalē mēbris meis ītepuiſſe
feruorem: vt parta hec virtus immo
gratia dei in me diutius vel ꝑpetuo
ꝑſeueret: intēte dicendū ē mihi: Deꝰ
in adiutoriū meū intēde: dñe ad ad/
iuuādū me feſtina. Ire: philargyrie:
triſticie: ſtimulis inquietor: cogorqꝫ
ꝓpoſitam atqꝫ amicā mihi interrū/
pere lenitatē: ne in amaritudinē fel/
liſ: ꝑturbatiōe furoris abducar: cum
ſummo mihi gemitu ꝓclamādū eſt:
Deus in adiutoriū meū intēde: dñe
ad adiuuandum me feſtina. Acidie:
cenodoxie: ſupbie elatione ꝑtēptor:
ac de alioꝝ negligētia vel tepore qd/
dā ſibi mens ſubtili cogitatiōe blan/
diť: ne in me ꝑualeat hec inimici ꝑni
cioſa ſuggeſtio: cū omī cōtritiōe cor/
dis orandū eſt mihi: Deꝰ in adiuto/
riū meū intēde: dñe ad adiuuādū me
feſtina. Humilitatis ⁊ ſimplicitatis
gratiā: ſupbie tumore depoſito: iugi
cōpunctiōe ſpūs acqſiui: ne rurſū ve
niat mihi pes ſupbie: ⁊ manus pctō/
ris moueat me: grauiuſqꝫ de victorie
mee elatiōe ꝯfodiar: totis mihi ꝓcla
mādū ē viribꝰ: Deꝰ ī adiutoriu meū
intēde: dñe ad adiuuādū me feſtina.
Euagatiōibꝰ aīe īnumeris ac diuer/
ſis: ⁊ īſtabilitate cordis exeſtuo: nec
cogitationū diſpſiōes valeo coerce/
re: ipſamqꝫ orōnē meā fundere abſqꝫ
inťpellatōe atqꝫ phātaſmate inaniū
figuraꝝ ſermonūqꝫ ⁊ actuū retracta/
tiōe nō poſſū: tantaqꝫ me ſentio ſte/
rilitatis huiꝰ ariditate conſtrictū: vt
nllas oīno ſpiritaliū ſenſuū genera/
tiōes ꝑturire me ſentiā: vt de hoc ani
mi ſqualore merear liberari: vnō me
gemitibꝰ multis atqꝫ ſuſpirijs expe/
dire non poſſum: neceſſarie ꝓclama/
bo: Deꝰ ī adiutoriū meū intēde: dñe
ad adiuuādū me feſtina. Directionē
rurſus aīe: ſtabilitatē cogitationū:
alacritatē cordis: cū ineffabili gau/
dio ⁊ mētis exceſſu viſitatiōe ſancti
ſpūs me ſentio cōſecutū: exuberantia
qꝫ ſpiritaliū ſenſuū redūdare: reuela
tionē ſacratiſſimoꝝ ītellectuū: ⁊ an/
tea penitꝰ mihi occultoꝝ: repentina
dñi illuſtratōe ꝑcepi: vt ī his merear
diutiꝰ īmorari: ſollicite mihi eſt fre/
quēterqꝫ clamādū: Deꝰ ī adiutoriū
meū intēde: dñe ad adiuuādū me fe/
ſtina. Nocturnis demonū terroribꝰ
circūuallātibꝰ exagitor: ⁊ īmūdorū
ſpirituū phātaſmatibꝰ inqetor: ſpes
ipſa mihi ſalutis ac vite trepidatiōis
horrore ſubtrahiť: ad ſalutarē verſi/
culi huiꝰ portū ꝯfugiēs: totis viribꝰ
exclamabo: Deꝰ ī adiutoriū meū in/
tende: dñe ad adiuuādū me feſtina.
Rurſum cū fuero ꝯſolatiōe dñi repa
ratꝰ: ⁊ ipſiꝰ aīatꝰ aduētu: velut īnu/
meris angeloꝝ milibꝰ me ſenſero cir/
cūſeptū: ita vt eoꝝ qs morte grauius
antea tremiſcebā: ⁊ quorū tactū īmo
viciniā horrore mētis ⁊ corpis ſenti
ebā: repēte ꝯgreſſus expetere audeā:
ac ꝓuocare conflictꝰ: vt ī me ꝯſtātie
hꝰ vigor ꝑ dei gratiā diutiꝰ īmoreť:

totis mihi est virib⁹ ꝓclamādū: De⁹
in adiutoriū meū intēde: dñe ad ad-
iuuādū me festina. Hui⁹ igit̃ ꝟsiculi
orō in aduersis vt eruamur: in ꝓspe-
ris vt seruemur: ne extollamur: inces-
sabili iugitate fundēda ē. Hui⁹ inq̄
versiculi meditatio ī tuo pectore in-
dirupta voluat̃. Hunc in ope q̄libet
seu misterio vel ī itinere cōstitutus
decātare nō desinas. Hūc ⁊ dormiēs
⁊ reficiēs: ⁊ ī vltimis nature necessi-
tatib⁹ meditare. Hec volutatio cor-
dis velut formula tibi salutaris effe-
cta: nō solū illesū ab omī demonū ī-
cursiōe custodiet: ẜ etiā cūctis te vi-
tijs terrene cōtagiōis expurgās: ad
illas inuisibiles theorias celestesq̄ ꝑ-
ducet: atq̄ ad illū ineffabilē ac ppau
cis expertū ꝑducet oratiōis ardorē.
Hūc versiculū meditāti tibi somnus
irrepat: donec incessabili ei⁹ exercita
tiōe format⁹: etiā p soporē eundē cā-
tare cōsuescas. Hic tibi expergefacto
ꝑm⁹ occurrat: iste euigilāti cogitati-
ones anticipet vniūsas: iste te de tuo
ꝯsurgētē cubili curuatiōi genuū tra-
dat: atq̄ illinc deinceps ad omē op⁹
actusq̄ deducat: hic te oī tpe ꝓseq̄t̃:
hūc meditaberis ẜm ꝑcepta legisla-
toris sedēs in domo ⁊ ambulās ī iti-
nere: dormiēs atq̄ cōsurgēs: hūc scri
bes in limine ⁊ ianuis oris tui: hūc ī
parietib⁹ dom⁹ tue: ac penetralib⁹ tui
pectoris collocabis: ita vt hꝰ ad ora-
tionē ꝓcūbenti sit tibi acclinis decā-
tatio: ⁊ exinde ꝯsurgēti: atq̄ ad oēs
vsus vite necessarios incedenti: fiat
erecta et iugis oratio.

De perfectione oratiōis ad quā predicta traditiōe cō-scendit: Capi. XI.

Istam mens indesinēter for-
mulā teneat: donec vsu eius
incessabili ⁊ iugi meditatiōe
firmata: cūctaꝝ cogitationū diuitias
amplasq̄ substātias abijciat ⁊ refu-
tet: atq̄ ita p seculi hui⁹ pauptatē cō
stricta: ad illā euāgelicā beatitudinē
que inter ceteras beatitudines ꝑma-
tum tenet: prona facilitate ꝑueniat:
Beati eñ inquit pauperes spū: qm̄ Mat. 5.
ipsoꝝ est regnū celorū. Et ita quis ꝑ
istiusmodi paupertatē egregius pau-
per existēs: illud ꝓpheticū implebit
eloquiū: Paup ⁊ inops laudabunt Ps. 73.
nomē dñi. Et reuera q̄ maior aut san
ctior pōt esse pauptas: q̄ illius q̄ ni-
hil se ꝑsidij nihil viriū habere cogno
scens: de aliena largitate quotidia-
nū poscit auxiliū: et vitā suam atq̄
substantiā singulis quibusq̄ momē-
tis: diuina ope intelligēs sustentari:
verū se mendicū dñi nō īmerito ꝓfi-
tetur: suppliciter ad eū quotidie cla-
mans: Ego aūt mēdicus ⁊ paup sum Ps. 39.
de⁹ adiuua me. Et sic ad illā quoq̄
multiformē sciētiā dei: ipō illuminā-
te cōscendens: incipiet deinceps sub-
limioribus ac sacratiorib⁹ mysterijs
saginari: ẜm illud qd̄ dicit̃ p ꝓphe-
tā: Montes excelsi ceruis: petra refu- Ps. 103.
giū herinacijs. Qd̄ satis ꝓprie huic
quem diximus sensui coaptat̃: eo q̄
quisquis in simplicitate atq̄ innocē
tia ꝑseuerās: nulli est noxius vel mo-
lestus: sed sua tm̄ simplicitate cōten-
tus: solūmodo se ab insidiantiū ꝑda
desiderat contutari: velut herinaci⁹
spiritalis effectus: iugi euangelice li-
lius petre velamine protegat̃: id est
memoria dominice passionis: predi-
ctiq̄ versiculi incessabi meditatione
munitus: infestātis inimici declinet
insidias. De his spiritalib⁹ herina-
cijs ⁊ in ꝓuerbijs ita dicit̃: Et heri- Prou. 30
nacij gens inualida: qui fecerunt in
petris domus suas. Et reuera quid
inualidius christiano? quid infirmi⁹
monacho? cui non solum nulla iniu-
riarum vindicta suppeditat: sed ne
leuis quidem tacitaq̄ cōmotio sal-
tem intrinsecus pullulare concedit̃.
Quisquis autem ex hoc proficiens
statu: nō solum innocentie simplici-
tatem possidet: sed etiam discretiōis
virtute munitus: virulentorū serpē-
tium exterminator effectus est: ha-
bens contritū sathanam s̄b pedibus

suis: ꝛ ad figurā rōnabilis cerui men/tis alacritate ꝑuenit: pascet̄ ĩ ꝓphe/ticis atq; apostolicis mōtibus: id est excellētissimis eorū ac sublimissimis sacramētis: quoꝝ iugi pascua vege/tatus: omnes quoq; psalmoꝝ affectꝰ in se recipiens: ita incipiet decātare: vt eos nō tanq̄ a ꝓpheta cōpositos sed velut a se editos: quasi orationē ꝓpriam fundēs: cordis cōpunctio/ne depromat: vel certe ad suam ꝑso/nam estimet eos fuisse directos: eo/rūq; sententias non tūc tm̄modo per ꝓphetā aut in ꝓpheta fuisse cōple/tas: sed in se quotidie geri impleriq; cognoscat. Tūc enim scripture diui/ne nobis clarius ꝑpatescunt: ꝛ quo/dāmodo earū vene medulleq; pan/dunt̄: quando experientia nostra earū non tm̄ ꝑcipit sed etiā p̄uenit notio/nem: sensusq; verboꝝ nō per exposi/tionem nobis sed ꝑ documenta rese/rant̄. Eundē nāq; recipiētes cordis affectū: quo quisq; decantatꝰ vel cō/scriptus ē psalmꝰ: velut auctores eiꝰ facti p̄cedemꝰ magis intellectū ipiꝰ q̄; sequemur: id est vt prius dictorū virtutē q̄ noticiā colligētes: quid in nobis gestū sit vel quotidianis gera/tur incursibus: superueniente eorū me/ditatione quodāmodo recordemur: ꝛ quid in nobis vel negligentia nr̄a perierit: vel diligētia cōquisierit: vel ꝓuidentia diuina cōtulerit: vel insti/gatio fraudauerit inimici: vel subtra/xerit lubrica ac subtilis obliuio: vel intulerit hūana fragilitas: seu ĩpro/uida fefellerit ignoratio: decantātes reminiscamur. Oīs nāq; hos affe/ctus in psalmis inuenimꝰ expressos: vt ea q̄ incurrerint velut in speculo purissimo ꝑuidentes efficaciꝰ agno/scamus: ꝛ ita magistris affectibꝰ eru/diti: nō vt audita: sed tanq̄ perfecta palpemus: nec tanq̄ memorie cōmē/data: sed velut ipsi rerū nature insi/ta: de interno cordis parturiamus affectu: vt eoꝝ sensus non textu lecti/onis: sed experientia p̄cedēte penetre/mus: atq; ita ad illā oratiōis incor/

upt ionē mens nostra perueniat: ad quā in supiore tractatu quātuꝫ dn̄s donare dignatꝰ est: ordo collationis ascēdit: q̄ non solū nullius imaginis occupat̄ intuitu: sed etiā nulla vocis nulla verboꝝ ꝓsecutione distinguit̄: ignita xp̄o mētis intentiōe ꝑ ineffabilem cordis excessuꝫ: inexplebili spūs alacritate profert̄: quāq; mens extra omnes sensus ac visibiles effecta ma/terias: gemitibꝰ inenarrabilibꝰ atq; suspirijs ꝓfundit ad deū.

Interrogatio queādmodū spiritales cogitatiōes imo/biliter teneant̄: Ca. XII.

g Ermanus: Nō solum nobis traditionē spiritalis huiꝰ quā poposcimꝰ discipline: sed ipsā plane ꝑfectionē satis apte atq; dilu/cide putamꝰ exp̄ssam. Quid eīm pōt esse ꝑfectius quidve sublimiꝰ: q̄; dei memoriā tam cōpendiosa meditati/one cōplecti: atq; vniꝰ versiculi volu/tatione a cūctis visibiliū terminis emi/grare: ꝛ quodāmodo affectꝰ oratio/nū cunctarū breui sermone cōclude/re? Et idcirco vnū qd̄ supest adhuc nobis p̄camur exponi: queādmodū hūc eundē versiculū quē nobis vice formule tradidisti: stabiliter retinere possimꝰ: vt sicut ꝑ dei gratiā sumꝰ a seculariū cogitationū ineptijs libe/rati: ita spiritales quasq; ĩmobiliter retentemus: assequi valeamus.

De mutabilitate cogitatio/num: Capi. XIII.

c Am enim capitulū cuiuslibet psalmi mens nr̄a cōceperit: insensibiliter eo subtracto ad alterius scripture textū nesciens stu/pensq; deuoluit̄. Cūq; illud ĩ semet/ipsa cepit volutare: necdū illo ad in/tegrū ventilato: oborta alteriꝰ testi/monij memoria: meditatiōeꝫ materie p̄oris excludit: de hac quoq; ad alte/rā subintrante alia meditatiōe trans/fert̄: ꝛ ita animꝰ semꝑ de psalmo ro/tatꝰ ad psalmū: de euāgelij textu ad

apostoli trāsiliens lectionem: de hac quoqȝ ad ꝓphetica devolutus elo/quia: ⁊ exinde ad quasdā spiritales delatus historias: p omne scriptura/rū corpus instabilis vagusqȝ iactatᷓ: nihil ꝓ arbitrio suo ꝑualēs vel abij/cere vel tenere: nec pleno quicqȝ iudi cio ⁊ examinatione finire: palpator tm̄modo spiritaliū sensuum ac degu/stator: nō generator nec possessor ef/fectus: atqȝ ita mens mobilis semp ac vaga: ī tēpore quoqȝ synaxeos velut ebria p diuersa distrahitᷓ: nullū offi/ciū cōpetenter exoluens. Uerbi gra/tia: Cū orat psalmū aut aliquā reco lit lectionē: cum decantat aliud quid vel meditatᷓ qȝ textus ipius cōtinet psalmi: cum lectionem recitat: faciē/dum aliquid voluit: factū ve remini/scitᷓ: atqȝ in hūc modū nihil discipli/nate nec oportune recipiēs vel emit/tens: velut fortuitis agi videtᷓ incur sibus: retinendi ea qͥbus delectatᷓ: vel īmorandi in eis non habens potesta tem. Necessariū ergo nobis est ꝑ om nibus nosse: quēadmodū hec spirita lia cōpetenter explere possimus offi/cia: vel certe hunc eūdem versiculū quem nobis vice formule tradidisti īmobiliter custodire: vt omniū sen/suum ortus ac finis nō in sua volubi litate fluctuent: sed in nostra dicione consistant.

Responsio quēadmodum stabilitas cordis seu cogi/tationū possit acquiri: Capi. XIIII.

Isaac: Licȝ pridē super hac re disputātibus nobis de ora tionis statu quantum reor sit sufficiēter expressum: tamē qꝛ vobis hec eadē poscitis iterari: de cōfirma/tiōe cordis breuiter intimabo. Tria sunt que vagā mentē stabilē faciunt: vigilie: meditatio: ⁊ oratio. Quarū assiduitas ⁊ iugis intentio cōferunt anime stabilem firmitatē. Que tamē aliās nullo mō poterit apprehendi: nisi p operis (nō philargyrie sed sacri cenobij vsib⁹ dedicati) infatigabilē iugitatem omnes oīno sollicitudines ⁊ cure vite ꝑsentis prius fuerint ab/dicate: vt ita illud apostolicū man/datū: Sine intᷓmissiōe orate: possim⁹ implere. I. Tes. 5. Perparū nāqȝ orat: quis/quis illo tm̄ tpe quo genua flectuntᷓ orare consueuit. Nunqȝ xͦo orat: qͥs/quis etiā flexis genibus euagatione cordis qualicūqȝ distrahitᷓ. Et idcir co quales orantes volumus inueni/ri: tales nos esse oportet ante temp⁹ orandi. Necesse est enī mentē in tem pore supplicatiōis sue de statu ꝑce/denti formari: illisqȝ eā cogitatiōib⁹ orantē: vel ad celestia sublimari: vel ad terrena demergi: quib⁹ ante ora/tionē fuerit immorata. Hucusqȝ ab/bas Isaac attonitis nobis secūdam collationē de oratiōis qualitate di/gessit. Cui⁹ doctrinā sup illi⁹ ꝑdicti xͤsiculi meditatiōe: quā velut infor/matiōis loco ab incipiētib⁹ tradide/rat retinendā: admirātes admodū: ⁊ excolere tenacissime cupiētes: vt po te quā cōpendiosam ac facilē crede/bam⁹: difficiliorē satꝫ ad obseruādū experti sumus: qȝ illud studiū nostrū quo solebam⁹ antea p omne scriptu/rarū corpus absqȝ vllius obseruātie vinculo: varia passim meditatione discurrere. Cōstat igitᷓ neminē ꝓrsus ob imperitiā litterarꝫ a pfectiōe cor/dis excludi: nec rusticitatē obesse ad capessēdā aīe puritatē: q̄ cōpendio/sissime adiacet cūctis: si mō sanam ⁊ integrā mētis intentionē iugi ad deū versiculi hui⁹ meditatiōe seruauerit.

Collatio secūda abbatis Isaac de oratione finitᷓ.

Expliciūt decē collatio/nes Cassiani: patrū in scy/thica eremo cōmorantium: ad Leontiū episcopū ⁊ fra/trem Helladium.

Clarissimi viri Joannis eremitę qui Cassian⁹ dicit: in septem alias collationes patrũ in Thebaida egypti eremo consistentiũ: ad honoratũ episcopũ ⁊ Eleucherium: Prefatio.

Vni virtutẽ pfectionis vestre qua velut magna quedam luminaria ĩ hoc mũdo admirabili claritate fulgetis: etiã multi sanctorũ q̃ vestro erudiunt exemplo: vix queãt emulari: tñ vos o sancti fratres honorate ⁊ eucheri: tanta illorũ sublimiũ virorũ a quib⁹ p̃ma anachoreseos instituta suscepimus laude flãmamini: vt vnus quidẽ vestrũ ingẽti fratrũ cenobio p̃sidens: cõgregationẽ suã que quotidiano sancte conuersatiõis vr̃e docet intuitu: illorũ quoq̧ patrũ p̃ceptis optet institui: alter xp̃o vt etiã corpali eorũdẽ edificaret aspectu: egyptũ penetrare voluerit: vt hanc quasi frigoris gallicani rigore torpentẽ ꝓuincam derelinquẽs: ad illas quas sol iusticie ꝓximus respicit terras: maturis virtutũ fructibus redundãtes: velut turtur castissimus transuolaret: necessario hoc mihi virtus charitatis extorsit: vt vnius desiderio: alteri⁹ etiã labori consulens: tam abruptũ scribendi periculũ non vitarẽ: dũmodo ⁊ p̃ori apud filios adderet auctoritas: ⁊ secũdo tam piculose nauigationis necessitas demeret. Proinde: q2 fidei vr̃e atq̧ feruori: nec illa instituta cenobioꝝ que. xij. libellis ad beate memorie episcopũ castorem: quo potuimus sermone cõscripsim⁹: nec decem collationes in scythica eremo cõmorantiũ patrũ: q̃s p̃cipientib⁹ sanctis helladio ⁊ leontio epis vtcũq̧ digessimus: satisfacere potuerũt: nũc etiã vt itineris nostri ratio ⁊ ordo cognoscatur: triũ in alia eremo cõsistentiũ quos p̃mos vidimus patrũ: septẽ collationes pari conscriptas stilo vobis credidi cõsecrandas: quib⁹ ea que de perfectione in p̃teritis opusculis nostris obscurius forsitan cõprehensa vel p̃termissa sũt: supplcant. Si xp̃o sanctã studij vestri sitim etiã hec satiare nõ quiuerint: septem alie collationes que ad sanctos qui in stoechadibus cõsistunt insulis emittẽde sunt fratres: desideriũ vt arbitror vestri ardoris explebunt.

Explicit prefatio.

Incipit annotatio capitulorũ collationis primę abbatis Cheremonis de pfectione.

ctionum.
xiij De timoꝛe qui charitatis ma/
gnitudine generat.
xiiij. Interrogatio de cōſummati/
one caſtitatis.
xv Dilatio expoſitiōis poſtulate.

Explicit annotatio capi/tuloꝛum.

Incipit collatio ꝑma abbatis Cheremonis de perfectione.

De deſcriptiōe Thenneſeos oppidi: Capi.I.

Vni in ce
nobio ſyꝛie cōſiſtētes:
poſt ꝑma fidei rudimē
ta ſuccedētib⁹ aliqua/
tenus incremētis: maioꝛē ꝑfectionis
deſiderare gratiā cepiſſemus: ſtatui/
mus cōfeſtim egyptū petere: ac remo/
tiſſima etiā thebaidos eremo pene/
trata: ſanctoꝛū plurimos quoꝛū glo
riā fama ꝑ vniuerſa diffuderat: ſi nō
emulādi ſaltē agnoſcēdi ſtudio inui/
ſere. Igit ad oppidū egypti cui then
neſus nomē eſt: emenſa nauigatione
ꝑuenimus. Cui⁹ accole ita vel mari
vl ſtagnis ſalſis vndiqꝫ circūluunt:
vt ſolis (qꝛ t̃ra deeſt) negociatiōib⁹
dediti: opes atqꝫ ſubſtantiā nauali
cōmertio parent: ita vt edificijs cum
voluerint extruendis terra non ſup/
petat: niſi de longinquo nauigijs ap/
poꝛtetur.

De epiſcopo Archebio: Capi.II.

Vbi cū aduenientib⁹ nobis fa/
uēs deſiderijs nr̃is diuinitas:
beatiſſimi atqꝫ p̄cipui viri ar
chebij epiſcopi pꝛeſtitit aduentū: qui
raptus de anachoꝛetaꝝ cetu: ⁊ ep̄us
panephiſi oppido datus: tanta diſtri
ctione omni euo ſuo ꝓpoſitū ſolitu/
dinis cuſtodiuit: vt nihil de p̄terite
hūilitat tenoꝛe laxauerit: aut de ad
iecto ſibi honoꝛe blanditus ſit. Non
enī tanꝗ idoneū ſe ad iſtud officiū
teſtabat aſcitū: ſed velut indignū ab
illa anachoꝛeſeos diſciplina ꝗrebat
expulſum: eo ꝙ triginta ⁊ ſeptem an/
nis in eadē cōmoꝛatus: ad puritatē
tante ꝓfeſſionis nequaꝗ̄ peruenire
potuiſſet. Hic igit cū in ſupꝛadicta
thenneſo quo eū eligendi illic epiſco
pi cauſa ꝑduxerat: pie nos atqꝫ hūa/
niſſime ſuſcepiſſet: agnito deſiderio
noſtro quo ſanctos patres etiā in vl/
terioꝛib⁹ egypti partib⁹ inꝗrere de/
ſiderabamus. Venite inq̄t ⁊ videte
interim ſenes haud lōge a noſtro mo
naſterio cōſiſtentes: quoꝝ ita ⁊ anti/
quitas in coꝛpoꝛib⁹ iam curuatis: ⁊
ſanctitas in ip̄o etiā fulget aſpectu:
vt vel ſola cōtemplatio eoꝝ magnā
intuētibus poſſit cōferre doctrinam:
a quibus id qḋ ego amiſſum doleo:
quodqꝫ tradere iam ꝑditū nequeo:
nō tam verbis ꝗ̄ ipſo ſancte vite diſ/
catis exēplo. Credo aūt inopiā meā
hoc ſtudio aliquaten⁹ ſubleuandā: ſi
inquirētib⁹ vobis illam euangelicā
margaritā quā ipſe nō habeo: ſaltem
ꝓuidero vbi eā cōmodi⁹ cōparetis.

Deſcriptio eremi in qua cōmoꝛabant Cheremon ⁊ Neſteros ⁊ Joſeph: Ca.III.

Sumpto itaqꝫ baculo ⁊ pera:
ut illic cunctis viā ingrediē/
tib⁹ monachis moꝛis eſt: ad
ciuitatē nos ſuam: id eſt panephiſim
itineris dux ipſe perduxit. Cui⁹ ter/
ras imo etiā contigue regionis pluri
miā partem quōdam opulentiſſimā:
ſiquidē ex ea cuncta (vt fama eſt) in
regios cibos subminiſtrabant: repē/
tino terre motu excuſſum mare tranſ/
greſſis limitibus occupauit: atqꝫ ita
collapſis ferme omnibus vicis: opi/
mas olim terras ſalſis paludibus ſu/
pertexit: vt illud qḋ in pſalmo ſpūa/
liter decantatur: Poſuit flumina in Ps.104
deſertum: ⁊ exitus aquarum in ſitim:
terram fructiferam in ſalſuginem a
malicia inhabitantium in ea. Scḋm

litterā de illa putent regione p̄dictū. In his igit̄ locis multa in hūc modū oppida eminētiorib⁹ tumulis col/ locata: fugatis habitatorib⁹ eluuies illa velut insulas fecit: que desidera/ tam secedētibus sanctis solitudinem p̄bent: in quib⁹ tres senes: id est che/ remon: nesteros: ⁊ ioseph anochore/ te antiquissimi cōsistebant.

De abbate Cheremone et excusatione eius sup postu/ lata doctrina: Capi. IIII.

i Taq3 beat⁹ Archebius p̄mū nos p̄ducere ad Cheremonē maluit: q2 ⁊ monasterio eius ꝓpior: ⁊ duob⁹ alijs prouectior esset etate. Nam cū centenariū vite annū spū tm̄ alacer excessisset: ita dorsum eius tpis fuerat vetustate atq3 orati/ onū iugitate curuatū: vt q̄si in p̄me/ uam redactus infantiā: submissis ac ptētis terraten⁹ manib⁹ pgrederet̄. Hui⁹ igit̄ ⁊ vultū mirabilē ⁊ incessū parit̄ intuētes: siquidē defectis mor/ tificatisq3 iam omnib⁹ membris: ne/ quaq̄3 censuram p̄terite districtionis amiserat: cū sermonē atq3 doctrinā suppliciter posceremus: ac desideriū tm̄ spūaliū institutionū causā fuisse aduentus nr̄i ꝓtestaremur: grauiter ille suspirās: Quid vobis ait possū conferre doctrine: cū imbecillitas se/ nectutis vt rigorem pristinū relaxa/ uit: ita loquendi quoq3 ademit fidu/ ciā. Queadmodū eni docere presu/ mā qd̄ ipse non facio: aut aliū in eo instruā qd̄ me iam vel minus vel te/ pidius exercere cognosco? Ob quam rem nullū iuniorū mihi in hac vsq3 etate cohabitare permisi: ne exemplo meo: alterius districtio laxaret̄. Nū/ q̄3 eni erit efficax instituētis auctori/ tas: nisi eam effectu operis sui cordi affixerit audientis.

De responsione nostra con tra excusationem eius: Capi. V.

a Dhec nos non mediocri con fusione compuncti ita respon/ dimus: Lic3 sufficere nobis ad omnē instructionē debeat: vel lo/ ci istius difficultas: vel ipsa etiā soli/ taria ad hoc vita: quā iuuēt⁹ quoq3 robusta vix posset tolerare: que nos etiā te tacente satis abūdeq3 instruūt atq3 compungūt: rogamus tamē vt taciturnitate paululū p̄termissa: ea nobis potius dignāter infundas: per que hanc quā videmus ī te virtutē: non tam imitatione complecti q̄3 ad/ miratione possimus. Nam etiam si reuelatus tibi tepor noster impetra/ re id quod expetimus non meretur: debet hoc saltem labor tanti itineris obtinere: quo huc d̄ bethleemitici ce/ nobij rudimētis institutionis vestre desiderio ⁊ ꝓfectus nostri amore ꝓ/ perauimus.

Propositio abbatis Chere monis q̄ tribus modis vi/ tia vincant̄: Capi. VI.

t Anc beatus Cheremon: Tria sunt inquit que faciūt homi/ nes a vitijs temperare: id est aut metus gehenne siue p̄sentium le/ gum: aut spes atq3 desideriū regni ce/ lorū: aut affectus boni ipsi⁹ amorq3 virtutū. Nam timor ita mali conta/
gium legit̄ execrari. Timor domini Prouē. 8.
odit maliciā. Spes etiā vitiorū om
niū excludit incursum. Non eni de/ Ps̄. 33.
linquent omnes qui sperant in eum.
Amor quoq3 ruinā non metuit pec/
catorum: quia charitas nunq̄3 cadit: 1. Co. 13.
Et iterū: Charitas operit multitudi/ 1. Pet. 4
nē peccatorū. Et idcirco beat⁹ apl'us
omnē salutis summā: in istarū trium
virtutū cōsūmatiōe cōcludens: Nūc 1. Cor. 13.
inq̄t manēt fides: spes: charitas: tria hec. Fides nāq3 est que futuri iudicij ac suppliciorū metu: vitiorū facit con/ tagia declinari. Spes que mentē no/ stram de p̄sentibus auocans: vniuer/ sas corporis voluptates celestiū pre/ miorū expectatiōe cōtemnit. Chari/ tas que nos ad amorē christi ⁊ spiri/

tualiũ virtutũ fructũ mentis ardore
succendens: quicquid illis contrariũ
ẽ: toto facit odio detestari. Que tria
licz ad vnũ finem tendere videant:
puocant enim nos a rebus illicitis
abstinere: magnis tamẽ excellẽtie sue
gradib⁹ abinuicem disparant. Duo
nãq superiora: proprie hominũ sunt
eorũ qui ad pfectũ tendẽtes: necdũ
affectũ ɔcepere virtutũ. Tertiũ spe/
cialiter dei est ꝛ eorum qui ĩ sese ima/
ginem dei ac similitudinẽ receperũt.
Ille nãq sol⁹ ea que bona sunt: nul/
lo metu: nulla remuneratiõis gratia
puocante: sed solo bonitatis affectu
operat. Omnia enim vt ait salomon
operatus est dñs pp̄ter semetipsum.
Sue nanq bonitatis obtentu: omnẽ
bonorum copiam dignis indignisq
largit: qꝛ nec fatigari iniurijs potest:
nec iniquitatib⁹ hominũ passibiliter
pmoueri: semp scz manens pfecta bo
nitas ĩmutabilisq natura.

Quibus gradibus ad sub/ limitatem charitatis possit ascendi: ꝛ que sit in ea stabi litas: Capi. VII.

S I qs igit ad pfectionẽ tẽdit:
de illo primo timoris gradu
quem pprie diximus esse ser/
uilem: de quo dicit: Cum omnia fece
Luc.17. ritis: dicite quia serui inutiles sum⁹.
Ad altiorem spei tramitẽ gradu pro
ficiente conscendet: qui iam nõ seruo
sed mercẽnario comparat: quia mer
cedem retributiõis expectat: ꝛ quasi
de peccatoꝝ absolutione ꝛ penali ti/
more securus: ac bonorũ sibi operũ
cõscius: licz placiti p̄miũ videat ex/
petere: tamẽ ad affectũ illũ filij q̃ de
paterne indulgentie liberalitate cõfi
dens: oĩa q̃ patris sũt sua esse nõ am/
bigit: puenire non potuit. Ad quem
etiã ille pdigus: qui cũ substãtia pa
tris etiã filij nomẽ amiserat: aspira/
re non audet: dicens: Iam non sum
Luc.15. dignus vocari fili⁹ tuus: fac me sicut
vnum de mercẽnarijs tuis. Post il/
las enim porcorum siliquas quarũ et
satietas negabat: id est vitiorum sor
didos cibos: quia in semetipsum re/
uersus ꝛ salutari timore cõpunctus:
immũdiciã porcorum horrere iam ce
perat: ac dire famis supplicia formi/
dabat: velut iam seruus effectus: etiã
mercennarij statum de mercede iam
cogitans cõcupiscit ac dicit: Quãti Ibidem.
mercẽnarij in domo patris mei abun
dant panibus: ꝛ ego hic fame pereo:
Reuertar ergo ad patrem meum: et
dicam illi: Pater: peccaui ĩ celum ꝛ
coram te: iam non sum dignus voca/
ri fili⁹ tuus: fac me sicut vnũ de mer/
cennarijs tuis.

Quantũ excellant qui per charitatis affectũ declinãt a vitijs: Capi. VIII.

S Ed ad istam humilis penitẽ/
tie vocẽ in occursum eius pa/
ter psiliens: maiore q̃ amissa
fuerat pietate suscepit eũq non con/
tentus minora cõcedere: vtroq gra/
du sine dilatione transcurso: pristine
filiorũ restituit dignitati. Festinãdũ
pinde etiam nobis est: vt ad tertiũ
filiorum gradum qui omnia que pa/
tris sunt sua esse credunt: p indissolu
bilem charitatis gratiã conscenden/
tes: celestis illius patris imaginẽ ac
similitudinem recipere mereamur: ꝛ
ad imitationẽ veri illius filij procla/
mare possim⁹: Omnia que habet pa/
ter: mea sunt. Quod etiam de nobis
beatus apostolus pfitetur: dicens:
Omnia vestra sunt: siue paulus: siue
apollo: siue cephas: siue mũdus: siue 1.Cor.3.
vita: siue mors: siue p̄sentia: siue futu
ra: omnia vestra sunt. Ad quã simi/
litudinẽ etiã saluatoris p̄cepta nos
puocant: Estote inquit ꝛ vos perfe/
cti sicut ꝛ pater vester celestis pfect⁹ Math.5.
est. In illis enim nõnunq̃ solet in/
terrumpi bonitatis affectus: cũ ali/
quo vel tepore vel leticia vł oblecta/
tione vigor animi relaxatus: aut me/
tum ad p̄sens gehenne: aut desideriũ

ſubtrahit futuroꝝ.Et eſt quidem in
illis grad⁹ cuiuſdã ꝓfectus imbuẽs
nos: vt dñi vel penarũ metu vel pre/
mioꝝ ſpe incipimus vitia declinare:
ad charitatis gradũ trãſire poſſim⁹/
1.Joh.4 q: timor inquit nõ eſt in charitate:
ſed ꝑfecta charitas foras mittit timo
Ibidem. rem:qm̃ timor penã habet. Qui aũt
timet non eſt perfectus in charitate:
Nos ḡ diligam⁹:q: deus p̄or dilexit
nos. Nõ ergo aliter ad illã verã ꝑfe/
ctionem cõſcendere poterimus: niſi
queadmodũ nullius alterius niſi no
ſtre ſalutis gratia:prior nos ille dile/
xit:ita eum nos q̃z nulli⁹ alterius rei
niſi ſui tantũ amoris dilexerim⁹ ob/
tentu. Quobrem nobis ſtudendũ eſt
vt de hoc timore ad ſpem: de ſpe ad
charitatẽ dei: vel ipſarum virtutum
amorẽ: ꝑfecto mentis cõſcendamus
ardore: vt trãſmigrãtes in affectum
boni ipſi⁹ imobiliter quãtũ humane
poſſibile eſt nature quod bonum eſt
retenteimus.

Q: charitas nõ ſolũ de ſer/uis filios faciat: ſed etiam imaginẽ dei ac ſimilitudinẽ conferat: Capi.IX.

m
Multum nãq; differt inter eum
qui metu gehenne vel ſpe re/
tributionis future:vitioꝝ in
ſe extinguit incẽdia: ꝛ eum qui diui/
ne charitatis affectu:ipſam maliciam
ꝛ immũdiciã ꝑhorreſcit:ac puritatis
poſſidet bonum amore tm̃ ꝛ deſide/
rio caſtitatis:nec iam remuneratio/
nem future ꝓmiſſionis aſpiciens:ſed
p̄ſentis boni delectatus conſcientia
agit omnia:nec cõtemplatiõe pena/
rum ſed delectatione virtutum. Hic
nanq; ſtatus nec ſubmotis cunctoꝝ
hominũ teſtimonijs abuti occaſione
peccati:nec occultꝭ cogitationũ vio/
lari oblectatiõibus poteſt:dum affe/
ctum virtutis ipſius medullitus reti
nens:quicquid illi contrariũ eſt:nõ
ſolũ corde nõ recipit: verũetiã ſum/
mo deteſtatur horrore. Aliud nanq;
eſt p̄ſenti bono quẽpiam delectatũ:
odio habere vitiorum carniſve con/
tagia: aliud future remunerationis
intuitu illicitas cõcupiſcentias refre
nare:aliudq; eſt p̄ſens metuere detri
mentũ: ꝛ aliud futurum formidare
ſuppliciũ. Poſtremo multo maius
eſt propter bonũ ipſum a bono nolle
diſcedere:q̃ ꝓpter metũ mali malis
non p̄bere conſenſum. In illo enim
voluntariũ bonũ eſt: in iſto ꝟo ve/
lut coactũ ꝛ tanq̃ nolenti violenter
extortũ: vel metu ſupplicij: vel cupi/
ditate p̄miorum. Nam qui timoris
obtentu a vitiorum abſtinet blandi/
mẽtis: adempto timoris obſtaculo:
rurſum ad illud quod diligit reuer/
tet:ꝛ ob id nec ſtabilitatem boni iu/
giter obtinebit: ſed nec ab impugna/
tione quidẽ aliquãdo requieſcet: q:
nec firmam ac perpetuã pacem caſti/
monie poſſidebit. Ubi eſt enĩ inqui/
etudo bellorum: nõ poſſunt nõ etiã
vulnerũ interuenire diſcrimina. Ne/
ceſſe eſt enĩ quẽpiam in cõflictu ſitũ:
q̃uis bellator ſit ac fortiter dimicãs
ꝛ letalia aduerſarijs vulnera frequẽ
ter infligat: nõnunq̃ tñ hoſtili mu/
crone ꝑſtringi. Qui ꝟo ſupata im/
pugnatione vitioꝝ:pacis iam ſecu/
ritate perfruitꝛ:ꝛ tranſijt in ipſi⁹ vir/
tutis affectũ iugem ſtatum illius bo/
ni cuius iã totus eſt retentabit: quia
damno intime caſtitatis nihil credit
eſſe damnoſius. Nec enĩ charius ac
p̄cioſius quicq̃ p̄ſenti iudicat puri/
tate: cui pena grauis eſt: vel virtutũ
ꝑnicioſa tranſgreſſio: vel ipſius vitij
virulenta cõtagio. Huic inq̃ nec re/
uerẽtia humane p̄ſentie quicq̃ adij/
ciet honeſtatis:nec minuet ſolitudo:
ſed vbiq; ſecum ſemperq; circũferẽs
arbitram non ſolum actuũ ſed etiam
cogitationũ ſuarum conſcientiã: illi
potiſſimũ ſtudere contendit: quem
nec circũueniri nec falli:nec ſubterfu
gere ſe poſſe cognoſcit.

Q: ꝑfectio charitatis ſit ꝓ inimicis orare: ꝛ quo indi/cio anima necdum purga/

ta noſcat: Capi. X.
q Uem ſtatum ſi quis de adiu/
torio dei non de ſtudij ſui la/
bore pſumens meruerit poſſi/
dere: de conditione ſeruili in qua ti/
mor eſt: ⁊ mercenaria ſpei cupidita/
te in qua nō tam bonitas largientis
ꝙ premiū retributionis expetitur: in
adoptionē incipiet tranſire filiorū:
vbi iam nō timor: non cupiditas: ſed
1. Cor. 13. illa charitas que nunq̄ cadit iugiter
pſeuerat. De quo timore ⁊ charitate
quoſdam increpans dn̄s: quid cuiqꝫ
Malac. 1. pſone cōueniret: oſtendit: Filius ho/
norat patrem: ⁊ ſeruus dominū ſuū
timet: Et ſi pater ego ſum: vbi eſt ho/
nor meus? Et ſi domin⁹ ego ſum: vbi
eſt timor meus? Neceſſe eſt enī cum
Luce. 12. timere qui ſeruus eſt: qꝛ ſeruus ſciēs
voluntatē domini ſui ⁊ non faciens:
digne vapulabit plagis mltis. Per
hanc itaqꝫ charitatē quiſq̄s ad ima/
ginem dei ſimilitudinēqꝫ pueneri:
bono iam ꝓpter boni ipſius delecta/
bit voluntatē: ac ſimilē quodāmodo
poſſidens patientie ac lenitatis affe/
ctum: nullis deinceps peccantiū vi/
tijs iraſcet: ſed veniam potius infir/
mitatibus eorū cōdolens atqꝫ com/
patiens implorabit: ſeqꝫ reminiſcens
tamdiu ſimiliū paſſionū ſtimulis im
pugnatū: donec miſeratione domini
ſaluaret: nec ſuo erutū ſtudio ab im/
pugnatione carnali: ſed dei ꝓtectio/
ne ſaluatum: non iracundiā ſed miſe
ricordiā errātibus intelliget impen/
dendā: illum verſiculū ad deū cum
omni cordis trāquillitate decantās:
Ps̄. 115. Tu dirupiſti vincula mea: tibi ſacri/
Ps̄. 93. ficabo hoſtiā laudis. Et: Niſi qꝛ do/
minus adiuuit me: paulomin⁹ habi/
tauerat in inferno anima mea. Et in
hac mentis hūilitate conſiſtens: po/
terit etiā euangelicū illud pfectiōis
Luce. 6. explere mandatū: Diligite inimicos
veſtros: ⁊ benefacite his qui oderūt
vos: ⁊ orate ꝓ pſequētibus ⁊ calum
niātibus vos. Et ita ad illud premiū
quod ſubiungit merebit peruenire:
p quod nō ſolū imaginē dei ⁊ ſimili/
tudinē pferamus: verūetiam filij dei
nūcupemur: vt ſitis inquit filij patri Math. 5.
veſtri qui in celis eſt: qui ſolē ſuum
oriri facit ſup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit
ſuper iuſtos ⁊ iniuſtos. Quē affectū
beatus Joannes aſſecutū ſe eſſe co/
gnoſcens ait: Ut fiduciam habeam⁹ 1. Joh. 4
in die iudicij: quia ſicut ille eſt ⁊ nos
ſumus in hoc mūdo. In quo enī in/
firma ⁊ fragilis humana natura eſſe
ſicut ille eſt poteſt: niſi ſe in bonos et
malos: iuſtos ⁊ iniuſtos: ad imitati/
onem dei placida ſemper ſui cordis
extēderit charitate? Et vt bonū pro/
pter boni ipſius operet affectū: pue/
niens ad illam verā adoptionem fi/
liorum dei: de qua idem beatus apo/
ſtolus ita ꝓnunciat: Omnis qui na/ 1. Joh. 5.
tus eſt ex deo: peccatū nō facit: quia
ſemē ipſius in eo eſt: ⁊ nō poteſt pec/
care: quoniā ex deo nat⁹ eſt. Et iter:
Scimus: qꝛ oīs qui natus eſt ex deo 1. Joh. 5.
non peccat: ſed generatio dei conſer/
uat eum: ⁊ malignus nō tangit eum.
Quod intelligendū eſt nō de omni
genere peccatorū: ſed de capitalibus
tm̄ criminibus dici. A quib⁹ ſe quiſ/
quis extrahere atqꝫ emūdare nolue/
rit: ꝓ illo ī alio loco pdictus apoſto/
lus ne orari quidē debere ꝓnunciat:
Qui ſcit inquiēs fratrem ſuū pecca/ Ibidem.
re peccatū non ad mortem: petat et
dabit ei vita peccanti non ad mor/
tem: Eſt peccatū ad mortē: non pro
illo dico vt roget quis. Ceterum de
illis que ꝓnunciant nō eſſe ad mor/
tem: a quibus etiam hi qui fideliter
chriſto deſeruiunt: quātalibet ſemet/
ipſos circūſpectione cuſtodiant: im/
munes eſſe nō poſſunt: ita dicit: Si 1. Joh. 1.
dixerimus quoniā peccatū non ha/
bemus: ipi nos ſeducimus: ⁊ veritas
in nobis non eſt. Et iterū: Si dixeri/ Ibidem.
mus: qꝛ nō peccauimus: mendacē fa
cimus eū: ⁊ verbū eius non eſt ī no/
bis. Impoſſibile nāqꝫ ē quēlibet ſan
ctorū nō in iſtis minutis q̄ p ſermo/
nē: per cogitationē: per ignorantiā:
per obliuionē: per neceſſitatē: per vo
luntatē: per obreptionē: admittunt:

incurrere. Que licet ab illo peccato
quod ad mortē esse dicit̄ aliena sint:
culpa tamen ac reprehensione carere
nō possunt. Cum ergo quis hūc quē
prediximus bonitatis affectū ꝛ imi-
tationē dei fuerit assecut⁹: tūc visce-
ribus dominice lōganimitatis indu-
tus: ꝑ ꝑsecutoribus quoq; suis ora-
Luce.23. bit similiter: dicens: Pater ignosce
eis: nō eñ sciūt quid faciūt. Ceterū
euidens indiciū est anime necdū vi-
tiorū fecibus eliquate: in criminibus
alienis nō affectu misericordie cōdo
lere: sed rigidā iudicantis tenere cen-
surā. Nam queadmodū ꝑfectionem
cordis poterit obtinere is qui nō ha-
bet illud qd apl'us plenitudinē legis
Gal.6. ꝯsummare posse signauit: Alterutrū
inquiens onera vestra portate: ꝛ sic
implebitis legē christi. Sed nec illā
virtutē possidet charitatis: que non
1.Cor.13. irritat̄: non inflat̄: non cogitat ma-
lum: que omnia suffert: oīa sustinet.
Prouē.12 Justus eñ miseret̄ animas pecorum
suorū: viscera autē impiorū sine mi-
sericordia. Ideoq; ijsdem vitijs mo-
nachū subiacere certissimū est: que ī
alio inclemēti atq; inhūana seuerita
te cōdemnat. Rex eñ rigid⁹ incurrit
Prouē.21 mala: ꝛ q̄ obturat aures suas ne au-
diat infirmū: ꝛ ipse inuocabit ꝛ non
erit qui exaudiat eum.

Interrogatio cur affectum timoris ꝛ spei dixerit imperfectum: Capi. XI.

Germanus: Potenter quidē
atq; magnifice de ꝑfecta dei
charitate dissertū est: verūta-
mē illud nos ꝑmouet qd cum eā tan
ta laude ꝑtuleris: timorē dei ꝛ spem
retributiōis eterne impfecta eē dixi-
sti: cum vtiq; multo aliud videat̄ de
eis ꝓpheta sensisse: dicens: Timete
Ps.33. dominū omnes sancti eius: quia ni-
hil deest timentibus eum. Et iterum
in obseruandis iustificatiōibus dei:
retributiōis se cōtemplatione fateat̄
Eiusdē.118 exercitatū: Inclinaui inquiens cor
meum ad faciendas iustificationes
tuas in eternū: ꝑpter retributionē.
Et apostolus: Fide inq̄t moyses grā- Hebr.11.
dis factus: negauit se esse filium filie
pharaonis: magis eligens affligi cū
populo dei: q̄ tēporalis peccati ha-
bere iocūditatem: maiores diuitias
existimans thesauris egyptiorū im-
properiū christi. Aspiciebat enim in
remunerationem. Quomō ergo im-
perfecta esse credēda est: cum ꝛ bea-
tus dauid retributiōis obtētu iusti-
ficationes dñi se fecisse gloriet̄. ꝛ le-
gislator ꝑmia futura ꝑspiciens: spre-
uisse adoptionem regie dignitatis: ꝛ
afflictionē dirissimā egyptiorū the-
sauris ꝑtulisse dicat̄?

Responsio de diuersitate perfectionū Capi. XII.

Cheremō: Pro statu atq; mē-
sura vniuscuiusq; mentis: scri
ptura diuina ad diuersos ꝑfe-
ctionū gradus: arbitrij nostri ꝓuocat
libertatem. Nec enī poterat vnifor-
mis omnib⁹ ꝑfectionis corona pro-
poni: quia nec omniū vna virtus aut
volūtas aut feruor est: ꝛ idcirco ipa-
rū quodāmodo ꝑfectionū diuersos
ordines diuersasq; mensuras sermo
diuinus instituit. Qd ita esse euan-
gelicarum quoq; beatitudinū varie-
tas euidenter ostendit. Licz eñ bea-
ti dicant̄ quorum sunt regna celorū: Mat.5.
ꝛ beati qui possidebunt terrā: ꝛ bea-
ti qui consolationē recipient: ꝛ bea-
ti qui saturitate potient̄: tamē mul-
tū credim⁹ interesse int̄ habitationē
regni celoꝝ ꝛ possessionē illius que-
cūq; est terre: ꝛ inter ꝑceptionē cōso
latiōis ꝛ plenitudinē saturitatemq;
iusticie: multūq; distare int̄ illos qui
misericordiā cōsequent̄: ꝛ illos q̄ glo-
riosissima visiōe dei ꝑfrui merebūt̄.
Alia eñ glia solis: ꝛ alia gloria lune: 1.Co.15.
ꝛ alia glia stellaꝝ: Stella eñ a stella
differt ī glia: ita ꝛ resurrectio mortu-
orū. Cum igit̄ iuxta hunc modū scri-
ptura diuina timentes deū laudet et

Ps.127 dicat: Beati oēs qui timēt dominū:
⁊ plenā p hoc illis beatitudinē repro
1.Joh.4 mittat: iterū tamē dicit: Timor non
est in charitate: sed perfecta charitas
foras mittit timorem: quoniā timor
penā habet. Qui autē timet: non est
pfectus in charitate. Et rursus: cum
seruire deo gloriosū sit ⁊ dicat: Ser/
Ps.2. uite domino in timore. Et magnū ti/
bi ē vocari seruū meū. Et: Beat⁹ ser/
Luce.12. uus ille quē cū venerit dñs suus in/
uenerit sic facientē: tñ ad apostolos
Joh.15. dicit: Jam nō dicā vos seruos: quia
seruus nescit qd faciat domin⁹ suus:
Uos autē dico amicos: quia omnia
quecūq audiui a patre meo: nota fe/
Ibidem. ci vobis. Et iterum: Uos amici mei
estis: si feceritis ea q̄ p̄cipio vobis.
Uidetis ergo pfectionū gradus esse
diuersos: ⁊ de excelsis ad excelsiora
nos a dño puocari: ita vt is qui in
timore dei beat⁹ ⁊ pfectus extiterit:
ambulans sicut scriptū est: de virtu/
te in virtutē: ⁊ de pfectione ad aliam
pfectionem: id est de timore ad spem
mētis alacritate cōscendens: ad bea/
tiorē denuo statū qd est charitas in/
uitet. Et q̄ fuerit fidelis seru⁹ ac pru
dēs: ad amicitie sodalitatē ⁊ adop/
tionē trāseat filiorum. Scdm ergo hūc
sensum nr̄a q̄z est intelligēda senten/
tia: nō quo cōtemplationē perpetue
illius pene vel beatissime retributio/
nis q̄ repromittit sanctis: nulli⁹ pro/
nūciemus esse momenti: sed q̄z cum
sint vtiles: ⁊ sectatores suos ad ini/
tia beatitudinis introducant: chari/
tas rursum in qua plenior fiducia p/
petuūq iam gaudiū est: assumēs cos
de timore seruili ⁊ mercennaria spe:
ad dilectionē dei ⁊ adoptionē trans/
feret filiorū: ⁊ quodāmodo pfectio/
Joh.14. res faciet de perfectis. Multe em̄ ait
saluator māsiones sunt apud patrem
meū. Et licz omnia astra eē videant
in celo: inter claritatem tamē solis ⁊
lune atq luciferi ceterarūq stellarū
multa distantia est. Et idcirco beat⁹
aplus: nō solū timori ac spei: sed etiā
cūctis charismatib⁹ q̄ magna ac miri
fica habent: eam p̄ferens supra mo/
dū: excellentiorē omnib⁹ viam chari
tatis ostendit. Nā cum vellet exple/
to omni catalogo spiritaliū charisma
tū: virtutū eius mēbra describere: ita
p̄fatus est: Et adhuc supra modū ex/ 1.Co.11.
cellentiorē viā vobis demonstro. Si 1.Co.12.
linguis hominū loquar ⁊ angelorum: ⁊
si habuero pphetiā ⁊ nouerim myste
ria omnia ⁊ omnē sciētiā: ⁊ si habue
ro omnē fidem ita vt mōtes transfe/
ram: et si distribuero in cibos paupe/
rū omnes facultates meas: ⁊ si tradi
dero corp⁹ meū ita vt ardeā: chari/
tatem autē non habuero: nihil mihi
prodest. Uidetis ergo nihil p̄ciosius
nihil pfectius: nihilq sublimius (et
vt ita dixerim) nihil charitate pen/
nius inueniri. Siue em̄ pphetie eua/ Ibidem.
cuabūt: siue lingue cessabūt: siue sci/
entia destruet: charitas autē nunq̄
excidet: sine qua nō solū illa p̄cellen/
tissima charismatū genera: sed etiam
martyrij ipsi⁹ gloria vacuat.

De timore q̄ charitatis magnitudine generatur: Capi. XIII.

Quisquis igit in huius fuerit
charitatis pfectione funda/
tus: necesse est vt ad illū sub/
limiorē charitatis timorē gradu ex/
cellentiore conscendat: quem nō pe/
narum terror nec cupido p̄miorum sed
amoris generat magnitudo: quo vel
filius indulgentissimū patrē: vel fra/
trem frater: vel amicū amicus: vel cō
iugem coniunx sollicito reuereat affe/
ctu: dum eius non verbera neq con/
uitia: sed vel tenuem amoris formi/
dat offensam: atq in omnibus non
solum actibus: verū etiam verbis at/
tonita semp pietate distēdit: ne erga
se quātulumcūq feruor dilectionis
illius intepescat. Cuius timoris ma/
gnificentiā Esaias vnus pphetarū
eleganter exp̄ssit: Diuitie inquiens Esa.33.
salutis: sapiētia ⁊ scientia: timor do/
mini ipē thesaurus eius. Non potuit
timoris istius dignitatem ac meritū

magis euidēter exꝓmere: q̄ vt diui/
tias salutis nr̄e q̄ in vera sapiētia dei
scientiaq̨ cōsistunt: diceret nisi a ti/
more domini non posse seruari. Ad
hunc igitur metū nō peccatores sed
sancti ꝓpheticis inuitant eloquijs:
Ps̄.33. dicente psalmigrapho: Timete dn̄m
omnes sancti ei⁹: q2 nihil deest timē/
tibus eum. Qui em̄ hoc timore do/
minū metuit: ꝑfectioni eius certū est
nihil deesse. Nam de illo timore pe/
nali euidēter Joannes aplus dicit:
1.Joh.4 Qui timet nō est ꝑfectus in charita/
te: quia timor penam habet. Multa
ergo distantia est inter istum timorē
cui nihil deest: qui sapientie sciētieq̨
thesaurus est: ꝛ illum impꝑfectū qui
principiū sapientie nū cupat: quiq̨
penam in sese continens: de ꝑfectorū
cordibus superueniente plenitudine
Ibidem. charitatis: extrudit. Timor em̄ non
est in charitate: sed perfecta charitas
foras mittit timorē. Et reuera: si ṗn/
cipium sapientie in timore consistit:
que erit eius nisi in christi charitate
ꝑfectio: que illum ī sese perfecte dile/
ctionis continēs metū: non iam prin
cipium sed thesaurus sapientie ꝛ sci/
entie nuncupat. Et idcirco duplex ti
moris est gradus: vnus incipientiū:
id est eorū qui adhuc sub iugo ꝛ ter/
Malac.1. rore serulli sunt: de quo dicit: Et ser/
uus dominū suum timebit. Et ī euā/
Joh.15. gelio: Jā nō dico vos seruos: q2 ser/
uus nescit quid faciat domin⁹ eius.
Eiusdē.8. Et ideo seruus inquit non manet in
domo in eternū: filius manet in eter/
nū. Imbuit em̄ nos vt ab illo penali
metu ad charitatis plenissimā liber/
tatem ꝛ amicorū filiorūq̨ dei fidu/
ciā transeam⁹. Deniq̨ beatus aplus
qui seruilē illum timoris gradū olim
charitatis dominice virtute trāscen/
derat: inferiora despiciens: maioribus
se ditatū donis a dn̄o sic ꝓfitet: Nō
2.Ti.1. em̄ inquit dedit nobis deus spm̄ ti/
moris: sed virtutis ꝛ dilectiōis ꝛ so/
brietatis. Eos etiā q̄ ꝑfecta celestis
illi⁹ pr̄is dilectiōe flagrabāt: quosq̨
ex seruis filios adoptio diuina tā fe/
cerat: hoc adhortat eloquio: Nō em̄ Roma.8
accepistis spm̄ seruitutis iterū in ti/
more: s3 accepistis spiritū adoptiōis
filiorum: in quo clamam⁹: Abba pater.
De hoc etiā metu cū illā septiformē
spūssancti gratiā ꝓpha describeret:
quē in homine illo dominico s̄m in/
carnationis dispensationē descēdisse
non dubiū est: dixissetq̨: Et requiescet Esa.11.
sup eum spūs dn̄i: spūs sapiētie ꝛ in/
tellectus: spūs cōsilij ꝛ fortitudinis:
spūs sciētie ꝛ pietatis. nouissime ve/
lut quiddā precipuū intulit: dicens:
Et replebit eū spūs timoris domini.
In quo ṗmitus illud diligentius est
intuendū: q̄ non dixerit: Et requiescet
sup eum spūs timoris domini: sicut
de illis ṗoribus dixerat: Sed reple/
bit inquit eum spūs timoris domini.
Tanta enī vbertatis eius est magni/
tudo: vt quē semel sua virtute posse/
derit: nō partē sed totam eius occu/
pet mentē. Nec īmerito. Illi etenim
que nunq̄ excidet coherens charita/
ti: nō solum replet sed etiā ꝑpetua ꝛ
inseꝑabili eum quem ceperit possidet
iugitate: nullis leticie temporalis vl
voluptatū oblectatiōibus īminut⁹.
Quod nōnunq̄ illi qui foras mittat
timori euenire cōsueuit. Hic est igit
ꝑfectionis timor: quo homo ille do/
minicus: qui nō solū redimere huma
nū genus: sed etiā ṗbere venerat ꝑfe
ctionis formā atq̨ exempla virtutū:
repletus fuisse narrat. Illum enī ser
uilē suppliciorū timorē: verus dei fi/
lius qui peccatū non fecit nec dolus 1.Pet.2
inuēt⁹ est ī ore ei⁹: habere nō potuit.

Interrogatio de cōsumma tione castitatis: Ca.XIIII.

G Ermanus: Quia de ꝑfectiōe
charitatis sermo digestus est:
volum⁹ etiā de castitatis fine
aliqua liberius sciscitari. Non enim
ambigimus illud ṗcelsum fastigium
charitatis: per quā sicut hucusq̨ dis/
sertum est: ad imaginē dei similitudi/
nemq̨ cōscendit: sine castitatis perfe
ctione subsistere omnino non posse:

sed vtrum ita eius possit ppetuitas obtineri: vt nunquam libidinis titillatio integritatẽ nostri cordis infestet: et ita valeamus ab hac passiõe carnali degẽtes ĩ corpe regenerari: vt nunquam incentiuorũ estibus aduramur: volumus edoceri.

Dilatio expositionis postulatę: Capi. XV.

Cheremon: Summe quidem beatitudinis ac singularis est meriti: ita istũ p quẽ dño coherentis affectũ: vel discere iugiter vel docere: vt meditatio eius sm psalmigraphi sententiã oẽs vite nostre dies noctesq consumat: et mentẽ nostram insatiabiliter esurientem sitientem qz iusticiã: celestis huius cibi perpetua ruminatione sustentet. Sed cõsulendum est etiã iumẽto corporis nostri sm benignissimam saluatoris nostri

Mat. 26. puidentiã: ne deficiat in via. Spiritus enĩ pmptus: caro aũt infirma: q etiam nunc vel exigui cibi pceptione curanda est: vt post refectionem eius etiã ad ea que desideratis diligẽtius indaganda: mentis quoq addatur intentio.

Explicit collatio pma abbatis Cheremonis de perfectione.

Incipit annotatio capitulorũ collationis secundę eiusdẽ abbatis de castitate.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio secunda abbatis Cheremonis de castitate.

De verbis abbatis Cheremonis de castitate: Capitulũ. I.

Efectiõe transacta: que doctrine cibũ desiderãtibus nobis onerosa magis visa est q iocũda: cũ ilico nos pmissi sermonis debitum senex expectare sensisset: grata est inquit mihi nõ solum attonita ad discendum vestre mentis intentio: sed etiã disciplina proposite questionis. Rationabilis eni reuera

interrogatiōis a vobis ordo seruatꝰ
est. Necesse est enī vt tam excelse ple/
nitudinē charitatis immēsa illa pfe/
cte atqꝫ ppetue castimonie p̄mia con
sequant̄: parqꝫ sit gaudium in tanta
parilitate palmarū. Tanta enī sibi
societate federant̄: vt vna absqꝫ alte
ra nequeat possideri. Hoc igit̄ ppo/
sitio vestra cōplexa est: vt vtrū ignis
ille cō cupiscentie: cuius hec caro ve/
lut insitū sentit ardorem: ad plenum
possit extingui: disputatiōe simili pā
deremus. De quo primū quid beatꝰ
apostolus senserit diligētius inqui/
Colos.3. ramus: Mortificate inquit membra
vestra que sunt sup terram. Prius
ergo q̄ꝫ cetera perscrutemur: que ista
sint membra que mortificari p̄cepe/
rit: indagemꝰ. Neqꝫ enim beatꝰ apo/
stolꝰ ad abscisionem manuū aut pe/
dum aut genitaliū: immiti nos p̄ce/
ptione compellit: s corpꝰ peccati qd̄
vtiqꝫ cōstat ex mēbris: q̄ꝫ totius de/
strui zelo pfecte desiderat sanctitatꝫ:
Roma.6 de quo corpore alibi: Ut destruatur
inquit corpus peccati. Et que sit eiꝰ
destructio ɔsequēter exponit: vt iam
inquit nō seruiamus peccato. A quo
etiā se liberari cum eiulatu postulat:
Eiusd.7. dicens: Infelix ego homo: quis me
liberabit de corpore mortis huiꝰ?

De corpore peccati ⁊ mem/ bris eius: Capi.II.

Hoc itaqꝫ peccati corpus mul
tis vitiorū membris probat̄
extructum: ⁊ ad eius attinere
portionem quicq̄d vel facto vel di/
cto vel cogitatiōe peccat̄: cuius mē/
bra rectissime super terram esse dicū/
tur. Non enī possunt hi qui eorum
vtunt̄ ministerio veridice profiteri:
Phil.3. Nostra autē conuersatio in celis est.
Huius igit̄ corporis in hoc loco apo
stolus membra describens: Mortifi/
Colos.3. cate inquit membra vestra que sunt
super terrā: fornicationem: immūdi/
ciā: libidinem: concupiscentiā malā:
⁊ auariciam que est simulacrorū ser/
uitus. Primo itaq; loco fornicatio/
nem credidit inferendā: que carnali
cōmixtione pficit̄. Secūdū etiā mē/
brū immūdiciā nūcupauit: que non/
nunq̄ꝫ absq; vllo mulieris tactu: vel
dormiētibus vel vigilātibus per in/
curiā incircūspecte mētis obrepit: et
ideo notat̄ ac phibet̄ in lege: que im
mūdos quosq; non solū sacrarū car/
niū participatiōe p̄uauit: verūetiam
ne cōtactu suo sancta pollueret: a ca/
strorū iussit cōgregatione secerni: di/
cens: Aīa quecūq; comederit de car Leui.7.
nibus sacrificij salutaris (qd̄ est dn̄i)
ī qua est immūdicia: pibit corā dn̄o:
⁊ quicq̄d tetigerit immūdus: immū/
dum erit. In Deuteronomio quoq;: Deut.23
Si fuerit inter vos hō qui nocturno
pollutus est somnio: egrediet̄ extra
castra: ⁊ nō reuertet̄ p̄us q̄ꝫ ad vespe
rā: lauet̄ aqua: et post solis occasum
regrediet̄ ī castra. Deinde tertiū pec/
cati membrū libidinem ponit: que ī
recessibus coalescens anime accide/
re quippiā etiā sine corporis passi/
one pōt. Libidinē enī ab eo quod li/
beat dictā esse nō dubiū est. Post h̄
de maioribꝰ peccatis ad minora de/
scendēs: quartū intulit mēbrū: con/
cupiscētiā malā: q̄ nō solū ad p̄dictā
impudicitie passionē: verūetiam ad
oēs noxias cupiditates generalit̄ re/
ferri pōt: q̄ corrupte tm̄modo volu/
ptatis est egritudo. De q̄ dn̄s in euā/
gelio. Qui viderit mulierē ad cōcu/
piscendū eā: iā mechatꝰ ē eā ī corde Mat.5.
suo. Multo enī maiꝰ est etiā tūc mē/
tis lubrice desideriū cōtinere: cum ei
illecebrosi aspectus offertur occasio.
Quibꝰ manifestissime cōprobat̄: ad
pfectionē puritatis castimoniā cōti/
nētie corpal̄ solā nō posse sufficere:
nisi ei etiam mentis addat̄ integri/
tas. Post que omnia nouissimū il/
lius corporis membrū: ⁊ auariciam
inquit: pculdubio ostendens nō so/
lū ab appetitu rerū alienarū animū
cōtinēdū: verū etiā ppria magnani/
miter cōtemnēda. Hoc enī ⁊ ī Acti/
bus aploꝝ fecisse legitur credentium
mltitudo: de q̄ dicit̄: Multitudinis Act.4.
aūt credētiū erat cor vnū ⁊ aīa vna:

nec quisq̄ eoꝝ que possidebant aliquid suū eē dicebat: ſ erāt illis omnia cōmunia. Quotq̄t eñ possessores agroꝝ aut domoꝝ erāt: vendentes afferebāt precia eoꝝ que vendebant: ꝛ ponebāt ante pedes apostoloꝝ. Diuidebat aūt singulis prout cuiq̄ opus erat. Et ne ad paucos ptinere videret ista pfectio: auariciā simulacroꝝ seruitutē esse testatus est. Nec imerito. Quisq̄s eñ nō cōmunicat necessitatib⁹ egenoꝝ: ꝛ pecunie sue quā infideli tenacitate cōseruat: christi p̄cepta postponit: idolatrie crimen incurrit: amorem scilicet materie mundialis diuine preferens charitati.

De mortificatiōe fornicatiōis ꝛ imūdicie: Ca. III.

Si ergo multos ita p christo suas videm⁹ abiecisse substātias: vt non solū possessionē pecuniaꝝ: verūetiā desideriū d cordibus eoꝝ in ppetuū phem⁹ abscisum: ꝯsequēs est vt eodē modo etiam fornicationis ardorem extingui posse credam⁹. Neq̄ eñ rem īpossibilē apl's cū possibili ꝯiunxisset: sed vtraq̄ sciēs esse possibilia: pari mō mortificāda decreuit. Et intantum btūs apl's fornicationē siue imundiciā de nostris mēbris extirpari posse cōfidit: vt non solū mortificari ca: ſ ne noīari quidē in nobis debere pnunciet: Fornicatio inquiens ꝛ oīs

Eph. 5. imūdicia aut auaricia nec nominet in vobis: aut turpitudo: aut stultiloquiū: aut scurrilitas que ad rē non pertinet. Que etiā pari modo pnicīosa esse: ꝛ equali nos a regno dei ex

Ibidem. clusiōe depellere: edocet dicens: Illud aūt scitote: qm̄ oīs fornicator aut imundus aut auarus qđ est idoloꝝ seruitus: nō habet hereditatem in regno christi ꝛ dei. Et iterū: No

1. Coꝛ. 6 lite errare: neq̄ fornicari: neq̄ idolis fuiētes: neq̄ adulteri: neq̄ molles: neq̄ masculoꝝ ꝯcubitores: neq̄ fures: neq̄ auari: neq̄ ebriosi: neq̄ maledici: neq̄ rapaces: regnum dei possidebūt. Dubiū proinde esse nō debet: fornicationis ꝛ imundicie de mēbris nostris aboleri posse contagium: qñquidē nō aliter ea q̄ auariciā stultiloquiū scurrilitatē ebrietatē ac furta quoꝝ facil' amputatio est: mādauerit abscidēda.

Q ad obtinendā castimonie puritatem: non sufficit humani laboris intentio: Caplm. IIII.

Certos tamē esse nos ꝯuenit: q licet oēm ꝯtinentie districtionē: famē scꝫ ac sitim: vigilias q̄ꝫ ꝛ operis iugitatē: atq̄ incessabile subeamus studiū lectiōis: perpetuā tñ castimonie puritatē hoꝝ laboꝝ merito contingere neq̄amus: nisi ī his iugiter desudātes: expiētie magisterio doceamur incorruptionē eius diuine gratie largitate concedi. Ob hoc sane solūmō se vnusq̄sq̄ infatigabiliter in his exercitijs pdurare debere cognoscat: vt p illoꝝ afflictionē misericordiā dñi ꝯsecutus: ab impugnatiōe carnis ac dñatiōe p̄potentiū vitioꝝ diuino mereat munere liberari: nō quo adepturū se p illa ꝯfidat istā quā cupit inuiolatam corporis castitatē. Tanto aūt erga acquisitionem castimonie desiderio atq̄ amore inflāmemur: quanto quis pecuniaꝝ cupidissim⁹ appetitor: vel qui sūma honoꝝ ambitione distēdit: vl' qui intolerabili pulchre mlieris amore raptat: desideriū suum impatiētissimo ardore oprat explcri: ꝛ ita fiet vt dū pro integritatis ppetuitate insatiabili cupiditate succendimur: desiderabil' despiciat cibus: necessarius horreat potus: somnus deniq̄ ipe nature debit⁹ respuatur: vl' certe vt deceptor fraudulentissimus puritatis ꝛ emulus atq̄ cōtrarius castitati: attonita atq̄ suspecta mēte capiat: ꝛ ita vnusq̄sq̄ q̄ti

die integritatis sue matutinꝰ explorator effectꝰ: de collata sibi purificatiōe ꝯgaudeat: eā q̄ꝫ se nō suo studio nec vigilātia ſ ꝓtectiōe dn̄i sentiat ꝯsecutū: ac tādiu illius ꝑseuerantiam suo corpori intelligat cohesurā: q̄ꝫdiu eā dn̄s sua fuerit miseratione largitus. Qui em̄ hāc stabiliter obtinet fidē: nequaq̄ꝫ supbum sapiens de sua virtute ꝯfidet: neqꝫ seductus longis obsceni liquorꝫ indutijs blādissima securitate soluet̄: sciēs impurissime colluuiōis aspergine se ꝓtinus maculandū: si vl' paululū q̄d ab eo ꝓtectio diuīa discesserit: ac ꝓinde ꝓ ꝑpetuitate eius cū omni ꝯtritione ⁊ humilitate cordis: indefessis est oratiōibꝰ excubandū.

De vtilitate impugnationis que nobis de incētiuorum estibus generatur: Caplm. V.

Ultis aūt capere per huiꝰ rei quā dicimꝰ veritatē euidēs argumentū: ꝑ qd̄ ⁊ hec q̄ dicta sunt approbetis: ⁊ istā corporis pugnā que inimica vobis putat̄ ac noxia: vtiliter mēbris nostris insertam esse doceamini? Cōsiderate q̄so illos qui corpore sunt spadones: q̄ precipue causa in virtutibꝰ appetendis desides reddat ac tepidos. Nōne quia corrūpende castitatꝫ credūt se periculū nō habere? Quod tamē nemo ita ꝓposuisse me credat: vt neminē eoꝝ penitus inueniri posse confirmē: ꝑfecta abrenūciatiōe flagrantem: sed quia naturā quodāmodo suā vincant: si qui forte eoꝝ ad ꝓpositā ꝑfectionis palmā summa animi districtione ꝯtendunt: cuiꝰ ardor ac desideriū cū quē semel accenderit: famē: sitim: vigilias: nuditatē: cunctosq̄ꝫ labores corporis: nō solū patienter verū etiam libenter sustinere cōpellit. Uir em̄ in doloribꝰ laborat sibi: ⁊ vim facit ꝑditioni sue. Et iterum: Anime aūt egēti etiam amara dulcia vident̄. Alias nāqꝫ nō poterunt desideria p̄sentiū rerū vel reprimi vel auelli: nisi ꝓ istis affectibus noxijs quos cupimꝰ amputari: alij salutares fuerīt intromissi. Nullatenus em̄ valet viuacitas mētis: absq̄ꝫ alicuiꝰ desiderij vel timoris: gaudij vel meroris affectiōe subsistere: nisi hec eadē in bonā partē fuerint īmutata. Et iccirco si carnales ꝯcupiscētias de cordibus nostris desideramꝰ extrudere: spiritales ī eaꝝ locis plātemus ꝓtinus volūtates: vt his animus noster semꝑ innexus ⁊ habeat quibꝰ iugiter īmoret̄: ⁊ illecebras p̄sentium ac temporaliū respuat gaudioꝝ. Cūqꝫ in hūc statū mēs nostra quotidianis exercitijs erudita ꝑfecerit: tūc versiculi illius affectum experiētia docēte ꝯcipiet: quē omnes quidē solita psallendi modulatione cōcinimus: virtutē vero eius nō nisi pauci expertiq̄ꝫ ꝑcipiūt: Prouidebam dn̄m in ꝯspectu meo semꝑ: qm̄ a dextris est mihi ne cōmouear. Ille etem̄ solus vim atq̄ꝫ intellectū huiꝰ carminis efficaciter assequit̄: qui ꝑueniēs ad istā de qua loquimur corporis atq̄ꝫ anime puritatē: intelligit se cūctis momētis ne rursus ab eadē deuoluat̄: a dn̄o ꝯseruari: dextrasq̄ꝫ suas id est oꝑationes sanctas ab eodem iugiter cōmuniri. Dn̄s em̄ sanctis suis nō a sinistrꝫ (quia nihil habet sinistrū vir sanctus) sed a dextrꝫ semꝑ assistit: a peccatoribus vero ⁊ impijs nō videt̄: q2 nō habent illas dexteras quibꝰ dn̄s ꝯsueuit assistere: nec possunt dicere cū propheta: Oculi mei semꝑ ad dn̄m: quoniam ipe euellet de laqo pedes meos. Quod nullus poterit veridice ꝓfiteri: nisi q̄ vniuersa que in hoc mundo sunt aut noxia aut supflua aut certe inferiora summis virtutibus iudicās: oēm intuitū suū: omne studiū: omnē curām erga cultū sui cordis ⁊ castimonie defixerit puritatē: atq̄ꝫ ita mens

Prouer. 27.

Ps. 15.

Ps. 24.

istis exercitijs climata: et ꝑfectibus expoliata: ad ꝑfectā corporis atqꝫ anime ꝑueniet sanctitatē.

Qꝫ patientia ardorem fornicationis extinguat: Capl'm. VI.

Tantū eñ quis in lenitate ac patiētia cordis: tantū in corporis puritate ꝓficiet: qñtoqꝫ longius iracundie ꝓpulerit passionē: tanto castitatē tenaci⁹ obtinebit. Non eñ estus corporis declinabit nisi qui animi motus ante cōpresserit. Qđ apertissime saluatoris nostri ore laudata beatitudo declarat: Matt. 5. Beati mites: qm̄ ipsi possidebūt terram. Nō ergo aliter nostrā possidebimus terrā: id est nō alias dicioni nostre rebellis huius corporis terra subdetur: nisi mens nostra prius fuerit patiētie lenitate fundata: nec poterit quis aduersus carnem suam insurgentia libidinis bella comprimere: nisi prius armis mansuetudis instruatꝰ. Ps. 36. Māsueti eñ possidebūt terram: et inhabitabūt in seculū seculi super eā. Hāc inqꝫ terrā quēadmodum obtinere possimus: idē ꝓpheta in ꝯsequentib⁹ psalmi ipsius edocet: Expecta dñm et custodi viā eius et exaltabit te: vt hereditate capias terram. Cōstat ergo ad possessionē terre istius firmiter obtinēdā: neminem posse cōscendere: nisi illos tantum qui ꝑ īmobilē patiētie lenitatē vias dñi duras ac ꝑcepta seruātes: de ceno carnaliū passionū extrahente eodem fuerint exaltati. Mansueti ergo possidebunt terrā: et nō solum possidebunt eam: sed etiam delectabunt in multitudine pacis: quia nemo in cuius carne adhuc bella cōcupiscentie suscitantꝰ stabiliter perfruetur. Necesse est eñ infestari eū dirissimis demonū prelijs: et ignitis luxurie iaculis sauciatum: a terre sue possessione deuolui; donec dominus auferat bella vsqꝫ ad fines terre ei⁹: Ps. 45. arcum cōterat et cōfringat arma: et scuta cōburat igni: illo scꝫ quem venit domin⁹ mittere super terrā. Arcus etiam et arma confringat: quib⁹ aduersus eum nequitie spiritales diebus ac noctibus dimicantes: ignitis configebant cor eius iaculis passionum. Et ita cum eum dominus conterens bella ab omnibus incentiuorum estibus liberarit: ad illum puritatis perueniet statum: vt deposita confusione qua semetipm̄: id est carnem suam dum impugnaretur horrebat: incipiat ea velut purissimo tabernaculo delectari. Ps. 90. Non enim accedent ad eum mala: et flagellum non appropinquabit tabernaculo eius: ad illud scilicet propheticum patiētie virtute perueniens: vt mansuetudinis merito non modo suam hereditet terram: verumetiaꝫ delectetur in multitudine pacis. Ubi autē adhuc superest sollicitudo certaminis: pacis esse nō potest multitudo. Nō enim ait delectabūtur in pace: sed in multitudine pacis. Per qđ euidenter ostenditur: ita efficacissimā medicinam cordis esse patientiam: ſm illud Salomonis: Mansuetus vir cordis est medicus: vt non solū ire: tristicie: acidie: cenodoxie: superbie: verumetiam libidinis omniūqꝫ pariter extirpet fomitem vitiorum. In longanimitate enim (vt ait Salomon) prosperitas regibus. Nā qui mitis semper atqꝫ tranquillus est: nec iracundie perturbatione succenditur: nec acidie atqꝫ tristicie angore consumitur: nec cenodoxie vanitate distenditur: nec superbie tumore sustollitur. Ps. 118 Pax enim multa diligētibus nomen domini: et non est illis scandalum. Et ideo non immerito pronūciatur: Prouer. 16. Melior patiens forte: et qui continet iram capiente vrbem. Hanc igitur pacē donec firmā atqꝫ ꝑpetuā obtīere mereamur: mltū necē ē nos īpugnatiōib⁹ attēptari.

Frequẽterq̧ nobis est versiculus iste cũ gemitu lachrymisq̧ repetendus:
Ps. 37. Miser factus sum ꝛ afflict⁹ sum vsquequaq̧: tota die ɔtristatus ingrediebar: quoniã lũbi mei impleti sũt illusionib⁹: ꝛ nõ est sanitas in carne mea: a facie ire tue nõ est pax ossib⁹ meis a facie insipiẽtie mee. Tũc eñi cõpetẽter hec ꝛ in veritate deflebimus: qñ post longã puritatẽ corporis nostri: sperãtes iaʒ carnalia nos omnimodis euasisse ɔtagia: stimulos carnis ob elationẽ cordis aduersum nos rursum sentim⁹ insurgere: vł certe ad fallaciam somnioꝝ impuritas nos pristine colluuiõis aspergit. Cũ ergo ceperit quis diuturna cordis ꝛ corpis puritate gaudere: necesse est vt dũ se credit vlterius iã non posse ab illa sinceritate deuolui: intra semetipm quodamõ glorieť ꝛ dicat:
Ps. 29. Ego dixi in abundãtia mea: nõ mouebor in eternũ. Sed cũ vtiliter a dño subrelictus: illũ puritatitis statum in quo sibimet ɔfidebat senserit pturbari: seseq̧ in illo spiritali viderit titubare successu: recurrat protinus ad illius integritatis auctorẽ: et agnoscẽs infirmitatẽ suã: ɔfiteať
Ibidem. et dicat: Dñe nõ in mea ꝟ in tua voluntate pstitisti decori meo virtutẽ: Auertisti faciẽ tuã a me ꝛ fact⁹ sum ɔturbatus. Illud quoq̧ beati Job:
Job. 9. Si lotus fuero quasi aquis niuis: ꝛ fulserĩt velut mũdissime man⁹ mee: tamẽ sordib⁹ intinges me: ꝛ abominabunť me vestimẽta mea. Qð tñ is qui suo vicio se in sordib⁹ tingit: nõ potest dicere suo creatori. Donec ergo ad pfectũ puritatis statũ pueniat: necesse est eũ inequalitatibus istis frequẽtius erudiri: quoadusq̧ per dei gratiã ɔfirmatus in illa quã appetit puritate efficaciť dicere mereať: Expectãs expectaui dñm: ꝛ re-
Ps. 39. spexit me: ꝛ exaudiuit precẽ meã: et eduxit me de lacu miserie ꝛ de luto fecl: ꝛ statuit supra petrã pedes meos ꝛ direxit gressus meos.

De differentijs ꝛ gradib⁹ castitatis: Caplm. VII.

Multi sũt eñi castimonie gradus: quib⁹ ad illã inuiolabilẽ ɔscendiť puritatẽ: q̃s licʒ nec pspicere nec enũciare vt dignuʒ est virtus nostra sufficiat: tñ qꝛ series narratiõis expo scit: ꝟm mediocritatẽ experiẽtie nostre vtcũq̧ pferre temptabim⁹: reseruãtes pfectiora pfectis: nec piudicãtes his qui feruẽtiore studio puriorẽ castimoniã possidẽtes: q̃nto maioris industrie sũt tãto etiã pspicacie vigore pcellunt. Proinde sex gradib⁹ licet multa a se inuicẽ sublimitate distãtib⁹: fastigia castitatis pcelsa distinguã: ita vt media q̃dã q̃ tñ multa sũt ptermittam: quoꝝ subtilitas ita humanos subterfugit sensus: vt eã nec mẽs inspicere neq̧ ploqui lingua pualeat: quib⁹ sensim castitatis ipsius pfectio quotidianis pfectib⁹ adolescit. Secundũ similitudinẽ nãq̧ corporum terrenoꝝ que singulis dieb⁹ insensibiliter sui capiũt incremẽta: ꝛ ita dũ nesciũt: ad pfectũ habitũ puehunť: aĩe q̃ʒ robur ac maturitas castitatis acquiritur. Prim⁹ itaq̧ pudicitie gradus est: ne vigilãs impugnatione carnali monach⁹ elidať. Scðs: ne mẽs illius voluptarijs cogitationib⁹ ĩmoreť. Terti⁹: ne femineo nec tenuiť ad ɔcupiscẽtiã moueať aspectu. Quartus: ne vigilãs vel simplicem carnis pferat motũ. Quint⁹ ne cũ memoriã generatiõis hũane: vł tractatus rõ vel necessitas lectionis ingesserit: subtilissim⁹ mentẽ voluptarie actiouis pstringat assensus: ꝟ velut opus q̃ddã simplex ac ministeriũ humano generi necessario cõtributũ: trãquillo ac puro cordis ɔtẽpleť intuitu: nihilq̧ amplius de ei⁹ recordatiõe ɔcipiat: q̃ si operationem lateꝝ vel cuiuslibet alterius officine mẽte ptractet. Sextus castimonie grad⁹ est: ne illecebrosis phãtas-

matibus feminaꝝ vel dormiens illu/
dat̃. Licet eñ hanc ludificationem
peccato esse obnoxiam nõ credam⁹:
cõcupiscentie tñ adhuc medullitus
latitãtis indiciũ est. Quã tamẽ illu
sionẽ diuersis modis cõstat accide/
re. Nam ẽm illũ vsum quẽ vigilãs
exercere vel cogitare ↄsueuerat: etiã
dormiens vnusquisqꝫ temptat̃. Ali/
ter eñ fallunt̃ hi qui carnalez copu/
lam norunt: aliter qui feminee sunt
cõmixtionis expertes. Hi enim sicut
simplicioribus ac purioribus som/
nijs inquietari solent: ita etiam faci
liore diligẽtia ac minore possunt la/
bore purgari. Illi aũt sordidiorib⁹
magisqꝫ expressis phãtasmatib⁹ il/
ludunt̃: donec paulatim ẽm mensu/
ram castitatis: ad quã vnusquisqꝫ
contendit: in odiũ illius rei quã vo
luptariã ante sentiebat: mens etiam
somno sopita vertat̃: illudqꝫ ei qd̃
fortibus viris pro summo laboꝝ sti
pendio repromittit̃ ꝑ ꝓphetam: cõ/
Osee.2. cedat̃ a dño: Et arcũ ꝛ gladiũ ꝛ bel/
lum conterã de terra vestra: ꝛ dor/
mire vos faciã fiducialiter: ꝛ ita de/
mũ quis ad illã beati sereni paucoꝝ
qꝫ similiũ virorũ ꝑueniet puritatez.
Quã iccirco a predictis sex castimo
nie gradibus sequestraui: quia non
solũ possideri sed etiã credi non nisi
a rarissimis potest. Et quia id quod
illi specialiter diuini muneris largi/
tate collatũ est: proponi ad genera/
lis precepti non potest formã: scꝫ vt
eousqꝫ mens nostra castitatis ipius
puritate formet̃: vt etiã ipso natu/
rali motu carnis emortuo: illũ ob/
scenũ liquorẽ omnino nõ perferat.
Opinionẽ sane quorundã quã sup
hac carnis colluuione definiũt: sile/
re nõ debeo: qui dicunt non iccirco
eam dormientib⁹ euenire: eo ꝙ eam
producat fallacia somnioꝝ: sed po/
tius quia redundãtia humoris illi⁹
aliquas in egrotãti corde fingat il/
lecebras. Deniqꝫ aiunt ꝙ illo tem/
pore quo nõ inquietat illa cõcretio:
quemadmodũ fluxus eius ita etiam
illusio conquiescat.

Q ꝫ de natura castitatis et effectu eius: inexperti tra/ctare non possint: Caplm. VIII.

S Ed hec suscipere et probare
vtrũ possibilia an impossibi/
lia sint: certo examine defini/
re poterit nemo: nisi ꝑ experientiam
longã ꝛ puritatẽ cordis ad cõfinia
carnis ac spiritus verbo dñi dirigẽ/
te ꝑuenerit. De quo beatus aposto/
lus: Viuus est inquit sermo dei ꝛ ef Heb.4.
ficax ꝛ penetrabilior omni gladio
ancipiti: ꝛ pertingẽs vsqꝫ ad diuisio
nem anime ac spũs: compagum quo
qꝫ ac medullaꝝ: ꝛ discretor cogitati/
onũ ꝛ intentionũ cordis. Et ita int̃
illoꝝ quodãmodo terminos collo/
catus: quid humane cõditioni neces
sariũ sit atqꝫ ineuitabiliter attribu/
tum: quidve ↄsuetudĩe vitiosa ꝛ ĩ/
curia iuuentutis inuectum: velut in/
spector ꝛ arbiter iusta trutinatione
discernet: ac sup eoꝝ effectu atqꝫ na
tura nõ falsis vulgi opiniõib⁹ abdu
cetur: nec preiudicatis inexptorum
diffinitionibus acquiescet: sed puri/
tatis modũ certa expientie sue libra
et iusta examinatione ꝑpendens: ne/
quaqꝫ illorũ decipiet̃ errore: qui ne
gligentie sue vitio crebriorib⁹ qꝫ na
tura cõpellit egestionib⁹ sordidati:
de naturali conditione causantur.
Cũqꝫ eos constet inferre poti⁹ vim
nature: ꝛ extorquere ab ea pollutio
nem quã ipa nõ ingerit: intẽperan/
tiam suã ad necessitatẽ carnis ĩmo
ad eius referunt creatorez: ꝓprias
culpas ad nature infamiam transfe
rẽtes. De qb⁹ in Prouerbijs elegã/
ter exprimit̃: Insipiẽtia viri corrũ/
pit vias suas: deũ aũt causat̃ in cor
de suo. Postremo si quis huic asser
tioni nostre fidẽ derogare voluerit:
queso vt nõ ante ꝑiudicata nobiscũ
opinione disceptet; qꝫ disciplĩne hu/

lius suscipiat instituta. Cūq3 hec ꝑpaucis mēsibus illa qua tradit moderatione seruauerit: ꝑfecto hec q̄ diximus vero poterit ꝓbare iudicio. Ceterū frustra de cuiuslibet artꝭ ac discipline fine contendit: quisq3 non prius omnia que ad ꝯsummationē eius pertinent: summo fuerit studio ac virtute sectatꝰ: velut si verbi grã similitudinē mellꝭ ex tritico: aut rursum ex eo sicē etiā ex raphani liniq3 seminibus lenissimi olei liquorē produci posse cōfirmē. Si quis horum penitus ignarus assistat: nōne cōtra rerū naturā hoc esse cōclamans: me velut apertissimi auctorē mendacij deridebit? Cui si ego testes īnūeros qui hec se ⁊ vidisse ⁊ gustasse ⁊ fecisse testent exhibeam: rationē insuper atq3 ordinē quo ille species: vel in olei pinguedinē: vel in mellis dulcedinem transformenꝫ edisseram: ille autē in stultissime ꝑsuasionis obstinatiōe persistēs: neget ab illis seminibus quicq̄3 vel dulcedinis vel vnguedinis posse ꝓduci. Nōne magis notanda est irrationabilis eius ꝑuicaxq3 cōtentio: q̄3 sermonis mei veritas irridenda: que multoꝝ ac fideliū testiū grauitate: ⁊ euidentibꝰ documentis: ⁊ qđ his amplius est experientie ꝓbatione fulcit? Et ideo q̄squis ad illū puritatis statū iugi cordis intentione ꝑuenerit: vt iam mente ab huius passiōis titillatione penitus absoluta: per soporē caro eius velut redūdantiā sup̄flui humoris expellat: cōditionē modūq3 nature certissime dep̄hēdit: ⁊ ita cū expergefactus inuenerit carnē suam post longa tempora se inscio atq3 ignorāte pollutā: tū demū de naturali necessitate causet: ad illū sine dubio ꝑueniens statū: vt talis inueniat ī nocte qualis in die: talis in lecto qualis in oratione: talis solus qualꝭ turbis hominū circūseptus. Postremo vt nunq̄3 se talem secretus aspiciat: qualis videri ab hominibus erubescit: nec in eo tale aliquid ineuitabilis ille oculꝰ dep̄hēdat: qđ ab humanis aspectibus velit esse celatum: et ita cum ceperit suauissimo lumine castitatis iugiter delectari: dicere poterit cū ꝓpheta: Et nox illuminatio mea ī delitijs meis: quia tenebre nō obscurabunt a te: ⁊ nox sicut dies illuminabit: sicut tenebre eiꝰ ita et lumē eius. Deniq3 hoc ip̄m (quia supra cōditionē nature videt humane) qualiter obtinuerit idē ꝓpheta: subiungit dicens: Quia tu possedisti renes meos: id ē nō industria mea neq3 virtute hanc promerui puritatem: sed quia tu mortificasti insitum renibus meis libidinose voluntatis ardorem. Ps. 138

Interrogatio an corporis motum etiam dormientes possimus euadere: Caplm. IX.

Germanus: Perpetuā quidē corporis puritatem ex parte aliqua experti sumus: a vigilantibus posse ꝑ dei gratiā possideri: ⁊ cōmotionē carnis districtionis rigore atq3 iudicio resistēte: vigilantibus posse nō ꝯtingere nō negamꝰ. Utrū aūt ⁊ dormiētes hac inquietudine carere possimus: volumꝰ edoceri. Duabus nāq3 de causis possibile hoc esse nō credimus: quas licet absq3 verecūdia nequeamus effari: tamē qm̄ hoc medicine ipsius necessitas cogit: quesumus vt cum venia tui si qua forte inuerecundiꝰ fuerint denudata: suscipias. Primū ergo ē quod ꝑ somni quietē mentis vigore laxato: obseruari nequaq̄3 illius valeat cōmotionis obreptio. Secūdo ꝙ etiam vrine collectio cū vesice capacitatē quiescentibus nobis indesinenti cōfluxu: interni humoris oppleuerit: excitet mēbra marcescentia: quod etiā paruulis vel spadonibus eadem nihilominus lege contingit. Unde fit vt si nō oblectatio libi

dinis vulnerat mentis assensum: cō
fusione tñ eã hũiliet turpitudo mem
brorum.

Rñsio ꝙ ꝑ somnũ accidẽs carnis cõmotio non officiat castitati: Ca. X.

c Heremō: Apparet vos nec
dũ vere castitatis agnouisse
virtutẽ: qñ quidẽ districtōis
auxilio eã a vigilantib⁹ tm̃ creditꝭ
retentari. Et inde est ꝙ putatꝭ a dor
miẽtibus q̃si rigore animi resoluto:
integritatẽ nō posse seruari. Porro
castitas nō vt arbitramini districtio-
nis p̄sidio: ſ amore sui ⁊ ꝓprie puri-
tatis delectatione subsistit. Nō eniꝫ
castitas ſ ꝯtinẽtia dr̄: vbi adhuc ei
aliq̃ resistit aduersitas voluptatis.
Uidetis ꝗ his qui castitatis affectũ
ꝑ dei gratiã medullitus receperunt:
districtionis cessationẽ cũ dormiũt
non obesse: que infida etiã vigilan-
tibus rõne certissima cõprobatur.
Quicq̇d eñi cũ labore cõprimitur:
tẽporales dimicanti p̄stat indutias:
nō tñ ꝑpetuã securitatis quietẽ tri-
buit post laborẽ. Quicq̇d aũt ꝓfun
da fuerit virtute deuictũ: absq; vllã
inquietudinis suspitiōe cõpositum:
iugem pacis victori cõferet firmita-
tẽ. Quãobrẽ donec pulsari nos car-
nis cõmotione sentim⁹: nouerimus
nos ad castitatis necdũ ꝑuenisse fa-
stigia: ſ adhuc sub infirmitate conti
nẽtie ꝯstitutos prelijs fatigari: in q̇-
bus necesse est dubios semꝑ esse euẽ
tus. Nō aũt ineuitabilẽ esse cõmo-
tionẽ carnis hoc astruere voluistis
indicio: ꝙ ea ne ipi q̇dẽ eunuchi ca-
rere dẽptis genitalib⁹ pñt: sciẽnduꝫ
ẽst nō eis carnales estus nec affectũ
libidinis: ſ solã satiue generationis
deesse virtutẽ. Uñ manifestũ est ne
illos quidẽ si ad hãc ad quã nos ni-
timur castitatẽ cupiunt ꝑuenire: ab
humilitate ⁊ ꝯtritione cordis vl' cõ
tinentie districtione debere laxari: li-
cet nequaq̃ sit discredendũ; minore

ab eis castimoniam posse labore ac
studio cõprehendi.

Q; multũ intersit inter castitatem ⁊ continentiã: Capi. XI.

q Uãobreꝫ ꝑfectio castitatis:
a laboriosis cõtinentie rudi-
mẽtis perpetua trãquillitate discer-
nitur. Hec est eñi vere cõsummatio
castitatis: que non impugnans car-
nalis ꝯcupiscentie mot⁹ ſ toto hor-
rore detestans: iugeꝫ atq; inuiolabi-
lem sui retinet puritatẽ: nec pōt aliō
q̇d esse q̃ꝫ sanctitas. Hoc aũt fiet qñ
iam desinẽs caro aduersus spũm cõ
cupiscere: desiderijs eius ꝟtutiq; cõ
senserit: ceperintq; sibi inuiceꝫ pace
firmissima federari: ⁊ ſm psalmigra
phi sententiaꝫ habitauerint fratres Ps. 134
in vnum: illã repromissam a dño be-
atitudinẽ possidẽtes: de qua ait: Si Mat. 18.
duo ex vobis ꝯsenserint super terrã:
de oĩni re quãcunq; petierint: fiet ill'
a patre meo qui in celis est. Quis-
q̇s ꝗ intellectualis illius iacob: id ẽ
supplantatoris transcẽderit gradũ:
ab illa cõtinẽtie colluctatione ac sup
plantatione vicioꝝ: obstupefacto fe
moris neruo: ad israelis meritum ꝑ-
petua cordis directione conscendet.
Quẽ ordinẽ etiã btũs dauid ita spi
ritusscti vaticinatione distinxit: ĩ p̄-
mis inq̇ens: Not⁹ in iudea de⁹. i. in Ps. 75.
aĩa q̇ adhuc sub pctōꝝ ꝯfessione re-
tinetꝰ: Judea eĩ ꝯfessio interp̄tatꝰ: ĩ
isrl' aũt id ẽ in eo q̇ videt deũ: siue vt
quidã interp̄tantꝰ: rectissimus dei ẽ:
nō solũ notus sed etiaꝫ magnum est
nomen eius. Deinde ad sublimiora
nos ꝓuocãs: ac volẽs etiã locũ ip-
sum q̇ dñs delectatꝰ oñdere: Et fact⁹ Ibidem.
est inq̇t in pace loc⁹ eius. i. nō in cõ-
flictu certaminis ⁊ colluctatõe vicioꝝ:
ſ in castimonie pace ⁊ in cordis trã
quillitate ꝑpetua. Hũc igitꝰ pacꝭ lo-
cum extinctiōe carnaliũ passionuꝫ si
quis meruerit obtinere: ex h' q̇ꝫ ꝓfi-
ciẽs gradu: ac sion spiritalis: id est

specula dei cõsequẽter effectus: erit etiã habitatio eius. Nõ em̃ in cõflictu cõtinẽtie: sed in iugi virtutũ specula dñs cõmorat: vbi iam non retũdit: nõ cõprimit: sed in perpetuũ confringit potentias arcuũ: ex quibus videlicet aduersũ nos libidinũ quondã iacula dirigebant ignita. Videtis ergo q2 sicut nõ est in colluctatione cõtinentie sed in castitatis pace locus dñi: ita etiã habitatio ei9 in specula sit et cõtemplatiõe virtutum. Unde non ĩmerito porte sion cunctis tabernaculis iacob preferũ/
Ps. 86. tur. Diligit em̃ dñs portas sion sup omnia tabernacula iacob. Or autem per hoc ineuitabilẽ esse cõmotionem carnis asseritis: q2 vrina cum vesicam iugi instillatiõe repleuerit: quieta etiã suscitet mẽbra: licet vere sectatorib9 puritatis ad obtinẽdã eã nihil p̃iudicet ista cõmotio: quã hec sola interdũ et tũ p soporẽ necessitas excitarit: Sciendũ tñ est: q2 ita si cõmota fuerint: ad quietẽ ppriã reducant castitatis imperio: vt nõ modo cũ nullo pruritu: sed ne cũ minima quidẽ libidinis recordatiõe sedent. Et iccirco vt cũ lege animi: lex quoq3 cõgruat corporalis: etiã in ipsi9 aque potu ita est nimietas castiganda: vt humoris quotidiana illa collectio: pigrius arefacta influens mẽbris: illũ quẽ ineuitabilem putatis corporis motũ: nõ solũ rarissimum verũ etiã lentũ reddat: ac tepidum frigidũ q3 (vt ita dixerim) ignem: et absq3 vllius adustionis ardore rorantẽ suscitet flammã: instar admi/
Exo. 3. rabilis illi9 moysaice visiõis: vt carnis nostre rubus innoxio igne circũdatus nõ vrat. Uel sicut illorum triũ iuuenũ quib9 ita rorãte spiritu: forna/
Dan. 3. cis chaldaice flamma discussa est: vt nec capillos eorum aut fimbrias odor ignis afflaret: vt illud quodãmodo quod sanctis repromittitur per prophetã: incipiamus iã in hoc
Esa. 43. corpore possidere: Cũ ambulaueris per ignẽ non combureris: et flamma nõ ardebit in te.

De mirabilibus que peculiariter in sanctis suis deus operatur: Capl'm. XII.

Magna em̃ vere atq3 mirifica sunt: nec vlli hominũ penit9 nisi his tantum qui experti sunt nota: que dñs fidelib9 suis adhuc in isto corruptionis vasculo cõstitutis: ineffabili largit liberalitate. Que ppheta mentis puritatẽ p/ Ps. 134
lustrans: tã ex sua q̃ ex illorum persona qui in hũc statũ affectũ q3 perueniunt: exclamauit: Mira opera tua: Ps. 138
et anima mea cognoscet nimis. Alioquin nihil noui nec magni intelligitur ppheta dixisse: si alio cordis affectu vel de alijs operibus dei hec pnunciasse credat. Nullus etem̃ est hominũ qui mira esse opera dei etiam ex ipsius creature magnitudine nõ agnoscat. Ceterũ illa que in san/ Ps. 45.
ctis suis quotidiana operatione dispensat: ac speciali munificentia affluenter effundit: nullus alius nisi anima perfruentis agnoscit: que in secreto cõscientie sue ita est beneficiorum ei9 arbitra singularis: vt ea nõ solũ nullo valeat sermone disserere sed ne sensu quidẽ et cogitatione cõplecti: cũ ab illo ignito feruore discedẽs: ad istos materiales ac terrenos intuitus fuerit deuoluta. Quis em̃ in se opera dñi nõ miret: cũ insatiabilẽ ventris ingluuiẽ: et sumptuosam gule perniciosam q3 luxuriã: ita in Job. 5.
se viderit fuisse compressam: vt vix ipsum exiguum ac vilissimũ cibum raro inuitus q3 percipiat? Quis non Ps. 71.
obstupescat opera dei: cũ illum ignẽ libidinis quem naturalẽ antea et velut inextinguibilẽ esse credebat: ita refriguisse persenserit: vt ne simplici quidẽ se corporis motu sentiat incitari? Quomodo nõ virtutẽ domini cõtremiscat quisq3: cũ homines qu/

dam viros atq; truculentos qui ad
summũ iracundie furorẽ etiã blan-
dissimis subditorũ irritabant̃ obse-
quijs: ad tantã transisse viderit le-
nitatem: vt nõ solum nullis iam cõ-
moueant̃ iniurijs: sed etiã cũ illate
fuerint summa magnanimitate con-
gaudeant? Quis plane nõ miretur
opera dei: ac toto proclamet affectu:
Ps. 134 Quia ego cognoui q̃ magnus est do-
minus: cũ vel se vel aliũ quẽpiam
ex rapacissimo liberalem: ex prodi-
go continentẽ: ex superbo humilem:
ex delicato ac tenero squalidũ hirsu-
tũq; perspexerit: et egestate atq; an-
gustia presentiũ rerũ etiam volun-
tarie perfruentẽ? Ista sunt profecto
mira opera dei: que peculiariter ani-
ma prophete similiũq; eius mirifice
cõtemplatiõis intuitu stupefacta co-
gnoscit. Ista sunt prodigia que posu-
it super terrã: que idẽ propheta cõsi-
derans: ad admirationem eorũ cun-
ctos populos aduocat dicẽs: Veni-
Ps. 45. te et videte opera dei: que posuit pro-
digia super terrã: auferens bella vs-
q; ad fines terre: arcũ cõteret et con-
fringet arma: et scuta cõburet igni.
Quod enĩ maius potest esse prodigi-
um: q̃ sub momẽto breuissimo ex ra-
pacissimis publicanis apostolos fie-
ri: ex persecutoribus truculẽtis: pre-
dicatores euangelij patientissimos
reddi: ita vt earũ quã persequebant̃
fidem: etiã effusiõe sui sanguinis pro-
pagarẽt? Ista sunt opera dei que se
quotidie vna cũ patre operari fili-
Joh. 5. us protestat̃ dicens: Pater meus vs-
q; hodie operat̃: et ego operor. De
istis operibus dei beatus dauid in
Ps. 71. spiritu canẽs: Benedictus inquit do-
minus deus israel: qui facit mirabi-
lia magna solus. De istis et amos pro-
pheta: Qui facit inquit omnia: et cõ-
uertit ea et transmutat in matutinã
vmbrã mortis. Hec est nempe imu-
tatio dextere excelsi. De hac saluta-
ri operatione dei: orat propheta domi-
num dicens: Confirma deus hoc q̃d
operatus es in nobis. Ut pretermit-
tam illas secretas atq; absconditas
dispensationes dei: quas intra se pe-
culiariter exerceri mẽs sanctorũ om-
niũ momentis singulis intuet̃: illam
celestem infusionẽ leticie spiritalis:
qua delectus animus insperati gau-
dij alacritate sustollit̃ ad illos igni-
tos cordis excessus: et tam ineffabi-
lia q̃ inaudita solatia gaudiorũ: qui-
bus nonnunq̃ ignauissimo stupore
torpentes: ad orationẽ feruẽtissimã
velut de somno profundissimo susci-
tamur. Hoc inq̃ est gaudiũ de quo
beatus apostolus: Quod oculus inquit 1. Cor. 2.
nõ vidit: nec auris audiuit: nec in cor
hominis ascẽdit: eius scilicet qui terre-
nis vitijs hebetatus: adhuc homo est
et hũanis inheret affectibus: nihilq;
de istis dei muneribus intuet̃. Deni-
q; idem apostolus tam de se q̃ de si-
milibus sibi qui iam de humana cõ-
uersatione discesserant: subiecit di-
cens: Nobis aũt reuelauit deus per
spiritum suum.

Quod soli qui experiũt̃: agnoscãt dulcedinẽ castitatis: Capitulum XIII.

In his igitur omnibus quan-
tum mens ad subtiliorẽ pro-
fecerit puritatẽ: tanto subli-
mius intuebit̃ deũ: et admirationis
intra semetipsam potius capiet incre-
menta q̃ loquendi facultatem aut
sermonẽ narratiõis inueniet. Ut enĩ
vim leticie huius inexpertus mente
percipere: ita explicare sermone non
valebit expertus: tanq̃ si quis dul-
cedinẽ mellis ei q̃ nunq̃ q̃cq̃ dulce
gustauerit velit sermõibus enarrare:
profecto nec ille saporis illius suaui-
tatem quã nunq̃ ore percepit: auri-
bus capiet: nec ille dulcedinem quã
gustus voluptate cognouit: verbis
poterit indicare: sed propria tantũ
agnitiõe suauitatis illectus: necesse
est vt experti saporis iocunditatem
intra semetipsum solũmodo tacitus

admiref. Ita igif quiſquis in hunc
quẽ ꝓdiximus virtutũ ſtatũ merue
rit ꝑuenire: hec omnia que ĩ ſuis pe/
culiari gratia dñs operaf: tacita mẽ
te perluſtrãs: horũꝙ oĩm attonita
cõſideratiõe flãmatus: cum intimo
cordiſ exclamabit affectu: Mira ope
Ps. 138 ra tua deus: ꝛ anima mea cognoſcet
nimis. Iſtud ergo eſt mirabile opus
dei: hominẽ carneũ carnales affect⁹
in carne poſitũ reſpuiſſe: ꝛ in tanta
rerum atꝙ incurſuũ varietate vnũ
tenere animi ſtatum: atꝙ ĩmobilẽ ĩ
omni accedentiũ ꝑmutatione dura/
re. Qua virtute fundat⁹ ſenex qui/
dam: cũ apud alexandriã turbis in/
fideliũ circũfuſus: non ſolũ maledi/
ctis verũctiã grauiſſimis impellen/
tiũ vrgeref iniurijs: eiꝙ a ſubſam/
nantib⁹ diceref: Quid miracli xp̃s
veſter quẽ colitis fecit? Ille inquit:
Ut his ac maiorib⁹ ſi intuleritis nõ
mouear nec offendar iniurijs.

Interrogatio de continen tię qualitate: ꝛ tẽporis mo do in quo caſtitas perfici poſſit: Caplm. XIIII.

G Ermanus: Quoniã nos ad/
miratio nõ humane hui⁹ ne/
ꝙ terrene: ſed plane celeſtis
atꝙ angelice caſtitatꝫ: ita ſubito ſtu
pore ꝯfudit: vt terrorẽ magis deſpe
rationis incuteret: ꝙ̃ ad expetendã
ſe noſtros animos ꝓuocaret: queſu
mus vt nos de obſeruãtie qualita/
te ac tẽporis modo: quo acquiri vel
perfici valeat: doctrina pleniſſime
diſputatiõis inſtituas: quatin⁹ ꝛ cõ/
ſummari eã poſſe credam⁹: ꝛ ad ex/
petendã deinceps ſpacio ꝯſtituti tẽ/
poris animemur. Incõprehenſibilẽ
nãꝙ eã in carne hac poſitis quodã
modo iudicam⁹: niſi nobis ordo q̃/
dam ac via qua ad illã valeat ꝑue/
niri: certa ratione pandaf?

Reſponſio intra quod tem pus poſſibilitas caſtitatis poſſit agnoſci: Ca. XV.

C Heremon: Temerarium ſa/
tis eſt ſuper ꝯſummatiõe hu/
ius de qua loquimur caſtita
tis: in tãta preſertim vel voluptatũ
diuerſitate vl' viriũ: certãꝫ temporis
definire menſurã: q̃ nõ facile etiã in
iſtis materialib⁹ artibus ac viſibili/
bus diſciplinis decerni poteſt: ſcđm
intentionẽ nãꝙ animi atꝙ ingenij
qualitatẽ: neceſſe eſt eas ab vnoq̃ꝫ
vel celerius vel tardius apprehẽdi:
rationẽ tamẽ obſeruantie ꝛ tẽporis
modũ ĩtra quẽ ei⁹ poſſibilitas agno
ſcaf: ꝯſtantiſſime poſſum⁹ definire.
Quiſquis igif extractus a cunctis
ꝯfabulatiõib⁹ ocioſis: ꝛ mortificat⁹
ab omni ira ac ſollicitudine curaꝙ
mundana: duob⁹ tantũ paximacijs
fuerit quotidiana refectione cõten/
tus: ꝛ aque ſatietate ſubtracta: quie
tẽ ſomni triũ ſiue (vt alij ſtatuerũt)
quattuor horarũ ſpacio terminarit:
nec tamẽ laborum aut ꝯtinẽtie hui⁹
merito: ſed miſeratiõe dñi eam ſe cre
diderit adepturũ: quia ſine hac fide
vana eſt omnis humani laboris in/
tentio: nõ amplius ꝙ̃ ſex menſibus:
perfectionẽ iſtius impoſſibilẽ ſibi nõ
eſſe cognoſcet. Euidẽs tamẽ eſt iam
proxime puritatis indiciũ: incipere
eam de ꝓprij laboris induſtria non
ſperare. Si enim vim verſiculi illius
vnuſquiſꝙ in veritate conceperit:
Niſi domin⁹ edificauerit domũ: in/ Ps. 126
uanũ laborãt qui edificant eam: ſe/
quif: vt nec de puritatꝫ ſue meritis
extollaf: intelligens eam ſe non ſua
diligentia: ſed domini miſericordia
conſecutũ: nec cõtra alios immiti ri
gore moueatur: ſciẽs humanã nihil
eſſe virtutem: ſi eam virtus diuina
non iuuerit.

De fine ac remedio caſti/ tatis: Caplm. XVI.

P Roinde vniuſcuiuſꝙ noſtrũ ad/
uerſus ſpiritũ fornicationis

totis viribus desudāti: victoria sin gularis est: de merito conatus sui re mediū nō sperare: que fides licet fa/ cilis ac plana omnib⁹ videat̄: tamē tam difficile ab incipientib⁹ q̄ ipsius castitatis pfectio possidet̄. Nam cū cis vel particula puritatis arriserit: cōtinuo in ꝯscientie sue secretis ela/ tione quadā subtiliter illabēte sibi/ met blandiunt̄: credentesq̧ eā se di/ ligentie sue studio ꝯsecutos: necesse est vt superno illo p̄sidio paululum denudati: tādiu illis q̄s diuina vir/ tus extinxerat passionib⁹ oppriman tur: q̄diu experientia docēte cogno/ scant se virib⁹ atq̧ industria sua pu ritatis bonū obtinere non posse. Et vt disputationē nostrā de fine ple/ nissime castitatis longa lucubratio/ ne cōfectam breuiter cōcludam⁹: in vnū omnia q̄ copiose sparsimq̧ di/ gesta sunt colligētes: hec est ꝯsūma/ tio castitat̄: vt vigilantē monachū oblectatio libidinis nulla pstringat: vt quiescentē somniorꝫ nō fallat il/ lusio: sed cū dormienti tantū p sopi/ te mentis incuriā cōmotio carnis ob repserit: quēadmodū sine vlla titil/ latiōe voluptatis excitata est: ita eti am sine vllo prurítu corporis con/ quiescat. Hec de castitat̄ fine: quā/ tum potuimus nō verbis sed experi/ entia magistrāte digessimus. Que licet a desidiosis ac negligentibus ar bitrer impossibilia forsitan iudican/ da: certus tamen sum a studiosis ac spiritalibus viris agnoscenda pari/ ter ac ꝓbanda. Tātū nāq̧ inter ho/ minē distat ⁊ hominē: quantū ⁊ illa in quibus animi eorꝫ tendit intētio: abinuicem disparant̄: id est vel ce/ lum ab inferno: vel christus a belial scd̄m sententiā domini saluatoris:
Job. 12. Si quis mihi ministrat: me sequat̄: et vbi ego sum illic ⁊ minister meus
Matt. 6. erit. Et iterū: Ubi est thesaurus tu/ us ibi erit ⁊ cor tuū. Hucusq̧ beat⁹ Cheremon de castitatis perfectione disseruit; admirabilēq̧ doctrinam sublimissime puritatis tali sermone cōclusit: suadens stupentibus atq̧ anxijs nobis: vt quia iam noctis ps maior effluxerat: tradita quieti pau lulum mēbra: naturali soporis cibo minime fraudarem⁹: ne languēs tor/ pore corporis sui etiā mens vigorē sancte intentiōis amitteret.

Explicit collatio secun/ da abbatis Cheremonis d̄ castitate.

Incipit annotatio capi/ tulorum collationis tertie eiusdem abbatis de prote/ ctione dei.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit tertia collatio abbatis Cheremonis de protectione dei:

Proemiale Ca. I.

Vm ad ſynaxim matutinā percepto paululū ſopore remeanteſ: ſenē operiremur: īgenti abbas Germanꝰ ſcrupulo monebatur: ꝙ in preterita diſputatione cuius virtus ſummū deſiderium incognite nobis caſtitatis infuderat: vnius adiectione ſententie beatus ſenex meritum humane cauſaſſet induſtrie: aſtruens hominem ꝗ̄uis ſummis ad bonam frugem viribus enitatur: tamen boni compotem eſſe non poſſe: niſi id diuini tantum muneris largitate: non operis ſui ſtudio percepiſſet. Hāc igit̄ queſtionem attonite voluētibus nobis: progreſſus cellula beatꝰ Cheremon cum quidem nos inuicem muſitare ſenſiſſet: ſolito breuiꝰ orationū atqꝫ pſalmoꝝ ſolennitate tranſcurſa: q̄d moueret inquirit.

Interrogatio quare non merita virtutum laborantis induſtrię deputentur: Caplm̄. II.

Tunc Germanus: Quantum excellentiſſime inquit ſublimitate virtutis que nocturna diſputatione patefacta eſt: pene (vt ita dixerim) a fide poſſibilitatꝭ excludimur: tātum nobis (pace tui dictum ſit) videtur abſurdum: ſi laborum ſtipendium: id eſt perfectio caſtitatis que inſtātia proprij ſudoris acquiritur: non ſpecialiter laborantis deputetur induſtrie. Ineptū eſt enī: vt ſi (verbi gratia) agricolā erga culturā terre irremiſſum ſtudium viderimꝰ impēdere: nō illiꝰ efficacie aſcribamꝰ ⁊ fructū?

Reſpōſio ꝙ ſine adiutorio dei nō ſolū perfectio caſtitatis: ſed omnino nihil boni ꝑfici poſſit: Ca. III.

Cheremon: Hoc ipſo quod ꝓpoſuiſtis exemplo: euidentius approbatur nihil poſſe ꝑficere ſine adiutorio dei laborantis induſtriam. Nec enim agricola cum omnes conatus ſuos in excolendis expenderit terris: confeſtim etiam ꝓuentum ſegetum ⁊ vbertatē frugum ſue poterit īduſtrie deputare: quā irritam eſſe frequenter expertus eſt: niſi eam et pluuiarum oportunitas et hyemis trāquilla ſerenitas ſubſequatur: ita vt adultos iam fructus ac perfecta maturitate ſolidatos: quodāmodo de manu tenentiū viderimus plerūqꝫ prereptos: nihilqꝫ laborantibus illam iugem ſudoris inſtantiam contuliſſe: quia non fuit domini opitulatione directa. Sicut igitur inertibꝰ agricolis: qui ſua frequenter vomere arua non ſubigūt: hanc vbertatem ſegetum pietas diuina non confert: ita laborantibus pernox ſollicitudo nō proderit: niſi miſericordia dn̄i fuerit proſperata.

In quo tñ humana supbia nullate/nus se gratie dei vl' exequare vl' ad/miscere ꝯtẽdat: participẽq se ĩ mu/neribus dei p hoc conet' inserere: vt laborẽ suũ auctorẽ esse diuine existi met largitatis: ac ꝓuentũ copiosissi marũ frugũ: industrie sue meritis re spõdisse glorief'. Cõsideret nãq ac veridica examinatiõe ꝑpẽdat q ne ipsos quidẽ conatus quos ꝑ deside rio opulẽtie intentus exercuit: suis virib9 ĩpẽdere potuisset: nisi eũ ad exercendũ oĩe opus ruris: ꝓtectio domini ac misericordia roborasset: ꝛ inefficax ei9 volũtas fuisset ac vir/tus: nisi etiã pagẽdi copiã: q̃ nõnun q̃ vel siccitatis vel imbriũ nĩmieta/te fraudat': diuina clemẽtia prestitis set. Nã cũ ꝛ bonũ virtut' ꝛ sanitas corporis ꝛ oĩm effect9 operũ actuũ q ꝓsperitas a dño fuerit ꝯdonata: orandũ est ne fiat ei sicut scriptũ est:
Deut'.28 Celũ ereũ ꝛ terra ferrea. ꝛ ne residu
Johel'.1. um locuste comedat bruchus: ꝛ resi/duũ bruchi heruca deuoret: ꝛ residu um heruce rubigo ꝯsumat. Nec ĩ h̃ tantũ eget diuinitatis auxilio agri/cole laborãtis industria: nisi etiam insperatos auertat casus: quibs eti/am si desiderata fructuũ fecũditate ager fuerit opimat9: nõ solũ spei sue vana expectatiõe frustrabit': verum etiã pceptar ꝛ recõditarũ iam vl in area vel in horreo frugum vbertate fraudabit'. Quib9 manifeste colligi tur: nõ solũ actuũ: verũetiã cogita/tionũ bonar ex deo esse principiuz: qui nobis ꝛ initia sancte volũtatis inspirat: ꝛ virtutẽ atq oportunita/tem eor q̃ recte cupimus tribuit per agẽdi. Oĩe eñ datũ bonũ: ꝛ oĩe
Jacob.1. donũ pfectũ: desursuz est descẽdens a patre luminũ: qui ꝛ incipit q̃ bona sunt: ꝛ exequit' ꝛ ꝯsummat in nob:
2.Cor.9 dicẽte aplo. Qui aũt dat semẽ semi/nanti: ꝛ panẽ ad mãducandũ ꝑsta/bit: ꝛ multiplicabit semẽ vestrum: ꝛ crescere faciet fruct9 iusticie vestre. Nostrũ vero est: vt q̃tidie attrahen tem nos gratiã dei humiliter subseq̃mur: vel certe dura ceruice ꝛ incircũcisis vt scptũ est aurib9 eidẽ resistẽ/tes: per hieremiã mereamur audire:
Nũquid qui cadit nõ resurget: aut Hiere. 8.
qui auersus ẽ nõ reuertet'? Quare ergo auersus est ppl's iste in hierusa/lem auersiõe ꝯtentiosa? Indurauerũt ceruices suas: noluerũt reuerti.

Obiectio quemadmodum gẽtiles absq gratia dei ca/stimoniam habuisse dican/tur. Captm. IIII.

German9: Huic sensui cui9 pie tas abrupte a nobis non põt improbari: illud videt' obsi/stere: qđ ad destructionẽ liberi arbi/trij tẽdit. Nã cũ multos gentilium qui vtiq diuini adiutorij gratiã nõ merent': nõ solũ frugalitat' atq pa/tiẽtie: s̃ quod magis mirũ est etiam castitatis videam9 fulgere virtuti/bus: quõ captiuato libere volũtat' arbitrio: dei munere collate illis fu/isse credẽde sunt? cũ vtiq mũdane sapiẽtie sectatores: nõ solũ dei gra/tiam s̃ ipm etiã ver deũ penit9 igno rãtes: quãtũ vel serie lectiõis vel q̃/rundã traditione cognouim9: sum/mã castimonie puritatẽ ꝓprij labo/ris industria possedisse dicant'?

Respõsio de philosophor imaginaria castitate. Captm. V.

Cheremon: Gratũ mihi est q dũ sũmo agnoscẽde veritat' amore flãmamini: quedã eti am inepta ꝓponitis: quor obiectio/ne probatior atq (vt ita dixerim) ex plorati' catholice fidei virtus ap/pareat. Quis etem sapiens tã ꝯrijs ꝓpositionib9 vteret': vt celestẽ casti monie puritatẽ quã hesterna die nec per dei grãm mortaliũ cuiq̃ asserere/batis posse ꝯferri: nũc eandẽ etiaz a gentilib9 crederetis virtute propria fuisse possessam? Sed q2 hec explo/

rande ꝑculdubio (vt dictũ eſt) ſtu/dio veritatis opponitis: quid õ his teneamus aduertite. Primũ philo/ſophos nequaꝙ̃ credendũ eſt talem animi caſtitatẽ qualis a nobis exigitur aſſecutos: quibus iniungitur vt nõ ſolũ fornicatio ſed ne ĩmundicia quidẽ nominet̃ in nobis. Habuerũt autẽ illi quandam meriken: hoc eſt portiunculam caſtitatis: id eſt abſti/nentiam carnis: vt tantũ a coitu libidinẽ coercerent: Hãc autẽ internã mentis ac pfectam corporis purita/tem: nõ dicã opere aſſequi: ſꝫ nec co/gitatione potuerũt. Deniqꝫ famoſiſ/ſimus ille ipſoꝝ ſocrates: hoc vt ipſi cõcelebrant de ſe nõ erubuit ꝓfiteri: Nã cũ intuẽs eũ quidã phyſiogno/mon dixiſſet: omma pederaſtu: hoc eſt: oculi corruptoris puerorꝫ: ⁊ ir/ruẽtes in eũ diſcipuli eius: vlciſci il/latũ ingrovellẽt cõuitiũ: indignatio/nẽ coꝝ hac dicit̃ compſſiſſe ſẽtẽtia: pauſaſthe etaerois imigar ettexos: id eſt quieſcite o ſodales: etẽi ſũ cõtineo. Apertiſſime igit̃ nõ ſolum aſſertione noſtra: ſed etiã ipſoꝝ pro feſſione monſtrat̃: conſummationẽ tantũmodo impudicicie: id eſt cõmi xtionis turpitudinẽ: violenta ab ill̃ neceſſitate cõpreſſam: nõ tamẽ deſi/deriũ de cordibus coꝝ ⁊ oblectatio/nem illius paſſionis excluſam. Cum quo aũt horrore ꝓferẽda eſt illa ſen tentia diogenis? Factũ eñ qð phi/loſophos mũdi hui⁹ velut quiddã memorabile ꝓferre nõ puduit: neqꝫ dici a nobis ſine verecũdia: neqꝫ au diri poteſt. Nã cuidam in adulterij crimĩe puniẽdo (vt ferũt) ait: to do/ratas polumenon eanato myatora/xe: id eſt: qð gratis vẽdit̃: morte nõ emas. Cõſtat ergo illos vere caſtita tis que a nob̃ expetit̃: nec agnouiſ/ſe virtutẽ. Et ideo ſatis certũ eſt cir/cũciſionẽ noſtram que in ſpiritu eſt: nõ poſſe niſi dei tantũ munere poſſi deri: et his ineſſe ſolummodo: qui deo tota ſpiritus ſui contritiõe deſer uiunt.

μηρί/κηρ

φυσίο/γνώ/μων ὀμμα παῖδε/ραστού

παύσα/σθε ἑταῖ/ροίσ ἰμι/γάρ ἐττε/ξοσ

Τὸ δό/ρατάσ πὸλού μένὸν ἐάνάτῶ μυάτο ραξε

Q̃ ſine gratia dei nullos induſtrios conatus exequi valeamus: Capi. VI.

Et iccirco licet in multis imo in omnib⁹ poſſit oſtẽdi: ſem/per auxilio dei hoĩes indige/re: nec aliquid humanã fragilitatẽ qð ad ſalutẽ pertinet per ſe ſolã: id eſt ſine adiutorio dei poſſe pficere: in nullo tamẽ euidentius ꝙ̃ in acq̃ſitione atqꝫ cuſtodia caſtitatis oſten/ditur. Et eñ tantiſper de integrita/tis eius difficultate diſputatio diffe/ratur: de inſtrumentis eius breuiter interim diſputemus. Quis ꝑualeat queſo ꝙ̃uis feruẽs ſpiritu: vel ſqualorẽ ſolitudinis: vel ſicci panis non dicam quotidianã eſuriem ſed ipam ſaturitatẽ nulla hominũ laude ſuf/fultus: ſuis virib⁹ ſuſtinere? Quis aque ꝑpetuam ſitim ſine domini cõ/ſolatione tolerare? illumqꝫ dulcem ac delectabilem matutinũ ſoporem humanis fraudare oclis: ⁊ intra ter minos horarum quattuor: omnem quietis refectionẽ iugi poſſit lege cõ cludere? Quis indeſinentẽ lectiõis inſtantiã? quis irremiſſam operis ſe dulitatem: nullũ preſentis lucri cõ/modũ captans: abſqꝫ dei gratia ex/plere ſufficiat? Que omnia ſicut de/ſiderari a nobis iugiter abſqꝫ diui/na inſpiratione nõ poſſunt: ita nec p/fici quidẽ ſine eius auxilio vllaten⁹ queunt. Et vt hec eadem nõ ſolum probata nobis experiẽtie diſciplina: ſed etiam certis indicijs ⁊ argumen/tis manifeſtiora reddamus: nõne in multis que vtiliter optamus imple/re: cum deſiderij plenus ardor ac vo luntas perfecta non deſit: interpel/lans quecunqꝫ fragilitas: caſſat vo/

1.Theſ.2

1.Cor.12

Io.8.

ta concepta? nec proposito nostro as
sistit effectus: nisi virtus perficiendi
domini fuerit miseratione donata:
ita vt cum sit innumera multitudo
illorum qui fideliter virtutum studi/
is desiderent inherere: summã tamẽ
eorum qui hec perficere vel tolerare
preualeãt inuenias raritatem: vt p̃/
termittam quod ne tunc quidẽ: cum
omnino nulla nos arcet infirmitas:
facultas vniuersa que volumus per
agẽdi nostre subiacet potestati. Nã
neq̃ remotionis silentium: nec distri
ctionem ieiuniorum: nec lectionis in
stantiam: illo etiã tempore quo pos/
sumus pro nostro arbitrio retenta/
mus: sed quibusdam occurrentibus
causis: etiam inuitissimi freq̃ter re
trahimur a salutaribus institutis: ita
vt vel loci vel tẽporis copiã in quo
hoc exercere possim⁹: necesse sit nos
a domino depcari: Nec sufficere no/
bis id qđ possumus certum est: nisi
etiam oportunitas peragẽdi ea que
nobis vtiq̃ possibilia sunt a domi/
no tribuatur: đ quibus ⁊ apostolus:
1.Thes.2 Quoniã voluim⁹ inquit venire ad
vos ⁊ semel ⁊ iterum: ⁊ impediuit
nos sathanas: ita vt nonnunq̃ nos
etiam vtiliter ab istis spiritalib⁹ sen
tiamus studijs auocari: vt dum no/
lentibus nobis interrumpitur nostri
cursus intentio: ⁊ infirmitati carnis
aliquid relaxamus: etiam inuiti ad
salutarem perseuerantiam reserue/
mur. De qua dispensatione dei: simi
le aliquid beatus apostolus: Pro/
2 Cor.12 pter quod inquit ter dominũ roga/
ui vt discederet a me: ⁊ dixit mihi:
Sufficit tibi gratia mea: Naʒ virt⁹
in infirmitate perficitur. Et iterum:
Quid enim oremus ſm qđ oportet
Ro.8. nescimus.

De principali proposito dei ⁊ prouidẽtia quotidiana: Capl'm. VII.

P Ropositum nã q̃ dei quo
non ob hoc hominem fe/
cerat vt periret: sed vt in
perpetuum viueret: manet
immobile. Cuius benignitas cum
bone voluntatis in nobis quantu/
lamcunq̃ scintillam emicuisse per/
spexerit: vel quam ipse tanq̃ de du
ra silice nostri cordis excusserit: con
fouet eam et exuscitat: suaq̃ inspira
tione confortat: volens omnes ho/
mines saluos fieri: et ad agnitioneʒ
veritatis venire. Quia non est in/ Mat.18.
quit voluntas ante patrem vestrum
qui in celis est: vt pereat vn⁹ ex pu/
sillis istis. Et iterum: Nec vult in/ 2.Re.14
quit deus perire animam: sed retra/
ctat cogitans ne penitus pereat qui
abiectus est. Verax nanq̃ est ⁊ non
mentit̃ deus: cũ obtestatione diffini/
ens: Viuo ego dicit dominus deus: Ezech.33
quia nolo mortem impij: sed vt cõ/
uertatur a via sua et viuat. Qui cũ
vt pereat vnus ex pusillis non ha/
bet voluntatem: quomodo sine in/
genti sacrilegio putandus est: non
vniuersaliter omnes sed quosdam
saluos fieri velle pro omnibus? Er/
go quicunq̃ pereunt: contra illius
pereunt voluntatem: ita eo contra
vnumquemq̃ eorum quotidie pro/
clamante: Conuertimini a vijs ve/ Ibidem.
stris pessimis: et quare moriemi/
ni domus israel? Et iterum: Quo/ Mat.23.
tiens volui congregare filios tuos
sicut gallina congregat pullos suos
sub alas suas: ⁊ noluisti? Et quare Hiere.8.
inquit auersus est populus iste ĩ hie
rusalem: auersione contentiosa? In/
durauerunt facies suas: noluerunt
reuerti. Presto est ergo quotidie
christi gratia: que dum vult omnes 1.Tio.2
homines saluos fieri: ⁊ ad agnitio/
nem veritatis venire: cunctos abs/
q̃ vlla exceptione conuocat dicens:
Venite ad me oẽs qui laboratis ⁊ Matt.11
onerati estis: ⁊ ego reficiã vos. Si
aũt nõ oẽs vniuersaliter: sed quos/
dam aduocat: sequitur vt nec oẽs

ſint onerati vel originali vel actua/
Ro.5. li pctō: nec vera ſit illa ſētētia: Om/
nes eñ peccauerūt ꝛ egēt gloria dei:
nec ꝑ oēs hoīes mors ꝑtranſiſſe cre/
dat. Et intātū oēs qui pereūt ꝯtra
dei pereūt voluntatē: vt nec ipſam
mortē deus feciſſe dicat: ita ſcriptu/
ra teſtāte: Quia de⁹ mortē nō fecit
Sapie.1. nec gaudet in ꝑditiōe viuoꝝ. Et in/
de eſt ꝙ pleꝝqꝫ dñ ꝓ nobis ꝯtraria
poſtulam⁹: vel tardius vl' nequaq̄
noſtra exaudit oratio: ꝛ rurſus: ea
que credimus eſſe ꝯtraria: vtilit' vt
benigniſſim⁹ medicus: etiā inuitiſſi/
mis dñs inferre dignat: ac nōnunq̄
ꝑnitioſas diſpoſitiōes noſtras leta/
leſqꝫ conatus: ab effectu deteſtabili
retardat ac reuocat: ac ꝓperātes ad
mortē: retrahit ad ſalutē: ꝛ de infer
ni faucib⁹ extrahit ignorātes.

De gratia dei ꝛ arbitrij li/ bertate: Caplm. VIII.

Quam curā atqꝫ ꝓuidentiam
circa nos ſuā: ſub figura me/
retricis hieruſalē ꝛ ꝑnicioſa
ad idoloꝝ cultū alacritate tēdent:
ꝑ Oſee ꝓphetā ſermo diuin⁹ elegā/
Oſee.2. ter exꝓſſit: Dicēte nāqꝫ ea: Uadam
poſt amatores meos: qui dāt panes
mihi ꝛ aquas meas: lanā meā ꝛ li/
nū meū: oleū meū ꝛ potū meū: reſpō
dit: ſaluti eius nō volūtati ꝯſulens
Ibidem. diuina dignatio: Ecce ego ſepiā viā
eius ſpinis: ꝛ ſepiā eā maceria: ꝛ ſe/
mitas ſuas nō inueniet: ꝛ ſequetur
amatores ſuos: ꝛ nō apphēdet eos:
et queret eos: nec īueniet illos: ꝛ di/
Ibidem. cet: Reuertar ad viꝝ meū priorem:
quia bñ mihi erat tūc mag' q̄ nūc.
Ac rurſus ꝯtumacias noſtras atqꝫ
ꝯtēptus: quib⁹ eū ad ſalutares inui/
tantem recurſus rebelli ſpiritu dedi/
gnamur: tali cōparatione deſcribit:
Hiere.3. Et dixi inquit: Patrē vocabis me:
ꝛ poſt me ingredi nō ceſſabis: Sed
quomō ſi ꝯtēnat mlier amatorē ſu/
um: ſic ꝯtēpſit me domus iſrael: ait
dñs. Sat' ꝯgrue: qm̄ hieruſalē ad/
ultere cōparauerat a ſuo cōiuge di/
ſcedēti: amorē quoqꝫ ac ꝑſeuerātiā
benignitatis ſue viro qui a femina
deſerit: cōparauit. Pietaſ eñ ac di
lectio dei: quā circa humanū genus
ſemꝑ impēdit: eo ꝙ nullis ita vinca
tur iniurijs: vt a cura noſtre ſalutis
abſcedat: ꝛ quodāmodo ſupata ini
quitatib⁹ noſtris a principali ſuo ꝓ/
poſito reuocet: magis ꝓprie expri/
mi alia cōparatiōe nō potuit: q̄ ex/
emplo viri ardētiſſimo amore femi/
nā diligentis: qui quāto magis ne/
gligi ſe ac deſpici ab ea ſenſerit: tāto
vehemētioris circa eam zeli ardore
flāmat. Adeſt igit' inſeparabiliter
nobis ſemꝑ diuina ꝓtectio: tantaqꝫ
eſt erga creaturā ſuā pietas creato/
ris: vt nō ſolū comitet' eam ſed etiā
precedat iugiter ꝓuidētia. Quā ex
pertus ꝓpheta aptiſſime ꝯfitet' di/
cens: Deus meus miſericordia eius Ps.58.
ꝑueniet me. Qui cū in nobis ortum
quendā bone volūtatis inſpexerit:
illuminat eā ꝯfeſtim atqꝫ ꝯfortat: ꝛ
incitat ad ſalutē: incrementū tribu/
ens ei: quā vel ipſe plātauit vel no/
ſtro conatu viderit emerſiſſe. Nam Eſa.65.
anteq̄ clamēt inquit ego audiā: ad/
huc loquentib⁹ eis ego audiam. Et
iterū: Ad vocē clamoris tui ſtatim Eiuſdē.30
vt audierit reſpōdebit tibi. Et nō ſo
lū ſancta deſideria benign⁹ inſpirat
ſed etiā occaſiones preſtruit vite: ꝛ
oportunitatē boni effect⁹: ac ſaluta/
ris vie directionē demōſtrat erran/
tibus.

De virtute bonę volūtatis nrę: ꝛ grę dei: Ca. IX.

Unde nō facile humana rati/
one diſcernit': quēadmodū
dñs petētib⁹ tribuat: a que/
rentibus īueniat': aperiatqꝫ pulſan/
tibus: ꝛ rurſus inueniat' a nō querē
tibus ſe: palā appareat inter illos q̄
eū nō interrogabāt: ꝛ tota die expā
dat manus ſuas ad pplm nō creden
tem ſibi ꝛ ꝯtradicentē: reſiſtētes ac

lōge poſitos vocet: inuitos attrahat
ad ſalutē: peccare cupientibus explē
de copiā ſubtrahat volūtatis: ad ne
quiciā pperantibus benignus obſi/
ſtat. Cui autē facile pateat: quō ſalu
tis ſūma noſtro tribuat arbitrio: de
Eſa. 1. quo dicit: Si volueritis ⁊ audierit
me: que bona ſunt terre manducabi/
tis. ⁊ quomō non volentis neq; cur/
Ro. 9. rentis: ſed miſerentis ſit dei. Quid
Eiuſdē. 2 etiā ſit illud: q̄ deus reddet vnicuiq;
ſm opera eius. ⁊ deus eſt qui opat̄ i
Phil. 2 vobis ⁊ velle ⁊ pficere pro bona vo
Eph. 2. luntate: Et hoc nō ex vobis: ſed dei
donū eſt: nō ex operibus: vt ne quis
glorietur. Quid ſit etiā illud qō di/
Jacj. 4. citur: Appropinquate deo ⁊ appro/
pinquabit vobis. Et qō alibi dicit:
Joh. 6. Nemo venit ad me niſi pater qui mi
ſit me: attraxerit eū. Quid ſit qō dici
tur: Rectos curſus fac pedibus tuis:
⁊ vias tuas dirige. ⁊ quid ſit qō dici
Ps. 5. mus orantes: Dirige in cōſpectu tuo
Ps. 16. viam meā. Et pfice greſſus meos in
ſemitis tuis: vt non moueant̄ veſti/
gia mea. Quid ſit q̄ iterum cōmone
mur: Facite vobis cor nouū ⁊ ſpiri/
Ezech. 18 tū nouū. ⁊ q̄d ſit illud qō repromit/
Eiuſd. 11. titur: Dabo eis cor nouū: ⁊ ſpiritum
nouū tribuam in viſceribus eorum:
⁊ auferam cor lapideū de carne eorū:
⁊ dabo eis cor carneū: vt in pceptis
meis ambulent: ⁊ iudicia mea cuſto/
diant. Quid ſit q̄ pcepit dn̄s: dicēs:
Hiere. 4. Laua a malicia cor tuū hieruſalē vt
ſalua fias. ⁊ quid ſit qō id ipm pro/
pheta a domino poſtulat: dicēs: Cor
Ps. 50. mundū crea in me deus. Et iterum:
Ibidem. Lauabis me ⁊ ſuper niuem dealba/
bor. Quid ſit qō ad nos dicit̄: Illu/
minate vobis lumen ſcientie. Et q̄d
Ps. 93. ſit qō de deo dicit̄: Qui docet homi
ps. 145. nem ſcientiā. ⁊ dn̄s illuminat cecos.
vel certe qō orantes dicimus cū pro/
pheta: Illumina oc̄los meos: ne vn/
ps. 12. q̄ obdormiam in morte: niſi quod in
his omnibus ⁊ gratia dei ⁊ libertas
noſtri declarat̄ arbitrij: ⁊ quia etiā
ſuis interdū motibus homo ad vir/
tutum appetitus poſſit extendi: ſem/
per vero a domino indigeat adiuua
ri. Nec enim cū voluerit quis ſanita
te perfruitur: aut de egritudinis mor
bo pro arbitrij ſui deſiderio liberat̄.
Quid autē prodeſt ſanitatis gratiā
concupiſſe: niſi dominus qui vite ip/
ſius vſum tribuit etiam vigorē inco/
lumitatis impertiat? Ut autē euidē/
tius clareat: etiā p nature bonū qō
beneficio creatoris indultū eſt: nō/
nunq̄ bonarū voluntatum prodire
principia: que tamē niſi a domino di
rigantur: ad conſummationē virtu
tum peruenire non poſſunt: Apl'us
teſtis eſt dicēs: Uelle em̄ adiacet mi Roma. 7
hi: perficere autē bonū non inuenio.

De liberi arbitrij infirmitate: Ca. X.

Nam libertatē ſcriptura diuīa
noſtri ɔfirmat arbitrij: dicēs: prou. 4
Omni cuſtodia ſerua cor tuū.
Sed infirmitatem eius apoſtolus ma
nifeſtat: dicens: Dominus cuſtodiat phil. 4
corda veſtra: ⁊ intelligentias vr̄as
in chriſto ieſu. Uirtutē liberi arbitrij
dauid enunciat: dicēs: Inclinaui cor
meū ad faciendas iuſtificationes tu/ ps. 118.
as. Sed infirmitatē eius idem orās
ſimiliter docet: Inclina inquiēs cor
meum in teſtimonia tua ⁊ nō in auaIbidem.
riciā. Salomō quoq;: Inclinet cor
da noſtra ad ſe vt ambulemus in vni/
uerſis vijs eius: ⁊ cuſtodiamus man 3. Reg. 2.
data eius: ⁊ cerimonias eius: ⁊ iudi
cia eius. Poteſtatē deſignat arbitrij
noſtri pſalmigraphus dicens: Cohi/
be linguam tuā a malo: et labia tua ps. 33.
ne loquantur dolum. Infirmitatem
eius noſtra proteſtatur oratio dicen
tibus nobis: Pone domīe cuſtodiā ps. 140
ori meo: ⁊ oſtiū circumſtantie labijs
meis. Arbitrij noſtri facultas a dn̄o
declaratur cū dicitur: Solue vincu/
la colli tui captiua filia ſion. Fragili Eſa. 52.
tatem eius propheta decantat dicēs
Dominus ſoluit cōpeditos. Et: Di/ ps. 145.
rupiſti vincula mea: tibi ſacrificabo ps. 115.

hostiam laudis. Audiuimus in euā/
gelio dominum conuocantem vt ad
eum properemus per liberum arbi/
Matth.11 trium: Uenite ad me omnes qui la/
boratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiā
vos. Sed infirmitatē eius idem do
Joh.6. minus protestatur dicēs: Nemo po/
test venire ad me: nisi pater qui mi/
sit me attraxerit eum. Apostolus li/
berum arbitrium nostrum incitat di
1.Cor.9 cens: Sic currite vt comprehēdatis.
Sed infirmitatem eius iohannes ba
ptista testatur cū ait: Non potest hō
accipere a se quicq̄: nisi fuerit ei da/
tum de celo. Jubemur aīas nostras
sollicite custodire: dicēte propheta:
Hiere.17 Custodite animas vestras. Sed eo/
dem spiritu alius ꝓclamat prophe/
Ps.126 ta: Nisi dominus custodierit ciuita/
tem: inuanū vigilat qui custodit eā.
Apostolus philippensibus scribens
vt liberum eorū designet arbitrium:
Phil.2. Cū metu ⁊ tremore inquit vestram
salutem operamini. Sed vt infirmi
tatem eius ostendat: adiungit: Deus
est enim inquit qui operat̄ in vobis:
⁊ velle et perficere pro bona volun/
tate.

Utrū bonā voluntatē no/strā sequatur an precedat gratia dei: Ca.XI.

Et ita sunt hec quodāmodo
indiscrete permixta atq̄ con/
fusa: vt quid ex quo pendeat:
inter multos magna questiōe volua
tur. i. vtrum quia initium bone volū
tatis prebuerimus: misereatur nostri
deus: an quia deus misereatur: cōse
quamur bone voluntatis initium.
Multi enim singula hec credētes ac
iusto amplius asserētes: varij sibiq̄
contrarijs sunt erroribꝰ inuoluti. Si
enī dixerimus nostrū esse bone prin/
cipium voluntatis: quid fuit in per/
secutore paulo: q̄d in publicano ma/
theo? quorum vnus cruori ac suppli
cijs innocentum: alius violentijs ac
rapinis publicis incubans attrahit
ad salutem? Sin vero gratia dei sem
per inspirari bone voluntatis prin/
cipia dixerimus: quid ꝺ zachei fide:
quid de illius in cruce latronis pie/
tate dicimus: qui desiderio suo vim
quandam regnis celestibus inferen/
tes: specialia vocationis monita pre
uenerunt. Consūmationem vero vir
tutum ⁊ executionem mandatorum
dei: si nostro deputauerimus arbi/
trio: quomō oramus: Confirma de/
us hoc quod operatꝰ es in nobis. Et Ps.89.
opera manuum nostrarum dirige su/
per nos. Scimus ad maledicendum
israeli balaam fuisse conductum: sed neemie.13
videmus maledicere cupiēti nō fuis/
se permissum. Custoditur abymelech Gen.20.
ne rebeccam tangens peccet in deū.
Joseph fratrum liuore distrahitur: Gen.37.
vt descensio filiorū israel in egyptū
fieret: ⁊ illis de germāi nece tractāti
bus: future famis remedia pararēt.
Quod idē ioseph a fratribus agni/
tus manifestat: dicens: Nolite paue
re: nec durū vobis videat̄: q vendi/ eiusd.45
distis me in his regionibus: Pro sa
lute enī vestra misit me dominus an
te vos. Et infra: Premisit enī me do
minus: vt reseruemini super terram:
⁊ escas ad viuendū possitis habere.
Non vestro consilio: sed voluntate
dei huc missus sū: qui fecit me quasi
patrē pharaonis ⁊ dominū totiꝰ do
mus eius: ⁊ principē in oī terra egy/
pti. Et cū post obitum patris formi/
dantibus fratribus suspitionē timo/
ris auferret: Nolite īquit timere: nū
quid dei possumus renuere volunta Eiusd.50
ti? vos cogitastis aduersū me malū:
⁊ deus vertit illud in bonū: vt exal/
taret me sicut inp̄sentiarū cernitis:
vt saluos faceret pplos multos. Quod
etiā beatus dauid economice tūc fa/
ctū in psalmo centesimoquarto simi
liter declarauit: dicēs: Et vocauit fa
mē sup terrā: ⁊ omē firmamentū pa
nis contriuit. Misit ante eos virū:
in seruū venūdatus est ioseph. Hec
duo: id est vel gratia dei vel liberum

arbitrii:sibi quidē inuicē videntur aduersa:sed vtraqꝫ ꝯcordāt:⁊ vtraqꝫ nos pariter debere suscipe:pietatꝭ rōne colligimus:ne vnū hoꝝ homini subtrahentes:ecclesiastice fidei regulā excessisse videamur. Nā cuꝫ viderit nos deus ad bonū velle deflectere:occurrit:dirigit atqꝫ cōfortat. Ad vocē eni clamoris tui statim vt audierit respondebit tibi: Et inuoca me inquit in die tribulationis tue:⁊ eripiā te ⁊ glorificabis me. Et rursꝰ si nos nolle vel intepuisse perspexerit:adhortationes salutiferas admouet cordibus nostris: qbꝰ voluntas bona vel repeť vel formeť in nobis.

Q voluntas bona nec semper gratie nec semper sit homini tribuenda: Ca. XII.

Nec enim talem deus hominez fecisse credendꝰest: qui nec velit vnqꝫ nec possit bonū. Alioquin nec liberū ei pmisit arbitrium: si ei tantūmodo malū vt velit ⁊ possit:bonum vero a semetipo nec velle nec posse concessit. Et quō stabit illa domini post pūaricationē pmi hominis lata sententia:Ecce adā factꝰ est sicut vnus ex nobis sciens bonuꝫ ⁊ malū. Nō eni talis ante fuisse putādus est:qui boni esset ꝓrsus ignarus: Alioquin velut quoddā irrationabile atqꝫ insensatū animal cū fatendū est fuisse formatū. Quod satꝭ absurdū atqꝫ a catholica fide oīmodis alienum est. Quinimmo ꝫm sapientissimi Salomonis sententiam:
Eccs.7. fecit deus hominem rectum.id est vt tantūmodo boni sciētia iugiter frueretur:sed ipi quesierūt cogitatōnes multas:facti eni sunt (vt dictuꝫ est) scientes bonum ⁊ malū. Concepit ergo adam post preuaricationē:quam non habuerat scientiā mali: boni vero quā acceperat scientiam nō amisit. Deniqꝫ non amisisse humanuꝫ genus post preuaricationē ade scientiā boni: etiam apostoli sententia euidentissime declaratur qua dicit: Cū Roma.2 enim gentes que legē non habēt naturaliter ea que legis sunt faciūt: hi legem non habentes:ipi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptuꝫ in cordibus suis:testimoniuꝫ reddente illis conscientia ipsoruꝫ:⁊ inter se inuicem cogitationibus accusantibus aut etiam defendentibus in die qua iudicabit deus occulta hominum. Quo sensu etiam dominus per prophetam increpat iudeorum: non naturalem sed voluntariam cecitatem: quā ipsi sibi cōtumaciter inferebāt: Surdi inquit audite ⁊ ceci intuemini ad videndum: Quis surdus nisi Esa.42. seruus meus: ⁊ cecus nisi ad quē nūcios meos misi? Et ne forte hanc eorum cecitatem aliquis nature nō voluntati possit ascribere:alibi ait:Educ Eiusdē.43 foras populum cecum ⁊ oculos habentem:surdū ⁊ aures ei sunt. Et iterum: Qui habētes inquit oculos nō videtis:⁊ aures ⁊ non auditis. Do Ezech.12 minus etiam in euangelio: Quia videntes inquit non vident:⁊ audien matth.13 tes non audiunt neqꝫ intelligunt. Et adimpleť in eis ꝓphetia Esaie dicēs: Auditu audietꝭ ⁊ ñ itelligetis:⁊ vi Esa.6. dētes videbitꝭ ⁊ ñ videbitis. Incrassatum est eni cor populi huiꝰ:⁊ auribus grauiter audierūt ⁊ oculos suos concluserūt:nequādo videant oculis:⁊ auribus audiāt:⁊ corde intelligant:⁊ cōuertanť ⁊ sanem illos. Deniqꝫ vt possibilitatē boni eis inesse signaret:increpat phariseos: Quid aūt īnḡt ex vobis ipsis nō iudicatis qō bonū est? Qō vtiqꝫ eis nō dixisset: nisi eos iudicio naturali id quod equū est scisset posse discernere. Unū cauēdū est nobis.ne ita ad dn̄m oīa sanctoꝝ merita referamꝰ:vt nihil nisi id qō malū atqꝫ puersū est :hūane ascribamꝰ nature. In q̄ q̄dē sapiētissimi Salomōis īmo dn̄i cuiꝰ h̄ xba sunt testīonio ꝯfutamur. Ita eni cū ꝯsūmata tēpli extructōe oraret: effatus ē: Uoluitqꝫ dauid pater meꝰ edi

ficare domū nomini domini dei isra/
el: ⁊ ait dominus deus ad dauid pa/
trem meū: Quod cogitasti ĩ corde
tuo edificare domum nomini meo:
bene fecisti hoc ipm mente tractans:
verūtamen non tu edificabis domū
nomini meo. Hec ergo cogitatio atq
iste tractatus regis dauid: vtrum ne
bonus ex deo: an malus ⁊ ab homi/
ne fuisse dicēdus est? Si enim bona
atq ex deo fuit illa cogitatio: cur ab
eo a quo inspirata est: eidē negatur
effectus? Si autē mala ⁊ ex homine
fuit: cur laudatur a domino. Restat
ergo vt ⁊ bona ⁊ ex homīe fuisse cre
datur. In quē modū etiam nostras
quotidie cogitationes possumus iu/
dicare. Neq enim aut soli dauid bo
nū ex semetipso cogitare concessū ē:
aut nobis ne quid boni vnq̃ sapere
aut cogitare possumus: naturalit̃ de/
negat̃. Dubitari ergo nō potest iesse
quidem omni anime naturaliter vir/
tutū semina beneficio creatoris ĩser/
ta: sed nisi hec opitulatiōe dei fuerĩt
excitata: ad incrementū perfectionis
non poterunt peruenire: quia f̃m be
atum Apostolū: neq qui plantat est
2.Corī.3 aliquid: neq qui rigat: sed qui incre
mentū dat deus. Adiacere autē ho/
mini in quālibet partē arbitrij liber/
tatem: etiam liber ille (qui dicit̃ pa/
storis) apertissime docet: in quo duo
angeli vniuiq nostrū adherere di/
cuntur: id est bonus ac malus: in ho/
minis vero optione consistere vt eli/
gat quē sequatur. Et iccirco manet ĩ
homine semper liberum arbitriū qd̃
gratiam dei possit vel negligere vel
amare. Non enī precepisset apostol9
dicens: Cū metu ⁊ tremore vestram
Phil. 2. salutē operamini: nisi scisset eam vel
excoli a nobis posse vel negligi. Sed
ne crederent se ad opus salutis diui/
no auxilio non egere: subiungit: Deus
est enī qui operatur in vobis ⁊ velle
⁊ perficere pro bona voluntate. Et
iccirco timotheū monens: Noli inq̃t
1.Tio.4 negligere gratiā dei que est in te. Et

iterū: Ob quā causam moneo te: vt 2.Tio.1.
resuscites gratiā que est in te. Inde ē
qd̃ etiam corinthijs scribens hortat̃
⁊ cōmonet: ne indignos se gratia dei
infructuosis operibus exhiberent: di
cens: Adiuuantes autē ⁊ obsecram9 2.Cor.6
ne inuacuum gratiam dei recipiatis.
Quā sine dubio: quia inuacuū rece/
perat simon: non pfuit ei perceptio
gratie salutaris. Nō enī p̃ceptis bea
ti petri maluit obedire dicentis: Pe
nitentiā age ab hac nequicia tua: ⁊ Actī.8.
ora deum si forte remittatur tibi hec
cogitatio cordis tui: in felle enī ama
ritudinis ⁊ obligatione iniquitatis
video te esse. Preuenit ergo homīs
voluntatē: quia dicitur: Deus meus
misericordia eius preueniet me. Et Ps.58.
rursus: Dominū remorantē atq vti/
liter quodammodo subsistentem: vt
nostrū experiatur arbitriū: volūtas
preuenit nostra: cum dicit̃: Et mane Ps.87.
oratio mea preueniet te. Et iterum: ps.118.
Preueni in maturitate ⁊ clamaui: ⁊
preuenerunt oculi mei ad te dilucu/
lo. Aduocat etiā nos ⁊ inuitat: cum
dicit: Tota die expandi manus meas
ad populū non credentē mihi ⁊ con Esa.65.
tradicentē. Et inuitatur a nobis cum
dicimus ei: Tota die expandi manus
meas ad te. Expectat nos cū dicit̃ p ps.87.
pphetā: Propterea expectat nos do
minus vt misereat̃ nostri. Et expecta Esa.30.
tur a nobis cū dicimus: Expectās ex/ Ps.39.
pectaui dominū ⁊ respexit me: ⁊ expe
ctaui salutare tuū domine. Et cōfor
tat nos cū dicit: Et ego erudiui ⁊ cō
fortaui brachia eoꝝ: ⁊ in me cogita/ Osee.7.
uerunt maliciam. Et vt nosmetipos
confortemus hortat̃ cū dicit: Cōfor
tate manus dissolutas: ⁊ genua debi Esa.35.
lia roborate. Clamat iesus: Si quis
sitit veniat ad me ⁊ bibat. Clamat eti Joh.7.
am ad eū propheta: Laboraui cla/
mans rauce facte sunt fauces mee: de Ps.86.
fecerunt oculi mei dū spero in deum
meū. Querit nos dominus dicens:
Quesiui ⁊ nō erat vir: vocaui ⁊ nō
erat qui responderet. Querit̃ ⁊ ipse

Cañ.3. a ſpõſa flebiliter ꝯquerẽte: In cubi-
li meo in noctibꝰ queſiui quẽ dilexit
aĩa mea: queſiui eũ ⁊ non inueni: vo
caui eũ ⁊ non reſpondit mihi.

Q gratiaꝫ dei humani co-
natus compenſare nõ poſ-
ſint: Ca. XIII.

Et ita ſp̃ gratia dei: noſtro ĩ bo
nã partẽ cooꝑat arbitrio: atq;
in oĩbus illõ adiuuat: ꝓtegit
ac defendit: vt nõnunq̃ʒ etiam ab eo
quoſdã conatus bone volũtatis vł
exigat vel expectet: ne penitꝰ doꝛmiẽ
ti aut inerti ocio diſſoluto: ſua dona
ꝯferre videat̃: occaſiões quodãmõ
q̃rẽs: q̃bꝰ hũane ſegniciei toꝛpoꝛe di-
ſcuſſo: nõ irrõnabił munificẽtie ſue
largitas videat̃: dũ eã ſub coloꝛe cu
iuſdaꝫ deſiderij ac laboꝛis impertit:
vt nihilominus gratia dei ſp̃ gratui-
ta pſeueret: dũ exiguis q̃buſdã par-
uiſq; conatibꝰ tantã immoꝛtalitatis
gloꝛiã: tanta perennis beatitudinis
dona: ineſtimabili tribuit largitate.
Nec eñi q: illius in cruce latronis p̃
ceſſerat fides: iccirco ꝓnunciandũꝫ
eſt: non ei beatã cõmoꝛatiõnẽ ꝑadiſi
gratuito eſſe ꝓmiſſam: aut peniten-
tiã dauid regis illã vniꝰ verbi q̃ di-
2.Re.12. xit: Peccaui dño: duo taꝫ grauia eiꝰ
crimina: ⁊ nõ potiꝰ clementiã dei ab
ſtuliſſe credendũ eſt: vt ꝑ nathan ꝓ
Ibidem. phetã mereret̃ audire: Et dñs tran-
ſtulit iniq̃atẽ tuam: nõ moꝛieris. Q
igit̃ homicidiũ adulterio addidit: li-
beri vtiq; arbitrij fuit: ꝙ autẽ argui-
tur ꝑ ꝓphetã: diuine dignationis eſt
gratia. Rurſũ ꝙ peccatũ ſuũ humili-
atus agnoſcit: ꝓpꝛie libertatis ẽ opꝰ.
Q ṽo ſub bꝛeuiſſimo tpis pũcto in-
dulgentiã tantoꝝ criminũ ꝓmeret̃:
dñi miſerẽtis eſt donũ. Et q̃d de hac
tã bꝛeui ꝯfeſſiõe ⁊ incompabili diui
ne retributiõis ĩmenſitate dicamus:
cũ beatus Aplꝰs ad illã magnitudi
nẽ future remuneratiõis aſpiciẽs: q̃d
de illis tã innumeris ꝑſecutionibus
ſuis ꝓnũciauerit: ꝯſiderare perfacile
ſit? Nã momẽtaneũ hoc inq̃t ⁊ leue 2.Coꝛ.4
tribulationis noſtre: ſupꝛa modũ vl
tra compatõnẽ: eternũ pondꝰ gloꝛie
opatur in nobis. De quo ⁊ alibi con
ſtanter enũciat: dicẽs: Quia nõ ſunt Roma.8
ꝯdigne paſſiões huius tpis ad futu-
rã gloꝛiã que reuelabitur in nobis.
Quantũ libet ergo eniſa fuerit hũa-
na fragilitas: future retributiõi par
eſſe nõ poterit: nec ita laboꝛibꝰ ſuis
diuinã imminuit gratiã: vt nõ ſemꝑ
gratuita pſeueret. Et iccirco p̃dictus
magiſter gentiũ: licet gratia dei apo
ſtolatus gradũ ſoꝛtitũ ſe fuiſſe teſtet̃
dicẽs: Gratia autẽ dei ſũ qđ ſum: ta- 1.Coꝛ.15
men ſe q̃ʒ diuine gratie reſpõdiſſe ꝓ
nũciat: dicens: Et gratia eiꝰ in me va Ibidem.
cua nõ fuit: ſed abũdantius illis omĩ
bus laboꝛaui ⁊ obtinui: nõ aũt ego:
ſed gratia dei mecũ. Nã cũ dicit la-
boꝛaui: conatũ ꝓpꝛij ſignat arbitrij.
Cũ dicit: Nõ aũt ego: ſed gratia dei:
virtutẽ diuine ꝓtectiõis oſtẽdit. Cũ
dicit: Mecũ: nõ ocioſo neq; ſecuro:
ſed laboꝛanti ac deſudanti eã cooꝑa
tam fuiſſe declarat.

Q temptationibus ſuis de
us virtutẽ humani expiatur
arbitrij: Ca. XIIII.

Quod etiã in iob ꝓbatiſſimo
athleta ſuo: cũ eũ diabolꝰ ex-
petiſſet ad ſingulare certamẽ:
diuinã legimus ꝓuidiſſe iuſticiã. Si
eñi cõtra inimicũ nõ ſua virtute: ſed
dei ſolius fuiſſet gratia ꝓtegẽte con
greſſus: ⁊ abſq; vlla ṽtute patiẽtie
ſue diuina tantũ opitulatione ſufful
tus: multiplices illas ac tota inimici
crudelitate queſitas: tẽptatõnũ mo-
les ⁊ exitia ꝑtuliſſet: quõ nõ illaꝫ ca-
lũnioſam diabolꝰ quã pꝛiꝰ emiſerat
vocẽ adũſus eũ iuſtiꝰ iteraſſet: Nun
quid gratis colit iob deũ? Nonne tu Job.1.
vallaſti eũ ac domũ eius ⁊ vniũſam
ſubſtantiam eius ꝑ circũitũ? Sed au
fer manũ tuã: id eſt ſine eũ ſuis mecũ
viribꝰ decertare: niſi in faciẽ tuã be-
nedixerit tibi. Sʒ cuꝫ nullã huiuſce-

modi querimoniã calũniosus hostis
post ꝯflictũ audeat iterare: non dei
sed illius se victũ viribus cõfitetur:
licet etiã gratia dei nõ ĩ totũ illi de/
fuisse credenda sit: que tantã tẽpta/
tori temptandi tribuit potestatẽ: q̃n
tã ⁊ illuz resistendi nouerat habere
virtutẽ: non cũ ab illius impugnati/
one sic ꝓtegens: vt nullũ virtuti hu
mane relinqueret locũ: sed hoc tan/
tũ ꝓcurãs ne violentissim⁹ inimic⁹
aĩam eius amentẽ faciens: ⁊ impotẽ
sensu: impari cũ atq; iniquo certami
nis pondere ꝑgrauaret. Qꝛ ergo so/
leat interdũ tẽptare dñs fidẽ nostrã
vt fortior vel gloriosior fiat: euãge/
lici illius centurionis edocemur exẽ/
plo: cuius puerũ cũ sciret vtiq; pote/
state sermonis sui se dñs curaturũ: of
ferre maluit ꝑsentiã corꝑalẽ: dicẽs:
Matth. 8. Ego veniaz ⁊ curabo eum. Sed illo
hanc eius oblationẽ feruentioris fi/
dei flagrãtia supergrediente atq; di
cente: Dñe nõ sũ dignus vt intres sb
tectũ meũ: sed tantũ dic verbo ⁊ sa/
nabit̃ puer meus: mirat̃ eũ dñs atq;
collaudat: cunctisq; illis qui ex isra/
elis populo crediderãt ꝑfert dicẽs:
Amẽ dico vobis: nõ inueni tantã fi
Ibidem. dẽ ĩ israel. Nullius enĩ laudis esset
ac meriti: si id in eo christus qđ ipse
donauerat ꝑtulisset: Alioquin dixis
set: Amẽ dico vobis: nõ dedi tantaz
fidẽ in israel. Quã explorationez fi
dei: etiã in illo magnificẽtissimo pa/
triarcha diuinã legimus dispensasse
iusticiã: cũ dicit̃: Et factum est post
hec verba: tẽptauit deus abraã. Nõ
Gen. 22. enĩ illã fidẽ quã ei dñs inspirabat:
sed illã quã vocatus semel atq; illu/
minatus a dño: per arbitrij libertatẽ
poterat exhibere: expiri voluit diui/
na iusticia. Vñ nõ ĩmerito fidei eius
constantia comprobat̃: atq; ad eum
subueniẽte gratia dei que eũ paulisꝑ
subreliquerat vt ꝓbaret: ita dicitur:
Ne inferas manũ tuã in pueꝝ: neq;
Ibidem. facias ei quicq̃: nũc eĩ scio: qꝛ times
dñm tuũ: ⁊ ñ pepcisti filio tuo dilecto
ꝓpter me. Qđ tẽptatiõis genus no
bis q̃z ad ꝓbatiõis meritũ posse cõ/
tingere: in Deuteronomio satis eui/
denter a legislatore ꝑdicat̃: Si surre
xerit inter vos ꝓpheta: aut q̃ sõniuz Deut. 13
se vidisse dicat: ⁊ ꝑdixerit signũ atq;
portentũ: ⁊ euenerit qđ locutus est:
⁊ dixerit tibi: Eamus ⁊ seruiam⁹ dijs
alienis quos ignorat: ne audias ver
ba ꝓphete illius aut somniatoris: qꝛ
tẽptans temptat te dñs de⁹ tu⁹: vtꝝ
diligas eũ in toto corde tuo: ⁊ custo/
dias mãdata illius: an nõ. Quid ergo?
Cũ istũ ꝓphetã aut somniatorẽ sur
gere ꝑmiserit deus: ita ne eos quorũ
fidẽ ꝓbare disponit: ꝓtectur⁹ eẽ cre
dendus est: vt nullũ penitus locũ q̃
suis viribus cũ tẽptatore ꝯfligant: li
bero eoꝝ reseruet arbitrio? Et quid
eos necesse ẽ vel tẽptari: quos ita in/
firmos nouit ac fragiles: vt nequaq̃
virtute sua valeant resistere tẽptato
ri? Sed vtiq; nec tẽptari eos iusticia
dñi ꝑmisisset: nisi parẽ in eis resisten/
di scisset inesse virtutez: qua possent
equitatis iudicio ĩ vtroq; merito vl'
rei vel laudabiles iudicari. Tale ẽ ⁊
illud qđ ab Aplo dicit̃: Itaq; qui se
existimat stare: videat ne cadat: Tẽ/ 1. Cor. 10
ptatio vos nõ apꝑhendat nisi hũa/
na: Fidelis aũt deus qui nõ ꝑmittit
vos tẽptari supra id qđ potestis: sed
faciet cũ tẽptatõe etiã exituz vt susti/
nere possitis. Cũ eñ dicit: Qui stat
videat ne cadat: sollicitã reddit arbi
trij libertatẽ: quã vtiq; nouerat ꝑce/
pta gratia: vel stare ꝑ industriã: vel
cadere per negligentiã posse. Cũ au
tẽ infert: Temptatio vos nõ apꝑhẽ/
dat nisi humana: infirmitatẽ coꝝ ⁊ ĩ
constantiã necdũ robuste mentis ex/
probrat: qua adhuc spiritaliũ nequi
ciarũ turbinibus nõ poterant impu/
gnari: aduersũ quos seipm vel illos
perfectos nouerat quotidie dimica/
re: de quibus ad Ephesios dicit: Iã
non est nobis colluctatio aduers⁹ car Eph. 6.
nem ⁊ sanguinẽ: sed aduersus princi
patus: aduersus potestates: aduers⁹

mundi rectores tenebrarum harum: cōtra spiritalia nequicie in celestibus. Cū
1.Co.10. vero subiungit: Fidelis autē deus q̄ nō permittit vos temptari supra id qđ potestis: nō vtiq3 optat ne eos do minus temptari permitteret: s3 ne supra id qđ sustinere poterāt: temptarent. Illud enī indicat humani arbitrij facultatē: hoc vero domini gratia3 temptationū luctamina moderantis ostendit. In his igit̄ oībus approbatur ita semp diuinā gratiā arbitrium hominis incitare: vt illud nō in omnibus taliter ꝓtegat ac defēdat: vt nō etiā proprijs eu3 conatibus cōgredi aduersū spiritales faciat inimicos: in q̄bus vel gratiā dei victor: vel infirmitatē suā superatus intelligat: ⁊ ita discat nō de sua fortitudine sed d̄ diuino semper sperare suffragio: atq3 ad suū iugiter recurrere protectorē. Et vt hoc non nostra coniectura: sed euidentioribus adhuc scripture testimonijs approbetur: illud qđ in iesu naue legitur retractemus: Has inq̄t gentes dimisit dominus: ac disperde
Judic.3 re noluit: vt in eis experiretur israelem: vtrum custodiret mandata domini dei sui: vt haberent consuetudinē cū hostibus p̄liandi. Et vt incomparabili creatoris nr̄i clemētie mortale aliquid: nō pro equalitate pietatis: sed ex aliqua indulgētie similitudine comparemus: si nutrix pia atq3 sollicita diu sinu paruulum gestat: vt quandoq3 ingredi doceat: ⁊ primu3 quidē eu3 reptare permittit: dehinc erectum vt alternis passibus innitatur: dextre sue virtute sustentat: at mox paululum derelictum: si titubātem viderit: protinus apprehendit: nutantem suscipit: lapsum erigit: et vel arcet a casu: vel etia3 decidere leuiter sinens: eleuat post ruinam: Cu3 autem eum ad puericiam vel adolescentie ac iuuentutis perduxerit robur: quedam etiam pondera vel labores quibus non opprimatur: sed exerceatur iniungit: ⁊ cum emulis de certare permittit: quanto magis celestis ille omniū pater nouit: quem sinu gratie sue gestet: ⁊ que3 libere voluntatis arbitrio in conspectu suo exerceat ad virtutem: ⁊ tamē adiuuat laborante3: exaudit vocantē: non relinquit querentem: eripit de periculo interdu3 etiā nescientem.

De multiplici vocationum gratia:

Ca. XV.

Per que etiam euidenter ostenditur inscrutabilia eē iudicia dei ⁊ inuestigabiles vias eius: quibus ad salutem humanum attrahit genus. Quod etiam euangelicarum vocationū exemplis possumus approbare. Andream nanq3 ac Petrum ceterosq3 apostolos: nihil d̄ salutis sue remedio cogitantes: spontanea gratie sue dignatiōe prelegit. matth.4
Zacheum ad conspectum se domini fideliter extendentem: ⁊ exiguitatem stature sue sycomori celsitudine subleuantem: non solum suscipit: verū etiam benedictione cohabitationis illustrat. Inuitum ac repugnantem attrahit paulum. Alium ita precepit sibi inseparabiliter inherere: vt ei postulāti breuissimas pro sepultura patris non concedat inducias. Cornelio precibus ⁊ elemosynis iugiter insistenti: velut remunerationis vice via salutis ostenditur: eiq3 angeli visitatione precipitur: vt accersiens petrum verba salutis ab eo: quib9 vna cum omnibus suis saluaretur: agnoscat. Et ita multiformis illa sapientia dei salutem hominum multiplici atq3 inscrutabili pietate dispēsat: ac f̄m capacitatem vniuscuiusq3 gratiam sue largitatis impertit: vt ipsas q3 curationes non f̄m vniformē maiestatis sue potentiā: sed f̄m mēsurā fidei in qua vnūquēq3 repperit: vel sic vnicuiq3 ip̄e partitus ē: maluerit
Luc.19.
Act.9
matth.8.
Act.10.

exercere. Credentē nāq3 q ad emun
dationē lepre sue volūtas christi suf
ficeret: solo volūtatis sue curauit as
matth. 8. sensu: dicēs: Uolo: Mūdare. Alteri
deꝑcanti: vt adueniens p impositio/
Eiusdē. 9 nē manus sue defunctā filiā suscita/
ret: ingressus domū eius: eodē mō q̄
ille sperauerat: id qd̄ rogabat indul
sit. Alij credenti summā salutis ī ver
bi eius ꝑceptione ꝯsistere: ac respon/
Eiusdē. 8 denti: Dic tantū verbo ꝛ sanabitur
puer meus. p sermonis imperiū reso/
lutos art⁹ pristino robore solidauit:
dicens: Uade ꝛ sicut credidisti fiat ti
bi. Alijs de tactu fimbrie ei⁹ sperāti
Eiusdē. 9 bus medicinā: vbertim sanitatis do/
na largitus est. Aliorū morbis mede/
lam rogatus indulsit. Alijs sponta/
neā ꝑstitit medicinā. Alios hortat⁹
Joh. 5. est vt sperarēt: dicēs: Uis san⁹ fieri.
Alijs nō sperātib⁹ vltro ingessit au/
xiliū. Aliorū desideria prius q̄ volū/
tati eorū satisfaceret: explorauit dicēs:
Quid vultis vt faciā vobis? Alij ig
noranti viā qua id qd̄ ꝯcupierat ob
Joh. 11. tineret: benign⁹ ostēdit: Si credide/
ris inquiens: videbis gloriā dei. In
ter alios ita virtutē curationū afflu/
enter effudit: vt de eis euāgelista cō/
math. 14 memoret: Et curauit om̄es lāguidos
eorū. Inter alios xo immensa illa be
neficiorū christi abyssus ita obturata
Eiusd. 13. est vt dicat: Et nō poterat īter illos
iesus facere virtutes ꝓpter incredu/
litatē illorū. Et ita largitas dei ꝓm ca
pacitatē hūane fidei etiā ipa forma
Eiusdē. 9 tur: vt huic quidē dicat: Scdm fidez
Eiusdē. 8 tuā fiat tibi. illi vero: Uade: ꝛ sicut cre
Eiusd. 15 didisti fiat tibi. alij aūt: Fiat tibi sicut
marci. 10 vis. Et rursum alteri: Fides tua sal/
uū te fecit.

De gratia dei eo q̄ humāe fidei transcendat angusti/as: Ca. XVI.

Nemo aūt estimet hec a nobis
ob hoc fuisse prolata: vt nita/
mur astruere summā salutis ī
nostre fidei diciōe ꝯsistere: ꝓm q̄run/
dam ꝓphanā opinionē: q̄ totū libe/
ro arbitrio deputātes: gratiā dei dis/
pensari ꝓm meritū vniuscuiusq3 desi
niūt. Sed absoluta plane ꝓnūciam⁹
sentētia: etiā exuberare gratiā dei et
transgredi interdū hūane infidelita
tis angustias. Qd̄ in illo euāgelico
factū fuisse regulo reminiscimur: qui
dū facilius credit egrotantē filiū suū
posse curari: q̄ mortuū suscitari: pre
sentiā dñi festinus implorat: dicēs:
Dñe descēde pri⁹ q̄ moriat fili⁹ me/
us. Cuius infidelitatē licet his sermo Joh. 4.
nib⁹ christ⁹ arguerit: Nisi signa ꝛ ꝓ
digia videritis nō creditis: tamē nō
ꝓm infirmitatē fidei eius gratiaz sue
diuīitatis exercuit: nec ꝑsentia corpa/
li quēadmodū ille crediderat: letales
febriū morbos: s3 verbo sue potesta
tis exclusit: dicens: Uade filius tuus
viuit. Quā superabūdantiā gratie:
etiā in illi⁹ paralytici curatione dñm
legim⁹ effudisse: cui3 ci languoris sui
tantū quo corpus fuerat resolutū re
media poscenti: aīe prius ingerit sos
pitatē: dicēs: Cōstans esto fili: dimit
tūtur tibi peccata tua. Post qd̄ non matth. 9.
credētibus scribis posse eū remittere
hūana peccata: ad ꝯfundendā incre
dulitatē eorū: etiā mēbra eius paraly
seos valitudine resoluta: potestatis
sue sermone restrinxit: dicens: Quid
cogitatis mala in cordibus vestris? Ibidem.
Quid ē facili⁹ dicere: Remittūtur ti
bi peccata: aut dicere: Surge ꝛ ambu
la? Ut sciatis autē q2 filius hoīs po
testatē habet in terra dimittēdi pec/
cata: tūc ait palytico: Surge ꝛ tolle
lectū tuū: ꝛ vade in domū tuā. Silr
autez in illo q̄ triginta ꝛ octo annos
iuxta natatorie crepidinē frustra de/
cumbēs: de aque illius motu sperauе
rat medicinā: munificentiā vltronee
largitatis ostendit. Nā cū volēs eū
ad salutis remedia ꝓuocare dixisset
ei: Uis sanus fieri? Cūq3 ille de hūa/
ni adiutorij inopia quereret ac dice
ret: Hoīem nō habeo vt cū turbata Joh. 5.
fuerit aqua: mittat me in piscinā. icre

dulitati ei⁹ ꝛ ignorãtie veniã tribu/
ens:pristine eũ ſanitati:nõ illa qua
ſperauerat via:ſed q̃ dñs voluit mi/
ſeratiõe reſtituit:dicens:Surge tol/
le lectũ tuũ:ꝛ vade in domũ tuã.Et
quid mirũ ſi hec dñi poteſtate geſta
narrentᷣ:cũ ſimilia etiã ꝑ ſeruos ſuos
diuina gratia fuerit operata? Ingre
dientib⁹ nãq; templũ petro ꝛ ioan/
ne:cũ ille claudus ex vtero matris q̃
greſſũ penit⁹ ignorabat:elemoſynã
poſtularet:illi nõ vilia era que poſce
bat infirmus:ſed greſſus officia largi
untur:ꝛ piiſſime ſtipis ſperantẽ ſo/
lacia:inſperate ſalutis p̃mijs locuple
Act; .3. tant:dicẽte petro:Argentũ ꝛ aurũ
nõ ẽ mihi:qđ aũt habeo hoc tibi do:
In nomine ieſu chriſti nazareni ſur/
ge ꝛ ambula.

De inſcrutabili diſpenſatione dei: Ca.XVII.

Pr hec igitᷣ exempla q̃ de euã/
gelicis ꝓtulimus monimẽtis:
euidẽtiſſime poterim⁹ aduer
tere:diuerſis atq; innumeris modis
ꝛ inſcrutabilib⁹ vijs:deũ ſalutẽ hu/
mani generis ꝓcurare:ꝛ quorundã
quidẽ volentiũ ac ſitientiũ curſũ:ad
maiorẽ inuitare flagrantiã:quoſdã
ꝟo etiã nolẽtes inuitoſq; cõpellere:
ꝛ nũc quidẽ vt impleantᷣ ea q̃ vtiliᷣ
a nobis deſiderata ꝓſpexerit adiuua
re:nũc ꝟo etiã ipſius ſancti deſiderij
inſpirare principia:ꝛ vł initiũ boni
operis vel ꝑſeuerantiã ꝯdonare.In
de ẽ q̃ orãtes ñ ſolũ ꝓtectorẽ ac ſal/
uatorẽ:ſ; etiã adiutorẽ ac ſuſceptorẽ
dñm ꝓclamamus.In eo enĩ q̃ prior
aduocat:ꝛ ignorãtes nos atq; inui/
tos attrahit ad ſalutẽ:ꝓtector atq;
ſaluator noſter eſt:in eo aũt q̃ anni/
tentib⁹ nobis:opẽ ferre:refugiẽteſq;
ſuſcipe ac munire cõſueuit:ſuſceptor
ac refugiũ nominatᷣ.Deniq; hãc diſ
penſatiõis dei multiplicẽ largitatẽ:
beatus Aplus mẽte ꝑtractans:ꝛ in
quoddã imenſũ atq; interminabile
pietatis dei pelagus ſe incidiſſe ꝯſpi/
Rom.11. ciens:exclamauit:O altitudo diuitia
rum ſapiẽtie ꝛ ſcientie dei:q̃ inſcru/
tabilia ſunt iudicia eius:ꝛ inueſtiga/
biles vie eius. Quis enĩ cognouit ſẽ
ſum dñi? Hui⁹ ḡ ſcientie admiratio/
nẽ quã ille talis actãtus gentiũ ma
giſter expauit euacuare conabitᷣ q̃ſq;
crediderit illius ineſtimabilis abyſſi
ꝓfunditatẽ hũana ratõe ſe poſſe me
tiri.Nã qui ad plenũ diſpẽſationes
dei:q̃bus ſalutẽ in hoĩbus opatᷣ:vel
mente cõcipere:vel diſſerere ſe poſſe
ꝯfidit:ꝓcul dubio ĩpugnãs apoſtoli
ce ſentẽtie ꝟitatẽ:ſcrutabilia eẽ dei
iudicia ꝛ veſtigabiles vias ei⁹:pro/
phana ꝓnunciabit audacia:ipſo q̃q;
dño hec ad eos ita teſtante:Non enĩ Eſa.55.
cogitatiões mee cogitatiões veſtre:
neq; vie veſtre vie mee:dicit dñs:q2
ſicut exaltantᷣ celi a terra:ſic exalta/
te ſunt vie mee a vijs veſtris:ꝛ cogi/
tatiões mee a cogitatiõibus veſtris.
Hanc igitᷣ diſpenſationẽ atq; amorẽ
ſuũ:quẽ nobis tribuere dñs ĩdefeſſa
pietate dignatᷣ:volens hũane affe/
ctiõis motu exprimere:nec inueniẽs
in hac creatura talẽ charitatis affe/
ctũ:cui eũ compare digni⁹ poſſet:te/
nerrimis pie matris viſceribus cõpa
rauit:ꝛ vtitᷣ quidẽ hoc exemplo:q̃a
charius aliud in natura hoĩm nõ po
teſt inueniri:dicẽs:Nũquid obliui/ eiuſđ.49
ſci poteſt mulier infantẽ ſuũ:vt non
miſereatᷣ filio vteri ſui?Sed nõ con/
tentus hac compatiõe:tranſcẽdit eã
confeſtim atq; ſubiungit:dicens:Et
ſi illa oblita fuerit:ego tamen nõ ob/
liuiſcar tui.

Definitio patrũ eo q̃ liberũ arbitrium ad ſaluanduz nõ ſit idoneũ: Ca.XVIII.

Pr quod euidenti rõne colli/
gitᷣ ab his q̃ nõ loquacib⁹ ver
bis:ſed experientia duce:vł ma
gnitudinẽ gratie:vel modulũ huma
ni metiũtur arbitrij:q2 nõ leuib⁹ cur
ſus:nec fortib⁹ ꝑliũ:nec ſapientibus
panis:nec prudẽtibus diuitie:nec ſci
entib⁹ gratia:ſed operatᷣ hec omnia

1.Cor.12 vn⁹ atq3 idē spūs diuidēs vnicuiq3
ꝑut vult. Et iccirco fide non dubia:
⁊ vt ita dicā: palpabili experiētia cō
probat: vniuersitatis deū velut piissi
mū patrē: benignissimūq3 medicum:
ſm Aplm indifferēter oīa in oībus
operari: ⁊ nūc quidē salutis inspira
re pncipia ⁊ īserere vnicuiq3 bone vo
lūtatis ardorē: nūc xo ipi⁹ opatiōis
effectū ⁊ ꝯsūmationē donare xtutū:
⁊ nūc a ruina iā ꝓxima lapsuq3 pci
piti etiā inuitos ⁊ inscios reuocare:
nūc autē occasiōes ⁊ oportunitates
salutis ingerere: ac pcipites violen
tosq3 conatus a letalibus dispositio
nibus inhibere: ⁊ alios quidē volē
tes currentesq3 suscipe: alios xo nolē
tes renitētesq3 ptrahere: ⁊ ad bona3
cogere volūtatē. Totū xo nō sp re
sistētibus nec pseuerāter inuitis no
bis a diuinitate ꝯcedi: ⁊ summā salu
tis nostre: nō opeꝝ nostroꝝ merito:
sed celesti gratie deputandā: ita dñi
ipius vocibus edocemur: Et recor
Ezech.20 dabimini viarū vestraꝝ: ⁊ oīm scele
rū vestroꝝ qbus polluti estis in eis:
⁊ displicebitis vobis in ꝯspectu ve
stro: in oībus malitijs vestris quas
fecistis: Et scietis quia ego dñs cum
benefecero vobis ꝑpter nomē meū:
nō ſm vias vestras malas: neq3 ſm
scelera vestra pessima dom⁹ israel.
Et iccirco hoc ab oīb⁹ catholicis pa
tribus diffinit: qui pfectionē cordis
nō inani disputatione verboꝝ: sed re
atq3 ope didicerūt: diuini esse mune
ris. Primu3 vt accendat vnusqsq3
ad desiderādū oē qd bonū est: s3 ita
vt ī alterutrā ptē plenū sit libere vo
luntatis arbitriū. Itēq3 etia3 scdm:
diuīe eē grē vt effici valeāt exercitia
pdicta virtutū: s3 ita vt possibilitas
nō extinguat arbitrij. Tertiū qq3:
ad dei mūera ptinere vt acqsite vir
tutis pseuerātia teneat: sed ita vt ca
ptiuitatē libertas addicta nō senti
at. Sic eñ vniuersitatis deus oīa in
oībus credēdus ē opari: vt incitet:
ꝓtegat atq3 ꝯfirmet; nō vt auferat
quā semel ipe ꝯcessit arbitrij liberta
te3. Si qd sane xsuti⁹ hūana argu
mētatōe ac rōne collectū: huic sensui
videat obsistere: vitandū mag⁹ ē q̄
ad destructionē fidei ꝓuocādū. Nō
eñ fidē ex intellectu: sed intellectu3
ex fide meremur: sicut scriptū ē: Ni
si credideritis nō intelligetis: quia
queādmodū ⁊ deus oīa opet in no
bis: ⁊ totū libero ascribat arbitrio:
cui dicit: Si volueritis ⁊ audieritis Esa.1.
me: que bona sunt terre manducabi
tis: ad plenū humano sensu ac rati
one nō potest vt arbitror cōphen
di. Hoc nos beatus cheremon cōfir
matos cibo: labore3 fecit tanti itine
ris non sentire.

Explicit collatio tertia Abbatis cheremonis de protectione dei.

Incipit ānotatio capitulorum collatiōis prime abbatis nesterotis de spiritali scientia.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio prima Abbatis nesterotis de spiritali scientia.

De verbis abbatis nesterotis de religiosorum sciētia: Ca. I

Ponsionis nostre ꝛ itineris ordo cōpellit: vt abbatis Nesterotis preclari in omibus summeq scientie viri institutio subsequatur. Qui cū sacraꝝ scripturarū nos aliq̄ memorie cōmendasse: ꝛ coꝝ intelligentiā desiderare sensisset: talib⁹ nos adorsus est verbis: Multa quidē scientiaꝝ in hoc mūdo sunt genera: tāta siquidez eaꝝ quanta ꝛ artiū disciplinarūq varietas est. Sed cū oēs: aut oīno inutiles sint: aut p̄sentis tātum vite cōmodis ꝓsint: nulla est tamen que nō habeat ꝓpriū doctrine sue ordinē atq rationez: per quā ab expetentibus possit attingi. Si ergo ille artes ad insinuationez sui certis ac ꝓprijs lineis dirigūt: q̄nto magis religiōis nr̄e disciplina atq ꝓfessio: q̄ ad contēplanda inuisibiliū sacramentoꝝ tendit arcana: nec p̄sentis questus: sed eternoꝝ retributionē expetit p̄mioꝝ: certo ordine ac ratione subsistit. Cuius quidē duplex est scientia. Prima practice: id est actualis que emendatione moꝝ: ꝛ vitioꝝ purgatione perficit: altera theoretice: id est que in contemplatione diuinarū rerum ꝛ sacratissimoꝝ sensuuz cognitione consistit.

De appręhendēda spiritaliū rerū cognitiōe: Ca. II.

Quisqs igit ad hanc theoreticē voluerit puenire: necesse ē vt omni studio atq virtute actualē primū scientiā ꝯsequat. Naz hec practice absq theoretice possideri potest: theoretice vo sine actuali oīmodis appręhendi nō potest. Gradus eñ quidam ita ordinati atq distincti sunt: vt hūana humilitas possit ad sblime ꝯscēdere: q̄ si inuicē sibi ea qua diximus ratiōe succedāt: potest ad altitudinē puenire: ad quā sblato primo gradu nō potest transuolari. Frustra igit ad ꝯspectū dei tēdit: qui vitioꝝ cōtagia nō declinat. Spūs nāq dei effugiet fictū: nec habitabit in corpe subdito peccatis. Sap. i.

Q actualis pfectio dupliciter rōne subsistat: Ca. III.

Ec aūt actualis pfectio dupliciter rōne sbsistit. Nā p̄mus ei⁹ modus est: vt oīm natura vitioꝝ ꝛ curatiōis rō cognoscat. Secundus vt ita discernatur ordo virtutū: earumq perfectione mens nostra formetur: vt illis non iam velut coacta: ꝛ q̄si violēto impio subiecta famulet: sed tāq̄ naturali bono delectet atq pascat: ꝛ arduā illā atq angustā viam cū oblectatiōe cōscendat. Quo eñ modo: vel virtutū rō

nem qui secundus in actuali disciplina gradus est :vel rerum spiritalium et celestium sacramenta: que in theorie gradu sublimiore consistunt: valebit attingere: qui naturam vitiorum suorum nec potuit intelligere nec nisus est extirpare? Consequenter enim pronunciabitur progredi ad excelsiora non posse: qui non vicerit planiora: multoque minus ea que sunt extrinsecus: apprehendit: quisque intelligere ea que sibi sunt inserta non quiuerit. Sciendum tamen est: duplici nobis laboris intentione sudandum: tam in expellendis vitijs quam in virtutibus acquirendis. Et hoc non nostra capimus coniectura: sed illius sententia pdocemur: qui solus opificij sui

Hiere. I. vires rationemque cognoscit: Ecce inquit constitui te hodie super gentes et super regna: vt euellas et destruas et disperdas et dissipes: et edifices et plantes. In expulsione enim noxiarum rerum quatuor esse necessaria designauit: id est euellere: destruere: disperdere: dissipare. In perficiendis vero virtutibus et his que ad iusticiam pertinent acquirendis: edificare tantummodo atque plantare. Unde liquido patet difficilius conuelli atque eradicari inolitas corporis atque anime passiones: quam spiritales extrui: plantarique virtutes.

Quod actualis vita erga multas professiones ac studia diriuetur: Ca. IIII.

Hec igitur practice que duobus vt dictum est subsistit modis: erga multas professiones studiaque diuiditur. Quidam enim summam intentionis sue erga eremi secreta et cordis constituunt puritatem: vt in preteritis heliam et heliseum: nostrisque temporibus beatum antonium: aliosque eiusdem propositi sectatores: familiarissime deo per silentium solitudinis cohesisse cognoscimus. Quidam erga institutionem fratrum: et peruigilem cenobiorum curam: omnem studij sui sollicitudinem dederunt: vt nuper abbatem ioannem qui in vicinia ciuitatis cui nomen est thimius: grandi cenobio prefuit: ac nonnullos eiusdem meriti viros apostolicis etiam signis claruisse meminimus. Quosdam xenodochij et susceptionis pium delectat obsequium: per quod etiam in preteritis abraam patriarcham et loth: domino placuisse scimus: et nuper beatum macharium singularis mansuetudinis ac patientie virum: qui xenodochio ita apud alexandriam prefuit: vt nullis eorum qui solitudinis secreta sectati sunt: inferior sit credendus. Quidam eligentes egrotantium curam: alij intercessionem que pro miseris atque oppressis impenditur exequentes: aut doctrine instantes: aut elemosynam pauperibus largientes: inter magnos ac summos viros: pro affectu suo ac pietate viguerunt.

De professionis arrepte perseuerantia: Ca. V.

Quapropter hoc vnicuique vtile atque conueniens est: vt secundum propositum quod elegit: siue gratiam quam accepit: summo studio ac diligentia ad operis arrepti perfectionem peruenire festinet: et aliorum quidem laudans admiransque virtutes: nequaquam a sua quam semel elegit professione discedat: sciens secundum Apostolum vnum quidem esse corpus ecclesie: multa autem membra: et habere

Rom. 12. eam donationes secundum gratiam que nobis data est differentes: siue prophetiam secundum rationem fidei: siue ministerium in ministrando: siue qui docet in doctrina: siue qui exhortatur in exhortatione: qui tribuit in simplicitate: qui preest in sollicitudine: qui miseretur in hilaritate. Nec enim vlla membra aliorum sibi membrorum possunt ministeria vendicare: quia nec oculi manuum: nec nares aurium vtuntur officio: et iccirco non omnes apostoli: non omnes prophete: non omnes doctores: non omnes gratias habent curationum: non omnes linguis loquuntur: non omnes interpretantur.

De infirmiorum mobilitate: Ca. VI.

ſ Olent eñi hi qui necdũ ſunt
in illa quã arripuerũt ꝓfeſ
ſione fundati: cuꝫ audierint
quoſdam in diuerſis ſtudijs ac ꝟtu/
tibus predicari: ita eoꝝ laude ſuccẽ/
di: vt imitari eoꝝ protinus geſtiant
diſciplinaꝫ: in quo irritos neceſſario
impendit conatus hũana fragilitas.
Impoſſibile nanqꝫ eſt vnũ eundẽqꝫ
hominẽ ſimul vniuerſis quas ſuperi
us comprehẽdi fulgere virtutibus.
Quas ſi quis voluerit pariter affe/
ctare: in id eñ incidere neceſſe eſt: vt
dũ omnes ſequitur: nullã integrã cõ
ſequatur: magiſqꝫ ex hac mutatione ac
varietate diſpendiũ capiat qꝫ profe/
ctum. Multis eñ vijs ad deũ tendi/
tur: ⁊ ideo vnuſquiſqꝫ illam quaꝫ ſe/
mel arripuit irreuocabili curſus ſui
intentione conficiat: vt ſit in quali/
bet profeſſione perfectus.

Exemplũ caſtitatis quo do cet nõ omnia ab omnibus emulanda: Ca. VII.

a Bſqꝫ illo diſpendio quo feriri
monachũ diximus: qui mobi/
litate mentis ad ſtudia cupit
tranſire diuerſa: etiam hinc periculũ
mortis incurritur: qꝺ nõnunqꝫ recte
quedã ab alijs geſta: malo ab alijs p̃
ſumũtur exemplo: ⁊ que nõnullis be
ne ceſſerant: pernitioſa ab alijs ſenti
untur. Nam vt quiddam exempli
gratia proferamus: velut ſi quis il/
lam viri illius imitari virtutem ve/
lit: quam ſolet abbas Joannes: non
ad imitationis formulam: ſed tantũ
modo ꝓ admiratione proferre. Nã
quidam veniens ad p̃dictũ ſenẽ ha/
bitu ſeculari: cũ ei quaſdã frugũ ſu/
arũ primitias detuliſſet: ferociſſimo
quedã demonio arreptũ ibidem rep
perit. Qui cũ abbatis ioannis obte
ſtationes ac precepta deſpiciens: te/
ſtaretur ſe nũqꝫ ad illius imperiũ de
corpe qꝺ obſederat migraturũ: hui⁹
aduẽtu pterrit⁹: cũ reuerẽtiſſima no
minis illius inclamatione diſceſſit.
Cuius tam euidentẽ gratiã ſenex nõ
mediocriter admiratus: eoqꝫ ampli⁹
obſtupeſcens qꝫ euꝫ ſeculari cerneret
habitu: cepit ab eo vite ac profeſſio/
nis eius ordinẽ diligenter ĩquirere.
Cũqꝫ ille ſecularẽ ſe atqꝫ vxorio vin
culo colligatũ eſſe dixiſſet: beat⁹ io/
annes excellẽtiã virtutis eius ⁊ gra/
tie mente pertractans: que nam illi
eſſet conuerſatio attentius explora/
bat. Ille ſe ruſticũ: ⁊ quotidiano ma
nuũ opere victũ querere: nec vllius
boni eſſe ſe conſcium teſtabatur: niſi
qꝫ nũqꝫ añ ad ruris opera mane exer
cenda procederet: neqꝫ veſpere do/
mũ reuerteretur: niſi in eccleſia ꝓ quo/
tidiane vite commeatu largitori ei⁹
deo gratias retuliſſet: neqꝫ ſe vnquã
de fructibus ſuis aliquid vſurpaſſe:
niſi pri⁹ deo primitias eoꝝ ac decĩas
obtuliſſet: ⁊ nunqꝫ ſe boues ſuos per
aliene meſſis traduxiſſe confiniũ: ni
ſi eoꝝ prius ora clauſiſſet: ne vel pa/
rum damni per incuriã eius ꝓximus
ſuſtineret. Et cũ hec qꝫ abbati ioan/
ni: necdum ad comparationeꝫ tante
gratie qua eũ p̃latum ſibi eſſe cerne/
bat: idonea viderentur: atqꝫ ab eo qđ
nam eſſet illud qꝺ tante gratie meri
tis conferri poſſet: ſciſcitãs ſcrutare/
tur: ille reuerentia tam ſollicite inqͥſi
tionis aſtrictus: vxorẽ ſe parentũ vi
imperioqꝫ compulſum cum profiteri
monachum vellet ante vndecim an
nos accepiſſe confeſſus eſt: quã ne
mine etiam nunc conſcio ſororis lo/
co a ſe virginẽ cuſtodiri teſtabatur.
Qꝺ factũ cũ audiſſet ſenex: tãta eſt
admiratione pmotus: vt coram ipſo
publice ꝓclamaret: Nõ ĩmerito de/
monẽ qui ſe deſpexerat: illi⁹ nõ tole/
raſſe p̃ſentiã: cui⁹ ipſe virtutẽ nõ ſo/
lũ in iuuentutis ardore: ſed ne nunc
quidẽ ſine diſcrimine caſtitatis au/
deret appetere. Qꝺ factũ abbas io/
ãnes licet ſũma admiratõe p̃tulerit:
tñ neminem monachoꝝ vt experiretur
hortat⁹ ẽ: ſciens multa recte ab alijs
geſta: magnã alijs imitãtib⁹ ĩtuliſſe
pniciẽ: nec vſurpari ab oĩbus poſſe:
qꝺ paucis dñs ſpãli mũere ꝯtuliſſet.

De spiritali scientia: Capitulum. VIII.

Sed ad expositionem scientie de qua sumptũ est sermonis exordiũ reuertamur. Itaq̃ sicut superius diximus practice erga multas professiões ac studia diriuatur. Theoretice vero in duas diuiditur ptes: id ẽ ĩ historicã interp̃tationem: ꝛ intelligentiã spiritalem. Unde etiã salomon cũ ecclesie multiformẽ gratiã enumerasset: adiecit: Omnes em̃ qui apud eã sunt: vestiti sũt dupliciter. Spiritalis aũt scientie genera sunt tria: tropologia: allegoria: anagoge: de quibus in ꝓuerbijs ita dicitur: Tu aũt describe tibi ea tripliciter: sup latitudinẽ cordis tui. Itaq̃ historia p̃teritarũ ac visibiliũ agnitionẽ complectiť rerũ: que ita ab Apostolo replicať: Scriptum est em̃ quia abraã duos filios habuit: vnũ de ancilla: ꝛ aliũ de libera: sed q̃ de ancilla ẜm carnẽ natus est: qui autẽ de libera per repromissionẽ. Ad allegoriam autẽ pertinent que sequũť: quia ea que in veritate gesta sunt: alterius sacramenti formaʒ p̃figurasse dicunť. Hec em̃ inquit sũt duo testamenta: Unũ quidẽ de monte sina: in seruitutẽ generans: qḋ est agar. Sina enĩ mons est in arabia: qui cõparatur huic que nũc est hierusalẽ: ꝛ seruit cum filijs suis. Anagoge vero de spiritalibus mysterijs ad sublimiora quedã ꝛ sacratiora celoꝝ secreta cõscendẽs: ab Ap̃lo ita subijciť: Que autẽ sursũ est hierusalẽ libera ẽ: que ẽ mater nostra. Scriptũ est enĩ: Letare sterilis que nõ paris: erũpe ꝛ clama que nõ parturis: quia multi filij deserte magis q̃̃ eius que habet virum. Tropologia est moralis explanatio: ad emendationẽ vite: ꝛ instructionẽ pertinẽs actualẽ: velut si hec eadẽ duo testamenta intelligamus: practicen ꝛ theoreticẽ disciplinã. vł certe si hierusalẽ aut sion aĩam hoĩs velimus accipere; ẜm illud: Lauda hierusalẽ dñm: lauda deũ tuũ sion. Igiť p̃dicte quatuor figure in vnũ ita si volum⁹ ꝯfluũt: vt vna atq̃ eadẽ hierusalẽ quadrifariã possit intelligi: ẜm historiã ciuitas iudeoꝝ: ẜm allegoriaʒ ecclesia christi: ẜm anagogen ciuitas dei illa celestis que ẽ mater oĩm nostrũ: ẜm tropologiam aĩa hoĩs que freq̃ẽter hoc noĩe aut increpať aut laudať a dño. De his q̃tuor interp̃tationũ generibus beat⁹ Ap̃lus ita dicit: Nũc autẽ fratres si venero ad vos linguis loquens: q̃d vobis ꝓdero: nisi vobis loquar: aut in reuelatione aut in scientia: aut in ꝓphetia: aut in doctrina? Reuelatio nã q̃ ad allegoriã pertinet: per quã ea que tegit historica narratio: spiritali sensu ꝛ expositione reseranť: vt verbi gratia: si illud aperire temptemus: quẽadmodũ patres nostri omnes sub nube fuerint: ꝛ oẽs in moyse baptizati sint ĩ nube ꝛ ĩ mari: ꝛ quẽadmodũ oẽs eandeʒ escã spiritalem manducauerint: ꝛ eundẽ spiritalẽ d̃ ꝯsequẽti petra biberint potuʒ: petra autẽ erat christus. Que expositio p̃figurationi corpis ꝛ sanguinis christi quẽ quotidie sumimus compata: allegorie ꝯtinet rationẽ. Sciẽtia vero que similiter ab ap̃lo memoratur: tropologia est: q̃ vniũsa q̃ ad discretionẽ ptinẽt actualẽ: vtrũ vtilia vel honesta sint: pruděti examĩatõe discernimus: vt est illud: Cũ apud nosmetip̃os iudicare p̃cipimur: vtꝝ deceat mulierẽ nõ velato capite orare deũ? Que rõ vt dictũ ẽ moralẽ cõtinet intellectũ. Itẽ ꝓphetia quã tertio Ap̃lus intulit loco: anagogen sonat: p quã ad inuisibilia ac futura sermo trãsferť: vt est illud: Nolum⁹ autẽ vos ignorare fratres de dormiẽtibus: vt nõ ꝯtristemini sicut ꝛ ceteri q̃ spem nõ habẽt: Si enĩ credim⁹ q̃ x̄p̃us mortu⁹ ẽ ꝛ resurrexit: ita ꝛ deus eos q̃ dormierũt p iesũ adducet cuʒ eo. Hoc enĩ vobis dicimus in verbo dñi: q: nos q̃ viuim⁹: q̃ residui sum⁹:

Marginalia (left column): Prouḃ. 31. — Eiusdẽ. 22 — Gal. 4 — Ibidem. — Esa. 54. — Psa. 147.

Marginalia (right column): 1. Cor. 4 — 1. Cor. 10 — 1. Cor. 11 — 1. thes. 4.

in aduētu dñi non ꝑueniemus eos ꝗ
dormierūt in chriſto: quoniā ipſe do
minus in iuſſu ⁊ in voce archangeli:
⁊ in tuba dei deſcēdet de celo: ⁊ mor
tui ꝗ in chriſto ſūt reſurgent primi.
Qua exhortationis ſpecie anagoges
figura ꝓfert. Doctrina xp̄o ſimpliceȝ
hiſtorice expoſitionis ordinē pādit:
in qua nullus occultior intellectus:
niſi qui verbis reſonat ꝯtinet: ſicut
eſt illud: Tradidi enī vobis in ꝓmis
1.Coꝛ.15 qd̓ ⁊ accepi: quoniā chriſt⁹ mortu⁹ ē
ꝓ peccatis noſtris ſm̄ ſcripturas: et
qꝛ ſepultus eſt: ⁊ qꝛ reſurrexit tertia
die ſm̄ ſcripturas: ⁊ qꝛ viſus eſt ce/
phe. Et: Miſit de⁹ filiū ſuū factū ex
Gal.4. muliere: factū ſub lege: vt eos ꝗ ſub
lege erāt redimeret. Siue illud: Au/
Deut.6. di iſrael: dñs de⁹ tu⁹ deus vnus eſt.

Q ꝛ de actuali ſcientia ꝓfici atur ad ſpiritalē: Ca. IX.

Qapropter ſi vobis cura ē ad
ſpiritalis ſcientie lumē: nō in/
anis iactantie vitio: ſed emen
datiōis gratia ꝑuenire: illius primū
beatitudinis cupiditate flāmamini:
de qua dictū ē: Beati mūdo corde:
matth.5. quoniā ipſi deū videbūt: vt etiaȝ ad
illā de qua angelus ad danieleȝ ait:
ꝑuenire poſſitis: Qui autē docti fue
Dan.12. rint fulgebūt ſicut ſplēdor firmamē/
ti: ⁊ ꝗ ad iuſticiā erudiūt multos: q̄ſi
ſtelle in perpetuas eternitates. Et in
alio ꝓpheta: Illuminate vobis lu/
men ſcientie dū tēpus eſt. Tenētes
itaqꝫ illā quā habere vos ſentio di/
ligentiā lectionis: oī ſtudio feſtina/
te actualē: id eſt ethicā: q̄ꝫ primū ad
integrū comꝓhendere diſciplinam.
Abſqꝫ hac nāqꝫ illa quā dixim⁹ the
oretica puritas nō poteſt appꝛhēdi:
quā hi tantū ꝗ nō alioꝝ docentium
verbis: ſed ꝓprioꝝ actuū virtute ꝑ/
fecti ſūt: poſt multa opeꝝ ac laborū
ſtipēdia: iā q̄ſi in ꝓmio ꝯſequūtur.
Nō enī a meditatiōe legis intelligē
tiā: ſed de fructu operis acquirētes:
Ps.118. cū pſalmigrapho canūt: A mādatꝭ
tuis intellexi. Et excoctis paſſiōib⁹
vniuerſis fiducialiter dicūt: Pſal/ Ps.100.
lam ⁊ intelligā in via īmaculata. Il
le enī pſallens intelligit que canun/
tur: qui in via īmaculata greſſu pu
ri cordis innitit. Et iccirco ſi ſciētie
ſpiritalis ſacrū in corde veſtro vul/
tis tabernaculū ꝓparare: ab omniū
vos vitioꝝ ꝯtagiōe purgate: ⁊ curꝭ
ſeculi ꝓſentꝭ exuite. Impoſſibile nāqꝫ
eſt aīam q mūdanis vel tenuiter
diſtentionibus occupat: donū ſciē/
tie ꝓmereri: vel generatricē ſpirita/
liū ſenſuū: aut tenacē ſacraꝝ lectio/
nū fieri. Obſeruate igit in primis: ⁊
maxime tu ioānes: cui magis ad cu
ſtodienda hec que dicturus ſū: etas
adhuc adoleſcētior ſuffragat: ne ſtu
diū lectiōis ac deſiderij tui labor va
na elatione caſſetur: vt inducas ſū/
mū ori tuo ſilentiū: hic eſt enī ꝓmus
diſcipline actualis īgreſſus: Omis Eccs.6.
quippe labor hoīs in ore ipſius: ⁊ vt
oīm ſenioꝝ inſtituta atqꝫ ſententias
intēto corde ⁊ q̄ſi muto ore ſuſcipi/
as: ac diligēter in pectore tuo ꝯdēs:
ad ꝑficiēda ea poti⁹ q̄ꝫ ad docenda
feſtines. Ex hoc enī cenodoxie ꝑni/
cioſa ꝓſūptio: ex illo aūt fruct⁹ ſpiri
talis ſcīe pullulabūt. Nihil itaqꝫ in
collatiōe ſenioꝝ ꝓferre audeas: niſi
qd̓ interrogare te aut ig̃ratio noci/
tura: aut rō necarie cognitiōis īpu/
lerit: non vt ꝗdā vane glorie amore
diſtēti: ꝓ oſtētatōe doctrine ea q̄ op
time norūt interrogare ſe ſimulāt. Im
poſſibile enī ē eū ꝗ ꝓpoſito acq̄rēde
laudis hūane: ſtudio lectiōis īſiſtit:
donū vere ſcīe promereri. Nā ꝗ hac
paſſiōe deuict⁹ ē: nece ē vt alijs qꝫ ⁊
marie ſupꝛbie vitijs obliget: ⁊ ita ī ac
tuali atqꝫ ethica ꝯgreſſiōe ꝓſtrat⁹:
ſcientiā ſpiritalē que ex ea naſcitur
minime cōſequetur. Eſto ergo ꝑ om Jac.1.
nia citus ad audiendum: tardus au
tē ad loquendū: ne cadat in te illud
qd̓ notatur a ſalomone: Si viderꝭ vi
rū velocē in verbis: ſcito qꝛ ſpem ha Prou.29.
bet inſipiēs magꝭ q̄ꝫ ille. Nec quēqꝫ

verbis docere psumas: qd opere ante non feceris. Hunc enim nos ordinem tenere debere: etiam exemplis suis dominus noster instituit: de quo ita dicit: Que cepit iesus facere et docere.
Act. 1. Caue ergo ne ante actum prosiliens ad docendum: in illorum numero deputeris: de quibus in euangelio dominus ad
Matth. 23 discipulos suos loquitur: Que dicunt vobis seruate et facite: secundum opera vero eorum nolite facere: dicunt enim et non faciunt: Alligant autem onera grauia et importabilia: et imponunt ea sup humeros hominum: ipsi autem digito suo nolunt ea mouere. Si enim ille qui vnum mandatum minimum soluens docuerit sic homines: minimus vocabitur in regno celorum: qui multa et maiora negliges docere presumpserit: consequens profecto est: vt non iam minimus in regno celorum: sed in gehenne supplicio maximus habeatur. Et ideo cauendum tibi est: ne illorum ad docendum inciteris exemplis: qui peritiam disputandi: ac sermonis affluentiam consecuti: quia possunt ea que voluerint ornate copioseque disserere: scientiam spiritalem possidere credunt: ab his qui vim eius et qualitatem discernere non nouerunt. Aliud namque est facilitatem oris et nitorem habere sermonis: et aliud venas ac medullas celestium intrare dictorum: ac profunda et abscondita sacramenta purissimo cordis oculo contemplari: quod nullatenus humana doctrina: nec erudito secularis: sed sola puritas mentis per illuminationem sancti spiritus obtinebit.

De apprehendenda vere scientie disciplina: Ca. X.

Festinandum igitur tibi est: si ad veram scripturarum vis scientiam peruenire: vt humilitatem cordis imobilem penitus consequaris: que te non ad illam que inflat: sed ad eam que illuminat scientiam: charitatis consumatione perducat. Impossibile namque est inmundam mentem donum scientie spiritalis adipisci. Et iccirco omni cautione deuita: ne tibi per studium lectionis: non scientie lumen: nec illa ppetua que per illuminationem doctrine promittitur gloria: sed instrumenta perditionis de arrogantie vanitate nascantur. Deinde hoc tibi est omnimodis enitendum: vt expulsa omni sollicitudine et cogitatione terrena: assiduum te ac potius ingem sacre prebeas lectioni: donec continua meditatio imbuat mentem tuam: et quasi in similitudinem sui formet: arcam quodammodo ex ea faciens testamenti: habentem in se scilicet duas tabulas lapideas: id est duplicis instrumenti perpetuam firmitatem: vrnam quoque auream: hoc est memoriam puram atque sinceram: que reconditum in se manna ppetua tenacitate conseruet: spiritalium scilicet sensuum: et angelici illius panis perennem celestemque dulcedinem: necnon etiam virgam aaron: id est summi verique pontificis nostri iesu christi salutare vexillum: immortalis memorie semper viriditate frondescens. Hec namque est virga que postea quam de radice iesse succisa est: viuatius mortificata reuirescit. Hec autem omnia duobus cherubin: id est historice et spiritalis scientie plenitudine proteguntur. Cherubin enim interpretatur scientie multitudo: que propiciatorium dei: id est placiditatem pectoris tui iugiter protegent: et a cunctis spiritalium nequiciarum incursibus obumbrabunt. Et ita mens tua non solum in arcam diuini testamenti: verum etiam in regnum sacerdotale puecta: pro indissolubilem puritatis affectum: quodammodo absorpta spiritalibus disciplinis:
Leuit. 20 illud implebit pontificale mandatum: quod a legislatore ita precipitur: Et de sanctis non egredietur: ne polluat sanctuarium dei: id est cor suum: in quo iugiter habitaturum se dominus repromittit: dicens: In
Leuit. 26 habitabo in eis: et inter illos ambulabo. Quamobrem diligenter memorie commendanda est: et incessabiliter recensenda sacrarum series scripturarum. Hec etenim meditationis iugitas duplicem nobis conferet fructum. Primum quod dum in

legendis ac parãdis lectionib⁹ occu/
patur mẽtis intẽtio: necesse ẽ vt nul
lis noxiaꝝ cogitationũ laqueis ca/
ptiuet: deinde ꝙ ea q̃ creberrima re/
petitiõe ꝑcursa: dũ memorie tradere
laboram⁹: intelligere id tp̄is obliga/
ta mẽte nõ quiuimus: postea ab oĩm
actuũ ac visionũ illecebris absoluti:
p̃cipueq̃ nocturna meditatiõe taci/
ti reuoluentes: clarius intuemur: ita
vt occultissimoꝝ sensuũ quos ne te/
nui quidẽ vigilantes opinatiõe ꝑce/
pimus: quiescẽtib⁹ nobis: ⁊ vel sopo
ris stupore demersis: intelligẽtia re/
uelетur.

De multiplici intellectu di/ uinarũ scripturarũ: Ca. XI

Rescente aũt ꝑ hoc studiũ in/
c nouatiõe mentis nostre: etiam
scripturaꝝ facies ĩcipiet inno/
uari: ⁊ sacratioris intelligentie pul/
chritudo quodãmodo cũ ꝓficiente
proficiet. Pro capacitate eñi huma
noꝝ sensuũ: earũ q̃ȝ species coapta/
tur: ⁊ vel terrena carnalib⁹: vel diui
na spiritalib⁹ apparebit: ita vt hi q̃/
bus antea videbaꝛ crassis quibusdã
nebulis inuoluta: nec subtilitatẽ eius
dep̄hendere: nec fulgorẽ valeant su
stinere. Sed vt hocip̄m qd̓ astruere
nitimur aliquo clarius pandaꝛ exẽ/
plo: vnũ legis testimoniũ protulisse
sufficiat: ꝑ qd̓ etiã omnia p̄cepta ce/
lestia ſm mẽsurã status nostri ad oẽ
hoĩm genus probemus extẽdi. Scri
Exod. 20 ptũ est in lege: Nõ fornicaberis. Hoc
ab hoĩe carnaliũ adhuc obscenitatũ
passionibus obligato: ſm simplicem
litere sonũ salubriter custoditur. Ab
eo aũt qui iã ab hac actiõe lutulẽta:
⁊ impuro discessit affectu: necesse est
idipsũ spiritaliter obseruari: vt scili/
cet nõ solũ a cerimonijs idoloꝝ: sed
etiã ab omni sup̄stitiõe gentiliũ ⁊ au
gurioꝝ: oĩmq̃ signoꝝ ⁊ dieꝝ ac tem
poꝝ obseruatione discedat: vel certe
ne quorundã verboꝝ aut noĩm cõie
cturis: que sinceritatẽ fidei nr̃e pollu
unt: implicetur. Hac eñi fornicatõe eti
am hierusalẽ diciꝛ ꝯstuprata: q̃ for/ Hiere. 2.
nicata est in omni colle sublimi: ⁊ ſb
oĩ ligno frondoso. Et quã dn̄s iterũ
increpans ꝑ ꝓphetã: Stent inquit ⁊ Esa. 47.
saluẽt te augures celi qui contempla
bãtur sidera: ⁊ supputabãt menses:
vt ex eis annunciarẽt vẽtura tibi. De
qua fornicatiõe ⁊ alibi arguens eos
dn̄s ait: Spũs fornicatiõis decepit Osee. 4.
eos: ⁊ fornicati sũt a deo suo. Quis
q̃ v̓o a gemina hac fornicatiõe dis/
cesserit: habebit tertiã quaȝ deuitet:
q̃ in legis et iudaismi sup̄stitiõib⁹ cõ
tineꝛ. De q̃bus Ap̄lus: Dies inquit Gal. 4.
obseruatis ⁊ menses ⁊ tp̄a ⁊ annos.
Et iterũ: Ne tetigeris neq̃ gustaueris Col. 2.
neq̃ ꝯtrectaueris. Que de sup̄stiti/
onibus legis dicta esse nõ dubiũ est:
ĩ quas si quis inciderit proculdubio
mechatus a christo: ab Ap̄lo nõ me/
retur audire: Despondi eñi vos vni 2. Cor. 11
viro v̓ginẽ castã exhibere xp̄o. Sed
illud ad eũ qd̓ sequiꝛ voce eiusdem
ap̄li dirigeꝛ: Timeo autẽ ne sicut ser Ibidem.
pens seduxit euã astutia sua: ita cor/
rumpanꝛ sensus vestri a simplicita/
te que est in christo iesu. Qꝫ si inimũ
diciã hui⁹ q̃ȝ fornicatiõis effugerit:
habebit quartã que heretici dogma/
tis adulterio ꝑpetraꝛ. De qua idẽ be
atus Ap̄lus: Ego inquit scio: q̄ꝛ post
discessionẽ meã ĩtrabũt lupi graues Act. 20
in vos: nõ parcẽtes gregi: ⁊ ex vobis
ip̄is surgent viri loquẽtes ꝑuersa: vt
abducãt discipulos post se. Hãc eti/
am qui potuerit declinare: caueat ne
subtiliore peccato in fornicatiõis vi
tiũ collabatur: que scilicet in cogita
tionũ peruagatione consistit: q̄ꝛ oĩs
cogitatio nõ solũ turpis sed etiã oci
osa: ⁊ a deo quantulũcũq̃ discedẽs:
a perfecto viro immundissima forni
catio deputatur.

Interrogatio quõ possit ad obliuionẽ seculariũ car/ minũ perueniri: Ca. XII.

g Ermanus: Ad hec ego occulta primū compūctione ꝑmotus: ac deinde grauiter īgemiscēs: hec inquā oīa que copiosissime digessisti: maiora mihi intulerūt desperationis augmenta ꝙ hactenus sustinebā. Quippe cui p̄ter illas generales aīe captiuitates: quibus nō dubito infirmos quosq; pulsari extrīsecus: speciale impedimentū salutis accedit: per illā quā tenuiter videor attigisse noticiā literarū: in qua me ita vel instantia pedagogi: vel cōtinue lectionis macerauit intentio: vt nūc mens mea poeticis velut illis infecta carminibus: illas fabularū nugas historiasq; belloꝝ quibus a paruulo primis studioꝝ imbuta est rudimentis: oratiōis etiā tēpore meditetur: psallentiq; vel ꝓ peccatoꝝ īdulgentia supplicanti: aut inpudēs poematū memoria suggerat: aut quasi bellantiū heroū ante oculos imago versef: taliūq; me phātasmatū imaginatio semꝑ illudēs: ita mentē meā ad supnos ītuit⁹ aspirare nō patif: vt q̄tidianis fletib⁹ n̄ possit expelli.

Responsio quo pacto memoriam eorum possim⁹ abluere: Ca. XIII.

n Esteros: De hac ipā re vnde tibi purgationis maxima nascitur desperatio: citū satis atq; efficax remediū poterit oboriri: si candē diligentiā atq; instantiā quā te in illis secularibus studijs habuisse dixisti: ad spiritaliū scripturarum voluerꝭ lectionē meditationēq; trāsferre. Necesse est enī mentē tuā tādiu illis carminibus occupari: q̄diu sibi aliqua que intra semetipsam recolat: simili studio ⁊ assiduitate conquirat: ac ꝓ illis īfructuosis atq; terrenis: spiritalia atq; diuina ꝑturiat. Que cū ꝓfunde alteq; ꝯceperit: atq; in illis fuerit enutrita: vel expelli priores sensim poterūt vel penitus aboleri. Uacare em̄ cūctis cogitationibus humana mens nō potest: et ideo q̄diu spūalibus studijs nō fuerit occupata: necesse est eā illis que pridē didicit implicari. Q̄diu em̄ nō habuerit quo recurrat: ⁊ indefessos exerceat motus: necesse est vt ad illa quibus ab infantia imbuta ē collabaf: eaq; semꝑ reuoluat: que lōgo vsu ac meditatiōe ꝯcepit. Ut igitur hec in te scientia spiritalis ꝑpetua soliditate roboref: nec ea tā tēporarie ꝑfruaris: sicut illi qui eā nō suo studio: sed aliena relatiōe ꝯtingunt: et velut aerio: vt ita dixerim: odore ꝑcipiūt: sed vt sensibus tuis inuiscerata quodāmō ⁊ ꝑspecta atq; palpata condaf: illud oī obseruantia custodire te cōuenit: vt etiā si ea que optime nosti: forte audieris in collatione ꝓferri: nō ex hoc q̄ tibi iā nota sint: aspernāter fastidioseq; suscipias: sed ea cordi tuo illa auiditate cōmēdes: qua debēt desiderabilia salutis verba: vel auribus nostris indesinenter infundi: vel de nostro ore iugiter ꝓferri. Quāuis em̄ adhibeaf sanctarū rerum crebra narratio: nunq̄ tamen aīe sitim vere scientie sustinēti: satietas generabit horrorē: sed ea q̄tidie velut noua ac desiderata suscipiens: quāto frequētius hauserit: tāto auidi⁹ vel audiet vel loquef: ⁊ cōfirmationē poti⁹ ꝑcepte sciētie ex eorū repetitōe: q̄ vllū ex frequenti capiet collatione fastidiū. Euidens nāq; est tepide ac supbe mētis indiciū: si verboꝝ salutariū medicinā: q̄uis studio nimie assiduitatis ingestā: fastidiose negligenterq; suscipiat. Anima em̄ que in satietate est: fauū illudit: aīe aūt egēti etiā amara dulcia videnf. prou. 27 Si itaq; hec diligēter excepta: ⁊ in recessu mentis cōdita: atq; indicta fuerint taciturnitate signata: postea vt vina quedā suaue olentia: ⁊ letificātia cor hoīs: cū sensuū canicie ⁊ patientie fuerint vetustate decocta: cū magna sui fragrantia de vase tui pectoris proferenf: ⁊ tanq̄

pennis fons de experientie venis & irriguus virtutum meatibus redundabunt: fluentaque continua velut de quadam abysso tui cordis effundent. Eueniet namque in te illud quod in Prouerbijs ad illum dicitur: qui hec ope consummauit: Bibe
proue. 5. aquas de tuis vasis: & de puteorum tuorum fonte: superefluant tibi aque de tuo fonte: in tuas aut plateas pertranseant aque tue. ac secundum Esaiam prophetam: Eris quasi
Esa. 58. hortus irriguus: & sicut fons aquarum cuius non deficient aque: & edificabuntur in te deserta a seculis: fundamenta generationis & generationis suscitabis: & vocaberis edificator sepium: auertens semitas iniquitatum. Illa etiam tibi beatitudo proueniet: quam idem propheta promittit. Et non faciet dominus auo
Eiusdem. 30 lare a te vltra doctorem tuum: & erunt oculi tui videntes preceptorem tuum: & aures tue audient verbum post tergum monentis: Hec via ambulate in ea: neque ad dexteram neque ad sinistram. Atque ita fiet vt non solum omnis directio ac meditatio cordis tui: verumetiam cuncte euagationes atque discursus cogitationum tuarum: sint tibi diuine legis sancta & incessabilis ruminatio.

Quod immunda anima neque tradere neque percipere possit scientiam spiritalem: Ca. XIIII.

Impossibile est autem hec sicut perfati sumus inexpertum quenque vel agnoscere vel docere. Nam qui ne ad percipiendum quidem capax est: quomodo erit idoneus ad tradendum? De quibus tamen etiam si aliquid docere presumpserit: inefficax proculdubio & inutilis vel que ad aures tantummodo audientium eius sermo perueniet: cor autem eorum penetrare non poterit: inertia operum: & infructuositate sue perditus vanitatis: quia non de thesauro bone promitur conscientie: sed de inani iactantie presumptione. Impossibile namque est immundam animam quantalibet desudauerit lectionis instantia: adipisci scientiam spiritalem. Nemo enim in vas fetidum atque putridum siue corruptum: vngentum aliquod nobile: aut mel optimum: aut preciosi quid liquoris infundit. Facilius enim quiuis odoratissimum myrrhum: semel horrendis imbuta fetoribus testa contaminat: quam vt aliquid ex eo suauitatis aut gratie ipsa concipiat: quia multo citius munda corrumpuntur quam corrupta mundantur. Ita igitur & vas pectoris nostri nisi prius fuerit ab omni fetidissima vitiorum contagione purgatum: non merebitur suscipere illud benedictionis vngentum: de quo dicitur per prophetam: Sicut vnguentum in capite quod descendit in barbam aaron: quod descendit in oram vestimenti eius. nec illam scientiam spiritalem & eloquia scripturarum que dulciora sunt super mel & fauum: impolluta seruabit. Que enim participatio iusticie cum iniquitate? Aut que societas luci cum tenebris? Que autem conuentio christi ad belial? Ps. 132. Ps. 18. 2. Cor. 6

Obiectio de eo quod multi immundi scientiam habeant: & sancti non habeant: Ca. XV.

Germanus: Diffinitio ista nequaquam videtur nobis veritate fulciri: aut probabili ratione subnixa. Cum enim omnes qui fidem christi aut nequaquam susceperunt: aut impia dogmatum prauitate corrumpunt: immundi cordis esse manifestum sit: quomodo multi iudeorum atque hereticorum vel etiam catholicorum qui diuersis vitijs inuoluuntur: perfectam scripturarum scientiam consecuti: de spiritali doctrine magnitudine gloriantur? & econtra sanctorum virorum innumera multitudo: quorum cor ab omni peccatorum contagione purgatum est: simplicis fidei pietate contenta: profundioris scientie ignorat arcana? Quemadmodum ergo stabit illa sententia: que scientiam spiritalem soli cordis tribuit puritati?

Responsio quod mali scientiam veram habere non possunt: Ca. XVI.

Esteros: Haud recte virtutē
n diffinitionis explorat: qui nō
oīa diligenter ꝓlate sententie
verba perpēdit. Prediximus nāq̃
huiusmodi hoīes disputandi tantū
habere peritiā ⁊ elocutionis ornatū:
ceterū scripturarū venas: ⁊ arcana
spiritaliū sensuū intrare non posse.
Etenī vera scientia non nisi a veris
dei cultoribus possidetur: quā is vti
Hiere. 5. q̃ non habet cui dicit: Audi popule
stulte qui nō habes cor: qui habetis
oculos ⁊ nō videtis: ⁊ aures ⁊ non
auditis. Et iterū: Quia tu scientiam
Osee. 4. repulisti: ⁊ ego repellā te: ne mihi sa
cerdotio fungaris. Cū eñ in christo
omes thesauri sapientie ⁊ scientie ab
sconditi esse dicant: quō is qui chri
stū inuenire contempsit: aut inuētū
sacrilego ore blasphemat: aut certe
catholicā fidē immūdis operibꝰ pol
luit: verā scientiā assecutꝰ esse cre
Sap. 1. dendus est? Spiritus eñ dei effugiet
fictū: nec habitabit in corpore subdi
to peccatis. Nō ergo aliās ad scien
tiā spiritalē nisi hoc ordine ꝑuenit:
quē vnꝰ ꝓphaꝝ eleganter expssit: di
cens: Seminate vobis ad iusticiam:
metite spem vite: illuminate vobis lu
men scientie. Primū ergo seminan
dū nobis est ad iusticiā: hoc ē vt ac
tualē perfectionē operibus iusticie ꝓ
pagemꝰ: deinde metēda est nobis spes
vite: id est virtutū spiritaliū fructꝰ:
expulsione vitioꝝ carnaliū ꝯgregan
di: ⁊ ita illuminare nobis lumē scien
tie poterimus. Quē ordinē etiā psal
migraphus tenere debere decernit:
Ps. 118 dicens: Beati imaculati in via q̃ am
bulant in lege dñi: beati qui scrutant
testimonia eius. Non eñ prius dixit:
Beati qui scrutant testimonia eiꝰ:
⁊ postea intulit: Beati immaculati ī
via: sed prius inquit: Beati imacula
ti in via: per hoc euidenter ostendēs
neminē recte posse ad ꝑscrutāda dei
testimonia ꝑuenire: nisi priꝰ ꝑ actua
lem conuersationē in via christi ima
culatus incedat. Hi ergo quos dixi

stis nō istā quā immūdi habere nō ψεοῦ/
possunt: sed pseudonymon: hoc ē: fal δωρύ/
si noīs scientiā possidēt. de qua bea μόν
tus Apl's: O inquit timothee depo
situ custodi: deuitans ꝓphanas vo 1. Tio. 6
cū nouitates: ⁊ oppositiones falsi no Τασαμ/
minis scientie: qd in greco dicitur: ta Τι θε/
santi thesciistes pseudonymi gnose σε ισ/
nis. De istis ergo qui imaginē quan Της
dam scientie vident acquirere: vel d
his qui cū sacroꝝ voluminū lectioni ψεὸυ/
ac memorie scripturarū diligent insi δωρύ/
stant: carnalia tamē vitia non relin μόυ
quūt: in Prouerbijs elegāter expri γνωσε/
mit: Sicut inauris aurea in naribus
suis: ita mulieris male morate speci ριοσ
es. Quid eñ prodest quēpiā orna prou. 11.
mentū eloquioꝝ celestiū ⁊ illam pre
ciosissimā scripturarū speciē conseq̄:
si eā lutulentis operibus vel sensibꝰ
inherendo quasi immūdissimā terrā
subigendo confringat: aut cenosis li
bidinū suaꝝ polluat volutabris. Fi
et enī vt id qd recte vtentibꝰ decori
ē ꝯsueuit: nō solū istos ornare nō pos
sit: verū etiā maioris ceni collumione
sordescat. Ex ore enī peccatoris non
est pulchra laudatio. Cui dicit ꝑ ꝓ
phetam: Quare tu enarras iusticias
meas: ⁊ assumis testamētū ꝑ os tuū? Ps. 49.
De huiusmodi aīabus: que nequaq̄
stabiliter timorē dñi possidentes: de
quo dicit: Timor dñi disciplina ⁊ sa prou. 15.
pientia est: scripturarū acquirere sen
sum de iugi eaꝝ meditatione conan
tur: satis ꝓprie in Prouerbijs me
moratur: Ut quid fuerunt diuitie ī prou. 17.
sipienti? Possidere enī sapientiā ex
cors nō poterit. Intantū vero ab il
la eruditiōe seculari que carnalium
vitioꝝ sorde polluit: vera hec ⁊ spi
ritalis scientia submouet: vt eam in
nōnullis elinguibus ac pene illitera
tis sciamus nonunq̄ mirabiliter vi
guisse. Quod in aplis multisq̃ etiā san
ctis viris euidentissime comprobat:
qui nō inani folioꝝ dilatabant lu
xuria: sed veris spiritalis scientie fru
ctibꝰ curuabant. De quibus ⁊ in Acti

Act. 4. bus apostoloꝝ scriptū est: Uidentes
aūt petri ꝯstantiā ⁊ ioannis: ⁊ com/
perto ꝙ homīes essent sine litterꝭ ⁊
idiote: admirabanť. Et iccirco si tibi
cure est ad eius īmarcescibilē flagrā/
tiā ꝑuenire: cūctis p̄rimū conatibus
elabora: vt a dn̄o puritatē castitatis
obtineas. Nullus enī in quo adhuc
carnaliū passionū ⁊ maxime fornica
tionis dominatur affectus: spiritalē
proū. 14 poterit scientiā possidere. In corde
enī bono requiescet sapientia: ⁊ q̄ ti/
met deū inueniet scientiā cū iusticia.
Hoc autē quo p̄diximꝰ ordine ad spi
ritalē scientiā ꝑueniri: etiam beatus
Aplus docet. Nā cū vniuersaꝝ vir/
tutū suaꝝ non solū catalogum texe/
re: verū etiā ordinē eaꝝ vellet expo
nere: vt que quaꝫ sequereť: vel que
quā parturiret: exp̄meret: post aliq̄n
2. Cor. 6. ta intulit: dicens: In vigilijs: in ieiu
nijs: in castitate: in sciētia: in longa/
nimitate: in suauitate: in spiritusācto:
in charitate nō ficta. In qua ꝯiuga/
tione virtutū euidentissime nos vo/
luit erudire de vigilijs atq̧ ieiunijs
ad castitatē: de castitate ad scientiā:
de scientia ad longanimitatē: de lō/
ganimitate ad suauitatē: de suauita/
te ad spiritūsanctuꝫ: de spiritusancto
ad charitatis nō ficte p̄mia ꝑuenire.
Cū igiť hac disciplina atq̧ hoc or/
dine tu q̄ꝫ ꝑueneris ad scientiā spiri
talē: habebis ꝓculdubio sicē doctrinꝰ:
nec sterilē: nec inertē: sꝫ viuā fructu/
osamq̧ doctrinā: semenq̧ salutaris
verbi: qd̄ cuꝫ a te fuerit audientium
cordibus cōmendatū: subsequēs spi
ritussancti imber largissimus fecūda
bit: ac s̄m id qd̄ pollicitꝰ ē ꝓpheta:
Dabiť pluuia semini tuo: vbicūq̧ se
Esa. 30 minauerꝭ ī terra: ⁊ panis frugū ter/
re tue erit vberrimus ⁊ pinguis.

Quibus ratio ꝑfectiōis debeat aperiri: Ca. XVII

Hucetiā ne hec que tā lectiōe
c q̧ experientie sudore didicerꝭ:
cū te etas maturior ꝑuenerit
ad docēdū: vane glorie seductꝰ amo
re: immūdis hoībus passim īgeras:
illudq̧ qd̄ sapiētissimus salomon ī/
terdixit: īcurras: Noli applicare im
piū ad pascua iusti: neq̧ seducare sa
turitate ventris. Non enī expediunt proū. 19.
stulto delitie: nec opus est sapientia
vbi deest sensus. Magis enī diciť in
sipientia: q2 seruus durus nō emēda Ibid. 29
bitur verbis. Si enī ⁊ intellexerit nō
obediet. Auribus imprudentis noli proū. 23
quicq̄ dicere: ne forte irrideat sapiē/
tes sermones tuos. Et ne dederitis matth. 7
sanctuꝫ canibus: neq̧ miseritis mar/
garitas vestras ante porcos: ne for/
te ꝯculcent eas pedibus suis: ⁊ ꝯuer
si dirūpāt vos. Oportet itaq̧ vt hu
iusmodi hoībus spiritaliū sensuū cō
tegens sacramenta efficaciter canas:
In corde meo abscōdi eloquia tua: Ps̄. 118
vt nō peccem tibi. Sed dicas forsi/
tan: Et quibus diuinarū scripturaꝝ
dispensanda sunt sacramēta? Docet
te sapiētissimus salomon: Date inq̄t
ebrietatē his qui in tristicia sūt: ⁊ vi/ proū. 31.
nū bibere his q̄ in doloribus sūt: vt
obliuiscanť paupertatis: ⁊ doloꝝ suo/
rū non meminerint amplius: id ē his
q̄ ꝓ penitudine actuū pristinoꝝ me/
rore atq̧ tristicia deprimūtur: spiri/
talis sciētie iocunditatē: velut vinū Ps̄. 103
qd̄ letificat cor hoīs affluēter infun
dite: eosq̧ salutaris verbi crapula re
fouete: ne forte iugitate meroris: ac
letali desperatione demersi: abundā/
tiore absorbeāť tristicia: qui eiusmo
di sunt. De illis vero q̄ in tepore ac ne
gligētia ꝯstituti: nullo cordis sui do
lore mordenť: ita dr̄: Nā q̄ suauis ⁊ proū. 21.
sine dolore est: in egestate erit. Quā
ta potes igiť cautōe deuita: vt ne va
ne glorie amore decētus: illꝰ quē ꝓ/
pheta collaudat princeps esse nō pos/
sis: Qui pecuniā suā n̄ dedit ad vsu Ps̄. 14.
rā. Ois enī q̄ eloquia dei (de quibus Ps̄. 11.
diciť: Eloquia dn̄i eloquia casta: ar/
gentū igne examinatū: probatuꝫ ter/
re: purgatū septuplū) hūane laudis
amore dispensat: pecuniā suam ero/

gat ad vsurã: nõ solũ nullaꝫ pro hoc laudẽ: sed etiã supplicia meriturus. Ob hoc eñi pecunias dñi maluit ꝓfligare: vt ex ea tẽporalẽ ꝯsequeretᷣ ipe mercedẽ: nõ vt dñs (sicͭ scptũ ẽ)
Luc.19. veniẽs: recipet qđ suũ ẽ cũ vsura.

Quib⁹ de causis spiritalis doctrina infructuosa sit: Ca.XVIII.

Duabus autẽ ex causis inefficacẽ spiritaliũ reꝝ ꝯstat esse doctrinã. Nã aut ille q̃ docet inexperta cõmendans: vano verborũ sono instruere nitiᷣ auditorẽ: aut certe nequã ac vitijs refertus auditor: salutarẽ spiritalis viri sanctamq̧ doctrinã: obturato corde ñ recipit. De
Esa.6. quibus dicitᷣ p ꝓphetã: Excecatũ ẽ eñi cor populi hui⁹: ⁊ auribus grauiter audierunt: ⁊ oculos suos ꝯcluserunt: nequando videãt oculis suis: ⁊ auribus suis audiant: ⁊ corde itelligãt: ⁊ ꝯuertantur ⁊ sanem illos.

Qꝫ plerũq̧ etiã indigni gratiã salutiferi sermonis accipiant: Ca.XIX.

Omnũq̧ tamẽ dispensatoris
1.Tio.2 nostri dei: q̃ oẽs homĩes vult saluos fieri: ⁊ ad agnitionem veritatis venire: munifica liberalitate ꝯcediᷣ: vt is qui indignũ se p̃dicationi euãgelice rẽphensibili ꝯuersatione prebuit: pro salute multoꝝ spiritalis doctrine gratiã consequatur. Quibus autẽ modis etiã charisinata curationũ ad expellendos demones a dño ꝯcedantᷣ: ꝯsequẽs est vt simili disputatiõe pandam⁹: q̃ꝫ cõsurgẽtes ad refectionẽ in vesperã referuemus: quia efficatius semper corde ꝯcipitur: quicquid sensim ⁊ absq̧ nimio labore corporis intimatᷣ.

Explicit collatio p̃ma abbatis nesterotis de spiritali scientia.

Incipit ãnotatio capl'oruꝫ secunde collationis eusdeꝫ abbatis de charismatib⁹ diuinis.

Explicit ãnotatio capl'orũ.

Incipit collatio secũda abbatis Nesterotis de charismatibus diuinis.

De disputatiõe abbatis nesterotis de tripertita charismatũ ratione: Ca.I.

Post synaxim vespertinã ad repromissaꝫ narrationẽ intẽti: psiathijs pariter ex more ꝯsedim⁹. Cũq̧ silentiũ aliquãtisp ꝓ senis reuerẽtia p̃berem⁹: taciturnitatẽ verecũdie nostre tali p̃uenit eloquio: Vsq̧ ad spiritaliũ rõnẽ charismatũ ꝓferendã: p̃cedẽs disputationis ordo puenerat: quã tripertitã eẽ maioꝝ traditiõe pcepimus. Prima

ſiquidē curationū cā eſt: cuꝫ ꝓ meri
to ſanctitatis: electos q̄ſqꝫ ac iuſtos
viros ſignoꝝ gr̄a comitat̄: ſicut apo
ſtolos: multoſqꝫ ſanctoꝝ ſigna ac ꝓ/
digia ſm̄ auctoꝛitatē dn̄i feciſſe ma/
nifeſtū eſt: ita dicētis: Infirmos cu/
math .10 rate: moꝛtuos ſuſcitate: lepꝛoſos mū
date: demones eijcite: gratis accepi/
ſtis: gratis date. Secūda cū ob edifi
cationē eccleſie: vel eoꝛū q̄ infirmos
ſuos ingerunt: vel eoꝝ q̄ curā di ſunt
fidē: ſanitatū v̄tus etiā a pctōꝛibus
indigniſqꝫ ꝓcedit. De q̄bus ſalua/
matth .7 toꝛ in euāgelio: Multi inquit dicent
mihi in illa die: Dn̄e dn̄e: nōne in no
mine tuo ꝓphetauimꝰ: ⁊ in noīe tuo
demonia eiecimꝰ: ⁊ in tuo noīe v̄tu
tes multas fecimꝰ: ⁊ tunc ꝯfiteboꝛ il
lis: quia nunq̄ꝫ noui vos: Diſcedite
a me operarij iniquitatis. Et ecōtra/
rio ſi offerentiū vel infirmoꝝ deſit fi
des: etiā illos q̄bus curationū dona
collata ſūt: nō ſinit ſanitatū exercere
Luce .4. v̄tutē. De qua re lucas euāgeliſta:
Et nō poterat inquit ieſus facere in/
ter eos virtutes ꝓpter incredulitatē
Ibidem. illoꝝ. Unde ideꝫ dn̄s: Multi inquit
lepꝛoſi erant in iſrael ſub heliſeo ꝓ/
pheta: ⁊ nemo eoꝝ mūdatus eſt: niſi
naaman ſyrus. Tertiꝰ curationū mo
dus: etiā colludio demonū ac factio/
ne ſimulat̄: vt dū hō manifeſtis cri/
minibꝰ obligatꝰ: ꝓpt̄ admirationeꝫ
ſignoꝝ ſanctꝰ ac dei famulꝰ credit̄:
etiā vitioꝝ eiꝰ emulatio ſuadeat̄: et
ꝑ hoc obtrectationis aditu reſerato:
etiā religiōis ſanctitas infamet̄: vel
certe: vt hiſ q̄ curationū dona habe/
re ſe credit: ꝑ ſupbiam coꝛdis elatus
grauiꝰ elidat̄. Inde ē q̄ īuocātes eo
rū noīa: q̄s nulla merita ſanctitatꝭ:
nec vllos ſpiritales fructꝰ habere co
gnoſcūt: vri ſe eoꝝ meritis ac de ob/
ſeſſis ſimulant coꝛꝑibꝰ effugari. De
Deute .13 q̄bus in Deuteronomio: Si ſurrexe/
rit inquit ī medio tui ꝓpheta: aut q̄
ſomniū ſe vidiſſe dicat: ⁊ p̄dixerit ſi/
gnū atqꝫ poꝛtentū: ⁊ euenerit qđ lo/
cutus ē: ⁊ dixerit tibi: Eamꝰ ⁊ ſequa
mur deos alienos q̄s ignoꝛas: ⁊ ſer/
uiamus eis: non audias v̄ba ꝓphe
illiꝰ aut ſomniatoꝛis: qꝛ tēptat vos
dn̄s deꝰ veſter vt palā fiat vtrū dili/
gatis eū an nō in toto coꝛde: ⁊ in to
ta aīa veſtra. Et in euangelio: Exur/ math .24
gent inq̄t pſeudo chꝛiſti: ⁊ pſeudo ꝓ
phete: ⁊ dabūt ſigna magna ⁊ ꝓdi/
gia: ita vt in erroꝛē inducant̄: ſi fieri
poteſt etiam electi.

In quo quis ſanctos viroſ debeat admirari: Ca. II.

Quapꝛopter nūq̄ debemꝰ eos
q̄ hec affectāt ī his v̄tutibus
admirari: ſ; potiꝰ intueri: vtꝝ
vitioꝝ oīm expulſiōe: ⁊ moꝝ emēda
tione ꝑfecti ſint. Qđ vtiqꝫ nō ꝓ al/
teriꝰ fide: aut diuerſitate cauſaꝝ: ſed
ꝓ vniuſcuiuſqꝫ ſtudio dei gratia diſ
penſante ꝯcedit̄. Hec nāqꝫ ē actua/
lis ſcīa q̄ alio vocabulo charitas ab
Aplō nūcupat̄: ⁊ vniūſis linguis ho 1.Coꝛ. 13
minū ⁊ āgeloꝝ: ⁊ plenitudini fidei:
q̄ etiā mōtes trāſferat: ⁊ oī ſcīe ac ꝓ
phetie ⁊ erogatiōi oīm facultatū: ip
ſiqꝫ poſtremo glꝛioſo martyrio apo/
ſtolica auctoꝛitate pꝛefertur. Nā cū
dinumeraſſet vniuerſa chariſmatuꝫ
genera atqꝫ dixiſſet: Alij datur ꝑ ſpi 1.Coꝛ.12
ritum ſermo ſapiētie: alij ſermo ſcīe:
alij fides alij gr̄a ſanitatū: alij oꝑa/
tio virtutum: ⁊ reliqua: de charitate
dicturus: quemadmodū eam cūctis
pꝛetulerit chariſmatibus: paucis ad/
uertite: Et adhuc inquit ſupꝛa mo/ Ubi .ſ.
dum excellentioꝛem vobis viam de/
monſtro. Per quod euidenter oſten
ditur perfectiōis ac beatitudinis ſū/
mam: non in illoꝛum mirabiliū ope/
ratiōe: ſed in charitatis puritate cō/
ſiſtere. Nec īmerito. Oīa eī illa eua/
cuāda ac deſtruēda ſūt: charitas v̄o
ꝑpetuo ꝑmāſura. Ideoqꝫ a prībꝰ no
ſtris oꝑa iſta ſignoꝝ nequaq̄ꝫ vidi/
mus affectata: qnīmo: cū ea ſpū ſſan
cti gratia poſſiderēt: nunq̄ exercere

voluerūt:nisi forte extrema illos et
inevitabilis necessitas coartasset.

De suscitato mortuo ab abbate machario: Ca.III.

Fecit ⁊ ab abbate machario q̄
habitationem scythice solitu/
dinis primus invenit: mortuū
suscitatū esse reminiscimur. Nā cum
hereticus quidā q̄ eunomij ꝑfidiā se
ctabat̄:sinceritatē catholice fidei ar/
te dialectica subuertere conaret̄:ma/
gnā ꝗ iā hoīm multitudinē iā dece/
pisset:rogatꝰ a catholicis viris q̄ rui/
na tante subuersionis grauissime mo
uebant̄:beatꝰ macharius: vt simpli/
citatez totius egypti ab infidelitatis
naufragio liberaret:aduenit. Quez
cū hereticꝰ arte dialectica fuisset ag/
gressus:⁊ ad aristotelicas ignorātē
spinas vellet abducere: beatus ma/
charius apostolica multiloquiū eius
1.Cor.4 breuitate ꝯcludens: Nō est inquit ī
verbo regnū dei:sed in virtute. Ea/
mus igit̄ ad sepulchra:⁊ nomen dn̄i
sup mortuū q̄ p̄mꝰ inuētus fuerit in/
uocemus:ac sicut scriptuz est: osten/
Jac.2. damus ex opibus fidē nostrā:vt ma
nifestissime recte fidei documēta eiꝰ
testimonio declarētur:⁊ ꝑspicuā ve
ritatē nō inani disputatiōe verborū
sed virtute signoꝝ:⁊ illo q̄d non po/
test falli iudicio cōprobemus. Quo
audito:hereticꝰ corā circūstanti ple/
be pudore ꝯstrictus:cuz ad p̄sens p̄/
bere se ꝯditiōi ꝓposite simulasset as/
sensū:seq̄ affuturū in crastinū ꝓmisis
set:postero die expectantibus vniu̾/
sis qui studiosiꝰ ad ꝯdictū locū spe/
ctaculi huiꝰ cupiditate ꝯfluxerūt:ex
territꝰ ꝯscientia sue infidelitatis:au/
fugit:ac ꝓtinus ab vniuersa egypto
trāsmigrauit. Quē cū beatꝰ macha
rius vsq̄ ad horā nonā cuz populis
p̄stolatus:ꝓ sua ꝯscientia declinasse
vidisset:assumens plebē que ab illo
fuerat deprauata: ad condicta sepul
chra perrexit. Hūc autē egyptijs mo
rem nili fluminis inuexit alueus: vt
qm̄ vniuersa illius latitudo terre:ī/
star immēsi pelagi:nō paruo anni tē
pore solita aquaꝝ eruptiōe cōtegit̄:
ita vt nulla tūc cuiq̄ humādi copia
humani corpis tribuat̄:nisi post trā[s]
uectionē decursam: corpa mortuoꝝ
pigmētis ꝯdita redolentibus: in edi
tioribus cellulis recondant̄. Nam
madens ebrietate ꝯtigua terre illius
solū humādi arcet officiuz. Siq̄ em̄
cadauera defossa suscepit: euomere
ad superficiē suā inundationū nimi/
etate cōpellit̄. Cū igit̄ antiquissimo
cuidā cadaueri beatus machariꝰ asti
tisset: ait: O hō īquit si venisset huc
mecū hereticꝰ ille filius ꝑditionis:⁊
astante ip̄o nomē christi dei mei in/
uocans exclamassem: vtrū ne coraz
his q̄ pene eius fuerāt fraude subuer
si:surrecturus fuisses:edicito. Tū il/
le cōsurgens:annuentis voce r̄ndit.
Quez interrogans abbas machariꝰ
quidnā fuisset aliquādo cū frueret̄
hac vita: vel qua hoīm fuisset etate:
aut si nomē christi tūc tp̄is cognouis
set:ille se sub antiquissimis regibꝰ vi
xisse respōdit: christiq̄ nomē asseru/
it illis se nec audisse tēporibus. Cui
rursus abbas macharius: Dormi ī/
quit in pace:cū ceteris in tuo ordine
a christo in fine tempoꝝ suscitādus.
Hec igit̄ eiꝰ v̄tus ⁊ gr̄a q̄tum in ip̄o
fuit semꝑ fortasse latuisset: nisi eum
necessitas totius ꝓuincie ꝑiclitātis:
⁊ erga christuz plena deuotio amor
q̄ sincerus:istud exercere miraculuz
compulisset. Nō vtiq̄ vt ab eo fie/
ret nō ostentatio glorie sed charitas
christi ⁊ totius plebis extorsit vtili/
tas:vt beatū q̄z heliā fecisse regnoꝝ
lectio manifestat:qui ignē de celo su/ 3.Re.18.
per hostias impositas pyre:pie iccir/
co descendere postulauit: vt pericli/
tantē pseudo ꝓphetaꝝ prestygijs fi/
dem totius populi liberaret.

De miraculo quod abbas abraā in mulieris fecit vberibus: Ca.IIII.

πaισ Quid si etiã abbatis Abrae ge sta cõmemorẽ: q̃ pais: id ẽ sim plex ꝓ simplicitate moꝝ ⁊ innocentia cognominat̃. Qui cũ metẽ di gratia ad egyptũ de eremo diebus quinquagesime pͤxisset: ⁊ a muliere quadã puulũ suũ lactis inopia iã tabidũ atq̃ seminecẽ ꝑferẽte: lachrymosis p̃cibus fuisset obstrictus: calicẽ ei aque potandũ imp̃sso crucis signaculo dedit: cuius haustu ↄfestim mirũ immodũ: arida iã penit⁹ vbera copia lactis redũdante ↄfluxerunt.

De claudi cuiusdam curatione quam idez est operatus: Ca. V.

El cum idẽ ip̃e pgens ad vicũ circũdat⁹ est illudentiũ turb: q̃ ibsamnãtes oñdebãt ei quẽdã hoiem ↄtracto genu: multis iam annis gr ssus officio destitutũ: ⁊ antiqua debilitate reptantẽ: ac tẽptãtes eũ: Ostẽde aiebãt abba abraam si seruus es dei: ⁊ restitue hunc p̃stine sanitati vt nomẽ christi quẽ colis vanũ nõ esse credamus. Tũc ille cõfestim inuocato christi noie: iclinãs se ⁊ app̃hẽdẽs aridũ pedẽ hois traxit: cui⁹ tactu ↄtinuo siccũ genu ĩcuruũq̃ directũ est: ac recepto vsu gressũ quẽ obliuioni iã tradiderat annosa debilitas: letus abscessit.

Qꝫ meritum vniuscuiusq̃ nõ ex signis debeat estimari: Ca. VI.

Hi itaq̃ viri nihil sibi ꝓ talium mirabiliũ ꝟtute donabãt: qꝛ nõ hec suo merito agi: sed dñi misericordia fatebantur: apostolicis verbis in admiratiõe signoꝝ humanã gloriam refutantes. Viri fratres
Actꝫ.3 inquiũt: q̃d admiramini in hoc: aut nos quid ĩtuemini: quasi nostra virtute aut potestate fecerim⁹ hunc ambulare. Nec quenq̃ in donis ac mirabilib⁹ dei: sed poti⁹ ex ꝓprijs virtutũ fructib⁹ p̃dicãdũ esse censebãt: qui industria mentis ⁊ operũ virtute generant̃. Plerumq̃ enĩ vt supra iã dictũ est homines mẽte corrupti: reprobi circa fidẽ: ĩ nomĩe dñi ⁊ demonia expellũt: ⁊ ꝟtutes maximas operant̃. De quib⁹ cũ apostoli causarentur ⁊ dicerent: Preceptor: vidi
mus quendã in nomine tuo eijciẽtez demonia: ⁊ ꝓhibuim⁹ eũ: quia non sequit̃ nobiscũ: licet eisdez ad p̃sens respõderit christ⁹: Nolite ꝓhibere: qui enĩ nõ est aduersũ vos: ꝓ vobis est: tamẽ eis in fine dicentibus: Dñe domine: nõne in nomine tuo ꝓphetauimus: ⁊ in tuo noĩe demonia eiecimus: ⁊ in tuo nomine ꝟtutes multas fecimus? responsuꝝ se esse testat̃: quia nunq̃ noui vos: discedite a me operarij iniquitatis. Et iccirco etiaꝫ istos quibus hanc gloriã signoꝝ atq̃ virtutuꝫ ꝓ merito sanctitatis ipse ↄcessit: ne in his extollant̃ admonet dicens: Nolite gaudere quia demonia vobis ibijciũtur: gaudete autez: qꝛ noĩa vestra scripta sũt in celis. Lucꝫ.9. matth.7 Lucꝫ.10

Qꝫ charismatũ virtus non in mirabilibus sed in humilitate cõsistat: Ca. VII.

Eniq̃ ip̃e auctor signoꝝ oĩm atq̃ virtutũ: cuꝫ ad doctrine sue magisteriũ discipulos aduocaret: q̃d ab eo veri atq̃ electissimi sectatores peculiariter discere deberent: euidenter ostendit: Uenite ĩquit ⁊ discite a me: nõ vtiq̃ vt demones celesti potestate pellatis: non vt leprosos emũdetis: nõ vt cecos illuminetis: non vt mortuos suscitetis. Hec enĩ etiã si ꝑ quosdã seruos meos operor: nõ potest se inserere laudib⁹ dei hũana cõditio: nec vllam sibi in hoc minister ⁊ famul⁹ decerpere portionẽ: vbi solius diuinitatis est glia. Uos autẽ inquit hoc discite a me: qꝛ mitis sum ⁊ humilis corde. Hoc enĩ est quod cunctis generaliter discere ⁊ exercere possibile est: opera autem signorum atq̃ virtutũ nec semꝑ necessaria: nec oĩbus commoda: nec matth.11 Ubi.s.

omnibus conceduntur. Humilitas
est ergo omniũ magistra virtutum:
ipsa est celestis edificij firmissimũ fũ
damentũ: ipsa est donũ proprium at
qꝫ magnificũ saluatoris. Ista etẽm
vniuersa miracula que christus ope
ratus est: sine periculo elatiõis exer/
cet: qui mitem dominũ: non sublimi
tate signorũ: sed patientie atqꝫ humi
litatis virtute sectatur. Qui vero ĩ/
mũdis spiritibus imperare: aut lan/
guentibus sanitatuꝫ dona conferre:
aut aliquod signũ mirabile populis
gestit ostendere: ꝙuis in ostentatio/
nibus suis christi inuocet nomen: ta/
men alienus a christo est: quia humi
litatis magistrũ superba mente non
sequitur. Nam etiã cum ad patrẽ re/
meãs quoddã (vt ita dixerim) ꝯde
ret testamentũ: hoc discipulis dereli/
Ioh.13. quit: Mandatũ inquit nouũ do vo
bis vt diligatis inuicem sicut dilexi
vos vt ⁊ vos diligatis inuicẽ. Sta/
timqꝫ subiunxit: In hoc cognoscent
omñes quia mei estis discipuli: si dile
ctionẽ habueritis adinuicẽ. Nõ ait:
si signa atqꝫ virtutes similiter feceri
tis: sed si dignã dilectionẽ inuicẽ ha
bueritis: quã certuꝫ est nisi mites at
qꝫ humiles seruare nõ posse. Qua/
propter nunꝙ monachos ꝓbos nec
morbo cenodoxie vacuos nostri ma
iores esse dixerũt: qui semetip̃os ex/
orcistas coram hominibus profiten/
tur: ⁊ inter admirantiũ turbas hanc
quã vl' meruerũt vel presumpserunt
gratiã: iactantissima ostentatiõe dif
famant: Sed incassum. Qui enim
prou.10. innitit̃ mendacijs: hic pascet vẽtos:
idem autẽ ipse sequitur aues volan/
tes. Sine dubio eñi eueniet eis illud
prou.25. qd in Prouerbijs dicit̃: Sicut vẽti
⁊ nubes ⁊ pluuie manifestissime sũt:
ita q̃ gloriant̃ ĩ dicto falso. Et ideo
si quis coram nobis horũ aliquid fe
cerit: nõ de admiratione signoruꝫ: ſ;
de ornatu moꝝ debet apud nos esse
laudabilis: nec vtꝝ demonia ei sub/
iecta sint: sed vtrum charitatis mem

bra que describit Apostol⁹ posside/ 1.Cor.13
at: inquirendum.

Quꝫ mirabilius sit de semet/ipso vitia ꝙ̃ de altero demones extrusisse: Ca.VIII.

Et reuera mai⁹ miraculũ ẽ de
propria carne fomiteꝫ luxurie
eradicare: ꝙ̃ expellere immũ/
dos spiritus de corpibus alienis: ⁊
magnificentius signũ est virtute pa/
tientie truculentos mot⁹ iracũdie co
hibere: ꝙ aerijs principatibus impe/
rare: plusqꝫ est exclusisse edacissimos
de corde ꝓprio tristicie morbos: ꝙ̃
valitudines alterius febresqꝫ corpo
reas expulisse. Postremo multi mo
dis p̃clarior virtus sublimiorqꝫ pro
fectus est: anime proprie curare lan/
guores: ꝙ corporis alieni. Quanto
eñi hec sublimior carne est: tanto p̃/
stantior eius est salus: quantoqꝫ pre/
ciosioris excellentiorisqꝫ est substan
tie: tanto grauioris ac pniciosiorꝫ ẽ
⁊ ruine.

Quantũ p̃cellat vite probitas opa signoꝝ: Ca.IX.

Et de illis quidẽ curatiõibus
ita beatissimis apostolis dici/
tur: Nolite gaudere quia de/
monia vobis subijciunt̃. Hoc eñi fa Luce.10.
ciebat non eoꝝ potestas: sed virtus
dominici nominis inuocati: ⁊ iccirco
monent̃: vt ex hac parte nihil sibi be
atitudinis aut glorie audeãt vendi/
care: que dei tantũ potentia ac virtu
te perficit̃: sꝫ ex illa vite sue cordisqꝫ
intima puritate: ob quã nomĩa coꝝ
inscribi merent̃ in celis.

Reuelatio de pfecte castitatis experimento: Ca.X.

Et vt hoc ip̃m qd diximꝰ vel
testimonijs veteꝝ vel diuinis
oraculis approbem⁹: q̃d bea/
tus pafnutius vl' de admiratione si/
gnoꝝ: vel de gratia senserit purita/
tis: immo quid angeli reuelatiõe co/
gnouerit: ip̃ius verbis atqꝫ exp̃imẽ/

tis rectius pferrem⁹. Hic nāq ita mł
tis vigens annis districtiōe pcipua:
vt crederet se etiam carnalis concu-
piscentie laqueis penitus absolu-
tum: eo q cunctis infestationibus
demonū: quibus diu aperteq confli
xerat: superiorē se factū esse sentiret:
dū aduenientibus viris sanctis pul-
mentum lenticule qd illi atheran no
minant: prepararet: manus eius in cli-
bano vt assolet flāma supuolitāte cō
busta ē. Quo facto tristificatus: ma
gnū in modū cepit secū tacitus vol-
uere: Cur ignis inquiēs mecū nō ha
bet pacē: cū duriora mihi demonuz
cesserint prelia? aut queadmodū me
in illo metuendo examinis die per se
transiturū ille ignis inextinguibilis:
et inquisitor meritoꝝ omniū nō tene
bit: cui nūc extrinsecus hic tempora-
lis ac puulus nō pepercit? Cūq estu
anti huiuscemodi cogitationibus at
q tristicia sopor subitus obrepsisset:
adueniens angelus domini: Cur in-
quit pafnuti tristis es: qd necdū pa-
catus tibi sit ignis iste terrenus: cuz
adhuc resideat in mēbris tuis carna
liū motuū necdū ad puꝝ excocta cō-
motio? Cuius radices donec in tuis
viuūt medullis: ignē istū materialē
nequaq tibi pacificū esse pmittent.
Quez vtiq inoxiū alias sentire nō
poteris: nisi oēs inter nos mot⁹ his
indicijs in temetipso experiaris exti-
ctos. Uade et apphende nudā et pul
cherrimā virginē: et si illā tenēs: trā-
quillitatē tui cordis imobilē estusq
carnales pacificos in te senseris per-
durasse: huius qz visibilis flāme mi-
tis atq innoxius in modū illoꝝ triū
i babylonia pueroꝝ te allambet atta
Dan. 3. ctus. Itaq senex ex hmōi reuelatiōe
pculsus: nō quidē expimēti diuinit⁹
demōstrati picula ꝯsuluit: sed inēro-
gās ꝯscientiā suā: et puritatē sui cor
dis examinans: nec adhuc pond⁹ ca
stimonie sue hui⁹ ꝓbatiōis ponderi
cōpēsare ꝯiectās: Nō mirꝝ ē ait: si ce
dētib⁹ mihi imundoꝝ spirituū plijs:
adustiōes ignis qs dirissimis ꝯgressi
bus demonū iferiores eē credebam:
adhuc adūsū me senserim seuientes.
Maior quippe ē vt⁹ ac sublimior grā:
internā libidinez carnis extinguere:
q nequicias demonū extrinsec⁹ irru
entes: signo dñi ac vtutꝫ altissime po
tētia subiugare: vł de obsessis corpi-
bus nois diuini iuocatiōe ꝓpellere.
Hucusq abbas nesteros orōnē d ve-
ra charismatū opatiōe ꝯsūmās: nos
ad cellā senis ioseph q sex ferme mi-
lib⁹ ab ipo aberat ꝓperātes: doctri
ne sue institutiōe ꝓsecutus est.

Explicit collatio secūda abbatis Nesterotis de charismatibus diuinis.

Incipit ānotatio capłoruz collationis prime abbatis Joseph de amicitia.

Explicit ãnotatio caplor.

Incipit collatio prima abbatis Joseph de amicitia: Quid a nob abbas ioseph pmit' inq̃sierit: Ca.I.

Eatus Ioseph cuius nũc instituta ac pcepta pandenda sũt: vnus ex tribus quor in pma collatiõe fecimus mentionẽ: clare admodũ familie: ac primarius ciuitatis sue ĩtra egyptũ fuit que appellať thymnis: et ita nõ solũ egyptia: sed etiã greca facundia diligẽter edoctus: vt vel nobis vel his qui eloquentiaz penitus ignorabant: nõ vt ceteri p interpṫez: sed p semetipm elegãtissime disputaret. Qui cũ institutionẽ suã nos desiderare sensisset: p contatus primuz: vtrũ nã essemus germani fratres: audiensq a nobis q nõ carnali sed spiritali essemus fraternitate deuincti: nosq ab exordio renunciatiõis nostre: tã in peregrinatiõe que ab vtroq nostrũ fuerat obtentu militie spiritalis arrepta: q̃ in cenobij studio indiuidua semp ɔiũctiõe sociatos: tali vsus est sermonis exordio:

Disputatio eiusdẽ senis de infido amicitiarũ genere: Ca.II.

Amicitiarũ ac sodalitatis mlta sunt genera: q̃ diuersis modis humanũ genus dilectiõis societate ɔnectũt. Quosdã em̃ pcedẽs cõmẽdatio: primũ noticie: post etiaz amicitie fecit inire cõmertia. In quibusdã xo ɔtract' q̃dã seu dati accepti ve depactio: charitatis federa copulauit. Quosdã negociationis seu militie vel artis ac studij similitudo atq cõmunio amicitiarum vinculis nexuerť: p quã ita etiã effera sibi inuicem corda mansuescunt: vt etiam hi qui in syluis ac montibus latrocinijs gaudent: et effusione humani sãguinis delectantur: suorũ scelez participes amplectantur ac foueãt. Est etiã dilectionis aliud genus qð ĩstinctu nature ipius et ɔsanguinitatis lege ɔnectiť: qua vel ɔtribules vel cõiuges: vel parentes seu fratres: ac filij: naturaliter ceterz pferunť: qð nõ solũ humano generi: verũetiã omnibus alitib' atq aĩantib' inesse depħendiť. Nã pullos vl' catulos suos naturali affectu instigãte sic ptegũt

ac defendūt: vt frequēter ꝓ ipis eti/
az obijcere se periculis mortiq; si me
ruāt. Deniq; etiā illa bestiaꝝ vel ser
pētiū vel alitū genera: q̄ intolerabi
lis feritas ac letale virus ab omibus
sepata esse cernit: vt sūt basilisci vel
monocerotes vl' gryphes: cū etiā vi/
su ipo cūctis pniciosa esse dicant̄: int̄
se tñ ꝓ originis ipius affectiōisq; cō
sortio pacata ꝛ innoxia perseuerāt.
Sed hec oīa que diximꝰ genera cha/
ritatis: sicut malis ac bonis: feris eti
am atq; serpētibꝰ videmꝰ esse cōmu/
nia: ita etiā vsq; in finē certū est pse/
uerare nō posse. Etenī interrūpit ea
frequēter ac diuidit locoꝝ discretio:
ꝛ obliuio tpalis: ꝛ verbi vel cause ne
gociorūq; ꝯtractꝰ. Ut enī ex diūsis:
vel lucri: vel libidinis: vel ꝯsangui/
nitatis: ac necessitudinū variaꝝ soci
etatibus acquiri solent: ita īterceden
te q̄libet diuortij occasiōe soluūtur.

Unde indissolubilis amicitia sit: Ca. III.

i N his igit̄ cūctis vnū genꝰ est
insolubile charitatis: qđ nec cō
mēdatiōis gratia: nec officij vl'
muneꝝ magnitudo ꝯtractusq; cuius
ꝙ rō: vel nature necītas iūgit: s; sola
similitudo virtutū. Hec inquā est q̄
nullis vnq̄ casibus scindit̄: quā non
solū dissociare vel delere locoꝝ vl' tē
poꝝ interualla nō ꝑualēt: s; ne mors
quidē ipa diuellit. Hec est vera ꝛ in/
dirupta dilectio q̄ gemina amicoꝝ
ꝑfectiōe ac ꝟtute ꝯcrescit. Cuius se/
mel initū fedus: nec desiderioꝝ va/
rietas: nec ꝯtētiosa dirūpet ꝯtrarie/
tas voluntatū. Ceterū multos noui/
mus in hoc ꝓposito ꝯstitutos: q̄ cū
ꝑ charitate christi flagrantissima es/
sent soliditate deuincti: nō perpetuo
eā: nec indirupte seruare potuerūt:
quia licet bono societatis principio
niterent̄: non tamē vno nec pari stu
dio arreptū ꝓpositū tenuerūt: fuitq;
inter eos quedā temporalis affectio:
quia nō equali vtriusq; virtute: sed
vnius patiētia seruabat̄. Que q̄uis
ab vno magnanimiter atq; infatiga
biliter retenteī: necē est tamē eā alte
rius pusillanimitate dirumpi. Infir/
mitates nāq; eorum qui tepidius ꝑ/
fectionis expctunt sanitatē: quā tali/
bet fortiū tolerantia sustentent̄: ab
ipis tamen qui infirmi sunt nō ferū/
tur. Habēt enī insitas sibi cōmotio/
nū causas que eos quietos esse non
sinant: vt solent hi qui carnali egri/
tudine detinētur: stomachi sui infir/
mitates ꝛ fastidia cocoꝝ vl' ministrā
tiū negligentijs imputare: ꝛ quā tali
bet eis obsequentiū sollicitudo deser
uiat: nihilominus tamē sanis causas
sue cōmotionis ascribere: quas sibi
vtiq; vitio valitudinis sue inesse nō
sentiunt. Quāobrē hec est amicitie
vt diximus fida indissolubilisq; con
iunctio: que sola virtutū parilitate
federatur. Dñs enī inhabitare facit Ps̄.67.
vniusmoris in domo. Et iccirco in
his tantū indirupta potest dilectio
ꝑmanere: in quibus vnū propositū
ac voluntas: vnū velle ac nolle con
sistit. Quā si vos q̄z cupitis inuiola
bilē retentare: festinandū est vob̄ vt
expulsis primitus vitijs: mortificetis
ꝓprias volūtates: ꝛ vnito studio at
q; ꝓposito: illud quo ꝓpheta admo
dū delectat̄: grauiter impleatis: Ecce Ps̄.132.
q̄ bonū ꝛ q̄ iocundū: habitare fra/
tres in vnū. Qđ non localiter s; spi/
ritaliter oportet intelligi. Nihil enī
ꝓdest: si moribus ac ꝓposito dissidē
tes vna habitatiōe iūgātur: nec ob/
est parili virtute fundatis: ꝑ locoꝝ
interualla disiungi. Apud deū nāq;
moꝝ cohabitatio: non locoꝝ vnita
fratres habitatio coniungit: Nec po
test vnq̄ pacis integritas custodiri: vbi
voluntatū diuersitas inuenitur.

Interrogatio vtrū vtile aliquid etiā ꝯtra votū fratris effici debeat: Ca. IIII.

g Ermanus: Quid ergo si vno
volente perficere aliquid qđ

ſm deū cōmodum ⁊ ſalubre perſpe/
xerit: alius non p̄ſtet aſſenſuꝫ: exeq̄n
dum ne etiā ꝯtra votū fratris eſt: an
ꝓ eius arbitrio negligendū?

Reſpōſio ꝙ perpetua ami/ citia niſi inter ꝑfectos ſtare non poſſit: Ca.V.

i Oſeph: Jccirco diximus plenā
atqꝫ ꝑfectā amicitie gratiā niſi
inter ꝑfectos viros eiuſdemqꝫ
virtutis perſeuerare nō poſſe: quos
eadē voluntas vnūqꝫ ꝓpoſituꝫ aut
nunq̄ꝫ aut certe raro diuerſa ſentire:
aut in his que ad ꝓfectū ſpiritalis ꝑ
tinent vite: patiē diſſidere. Qō ſi ani
moſis ceperint cōtentionibus eſtua/
re: liquet vtiqꝫ eos nunq̄ꝫ ſm regu/
lam quā p̄diximus fuiſſe cōcordes.
Sed quia nemo poteſt a perfectione
habere principiū: niſi qui ab ip̄o eiꝰ
ceperit fundamento: ⁊ vos nō quan
ta eius ſit magnitudo: ſed queadmo
dū ad eā perueniri poſſit inquiritis:
neceſſariū reor vt paucis regulā vo
bis eius ac tramitē quendā: per quē
greſſus veſtri dirigant̄: aperiam: vt
patientie ac pacis bonū facilius ob/
tinere poſſitis.

Quibus modis inuiolabi/ lis poſſit ſocietas retentari: Ca.VI.

p Rima igit̄ ſūt vere amicitie ī
ꝯtēptu ſbe mūdial̄ ⁊ oīm q̄s
habemꝰ rerū deſpectiōe fūda/
mina. Ex em̄ iniuſtū atqꝫ impiū ē: ſi
poſt abrenunciatā mūdi ⁊ oīm q̄ in
eo ſunt vanitatē: p̄cioſiſſime fratris
dilectioni ſupellex viliſſima que ſu/
perfluit p̄feratur. Secūdū eſt: vt ita
ſuas vnuſquiſqꝫ reſecet voluntates:
ne ſe ſapientem atqꝫ ꝯſultū eſſe iudi
cans: ſuis malit q̄ꝫ ꝓximi diffinitiōi/
bus obedire. Tertiū eſt: vt ſciat oīa
etiā que vtilia ac neceſſaria eſtimat:
poſtponenda bono charitatis ac pa/
cis. Quartum: vt credat nec iuſtis
nec iniuſtis de cauſis penitus iraſcē/
dum. Quintū: vt aduerſus ſe iracū/
diam fratris: etiā ſine rōne ꝯceptā:
eodē modo quo ſuam curare deſide
ret: ſciens equaliter ſibi ꝑnicioſaꝫ al
terius eē triſticiā acſi aduerſus aliū
ip̄e moueatur: niſi eam quantū in ſe
eſt etiaꝫ de fratris mente depulerit.
Poſtremū illud eſt: qō generale vi
tioꝝ oīm ꝑemptoriū eſſe nō dubiuꝫ
eſt: vt ſe de hoc mūdo credat quoti/
die migraturū. Que ꝑſuaſio non ſo
lum nullā in corde triſticiaꝫ reſidere
permittit: verūetiam vniuerſos con
cupiſcentiarū ac peccatoꝝ oīm com
primet motus. Hec igit̄ quicunqꝫ te
nuerit: amaritudinem ire atqꝫ diſcor
die nec pati poterit nec inferre. His
aūt ceſſantibus: cū primū ille emulꝰ
charitatis in cordibus amicoꝝ triſti
tie ſenſim venena ſuffuderit: neceſſe
eſt vt frequētibus iurgijs paulatim
dilectione tepefacta: amantiū corda
diu exulcerata quandoqꝫ diſſociet.
Nā qui per callem predicte directi/
onis ingreditur: in quo ab amico vn
q̄ ſuo poterit diſſidere: qui primū li/
tiū cauſam que ex puulis rebus vilii
ſimiſqꝫ materijs generari ſolet: nihil
ſuū vendicans: radicitus amputaue
rit? illud quod in Actibus apoſtolo
rum legimus de vnitate credentium
omni virtute cuſtodiēs: Multitudi Actꝰ. 4.
nis autem credentiū erat cor vnū ⁊
anima vna: nec quiſq̄ coꝝ que poſſi
debant aliquid ſuū eſſe dicebat: ſed
erant illis oīa communia? Deinde
queadmodū ab eo ſeminariū diſſen
ſionis exurget: qui nō ſue ſed fratris
ſeruiens voluntati: domini atqꝫ au/
ctoris ſui fuerit imitator effectus: q̄
loquens ex perſona hominis quē gere
bat: Non veni inquit vt facereꝫ vo/
luntatē meā: ſed voluntatē eius qui Joh. 6.
me miſit? Quo aūt modo vllū con/
tentionis fomitē ſuſcitabit: qui de in
telligentia ac ſenſu ſuo: non tā pro/
prio iudicio q̄ fratris credere decre/
uit examini: ꝓ eius ſcꝫ arbitrio: vel
probans ſua īuenta: vel improbās:

matth.26 ꝛ euangelicum illud pij cordis humilitate consummans: Uerumtamē non sicut ego volo: sed sicut tu vis. Aut qua ratione aliquid quo frater mestificetur: admittet: qui bono pacis nihil indicat esse pciosius: dominice illius sententie memoriā nō amittens: Job.13 In hoc cognoscēt omēs q̄ mei estis discipuli: si dilectionē habueritis adinuicē. Per quā velut speciali signaculo gregem ouiū suarū in hoc mundo voluit christus agnosci: atq̄ hoc a ceteris: vt ita dixerim characte re discerni. Qua vero ex causa vel ī se recipere vel in alio residere rancorem tristicie sustinebit: cui sūma diffinitio est iracundie que pniciosa ꝛ illicita est iustas causas esse nō posse: codēq̄ se mō succensente sibi fratre orare non posse: quo si fratri suo ipe succenseat: illā domini saluatoris humili semp retinens corde sententiā: matth.5. Si offers mun⁹ tuū ad altare: ꝛ ibi recordatus fueris q̄ frater tuus habet aliquid aduersū te: relinque ibi munus tuū ante altare: ꝛ vade prius reconciliari fratri tuo: ꝛ sic veniens offer munus tuū? Nihil eīn proderit si te quidē afferas nō irasci: ꝛ credas te implere illud mādatū: quo dicit: Eph.4. Sol non occidat sup iracundiā vestram. Et: Qui irascit fratri suo re⁹ matth.5. erit iudicio: Alterius vero tristiciā quā delinire tua mansuetudine potuisti: ꝯtumaci corde despicias: Eodem nāq̄ modo pcepti dn̄ici puaricatiōe piecteris. Qui eīn te irasci ad uersus alterū nō debere dixit: nec alterius contēni tristiciā debere dixit: 1.Tio.2 quia non interest apud deū qui omnes homies vult saluos fieri: vtrū te an aliū quēpiam perdas. Unū siquidem cuiuslibet interitu ei nascit detrimentū: itidēq̄ illi cui grata omniū perditio est: vnū lucrū: vel tua vel fratris morte conquirit. Quemadmodū postremo poterit vel tenuē ꝯtra fratrē retinere tristiciā: q̄ se credit quotidie imo ꝯtinuo ab h̄ seculo migraturum?

Q̄ nihil charitati pponendū sit: nec iracūdie postponendum: Ca.VII.

Sicut q̄ nihil pponendū est charitati: ita furori vel iracundie nihil ē ecōtrario postponēdū. Oīa nāq̄ q̄uis vtilia ac necessaria videant: spernenda tn̄ sunt: vt ire ꝑturbatio deuitet: ꝛ oīa etiā que putant aduersa suscipiēda atq̄ tolerāda sunt: vt dilectionis pacisq̄ trāq̄litas illibata seruetur: q2 nec ira atq̄ tristicia perniciosius quicq̄: nec charitate vtilius credendū est.

Quib⁹ de causis iter spirituales nascatur dissensio: Ca.VIII.

Nam quēadmodum carnales adhuc ꝛ imbecilles fratres ob vilem terrenā q̄ substantiā cito inimic⁹ dissiligit: ita etiā inter spirituales gignit ꝑ intellectuū diūsitate discordiā. Ex q̄ sine dubio ꝯtētiōes rixeq̄ verborū: q̄s Apls dānat: plerūq̄ ꝯsurgūt: vn̄ ꝯsequēter dimortia inter vnanimos fratres hostis inuidus ac malign⁹ īterserit. Uera ē nāq̄ sapiētissimi salomōis illa sētētia. Odium suscitat ꝯtētio: vniūsos vero qui nō ꝯtendūt ꝑtegit amicitia. prou̅.10.

De āputandis etiā spiritalib⁹ caūs discordiarū: Ca.IX.

Quapropter ad ꝯseruandā perpetuā ꝛ indiuiduā charitatē: nihil prodest primā causā amputasse discidij: q̄ nasci solet de reb⁹ caducis atq̄ terrenis: ꝛ vniūsa despexisse carnalia: atq̄ oīm q̄b⁹ nr̄ vs⁹ indiget reꝝ: indiscretā cōione3 fr̄ib⁹ pmisisse: nisi etiā scd̄am q̄ sub specie spiritaliū sensuū nasci solet sili̇ absci dētes: ac q̄sierim⁹ in oīb⁹ hūile3 sensum: ꝛ consonas voluntates.

De optimo examine veritatis: Ca.X.

m Emini nãq̃ cũ me adhuc ad/herere conſortio etas iunior hortaret̃: huiuſmodi nobis intelligentiã: vel in moralibus diſciplinis: vel in ſcripturis ſacris frequẽter inſertam: vt nihil ea verius: nihilq̃ rationabilius crederemꝰ. Sed cũ in vnũ cõueniẽtes ſentẽtias noſtras ꝓ/merere cepiſſemꝰ: quedã cõi examinatione diſcuſſa: primũ ab altero falſa ac noxia notabantur: mox deinde vt ꝑniciosa cõmuni pronũciata iudicio dãnabant̃: que intantum ꝑus infuſa a diabolo luce clariꝰ fulgebãt: vt facile potuiſſent generare diſcordiam: niſi p̃ceptũ ſeniorꝝ velut diuinũ q̃d/dã oraculũ cuſtoditũ ab oĩ nos ꝯtẽtiõe reuocaſſet: quo ab illis legali q̃/dã ſanctiõe perſcriptũ eſt: vt neuter noſtrũ plus iudicio ſuo q̃ fratris crederet: ſi nunq̃ vellet diaboli calliditate deludi.

Qꝫ ĩpoſſibile ſit queq̃ q̃ ꝓ/prio fidit iudicio: diaboli illuſiõe nõ decipi: Ca.XI.

2.Cor.11 e Tem ſepe illud qđ Apl's dic̃: ꝓbatũ eſt euenire: Ipſe eñi ſathanas trãſfigurat ſe in angelũ lucis: vt obſcurã ac tetrã caliginẽ ſenſuũ ꝓ vero lumine ſcię fraudulẽter effũdat. Qui niſi hũili ⁊ mãſueto corde ſuſcepti: maturiſſimi fr̃is vl' ꝓbatiſſimi ſenioris reſeruent̃ examini: ⁊ eorꝝ iudicio diligẽter excuſſi: aut abijciãtur: aut recipiãt̃ a nobis: ſine dubio venerãtes in cogitatiõibꝰ noſtris ꝓ angelo lucis angelũ tenebrarũ: grauiſſimo feriemur ĩteritu. Quã ꝑniciẽ ĩpoſſibile ẽ euadere quẽpiam iudicio ꝓprio ꝯfidentẽ: niſi hũilitatis vere amator ⁊ executor effectus: illud qđ Apl's magnopere dep̃cat̃ oĩ
Phil'.2. ꝯtritiõe cordis impleuerit: Siq̃ ẽ inquit ꝯſolatio in chriſto: ſi qđ ſolaciũ charitatis: ſi q̃ viſcera miſeratiõis: ĩplete gaudiũ meũ vt idẽ ſapiatis: eandẽ charitatẽ habẽtes: vnanimes idipſũ ſentiẽtes: Nihil ꝑ ꝯtẽtionẽ: neq̃ ꝑ inanem gl'iam: ſꝫ in hũilitate ſupiores vobiſmetipſis alterutꝝ arbitrantes. Et illud: Honore alterutrũ p̃ueniẽtes: vt plus vnuſq̃ſq̃ ꝯſorti ſuo Rom.12 ſcientie ⁊ ſanctitatis aſcribens: ſummã diſcretionis vere in alterius magis q̃ in ſuo credat ſtare iudicio.

Quam ob cauſam non debeãt inferiores in collatione contemni: Ca.XII.

ſ Epe aũt accidit: ſiue illuſiõe diaboli: ſiue interceſſu errorꝫ humani: q̃ nullus ẽ in hac carne q̃ falli velut hõ nõ poſſit: vt ⁊ ille interdũ q̃ acrioris ingenij ſciẽtieq̃ maioris eſt: aliq̃d falſũ mẽte ꝯcipiat: ⁊ ille qui tardioris ingenij ac minoris eſt meriti: rectius aliquid veriuſq̃ ꝑſentiat. Ed iccirco nullus ſibi q̃uis ſcientia p̃ditꝰ: inani tumore ꝑſuadeat: qđ poſſit collatiõe alteriꝰ nõ egere. Nã etiã ſi iudiciũ eius diabolica nõ fallat illuſio: elatiõis tñ ⁊ ſupbię grauiores laqueos nõ euadet. Quis eñi hoc ſibi abſq̃ ingẽti poterit vſurpare ꝑnicie: cũ vas electõis in q̃ chriſtus (vt ipſe ꝓfeſſꝰ ẽ) loq̃bat̃: ob hoc 2.Cor.13 ſolũmõ ſe aſſerat hieroſolymã ꝯſcendiſſe: vt cũ ſuis coapoſtolis euangeliũ: qđ ĩ gẽtibꝰ: reuelãte ⁊ cooperante Gal'.2. dño p̃dicabat: ſecreta examinatione ꝯferret? Per qđ oñdit̃ nõ ſolũ vnanimitatẽ atq̃ ꝯcordiam ꝑ hec p̃cepta ſeruari: verumetiam cũctas diaboli adũſantis inſidias ⁊ illuſionũ eiꝰ laqueos non timeri.

Qꝫ charitas nõ ſolũ res dĩ: ſed etiã deus ſit: Ca.XIII

d Eniq̃ intantũ vtꝰ charitatis extollit̃: vt eã beatꝰ Joannes aplus: nõ ſolũ rẽ dei: ſed etiã deũ eſſe ꝓnũciet: dicens: Deus charitas eſt: ⁊ qui manet in charitate: in 1.Joh.4 deo manet: ⁊ deꝰ ĩ eo. Nã vſq̃adeo illã diuinã eẽ ꝑſpicimꝰ: vt illõ Apli manifeſtiſſime vigere ſentiamꝰ ĩ nobis: Quoniam charitas dei diffuſa ẽ ĩ cordibus noſtris ꝑ ſpiritũ ſanctũ q̃ habi Roma.5

tat in nobis. Quod tale eſt: ac ſi dicat:
Quoniam deus diffuſus eſt in cordib⁹ no
ſtris per ſpiritũ ſanctũ qui habitat in no/
bis. Qui etiã cũ ignorem⁹ quid debea
mus orare: ĩterpellat pro nobis gemi/
Roma. 8 tibus inenarrabilib⁹. Qui autẽ ſcru/
tatur corda: ſcit quid deſideret ſpũs:
quia ſcḋm deũ poſtulat pro ſanctis.

De gradibus charitatis: Ca. XIIII.

ἀγάπη Nam igit᷑ charitatẽ que dr̃ aga/
pe: poſſibile eſt oĩbus exhibe/
re: de qua beat⁹ Apl'us: Ergo dũ
Gal. 6. tp̃s habem⁹ inquit operemur bonũ ad
oẽs: maxime autẽ ad domeſticos fi/
dei. Hec intantũ oĩbus ẽ general'r
exhibẽda: vt eã etiã inimicis noſtris
a dño iubeamur ĩpendere. Nã diligi
matth. 5 te inquit inimicos veſtros. Diatheſis
διάθε/ autẽ: id eſt affectio: paucis admodũ ⁊
σις his que vel parilitate morũ vel virtu/
tũ ſocietate ɔnexi ſunt: exhibet᷑: licet
etiã ip̃a diatheſis multã in ſe differẽ
tiã habere videat᷑. Aliter enim paren/
tes: aliter cõiuges: aliter fratres: ali/
ter filij diligũtur: ⁊ in ip̃a quoq; hoꝝ af/
fectuũ neceſſitudine magna diſtãtia
eſt: nec vniformis parentuꝫ dilectio
erga filios inuenit᷑. Quod etiã Jacob
patriarche pbatur exẽplo: qui cuꝫ eẽt
duodecim filioꝝ pater: omneſq; pr̃na
charitate diligeret: tñ ppenſiore Jo/
ſeph dilexit affectu: vt de eo aperte
ſcriptura cõmemoret: Inuidebãt aũt
Gen. 37. ei fratres ſui: eo qꝫ diligeret eũ pater
ſuus: ſcꝫ nõ quia vir iuſtus ⁊ pater non
valde diligeret etiã ceterã plem: ſed
qꝫ h⁹ (quia typũ dñi p̃ferebat) affectui
dulci⁹ quodãmõ atq; indulgẽti⁹ inhe/
reret. Hoc etiã de ioanne euãgeliſta
legim⁹ euidẽtiſſime deſignari: cũ de
Joh. 21. ip̃o dr̃: Diſcipul⁹ ille queꝫ diligebat
ieſus: cũ vtiq; etiã reliquos vndecim ſi
militer electos: ita p̃cipua dilectione
cõplex⁹ ſit: vt hoc etiã euãgeliſta atte/
ſtatiõe deſignet: dicens: Sicut dilexi
Joh. 13. vos: ⁊ vos diligite inuicẽ. De quib⁹ et
Ibidem. alibi dr̃: Diligẽs ſuos qui erãt ĩ mũdo:
vſq; in finẽ dilexit eos. Sed hic vnl⁹
dilectio nõ erga reliquos diſcipulos te/
porẽ charitatis: ſed largiorẽ erga hũc
ſupabundãtiã amoris exp̃ſſit: quaꝫ
⁊ ꝟginitatis p̃uilegiũ ⁊ carnis ĩcor
ruptio ɔferebat. Que iccirco velut
ſublimior cũ quadã exceptiõe ſignat᷑: quia
nõ eaꝫ odij cõpatio: ſꝫ affluẽtior gra
exuberãtiſſimi amoris extollit. Tale
quid etiã ex pſona ſpõſe legim⁹ ĩ Cãti
cocãticoꝝ: dicẽtis: Ordinate in me Cant. 2.
charitatẽ. Hec enim ẽ vere charitas or
dinata: que odio habẽs nemnẽ: quoſdam
merito ⁊ iure pl⁹ diligit: queq; cũ ge/
neral'r diligat cunctos: excipit tñ ſibi
ex his quos dẽat peculiari affectiõe cõ
plecti: ⁊ rurſũ inter ip̃os qui ĩ dilectiõe
ſũmi atq; p̃cipui ſũt: aliquos ſibi qui cete
rorũ affectui ſupextollant᷑: excerpit.

De his qui vel ſuã vel fra/trũ cõmotionẽ diſſimulati/one corroborãt: Ca. XV.

Cõtra nouim⁹ quod vtinã neſci/
rem⁹: nõnullos fratrũ tãte eẽ
obſtinatiõis atq; duricie: vt cũ
vel ſuos aduerſus fratrẽ: vel fr̃is ad/
uerſũ ſe ſenſerint aĩos excitatos: ad
diſſimulandã mẽtis ſue triſticiam: que
ex indignatiõe alterutre cõmotionis
exorta ẽ: ſecedẽtes ab eis quos hũili ſa
tiſfactiõe atq; colloquio leuire debue/
rãt: aliquos pſalmoꝝ incipiũt decãta/
re ꝟſiculos. Qui dũ ɔceptã cordis
amaritudinẽ delinire ſe putãt: inſul/
tãdo augẽt: quod ſtatim extinguere po
tuerũt ſi magis anxij atq; hũiles eſſe
voluiſſent: vt oportuna cõpũctio ⁊
ip̃oꝝ cordib⁹ mederet᷑: ⁊ fratꝝ aĩos
deliniret. Nã illo vtiq; mõ puſilla/
nimitatis immo ſupbie ſue vitiũ pal
pant: ⁊ nutriũt potius quã extirpant
fomitẽ iurgioꝝ: dñice illius p̃ceptio/
nis immemores qua ait: Qui iraſcit᷑ matth. 5.
fr̃i ſuo reus erit iudicio: Et: Si recor Ibidem.
datus fuer᷑ qꝫ frat᷑ tuus habet aliquid
aduerſũ te: relinque ibi munus tuuꝫ
ad altare: ⁊ vade p̃us recõciliari fr̃i
tuo: ⁊ tũc veniẽs offeres mun⁹ tuũ.

De eo q si frater aduersum nos aliquid hēat simltatis: munera orōnū nrarū a dño respuantur: Ca.XVI.

In tantū igit nō vult nos deus noster alteri despectui habere tristiciā: vt si aliqd adūsū nos frater habuerit: nec munera nra susci piat: id est nec orōnes sibi a nobis p/ mittat offerri: donec de aīo ei tristi/ ciā iuste iniusteve pceptā: celeri satis factione tollam. Neqz em̄ ait si ha/ bet verā qrelā aduersū te frat tu: re linque ibi mun tuū ad altare: et va/
matth.5 de pri recōciliari fratri tuo: sed: Si recordatus fueris: inqt: q frater tu habet aliqd aduersū te: id est: etiaz si leue aliqd ac vile sit q fratris in te fu erit excitata cōmotio: et hoc memori/ am tuā subita recordatiōe pulsaue/ rit: scias te offerre pcū tuarū spirita/ lia munera nō debere: nisi pus quali/ bet ex causa ortā tristiciā d corde fra tris benigna satisfactione depuleris. Si igit euangelicus sermo etiā p p/ terita et minima simltate: ac d exigu/ is oborta causis: satisfacere nos iras/ cētib iubet: qd de nobis miseris fiet q recentes et maximas causas nostro qz errore cōmissas: pertinaci dissimu latiōe ptēnimus: et inflati tumore di abolico: dū humiliari erubescim: au ctores nos fraterne tristicie denega/ mus: ac rebelli spiritu subijci pcept dñi dedignantes: neqnaqz ea vl ob/ seruari debere vel impleri posse pten dimus. Eoqz fit vt iudicātes eū ipos sibilia vel incōgrua pcepisse: efficia/
Jacj.4. mur fm Apostoluz: nō factores: sed iudices legis.

De his q patientiā secularibus magis putāt ipēdendā eē qz fratribus: Ca.XVII.

Illud qz qb lachrymis ē deflē dū: q nōnulli fratr cū fuerint ptumelia cuiuslibet sermōis ac/ cēsi: si alteri cuiuspiam q eor lenire desiderat pcib fatigent: cuz audie/ rint neqqz debere adūsus fratrē pci/ pere tenere ve tristiciā: fm illō quod scptū est: Qui irascit fratri suo reus matth.5
erit iudicio Et: Sol n occidat sup ira Eph.4.
cū diā vestrā: pclamāt ilico: Si pa ganus aliqs: si secularis hoc fecisset: aut ita dixisset: recte debuit sustineri: Quis aūt ferat fratrē tā grauis con sciū culpe: aut tā insolens de ore pui tiū pferentē? Quasi vo patiētia i/ fidelibus tantū: atqz sacrilegis: et nō oībus sit generaliter adhibenda: aut iracundia ptra gētilē noxia: p fratrē vtil estimā da: cū vtiqz pturbate mē tis obstinata cōmotio: non dissimile ptra quēuis fuerit excitata sibi infe/ rat detrimentū. Quāte aūt obstina tionis: imo vecordie est: vt nec ipaz vbor ppietatē brute mētis stupo/ re discernat? Quia nō dicit: Ois q irascit alienigene: re erit iudicio: qd matth.5
fortasse poterat fm illor sensū: ptra psortes nostre fidei et puersatiōis ex cipere: s significāter exp ssit euāgeli/ cus sermo: dicēs: Ois q irascit fratri Ubi.s.
suo re erit iudicio. Licet itaqz fm re gulā vitatis omnē hoīem fratrē de/ beam accipe: tn h in loco mag fide/ lis ac nre puersatiōis pticeps qz eth/ nicus fratris vocabulo designatur.

De his q patiētiā mētiētes ad iracūdiā fratres silentio accendūt: Ca.XVIII

Illud vo qle est: q interdū pa tientes esse nos credim: qr rñ dere ptēnim lacessiti: s ita cō/ motos fratres amara taciturnitate vl motu gestuqz irrisorio sbsānam: vt eos magis ad iracūdiā vultu tacito puocemus: qz tumida potuissent in/ citare puitia: in eo nos estimātes mi nime apud deū reos: qr nihil ore p/ tulim: qd nos notare hoīm iudicio aut pdēnare potuisset? Quasi vero apud deū vba tātūmodo: et nō pci/ pue volūtas vocet in culpā: et opus solū pcti: et nō etiā votū ac ppositū

habeat̄ in crimine: aut hoc tantū qd̄ vnusq̄sq̄ fecerit ꝑ loquelā: ⁊ nō qd̄ etiā ꝑ taciturnitatē facere studuerit: in iudicio sit querendū. Nō eñ sola cōmotiōis illate q̄litas: sed etiā ꝓpositū irritātis ī noxa est. Et iccirco nō queadmodū iurgiū fuerit excitatū: sed cuius ꝯflagrauerit vitio: ver̄ iudicis nostri ꝑquiret examē. Affectꝰ eñ peccati: nō ordo ꝯsiderādꝰ ē admissi. Quid eñ differt vtrū q̄s gladio ip̄e pemerit fratrē: an aliqua ad mortē fraude cōpulerit: cū ip̄ius eius dolo vl' crimīe ꝯstet extīctū? Quasi vo cecū in p̄ceps manu ꝓpria nō impegisse sufficiat: cū similiter reꝰ sit q̄ ꝓnū ⁊ īminentē iā fouee: cū potuerit reuocare ꝯtēpserit: aut ille solꝰ in crimine sit q̄ manu sua quēpiā laq̄auerit: ⁊ non etiā is qui vel parauerit vl' ingesserit laqueū: vel certe cū potuerit auferre noluerit. Ita igit̄ tacere nihil ꝓdest: si iccirco nob̄ indicamus silentiū: vt qd̄ agendū cōuitio fuerat: hoc taciturnitate faciamꝰ: assimulantes quosdā gestus: quibꝰ ⁊ ille quē curare nos oportuit: vehemētiori inardescat iracundia: ⁊ nos sup hec oīa dāno illiꝰ ac ꝑditiōe laudemur: quasi vo nō etiā ex hoc ip̄o q̄s criminosior sit: q̄ gloriā sibi d̄ fratri voluerit ꝑditione ꝯquirere. Vtriq̄ eñ tale silentiū erit equaliter noxiū: q2 sicut exaggerat ī alteriꝰ corde tristiciā: ita in suo nō ꝑmittit extingui. Contra q̄s illa ꝓphete satis ꝓprie ē

Abac. 2. directa maledictio: Ve q̄ potat amicū suū: mittēs fel suū: ⁊ inebrians vt aspiciat nuditatē eiꝰ: repletꝰ ē ignominia ꝓ gloria. Illud q̄3 qd̄ ꝑ aliū

Hiere. 9. de talibꝰ dicit̄: Quia oīs frater supplantans supplantabit: ⁊ oīs amicꝰ fraudulēter incedet: ⁊ vir fratrē suū irridebit: ⁊ veritatē nō loquent̄: Extēderūt eñ linguā suā q̄si arcū mendacij ⁊ nō veritatis. Sepe aūt ficta patiētia etiā acriꝰ ad iracundiam q̄ sermo succendit: ⁊ atrocissimas verboꝝ trāscendit iniurias: maligna taciturnitas: leuiusq̄ tolerant̄ inimico prou. 27
rū vulnera q̄ irridētiū subdola blādimēta. De q̄bus ꝓprie dr̄ ꝑ ꝓphā: Molliti sūt sermones eius sup oleū: Ps. 54
⁊ ip̄i sunt iacula. Et alibi: Verba cal prou. 18.
lidoꝝ mollia: hec aūt feriūt impenetralia vētris. Quibus etiā illud potest elegāter aptari: In ore pacē cū Hiere. 9.
amico suo loquit̄: ⁊ occulte ponit ei insidias: Quibꝰ tamē magis decipit̄ ip̄e q̄ decipit. Nā qui p̄parat añ faciem amici sui rete: circūdat illud pedibus suis: ⁊ qui fodit foueā ꝓximo suo: prou. 27
incidet in eā ip̄e. Deniq̄ cū magna ad cōp̄hendendū dñm cū gladijs ⁊ fustibus multitudo venisset: nemo in auctorē vite nostre illo cruentior extitit parricida: q̄ q̄ cūctos ficto salutatiōis honore ꝑueniēs: osculū subdole charitatis ingessit. Cui dominꝰ: Luce. 22
Iuda inq̄t osculo filiū hoīs tradis? id ē amaritudo ꝑsecutionis atq̄ odij tui: hoc tegmē assūpsit: quo dulcedo vere amoris exprimit̄. Apertius q̄3 ac vehementius per prophetam vis huiꝰ doloris exaggeratur. Quoniā Ps. 54
si inimicus inquit meus maledixisset mihi: sustinuissē vtiq̄: Et si is q̄ oderat me sup me magna locutꝰ fuisset: abscondissem me forsitan ab eo: Tu vero homo vnanimis dux meꝰ ⁊ notus meus: qui simul mecū dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauimus cum consensu.

De his qui ex indignatiōe ieiunant: Ca. XIX.

a Illud q̄3 ꝓphanū tristicie genꝰ ē: qd̄ dignū cōmemoratiōe nō fuerat: nisi id a nōnullis fratribus sciremꝰ admitti: q̄ cū tristificati fuerint vel irati: ab ip̄o etiā ꝑtinaciter abstinent cibo: ita vt qd̄ etiā dicere absq̄ pudore nō possumꝰ: illi q̄ dū placidi sūt refectionē cibi vsq̄ ad horā sextā: vel: vt multū: nonam negāt se posse differre cū fuerīt tristicia vl' furore suppleti: ieiūia ēt biduana si sētiāt: tātāq̄ iedie defectiones iracū die satietate sustētēt: in q̄ plane

sacrilegij crimen euidenter incurrũt: ieiunia scʒ q̃ soli deo pro hũiliatione cordis ⁊ purgatiõe vitiorum sunt speciali ter offerẽda: p diabolico tumore tolerãtes. Quod tale est: acsi orones atq; sacrificia nõ deo sed demonijs deferant: illãq; moysaicã increpationẽ mereant̃ audire: Sacrificauerũt demonijs ⁊ nõ deo: dijs q̃s ignorabãt. Deut. 32

De quorundã simulata patiẽtia qua maxillã verberãdã alterã ingerũt: Ca. XX.

Non ignoram⁹ etiã aliud dementie gen⁹: qd sub colore fucate patiẽtie in nõnullis fratribus inuenit̃: q̃bus parũ est iurgia cõmouisse: nisi etiã instigatorijs verbis vt feriant̃ irritẽt: cũ vtiq; v'leui fuerit impulsiõe ↄtacti: aliã q̃z ptẽ corpis ingerũt verberandã: quasi per h' pfectionẽ mãdati illi⁹ impleturi: quo dicit̃: Si q̃s te pcusserit in dexterã maxillã tuã: p̃be illi ⁊ alterã: scripture vim ac ppositũ penit⁹ ĩg͂rãtes. Euãgelicã nãq; patiẽtiã per iracũdie vitiũ exercere se putãt. Ob qd radicit⁹ excidẽdũ: nõ solũ vicissitudo taliõis ⁊ ↄcertãdi irritatio phibet̃: sed etiã furorẽ verberãtis: gemĩate iubemur iniurie tolerantia mitigare. Matth. 5.

Interrogatio queadmodũ christi mãdatis obtemperãtes: euãgelica pfectiõe fraudentur: Ca. XXI.

Ermanus. Quõ rep̃hẽdend⁹ ẽ is q̃ p̃cepto satisfaciẽs euãgelico: nõ solũ nõ ĩtulit taliõnẽ: sʒ etiã pat⁹ ẽ vt sibi geminet̃ ĩiuria?

Responsio q christus nõ solũ facti sed etiã volũtatis ĩspector sit: Ca. XXII.

Joseph. Sicut paulo añ dictũ est: nõ solũ res ip̃a que gerit̃: sʒ etiã q̃litas mentis ⁊ ppositum facientis est intuendũ. Et iccirco si id qd ab vnoq̃ʒ pficit̃: q̃ aĩo fiat: vt q̃ pcedat affectu: intimo pp̃ẽdat̃ cordis examine: videbitis patiẽtie lenitatisq; virtutẽ nequaq̃ posse cõtrario spũ: id est ĩpatiẽtie ac furoris impleri. Si q̃dẽ dñs noster atq; saluator ad pfundã nos instruens patiẽtie lenitatisq; virtutẽ: id est nõ vt labijs eã tantũmodo p̃fteamus: sed vt ĩtimis aĩe nostre abditis recõdam⁹: istã nobis pfectiõis euãgelice formulã dedit: dicẽs: Si quis te pcusserit ĩ dextera maxilla tua: prebe illi ⁊ alterã: subauditur sine dubio dexterã. Que alia dextera nisi interioris hominis (vt ita dixerim) facies põt accipi? Per hoc omnẽ penitus iracũdie fomitẽ de pfundis cupiẽs aĩe penetralib⁹ extirpare: id est vt si exterior dextera tua impetũ ferientis exceperit: interior q̃ʒ hõ p hũilitatis assẽsum: dexterã suã p̃beat verberãdã: cõpatiẽs exterioris hoĩs passioni: ⁊ q̃dãmõ succũbens atq; subijciẽs suũ corp⁹ feriẽtis iniurie: ne exterior hominis cede vel tacit⁹ intra semoueatur interior. Videtis q̃ longe eos ab euãgelica pfectione distare: que patientiã docet nõ verbis: sed interiore cordis tranquillitate seruandã: eamq; a nobis cuʒ quid aduersi euenerit ita p̃cipit custodiri: vt ñ solũ nosmetipsos alic̃os ab iracũdie pturbatiõe seruem⁹: sed etiaʒ illos q̃ suo cõmoti sũt vitio: succẽbẽtes iniurijs corum ad placiditatẽ expleta cedis satietate cogam⁹: furorẽ corum nostra lenitate vincẽtes. Et ita etiã illud apostolicũ implebim⁹: Noli vinci a malo: sed vince in bono malũ. Quod ab illis impleri nõ posse certissimũ est: q̃ illo spiritu ac tumore verba lenitatis atq; humilitatis emittũt: vt nõ solũ nõ mitigent ↄceptũ furoris incendiũ: sʒ magis illud tã in suo q̃ in fratris cõmoti sensu faciãt ↄflagrare: q̃ tñ etiam si possent aliquo mõ ĩpi mites ac placidi pmanere: nõ sic quidẽ aliq̃s iustitie fructus caperẽt: cũ dãno proximi patiẽtie sibi gloriã vendicantes: ⁊ p hoc ab illa ap̃lica charitate oĩmodis

Abi. s.
Rom. 15
Gal. 6.
Luc. 4.
Ro. 12.
1. Cor. 13

1.Cor.13. alieni: que nō querit que sua sūt: sed
ea que alioꝝ: nō eñi ita diuitias ꝯcu-
piscit: vt lucrū sibi de ꝓximi faciat
detrimēto: nec acquirere quicꝙ̃ cum
alterius desiderat nuditate.

Q ille sit fortis ⁊ sanus qui succumbit alterius voluntati: Ca. XXIII.

Sciendū sane generaliter illum
ptes agere fortiores: q̄ volūta-
ti fratris suā subijcit volunta-
tē: q̄ eū q̄ in defendēdis suis diffini-
tiōib⁹ ac tenēdis ꝑtinacior inuenit̄.
Ille eñi sustētans ac tolerās ꝓximū
sani ac validi: hic autē īfirmi ⁊ quo-
dāmodo egrotātꝫ obtinet locū: quē
ita palpari necesse est ac foueri: vt i-
terdū etiā a reb⁹ necessarijs ꝓ ei⁹ q̄e
te ac pace salubre sit aliq̄d relaxari.
In q̄ quidē nō se credat q̄s aliquid
de sua ꝑfectiōe minuisse: tā etsi q̄ddā
de ꝓposita districtiōe ꝯdescendēdo
sūmiserit: sed ecōtrario multo ampli
us se ꝓ longanimitatis ⁊ patiētie bo
no nouerit acq̄sisse. Aplicū nāqꝫ p̄-
Rom.15 ceptū est: Uos q̄ fortes estis: ībecil-
Gal.6. litates īfirmoꝝ sustinete. Et: Alteru
trū onera vestra portate: ⁊ sic adim
plebitis legē christi. Nunq̄ eñi infir
mus sustētat īfirmū: nec tolerare po
terit: aut curare languētē is q̄ similr
egrotat: sed ille medelā tribuit ībecil
lo: q̄ ībecillitati ip̄e n̄ subiacet. Meri
Luce.4. to eñi ei d̄r: Medice cura teip̄m.

Q infirmi iniuriosi sint ⁊ iurias ferre non possint: Ca. XXIIII.

Notādū etiā illud est: infirmo-
rū naturā esse sꝑ eiusmodi: vt
ꝓmpti quidē ac faciles sint ad
ꝯtumelias ingerēdas: ⁊ iurgia ꝯferē
da: ip̄i vero ne minima quidē iniurie
velint suspitiōe ꝯtingi: cū qꝫ inferen-
tes ꝓterua ꝯuitia: incōsiderata suꝑ-
equitēt libertate: ne parua quidē at
qꝫ leuissima sustinere ꝯtēti sūt. Ideoqꝫ
ꝺm p̄dictā senioꝝ sentētiā: charitas
stabilis atqꝫ indirupta nō poterit ꝑ-
durare: nisi inter viros eiusdē virtu-
tis atqꝫ ꝓpositi. Scindi etenī necesse
est eā quocūqꝫ tꝑe quantalibet fue-
rit cautione ab altero custodita.

Interrogatio quō fortis sit qui non semper sustentat ifirmū: Ca. XXV.

Germanus. In quo ḡ laudabi
lis perfecti viri potest esse pa-
tientia: si tolerare non preua-
let semper infirmū?

Responsio ꝙ infirm⁹ se nō sinat sustentari: Ca. XXVI.

Ioseph. Nec ego dixi: ꝙ illi⁹ q̄
fortis est ac robust⁹: virtus tole-
rantiaqꝫ vincēda sit: sed ꝙ īfir-
mi pessima valitudo: illi⁹ q̄ sanus est
sustētatiōe nutrita: atqꝫ in deterius
quotidie ꝓlabēs: generatura sit cau
sas ob q̄s vel ip̄e vltra nō debeat su-
stineri: vel certe patientiā ꝓximi no
tā ac deformationē impatiētie sue cē
conijciēs: abire qn̄qꝫ mauult ꝙ̃ semꝑ
magnanimitate alteri⁹ sustineri. Hec
ḡ ab his q̄ sodalitatis affectū cupiūt
inuiolabilē custodire: p̄ oībus obser
uāda cēsem⁹: vt primū q̄buslibet in-
iurijs lacessit⁹: nō solū labia sed etiā
ꝓfunda pectoris sui monach⁹ tran-
quilla custodiat: q̄ tñ si senserit vl̄ te-
nuiter fuisse turbata: oī semetip̄m ta
citurnitate cōtineat: ⁊ illud q̄d psal-
mista cōmēorat: diligēter obseruet:
Turbat⁹ sū ⁊ nō sū locut⁹: ⁊ dixi: Cu Ps.76.
stodiā vias meas: vt nō delinquā in Ps.38
lingua mea: posui ori meo custodiā
dū ꝯsisteret peccator adūsū me: ob-
mutui ⁊ hūiliatus sū ⁊ silui a bonis:
nec p̄sentē ꝯsiderās statū: ea ꝓferat
q̄ ad horā turbulent⁹ suggerit furor:
dictatqꝫ anim⁹ asperat⁹: s̄ vl̄ recolat
gratiā p̄terite charitatꝫ: vl̄ reformā-
de pacis redintegrationē mēte ꝓspi-
ciat: eamqꝫ velut ꝯtinuo reuersuram
etiā in ip̄o cōmotiōis tꝑe ꝯtēpletur.
Dūqꝫ se ad dulcedinē reseruat ꝯcor
die mox future: amaritudinē p̄ntium

nō sentiet iurgiorū: ⁊ ea potissimū respondebit: e quibus vel a semetipso reffieri: vel ab alio reprehendi restituta charitate nō possit: sicq; adimplebit
Abac.3 propheticum illud eloquiuz: In ira misericordie memor eris.

Quemadmodū sit iracundia comprimenda: Ca.XXVII

Cohibere ergo nos oportet omnes iracūdie mot⁹: ⁊ gubernatrice discretiōe moderari: ne ī illud qđ a salomōe dānat: pcipiti furore raptemur: Totā irā suā profert impius: sapiens aūt dispēsat p ptes: id est stult⁹ quidē ad vltionē sui: ire pturbatione succēditur: sapiens aūt paulatim eā maturitate ↄsilij ac moderatiōis extenuat ⁊ expellit. Tale
p2oū.29
Ro.12. est ⁊ illud qđ ab Aplō dr: Nō vosmetipos vindicantes charissimi: sed date locū ire: id est nequaq̄ ad vindictā iracundia cogente tendatis: sz date locū ire: hoc ē: nō sint corda vestra sic impatiētie ac pusillanimitatꝭ angustijs coartata: vt violentā commotiōis ꝓcellam cū irruerit sustinere nō possint: sed dilatamini in cordibus vestris: suscipientes aduersos iracundie fluct⁹ in illis extētis sinib⁹
1.Cor.13 charitatis: q̄ oīa suffert: oīa sustinet: ⁊ ita mens vestra amplitudine longanimitatis ac patiētie dilatata: habeat in se ↄsiliorū salutares recessus: in quibus receptus quodāmō atq; diffusus teterrimus iracūdie fum⁹ protinus euanescat. Uel certe ita intelligendū est: Damus locū ire: quotiēs cōmotioni alteri⁹ humili atq; trāquilla mēte succūbimus: ⁊ quodāmō dignos nos qualibet iniuria ꝓfitētes: impatiētie seuienti obsequimur. Ceterū hi q̄ ita sensū aplice perfectiōis inclinant: vt locū ire illos dare existimēt: qui ab irascente discedūt: videntur mihi dissensionū fomitē nō abscidere sed nutrire. Nisi em̄ iracundia pximi humili statim satisfactiōe vincat: ꝓuocat eā fugiēs poti⁹ q̄ declinat.

Illud q̄z huic simile est qđ salomon ait: Noli festinare in spiritu tuo irasci: qz ira in sinu insipiētiū requiescit: ⁊ noli ꝓcurrere in rixā cito: ne peniteat te ī nouissimo. Neq; em̄ ita festinationē rixe vel iracundie culpat: vt earundē approbet tarditatē. Similiter ⁊ illud suscipiendū est: Stultus eadē ipa hora ꝓnūciat irā suam: occultat aūt ignominiam suā astutus. Non em̄ ignominiosā iracūdie passionē: ita a sapiētibus occultari debere decernit: vt iracūdie velocitatem culpans nō ꝓhibeat tarditatez: quā vtiq; si p necessitatē humane īfirmitatis irruerit: ideo censuit occultā dā: vt duz ad p̄sens sapienter obtegit in perpetuū deleat. Hec em̄ natura est ire: vt dilata languescat ⁊ pereat: ꝓlata vero magis magisq; ↄflagret. Dilatāda ḡ atq; amplianda sūt pectora: ne angustijs pusillanimitatis artata: iracūdie turbulentis estib⁹ oppleant: ⁊ recipere fm ꝓphetā illud nimis latū mādatū dei angusto corde nequeamus: nec dicere cū ꝓpheta: Uiā mandatorū tuorū cucurri: cū dilatares cor meū. Naz q̄ longanimitas sapiētia sit: euidentissimis scripture testimonijs edocemur. Longanimus em̄ vir nimi⁹ in prudētia: pusillanimis aūt valde insipiēs est. Et iccirco ď illo q̄ sapiētie donū laudabiliter a dño postulauit: scriptura cō memorat: Et dedit dñs salomoni sapientiā prudentiāq; multā nimis: ⁊ latitudinē cordis quasi arenam maris innumerabilem.
Eccs.7.
p2oū.12.
Ps.118
3.Reg.4

Amicitias coniuratiōe initas: firmas esse nō posse: Ca.XVIII.

Illud q̄z multis est experimētis sepissime cōprobatū: nullo mō eos qui amicitiarū fedus ↄiurationis inicre p̄ncipio: indiruptaz potuisse seruare ↄcordiā: siue q̄ eā nō ꝑ desiderio pfectiōis: nec ꝑ aplice charitatis imperio: sed pro amore terreno: ⁊ p necessitatē ac vinculuz pacti

retinere conati sunt: sine qd ille calli dissim⁹ inimicus vt eos puaricatores sui faciat sacramenti: celeri⁹ ad irrūpenda amicitiarū vincula pcipitat. Certissima ḡ est prudentissimoꝝ viroꝝ illa sententia: verā cōcordiā ꝛ indiuiduā societatē: nisi inter emēdatos mores: eiusdē q; virtutis ac ppositi viros stare non posse. Hec de amicitia beatus ioseph spiritali narratione disseruit: nosq; ad custodiendā sodalitatis perpetuā charitatem ardentius incitauit.

Explicit collatio pma abbatis Joseph de amicitia. Incipit ānotatio caplorū collatiōis secūde eiusdē senis de diffiniendo.

munis vite attinent definiendū.

Explicit ānotatio capl'orū.

Incipit collatio secūda abbatis Joseph d̄ diffiniēdo.

De vigilijs q̄s Cassianꝰ cū alijs ꝓtulerit: Ca.I.

Recedē/te igit̄ collatiōe finita: pariterqꝫ nocturno intercedēte silētio: cū fuissemꝰ a sancto abbate ioseph ad sepositā cellulā in secreto cā quietis adducti: ⁊ sermonibꝰ eiꝰ igne q̄dā in nr̄is cordibꝰ excitato: totā noctē habuissemus insomnē: egressi cellulā: ⁊ centū fere ab ea passibꝰ secedētes: in loco remotiore ꝯsedimꝰ. Cū itaqꝫ secreti colloquij nobis familiariter etiam nocturnis tenebrꝫ oportunitas p̄beret: ilico vt resedimꝰ abbas germanꝰ grauiter ingemiscens.

De abbatis germani anxietate sup̱ sp̄ōsionis nostre recordatione: Ca.II

Quid agimꝰ inq̄t? Ingēti nāqꝫ discrimine nos videmꝰ ⁊ perquā miserabili ꝯditiōe ꝯstrictos: q̄s ⁊ rō ipa ꝯuersatioqꝫ sanctorū q̄d salubriꝰ sit ad ꝑfectū vite spiritalis efficacit̄ docet: ⁊ eligere id qd̄ expedit: data seniorībꝰ sp̄ōsio nō admittit. Etem̄ potuimꝰ exēplis talium ac tantoꝝ viroꝝ ad ꝑfectiorē vitam ꝓpositūqꝫ formari: nisi nos instāter ad cenobium recurrere ꝓmissi pactio coartaret. Quo si reuersi fuerimꝰ: copia nob̄ vlteriꝰ huc remeādi nll'a tribuet̄. Sin v̄o hic residentes desideriū nostrū maluerimꝰ explere: q̄d agimus de sp̄ōsiōis fide: quā seniorībꝰ nostrꝫ velocissimū reditū pollicētes: dedisse nos nouimꝰ: vt vel cursim liceret nobis huiꝰ ꝓuincie sanctos ac monasteria circūire? Cūqꝫ sic estuantes: q̄d sup̱ statu salutis nr̄e definiendū eēt: neq̄q̄ inuenire possemꝰ: solo gemitu testabamur durissime ꝯditionis necessitatē: accusantes teneritudinē frōtis nr̄e: ⁊ ingenitā nob̄ verecūdiā detestātes: cuiꝰ onere p̄grauati: etiā ꝯ vtilitatē nostrā ac ꝓpositū nostrū: retinētiū p̄cibꝰ al's nō potuissemus obsistere: nisi maturissimo reditu repromisso huc venissemꝰ: illiꝰ scꝫ nos pudorꝫ vitio laborasse deflētes: de q̄ dr̄. Est pudor afferēs peccatū. Eccl.4.

Quid mihi ad hoc visū sit: Ca.III.

Tum ego. Cōpēdiū inq̄ angoribꝰ afferat nr̄is ꝯsiliū: imo auctoritas senis: ad quē oportet vt nostras sollicitudines deferamꝰ: ⁊ q̄cquid fuerit eiꝰ sentētia definitū: velut diuinū ⁊ celeste resp̄ōsū cūctis estibꝰ nostrꝫ terminū ponat. Nō d̄ q̄dē nobis p̱ os sācti huiꝰ a dn̄o tribuendū: ⁊ ob illiꝰ meritū ⁊ ob nostraꝫ fidē minime dubitemꝰ. Ipius em̄ munere salubre ꝯsiliū ⁊ creduli ab indignis: ⁊ increduli a sanctis frequēter acceperūt: dn̄o id vel ꝓpter meritum r̄ndentiū: vel ꝓpt̄ fidē ꝯsulētiū largiente. His itaqꝫ sermōibꝰ a sctō abbate germano ea alacritate susceptꝫ: acsi eos non a memetipō sꝫ instinctu dn̄i ꝓtulissem: aduētū senis atqꝫ instantē iam horaꝫ nocturne synaxeos paululū p̄stolati: postq̄ cū solita salutatiōe suscepimꝰ: ⁊ legitimꝰ orōnū atqꝫ psalmoꝝ impletꝰ ē nūerꝰ: iisdem rursus q̄bꝰ ad quietē cōpositi fueramus psiathijs ex more ꝯsedimus.

Interrogatio abbatis Joseph nostraqꝫ r̄nsio vn̄ anxietas emersisset: Ca.IIII.

Tum venerabil' ioseph deiectiores nos aīo ꝯtēplat̄: atqꝫ h̄ nobis n̄ sine cā cōijciēs accidisse: illo nos p̄triarche ioseph sermōe compellat: Cur itaqꝫ vultꝰ vr̄i tristes sūt hodie? Gen.40.
Cui nos: Nō sic vinculati illi pharaonis mīstri: somniū vidimꝰ: ⁊

q̄ interp̄tet̄ nō ē: ſ insomnē inq̄ du/ rim⁹ noctē: ꝛ q̄ eſtuū noſtroꝝ moles ſb̄leuet nō ē: niſi eas dn̄s tua diſcre/ tiōe ſubmonuerit. Tū ille: qui p̄riar/ che v̄tute ꝛ merito referret ꝛ noīe: Nōne ꝑ dn̄m inq̄t ē hūanaꝝ cogita tionū curatio? Proferāt̄ in mediū: potēs ē em̄ diuina clemētia ſm̄ fidē veſtrā nr̄o eis medelā p̄bere ꝯſilio.

Expoſitio abbatis germa/ ni cur vel in egypto reſide/ re mallemus vel retrahere/ mur ad ſyriam: Ca. V.

Ad hec germanus. Credebam⁹ inq̄t nos vr̄e beatitudinis vi/ ſione: nō ſolū leticia ſpiritali: ſed etiā ꝑfectu abunde repletos ad noſtrū cenobiū recurſuros: ꝛ ea que fuiſſem⁹ veſtro magiſterio ꝯſecuti: a nobis poſt reditū vel tenui emulati/ one ſectanda. Hoc em̄ ꝛ ſeniorū no/ ſtrorū dilectio ſibi ſpōdere nos com pulit: dū ſublimitatē vite veſtre atq̄ doctrine poſſe nos aliq̄ten⁹ imitari in illo cenobio crederem⁹. Unde cū ex hoc nobis oēm eſtimarem⁹ leticiā ꝯferendā: intolerabili ecōtrario do/ lore ꝯficimur: ꝯſiderātes illo nos or dine id qd̄ ſalutare nobis eſſe cogno ſcim⁹: obtinere nō poſſe. Ex vtroq̄ ḡ nūc latere coartamur. Si em̄ ꝓmiſ/ ſioni quā ſenior charitate nos com/ pellente corā cūctis fratribus in ſpe/ leo in q̄ dn̄s noſter ex aula vteri v̄gi/ nalis effulſit: ip̄o teſte dep̄rōpſimus: ſatiſfacere voluerim⁹: ſūmū ſpirita/ lis vite incurrim⁹ detrimentū. Sin autē ſpōſiōis imemores: ꝛ in his re/ gionib⁹ reſidētes: vtilitati p̄fectiōis noſtre illā voluerim⁹ poſtponere pa ctionē: abrupta mēdacij nō ip̄lete ꝓ/ miſſiōis p̄icula formidam⁹. Sed ne hoc quidē eſtus noſtros poſſum⁹ re/ leuare cōſilio: vt poſtq̄ velociſſimo reditu ſponſiōis fuerit impleta cōdi tio: hec denuo loca celeri repetamus recurſu. Nā q̄uis ad ꝑfectū ſpirita/ liū reꝝ v̄tutēq̄ tendentib⁹: p̄iculoſa ac noxia ſit etiā parua dilatio: tamē

pollicitationē fidei noſtre q̄uis mo/ roſo ſolueremus reditu: niſi nos non ſolū charitate: verūetiā auctoritate ſeniorū noſtroꝝ ſciremus inexolubi liter colligandos: ita vt remeādi ad hec loca nobis poteſtas deiceps nul/ lo modo tribuatur.

Interrogatio abbatis Jo/ ſeph an in egypto maior ꝑ fectus nobis q̄ in ſyria con ferretur: Ca. VI.

Ad hec beatus ioſeph interpo ſito aliquantiſper ſilētio: Cer ti inquit eſtis maiorem ſpirita liū rerum profectū in regiōe hac vo/ bis poſſe conferri?

Reſponſio de differentia i/ ſtitutionū vtriuſq̄ ꝓuincie: Ca. VII.

Germanus. Quāuis etiā illoꝝ doctrine ſūmas grates repen/ dere debeamus: q̄ nos docue/ runt a p̄uulis magna conari: ꝛ dato bōi ſui guſtu: egregiā p̄fectiōis ſitim noſtri viſcerib⁹ indiderūt: ſi qd̄ tn̄ iu dicio noſtro credit̄: nullā ducim⁹ cō parationē inter hec atq̄ illa q̄ illic ꝑ cepim⁹ inſtituta: vt ſileam⁹ cōuerſa/ tionis veſtre inimitabilē puritatem: quā vobis nō ſolū mētis ac ꝓpoſiti diſtrictiōe: ſed etiā locoꝝ credim⁹ be neficio patrocinante ꝯferri. Ūn̄ non dubitam⁹ ad imitandā p̄fectiōis ve ſtre magnificentiā hanc que curſim tradit̄ doctrinā nō poſſe ſufficere: niſi nobis etiā cōmoratiōis ip̄i⁹ af/ fuerint adiumenta: longiq̄ tp̄is eru ditio q̄tidiana inſtitutiōe torporem noſtri cordis vtcunq̄ diſcuſſerit.

Q perfecti viri nihil abſo/ lute debeant definire: vel vtꝝ ſine pc̄tō poſſint defini ta reſcindere: Ca. VIII.

Joſeph. Sanū quidem eſt atq̄ perfectū: noſtreq̄ ꝓfeſſioni om nino conueniens: vt ea que ſub aliqua ſponſiōe decernim⁹: efficaci/

ter impleam⁹. Ob quā rē nihil opoꝛ
tet abꝛupte mōachū diffinire: ne aut
id qđ incaute ꝓmiſit: implere cogaꝑ:
aut ꝯſideratiōe honeſtioꝛis intuitus
reuocat⁹: ſpōſiōis ſue p̄uaricatoꝛ ex/
iſtat. Sꝫ qꝛ nūc ꝓpoſitū nob̄ ē: non
tā̄ de ſanitatis ſtatu ꝙ̄ de infirmita/
tis curatiōe tractare: nō q̄d ꝑoꝛe lo/
co a vobis fuerit actitādū: ſꝫ quēad/
modū de ſcopulo hui⁹ ꝑniciosi nau/
fragij poſſitis euadere: ſalubꝛi ē ꝯſi/
lio reqrendū. Cū igiꝑ nullū nos co
artat vinculū: nec vlla ꝯditio ꝯſtrī/
git: de compatiōe ſecūdaꝝ reꝝ opti/
one ꝓpoſita: id qđ maioꝛis eſt cōmo
di p̄legaꝑ: qn̄ vo aliq̄ diſpendioꝛuꝫ
obſiſtit aduerſitas: in compatiōe dā/
noꝝ illud ē appetendū qđ leuioꝛib⁹
ſubiacet detrimētis: vt quodā dictū
eſt loco: De maximis malis minima
deligas. Proinde quantū vr̄a pate
facit aſſertio: cū ad id vos loci ſpon
ſio inconſulta ꝑduxerit: vt ex vtroꝙ̄
vobis grauis incōmodi ſubeūda ia/
ctura ſit: in eā ꝑtē inclinādū ē electi/
onis arbitriū: q̄ vel tolerabilioꝛa diſ
pendia inferat: vel ſatiſfactionis re/
medio facili⁹ expieꝑ. Si ḡ maioꝛa ſpi
ritui veſtro lucra ex hac cōmoꝛatiōe
credatis ꝯferēda: ꝙ̄ illa ſūt q̄ vob̄ de
ꝯuerſatiōe illi⁹ cenobij naſcebantur:
neꝙ̄ ſine iactura ingentiū cōmodoꝝ
poteſt ꝯditio veſtre ſponſiōis imple/
ri: ſatius eſt ſꝫ vos mēdacij vel nō im
plete ꝓmiſſionis ſubire diſpendiuꝫ:
qđ ſemel p̄teritū nec ip̄m vltra iā re/
peti: nec alia ꝑ ſemet poterit genera/
re peccata: ꝙ̄ in illud incidere: ꝑ qđ
tepidioꝛis vite: vt dicitꝰ: ſtat⁹ q̄tidi/
ano vos atꝙ̄ itermīabili afficiat de/
trimēto. Veniabiliꝑ em̄ imo vo etiā
laudabiliter definitio incauta muta/
biꝑ: ſi ad ſalubꝛioꝛē trāſeat ꝑtē: nec
ꝯſtantie p̄uaricatio eſſe credēda eſt:
q̄tiens ſponſio vitioſa coꝛrigiꝑ: ſꝫ te/
meritatis emēdacio. Que oīa ſcꝑtu
raꝝ q̄ꝫ poſſunt teſtimonijs aptiſſime
compꝛobari: ꝙ̄ multis ꝑniciosū fue/
rit: definitionib⁹ ꝓpꝛijs inheſiſſe: et

ab eis econtrario deſtitiſſe: cōmodū
fuerit ac ſalubꝛe.

Qꝫ plerūꝙ̄ vtili⁹ ſit ſtatuta irrūpere ꝙ̄ implere: Ca. IX

Quod liq̄diſſime ſancti apl̄i pe
tri ꝛ iude traditoꝛis exēpla te
ſtanꝑ. Ille em̄ qꝛ diſceſſit ab
incōſulte diffinitiōis ſentētia q̄ dixe/
rat: Nō mihi lauabis pedes in eter/ Joh. 13.
nū: imoꝛtale chꝛiſti oīmꝙ̄ ſanctoꝛū
ꝯſoꝛtiū ꝓmereꝑ: abſcidēd⁹ ꝓculdu/
bio ab hui⁹ beatitudinis gratia: ſi in
ſermōis ſui obſtinatiōe māſiſſet. hic
vo ꝑtinaciā ſue retinēs ſponſionis:
ꝑpetua moꝛte dānaꝑ: q̄ fuiſſet ꝓcul/
dubio liberat⁹: ſi definitiōis ſue ma/
luiſſet deſtitutoꝛ poti⁹ ꝙ̄ ꝑtinax ſue
niri. Qđ in illis q̄ꝫ duob⁹ filijs qui ī matth. 21
euāgelio ad oꝑationē vinee deſtinā
tur: euidentiſſime ꝑdocemur: quoꝛū
vnus patris reſtitit imperio: ali⁹ ꝓ/
na reſpōſiōe ꝯſenſit. Sed nec illi ꝓ/
fuit humilis obſequēdaꝙ̄ reſpōſio:
qꝛ p̄ceptū patris opere detractauit
implere: nec illi obfuit refragatio iuſ
ſionis: eo ꝙ ſtatuti ſermonis obſtina
tione mutata: ſcopon patris: operis
executiōe compleuit: ꝛ id qđ repꝛhē/
ſibiliter ſtatuerat: definitiōe coꝛrecta
laudabiliter emēdauit. Necnō ꝛ he/ math. 14
rodis cruentiſſimi regis exemplum:
qui fidē inconſulte retinens ſacramē
ti: cruentiſſimus p̄curſoꝛis dn̄i extitit
interemptoꝛ: vanoꝙ̄ timoꝛe periurij
dānationi ſemetip̄m atꝙ̄ ſupplicijs
ꝑpetue moꝛtis īmerſit. Primū etem̄
eſt optima ſtatuere: ꝙ ꝛ ſi aliter ceſſe
rit: ſequēs eſt in melius ea q̄ ſunt ſta/
tuta mutare: oꝛdinatiōibuſꝙ̄ noſtrꝭ
iam iacentib⁹ (vt ita dixerim) manū
dexterā poꝛrigere. Ubi pꝛincipia cō
ſilij nō appꝛobanꝑ: pꝛudentia eſt: vt
vtili addita ꝓuiſiōe reparentur. Si
claudicat ad p̄ma ſtatuta diſpoſitio:
adhibeaꝑ ad ſcđa coꝛrectio. In om̄i/
bus ḡ rebus conſiderandus eſt finis:
ꝛ ſꝫm eū pꝛopoſiti noſtri dirigendus
eſt curſus: quē ſi ſuperueniente ſalu/

briore ɔsilio ad deterio: ẽ partẽ ver/gere viderim⁹: rectius ẽ incõgrua cõstitutiõe submota: ad meliorẽ trãsire sentẽtiã3: ꝙ statutis ptinaciter inherendo: peccatis grauiorib⁹ obligari.

Interrogatio nostra de metu prębitę in cenobio syrię sponsionis: Ca. X

Germanus. Quãtũ spectat ad desideriũ nostrũ qđ a nob ꝑ spiritalis cõmodi vtilitate susceptu3 est: optarem⁹ edificari vestri ingitate ɔfortij. Si eñ ad cenobium nostrũ fuerimus reuersi: nõ solũ nos ab hoc ta3 sublimi ꝓposito relapsu/ros: sed etiã ꝓ mediocritate ɔuersa/tionis illius: multis certũ est dispen/dijs quatiẽdos. Vex illud nos euã/gelicũ mandatũ vehementer abster/
matth. 5 ret: Sit sermo vester: est ẽ: nõ nõ: qđ autẽ his abundãtius est: a malo est. Credimus eñ tanti transgressione3 pcepti nulla posse cõpẽsari iusticia: nec in extremis recte cedere: qđ ma/lo initio semel fuerit inchoatũ.

Responsio ꝙ propositũ gerentis: nõ negocij sit ɔsiderãdus effectus: Ca. XI.

Joseph. In oĩbus vt diximus causis nõ ꝓcessus opis: sed voluntas operantis est intuenda. Nec statim quis quid egerit: s3 quo voto egerit inquirẽdũ: ita vt nõnul/los pro his factis: de q̃bus bona po/stea orta sunt: reperiamus fuisse dã/natos: ⁊ econtrario q̃sdã per rephẽ/sibiles actus ad summã ꝑuenisse iu/sticiã. Et nec illi vtilis rex exitus ꝓ/fuit: qui pessimo regressus ꝓposito: nõ illã que subsecuta est vtilitatẽ: s3 quiddã ɔtrariũ voluit opari: nec huic nocuit rephensibiliter inchoasse: q̃ non pro contemptu dei nec delinq̃n/di proposito: sed necessarij ⁊ sancti finis intuitu: vituperabilis initij susti/nuit necessitatẽ. Et vt hec eadẽ san/ctarum scripturarum dilucidem⁹ exẽplis:

Q boni prouentus malignis auctoribus non profuerint: nec bonis mala gesta nocuerint: Ca. XII.

Quid salubrius: q̃d vtili⁹ vniuerso orbi potuit ꝓcurari: ꝙ dñice passionis salutare remediũ? Et tamẽ nõ solũ nõ ꝓfuit: verũ etiã intantũ illi obfuit traditori: cui⁹ ministerio ꝓbaẗ impletũ: vt absolu/te ꝓnuncieẗ de illo: Bonu3 erat ei: si
nat⁹ nõ fuisset hõ ille. Nõ eñ ẜm h̄ qđ euenit fruct⁹ illi est sui opis repensandus: ẜ ẜm id qđ facere voluit: vľ qđ effectum se esse credidit. Et rurs⁹. Quid criminosius dolo atq3 mẽda/cio: etiã in extraneũ: ne dixerim ĩ germanũ patrẽ ve cõmisso? Et tñ nõ so/lũ nullã ꝓ his dãnationẽ aut rephẽsionẽ iacob patriarcha ɔtraxit: verũ etiã ppetua bñdictiõis hereditate ditatus ẽ. Nec inmerito: q: ⁊ iste bene/dictionẽ pmogenitis destinatã: non ex psentis lucri auaricia: sed ex fide sanctificatiõis ppetue ɔcupiuit: ⁊ ille nõ hũane salutis obtentu: sed phi largyrie crimine morti tradidit oĩm redẽptorẽ. Et iccirco vtriusq3 eorum fru/ctus opationis sue ẜm destinatione3 mentis ac ꝓpositũ volũtatis ascpt⁹ est: q: nec ille fraudẽ: nec iste salute3 statuit opari. Illud eñ ꝓ retributio/ne mercedis iuste vnicuiq3 repẽsaẗ: qđ pncipaliť mẽte ɔcepit: ñ qđ erĩde bñ vľ male ɔ votũ opantij emerserit. Vñ q3 iustissim⁹ iudex excusabilẽ imo laudabilẽ talis mẽdacij cẽsuit psum/ptorẽ: q: sine eo ad bñdictiõẽ pmiti/uorum nõ poterat ꝑuenire. Nec debuit in crimen vocari: qđ desiderio bene/dictionis exortũ est. Alioq̃n nõ mo/do iniqu⁹ in fratrẽ pťiarcha pdict⁹: s3 etiã circũuẽtor ĩ patrẽ ⁊ sacrileg⁹ extitisset: si habẽs aliã viam qua ad benedictionis illi⁹ gratia3 ꝑueniret: hanc que fratri damnosa esset ac no/xia expetere maluisset. Videtis ergo apud deũ nõ ꝓcessũ opis: sed desti/

matth. 26
Gen. 27.

natione͂ me͂tis inq̃ri. His itaqȝ p̃stru
ctis: vt ad ꝓpositã q̃stione͂ ob quaȝ
hec vniu͂sa p̃missa sũt recitamur: rñ/
deatis mihi p̃mitꝰ velim cuiꝰ rei cau
sa vos illiꝰ spõsiõis nexibꝰ vinxeritꝭ.

Rñsio nostra que cã a nobis exegerit sacrame͂tũ spõsionis: Ca.XIII.

g Ermanus. Prima vt dixim⁹
extitit cã: q̃ nostros mestifica/
re seniores: ac p̃ceptis eoꝝ ob/
sistere verebamur. Secũda q̃ si quid
ꝑfectũ atqȝ magnificũ vel visu vl̕ au
ditu ꝑcepissemus a vobis: cũ reuersi
ad cenobiũ fuissemꝰ: exercere nos pos
se icõsultissima ꝑsuasiõe credidimꝰ.

Disputatio senis q̃ sine culpa actiõis ordo mutet̃ dũmodo boni studij capiatur effectus: Ca.XIIII.

i Oseph. Sicut p̃fati sumꝰ desti
natio me͂tis vel remunerat ho/
Roma.2 mine͂ vel ꝯde͂nat: ẜm illud: Et
inter se inuice͂ cogitationibꝰ accusan
tibus aut etiã defendentibꝰ: in die q̃
iudicabit deꝰ occulta hoĩm. illõ etiã:
Esa.66. Ego aũt opa ⁊ cogitationes eoꝝ ve/
nio vt ꝯgrege͂ cũ oĩbꝰ ge͂tibus ⁊ lin/
guis. Quãobre͂ desiderio ꝑfectionis
vt video: hoc vos sponsiõis vinculo
colligastis: dũ credidistis illo eã pos
se ordine ꝯp̃he͂di: quo nũc superue/
niente pleniore iudicio: ad sublimita
te͂ eiꝰ ꝯscendi nõ posse respicitis. Nõ
ẜ p̃iudicat q̃cquid discrepãs ab illa
dispositiõe visũ fuerit accidisse: si mõ
nulla p̃ncipalis illiꝰ ꝓpositi diuersi/
tas subsequat̃. Neqȝ ei opificij cuius/
q̃ desertio est demutatio ferramenti:
aut segnicie͂ arguit viatoris: vie com
pe͂diosioris ac directiorꝭ electio. Ita
igit̃ ⁊ in hac pte eme͂datio dispositi/
onis iprouide: nõ spiritalis voti est
iudicãda transgressio. Quicq̃d enĩ
pro charitate dei ⁊ pietatꝭ amore ꝑ/
1.Tio.4 ficit̃: que ꝓmissionẽ habet vite que
nũc est ⁊ future: tã etsi durꝭ atqȝ ad/
uersis videatur principijs ichoare:
non solũ nulla rep̃hensione sed etiaȝ
laude dignissimũ e͂. Et iccirco nihil
p̃iudicat refragatio sponsionis icau
te: si quolibet genere scopos tantum:
id est proposita pietatꝭ destinatio te/
neatur. Omnia nãqȝ ob hoc agimꝰ:
vt deo cor mundũ exhibere possimꝰ:
cuius consummatio si in his locis fa
cilior iudicat̃: nihil vobis oberit ex/
torte mutatio pactionis: dummodo
principalis illius perfectio puritatꝭ:
pro qua sponsio vestra processerat:
ẜm domini voluntateȝ maturius ac/
quiratur. Non enĩ ex hac immutati/
one vllum potest iudicari me͂daciũ:
sed inconsulte definitionis prudens
salutarisqȝ correctio. Et vt etiam de
physicis q̃d noduȝ proposite questi/
onis absoluat: aliq̃d inferamus. Na
tura ip̃a in nobis opera sua de con/
silio diuine maiestatis immutat. Nã
ab infantia in puericiã: de pueritia in
iuuentã: de iuuenta in senectutis vl/
teriora trãsferimur: atqȝ ita hec ĩ nõ
bis conditoris nostri consummatio
peregit: vt ex hac permutatione nul/
lum mendaciuȝ ascribatur etati. Ita
etiam interior homo noster ablacta/
tus a primordiorum tenerrimis insti
tutis: cum per diuersas prouectꝰ eta/
tes ad robustiore͂ de vnaquaqȝ ꝓfe/
cerit: atqȝ exinde ad canicieȝ sensuũ
ac virum perfectũ: ⁊ mensuram eta/
tis plenitudinis christi perueniens: Eph.4.
deposuerit ea que erant paruuli: nũ/
quid varietatem incurrisse me͂dacij:
⁊ non potius perfectioris plenitudi/
nem consecutus esse credendus est?
Sic erudimenta veteris instrume͂ti:
dispensatione legislatoris dei: ad ꝑ/
fectione͂ beatitudinis euãgelice trãs/
ferũt: nec tamen ex hoc imutatio aut
diuersitas p̃terite sanctiõis interue/
nisse crede͂da est: ẜ adimpletio ⁊ cu/
mulꝰ sublimioꝝ ⁊ celestiũ p̃ceptoruȝ:
nec sacre ꝓmulgationis illius estimã
da est abolitio ẜ ascensus: nec varie/
tas sed ꝓfectus. Unde ⁊ dñs noster:

Matth.5. Nolite inquit estimare quia veni soluere legē aut prophetas: nō veni soluere sed adimplere: id ē nō antiquare priora: sed ad pfectionē pducere imperfecta.

Interrogatio an absq̧ peccato sit quod infirmis nostra cōscientia occasionem ingerit mentiendi: Ca. XV.

Germanus. Quātū spectat ad vim sermonū q̄ rōnabilr prudēterq̧ digesti sunt: haud difficile spōsionis nostre scrupulus a nob potuisset extrudi: nisi illud nos vehementissime deterreret: quod infirmioribus quibusq̧ intromitti fortasse p hec videt exēpla occasio mentiēdi: si vllo mō pacti fidez licito dissolui posse cognouerint: quippe cū tātis hoīum et tā miraculis interdicat eloquijs

Ps̄.5. ppheta dicente: Perdes omēs q̄ lo-

Sap.1 quūt mēdaciū. Et: Os qd̄ mentit: occidit animā.

Rn̄sio quod nō pppter ifirmorum scandalū: scripturarū veritas sit mutanda: Ca. XVI

Joseph. Occasiones causeq̧ perditionū his qui perituri sūt: imo q̄ perire desiderāt deesse nō possūt. Neq̧ enī abijciēda sūt testimonia scripturarum: ac de suo corpe penitus abradenda: quibus vel herecticorū prauitas animat: vel iudeorum infidelitas obdurat: vel tumor sapiētie gentilis offendit: sed vtiq̧ et pie credenda et immobiliter sunt tenēda: et sm veritatis regulā pdicāda. Et idcirco nō debemus aliene infidelitatis obtentu economias: id est dispensationes pphetarū atq̧ sanctorum: quas scriptura cōmemorat: abdicare: ne dum infirmitati eorum cōdescendere debere nos credimus: nō solū mendacij: verū etiā sacrilegij crimine polluamur: sed queadmodū diximus: oportet nos eas: et sm historiā confiteri: et queadmodū pie gesta sūt explanare. Ceterum his qui praui ppositi sūt: nō ex hoc mētiendi aditus obstruetur: si earū rerū quas vel prolaturi sumus vel ptulimus: veritatem: aut penitus abnegare aut extenuare allegoricis interptationibus laboremus. Quid enī illis horum testimoniorum nocebit auctoritas; quibus etiā sola corruptio voluntatis sufficit?

Quod venialiter mendacio sācti tanq̄ ellebo ro vsi sint: Ca. XVII.

Taq̧ taliter de mendacio sentiendū atq̧ ita eo vtendū est: quasi natura ei insit ellebori. Quod si imminente exitiali morbo sumptū fuerit: fit salubre: ceterū absq̧ summi discriminis necessitate perceptū presentis exitij est. Ita nāq̧ etiā sanctos ac pbatissimos deo viros veniabiliter legimus vsos fuisse mendacio: sicut raab: cuius cū nō solū nulla virtutū sed etiam impudicitie monimenta cōmemoret scriptura: pro tali mēdacio q̄ exploratores maluit occultare q̄ pdere: admisceri populo dei eterna benedictione pmeruit. Que si veritatē loqui: aut saluti ciuiū consulere maluisset: nulli dubiū: quod nec imminentē cum vniuersa domo sua fugisset interitum: nec auctoribus dominice natiuitatis inserta: et in patriarcharū annumerata catalogo: per successionez sue plis edere meruisset omniū saluatorem. Deniq̧ dalila q̄ vtilitati ciuium consulens: explora-tam prodidit veritatē: perpetue perditionis vicissitudinē consecuta: solam criminis sui cunctis memoriam dereliquit. Quādo igit graue aliquid imminet de veritatis confessione discrimen: tunc mendaciorum sunt recipienda perfugia: ita tamē vt reatu humilis conscientie salubriter mordeamur. Ubi autez nulla conditio summe necessitatis incūbit: omni cautione mendaciū velut mortiferum deuitandū est: quemadmodū de ellebori diximus potu: qd̄ salubre est quidez si tunc demū sumatur: cum ineuitabi-

Josue.2.

Judic.16

lis atq̃ mortifera iminet egritudo.
Sin vero integra ⁊ imperturbata corpo
ris sanitate sumat: statim ad preoccu/
panda vitalia vis pniciosa ptendit.
Quod de raab hierichontina: ⁊ de ia/
cob patriarcha euidenter ostensũ ẽ:
e quib⁹ nec illa mortẽ aliter q̃ hoc re/
medio potuisset euadere: nec iste ad
benedictionem primogeniti puenire.
Non enĩ deus verbo⁊ tantũ actuũq̃
nostrorum discussor ⁊ iudex: sed etiã
propositi ac destinationis inspector
est. Qui si aliquid causa salutis eter/
ne ac diuine contẽplationis intuitu:
ab vnoq̃q̃ vel factũ viderit vel p/
missũ: tãetsi hoib⁹ duru atq̃ iniquũ
esse videat: ille tamẽ intima⁊ cordis
inspiciens pietatẽ: nõ verbo⁊ sonu⁊:
sed votũ dijudicat voluntatis: q2 fi/
nis opis ⁊ affectus ↄsiderãdus ẽ p/
petrãtis: q̃ potuerit q̃dã vt supra di
ctũ est: etiã p mendaciũ iustificari: ⁊
alij p veritatis assertionẽ peccatum
ppetue morti icurrere. Ad quẽ finẽ
etiã iacob patriarcha respiciens: hispi
dam fraterni corporis speciẽ: obuo/
lutione pellium simulare nõ timuit:
et instiganti ad hoc mendacium ma
tri laudabiliter acquieuit. Uidebat
enĩ ex hoc maiora sibi lucra benedi/
ctionis atq̃ iusticie: q̃ p simplicitatis
obseruantiã ↄferenda. Nõ enĩ dubi
tabat mendacij huius maculã inun/
datione paterne benedictiõis proti/
nus abluenda⁊: ⁊ velut nubeculam
quandã flatu spiritussancti velociter
auferendã: atq̃ vberiora sibi p hanc
affectaticiã simulationẽ: q̃ per illam
ingenitã veritatẽ: merito⁊ pmia cõ
ferenda.

Obiectio q̃ illi tantũ impu ne mẽdacio vsi sint q̃ sub le/ ge vixerunt: Ca. xviii.

Germanus. Non mirũ est has
g dispensatiões in veteri testa/
mento licenti⁹ vsurpatas: ac
nõnunq̃ viros sanctos veniabiliter
fuisse mentitos: cũ multo maiora eis
p tempo⁊ rudimẽtis licuisse videa
mus. Cur enĩ mi⁊ sit: q̃ beat⁹ dauid
fugiẽs saulẽ: pcontanti achimelech
sacerdoti atq̃ dicenti: Quare tu so/ i. Re. 21
lus ⁊ nullus est tecu⁊? ita rñdit: Rex
inquit pcepit mihi sermonẽ: ⁊ dixit:
Nemo sciat rẽ propter quã missus es:
nã ⁊ pueris condixi in illũ ⁊ in illum
locũ. Et iteru⁊: Si habes hic ad manũ Ibidem
hastã aut gladiũ: q2 gladiũ meu⁊ et
arma mea nõ tuli mecũ: sermo enĩ re
gis vrgebat. Uel illud: Cũ pductus
ad achis regẽ geth insanũ se furiosũ Ibi. e.
q̃ simulauit: ac mutauit os suũ corã
eis: ⁊ collabebat in manus eo⁊: ⁊ im
pingebat in ostiu⁊ porte: defluebant
q̃ saliue eius in barbã. Cũ etiã vxo/
rũ ↄcubinarũq̃ gregibus licito frue
rẽtur: nec vllũ eis imputaret ex hac
parte peccatũ: insup etiã inimicoru⁊
sanguinẽ ppria manu frequẽter effũ
derẽt: idq̃ nõ solũ nõ rephensibile:
verũetia⁊ laudabile crederet. Que
ita nũc euãgelio coruscante videm⁹
oĩmodis interdicta: vt sine ingenti
crimine ac sacrilegio ho⁊ quicq̃ non
possit admitti. In quẽ modũ nec mẽ
daciũ vllũ quãlibet pio colore cõte/
ctũ: nõ dicã pbabiliter: sed nec veni/
abiliter a quoq̃ credimus vsurpari:
dicẽte dño: Sit sermo vester: est est: matth. 5.
nõ nõ: qd aũt his abundãtius est: a
malo est. Aplo q̃⁊ in eadẽ cõgruẽte: Col. 3.
Nolite mentiri inuicem.

Rñsio eo q̃ licẽtia mẽdacij q̃ ne in veteri q̃dẽ indulta ẽ testamẽto veniabiliter a mul tis fuerit vsurpata: Ca. xix

Joseph. Uxo⁊ q̃dẽ ↄcubinarũ
i multarũ antiqua illa libertas:
instante iã tempo⁊ fine: ⁊ mul
tiplicatione humane generatiõis ex/
pleta: nõ imerito velut minus iã ne/
cessaria per euangelicã perfectione⁊
debuit amputari. Nã vsq̃ ad aduẽ/
tũ christi oportuit benedictionẽ pri/
mordialis illius vigere sentẽtie qua
dictũ est: Crescite ⁊ multiplicamini: Gen. i.

⁊ replete terrā. Et iccirco iustissimuꝫ
fuit vt ex illa radice fecunditatꝭ hu/
mane que in synagoga ꝓ dispēsati/
one temporis vtiliter viguit: angeli/
ce virginitatis flosculi germinarent:
ac suaue olentes ꝯtinentie fructus ī
ecclesia gignerent̄. Mendacia vero
etiā tūc fuisse damnata: totius vete/
ris instrumēti textus euidēter osten/
Ps̄.5. dit: dicens: Perdes oēs qui loquū
prouͦ.20 tur mendaciū. Et iterꝫ: Suauis ē hoī
panis mendacij: ⁊ postea replebitur
Exo.23. os eius calculo. Et ip̄e legislator: mē
daciū inꝗt fugies. Sed tunc demuꝫ
id veniabiliter diximus vsurpatum:
cū ei necessitas aliqua seu dispēsatio
salutaris adiūcta est: ob quā nō de/
buerit condēnari: Quale ē illud qꝺ
cōmemorastis de dauid rege: cū fugi
ens insectationeꝫ saulis iniustam: ad
achimelech sacerdotem: nō ꝓposito
cuiusꝗꝫ lucri: nec studio ledendi quē/
piam: sed vt tantūmō semetip̄m ab
impijssima eius insectatiōe saluaret:
mēdacibus vtit̄ verbis: quippe qui
manus suas inimici regis sanguine:
⁊ quidē a deo sibi totiens traditi: cō
1.Re.24 taminari noluerit: dicens: Propiti⁹
mihi sit deus: ne faciā rē hanc domi/
no meo christo dn̄i: vt mittā manuꝫ
meā in euꝫ: quia christus dn̄i est. Et
iccirco dispensatiōes has quas vł ob
voluntatē dei: vel ob p̄figurationeꝫ
spiritaliū sacramentoꝝ: vel ob quo/
rundā salutē sanctos viros in veteri
testamēto legim⁹ executos: intantuꝫ
nos q̄ꝫ cū necessitas coartauerit non
possum⁹ abdicare: vt ne ip̄os quidē
apostolos: vbi ꝯsideratio alicui⁹ vti
litatis exegit: ab eis declinasse cerna
mus. Que paulisꝑ interim differen/
tes: digestis primitus que adhuc de
veteri testamento ꝓferre disponim⁹:
post hec congruentius inferemus: vt
facilius approbet̄ viros iustos ⁊ sā
ctos: tā in nouo q̄ꝫ in veteri testamē
to in his economijs sibi ꝑ oīa cōcor/
dasse. Quid enī de illa chusi ad absa
lon pro salute regis dauid pia simu/
latione dicimus? que cum toto fallē
tis ⁊ circumuenientis promatur affe
ctu: ⁊ vtilitatem consulentis impu/
gnet: scripture diuine testimonio cō/
probatur: ita dicentis: Domini autē 2.Re.17
nutu dissipatū est consiliū achitofel
vtile: vt induceret dominus suꝑ ab/
salon malū. Nec enī rep̄hendi pote/
rat id qꝺ recto proposito ac pio iudi
cio pro iustis patribus gerebat̄: ac ꝓ
illius cuius pietas deo placebat: salu
te atqꝫ victoria: religiosa fuerat simu
latione conceptū. Quid etiam de il/ Abi.F.
lius femine pronunciabimus facto:
que suscipiens illos: qui ad regē da/
uid a predicto chusi fuerant destina
ti: abscondit in puteo: ⁊ expandens
velamen super os eius: cum tisanas
se torrere simulasset: transierunt inꝗt
gustata paululuꝫ aqua: atqꝫ h̄ eos fi/
gmento: ab insequentiū manibus li/
berauit? Quapropter: respōdete q̄/
so mihi: quid fuissetis acturi: siqua
vobis nunc sub euangelio constitu/
tis similis fuisset exorta ꝯditio: vtꝝ
nā maluissetis eos simili celare men
dacio dicētes eodē modo: Trāsierūt
gustata paululuꝫ aqua: Et implere il
lud quod p̄cipitur: Erue eos qui du prouͦ.24
cuntur ad mortem: ⁊ redimere eos q̄
interficiūtur ne parcas: an veritatis
cōfessione latitantes prodere perem
pturis? Et vbi illud Apl̄i: Nemo qꝺ 1.Cor.10
suū ē querat: sed quod alterius. Et: 1.Cor.13
Charitas nō querit que sua sūt: sed
ea que alioꝝ. Ac de seipso: Nō que/
ro inꝗt qꝺ mihi vtile ē: sed qꝺ mul/ 1.Cor.10
tis: vt salui fiant. Si enī ea q̄ nostra
sūt q̄rim⁹: ⁊ id qꝺ nobis vtile ē ꝑti/
naciter volum⁹ retentare: etiā in hu/
iusmodi necessitatib⁹ loq̄ nos necesse
ē veritatē: ⁊ reos fieri mortis aliene.
Si vo ea q̄ alijs salutaria sunt: nr̄is
vtilitatib⁹ p̄ponētes: aplico satisfe/
cerim⁹ imperio: sine dubio subeunda
est nobis necessitas mētiēdi. Et iccir
co nec integra charitatis viscera pos
sidere: nec ea que alioꝝ sūt: ſm apli/
cam disciplinaꝫ querere poterimus:

nisi his q̃ districtioni nostre perfecti/
oniq; ꝯueniunt paululum relaxatis:
ꝯdescendere vtilitatibus alioꝝ ꝓno
maluerimus affectu: ⁊ ita cuȝ Ap̃lo
1.Cor.4. infirmis efficiamur infirmi: vt lucra/
ri possimus infirmos.

Q̃ veniabile plerū q; mēdaciū: ⁊ noxiā veritatē etiam ap̃li eē cēsuerint: Ca.XX.

Quibus erudit⁹ exemplis bea/
tus q̃ȝ ap̃lus iacobus oēsq; il
Actꝫ.21. lius ecclesie primitiue ꝑcipui
principes ap̃loꝝ: paulū ad simulati/
onis figmēta descēdere: ꝓ imbecilli
tate infirmantiū cohortant̃: eū q; pu
rificari ſm obseruātiā legꝫ: caput ra
dere: vota offerre cōpellūt: p̄sens il
lud dispēdiū: qḋ ex hac hypocrisi gi/
gnebat̃ nihili reputantes: sed ꝯtem/
plātes poti⁹ lucra: q̃ erāt ex illi⁹ diu/
tina p̄dicatiōe parieda. Nō em̄ tātū
ap̃lo paulo lucrū ex hac eius fuerat
districtiōe collatū: quantū celeri ei⁹
exitio vniuersis gētib⁹ detrimentuȝ.
Quod sine dubio vniuerse tūc euenis/
set ecclesie: nisi illū hec vtilis ac salu
bris hypocrisis p̄dicatiōi euangelice
reseruasset. Tūc ei necessario ac ve/
niabiliter acquiescit̃ mēdacij detri/
mento: qm̄ maius vt dixim⁹ imminet
de veritatis ꝯfessiōe dispēdiū: ⁊ vti/
litas que nobis de veritate ꝯfert̃: cō
pensare illa que generanda sunt dā/
na nō ꝓualet. Quod temperamentum
etiā alijs verbis idē beatus aposto/
lus vbiq; se semꝑ tenuisse testat̃. Nā
1.Cor.9. cū dicit: Factus sū iudeis tanq̃ iude
us: vt iudeos lucrifacerē: his q̃ sb le
ge erāt: quasi sub lege essem: cuȝ ipse
sub lege nō essem: vt eos qui sub le/
ge erant lucrifacerē: his qui sine lege
erant: tanq̃ sine lege essem: cū sine le
ge dei nō essem: sed in lege essem chri
sti: vt eos q̃ sine lege erant lucriface/
rē: Factus sūȝ infirmis infirm⁹: vt i/
firmos lucrifacerē: Omnibus oīa fact⁹
sum vt oēs facerē saluos: quid aliud
ostendit. q̃ ſm infirmitatē atq; men
surā coꝝ q̃ instituebant̃ ꝯdescēdis/
se se sp: ⁊ a ꝑfectiōis rigore aliq̃d re/
laxasse: nec tenuisse se id quod distri
ctio rigida poscere videbat̃: sed illḋ
magꝭ p̄posuisse qḋ infirmantiū vti/
litas exigebat? Et vt hec eadē atten
ti⁹ indagātes: singillatim ap̃licaruȝ
virtutū insignia replicem⁹: queret ali
q̃s quō oībus ꝑ oīa beat⁹ Ap̃ls suā
ꝓbet̃ aptasse ꝑsonā. Ubi fact⁹ ē iu/
deis sicut iudeus? Profecto ibi: vbi
illā sententiā intimo corde custodi/
ens: quā galathis denūciauerat: di/
cens: Ecce ego paulus dico vob̃: q2 Gal.5.
si circūcidamī christ⁹ vobis nihil ꝓ/
derit. in timothei tū circūcisiōe ima/
ginē quodāmō iudaice sup̱stitionis
assūpsit. Et rursus: Ubi fact⁹ ē eis q̃
sub lege erāt tāq̃ sub lege esset? Nē/
pe ibi: vbi iacobus oēsq; seniores ec
clesie formidātes: ne in eū illa irrue/
ret iudeoꝝ credentiuȝ: īmo christia/
noꝝ iudaizantiū multitudo: que ita
fidē christi recepat: vt adhuc ritu ce
rimoniarū legaliū teneret̃: discrimi/
ni eius h̃ ꝯsilio ac ꝑsuasiōe succurre/
rūt dicētes: Uides frater: quot milia
sint in iudeis q̃ crediderūt: ⁊ hi om/ Actꝫ.21.
nes emulatores legis sūt. Audierūt
aūt de te: quia discessionem doceas
a moyse eoꝝ q̃ ꝑ gētes sūt iudeoꝝ: di
cēs nō debere eos circūcidere filios
suos. Et infra: Hoc ergo fac qḋ tibi
dicim⁹: Sūt nobis viri q̃ttuor votū
habentes super se: his assumptꝫ san/
ctifica te cū illis: ⁊ impēde in illis vt
radāt capita: ⁊ scient oēs qm̄ ea que
de te audierunt falsa sunt: sed ambu
las ⁊ ip̄e custodiens legē. Et ita ꝓ il
loꝝ q̃ sub lege erāt salute: illā pauli⁹
per districtionē sentētie sue calcans:
q̃ dixerat: Ego eī ꝑ legē legi mortu⁹
sū vt deo viuā: caput radere: purifi/
cari ſm legē: atq; in tēplo moysaico
ritu vota offerre cōpellit̃. Queris
etiā vbi ꝓ salute eoꝝ q̃ legē dn̄i peni
tus igrabāt: tāq̃ ⁊ ip̄e sine lege eēt
effect⁹ sit sine lege. In atheniēsi vrbe
vbi gentilisē vigebat īpietas: q̃ vsus

Actꝫ.17. ſit p̄dicatiõis exordio: attẽde. Pre
teriẽs inquit vidi ſimulachra v̄ia ⁊
arã in q̄ erat ſcriptuꝫ: Ignoto deo.
Cũ ꝗ de eoꝝ ſupſtitione ſmonẽ fu/
iſſet orditus: tanꝗ ſi ⁊ ipſe ſine lege
eſſet: ħ occaſione ꝓphani illi⁹ tituli
fidẽ chriſti intulit dicẽs: Qð ḡ vos
ignorãtes colitis: h̄ ego annũcio vo
bis. Et poſt pauca velut ſi diuine le/
gis penit⁹ eſſet ignar⁹: gẽtilis poe/
te verſum potius ꝗ moyſi aut chri/
ſti maluit ꝓferre ſn̄iam: Et ſicut q̄/
dã inquiẽs veſtrũ poetarũ dixerũt:
Ipſi⁹ eñi ⁊ gen⁹ ſum⁹. Cũ itaꝗ ſu/
is eos que refutare nõ poſſent teſti/
monijs fuiſſet aggreſſus: ita de fal/
ſis vera ꝯfirmãs: ſubdidit dicẽs: Ge
nus ḡ cũ ſimus dei: nõ debem⁹ eſti/
mare auro vel argẽto aut lapidib⁹
ſculpture artis ⁊ cogitationi hoĩs:
1. Coꝝ.9 diuinitatẽ eſſe ſil̄em. Infirmis autẽ
infirm⁹ effectus eſt: cũ ſm indulgen
tiã nõ ſm imperiũ his qui ſe cõtine
re non poterãt: in idipſuꝫ redire cõ
ceſſit: ſiue cũ lacte nõ eſca corinthi/
os potans: in infirmitate ⁊ timore ⁊
tremore multo apud eos fuiſſe ſe di
cit. Oĩa aũt oĩbus fact⁹ eſt. vt oĩs
Ro.14. faceret ſaluos: cũ dicit: Qui mãdu
cat: nõ mãducantẽ nõ ſpernat: ⁊ q̄
nõ manducat manducantẽ nõ iudi/
cet. ⁊: Qui mr̄imonio iungit ꝟginẽ
1. Coꝝ.7 ſuã: benefacit: ⁊ qui nõ iungit meli⁹
facit. Et alibi: Quis inquit ĩfirma/
2.coꝝ.11. tur ⁊ ego nõ infirmor: q̄s ſcandali/
ſatur ⁊ ego nõ vror? Atꝗ hoc mõ
illud qð corinthijs p̄ceperat: adim
1.coꝝ.10. pleuit dicens: Sine offenſione eſto/
te iudeis ⁊ grecis ⁊ eccl̄ie chriſti: ſi/
cut ⁊ ego ꝑ oĩa oĩbus placeo: non
q̄rens qð mihi vtile eſt: ſ qð mľtis:
vt ſalui fiãt. Utile eñi ſine dubio ſi/
bi fuerat timotheũ nõ circũcidere:
caput nõ radere: purificatiõeꝫ iuda/
icam non aſſumere: nudipedalia nõ
exercere: vota legalia non offerre: ſ
facit hec oĩa dũ illoꝝ ſaluti pl⁹ con/
ſulit: q2 non q̄rit qð ſibi vtile eſt: ſ
qð multis: vt ſalui fiant. Qð ꝗuis

contẽplatione dei ſit factũ: tñ ſimu/
latione nõ caruit. Qui eñi ꝑ legem
chriſti legi mortu⁹ fuerat vt deo vi/
ueret: quiꝗ illã iuſticiã legis ĩ qua
ꝯuerſatus fuerat ſine querela detri/
mentũ fecerat: ⁊ arbitrabať vt ſter Phil̄.2.
cora vt chriſtũ lucrifaceret: ea q̄ le/
gis erant: vero cordis affectu offer/
re nõ potuit: nec fas eſt credi eũ qui
dixerat: Si enĩ q̄ deſtruxi: hec iteꝝ Gal̄.2.
reedifico: p̄uaricatorẽ me ꝯſtituo:
in id incidere quod ip̄e dãnauerat.
Et intantũ non magis res ipſa q̄ ge
ritur: ꝗ gerentis penſať affect⁹. Et
ecõtrario quibuſdã repiať veritas
nocuiſſe: ⁊ ꝓfuiſſe mendacium. Nã
doech idume⁹: regi ſauli de fuga da
uid corã famulis cõquerẽti ac dicẽ/
ti: Nunq̄d oĩbus vobis dabit filius 1.Reg.22
ieſſe agros ⁊ vineas: ⁊ vniũſos vos
faciet tribunos ⁊ cẽturiones: qm̄ cõ
iuraſtis oẽs aduerſus me: ⁊ non ẽ q̄
mihi renũciet? quid niſi verũ ꝓdi/
dit dicens: Uidi filium ieſſe in nobe
apud achimelech ſacerdotẽ: qui cõ/
ſuluit ꝓ eo dñm: ⁊ cibaria dedit ei: ſ
⁊ gladiũ Goliath philiſtei dedit ei.
Pro qua veritate eradicari de ter/
ra viuentiũ meruit: ac de eo dr̄ ꝑ ꝓ/
phetã: Propťea de⁹ deſtruet te ĩ fi Pſ̄.51.
nẽ: euellet te: ⁊ emigrabit te de ta/
bernacl̄o: ⁊ radicẽ tuã ð terra viuẽ
tiũ. Ex illa igiť terra hic ꝓ indicio
veritatis ꝑpetua eradicatiõe ꝯuelli/
tur: in q̄ raab meretrix ꝓ mendacio Joſue.2.
cũ ſua cognatiõe plantať. Sicut eti
am ſamſon illã diu occultataꝫ men/ Judic̄.16
dacio veritatẽ: impie ꝯiugi ꝑnicio/
ſiſſime prodidiſſe reminiſcimur: cui
ꝓpterea deceptionẽ intulit veritas
incõſultiſſime patefacta: q2 illð mã
datũ ꝓpheticuꝫ cuſtodire neglexit: michee.7
Ab ea q̄ dormit in ſinu tuo: cuſtodi
clauſtra oris tui.

An interrogantib⁹ occultã cõtinentiã: ſine mendacio oporteat ꝓpalari: ⁊ an ſu/ ſcipiẽda ſint q̄ ſemel fuerit

recusata: Capi.XXI

Et vt exēpla quedaʒ de nr̄is q̄ꝙ ineuitabilib⁹ ac pene q̄tidianis necessitatib⁹ pferamus: quas quātalibet obſuātia nūq̄ ita possumus p̄cauere: vt nō vel inuiti vel volētes cogamur in eas īcurrere. Quid queso faciendū est: cū refectionē procrastinare disponētibus nobis: vtrū refecerim⁹ ad vesperā frater adueniens percontatur: celandūne] ieiuniū est: ꝛ virtus parsimonie contegēda: an veritatis ꝓfessione prodenda. Si celam⁹ vt dominico satisfaciamus impio quo dicitur: Nō videaris homīb⁹ ieiunās matth.6. ſ patri tuo qui est in abscōdito. Et iterū: Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: ꝑfecto mentimur. Si Ibidem. virtutē continētie ꝓpalamus: euangelica nos sententia iure percellit: Amen dico vobis receperunt mercedem suā. Quid si oblatū a fratre q̄spiam poculum cū definitione renuerit: absolute accepturū se esse denegans: qd ille gaudens aduentu ei⁹ suppliciter vt sumatur exorat? Rectūne est vt fratri ad genua ꝓuoluto: ī terrā q̄ ꝓstrato: qui non nisi his officijs viscera charitatis expleturum esse se credit: etiā cū labore suo pareat: an in sermonis sui atq̄ ꝓpositi pertinacia perseueret? Ibidem.

Obiectio q̄ oporteat quidē abscōdi ꝯtinentiā: sʒ suscipi recusata nō debeat: Capi.XXII.

Germanus: In illo quidē superiore exēplo dubiū vt credim⁹ non est: quin expediat abscondi ꝯtinentiā nostrā potius q̄ pcontantib⁹ ꝓdi: ac sup huiuscemōi causis nos q̄ʒ fatemur ineuitabile esse mendaciū. In scdo aūt nulla nobis incūbit necessitas mentiendi. Primū: q꞉ possum⁹ ea q̄ fratrū misterio porriguntur ita renuere: vt nllo nos definitionis vinclo colligem⁹: deinde: quod semel renuētes possumus immobilē tenere sententiam.

Rn̄sio q̄ irrationabilis sit huius diffinitiōis pertinacia: Capi.XXIII.

Joseph: Has diffinitiones illoꝝ monasterioꝝ esse nō dubium est: ī quib⁹ renūciationis vi̅e vt dicitis rudimenta formata sunt: q̄ꝝ p̄ncipes fratrū refectioni suas assolēt p̄ponere volūtates: ꝛ obstinatissime id qd semel mēte cōceperint exequuntur. Ceterū seniores nr̄i quoꝝ fidei aplicarū signa virtutū testimoniū reddiderūt: q̄ꝙ vniuersa iudicio potius ac discretione spūs: q̄ rigida animi obstinatione gesserūt: eos q̄ alienis infirmitatib⁹ acq̄escerēt: multo vberiores fruct⁹: q̄ eos qui in suis definitiōib⁹ ꝑdurarent: cape cēsuerūt: sublimioris q̄ ꝓnunciauerūt esse virtutis: ꝯtegere poti⁹ ꝯtinentiā necessario hoc vt dictū est humili q̄ mendacio: q̄ patefacere superbo veritatis indicio.

Quomodo abbas pyamō suam continentiam celare maluerit: Ca.XXIIII.

Deniq̄ abbas pyamon p⁹ viginti ꝛ quinq̄ annos: oblatā sibi a quodaʒ fratre vuā ac vinū absq̄ hesitatiōe suscipiēs: cōfestim ea q̄ ingesta fuerāt: ꝯ consuetudinem degustare: q̄ ignote cūctis ꝯtinentie maluit ꝓpalare virtutem. Nā si illud q̄ʒ considerare velim⁹: qd seniores nostros incunctanter fecisse meminim⁹: qui mirabilia virtutū suarū: vl ꝓprios actus q̄s necesse erat ad instructionē iunioꝝ in collatione ꝓferri: sub alioꝝ solebāt colorare personis: q̄d aliud possum⁹ q̄ apertū sup his iudicare mendaciū? Atq̄ vtinā nos q̄ʒ dignū aliq̄d haberem⁹: qd ad incitandā fidē ꝓponi iunioribus posset: ꝑfecto minime vereremur huiuscemōi illoꝝ figmē-

ta sectari. Rectius eñ est sb talis fi/
gure colore mẽtiri: q̃ȝ ꝓ obseruãtia
irrõnabili istius veritatis: aut ea q̃
audiẽtes edificare potuerant: incon
grua taciturnitate contegere: aut si
ex nostra ꝑsona veraciter proferan
tur: iactantiã noxie vanitat ĩcurre/
re. Ad qḋ etiam nos magisterio suo
doctor gentiũ euidẽter instituit: qui
reuelationũ suarũ magnitudinẽ ex
alteriꝰ maluit ꝓferre ꝑsona dicens:
2. Cor. 12 Scio hoĩem in christo: siue in corpe
siue ex̃ corpus: nescio: deꝰ scit: raptũ
vsq; ad tertiũ celũ: ⁊ scio hmõi ho/
minẽ q2 raptus est in paradisum: et
audiuit ineffabilia verba que nõ li/
cet homini loqui.

Testimonia scripturarum de cõmutatis definitiõibꝰ Ca. XXV.

i Mpossibile nobis est: breui
ter vniuersa ꝑcurrere. Quis
etenĩ enumerare sufficiat oẽs prope
modũ patriarchas: sanctosq; innu/
merabiles: alios ꝓ vite tutamĩe: ali
os ꝓ bñdictionis desiderio: alios ꝓ
misericordia: alios ꝓ alicuiꝰ occul/
tatione mysterij: alios ꝓ zelo dei: ali
os ꝓ examinatione veritatis: patro
cinium (vt ita dixerim) assumpsisse
mẽdacij? Que sicut enumerari cũ/
cta non possunt: ita p̃termitti penitꝰ
vniuersa non debent. Nã beatũ io/
seph pietas cõpulit vt falsum fratri/
bus crimen etiã cũ obtestatione re/
gie salutis impingeret dicẽs: Explo
Gen. 42 ratores estis: infirmiora terre veni/
stis inspicere. Et infra: Mittite inq̇t
ex v̄ris vnũ: ⁊ adducite fratrẽ v̄r̃m
huc: vos autẽ custodiemini hic: vs/
q; dũ manifesta fiant verba vestra:
an veruȝ dicatis: an non: sinaũt: ꝑ
salutẽ pharaõis exploratores estis.
Si eñ nõ eos hoc misericordi men/
dacio terruisset: nec patrẽ fratremq;
reuisere: nec eos in tantis inopie pe/
riculis alere: nec cõsciam postremo
fratrum a reatu venditionis sue ex/
purgare potuisset. Non ĝ tam rep̃/
hensibile fuit metũ fratribꝰ incussis/
se mendacio: q̃ȝ sanctũ atq; laudabi
le occasione ficti ꝑiculi inimicos ac
vẽditores suos ad salutarẽ pñiaȝ cõ
pulisse. Deniq; cũ grauissime ĩsimu
lationis vrgerent inuidia: nõ illius
qḋ falso obijciebat: sꝫ anterioris cri
minis ↄsciã frangebant: dicẽtes ad/
inuicẽ: Merito hec patimur: q2 pec/ Ibidem.
cauimꝰ in fratrẽ nostrũ: q2 despexi/
mus tribulationẽ aĩe eius: cũ roga/
ret nos ⁊ non audiremus eũ: ꝓpter
hoc venit nobis oĩs tribulatio hec.
Que quidẽ ↄfessio: non solũ apud
fratrẽ: in quẽ impia crudelitate pec
cauerãt: verũetiã apud deũ hũilita
te saluberrima: tantũ eoꝝ facinꝰ vt
credimus expiauit. Quid salomon
qui ꝑceptũ a deo sapiẽ donũ: in pri
mo iudicio suo: nõ nisi assumptione
mendacij declarauit. Nã vt verita/
tẽ que mulieris mendacio tegebat
exculperet: etiã ipse mendacij vtiq;
astutissime excogitati vsurpauit au/
xilium dicẽs: Afferte mihi gladiuȝ: 3. Reg. 3.
⁊ diuite infantẽ viuũ in duas ꝑtes:
⁊ date dimidiã ꝑteȝ vni ⁊ dimidiam
ꝑtem alteri. Que simlatio crudeli/
tatis: cũ vere matris viscera permo/
uisset: ab ea aũt que mater non erat
laudaretur: tũc demum sagacissimo
veritatis indicio illam sententiam
promulgauit: quã nemo a deo inspi
ratam esse nõ credidit: Date inqui/
ens huic infantem viuum ⁊ non oc/
cidat: hec est enim mater eiꝰ. Pro/
ĩde nec debere nec posse nos vniuer
sa complere: que vel cum quiete ani
mi vel cum cõmotione decernimus:
etiam alijs scripturaruȝ testimonijs
copiosius edocemur: quibus vel vi
ros sanctos vel angelos vel ipsum
omnipotentem deum: ea que defini/
erant frequenter legimus immutas/
se. Nam beatus dauid cum iurisiu/
randi definitione decreuit dicens:
Hec faciat deꝰ inimicis dauid: ⁊ hꝫ 1. Reg. 25
addat: si reliquero de omnibus que

pertinent ad nabal vsq; mane min/
gentē ad parietē. Et ꝯtinuo interce/
dēte abigail vxore eiꝰ ac ꝓ eodē sup
plicāte: remittit minas: mollit sentē
tiā: ⁊ mauult trāsgressor ꝓpositi iu/
dicari: q̄ sacramēti sui fidem cū cru
delitatis executione ſuare dicēs: Ui
uit dn̄s: nisi cito venisses ī occursuz
mihi: non remāsisset nabal vsq; ad
lucē matutinā mingens ad parietē.
Cuiꝰ sicut illaꝫ p̄cipitis sacramenti
facilitatē q̄ de ꝑturbate mētis com/
motiōe descēderat: neq̄q̄ imitandā
esse cēsemꝰ: ita remissionē atq; emē/
dationē statuti sectandā esse decerni
mus. Electiōis vas Corinthijs scri
bēs: reditū suū absoluta definitiōe
1.Cor.16 ꝓmittit dicēs: Ueniam aūt ad vos:
cū macedoniā ꝑtrāsiero. Macedo/
niā eni ī pertrāsibo: apd̄ vos aūt ma
nebo vel etiaꝫ hyemabo: vt vos me
deducatis quocūq; iero. Nolo eni ī
vos mō in transitu videre: spero eni
me aliq̄nto tēpe manere apud vos.
Cuiꝰ rei etiam in scd̄a ep̄la meminit
ita: Et hac ꝯfidentia volui p̄us ve/
2.Cor.1. nire ad vos: vt scd̄am grām habere
tis: ⁊ ꝑ vos transirē in macedoniā:
⁊ iterū a macedonia venire ad vos:
⁊ a vobis deduci in iudeā. Sed su/
perueniēte salubriore cōsilio: neq̄q̄
se id qd̄ ꝓmiserat executū euidētissi
Ibidem. me ꝯfitetur: Cū h̄ inq̄t voluissez: nū/
q̄d leuitate vsus sum? Aut que co/
gito ſm carnē cogito: vt sit apd̄ me
est ē: nō nō? Deniq; cur maluerit de
finitionē sui p̄terire ſm ōis: q̄ aduē/
tu suo onerosam discipulꝭ inferre tri/
sticiā: etiā cū sacramēti obtestatione
declarat: Ego aūt testē deū inuoco
Ibidem in aīam meā: q̄ parcēs vobis: non
veni vltra corinthū. Statui eni ī h̄/
ipsum apud me: vt nō ī tristicia ve/
nirē ad vos. Cum intraturos se do/
muꝫ loth sodomis angeli denegas/
sent: dicētes ad eū: Nō ītrabimꝰ: ẜ
Gen.19. in platea manebimus: continuo eiꝰ
precibus cōpelluntur statutū muta
re sermonē: sicut scriptura subiūgit:

Et coegit eos loth: ⁊ diuerterūt ad
eum. Qui vtiq; si diuersuros se ad
eū esse nouerant: inuitantis petitio/
nē simulatoria excusatōe renuerūt:
sin aūt veraciter excusabāt: euident
immutasse sniam cōprobant. Que
vtiq; nō ob aliā credimꝰ causaꝫ spi/
ritū sanctū sacris voluminibꝰ indi/
disse: nisi vt istis erudiamur exēplis:
in definitionibus nostris nō ꝑtinaci
ter ꝑmanere: ẜ eas arbitrio nr̄o de/
bere subijcere: ⁊ ita iudiciū nostruz
ab omni legis vinculo liberū cōser/
uare: vt ꝓmptū sit ad sequendū q̄/
cunq; vocauerit salubre consilium:
nec differat aut recuset ad id qd̄ vti/
lius discretio salutaris inuenerit: abs
q; vlla cūctatione trāsire. Et vt ad
sublimiora adhuc ascendamus exē/
pla: decūbentē in lecto regē ezechi/
am: grauiq; egritudine laborantez:
ex ꝑsona dei Esaias ꝓpha adorsus
est dicēs: Hec dicit dn̄s: Disponi do Esa.38.
mui tue: q2 morieris tu ⁊ nō viues.
Et ꝯuertit inq̄t ezechias faciē suam
ad parietē ⁊ orauit ad dn̄m ⁊ dixit:
Obsecro dn̄e: memēto q̄so quō am/
bulauerim corā te in veritate ⁊ cor/
de ꝑfecto: ⁊ q̄d bonū est ī oculis tu/
is fecerim. Et fleuit Ezechias fletu
magno. Post que rursus dr̄ ad eū/
dē: Reuertere ⁊ dic ezechie regi iu/
da dicēs: Hec dicit dn̄s deus dauid
patris tui: Audiui orōnez tuā: ⁊ vi/
di lachrymā tuā: ⁊ ecce adijciā sup
dies tuos q̄ndecim annos: ⁊ de ma
nu regis assyrioꝝ liberabo te: ⁊ ciui/
tatē hāc ꝓtegā ꝓpter me: ⁊ ꝓpt̄ da/
uid seruū meū. Quid euidentius h̄
testimonio: quo misc̄die ac pietatis
intuitu mauult dn̄s suū cassare ser/
monē: ⁊ ad prestitute mortis termi/
nos quindecim annis vitam precā/
tis extēdere: q̄ per immobilitatē de
creti sui inexorabilis inueniri. Simi
liter etiā loquitur ad niniuitas cen/
sura diuina: Adhuc triduum ⁊ ni/ Jone.3.
niue subuertet. Moxq; penitētia coꝝ
ieiunijsq; mollitur tam minax ⁊ ab/

rupta sniā: atq ad partē misericordie pna pietate deflectit. Or si qs velut presciū cōuersiōis eorum: subuersionez ciuitatis ad hoc eis dñm asseuerat cōminatū: vt eos ad salutarē penitentiā puocaret: cōsequēs est vt hi qui fratrib⁹ psunt: absq reprehensione mēdacij his qui indigent emēdari: aliqua etiam districtiora q̄ facturi sunt si opus fuerit cōminentur. Sin vero dixerit deū seueram illam sniam suā penitētie eorum cōsideratione reuocasse: sm illud qd p ezechielem ait: Si dixero impio morte morieris: et egerit pniam a pctō suo: feceritq iudiciū et iusticiā: vita viuet et non morief: quib⁹ docemur exēplis nō debere nos obstinate in nostris definitionib⁹ pdurare: s cōminationē ex necessitate ppositā: clemēti miseratione mollire. Quod ne solis specialiter niniuitis crederet domimus prestitisse: etiā generaliter erga oēs eadē se esse facturū per hieremiam ppetuo ptestaf: et cū necesse fuerit: incunctanter suā se sniam mutaturū pro nostris merit reprommittit dicēs: Repēte loquar aduersus gentē et aduersus regnū: vt euellā et destruā et disperdā illud: Si penitētiā egerit gēs illa: a malo qd locut⁹ sum aduersus eā: agā et ego penitētiā super malū qd cogitaui vt facerez ei: Et subito loquar de gente et regno: vt edificē et plantē illud: Si fecerit malū in oculis meis: vt non audiat vocē meā: penitentiā agā sup bonū qd locut⁹ sum vt facerē ei. Ad ezechiel qz ait: Noli subtrahere verbum: si forte audiāt: et cōuertaf vnusquisq a via sua mala: et penitebit me mali: qd cogitaui facere eis ppter maliciam studiorum eorum. Quibus testimonijs declaraf: non oportere vt pertinaciter ī nostris diffinitionib⁹ hereamus: sed ratiōe eas ac iudicio tēperandas semperq preligenda ac preferenda esse meliora: et ad illam que vtilior dijudicata fuerit partē: sine cunctatiōe aliqua transeundū.

Ezech. 33.

Hiere. 18.

Hiere. 26

Quod non scdm immēsitatem prescientie diuina clementia: sed scdm presentes act⁹ vl remuneret vnūquemq: vel puniat: Ca. XXVI.

Illud etiā pre omnib⁹ inestimabilis illa censura nos instruit: quod cū sit ei añ ortū vniuscuiusq precognitus finis: ita ordine ac rōne cōmuni: et humanis quodāmodo omnia dispensat affectib⁹: vt non potentialiter nec scdm pscientie sue ieffabilē noticiā: s sm presentes hoīm actus vniuersa dijudicans: vl respuat vnūquēq vl attrahat: et vel infundat quotidie suā gratiā vel auertat. Quod ita esse etiā illa saulis manifestat electio: cuius vtiq cū vituperabilē finē prescientia dei ignorare nō posset: de tot milibus israelis elegit eū et vnxit in regem: presentis in illo meritū vite remunerans: nō peccatū future preuaricatiōis intendēs: ita vt postq̄ reprobus fact⁹ est: velut penitudinez gerens electionis sue de⁹: humanis quodāmodo d eodē vocib⁹ atq affectib⁹ conquerat dicens: Penitet me q constituerim saul regē: qr dereliquit me: et verba mea ope nō impleuit. Et iterū: Uerūtamē lugebat samuel saulez: qm dñm penitebat q cōstituisset regē saul sup isrl. Deniq hoc qm ope fuerat executus: postea etiā per ezechielē prophaz dominus ptestaf cū omnibus se hoībus quotidiano gesturū eē iudicio: Etiam si dixero inquiēs iusto q vita viuat: et cōfisus ī iusticia sua fecerit iniquitatē: oēs iusticie ei⁹ obliuioni tradenf: et ī iniqtate quā operat⁹ est: ī ipsa morief: Sin autez dixero ipio: Morte morier: et egerit penitētiā a pctō suo: feceritq iudicium et iusticiam: pignus restituerit ille impi⁹ rapināq reddiderit: in mandatis vite ambulauerit: nec fecerit quicq̄ in

1. Reg. 15

Ibidem.

Ezech. 33

iustum: vita viuet et non morietur: oia peccata ei9 que peccauit nõ imputabunt ei. Denique cũ ab illo populo quẽ ex omnib9 gentib9 dominus adoptauit: propter subitã vituli preuaricationem: misericordie sue auertisset aspectũ: interueniẽs pro eo legislator exclamat: Obsecro domi-
Exod. 32 ne: peccauit ppl'us iste peccatum magnũ: fecerũt sibi deos aureos: et nũc si remittis: pctm̃ eorum remitte: sin alias dele me de libro tuo quẽ scripsisti. Cui rñdit dñs: Si quis inquit peccauerit coram me: delebo eum de libro meo. Dauid quoque dũ de iuda et persecutorib9 christi prophetico spiritu quereret: Deleãtur inquit de libro viuen-
Ps. 68. tium. Et quia non merebant ad penitentiã salutarẽ pro reatu tanti criminis peruenire: subiungit: Et cũ iustis nõ scribant. Denique in ipso iuda vis prophetice maledictionis euidẽter impleta est. Nã expleto proditionis crimine: suspẽdio se necauit: ne si post illã deletionẽ nomis sui conuersus ad penitẽtiã esset: iterũ cũ iustis scribi mereret in celo. Non est ambigẽdum: etiã iude nomẽ illo tpe quo electus a christo: apostolatus sortit9 ẽ gradũ: in libro viuentiũ fuisse conscriptum: ac pariter cũ audisse cum
Luce. 10 ceteris: Nolite gaudere: quia demõia vobis subijciunt: gaudete aũt quia noĩa vestra scripta sunt in celis. Sed quia philargyrie peste corrupt9: de ascẽtiõe celesti ad terrena deiect9 ẽ: cõpetenter de eo ac de similib9 eius dicitur per prophetam: Dñe: oẽs qui te
Hiere. 17 derelinquũt confundent: recedẽtes a te: in terra scribentur: quia dereliquerunt venam aquarum viuentiũ do-
Ezech. 13 minũ. Et alibi: In consilio ppli mei non erunt: et in scriptura dom9 israel non scribentur: et in terram israel non ingredientur.

Qr sancti viri ptinaces ac duri esse non possint: Capitulum. XXVII.

Nec illius precepti vtilitas est silenda: quod etiã si instigante ira vel qualibet alia passione: sacramento nos aliquo vinxerimus: quod a nemine quidẽ monachorum fieri penit9 debet: vtriusque tamẽ rei causa integro mẽtis est pẽsanda iudicio: et cõparãda est illa res quã statuimus huic ad quã transire cõpellimur: atque ad eã sine cunctatiõe est transeundum: que superueniente saniore tractatu iustior fuerit iudicata. Rectius enĩ est nostrũ nos preterire sermonem: quam rei salubrioris ac pie subire iacturã. Denique nunquam rationabiles ac probatos patres duros aut irreuocabiles in huiusmodi diffinitionibus fuisse reminiscimur: sed velut ceram calore solis: ita eos ratione mollitos: et intercedẽte salubriore consilio: melioribus partib9 sine hesitatione cessisse. Quoscunque autem vidim9 definitionibus suis pertinaciter inherere: irrationabiles semper probauim9 ac discretiõis exptes.

Interrogatio an sit cõtrarium predicte sentẽtie illo quod dicitur: Juraui et statui: Capi. XXVIII.

Germanus: Quantũ ad hãc rõnẽ ptinet que euidẽter copioseque digesta ẽ: nihil oportet monachũ definire: ne aut preuaricator inueniat aut pertinax. Et vbi illud psalmiste ponim9 eloquiũ: Juraui et statui custodire iudicia iustitie tue? Quid est enĩ aliud iurare et statuere quam definita immobiliter custodire? Ps. 118.

Responsio in quib9 immobilis definitio sit tenẽda: et in quib9 si oportuerit rescindẽda: Capi. XXIX.

Joseph: Nos nõ de pncipalib9 mãdatis sine quib9 nõ potest salus nostra omnino subsistere: ista decernim9: sed de his

que sine ꝑiculo status nostri vel re/
laxare possumꝰ vel tenere : vtputa
de irremisso rigore ieiunij: de vini si
ue olei ꝑpetua abstinētia: de ꝓgres/
su cellule penitꝰ cohibēdo: de lectio
nis seu meditationis incessabili iu/
gitate: que sine iactura ꝓfessiōis ac
ꝓpositi nostri: ⁊ exerceri cū libuerit
possunt: ⁊ cū necesse fuerit irrep̄hē
sibiliter p̄termitti. Ceterū sup obſ/
uantia illoꝝ principaliū mandato/
rū constantissime definiendū est: ac
ꝓ his etiā mors si necesse fuerit nō
vitanda: pro quibꝰ immobiliter est
dicendū: Iuraui ⁊ statui. Qd̄ fieri
debet pro custodia charitatis: pro q̄
spernenda sunt vniuersa: ne bonum
tranquillitatis illiꝰ perfectio qꝫ ma/
culetur. Similiter qꝫ iurandū est ꝓ
castimonie puritate: nec aliud face/
re nos oportet pro fide: pro sobrie/
tate atqꝫ iusticia: que oīa indemu
tabili perseuerātia sunt tenenda : ⁊
a quibus paululū recessisse damna/
bile est. De illis vo corpalibꝰ exer/
citijs que ad modicū dicunt̄ eē vti/
lia: ita est vt dixímꝰ statuēdū: vt si/
qua supuenerit certior pietatꝭ occa/
sio que illa suadeat relaxari : nulla
super his lege teneamur: ꝫ p̄termis/
sis eis ad vtiliora libere transeamꝰ.
In illis em̄ corporalibꝰ exercitijs si
pro tēpore relinquāt̄: periculū non
est: ab his vero vl' ad momentū de/
clinasse: mortiferum est.

Quēadmodū debeāt celā da cōmitti: Ca. XXX.

Hc quoqꝫ simili cautiōe cu/
b randum est: vt siqͣ forsitan
sermo quē esse vultis occul/
tum: de vr̄o ore fuerit ꝓlapsus: nul/
la occultatiōis p̄cepta sollicitēt au/
dientē: magis em̄ latebit si negligen
ter atqꝫ simpliciter trāseatur: qꝛ nō
tāta quilibet fratrū sup diuulgatio/
ne eiꝰ impugnatione torquebit̄: ex/
istimās rē vilē aliquā trāsitoria cō
fabulatione ꝓlatā: ⁊ que ex hoc ip̄o
sit leuior: qꝛ cautissimo silētij prece/
pto: sensibꝰ audiētis cōmendata nō
fuerit. Nā si etiā fidē eiꝰ aliq̄ sacra
mentoꝝ obtestatione deuinxeris: ci
tius illō ꝓdendū esse nō ambigas.
Maior em̄ aduersus ip̄m vis diabo
lice impugnatiōis insurget: vt ⁊ te
mestificet vel denudet: ⁊ illū trans/
gressorē q̄stotiꝰ sui faciat sacramēti.

Nihil sup his que ad vsū cōmunis vite attinēt defi/ niendū: Capi. XXXI.

Et idcirco nihil debet abru/
e pte monachus sup his dūta/
xat q̄ ad corpales exercitatio
nes ꝑtinēt: definire: ne aduersariū
ad impugnationē eoꝝ que velut sb
legis obseruatione custodit: magꝭ ī
citās: citius ea violare cogat̄. Pre
figens siquidē sibi legē vnusquisqꝫ
sub libertatis grā ꝯstituꝰ: ne ꝑnicio
sa semetip̄m obliget seruitute : vt ea
que licito imo etiā laudabiliter cū
gratiarū actione p̄sumere potuisset:
si necessitas fortasse compulerit: ve
lut trāsgressor ꝑcipere cōpellat̄ cū
p̄uaricatiōe peccati. Ubi em̄ non ē Roma. 4
lex: nec preuaricatio. Hac beatissi/
mi Ioseph institutione atqꝫ doctri/
na velut diuino oraculo cōfirmati:
in egypto residere maluimꝰ. Sz licꝫ
parū deinceps de nr̄a essemꝰ ꝓmis/
sione solliciti: tamē expleto septē an
noꝝ numero: sponsionē nostrā gra/
tanter impleuimꝰ. Excurrētes nam/
qꝫ ad cenobium nostrū illo iam tem/
pore quo de impetrādo ad eremū
reditu fiduciam gerebamꝰ: primū se
nioribus nostris honorē debitū sol
uimus: deinde animis eoꝝ qui pro
charitatis ardore creberrimis litte/
rarum nostrarum satisfactionibꝰ ne
quaq̄ fuerāt deliniti: pristinā redī/
tegrauimꝰ charitatē: tādē qꝫ ad ple
nū aculeo nr̄e spōsionis auulso: his
q̄ꝫ cū gaudio ꝓsequentibꝰ ad scythi
ca solitudinis secreta remeauimus.
Hanc vobis o scī frēs illustriū pa/

trum sciam atq; doctrinā nostra vt
potuit elucubrauit inscia: quā etiā
si incultus forsitan sermo cōfudit po
tius q̄ȝ digessit: queso ne laudeȝ insi/
gniū viroꝝ: rep̄hensio nostre rustici
tatis euacuet. Tutius siquidē nobis
in cōspectu nostri iudicis visum est:
doctrine hui⁹ magnificentiā vel in/
cultis s̄monibus ꝓdere q̄ȝ silere: ꝙp
pe cū ⁊ ꝓfectui lectoris: si sublimita
tem sensuū contēplet̄: hoc qͦd impe
ritia nostri s̄monis offendit: obesse
non possit: ⁊ maior sit nobis vtilita
tis cura q̄ȝ laudis. Neq; enim hoc
qͦd sctōꝝ viroꝝ dicta descripsi: ⁊ ple
nū periculi: ⁊ egenū laudis esse non
nouerā: s̄ prudēs vt d̾ laqueo pe/
dē indidi: nec me indubitato discri/
mini sub incerta spe alieni ꝓfectus
tradere r̄cusaui: Monēs oēs ad ꝗꝝ
manus opuscula ista ꝑuenerint: vt
quicq̄d placuerit in eis: patrū: nr̄m
x̄o sciāt esse qͦd displicet: oēs quib⁹
amabilis est vita ⁊ doctrina sctōꝝ.

Collatio secunda abbatis Joseph d̾ diffiniēdo: finit.

Expliciunt septē alię col/
lationes cassiani: patrū in
Thebaida eremo consistē/
tium: ad Honoratū ep̄m ⁊
Eleutherium.

Eloquētissimi viri Joānis eremite q̄ Cassian⁹ vocitat̄ in septē vltimas collatiōes anachoretaꝝ in vlterioris egypti partib⁹ habitantiū: ad Jouinianū: Mineruiū Leontiū ⁊ Theodoꝝ: Prefatio:

Missis iu
uāte gr̄a christi decē col
lationib⁹ patrū: que ex/
igētib⁹ beatissimis epi/
scopis belladio ac leon
tio: vtcū q; digeste sunt: septē alias
btō ep̄o Honorato: sctō q̄ȝ famulo
christi eucherio dedicaui: totideȝ ⁊
nūc vobis sancti fratres iouiniane
mineruī leonti ⁊ theodore credidi
deputandas. Posterior siquidē ve
strū: illaȝ cenobioꝝ sanctā atq; egre
giam disciplinā in prouincijs galli/
canis antiquarū virtutū discretiōe
fundauit: ceteri vero nō solū cenobi
alem professionem apprime mona/
chos expetere: verūetiā anachoreti
cam sitire sublimitatē: vestris insti/
tutionib⁹ prouocastis. Ea nāq; col/
latiōes iste summoꝝ patrū disputa
tione cōtexte sunt: ⁊ ita in oībus tē/
perate: vt vtriq; ꝓfessioni: qua non
solū occiduas regiones: verūetiam
insulas: maximis fratrū cateruis fe/
cistis florere: cōueniāt: id est: vt nō
solū hi qui adhuc in cōgregationis
laudabili subiectione perdurant: s̄
etiā illi qui haud longe a vestris ce/
nobijs secedētes: anachoretaꝝ secta
ri gestiunt disciplinam: ꝑ conditio/
ne locoꝝ ac status sui mensura ple/
nius instruantur. Quib⁹ hoc preci/
puum ꝯtulit p̄cedens vestri laboris
industria: vt parati iam atq; ī ijsdē
exercitijs dep̄hensi: facilius p̄cepta
senioꝝ atq; instituta suscipiāt: ipos
q; ī cellulas suas auctores collatio/
nū cum ipsis collationū voluminib⁹
recipiētes: ⁊ quotidianis quodam/
mō cū eis interrogationib⁹ ac respō
sionibus colloquētes: non proprijs
adinuentionib⁹ arduā istā ⁊ incog/
nitā ferme in hac regione appetant
viā: s̄ ꝑiculo fame etiā illic vbi iam
tritissimi calles ⁊ innumera p̄ceden
tiū exēpla nō desunt: anachorescos
disciplinā illoꝝ potius p̄ceptis cape
re ꝯsuescant: quos in omnib⁹ ⁊ anti/
qua traditio ⁊ longe experientie in/
struxit industria.

Explicit prefatio.

Incipit annotatio capitu/loꝝ abbatis pyamonis de

capitulo℞ collationis.XVIII.

trib⁹ generib⁹ monacho℞.

Explicit annotatio capi.

Incipit collatio Abbatis Pyamonis de trib⁹ generibus monachoruȝ: ꝛ quarto nuper exorto.

Quemadmodum diolco venientes: ab abbate Pyamon recepti fuerimus:

Caplm.I.

Post conspectū atq₃ colloquium triū illo℞ senum: quo℞ collatiōes sancto fratre nostro eucherio cōpellente vtcunq₃ digessimus: cū etiā vlteriorj egypti ꝑtes ī quib⁹ amplior atq₃ ꝑfectior sctōrū numerus ꝯsistebat: maiore flagrantia desiderarem⁹ expetere: ad vicuȝ cui nomē est diolcos vni ex septē nili fluminis ostijs imminenteȝ: nō tā itineris necessitate q̄₃ desiderio sancto℞ illic cōmorantiū cōpellēte ꝑuenimus. Cum eñi velut cupidissimi mercatores plurima illic celeberrimaq₃ cenobia ab antiquis audiuissemus patrib⁹ instituta: cōtinuo q̄si nauigationē inquisitiōis incerte: spe maioris lucri persuadente suscepimus. Ubi cū diutissime fluctuantes: ad illos virtutū sublimitate conspicuos mōtes vndiq₃ curiosos oculos tenderem⁹: abbatē pyamon omnium anachoretarū illic inhabitantium seniorem eorundēq₃ presbyterū velut quendā sublimissimū pharum id est signum: primus circūspectantiuȝ notauit intuitus. Hic etenī sicut euangelica illa ciuitas in excelsi montis vertice ꝯstituta: nostro ꝓtinus refulsit aspectui. Cuius virtutes atq₃ mirabilia que per eū etiam sub ꝯspectu nostro diuina gratia testimoniū meritis eius reddēte perfecta sunt: ne vel ꝓpositi nostri formā vel modū hui⁹ voluminis excedamus: ꝑtermittēda credim⁹. Nō eñi de mirabilib⁹ dei: ſ₃ de institutis studijsq₃ sctō℞ quedā q̄ reminisci possibile ē nos spopōdim⁹ memorie tradituros: vt necessariā tantū ꝑfecte vite instructionē: non inutilē absq₃ vlla emendatione vicio℞ ac supuacuā admirationē legentib⁹ prebere mus. Cū itaq₃ beat⁹ pyamō summa nos gratulatione susceptos: huma

nitate etiam cõgrua refecisset: intelligens nos nõ eiusdeꝫ esse regionis: primũ vnde vel cur egyptũ petissemus: sollicite percontatus: ac de cenobio syrie ob desideriũ perfectõis: nos illo aduenisse cognoscẽs: ita exorsus est:

Verba abbatis pyamon quomõ rudes monachi exemplo senioꝝ debeant erudiri: Capi. II.

q Uisqȝ hoĩm o filij cuiuslibet artis peritiã assequi ꝯcupiscit: nisi oĩ cura atqȝ vigilantia ei⁹ se quã nosse desiderat discipline studijs mãciparit: ac ꝑfectissimorũ quorũqȝ opificij ipsius vel scientie magistroꝝ p̃cepta atqȝ instituta seruauerit: frustra inanib⁹ votis eorũ siĺitudinẽ exoptat attingere: quoꝝ curã atqȝ industriã detrectat emulari. Nouim⁹ eñi nõnullos ita ad hec loca de vestris regionib⁹ aduenisse: vt cognoscendi tantũmodo gratia fratrũ monasteria circũirent: nõ vt has regulas ob q̃s huc cõmeauerãt atqȝ instituta susciperẽt: ſ vt secedẽtes in cellulas: conarent̃ ea que vel visu vł traditione percepant opib⁹ expiri. Qui mores suos ac studia quibus imbuti fuerant retentantes: vt eis exprobrari a nõnullis solet: nõ ꝓfectus sui gratia: ſ vitande egestatis necessitate existimati sunt ꝓuincias cõmutasse. Nõ solum eñi nihil eruditionis acq̇rere: ſ ne diutius quidẽ in his ꝑtibus cõmorari: ꝑtinacis animi obstinatione potuerũt. Cum eñi nec ieiunioꝝ morẽ: neqȝ psalmorũ ordinẽ: nec ipoꝝ deniqȝ indumẽtoꝝ habitũ ꝑmutassent: q̇d aliud in hac regione sectari q̄ꝫ sola vict⁹ sui compendia crederent̃.

Q̄ iuniores seniorum pręcepta discutere nõ debeãt: Capitulum. III.

q Uamobrẽ si vos quẽadmodũ credim⁹ dei cã ad emulationẽ nr̃e agnitiõis attraxit: oĩbus institut̃ q̇bus illic p̃mordia vr̃a p̃uenta sũt penit⁹ abdicat̃: quecũqȝ seniores vr̃os agere vł tradere viderit̃: summa hũilitate sectamini. Neqȝ vos moueat: aut ab imitatiõe retrahat ac diuertat: etiam si vobis ad p̄ns alicui⁹ rei vł facti rõ vel cã nõ liq̇at: q2 eos q̇ bñ de cunctis ac simpliciť sentiũt: ⁊ vniuersa q̄ a seniorib⁹ tradi geri ve ꝑspexerit: fideliť imitari magis q̄ꝫ discutere studẽt: ꝑ opis expientiã etiaꝫ rerũ oĩm sciã subsequet̃. Ceteꝝ nunq̄ꝫ rõneꝫ veritatis intrabit: quisquis a discussione ceperit erudiri: q2 vidẽs eũ inimicus suo poti⁹ q̄ꝫ patrũ iudicio cõfidentẽ: facile in id vsqȝ ꝓpellet: vt etiã illa q̄ maxĩe vtilia atqȝ saluberrima sunt: suꝑflua ei videant̃ ⁊ noxia. Atqȝ ita p̃sumptiõe ei⁹ callid⁹ hostis illudet: vt irrõnabilib⁹ diffinitionib⁹ suis ꝑtinaciť inherẽdo: hoc solũmõ sibi sanctũ eẽ ꝑsuadeat: q̇d rectũ atqȝ iustissimũ sue tantũ obstinationis errore censuerit.

De tribus generib⁹ monachorum que intra egyptũ sunt: Capi. IIII.

q Uãobrẽ ordo atqȝ p̃ncipiũ ꝓfessionis nr̃e quẽadmodũ vel vñ descẽderit p̄mũ debetis agnoscere. Tũc eñi poterit quis desiderate artis efficaci⁹ assequi disciplinã: ⁊ ad exercendã eã ardẽtius ĩcitari: cũ auctoꝝ ⁊ fundatorũ ei⁹ agnouerit dignitatẽ. Tria sũt ĩ egypto genera monachoꝝ: quoꝝ duo sunt optima: tertiũ tepidũ atqȝ oĩmodis euitandũ. Primũ est cenobitaꝝ: qui sc3 in ꝯgregatiõe ꝑiter ꝯsistẽtes: vni⁹ senioris iudicio gubernant̃: cui⁹ generis maxim⁹ nũerus monachoꝝ ꝑ vniuersam cõmorat̃ egyptuꝫ. Scdm anachoretaꝝ: q̇ p̄us ĩ cenobijs instituti: tãqȝ ĩ actuali ꝯuersatiõe ꝑfecti: soli-

tudīs elegere secreta: cui⁹ ꝓfessiōis
nos q̊z optam⁹ esse ꝑticipes. Tertiū
rep̄hēsibile sarabaitaꝝ est. De q̄bus
singillatī ꝑ ordinē pleni⁹ dissērem⁹:
Haꝝ igiṫ triū ꝓfessionū fundatores
p̄mū3 vt dixim⁹ debet ag̊scere. Nā
ꝓfecto ex h̊ipso: vel odiū ꝓfessiōis
illi⁹ nasci poterit q̄ vitāda ē: vel ei⁹
desideriū q̄ seq̄nda: q2 necēē ē vnā/
quāq̊ viā ad illū finē suū ꝑtrabe/
re sectatorē: ad quē auctor ipsi⁹ in/
uentorq̊ peruenerit.

Quib⁹ auctorib⁹ cęnobitarū sit īstituta ꝓfessio: C. V.

i Taq̊ cenobitarū disciplina
a tp̄e p̄dicatiōis ap̄lice sum/
psit exordiū. Nā talis exti/
tit in hierosolymis oīs illa credenti/
um mltitudo: q̄ in actibus ap̄loꝝ ita
Actȷ .4. describiṫ: Multitudīs credentium
erat cor vnū ⁊ aīa vna: nec quisq̄
eoꝝ q̄ possidebat aliq̄d suū eē dice/
bat: ſ erāt illis oīa cōia. Possessio/
nes ⁊ sb̄as vēdebāt: ⁊ diuidebāt ea
oīb⁹ ꝓut cuiq̊ op⁹ erat. Et iterum:
Ibidem. Neq̊ eīm quisq̄ egēs erat inṫ illos.
Quotq̄t eī possessores agrorū aut
domoꝝ erāt: vēdētes afferebāt p̄cia
eoꝝ q̄ vēdebāt ⁊ ponebāt an̄ pedes
ap̄loꝝ. Diuidebaṫ aūt singulis ꝓut
cuiq̊ op⁹ erat. Talis inq̄ erat tunc
oīs ecclīa: q̄les nūc ꝑpaucos ī ceno
bijs inuenire difficile ē. Sz cū post
ap̄loꝝ recessu3 tepescere cepisset cre/
dentiū mltitudo: ea vel maxīe q̄ ad
fidē christi de alienigenis ac diūsis
gētib⁹ ↄfluebat: a q̄b⁹ ap̄li ꝓ ip̄is fi/
dei rudimētis ac inueterata gētilita
tis ↄsuetudīe nihil amplius expete/
Eiusd. 15 bāt: nisi vt ab īmolaticijs idoloꝝ et
fornicatiōe ⁊ suffocatis ⁊ sanguine
tꝑarent: atq̊ ista libertas q̄ gētibus
ꝓpter infirmitatē p̄me credulitatis ī
dulta ē: etiā illi⁹ ecclīe q̄ hierosoly/
mis ↄsistebat: ꝑfectionē paulatī cō/
taminare cepisset: ⁊ crescēte q̄tidīe
vel indigenarū nūero vł aduenaꝝ:
p̄me illi⁹ fidei refrigesceret feruor:
nō solū hi q̄ ad fidē xp̄i ↄfluxerāt:
verūetiā illi q̄ erāt ecclīe p̄ncipes ab
illa districtiōe laxati sūt. Nōnulli
eīm existiantes id qd̄ videbāt gēti/
bus ꝓ infirmitate ↄcessu3: sibi etia3
licitū: nihil se detrimēti ꝑpeti credi/
derūt: si cū substātijs ac facultatib⁹
suis fidē christi ↄfessionēq̊ sequerē
tur. Hi aūt quib⁹ adhuc ap̄licus in/
erat feruor: memores illi⁹ p̄stine ꝑfe
ctionis: discedētes a ciuitatib⁹ suis:
illorūq̊ ↄsortio q̄ sibi vel ecclīe dei
remissioris vite negligētiā licitā eē
credebāt: in locꝭ s̄burbanis ac secre/
tiorib⁹ cōmanere: ⁊ ea q̄ ab ap̄lis ꝑ
vniūsu3 corp⁹ ecclīe generaliṫ memi
nerūt instituta: p̄uatī ac peculiariṫ
exercere ceperūt: atq̊ ita īcaluit ista
quā dixim⁹ discipuloꝝ: q̄ se ab illoꝝ
ↄtagio seq̄strauerāt: disciplīa. Qui
paulatī tp̄e ꝓcedēte segregati a cre/
dentiū turbis: ab eo q̊ a coniugijs
abstinerēt: ⁊ a parentum se ↄsortio
mundiq̊ isti⁹ ↄuersatiōe secernerēt:
monachi siue monozētes a singłaris
ac solitarie vite districtiōe nomīati
sunt. Vn̄ ↄsequēs fuit vt ex cōione
ↄsortij: cenobite: celleq̊ ac diuerso/
ria eoꝝ cenobia vocarenṫ. Istud ḡ
solū fuit antiq̄ssimū monachoꝝ ge/
nus: qd̄ nō mō tp̄e: ſ etiā grā p̄mū3
est: qd̄q̊ ꝑ annos plurimos solū in/
uiolabile vsq̊ ad abbatis pauli vel
antonij durauit etatē. Cui⁹ etiā nūc
in districtis cenobijs cernim⁹ reside
re vestigia.

De anachoretarū ordīe ac principio: Caplm. VI.

v Nde ꝓfecto. i. de hoc ꝑfecto
rū nūero ⁊ (vt ita dixerim)
fecūdissima radice: sctōꝝ eti
am anachoretaꝝ p⁹ h̄ flores fructus
q̊ ꝓlati sūt. Cui⁹ ꝓfessiōis p̄ncipes
hos q̊s paulo an̄ meorauim⁹: scīm vi
delicet paulū vł antoniū nouim⁹ ex
titisse. Qui n̄ vt q̄dā pusillanimita
tis cā vł īpatiēe morbo: ſ desiderio
s̄blimioris ꝓfect⁹ ↄtēplatiōisq̊ diue

solitudinis secreta sectati sunt: licet
prior eoꝝ necessitatis obtētu: dū tē
pore ꝑsecutionis affiniū suoꝝ deui/
tat insidias: eremū penetrasse dica/
tur. Ita ergo ꝓcessit ex illa quā dixi
mus aplica disciplina aliud ꝑfectio/
nis genus: cuius sectatores anacho/
rete. i. secessores merito nūcupant̄:
eo ꝙ nequaq̄ ꝯtenti hac victoria q̄
inter hoīes occultas insidias diabo
li calcauerūt: apto certamine ac ma
nifesto ꝯflictu demonib⁹ cōgredi cu
pientes: vastos eremi recessus pe/
netrare non timeāt: ad imitationē. s.
ioannis baptiste qui ī eremo tota ꝑ/
mansit etate: helie q̄ȝ ⁊ helisei: atq̄
illoꝝ de quib⁹ apl's ita cōmemorat:
Heb. 11. Circūierunt in melotis: in pellibus
caprinis: egētes: āgustiati: afflicti:
quib⁹ dignus nō erat mūdus: in so/
litudinib⁹ errātes: ⁊ in montib⁹ ⁊ ī
speluncis ⁊ in cauernis terre. De q̄/
bus etiam dn̄s figuraliter ad Job:
Job. 39. Quis ait est qui dimisit onagrū li/
berū: ⁊ vincula ei⁹ resoluit: ꝗ Posuit
habitaculū ei⁹ desertū: ⁊ tabernacu
la eius salsuginē: Irridēs multitu/
dinē ciuitatis: ⁊ querelā exactoris
nō audiens: Considerauit montes
pascue sue: ⁊ post omne viride que/
Ps̄. 106 rit. In psalmis q̄ȝ: Dicant nūc q̄ re/
dempti sunt a dn̄o: quos redemit d̄
manu inimici. Et post pauca: Erra/
uerunt in solitudine ī inaquoso: vi/
am ciuitatis hbbitaculi non inuene
runt: Esuriētes ⁊ scitientes: aīa eo/
rum in ipsis defecit: Et clamauerūt
ad dn̄m cū tribularent̄: ⁊ de necessi/
tatib⁹ eoꝝ liberauit eos. Quos etiā
hieremias ita describit: Beatus q̄
Thren. 3. tulit iugum ab adolescentia sua: se/
debit solitarius ⁊ tacebit: quia leua
uit se sup se. Quiq̄ illud psalmiste
affectu ⁊ opere concinunt: Similis
Ps̄. 101. factus sum pellicano solitudīs: Ui/
gilaui ⁊ factus sum sicut passer soli/
tarius in tecto.

De sarabaitarū principio ⁊ ꝯuersatione: Ca. VII.

Cumq̄ his duabus ꝓfessioni
bus monachoꝝ religio chri
stiana gauderet: cepisset aūt
in deterius paulatim hic q̄ȝ ordo re
cidere: emersit post hec illud deterri
mū ⁊ infidele monachoꝝ gen⁹: vel
potius noxia illa plātatio rediuiua
concreuit: que ꝑ ananiam ⁊ saphi/
rā in exordio ecclesie pullulās: apo Act. 5.
stoli petri seueritate succisa est: q̄ in/
ter monachos tādiu detestabilis ex/
ecrāda q̄ iudicata ē: nec a quoq̄ vl
teri⁹ vsurpata: q̄diu illius tā distri
cte formido sentētie: memorie fideli
um inserta durauit: qua beat⁹ apo/
stolus p̄dictos noui facinoris prin/
cipes: nō penitētia: nō vlla passus
est satisfactione curari: ſ ꝑniciosissi/
mū germen celeri morte succidit. Il
lo igit̄ exēplo qd̄ ī anania ⁊ saphi/
ra: apostolica districtione punitum
est: a nōnulloꝝ ꝯtēplatione paula/
tim longa incuria ⁊ tēporis oblite/
ratione subtracto: emersit istud sa/
rabaitarū genus: q̄ ab eo ꝙ semetip
sos a cenobioꝝ cōgregationib⁹ seq̄/
strarēt: ac singillatim suas curarent
necessitates: egyptie lingue ꝓprieta
te: sarabaite nūcupati sunt: de illoꝝ
q̄s p̄diximus numero ꝓcedētes: qui
euangelicā ꝑfectionē simulare poti⁹
q̄ in veritate arripe maluerūt: emu
latiōe scȝ eoꝝ vl' laudib⁹ ꝓuocati: q̄
vniuersis diuitijs mundi: perfectam
christi preferunt nuditatem. Hi igi
tur dum imbecillo animo rē summe
virtutis affectant: vl' necessitate ad
hanc professionem venire cōpulsi:
dum cēseri tm̄modo noīe monacho
rum absq̄ vlla studioꝝ emulatione
festinant: cenobioꝝ nullaten⁹ expe/
tūt disciplinam: nec senioꝝ subijciū
tur arbitrio: vt eorum traditionib⁹
instituti: suas discant vincere volū/
tates: nec vllam sane discretiōis re/
gulam legitima eruditiōe suscipiūt:
ſ ad publicā tantummodo: id est ad

hominū faciem renunciātes: aut in suis domicilijs sub ꝓuilegio hui⁹ nominis iisdē obstricti occupatiōib⁹ ꝑseuerant: aut ꝯstructes sibi cellulas easq̄ monasteria nuncupantes: suo in eis iure ac libertate ꝯsistūt: neq̄ q̄ euāgelicis p̄ceptionib⁹ succūbētes: vt nulla scꝫ q̄tidiani vict⁹ sollicitudine: nullis rei familiaris distentionib⁹ occupent̄. Q̄ō illi soli absq̄ vlla infideli dubitatiōe ꝯsummant: q̄ cūctis mūdi hui⁹ facultatib⁹ absoluti: ita se cenobioꝝ p̄positis subdiderūt: vt ne sui quidē ipsi⁹ fateant̄ ēē se dn̄os. Illi aūt q̄ districtionē vt diximus cenobij declinātes: bini vl̄ terni in cellulis cōmorant̄: non ꝯtenti abbatis cura atq̄ imperio gubernari: ſ hoc p̄cipue ꝓcurantes: vt absoluti a senioꝝ iugo: exercendi volūtates suas: ac ꝓcedēdi: vel q̄ placuerit euagādi: agendive q̄ō libitū fuerit habeāt libertatē: etiā amplius ī operibus diurnis: q̄ hi qui in cenobijs degūt: dieb⁹ ac noctibus consumūtur: ſ nō ea fide eodēq̄ proposito. Hoc enī isti faciunt: nō vt fructum sui opis subijciant dispēsatoris arbitrio: ſ vt acquirāt pecunias q̄s recōdāt. Int̄ quos quantū intersit aduertite. Illi nihil de crastino cogitātes: gratissimos deo sudoris sui offerunt fructus: isti x̄o nō solū ī crastinū ſ etiā in multoꝝ annoꝝ spacia īfidelem sollicitudineꝫ prorogātes: aut mendacē deū aut inopē credūt: q̄ ꝓmissam quotidiani vict⁹ atq̄ indumentoꝝ sufficientiā p̄bere eis aut non possit aut nolit. Illi hoc omnibus expetūt votis: vt actemosynen: id est nuditatē oīm reꝝ pauꝑtatēq̄ possideāt: isti vt oīm copiarū affluentiā ꝯsequātur. Illi ob h̄ certatim statutū transcēdere canonē diurnis operib⁹ elaborāt: vt q̄cq̄d monasterij sanctis vsib⁹ redūdarit: vl̄ carceribus: vel xenodochio: vel nosocomio: vel indigētib⁹ ꝓ abbat̄ dispensetur arbitrio: isti vt q̄cq̄d quotidiane supꝑfuerit gule: aut ꝓfusiori ꝓficiat voluptati: aut certe philargyrie vitio recōdat̄. Postremo vt ꝯcedamus ab istis hec q̄ꝫ q̄ nō optimo ꝓposito ꝯgerunt̄: meli⁹ q̄ dixim⁹ posse distribui: ne si quidē ad meritum virtut̄ illius ac ꝑfectionis aspirāt. Illi etenī tātos monasterio reddit⁹ ꝯferētes: eisq̄ quotidie renūciātes in tāta subiectiōis humilitate ꝑdurāt: vt quēadmodū sui: ita etiā eoꝝ q̄ ꝓprio sudore cōquirūt: ꝑtāte priuent̄: abrenunciationis p̄me feruorēꝫ: dū quotidie semetip̄os laboris sui fructib⁹ nudāt: iugiter innouātes: isti aūt in coip̄o ꝙ aliq̄d pauperib⁹ largiunt̄ elati: in p̄ceps q̄tidie collabunt̄. Illos patientia atq̄ districtio: qua tā deuote in hac quā semel arripuerūt ꝓfessione ꝑdurāt: vt nunq̄ suas expleāt volūtates: crucifixos huic mundo q̄tidie viuosq̄ martyres fac̄: hos arbitrij sui tepore viuos ad inferna demergit. Hec igitur duo genera mōachoꝝ in hac q̄dē ꝓuincia: equali ꝓpemodū numerositate inter se contendūt. Ceterūꝫ ꝑ alias regiōes q̄s me necessitas catholice fidei cōpulit ꝑagrare: istud tertiū sarabaytaꝝ genus abundare ac ꝓpe solū ēē cognouim⁹. Tēporibus siquidē lucij qui arriane ꝑfidie ep̄s fuit: ſb valētis īperio cū diaconiā nostris fratrib⁹ deferrem⁹: his videlicet q̄ de egypto ac thebaida fuerāt ob catholice fidei ꝑseuerātiā metallis ponti atq̄ armenie relegati: licet cenobioꝝ disciplinā in q̄busdā ciuitatib⁹ rarissimā viderimus: anachoretarū tn̄ apud illos ne ip̄m q̄dē nomē auditū fuisse cōꝑimus.

De quarto genere monachoꝝ: Capi. VIII.

Pyamon: Sane est etiā aliud quartū genus quod nuper cernimus emersisse in his q̄ anachoretaꝝ sibi specie atq̄ imagīe blādiunt̄: quiq̄ in primordijs suis

feruore quodā breui: cenobij pfecti onē videntur expetere: ſ ptinuo te/ pefacti: dū priſtinos mores ac vicia reſecare contēnunt: nec iugū hūili/ tatis ac penitentie diutius ſuſtinere contēti ſūt: ſubdiq; ſenioꝝ imperio dedignanť: ſepatas expetūt cellas: ac ſolitarij ſedere deſiderant: vt ita ſcȝ a nemīe laceſſiti: patiētes: māſue ti: ac hūiles poſſint ab hoīb⁹ eſtima ri. Que inſtitutio īmo tepoꝛ cos q̄s ſemel infecerit: ad pfectionē nunq̄ pmittit accedere. Hoc eñ mō nō ſo lum nō abſcidentur: verūetiā ī de/ terius eoꝝ vicia cōualeſcēt: dū a ne mine ꝑuocati: vt quoddā letale et inteſtinū virus: quāto amplius ce/ latū fuerit: tanto ꝓfundius ſerpēs: inſanabilē moꝛbū generat egrotan/ ti. Pro reuerētia eñ ſingularis cel le: nullus iā vicia ſolitarij audet ar/ guere: que ille ignoꝛari maluit q̄ cu rari. Porro virtutes nō occultatio/ ne vicioꝝ: ſ expugnatiōe pariunť.

Interrogatio quid interſit inter cenobium ꝛ monaſte rium: Capi. IX.

G Ermanus: Eſt ne aliqua in/ ter cenobiū monaſteriūq; di ſtātia: an vtroq; nomīe res vna cenſetur?

Reſponſio: Capi. X.

P Yamon: Licet a nōnullis ſo leant indifferenter monaſte ria ꝓ cenobijs appellari: ta/ men hoc intereſt: q; monaſteriuȝ no men eſt diuerſoꝛij: nihil amplius q̄ locum: id ē habitationem ſignificās monachoꝛum: cenobium vero etiaȝ pꝛofeſſionis ipſius qualitatem diſci plinamq; deſignat. Et monaſteriuȝ poteſt etiam vnius monachi habita tio nominari: cenobium autē appel/ lari non poteſt niſi vbi plurimoꝛum cohabitantium degit vnita cōmu/ nio. Dicuntur ſane monaſteria: etiā in quibus ſarabaitarum collegia cō moꝛantur.

De humilitate vera: ꝛ quo modo falſam cuiuſdaȝ hu/ militatē pꝛodiderit abbas Serapion: Capi. XI.

Q Uamobrē qm̄ de optimo ge nere monachoꝝ video vos ꝓfeſſionis huius arripuiſſe pꝛincipia: id eſt de laudabili cenobi/ oꝛū paleſtra: ad excelſa faſtigia ana choꝛetice tendere diſcipline: humili tatis patientieq; virtuteȝ: quā vos illic didiciſſe nō dubito: vero ſecta/ mini coꝛdis affectu: non eā ſicut q̄/ dam falſa humiliatione verboꝝ nec affectata atq; ſupflua in quibuſdaȝ officijs coꝛpis inclinatiōe fingētes. Quod hūilitatꝫ figmentū abbas Se/ rapion quodā tpe eleganter irriſit. Cuȝ eñ quidā ad eū ſummā ſui ab/ iectionē: habitu ac verbis pferēs ve niſſet: eumq; ſenex ſm moꝛē vt oꝛa tionē colligeret hoꝛtareť: ille neq̄q̄ annuēs depcanti: tātis ſe ſubijciēs aſſerebat flagitijs inuolutum: vt ne vſum quidē hui⁹ cōmunis aeris ca/ pere mereref: pſiathij q̄ȝ ipſius refu giēs ſeſſionē: humi poti⁹ inſidebat. Cum vo etiā ad ablutionē pedum multo min⁹ pbuiſſet aſſenſum: tum abbas Serapiō refectiōe trāſacta: collationis ꝯſuetudīe ꝓuocāte: mo nere eum benigne ac leniter cepit: ne ocioſus ac vag⁹ pſertim iuuenis taȝ robuſtus inſtabili leuitate p vniūſa diſcurreret: ſ vt in cella reſidēs: ſm regulā ſenioꝝ ſuo potius ope q̄ ali ena mallet munificentia ſuſtentari. Quod ne paulus aplus incideret: ꝛ q̄ dē cū et in euāgelio laboꝛāti ħ pbi/ tio merito debereť: dieb⁹ tñ ac nocti bus maluit opari: vt quotidianū vi ctum vel ſibi vel his q̄ eidē miniſtrā tes op⁹ exercere nō poterāt ſuis ma nibus ppararet. Ad hec ille tāta eſt triſticia ꝛ doloꝛe ſuppletꝰ: vt amari tudinē coꝛde ꝯceptā: ne vultu q̄deȝ diſſimulare potuerit. Cui ſenex: ha/ cten⁹ inq̄t o fili cūctis te facinoꝝ pō

Act. 20.

deribus onerabas: nō metuēs ne cō fessione tā atrociū criminū: notam existimationis incurreres: q̄d queso nūc est q̄ō ad simplicē ammoniciū/ culā nostrā: que tñ in se nō mō nul/ lū opprobriū: s; etiā edificatiōis ha buit ac dilectionis affectum: tāta te video indignatiōe pmotū: vt cā ne vultu quidē occulere: aut frontis se renitate dissimulare potuer̄is? An for tasse dum te hūiliabas: illā expecta bas a nr̄o ore snīam: Justus accusa puerb.18 tor sui est ī pmordio s̄monis. Pro/ inde vera est cordis hūilitas retinē da: que nō de affectata corpis atq̄ v̄boꝝ s; de intima mētis hūiliatiōe descendit. Que tūc demū euidētis/ simis patiētie sue fulgebit indicijs: cū quis nō ipse de se crimīa ab alijs non credēda iactauerit: s; ab alijs si/ bimet arrogāter ingesta cōtēpserit: ꝛ irrogatas īiurias māsueta cordis equanimitate tolerauerit.

Interrogatio quemadmodū vera patientia possit acquiri: Capi. XII.

Germanus. Quemadmodū acquiri vel retineri possit: ista trāquillitas optam⁹ ag/ noscere: vt sicut indicto nobis silen/ tio: oris claustra precludimus: ver/ borumq̄ licentiā coercem⁹: ita etiā cordis lenitatē custodire possimus: q̄ō nōnunq̄ etiā cū lingua refrena/ tur: intrinsecus tamen statū sue pla/ ciditatis amittit. Et idcirco mansue/ tudinis bonū nō alias tenere quem/ piam posse: nisi remotiōe celle ac so/ litario putamus habitaculo.

Responsio: Capi. XIII.

Pyamon: Patientia vera at/ q̄ tranquillitas: absq̄ ꝓfun da cordis humilitate nec ac/ quirit̄ nec tenet̄. Que si de hoc fon te descēderit: nec bn̄ficio celle nec ꝓ fugio solitudīs indigebit. Non em̄ patrociniū cuiusq̄ rei extrinsecus q̄/ rit: q̄ hūilitatis. i. generatricis atq̄ custodis sue intrinsecus virtute ful/ citur. Ceteꝝ si mouemur ab aliq̄ la/ cessiti: certū est nō esse in nobis hūi litatis fundamēta firmit̄ stabilita: ꝛ idō ad incursū vl̄ exigue tēpestatꝭ: edificiū nr̄m ruinosa cōmotiōe ꝯcu titur. Nō em̄ esse laudabilis nec ad mirāda patiēa: si nullis inimicoꝝ ia/ culis īpedita trāquillitatis ꝓpositū retētaret: s; in eodē pclara atq̄ glio/ sa: q̄ irruētibus in se tēptationū ꝓ/ cellis: īmobil̄ psеu erat. Nam ī quo vexari frāgiq̄ aduersitatib⁹ credit̄: in eo poti⁹ roborat̄: ꝛ in eo magis acuit̄ in q̄ putat̄ obtūdi. A passiōi/ bus em̄ ꝛ sustentatione patiam dici nullus ignorat: ideoq̄ ꝯstat patien/ tem ꝓnunciari neminē posse: nisi eū q̄ vniuersa q̄ sibi fuerint irrogata: absq̄ indignatiōe tolerauerit. Et iō non īmerito ita a salomone laudat̄: Melior est patiēs forte: ꝛ q̄ cōtinet puer.16. irā capiēte vrbē. Et iteꝝ: Longani mis vir nimi⁹ ī prudētia: pusillani/ mis aūt valde insipiēs est. Cum g̃ q̄s vict⁹ iniuria iracūdie igne succē/ dit̄: nō cā peccati eius acerbitas illate ꝯtumelie extitisse credēda est: s; po/ tius manifestatio infirmitatis occul te: s̄m illā pabolam dn̄i saluatoris quā de duab⁹ domib⁹ ponit: vna q̄ matth.7. fundata erat supra petraꝫ: ꝛ alia q̄ sup arenā: q̄bus eq̄liter dicit pluuia rum ac fluminū vel tēpestatū turbi/ nes irruisse: s; illā q̄ in petre solidita te fundata est: nihil penitus detri/ mēti ex illa tā violēta collisiōe sen/ sisse: q̄ v̄o in arenaꝝ pēdula mobi/ litate ꝯstructa ē: statim fuisse colla/ psam. Quā vtiq̄ apparet nō ꝓpte/ rea corruisse q: imbriū vl̄ torretiuꝫ inundatione pulsata: s; q: sup arenā īprudent̄ est structa. Non em̄ in h̄ differt a pctōre vir sanct⁹: q: nō sīli ter ꝛ ipē tēptet̄: s; q: h̄ etiaꝫ magna īpugnatiōe nō vincit̄: ille aūt etiaꝫ pua tēptatiōe supat̄. Neq̄ enī eēt vt dixim⁹ iusti alicuius viri lauda/ bilis fortitudo: si vinceret intēpta/

tus: cum vtiqꝫ victoria locũ habere nõ possit absqꝫ aduersitate certami
Jaco.I. nũ. Beatus enĩ vir qui suffert tem/ptationẽ: qꝛ cũ ꝓbatus fuerit accipiet coronam vite: quã repromisit deus diligentibus se. Scd̃m aposto
2.cor.12. lũ q̇ꝫ paulũ: virtus non ĩ ocio atqꝫ delitijs: ꝫ in infirmitate ꝑficitur. Ec
Hiere. I. ce enim inq̇t dedi te hodie in ciuitatem munitã: ꝛ in columnã ferream: ꝛ in murũ ereũ: super omnẽ terram regibus iuda: p̃ncipibus ei⁹ ꝛ sacerdotib⁹ eius: ꝛ omĩ ppl'o terre: ꝛ bellabũt aduersum te: ꝛ non preualebunt: quia ego tecũ sum vt eruaꝫ te dicit dominus.

De exẽplo patientie cuiusdã religiose femine: Capi. XIIII.

b

Uius ergo patiẽtie volo vobis duo saltẽ exẽpla ꝓponere: vnũ religiose cuiusdã femine: que patiẽtie virtutẽ tãta auiditate sectata est: vt non solũ tẽptationũ non vitaret incursus: ꝫ etiam occasiones molestiarum sibimet ꝓcuraret: quib⁹ frequẽtius instigata non cederet. Hec nãqꝫ cum alexandrie cõmaneret: essetqꝫ non obscurꝭ orta maiorib⁹: atqꝫ in domo que sibi fuerat a parentibus derelicta: religiose dño deseruiret: veniens ad beate memorie athanasium ep̃m: precabaꝰ vt aliquã sibi alendã viduaꝫ daret: que ecclesiasticis sumptibus pascebaꝰ. Et vt petitionẽ ei⁹ verbis ip̃ius exp̃mam⁹: da inquit mihi aliquã de sororibus in qua repausem. Sacerdos igiꝰ cũ laudasset ꝓpositũ femine ꝙ eã ad op⁹ misericordie vidisset esse ꝓmptissimã: iussit ex oĩbus eligi viduã: q̃ ꝛ honestate moꝝ ꝛ grauitate ac disciplina oĩbus preferreꝰ: ne forte desideriũ largitatis ꝑcipientis vicio vinceretur: ꝛ q̃ mercedẽ quereret ĩ egena: damnũ fidei prauis ei⁹ offensa morib⁹ pateretur. Cui cũ domũ adducte oĩbus deseruiret obsequijs: virtutem modestie ei⁹ ac lenitatis expta: vidẽsqꝫ se ab ip̃a momẽtis singlis gratiarũ actione ꝓ officio hũanitatꝭ honorari: p⁹ dies paucos ad memoratũ reuertiꝰ sacerdotẽ: rogaueram inquiẽs vt mihi dari p̃cipes quã ego reficerem: ꝛ cui morigeris famularer obsequijs. Cũqꝫ ille necdũ ꝓpositũ femine ac desideriũ intelligẽs: estimasset petitionẽ ei⁹ dissimulatiõe p̃positi fuisse neglectã: causasqꝫ more illi⁹ nõ absqꝫ animi sui cõmotione ꝑquirẽs: ꝓtinus agnouisset honestiorẽ ei ceteris viduã deputatã: occulte p̃cepit vt ea illi que cẽt cũctis nequior traderet: q̃ scꝫ vel iracũdia vł rixis vł violẽtia seu verbositate atqꝫ etiam vanitate cũctas quib⁹ hec vitia dominarenꝰ excederet. Quã cũ mł'to facilius inuentã sibiqꝫ traditã domi habere cepisset: atqꝫ eadẽ ei diligẽtia qua priori illi vidue vel etiaꝫ studiosius ministraret: hoc soluꝫ ab ea ꝓ tãtis obsequijs recipiebat gratie: vt indignis iugiter afficereꝰ iniurijs: ꝯuicijs q̇ꝫ ab ea exprobratõibus qꝫ ꝯtinuis vexareꝰ: obijcientis ei et maledicis obtrectationib⁹ increpãtis: eo ꝙ se nõ ad refrigeriũ ꝫ potius ad cruciatũ ꝛ ꝯtumeliã ab ep̃o poposcisset: magisqꝫ se de requie ad laborẽ q̃ꝫ de labore transtulisset ad requiẽ. Cum ꝫ assiduitas iurgioꝝ eousqꝫ ꝓrumperet: vt ne ab iniectione q̇dẽ manuũ ꝓcax mulier tẽperaret: illa aũt hũilioris obsequij ingemiaret officia: nõ furentẽ vincere renitẽdo: ꝫ semetip̃am hũilius subijciẽdo discebat: vt mł'timodis indignationib⁹ lacessita: iurgãtis insaniam hũanitatis mãsuetudine deliniret. Quib⁹ ad plenũ exercitijs ꝯfirmata: ꝑfectãqꝫ virtutẽ desiderate patientie ꝯsecuta: ad memoratum sacerdotẽ: tã ꝓ electionis illius iudicio q̃ꝫ etiã ꝓ bñficio exercitationis sue: gratias relatura prexit: eo ꝙ ꝫm desideriũ suũ tandẽ ei magistrã patiẽ/

tie dignissimā prouidisset: cuius iniurijs iugibus: vt quodam palestre oleo quotidie roborata: ad summaꝫ animi patientiā perueniret: tandem inquiēs: dedisti mihi in qua repausarem: nā illa prior suis me potius honorabat ac refrigerabat obsequijs. Hec de sexu muliebri dixisse sufficiat: vt cōmemoratione hac nō solū edificemur: verūetiā ꝯfundamur: ꝙ nisi fuerimus ad feraꝝ morē retrusi in caueas cellularum: patientiā retinere non possumus.

De exemplo patientie Abbatis pafnucij: Ca. XV.

Nunc aliud abbatis pafnutij pandam⁹ exemplū. Qui in illius insignis ⁊ vbiqꝫ ꝑdicabilis scythice eremi: in qua nūc presbyter est: secretis tanto studio semꝑ insedit: vt ei ceteri anachorete bubali ꝯgnomē indiderit: eo ꝙ ingenito: vt ita dixerim: desiderio: solitudinis semꝑ habitatōne gauderet. Itaqꝫ cū tante in pueritia sua esset virtutis ⁊ gratie: vt etiā ꝑclari ac summi id tēporis viri: grauitatē eius ⁊ immobilem cōstantiam mirarent̄: eumqꝫ licet minor esset etate: pro virtutū tamen merito senioribus exequarent: suoqꝫ ordini ducerent inserendū: liuor ille qui aduersuꝫ Joseph patriarcham fraternos quondā animos instigauit: quendā de numero fratꝝ edacis zeli igne succēdit. Qui neuo quodā ac macula pulchritudinē ei⁹ cupiēs deformare: hoc genus malignitatis excogitat: vt opportunitatē temporis captaret: quo pafnuti⁹ ad ecclesiaꝫ die dominico ꝓcessurus ab esset a cella. In quā furtim irruens codicē suuꝫ inter eius plectas: quas de palmaꝝ folijs solebat intexere: latenter abscondit: ac de cōcinnata factione securus: ipē ꝙ qꝫ velut pure ac simplicis ꝯscientie ad ecclesiā venit. Cūqꝫ celebrata omīs fuissꝫ ex more solēnitas: querelā sancto isidoro qui ante hunc pafnutiū eiusdeꝫ eremi ꝑsbyter fuit corā cūctis fratrib⁹ detulit: asserens sibi codicem de cella furto fuisse sblatum. Que eius q̄rimonia cū ita cunctoꝝ fratrū preciꝑueqꝫ ꝑsbyteri animos ꝑmouisset: vt quid primū suspicarent̄ quid ve decernerēt nō haberent: summa cūctis ammiratione ꝑculsis: de tam inauditi illic facinoris nouitate: ille ꝙ rem detulerat accusator vrgebat: vt retentis in ecclesia omībus: missi clerici: quiqꝫ cunctoꝝ singillatim fratrū cellulas scrutarent̄. Qd cuꝫ tribus senioribus a presbytero fuisset iniūctuꝫ: vniuersoꝝ cubilia reuoluētes: ad extremū in pafnutij cellula abscōditum codicē inter plectas palmarū quas illi syras vocant: sicut eum insidiator occuluerat: reppererūt. Quē cum inquisitores cōfestim ad ecclesiaꝫ delatū corā omnib⁹ ꝓtulissent: pafnutius licet de cōscientie sue esseꝫ sinceritate securus: tā velut ꝙ furti crimen agnosceret: satisfactiōi se totum tradēs: locū pnīe supplicit̄ postulauit: hoc verecūdie sue modestie ꝙ prospiciens: ne si maculā furti verbis conaret̄ abluere: insuꝑ etiaꝫ mēdacij notaret̄: nemine scꝫ aliud ꝙ̄ id quod inuentū fuerat suspicāte. Cūqꝫ de ecclesia nō tam mēte deiect⁹ ꝙ̄ iudicio dei fidēs ꝓtinus abscessissꝫ: ꝓfusis in orōne iugiter lachrymis: triplicatisqꝫ ieiunijs: summa se etiā ī cōspectu hoīm mentis hūilitate prostrauit. Sed cū duab⁹ ferme hebdomadibus ita se oī cōtritione carnis ac spūs subiecisset: vt die sabbati vel dnīco: nō ad ꝑcipiendā cōmunioneꝫ sacrā: s ad prosternēduꝫ se in limine ecclesie: atqꝫ ad veniā suppliciter postulandā: matutinus accurreret: nequaqꝫ passus est eum occultoꝝ omniū testis ⁊ cognitor: vel a se ampli⁹ cōteri vel ab alijs infamari. Nā qd ille inuentor sceleris: rei sue fur ipro bus: laudis aliene callidus infamator: nullo hominū teste occulte com

miserat: ꝑ diabolū ꝙ criminis ipsius
incẽtor fuerat: publicauit. Arreptus
nāq; dirissimo demōe: cūctas factio/
nis occulte patefecit insidias: crimi/
nationumq; ac fraudū idez fuit ꝓdi/
tor qui cōmẽtor. Ita aūt spiritu illo
īmundo grauiter diuq; vexatus est:
vt ne orationibus quidẽ sanctoꝝ il/
lic cōsistẽtiū: ꝙ diuinoꝝ charismatū
merito demonijs īperabāt: potuerit
emūdari: ſ ne ipsi⁹ qdẽ isidori p̄sby/
teri gr̄a singlaris: crudelissimū ab eo
excluserit vexatorem. Cui tanta erat
virt⁹ dñi largitate collata: vt ne vs/
q; ad limina quidẽ eius quisq; arre/
pticius ꝙ tardius sanaret᷑ aliqñ ꝑ/
ductus sit: christo hāc adolescẽti pa
fnutio gloriā reseruāte: vt illius tñ
orationib⁹ cui insidiatus fuerat pur
garet᷑: ⁊ cuius laudi aliqd inuidus
inimicus decerpere se posse credide/
rat: eius nomẽ ꝓclamās ⁊ delicti sui
veniā ⁊ finẽ supplicij p̄sentis accipe
ret. Hec ergo ille in adolescentia sua
future indolis iam tūc indicia p̄figu
rans: lineas quasdā ꝑfectiōis illius
que erat maturitate etatis augẽda:
adhuc in annis puerilibus designa/
uit. Si igit᷑ ad culmen virtutū eius
volum⁹ peruenire: talia nobis exor/
diorum fundamenta iacienda sunt.

De perfectione patientie: Capitulum: XVI.

Duplex sane ad narrationẽ fa
cti hui⁹ cā me cōpulit. Pri/
muz: vt hāc īmobilitatẽ viri
cōstantiamq; pẽsantes: quāto mīo/
ribus q̄ ille est appetitus inimici im
pugnamur insidijs: tāto maiorẽ trā/
quillitatis atq; patiẽtie sumam⁹ af/
fectū. Deinde vt firma definitiōe te/
neamus a tẽptationū ꝓcellis impu
gnatiōibusq; diaboli tutos nos eẽ n̄
posse: si omne p̄sidiū patiẽtie nostre
omnẽq; fiduciā: nō in interioris ho/
minis nostri virib⁹: ſ in cellule clau/
stris: aut in solitudinis recessu: san/
ctorū ve consortio: vel cuiusq; rei q
extra nos sit: p̄sidio collocemus. Ni/
si eñ mentẽ nostrā virtute ꝓtectiōis
sue ille firmauerit: qui ī euāgelio ait:
Regnū dei ītra vos est: frustra aerij Luce. 17
hostis insidias: aut auxilio cohabitā
tium hoīm vincere: aut localib⁹ spa/
cijs declinare: aut munitiōe tectoruz
excludere posse nos credimus. Nam
cū hec oīa scō pafnutio nō deessent:
nō tñ impugnatiōis aditū aduersus
eū tẽptator inuenire nō potuit: neq;
illū neqssimū spiritū: septa parietuz
aut eremi solitudo: aut tot ī illa con/
gregatōne sanctoꝝ merita repulerūt.
Sed q: scūs dei famulus nō in his
q extrinsecus sunt: ſ in ip̄o occultoꝝ
oīm iudice spez sui cordis affixerat:
tante īpugnatiōis machinis neq̄q̄
potuit cōmoueri. Econtra ille quẽ ad
tātuz facinus p̄cipitauit inuidia: nō/
ne ⁊ solitudinis bñficio: ⁊ munitiōe
remotioris habitaculi: ⁊ beati isido/
ri abbat̄ atq; p̄sbyteri aliorūq; san/
ctorū cōsortio fruebat᷑? ⁊ tñ q: eum
supra arenā repperit turbo diaboli/
cus: nō solū impegit eius verūetiaz
subuertit habitaculū. Nō ergo quie
tem nostrā extrinsecus inquiram⁹:
nec opitulari vitijs impatiẽtie nostre
alienā putemus posse patientiā. Si
cut.n. regnū dei intra nos est: ita ini/
mici hominis domestici eius. Nemo matth. 10
eñ mihi magis q̄ sensus meus: qui
est mihi vere intim⁹ domesticus: ad/
uersat᷑. Et idcirco si fuerim⁹ sollici/
ti: ab intestinis hostib⁹ liberari: ledi
minime poterim⁹. Ubi eñ nobis no
stri domestici non aduersant᷑: ibi et
regnū dei tranquillitate mẽtis acq/
ritur. Naz si rationẽ diligẽter discu/
tias: ledi ad homine q̄uis malignā/
te nō potero: si ip̄e impacifico aduer
sum me corde nō dimicẽ. Si aūt le/
dor: non est vitiū īpugnationis alie
ne: ſ impatiẽtie mee. Sicut eñ gra/
uis ac solidus cibus sano vtilis: ita
perniciosus est egrotanti. Non autẽ
ledere sumentẽ pōt: nisi ei ad nocẽ/
dum vires adiecerit ꝑcipiẽtis infir/ Diu.re.8.

mitas. Si vnq̄ꝫ ergo filijs inter frēs fuerit oborta tēptatio: neq̄ꝫ a cursu tranq̄llitatis excussi: blasphemis seculariū obtrectationib⁹ aditū rese rem⁹. Nec puersos atqꝫ execrabiles quosqꝫ sanctoꝝ viroꝝ numero insertos latitare miremur: qꝛ dū in huius seculi area cōculcamur atqꝫ conterimur: necesse est etiā paleas igni perpetuo deputandas: inter electissima frumēta misceri. Deniqꝫ si vl' sathan inter archangelos: vel iudam inter apostolos: vel nicolaum prauissime hereseos inuentorez inter diaconos reminiscamur electos: hoc qđ neq̄ssimi homines sanctoꝝ ordini deprehendunt᷑ inserti: mirū esse non poterit. Nam licet hunc nicolaū quidam asserant nō illum fuisse qui ad opus ministerij ab apostolis est electus: nihilominus tñ eum de illo discipulorum fuisse numero negare non possunt: quos oēs tales tanqꝫ pfectos ī tempe illo fuisse manifestum est: quales nūc ꝑpaucos vix ī cenobijs inuenimus. Nō ergo ruinā illius supradicti fratris: qui in illa eremo tam lugubri lapsus ē casu: neqꝫ illā horribilem maculam: quā tñ ille ingentibus penitētie lachrymis post diluit: ſ beati pafnutij nobis ꝓponam⁹ exempla. Nec subuersionē illius destruamur: cuius antiquū inuidie vitium etiā auxit in peius affectata religio: ſ huius humilitatē tota virtute sectemur: quam non illi quies eremi subito genuit: ſ inter homines acq̄sitā ꝯsūmauit atqꝫ excoluit solitudo.

De inuidie malo: Capitulum. XVII.

Ciendū sane est: inuidie morbum difficilius ad medelam q̄ꝫ cetera vitia puenire. Naꝫ eum quē semel veneni sui peste corruperit: pene dixerim carere remedio. Ipsaqꝫ nāqꝫ est lues: de qua figuraliter dicit᷑ per ꝓphetā: Ecce ego
Hiere. 8. mittam vobis serpētes regulos quibus non est incantatio: ⁊ mordebūt vos. Recte igitur a ꝓpheta mortiferis basilisci venenis morsus inuidie comparatur: qua primus ille venenorum omnium auctor ⁊ princeps ⁊ perijt ⁊ peremit. Naꝫ ante suus q̄ꝫ eius cui inuiderat interemptor: prius q̄ꝫ in hominē mortis virus effunderet ipse se perdidit. Inuidia enim Sap. 2.
diaboli mors introiuit in orbeꝫ terrarum: imitant᷑ autē illum qui sunt ex parte illi⁹. Sicut eñ ille qui primus eiusdē mali peste corruptus est nec medelam penitentie: nec fomentum alicuius curationis admisit: ita ⁊ hi qui eisdeꝫ se percutiendos morsibus tradiderūt: omnem opē sancti incantatoris excludunt: quia cū vtiqꝫ non culpa eorum quibus liuent: sed ꝓsperitate crucientur: erubescētes ipsam prodere veritatē: extrinsecus sibi quasdaꝫ superfluas ⁊ ineptas causas offensionis inquirunt. Quaruꝫ quia oīmodis false sunt vana curatio est: cum illud mortiferum virus quod nolūt prodere: lateat in medullis. De quibus alibi ille sapientissimus cōpetenter expressit: Si momorderit serpens non in si Eccs. 10
bilo: non est abundnatia incantatori. Isti eñ sunt taciti morsus quib⁹ solis sapientiū medicina non subuenit. Nam vsqꝫadeo incurabilis est ista pernicies: vt blandimentis exasperetur: infletur obsequijs: mūerib⁹ irritet᷑: quia vt idem Salomon ait: Nihil sustinet ʒelus. Quanto enim pu erb. 6.
amplius alius: aut humilitatis subiectione: aut patientie virtute: aut munificentie laude profecerit: tāto ille maioribus inuidie stimulis incitat᷑: q̄ nō nisi ruinā aut mortē eius cui īuidet ꝯcupiscit. Deniqꝫ illoꝝ vndecim patriarchaꝝ ʒelus intantū nulla innoxij fratris subiectione potuit deliniri: vt đ his scriptura cōmemoret: Inuidebāt aūt ei frēs sui: eo qꝫ Gen. 37.
diligeret eū pater su⁹: ⁊ nō poterāt ei loq̄ quicq̄ꝫ pacificū: donec ʒel⁹ co-

rum qui nulla germani obsequẽtis
atq3 subiecti sustinuit blãdimenta:
mortẽ ei⁹ cupiẽs: vix possʒ vẽditio/
nis fraterne crimine satiari. Cũctis
q̃ vicijs pniciosiorẽ atq3 ad purgan
dũ difficiliorẽ esse constat inuidiã:
que ipsis remedijs quib⁹ reliq̃ exti/
guunt: accendit. Nã verbi gratia:
qui damnũ sibi illatũ dolet: largita/
tis cõpensatione curat: qui de illa/
ta indignat iniuria: hũili satisfactio
ne placatur. Quid illi facias q̃ hoc/
ipso magis q̧ te hũiliorẽ ac benigni
orem sentit: offendit: quẽ nõ ad ira
cũdiã cupiditas que pmio delinit:
non iniurie lesio aut amor vltionis
accendit: que officiorꝝ vincitur blã
dimentis: ꝟ successus tantuʒ aliene
ꝓsperitatis irritat? Quis aũt est q̃
se vt satisfaciat inuidenti: a bonis
corruere: aut a ꝓsperis alienari: aut
calamitate aliqua optet inuolui?
Quapropter ne totũ quicq̃d in no
bis viuidum est ꝛ quasi vitali vege
tatione sanctispũs animat: vno tã/
tũ huius mali morsu basiliscus inte
rimat: diuinũ cui nihil impossibile ẽ
iugiter imploremꝰ auxilium. Cete/
ra etenĩ venena serpentũ. i. carnalia
peccata vel vicia (quib⁹ vt cito in/
uoluitur ita facile expurgat huma/
na fragilitas) habẽt aliqua vulnerꝝ
suorꝝ ĩ carne vestigia: quib⁹ quãuis
terrenũ corpus perniciosissime con/
tumescat: tamẽ si tyriace remedium:
aut illã salutariũ verborꝝ medelam
aliquis peritissimus carminuʒ diui/
norꝝ incantator admouerit: ad ppe/
tuã anime mortem pernicies viru/
lenta non peruenit. Inuidie autem
quasi a regulo serpẽte effusum vir⁹:
vitam ipsam religionis ac fidei pri/
us q̃3 vulnus ĩ corpe sentiat: exclu
dit. Non enĩ aduersus hoiem ꝟ pla
ne aduersus deũ blasphemꝰ extolli/
tur: qui nihil in fratre aliud nisi bo/
num meritum carpens: non homĩs
culpam: ꝟ dei tãtum iudicia repre/
hendit. Hec ergo est illa sursum ger
minans amaritudinis radix: que se
erigens ad superna: in contumeliaʒ
ipsius qui bona homini ꝯfert tẽdit
auctoris. Nec quemq̃3 moueat q̧ Hiere. 8.
deus missurũ se serpentes regulos:
qui eos quorũ criminib⁹ offenditur
mordeant: cõminat. Nam licet cer/
tũ sit deũ auctoreʒ inuidie esse non
posse: equũ tamen ꝛ diuino dignuʒ
iudicio est: vt duʒ bona data humi/
libus conferuntur: ꝛ superbis ac re/
probis denegãtur: eos q̃ ꝟm aplũm
tradi in reprobũ sensum merent: q̃/ Ro. 1.
si ab ip̃o missa pcutiat ꝛ ꝯsumat in/
uidia: ꝟm illud: Ipsi me ad emulati/
onẽ irritauerũt in non deum: ꝛ ego
ad emulationẽ inducã eos in nõ gẽ
tem. Hac beatus pyamon disputati/
one desideriũ nostꝝ quo de primis
cenobij schol' ad scõm anachorese/
os gradũ tendere ceperamꝰ: arden/
tius inflammauit. Nã pmordia so/
litarie cõmorationis cuiꝰ sciam po/
stea summus scythie plenius assecuti:
ipso primũ imbuẽte percepimꝰ.

Explicit collatio abbatis Pyamon de trib⁹ antiquis generib⁹ mõachorꝝ ꝛ quarto nuper exorto.

Incipit annotatio capitulorꝝ collatiõis abbatis Ioannis de fine cenobite et eremite.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio abbatis Joannis de fine cenobite et eremite.

De cenobio abbatis pauli: et patientia cuiusdam fratris: Capitulum. I.

Post dies admodū paucos maioris doctrine desiderio pertrahēte: rursus ad abbatꝫ pauli cenobiū summa spūs alacritate preximꝰ: vbi licet plꝰ ꝗ̄ ducentoꝝ fratrū numerꝰ moraret̄: in honore tamen solennitatis q̄ id tp̄is agebat̄: infinita quoq; de alijs cenobijs monachorū turba confluxerat. Nam prioris abbatis qui eidē cenobio p̄fuerat: anniuersaria depositio solenniter curabat̄. Cuius cōuentus idcirco facimꝰ mentionē: vt patientiā cuiusdā fr̄is q̄ sub p̄ntia totius ꝯgregationis huius īmobili eiꝰ claruit lenitate: breuiter ꝑstringamus. Nā licet allo huius op̱is tendat intētio: vt scꝫ abbatis ioannis: q̄ derelicta eremo illi se cenobio summa humilitatis virtute subdiderat: ꝓferamus eloquia: neq̄ ꝗ̄ tñ putamus absurdū: si absq; vlla circūitione verboꝝ: magna vt credimus studiosis quibusq; virtutuꝫ edificatio conferat̄. In ingenti itaq; atrio sub diuali illa monachoꝝ multitudīe ꝑ duodenariū numeꝝ distinctis orbibus cōsidēte: cū quidā fratrum susceptū ferculū paulo tardius intulisset: sub occasione istius tarditatis p̄dictus abbas paulus: q̄ inter turbas ministrantiū fratrū sollicite discurrebat: exerta manu palma cum sub omniū ꝑcussit intuitu: ita vt sonitus etiā auersoruꝫ vel lōgius ꝯsidentiū auribꝰ resultaret. Hoc aūt idcirco ab eo factū est: vt cūctis q̄ aderāt iuuenis patiētiā patefaceret: ⁊ omnes q̄ interfuissent tali spectac̄lo: modestie erudirentur exemplo. Qđ maturo aūt senior fecerit cōsilio: res ꝓbauit: Nam memorabilis patientie iuuenis tāta id animi lenitate suscepit: vt nō modo nullus fuerit ex eius ore s̄mo ꝓlapsus: vel tenuissimum murmur tacita labiorū agitatione signatum: s̄ ne ipsa quidē oris modestia atq; tranq̄llitas: aut color saltem quātulū cunq; mutatus. Qđ factum nō solū nobis: q̄ nuper de syrie monasterio veniētes: patiētie huius virtutē nō tam euidentibus ꝑcepamus exēplis: s̄ etiā cūctis q̄ experti taliū nō erant studioꝝ: ita mirum fuit vt etiā summis virꝭ p̄cipua ꝑ hoc factū ꝯferret̄ instructio: q; scꝫ etiā si patiētiā eius correptio paterna nō mouerat: ne spectaculū quidē tante multitudinis vllo vultum eiꝰ ruboris tinxisset indicio.

De humilitate abbatis Joannis: ⁊ interrogatione nostra: Capitulū. II.

N hoc itaq; cenobio reppperimꝰ antiq̄ssimū senē noīe io-

annem: cuius verba pariter et hũi/ litatẽ q̃ sanctis oĩbus preminebat: nequaq̃ silentio p̃tereunda censui/ mus: sciẽtes eũ hac maxime pfectio/ ne viguisse: q̃ cũ sit virtutũ omnium mater ac totius spiritalis structure fundamentum solidissimũ: a nostris penitus exulat institutis. Unde nõ mirũ est nec ad illorũ sublimitatem nos posse cõscẽdere: qui nõ dicã vs/ q; ad senectã ꝗ cenobij permanere nõ possumus disciplina: ꝯ vix bien/ nio subiectionis iugum ferre ꝯtenti: ad p̃sumptionem noxie libertatis ꝓ tinus euolamus: cũ tñ ipso illo puo tempe nõ ꝫm illã districtionis regu/ lam: ꝯ ꝓ nostri arbitrij libertate vt/ cunq; seniorꝯ subijciamur imperio: vt nõ patiẽtie fructũ ediscere: ꝯ tem/ pus adipiscende licẽtie expectare vi deamur. Hunc igiꝫ senẽ cũ in abba/ tis pauli cenobio vidissemus: etateꝫ primũ ꝛ gratiã viri qua erat p̃ditus admirati: demisso in terrã vultu p̃ca ri cepimꝰ: vt nobis pãdere dignareꝫ quã ob causaꝫ relicta eremi liberta/ te: ꝛ illa professione sublimi: qua eũ pre ceteris eiusdẽ vite viris fama ce/ lebrauerat: subire iugũ cenobij malu isset. Ille velut imparẽ se anachore/ tice disciplinie: ꝛ sublimitate tante p/ fectiõis indignum: ad iuniorũ scho/ las reuertisse dicebat: si tamẽ vel ip/ sorum instituta ꝫm ꝓfessionis meri/ tum posset implere. Cuius rñsionis humilitatẽ cũ refragatio nostre dep̃/ cationis excluderet: ad extremuꝫ ita exorsus est:

Responsio abbatis Joan/ nis cur eremuꝫ reliquisset: Capitulum III.

a Nachoreticã disciplinã quã me deseruisse miramini: non solum nõ respuo nec refuto: ꝯ tota potius veneratiõe cõplector atq; suscipio. In q̃ post triginta an/ nos: quos in cenobij congregatione transegerã: ita alios viginti explesse me gaudeo: vt inter illos q̃ eam vel mediocriter appetebãt: nõ vsq; q̃q; segnicie denotarer. Sed q: degusta/ ta eius puritas: sollicitudĩe interdũ carnaliũ rerũ interpolata sordebat: recurrere ad cenobiũ cõmodiꝰ visuꝫ est: vt ꝛ pꝛõptior arrepti planiorꝯ ꝓpositi ꝯsummatio sequereꝫ: ꝛ minꝰ de p̃sumpta sblimioris ꝓfessiõis dif/ ficultate periculũ. Meliꝰ eñ ẽ deuo tum in minoribꝰ: q̃ꝫ indeuotũ in ma ioribus ꝓmissionibꝰ inueniri. Et id/ circo si q̃d elatius imo liberiꝰ fortas/ se ꝓtulero: q̃so vt nõ iactãtie vicio ꝯ edificatiõis vr̃e deprõmptuꝫ studio/ cẽseatꝫ: q: vobis tã studiose q̃renti/ bus: nihil de veritate existimo sbtra/ hendũ. Arbitror eñ instructiõis vo/ bis aliq̃d posse ꝯferri: si paulisp hũi/ litate seposita simpliciter omnẽ ꝓpo/ siti mei patefecero ꝟitatẽ. Confido eñ q: nec apud vos de libertate di/ ctorũ cenodoxie notã: neq; apud cõ/ scientiã meã de supp̃ssione veritatꝫ quiddã mendacij crimen incurram.

De virtute p̃dicti senis quã i anachoretica exercuit di/ sciplina: Capl̃m IIII.

s Ji q̃s igiꝫ secretis eremi dele ctatus: obliuioni tradere po/ tuit humana cõsortia: ac ꝫm hieremiã dicere: Et diẽ hoĩs nõ desi Hiere. 17 deraui: tu scis: ego quoq; id dño suã grãm largiẽte vel assecutũ vel certe asseq̃ annisum fuisse me fateor. Ita q; pio dñi nr̃i munere memini me in huiusmõi raptũ freq̃nter excessum: vt obliuiscerer me sarcia corpee fra/ gilitatꝫ ĩdutũ: mentẽq; meã ita oẽs exteriores sensus sbito respuisse: ꝛ a cũctis materialibꝰ rebꝰ oĩmõis ex/ ulasse: vt neq; oculi neq; aures mee ꝓprio fungereꝫ officio: ꝛ ita diuĩs meditatiõibꝰ ac spiritalibꝰ theorijs animꝰ replebaꝫ: vt sepe ad vesperã cibũ me pcepisse nescirẽ: ac sequenti die de hesterna absolutiõe ieiunij pe nitus dubitareꝫ. Ob quã etiã causaꝫ septẽ dierꝫ cibus: ꝗ est septẽ paximaq/ ciorũ paria seq̃stratim in ꝓcherio .i.

ad manuensez sportā die sabbati re/
ponunt: vt refectio ꝑtermissa nō la/
teat. Qua ꝯsuetudine illi⁹ ꝗꝙ obli/
uionis error excludit: vt expletum
hebdomade cursuz: ac solēnitatē di/
ei ipsi⁹ reuolutā: finit⁹ panū indicet
numerus: festiuitasꝙ diei sacre ⁊ cō/
gregatiōis solēnitas solitariū latere
nō possit. Qꝫ si etiā hūc ordinem ille
quē ꝑdiximus mentis excessus forte
turbauerit: nihilomin⁹ ꝗtidiani ope
ris mod⁹: dieꝝ numeꝝ signās: arcet
errorē. Et vt ceteras eremi ꝟtutes
silentio ꝑtermittā: non eñ est nobis
de caꝝ nūerositate ac multitudine: ſ
de solitudinis ac cenobij fine tractā/
dum: causas poti⁹ ob ꝗs illā desere/
re maluerim: ꝗs etiā vos agnoscere
voluistis: breuiter explicabo: oēsꝙ
illos ꝗs enūeraui solitudīs fruct⁹ q/
b⁹ eduūso ſblimiorib⁹ meritꝭ duxerī
postponēdos: breui orōe ꝑstrīgaz.

De cōmodis eremi: Ca. V.

q Qamdiu igit raritas eorū ꝗ
ī eremo tūc tꝑis morabant:
libertatē nobis largiēdo dif/
fusiore solitudinis vastitate blādita
est: ꝙdiu maioribus remoti secretis:
freꝗntissime ad celestes illos rapie/
bamur excessus: nec tāta visitantiuz
fratrū irruēs mltitudo: parāda hu/
manitatꝭ necessitate: sensus nostros
ingentiū curarū distētionib⁹ aggra/
uabat: solitudinis plane tranquilla
secreta: ⁊ illā cōuersationē angelice
beatitudini cōparandaz: insatiabili
desiderio ac toto animi ardore secta
tus suz. Sꝫ cū maior vt dixi numer⁹
fratrū: habitationē illi⁹ solitudinis
cepisset expetere: ⁊ coāgustata vasti/
oris eremi libertate: nō mō ignē illū
diuine cōtemplatiōis frigescere fecis
set: ſ etiā multimodis mentē carna/
lium rerū vinculis impediret: elegi
huius discipline vtcūꝙ implere ꝓ/
positū: ꝙ in illa tam sublimi ꝓfessio/
ne carnaliū necessitatū ꝓuisione tor
pere: vt si mihi illa libertas ac spiri/
tales denegant excessus: abiecta tñ
crastina dei penit⁹ sollicitudine: euā/
gelici me ꝑcepti ꝯsūmatio cōsolet: ⁊
id qđ mihi de illa theorica ſblimita/
te ſbtrahit: hac obediētie ſbiectione
recōpēset. Miseꝝ nāꝙ ē cuiuslibet
artꝭ ac studij disciplinā queplā ꝓfi/
teri: ⁊ ad ꝑfectionē ei⁹ minīe ꝑuenire.

De vtilitate cenobij: C. VI.

q Qamobrē ꝙtis nunc in hac
ꝯuersatiōe ꝑfruar cōmodis:
breuiter explicabo: vos vtrū
illa solitudinis lucra his bñficijs va/
leant cōpensari: digesta narratione
ꝑpendite: ꝑ quā etiā hoc ꝓbare pos/
sibile est: vtrum fastidio an desiderio
illi⁹ solitarie puritatꝭ: his maluerim
cenobij angustijs coartari. In hac
igit cōuersatione diurni opis nulla
ꝓuisio est: vēditiōis vel coemptio/
nis nulla distētio: nō animi panis ī/
euitabilꝭ cura: non sollicitudo corpa/
liū reꝝ: q̄ nō tñ ꝓprijs: verūetiā mlꝭ/
toꝝ aduenientiuz vsib⁹ necessaria ꝑ/
parant: postremo nulla arrogantia
laudis hūane q̄ immūdior his oīb⁹
in ꝯspectu dei: etiā magnos eremi la
bores freꝗnter euacuat. Verū vt in
illa anachoretica disciplina illos ela
tionū spiritaliū fluct⁹ ⁊ extiabilꝭ ce/
nodoxie ꝑicula ꝑtereā: ad hoc gene/
rale cūctoꝝ pōdus. i. cōmunē ꝑandi
vict⁹ sollicitudinē reuertamur: q̄ eo
vsꝙ mensurā nō dico illi⁹ antiꝗ di/
strictiōis excessit: q̄ vsuz olei penit⁹
nesciebat: ſ ne hac ꝗdeꝫ nr̄i tꝑis re/
missiōe cepit esse contenta: in q̄ vno
olei sextario itidēꝙ lēticule modio
aduenientiū vsib⁹ ꝑparato: toti⁹ an/
nue refectiōis explebant officia: ita
vt duplicato nunc ac triplicato mo/
dio: necessitas victualꝭ vix ꝗat expe/
diri. Et intm̄ apud nōnullos vis no/
xie hui⁹ remissiōis icreuit: vt aceto
amurcaꝙ ꝑmixtis: non illam vnam
olei admisceant guttam quā ꝑde/
cessores nostri: ꝗ eremi instituta ma/
iore abstinentie virtute sectati sunt:

repellēde tm̄ cenodoxie gra tia instil
lare cōsueuerāt: sed infringētes egy/
ptiacū ꝑ salib⁹ caseum: plus olei ꝙ̄
necesse est sup̱fundāt: ⁊ ita duos ci/
bos ꝓpria suauitate distinctos: qui
singulatim diuersoq̄ʒ tp̄e monachuʒ
reficere iocūdissime poterāt: sub vni
us saporis oblectatione ꝑcipiāt. In
tm̄ sane hec alkekresis. i. materialiū
ἀλχη/ rerū possessio sup̱creuit: vt sagū ꝗꝫ
χρήσισ quod absq̄ʒ verecundia referre non
possum: sub obtētu humanitatis ac
susceptiōis huius anachorete ī suis
habere cellulis ceperunt: vt illa p̄ter
mittā: quibus attonita aīa: ac spiri/
talibus theorijs semꝑ intēta: specia/
lius ingrauat̄: cōcursus scʒ fratrum:
susceptiōis quoq̄ʒ ac deductiōis of/
ficia: mutuas visitatiōes: diuersaruʒ
q̄ʒ cōfabulationū atq̄ʒ occupationū
interminabilem curā: quarū etiā il/
lo tp̄e quo hec vident̄ impedimēta
cessare: tamē animū cōsuetudinarie
inquietudinis assiduitate suspensuʒ
expectatio ipsa distēdit. Atq̄ʒ ita fit
vt anachoreseos illa libertas huiu/
scemodi nexibus impedita: ad illam
cordis īeffabilē alacritatē p̄pedito
non ꝑueniat ascensu: ac fructuʒ ere/
mitice ꝓfessiōis amittat. Qui si mi/
bi in cōgregatione nunc atq̄ʒ in tur/
bis sito fuerit denegatus: saltē ꝗes
aīe cordisq̄ʒ tranquillitas: omnibus
occupationibus absoluta nō deerit.
Que nisi illis quoq̄ʒ qui in solitudīe
cōmorant̄ p̄sto fuerit: labores qui/
dem anachoreseos sustinebūt: fructu
vero ipsius fraudabunt̄: qui nō nisi
quieta mentis stabilitate ꝯquiritur.
Postremo etiam si mihi in ceno/
bio cōstituto ab illa puritate cordis
aliquid fuerit imminutū: ero solius
euāgelici p̄cepti cōpensatione cōten
tus: quod certū est oībus illis ere/
mi fructibus non posse postponi: vt
scʒ de crastino nihil cogitem: ⁊ vsq̄ʒ
ad finem subiectus abbati: illū aliq̄/
ten⁹ videar emulari de ꝗ dicit̄: Hū/
Phil.2. miliauit semetipsum factus obediēs
vsq̄ʒ ad mortē: merear q̄ʒ illius ver/
bum hūiliter dicere: Quia nō veni Joh.6.
facere voluntatem meam: sed volū/
tatem eius qui misit me patris.

Interrogatio de cenobij vel solitudinis fructu. Capitulum: VII.

Ermanus. Quia te vtriusq̄ʒ
g ꝓfessionis non quēadmodū
multos p̄ncipia tantūmodo
ꝯtigisse: sed ip̄a fastigia cōscendisse
manifestū est: quisnā cenobite: quis
eremite sit finis optam⁹: agnoscere.
Nulli namq̄ʒ dubiū est neminem de
his vel fidelius posse vl' plenius di/
sputare: ꝙ̄ illū qui vtramq̄ʒ ꝑfectio/
nem longo vsu ⁊ magistra experien/
tia consecutus: meritum earū ac finē
veridica potest insinuare doctrina.

Respōsio super interrogatione ꝓposita: Ca. VIII.

Oannes: Unū eundēq̄ʒ ho/
i minem in vtraq̄ʒ professione
ꝑfectū esse nō posse: absolu/
te ꝓnunciare potuissē: nisi me pau/
coruʒ admodū retardaret exemplū.
Magnū siquidē ē in q̄libet earū ꝯsū/
matū quēpiā repiri: q̄nto magis ad
plenū vtrāq̄ʒ ꝑficere: arduū ac pene:
vt ita dixerim: homini īpossibile esse
ꝑspicuum est. Quod tamen siquan/
do ꝓuenerit: nō statim ad generaleʒ
formulam referri potest. Non enim
aperte minima. i. de consideratione
paucorū: sed de his que multorū: im/
mo omniuʒ subiacent facultati: vni
uersalis est regula ꝓponenda. Si q̄
vero rarissime atq̄ʒ a paucissimis ob
tinent̄: ac possibilitatē cōmunis vir/
tutis excedunt: velut supra cōditio/
nem humane fragilitatis naturamq̄ʒ
concessa: a p̄ceptis sunt generalibus
sequestranda: nec tam ꝑ exemplo ꝙ̄
pro miraculo referenda. Quamob/
rem id qđ inquiritis s̄m mediocritā
tem sensus mei breuit̄ intimabo. Fi/
nis quidē cenobite est: omnes suas

mortificare & crucifigere volūtates: ac sm euāgelice pfectionis salutare (matth.6.) mandatum nihil de crastino cogitare. Quā pfectionem ꝓrsus a nemine nisi a cenobita īpleri posse: certissimum est. Quem virum Esaias propheta describēs: ita beatificat atq̃ collaudat: (Esa. 58.) Si auerteris a sabbato pedem tuū: facere voluntatē tuā in die sancto meo: & glorificaueris eū dū non facis vias tuas: & nō inuenitur voluntas tua vt loquaris smonem: tunc delectaberis super dominū: et sustollam te super altitudinē terre: & cibabo te hereditate iacob pris tui: Os eñ domini locutum est. Eremite vero perfectio est: exutam mentem a cūctis habere terrenis: eāq̃ qntū hūana ībecillitas sinit vnire cū christo. Quē virum hieremias ꝓpheta describens: (Threñ.3.) Beatus inquit vir ꝗ tulit iugum ab adolescētia sua: sedebit solitarius & tacebit: quia leuauit se sup se. (Ps.101.) Psalmista quoq̃: Similis factus sum pellicano solitudinis: Vigilaui & factus sum sicut passer solitarius in tecto. Ad hunc igit finem quem vniuscuiusq̃ professionis esse prediximus: nisi coꝝ vterq̃ peruenerit: frustra & ille cenobij & iste anachoreseos expetit disciplinā. Neuter eñ virtutē sue ꝓfessionis impleuit.

De consummata ac vera pfectione: Caplm. IX.

Sed hec meeritike .i. nō integra & in omnib' cōsummata pfectio: s ps pfectiōis est. Rara est & & paucissimis dono dei cōcessa perfectio. Is etenī vere & nō ex pte pfect' est: qui & in eremo squalorē solitudinis: & in cenobio infirmitates fratrū equali magnanimitate sustentat. Et ideo in vtraq̃ ꝓfessione per omnia cōsummatum inueniri difficile est: quia nec anachoreta aktemosinen .i. contēptū ac priuationem materialium rerū: nec cenobita theoricā ad integrū pōt assequi puritatē: licet vtrūq̃ pfecte abbatem moysen atq̃ pafnutium duos q̃ macharios nouerim possedisse. Qui ita erant in vtraq̃ ꝓfessione pfecti: vt cū vltra omnes eremi accolas secedētes īsatiabiliter secreto solitudīs pascerent: ꝙtūq̃ ī ipis erat neq̃q̃ inqrerēt hūana ꝯsortia: tñ ita frequentiā ac fragilitates ad se concurrentium sustinebāt: vt cū ad eos visitationis vel profectus gratia innumera fratrū multitudo cōflueret: tam iugē pene susceptionis inquietudinem immobili patiētia tolerātes: nihil aliud vel didicisse vel exercuisse omni vite sue tempore crederent: ꝙ vt cōmunibus tantū aduenientiū officijs deseruirēt: ita vt apud cunctos esset ambiguum: in qua potissimum professione eorundē maior esset industria .i. vtrū in illa eremitica puritate: an in ista ꝯuersatiōe cōmuni: magnanimitas eorū mirabilius aptaretur.

De his qui imperfecti eremum petunt: Ca. X.

Solent aūt nonnulli ita diuturno silētio solitudinis efferari: vt ꝓrsus hominum cōsortia perhorrescant: & cū vel paululum a secreti sui cōsuetudine: interueniente fratrum visitatione discesserint: notabili mētis angore & euidētibus pusillanimitatis indicijs estuare. Qđ vel maxime his euenire cōsueuit: ꝗ nō perfecte ī cenobijs instituti: nec excoctis prioribus vitijs: ad solitariam se vitā immaturo desiderio transtulerūt. Qui in vtrāq̃ ptē imperfecti semp ac fragiles: quocunq̃ aura cōmotiōis impulerit: inclinantur. Nam quemadmodū consortio vel interpellatione fratrū impatienter exestuant: ita in solitudine consistentes eius ipsius quod expetunt silētij non ferunt vastitatē: ꝗppe ꝗ ne ipsam quidem rationem norunt: cuius causa desiderari vl' expe-

ti debeat ſolitudo: ſ; hanc eſſe virtu/
tis ac profeſſionis huius exiſtimant
ſummã: vt fratrũ cõſoꝛtia declinan/
tes: humanos tantummodo refugi/
ant ac deteſtentur aſpectus.

Interrogatio de remedio coꝛuz qui cito de cenobijs diſcedunt: Capl'm XI.

Ermanus. Quo ergo vł no/
g bis vł ceteris qui eiuſdẽ fra/
gilitatis ac mẽſure ſunt reme
dio poterit ſubueniri: qui ĩ cenobia/
libus diſciplinis tenuit̃ inſtituti: an/
te expulſionez omniũ vitioꝝ habita/
tionem ſolitudinis cepimus affecta/
re: vel quo pacto imꝑturbate mẽtis
conſtantiam: ⁊ ĩmobilẽ patientie po/
terim⁹ ap̄hendere firmitatẽ: q̃ ĩpas
quodãmodo ſcholas ⁊ exercitatio/
nis huius paleſtram: in qua ad ple/
num erudiri ac perfici pꝛincipia nr̃a
debuerãt: intempeſtiue intermiſſa ce
nobij congregatione dereliquimus?
Qualit̃ g̃ nũc ſolitarie cõmorãtes:
perfectionẽ lõganimitatis ac patiẽ/
tie cõſeq̃mur: vel queadmoduz has
ſibi ineſſe vel deeſſe virtutes explo/
ratrix internoꝝ motuũ cõſcientia de
pꝛehendet: ne foꝛte quia ab hominũ
conſoꝛtio ſegregati: nullis eoꝛundez
irritationibus ꝓuocamur: falſa eſti/
matione decepti: tranquillitatẽ mẽ/
tis nos immobilem poſſidere creda/
mus.

Reſponſio quomodo ſolitarius vitia ſua poſſit agnoſcere: Capitulum XII.

Oannes. In veritate querẽ/
i tibus medicinã: remedia cu/
rõnum ab illo veriſſimo aĩa/
rum medico deeſſe non poſſunt: his
pꝛeſertim q̃ valitudĩes ſuas: nõ de/
ſperando aut negligẽdo contempſe/
rint: nec vulnerum ſuoꝝ pericula ce/
lauerint: aut medelã penitentie pro/
caci mente reſpuerint: ſ; ꝓ languoꝛi/
bus ignoꝛantia vel erroꝛe vel neceſ/
ſitate cõtractis: humili tandẽ caute/
la ad celeſtem medicũ mente cõfuge
rint. Ideo q; noſſe debemus: ꝙ ſi ad
ſolitudinẽ vel ad abdita loca nõ duz
curatis vitijs ſecedam⁹: effectus eo/
rum tantummõ repꝛimat̃: nõ extin/
guat̃ affect⁹. Latitat em̃ intra nos:
immo etiã ſerpit radix omniũ q̃ extir
pata nõ fuerint peccatoꝝ: quam ad/
huc in nobis viuere his depꝛehendi/
mus indicijs. Verbi gratia. Cum in
ſolitudine cõſtituti: aduentũ fratrũ
vel bꝛeuiſſimã eoꝝ moꝛã cũ quadã
eſtuantis animi anxietate ſuſcipim⁹:
ineſſe adhuc in nobis viuaciſſimum
impatientie fomitẽ nouerimus. Cuz
vero cuiuſq; fratris ſperamus aduẽ
tum: ſi eo ꝓ neceſſitate aliqua paulu
lum foꝛſitan demoꝛãte vel tacita in/
dignatione iam eius culpauerimus
tarditatem: ⁊ mentẽ noſtrã ĩmodice
expectatiõis ſollicitudo turbauerit:
ire atq; triſticie manifeſte ĩ nobis vi/
tia reſidere cõſcientie noſtre ꝓbauit
examen. Item ſi fratre vel codicẽ ad
legendũ vel quãlibet aliam ad vten
dum ſpeciez poſtulãte: aut nos illi⁹
petitio cõtriſtauerit: aut illum nega/
tio noſtra repulerit: dubiũ nõ ẽ nos
adhuc auaricie ſeu philargyrie laq̃/
is compediri. Qz ſi recoꝛdationem
femine nobis vel cogitatio ſubita vł
ſacre ſeries lectiõis attulerit: ⁊ in ea
quadã nos ſenſerimus titillatione
pulſatos: ſciamus necdum extinctuz
in mẽbꝛis noſtris foꝛnicationis ar/
doꝛẽ. Si vero de cõparatione diſtri/
ctionis noſtre ⁊ remiſſiõis aliene: vł
tenuiſſima mẽtẽ noſtrã tẽptarit ela/
tio: certum eſt dira nos ſuperbie pe/
ſte coꝛruptos. Cũ hec g̃ in coꝛde no
ſtro depꝛehenderimus vitioꝝ indi/
tia: manifeſte cognoſcam⁹ nobis nõ
affectũ ſ; effectũ deeſſe peccati. Que
vtiq; paſſiones ſi nos quandoq; cõ/
uerſationi miſcuerimus hũane: ꝓti/
nus de cauernis noſtroꝝ ſenſuuz ꝓ/
cedentes: ꝓbant ſe nõ tunc pꝛimum
cũ eruperint naſci: ſ; tunc demũ quia
diu latuerint publicari. Et ita vniuſ/

cuiuſqꝫ vitij radices ineſſe defixas ſi/bi certis indicijs etiam ſolitarius de/ꝑhendit: quiſqꝫ puritatē ſuā nō ho/minibus oſtentare: ſꝫ illius cōſpectui inuiolatā ſtuduerit exhibere: quē la/tere omnia cordis arcana non pn̄t.

Interrogatio quomodo ſanari poſſit qui nō expurgatis vitijs ſolitudinē ingreſſus ſit: Caplm̄ XIII.

g Ermanus. Argumēta quibꝰ īfirmitatū indicia colligant̄: ꝛ rationē diſcernendaꝝ egritudinū: id eſt quo pacto vitia q̄ celā/tur in nobis valeāt deprehendi: luci/de ſatis aperteqꝫ ꝑcepimus. Oīa ſiquidem quotidiana experientia ac diuturnis noſtraꝝ motibꝰ cogitatio/num ita vt dicta ſunt intuemur. Su/pereſt igit̄ vt queadmodū ꝓbatiōes cauſeqꝫ morboꝝ euidētiſſima nobis rōne patefacte ſunt: ita etiā curatio/num medela monſtret̄. Nulli namqꝫ dubium eſt illū poſſe rectiſſime de re medijs malaꝝ valitudinū diſputare q̄ earum prius cauſas atqꝫ origines egrotantiū cōſcientia atteſtante deꝑ henderit. Itaqꝫ licet doctrina beati/tudinis tue vulnerū noſtroruꝫ arca/na nudauerit: quo fit vt ſperare ali/quid etiā de remedijs audeamus: qꝛ tam euidens declaratio morbi ſpem remedij pollicet̄: tamen quia ꝑmum vt ais in cōgregationibus initiū ſa/lutis acquirit̄: ꝛ ſani ī ſolitudīe eſſe non poſſunt: niſi quos ꝑus cenobio/rum medicina ſanauerit: pernicioſa rurſuꝫ deſperatiōe ꝯcidimꝰ: ne forte q̄ imꝑfecti cenobiū reliq̄mus: neq̄qꝫ iaꝫ perfecti eſſe in eremo valeamus.

Reſpōſio ſuper eorum medicina: Caplm̄ XIIII.

I Oannes: De morboꝝ ſuoruꝫ curatione ſollicitis: remediū ſalutare deeſſe nō poterit: et iccirco eodē modo quo vniuſcuiuſqꝫ vitij deprehendunt̄ indicia: etiā re/media ſunt querenda. Nā quemad/modū ſolitarijs hūane cōuerſatiōis vitia diximus nō deeſſe: ita virtutuꝫ ſtudia ꝛ inſtrumēta ſanitatū: oībus etiā ab hūana cōuerſatione diſcret[?] poſſe ſuppetere nō negamus. Cuꝫ ſe igit̄ impatientie ſiue ire ꝑturbationi/bus incurſari: illis que ſupra oſten/dimus indicijs vnuſquiſqꝫ deꝑhen/derit: cōtrarijs ſemetipſum ſꝑ obie/ctionibus exerceat: ꝛ propoſitis ſibi multimodis iniuriaꝝ diſpendiorūqꝫ generibus velut ab alio ſibimet irro/gatis: aſſuefaciat mentē ſuam oībus que inferre improbitas poteſt: perfe/cta hūilitate ſuccūbere: atqꝫ aſpera ſibi queqꝫ ꝛ ītolerabilia frequenter opponens: q̄ꝫta eis occurrere debeat lenitate omni iugiter cordis cōtritio/ne meditet̄. Et ita reſpiciens ad illas ſanctoꝝ omniū ſiue ipſius dn̄i paſſio nes: vniuerſa nō ſolū cōuitioruꝫ ſed etiam penarū genera: inferiora meri tis ſuis eſſe ꝓnuncians: ad omneꝫ ſe dolorum tolerantiā ꝑparabit. Cum/qꝫ aliquando ad cetus fratrum aliq̄ fuerit īuitatiōe reuocatus: quod nō poteſt vel raro etiam diſtrictiſſimis eremi accolis non prouenire: ſi men/tem ſuam etiam pro leuibus quibuſ/qꝫ rebus deprehenderit tacite fuiſſe cōmotam: vt quidam occultoꝝ mo/tuum ſeueriſſimus cēſor: mox ſibi il/la duriſſima iniuriarum genera qui/bus ad perfectam tolerātiaꝫ ſemet/ipſum quotidianis meditatiōibꝰ ex ercebat: exprobret: atqꝫ ita ſe obiur gans ꝛ increpans alloquat̄: Tu ne ille es bone vir: qui dum te in illa ſo/litudinis tue exerceres paleſtra: om/nia ſuꝑaturum mala conſtantiſſime ꝑſumebas: qui dudū cū tibi nō ſolū ſūmas ꝯuitioꝝ acerbitates: verūetiā intolerāda ſupplicia ipē ꝓponeres: ſatis validū atqꝫ ad oēs ꝓcellas im/mobilē te credebas: Quō inuicta il la patia tua: leuiſſimi verbi ꝓluſiōe ꝯfoſſa ē? Quō domū tuā ſuꝑ illā ſo lididiſſimā petrā tanta vt tibi videba/

tur mole cõstructã: leuis aura cõmouit? Ubi est illud qd inani fiducia bellũ ĩ pace desiderãs ꝓclamabas?
Ps.118. Paratus sum ꝛ nõ suz turbatus vt custodiã mãdata tua. Et cũ ꝓpheta
Ps.25. sepe dixisti: Proba me dñe ꝛ tẽpta me: vꝛe renes meos ꝛ coꝛ meum. Et:
Ps.138 Proba me dñe ꝛ scito coꝛ meũ: ĩterroga me ꝛ cogñsce semitas meas: ꝛ vide si via iniq̃tat ĩn me ẽ? Quõ ingẽtem certaminis appatũ exigua hostis vmbꝛa cõterruit? Tali ꝙ semetipsuz cõpunctiõis aĩaduersiõe ꝯdemnãs: inultã animi sui cõmotiunculaz esse nõ sinat: ꝗ artioꝛe carnẽ suaz ieiunij ac vigiliaꝝ coꝛreptione castigãs: ac iugib⁹ cõtinẽtie penis culpã sue mobilitatis excruciãs: id qd ad plenuz excoquere in cenobij ꝯuersatione debuerat: in solitudine ꝯstitutus ꝗ exercitatiõis igne ꝯsumat. Illud sane ad obtinendã iugẽ ac stabilẽ patiẽtiam ꝯstanter atq̃ ĩmobiliter est tenenduz: nõ licere nobis quibus lege diuina nõ solũ vltio iniuriaꝝ ꝗ etiã memoꝛia ꝓhibeꝛ: cuiuslibet detrimẽti vel irritatiõis obtẽtu ad iracũdiã ꝯmoueri. Qd enĩ anime graui⁹ põt euenire dispẽdiũ: ꝙ vt ꝑ cõmotiõis subitã cecitatẽ veri atq̃ eterni lũinis claritate ꝑuata: ab illius qui mitis ꝛ hũilis est coꝛde ꝯtemplatione discedat? Quid ꝙ pniciosius: quid ve deformius: ꝙ̃ vt qs honestatis iudiciũ ꝛ regulã ac disciplinam recte discretionis amittat: ꝛ ea san⁹ ac sobꝛi⁹ ꝑpetret: q̃ nec temulentus quidẽ quis ac sensu indigẽs veniabiliter admisisset? Hec ꝙ ꝛ his similia detrimẽta quisq̃ ppenderit: non solũ vniuersa dãnoꝝ genera: ꝗ etiã ĩiuriaꝝ atq̃ penarũ q̃cunq̃ possunt a crudelissimis irrogari: facili sustẽtatiõe despiciet: nihil dispẽdiosius iracũdia: nec ꝑcio sius animi tranquillitate: ac ppetua coꝛdis sui iudicãs puritate. Ob quã nõ solũ carnaliũ ꝗ etiã illaꝝ q̃ spirituales videnꝛ rerũ spernẽda sunt cõmoda: si alias acq̃ri vel ꝑfici nisi cũ

huius tranquillitatis perturbatione non possunt.

Interrogatio an ita castitas sicut ꝛ cetere passiones debeant explorari.

Capitulum. XV.

Germanus: Sicut ceteroꝛum vulneruz: id est: ire: tristicie: impatiẽtie: ꝑ obiectionẽ ꝯtrariaꝝ rerũ medela monstrata est: ita etiã ꝯtra spiritũ foꝛnicatiõis qd curationis genus nos opteat adhibere: volum⁹ edoceri. i. vtrũ etiã ꝯcupiscẽtie ignis ꝓpositis sicut illic maioꝛibus irritationũ augmẽtis possit extingui: qd satis castitati credimus esse cõtrariũ: si nõ soluz exaggerenꝛ in nobis libidinis incẽtiua: ꝗ vel ꝑ pretereunte mentis oculo perstringenꝛ.

Responsio q̃bus documẽtis possit agnosci:

Capitulum: XVI.

Joannes: Questionẽ q̃ etiaz tacẽtibus vobis narrationẽ nostrã fuerat secutura: sagax interrogatio vestra ꝑuenit: ꝛ idcirco efficaciter eã sensibus vestris cõcipiendam esse nõ ambigo: quando quidem institutionem nostram acumen vestri p̃cessit ingenij. Sine laboꝛe enĩ cuiuslibet questionis diluci datur obscuritas: cum absolutionez eius anticipans inquisitio: q̃ ducenda est antecedit. Itaq̃ remedijs quidez illoꝝ que supꝛa diximus vitioꝝ: nõ solum nihil officiunt: verũetiam multum conferũt humana cõsoꝛtia. Nam frequentia impatientie sue crebꝛius patefacta: quãto magis assiduũ superatis doloꝛẽ cõpunctionis intulerint: tanto velocioꝛem laboꝛãtibus conferunt sanitatez. Ob quod etiam in solitudine consistentes: cuz irritationum fomes atq̃ materia ab hoĩbus nõ possit exurgere: tñ earũ dẽ incitamẽta debem⁹ etiã ex industria retractare: vt aduersus ea iugi cogi

tationu collluctatione pugnātibus nobis medela promptior ꝯferatur. ¶Contra fornicationis vero spiritu diuersa ratio ⁊ dispar est causa. Nā queādmodū corpi vsus libidis carnisq; vicinitas: ita etiā menti memoria ei⁹ est penit⁹ subtrahēda. Satis eñi perniciosum est adhuc infirmis egrisq; pectorib⁹ vel tenuissimā recordationē huius passionis admittere: ita vt nōnunq; eis etia sub recordatione sanctarū feminarū: velut sb sacre lectionis historia: noxie titillationis stimulus excitet. ¶Cuius causa seniores nostri huiuscemodi lectiones sub presentia iunioꝝ solēt consultissime preterire. Sane perfectissimis quibusq; ⁊ summo iā affectu castimonie consummatis: ꝓbationes quibus examinare se valeāt: deesse non possunt: quib⁹ perfectissima cordis integritas incorrupto cō sciētie iudicio cōprobat. Erit ḡ consummatissimo viro similis his que supradicta sunt etiā super hac passione probatio sui: sc vt qui se radices morbi hui⁹ penit⁹ iā extirpasse cognouerit: explorāde si volet gratia castitat: interdū etiā aliquā exploratrice sui imaginationē possit admittere. ¶Ceterū ab his q̄ adhuc minus firmi atq; perfecti sunt: hanc examinationē nullatenus conuenit vsurpari: vt coniunctionē femineā: ⁊ palpationē quodāmodo tenera atq; mollē: corde ptractēt: erit em eis magis noxia q̄ salubris. ¶Quod em experimentū huiuscemodi hoībus pōt in hac rōne suppetere: vbi ⁊ in experimēto ipm est qd vitat: ⁊ in ipsa exploratione discrimen. ¶Cu ḡ pfectissima quis virtute fundat⁹: ad illecebrā blandientiū cogitationum: nullū mentis assensum: nullā carnis cōmotionē in se deprehenderit excitari: certissima puritatis sue capiet documēta: ita vt ad hāc se firmitatē puritatis exercēs: castitatis atq; incorruptionis bonū: nō solu mēte possideat: s etiā si corpalem femine attactū causa cuiuscū q;: vt solet: necessitatis attulerit: penit⁹ sensum passionis ignoret. Hoc abbas ioannes cū hore none refectionē imminere sensisset: collationē fine conclusit.

Explicit collatio abbatis Ioānis de fine cenobite ⁊ eremite.

Incipit annotatio capituloꝝ collationis abbatis pynufij de penitentie fine ⁊ satisfactionis indicio.

Explicit annotatio capi. Incipit collatio habita cū abbate pynufio de penitē tie fine: ⁊ satisfactiōis indicio.

De abbatis pynufij humi-

litate ⁊ eiusdē latebra: Ca. I.

P Reclari ac singlaris viri ab
batis pynufij d̓ fine
pnīe pcepta dictu/
rus: magnā materie
ptē mihi videor āputare: si hūilitat̄
ei⁹ laudē: quā ī quarto institutionū
libro: q̄ est sup instituēdis renūciāti/
bus titulat⁹: breui ſmone pstrinxe/
ram: lectoris fastidio cōsulēs: hic si/
lentio ptermittā: cū psertim multi il/
lius opusculi noticiā nō habētes: in
hāc possint īcurrere lectionē: Et oīs
dictoꝝ vacillet auctoritas: si dicētis
mer.tum subtrahat̄. Hic siquidē cū
haud longe a panephisi egyptia (vt
illic dictū ē) ciuitate: abbas ⁊ pꝛby/
ter ingēti cenobio psideret: tantū qꝫ
eū in omni illa ꝓuincia virtutū sua/
rum atqꝫ signoꝝ gloria sublimasset:
vt sibi iam videret̄ retributiōe lau/
dis hūane laboꝝ suoꝝ recepisse mer
cedem: timēs ne sibi specialiter inui/
sa popularis fauoris inanitas: fru/
ctum premij vacuaret eterni: occulte
monasteriū suum fugiens: ad intima
thabennensiū monachoꝝ secreta cō/
tendit: vbi nō eremi solitudinē: non
singular̄ vite vbertatē: quā etiā im/
pfecti quiqꝫ laborē obediētie in ce/
nobijs nō ferētes: supba nōnunqꝫ p
sumptiōe sectant̄: ſ celeberrio pele/
git monasterio subiugari. Ubi tū ne
vllo habit⁹ sui pderet̄ indicio: īdu/
tus veste seculari: mltis vt illic mor̄
est dieb⁹ lachrymās p foribus excu/
bauit: atqꝫ ad oīm genua ꝓuolutus:
post eorū diuturna fastidia q̄ ad ex/
plorandū ei⁹ desideriū in vltima eū
iā etate velut panis egestate cōpul/
sum: n̄ sincere illi⁹ ꝓpositi sanctitatē
expetisse dicebāt: tandē vt suscipere/
tur obtinuit. Ubi adolescēti cuidam
fratri q̄ hortū susceperat excolendū
in adminiculū deputat⁹: cū nō solū
oīa q̄ idē ppositus īperasset: vel q̄
iniūcti opis cura poscebat: cū admi/
ratiōe tā sancte hūilitatis impleret:
verūetiā quedā necessaria opera: q̄
ꝓpter horrorē sui a ceteris vitabant̄:
ita furtiuo p noctē labore pficeret:
vt diluculo oīs illa ꝯgregatio tā vti/
liū opeꝝ admirās ignoraret aucto/
rē. Cūqꝫ ita triēniū ferme illic gau/
dens desiderat̄ tā īiuriose sbiectio/
nis laborib⁹ exegisset: accidit vt qui/
dā frater eidē cognit⁹ ex illis vnde
ille discesserat egypti ptibus adueni/
ret. Qui cū indumētoꝝ ei⁹ atqꝫ offi/
cij vilitate ꝓmptissime agnitiōis fa/
cilitatē diu hesitās cohiberet: post ex
plorationē manifestissimā: ad ei⁹ ge/
nua ꝓuolutus: primū stuporē frib⁹
cunctis: dehinc ꝓdito etiā noīe: qd̄
apud illos quoqꝫ pcipue sanctitatis
fama vulgauerat: etiā dolorē com/
pūctiōis īcussit: qꝫ scʒ tāti meriti ac
sacerdotij viꝝ: tā iniuriosis opibus
deputassent. Sed postqꝫ flēs vber/
tim: ⁊ diabolice inuidie q̄si grauē ꝓ
ditionis sue īputās casū: ad mona/
steriū suū honorifica fratꝝ custodia
ambiēte pductus est: exiguo illic tpe
demoratus: rursus offensus est ipis
honor̄ sui ac pmat⁹ obseq̄ijs: ac fur/
tim ascēdēs nauē: ad palestinā syrie
ꝓuinciā trāsmeauit: vbi velut inci/
piēs atqꝫ nouiti⁹ in illo in q̄ nos de/
gebamus monasterij recept⁹ habita/
culo: in nr̄a cellula ab abbate pcept⁹
est cōmanere. Sʒ ne illic quidē diu
virtutes ei⁹ ac merita latere potuert̄.
Nā simili ꝓditiōe detect⁹: atqꝫ ad mo
nasteriū suū cū ingēti honorificētia
ac laude reuocat⁹: tandē quod erat
esse compulsus est.

De aduentu nr̄o ad abbatem pynufiū: Ca. II.

C Um igit̄ post nō lōgū tēp⁹
nos q̄qꝫ egyptū petere sancte
institutiōis desideriū cōpulis/
set: summo eū affectu ac desiderio p/
quirētes: tāta ei⁹ sum⁹ grā atqꝫ hūa/
nitate suscepti: vt nos tanqꝫ pstinos

sincellitas etiā cellule sue quā in extrema horti parte cōstruxerat honoraret hospitio. Ubi cum satis ardua atqꝫ ꝑcelsa: cuidā fratri monasterij regulā subeūti: corā oībus in synaxi fratribus ꝑcepta tradidisset: q̄ in quarto vt ꝑdiximꝰ institutionū libro quanta potui breuitate cōplexus sū: taꝫ incōprehēsibilia nobis tanqꝫ mirifica vere abrenūciatiōis culmina videbant᷑: vt nullomō illuc hūilitateꝫ nr̄aꝫ crederemꝰ posse ꝯscēdere. Igr̄ desperatiōe deiecti: ⁊ ipo etiā vultu intimā cogitationū amaritudinē nō celantes: ad btm̄ senē satis anxia mēte recurrimus. Cui ꝑtinꝰ cām tante mestitutidinis inq̄rēti: abbas germanus grauiter ingemiscens: ita r̄ndit:

Interrogatio de pnię fine ⁊ satisfactiōis idicio: C.III

g Ermanus: Quāto magnificentior atqꝫ sublimior īcognite nobis ſmo doctrīe: iter arduū ꝑcelsissime renūciatiōis apuit: ⁊ q̄si remota oculorū nr̄oꝝ caligine ꝯditū celo culmē eiꝰ oñdit: tāto maiore desperationis mole deꝑmimur. Immēsitatē siq̄deꝫ eiꝰ cū exiguitate viriū nr̄aꝝ metientes: ⁊ nimiā abiectionē ignauie nr̄e: cū infinita virtutis ostēse celsitudine ꝯferētes: paruitatē nr̄am nō solū ad illa n̄ posse ꝑficere: verū etiā ab eo qd̄ ē deteriꝰ deficere posse sentimꝰ. Naꝫ pōderibus nimie desperatiōis opp̄ssi: q̄dammō de infimis ad inferiora prolabimur. Unū ꝓinde ac singulare ꝑsidiū: medelaꝫ nostris pōt ꝯferre vulneribus: vt de fine pnīe ⁊ maxīe de satisfactionis indicio aliq̄ discamꝰ: vt certi de remissione ꝑcedētiū delictoꝝ: possimus etiā ad cōscendēda fastigia predicte perfectionis animari.

Respōsio de hūilitate interrogationis nr̄ę: Ca.IIII.

p Ynufius. Delector quidē admodū copiosis hūilitatꝭ vestre fructibus: quos etiam cellule illius quondā habitatiōe susceptꝰ: nō icuriosa estiatōe ꝑspexi: valdeqꝫ cōgaudeo: q2 id qd̄ a nobis oīm christianoꝝ infimis sola forsitan verboꝝ libertate ꝑcipit᷑: tanta admiratione suscipitꝭ: vt cū ea (si nō fallor) haud segniꝰ q̄ꝫ a nobis dicta sunt ipleatꝭ: Cunqꝫ sicut memini labore opis vr̄i pene dictoꝝ nostroꝝ exequet᷑ industria: ita meritū vestre virtutis occulitis tamq̄ꝫ si nulla ad vos eoꝝ q̄ q̄tidie exercetis aura ꝑuenerit. Sꝫ q̄a idipm̄ summa laude dignissimū est: ꝙ velut adhuc rudes incognita vobis esse ista sanctoꝝ instituta testamini: id qd̄ a nobis sedulo postulatis: breuiter vt possumus cōplectemur. Necesse est eīm vt vltra possibilitatē nostrā atqꝫ virtutē: antiq̄ familiaritatis vestre pareamus īperio. Itaqꝫ de pnīe exhortatiōe vel merito: m̄lti nō solū dictis verū etiā scriptis plurima vulgauerūt: mōstrantes q̄nta eius vtilitas: q̄nta virtus: q̄ntaqꝫ sit gratia: ita vt deo ꝑteritis facinoribꝰ offenso: tanqꝫ iustissimā penā ꝓ tantis criminibꝰ inferēti (si dici fas ē) q̄dammō obsistat: ⁊ quasi iuiti: vt ita dixerī: dexterā suspēdat vltoris. Ue rūꝫ hec oīa vobis vl' ꝑ sapīa supnaturali: vl' ꝑ indefesso sacraꝝ studio litteraꝝ ita cognita eē n̄ ambigo: vt de his ꝑma plātatio vīe ꝯuersatiōis inoleuerit. Deniqꝫ nō de pnīe q̄litate: ſ; de eiꝰ fine ac satisfactiōis īdicio solliciti: id qd̄ ab alijs ꝑtermissuꝫ ē sagacissima interrogatiōe disq̄ritis. Quapropt᷑ oī breuitate atqꝫ cōpēdio: propositionis vestre desiderio satisfacere nitimur.

De modo pęnitētię ⁊ indulgentię documēto: Ca.V.

p Enitētie plena ⁊ ꝑfecta diffinitio ē: vt pctā ꝓ quibꝰ penitudinē gerimꝰ: vel q̄bus nr̄a ꝯsciā remordet᷑: neq̄q̄ꝫ vlteriꝰ admittamꝰ. Indiciū x̄o satisfactiōis ⁊ in-

dulgentie eſt: affect⁹ q̄z eoꝝ de nr̄is
cordib⁹ expuliſſe. Nouerit em̄ vnuſ
quiſq̧ necdū ſe peccatis p̄ſtinis ab/
ſolutū: q̄diu ſibi ſatiſfactioni ꝛ ge/
mitib⁹ incubanti: vel illoꝝ que egit
vel ſimilium criminum ante oculos
imago p̄luſerit: eorū q̧ nō dicā oble
ctatio: ſ vel recordatio infeſtauerit
mentis arcana. Itaq̧ tunc ſe is q̄ ꝓ
ſatiſfactione ꝑuigilat: a criminibus
abſolutū: ac de p̄teritj admiſſus ve
niā ꝑcepiſſe cogſcat: cuȝ neq̄q̄ cor
ſuū eorūdeȝ vitioꝝ illecebris ſenſe/
rit vel imaginatiōe ꝑſtringi. Quā/
obrē veriſſim⁹ q̄dā examinator pe/
nitētie: ꝛ index indulgētie in ꝯſciā
reſidet nr̄a: q̄ abſolutionē reat⁹ nr̄i
añ cognitiōis ꝛ iudicij diem: adhuc
nobis in hac carne cōmorantib⁹ de/
tegit: ꝛ finē ſatiſfactiōis ac remiſſi/
onis gr̄aȝ pandit. Et vt h̄ eadē que
dicta ſunt ſignificātius exprimātur:
tū demū p̄terita nobis vicioꝝ cōta/
gia remiſſa credēda ſunt: cū fuerint
de corde noſtro preſentiū volupta/
tum deſideria parit̄ paſſioneſq̧ de/
pulſe.

Interrogatio an reminiſcēda ſint pro cordis cōpunctione peccata: Ca. VI.

G Ermanus: Et vnde nob̄ gi/
gni poterit humiliationis il/
la ſctā ſalutariſq̧ cōpūctio:
q̄ ex ꝑſona penitentis ita deſcribit̄:
Ps. 31. Pctm̄ meū ꝯgnitū tibi feci: ꝛ iiuſti
ciā meā nō operui: dixi ꝓnnunciabo
aduerſuȝ me iniuſticiā meā dn̄o: vt
illō q̄z qō ſequit̄ efficacit̄ dicere me/
reamur: Et tu remiſiſti īpietatē cor
dis mei? vel queādmoduȝ in orōne
ꝓſtrati: noſmetip̄os ad cōfeſſionis
lachrymas valebim⁹ excitare ꝑ q̄s
delictoꝝ veniā cōſequi mereamur:
ſm̄ illud: Lauabo ꝑ ſinglas noctes
Ps. 6. lectū meū: lachrymis meis ſtratum
meum rigabo: ſi pctōꝝ noſtroꝝ me/
moriā de noſtris cordibus extruda/
mus. Quā iubemur ecōtrario tena
citer cuſtodire: dicēte dn̄o: Et iiqui
tatū tuarū nō recordabor: tu vero
memēto. Ob quā rem nō ſolū ope/
rans: verū etiā orās ad pctōꝝ meo/
rū recordationeȝ mentē meā de in/
duſtria reuocare cōtendo: vt ad hu
militatē verā ꝛ contritioneȝ cordis
efficacius inclinatus: audeaȝ dicere
cū ꝓpheta: Vide humilitatē meā ꝛ
laborē meū: ꝛ dimitte oīa pctā mea

Reſponſio quouſq̧ anteriorum actuū recordatio ſit habenda: Capi. VII.

P Ynufius: Interrogatio vr̄a
vt iā ſupra dictū eſt: non de
penitētie q̄litate: ſ de ei⁹ fine
ꝓpoſita eſt: ꝛ de ſatiſfactiōis indi/
cio: ad quā ꝯgrue (vt arbitror) ꝯſe
quēterq̧ rn̄ſum eſt. Ceterū hoc qō
de pctōꝝ recordatiōe dixiſtis: vtile
ſatis ac neceſſariū eſt: ſ adhuc agē/
tib⁹ penitētiam: vt cū iugi pectoris
ſui cōtuſione ꝓclamēt: Qm̄ iniqui Ps. 50.
tatē ego cognoſco: ꝛ pctm̄ meū con
tra me eſt ſemꝑ. Illud etiā adijciāt:
Et cogitabo ꝓ pctō meo. Dū ḡ agi/ Ps. 6.
mus penitentiā: ꝛ adhuc vicioſorū
actuū recordatione mordemur: ne/
ceſſariū eſt vt ignē cōſcie nr̄e obor/
tus ex ꝯfeſſione culpe lachrymaruȝ
imber extinguat. Cuȝ vero cuiq̄ in
hac hūilitate cordis ꝛ ſpūs ꝯtritio/
ne defixo: atq̧ in labore ꝛ gemitu ꝑ/
durāti: hoꝝ recordatio fuerit cōſo/
pita: ꝛ conſciētie ſpina de medullis
aīe gr̄a dei miſerātis euulſa: certuȝ ē
eū ad ſatiſfactiōis finē atq̧ īdulgē/
tie merita ꝑueniſſe: ꝛ ab vniuerſorū
criminū labe purgatū. Ad quam tñ
obliuionē nō alias ꝑuenit̄: niſi per
obliterationē vicioꝝ atȝ actuū p̄ſti/
noꝝ: ꝛ ꝑfectā cordis atq̧ integram
puritatē: quā ſine dubio nullꝰ eoꝝ q̄
ꝑ ignauiā ſiue ꝯtēptū vicia ſua pur
gare neglexerit: aſſequet̄: niſi q̄ ge/
mit⁹ atq̧ ſuſpiria meſta iugitate cō
tinuās: omnē ſordiū p̄ſtinarū exco
xerit labē: ꝛ virtute animi atq̧ ope/

Ps̃.31. re ꝓclamauerit ad deũ: Delictũ me/
um cognitũ tibi feci ⁊ iniusticiã meã
Ps̃.41. nõ operui. Et: Fuerũt mihi lachry/
me mee panes die ac nocte: vt conse
Hiere.31 quẽter mereatur audire: Quiescat
vox tua a ploratu: ⁊ oculi tui a lachry
mis: quia est merces operis tui ait
dñs. Illud quoqꝫ siĺiter ad eũ voce
Esa.44. dñi dirigatur: Deleui vt nubẽ iniq̃ta/
tes tuas: ⁊ quasi nebulaꝫ pctã tua.
Eiusd.43 Et iteꝝ: Ego sum qui deleo iniquita
tes tuas ꝓpter me: ⁊ pctõꝝ tuorum
iam nõ recordabor: ⁊ ita funiculis
peccatoꝝ suoꝝ quib⁹ vnusquisqꝫ cõ
stringitur absolut⁹: dño cũ omni gra/
Ps̃.115 tiaꝝactiõe cãtabit: Dirupisti vincĺa
mea: tibi sacrificabo hostiã laudis.

De diuersis penitentię fru/ ctibus: Capi. VIII.

Ost illã nãqꝫ generalem ba/
p ptismi gratiã: ⁊ illud precio/
sissimũ martyrij donũ quod
sanguinis ablutione ꝯquiritur: multi
Ps.5 sunt penitẽtie fruct⁹: ꝑ quos ad ex/
piationẽ criminũ ꝑuenitur. Nõ enim
Ps.6 tm̃ simplici illo penitẽtie noĩe salus
eterna repromittitur: d̃ qua btũs apo
Act.3. stolus petrus: Penitemĩ inq̃t ⁊ cõ/
uertimini vt deleantur pctã vestra. Et
Matt.3. ioannes baptista vel ipse dñs: Pe/
nitentiã agite appropinquabit eniꝫ
regnũ celoꝝ. Sed etiã ꝑ charitatis
affectũ pctõꝝ moles obruitur: Cha/
j.Pet.4 ritas em̃ operit multitudinẽ pecca/
toꝝ. Siĺiter etiã ꝑ elemosynarũ fru/
ctũ vulneribus nostris medela pre/
Eccĩ.3. statur: qꝛ sicut aqua extinguit ignem:
ita elemosyna extĩguit peccatũ. Ita
⁊ ꝑ lachrymaꝝ ꝓfusionẽ conquiritur
Ps̃.6. ablutio peccatoꝝ. Lauabo em̃ ꝑ sin/
gulas noctes lectũ meuꝫ: lachrymis
meis stratum meum rigabo. Deni/
qꝫ ostendit eas subiungẽs nõ inani/
ter fuisse ꝓfusas: Discedite inquiẽs
a me oẽs qui operamini iniquitatẽ:
qm̃ exaudiuit dñs vocẽ fletus mei.
Necnõ ꝑ criminũ ꝯfessionẽ eoꝝ ab/
olitio cõceditur. Dixi em̃ ait ꝓnũcia/
bo aduersũ me iniusticiã meã dño: Ps̃.31.
et tu remisisti impietatẽ cordis mei.
Et iteꝝ: Narra tu iniq̃tates tuas p̃/ Esa.43.
mus vt iustificeris. Per afflictionẽ
quoqꝫ cordis ⁊ corporis: admissoꝝ
sceleꝝ remissio similiter obtinetur: Nã Ps̃.118
vide inquit humilitatẽ meã ⁊ labo/
rem meũ: ⁊ dimitte oĩa pctã mea.
Precipueqꝫ ꝑ emendationẽ morũ.
Nam auferte inquit malũ cogitatio Esa.1.
nũ vestraꝝ ab oculis meis: quiesci/
te agere ꝑuerse: discite bñfacere: q̃ri/
te iudiciũ: subuenite opp̃sso: iudica/
te pupillo: defendite viduã: ⁊ veni/
te ⁊ arguite me dicit dñs. Et si fuerĩt Ibidem.
pctã vestra vt coccinũ: velut nix de
albabuntur: ⁊ si fuerint rubra q̃si ver/
miculus: velut lana alba erunt. In/
terdũ etiã intercessione sctõꝝ impe/
tratur venia delictoꝝ: Qui em̃ scit fra
trẽ suũ peccare peccatũ nõ ad mor/
tem: petat ⁊ dabit ei vitã deus pec/
cãti nõ ad mortẽ. Et iterũ: Infirma Jacob.5.
tur quis ex vobis: inducat presbyte/
ros eccĺie ⁊ orẽt sup eũ: vngẽtes eũ
oleo in noĩe dñi: ⁊ oratio fidei salua
bit infirmũ: ⁊ alleuabit eũ dñs: ⁊ si
in pctĩs sit dimittentur ei. Nonnunq̃ꝫ
misericordie ac fidei merito labes ex
coquitur vitioꝝ: s̃m illud: Per mise/ ꝓuer.15.
ricordiã ⁊ fidem purgantur peccata.
Per ꝯuersionẽ plerũqꝫ ⁊ salutẽ eo/
rum qui nostris monitĺ ac p̃dicatio/
ne saluantur: qm̃ qui conuerti fecerit Jacob.5
peccatorem ab errore vie sue saluat
animã eius a morte: ⁊ opit multitu/
dinẽ pctõꝝ. Per ĩdulgẽtiã nihilo/
minus ⁊ remissionẽ nostrã: ad in/
dulgentiã nostroꝝ facinoꝝ perueni/
tur. Si em̃ dimiseritis hoĩbus pctã Matt.6.
eoꝝ: dimittet ⁊ vobis pater vester
celestis delicta vestra. Videtis ergo
quantos miscdĩe aditus patefecerit
clemẽtia saluatoris: vt nemo salutẽ
cupiẽs desperatõe frangatur: cũ vide/
at se tantis ad vitã remedijs inuita/
ri. Si em̃ ꝓ infirmitate carnis affli/
ctione ieiunioꝝ abolere te pctã non
posse causarĺ: nec potes dicere: Se/

Ps. 108 nua mea infirmata sunt a ieiunio: et
caro mea īmutata est ꝓpter oleũ: q̃a
cinerē tanq̃ panē manducabã: ⁊ po
tum meũ cũ fletu miscebã: elemosy/
narũ ea redime largitate. Indigenti
si nõ habes q̈ impertias: licet nullũ
ab h̃ opere necessitas inopie ac pau/
pertatis excludat: qñ quidē et illius
Luce. 21. vidue duo qtantũ era: ingētibꝰ diui/
tum muneribꝰ p̃ferant. ⁊ ꝓ calice a/
Matt. 10 que frigide mercedē se redditurũ do/
minus repromittat: certe absq; illis
moꝝ poteris emēdatiõe purgari. Qz
si ꝑfectionē virtutũ: extinctiõe vicio/
rum omniũ nõ potes adipisci: solli/
citudinē piã erga vtilitatē aliene sa
lutis impēde. Si aũt te idoneũ huic
ministerio nõ esse ꝯquereris: operire
pctã poteris charitatis affectu. In h̃
quoq; si te fragilem fecerit quelibet
mētis ignauia: orõne saltē atq; int̃/
cessiõe sctõꝝ: remedia vulneribꝰ tuis
humilitatis affectu submissus īplo/
ra. Postremo quis est qui nõ possit
Ps. 31. suppliciter dicere: Pctm̃ meũ cogni
tũ tibi feci: ⁊ iniusticiã meã nõ ope/
rui: vt ꝑ hãc ꝯfessionē etiã illud cõ
fidēter subiũgere mereat: Et tu re/
misisti impietatē cordis mei. Qz si ve
recũdia retrahēte reuelare ea coram
hominibꝰ erubescis: illi quem latere
nõ possunt ꝯfiteri ea iugi supplica/
tione nõ desinas ac dicere: Iniquita
Ps. 50. tem meã ego cognosco: ⁊ peccatum
meũ ꝯ me est semꝑ: tibi soli peccaui:
et malũ corã te feci: qui ⁊ absq; vl/
lius verecundie publicatiõe curare
et sine improperio pctã donare con/
sueuit. Post istud quoq; tã prom/
ptũ certũq; subsidium: aliud quoq;
adhuc facilius largita est nobis diui
na dignatio: ipamq; remedij opē no
stro cõmisit arbitrio: vt indulgentiã
nostroꝝ scelerũ ꝓ nostro presuma/
mus affectu: dicētes ei: Dimitte no/
Matt. 6. bis debita nostra: sicut ⁊ nos dimitti
mus debitoribꝰ nostris. Quisquis
igit̃ ad indulgentiã suoꝝ criminum
desiderat ꝑuenire: isti semetipsũ apta/

re studeat instrumētis: nec obdurati
cordis ꝑuicacia: a remedio salutari
fontē tãte pietatis auertat: q: etiam
si hec oĩa fecerimꝰ: nõ erunt idonea
ad expiationē scelerum nostroꝝ: nisi
ea bonitas dñi clemētiaq; deleuerit.
Qui cũ religiosi conatꝰ obseq̃a sup/
plici mēte a nobis oblata ꝓspexerit:
exiguos paruosq; conatus īmensa li
beralitate ꝓsequit̃ dicēs: Ego sum Esa. 43.
ego sum qui deleo iniq̃tates tuas ꝓ
pter me: ⁊ peccatoꝝ tuoꝝ iam nõ re/
cordabor. Ad hũc ergo quē prediximus
mus statũ quisq; ꝯscenderit: satisfa/
ctionis gratiã quotidianis ieiunijs ⁊
mortificatiõe cordis ⁊ corporis asse
quit̃: q: scriptũ est: Sine sanguinis Heb. 4.
effusiõe nõ fit r̃missio: Nec īmerito:
Caro enĩ ⁊ sanguis regnũ dei possi/ 1. Cor. 15
dere nõ possunt. Et ideo q̃squis ab
huius sanguinis effusiõe gladiũ spi/
ritus q̈ est verbũ dei voluerit inhi
bere: absq; dubio illa hieremie ꝓphe
te maledictiõe plectet̃: Nã maledi/ Hiere. 48
ctus inquit q̇ ꝓhibet gladiũ suum a
sanguine. Hic nãq; est gladius qui
illum noxiũ sanguinē quo animat̃
materia peccatoꝝ salubriter fundēs:
quicquid repperit in membris ani/
me nostre carnale terrenum ve con/
cretum: resecat ⁊ abscidit: ac mortifi
catos vitijs viuere deo ⁊ spiritalibꝰ
facit vigere virtutibus: ⁊ ita iam nõ
recordatione veteris admissi: ẜ spe
futurorum gaudiorũ flere incipiet:
nec tam de preteritis malis q̃ de fu/
turis seu venturis cogitans bonis:
non ex peccatorum merore lachry/
mas: sed ex eterne illiꝰ leticie alacri/
tate profundit: atq; obliuiscens ea
que posteriora sunt: id est carnalia
vicia: ad ea que in ante sunt exten/
dit̃: hoc est spiritalia dona atq; vir/
tutes.

Qz vtilis sit profectus ob/ liuio peccati: ⁊ q ꝓ flagicio/ rum recordatio sit vitãda: Caplm. IX.

Eterũ q̄ȯ pauloante dixisti: c te etiã de industria p̄teritoꝝ peccatoꝝ memoriã retractare: hoc fieri nõ oportet: quinimo etiam si violẽter irrepserit: ꝓtin⁹ extrudat. Multũ nãq; retrahit mentẽ a ꝯtẽplatiõis puritate: eius precipue qui i solitudine cõmorat: implicãs eam sordib⁹ mũdi hui⁹: ⁊ prefocãs fetore vitioꝝ. Dũ em̃ recolis ea que fm principẽ seculi huius siue p ignorantiã siue p lasciuiam cõmisisti: vt ꝯcedã tibi q̄ȯ in hac cogitatiõe posito oblectatio nl'a subrepat: certe antique putredinis vel sola ꝯtagio: necesse est vt retro mentẽ fetore corrũpat: ⁊ spiritalẽ virtutũ fragrantiaꝫ: id est suauitatem boni odoris excludat. Cũ ergo p̄teritoꝝ memoria vitioꝝ pulsauerit sensum: ita ab ea resiliendũ est sicut refugit vir honestus ⁊ grauis si impudice ac procacis femine in publico: aut colloquijs aut amplexibus appetaẽ. Qui vtiq; nisi se a cõtactu eius festinus abstraxerit: ⁊ vel breuissimã morã inhoneste ꝯfabulationis admiserit: etiam si ꝯsensum impudende respuat voluntatis: infamie tamẽ ac reprehẽsiõis notam cunctoꝝ preterẽtiũ iudicio nõ euadit. Ita igit̃ etiã nos oportet cũ fuerimus in hm̃õi cogitatiões pestifera recordatione deducti: raptim ab eaꝝ ꝯtemplatione discedere: ⁊ implere illud q̄ȯ a Salomone p̄cipit̃: sed exili inquit: noli demorari in lo- Puer. 5. co eius: neq; intendas oculũ tuũ in eam: ne vidẽtes nos angeli imũdis ac turpibus cogitationib⁹ iuolutos: nõ possint de nobis pretereũtes dicere: Benedictio dñi sup vos: bene- Ps. 128 diximus vobis in nomine dñi. Impossibile nã q; est mentẽ bonis cogitationibus imorari: cum principale cordis ad turpes atq; t̃renos intuitus fuerit deuolutũ. Uera est em̃ illa salomonis sẽtẽtia: Oculi tui cuꝫ viderint alienã: os tuũ tunc loque- Puer. 23. tur praua: ⁊ iacebis tanq̃ in corde maris: ⁊ sicut gubernator in magna tempestate: dices aũt: Percusserũt me: sed non dolui: ⁊ deluserunt me: ego autẽ nesciui. Ibidem. Derelictis ergo nõ solũ turpibus sed etiam terrenis cogitationibus vniuersis: erigenda est semper ad celestia nostre mentis intentio: fm saluatoris nostri sententiam: Ubi enim ego suꝫ inquit: illic et minister me⁹ erit. Joh. 12. Solet enim frequenter accidere: vt dum vel suos vel alioꝛum lapsus: imperitoꝝ quispiã miserãtis retractat affectu: ipse etiam s̄btilissimi teli voluptuario perstringatur assensu: ⁊ initiũ sub specie pietatis exortum: obsceno ac noxio fine cõcludat. Sunt em̃ vie que videntur apud homĩes recte: nouissima autẽ earũ veniunt in ꝓfunduꝫ inferi. Puer. 16. Quapropter studendum est nobis vt virtutũ potius appetitu et desiderio regni celoꝝ: q̃ noxijs vitioꝝ recordationib⁹ nosmetip̄os ad cõpunctionẽ laudabilẽ ꝓuocemus: quia necesse est tãdiu quẽpiã pestilentissimis cloace fetoribus p̄focari: quãdiu supra eã stare: vl' cenum eius voluerit cõmouere.

De satisfactionis indicio ⁊ obliuione preteritorum criminum:

Capl'm. X.

Ouerimus autem nos vt se- n pe diximus: tũc demũ ꝓ preteritis satisfecisse peccatis: cũ ipsi motus atq; affectus per quos penitenda commisimus: fuerint de nostris cordibus amputati. Quod tamen nullus obtinere posse se credat: qui non prius ipsas causas atq; materias: pro quibus in illa collapsus est crimina: omni spiritus feruore succiderit: vt verbi gratia: si in fornicationẽ vel adulteriũ perniciosa feminarũ familiaritate collapsus est: summa festinatione etiam ipsum earum deuitet aspectũ: aut certe: si per abũdantiã vini epularũ q; est nimie-

tate succensus: illicitā ciboꝝ crapu/
lam sūma districtiōe castiget. Et rur
sum: si in periuriū: aut furtū: aut ho/
micidiū: aut blasphemiā: pecuniaꝝ
desiderio atq; amore corrupt⁹ incur
rit: materiā auaricie illectricem sue
deceptiōis abscidat. Si in iracūdie
vitiū: supbie passiōe ꝓpellit: arro/
gantie ipsius fomitē sūma humilita/
tis v̄tute ꝯuellat. Et ita vt vnūqđ/
q; peccatū possit extingui: causa at/
q; occasio p quā vel ob quā admis/
sum est debz primit⁹ amputari. Isto
etenī curationū remedio: ad obliui/
onē quoq; admissoꝝ criminum sine
dubio ꝑuenitur.

In quo temporaliter sit agenda penitudo: ⁊ i quo finem habere possit:

Capl'm. XI.

Verū ista ꝑdicte obliuiōis dif
finitio sup capitalib⁹ tantū
sit criminib⁹ ꝯstituta: q̄ mo
saica quoq; lege dānant: quoꝝ si/
cut p ꝯuersationē bonā abijciuntur
vel ꝯsumunt affectus: ita etiā acci/
pit penitētia finē. Ceterū ab ipis mi
ꝓuer. 24 nutis in quib⁹ septies iustus cadit ī
die: vt scriptū est: ⁊ resurget: nunq̄
deerit penitudo. Aut enī p ignoran/
tiaz: aut p obliuionē: aut p cogitati/
onē: aut p sermonē: aut p obreptio/
nē: aut p necessitatē: aut p fragilita/
tem carnis: singulis dieb⁹ vel inuiti:
vel volētes frequēter pctā incurri/
mus: p quib⁹ ⁊ dauid orans dn̄m:
purificationē atq; indulgentiā dep/
Ps̄. 18. cat dicēs: Delicta q̄s intelligit? ab
occl'tis meis mūda me: ⁊ ab alienis
parce seruo tuo. Et apl's: Nō enī qđ
Ro. 7. volo bonū hoc facio: ſ qđ odi ma/
lū hoc ago. Et p quib⁹ idē etiā eiu/
Ibidem. lans ꝓclamauit: Infelix ego homo
quis me liberabit de corpore mortis
huius? Tāta enī in his facilitate tā/
q̄ naturali lege ꝓlabimur: vt quan
talibet circūspectione atq; custodia
caueant: nō possint ad plenum ista

vitari. De his siquidē vnus discipu
loꝝ quē diligebat iesus: abrupta de
finitiōe ꝓnunciat dicens: Si dixeri/ 1. Ioh. 1.
m⁹: q2 pctm̄ nō habem⁹: ipi nos se/
ducimus: ⁊ verbū eius nō est in no/
bis. Proinde ad pfectiōis culmē p
tingere cupiēti: nō satis proderit ad
finē penitentie ꝑuenisse: id est ab il/
licitis tēperare: nisi etiā in illis vir/
tutibus indefesso cursu semetipsum
semper extenderit: quib⁹ ad satisfa/
ctionis indicia ꝑuenit. Nec enī a fe/
tidissimis criminū sordib⁹ q̄ abhor/
ret dn̄s: queq̄ abstinuisse sufficiet:
nisi etiā illā bonā v̄tutū fragranti/
am qua dn̄s delectat: puritate cor/
dis ⁊ apostolice charitatis pfectiōe
possederit. Hucusq; abbas pynufi⁹
de satisfactiōis indicio ac penitētie
fine disseruit. Qui licet vt in ci⁹ ce/
nobio residere mallem⁹: sollicito de/
ꝑcaret affectu: tamen fama scythio/
tice solitudinis inuitatos: cū retinere
nō posset: emisit.

Explicit collatio habita cum abbate pynufio de penitudinis fine ⁊ satisfactionis indicio.

Incipit annotatio capitulorum collationis abbatis theone de remissiōe q̄nquagesime.

Explicit annotatio capitulorum.

Incipit collatio p̄ma habita cū btō Theona de remissione quinquagesime.

Quō Theonas ad abbatē Joannē venerit: Ca.I.

p

PRiusquā verba collatiōis hui⁹ habita cū sūmo viro abbate Theona incipiam⁹ euoluere: necessariū reor: vt initium ↄuersiōis eius breui sermōe perstringam: q2 ex h vel meritū viri vel gratia euidētius poterit patere lectori. Hic igiť adolescens admodū: parē/

cũ studio ĩperioq; cõnexus est vincu
lo cõiugali. Nam duz pudicitie eius
religiosa sedulitate ꝓspiciũt: ⁊ anci/
pitem lapsuz lubrice vereñt etatis:
pueniẽdos adolescẽtie motus: licito
nuptiaꝝ remedio crediderũt. Cuz ꝫ
hic vnius lustri tẽpus cũ cõiuge pe/
gisset: venit ad abbatez ioannem: q̃
tũc tẽporis merito sanctitatis elect⁹
diaconie p̃sidebat. Non eñ ad hunc
gradũ q̃libet ꝓpria volũtate aut am
bitiõe ꝓuehit: ꝗ is quẽ cunctoꝝ se/
nioꝝ cetus: etatis prerogatiua ⁊ fidei
atq; virtutũ testimonio excellẽtiorẽ
oĩb⁹ sublimioreq; cẽsuerit. Ad hũc
inquã beatuz ioannẽ cũ pie deuotõ
nis studio p̃dictus tũc iuuenis adue
nisset: deferẽs religiosa munera inter
ceteros possessores: q̃ certatim deci/
mas vł primitias frugũ suaꝝ memo
rato seni de suis substãtijs offerebãt:
videretq; eos senex cũ multis ad se
munerib⁹ ꝯfluxisse: ⁊ deuotioni eoꝝ
vicissitudinez cuperet recõpensare:
cepit eis ꝫm apostolũ spiritalia semi/
1.Cor.9 nare: quoꝝ metebat dona carnalia:
deniq; ita sermonẽ adhortatiõis in/
stituit.

Exhortatio abbatis ioan/nis ad Theonam ⁊ ceteros qui cum eo venerunt: Caplm.II.

Electoꝛ quidẽ o filij pia vr̃o/
D rum munerũ largitate: ⁊ de/
uotionẽ hui⁹ oblatiõis: cuius
dispensatõ mihi credita est: gratã ter
amplectoꝛ: qꝛ fideliter primitias ve/
stras ac decimas indigentiuz vsibus
profuturas: velut sacrificiũ dño bo/
ne suauitatis offertis: harũ scz obla/
tione: plenitudinez quoq; fructuum
vniuerseq; substantie vestre: ex qua
hec domio delibastis: vbertim bene/
dicendã credẽtes: vosq; scdm man/
dati illius fidẽ mltiplici vbertate bo
noꝝ oĩm etiã in hoc seculo cumulã
dos: Honora deũ de tuis iustis labo
Prouer.3. rib⁹: ⁊ deliba ei d̃ fructib⁹ iusticie tue
vt impleant horrea tua abundantia
tritici: vino aũt torcularia tua redũ
dẽt. Quã deuotionẽ fideliter exeq̃n
tes: scitote vos legis antique iusticiã
cõsummasse: sub q̃ tũc positi ⁊ trãs/
gredientes eaz: reatũ ineuitabiliter
incurrebãt: ⁊ implentes ad pfectõnis
apicem peruenire non poterant.

De decimarũ ⁊ primitiaruz oblatione: Caplm.III.

Ecime siquidẽ precepto dñi
D vsibus leuitaꝝ: oblatiões ve
ro ac primitie erãt sacerdoti/
bus cõsecrate: sed primitiaꝝ hic erat
modus: vt quinquagesima pars vel
frugum vel animaliũ: templi vel sa/
cerdotum ministerio p̃beret. Quez
modum tepidiores quiq; infideliter
minuentes: religiosiores vero etiam
cumulãtes: illi ex sexagesima: hi aũt
ex quadragesima fructuũ suoꝝ par/
te pendebãt. Iusti eñ quibus lex nõ 1.Tio.1.
est posita: sic ꝓbant nõ esse sub lege:
vt iusticias legis non solum implere
verũetiã superare cõtendãt: sitq; de
uotio eoruz legali maioꝛ imperio: q̃
obseruantiaz cumulans preceptoꝝ:
voluntaria addat ad debita.

Q̃ abraham dauid ⁊ cete/ri sancti: mãdata legis fue/rint supergressi: Caplm.IIII.

Ta namq; ⁊ abraham futu/
I re legis p̃cepta legim⁹ super/
gressuz: cũ supatis quattuoꝛ
regibus: de spolijs sodomoꝝ que si/
bi velut victori nõ inmerito debebã/
tur: et quidẽ rege ipso cui⁹ spolia re
tulerat suppliciter offerẽte: nihil pe/
nitus acquiescit attingere: sub diui/
ni nominis testificatione ꝓclamans:
Extendo manũ meã ad deũ excelsuz Geñ.14.
qui fecit celũ ⁊ terrã: si a filo subte/
gminis vsq; ad corrigiam calige ac/
cipiaz ex omnibus que tua sunt. Sic
dauid p̃cepta legis cognouimus su/
pergressum: qui p̃cipiente moyse: vt

inimicis talio redderet: non solum hoc nō fecit: verum etiam dilectione complexus est psequētes: ⁊ pro his dño pie supplicans etiā lugubriter fleuit: ⁊ vltus est interfectos. Ita he liam quoq; ⁊ hieremiā probam⁹ nō fuisse sub lege: qui cū licito vti coniugio absq; reprehensione potuerint: pseuerare tñ virgines maluerūt. Sic heliseum ac reliquos eiusdē ꝓpositi viros: moysaica legim⁹ supasse mādata: de quibus aplūs ita dicit: Circuierunt in melotis: in pellibus caprinis: angustiati: afflicti: egentes: q̄bus dignus nō erat mūdus: in solitudinibus errantes: ⁊ in mōtibus: ⁊ in speluncis: ⁊ in cauernis terre. Quid de filijs Jonadab filij rechab dicā: quos hieremie ꝓphete offerēti ex p̄cepto dñi vinū: ita legimus respondisse? Nō bibemus vinum: q2 ionadab fili⁹ rechab pater noster p̄cepit nobis dicēs: Non bibetis vinū vos ⁊ filij vestri vsq; in sempiternum: et domū nō edificabitis: ⁊ sementē nō seretis: ⁊ vineas nō plantabitis nec habebitis: ꝫ in tabernaclis habitabitis cūctis diebus vestris. Vn̄ etiam ab eodem ꝓpheta meretur audire: Hec dicit dñs exercituū deus israel: Nō deficiet vir de stirpe ionadab filij rechab: stans in cōspectu meo cūctis diebus: Qui oēs offerre possessionum suarū decimas non cōtenti: ꝫ ipa p̄dia respuētes: semetip̄os poti⁹ deo ac suas aīas obtulerūt: ꝓ quibus nulla ab hoīe fieri commutatio pōt: sicut dñs in euāgelio cōtestatur: Quam dabit homo commutationē pro anima sua?

Heb. 11.

Hiere. 35

Ibidem.

Matt. 16

Qꝫ sub euangelij gratia degentes: superare debeant mandata legalia: Caplm. V.

Qua ꝓpter scire debem⁹ nos: a quib⁹ nō iam exigit̄ legale mandatum: ꝫ quibus euāgelicus quotidie itonat s̄mo: Si vis pfectus esse: vade vende oīa que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesaurū in celo: ⁊ veni sequere me. Cū decimas de substantijs nr̄is offerim⁹ deo: adhuc quodāmō sub legis sarcina detineri: ⁊ necdum ad euangelicum illud fastigiū puenisse: qd̄ obtēperantes sibi: nō tm̄ p̄sentis vite bñficijs: ꝫ etiā futuris pmijs munerat. Lex em̄ factorib⁹ suis nō regnorū celestiū p̄mia: ꝫ vite hui⁹ solatia repromisit dicēs: Qui fecerit hec: viuet in eis. Dñs aūt discipulis ⁊ amicis suis: Bti inq̄t paupes spū: qm̄ ipo⁊ ē regnū celorū. Et oīs q̄ reliq̄rit domū: vel fratres: aut sorores: aut patrem: aut matrē: aut vxorē: aut filios: aut agros: ꝓpter nomen meū: centuplū accipiet: ⁊ vitā eternam possidebit. Nec imerito. Non em̄ tā laudabile est si ab illicitis: q̄ꝫ si etiā a licitis tēperem⁹: ⁊ his ꝓpter ei⁹ reuerētiā nō vtamur: q̄ ea nobis ꝓpter infirmitatē nostrā vtēda pmisit. Ita q; si etiam hi q̄ decimas fructuū suorū fideliter offerētes: p̄ceptis dñi antiquioribus famulant̄: necdū possunt euangelicū culmē ascendere: illi q̄ ne hec quidē faciūt quantum ab eo absint: manifestissime puidet̄. Naꝫ quemadmodū poterūt euāgelice gr̄e esse pticipes: q̄ ɔsūmare etiā leuiora legis p̄cepta ɔtēnunt? Quorū facilitatem vsq; adeo impiosa legislatoris verba testant̄: vt etiā maledictū nō implētib⁹ ꝓponat̄. Maledict⁹ enī inq̄t q̄ nō pmāserit in omnibus que scripta sunt in libro legis hui⁹: vt faciat ea. Hic aūt ꝓ excellētia ⁊ sublimitate mādato⁊ dicit̄: Qui pōt capere capiat. Illic legiferi violēta cōpulsio p̄cepto⁊ indicat paruitatem. Cōtestor em̄ inq̄t vobis hodie celū et terrā: q; si nō custodieritis p̄cepta dñi dei vr̄i: pibit[is] a facie t̄re. Hic magnificētia sublimiū mādto⁊: ipsa nō tā īperāt[is] q̄ꝫ adhortāt[is] ɔditiōe signat̄: Si vis pfect⁹ eē: fac hoc aut illō. Ibi īexcusabile etiā recusātib⁹

Matt. 19

Leuit. 18

Matt. 5.

Eiusd. 19

Deut. 27

Matt. 19

moyſes põdus imponit. Hic ꝯſilio
tantũ volẽtib⁹ ⁊ ad ꝑfectionẽ feſti/
nantib⁹ dñs occurrit. Nõ eñ gene/
raliter p̃cipiendũ erat: nec vt ita di/
xerim: canonice ab oĩbuſ exigendũ:
id qd̓ ꝓpter mirificã ſublimitatem
nõ põt paſſim ab oĩbus app̃hẽdi: ſʒ
ꝯſilio poti⁹ ꝓuocanť oẽs ⁊ grã: vt
hi qui magni ſũt: poſſint ꝑfectõe vir
tutũ nõ ĩmerito coronari: qui autẽ
parui ſunt: ⁊ mẽſurã etatis plenitu
dinis chriſti implere nõ poſſũt: licet
fulgore maioꝝ velut ſiderũ tecti la/
tere videanť: tñ a tenebris maledi/
ctionũ que in lege ſũt alieni: nec p̃/
ſentiũ maloꝝ cladib⁹ abdicanť: nec
ſupplicio plectanť eterno. Nõ ergo
chriſtus ad illa virtutũ excelſa faſti/
gia queq̃uã p̃cepti neceſſitate ꝯſtrĩ
git: ſʒ liberi arbitrij ꝓuocat poteſta/
ſte: ⁊ ſalubritate ꝯſilij ⁊ deſiderio ꝑ
fectiõis accẽdit. Ubi eñ preceptũ:
ibi neceſſitas: ⁊ vbi neceſſitas: ibi
et difficultas: vbi difficltas: ibi ⁊ ne/
gligẽtia: vbi negligẽtia: ibi ⁊ pctm̃:
vbi pctm̃: ꝯſequẽter ⁊ pena. Custo/
diẽtes xp̃o hec ad que p̃fixe legis ſe/
ueritate coguntť: penã potius q̃ ab
illa intentabať effugiunt: q̃ꝫ merce/
dem aut premia ꝯſequanť.

Q̄ euangelij gratia ſicut perfectis tribuit regna celoꝝ: ita veniabiliter ſuſtentet infirmos: Capi. VI.

i Taq̃ꝫ ſicut fortes ad ſublimia
atq̃ꝫ p̃celſa euãgelicus ſmo
ſuſtollit: ita non patiť infir/
mos ad ima demergi: ꝑfectis quidẽ
tribuẽs beatitudinis plenitudinem:
veniã vero infirmitate ſupatis im/
pertiẽs. Lex eñ ꝯſũmantes prece/
pta ſua: in vtriuſq̃ꝫ meriti velut q̃dã
meditullio collocauit: quantũ a trãſ
greſſoꝝ damnatõe ſecernens: tantũ
ſeparãs a gloria ꝑfectoꝝ. Q̄d̓ qui/
dem q̃ꝫ infimũ q̃ꝫq̃ꝫ miſerabile ſit: vł
ex p̃ſentis vite ſtatu ⁊ cõparatõe ꝑ/
ſpicite: in qua miſerrimũ duciť: ſi h̓
tantũ quis ſtudeat ac laboret: ne re/
us modo inter honeſtos homines: ⁊
nõ etiaꝫ locuples ac honorabilis ⁊
glorioſus habeať.

Q̄ i noſtra ſitũ ſit poteſtate vtrũ ſub euangelij grã: an ſub legis velim⁹ terrore cõſiſtere: Capi. VII.

q Uã obrẽ ĩ noſtra hodie ſitũ
eſt poteſtate: vtrũ ſub euan/
gelij gratia an ſub legis veli/
mus terrore ꝯſiſtere. Cuilibet enim
parti ꝓ qualitate actus ſui: vnũ quẽ
q̃ꝫ neceſſe eſt aggregari. Nã aut ſup
gredientes legẽ: ſuſcipit chriſti gra/
tia: aut certe inferioreſ velut debito/
res ſuos ſibiq̃ꝫ obnoxios lex retẽtat.
Reus nãq̃ꝫ legalium preceptoꝝ: ne/
quaq̃ꝫ euangelicã ꝑfectionẽ valebit
attingere: quãuis chriſtianũ ſe ⁊ do
mini gratia liberatũ: ĩaniter glorie/
tur. Non ſolũ eñ hic credendus eſt
adhuc eſſe ſub lege: qui ea q̃ lex pre/
cipit detrectat implere: ſed etiaꝫ ille
qui ea tantũ que lex iubet obſeruare
cõtentus eſt: ac nequaq̃ꝫ vocatiõi ⁊
gratie xp̃i cõdignos exhibet fruct⁹:
vbi ñ diciť: Decimas tuas ⁊ primi/ Deuť. 12
tias offeres dño deo tuo: ſed: Uade
vende oĩa que habes ⁊ da pauperi/ Matt. 19
bus: ⁊ habebis theſauꝝ in celo: ⁊ ve
ni ſeq̃re me. vbi ob ꝑfectõnis magni
ficentiam diſcipulo poſtulãti: ne bre Luce. 9.
uiſſimũ quidẽ hore ſpaciũ ꝓ patris
cõcediť ſepultura: nec hũane chari/
tatis officium: diuini amoris virtuti
prefertur.

Quemadmoduꝫ theonas coniugeꝫ ſuam vt et ipſa renunciaret: exhortatus ſit: Capitulum. VIII.

q Uibus auditis beatus Theo
nas inextinguibili deſiderio
euãgelice ꝑfectõis accenſus:
ſemen verbi fecũdo corde cõceptuꝫ:
quaſi ꝓfundis atq̃ꝫ edomitis condi
dit ſulcis: in eo vel maxime humilia

tus atq₃ compūctus: ꝙ euȝ ſenex nō
ſolum euangelicam perfectionē non
attigiſſe dixiſſet: ſed etiam vix legis
ipſius adimpleſſe mādata. Siqui/
dem cū decimas frugum ſuarum ſo/
litus eſſȝ diacōie annis ſingulis pē/
dere: primitiarū rationeȝ ne audiſſe
quidem ſe aliqñ: quam tñ etiaȝ ſi ſi/
militer impleſſet: lōge nihilominus
ſm ſenis ſnīam ſe ab euāgelica per/
fectiōe diſtare ſuppliciter fatebatur.
Domū itaq₃ reuertit͛ meſtus: illaq₃
2.Coꝛ.7 affectus triſticia: que pnīam ad ſalu
tem ſtabilē operat͛: ac de ſua iam vo
luntate ⁊ definitione nō dubius: er/
ga ſaluteȝ cōiugis omnē mentis ſol/
licitudineȝ curamq₃ cōuertit: eamq₃
ad deſiderium quo fuerat ipſe ſuccē/
ſus: cepit exhoꝛtatione ſimili prouo
care: ⁊ vt deo pariter in ſanctimo/
nia ⁊ caſtitate ſuirēt: diurniſ noctur
niſq₃ fletib⁹ ammonere dicēs: ↄuer/
ſionē melioꝛis vite nequaquā eſſe
ꝓtelandā: qꝛ neceſſitati ſubite moꝛ/
tis: vana ſpes īmature nō ꝑiudica/
ret etatis: quippe q̄ īfantes: pueros:
adoleſcentes: pari vt ſenes ſoꝛte pꝛe
riperet.

Quemadmodum non ac/ quieſcēte vxoꝛe ſua: ad mo naſterium peruolarit: Caplm̄. IX.

C Anq₃ huiuſmodi obſecratō/
nib⁹ iugiter ꝑſiſtēti: ↄiūx du/
riſſima nō pꝛeberet aſſenſuȝ:
ſeq₃ diceret ſolatio maritali pꝛo eta/
tis ſue floꝛe penit⁹ abſtinere nō poſ/
ſe: ac pꝛoinde ſiq̄d deſerta ab eo cri/
minis admiſiſſet: illi potius aſcribē/
dum: q̄ ↄiugij federa dirupiſſet. Ad
hec ille cū diu ↄditionē nature ꝑtē/
diſſet humane: quā fragilē ⁊ incer/
tam periculoſum eſſet carnalib⁹ de/
ſiderijs ⁊ operib⁹ diutius implicari:
adijciens aſtruebat: non licere cuiq̄₃
eius ſe boni extoꝛrē facere qđ didi/
ciſſet: maloꝛiſq₃ eſſe noxe deſpicere
cognitā bonitatē: q̄₃ incognitā non
amare: ꝓinde ſe iā reatu etiā ꝑuari
catiōis īuolui. ſi inuētis tā pꝛeclaris
tāq₃ celeſtib⁹ donis: terrena ac ſoꝛ/
dida ꝑtuliſſet. Ad omnē ſane ale/
bat etatē: omnēq₃ ſexū ꝑfectiōis ma
gnificentiā ꝑtinere: ⁊ vniuerſa eccle
ſie mēbꝛa ad cōſcēdendā ſulimium
meritoꝝ celſitudinē ꝓuocari: dicen/
te aplo: Sic currite vt cōpꝛehēdatis 1.Coꝛ.9
nec ꝓpter lentoꝝ ⁊ ſegniū moꝛas:
paratos atq₃ alacreſ debere ſubſiſte/
re: cū rectius ſit: vt deſides a ꝑcurrē
tibus incitent͛: q̄₃ vt ꝓperātes a reſi
dētib⁹ obligent͛. Pꝛoinde ſtatutū
ſibi dicebat decretū q₃ eſſe renūciare
ſeculo ac moꝛi mūdo: vt viuere poſ/
ſit deo: ⁊ ſi hāc beatitudinē neque/
at obtinere: vt cū ſocia ſua in cōſoꝛ/
tium trāſeat chꝛiſti: malle ſe vel cuȝ
vnius mēbꝛi diſpēdio ſaluū fieri: et
velut debilē introire ī regnū celoꝝ:
q̄₃ cū ſoliditate coꝛpoꝛis cōdemna/
ri. Adijciebat aūt etiā iſta dicens:
Si moyſes ꝓ duricia coꝛdis dimitti
ꝑmittit vxoꝛes: quare hoc nō ſinat
chꝛiſtus ꝓ deſiderio caſtitatis? ꝑſer/
tim cū idē dn̄s inter ceteras affectio
nes: id eſt patrū matꝝ ac filioꝝ qui/
bus oēm reuerentiā: nō ſolū lex ſed
etiā ipſe ꝑceperat exhibere: tamē ꝓ
noīe ſuo ac deſiderio ꝑfectionis non
ſolū ↄtemnēda ſimpliciter: ſed etiā
odio habēda eſſe decernēs: ↄiungat
eis ſimiliter etiā vxoꝝ nomē dicens:
Et oīs qui reliquerit domum vl̄ fra/ Matt.19
tres aut ſoꝛoreſ aut patrē aut matrē
aut vxoꝛē aut filios aut agros ꝓpt͛
nomē meū: centuplū accipiet: ⁊ vi/
tam eternā poſſidebit. Intantū er/
go perfectioni quā pꝛedicat nihil pa
titur cōparari: vt illā quoq₃ neceſſi/
tudineȝ ſoluat patris ac matris: que
ſcd̄m apoſtolū pꝛimū obtinet in re/
pꝛomiſſione mandatū: honoꝛa ſcili Eph.6
cet patrē ⁊ matrē: quod eſt manda/
tum pꝛimuȝ in repꝛomiſſiōe: vt bene
ſit tibi ⁊ ſis lōgeuus ſup terrā: eāq₃
deſpici ꝓ ſuo amoꝛe pꝛecipiat. Eui/
denter itaq₃ ſicut eos euāgelicus ſer

Matt.19 mo condemnat q̃ non interueniente adulterij crimine: vxoria vincula dirumpũt: ita ob amorẽ christi ⁊ desideriũ castitatis: his q̃ iugum carnale reiecerint: etiã cẽtupla premia repromittit. Quapropter si fieri põt: vt ad hanc optatissimã mihi partẽ: accepta tandem ratione flectaris: sed vt dño seruientes: penã gehenne pariter euitemus: charitatẽ cõiugij nõ refuto: immo etiã maiore adhuc dilectiõe complector: agnosco eñi ⁊ veneror adiutricẽ meam: dñi mihi sñia deputatã: ⁊ indirupto eidem federe charitatis in christo coherere nõ respuo: nec a me separo qđ dñs mihi prime statim cõditiõis lege coniunxit: dummodo sis ⁊ ipsa qđ cõditor esse te voluit. Si vero nõ ad adiutorium esse volueris ſ; in deceptionẽ: ⁊ amminiculũ te non mihi ſ; aduersario maluerit exhibere: atq; ob hoc attributum putas cõiugij sacramentũ vt te huic q̃ ingerit fraudãs saluti: insup etiã me a discipulatu retrahas saluatoris: ita illam abbatis ioannis imo christi ore prolatã sñiam viriliter apprehẽdã: vt me a spirituali bono nulla carnalis auellere possit af-
Luce.14 fectio. Qui eñi inq̃t nõ odit patrẽ ⁊ matrẽ: ⁊ filios ⁊ fratres ⁊ sorores ⁊ vxorẽ ⁊ agros: adhuc aũt ⁊ animam suã: nõ põt meus esse discipulus. Cũ ergo his atq; huiusmodi verbis: mulieris nõ flecteret intentio: ⁊ in eadem obstinationis duricia permaneret. Si ego inquit beatus Theonas te abstrahere a morte nõ possum: nec tu me separabis a christo. Tutius ẽ aũt mihi cũ homine q̃ cũ deo habere diuortiũ. Aspirãte itaq; grã dei definitiõis sue executionem instãter aggressus est: nec intepescere per aliquã morã desiderij sui passus est ardorẽ: nã ↄfestim omni mundana facultate nudatus ad monasteriũ peruolauit. Ubi in breui tãto splẽdore sanctitatis ⁊ humilitatis enituit: vt beate memorie ioãne ad dñm ex hac luce migrãte: sctõq; Helia viro qui haud minor decessore suo fuit similiter decedẽte: tertius Theonas vniuersorum preelectus iudicio: in diaconie eis dispẽsatione successerit.

Satisfactio pro eo ne discidia coniugibus suadere videamur:

Capitulum. X.

Nemo autem existimet nos hec ad ꝓuocanda ↄiugiorum diuortia texuisse: qui non solũ nuptias minime ↄdẽnamus: verũetiã apostolicam sequẽtes sentẽtiã: dicimus: Honorabile cõnubiũ in omnibus: Hebr.13. et thorus imaculatus: sed vt lectori initiũ ↄuersiõis: quo tantus ille vir deo dicatus est fideliter pãderemus. A quo bona gratia hoc primũ depo sco: vt siue hoc ei placeat siue displiceat: me quoquo mõ a calumnia alienum esse ↄcedẽs: i suo hoc facto aut laudet aut reprehendat auctorẽ. Ego aũt qui nõ meã sup hac re sententiã ꝓmpsi: sed rei geste historiã simplici narratione cõplexus sum: equũ est, vt sicut mihi de eorũ qui hoc factũ ꝓbãt laude nihil vendico: ita eorum q̃ id improbãt nõ pulser inuidia. Habeat ergo suũ de illo vt diximus vnusquisq; iudiciũ: sed moneo vt ita censurã sui castiget examinis: ne se equiorem aut sanctiorẽ diuino credat eẽ iudicio: quo in eũ etiã apostolicarũ collata sunt signa virtutũ: vt taceã de tantorum patrũ sententia: a quibus factũ eius nõ solũ minime reprehensũ: verũetiã vsq; adeo collaudatũ esse manifestũ est: vt eũ summis ac sublimissimis viris in diaconie electione pretulerint. Et puto tot spiritaliũ virorum deo auctore ꝓlatũ nõ errasse iudiciũ: qđ etiã tãta signorum vt supra iam dictum est admiratio confirmabat.

Inquisitio cur in egypto totis diebus quinquagesime non ieiunetur: nec genua in oratione curuent:

Capitulum. XI.

Sed iam tempus est vt ꝓmisse disputationis ordinē prosequmur. Igitur abbas Theonas cū diebus quinquagesime nos in nostra cellula visitasset: vespertina orationū solēnitate trāsacta: humi paululū ꝯsidētes: cepimus diligētius pcōtari: cur apud eos tāta obseruātia caueret: ne quis penitus totis quinquagesime dieb⁹: vel genua in oratione curuaret: vel vsq; ad horā nonā ieiunare presumeret: coq; id diligenti⁹ scrutabamur: q̄ neq; ꝗ hoc tāta cautiōe suari in syrie monasterijs videram⁹.

Responsio de natura eorū que bona vel mala vel media sint: Capitulum. XII.

Ad hec abbas Theonas tali vsus est sermonis exordio: Oportet quidē nos auctoritati patrū: ꝯsuetudiniq; maioꝝ vsq; ad nostrū tempus per tantā annoꝝ seriē ꝓtelate: etiā nō percepta ratōe credere: eamq; vt antiquit⁹ tradita ē: iugi obseruātia ac reuerētia custodire. Uerūtamē quoniā causas hui⁹ rei et rationē vultis agnoscere: accipite breuiter ea que a senioribus nostris tradita sup hac institutiōe comperimus. Uerūtamē anteq̄ scripture diuine auctoritas ꝓferat: si placet: de natura ipsi⁹ ieiunij et qualitate: pauca dicam⁹: vt disputationē nostrā subsequēs scripturaꝝ confirmet auctoritas. Diuina sapiētia per Ecclesiasten omni rei: id est vniuersis seu ꝓsperis seu que aduersa putant et tristia: tēpus esse propriū designauit dicēs: Omnibus tēp⁹ est: et
Eccs. 3. tempus omni rei sub celo. Tempus pariēdi et tēpus moriēdi: tēpus plantādi: et tēpus euellēdi q̄d plantatū est: tēpus occidēdi et tēpus sanādi: tēpus destruēdi et tēpus edificādi: tēpus plorādi et tēpus ridēdi: tēpus plangēdi et tempus saltādi: tempus mittendi lapides et tēps colligēdi lapides: tēpus amplectēdi et tēpus lōge fieri ab amplexib⁹: tēpus acquirēdi et tempus perdēdi: tempus custodiendi et tēpus expellēdi: tempus dirūpendi et tēpus sartiēdi: tēpus tacendi et tēpus loquēdi: tēpus amandi et tēpus odiēdi: tēpus belli et tēp⁹ pacis. Et infra: Quia tēpus est inq̄t omni rei et omni facto. Nihil igitur ex his esse bonū ppetuum diffiniuit: nisi cū fuerit hoꝝ q̄d oportune et cōpetenter expletū: ita vt hec eadem q̄ nūc oportune gesta bene cedunt: si importuno vel incōgruo tēpore presumant: inutilia inueniant et noxia: absq; his dūtaxat q̄ p se principalit vel bona vel mala sūt: nec aliq̄n possunt in cōtrariū diriuari: vt est iusticia: prudentia: fortitudo: tēperātia ceteraq; virtutes: siue ediuerso vitia quoꝝ definitiões in aliā ptē cadere omnino mutariue nō possunt. Si q̄ vero in vtrūq; affectū possūt aliqn̄ transire: vt ꝓ qualitate vtentiū vel bona inueniant vl mala: hec nō absolute ꝓ sua natura: s ꝓ perpetrātis affectu et oportunitate tēporis: vel vtilia interdū vel noxia sentiunt. Eiusdē. 8.

Quale bonū sit ieiunium: Capitulum. XIII.

Quā obrem nūc querēdū est: quid super ieiunioꝝ statu decernere debeam⁹: vtrū nā similiter et ipm bonum esse eo modo quo iusticiam: prudentiam: fortitudinem: aut temperantiā diximus: q̄ in partē contrariā penitus transire non possunt: an mediū quid: quod interdū factū possit prodesse: interdum ꝑtermissum cōdēnare nō possit: quodq; nonnunq̄ egisse reprehensibile sit: nonnunq̄ pretermisisse laudabile. Si enim in illa diffinitōne virtutum: etiam ieiunium censeamus: vt inter principalia bona ciborum abstinentia collocetur: erit ꝓfecto eorū mala et criminosa pceptio.

Quicquid enim principali bono cõ
trariũ est: sine dubio principale ma/
lum esse censendum est. Quod defi/
niri a nobis scripturarum sanctaruꝫ
nõ permittit auctoritas. Si enim ta
li sensu ac ꝓposito ieiunemus vt pec
catum contrahi in escarũ participa/
tione credamus: non mõ nullos fru/
ctus pro abstinentia consequemur:
sed etiam reatum maximũ ac sacrile/
gij crimen ẜm apostolum contrahe/
1.Tio.4 mus: abstinentes a cibis quos deus
creauit ad percipiendũ cum gratia/
rumactione fidelibus: ⁊ his qui co/
Ibidem. gnouerunt veritatẽ: quia omnis cre
atura dei bona: ⁊ nihil reijciendum
quod cum gratiarumactiõe percipi/
Ro.14. tur. Qui enim putat quid commũe
esse: illi cõmune est: ⁊ idcirco ob so/
lam perceptionem esce neminem le/
gimus condemnatum: nisi forte iun/
ctuꝫ quid fuerit: vel postea subsecu/
tum: per quod meruerit cõdemnari.

Qꝫ nõ sit principale bonuꝫ ieiunium: Capi. XIIII.

Taqꝫ hoc medium esse etiam
ex hoc manifestissime decla/
ratur: quia sicut non iustifi/
cat custoditum: ita non condemnat
irruptũ: nisi forte precepti transgres
sio magis ꝙ escarũ perceptio punia/
tur. Principali autem bono ita nul
lum oportet vacuuꝫ esse tempus: vt
sine eo cuiꝗꝫ esse non liceat: quia ne
cesse est cessatione eius in maluꝫ cor
ruere negligentem. Nec rursuꝫ prin
cipali malo vlluꝫ conceditur tẽpus:
qꝛ quod noxium sp est: nunꝗꝫ pote/
rit si admissum fuerit non nocere: vł
in partẽ vnꝗꝫ laudabileꝫ cõmutari.
Ac ꝓinde ea quibus q̃litates statu/
tas videmus ⁊ tẽpora: ⁊ q̃ sic obser
uata sanctificãt: vt omissa non pol/
luãt: media esse manifestũ est: vt pu/
ta nuptias: agriculturam: diuitias:
solitudinis remotionem: vigilias: sa
crorum lectionẽ: meditationem qꝫ li/
brorum: ipsaqꝫ ieiunia: de q̃bus pri/
cipium sermonis exortum est. Que
omnia diuina preceptio: vł sanctaꝝ
auctoritas scripturarũ: nõ ita inces/
sabilr̃ obtinenda: nec iugiť custodiẽ/
da decreuit: vt ea paululũ intermisis
se nepharium sit. Quicquid enĩ im/
peratiue decernitur: morteꝫ irrogat
non impletum: q̃cunqꝫ vero suaden
tur potius ꝙ iubenť: facta prosunt:
infecta ñ puniũt. Et idcirco aut oĩa
hec: aut certe quedã: pro causa: pro
loco: ꝓ modo: ꝓ tẽpore: circũspecte
agere nos maiores nostri ⁊ prouide
obseruare iusserunt: quia si cõgrue
hoꝝ aliquid actiteť: aptũ atqꝫ cõue
niens: si incõgrue: ineptũ esse cõstat
ac noxiũ: ac si velit quis in fratris ad
uẽtu i q̃ christũ debet hũanitate refi
cere: ⁊ gratissima susceptõe ꝯplecti:
austeritatẽ ieiunij custodire: nonne
inhũanitatis potius crimẽ incurrit:
ꝙ laudẽ ⁊ meritũ religionis acqui/
rit? Vel si cũ defectio ⁊ imbecillitas
carnis: reparationẽ viriũ esce perce/
ptione deposcit: nõ acquiescat aliq̃s
rigorem abstinentie relaxare: nonne
magis crudelis sui corporis homici/
da: ꝙ salutis ꝓuisor est estimãdus?
Ita etiã cũ tp̃s festiuitatis escaꝝ cõ/
gruũ fotũ ⁊ refectionẽ necessarie ab
solutiõis indulget: si q̃s ieiunioꝝ ri/
gidã obseruãtiã indirupte voluerit
retẽtare: necesse est vt nõ tã religio/
sus ꝙ incõditus atqꝫ irrationabilis
habeať. Sꝫ ⁊ illis hec nihilominus
reperienť aduersa: q̃ humanã lau/
dẽ ieiunijs aucupanť: ⁊ inani ostẽta/
tiõe palloꝛ: famã sctĩtatꝭ acq̃rũt: q̃s
euãgelic⁹ ẜmo ĩ p̃senti suã recepisse Matt.6.
mercedẽ ꝓnũciat. vł q̃ꝝ p ꝓphã dñs
ieiuniũ detestať: ⁊ ex q̃ꝝ p̃sona cũ si
bi obijciẽs añ dixisset: Quare ieiũa/ Esa.58.
uim⁹ ⁊ nõ aspexisti: hũiliauim⁹ aĩas
nr̃as ⁊ nescisti? ꝯfestim sbijciẽs ꝓdi/
dit cãs cur ñ mereť audiri: Ecce inq̃t
ĩ die ieiũij vr̃ĩ ĩuenit volũtas vr̃a:
⁊ oẽs d̃bitores vr̃os repetitꝭ: Ecce
ad lites ⁊ ꝯtẽtões ieiũatꝭ: ⁊ pcutitꝭ
pugĩ ĩpie: Nolite ieiunare sicẽ vsqꝫ in

hãc diẽ: vt audiatur in excelso clamor vester. Nũquid tale est ieiuniũ qđ elegi: p diẽ affligere hominẽ animã suã? Nũquid ↄtorquere quasi circulũ caput suũ: ⁊ saccũ ⁊ cinerẽ sternere? Nũquid istud vocaui ieiuniũ: ⁊ diẽ acceptabilem dño? Deinde infert doces quõ acceptabilis fiat continẽtia ieiunãtis: atq₃ euidẽter enũciat p se solũ ieiuniũ nõ posse pdesse: nisi has q̃ subijciunt causas habuerit ↄsequẽtes: Nõne hoc est inquiens ieiuniũ qđ elegi? Dissolue colligationes impietatis: solue fasciculos deprimẽtes: Dimitte eos qui ↄfracti sunt liberos: ⁊ omne on⁹ dirũpe: Frange esurienti panẽ tuũ: ⁊ egenos vagosq₃ induc in domũ tuã: Cũ videris nudũ operi eũ: ⁊ carnẽ tuã ne despexeris: Tũc erũpet quasi mane lumẽ tuũ: ⁊ sanitas tua citius orietur: et anteibit faciẽ tuam iusticia tua: et gloria dñi colliget te: Tũc inuocabis et dñs exaudiet: clamabis ⁊ dicet: Ecce assum. Videtis ergo ieiuniũ neq̃q̃ principale bonũ a dño iudicari: eo q₃ nõ per seipm̃ s₃ p alia opera bonũ ac placitũ deo fiat: ⁊ rursum ex accidẽtibus causis: nõ solũ vanũ: verũ etiã odibile cẽseatur: dicẽte dño: Cũ
Hiere. 14 ieiunauerit nõ exaudiã preces eoꝝ.

Q₃ principale bonũ nõ ppter inferius bonũ debeat exerceri: Capi. XV.

Non enĩ miscðia: patientia ⁊ veritas: vel illa pdicta pcepta virtutũ: in quibus vtiq₃ bonũ est principale: ppter ieiunia sunt tenẽda: s₃ potius ieiunia ppter illa. Elaborandũ est enĩ vt virtutes ille: q̃ vere bone sunt ieiunijs acquirantur: nõ vt ad ieiunioꝝ terminũ tẽdant illaꝝ gesta virtutũ. Ob h᷑ ergo est vtilis carnis afflictio: ob hoc ei adhibẽda est inedie medicina: vt p illã ad charitatem ĩ qua ĩmobile ac sine vlla tpis exceptione ppetuũ bonum est: puenire possim⁹. Neq₃ enĩ medicine: aurificine vł ceteraꝝ que in h᷑ mũdo sunt artiũ disciplina: ppter instrumẽta q̃ ad opus eius ptinẽt exercetur: ⁊ nõ potius ferramẽta ppter artis studiũ pparantur: q̃ sicut vtilia sũt pitis: ita superflua his q̃ artis ipius nesciũt disciplinã. Et sicut his q̃ ad efficiendũ opus suũ eorũ ministerio fulciuntur: plurimũ psũt: ita illis qui cui⁹ rei gra instituta sint ignorãtes: sola eoꝝ possessiõe ↄtẽti sũt: penitus pdesse nõ possunt: q₂ vtilitatis eoꝝ sũmã in retẽtatiõe eoꝝ tantũ: nõ in operis ↄsũmatiõe ↄstituunt. Illud ergo est optimũ principaliter ppter qđ fiũt illa que media sunt: Ipm vero pcipuũ bonũ: nõ ob aliã causam: s₃ ppter suã tantũ agitur bonitatẽ.

Quõ a ceteris bonis principale discernatur bonum: Capłm. XVI.

Quod quidẽ a ceteris q̃ media esse pdixim⁹: his secernitur modis: si p se bonũ sit: ⁊ non per aliud aliquid: si ppter se necessariũ sit: ⁊ nõ ppter aliud: si ĩmutabiliter semp q₃ sit bonũ: ac ppetuo suã retinẽs qualitatẽ: nunq₃ in partẽ possit trãsire ↄtrariã: si ademptio vel cessatio eius nõ possit summã nõ inferre perniciẽ: si id qđ illi cõtrariũ est: similiter principale sit malũ: nec in partẽ bonã possit aliquãdo trãsire. Que diffinitiões quib⁹ principalium bonoꝝ natura discernitur: ascribi ieiunijs omnino non possunt. Neq₃ enĩ ex semetipis bona: aut ppter se necessaria sũt: q̃ ppter acquirendã cordis ⁊ corpis puritatẽ salubriter exercentur: vt aculeis carnis obtusis: mẽs purificata suo ↄciliet auctori: nec ĩmutabiliter semp q₃ sunt bona: q₂ plerũq₃ eoꝝ intermissiõe nõ ledimur: imo etiã in perniciẽ interdum anime importuni⁹ celebrata vertuntur. Sed nec principale malũ est id qđ illi videtur aduersum: id est ciboꝝ

naturaliter iocūda perceptio: q̄ nisi intemperantia atq; luxuria: vel alia quedā vitia subsequant̄: mala non potest definiri: q2 nō qd̄ intrat in os coinquinat hoīem: ſ que pcedūt de ore hec coinquināt hoīem. Principali itaq; derogat bono: nec perfecte aut sine petō illud exequit̄: q̄squis hoc nō pter idipm: ſ pter aliud aliq̄d facit. Oīa em̄ hui9 gratia faciēda sunt: ipm vero pter se solum est expetendū. Matt. 15

De ratione z vtilitate ieiunij: Caplm. XVII.

Talē igitur diffinitionē super ieiunij qualitate iugiter retinentes: ita illud totis virib9 animi appetamus: vt tamē tunc demum id nobis congruū noverim9: si in eo tempoz ratio: si qualitas: si mēsura seruet̄: nec ita vt in ipso spei nostre terminū defigamus: sed vt per ipsum ad puritatē cordis z apostolicam charitatē peruenire possimus. Igitur ex hoc ipso ieiunio vbi nō solum specialia prefixa sunt tempora: quib9 vel exerceri debeat vel p̄termitti: sed etiā qualitas modusq; ppositus est: nō principale bonū: sed mediū quiddā esse manifestum est. Ceteꝛ hec que precepti auctoritate: vel mandant̄ vt bona: vel interdicunt̄ vt noxia: nunq̄ ita exceptioni tempoꝛ subiacent: vt interdū: aut q̄ vetita sunt fieri debeāt: aut que imperata sunt p̄termitti. Nec em̄ vllus iusticie: patientie: sobrietati: pudicicie: charitati: statut9 ē mod9: nec rursum iniusticie: impatiētie: furori: impudicicie: inuidie atq; supbie libertas aliquā do pmissa est.

Nō semper congruū esse ieiunium: Ca. XVIII.

Quāobrē his de ieiunij qualitate premissis: subdēda adhuc sanctarū scripturarū videt̄ auctoritas: p quā approbet̄ manifestius ieiuniū perpetuū custodiri nec debere nec posse. In euāgelio ieiunātibus phariseis vna cū discipulis Joannis baptiste: cū apli vtpote amici z conuiue celestis illius sponsi necdum ieiunioꝛ obseruantiā custodirent: discipuli ioannis qui summā iusticie se ieiūijs possidere credebāt: quippe illius sectatores qui eximius penitentie predicator: ita cunctis populis formā suo prebebat exemplo: vt non solum varia escarū genera: que humanis vsibus suggerunt̄ abnueret: verūetiā cōmunē panis ipi9 esum penitus ignoraret: dn̄o cōquerunt̄ dicētes: Quare nos z pharisei ieiunamus frequēter: discipuli autē tui nō ieiunāt? Quibus respondēs dominus euidenter ostendit: nō omni tempore congruu3 esse ieiunium: nec necessarium alicui cū vel festiuitas temporum vel interueniens charitatis occasio: indulgentiā refectionis admittit: Nū quid possunt inq̄ens filij sponsi lugere: q̄diu cū illis est sponsus? venient autē dies cū auferetur ab eis sponsus z tunc ieiunabunt. Que verba licet ante resurrectionē dixerit corporis sui: tamen pprie quinquagesime tempus ostendūt: in quo post resurrectionē quadraginta dies domino cū discipulis epulante: ieiunare illos quotidiane eius p̄sentie gaudiū nō sinebat. Marci. 2 Ibidem.

Interrogatio cur totis q̄nquaginta dieb9 ieiuniū relaxetur: Caplm. XIX.

Germanus: Quare igit̄ tota quinquagesima abstinentie rigorē prandijs relaxamus: cū vtiq; christus quadraginta tantum dieb9 post resurrectionē cū discipulis fuerit cōmoratus?

Responsio: Caplm. XX.

Theonas: Non incongrua interrogatio vestra rationem integerrime veritatis mereatur agnoscere. Post ascensionē saluatoris nostri que quadragesimo re

surrectionis eius acta est die: apostoli reuersi de monte oliueti: in quo se ad patrem pergens prebuit intuendum: sicut etiam Actuum apostolorum lectio cõtestatur: Ingressi hierosolymam: decem diebus aduentum spiritussancti expectasse referuntur: quibus expletis quinquagesima cũ die cum gaudio susceperunt: et ita est per hec festiuitatis huius numerus euidenter impletus. Quẽ in veteri quoque testamento legimus figuraliter adumbratũ: in quo consũmatis hebdomadibus septẽ: primitiarum panis per sacerdotes domino iubebatur offerri: qui veracissime per apostolorum predicationem: qua in illo die concionati leguntur ad populum: oblatus domino cõprobatur: verus scilicet primitiarum panis: qui noue doctrine institutione prolatus: quinque milibus virorum esce sue munere saciatis: primitiuũ de iudeis christianorum populũ domino consecrauit. Et iccirco hi quoque decem dies cum superioribus quadragita pari solẽnitate sunt ac leticia celebrandi. Cuius festiuitatis traditio: per apostolicos viros ad nos vsque trãsmissa eodem tenore seruãda est. Ideo nanque in ipsis diebus nec genua in oratiõe curuantur: quia inflexio genuũ velut penitentie ac luctus indiciũ est. Unde etiam per omnia candem in illis solennitatẽ quã die dominica custodimus: in qua maiores nostri: nec ieiunuũ agendũ: nec genu esse flectendum: ob reuerentiã resurrectiõis dominice tradiderũt.

Act. 1.
Deut. 16

Interrogatio vtrum abstinẽtia ieiunij relaxata: nõ obsit corporis castitati: Capitulum. XXI.

Ermanus: Potestne hec caro insolitis blandimẽtis tã longe festiuitatis illecta: nõ aliquid sentuosũ de illo quãuis abscisso vitiorum fomite germinare: aut mens presumptis vltra cõsuetudinem dapibus onerata: nõ erga famulatum corporis rigorẽ dominatiõis sue inflectere: presertim cũ in nobis viridior etas: cito ad rebellionẽ subdita possit mẽbra compellere: si vel escas solitas abũdantius vel certe insolitas licẽtius presumamus?

Responsio de seruando continentie temperamento: Capitulum. XXII.

Theonas: Si vniuersa que gerimus: rõnabili mentis appendamus examine: et de puritate cordis nostri nõ aliorum iudicium: sed nostrã semper cõscientiã consulamus: certũ est istã refectõis intercapedinẽ iuste districtiõi obesse nõ posse: si modo vt dictũ est: equã indulgentie cõtinentieque mensurã pari lance ppendẽs: vtranque similiter nimietatẽ mens incorrupta castiget: et vtrũ spiritũ nostrũ delitiarũ deprimat pondus: an vero alterã hoc est corporis partem: maior abstinentie inclinet austeritas: vera discretione distinguat: illam vel cõprimens vel subleuãs portionẽ: quã vel extolli senserit vel grauari. Nihil enim dominus noster ad cultum atque honorem suũ absque iudicij moderatione vult fieri: quia honor regis iudiciũ diligit. Et iccirco sapiẽtissimus Salomõ: vt in neutrã partẽ vergente iudicio declinemus: admonet dicẽs: Honora deũ de tuis iustis laboribus: et delibа ei de fructibus iustitie tue. Etenim residet in cõsciẽtia nostra incorruptus quidã ac verus iudex: qui nõnunque super statu puritatis nostre cũctis errantibus solus ipse nõ fallitur. Omni igitur cautione atque sollertia: iugiter circũspecti cordis fuerit intẽtio: ne qua mõ iudicio nostre discretõis errãte: aut incõsiderate cõtinẽtie cupiditate succẽsi: aut desiderio nimie remissiõis illecti: substantiã virium nostrarum inique trutine examinatione libremus: sed in altera

Prouer. 3.

quidē lāce anime puritatē: in altera
vires corpis collocātes: ita vero cō
sciētie iudicio vtraq; pendamus: vt
in neutrā partē vnius rei affectu ꝑ/
ponderāte puersi: vel ad imodicam
districtionē: vel ad nimiā remissio/
nē: equalitatis librā ꝓpensius incli
nemus: ⁊ illud nobis vel ꝓ remissio/
nis vel ꝓ districtiōis nimietate di/
cat: Nōne si recte offeras: nō autē
recte diuidas: peccasti? Illas etenim
ieiunioꝝ victimas: quas nobis vio
lēta viscerū ꝯuulsiōe inconsiderate
extorquentes: dn̄o recte offerre nos
credimus: ille qui diligit misericor/
diā ⁊ iudiciū: execrat dicēs: Ego do
Esa. 61. min⁹ diligēs iudiciū: ⁊ odio habēs
rapinā in holocaustū. Illos etiā q̄
oblationū: id est officioꝝ atq; actu/
um suoꝝ ꝑcipua ad fotū carnis atq;
vsus ꝓprios presumētes: reliquias
eoꝝ dn̄o ac minimā deferūt portio/
nē: velut operarios fraudulētos ser
Hier. 48 mo diuinus ita ꝯdēnat: Maledict⁹
qui facit opus dn̄i fraudulēter. Nō
ergo imerito eū qui se ita iniquo fal
lit examine: increpat dn̄s dicēs: Veꝝ
Ps. 61. tamē vani filij hominū: mēdaces fi/
lij hominū in statheris: vt decipiāt.
Et iccirco btūs apl's (vt discretiōis
moderamina retinētes: in neutram
partē illecti nimietate vergam⁹) ani
Ro. 12. monet dicēs: Rationabile obsequiū
vestrū. Quā rē etiā legislator simi
liter indicit: ita ꝑcipiēs: Stathera
Leuit. 19 iusta: ⁊ equa sint pōdera: iustus mo/
dius: equusq; sextari⁹. Salomone
quoq; parē sup hoc sententiā ꝓfe/
Puer. 20. rente: Pōdus magnū ⁊ pusillū: et
mēsure duplices: imunda sunt apd̄
dn̄m vtraq;: ⁊ qui facit ea in adinuē
tionib⁹ suis cōpedict. Proinde nō
solū illo quo diximus: sed etiā h̄ mo/
do studēdū est nobis: vt nec iniqua
pondera in cordib⁹ nr̄is: nec in hor/
reis ꝯsciētie nostre mēsuras dupli/
ces habeamus: id est ne ea ipsi q̄ di/
strictionis regulā molliunt: remissio
re indulgētia ꝑsumentes: eos quib⁹
verbū dn̄i ꝑdicamus: districtiorib⁹
preceptis ⁊ grauiorib⁹ q̄ ipsi ꝓferre
possim⁹ pōderib⁹ obruam⁹. Qd̄ cū
facimus: q̄d nisi duplici pōdere atq;
mēsura ꝑceptoꝝ dn̄i mercē frugēq;
vel appendimus vel metimur? Si
enī aliter ea nobis: aliter nostris fra/
tribus dispensem⁹: recte increpamur
a domīo: eo q; statheras dolosas ac
mensuras duplices habeam⁹: s̄m il/
lam sententiā Salomonis qua dici/
tur: Abominatio est dn̄o pond⁹ du/ Ibidem.
plex: ⁊ stathera dolosa: nō est bonū
in ꝯspectu eius. Hoc etiā modo rea
tum dolosi ponderis duplicisq; men
sure euidēter incurrim⁹: si districtio/
ra quedā que ꝑuatim ꝑ nostras cel/
lulas exercere ꝯsueuimus: humane
laudis cupiditate corā fratrib⁹ ostē/
tem⁹: abstinētiores scilicet ⁊ sanctio/
res apparere affectātes humano cō
spectui q̄ diuino. Qui morbus pre/
cipue nō modo vitandus: verūetiā
abominandus est nobis. Sed inte/
rim a questione ꝓposita paulo lon/
gius euagati: ad eandē a qua disces/
simus reuertamur.

De refectiōis tempore atq; mensura: Cap. XXIII.

Sit ꝑdictoꝝ dieꝝ ita est cu/
i stodiēda solēnitas: vt corpo
ris atq; aīe cultui ꝓsit magis
remissio indulta q̄ noceat: quia nec
illius festiuitatis gaudium aculeos
carnis obtundere: nec imitis ille ad
uersarius dierū nouit reuerētia mi/
tigari. Ut ergo ⁊ dieb⁹ festiuis sta/
tuta ꝯsuetudinis solennitas ꝯserue/
tur: ⁊ saluberrimus parsimonie mo/
dus minime trāscendat: sufficit vt
indulgentiā remissionis eousq; ꝓ/
gredi patiamur: vt cibus qui hora
diei nona fuerat capiēdus: paulo ci/
tius: id est sexta hora pro festiuitate
tēporis capiat: ea ratione dūtaxat
vt escaꝝ solitus mod⁹ vel qualitas
nō mutet: ne puritas corporis: vel
integritas mētis: abstinētia quadra/

gesime diligētius acquisita: quīqua gesime remissiōe dperat: nihil qꝫ no bis ꝑsit acq̄sisse ieiunijs qd̄ mox a/ mittere cogat incauta saturitas: pre sertim cū etiā hostis nostri nō igno/ ta versutia: tūc p̄cipue munitionem nostre puritatis impugnet: cū ei⁹ cu stodiā senserit solēnitat̄ celebritate laxatā. Quāobrē vigilātissime ꝓ/ uidendū est: ne vnq̄ꝫ mentis nostre vigor: blādis seductiōib⁹ eneruet̄: ne vt supra iā dictū est: castimonie puritatē quadragesime labore que/ sitā: quinquagesime requie ac secu/ ritate ꝑdamus. Et iccirco nulla pe/ nitus in ciboꝝ qualitate vel mō ad/ mittat̄ adiectio: ſ ab escis q̄ꝝ ꝯtinē tia dieb⁹ ieiunij ꝓ integritate pudi/ citie vtebamur: etiā dieb⁹ celeberri/ mis siliter tēperem⁹: ne leticia festi/ uitatis pniciosissimā nobis carnali/ um incētiuoꝝ suscitās pugnā: vertat̄ in luctū: illā qꝫ nobis excellētiorē q̄ gaudio incorruptōis exultat: festiui tatē mētis eripiat: ꝛ incipiam⁹ post breuē carnal' leticie vanitatē: amis/ sam cordis pudiciciā lōgo peniten/ tie merore dflere. Studēdū q̄nimo est: vt nō frustra ad nos illa ꝓpheti ce adhortatiōis cōmonitio dirigat̄:

Naū. j. Celebra iuda festiuitates tuas: ꝛ red de vota tua. Si em̄ ꝯtinētie iugita/ tē interiecta dieꝝ solēnitas nō muta rit: spiritalib⁹ ferijs iugiter perfrue/ mur: ꝛ ita nobis a seruili operatione

Esa. 66. cessantibus: erit mēsis ex mēse ꝛ sab batū ex sabbato.

Interrogatio de diuersa obseruatione quadragesi/ me: Capl'm. XXIIII.

German⁹: Quid cause est vt sex hebdomadib⁹ quadra/ gesima celebret̄: licꝫ in q̄bus/ dā ꝓuincijs religiōis forsitan ꝓpen sior cura: adiecisse hebdomadā etiā septimā videat̄: cū neuter numerus die dn̄ico sabbatoqꝫ subtracto: qua/ draginta dieꝝ impleat summā? Sex em̄ ꝛ triginta dies in ipsis hebdoma dibus tantūmodo ꝯcludunt̄.

Respōsio eo q̄ ad anni de/ cimas quadragesime ieiu/ nium referatur: Capl'm XXV.

Theonas: Licet quorundam pia simplicitas huius rei am/ putet questionē: tn̄ quia eti/ am illa q̄ alius interrogatione indi/ gna duxisset: scrupulosius ꝑscrutā/ tes integrā obseruātie nostre ac my/ sterij veritatē desiderat̄ agnoscere: euidētissimā huius etiā rei pcipite rationē: vt manifestius approbetis nihil irrationabile nostros tradidis se maiores. Lege moysaica vniuer/ so pp'lo generalis est ꝓmulgata pre/ ceptio: Decimas tuas ꝛ p̄mitias of/ feres dn̄o deo tuo. Itaqꝫ qui substā Exo. 22. tiarū nostraꝝ oīmqꝫ fructuum deci/ mas offerre precipimur: m'to magis necesse est vt ip̄ius quoqꝫ ꝯuersatio/ nis nostre ꝛ humani vsus operū qꝫ nostroꝝ decimas offeram⁹: q̄ ꝓfecto in supputatōe quadragesime euiden ter implent̄. Omniū em̄ dierum nu merus quibus reuolutus in orbē an nus includit̄: triginta sex senis die/ rum numero decimat̄. In septē vero hebdomadibus si dies dn̄ici ꝛ sabba ta subtrahant̄: quinqꝫ ꝛ triginta su/ persunt dies ieiunijs deputati: sed adiecta illa vigiliarum die qua vsqꝫ in galloꝝ cantum illucescente domi/ nica: ieiunium sabbati protelat̄: nō solum sex ꝛ triginta dierum nume/ rus adimpletur: verumetiam pro decimis quinqꝫ dierū qui residui vi/ debantur: si illud quod superest ad/ iectū noctis spaciū computetur: ple/ nitudini totius summe omnino non deerit.

Quomodo etiam primi/ tias nostras domino debe/ amus offerre: Capl'm. XXVI.

q Uid vero de primitijs dicā:
quas ab oīb⁹ qui christo fi/
deliter famulant̄ q̄tidie cer/
tum est exhiberi? Nā cū experrecti
a somno: ꝛ quasi rediuiua post sopo
rem alacritate surgētes: prius ꝙ mo
tū sensus vllius corde ↄcipiant: vel
memoriā aut curā reifamiliaris ad
mittāt: cogitationū suaꝝ ortus atꝙ
principia: diuinis ↄsecrant holocau
stis: quid nisi primitias vere suoꝝ
fructuū: ꝑ summū sacerdotē Jesum
christū: ꝓ vsu vite huius ꝛ imagine
quotidiane resurrectiōis exoluunt?
Quiꝙ etiā a somno excitati: hosti/
am iubilatiōis sue deo similiter offe/
rentes: primo lingue sue motu ip̄m
inuocāt: ip̄ius nomē laudesꝙ ↄce/
lebrāt: atꝙ ad canēdos ei hymnos:
prima labioꝝ claustra reserātes: im/
molant deo sui oris officia. Cui etiā
pari deferūt modo prima manuū su
arū gressuūꝙ libamina: cū e cubili/
bus ↄsurgētes in oratiōe ↄsistunt: et
prius ꝙ in ꝓprijs causis mēbrorum
suoꝝ fungant̄ officio: nihil sibi de mi
nisterio eoꝝ ante decerpunt: sed ad
ipsius honorē ꝓmouēt gressum: at/
ꝙ in eius laudatione defigunt: ꝛ ita
cūctoꝝ motuū suoꝝ primitias ꝓtē/
sione manuū: incuruatiōe genuū: et
totius corporis ꝓstratiōe ꝑsoluunt.
Illō eñ qō decātat̄ ī psalmo alias
Ps̄.118 īplere nō possum⁹: Preueni in ma
Ibidem. turitate ꝛ clamaui. Et: Preueuerūt
oculi mei ad te diluclo vt meditarer
Ps̄.87. eloq̄a tua. Et mane ōro mea p̄ueni/
et te: nisi vt post quietē somni ī hāc
lucē vt supra diximus: velut e tene/
bris ꝛ imaginaria morte reuocati: ō
vniuersis officijs mētis ꝛ corꝑis ni/
hil omnino in nostrī p̄sumere neces/
sitatibus audeam⁹. Nullus nāꝙ est
alius quē aut ꝓpheta p̄uenerit ma/
tutin⁹: aut nos p̄uenire siliter debea
mus: nisi aut nosmetip̄os: id est oc/
cupatiōes nostras ꝛ affectus: curas
ꝙ mortales sine quib⁹ esse nō possu
mus: aut suggestiones subtilissimas
inimici quas nobis adhuc quiescen/
tib⁹ ac sopore demerꝭ: ꝑ phantasias
inaniū somnioꝝ inferre conat̄: qui/
bus nos mox euigilaturos occupet
ꝛ inuoluat: vt primitiaꝝ nostrarum
opima deflorās prim⁹ ip̄e decerpat.
Quā obrē oīni nobis cautiōe curā/
dū est: si tñ vim p̄dicti versiculi oꝑe
volum⁹ adimplere: vt ita p̄mos ma
tutinaꝝ cogitationum ortus: sollers
vigilātia tueat̄: ne q̄d ex eis festina
p̄sumptio liuētis attaminet inimici:
nostrasꝙ primitias tanꝙ viles iam
atꝙ cōmunes a dño faciat reproba/
ri. Qui si p̄uentus a nobis ꝑuigili
mētis circūspectiōe nō fuerit: antici/
patiōis nequissimā ↄsuetudinē non
deponēs: quotidie nos fraudib⁹ su/
is preuenire nō desinet. Et iccirco si
placitas ꝛ acceptabiles deo p̄mitias
ex fructib⁹ nostre mētis optam⁹ of/
ferre: nō mediocrē sollicitudinē de/
bemus īpēdere: vt oēs nostri corpo/
ris sensus: matutinis p̄cipue horis
tanꝙ sacrosctā dñi holocausta ī om
nibus illibata atꝙ intacta fuemus.
Qō deuotiōis gen⁹ multi etiā secla/
riū summa cautiōe custodiūt: q̄ ante
lucē vel diluculo ↄsurgētes: neq̄ꝙ
familiarib⁹ ac necessarijs mūdi hui⁹
actib⁹ īplicāt̄: prius ꝙ cūctoꝝ actu/
um suoꝝ oꝑationūꝙ primitias: ad
eccl̄iā ↄcurrētes diuino studeāt cō
secrare ↄspectui.

Cur diuerso dierum nu/mero quadragesima a ple/risꝙ obseruetur?

Caplm. XXVII.

p Orro qō dicitis: diuerso mo/
re: id est sex vel septē hebdo/
madib⁹ ꝑ nōnullas ꝓuīcias
q̄dragesimā celebrari: vna queād/
modū dixim⁹ rō idēꝙ ieiunioꝝ mo/
dus diuersa hebdomadaꝝ obserua/
tiōe ↄcludit̄. Hi eñ sibi sex hebdo/
madaꝝ obſuātiā p̄fixerūt: q̄ putāt
die q̄ꝫ sabbati ieiunandū. Sex ergo
hebdomadas ieiunia ꝑsoluūt: q̄ eos

dē ſex ꝛ trigīta dies ꝑ ſabbata ſexies
reuoluta ꝯſummant.

Quare vocetur quadragesima cū triginta ꝛ ſex tantūmodo diebus ieiunetur: Caplm. XXVIII.

Na ergo quemadmodū dixi/
v mus rō: idēq; eſt ieiunioꝝ
modꝰ: licet in hebdomadaꝝ
nūero diſcrepare videat̄. Sed ꝓfe/
cto cū rōnē hꝰ rei hūana obliteraſ/
ſet incuria: tēpus h̄ q̄ anniuerſarie
vt dictum eſt decime deo trigīta ſex
ſemis ieiunijs offerunt̄: q̄dragesime
nomē accepit: qđ fortaſſe vl̄ ꝓpter h̄
viſum ſit h̄ vocabulo debere cēſeri:
ꝙ moyſes vl̄ helias vel ipē dn̄s no/
ſter Jeſus chriſtꝰ q̄draginta diebus
ieiunaſſe tradunt̄. Ad cuiꝰ nūeri ſa
cramētū illi quoq; q̄draginta anni
quibꝰ iſrl̄ eſt ī ſolitudine cōmoratꝰ:
Et q̄draginta ſil̄iter māſiōes quibꝰ
cā myſtice ptrāſiſſe deſcribit̄: nō in/
cōgrue coaptant̄. Et fortaſſe ipā de
cimatio recte q̄ſi ab vſu telonei qua/
drageſime nomē accepit. Jta cū illa
publica vulgo vocat̄ exactio: ex qua
tāta lucri portio regis cōmodis de/
putat̄: quantū ꝛ a nobis a rege om/
niū ſeculoꝝ ꝓ vſu vite noſtre legiti
mū quadrageſime vectigal exigit̄.
Sane licet hoc ad ꝓpoſitā nō pti/
neat queſtionē: tñ q: ſe obtulit nar/
ratōis occaſio. Nec hoc quidē ꝑter/
eundū puto ꝙ frequētiſſime ſenio/
res noſtri iccirco illis diebꝰ maxime
impugnari oīe monachoꝝ genꝰ an
tiqua inimice gētis ꝯſuetudine teſta
bant̄: ꝛ ad trāſmigrandū de ſuis ſe/
dibus acriꝰ vrgeri: eo ꝙ ḃm illā ſi/
militudinē qua tūc egyptij filios iſrl̄
violētis afflictiōibus opprimebāt:
nūc quoq; verū iſrael: id eſt mona/
choꝝ plebē intellectuales egyptij
duris ac lutulētis operibꝰ incurua/
re conent̄: ne ꝑ amicā deo quietem
terrā egyptiā deſerentes: ad eremū
virtutū ſalubriter trāſeamus: ita vt
aduerſum nos pharao infremēs di/
cat: Ocioſi ſunt: ꝛ iccirco vociferan Exo. 5.
tur dicētes: Eamꝰ ꝛ ſacrificemꝰ do/
mino deo noſtro. Opprimant̄ labo
ribus ꝛ ſolliciti ſint in opibꝰ ſuis: et
nō ſint ſolliciti in verbis vanis. Nā
vtiq; vanitas impioꝝ ſanctū dn̄i ſa/
crificiū qđ nō niſi ī eremo liberi cor
dis offert̄: ſūmā eē aſtruit vanita/
tē: Abomīatio ē eñ pctōri religio. Eccl. 1.

Qꝫ perfecti ſupergrediantur legem quadrageſime: Caplm. XXIX.

Ac igit̄ q̄drageſime lege qui
h iuſtus atq; ꝑfectus eſt: nō te/
net̄: nec exigui huiꝰ canonis
ſubiectiōe ꝯtentus eſt: quem ꝓfecto
illis qui ꝑ totū anni ſpaciū delitijs
vl̄ negocijs ſecularibus implicant̄:
eccleſiaꝝ principes ſtatuerūt: vt vel
hac legali quodāmodo neceſſitate
conſtricti: his ſaltē diebꝰ vacare dn̄o
cogerent̄: ac dieꝝ vite ſue quos to/
tos quaſi fructus quoſdā fuerāt vo
raturi vel decimas dn̄o dedicarent.
Ceterū iuſti quibꝰ lex nō eſt poſita: 1. Tio. 1.
quiq; ſpiritalibꝰ officijs nō exiguaꝫ
illā: id eſt decimā partē: ſꝫ totū vite
ſue tēpus impēdunt: q: liberi ſunt a
decimaꝝ legaliū functione: iccirco ſi
eos vꝑuenīēs honeſta ꝛ ſancta ne/
ceſſitas coartarit: audēt ſtationē ie/
iunij abſq; vlla diſceptatōe laxare.
Nō eñ ab eis decimarum exiguitas
mutilat̄: qui oīa ſua dn̄o ſecū parit̄
obtulerunt. Quod ꝓfecto abſq; ſū/
mo fraudis reatu facere ille nō pote
rit: qui nihil volūtarie offerēs deo:
inexcuſabiliter ſoluere decimas ſuas
legis neceſſitate cōpellit̄. Quapro/
pter liquido cōprobatur perfectum
eſſe nō poſſe famulū legis: qui vel il
la que prohibent̄ cauet: vel illa que
precipiunt̄ exequitur: ſed illos ve/
re eſſe ꝑfectos qui etiam his que a le
ge conceſſa ſunt non vtunt̄. Et hac
ratione cū ð moyſaica lege dicatur:
Nihil enī ad perfectū duxit lex: nō/ Heb. 7.

nullos sanctoꝝ in veteri testamento pfectos legimus extitisse: q2 transcē dentes legis imperiū sub euāgelica pfectiōe vixerūt: sciētes φ iustis nō
1.Tio.1. est lex posita sed iniustis ⁊ nō subditis: impijs ⁊ peccatoribus: sceleratis et contaminatis.

De causa et initio quadragesime: Ca.XXX.

Sciendū igit̃ sane hanc obseruantiā quadragesime: q̄diu ecclie illi⁹ primitiue pfectio inuiolata pmā sit: penitus nō fuisse. Nō eñ p̄cepti hui⁹ necessitate nec quasi legali sāctiōe ꝯstricti: artissimis ieiunioꝝ terminis claudebant̃: qui p totū anni spaciū equali ieiunio ꝯcludebant̃. Uerū cum ab illa apostolica deuotione descīscēs: q̄tidie credentiū multitudo suis opib⁹ incubaret: nec eos vsui cunctoꝝ fidelium ſm aplo2 instituta diuideret: sed priuatim impēdijs suis ꝯsulens: nō seruare tantū: sed etiā augere cō tēderet: auanie ⁊ saphire exemplū nō ꝯtenta sectari: id tunc vniuersis sacerdotibus placuit: vt hoīes curꝭ secularibus illigatos: ⁊ pene: vt ita dixerim: ꝯtinētie vel compunctiōis ignaros: ad opus sanctū canonica ieiunioꝝ īdictiōe reuocarēt: ⁊ velut legaliū decimaꝝ necessitate cōpellerent: q̄ vtiq3 infirmis ꝓdesse posset: et pfectis p̄iudicare non posset: qui sub gratia euāgelij ꝯstituti volūtaria legē deuotiōe trāscēdunt: vt ad illā apostolice sentētie beatitudinē
Roma. 6 possint puenire: Peccatū eñ in vobis non dn̄abitur: nō eñ estis sub lege: sed sub gratia. Uere eñ dn̄ationem in illo nō potest exercere pctm̄: qui dn̄at̃ affectibus peccatoꝝ.

Interrogatio queadmodū intelligi debeat qđ ait apostolus: Peccatū in nobis non dominabitur: Caplm̄.XXXI.

Erman⁹: Quia nō potest fallax hec apostoli esse sentētia que securitatē nō solū monachis: sed etiā omnib⁹ christianis generaliter repromittit: nimiū nobis videt̃ obscura. Cum eñ cūctos qui euangelio credunt: a iugo ⁊ dn̄atiōe peccati liberos atq3 alienos esse pronūciet: quomodo pene in omnibus baptizatis vincit dominatio peccatoꝝ: ſm sententiā domini qua ait: Omnis qui facit peccatū: seruus est Joh.8. peccati?

Responsio de differentia gratie ⁊ legalium preceptorum: Caplm̄.XXXII.

Theonas: Questionē nobis rursus īmodicam inquisitio vestra cōmouit: cui⁹ vim licet sciā ab inexpertis nec tradi posse nec pcipi: tamē in quantū potero verbis absoluere ⁊ breuiter expedire tē ptabo: si modo intellectus vester ea que dicemus etiā operibus subseq̄t̃. Quecū q3 eñ nō p doctrinā sed per experientiā cognoscunt̃: sicut tradi ab inexperto nequeūt: ita nec mente concipi vel teneri: nisi ab eo qui simili studio fuerit atq3 institutiōe fundatus. Et icirco necessariū reor: vt primū diligētius inquiramus: quod nā sit ꝓpositum vel volūtas legis: vel que gratie disciplina atq3 perfectio: vt consequenter ex his: siue dominationē peccati: siue expulsionem eius possimus agnoscere. Ita q3 lex principalr̃ iubet expeti copulam nuptiaꝝ dicēs: Btūs qui habet semen in sion: ⁊ domesticos in hierlm̄. Et: Maledicta sterilis que nō peperit. Ecōtrario gratia ad incorruptionis perpetue puritatē: ⁊ castimoniā nos beate virginitatis inuitat: Beate in Luce. 23 quiens steriles que nō genuerunt: ⁊ vbera q̄ nō lactauerūt. Et: Qui nō oderit patrē ⁊ matrē ⁊ vxorē: nō po Eiusđ.14 test me⁹ esse discipulus. Et illđ apo

1.Cor.7 stoli: Reliquũ est vt & qui hñt vxo/
Exo.22. res tãq̃ nõ habẽtes sint. Lex dicit:
Decimas tuas & primitias nõ tardab
Mat.19 offerre. Gratia aũt dicit: Si vis pfe/
ctus esse: vade & vẽde oĩa que ha/
bes & da paupibus. Lex talionũ cõ/
uitiorum & iniuriarum non phibet vltio/
Exo.21. nem dicẽs: Oculũ p oculo: dentẽ p
dẽte. Gratia ꝯgeminatiõe iniuriarum
vel cedis q̃ fuerint irrogate: nostram
patientiã vult pbari: & ad duplicis
dispẽdij tolerantiã paratos esse nos
Matt.5. pcipit: Qui te pcusserit inquiẽs in
dexterã maxillã pbe ei & alterã: Et il
le qui vult tecũ iudicio cõtẽdere: et
tunicã tuã tollere: dimitte ei & palli
Leuit.19 um. Illa inimicos odio habẽdos: hec
Matt.5. ita diligẽdos esse decernit: vt p ipis
deo semp censeat supplicandũ.

De eo q leuiora sint euã gelij precepta q̃ legis: Caplm. XXXIII.

Cum igit quis hoc euãgelice pfectionis culmẽ ascenderit: iste pfecto supra oẽm legem tãtarũ virtutũ meritis sublimatus: & vniuersa q̃ p moysen pcepta sunt quasi parua despiciẽs: tãtũ sub gra saluatoris se esse cognoscit: cuius ad/
iutorio se ad illũ sublimissimũ statũ
Roma.5 intelligit puenisse. Nõ ergo dñatur in eo peccatũ: qz charitas q̃ diffusa est in cordib⁹ nostris p spiritũ san/ ctũ qui datus est nobis: oẽm alteri⁹ cuiusq; rei excludit affectũ: nec po/ test aut vetita ꝯcupiscere aut impera ta ꝯtẽnere: cuius totũ studiũ totũq; desideriũ diuino amori semp inten/ tũ: vsq;adeo vllũ rerũ oblectatiõe nõ capit: vt etiã his que ꝯcessa sũt nõ vtat. In lege aũt in qua ꝯiugio/ rũ iura seruant: q̃uis cohibita luxu rie euagatio vni tantũ femine mãci/ pet: tamẽ nequaq̃ possũt carnalis concupiscentie aculei non vigere: et difficile est vt ignis cui etiã studiose pabula suggerunt: ita pfixis termi/ nis includat: vt non etiã extra eua/ gatus amburat quicquid attigerit. Cui etiã si sua illa ita semp occurrat obiectio: vt exestuare extrinsecus nõ sinat: tñ etiã dũ cohibet incẽdit: qz voluptas ipa culpabilis est: & ad ve locissimos adulteriorum raptat exces/ sus ꝯsuetudo ꝯcubit⁹. Ceterũ quos gratia saluatoris sancto icorruptio/ nis amore flãmauerit: ita oẽs carna liũ desideriorum spinas dñice charita/ tis igne ꝯsumunt: vt nec tepẽs fauil la vitiorum refrigeriũ integritatis im/ minuat. Legis ergo famuli a licitorum vsu ad illicita plabunt: gratie par/ ticipes dũ licita ꝯtemnũt: illicita nõ nouerũt. Sicut aũt viuit in cõiugij amore peccatũ: ita etiã in eo qui de/ cimas suas & primitias tãtũ est red/ dere ꝯtentus: Necesse est eñi eũ dũ tardat aut negligit: aut in qualitate earum: aut in quãtitate: aut in quoti/ diana distributiõe peccare. Qui eñi iubet ea que sua sunt infatigabiliter indigẽtib⁹ ministrare: q̃libet ea sũ/ ma fide ac deuotiõe dispẽset: tamen difficile est vt nõ laqueos peccatorum frequẽter incurrat. In illis vero qui ꝯsiliũ dñi nõ spreuerũt: sed omnem substantiã suã paupibus pogãtes: sumpta sua cruce largitorẽ celestis gratie subsequunt: peccatũ nõ potest dñari. Nõ eñi eũ dispensantẽ sacra/ tas iam christo opes & quasi alienas pia distributiõe pecunias: infidelis seruãdi victus cura mordebit: nec elemosyne hilaritatem abijcit mesta cũctatio: qz qd semel totum obtulit deo: id iã alienũ sine pprie necessi/ tatis recordatiõe aut angusti vict⁹ timore dispergit: qui cert⁹ est cũ ad desideratã puenerit nuditatẽ: mul/ to magis a deo se q̃ volucrẽ celi esse pascendũ. E contrario is qui substan tiam retinens mũdialẽ: aut decimas fructuũ suorum atq; primitias: aut p/ tem pecuniarum ꝯstrictus legis anti/ que sanctione distribuit: licet pecca/ torũ suorum ignem maxime elemosyne rore restinguat: impossibile tamen

est: quantauis opes suas magnani/
mitate dispenset: vt se ad plenū eru/
at a dominatione peccati: nisi forte
ꝑ grām saluatoris: cum re etiā ipm
affectum deposuerit possidēdi. Pa/
ri modo non potest non cruento pec
Exo.21. cati imperio famulari: quicunqꝫ ocu
lum pro oculo: dentem pro dēte: ex
precepto legis eruere: aut inimicum
suum odio mauult habere: quia ne/
cesse est eum dum talionis vicissitu/
dine vlcisci suam optat iniuriā: dū
contra inimicos odij amaritudinem
seruat: furoris atqꝫ ire perturbatio/
ne semper accendi. Quicūqꝫ xpo sub
Matt. 5. euangelice gratie illuminatione ver
satur: ac malum nō resistendo supe/
rans: sed ferendo dexteram percutiē
ti maxillam: etiam alteram prebere
voluntarius non moratur: ⁊ volen/
ti aduersū se de tunica litigiū cōmo/
uere: remittit ⁊ pallium. Quiqꝫ dili
git inimicos suos: ⁊ orat ꝓ calūniā/
tibus sibi: hic peccati repulit iugum
ac vincula dirupit. Non enim viuit
sub lege: que non interimit semina/
ria peccatorum. Unde nō inmerito
Heb.7. de ipsa beatus apostolꝰ: Reproba/
tio inquit fit precedentis mādati ꝓ/
pter infirmitatem eius ⁊ inutilitatē:
Ezech.20 Nihil enī ad perfectuʒ adduxit lex.
Et dominus per ꝓphetā: Et dedi in/
quit eis precepta non bona: ⁊ iusti/
ficationes in quibus nō viuēt in eis:
sed viuit sub gratia: que non ramos
tantum nequitie amputat: sed ipsas
penitus radices noxie voluntatis
euellit.

Quemadmodū quis ꝓ/ betur esse sub gratia: Caplm. XXXIIII

Quisquis ergo perfectionem
euāgelice studuerit tenere do
ctrine: hic sub gratia consti/
tutus: peccati dominatione nō pmi/
tur. Hoc est enī esse sub gratia: que a
gratia mandantur implere. Quicū/
qꝫ vero perfectionis euāgelice pleni
tudini subiectꝰ esse noluerit: nō igno
ret se q̄uis baptizatus sibi videat ac
monachꝰ: non esse sub gratia: sed le/
gis adhuc vinculis prepeditū: pec/
cati pondere pregrauari. Proposi/
tum nāqꝫ est eius (qui omnes a qui/
bus receptus fuerit gratia adoptio/
nis assumit) nō destruere sed super/
edificare: nec euacuare sed adimple/
re moysaicas sanctiones. Quod nō/
nulli penitus ignorantes: ⁊ cōsilio/
rum atqꝫ exhortationum christi ma
gnificentiam negligentes: ita psum/
ptiua libertatis securitate soluunt:
vt non solum christi precepta tanq̄
ardua non attingant: verumetiam
ipsa illa que illis incipientibus par/
uulisqꝫ moysaica lege mādata sunt
velut antiquata contemnant: illud
quod apostolus execratur noxia li/
bertate dicentes: Peccabimꝰ: quia Roma.6
non sumus sub lege sed sub gratia?
Qui ergo nec sub gratia ē: quia ne/
quaq̄ ad dominice doctrine culmē
ascendit: nec sub lege: quia etiaʒ ipa
illa paruula legis mādata nō susce/
pit: hic duplici peccatorum oppres/
sus imperio: ob hoc solū gratiā chri
sti percepisse se credit vt per noxiam
libertatem ab eo fieret alienus: in il/
lud incidens quod apostolus petrꝰ
ne incurramus enunciat: Quasi li/ 1.Pet.2
beri inquit agite: ⁊ non quasi vela/
men habētes malicie libertatē. Bea
tus quoqꝫ apostolꝰ paulꝰ: Uos enī Gal. 5.
inquit in libertatem vocati estis fra
tres: id est vt absoluti sitis a domi/
natione peccati: tantum ne libertatē
in occasionem detis carnis: id est fru
strationem legalium mandatorum
credatis esse licentiā vitiorum. Hec
vero libertas: quia nusq̄ nisi ibi sit
tantum vbi dominus commoratur:
paulus apostolus docet: Dominus 2.Cor.3.
inquiens spiritus est: vbi autē spiri/
tus domini: ibi libertas. Quapropt
nescio vtrum hūc beati apostoli sen/
sum sicut hi qui experti sunt sapiūt:
exprimere atqꝫ elucidare potuerim:

unum scio apertissime illum etiam sine expositione cuiusq; omnib⁹ reserari: qui practicen: id est actualem perfecte tenuerint disciplinaz. Non enim laborabunt vt quod iam operando didicerunt: intelligant disputando.

πραχ/τίκην

Interrogatio cur interdum propensius ieiunantes: carnalibus incentiuis acrius vrgeamur: Capl'm. XXXV.

Germanus. Obscurissimam questionē τ multis etiam vt putamus incognitam apertissime reuelasti. Quā vt hoc quoq; pfectui nostro adijcias depcamur: vt cur interdū etiam ppensius ieiunantibus nobis: τ exhaustis atq; defectis: vehementiores pugne corporis excitent̄ diligēter edisseras. Nā plerūq; etiā3 experrecti e somno: cū deprehenderim⁹ nos corporalis veneni contagium pertulisse: ita deijcimur conscientia: vt ne ad ipsam quidem orationem consurgere fiducialiter audeamus.

Roma.

Respōsio q̄ hec questio future collationi debeat reseruari: Capl'm. XXXVI.

Theonas. Studiū quidē vestrū: quo pfectiōis viam nō trāsitorie sed plene atq; pfecte desideratis attingere: infatigabiliter huic disputatiōi nos puocat inherere: Nec enī ꝺ exteriore castimonia: τ circūcisiōe manifesta: ß de illa que in occulto est diligēter inquiritis: sciētes in hac visibili carnis cōtinentia: perfectiōis plenitudinē non inesse: que haberi vel p necessitatē vel per hypocrisim etiā ab infidelibus pōt: ß in illa cordis volūtaria τ inuisibili puritate. Quā cū beatus apl's ita pdicet: Nō enī qui ī manifesto iudeus: neq; que in manifesto in carne est circūcisio: ß qui in occulto iude⁹: τ circūcisio cordis in spiritu: nō littera: cui⁹ laus nō ex hoīb⁹ sed ex deo est: qui solus sc3 cordium secreta rimat̄: tū q; satisfieri desiderio vrō ad plenū nō pōt: Breue enī qð supest spaciū noctis: ad indagādā hāc obscurissimā nō sufficit qstionē: ꝯgruū reor vt interim differatur. Sensim enī hec τ corde ab omī cogitationū strepitu penit⁹ absoluto: vt a nobis pferri: ita vrīs debent mētib⁹ intimari: q̄ sicut ppter ꝯsciētie purificationem oportet inq̄ri: ita nisi ab eo q̄ donū integritatis expertus est: tradi assignariq; nō possūt. Nō enī q̄rit̄ q̄d inanium argumēta ꝟbor: ß int̄na ꝯscientie fides τ maior vis ꝟitat̄ inculcet. Et iccirco de emūdatiōis hui⁹ sciētia atq; doctrina: nec pferri aliq̄d nisi ab experto: nec trāsfundi q̄cq; pōt: nisi in cupidissimū valdeq; sollicitū ꝟtut̄ ipsius amatorē: q̄ nō eā vacuis nudisq; ꝟmōib⁹ sciscitādo: ß totis animi virib⁹ annitēdo optet attingere: sc3 nō studio loquacitatis infructuose: sed desiderio puritatis interne.

Roma. 2

Explicit collatio prima abbatis theone de remissione quinquagesime.

Incipit annotatio capitulorum collationis secunde abbatis Theone de nocturnis illusionibus.

Explicit annotatio capi/ tulorum.

Incipit collatio secunda abbatis Theone ꝺ noctur/ nis illusionibus.

De iterato ad abbatem Theonã reditu nostro eiusqꝫ exhortatiõe: Capi. I.

p Post dies ferme septẽ: quiqua/ gesime solẽnitate trãs/ acta: cũ ip̃o noctis in/ itio: id est pꝰ synaxim vespertinaꝫ: ꝓmisse disputatiõis ex pectatiõe suspẽsi: sancti Theone cel lulã fuissemus ingressi: alacer senex hilari vultu ac blãdo nos prior ser/ mone cõpellans: Mirabar inq̇t ar/ dentissimũ studiũ vestrũ bis septeꝫ diebus absolutionẽ proposite que/ stionis potuisse differre: ⁊ debitori suo precipue nõ roganti: dilationeꝫ tanti tẽporꝭ ꝓstitisse. Iustissimũ ꝓ/ inde est vt quia vltro mihi benigni/ tas vestra tã largas concessit indu/ cias: ego quoqꝫ morã in debiti reddi tione nõ faciã: Grata nanqꝫ est hu/ ius fenoris occupatio: que maiora dum soluit argumẽta ꝯquirit: ⁊ nõ solũ percipientẽ ditat: verũ etiã ni/ hil ĩminuit largienti. Duplices siq̇/ dem cõgregat questus: rerũ spirita/ liũ dispẽsator: Lucrũ em̃ non soluꝫ in illius qui audit ꝓfectu: verũ etiã in sua disputatione cõsequit̃: nõ mi nus semetip̃m ad desideriũ ꝑfectio/ nis accendẽs: dũ instruit auditoreꝫ. Quãobrẽ vester ardor meus ꝓfe/ ctus est: vestra sollicitudo mea com punctio est. Nã vtiqꝫ ⁊ ipse nũc mẽ te torperẽ: nihilqꝫ in meo corde de his que expetitis pertractarẽ: nisi me vester feruor atqꝫ expectatio ad reꝝ spiritaliũ recordationem suscitaret quodãmodo dormitantẽ. Et iccir/ co ꝓferat̃ ĩ mediũ questio si videt̃: curꝰ pridẽ ꝓ angustia tẽporis abso/ lutionẽ ꝓcrastinare maluimus.

Commemoratio interro gationis nostre: cur maio/ rem abstinentiam maior in terduꝫ carnis impugnatio subsequatur: Caplm̃. II.

h Hec aũt (ni fallor) inquisitio vestra cõplexa est: cur inter/ dum remissius ieiunantes: le uioribus carnis huiꝰ aculeis titille/ mur: ⁊ nõnunꝗ̃ districtius abstinẽ/ tes: afflictio exhaustoqꝫ corpore: in/

centiuis acriorib⁹ vrgeamur: ita vt queadmodū patefecit vestra confessio: experrecti: reperiam⁹ nos humorum naturaliū egestione respersos.

Q triplici ratione pueniat genitalis fluxus egestio: Capl'm. III.

Uius ergo infestationis triplicē causam nostri pdidere maiores: que modū tempo/ris constituti intēpestiuis irrumpat excessibus. Aut enim superflua esca/rum nimietate congeritur: aut p in/curiam mentis elabif: aut inimici il/ludētis insidijs puocatur. Primū igitur gastrimargie: id est voracita/tis vel gule vitiū: hāc redundanti/am obsceni humoris extrudit. Nam et cū districtioris abstinentie tempore statum polluit puritatis: non de presenti vt putat' inedia: sed de ni/mietate preterite saturitatis effundi tur. Quod enim per voracitatis in gluuiem concretum fuerat in medullis: necesse est vt per pruritū aut certe per ignorantiam: q̄uis magno ie iunio tabefacti corporis egeratur. Quā obrem non solum lautioribus epulis abstinendum: sed etiam a vi/lioribus cibis equali est continentia temperandum: immo ipsius etiam panis ⁊ aque satietas est cauenda: vt possit diu in nobis acquisita cor/poris puritas permanere: atq̄ imi/tari quodāmodo intemeratā spiri/tus castitatem: licz nos necesse sit cō fiteri: interdum etiam absq̄ vlla mē tis industria: vel per temperiem corporum: vel per etatis maturitatem: quosdam rarius sordidari: vel certe fluxus istius egestione non pollui. Sed alterius meriti est: qui pacē in/erti felicitate consequitur: alterius qui triūphum gloriosis virtutib⁹ p/meretur. Huius enim potentia vitio/rum omniū debellatrix digna mira/culo est: illum quem facultas boni ī sua tuetur ignauia: censendum ma/gis dixerim securitatē habere q̄ laudem. Secunda impuri illius proflu/uij causa est: si mens spiritalibus studijs atq̄ exercitijs vacuata: nec di/sciplinis interioris hominis institu/ta: quendam sibi segniciei sitū p cō/suetudinē continui torporis obdu/xerit: aut cum sordidarū cogitatio/num inimicitias non cauens: ita illā cordis sublimissimā puritatē segni/ter concupiscit: vt omnē perfectiōis et castimonie summā in sola credat exterioris hominis castigatione cō/sistere. Cuius erroris atq̄ secordie vitio consequenter eueniet: vt non solum multimoda cogitationū per/uagatio: inuerecūde atq̄ procaciter secretum mentis irrumpat: sed etiaz pristinarum omniū passionum in/tra eam semina perseuerēt. Que q̄/diu in eius abditis delitescunt: q̄uis rigido corp⁹ ieiunio castigef: tamen nihilominus dormientē illecebrosis phantasmatibus inquietant: Quare fit vt ante legitimi temporis cur/sum: non iam ex nature necessitate: sed nec adhuc ex fraude nequitie spiritalis: obsceni eliciantur humores: qui non tam inanitate carnis q̄ mē tis circūspectione atq̄ virtute si pe/nitus inhiberi nequeunt: saltem ad illam egestionis simpliceem qualita/tem auxiliante gratia dei perducun/tur. Ideoq̄ imprimis discursus sūt sensuum coercendi: ne mens istis ex cessibus assuefacta: ad fediora inci/tamenta luxurie somnians pertrahatur. Tertia causa est: cum p ordina/tam quidem atq̄ sollicitam continē tie disciplinam: contritione cordis ⁊ corporis perpetuam castimonie pu/ritatem optamus acquirere: sed nos vtilitati carnis ac spirit⁹ egregie cō/sulentes: fraudulentissimi hostis ita impugnat inuidia: vt dum deijcere fiduciam consciētie nostre: nosq̄ velut reatu aliquo humiliare conatur: illis precipue diebus quibus maio/re integritatis merito desideramus

diuino placere conſpectui: abſq; vl/
lo quidem carnis pruritu: mētis ve
cōſenſu: nec per illuſionem phantaſ/
matis alicuius: ſed tamē ſimplici flu
xus illius egeſtione nos polluit: vt a
ſacroſancta nos cōmuniōe deterre/
at: licet in quoſdā incipientiū & quoꝝ
corpora necdū longa ieiuniorū ca/
ſtigatione tenuata ſunt: ob hoc dia/
bolica factiōe hec euenire credat̄ il/
luſio: vt cū eos intenſioribus ieiuni/
is ſtudere cognouerit: omnes eorū
conatus hac arte ſubuertat: vt dum
ſe nō ſolum nihil ad puritatē corpo/
ris diſtrictiore ieiunio ꝓfeciſſe: veꝝ
etiam grauius ſentiunt fuiſſe pulſa/
tos: magiſtrā incorruptionis ac pu/
ritatis alitricē abſtinentie diſtrictio/
nē tanq; emulā perhorreſcāt. Qua
propter noſſe debemus non iccirco
nos tantū ab vnoquoq; vitio debe/
re purgari: quia ſuis ꝑturbationib9
noſtrū occupet ſenſum: ſed q2 contē
tum nō ſit ſolū abſq; alioꝝ conſor/
tio dominari: ſed intromiſſo omniū
vitioꝝ diriore collegio: ſubditā ſibi
mentē multiplicata captiuitate po/
puletur. Et iccirco gaſtrimargia vin
cenda eſt: nō ꝓpter ſe tantū: ne ſcili/
cet oneroſa nos voracitate corrum/
pat: nec propter hoc ſolum ne carna
lis concupiſcentie nos igne ſuccen/
dat: ſed ne etiam iracundie vel furo
ris atq; triſticie: ceterarum q; omniū
paſſionum faciat eſſe mancipia. Nā
cum nobis eſca ac potus vel minus
vel negligentius vel tardius mini/
ſtratur: ſi gule dominatione deprimi
mur: conſequens eſt: vt etiam iracū/
die ſtimulis incitemur. Et rurſis vo
luptuoſis ſaporibuſ demulceri abſq;
philargyrie peſte nō poſſumus: per
cuius ſuperfluos apparatus magnis
luxuria gaudet impendijs. Philar/
gyria vero cenodoxia atq; ſuperbia
et omnium multitudo vitiorum in/
diuidua ſocietate iungūtur: atq; ita
vnūquodq; vitium ſi vigere in no/
bis vel ſolum ceperit: etiam ceteris
ſuggerit incrementa.

Interrogatio an ad ſacroſanctam cōmunionem accedere liceat nocturna illuſione pollutum:

Caplm. IIII.

g Ermanus: Diſpenſatiōe dei
credimus hāc queſtionem in
medium fuiſſe prolatam: vt
illud quod verecundia interrogan/
di fiduciam cohibente: nunq; potui/
mus edoceri: nunc oportunitate col/
lationis cauſeq; ipſius ordine pro/
uocati: ſciſcitari fiducialiter audea/
mus. Si igitur eo tempore quo acce
di oportet ad ſacroſancta myſteria:
ſenſerimus nos ſomni illuſione pol/
lutos: preſumenda eſt an vitanda
illa ſalutaris eſce ſacroſancta perce/
ptio?

Reſponſio quando reatum contrahat hec paſſio dormienti:

Caplm. V.

t Heonas: Omni quidem in/
duſtria quātum in nobis eſt
ſtudere debemus: vt imma/
culatam caſtimonie puritatem illo
vel maxime tempore teneamus: quo
venerandis aſſiſtere optamus alta/
ribus: & vigilantiſſima circūſpectio/
ne precauendum eſt: ne carnis inte/
gritas precedente tempore cuſtodi/
ta: in ea precipue in qua nos ad cō/
munionem ſalutaris conuiuij pre/
param9: nocte fraudetur. Uerum ſi/
hoſtis ille nequiſſimus vt nobis ce/
leſtis remedij ſubtrahat medicinam:
cuſtodiam ſopite mentis illuſerit:
ita dumtaxat vt nullo reprehenſibi/
li interueniente pruritu: nullo con/
taminetur oblectationis aſſenſu: ſed
egeſtionem aut naturali neceſſitate
profuſam: aut certe impugnatione
diaboli abſq; ſenſu voluptatis elici/

tam:ad impedimentum nostre san/ctificationis obtenderit:possumus τ debemus ad gratiam salutaris cibi confidenter accedere. Sin vero no/stro vitio hec fuerit egesta cõcretio: conuenientes conscientiam nostram illud apostolicum formidem⁹: Qui
1.Cor.11 manducauerit panem τ biberit cali/cem domini indigne:reus erit corpo ris τ sanguis domini: Probet au/tem seipsum homo: et sic de pane il/lo edat:τ de calice bibat: Qui enim manducat τ bibit indigne: iudiciu3 sibi manducat τ bibit:non discernẽs corpus domini:id est nequaq̃ illu3 celestem cibum a communium esca/rum vilitate secernens:nec talem es/se dijudicans quem non nisi pura li/ceat mente vel carne presumere. De/niq3 infert: Ideo inter vos multi in firmi τ imbecilles:τ dormiunt mul/ti: spiritales scilicet infirmitates ac mortes ex hac specialiter dicens pre sumptione generari. Multi eni3 qui eum illicita vsurpatione presumũt: infirmant̃ fide:et imbecilli sunt men te:passionũ scilicet languoribus in/uoluti:et dormiunt somno peccati: ab hoc sopore letali nequaq̃ saluta ri sollicitudine resurgentes. Dein/de sequitur: Qr si nosmetipsos diju dicaremus: non vtiq3 iudicaremur: hoc est: si nosmetipsos perceptione sacramentorum quotiensciunq3 pec/cati vulnere preuenimur: iudicare/mus indignos: impenderemus vti/q3 studium: vt per penitudinis emẽ/dationem ad ea digne possemus ac/cedere: τ non tanq3 indigni seuerissi mis infirmitatum flagris castigare/mur a domino: vt vel sic compuncti ad remedia nostrorum vulnerum re curramus: ne digni presentis seculi breuissima correptione non habiti: in futuro simul cum huius mũdi pec catoribus cõdemnemur. Quod eti/am in Leuitico euidẽti denũciatio/ne precipitur: Omnis mundus man ducabit carnes: τ anima quecunq3 comederit de carnibus sacrificij sa/lutaris quod est domini: in qua est immũdicia: peribit coram domino. In Deuteronomio quoq3 a spirita/lib⁹castris immundus similiter my/ Deut.23
stice segregatur: Si fuerit inquit in/ter vos homo qui nocturno pollut⁹ sit somnio:egredietur extra castra τ nõ reuertet̃ prius q̃ ad vesperã:ab/luatur aqua:τ post solis occasum re gredief̃ in castra.

Qr nonnunq̃ etiam ini/mici factione hec cõtingat illusio:

Caplm.VI.

Verum vt manifestius ap/probetur:quod etiam in/imici factione nonnunq̃ hec eliciat̃ impuritas:no/uimus fratrem: qui cum castimoniã cordis et corporis summa circũspe/ctione atq3 humilitate promeritam iugiter possideret: ac neq̃q3 noctur/nis ludificationibus temptaretur: quotiens tamen se ad percipiendam communionem dominicam prepa/rasset:immundo fluxu dormiens fe/dabatur. Qui cum multo se tempo/re a sacrosanctis mysterijs trepidus abstineret:tandem hanc ad seniores detulit questionem : remedium im/pugnationis ac doloris sui:medica/bili eorum consilio consecuturum se esse confidens. Sed cum primam causam morbi hui⁹ spiritalium me/dicorum doctrina discuteret: que solet ex abundanti ciborum pre/sumptione descendere: camq3 me/morato fratri deprehenderent non inesse: atq3 hanc illusionem nequa/q̃ vitio saturitatis constaret emer/gere: eo q nec fratris nota distri/ctione solennium dierum quibus il/la pollutio contingebat specialis ex ceptio: hoc illos pateretur opinari: ad secũdam huius valitudinis cau/

ſam: ilico irā ſtulerūt inquiſitiōis in
daginem: diſcutientes ne anime for/
ſitan culpa: caro exhauſta ieiunio:
impurꝫ illuſionibꝰ vrgeret: q̄bꝰ etiā
diſtrictiſſimi viri: cū paululū elati d̄
ſui corporis fuerint puritate: per ſu
perbie vitiū polluūtur: quod ſcꝫ do/
num precipuū dei: id eſt corporis ca
ſtitatē: humanis ſe viribus obtinuiſ
ſe crediderint. Interrogatus igitur:
vtrū induſtriā ſuaꝫ ita capacē huꝰ
crederet eſſe virtutis: vt ope diuini
nō egeret auxilij: ſumma hunc impi/
um ſenſum execratione deteſtās: cū
ſe humiliter aſtruxiſſet: ne ceteris q̄/
dem diebus corporis puritatē reti/
nere potuiſſe: niſi diuina ī omnibus
gratia fuiſſet adiutus: illi confeſtim
ad cauſam tertiā recurrentes: occul
tas diabolice factionis inſidias puta/
uerunt: ꝓbanteſqꝫ nec anime culpā
eſſe nec carnis: ſacroſanctis eū epu/
lis debere miſceri confidentiſſime cē
ſuerunt: ne ſcilicet ſi in hac obſtina/
tione duraſſet: verſutis maligni ho/
ſtis laqueis obligatus: ſanctificatio/
nis ⁊ corporis chriſti particeps eſſe
nō poſſet: ⁊ per hāc fraudem medi/
cina remedij ſalutaris in perpetuum
fraudaretur. Quo facto ita omnis
diabolice factionis ſcena detecta eſt:
vt mox ꝟtute dominice corporis ꝓ/
tegente: illa preterite illuſionis con/
ſuetudo ceſſaret: in quo inimici do/
lus euidēter apparuit: ⁊ expoſita eſt
pariter ac ꝓbata ſententia ſeniorū:
que plerūqꝫ hunc impuriſſimū flu/
xum: nec carnis nec anime vitio: ſed
aduerſarij factioſa docuit ludificati/
one propelli. Ut ergo fallax imagi/
natio ſomniorꝫ: illectrix egeſtiōis ī/
pure: vel in ꝑpetuū: vel certe vt ſm
humiliorē ſiue cōmunē dixerim ſta/
tum: certis menſibus ignoret: poſt
illam fidē qua d̄ dei ſpecialiter gra/
tia puritatis donum iugiter ſperare
nos conuenit: eſce potuſqꝫ eſt nimie/
tas caſtiganda. Horum nāqꝫ redū/
dantia iſtiuſmodi humores propen
ſius gigni neceſſe eſt: qui quoniā cō/
creti non poſſunt non egeri atqꝫ ab
ipſius nature lege propelli: ſub occa
ſione cuiuſcunqꝫ pruritus atqꝫ illu/
ſionis emergunt. Eſcarum vero ſa/
tietate ſubtracta: conſequens eſt il/
las quoqꝫ immundas egeſtiōes tar/
dius generari: ⁊ ita fit vt quemad/
modum fluxus earum: ita etiam illu
ſio dormientes vel rarius vel ſubti/
lius inquietet: quia non ſolum ege/
ſtio ex imaginatiōe: ſed imaginatio
ex egeſtionis nimietate deſcendit.
Quapropter ſi volumus ab illuſio/
num iſtarum illecebris liberari: om/
ni virtute nobis eſt enitendum: pri/
mū vt fornicationis paſſione deui/
cta: iuxta apoſtolum beatum: nō re/ Roma.6
gnet peccatū in noſtro mortali cor/
pore: ad obediendum concupiſcen/
tijs eius. Secundo vt ipſo quoqꝫ il/
lecebroſo corporis motu ſedato pe/
nitus ac ſopito: nequaqꝫ exhibeamꝰ Ibidem.
mēbra noſtra arma iniquitatis pec/
cato. Tertio vt interiore quoqꝫ ho/
mine noſtro: ab illa libidinis titilla/
tione omnimodis ac medullitꝰ mor
tificato: exhibeamus nos deo tanqꝫ Ubi.ſ.
ex mortuis viuentes: et ita per hunc
profectum peruenientes ad perpe/
tuam quietem corporis noſtri: exhi
beamus etiam membra noſtra non
iam arma libidini ſed iuſticie deo.
In qua nobis caſtimonie puritate
fundatis: peccatum in nobis iā non
dominabitur. Non enim ſumus ſub Roma.6
lege: que dum licita nuptiarum iu/
ra commendat: etiam illum cuius
miniſterio opus illicite fornicatio/
nis expletur: in noſtris medullis
nutrit ac reſeruat ardorem: ſed ſub
gratia: que dum incorruptionem
virginitatis inſinuat: etiam iſtum
innoxiuꝫ ac ſimplicem corporis mo/
tum: et ipſius quoqꝫ liciti coitus in/
terimit voluptateꝫ: atqꝫ ita cunctis
īpuriſſime colluuiōis hūoribꝰ arefa
ctis: egregij ac laudabiles eunuchi q̄
per Eſaiā ꝑdicāt effecti: merebimur

illam que ꝓmittitur eis beatitudinem
possidere: Hec enim ait dñs eunuchis:
Esa.56. Qui custodierint sabbata mea ⁊ ele/
gerint que volui: ⁊ tenuerint fedus
meũ: dabo eis in domo mea ⁊ in mu
ris meis locũ: ⁊ nomẽ melius a filijs
⁊ filiab⁹: nomẽ sempiternũ dabo eis
qḋ nõ peribit. Qui sũt isti filij ⁊ fi/
lie: quib⁹ intantũ isti p̃ferunt eunu/
chi: vt etiã locũ ac nomẽ melius ac/
cepturi esse dicantur: nisi illi sancti q̄
sub veteri testamẽto in coniugiorũ
copula ꝑmanẽtes: per obseruãtiam
mandatoꝝ in adoptionẽ filioꝝ dei
nõ inmerito ꝑuenerũt? Qḋ etiã no/
men est illud qḋ eis velut precipuũ
quiddã vice remunerationis summe
ꝓmittitur: nisi hoc qḋ christi vocabu
lo dicuntur esse censendi? De quo no/
Eiusḋ.65 mine ⁊ alibi idẽ ꝓpheta: Et seruos su
os inquit vocabit nomine alio: in q̄
qui benedictus est suꝑ terrã: benedi
cetur in deo: amẽ: ⁊ qui iurat in terra:
Eiusḋ.62 iurabit in deo: amẽ. Et iterũ: Et vo
cabitur inquit tibi nomẽ nouũ qḋ os
dñi noĩauit. Quicq ꝓ hac cordis et
corꝑis puritate: etiã illa p̃cipua ac
singulari beatitudine ꝑfruentur: vt il
lud canticũ iugiter canãt: qḋ nemo
alius sctõꝝ canere potest: nisi isti so/
li qui sequuntur agnũ quocunqꝫ va/
Apoc.14 dit. Uirgines enim sunt: ⁊ cũ mulieri
bus se nõ coinquinauerũt. Proin/
de si ad hãc sublimissimã virginum
gloriã volum⁹ ꝑuenire: omni virtu
te incorruptionẽ mẽtis ac spirit⁹ ex
colamus: ne in illaꝝ insipiẽtiũ vir/
ginũ nũero collabamur: quib⁹ iccir/
co nõ sit reputata ꝟginitas: qꝛ a cõ
mixtiõe carnali imunes sese tñmo/
do seruauerũt: ⁊ ob hoc ꝟgines qui
dem: sed fatue nũcupantur: qꝛ defici/
ente in vasis eorum oleo puritatis in
terne: claritas ac splẽdor corporalis
virginitatis extinguitur: interioris enim
fotu ac pabulo puritatis: sũministra/
ri necesse est etiã exteriori homini ca
stitatẽ: eã qꝫ iugiter ad ꝑseuerantiã
incorruptiõis ꝑpetue aiari. Et ideo
fatue ille virgines gloriosum sponsi
thalamum cũ illis prudentibus non
merentur intrare: que integrũ spiritũ
suũ ⁊ animã ⁊ corpus sine querela
in diem dñi nostri iesu christi conser
uauerunt. Illi namqꝫ sunt veri atqꝫ
incorrupti virgines christi: illi admi
rabiles atqꝫ egregij reputantur eunu/
chi: nõ qui metuũt: sed quibus non
libet fornicari: nec qui ĩpudicitie re/
primunt frena: sꝫ qui ipsam quoqꝫ mi
nimam mentis titillationẽ et tenuis/
sima libidinis incitamẽta vicerũt: ⁊
eo vsqꝫ extenuauerũt illũ carnis: vt
ita dixerim: sensũ: vt nõ solum ex cõ
motione eius nulla oblectatõne: sed
ne exigua quidẽ titillatõne tãgantur.

Quod nunqꝫ dignum se cõmu nione dominica quispiam debeat iudicare:

Capitulum .VII.

Tanta aũt cor nostꝝ hũilita/
tis debem⁹ vallare custodia:
vt hanc definitionẽ ꝑpetua
sensuũ stabilitate teneamus: nequa/
qꝫ nos posse ad tantũ purificatõnis
meritũ ꝑuenire: vt licet hec q̄ supra
dixi ꝑ dei gratiã oĩa fecerimus: indi/
gnos tñ nos cõmunione sacri corpo/
ris esse credamus. Primũ: qꝛ cele/
stis illius manne tãta maiestas est:
vt nemo hac lutea carne circũdatus:
ꝓ suo merito eius edulium ⁊ non ex
gratuita dñi largitate ꝑcipiat. Dein/
de qꝛ nullus ita circũspectus in hu/
ius mũdi potest esse cõflictu: vt eum
saltem rara vel lenia peccatoꝝ tela nõ
feriãt: quia impossibile est vt nõ aut
ignorantia: aut negligentia: aut va/
nitate: aut obreptione: aut cogitatõ/
ne: aut necessitate: aut obliuiõe pec/
cetur. Nam etsi ad tam p̃celsum qs
virtutum culmen ascenderit: vt apo
stolicum illud nõ iactãter exclamet:
Mihi aũt ꝓ minimo est vt a vobis 1.Cor.4
diiudicer: aut ab humano die: sꝫ neqꝫ
meipsum iudico: nihil enim mihi con/
scius sũ: sciat se tñ absqꝫ peccato eẽ

non posse. Neqꝫ enim frustra idem doctor adiūxit: Sꝫ non in hͦ iustificatus sum. i. non si ego iustum me eē credidero: verum confestim iusticie gloriā possidebo: vel qꝛ me consciā mea nullius peccati reꝑhensione cōpungit: idcirco nullius sordis cōtagione fuscatus sum: multa enim meā consciam latent: que cū sint mihi incognita vel obscura: deo nota atqꝫ manifesta sꝛ. Idōqꝫ subijciens: Qui aūt me inquit iudicat dn̄s est. i. ab illo solo quē secreta cordiū non latēt: verꝫ iudicij in me proferetꝛ examen.

Obiectio eo qꝫ omnes dominica communiōe priuādi sint si null⁹ est absqꝫ peccato: Caplm. VIII

Ermanꝰ: Supradictū est nō nisi sctōs celestiū sacramētorū esse debere ꝑticipes: nunc adijcitꝛ īpossibile esse homini: vt immunis penitꝰ sit a delicto. Si nulls ergo liber a noxa: nullꝰ est sanctus: ꝛ ꝯsequēs est: vt homo cui sanctitas deest: mysterioꝝ christi particeps eē nō possit: ꝛ regnū etiā celoꝝ sperare non debeat: qͦd solis sanctis dominus pollicetur.

Responsio eo qꝫ multi sancti esse possint: nemo absqꝫ peccato nisi christus: Caplm. IX.

Theonas: Multos quidē esse sctōs ac iustos negare nō possumus: ſꝫ inter sanctū ꝛ īmaculatū: multa distātia est. Aliud est eñi esse quēpiā sanctū: id est diuino cultui ꝯsecratū: hoc eñi nomē nō solū hoībus: ſꝫ etiā locis ꝛ vasculis tēpli atqꝫ lebetibꝰ: attestāte scriptura: cōmune est. Aliud est aūt esse absqꝫ peccato: qͦd vnius dn̄i nr̄i iesu christi singulariter ꝯuenit maiestati: de quo etiā apls velut ꝑcipuum qͥd ac speciale ꝓnūciat dicēs: Qui peccatum nō fecit. 1. Pet. 2 Satis eñi vilē atqꝫ indignaꝫ eiꝰ preconijs laudē quasi incorpale ac diuinū ei aliquid assignauit: si etiā nos illibatā ab oñi peccato possimꝰ trāsigere vitā. Ursꝰ apls ad hebreos: Nō eñi habemꝰ inquit pontificē qui non possit cōpati infirmitatibꝰ nostris: tēptatū aūt ꝑ omia ꝑ silitudine absqꝫ pctō. Heb. 4. Si igitur etiā terrene humilitatꝭ nr̄e: cū illo excelso diuinoqꝫ pontifice hec pōt esse cōmunio: vt etiā nos absqꝫ vlla peccati offensiōe tēptemur: cur apls hoc in illo velut vnicū ac singulare suspiciēs: eius meritū ab hominibus tāta diuisiōe discreuit? Hac ergo sola ob omnibꝰ nobis exceptiōe distinguitꝛ: qꝛ nos nō absqꝫ peccato: illuꝫ sine pctō ꝯstat fuisse tēptatū. Quis etenī hoīm quāuis fortꝭ atqꝫ bellator sit: hostilibꝰ tamē telis plerūqꝫ non pateat? Quis velut impenetrabili carne circūdatꝰ: tātis ꝑlioꝝ ꝑiculis sine ꝑiculo misceatꝛ? Ille aūt solꝰ speciosus forma ꝑ filijs hoīm: Ps. 44 cōditionē mortis hūane cū vniuersa carnis fragilitate suscipiēs: nullius vnqꝫ est sordis maculatus attactu.

Qꝫ solus filius dei absqꝫ vllo peccati vulnere vicerit temptatorem: Caplm. X.

Temptatꝰ est eñi ſm silitudinē nostrā gastrimargie ꝑmū vitio: Gen. 3. vt ei callidꝰ ille serpēs eo ordine quo adam ante seduxerat: esurienti: esce desiderio conaretꝛ illudere: Si filꝰ īquiēs dei es: dic vt lapides isti panes fiāt. Matt. 4 Sed nullū recipiens ex hac tēptatiōe peccatū: cum ei facultas indubitata suppeteret: respuit cibū quē ei deceptionis artifex ingerebat: dicēs: Nō in solo pane viuit hō: ſꝫ in omni verbo qͦd procedit de ore dei. Ibidem. Tēptatus est etiam cenodoxia ſm similitudinē nostrā: cū ei dictū ē: Si filiꝰ dei es mitte te deorsum: Ibi. ſ. sed subdola diaboli suggestiōe captus nō est: ꝛ vanissimū seducto/

rem etiã scripturaꝝ obiectione ꝯfu/
tãs: Nõ tẽptab inq̄t dñm deũ tuũ.
Tẽptat⁹ est etiã tumore sup̲bie ₰m
similitudinẽ nostrã: cũ ei a diabolo
ꝓmitterent oĩa regna mundi ⁊ glo/
ria eoꝝ: sed irrisa atq̄ obiurgata est
nequitia tẽptatoris. Respõdit enim
Matt. 4 ei: Uade sathanas. Scriptũ est enĩ:
Deut. 6. Dñm deũ tuũ adorab: ⁊ illi soli ser/
uies. His aũt testimonijs edocemur:
vt fraudulẽtis suggestiõibus inimi/
ci: nos quoq̄ siliter memoria scp̄tu/
rarũ debeamus obsistere. Rursum
tẽptatus est sup̲bia ₰m similitudinẽ
nr̄am: cũ idẽ insidiaꝝ artifex: regnũ
q̄d ab ip̄o oblatũ ante respuerat: p̲
hoĩes ei moliret ingerere: sed absq̄
pctõ insidias tẽptatoris irrisit. Cuꝫ
Job. 6. enĩ cognouisset iesus q̄ vẽturi eẽnt
vt raperẽt eũ: ⁊ facerẽt eũ regem: fu
git iterũ in montẽ ipse solus. Tẽpta
tus est ₰m similitudinẽ nostrã: cum
Matt. 26 et. 27. verberat⁹ flagris: cũ palmis cesus:
cũ sputoꝝ horrore respersus est: cuꝫ
ad extremũ pertulit crucis exquisita
supplicia: ₰ nullis vnq̄: nõ dicã cõ/
tumelijs: veꝝ ne supplicijs quidem
ad tumorẽ vel leuissime indignatio/
nis impulsus est: qui ⁊ in patibulo
ꝯstitut⁹: misericorditer ꝓ clamauit:
Luc. 23. Pater ignosce eis: non enim sciunt
quid faciũt.

Q in similitudine carnis peccati solus venerit christus: Caplm. XI.

Q Uẽadmodũ xp̄o ⁊ illud acci
piet q̄ eñ apl's in siĺitudine
carnis pctĩ venisse cõmemo/
rat: si etiã nos nulla pctĩ labe pollu/
tã habere possum⁹ carnẽ. Nã ⁊ hoc
de illo q̄ sol⁹ est absq̄ pctõ: tã q̄ sin/
gulare mẽorat: Misit deus filiũ suũ
Gal. 4. in siĺitudine carnis peccati: q̄ veraꝫ
atq̄ integrã suscipiẽs substãtiã car/
nis hũane: nõ ip̄m pctũ in ea: sed si/
militudinẽ peccati suscepisse creden/
dus ẽ. Similitudo enĩ nõ ad carnis
veritatẽ: ₰m prauũ quorũdã here/
ticoꝝ sensum: ₰ ad pctĩ est imaginẽ
referẽda. Erat enĩ in ip̄o vera qui/
dẽ caro ₰ absq̄ pctõ: siĺis siquidem
peccatrici. Illud siquidẽ ad huma/
ne substãtie p̲tinet veritatẽ: hoc xp̄o
ad vitia refert ⁊ mores. Habebat si/
militudinẽ carnis pctĩ: cũ velut ho/
mo ignarus ac ꝓ cibo sollicitus per/
cõtaret: Quot panes habet⁹? sed si/ Job. 6.
cut peccato nequaq̄ caro illius: ita
nec aĩa ignorãtie subiacebat. Deni/
q̄ statim euãgelista subiungit: Hoc
autẽ dicebat iesus tẽptans eum: ipse
enĩ sciebat quid esset factur⁹. Habe/
bat carnẽ siĺem peccatrici: cũ velut Job. 4.
sitiẽs a samaritana muliere posceret
potũ: sed nõ erat peccati sorde pollu
ta: quia econtrario mulier prouoca/
ta est petere aquã viuam: que illam
nunq̄ sitire permitteret: sed fieret
in ea fons aque salientis in vitã eter
nam. Habebat carnis istius verita/ Matt. 8.
tem cum dormiret in naui: sed ne pa
riter nauigantes peccati similitudi/
ne fallerent: surgens increpauit vẽ/
tos ⁊ mare: ⁊ facta est tranquillitas
magna. Cõmuni cum omnibus sor/
te peccato subditus videbatur cum
diceret de ipso: Hic homo si esset ꝓ/ Luc. 7.
pheta: sciret vtiq̄ que ⁊ qualis est
mulier que tangit eum: quia pecca/
trix est: sed peccati non habuit veri/
tatem: quia blasphemam cogitatio/
nem arguens pharisei: statim mulie/
ris peccata dimisit. Peccatricem cũ
ceteris gerere putabatur carnẽ: cum
velut homo in mortis discrimine cõ
stitutus: et imminentium supplicio/
rum terrore p̲culsus oraret: Pater Mat. 26
si possibile est trãseat a me calix iste.
Et: Tristis est aĩa mea vsq̄ ad mor Ibidem.
tem: sed peccati contagium nescie/
bat illa tristicia: quia vite auctor
mortem formidare non poterat. Ait
enim: Nemo tollit a me animaꝫ me/ Job. 10.
am: sed ego pono eam a meipso:
potestatem habeo ponendi eam: et
potestatem habeo iterum sumendi
eam.

Q iusti et sancti omnes non fuerint in similitudine sed in veritate peccati: Caplm. XII.

I
N hoc ergo ille homo ꝗ natꝰ
ex virgine est: magna cũctis
qui ex vtriusqꝫ sexus cõni/
xtiõe ꝓducimur: distãtia segregatᷣ:
ꝙ cũ oẽs nõ similitudinẽ sed verita
tem peccati in carne gestemꝰ: ille nõ
veritatẽ sed similitudinẽ peccati in
vere carnis assumptiõe suscepit. De
niqꝫ licet scriptũ de eo in Esaia pro/
pheta pharisei aptissime meminis/
Esa.53. sent: Qui peccatũ nõ fecit: nec inuẽ
tus est dolus in ore eiꝰ: tamẽ ita simi
litudine carnis peccati fallebantᷣ vt
Matt.11 dicerent: Ecce hõ vorax ⁊ potator
vini: publicanoꝝ ⁊ peccatoꝝ amicꝰ.
et ad illũ qui illuminatus fuerat ce/
Joh.9. cũ: Da gloriã deo: nos eñ scimꝰ qꝛ
hic homo peccator ẽ. Et ad pylatũ:
Eiusd.18 Nisi eẽt hic hõ peccator: non eum
tradidissemus tibi. Huius ergo rei
que illi tantũ singularis ac ꝓpria ẽ:
eq̃litatẽ sibi blasphemie: supbie cri/
mine vendicabit: quisquis se esse si/
ne peccato ausus fuerit ꝓfiteri: Cõ/
sequens eñ est vt similitudinẽ car/
nis peccati ⁊ nõ veritatẽ peccati ha
bere se dicat.

Q non sint tam grauia peccata sanctorum vt eis auferant meritum sanctitatis: Caplm. XIII.

C
Eteꝝ iustos ⁊ sanctos viros
nõ esse imunes a culpa: ma/
nifeste scriptura ꝓnũciat di/
Puer.24 cens: Septies in die cadit iustꝰ ⁊ re
surgit. Quid eñ aliud est cadere q̃
peccare? Et tamẽ cũ dicatᷣ septies ca
dere: nihilominꝰ ꝓnunciatᷣ iustus:
nec iusticie eius p̃iudicat lapsus fra/
gilitatis humane: quia multũ inter/
est inter sancti ⁊ peccatoris hoĩs la/
psum. Aliud est eñ admittere mor/
tale peccatũ: ⁊ aliud est cogitatione
que peccato nõ caret preuenire: vel
ignorãtie aut obliuiõis errore: aut
facilitate ociosi sermonis offendere:
aut ad punctũ in fidei theoria ali/
quid hesitare: aut subtili quadã ce/
nodoxie titillatiõe pulsari: aut neces
sitate nature aliquãtisper a summa
pfectiõe recedere. Hec eñ sũt septẽ
lapsuũ genera: in quibꝰ sanctus licz
nõnunqꝫ cadat: tñ iustꝰ esse nõ desi/
nit: que q̃uis leuia esse videantᷣ ac
parua: tamẽ faciunt cũ sine peccato
esse nõ posse. Habet eñ ꝓ quibꝰ q̃ti
dianã gerẽs penitudinẽ: ⁊ veniã ve
raciter debeat postulare: ⁊ ꝓ suis in/
desinẽter orare peccatis: dicẽs: Di/
mitte nobis debita nostra. Et vt eui Matt.6.
dẽtissimis ꝓbemus exemplis ⁊ erras
se nõnullos sctõꝝ: ⁊ tamen a sua nõ
discessisse iusticia: certe ille beatissi/
mus ⁊ aplõꝝ eximiꝰ Petrus: quid
aliud credẽdus est fuisse q̃ sctũs: p̃/
sertim id tpis quo ei a dño dicebatᷣ:
Beatus es simõ bariona: qꝛ caro ⁊ Matt.16
sanguis non reuelauit tibi: sed pater
meus qui in celis est: ⁊ tibi dabo cla
ues regni celoꝝ: ⁊ qḋcũqꝫ ligaueris
sup terrã: erit ligatũ ⁊ in celis: ⁊ qḋ/
cũqꝫ solueris sup terrã: erit solutũ ⁊
in celis? Quid hac dñica laude pre
clarius? quid hac ptãte ac beatitu/
dine põt esse sblimius? ⁊ tamẽ post
paululũ: cũ ignorãs mysteriũ passi/
onis: tãte vtilitati humani generis
insciꝰ obuiaret dicẽs: Absit a te dñe Ibidem.
nõ erit tibi hoc: mereᷣ audire: Vade
post me sathanas: scãdalũ es mihi:
qꝛ nõ sapis ea q̃ dei sunt: sed ea que
hoĩm. Nũquid nã cũ his eũ verbis
ipsa equitas increparet: aut nequa/
q̃ cecidisse: aut in sanctitate atqꝫ iu
sticia nõ pmãsisse credẽdꝰ est? Qui
illo etiã tpe nũquid ruinã manife/
ste negãdus est ptulisse: quo iminen
te persecutoꝝ metu: ter dñm negare
cõpulsus est? Sed ꝯfestim penitudi
ne subsequẽte: amarissimis lachry/
mis maculã tãti criminis abluẽdo:
sanctitatis atqꝫ iusticie meritum nõ

amisit. De ipso igit ac de eius filibus sanctis illud etiam quod a dauid ca/
Ps. 36. nit: debem⁹ accipere: A dño gressus hominis dirigent᷑ ⁊ viam eius volet nimis: Cum ceciderit non collidet᷑: q: domin⁹ supponit manũ suã. Cui⁹ enim gressus a domino dirigunt᷑: q̃d aliud potest esse q̃ iustus? Et tamẽ de hocipso dicit᷑: Cum ceciderit non collidet᷑. Quid est cum ceciderit: nisi cũ lapsum peccati alicui⁹ incurrerit? Non collidet᷑ inquit: id est nequaq̃ diu opprimet᷑ incursione peccati: sed licꝫ ad p̃sens videat᷑ elisus: tamẽ di/ uino quod implorat erectus auxilio: celeri resurrectiõe stabilitatẽ iusticie non amittit: vel etiã si ad p̃sens per fragilitatem carnis aliquid admise/ rit: suppositione manus dñice repa/ rabit᷑. Nec enim sanctus esse desinit post ruinã: qui cum se fiducia operũ suorũ iustificari nõ posse cognoscat: ⁊ a tantis peccatorũ nexibus credat sola domini gratia liberandum: cum apostolo ꝓclamare non desinit: In/
Roma. 7 felix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis hui⁹? Gratia dei: per iesum christũ dominũ nostrũ.

Quomõ intelligendum sit illud apostoli: Non eñi qd̃ volo bonũ facio: Ca. XIIII

Nam cum apostolus Paulus inestimabilẽ abyssũ puritatis: resistentibus cogitationũ estibus penetrari ab homĩe nõ posse cognoscens: diu velut ꝑ ꝓfunda ia/
Ibidem. ctatus: ante dixisset: Non eñ quod volo bonũ facio: sed quod odi malũ
Ubi s. hoc ago. Et rursum: Si autẽ qd̃ nolo hoc facio: iam nõ ego operor illud: sꝫ quod habitat in me peccatũ: ⁊ cõde/ lector legi dei s̃m interiorẽ hominẽ: video autem aliã legem in membris meis repugnantẽ legi mentis mee: ⁊ captiuũ me ducentẽ in legem pecca/ ti que est in membris meis. omni vel sua vel nature ipsius fragilitate per/ specta: tam ĩmense altitudinis vasti/ tate ꝑterritus: ad tutissimũ portũ di/ uini confugit auxilij: ⁊ quasi de nauĩ/ gij sui onerib⁹ mortalitatis opp̃ssus: naturali infirmitatate desperans: ab eo cui impossibile nihil est: naufragi/ orũ deposcit remedia: cũ quodã mi/ serabili vociferans eiulatu: Infelix Roma. 7
ego homo: quis me liberabit de cor/ pore mortis hui⁹? Statimq̃ absolu/ tionem quã desperauit de imbecilli/ tate nature: de dei benignitate p̃sum psit: cõfidẽter adiũgens: Gratia dei ꝑ iesum christũ dominũ nostrũ.

Obiectio eo q̃ ex peccatoꝝ potius persona hoc apostolus dixisse credendus sit: Capi. XV.

Germanus: Multi hoc apostolicũ ita intelligi debere diffiniunt: vt hoc eum nõ ex sua: sed ex peccatorũ ꝑsona dixisse cõfir/ ment: eorum scꝫ qui volentes semet/ ipsos a corporalib⁹ illecebris ac vo/ luptatibus abstinere: obstricti vitijs pristinis: ⁊ oblectatiõe carnaliũ pas/ sionũ captiuati: semetipsos cohibe/ re non possunt: dum inolita cõsuetu/ dine vitiorũ: velut immiti quadam tyrannidis dñatione depressi: ad li/ bertatem pudicitie respirare nõ pos/ sunt. Quõ eñ beato apostolo quem ad summũ ꝑfectionis totius culmen certũ est ꝑuenisse: illud poterit cõue/ nire qd̃ dicit: Nõ eñ quod volo bo/ Ibidem.
num facio: sed qd̃ odi malũ hoc ago? Illud etiã qd̃ subiũgit: Si autẽ qd̃ nolo hoc ago: iã nõ ego operor illud: sed qd̃ habitat in me peccatũ: necnõ etiã hoc: Cõdelector eñi legi dei s̃m Ubi. s.
interiorẽ hominẽ: video autẽ aliam legem in membris meis: repugnantẽ legi mentis mee: ⁊ captiuũ me ducentem in legem peccati: que est in mem/ bris meis? In quo igitur hec ꝑsone apostolice possunt coaptari? Quid enim est boni quod ille non potuerit implere? Et econtrario: Quid illud est mali qd̃ nolens ⁊ odiens: tamẽ co gente natura inuitus admiserit? Ad

C

quā ꝓ peccati legē electiōis vas in
2.Co.13 quo christus dominus loquebat̄: po
tuit captiuus adduci? Qui cum om/
nē inobedientiā: ⁊ omnē extollentē3
se aduersus deum altitudinem capti/
uasset: de semetipso cum fiducia ꝓcla
2.Ti.4 mabat: Bonū agonem certaui: cur/
sum cōsummaui: fidem seruaui: de ce
tero reposita est mihi corona iusticie
quā reddet mihi dominus in illa die
iustus iudex.

Dilatio proposite questio/nis: Capi.XVI.

Theonas: Intrantē me tutissi
mū silentij portum: rursus ad
immensum ꝓfundissime que/
stionis pelagus reuocare conamini:
sed oportunitatē fide stationis am/
plexi: hic interim cursu tam longe col
lationis emenso: taciturnitatis an/
coram iaciem⁹ vt crastina die (si ta/
mē nulla vis tempestat̄ obstiterit)
flatu ꝓsperi spiritus explorato: dis/
putationis vela pandamus.

Explicit collatio abbatis Theone secūda de noctur/nis illusionibus.

Incipit annotatio capi/tulorū collationis tertie ab batis Theone de velle bo/nū ⁊ agere malum.

Explicit annotatio capi/tulorum.

Incipit collatio tertia abbatis Theone: de velle bonum ⁊ agere malū.

De disputatione abbatis Theone de eo qđ apostol⁹ dicit: Non enī qđ volo bonum facio: sed qđ nolo malum hoc ago: Capi. I.

Euersa igitur luce cū ad ꝑscrutandā abyssum apostolice questionis: summa a nobis senex cōpelleret instantia: ita effatus est: Testimonia quib⁹ probare conamini: apostolum Paulum nō ex sua sed ex peccatorū
Roma. 7 dixisse ꝑsona: Non enī qđ volo bonum facio: sed qđ odi malū hoc ago.
Ibidem. Uel illud: Si autem qđ nolo hoc facio: iam non ego operor illud: sed qđ habitat in me peccatū. Uel quod sequit: Condelector enim legi dei ſm interiorem hominē: video autē aliā legem in membris meis repugnantē legi mentis mee: ⁊ captiuum me ducentē in lege peccati que est in membris meis. Ecōtrario euidenter ostēdunt peccatorū persone hec nō posse omnimodis cōuenire: sed ad solos q̄ dicta sunt attinere perfectos: ⁊ eorū tantū qui apostolorū merita subsequūtur congruere sanctitati. Ceterū quo pacto ꝑsone peccatorū hoc poterit cōuenire qđ dicit: Nō enī qđ volo bonū facio: sed qđ odi malum hoc ago. Sed nec illud quidē: Si aūt qđ nolo hoc facio: iam nō ego operor illud: sed qđ habitat in me peccatum? Quis enī delinquētiū nolens se adulterijs fornicatōibusq̄ cōtaminet? Quis inuit⁹ ꝓximo tēdat insidias? Quis ineuitabili necessitate cogat: vt falso testimonio hoīem oppmat: furto ve decipiat: aut alteri⁹ spolia cōcupiscat: vel ꝓximi sanguinē fūdat?
Quinīmo vt scriptū ē: Hūanū gen⁹ diligēter intentū est ad neq̄ciā a iuuētute sua. Intm̄ enī oēs vitioꝝ amore flagrātes: desiderāt īplere q̄ cupiūt: vt etiā ꝑuigili cura oportunitatē cōmittēdi scelerꝭ aucupent: ac de ignominia sua ⁊ criminū cumulo gloriātes: ſm sentētiā obiurgātis aplī laudē sibi quādā de cōfusiōe cōquirāt. Quos etiā hieremias ꝓpheta nō solū non nolētes: nec cū requie corpis flagicioꝝ ei⁹ crimina ꝑpetrare: verū etiā intantū eos asserit laboriosis conatib⁹: vt ad effectū coꝝ ꝑueniāt desudare: vt a letali scelerū appetitu: nec obsistētib⁹ arduis difficultatib⁹ reuocent: dicēs: Ut iniq̄ agerēt labora- Hiere. 9.
uerūt. Illud quoq̄ q̄s dixerit pctōribus ɔuenire: Itaq̄ egoipse mēte ser- Roma. 7
uio legi dei: carne aūt legi peccati: q̄s nec mēte nec carne deo seruire manifestū est: aut queadmodū hi peccent corpe: mēte seruiāt deo: cū vitioꝝ fomitē caro ex corde cōcipiat: ⁊ ipe auctor vtriusq̄ nature: fontē atq̄ origi-
nē pctōꝝ ex eo ꝓnūciet emanare: De Math. 15
corde inq̄ens ꝓcedūt cogitatōes male: adulteria: fornicatiōes: furta ⁊ cetera hmōi? Quobrē euidēter ondit ſ nullo mō de pctōꝝ intelligi posse ꝑsonis: q̄ non solū nō oderūt: ſ etiā diligunt mala: ⁊ intm̄ deo nec mente nec carne deseruiūt: vt añ delinquāt mēte q̄ corpe: ⁊ ꝑus q̄ carnis explcant voluptatē: ꝑueniant mentis cogitationūq̄ peccato.

De eo q̄ dicit multa bona aplm cōsūmasse: Ca. II.

Superest igit vt virtutū sensus ex intimo dicentis metiamur affectu: ⁊ q̄d beat⁹ apl's dixerit bonū: quid ve cōparatione ei⁹ ꝓnūciauerit malū: nō nuda significatiōe verboꝝ: ſ eodē quo ille discutiamus intuitu: intellectū q̄z eius ſm dignitatē ꝓnūciātꝭ ac meritū ꝑscrutemur. Tūc enī sentētias deo inspirāte prolatas: ſm ꝓpositū ac volūtatē ei⁹ cōprehendere poterimus: cū eoꝝ a q̄b⁹

ꝓmulgate sunt: statum ac meritū per
pendentes: non verbo sed experimen/
tis parē induerimus affectū: ꝑ cuius
qualitate sine dubio vel concipiunt
vniuersi sensus vel sentētie ꝓferun/
tur. Quobrem: quid sit principaliter
bonum: quod apostolus nō potuerit
ꝑficere cum vellet: diligētius indage
mus. Multa em̄ nouimus bona que
beatū apostolū omnesq̃ illius meri/
ti viros ⁊ habuisse ꝑ naturā: ⁊ acq̄/
sisse per gratiā negare nō possumus.
Est enī bona castitas: laudabilis cō/
tinentia: miranda prudentia: larga
hūanitas: circūspecta sobrietas: mo/
desta tēperantia: pia misericordia:
sancta iusticia: que omnia in aposto/
lo Paulo eiusq̃ cōsortibus: ita ple/
na atq̃ ꝑfecta fuisse: dubiū non est:
vt virtutū potius q̄ verborū magi/
sterio ab eis religio doceret: quicq̃ iu/
gi ecclesiarū omniū cura: ac peruigili
sollicitudine semꝑ exusti sūt. Quātū
hoc misericordie bonū: quāta perfe/
ctio est pro scandalizātibus vri: cum
infirmātibus infirmari? Cū ergo tan
tis aplus abundauerit bonis: quod
illud sit bonū cuius ꝑfectione carue/
rit: non poterimus agnoscere: nisi in
illum quo ipse locutus est ꝓfecerim⁹
affectū. Omnes itaq̃ quas eum dixi
mus habuisse virtutes: q̄uis velut
gēme splēdidissime atq̃ p̄ciose sint:
tamē si preclaro illi atq̃ p̄cipuo mar/
Math.13 garito: quod ille euāgelicus negocia/
tor inquirēs: vniuersis que possidet
venditis comparare desiderat cōfe/
rant: ita eorū meritū reuilescit atq̃
contemnit: vt eis sine cunctatiōe di/
stractis: vni⁹ tm̄ boni possessio locu/
pletet bonorū innumerabiliū ven/
ditorem.

Qd̄ sit vere bonū qd̄ apo/stol⁹ semetipsum ꝑficere nō posse testat: Capi. III.

Quid ergo est vnū qd̄ illis tan
tis tamq̃ īnumeris bonis tā
incōparabiliter p̄ponat: vt
spretis abiectisq̃ omib⁹: solū debeat
possideri? Nimirū illa pars optima:
cui⁹ magnificentiā ac ꝑpetuitatē cū
relicto susceptionis atq̃ hūanitatis
officio: maria p̄elegisset: ita p̄dicat a
dn̄o: Martha martha sollicita es et Luce.10.
turbaris circa multa. Paucis vo op⁹
est aut etiā vno. Maria bonā partē
elegit que non auferet ab ea. Una ḡ
⁊ sola est theoria: id est cōtemplatio
dei: cui merito omnia iustificationū
merita: vniuersa virtutū studia post/
ponunt: et illa quidē omnia que in
aplo Paulo fuisse p̄diximus: non
solū bona ⁊ vtilia: verū etiā magna
atq̃ p̄clara sunt. Sed sicut verbi gra
tia stanni metallū qd̄ alicuius vtili/
tatis ⁊ gratie putabat: fit argenti cō
templatione vilissimū: ⁊ rursum au/
ri cōparatione: meritū euanescit ar/
genti: aurum quoq̃ ipsum gemmaꝝ
collatiōe contemnit: ⁊ ipsaꝝ nihilo/
minus q̄uis insigniū multitudo gem
marū vni⁹ margarite candore supe/
rat: ita illa omnia merita sanctitatꝭ:
q̄uis non solū in p̄senti bona ⁊ vti/
lia sint: verū etiā donum eternitatis
acquirant: tamē si diuine cōtempla/
tiōis meritis cōferant: vilia atq̃: vt
ita dixerim: vēdibilia censebunt. Et
vt hanc eandē cōparationē etiā scri/
pturarū confirmet auctoritas: nōne
de vniuersis q̄ a deo creata sunt gene
raliter scriptura ꝓnunciat: dicēs: Et Gen.1.
ecce om̄ia que fecit deus erant bona
valde. Et iterū: Uniuersa q̄ fecit de⁹ Eccl.39.
bona: oīa ī tp̄e suo cōprobabūt. Hec
igit q̄ in p̄senti nō solū bona simpli/
citer: verū etiā cū additamēto valde
bona ꝓnūciant: sunt enī reuera ī h-
mūdo cōmorantibus nobis: aut ad
vsum vite: aut ad corꝑis medicinā:
aut ad aliquā causam ignote nobis
vtilitatis accōmoda: Uel certe in eo
etiam valde bona: q̄ faciūt nos in/
uisibilia dei a creatura mundi per ea Roma.1
que facta sunt intellecta conspicere:
sempiternā quoq̃ virtutē eius: ac di
uinitatē: ex tanta tāq̃ ordinata mo/
litione fabrice mūdialis ⁊ omniū q̄
in ea sunt subsistētia cōtemplari: hec

tamē omnia nec boni nomē tenebūt: si futuro illi seculo compenẽt: vbi bonorum nulla īmutatio: nulla est vere beatitudinis formidāda corruptio. Cuius mūdi ita beatitudo describit:
Esa.30. Erit lux lune sicut lux solis: ⁊ lux solis septempliciter sicut lux septē dierū. Magna igit hec ⁊ p̄clara intuitu atq̧ mirifica: si futuris ex fide repromissionibus cōferant: cōtinuo vanitas apparebūt: dicēte dauid: Omnes
Ps̄.101. sicut vestimentū veterascent: ⁊ sicut opertoriū mutabis eos ⁊ mutabūt: tu aūt idē ip̄e es: ⁊ anni tui non deficient. Ergo q̄ nihil est ꝑ semetipsum stabile: nihil īmutabile: nihil bonum nisi deitas sola: oīs x̄o creature vt beatitudinē eternitatis vel īmutabilitatis obtineāt: nō hoc ꝑ suā naturā sed ꝑ creatoris sui ꝑticipationē ⁊ gratiam cōsequent: tenere meritū bonitatis creatori suo collate nō possunt.

Bonitatē humanā atq̧ iusticiam non esse bonā si diuine bonitati ac iusticie cōferatur: Capi. IIII.

Quod si etiā manifestioribus adhuc testimonijs hui⁹ sententie rationē voluerim⁹ astruere: nōne multa ꝓnūciari bona ī euāgelio legim⁹: ⁊ arborē bonam ⁊ thesaurū bonū: ⁊ bonū hominē ⁊ bonū
Math.7 ꝑuū? q̄ nō pōt̄ inq̄t arbor bona malos fruct⁹ facere: Et bon⁹ hō de bono
Ibid.12. thesauro cordis sui ꝓfert bona: Et
Mat.25. Euge serue bone et fidelis. Et vtiq̧ hos oēs cum ꝑni se bonos esse nō dubiū sit: si respiciam⁹ ad bonitatē dei: nullus coꝝ ꝓnūciabit bonus: dicēte
Luc.18. dn̄o: Nemo bon⁹ nisi sol⁹ deus. Cui⁹ intuitu etiā ipsi apl̄i: q̄ electiōis merito bonitatē generis hūani multis excesserāt modis: mali esse dicunt: dn̄o
Math.7 ita ad eos loquēte: Si ḡ vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs vestris: quātomagis pr̄ vr̄ q̄ in celis est dabit bona petētib⁹ se? Deniq̧ sicut bonitas nr̄a sup̄ne bonitatis intuitu ī maliciā vertit: ita etiā iusticia nr̄a diuine collata iusticie: pāno mēstruate filis deputat: dicēte Esaia ꝓpha:
Sicut pann⁹ mēstruate vniūse iusticie nr̄ . Et vt aliq̄d adhuc euidētius Esa.64.
inferam⁹: legis q̄z ip̄i⁹ p̄cepta vitalia Gal.5.
q̄ dicunt ordinata ꝑ angelos ī manu mediatoris. ⁊ de q̄ idē apl̄us: Itaq̧ Roma.7
lex inq̄t sancta: ⁊ mandatū sanctū ⁊ iustū ⁊ bonū: si ꝑfectiōi euāgelice cōferant: minime bona diuino ꝓnūciāt oraculo. Ait eñ: Et dedi eis p̄cepta
nō bona: ⁊ iusticias in q̄b⁹ nō viuēt ī Ezech.20
eis. Apl̄us q̄z ita noui lumine testamēti gloriā legis affirmat obtūdi: vt eā euāgelici compatiōe fulgoris nec
glorificatā esse ꝓnūciet: dicēs: Nam 2.Co.3.
nec gloriosū est id qd̄ glorificatū est: ꝓpter excellentē gloriā. Quā cōparationē etiā in ꝑte cōtraria: id est ī peccatorū meritis cōpēsandis scriptura cōseruat: vt eos q̄ multo min⁹ peccauerūt: impioꝝ collatiōe iustificet: di
cens: Iustificata est sodoma ex te. Et Ezech.16
iterū: Quid enī peccauit soror tua sodoma? Et iustificauit animā suam auersatrix isrl̄: cōꝑatione p̄uaricatricis iude. Ita igit ⁊ vniuersaꝝ merita virtutū q̄ supius cōprehendi: cū ꝑ se bona atq̧ p̄ciosa sint: tamē theorętice claritati cōpatiōe fuscant. Multū eteni sanctos q̄uis bonoꝝ opeꝝ: terrenis tñ studijs occupatos: a contemplatiōe summi illius boni retrahunt ac retardant.

Neminem summo illi bono intentū esse iugiter posse: Capi. V.

Nam q̄s eripiens inopē de manu fortioꝝ ei⁹: ⁊ egenū ⁊ pauperē a diripiētibus eū? q̄s cōterens molas iniq̄ꝝ: ⁊ de medio dentium eoꝝ rapinas extorquēs: in ipso intercessiōis opere diuine maiestatis gloriā quieta mēte suspiciat? Quis alimoniā paupibus admīstrās: aut aduenientiū turbas beniuola hūanitate suscipiēs: ī eo tp̄is pūcto q̄ ꝓ necessitatib⁹ fratrū sollicita mēte distēdit: immensitatē sup̄ne beatitudinis

speculet: ꝛ cū p̄sentis vite angoribꝰ
curisq̄ cōcutit: futuri secl'i statū (ele
uato a terrenis cōtagijs corde) ꝓspici
at? Vn̄ beatꝰ dauid: solū h̄ bonū hoī
esse definiēs: deo iugit̃ inherere desi/
Ps̄.72 derat: dicēs: Mihi aūt adherere deo
bonū ē: ponere ī dn̄o deo spem meā.
Qd̄ etiā Ecclīastes a nemine iustoꝝ
Eccs.7. sine q̄rela pfici posse ꝓnūciat: Qz n̄
est hō iustꝰ ait in t̃ra q̄ faciat bonū ꝛ
nō peccet. Quis enī vnq̄ q̄uis p̄ci
puus oīm iustoꝝ atq̄ sanctoꝝ huius
corpis vinculis colligatꝰ: summū h̄
bonū ita possidere potuisse credēdꝰ
est: vt nunq̄ a diuina ꝯtēplatiōe dis/
cedēs: ne paruo quidē tp̄e ab eo qui
solꝰ bonꝰ ē: terrenis cogitatiōibꝰ putet̃
abstractꝰ: q̄ nūq̄ vllā cibi: vllā indu/
mēti: aliarū ve carnaliū rerū gesserit
curā: nunq̄ de fratrū susceptione: de
loci cōmutatiōe: de cellule structiōe
sollicitꝰ: aut opē aliquā hūani cōcu/
pierit adiumēti: aut inopie sterilita/
te vexatꝰ: illā sentētiā dn̄ice increpa/
Luce.12 tiōis incurrerit: Ne solliciti sitis aīe
vr̄e q̄d mādacetꝭ: neq̄ corpi vr̄o q̄d
induamī? Deniq̄ ip̄m illū apl'm pau
lū q̄ oīm sanctoꝝ laborē: passionū ī/
numerositate transcēderat: nequaq̄
h̄ implere potuisse ꝯfidenť astruitꝰ:
ipso ī actibꝰ apl'oꝝ discipl'is attestā/
Actꝭ.20 te: Ipsi scitꝭ q̄m ad ea q̄ mihi opꝰ erāt
ꝛ his q̄ mecū sunt: mīstrauerūt manꝰ
iste. Vl' cū Thessalonicēsibꝰ scribēs:
2.Tes.3 in labore et fatigatione nocte et die
opatū se fuisse testat̃. Quibꝰ labori/
bꝰ licz magna eidē meritoꝝ stipēdia
parent̃: tn̄ mens eiꝰ q̄uis sācta atq̄
sublimis: nō poterat nō ab illa celesti
theoria: intentiōe terreni opis aliqn̄
diuelli. Deniq̄ cū se tantꝭ actualibꝰ
ditari fructibꝰ cerneret: ꝛ econtrario
theorie bonū corde pēsaret: ac velut
in vna lance tantoꝝ laboꝝ ꝓfectū: ī
altera delectatiōꝫ diuine ꝯtēplatōis
appēderet: diu examine pectoris sui
quodāmodo castigato: dū illū hinc
laboꝝ stipēdia īmēsa delectāt: illinc
desideriū vnitatis ꝛ insepabilis xp̄i
societatꝭ: etiā ad resolutionē carnis

inuitat: anxius tandē ꝓclamat ꝛ di/
Phili.1. cit: Quid eligā ignoro: coartor aūt
e duobꝰ: desideriū habens dissolui ꝛ
cū christo esse: multo enī meliꝰ: pma/
nere autē in carne necessariū magis
ꝓpter vos.

Qz lippis similes sint hi qui se credunt esse sine peccato: Capi. VI.

c Vm igit̃ multis modis boni
huiꝰ excellētiā: cūctis etiā p̄/
dicatiōis sue fructibꝰ p̄tulis/
set: tn̄ charitatꝭ sine q̄ nemo dn̄m ꝓ/
meret̃ ꝯtēplatiōe submittit̃: ac ꝓpter
illos q̄bꝰ adhuc lac velut nutricula
vberibꝰ euāgelicis īmulgebat: diuul
sionē a christo sibi quidē noxiā: h̄ ce/
teris necessariā nō recusat. Etenī ad
electionē hꝰ potissimū rei: illa nimia
pietatis v̄tute cōpellit̃: q̄ pro salute
fratrū suoꝝ si esset possibile etiā vlti/
mū anathematꝭ malū optasset incur
Roma.9 rere. Optarē enī inq̄t ip̄e ego anathe
ma esse a christo ꝓ fratribꝰ meis: qui
sunt cognati mei s̄m carnē: q̄ sūt isra
elite: hoc est: vellē ego nō solū tpali/
bus: verū etiā ppetuis addici penis:
dūmodo oēs si fieri possit hoīes xp̄i
cōsortio fruerent̃: Certus etenī sum
vtiliorē christo ꝛ mihi omniū salutē
esse q̄ meā.

Qz hi qui ꝓnūciant hoīem posse esse sine peccato: duplici in hoc agant̃ errore: Capi. VII.

b Bonū ergo hoc summū: id est
dei cōspectu frui: ꝛ christo iu/
giter inherere: vt pfecte apl's
possit adipisci: dissolui optat a corpe
qd̄ caducū ꝛ multis fragilitatis sue
necessitatibꝰ impeditū nō pōt a chri/
sti ꝯsortio nō auelli. Impossibile est
enī etiā mēti q̄ tā crebris curis distē
dit̃: tā molestijs: tā varijs angoribꝰ
p̄pedit̃: diuīo frui semp intuitu. Nō
enī tā ptinax sanctoꝝ studiū: qd̄ tam
arduū pōt esse ꝓpositū: cui nō aliqn̄
ille versutꝰ insidiator illudat? Quis

ita ſolitudinis ſecreta ſectatus eſt: vniuerſorūq; mortaliū cōſortia declinauit: vt nunq̄ cogitatiōib⁹ ſuperfluis laberet: intuitu rerū vel occupationibus actuū terrenorū ab illa q̄ vere ſola ⁊ bona eſt dei ꝯtēplatione deciderit? Quis tā̄ ſpūs vnq̄ potuit retinere feruorē: vt nō interdū lubricis cogitatiōib⁹ ab ipſa q̄ꝫ orationis intentiōe trāſlatus: repente de celeſtib⁹ ad terrena corruerit? Quis nrm̄ vt cetera euagationū tēpa ꝑtermittā: nō illo etiā momēto quo deo ſupplicās ad ſublimia erigit mentē: quodam ſtupore collapſus: etiā ꝑ id vel inuit⁹ offendat: ꝑ qḋ ſperabat veniā delictorū? Quis inq̄ tam exercitatus ac vigilās eſt: vt dum pſalmū deo canit: nunq̄ a ſcripture ſenſu ei⁹ anim⁹ abducat? Quis tā familiaris deo tanq̄ cōiunctus: q̄ aplicū illud
1.Thes.5 imperiū: quo ſine intermiſſiōe orare nos precipit: vel vno die ſe gaudeat executū? Que licꝫ oīa nōnullis q̄ ſūt craſſiorib⁹ vitijs inuoluti: leuia atq; a peccato pene aliena videant: ſcientib⁹ tā̄ ꝑfectiōis bonū: etiā minimarū rerū mltitudo grauiſſima eſt. Velut ſi in aliquā magnā domū multis inſtrumētis: vaſculis: ſarcinis: īpeditā: vnū integra viſuū acie ꝑſpicacē: alterū cui oculorū lumē obtuderit lippitudo: pariē ponam⁹ ingreſſos: none cū ille cui ad videnda oīa hebes erit obtutus: nihil illic aliud eſſe eſtimet niſi armaria: lectos: ſcāna: ꝑſepia: et quicq̄d nō tā oclis ſpeculātis q̄ manib⁹ palpātis occurrerit: econtra hic qui clariſſimo luminū vigore etiā occulta rimat⁹ ē: multa illic minutiſſima ⁊ q̄ vix poſſint etiā numero cōꝑhēdi: ineſſe ꝓnūciet: q̄ ſi aliqñ ī vnū cumulū congregent: paucorū q̄ ille palpauerat magnitudinē numeroſitate cōpēſent: aut etiā fortaſſe trāſcēdāt. Ita igit̄ ſancti atq;: vt ita dicā: vidētes: q̄b⁹ ſummū ꝑfectiōis ē ſtudiū: etiā illa q̄ velut tenebroſus animi nr̄i nō intuet̄ aſpect⁹: ī ſemetipſis ſagacit̄ depꝛehendūt: acerrimeq; cōdēnāt: vſq; adeo vt q̄ ſicut nr̄e videt̄ curie: ne tenuis q̄dē peccati neuo candorē ꝯſcīe fuſcauerūt: multꝭ ſibi maculis videant̄ aſꝑgi: ſi nō dicā vane cogitatiōis īprobitas in atria mētis irrepſerit: ſꝫ vel pſalmi q̄ dicēdus eſt: recordatio orationis tpe intentionē ſupplicāt⁊ auerterit. Si enī inquiūt cū ſublimi homī: nō dicā ꝓ vita ac ſalute nr̄a: ſꝫ etiā ꝓ alicui⁹ lucri cōmodo: ſupplicamus: totā in eū ⁊ mētis ⁊ corpis aciē defigētes: de nutu eius trepida expectatiōe pendem⁹: nō mediocriter formidātes: ne qḋ forte ineptū aut incōgruū verbū miſcēdiā audiētis auertat. Cū deinde ſi nobis ī foro aut iudicū ſeculariū tribunalib⁹ cōſtitutis: aſſiſtēte etiā aduerſario ī media ꝓſecutiōe atq; cōflictu: tuſſis: ſcreatus: riſus: oſcitatio: ſomn⁹: obrepſerit: quāta in ꝑniciē noſtrā vigilātiſſim⁹ inimicus ſeueritatē iudicis cōmouebit inuidia? quāto magis cū illi occultorū oīm cognitori ꝓ iminēti ꝑpetue mortis ꝑiculo ſupplicam⁹: ꝑſertim cū ediuerſo callid⁹ ſeductor pariē ⁊ criminator aſſiſtat: intēta atq; ſollicita oṙone iudicātis: pietas implorāda eſt: nec iniuſte: nō ſolū non leui peccato ſꝫ etiā grauiſſimo crimīe īpietatis aſtrigit̄: q̄ ꝑcē dn̄o fundēs ſubito a ꝯſpectu ei⁹ q̄ſi ab oclis nō vidētis nec audiētis: cogitatiōis īprobe vanitatē ſecut⁹ abſceſſerit. Illi aūt q̄ oculos cordis ſui ꝯtegūt craſſo velamīe vitiorū: ac ſcḋm ſnīaꝫ ſaluatorꝭ:
vidētes nō vidēt: ⁊ audiētes nō audiūt neq; intelligūt: vix ī receſſib⁹ pe Mat.13.
ctoris ſui etiā illa q̄ magna ſūt ⁊ capitalia crimīa ꝯtēplant̄: nl̄las aūt cogitationū ſbreptiōes: ſꝫ neq; illos in ſe lubricos occultoſq; prurit⁹ qui mentē tenui atq; ſubtili ſuggeſtione compungūt: nec captiuitates aīe ſue poſſunt purgatis obtutib⁹ intueri: ſꝫ inuerecūdis ſemꝑ cogitatiōib⁹ euagātes: nec dolere norūt cū ab illa ꝯtēplatione q̄ ſinglaris ē: diſtrahunt̄: nec habent qḋ ſe doleāt amiſiſſe: quippe q̄ mentē ſuā ingruentib⁹ vt libitū eſt cogitatiōib⁹ expādentes: nihil habent

ꝓpositū q̄d p̄ncipaliter teneant: vel
q̄d omnimodis cōcupiscāt. Nec sane
nos aliud in hūc errorē p̄cipitat: nisi
q2 anamarteti: id est impeccātie ipi⁹
virtutē penit⁹ ignorātes: existimam⁹
nullā oīno culpā ex istis ociosis ac lu
bricis cogitationum excursibus nos
posse cōtrahere: sed hebetudine stu/
pefacti: ⁊ velut oculoꝝ cecitate ꝑcus/
si: nihil in nobis nisi crimina capita/
lia cōtemplamur: ea q3 tm̄modo cre/
dim⁹ euitāda: que legū q3 seculariū
seueritate damnant: quib⁹ si nos im
munes vel paululū senserimus: nihil
nobis inesse peccati ꝓtinus arbitra/
mur. Proinde ab illo videntiū nu/
mero segregati: q2 minutias multaꝝ
sordium q̄ intra nos aggeste sunt: nō
videm⁹: nequaq̄3 salubri cōpunctiōe
mordemur: si sensum nostrū interpel
lauerit egritudo tristicie: nec dolem⁹
vane glorie subtili suggestiōe pulsa/
ti: nec de emissa tardius vel tepidius
orōne deflem⁹: nec reputam⁹ ad cul/
pā cur psallentib⁹ vel orātib⁹ nobis
aliq̄d aliud q̄3 ip̄a orō vel psalm⁹ oc/
currerit: nec illud horrem⁹ q̄ multa q̄
v̄l loq̄ vel agere corā hoīb⁹ pudet nō
erubescim⁹: vel ad horā corde cōcipe
q̄d diuino patere nouim⁹ cōspectui:
nec pollutionē turpiū somnioꝝ larga
fletuū ablutiōe purgam⁹: nec lugem⁹
q̄d i ipsa elemosyne pietate: cum vel
fratrū necessitatibus subuenim⁹: vel
alimoniā paupib⁹ mīstram⁹: sereni/
tatē nr̄e hilaritatꝭ obnubit auara cū/
ctatio: nec feriri nos vllo credim⁹ de/
trimēto: cū derelicta memoria dei: ea
q̄ sūt tp̄alia atq3 corporea cogitam⁹:
ita vt nobis Salomonis illud aptet
Prouē.23 eloquiū: Feriūt me sed non dolui: ⁊
deluserūt me: ego aūt nesciui.

Q2 paucorū sit intelligere peccata: Capi. VIII.

c Ōtra hi q̄ summā toti⁹ volu
ptatis ⁊ gaudij ⁊ btitudinis
sue: in diuinarū ac spiritaliū
rerū tm̄ ɔtēplatiōe ɔstituūt: cū ab ea
inuiti vel paululū violētis cogitati/
onib⁹ abstrahunt: velut quoddā in
se sacrilegij genus p̄senti penitudinis
puniūt vltiōe: ac vilissimā creaturā
ad quā sit detort⁹ mētis intuit⁹: crea/
tori suo se p̄tulisse lugētes: pene dixe
rim impietatis sibi crimē ascribūt: ⁊
licz ad cōspiciendā diuīe glīe clarita
tē: oculos cordis sui sūma alacritate
cōuertant: tñ etiā breuissimas carna/
liū cogitationū tenebras nō ferētes:
quicq̄d ab illo vero lumīe mētꝭ aspe/
ctū retrahit: execrant. Deniq3 cū hūc
beatus aplus Johes affectū cunctis
vellet infūdere: Filioli inq̄t nolite di
ligere mūdū: neq3 ea q̄ in mūdo sunt: 1.Joh.2.
Si q̄s diligit mundū nō est charitas
dei in ipso: q2 oīe q̄d in mūdo est: cō
cupiscētia carnis: ⁊ cōcupiscētia ocu/
loꝝ ⁊ supbia vite est: ⁊ ambitio seculi
q̄ nō est ex p̄re: sed ex mūdo ē: ⁊ mun/
dus perit ⁊ cōcupiscētia ei⁹: qui aūt
facit volūtatē dei manet in eternū.
Fastidiūt ḡ sancti vniūsa i q̄b⁹ mū/
dus iste versat: ſ3 impossibile ē vt nō
ad ea vel breui cogitationū rapiant
excessu: nullusq3 etiā nūc hoīm exce/
pto dn̄o ⁊ saluatore nr̄o: naturalē ꝑ/
uagationē mētis: ita defixus semꝑ in
dei cōtemplatiōe cōtinuit: vt nunq̄3
ab ea raptus mūdane cuiusq̄3 rei de/
lectatiōe peccaret: dicente scriptura:
Sidera ip̄a nō sunt mūda i cōspectu
eius. Et iterū: Si in sanctis suis non Job.25.
cōfidit: ⁊ in angelis suis repperit pra
uitatem: siue vt emēdatior trāslatio
habet: Ecce int̄ sanctos ei⁹ nemo im/
mutabilis: ⁊ celi nō sunt mūdi in cō/ Eiusd.15.
spectu eius.

Qua cautiōe memoriā dei monachus debeat custodi/re: Capi. IX.

r Ecte igit̄ sanctos q̄ memoriā
dei stabilit̄ retinētes: q̄si ꝑ ex/
tētas i sublime lineas: suspēso
ferunt incessu: scenobatis q̄s vulgo
funābulos vocāt: dixeri cōparandos:
q̄ summā sue salutis ac vite in angu/
stissimo funiculi illi⁹ tramite collocā/
tes: atrocissimā se morte ꝓtin⁹ incur/
suros esse non ambigūt: si vel exigua

pes coꝝ titubatione deuiauerit: aut modū illiꝰ salutaris directiōis exces serit. Qui dum arte mirifica aerios gressus ꝑ inania moliūtur: si illā angustiore vestigio semitam: non cauta atqꝫ sollicita moderatiōe seruauerit: terra q̄ oībꝰ velut naturalis ē basis: ꝛ solidissimū cūctis ac tutissimū firmamētū: fit illis p̄sens ac manifesta ꝑnicies: non q: illiꝰ natura mutetur: ſ q: illi ad eā p̄cipiti carnis pōdere dilabantur. Ita etiā indefessa illa dei bonitas: īmutabilisqꝫ suba: neminē ledit: ſ nos declinādo a sūmis atqꝫ ad ima tendēdo: nobisipsis cōciscimus mortē: imo ip̄a declinatio mors efficitur declināti. Ue eni inqt eis qm̄ recesserūt a me: vastabūtur quoniā preuaricati sunt ī me. Et iterum: Ue eis cum recessero ab eis. Arguet nāqꝫ te malicia tua: ꝛ auersio tua increpabit te: Scito ꝛ vide: q: malū ꝛ amarū ē reliquisse te dn̄m deū tuū. Funiculis nāqꝫ suoꝝ pctōꝝ vnusq̄sqꝫ ↄstrigitur: Ad q̄s satꝫ cōpetēter a dn̄o increpatio ista dirigitur: Ecce inqt oēs vos accēditis ignē: accincti flāmis: ambulate in lumīe ignis vr̄i: ꝛ in flāmis q̄s succēdistis. Et iteꝝ: Qui incēdit iniquit maliciā: pibit ab ea.

Osee.7.

Ibidē.9.

Hiere.2.

Prouē.5.

Esa.50.

Qꝫ hi qui ad ꝑfectionē tendunt in veritate humilientur: et dei gratia semꝑ se sentiāt indigere: Capi.X.

Cum ſ semetipos quotidie sētiāt sancti terrene cogitatiōis pōdere p̄grauatos: ab illa mētis sublimitate decidere: ꝛ inuitos īmo ꝯo etiā nesciētes in legē peccati mortisqꝫ traduci: atqꝫ vt cetera p̄termittā: illis saltē q̄ supiꝰ cōprehēdi bonis quidē ac iustis: ſ tn̄ terrenis a ↄspectu dei opibꝰ auocari: habēt ꝑfecto pro q̄bꝰ ad deū iugiter ingemiscāt: habēt ꝑ quibꝰ ī veritate hūiliati atqꝫ cōpuncti: non verbis tm̄mō ſ affectu semetip̄os ꝓnūciēt pctōres: ꝛ veniā ꝓ oībus q̄ quotidie supati fragilitate carnis incurrūt a gr̄a dn̄i iugiter postulātes: veras penitētie lachrymas indesinēter effundāt: quippe q̄ videāt ijsdē ip̄is se ꝑ quibꝰ cōtinuo dolore vexati sūt: ꝛ iā vsqꝫ ad deū iugiter ingemiscūt estibꝰ īuolutos: etiā ip̄as supplicatiōes suas offerre se sine cogitationū anxietate nō posse. Experti igitur se hūanis viribꝰ desideratū finē obsistēte carnis sarcina n̄ posse ↄtingere: neqꝫ illi p̄cipuo summoqꝫ bono ſm cordis sui desideriū posse cōiūgi: ſ ab eiꝰ ītuitu captiuos ad mūdana traduci: ad gratiā dei q̄ impios iustificat cōuolātes: cum aplo ꝓtestantur: Infelix ego hō q̄s me liberabit de corpe mortis hꝰ? Gr̄a dei ꝑ iesū christū dn̄m nostrū. Sentiūt enī se bonū istud q̄d volūt nō posse ꝑficere: sed illud q̄d nolūt q̄dqꝫ oderūt malū: id est cogitationū motus ꝛ curaꝫ corpaliū rerum semꝑ incidere. Roma.7

Expositio illius sententie: Condelector enim legi dei scd̄m interiorē hominē ꝛc. Capi.XI.

Et cōdelectantur quidē legi dei ſm interiorē hoīem: q̄ visibilia vniūsa trāscēdētes: conātur deo soli sp̄ vniri: ſ vidēt aliā legē in mēbris suis: id est ī natura hūane cōditiōis insertā q̄ repugnat legi mētis eoꝝ: ꝛ ptrahit sensū violēta lege peccati: cōpellēs scꝫ eos relicto illo p̄ncipali bono t̄rene cogitatiōi submitti. Que q̄uis necessaria atqꝫ corpi vtilis videatur: cū dispēsatiōi religiose cuiuspiā necitatꝫ īpēditur: cōpatiōe tn̄ illiꝰ boni q̄d sāctoꝝ oīm oblectat ītuitū: mala vtiqꝫ ab eis ac fugiēda decernitur: q̄ ꝑ eā q̄ quomō vel ad modicū tēpus ab illiꝰ ꝑfecte beatitudinis gaudio retrahuntur. Uere enī lex peccati ē quā hūano generi p̄uaricatio sui induxit auctoris: ꝑ illius norā in quē lata est eq̄ssimi iudicis illa sn̄ia: Maledicta terra ī opibꝰ tuis: spinas ꝛ tribulos germīabit tibi: ꝛ in sudore vultꝰ tui edes panē tuū. Hec inq̄ꝫ est lex mēbris oīm inserta mortaliū: Gen.3.

q̄ repugnat legi mētis nr̄e: eāqꝫ a di/
uino arcet intuitu: ⁊ ꝑ quā maledicta
ſ̄rā in opibꝰ nr̄is: poſt agnitionē bo/
ni ⁊ mali cogitationū ſpinas cepit ac
tribulos germīare: q̄rū aculeis: id eſt
vitijs carnis nō obtuſis: ſpūs ſemīa
ꝓfocanť: ne illū panē noſtrū q̄ de ce/
lo deſcēdit: q̄qꝫ cōfortat cor homīs:
edere abſqꝫ vultꝰ nr̄i ſudore poſſimꝰ.

Itē illius: Scimus aūt qm̄ lex ſpiritalis eſt: et reliqua: Capi. XII.

O Mne em̄ hūanū genꝰ huic ge
neraliť legi ſine vlla excepti/
one ſubijciť. Nullus em̄ eſt
q̄uis ſanctꝰ q̄ ſupra dictū panē non
cum ſudore vultꝰ ſui: ⁊ ſollicita cor/
dis intentiōe ꝑcipiat. Ceterū cōmu/
ni iſto pane multi vt videmꝰ diuites
ſine vllo vultus ſui ſudore veſcunť.
Quā etiā legē beatꝰ aplūs ſpiritalē
Roma.7 aſſerit: dicēs: Scimꝰ aūt q: lex ſpiri/
talis eſt: ego aūt carnalis ſum venū/
datus ſub peccato. Spiritalis em̄ eſt
lex q̄ iubet nobis vt in ſudore vultꝰ
noſtri comedamꝰ illū panē verū qui
de celo deſcēdit: ſ; nos carnales fecit
venūdatio illa peccati. Qd̄ ḡ iſtud
cuiuſve peccatū ē? Sine dubio ade:
cuiꝰ ꝑuaricatiōe ⁊: vt ita dicā: nego/
ciatiōe dānoſa fraudulētoqꝫ cōmer/
tio vēditi ſumꝰ. Omnē eni prolē ſuā
ſerpētis ꝑſuaſione seductꝰ: illiciti ci/
bi perceptiōe diſtractā: iugo ꝑpetue
ſeruitutis addixit. Hic nāqꝫ mos ſo/
let inter vendentē ementēqꝫ ſeruari:
vt is q̄ ſe alieno cupit dn̄o mācipare:
aliq̄d precij ꝓ iactura ꝓprie liberta/
tis ⁊ addictione ꝑpetue ſeruitutis a
ſuo cōſequať emptore. Qd̄ etiā inť
adā atqꝫ ſerpentē manifeſtiſſime vi/
demus impletū. Ille enim a ſerpente
ꝓciū libertatis ſue eſu interdicte ar/
boris capiēs: a naturali libertate diſ/
ceſſit: illiqꝫ maluit ſemetipm̄ ꝑpetua
vendere ſeruitute: a q̄ vetiti pomi le/
tale ꝓciū fuerat aſſecutꝰ: q̄ deinceps
cōditiōe cōſtrictꝰ: nō imerito omnē
poſteritatis ſue ꝓgeniē: ꝑpetuo eidē
cuiꝰ effectus eſt ſeruꝰ: ſubdidit famu/
latu. Quid eni aliud ſeruile cōiugiū
pōt ꝓcreare q̄ ſeruos? Quid ergo?
Nūquid emptor iſte verſutꝰ ⁊ calli/
dus: dn̄o vero atqꝫ legitimo ius dn̄a/
tiōis eripuit? Nō ita eſt. Neqꝫ enim
ſic ille oīe peculiū dei: uniꝰ fraudis
doloſitate ꝑuaſit: vt potentiā domi/
nij ſui verus dn̄ator amitteret: q̄ ipm̄
quoqꝫ emptorē q̄uis refugā atqꝫ re/
bellē: tn̄ iugo deꝑmit ſeruitutꝭ: ſed q:
q̄ oībꝰ rōnabilibus creaturis arbitrij
libertatē creator indulſerat: eos q̄ ſe
cōtra fas edacis cōcupiſcentie tranſ/
greſſione vendiderāt: inuitos ad in/
genitā libertatē reuocare nō debuit.
Abhorret ſiquidem ab illo iuſticie ⁊
pietatꝭ auctore: quicq̄d bonitati eq̄/
tatiqꝫ cōtrariū eſt. Malū eni fuerat
ſi cōceſſe lib̄tatis bn̄ficiū reuocaſſet:
iniuſtū ſi liberū hominē potentia ſua
opꝓmēs atqꝫ captiuās: libertatis ac/
cepte ꝓuilegiū exequi nō ſiuiſſet: cu/
ius ſalutē in futura tūc ſecula reſer/
uauit: vt recto ordine compleret ſta/
tuti tp̄is plenitudo. Oportebat eni
eius ſobolē tādiu ſub hac vite condi/
tione durare: quouſqꝫ eandē origina
libꝰ vīculis liberatā: ī antiquū liber/
tatis ſtatū: ꝑoris dn̄i gratia ꝓcio ſui
ſanguinis reformaret: quā pietatis in/
ſtinctu potuit etiā tūc ſaluare ſed no
luit: q: eū decreti ſui irrūpere ſancti/
onē equitas non ſinebat. Uis noſſe
cauſā venditiōis tue? Audi ipſū re/
demptorē tuū ꝑ Eſaiā ꝓphetā aper/
tiſſime ꝓclamantē: Quis eſt iſte li/ Eſa.50.
ber repudij matrꝭ vr̄e quo dimiſi eā?
Aut q̄s eſt creditor meꝰ cui vendidi
vos? Ecce em̄ ī iniq̄tatibꝰ vr̄is vēdi/
ti eſtis: ⁊ ī ſceleribꝰ vr̄is dimiſi mr̄ez
veſtrā. Uis etiā euidēter agnoſcere
cur te iugo ſeruitutꝭ addictū redime/
re potētie ſue virtute noluerit? Audi
q̄d ad ſuꝑiora q̄bꝰ eiſdē famulis cau
ſam volūtarie vēditiōis exprobrat:
adiecerit: Nūquid abbreuiata ⁊ par
uula facta ē manꝰ mea: vt nō poſſim Ibidem.
redimere: aut nō eſt ī me virtꝰ ad li/
berandū? Sed q̄d huic potentiſſime

miſericordie eius ſemꝑ obſtiterit: idē
Eiuſd.59 ꝓpheta demōſtrans: Ecce inqͭ non
eſt abbreuiata manus dñi vt ſaluare
nequeat: neqꝫ aggrauata ē auris eiꝰ
vt nō exaudiat: ſed iniqͭtates veſtre
diuiſerūt inter vos ⁊ deum veſtrū: ⁊
peccata veſtra abſcōderūt faciē eius
a vobis ne exaudiret.

Item expoſitio illius: Scio autem ꝙ nō habitat in me: hoc eſt in carne mea bonū: Capi. XIII.

Uia ergo carnales nos fecit:
q ⁊ ſpinis ac tribulis cōdemna/
uit illa dei prima maledictio:
noſqꝫ ita iniquo pater noſter venū/
dauit cōmertio: vt bonū qđ volumꝰ
agere nequeamꝰ: dū diuulſi a memo/
ria ſummi dei: ea q̄ hūane fragilitatꝭ
ſunt cogitare cōpellimur: dū purita/
tis amore flagrātes: incentiuis natu
ralibꝰ q̄ penitꝰ ignorare velimꝰ etiā
Roma.7 inuiti plerūqꝫ cōpungimur: ſcimꝰ qꝛ
non habitat in carne noſtra bonū: id
eſt huiꝰ quā diximus theorie atqꝫ pu
ritatis ꝑpetua iugiſqꝫ tranquillitas.
Sed factū eſt iſtud peſſimū ac lugu/
bre diuortium: vt cum mēte legi dei
ſeruire velimus: nunq̄ꝫ ſcꝫ volentes
a claritate diuina dimouere ꝯſpectū:
tamē carnalibus tenebris circūfuſi:
quadā lege peccati ab eo qđ bonum
eſſe nouimus cogamur auelli: ſcꝫ ad
curas cogitatiōeſqꝫ terrenas: ab illa
mentis celſitudine decidētes: ad q̄s
nos lex peccati: id eſt illa ſentētia dei
non īmerito cōdēnauit: quā primus
delictor excepit: ⁊ inde eſt qđ beatus
aplus: cū apertiſſime fateaṫ ineuita/
bili ſe vel oēs ſanctos peccati huiꝰ
neceſſitate cōſtringi: tū neminē eorū
ob hoc eſſe damnādū audēter enun/
Eiuſd.8. ciat: dicēs: Nihil ergo nūc damnatiōis
eſt his q̄ ſunt in chriſto ieſu: Lex eñ
ſpūs vite in chriſto ieſu liberauit me
a lege peccati ⁊ mortis: id eſt quoti/
diana grā chriſti oēs ſanctos ſuos
ab hac lege peccati ⁊ mortis ī quam
iugiter vꝫ nolētes coguntꝰ incurrere:
cum remiſſionem debitorū ſuorum a
domino ꝑcanṫ: abſoluit. Uidetis ergo
nō ex ꝑſona peccatorū: ſed ex illorum
qui vere ſancti atqꝫ ꝑfecti ſunt: hanc
beatū apoſtolū ꝓmpſiſſe ſententiā:
Non eñ qđ volo bonū hoc facio: ſed Ibid.7.
qđ odi malū hoc ago: ⁊ video aliam
legem in membris meis repugnantē
legi mentis mee: ⁊ captiuū me ducen
tem in lege peccati: que eſt in mem/
bris meis.

Obiectio ꝙ neqꝫ infidelium perſonis cōueniat neqꝫ ſan/ctorū: Non eñ qđ volo fa/cio bonū: Capi. XIIII.

Ermanus. Neqꝫ eorū q̄ ca/
g pitalibus criminibꝰ implicā/
tur: neqꝫ apoſtoli vel illorū
qui ad eius ꝑfecere menſurā: hoc di/
cimus cōgruere poſſe ꝑſonis: ſed de
his ꝓprie hoc intelligi debere cenſe/
mus: qui poſt dei gratiā agnitionēqꝫ
veritatis a carnalibus ſe vitijs abſti/
nere cupiētes: antiqua adhuc cōſue/
tudine velut naturali lege in mēbris
ſuis violētiſſime dñante: ad inolitā
paſſionū cōcupiſcentiā pertrahunṫ.
Uſus eñ ac frequētia delinquendi:
velut lex efficiṫ naturalis: que mem/
bris hūane infirmitatis inſerta: affe/
ctus aīe necdum plenis virtutū ſtu/
dijs erudite: ꝫ adhuc rudis ac tenere:
vt ita dixerim: caſtitatis: captiuos ra
pit ad vitia: ac morti eos antiqua le/
ge ſubijciens: iugo peccati dominātꝭ
addicit: nō ſinens eos bonum quod
diligūt puritatis adipiſci: ſed potius
malum quod execranṫ exercere com
pellens.

Reſponſio ad obiectionem ꝓpoſitam: Capi. XV.

Heonas. Non parum veſtra
t ꝓficit opinio. Siquidē etiā
voſipſi aſtruere iam cepiſtis:
in illorū ꝑſona qui omnino peccato/
res ſunt: hoc penitꝰ ſtare nō poſſe: illꝭ
autē qui ſe a vitijs carnalibꝰ abſtine/
re cōtendūt: ꝓprie cōuenire. Quos

qm̄ a peccatoꝝ iā numero segregastı:
cōsequēs est vt etiā fideliū atq; san/
ctoꝝ paulatim cetibꝰ inseratis. Que
enī genera pctōꝝ istos dicitis posse
cōmittere: quibꝰ si fuerit post gratiā
baptismatis inuoluti: rursū p̄ quoti/
dianā christi gratiā liberent̃? Aut d̄
quo mortis corpe apl̄us dixisse cre/
Roma.7 dendus ē: Quis me liberabit de cor
pore mortis huiꝰ: Gratia dei p̄ iesum
christū dn̄m nr̄m? None manifestū
est sicut vos quoq; ipsos veritas cō/
pellit cōfiteri: nō de illis capitaliū cri
minū mēbris: per q̄ stipendiū eterne
mortis acq̄rit̃: id est homicidij: forni
catiōis: adulterioꝝ: ebrietatis: furto/
rū atq; rapinaꝝ: s̄ de illo p̄dicto cui
gratia christi quotidiana succurrit
corpore memorari? Quisquis enim
post baptismū ꝛ scientiā dei: in illud
mortis corpus incurrerit: sciat se nō
quotidiana gratia dei: id est facili re/
missiōe: quā momētis singulis exora
tus dn̄s noster erroribꝰ nostris dona/
re cōsueuit: s̄ aut diuturna afflictiōe
penitudinis ac penali dolore purgā/
dum: aut certe ꝓ his in futuro eterni
ignis supplicijs addicendū: ita eodē
1.Coř.6. aplo ꝓnūciāte: Nolite falli: neq; for/
nicarij: neq; idolis seruiētes: neq; ad
ulteri: neq; molles: neq; masculorū
cōcubitores: neq; fures: neq; auari:
neq; ebriosi: neq; maledici: neq; ra/
paces regnū dei possidebūt. Aut q̄ ē
ista lex militans in mēbris nr̄is q̄ re/
pugnat legi mētis nr̄e: cūq; nos resi/
stentes atq; captiuos in legē peccati
ac mortis abduxerit: eiq; nos fece/
rit carne seruire: nihilominꝰ mente le
gi dei seruire p̄mittat? Nec enī h̄ pu/
to legē peccati flagicia designare: aut
hoc de supradictis intelligi posse cri/
minibꝰ: que si q̄s facit legi dei mente
nō seruit: a qua necesse est eū aīo añ
discedere: q̄ aliquid eorum carne cō
mittat. Quid est enī seruire legi pec/
cati: nisi ea que a peccato imperant̃:
implere? Quod ergo peccati genus
est: quo cū se tāta sanctitas atq; per/
fectio sentiat captiuari: grā tn̄ christi

nō ambigat liberādū: dicēs: Infelix Roma.7
ego homo: q̄s me liberabit de corpe
mortis huiꝰ? Grā dei p̄ iesum christū
dn̄m nostrū. Quā inq; legē mēbris
nr̄is inesse firmabitis: que abstrahēs
nos a lege dei: ꝛ captiuans nos legi
peccati: infelices nos potiꝰ faciat q̄
nocētes: vt nō eternis supplicijs ad/
dicamur: sed q̄si de interrupto beati/
tudinis gaudio suspiremꝰ: ꝛ auxilia/
torē q̄ nos ad id retrahat inquirētes
cū aplo ꝓclamemꝰ: Infelix ego hō:
q̄s me liberabit de corpe mortis hꝰ?
Adduci nāq; captiuū in legē pecca/
ti: quid est aliud q̄ in effectu peccati
atq; ope p̄manere? Aut q̄d aliud p̄n
cipale dabit̃ bonū: q̄d sancti explere
nō possint: nisi id ad cuiꝰ cōpationē
vt supra diximus vniuersa nec bona
sunt? Et quidē nouimus multa esse ī
hoc mūdo bona: p̄cipueq; pudicitiā:
cōtinentiam: sobrietatē: humilitatē:
iusticiam: misericordiā: temperantiā:
pietatē: sed hec omnia ꝛ summo illi
bono paria esse nō possunt: ꝛ perfici
non dicā ab apostolis: sed etiā a me/
diocribꝰ possunt: ꝛ a quibꝰ impleta
nō fuerint: aut eterno supplicio pu/
niunt̃: aut grandi vt supra dictū est
labore penitētie: vel quotidiana xp̄i
gratia liberant̃. Superest igit̃ vt hanc
apostoli sententiā soli sanctoꝝ p̄sone
recte fateamur aptari: q̄ in hanc quā
p̄diximus incurrētes quotidie pecca
ti nō criminū legem: de statu salutis
sue certi nō p̄cipitant̃ ī facinus: sed
vt dictū est de cōtemplatione diuina
ad miseriā cogitationū deuoluti cor/
poraliū: vere illiꝰ beatitudinis bono
plerūq; fraudant̃. Si enī se in hanc
membroꝝ suorum legē quotidianis
sentirent sceléribꝰ illigari: non vtiq;
de felicitatis amissiōe: s̄ de innocētie
causarēt̃: nec diceret aplus Paulꝰ:
Infelix ego hō: sed impurus aut sce/
lestus ego hō: nec de corpore mortis
huiꝰ: hoc est de cōditiōe mortali: sed
a flagicijs atq; criminibꝰ carnis huiꝰ
vellet absolui. Sed q̄ se ꝓ cōditiōe
fragilitatis hūane senserat captiuatū:

id est abductũ ad sollicitudines cu/
rasq; carnales: que lex peccati ⁊ mor
tis operat̃: ingemiscens sup hac quã
inuitus incurrerat lege peccati: confe
stim recurrit ad christũ: ⁊ p̃sentissi/
ma gratie eius redemptiõe saluatur.
Quicquid ergo lex illa peccati: que
spinas ac tribulos cogitationũ cura/
rumq; mortaliũ naturaliter gignit:
etiã in apostolici pectoris terra solli/
citudinis germinarit: ista lex gratie
Roma.8. mox auellit. Lex enim inquit spirit⁹
vite in christo iesu: liberauit me a le/
ge peccati ⁊ mortis.

Quid sit corpus peccati: Capi. XVI.

b Oc ergo ineuitabile corpus
est mortis: in qȯ ꝑfecti quiq;
qui gustauerunt q̃ suauis est
dominus quotidie reuoluti: sentiunt
Hiere.2. cum ꝓpheta q̃ malũ sibi ⁊ amarũ sit
discedere a domino deo suo: hoc est
corpus mortis quod a celesti eos in/
tuitu retrahens: ad terrena deducit:
qȯ psallentes eos atq; in oratiõe ꝓ/
stratos: vel humanas effigies vel ser/
mones vl' negocia vel actus facit su/
perfluos retractare: Hoc est corpus
mortis qȯ emulantes angelicã san/
ctitatem: ⁊ volentes domino iugiter
inherere: ꝑfectionẽ tamẽ hui⁹ boni:
quia mortis corpus obsistit: inuenire
non possunt: sed faciunt malũ quod
nolunt: id est traducunt̃ mente etiã
ad illa que ad profectũ virtutũ per/
fectionẽq; non pertinent. Deniq; vt
hoc de sanctis atq; ꝑfectis sibiq; si/
milibus: se dixisse beatus apostolus
euidẽter exprimeret: digito quodã/
modo semetipsum tactuq; designãs:
Roma.7 cõtinuo infert: Itaq; egoipse: id est
qui hec ꝓnuncio: mee nõ alterius cõ
sciẽtie latebras pando. Hoc sane elo
cutionis genere familiariter vti apo
stolus solet: siquãdo vult se specialit̃
2.Co.10. designare: sicut ibi: Egoipse Paulus
obsecro vos ꝑ mansuetudinẽ ⁊ mo/
2.Co.12. destiã christi. Et rursum: Nisi q; ego
Ibidem. ipse non grauaui vos. Et iterũ: Sed
estõ: egoipse nõ grauaui vos. Et ali/
bi: Egoipse paulus dico vobis: si cir/ Gal.5.
cũcidamini christus vobis nihil ꝓ/
derit. Et ad Romanos: Optabã enĩ Roma.9.
egoipse anathema esse a christo pro
fratribus meis. Potest autẽ nõ ab/
surde etiã sic accipi: vt exp̃ssius em/
phasi ꝓnũciet: Itaq; egoipse: id est Roma.7
quẽ nostis esse apostolũ christi: quẽ
tota suspiciẽtia veneramini: quẽ cre/
ditis summũ atq; ꝑfectum esse: ⁊ in
quo loquit̃ christus: cum mente ser/
uiam legi dei: carne tamẽ legi peccati
seruire me fateor: hoc est distentione
cõditionis humane interdũ de cele/
stibus ad terrena deuoluor: ⁊ ad cu/
ras humiliũ rerũ mentis mee altitu/
do ꝓlabitur: ꝑ quã peccati legem ita
momẽtis singulis me sentio captiua/
ri: vt q̃uis immobili circa legem dei
desiderio ꝑseuerẽ: nullo tamẽ modo
vim hui⁹ captiuitatis euadere me pos
se sentiã: nisi cõfugero semꝑ ad gra/
tiam saluatoris.

Q sancti omnes veraciter immũdos se et peccatores esse cõfessi sunt: Ca. XVII.

e T idcirco quotidianis suspi/
rijs sancti omnes ꝓ hac sub/
stantie sue fragilitate cõpun/
cti: dum cogitationum varietates: ⁊
cõscientie sue latebras ac penetralia
ꝑscrutant̃: suppliciter clamant: Non Ps.142
intres in iudiciũ cũ seruo tuo: q2 nõ
iustificabitur in cõspectu tuo oĩs vi/
uens. Et illud: Quis gloriabit̃ castũ Prouẽ.20
se habere cor: aut quis fiduciã habe/
bit se mũdũ esse a peccato? Et iterũ:
Non est iustus homo in terra qui fa/ Eccs.7.
ciat bonũ ⁊ nõ peccet. Et ita infirmã
hominũ impfectãq; iusticiã: ac mise/
ricordia dei semꝑ indigentẽ: indignã
esse sentiũt: vt vnus ex his cui⁹ iniq̃/
tates ⁊ peccata deus misso de altari
ignito verbi sui carbone purgauit:
post illã mirificã ɔtemplationẽ dei:
post intuitum sublimiũ seraphin: et
reuelationẽ sacramentorũ celestium
dicat: Ve mihi: q2 vir pollut⁹ labijs Esa.6.

ego sum: & i medio populi polluta labia habentis ego habito. Qui sicut arbitror labiorū suorū immūdiciam nec tūc quidem fortasse sensisset: nisi vera pfectione & integra puritate cōtemplationē dei meruisset agnoscere: cui⁹ intuitu pollutionē suam sibi ante incognitam repente cognouit. Cum enī ait: Ve mihi: quia vir pollutus labijs ego sum: de suorū hoc eum labiorū non de populi pollutione cōfessum id quod sequitur manifestat: Et in medio populi polluta labia habentis ego habito. Sed etiā cū orās peccatorū quasi vniuersaliū immūdiciam confitet: non iniquorum tm̄ sed etiā iustorū plebem generali supplicatione complectit: dicens: Ecce tu iratus es & peccauimus: in ipsis fuimus semp & saluabimur: facti sumus vt immūdi omnes nos: tanq̄ pannus menstruate vniuerse iusticie nostre. Rogo: quid euidēti⁹ hac potest esse sententia: qua non vnam tm̄: sed vniuersas iusticias nostras pphēta complexus: & circūspiciens omnia q̄ vel immūda vel horrida iudicant: quia nihil in hominū conuersatione sordidius neq3 impuri⁹ potuit reperire: panno mēstruate eas comparare maluit? Esa.64.

Etiam iustos & sanctos sine peccato nō esse: Ca.XVIII.

Frustra g manifestissime veritati spinose obiectionis acumē opponit: sicut pauloante dixistis: Si nemo sine peccato: null⁹ est sanctus: & si nemo sanctus: null⁹ ergo saluabit. Hoc enim pphete testimonio: potest nodus hui⁹ questionis absolui: Ecce inquit tu iratus es & nos peccauimus: id est cum elationem nostri cordis vel negligentias auersat⁹: tuo nos auxilio denudasti: confestim nos vorago absorbuit peccatorū: velut si q̄s splendidissimo solis diceret elemēto: Ecce tu occubuisti: & nos ilico tenebrosa contexit obscuritas. Et tamē cum hic sanct⁹ peccasse se dicat: & non solū peccasse: sed etiā i ipsis semp pmansisse peccatis: nō desperat penit⁹ de salute: sed subijcit: In ipsis fuim⁹ semper & saluabimur. Hāc ego sententiā: Ecce tu iratus es & peccauimus: illi apostolice comparabo: Infelix ego homo: quis me liberabit de corpe mortis huius? Rursum id quod ppheta subiungit: In ipsis fuimus semp & saluabimur: ꝯsequētib⁹ apostoli cōgruit verbis: Gratia dei per iesum christū dominū nostrū. Similiter etiā illud eiusdem pphete: Ve mihi: quia vir pollutus labijs ego sum: & i medio populi polluta labia habentis ego habito. videtur supradictos sapere sermones: Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis hui⁹? Itemq3 q̄d sequit i ppheta: Et ecce volauit ad me vnus de seraphin: & in manu ei⁹ carbūculus siue calculus: quē forcipe tulerat de altari: & tetigit os meū & dixit: Ecce h̄ tetigi labia tua: & auferet iniquitas tua: & peccatū tuū mundabit. Tale est vt pauli videat ore prolatum qui ait: Gratia dei per iesum christū dominū nostrū. Videtis ergo queadmodum omnes sancti non tam ex psona populi q̄ ex sua: & peccatores se veraciter fateant: & tamē nequaq̄ de sua salute desperent: sed iustificationis plenitudinē quā pro cōditione fragilitatis humane cōsequi se posse diffidunt: de gratia domini & miseratiōe p̄sumūt. Roma.7 Esa.6.

Q in ipsa quoq3 orationis hora: peccatū declinari vix possit: Capi.XIX.

Eminē x̄o in hac vita q̄uis sanctū: immunem esse a debitis peccatorū: etiam magisteriū nos edocet saluatoris: qui discipulis suis pfecte orationis formulā tradens: inter reliqua illic sublimia sacratissimaq3 mandata: que nō nisi sanctis perfectisq3 sunt tradita: & malis & infidelibus conuenire non possunt: hoc iussit inferi: Et dimitte Math.6.

nobis debita nostra sicut ⁊ nos di/
mittimus debitoribus nostris. Si ꝗ
Roma.7 vera hec ⁊ a sanctis profert̃ oratio:
sicut indubitanter credere nos opor/
tet: quis tam contumax ⁊ p̃sumptor
tamq; superbia diabolici furoris ela/
tus poterit inueniri: qui sine peccato
se esse ꝓnuncians: non solum maio/
rem se apostolis credat: verũetiam
ipsum quasi ignorantie aut vanita/
tis arguat saluatorem: vt scʒ aut ne/
scierit esse posse aliquos immunes a
Esa.6. debitis: aut frustra docuerit eos q̊s
scierit orationis istius remedio non
egere? Sed cum regis sui p̃cepta ser/
uantes: omnes omnino sancti quoti/
die dicant: Dimitte nobis debita no
stra. Si verũ dicunt: vere nemo est
ĩmunis a culpa: si autẽ fallunt: eque
verũ est eos mẽdacij non carere pec/
cato. Unde etiã ille sapientissimus
Ecclesiastes: vniuersos actus ⁊ hũa/
na studia mente ꝑcurrens: sine vlla
Eccs.7. exceptiõe ꝓnunciat: Quia nõ est in/
stus homo in terra qui faciat bonum
⁊ nõ peccet: id est nemo in hac terra
tam sanctus: tam diligens: tam inten
tus: vel potuit vnq̃: vel poterit in/
ueniri: q̇ vero illi ac singulari bono
ita iugit̃ valeat inherere: vt nõ quo/
tidie ab eo distractum se sentiat deli/
quisse. Qui tamẽ cum ꝓnunciet̃ im
munis a noxa esse nõ posse: iust⁹ esse
nihilominus nõ negat̃.

A quibus sit peccati euacuatio ⁊ virtutũ discenda perfectio: Capi. XX.

Quisquis itaq; anamarteton:
ἀνα/μάρτη/τον id ẽ impeccantiã nature ascri/
bit humane: non inanib⁹ ver/
bis: sed cõscientie sue testimonio no/
biscum ac probatione cõfligat: ⁊ tũc
deniũ se absq; peccato esse ꝓnunciet
cũ se ab hoc summo bono senserit nõ
auulsum: imo X̃o quisquis conside/
rans cõscientiã suam: vt non dicam
amplius: vnã saltẽ synaxim sine vlla
verbi vel facti: vel cogatiõis inter/
Math.6 pellatione se dep̃henderit celebrasse:
absq; peccato se esse ꝓnunciet. Pro/
inde: q; his oĩb⁹ ociosis ac sup̃fluis
rebus: volucrẽ humane mẽtis excur/
sum fatemur carere nõ posse: per hoc
vtiq; cõsequẽter sine peccato nos nõ
esse veracit̃ cõfitemur. Nã quãtauis
circũspectiõe vnusquisq; cor suũ ser/
uare ꝯtendat: nunq̃ id ꝓm desideriũ
spũs sui: repugnãte carnis cõditione
custodiet. Quãto eñ magis ꝓfece/
rit mens humana: ⁊ ad sinceriorẽ cõ
tẽplationis ꝑuenerit puritatẽ: tanto
se ĩmũdiorẽ q̃si ꝑ speculũ sue purita/
tis inspiciet: q; necesse est dũ animus
ad sublimiorẽ se extẽdit intuitũ: ⁊ ma/
iora q̃ȝ nouit ꝓspiciens concupiscit:
illa ĩ quibus est vt inferiora semper
ac viliora despciat.

Q; licʒ agnoscamus nos sine peccato nõ esse: nõ debeamus tamẽ nos a dominica cõmunione suspendere: Capi. XXI.

Pura siquidẽ denotat sincerior obtut⁹: paritq; sibi maiorẽ rep̃hensionis dolorẽ irrep̃/
hẽsibilis vita: ⁊ multiplicat gemitus
atq; suspiria emẽdatio moꝝ: ⁊ emu/
latio attẽta virtutũ. Nemo eñ illo ĩ
quo ꝓfecerit gradu põt esse cõtent⁹:
⁊ quãtũ quis fuerit mẽte purgatior:
tãto se sordidiorẽ vidẽs: magis hũi/
litatis q̃ȝ elatiõis ĩuenit causas: quã/
toq; ꝑnicius ad sublimiora cõscẽde/
rit: tãto ampli⁹ p̃uidet sibi supesse q̃
tendat. Deniq; ille aplo̅ꝝ exími⁹ quẽ
diligebat iesus: recũbẽs supra pect⁹
eius: hãc quasi ex dñico ꝓtulit corde
sententiã: Si dixerim⁹: Quia pecca/ 1.Ioh.1.
tũ nõ habem⁹: ipi nos seducim⁹: ⁊ ve
ritas ĩ nobis nõ est. Itaq; si dicẽtes
nos nõ hr̃e pctm̃: veritatẽ: id est xp̃m
nõ habem⁹ in nobis: quid aliud ꝓfi/
cimus nisi vt nos hac ipsa ꝓfessiõe ex
peccatoribus sceleratos atq; impios
approbemus? Postremo si cordi est
veri⁹ explorare: vtꝝ possibile sit hũa/
ne substãtie anamartheton: id est im/
peccãtiã possidere: a q̇b⁹ h̃ manifesti⁹

diſcere poterimus: ꝗ̄ ab his q̄ carnē
Gal.5. ſuã crucifixerũt cũ vitijs ⁊ cõcupiſcē
Ibidē.6. tijs. ⁊ quib⁹ vere crucifixus eſt mun/
dus? Qui cũ de cordibus ſuis nõ ſo/
lum radicitus vitia vniuerſa cõuul/
ſerũt: verũetiã peccatoꝝ memoriã ac
cogitationes conentur excludere: ni/
hilomin⁹ tamē quotidie fideliter ꝓ/
fitent̄: ne vna quidē hora ſine macu
la ſe eſſe poſſe peccati. Nec tamen ex
eo debemus nos a dñica cõmunione
ſuſpendere: q꞉ nos agnoſcimus pec/
catores: ſed ad eam magis ac magis
eſt ꝓpter aĩe medicinã ⁊ purificati/
onē ſpiritus auide feſtinandũ: verũ/
tamē ea humilitate mētis ac fide: vt
indignos nos ꝑceptiõe tante gratie
iudicãtes: remedia potius nr̃is vul/
neribus expetam⁹: Alioquin nec an/
niuerſaria quidē digne eſt ꝑ̄ſumēda
cõmunio: vt quidã faciũt qui in mo/
naſterijs cõſiſtentes: ita ſacramētoꝝ
celeſtiũ dignitatem ⁊ ſanctificationē
ac meritũ metuunt̄: vt eſtiment ea nõ
niſi ſanctos atq̄ ĩmaculatos debere
ꝑ̄ſumere: ⁊ non potius ſanctos mun/
doſq̄ nos ſua participatiõe ꝑficiãt.
Qui profecto maiorem arrogantie
ꝑ̄ſumptionē: quam declinare ſibi vi/
dent̄ incurrũt: q꞉ vel tunc cũ ea per/
cipiunt: dignos ſe eius ꝑceptione di/
iudicant. Multo enim iuſtius eſt: vt
cum hac cordis hũilitate qua credi/
mus ⁊ fatemur illa ſacroſãcta myſte/
ria nunq̄ ꝓ merito nos poſſe cõtin/
gere: ſingulis ea dñicis ob remediũ
noſtrarũ egritudinũ ꝑ̄ſumamus: ꝗ̄
vt vana ꝑſuaſione cordis elati: vel
poſt annuꝫ dignos eorũ ꝑticipio nos
eſſe credamus. Quapropter vt hec
intelligere et fructuoſe tenere poſſi/
mus: miſericordiã dñi vt nos ad ꝑfi/
cienda hec adiuuet: attentius implo/
remus: que nequaq̄ ita vt cetere hu/
mane artes ꝑ̄cedente quadã ratione
verboꝝ: ſed actu potius ⁊ experiētia
ꝑ̄euute diſcunt̄: queq̄ rurſum: niſi tã
collatiõibus ſpiritaliũ virorum fre/
quenter examinata fuerint ⁊ polita:
ꝗ̄ documentis ⁊ quotidiana expien/
tia ſollicite ventilata: aut obſoleſcũt
incuria: aut ocioſa obliuione depeũt.

Explicit abbatis Theo/
ne collatio tertia.

Incipit annotatio capi/
tuloꝝ collationis abbatis
Abraam de mortificatiõe.

Explicit annotatio caploꝝ.

Incipit abbatis Abꝛaā collatio de moꝛtificatione.

Quō abbati Abꝛae Caſſi/anus cū collegis ꝓdiderint cogitationū ſuarū arcana: Capitulū. I.

Varta atq; viceſima iſta collatio abba/tis abꝛaā chꝛiſto fauēte ꝑ/cudit: oīm ſenioꝝ traditi/ones atq; inſtituta cōcludēs: qua v̄ris oꝛonib⁹ ꝯſūmata: illoꝝ vigintiq̄ttuoꝛ ſenioꝝ: q̄ ī ſancta Apocalypſi coꝛonas
Apoc. 4. ſuas agno offerre dicunt: nūero myſti/ce ꝯgruēte: cūctaꝝ ꝓmiſſionū nr̄aꝝ de/bit nos credim⁹ liberādos. Siq̄ ꝓin/de glīa: hi vigītiq̄ttuoꝛ ſenes nr̄i ob in/ſtitutiōis ſue meritū fuerint coꝛonati: illi q̄ ꝓ ſalute mūdi īmolat⁹ eſt agno: ſubiectis ſunt capitibus oblaturi. Ipſe em̄ ⁊ illis tā eximiū ſenſū: ⁊ nobis qua/lēcūq; ſermonē: quo tanta ꝓfunditas ꝓmereret ꝓpter honoꝛē noīs ſui dona/re dignat⁹ ē. Et neceſſe ē vt ad aucto/rē bonoꝝ oīm muneris ſui merita refe/rant: cui hoc ipſo debet ampli⁹ q̄ mag̃ ſoluit. Igit ad hūc abꝛaā cogitationū nr̄aꝝ īpugnationē anxia cōfeſſiōe de/tulim⁹: q̄ ad repetendā ꝓuinciā nr̄am atq; ad reuiſendos parētes q̄tidianis aīe eſtib⁹ vꝛgebamur. Hinc eteni nob̄ maxima deſiderioꝝ naſcebat occaſio: ꝙ tanta religione atq; pietate parētes nr̄os ꝑditos recoꝛdabamur: vt eis neq̄ ꝗ noſtrū ꝓpoſitū ꝑponerem⁹: h̄ iugit mēte voluētes: ꝙ ꝓfectū mag ex illo/rū eſſem⁹ aſſiduitate capturi: nullaq; nos coꝛꝑaliū rerū ſollicitudine: nullis ꝓſpiciēdi vict⁹ diſtētiōib⁹ occupādos: illis affatim omnē cū gaudio ꝑbitionē nr̄e neceſſitatis explentib⁹. Inſup etiā ſpe īanū gaudioꝝ animū paſcebam⁹: credētes fructū nos maxīm ꝑcepturos de cōuerſiōe mltoꝝ: q̄ velut nr̄o eſſent ad viā ſalutis exēplo ac monitis diri/gendi: tū ꝑterea ipoꝝ locoꝝ ſitus: in q̄/bus erat maioꝛib⁹ nr̄is auita poſſeſſio: ipſaq; amenitas regionū iocūda ante oculos pingebat: q̄ grate ⁊ cōgrue ſo/litudinis ſpacijs tenderet: ita vt nō ſo/lū delectare mōachū poſſint ſecreta ſyl/uarū: ſ etiā maxia vict⁹ ꝑbere cōpen/dia. Que oīa ꝑdicto ſeni: cū ſm fidem ꝯſcie nr̄e ſimplicit pāderem⁹: nec iā im/pugnationū vim tolerare nos poſſe: ni ſi nobis ꝑ illi⁹ medicinā dei gratia ſub/ueniſſet: ꝓfuſis lachꝛymis teſtaremur: Tacit⁹ ille diuq; cūctat⁹: atq; ad extre/mū grauiter ingemiſcēs ita ait:

Quō noſtros ſenex patefecerit erroꝛes: Capi. II.

Ecdū vos deſiderijs renūciaſſe mūdanis: nec moꝛtificaſſe cōcu/piſcētias ꝑſtinas: cogitationū v̄raꝝ ꝓdit infirmitas. Nā ſicut deſidiā coꝛdis v̄ri: deſiderioꝝ v̄oꝝ ꝑuagatio ꝓteſtat: hāc ꝑegrinationē ac parentū abſentiā: quā mēte poti⁹ ſuſcipe debu/iſtis: carne tm̄modo ſuſtinetꝭ. Sepulta

cum hec oia: ac de cordibus vris euulsa penit⁹ iā fuissent: si vel rōnem ipi⁹ abrenūciatiōis: vel pncipalē solitudinis cām in q̄ cōsistim⁹ cepisset᷑. Pōcꝫ vos illa ocij egritudine sentio laborare: q̄ i puerbijs ita notat᷑: In desiderijs ē ōis
Prouē.21 ociosus. Et iterū: Desideria occidūt pigrū. Nā ⁊ nobis poterāt h̄ q̄ cōmemorastis carnaliū cōmodoꝝ nō deesse cōpēdia: si credidissem⁹ ea nrō cōuenire pposito: aut talē ex illis amenitatū voluptatib⁹ fructū nob̄ iudicassem⁹ posse pferri: q̄lis iste est q̄ de h̄ locoꝝ squalore ⁊ corpis ptritiōe cōq̄rit᷑. Nec sum⁹ ita parētū solatio destituti: vt desint q̄ de suis substātijs sustētare nos gaudeant: nisi nobis illa snīa saluatoris occurrens: q̄cq̄d ad fotū h⁹ ptinet carnis ex
Lucc.14 cluderet: q̄ dicit᷑: Qui nō reliq̄rit siue oderit patrē ⁊ matrē ⁊ filios ⁊ fratres: nō pōt me⁹ esse discipul⁹. Qr si parētū q̄z essem⁹ p̄sidio destituti: certe vel potentū mūdi isti⁹ obseq̄a deesse nō possent: q̄ pmptissima largitate nccitatib⁹ nrīs cū omī gratiarūactiōe sbmīstrare gauderēt: q̄ꝝ munificētia sustētati: parandi vict⁹ sollicitudine carerem⁹: nisi nos vehemēt᷑ illa pphetica maledictio
Hiere.17 deterreret: nā Maledict⁹ inq̄t hō: q̄ po
Ps.145 nit spē suā i hoīe. Et: Nolite pfidere i pncipib⁹. Potuim⁹ etiā cellulas saltē nrās sup nili flumīs alueū collocātes: aquā hīc p̄ forib⁹: ne eā a q̄ttuor milibus passuū nrīs cogeremur deferre ceruicib⁹: nisi nos ad tolerantiā laboris isti⁹ indefessos beat⁹ apl's reddēs hoc
1.Cor.3. iugit᷑ aīaret eloq̄o: Unusq̄sq̄ inq̄ens ppriā mercedē accipiet s̄z suū laborē. Nec ignoram⁹ eē nōnulla i regiōib⁹ nostris amena secreta: i q̄b⁹ pomoꝝ copia ⁊ hortoꝝ grā vel vbertas: nccitatē victus nri minimo labore corpis expedirēt: nisi ipingēdā nob̄ illā exprobrationē q̄ ad illū i euāgelio directa ē diui
Lucc.16 tē vereremur: q̄r recepisti psolatōz tuā i vita tua. Sed despect᷑ illis oīb⁹: ⁊ cū vniūsa mūdi h⁹ voluptate ptēpt᷑: his tm̄ squaloribus delectamur: vniūsisqꝫ delitijs horrēdā solitudinis isti⁹ p̄ferim⁹ vastitatē: necꝫ huic arenarū amaritudini quātasuis vberes glebe dinitias cōpam⁹: nō tpalia h⁹ corpis lucra: sed eterna spūs emolumēta sectātes. Parū est em̄ renūciasse monachū semel: id est in pmordio pursiōis sue ptēpsisse pñtia: nisi eis q̄tidie rnūciare pstiterit. Usqꝫ in finē nāqꝫ h⁹ vite illud nob̄ dicendū ē cū ppha: Et diē hoīs nō desi Hiere.17
deraui tu scis. Unū ⁊ dñs i euāgelio: Si Lucc.9.
q̄s vult inq̄t post me venire abneget semetipsum: ⁊ tollat crucē suā quotidie ⁊ sequat᷑ me.

De qualitate locoꝝ q̄ ab anachoretis expeti debeāt: Ca.III

Et idcirco ei q̄ de iterioris hoīs puritate puigilem sollicitudinē gerit: expetēda s᷑t loca: q̄ mentē ei⁹ nulla ad culture distētionē vbertatis sue fecūditate sollicitēt: nec ð cellule fixa atqꝫ īmobili statione pturbent: atqꝫ ad aliq̄ð subdiuale op⁹ pdire cōpellāt: ⁊ ita velut in aptū effusis cogitatiōib⁹: omnē mētis directionē ac subtilissimū certe illi⁹ destinatiōis intuitū p diūsa dispgat: q̄ a nemīe p̄sus c̄uis sollicito ac vigilāti vel caueri poterūt vel videri: nisi q̄ aīm suū atqꝫ corpus iugit᷑ intra parietū septa cōcluserit: vt ita q̄s velut piscator egregi⁹: victū sibi aplica arte pspiciēs: in trāquillissimi cordis sui pfūdo: agmīa cogitationū natantia intēt⁹ atqꝫ īmobilis captet: ⁊ tanq̄ꝫ de pminēti scopulo curiose pfūda pspectās: q̄s ad se hamo trahere debeat salutari: q̄s ṽo tāq̄ꝫ malos ac noxios pisces negligat ac refutet: sagaci discretione dijudicet.

Que a solitarijs operationū genera debeāt eligi: Ca.IIII.

In hac ḡ vnusq̄sqꝫ custodia iugiter pseuerās: efficacit᷑ illud iplebit: q̄ð p Abacuc pphetā satis euidēt᷑ exp̄mit᷑: Sup custodiā meā abacuc.2
stabo: vt ascendā sup petrā ⁊ speculabor vt videā q̄d loquat᷑ in me: ⁊ quid respondeā ad arguentē me. Q̄ð quāti laboris ac difficultatis sit: expimentis illoꝝ q̄ in illa calami siue purfurionis eremo cōmorant᷑: manifestissime cō

probaẽ. Nã cum longiore solitudinis interuallo ab vniuersis vrbibꝰ ꝛ habitaculis hoĩm q̃ eremꝰ scythie diuidãẽ: septẽ siquidẽ vel octo mãsiõibꝰ vastissime solitudinis deserta penetrãtes: vix ad cellulaꝝ suaꝝ secreta puenĩũt: tũ qꝛ illic agriculture dediti: claustris minime cohibenẽ: cũ ad hec squalida ĩ q̃bꝰ degimꝰ: vel ad illa scythica venerĩt loca: tantę cogitationũ estibꝰ: tãta animi anxietate vexanẽ: vt q̃si rudes ꝛ q̃ solitudinis exercitia ne leuiẽ quidẽ aliq̃n cõtigerĩt: cõmoratiõꝫ celle ꝛ quietę silẽtia tolerare nõ possint: atq̃ ex eis statim excussi: tã q̃ expertes ꝛ nouicij pturbenẽ. Nõ eñ sedare interioris homĩs motꝰ ꝛ cogitationũ suaꝝ tẽpestatibus obuiare: iugi sollicitudine ac pseuerãti intẽtiõe didicerũt: q̃ sub diualibꝰ q̃tidie opibꝰ desudãtes: tota die sub aerea inanitate: nõ solũ corpe: verũetiã mẽte puolitãt: ꝛ cogitatiões suas cũ mobilitate corpea passim ĩ apta diffũdũt. Et idcirco nec multiuolã animi sui sentiũt vanitatẽ: nec eiꝰ lubricos pñt coercere discursus: nec ɔtritionẽ spũs ferentes: intolerabilẽ sibi ipsã silẽtij sui estimãt iugitatẽ: ac laboriosis ruris opibꝰ indefessi vincunẽ ocio: ꝛ quietis sue diuturnitate lassanẽ.

Q̄ euagatiõe corpis grauet magis q̃ releuet cordis anxietas: Capi. V.

Nec mirũ si in cella q̃s residens q̃si intra artissimũ claustrũ cogitatiõibꝰ cõgregatę: anxietatũ multitudine suffoceẽ: q̃ de carceribꝰ habitaculi cũ hoĩe ꝓrũpẽtes: cõtinuo velut eq̃ effrenes ĩ diũsa puolitãt. Sꝫ cũ ad pñs de suis velut stabulis euagenẽ: capiẽ stati aliq̃d vel breue vel triste solatiũ: cũ ꝯo corpe ad cellã ꝓpriã remeante: rursus q̃si ad sedẽ suã cũcta cogitationũ caterua recurrerit: grauiores excitat stimulos ipsa inueterate licẽtie ɔsuetudo. Hi ğ q̃ necdũ pñt vel norũt volũtatũ suaꝝ instigatiõibꝰ reluctari: cũ acidia pectꝰ insolitũ vehemẽtiꝰ ĩpugnãte: intra cellã fuerĩt anxiati: si ꝓgrediẽdi sepiꝰ libertatẽ sibi remissa districtiõis lege cõcesserĩt: acriorẽ adũsum se pestẽ ğ vt putãt remedio suscitabũt: sicut gelidissime aque haustu vim ĩteriorũ febriũ quidã restinguere posse se credũt: cũ vtiq̃ accẽdi ex hoc ignẽ illũ cõstet potiꝰ q̃ sedari: siquidẽ momẽta neã illã releuationẽ multo grauior cõsequeẽ afflictio.

Ad quã cõpationẽ monachꝰ cogitatiões suas debeat custodire: Capi. VI.

Quamobrẽ ita monachi oĩs intentio ĩ vnũ semp est defigẽda: cũctarũq̃ cogitationũ eiꝰ ortꝰ ac circũitus in idipm: id est ad memoriã dei strenue reuocãdi: velut si q̃s absidis camerã volẽs ĩ sublime cõcludere: subtilissimi illiꝰ centri lineã iugiẽ circũducat: ac ꝯm certissimã normã omnẽ rotunditatis parilitatẽ: ꝛ structure colligat disciplinã. Qui ꝯo eaꝫ absq̃ vlliꝰ medietatę examĩe ɔsũmare: q̃uis summa artis aut ingenij ꝑsũptiõe temptauerit: ĩpossibile est: vt eq̃litatẽ circũitus illius sine errore custodiat: aut quãtũ vere rotũditatis pulchritudinĩ errãdo subtraxerit: solo deꝓhẽdat aspectu: nisi ad illũ indicẽ veritatę sp recurrẽs: atq̃ eiꝰ arbitrio interiorẽ opis sui ambitũ exteriorẽq̃ castigãs: tã excelse altitudinẽ molis vniꝰ pũcti lege cõcludat. Jta etiã mẽs nr̃a nisi solã dñi charitatẽ: velut centꝝ ĩmobiliẽ fixũ: p vniuersa opeꝝ molitionũ q̃ nr̃aꝝ momẽta circũagẽs: ꝓbabili (vt ita dixerĩ) circino charitatis oĩm cogitationũ vẽ aptauerit vel repulerit q̃litatẽ: neq̃ q̃ structurã illã edificij spiritalis: cuiꝰ paulꝰ ẽ architectꝰ: ꝓbabili arte molieẽ: nec pulchritudinẽ domꝰ illiꝰ possidebit: quã beatꝰ dauid ĩ corde suo cupiẽs exhibere: Dñe inq̃t dilexi decorẽ domꝰ tue ꝛ locũ habitatiõis glie tue: ğ indecorã ĩ corde suo atq̃ indignã spũisancto domũ: cõtinuoq̃ lapsurã imprudẽter attollit: nõ glorificãdus beati cohabitatoris hospitio: ğ ruina cõstructiõis sue lugubriter opprimendus. Ps. 25.

Interrogatio cur obesse nobis parentũ vicinia putaret: q̃ in egypto cõsistẽtibus non obesset: Capi.VII.

g Ermanꝰ. Satis vtili ac necessario p̃cipit̃ instituto h̃ operũ genus qd̕ intra cellã exerceri põt. Etenĩ nõ solũ exemplo b̃titudinis v̄r̄e aplicaꝝ ṽtutũ imitatiõe fũdate: verũ etiã experiẽtie nr̄e testĩonio cõmoditas huiꝰ rei nobis sepe cõpta ẽ. Sed parẽtũ vicinia quã nec vos minimũ respuistis: cur tantope a nobis debeat vitari nõ satꝭ claret. Cũ enĩ vos ĩ oĩ pfectionis via irrep̃hẽsibilit̃ incedẽtes: nõ solũ ĩ pprijs residere regiõibꝰ: s̃ nec longe a viculis suis q̃sdã recessisse cernamus: cur id qd̕ vobis noxiũ nõ est: nobis putet̃ aduersum?

Respõsio quõ nõ omnibꝰ cõueniant omnia: Ca.VIII.

a Braã. Nõnũq̃ mala ex bonis rebus sumi videmꝰ exẽpla. Nã si eadẽ q̃s agere: nõ eodẽ affectu atq̃ pposito: aut dissilĩ ṽtute p̃sũpserit: pfecto exinde laqueũ deceptõis ⁊ mortis incurrit: vñ alijs eterne vite fructꝰ acq̃rit̃. Qd̕ ille q̃ꝫ manufortis puer: bellicosissimo illi gigãti in certamine cõpatꝰ: haud dubie ptulisset: si virilibꝰ atq̃ fortissimis saulis armis fuisset indutꝰ: ⁊ q̃bꝰ etas robustior: innumerabiles catervas hostiũ pstrauisset: hec indubitatã p̃meuo puero potuerũt inferre pniciẽ: nisi prudẽti discretiõe cõgrua adolescẽtie sue armoꝝ genera delegisset: ⁊ adũsus hostẽ teterrimũ: non lorica ⁊ clypeo q̃bꝰ ceteros videbat instructos: s̃ illis q̃bꝰ ip̃e dimicare poterat telis fuisset armatꝰ. Quobrẽ mẽsurã viriũ suaꝝ cõuenit vnũquẽq̃ nr̃m diligẽtiꝰ añ pẽsare: atq̃ ad eiꝰ modulũ arripe quã libuerit disciplinã: q̃ q̃uis oẽs vtiles sint: tñ apte cũctis cũcte esse nõ pñt. Nõ enĩ q̃ bona ẽ anachoresis: vniũsis eã ɔgruã cõprobamꝰ. A mltꝭ enĩ nõ solũ infructuosa: s̃ etiã pniciosa sentit̃. Nec q̃ institutiõꝫ cenobioꝝ vel curã fratrũ sanctã atq̃ laudabilẽ merito pfitemur: idcirco ab vniũsis eã expetẽdã esse cẽsemꝰ. Itaq̃ xenodocij vberrimꝰ fructꝰ ẽ: s̃ ab oĩbꝰ experti sine patiẽ nõ põt detrimẽto. Proĩde p̃iũ regiõis v̄r̄e: atq̃ hꝰ int̃ se pẽsanda sunt instituta: deinde vires hoĩm ingĩ vel virtutũ vl̃ vitioꝝ assiduitate collecte: diũsa inuicẽ lãce trutinãde. Fieri etẽm põt vt qd̕ alteriꝰ gẽtis hoĩ arduũ atq̃ ĩpossibile ẽ: h̃ alijs ĩsita ɔsuctudo q̃dãmõ ṽterit ĩ naturã: sic natiões quedã ingẽti plagaꝝ diuersitate disiũcte: magnã vim frigoris vl̃ ardorẽ solis absq̃ vllo corpis pferunt tegumẽto: q̃ vtiq̃ alij illã celi inclemẽtiã nõ experti: quãtuis roboris fuerĩt: sustẽtare nõ possũt. Ita etiã vos q̃ summo animi ⁊ corpis nisu: ĩ hac regione dũtaxat: q̃si naturã patrie v̄r̄e: in mltis ĩpugnare conamĩ: diligent̃ expẽdite: vtrũ in illis torpedinis: vt fama ẽ: regiõibꝰ: ⁊ velut frigore nimie infidelitatꝭ obstrictis: hãc (vt ita dixerĩ) nuditatẽ sustẽtare possitꝭ. Nr̄is Luce.9.
eñ istã ppositi fortitudinẽ naturaliter quodãmõ indidit sancte cõuersatiõis antiq̃tas: q̃ꝝ si cõstãtie atq̃ virtuti pares esse vos cernitis: viciniã parentũ fratrũq̃ v̄r̄oꝝ silr̃ fugere nõ debetis.

Q̃ꝝ hi possint parẽtũ viciniã non timere q̃ abbatis apollo mortificationẽ potuerit emulari: Capi.IX.

v T ṽo ad certũ districtiõis examẽ v̄r̄aꝝ viriũ quãtitatẽ metiri cõgrua estimatione possitis: cuiusdã vob̃ senis: id est abbatis apollo factũ breuit̃ indicabo: vt si vos intimũ vestri cordis examen huiꝰ ppositõ atq̃ virtuti haud inferiores esse censuerit: absq̃ iactura pfectus v̄r̄i pfessionisq̃ piculo: patrie inhabitationẽ ac parẽtũ viciniã p̃sumatꝭ: certi q̃ districtionem humilitatis huius: quam vobis in hac puincia non solũ voluntas sed etiam necessitas peregrinatiõis extorquet: ppinquitatis affectus: aut locorum oblectatio non possit euincere.

Ad hūc igit̄ quē pdixim⁹ senē: cū germanus su⁹ intēpesta nocte venisset: inplorās vt de monasterio suo paulisper egressus: ad euellendū bouē: quē ceno plaustri emin⁹ īherere flebilit̄ qrebat: ei esset auxilio: q2 eū sol⁹ neq̄q̄ posset eruere. Abbas apollo ptinacit̄ obsecrāti: Cur ait iuniorē frēm nrm: quē pteriens ꝓpiorē q̄ me habueras nō rogasti? Cunq3 ille eū mortē olim sepulti fris oblitū: et ex nimia ptinētie ac solitudīs iugitate velut īpotē mēt̄ existimās respōdiss3: Quēadmodū poterā ō sepulchro eū q̄ añ ānos qndecī obijt īuocare? Abbas apollo: Ignoras ḡ ait me q̄ q3 añ ānos vigīti huic mūdo fuisse defunctū: nullaq3 iā posse de hui⁹ celle sepulchro: q̄ ad pñtis vite ptineāt statū tibi ɔferre solatia: quē intm̄ christ⁹ ab ītentiōe mortificatiōis arrepte: vl̄ modicū ad exhēdū3 bouē tuū nō patit̄ relaxari: vt ne breuissimi q̄dē momēti in-

Luce. 9. ducias ꝓ pris īdulserit sepultura: que mlt̄o vtiq3 celeri⁹: honesti⁹: religiosius fuerat exhibēda. Rumamini itaq3 nūc arcana pector̄ vr̄i prudēterq3 conijcite: an talē etiā vos iuxta parētes vros districtionē mētis iugit̄ retētare possitis. Cūq3 vos ī hac animi mortificatione ɔsilēs eidē senserit̄: tū demū scitote parentū fratrūq3 viciniā: vobis q̄q3 similit̄ noxiā nō futurā: vt sc3 eis q̄uis ī pximo ɔstitut̄: velut mortuos vos esse credat̄: ita vt nec illos vr̄is foueri solatijs: nec vos illorum sinatis obseq̄is relaxari.

Interrogatio an obsit monacho si a parētibus sibi necessaria suggerantur: Ca. X.

Germanus. Sup hoc plane iam nullū ābiguitati locū vlteri⁹ reliq̄sti. Certi etem̄ sum⁹ tā pñtis hui⁹ hītus vilitatē: q̄ q̄tidiana ḃ nudipedalia ī illor̄ vicinia nullaten⁹ exercere nos posse: ḃ ne labore q̄dem illic sili ea q̄ sūt ad victū necessaria ꝓuisuros: sicē ḃ etiā īpam q̄tidie aquā ceruicibus nr̄is ex trib⁹ milib⁹ exhibere compellimur: nec nr̄a eī nec illor̄ verecūdia: ḃ nos corā illis agere omnio patiet̄. Sane q̄d ꝓposito nr̄o oberit: si illis ḃmini strātib⁹ vniuersa: nos sollicitudīe parādi vict⁹ penit⁹ absoluti: lectiōi tm̄ et orōni opam dederim⁹: vt isto q̄ nūc distrahimur labore ḃlato: spiritalib⁹ tm̄ studijs intentius excubemus.

Responsio quid sanctus antonius super hoc pronūciauerit: Capitulum XI.

Abrahā. Nō meā ɔtra hoc vobis: ḃ btī antonij snīam pferā3 q̄ ille ita cuiusdā fris: ḃ q̄ dicit̄ tepore: torpēt̄ segniciē ɔfutauit: vt etiā nodū vīe ꝓpositiōis absciderēt. Nam cū ad pdictū vir̄ quidā vt dixi veniēs: anachoreticā disciplinā minime dicerēt admirādam: maioris ꝓnūciās esse ⅹtutis: si ea q̄ pfectiōis sūt inter hoīes q̄spiā q̄ ī eremo posit⁹ exerceret: beat⁹ antonius vbi nā ipe ɔsisteret: pcōtat̄. Cunq3 ille se iuxta pentes suos hitare dixisset: et eor̄ prebitiōe ab omī cura et sollicitudine diurni opis absoluto: lectioni tm̄ et orōni: absq3 vlla distētiōe spirit⁹ īdesinent̄ gliaret̄ īsistere. Rursum btūs Antoni⁹: Dic inq̄t fili vtrum in eor̄ dānis vl̄ aduersis casib⁹ ɔtristeris: pariq3 etiā modo sup eor̄ ꝓsperitate cōgaudeas? Ille vtriusq3 rei se pticipem esse ɔfessus est. Cui senex: Noueris te inq̄t etiā in futuro seculo eor̄ sorte cēsendū: cū q̄b⁹ in hac vita ī lucri vel detrimēti vel ɔsortio: vl̄ gaudio vl̄ merore cōcuteris. Nec hac cōtent⁹ snīa beatus antonius: maiorē insup cāpum disputatiōis īgress⁹ ē: Hec inq̄ens ɔuersatio atq3 ḃ tepidissim⁹ stat⁹: nō ḃ solo q̄ dixi te feriūt detrimēto: l3 id nūc ipe nō sentias: dicēs q̄dāmō ḃm illā Prouerbior̄ pabolā: Feriūt me ḃ nō dolui: et deluserūt me: ego aūt nesciui. vl̄ illō Puer. 23. q̄ō dr̄ ī ꝓpheta: Et comederūt alieni ro- Osee. 7. bur ei⁹: et ipe nesciuit: q̄ō sc3 dieb⁹ singulis mētē tuā ꝓ casuū varietate mutantes: indesinenter ad terrena demergunt: verū etiā q̄ō fructu manuū tuar̄

⁊ iusta laboris ꝓprij mercede defrau/
dant: nō p̄mittētes te boꝝ ꝓbitiōe suf/
fultū: ƀm btī aplī regulā: q̄tidianū tibi
victū tuis manib⁹ p̄parare: quē ille vl/
tima ephesioꝝ ecclīe p̄ncipib⁹ p̄cepta ꝓ
mulgās: se etiā sctīs euangelicę p̄dica/
tiōis studijs occupatū: nō solū sibi: ve/
rūetiā his q̄ erāt erga ministeriū suum
necessarijs obseq̄is p̄pediti: p̄buisse se
Act.20. memorat dicēs: Ipi scitis q̄m ea q̄ mi/
hi op⁹ erāt: ⁊ his q̄ mecū sūt: ministra/
uerūt man⁹ iste. Q̄ō tm̄ vt se fecisse ꝓ
forma nostre vtilitatis ostēderet: alibi
2.Thes.3 ait: Nō ociosi fuim⁹ īter vos: neq̄ȝ gra
tis panē ab aliq̄ mādūcauim⁹: ƀ ī labo
re ⁊ fatigatiōe nocte ⁊ die opantes: ne
quē vr̄m grauarem⁹: nō q̄r nō habueri
mus potestatē: ƀ vt nosmetipsos formā
daremus vobis ad imitandum nos.

De vtilitate operationis: et ocij detrimento: Ca. XII.

Et ideo cū etiā nobis parētū p̄/
sidia nō deessent: tm̄ hāc cūctis
opib⁹ p̄tulim⁹ nuditatē: ⁊ q̄ti/
diana corpis alimēta nr̄is maluim⁹ su/
dorib⁹ p̄parare: q̄ȝ secura parētū p̄bi/
tione fulciri: laboriosissime huic penu/
rie: illā quā p̄dicas ociosaȝ scripturaꝝ
meditationē: atq̄ȝ infructuosam lectio/
nis instātiā postponētes: quā ꝓculdu/
bio libētissime sectaremur: si h̄ esse vti/
lius vel exēplis suis apostolica tradi/
disset auctoritas: vel instituta senioꝝ
salubrit̄ p̄finissent. Nouerij aūt te etiā
ex h̄ nō leui⁹ q̄ȝ illo q̄ supra dixim⁹ affi
ci detrimēto: q̄r cū sis sani corporis ac
robusti: stipe sustētaris aliēa: q̄ iuste so
lis est debilib⁹ attributa. Nā vtiq̄ȝ oē
hoīm gen⁹ absq̄ȝ illo tm̄ genere mona/
choꝝ: qō ƀm p̄ceptū aplī q̄tidianis ma
nuū suaꝝ laborib⁹ viuit: agapē aliene
ἀγά/ opatiōis expectat. Vn̄ nō solū eos qui
πην semetipsos: vł parentū facultatib⁹: vł
famuloꝝ laborib⁹: vel fundoꝝ suoruȝ
fructib⁹ sustētari gloriant̄: ƀ ipos etiaȝ
reges mūdi hui⁹: agape certū est sustē/
tari. Hoc deniq̄ȝ maioꝝ nr̄oruȝ diffini/
tio habet: q̄ q̄cq̄d ad necessitatē q̄tidia

ni victus insumit̄: qō ope manuū nr̄aꝝ
effectū ptū q̄ȝ nō fuerit: ad agapē refer/
ri debere sanxerūt: ƀm aplm: q̄ ociosis
penit⁹ īterdicēs opē largitatis aliene:
Qui inq̄t nō opat̄ nec māducet. His Abi.3.
beat⁹ Antonius aduersus quēdā vsus
vbis: etiā nos magisterij sui informa/
uit exēplo: vt parētū pniciosissima blā
dimēta: ⁊ oīm q̄ victus necessaria sub/
ministrāt agapen: insup etiā oēm habi
tatiōis grām deuitem⁹: squalētesq̄ȝ na/
turali amaritudīe arenas: ⁊ pustas sal
sa inundatiōe regiōes: nulliq̄ȝ ob idip/
suȝ hoīm iuri dn̄ioq̄ȝ sbiectas: cunctis
mūdi hui⁹ opib⁹ p̄ponam⁹: vt nō solū
freq̄ntias hoīm obtētu inuie solitudi/
nis declinem⁹: ƀ etiā neq̄q̄ȝ nos ad q̄lis
cunq̄ȝ culture distentionē vberis soli na
tura sollicitet: p quā mēs ab illa p̄nci/
pali obseruatiōe cordis distracta: spi/
ritalibus studijs redderetur effeta.

Fabula de tōsoris mercede: cōposita ad illusiōes diaboli cognoscendas: Ca. XIII.

Nam q̄r alios quoq̄ȝ saluare vos
posse cōfiditis: ⁊ spe maioris lu
cri ad reuisendā patriā festīat̄:
audite etiā sup h̄ q̄ndā abbatis macha/
rij fabulā: iucūdissime atq̄ȝ aptissime fi
guratā: quā ⁊ ille cuidā silibus deside Ps.36.
rijs estuāti: medicinam oportunissime
narratiōis ingessit. Erat inq̄t ī ciuita/
te quadā pitissimus tonsor: q̄ denarijs
ternis vnū quēq̄ȝ detondēs: tenuē vilē
q̄ȝ mercedē sui opis acq̄rēdo: ex hac ea/
dem q̄ntitate necessaria vict⁹ q̄tidie cō Eccs.4.
parabat: cētum q̄ȝ denarios expleta oī
corpis cura: marsupio suo dieb⁹ singlis
inferebat. Sȝ cū indesinēter hūc cōde/
ret q̄stū: audiuit ī q̄dā lōge posita ciui/
tate singloꝝ solidoꝝ singlos hoīes tō/
sori p̄bere mercedē. Quo ille cōperto:
q̄ȝdiu ero inq̄t hac mēdicitate cōtent⁹:
vt triū denarioꝝ stipē cū labore ꝯqui/
raȝ: cū possim illo pgēs īgenti solidoꝝ
q̄stu diuitias ꝯgregare? Itaq̄ȝ sumens
artis sue ꝑtin⁹ īstrumēta: expēsis ī sū/
ptu oīb⁹ q̄ h̄ multo tpe collecta serua/

ratiad vrbē illā q̄stuosissimā cū summo labore puenit. Ubi cū ea q̄ ingressus ē die fm id qd̄ cōpererat ab vno q̄q; mercedē sui operis recepisset: ad vesperā sevidens grādē solidorum nūerum ꝯquisisse: ad macellū leti intēdit: escas refectiōi sue necessarias coēpturus. Quas cū cepisset magno solidorum p̄cio cōpare: expēsis in periguo victu vniūsis q̄s acq̄sierat solidis: ne vnius q̄dē denarij intulit lucrū. Cunq; ita singlis dieb⁹ acq̄sitionē suā vidisset insumi: vt nō solū nihil redigere: s; vix ipam q̄tidiane substātie necessitatē posset explere: apud semetipm recogitās: reuertar inq̄t ad ciuitatē meā illūq; repetā tenuissimū q̄stū: ex q̄ mihi expleta oi corpis cura: qd̄ ad sustētationem senectutis accresceret: q̄tidiana exuberātia ꝯferebatur. Qd̄ q̄uis paruū videret: ꝛ tenue: nō mediocrē tn̄ summā iugi pariebat augmēto. Questuosior q̄ppe mihi fuit ille nūmorum q̄ iste solidorum imaginari⁹ q̄st⁹: ex q̄ n̄ solū nihil exuberat qd̄ recōdā: s; etiā vix ipa q̄tidiani vict⁹ necessitas sustinetur. Et iccirco recti⁹ nobis ē: hūc solitudīs hui⁹ tenuissimū fructū indirupta iugitate sectari: quē nulle seclares cure: nulle mūdane distētiōes: nulla cenodoxie ac vanitatis arrodat elatio: nulle sollicitudi
Ps. 36. nes diurne necessitatis īminuāt. Melius est enim modicū iusto sup diuitias peccatorum mltas: q̄ affectare lucra illa maiora q̄ etiā si pata fuerīt q̄stuosissima cōuersione mltorum: necessitate tn̄ mūdane ꝯuersatiōis: ꝛ q̄tidianis distētionū di
Eccs. 4. minutiōib⁹ absumentur. Melior nāq; ē s̄m snīam salomōis: pugill⁹ vn⁹ cū requie: q̄ duo pugilli cū labore ꝛ p̄sūptione spūs. Quib⁹ illusiōib⁹ atq; dispendijs oēs admodū īfirmos necesse est īplicari: q̄ cū etiā d̄ sua salute sint dubij: ipiq; adhuc magisterio atq; īstitutiōe egeāt aliena: ad ꝯuertēdos alios ꝛ regēdos: diabolicis illusiōib⁹ īstigantur: q̄q; etiā si potuerint lucri aliq̄d ex q̄rūdā ꝯuersiōe ꝯquirere: ipatia sua atq; incōditis morib⁹ q̄cq̄d acq̄sierint ꝓfligabūt. Illud nāq; eis qd̄ Aggeus ꝓpheta describit eueniet: Et qui mercedes congregat: misit eas in sacculū pertusum. Aggei. 1.
Hic ere enim lucra sua in ꝑtusum sacculum condit: qui quicquid p aliorum cōuersionem videtur acquirere: intemperantia cordis sui et quotidiana animi distentione dispgit. Itaq; fiet vt dum vberiora lucra per aliorum credūt institutionē parare se posse: etiā sua correctione priuentur. Sunt enī qui se diuites ferunt nihil habentes: ꝛ sunt qui se humiliāt in multis diuitijs: Et melior est vir in ignobilitate seruiēs sibi: q̄ q̄ dignitatē sibi acquirit ꝛ indiget pane.

Interrogatio vnde nobis talium cogitationum error irrepserit: Capitulum XIIII.

Germanus. Satis cōgrue nobis his comparationibus disputatio tua illusionum nostrarū manifestauit errores: quorum causas ꝛ curationes similiter optamus agnoscere: ꝛ vnde acciderit nobis ista deceptio pariter cupimus edoceri. Nulli etenī dubiū est neminē admodū posse remedia malis valitudinib⁹ adhibere: nisi eū q̄ ipsas morborum origines ante p̄dixerit.

Responsio de tripertito anime motu: Capitulū XV.

Abraham. Omniū vitiorum vnus fons atq; p̄ncipium est: secūdū qualitatem vero partis illius: ꝛ vt ita dixerim: mēbri qd̄ in anima fuerit viciatū: diuersa vocabula passionū corruptionūq; sortitur. Qd̄ nonnunq̄ etiā morborum corporaliū ꝓbatur exēplo: quorum cū vna sit cā: in diuersa tn̄ egritudinū genera pro qualitate mēbrorum q̄ fuerint occupata distinguitur. Etenī cum arcem corpis.i.caput vis noxij hūoris obsederit: cephalargie ꝓcreat passionē: cū vero aures oclosve puaserit: ī otalgicū sive ophthalmicū vertitur morbum: cunq; se ad articulos q̄sq; ꝛ ad manuū sūma trāsfuderit: articularis atq; chiragrica dr̄ valitudo: cū aūt ad pedū ima defluxerit: podagra mutato nomine

nūcupatur: totqꝫ vocabulis vna atqꝫ eadē noxij humoris origo distinguit: quot mēbroꝝ ceperit portiones. Eodē modo de visibilibus ad inuisibilia trāseuntes: aīe nostre partibus atqꝫ: vt ita dixerim: mēbris vim cuiusqꝫ vitij lesse credamus. Quā cū sapiētissimi quiqꝫ triptite diffiniāt esse ꝟtutis: necesse est vt aut logicō. i. rōnabile. aut thyancō: id est irascibile: aut epithymeticō. i. cōcupiscibile: ciꝰ aliq̄ corrūpat incursu. Cū ḡ aliquē ex his affectibꝰ vis noxie obsederit passiōis: ꝓ illiꝰ corruptione etiā vitio nomē īponit. Nā si rōnabilē ciꝰ ꝑtē vitioꝝ pestꝭ īfecerit: cenodoxie: elatiōis: inuidie: suꝑbie: p̄sumptiōis: ꝯtentiōis: hereseos vitia ꝓcreabit. Si irascibilē vulnerauerit sensuꝫ: furoreꝫ impatiētiā: tristiciā: acidiā: pusillanimitatē: crudelitatē ꝑturiet. Si ꝯcupiscibilē vulnerauit portionē: gastrimargiā: fornicationē: philargyriā: auariciā ⁊ desideria noxia terrenaqꝫ generabit.

λογί/χὸν θύαρ/χὸν ἐπιθυ/μητι/χὸν

Rationabilē anime nr̄e ꝑteꝫ fuisse corruptā: Ca. XVI.

Et iccirco si fontē vicij huius ⁊ originē vultꝭ agnoscere: rōnabilē mētis v̄re atqꝫ aīe portionē noueritis esse corruptā: ex q̄ vel p̄sumptionū vl' cenedoxie solēt vitia pullulare. Proinde h̄ primū aīe vobis: vt ita dixerim: mēbrū recte discretiōis iudicio ⁊ hūilitatis ꝟtute curandū ē: q̄ viciato dū nō solū ad ꝑfectionis iā ꝑuenisse fastigia: ſ etiā docere alios posse vos creditꝭ: ⁊ ad eruditionē ceterorū sufficiētes atqꝫ idoneos iudicatis: ꝑ elationē cenodoxie quaꝫ patefecit v̄ra ꝯfessio: ꝑuagationū vanitate raptamini: q̄s amputare deīceps absqꝫ difficultate poteritis: si vere discretiōis vt dixi hūilitate fundati: q̄ laboriosuꝫ q̄qꝫ difficile sit vnicuiqꝫ nr̄m saluare aīam suā: mētis v̄re ꝯtritiōe discatꝭ: ⁊ ītimo cordis affectu: nō mō lōge vos ab illa docēdi p̄sūptiōe ſbmotos: verūetiā adhuc egere doctoris agnoscatis auxilio.

Q infirmior ꝑs aīe diabolicis temptationibus p̄ria succumbat: Capitulū XVII.

Adhibete ḡ huic mēbro vl' parti aīe v̄re: quā specialit' diximus vulneratā: vere hūilitatꝭ medelam: q̄ q̄m ceteris aīe ꝟtutibꝰ in vobis: q̄ntū apparet: infirmior ē: necesse est vt diabolice infestatiōi p̄ma succūbat. Quēadmodū eīm īgruētibꝰ q̄buīdā iniurijs q̄ vl' ex accidēti labore: vl' de aeris corruptiōe gignunt: fieri etiā ī corporibꝰ hūanis solet: vt illa q̄ fuerīt infirmiora: casibꝰ istis p̄ria cōsentiāt atqꝫ succūbant: cumqꝫ peculiariꝰ ī eis morbꝰ insederit: reliq̄s q̄qꝫ ꝑtes corꝑis eadē peste tabefaciat: ita ⁊ animā vniuscuiusqꝫ nr̄m flāte q̄dā mō pestilēti halitu vitiorum: illa maxīe passiōe necesse est attēptari: in q̄ tenerior atqꝫ infirmior eius portio: validis inimici nō tā fortiter resistit īpulsibꝰ: ⁊ ex illis ꝑiculū captiuitatis īcurrere: in q̄bꝰ faciliioreꝫ ꝑditiōi aditū reserat īcauta custodia. Sic nāqꝫ balaā ppl'm dei posse decipi: certa ratiōe collegit: dās ꝯsiliū vt ex illa ꝑte q̄ infirmari nouerat filios israel: ꝑniciosi eis laq̄i tēderent: nō dubitās eos oblata copia feminaꝝ: fornicationis ruina ꝓtinꝰ collapsuros: q̄r ꝯcupiscibiles aīe eoꝝ ꝑtes sciebat esse corruptas. Ita ḡ vnūquēqꝫ nr̄m neq̄tie spiritales versuta malignitate ꝑtemptāt: illis p̄cipue affectibꝰ aīe īsidiosos laq̄os p̄struētes: q̄bꝰ eā senserīt egrotare: vt (ꝟbi grā) cū viderīt rōnabiles aīe nr̄e ꝑtes esse viciatas: illo nos ordīe decipere moliant: q̄ achab regē ab illis syrꝭ deceptū scriptura cōmemorat: q̄ dixerūt: Scimus quoniā reges israel misericordes sunt: ponamꝰ itaqꝫ saccos in lūbis nostris: ⁊ funiculos in capitibus nr̄is: et egrediamur ad regē israel ⁊ dicemus: Seruꝰ tuꝰ benadab dicit: viuificet aīa mea. Quibꝰ ille nō vera pietate ſ vana miscōie laude: Si adhuc inq̄t viuit: frat' meꝰ est. Et h̄ exēplo etiā nos rōnabilis illiꝰ ꝑtis errore deceptos: inde incurrere offensaꝫ dei faciāt: vn̄ ꝯsecutu/

Nūe.24

3.Re.20

ros mercedẽ ac recepturos nos pietatꝭ
p̃mia credebamꝰ: ſiſiq; nobis etiã ĩcre
Ibidem. patiõe dicat᷑: Quia dimiſiſti viruz di/
gnũ morte de manu tua: erit aĩa tua ꝓ
anima eius: ⁊ populus tuus pro po/
pulo eiꝰ. Siue cũ ĩmũdꝰ ſpiritus dicit:
Ibidẽ.22 Egrediar ⁊ ero ſpũs mẽdax ĩ ore oĩm
ꝓphetaꝝ eiꝰ: ꝑ rõnabilẽ ꝓculdubio af/
fectũ quẽ letalibꝰ aptũ norat inſidijs:
laq̃um deceptiõis ac mortꝭ intẽdens.
Sic etiã herodẽ ꝑ iraſcibilẽ aĩe portio/
nẽ: ad illã tãtoꝝ ĩſontiũ necẽ callidiſ/
ſimus hoſtis ĩpegit: eo ꝙ iſtã ꝓpenſius
in eo norat eẽ viciatã. Q̃ᵒ etiã de dño
nr̃o idẽ ſpũs opinatꝰ: cũ his eũ tribus
aĩe affectibꝰ tẽptaſſet: in q̃bꝰ oẽ hoĩm
genꝰ nouerat captiuari: nihil tñ tã ver/
ſutis ꝓfecit ĩſidijs. Nã ꝯcupiſcibilem
mẽtis eiꝰ aggreſſus ẽ ꝑtẽ dicẽs: Dic vt
matth. 4 lapides iſti panes fiãt. iraſcibilẽ cũ eũ
ad expetẽdũ p̃ntis ſecli poteſtatẽ et re/
gna mũdi huiꝰ ĩſtigare conatꝰ ẽ: rõna/
bilẽ cũ ait: Si filiꝰ dei es mitte te deor/
Ibidem. ſuz. In hiſq̃ tamen nihil eiꝰ ꝓfecit illu
ſio: q͛ nihil ſcḋm ꝯiecturã ſuã: quã fal
ſa opinatiõe ꝯceperat: repperit ĩ eo eẽ
viciatũ. Vñ etiã nulla ps aĩe eius: ini/
mici inſidijs attẽptata ꝯſenſit. Ecce em̃
Job.14. inq̃t venit princeps mundi huius: ⁊ in
me inueniet nihil.

Interrogatio an vtili deſiderio maioriſ ſilẽtij retrahemur ad patriam: Caplm XVIII.

Ermanꝰ. Inter cetera illuſionũ
g errorũq; nr̃orũ genera: q̃ nos
ad deſideriũ patrie nr̃e: ſic btĩ/
tudo tua ſollerti mẽtis ꝑſpexit ĩtuitu:
vana ſpiritaliũ cõmodoꝝ pollicitatio/
ne flãmauerãt: etiã hᷓ vel maxĩa exiſtit
cã: ꝙ interdũ a frĩbus frequẽtati: iugi
ſecreto ac diuturno ſilentio: ſm̃ deſide
riũ nr̃m neq̃q̃ poſſumꝰ inherere. Per
qḋ neceſſe ẽ curſũ atq; mẽſurã q̃tidia/
ne ꝯtinẽtie quã ꝑ caſtigationẽ corꝑis ĩ
diruptã ꝑpetuo cupimꝰ retẽtare: non/
nullis frĩbus ſuꝑuenientibus intercidi.
Q̃ᵒ ſine dubio nullatenꝰ in nr̃a ꝓuin/
cia credimꝰ euẽturũ: in q̃ aut nullũ aut
certe rariſſimũ ꝓfeſſionis huius viruz
inuenire poſſibile eſt.

Reſpõſio de illuſione diabolica ꝙ vaſtioris ſolitudis req̃em repromittat: Ca. XIX.

Brahã. Irrationabilis atq; in
a cõſiderate diſtrictiõis: ĩmo po/
tiꝰ ſũmi tẽporis ĩdiciũ ẽ: neq̃q̃
ab hoĩbꝰ freq̃ntari. Qui em̃ ĩ hac quã
arripuit via nimiũ tardis paſſibꝰ gra/
dit᷑: ac ſm̃ anteriorẽ hoĩem cõuerſat᷑:
equũ eſt vt ad eum nõ dicã ſctõꝝ: ſed
ne hoĩm q̃dẽ vllus adueniat. Vos aũt
ſi vera atq; ꝑfecta dñi noſtri dilectiõe
flagratis: ⁊ deũ q̃ vtiq; charitas eſt ple 1.Joh.4
no ſpũs feruore ſectamini: ad quelibet
loca inacceſſibilia fugeritꝭ: neceſſe ẽ ea
ab hoĩbꝰ freq̃ntari: q̃to q; vos ꝓpiores
deo amoris diuini ardor effecerit: tãto
ad vos maior ſctõꝝ fratꝝ ꝯfluet multi
tudo. Nõ em̃ põt: ſm̃ ſniaz dñi: ciuitas matth.5.
abſcõdi ſupra montẽ poſita. q͛ diligẽ/ 1.Reg.2.
tes me inq̃t dñs glorificabo: ⁊ q̃ me cõ
tẽnunt erunt ignobiles. Verũtñ noſſe
debetis hãc eſſe ſᷝtiliſſimã diaboli cal
liditatẽ: hãc occultiſſimã foueã: in quã
miſerabiles ⁊ incautos q̃ſq; p̃cipitat:
vt dũ eis maiora ꝓmittit: neceſſaria
q̃tidiani fructꝰ emolumẽta ſᷝripiat: ab/
ſtruoſiores ſcz ⁊ vaſtiores ſolitudines
expeti debere ꝑſuadẽs: eaſq; velut mirꝭ
amenitatibꝰ cõſitas in eoꝝ corde pin/
gens: ignota etiã quedã ⁊ q̃ penitꝰ nõ
ſunt loca velut cognita ac p̃ꝑata: nr̃eq;
poteſtati iam dedita: ⁊ abſq; vlla diffi/
cultate poſſidẽda cõfingit. Hoĩes q̃q;
regionis illiꝰ tractabiles: ⁊ ad viã ſalu
tis ſeq̃ces eſſe mentit᷑: vt dum illic vbe
riores fructꝰ aĩe pollicet᷑: p̃ntia lucra
fraudulent᷑ auertat. Nã cuz vnuſq̃ſq;
hac vana ſpe a ſenioꝝ ſalutari cõtuber
nio ſeparatꝰ: atq; oĩbus que ſibimet
fruſtra in ſuo corde depinxerat fuerit
deſtitutus: velut de profundiſſimo ſo/
pore cõſurgẽs: nihil ex his q̃ ſomniaue
rat exꝑgefactus inueniet. Itaq; eũ dia
bolus maioribꝰ vite huiꝰ neceſſitatibꝰ
⁊ ĩextricabilibꝰ laq̃is irretitũ: ne reſpi/

rare quid ē ad h̄ q̄ sibi ip̄e ꝓmiserat ali/
qñ ꝑmitteret: eũq; nõ iã illis q̃s añ vita/
uerat rarꝭ ac spiritalib⁹ fratꝝ visitatio/
nib⁹: ſ q̃tidianis seculariũ ĩcursiõbus
obligatũ: ne ad mediocrē q̃dē anacho/
reseos q̃etem ac disciplinã vnq̃ redire
patietur.

Q̃ vtilis sit remissio in aduē tu fratrum: Caplm XX.

l

Ila q̃ꝫ remissiõis atq; hũanita
tis ĩtercapedo gratissima: q̄ nõ/
nũq̃ ꝑ aduẽtu fratꝝ ĩteruenire
ꝯsueuit: lꝫ molesta nobis ac fugiẽda vi
deat̄: tñ q̃ sit vtilis ac salubris tã cor/
pori q̃ spiritui nr̃o: paucꝭ patiẽter attē
dite. Sepe accidit nõ dicã nouicijs ⁊ ĩ/
firmis: ſ etiã expientissimis atq; ꝑfectꝭ:
vt nisi mẽtis eoꝝ directio atq; cẽsura:
q̃busdã mollita fuerit vicissitudinũ la/
xamẽtis: aut in tepore ē spũs: aut certe ĩ
ꝑniciosaꝫ corꝑis valitudinē collabat̄.
Et iccirco a prudẽtib⁹ atq; ꝑfectis: cuꝫ
intercesserit etiã fratꝝ crebra visitatio:
nõ solũ tolerãda patiẽter: ſ etiã gratã/
ter ē amplectẽda: p̄mũ q꞉ ꝓuocat nos
auidi⁹ sꝑ solitudis desiderare secreta:
nã q̃dãmõ cursuꝫ nr̃m dũ interpolare
credit̄: infatigabilē iugẽq; ꝯseruat: q̄ si
nullo ĩterdũ obice tardaret̄: vsq; ad fi
nē ꝯtẽdere ĩdefessa ꝑtinacitate nõ pos/
set: Deinde q꞉ necessitatē reficiẽdi cor/
pusculi cũ fructu hũanitatꝭ ĩdulget: ma/
iora nobis ꝯferet lucra: cũ iocũdissimo
corꝑis laxamẽto: q̃ illa sunt q̄ ꝑ absti/
nẽtie fatigationē fuerãt acq̃rẽda. Suꝑ
qua re aptissimã cõparationē antiqua
narratiõe vulgatã: breuiter indicabo.

Quomodo euangelista ioannes vtilitatē remissionis ostē disse dicatur: Caplm XXI.

f

Ertur btĩssim⁹ euãgelista Joã/
nes cũ ꝑdicē manib⁹ mollit̄ de
mulceret: q̃ndã ad sc hitu vena
torio veniẽtē s̄bito ꝯspexisse. Qui mira
tus q꞉ vir tãte opiniõis ac fame ad taꝫ
ꝑua ⁊ hũilia se oblectamẽta s̄bmitteret:
Tu ne es inq̃t ille Joãnes: cui⁹ fama ĩ/
signis atq; celeberrĩa: me q̃q; sũmo de/
siderio tue agnitiõis illexit? Cur ḡ ob/
lectamẽtꝭ tã vilib⁹ occuparꝭ? Cui btũs
Johẽs. Quid ē qð manu tua gestas?
At ille: Arc⁹ inq̃t. Et cur ait nõ eũ ten
sum vbiq; sꝑ circũfers? Cui ille r̃ndit:
Nõ oportet: ne iugi curuamĩe rigoris
fortitudo laxata mollescat atq; depe/
reat: ⁊ cũ oportuerit vt fortiora ĩ ali/
quã ferã spicula dirigant̄: rigore ꝑ ni/
mietatē ꝯtinue ĩtensiõis amisso: violē/
tior ict⁹ nõ possit emitti. Nec nr̃i inq̃t
btũs iohẽs animi te offendat o iuuenis
tã ꝑua h̄ breuisq; laxatio: q̄ nisi remis/
siõe q̃dã rigorē intẽtiõis sue ĩterdũ re/
leuet ac relaxet: irremisso vigore len/
tescẽs: v̄tuti spũs cũ necessitas poscit:
obsecundare non poterit.

Interrogatio qualiter intelligendũ sit quod in euãgelio dicitur: Jugum meũ suaue ⁊ onus meũ leue est: C. XXII.

g

Erman⁹. Qm̃ nobis illusionuꝫ
cũctaꝝ remedia ꝯtulisti: ⁊ dia/
bolice q̃b⁹ q̃tiebamur insidie: ꝑ
doctrinã tuã dño donãte detecte sunt:
h̄ q̃q; nobis siliter p̄camur edisseri: qð
in euãgelio dr̄: Jugũ meũ suaue ⁊ on⁹ math.11.
meũ leue ē. Satis eñ ꝓphetice illi sniē
videt̄ aduersuꝫ: q̄ dr̄: Propt̄ v̄ba la/ Ps̄.16.
bioꝝ tuoꝝ: ego custodiui vias duras.
Quippe cũ etiã aplꝯs dicat: Oẽs q̃ vo
lũt pie viuere ĩ christo: ꝑsecutionē pati 2.Tio.5.
ent̄. Quicq̃d aũt duꝝ ⁊ ꝑsecutiõib⁹ ē
refertum: nec leue potest esse nec suaue.

Responsio cum expositione sententie: Caplm XXIII.

a

Brahã. Acrissimã dñi ac salua
toris nr̃i esse sniam: expiẽtie ip/
sius facili ꝓbabim⁹ documẽto:
si ꝑfectiõis viã legitime: ⁊ ſm volũta/
tē christi fuerim⁹ aggressi: ⁊ mortificã
tes oĩa desideria nr̃a: ac volũtates no/
xias abscidẽtes: nõ solũ nihil residere
nobis de mũdi hui⁹ s̄bstãtia siuerim⁹:
ꝑ quã vtiq; cũ libitũ fuerit vastãdi nos
ac dilacerãdi potestatē inimic⁹ ĩueniet:
ſ etiã nr̃i ipsi⁹ nõ esse nos dños senseri
mus: illud aplicũ in v̄itate cõplẽtes:

Gal. 2. Viuo aūt iā ñ ego viuit ṽo ī me christ⁹. Quid eñi graue poterit esse: q̄d dux ei q̄ iugū christi tota mēte suscepit: q̄ vera hūilitate fundat⁹ sp̄q3 ad dñi respiciēs passiōes: in oīb⁹ q̄ sibi fuerīt irrogate
2. cor. 12 letat īiurijs dicēs. Propt̄ qḋ ɔplaceo mihi ī infirmitatib⁹: in cōtūelijs: in necessitatib⁹: in p̄secutiōib⁹: ī angustijs p̄ christo: cū eñi infirmor tūc fortior sum z potēs? Quo inquā familiari rei cruciabit̄ dāno: q̄ p̄fecta nuditate gl'iosus volūtarie p̄ christo offerēs: vniuersas hui⁹ mūdi respuit facultates: oēsq3 ei⁹ cō
Phil. 3. cupiscētias generalit̄ arbitrat̄ vt stercora: vt christū lucrifaciat: euāgelici illi⁹ p̄cepti meditatiōe ɔtinua: cūctox dispē
matth. 16 diox est⁹ despiciēs z excludēs: Quid eñi p̄dest hoī si vniūsu3 mūdū lucret̄:
Ibidem. aīe ṽo sue detrimētū patiat̄? Aut quā dabit hō cōmutationē p̄ aīa sua? Sup cui⁹ rei p̄uatiōe tristabit̄: q̄ oīa que ab alijs auferri p̄nt: sua nō esse cognoscit:
1. timo. 6 illud īuicta ṽtute p̄clamās: Nihil ītulim⁹ in hūc mūdū: haud dubiū q2 nec auferre q̄d possum⁹? Cui⁹ aūt iopie necessitate: ei⁹ supabit̄ fortitudo: q̄ perā ī via: es ī zona: vestē ī tp̄a h̄re ñ nouit: s̄
2. cor. 11 cū ap̄lo gl'iat̄ ī ieiunijs m̄ltis: in fame z siti: ī frigore z nuditate? Quis labor: qḋ ve tā arduū seniozis p̄ceptū: tranquillitatē pector̄ ei⁹ poterit p̄turbare: qui nullā h̄ns p̄priā volūtatē: oīb⁹ q̄ sibi fuerīt impata: nō solū patiēter sed etiā gratāter occurrit: n̄riq3 saluatoris exēplo: ñ q̄rit suā: s̄ p̄ris facere volūta
math. 26 tē: dicēs z ip̄e ad p̄rem suū: Uerūtñ nō sic ego volo s̄ sicut tu? Quib⁹ etiā īiurijs: q̄ p̄secutiōe terrebit̄: īmo qḋ ei nō etiā iocundū p̄ōt esse suppliciū: qui in oīb⁹ plagis cū ap̄lis sp̄ exultās: optat
Actj. 5. vt dign⁹ habeat̄ p̄ noīe christi ɔtumelia3 pati?

Cur amarū iugū z graue on⁹ dñi sentiatur: Ca. XXIIII.

V T aūt nobis ɔtrario iugū christi nō leue nec suaue videat̄: cōtumacie nostre ē iusti⁹ ascribendum: qui diffidētia atq3 incredulitate deiecti: contra illius imperiū imo consilium: qui ait: Si vis perfectus esse vade z vende omnia siue dimitte omnia matth. 19
tua: z veni sequere me: īepta p̄uersitate pugnamus: terrenax sc3 facultatum materijs retentis: quarū cum nexibus animū nostru3 diabolus teneat illigatum: quid superest nisi vt cu3 voluerit nos a sp̄ritalib⁹ gaudijs separare: earundem imminutione ac p̄uatione mestificet: id versutis fraudib⁹ elaborās: vt cum iugi illius suauitas z oneris leuitas: viciose concupiscentie prauitate nobis fuerit aggrauata: ipsius facultatis atq3 substantie: quam nobis pro requie ac solatio reseruamus: vinculis irretitos: seculariū curarum flagris semp̄ excruciet: ex nobismetip̄is quo dilaceremur sculpens. Funiculis nāq3 peccatorum suorum vnusquisq3 constrin- puer. 5.
gitur: audiēs per p̄phetam: Ecce omnes vos accendentes ignē: accincti flā- Esa. 50.
mis: ambulate in lumine ignis vestri: z in flammis quas succēdistis. Per hec Sap. 11.
siquidem (vt salomō testis est) vnusquisq3 per que peccauerit z punietur. Ipse enim nobis tormento sunt: quib⁹ vtimur voluptates: z oblectamēta huius carnis atq3 delicie carnificum vice in suu3 retorquent̄ auctorē: quia necesse est eū qui facultatibus pristinis opibusq3 suffultus est: nec integrā humilitatem cordis: nec mortificatione3 plenam noxiarum suscipere voluntatum. His aūt virtutum patrocinantibus instrumentis: omnes vite presentis angustie: z cuncta que inimicus potest inferre dispendia: non modo patientissime: verumetiam iocundissime sustinentur: quibus rursum exulantibus elatio ta3 perniciosa succrescit: vt etia3 leuissima contumelia mortiferis impatientie ictibus vulneremur: dicaturq3 nobis per Hieremiam prophetam: Et nunc quid Hiere. 2.
tibi vis in via egypti: vt bibas aquam turbidam: Et nunc quid vis tibi cum via assyriox: vt bibas aquā fluminis? Arguet te malicia tua: z aūsio tua īcre
pabit te: Scito z vide q2 malū z ama- Ibidem.

rum est reliq̄sse te dominum deum tu/
um: et non esse timorem mei apud te di/
cit dn̄s. Quod igitur dn̄ici mirifica suaui/
tas amara videtur et sentitur: q̄d ē nisi quia
eā auersiōis nr̄e amaritudo corrūpit?
Quod diuini oneris tā iocunda leuitas in/
grauescit: q̄d ē nisi quia eū a quo sustineba/
mur: contumaci p̄sumptiōe contemnim⁹: q̄p/
pe cū euidenter idipm scriptura testetur
dicēs: Nā si ambularēt semitas rectas:
īuenissent vtique semitas iusticie leues?
Nos inquā nō esse manifestū est: q̄ se/
mitas dn̄i rectas ac leues: prauis duris/
que desideriorum exasperam⁹ cautib⁹: qui
viā regiā apostolicis ac ꝓpheticis silici
bus cōmunitā: sctōrumque oīm atque ip/
si⁹ dn̄i vestigijs cōplanatā: amētissime
deserentes: deuia quoque ac dumosa secta/
mur: et p̄ntium oblectaminū illecebris
obcecati: per obscuros īpeditosque vitiorum
sentib⁹ calles: laceratis crurib⁹: et diru/
pta illa nuptiali veste reptamus: non
mō acutissimis veprium aculeis cōfigēdi:
sed etiā virulentorum serpētum vel scorpio/
num illic latitātiū ictibus vulnerādi.
Tribuli enim et laquei in vijs prauis: qui
autem timet dn̄m abstinebit ab eis. De tali
Hiere.18 bus et alibi dn̄s per ꝓphetā: Oblitus est
mei inq̄t pplus meus: frustra libātes et
īpingentes in vijs suis: in semitis secu
li: vt ambularēt per eas in itinere nō tri/
to. Vie enim (s̄m sentētiā salomōis) ni/
hil operantiū strate sunt spinis: fortiū
vero trite sunt: et ita ab itinere regio de
uiantes: ad illā metropolim ciuitatem:
vbi nr̄ cursus indeclinabiliter sp̄ debet
esse directus: nō poterūt puenire. Quod
etiā Eccl'iastes significāter exp̄ssit: La/
Eccs.10. bor inq̄ens stultorum affliget eos qui non
cognouerūt ire in ciuitatē: illā scilicet hie/
rusalem celestem q̄ est mater oīm nr̄m.

Quid vtilitatis conferat tē/ ptationū incursio: Ca.XXV.

Quisquis autem in veritate huic mū/
do renūciās: sup se tulerit iugū
christi: et didicerit ab eo q̄tidia/
nis iniuriarum exercitijs eruditus: quia mi/
math.11. tis est et hūilis corde: in cūctis temptā/
tionibus manebit sp̄ īmobilis: oīaque il/ Roma.8
li cooperabūtur in bonū. Verba enim dei
s̄m abdiā ꝓphetā bona sunt cū eo q̄ re/
cte graditur. Et iterum: Quia recte vie dn̄i
et iusti incedūt in eis: p̄uaricatores vero
corruēt in eis. Maiora igitur nobis per col
luctationē tēptationū laudis cōtulit p̄
mia: benigna erga nos gr̄a saluatoris:
q̄ si omnē a nobis necessitatē certami/
nis abstulisset. Etenim sublimioris p̄stan
tiorisque virtutis est persecutiōib⁹ erūnis/
que vallatū: manere sp̄ īmobilē: et adū/
sum se seuiētib⁹ cūctis: certū de p̄sidio
dei atque ītrepidū pdurare: hūanisque ī/
cursib⁹ velut armis inuicte virtutis ac/
cinctū: gloriosissime de īpatientia triū/
phare: et acq̄rere q̄dammō de infirmita
te virtutē: quia virtus ī infirmitate pficitur. 2.cor.12
Ecce enim dedi te inq̄t dn̄s in colūnā fer/ Hiere.1.
reā: et in murum ereū sup oēm terrā: regi/
bus iuda: p̄ncipib⁹ et sacerdotib⁹ ei⁹ et
omi pplo terre: et bellabūt aduersum te:
et nō p̄ualebūt: quia ego tecū sum vt eruā
te dicit dn̄s. Ergo s̄m verā dn̄i traditio/
nem: via regia suauis ac leuis est: licet
dura et aspera sentiatur. Pie enim ac fide
liter seruiētes cū tulerint iugū dn̄i sup se
et didicerint ab eo quia mitis est et hūilis math.11.
corde: iā q̄dāmō terrenarum passionū de
ponētes sarcinā: nō laborē sed req̄em aīa
b⁹ suis dn̄o p̄stante reperiēt: sicut per hie
remiā ꝓphetā testat⁹ ē dicēs: State su Hiere.6.
per vias et videte: et īterrogate de semi/
tis antiq̄s: q̄ sit via bona et ambulate ī
ea: et īuenietis refrigeriū aīab⁹ vr̄is. Fi
ent nāque eis cōtinuo praua in directum Esa.40.
et aspera in vias planas. et gustātes vi/
debūt q̄niā suauis est: dn̄s audientesque Ps.33.
christū in euāgelio pclamātē: Venite
ad me oēs qui laboratis et onerati estis: math.11.
et ego reficiā vos: depositis pōderib⁹
vitiorum: ea q̄ sequuntur intelligent: quia iu/
gum meum suaue est et onus meum le/
ue. Habet ergo refrigerium via domi/
ni si s̄m legē ipsi⁹ teneatur. Sed nos sum⁹
qui dolores nobis atque tormēta: turbu/
lentis distētiōib⁹ pcuram⁹: dū malum⁹
vias seculi hui⁹ prauas atque puersas:
etiā cū summo discrimie ac difficltate se/

ctari. Cū vo hoc mō graue nobis ac durū
iugū dn̄i fecerimus: blasphemo iā spū:
vel de ipsius iugi: vel de christi q̄ illud
imponit duricia atq; asperitate causa/
mur: scd̄m illud: Insipiētia viri corrūpit
vias eius. Deū autē causat corde suo.
Et scd̄m Aggeū pphetā: cū dixerimus:
Quia via dn̄i nō dirigit: cōgrue respō
detur nobis a domino: Nū quid via mea
Ezech.18 nō dirigit? Nonne magis vie vr̄e sunt
praue? Et reuera si compare volueris
splendentē virginitatis florē: et suaue
olentē castimonie puritatē: tetris ac fe/
tidis libidinū volutabris: quietē secu/
ritatēq; monachorū: periculis et erum/
nis quib⁹ mūdi hui⁹ homīes implicā/
tur: paupertatis nostre requiē: edacibus
diuitum tristicijs ac puigilibus curis:
quibus nō absq; summo vite periculo
dieb⁹ ac noctib⁹ cōsumunt: suauissimū
iugū christi onusq; leuissimū facillime
comprobabis.

Quēadmodū pfecte abrenū ciantib⁹ centuplū in hoc mū do repromittat: Ca. XXVI.

Proinde etiā illa retributio pre
miorū: qua pfecte renūciātib⁹
in hac vita centuplū dn̄s repro
Mat.19. misit: dicens: Et ois q̄ reliquerit domū
vel fratres aut sorores: aut patrē: aut
matrē: aut vxorē: aut filios: aut agros
ppter nomē meū: centuplū accipiet in
psenti: et vitā eternā possidebit. recte
atq; verissime eodē sensu absq; vlla fi/
dei pturbatiōe suscipit. Multi enī oc/
casionē hui⁹ sentētie nacti crasso intel/
lectu: hec ī illo mille annorū tpe carna/
liter sanctis restituēda confirmāt: cum
vtiq; illud seculū qd̄ post resurrectiōez
futurū dicūt: psens intelligi non posse
fateant. Multo ḡ credibili⁹: multoq;
manifesti⁹ est eū q̄ aliq̄d seculariū vel
affectuū: vel bonorū christo suadēte cō
tēpserit: a frīb⁹ atq; cōsortib⁹ ppositi
sui q̄ ei spiritali glutino colligāt: cētu/
plo gratiorē etiā ī hac vita recipe cha/
ritatē. Hāc siq̄dez quā int parētes ac
filios atq; germanos: cōiuges vl ppī/
quos: siue societas copule sue cōsangui/
tatis necessitudo cōiūgit: satis breuem
esse cōstat ac fragilē. Deniq; etiā boni
ac pij cū adoleuerint filij: a parētū do/
mib⁹ nōnunq̄ ac substātijs excludūt:
cōmunio quoq; cōsortij coniugalis int/
dū etiā honesta causa interueniēte di/
uellit: fratrū dirimit charitatē cōten/
tiosa diuisio. Monachi soli ppetue cō/
iunctiōis retinēt vnitatē: atq; indiscre
te possidēt vniūsa: q̄ oīa sua eē q̄ fratrū:
oīa fratrū credūt esse q̄ sua sunt. Si ḡ
istis diebus quib⁹ carnalis copulatur
affectio: dilectiōis nr̄e grā cōferat: p/
fecto centuplo hec dulcior atq; subli/
mior est. Recipiet sane etiā de cōtinē/
tia cōiugali maior centuplo suauitas:
ab illa q̄ eis inuicē p cōmixtionē sexuū
pbebat. Pro leticia quoq; illa quam
in vni⁹ agri ac dom⁹ possessiōe q̄s ha/
buit: centuplo maiore diuitiarū gaudio
pfruet: qui in adoptionē trāsiens filio/
rū dei: vniūsa q̄ eterni sunt patris vt
ppria possidebit: et affectu atq; virtu/
te ad imitationē veri illi⁹ filij pclama/
bit: Oīa q̄ habet pater mea sunt: nec iā Joh.16
cū vlla penali distētiōis ac sollicitudi/
nis cura: sed secur⁹ ac letus velut in pro/
prijs vbiq; succedit: audiēs quotidie
sibimet ab apostolo predicari: Oīa eīm 1.Cor.3
vr̄a sunt: siue mūd⁹: siue psntia: siue fu/
tura. et a salomōe: Fidelis viri tot⁹ mū
dus diuitiarū est. Habes ḡ istā cētupli
retributionē: in magnitudine meriti: et
in discretiōe tā incōpabilis qualitatis
expssā. Neq; eīm si p eris aut ferri: aut
vilioris cuiusq; metalli certo pōdere:
tantūdē pōderis: sed auri q̄spiā reddi/
disset: nō etiā ampli⁹q̄ centuplū resti/
tuisse videret: ita cū p cōtemptu vo/
luptatū atq; affectuū terrenorū: spirita
le gaudiū et pciosissime charitatis iocū/
ditas repēsat: etiā si ipse sit numerus:
centuplo tn̄ hec maior atq; pclarior ē.
Et vt hoc euidenti⁹ crebra repetitione
reddat: vxorē antea in passiōe fragi/
lis desiderij possidebā: hāc eandē ī ho/
nore sanctificatiōis et vera christi dile
ctiōe possideo. Una est mulier: sed cen
tuplū creuit meritū charitatis. Si aūt
et p ire et furoris pturbatiōe; iugē ant/

nil lenitatē: p sollicitudinis ac distentionis angore: securitatis quietē: p infructuosa seculi hui9 penaliq; tristicia: salutaris tristicie fructū: p vanitate leticie tpalis: gaudij spiritalis appēderē vbertatē: retributionē in hoꝝ affectuū cōmutatiōe centuplam puidebis. Et si vniuscuiusq; vitij breui ac lubrice voluptati ꝯtrariarū virtutū merita cōferant: centuplū esse meliora mltiplicata iocūditas approbabit. Centenari9 eñ numer9 de sinistra trāsfert ī dexterā: ⁊ licz eādē in supputatiōe digitorū figurā tenere videat: nimiū tñ quātitatis magnitudine supercrescit. Fiet eni vt q̄ hedi formā gerere videbamur in leua: ouis meritū trāslati cōsequamur ad dexterā. Nūc ad quātitatē caꝝ reꝝ quas p cōtemptu mūdialiū cōmodoꝝ nobis in h̄ seculo christ9 restituit: trāseamus: pcipue ꝑm euāgeliū Marci ita
Mar.10. dicētis: Nemo est q̄ reliquit domū aut fratres: aut sorores: aut matrē: aut filios: aut agros pp̄ter me ⁊ pp̄t euāgeliū: qui nō accipiet centies tm̄ nunc in tpe hoc: domos: fratres ⁊ sorores: ⁊ matres ⁊ filios: ⁊ agros cū psecutiōib9: ⁊ in seculo futuro vitā eternā. Centuplānāq; fratrū parentūve recipiet quātitatē: quisq̄s patris vni9 vel matris seu filij p christi noīe charitate ꝯtempta: ī omniū q̄ christo deseruiūt dilectionē sincerissimā transit: p vno scz tot īuenniens patres fratresq; feruētiore ac pstātiore sibi affectiōe deuinctos. Multiplicata etiā domoꝝ atq; agroꝝ possessione ditabit: quisq̄s vna domo pro christi dilectiōe reiecta: innumera monasterioꝝ habitacula tanq̄ ppria possidebit: in quacūq; orbis pte velut in sue dom9 iure succedēs. Quō eni non centuplū: ⁊ si dñi nr̄i snie supadijci aliq̄d fas est: plus q̄ centuplū recipit: qui decē vel viginti seruoꝝ ministeria infida ⁊ coacticia derelinquēs: tot ingenuoꝝ ac nobiliū spōtaneo fulcit obsequio? Qd ita esse etiā vr̄is expimentis probare potuistis: q̄ singulis patrib9 matribusq; ac domibus derelictis: quālibet mūdi partē fueritis ingressi: patres matres fratresq; innumeros: domos quoq; ⁊ agros seruosq; fidelissimos: absq; vllo sollicitudinis labore cōquiritis: q̄ vos vt pprios dños summis suscipiūt amplectunt fouēt venerant officijs. Sed hoc inq̄ sancti ministerio merito ac fiducialit pfruent: qui pus in seruitutem fraternitatis semetipos suaq; oīa volūtaria deuotiōe subdiderint. Recipiēt eñ ꝑm sententiā dñi libere: id qd ipi alijs dependerūt. Quisq̄s aūt hec hūilitate sincera consortib9 suis ante nō detulerit: quō deferri sibi ab alijs patiēter admittit: cū grauari se eoꝝ obsequijs ītelligat poti9 q̄ foueri: q̄ accipe mauult fratꝝ q̄ deferre famulatū? Hec tñ oīa nō cū remissa securitate: nec cū inerti oblectatiōe pcipiet: sed ꝑm verbū dñi cū psecutiōib9: id est cū pssuris seculi hui9: ac summis angoribus passionū: qz sicut ille sapiētissim9 cōtestat: Qui suauis ⁊ sine dolore ē: ī egestate erit. Regnū eteni celoꝝ nō desides: nō remissi: nō delicati: nō teneri: sed violenti diripiūt. Qui ḡ hi violēti sunt? Nempe illi q̄ nō alijs sed volūtatibus suis pclarā inferūt violentiā: qui direptiōe laudabili omni se psentiū rerū voluptate fraudātes: voce dominica egregij direptores pnūciant: ⁊ per huiuscemodi rapinā regnū celoꝝ violēter inuadūt. Regnū eñ celorum (ꝑm sentētiā dñi) vim patit: ⁊ violēti diripiūt illud. Isti pfecto sunt laudabiles violēti: qui vim faciūt pditioni sue. Homo eñ: vt scriptū est: in doloribus laborat sibi: ⁊ vim facit pditioni sue. Perditio nostra est oblectatio vite psentis: ⁊ vt expssi9 dicam: executio desiderioꝝ voluntatūq; nostrarū: q̄s si q̄s ab aīa sua subtraxerit ac mortificauerit: gloriosam pfecto ⁊ vtilē pditioni sue vim facit: abnegās dūtaxat ei iucūdissimas volūtates: quas p pphetam sermo diuinus frequēter incusat: dicens: Quia ī dieb9 ieiunij vestri inuenit volūtas vr̄a. Et iterū: Si auerteris a sabbato pedē tuū: facere volūtatē tuā in die sancto meo: ⁊ glorificaueris eum dū nō facis vias tuas: ⁊ nō

Job.6.
Mat.26.
Prouꝰ.21
Mat.11.
Esa.58.

inuenit voluntas tua vt loquaris ſer/
monē. Cui etiā quāta beatitudo pꝛo/
mittatᷣ: cōfeſtim ꝓpħa ſubiūgit: Tūc
inquiens delectaberis ſup dñm: ⁊ ſu/
ſtollā te ſup altitudinē terre: ⁊ cibabo
te hereditate iacob patris tui: os enim
dñi locutum eſt. Et idcirco dñs noſter
atqꝫ ſaluatoꝛ vt nobis amputandarū
Joh.6. volūtatū noſtraꝝ foꝛmā traderet: Nō
veni inqͭt facere volūtatē meā: ſed vo/
Mat.26. luntatē eius q̄ miſit me. Et iterū: Non
ſicut ego volo: ſed ſicut tu. Quā virtu
tem illi ſpecialiter exercent: q̄ in ceno/
bijs cōmoꝛātes: ſenioꝛis regunᷣ impe/
rio: qui nihil oīno arbitrio ſuo agunt:
ſed volūtas eoꝛū ex voluntate pendet
abbatis. Poſtremo vt iam diſputati/
onis huius ſermo claudatᷣ: nōne obſe/
cro etiā in hoc centuplā gratiā euidē/
tiſſime q̄ fideliter chꝛiſto deſeruiūt cō/
ſequunᷣ: dum ꝓ nomīe eius a ſummis
pꝛincipibꝰ honoꝛanᷣ: ac licꝫ ipſi hūa/
nā gloꝛiā nō requirāt: venerabiles tñ
etiā in ꝑſecutionū anguſtijs iudicibus
cūctis ac poteſtatibꝰ fiunt: quoꝝ vili/
tas etiā mediocribus foꝛſitan deſpica/
bilis eſſe potuiſſet: vel pꝛo obſcuritate
nataliū: vel ꝓ cōditione ſeruili: ſi ī ſe/
culari cōuerſatione manſiſſent. Pꝛo
chꝛiſti aūt militia nemo ſtatus calum/
niā cōmouere: nemo obſcuritatē gene/
ris audebit opponere: quin potiꝰ illis
ipīs viliſſime cōditiōis oppꝛobꝛijs q̄/
bus cōfundi ⁊ dehoneſtari ceteri ſolēt
xp̄i famuli gloꝛioſius nobilitanᷣ. Qđ
euidētius in abbate Joanne: q̄ in illa
eremo que lyco oppido adiacet cōmo/
ratᷣ: poſſumꝰ appꝛobare. Qui pobſcu/
ris maioꝛibꝰ natus: ita ꝓ chꝛiſti noīe
vniuerſo pene hūano generi admirabi
lis factus eſt: vt eū ipſi quoqꝫ rerū pꝛe/
ſentiū dñi: qui mūdi huiꝰ atqꝫ imperij
gubernacula retinētes: etiā potētibus
cūctis regibuſqꝫ terroꝛi ſunt: velut do/
minū venerenᷣ: ⁊ oꝛacula eius de tam
longinquis regiōibus expetētes: impe/
rij ſui apicem ⁊ ſtatū ſalutis: belloꝛūqꝫ
ꝓuentus illius oꝛationibus meritiſqꝫ
cōmittant. Tali beatus Abꝛaā de il/
luſionis noſtre vel oꝛigine vel mede/
la diſputatione diſſeruit: atqꝫ oculis
quodāmodo noſtrī cogitationū quas
diabolꝰ auctoꝛ ingeſſerat: ꝓpalauit in/
ſidias: noſqꝫ ad deſideriū vere moꝛti/
ficatiōis accēdit: quo etiā multos licꝫ
incompto hec omnia ſermone digeſta
ſint: credimus inflāmandos. Nā licꝫ
ſummoꝝ patrū flagrantiſſimos ſenſus
tepida eloquij noſtri fauilla cōtexerit:
plurimoꝛū tamē algoꝛem: qui remotis
verboꝛū cineribus viuacitatem laten/
tium ſenſuum ſuſcitare voluerint: cale/
faciendū putamꝰ. Sed ad vos o ſancti
fratres: non vtiqꝫ hunc ignem quē do/ Luc.12.
minus venit mittere in terram: ⁊ quem
nimiū ardere deſiderat: ita ſpiritu pꝛe/
ſumptiōis elatꝰ emiſi: vt q̄ſi feruētiſſi/
mū ꝓpoſitum veſtrū caloꝛis huiꝰ ad/
iectione ſuccenderē: ſed vt vobis ma/
ioꝛ apud filios eēt auctoꝛitas: ſi id qđ
ipſi nō moꝛtuo verboꝛū ſono: ſed viuo
docetis exēplo: etiā ſummoꝝ atqꝫ an/
tiquiſſimoꝛū patrum pꝛecepta confir/
ment. Supereſt vt me periculoſiſſima
hactenus tempeſtate iactatum: nūc ad
tutiſſimū ſilentij poꝛtū: ſpiritalis oꝛa/
tionū veſtrarū aura comiteᷣ.

Collatio abbatis Abꝛaam
de moꝛtificatione finit.

Expliciūt vigintiquattuoꝛ
collationes ſanctoꝝ patrum
conſcripte ab Joanne eremi/
ta qui et Caſſianꝰ dicitᷣ: Im/
preſſe Baſilee per magiſtrū
Joannem Amerbach: Anno
domini M.cccc.lxxxxvij.

Deo gratias.

